



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

### Usage guidelines

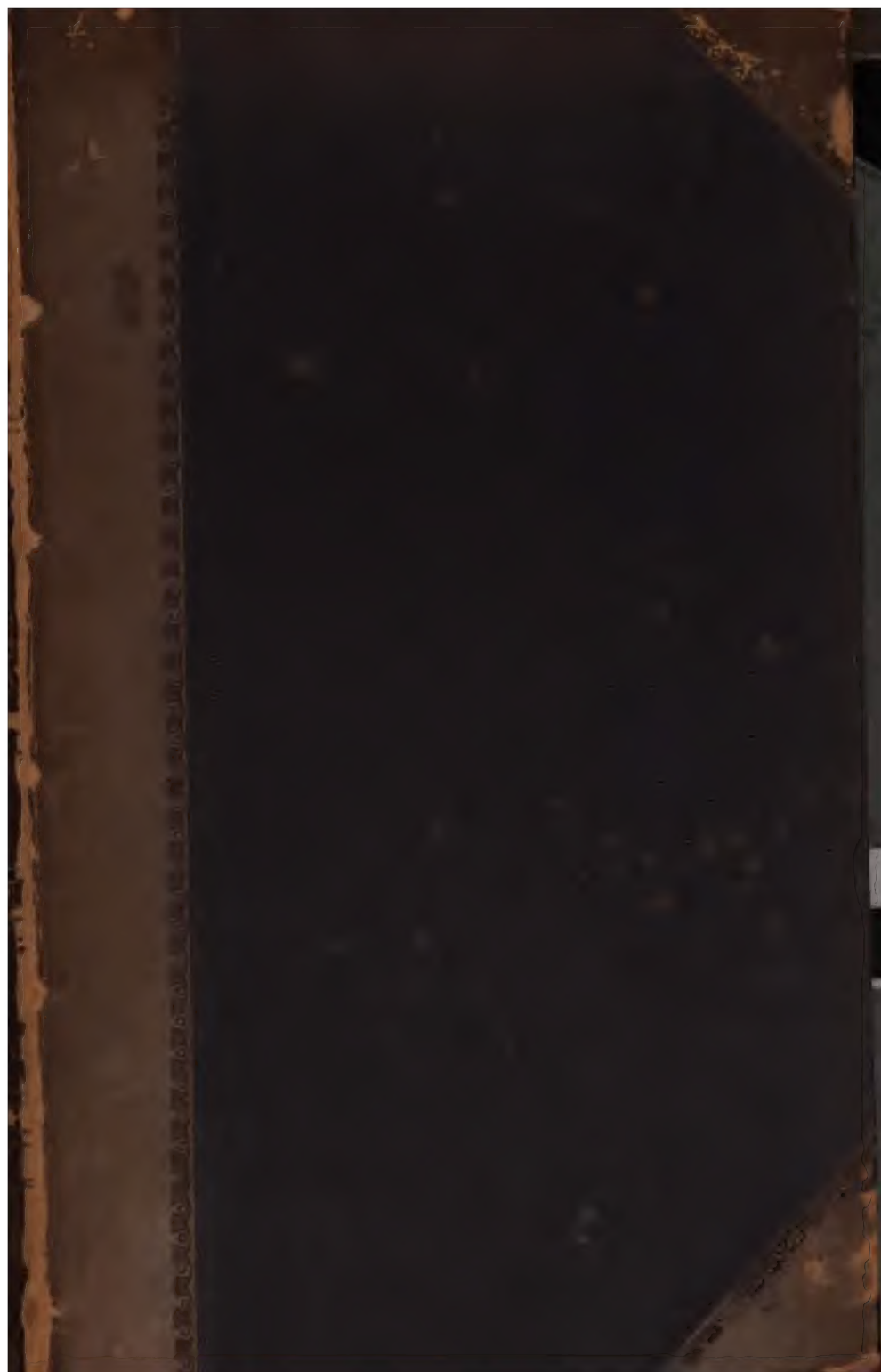
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

### About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>







600084588\$





100







**TITI LIVI**  
**AB VRBE CONDITA**

**LIBRI.**

**EDIDIT**

**MARTINUS HERTZ.**

**VOL. IV.**

***EDITIO STEREOTYPA.***



**EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.**

**LIPSIÆ MDCCCLXIII.**

294. f. 25



**TITI LIVI**  
**AB VRBE CONDITA**  
**LIBRI.**

**EDIDIT**

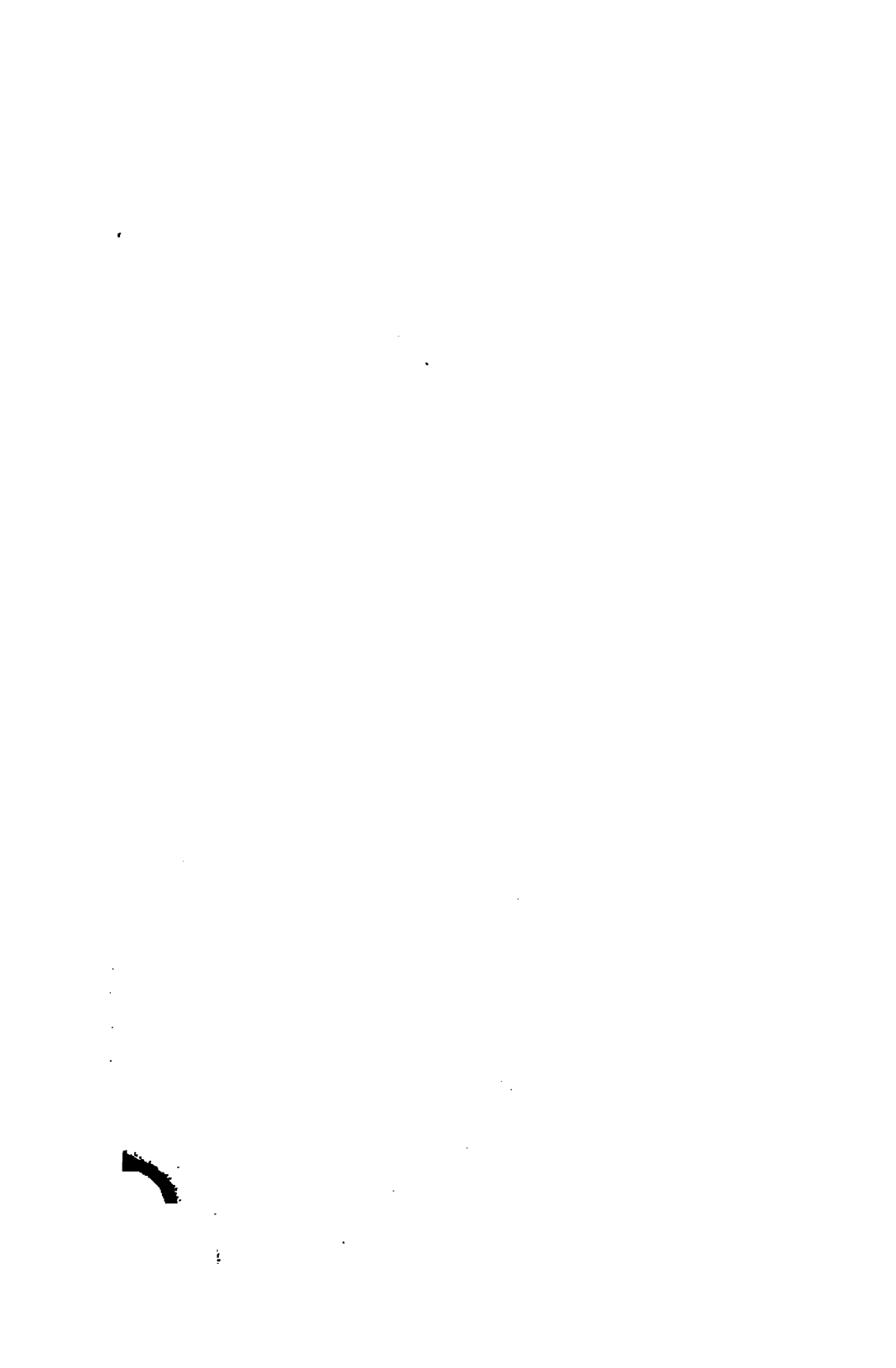
**MARTINUS HERTZ.**

**VOL. IV. PARS I.**

***EDITIO STEREOTYPA.***

**EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.**

**LIPSIAE MDCCCLXIII.**



## ADNOTATIO CRITICA.

MARTINUS HERTZ

FRIDERICO HAASE S.

Accipe iam nunc, mi Haasi, extremum hoc studiorum a me in Livio collocatorum volumen, et veteris amicitiae et noviciae, ut verbo et ipso, si sive ad te sive per te licet, utar novicio, collegialitatis documentum. Quod ante hos tres fere menses, cum a. d. VI id. Maias amici, collegae, discipuli una cum suavissima coniuge lepidisque illis sex puellis tuis et gratulantes tibi et gratias agentes — nam in omnes fere nos sive beneficia contuleras sive amoris amicitiaeve fideli constantia nos tibi devinxeras — diem festum celebraremus, quo ante hos viginti quinque annos summos in philosophia honores universitas Fridericiana tibi, candidato his honoribus sane dignissimo, tirociniis et philologico et paedagogico diu superatis tribuit, mea modo manu scriptum offerre tibi potui, id iam nunc eo progressum est, ut textu, quem vocant, absoluto ad adnotationem criticam typis exprimendam sese accingant operae. Cui adnotationi pauca tantum praefanda sunt, eaque maximam partem ex prooemio indici scholarum in universitate nostra per hanc aetatem habitarem praemissio, ubi specimen aliquod huius ipsius editionis (lib. XXXXII c. 1—14) proposui, repetita.

Constat igitur extremum hoc editionis meae Livianae volumen partibus duabus. Harum prior, quae iam nunc foras emititur, continet libros decadis quintae superstitēs priores quinque, altera, quam mox proditūram esse spero, continebit et perichas inde a libro XXXXVI atque fragmenta ex recensione mea et in-

dicem uberrimum personarum, rerum, locorum a Livio commemoratorum a Iulio Kretzschmero, superiorum in illustri schola Portensi ordinum praeceptore, meo rogatu confectum.

Quod ad priorem hanc partem attinet, non tibi tantum, mi Haasi, et doctioribus notum est, tam firma, quam inde a Drakenborchii tempore in reliquis decadibus iacta esse laetatur et recensiois et emendationis fundamenta libros XXXXI—XXXXV hucusquenactos non esse. Quod eo magis mirandum est, quod uno tantum codice manu scripto hi libri continentur eoque non in abdito et recluso aliquo secessu latente, sed, dum in bibliotheca Palatina Vindobonensi moratur, in lucem protracto et vel in indoctorum 'visitatorum,' ut Augustinus ait, notitiam perlato. Neque anxie et invidiose clarissimae huius bibliothecae *κειμήλια* hominum doctorum usui subtrahuntur et denegantur, sed, etiamsi foras dare ea viri humanissimi, qui bibliothecae praesunt, vetantur, in ipsa bibliotheca liberalissime cum hospitibus eruditae ea communicant, ut vel ultra tempus legibus statutum summo cum otio his thesauris frui liceat, id quod mihi ipsi Miklosichii imprimis et Birkii liberalitate olim concessum est, cum per tres hebdomades bibliothecae Caesareae codices aliquot perquirerem autumno anni 1847, cuius temporis recordatio mihi semper erit iucundissima. Codicem vero illum, sexto ut videtur saeculo scriptum, olim 'Sutberti episcopi de Dorostat' fuisse, deinde per varios casus, de quibus adeundi sunt Petrus Lambecius l. mox laudando et Stephanus Endlicherus catal. cod.



phil. Lat. bibl. Pal. Vind. p. 49 sq., Laurisheimum pervenisse satis notum est. Ibi a Simone Grynaeo inventus est anno 1527<sup>1</sup>; atque id quidem ipsum iam aliunde antea noveramus, quando vero factum sit, id paulo accuratius quam antea nuperime demum edocti sumus litteris eiusdem Grynaei ad Philippum Melanchtonem — ea enim nominis forma utitur ipse — datis, quas in bibliotheca univ. litt. Lipsiensis servatas edidit Mauricius Hauptius in ind. schol. univ. Berol. hlem. a. 1856/57, p. 6 sqq. Ex exemplari illotum Laureshamiensi quinque hi libri in ed. Livii Basileensi a. 1531 apud Hieronymum Frobenium primum editi sunt cum Desiderii quidem Erasmi praefatione, ipsam vero rem uno, ut videtur, procurante Grynaeo. Quam arduum hoc opus fuerit in praefatione cum maxime laudata 'generoso adolescenti Carolo Montioio' exponit Erasmus: 'Archetypum' inquit 'erat admirandae vetustatis, prisco more perpetua litterarum serie ita depictum, ut difficillimum fuerit uerbum à uerbo dirimere, nisi docto, attento et in hoc ipsum exercitato. Vnde non parum negotii fuit in parando exemplari, quod typographicis operis traderetur utendum. Nec minore cura quam fide aduigilatum est, ne usquam in describendo ab archetypo recederetur.' Et sane, temporum illorum ratione habita, egregie munere suo functus est Grynaeus. Longe tamen ab ea accurate eum afuisse, quam iure nostro hodie in tali labore perficendo requirimus, non est quod exponam. Nam cum unicus tantum pretiosissimarum huius antiquitatis reliquiarum codex superstes sit, ita eum hominibus doctis notum esse debere, ut nusquam de eius scriptura dubitari possit, per se patet,

Grynaeus autem ne significavit quidem, ubi ab eius lectione recedendum esse sibi putaverit. Neque quod ille praetermisit ab editoribus insequentibus factum est. Disservit quidem de codice Petrus Lambecius in bibliothecae Vindobonensis (Vindob. a. 1665) lib. II cap. VIII, num. CCLXXXVII<sup>2</sup> et exiguos scripturae specimine addito docuit, 'valde necessarium esse, ut illa (Grynaei sc.) editio cum ipso authentico Msto adhuc semel a capite ad calcem attentissime accuratissimeque conferretur.' Superesse enim profecto non mediocre variantium lectionum spicilegium. Id vero spicilegium 'alias summa industria et fide' se exhibiturum esse promittit in peculiari quadam dissertatione 'de duodecim Codicibus Mstis Historiae Romanae Titi Livii, qui una cum triginta duabus eiusdem historiae primariis editionibus impressis in augustissima bibliotheca Caesarea adservantur'; at ipsa illa dissertatio nunquam prodiiit. Quamobrem Drakenborchius, qui probe intellegebat, se huius codicis usu editioni suae 'magnum decus conciliaturum' esse<sup>3</sup>, et varias eius lectiones nancisci magnopere cupiebat et indefessa, qua erat, diligentia 'experiri voluit, utrum variantes huius Msti impenetratas orbi erudito exhibendi ulla ratio daretur.' 'Ad id,' inquit<sup>4</sup> 'obtinendum prolixè operam suam obtulit Officiosissimus, et, quam diu vixit, optime de me meoque in Livium conatu ac labore meritus Cortius: qui, procerum quorundam auxilio impetrato, post varias dilationes, et spem optati successus modo factam, modo iterum praecisam, nihil tandem obtinere potuit. Illud autem praesertim votis nostris obstare Vir Illustris Pius Nicolaus de Garelli, Caesareae bibliothecae eo tempore praefectus, quem Cortius ὁ μακαρίτης inter alios per literas

<sup>1</sup> 'Nuper' se bibliothecas ab 'Heydelbergae' haud ita procul sitas, praecipue vero Dalburgianam et Lorensensem perlustrasse Grynaeus dicit in literis supra laudatis, quae scriptae sunt 'Heydelbergae VI. id. Vilbr. an. M. D. XXVII.'

<sup>2</sup> Repetita haec invenies in ed. Livii Drakenborchiana XV, 1, 428 sqq. ed. Stuttg.

<sup>3</sup> V. eius praef. ad lectorem Liv. t. XV, 1 p. CXIII ed. Stuttg.

<sup>4</sup> Ibid. p. CXIV.

aderat, adfirmavit, quod variantes unici istius codicis lectiones, a clarissimo Gentilottio collectae, continuationi Commentariorum Lambecianorum inserendae essent, eaque continuatio jam prelo parata Augustissimi Imperatoris Caroli VI. mandato adhuc tenebris premerebatur; ut vero interim ipsum codicem vel inde excerptas Gentilottii opera variantes cuiquam inspiciendi copia fieret, ipsius Augustissimi Imperatoris venia et diplomate opus esset. Aliquot annis interiectis Inlustri Marchio Scipio Maffaeus, qui hinc in Italiam proficiscens Vindobonam adire, ibique per aliquod tempus morari decreverat, pollicitus est, nihil se facturum reliqui, quod ad impetrandam tantopere expetitam codicis Liviani collationem pertineret. Verum quum ex eo tempore nihil de omni hac re audierim, eandem etiam illi, quam Cortio dixi, difficultatem obtitisse, facile intellexi, tandemque me hoc quoque voto excidisse ex animo dolui.

Is igitur certe perspiciebat, quid philologum criticoam Livii editionem paraturum deceret; qui post eum et per reliquum saeculi XVIII. tempus et ineunte saeculo XIX. in Livio edendo operam collocarunt, his ac talibus facile se supersedere posse arbitrati sunt. Nec aliter, ni fallor, in quinta certe decade, si ad edendum, id quod moliebatur, Livium accessisset, rem administraturus fuit G. L. Walchius, qui in emendationibus Livianis cum ad hos potissimum libros perlustrandos perveniret, satis habuit in tabula aenea exemplum aliquod scripturae codicis Vindobonensis rogatu F. A. Wolfii a Barth. Kopitaro confectum adiecisse, ipsum tamen codicem accurate excutere ei operae pretium non videbatur. Etsi enim post editoris principis curam non deessent, quae nova ex eo codice proferri possent ab eo, qui, quid quaerendum esset, sciret, singulosque literarum apices curiosius rimaretur; tamen in gravioribus corrupteliis, etiam hic, omnem rem ad

acumen criticum redire, et, ut in eo subsistendum esset in quo "inexplicatae probabilitati minimus locus relinqueretur."<sup>5</sup> At acumini critico, ad quod certe omnia res in locis corruptis redibit, solum primum instrumentum parandum esse, ne ex incertis ad incertiora evagetur, hodie certe exponere non opus est. Qui autem luculento exemplo perspecturus est, quantum discrimen inter utramque condicionem intersit, is modo eam partem libri XXXXI emendandam sibi sumat, qua codex post Grynaei aetatem fraudatus est (inde a lacero libri initio usque ad verba c. 9 §. 10 'ad legem et edic'): iam inveniet, recte Madvigium iudicasse de arte critica ad haec capita adhibenda, qui (emend. Liv. p. 453) 'in iis locis,' inquit 'in quibus suspicio oritur, neque, codicemne an Grynaeum arguas, scias neque certis indiciis emendationem dirigas. Ita difficile est ipsum correctioni confidere, difficile aliis fidem facere.'

Iure igitur suo I. Th. Kreyssigius, Drakenborchio aliquanto felicior, Kopitarii horum librorum collationem ex cod. Vindobonensi sibi paravit; eam quamvis mancā atque imperfectā quanto cum fructu ad librorum horum lectionem stabilendam adhibuerit nemo nescit. Pauca eadem collatione usus paulo post inde protraxit inque usum suum convertit Immanuel Bekkerus. Et nonnulla quidem secundis curis a Kreyssigio excitatus postea retractavit Kopitarius, sed ne post *δευτερας* quidem has *προσῳδᾶς* eius sive silentio sive testimonio tuto inniti licet, deinde vero accedit, quod ne tum quidem Kapitariana haec omnia publici iuris facta sunt, cum Kreyssigius editionum suarum subsidiiis criticis omnino carentium supplementum aliquod ederet Misenae anno 1849.<sup>6</sup> At de his rebus tam

<sup>5</sup> Em. Liv. p. 246. Alterum scripturae cod. specimen exhibuit Pertz in tabula aeri incisā Arch. f. ältere deutsche Geschichtskunde IV 521, tertium Endlicherus l. I. tab. II.

<sup>6</sup> Adnotationes ad T. Livii libros XXXXI

accurate exposuit Madvigius l. l. p. 485 sq., ut acta agere equidem non lim.

Sed iam ante supplementum illud a Kreyssigio editum codicem Vindobonae et Alschefskius contulit nonnullasque inde lectiones in commentariis suis passim protulit.<sup>1</sup> Et Madrigius percipita certe nonnulla insperxit, cum aetate anni 1846 Germaniam viseret. Ex qua opera subitanea orta est ingeniosa<sup>2</sup> viri sagacissimi et eruditissimi disputatio *de Livii libri XLIII initio et cod. Vindob. emendando*, quae Hauniae a. 1850 prodit. Postea autem Madrigius collationem totius codicis sibi paravit partim a Joanne Forchhammero, partim a duobus viris Vindobonensibus confectam (v. em. Liv. p. 487). Haud parum ipsa haec collatione adiutus permultis egregie ille per hos quoque libros in emendationibus Liviani a. 1851 editis corruptellis liberavit et ad genuinam formam revocavit omnes codicis scripturas, ut alii examinare possint, propellens alibi se editurum esse promittens. Id quod, ni fallor, fiet, si ea editio quam cum maxime una cum Usin- gio in publicum emisit Madrigius, usque ad extremos libros typographo tradendo processerit.

Equidem, cum vere anni 1857 de vita ac scriptis Livii commentationem conscriberem, arbitrans sum, me hominibus doctis significare posse, instam horum librorum revisionem una cum perfecta codicis collatione editum in a Gustavo Linckero, tum Vindobonensi, tum Leopoldiano. Sed haec spes me defecit.

Iam vero cum interim mea editio

<sup>1</sup> XXXIV ex cod. sin. Lariabem., cum Vindob. a Sin. Grynaco edita.

<sup>2</sup> Non immerito nol. confremi laborem abscivendi Alschefskius epiodem vocat. Schedae sua Liviana, ut fuit, sunt penes A. W. Zumptum: epiodem tantum esse inquit, quod nunc perperam est, quae est Minuscula fuit cum. etc. de Sen. VII 544, qui quae de monumentis Alschefskius a me petierunt ad eum scripserunt de scholis suis, videret innotescere.

<sup>3</sup> Quamvis non desint quae retractata sunt, autem nunciatum non videretur, et em. Liv. p. 485 sq.

eo processisset, ut mihi ipsi ad quintam decadem perpoliendam accedendum esset, nec Madvigiana diutius expectare liceret, nolui eam sine unico illo iustae emendationis instrumento prodire. Tum quarenti mihi ac circumspicienti, unde illi nasceretur, liberalissime operam suam obtulit Ioannes Vahlenus, olim nostras, nunc Vindobonensis. Cuius viri doctissimi curae sollicitissimae debeo collationem codicis Lariabemensis subtilissima diligentia confectam, ex qua ipse lectiones aliquot protulerat et feliciter multas, sagaciter omnes emendavit in sen. gym. Austriac. a. 1861 p. 5 sqq. 249 sqq.<sup>3</sup> Eius igitur ope adiutus iam nunc quinque hos libros plena iustaque codicis Vindobonensis collatione primum instructas propere.

De ipsa codicis indole cum egregie, ut assidet, disputant Madvigius emend. Liv. p. 484 sqq., eo lectores ablegare licet, cum il. quorum et haec et cetera ad usum Livianam pertinentia nosse interest, optimo illo libro instructi sive sint sive esse certe debeant. Cum Madvigiana disputatione non sine fructu comparabuntur subtiles aliquot observationes a Vahleno il. modo il. passim insertae. Collationi vero codicis ab eodem v. l. confectae ibi quoque fides habenda est, ubi ab ea, quae in Madvigianum inserta est, discedit, quia ipse his locis, qui tali subtilitatis ansam dare possent, eam iterum, priusquam ad me mitteretur, cum codice contulit vir accuratissimus: perperam locis dubitatio quaedam mihi remansit in rebus tam levibus tantum non omnibus, ut viro doctissimo, quamvis ad hoc quoque munus instigatum humanissime sese offerenti, codicis iterum inspiciendi negotium obtrudere noluerim. Collationem Vahenianam tam diutius typis describendam curavi quam perissequi typorum infideli ac perperam

<sup>4</sup> Praeterea nonnullas emendationes etiam nonnullas et adnotatas, quibus necum liberis praeterea lectores.

rationes licebat. Inde ab ipso codice recessi non nisi in his: describenda erat universa lectionis varietas literis minoribus; literae lineis transversis deletae, sive addito puncto sive non addito, solis punctis super lineam positis, quae alibi ipse codex sola exhibet, notatae sunt; quamobrem literam i sine puncto repraesentandam curavi, quod ibi demum additum est, ubi literam delendam esse significavit librarius; persaepe talis i non videtur ipsa haec litera esse, sed prior literarum sive f sive p sive aliarum similium lineola ante literam perfectam deleta, id quod typis aliter significare non potui; praeterea Vahlenus mihi significavit, se non ubi vis adnotasse, si n et m literae in fine linearum, id quod saepius fit in codice, lineolis modo supra vocalem positis indicatae sint; praeterea id adnotandum est, simplicem lineolam significare lineae, duplicem lineolam || intra ipsam lectionis varietatem positam (quae facile ab eo signo discerni potest, quo singulae lectiones separantur) paginae finem in codice. Equidem omnem codicis varietatem religiose adnotavi,<sup>10</sup> iis locis, ubi significatione omnino opus erat litera C codicem significans,<sup>11</sup> additis lectio-

<sup>10</sup> Notarum sollemnium, quibus codex et in Iovis optimi maximi et in populi romani reliquae publicae nominibus et in vocabulis ad magistratus, fastos, rem nummariam spectantibus utitur notarumque numeralium et compendiorum B. (bus) et Q. (que) mentionem ibi tantum feci, ubi dubitatio aliqua de ipsa scripturae ratione oriri posset; sunt autem illae fere hae: IOM (44, 14, 2) et OM (42, 20, 3; 43, 6, 6; 45, 13, 17), PR, RESP. REMP. etc.; PC et PATRESC (patres conscripti), SC, CONS et CONSS, PROCONS etc., PRURB (42, 6, 10) PR, Q, PFC (praefectus), MAG (ister), TRPL, IMP, TRMIL; KAL, ID et IDIB, NON abbreviatis, ut verbo Vegetiano uti liceat, praeterea ipsis mensium nominibus, AD (ante diem), PR (pridie 45, 3, 2), HS (45, 43, 8), P (pondo 45, 44, 14); praeter notas numerales vulgares nonnumquam ponit librarius mil pro millia etc., saepe autem notam numeri mille omnino omittit, urb. pro urbis, trib. pro tribus scriptis 46, 15, 4 et 5; ap. pro apud 45, 37, 11; de nonnullis litterarum ligaturarum ductibus cf. Vahlenum l. I. p. 255 n. 1; praenominum notae ubi a scriptura typis expressa recederent indicatum est.

<sup>11</sup> Ubi sola codicis scriptura in adn. posita

num sive a me receptorum sive aliquam ob causam memorabilium auctoribus.<sup>12</sup> Ex quorum numero eorum, qui frequentissime laudandi erant, nomina notis indicavi his: *Bas. a* et *b* (edd. Basiliensium a. 1531 et 1535; *Bas. a* nota fere caret per initium lib. XXXXI, ubi Chodien non superest), *Sig* (onii), *I. F. Gr* (onovii), *Duk* (eri), *Dr* (akenborchii), *Crev* (ierii), *Rup* (erti), *Heus* (ingeri) notae explicatione vix egent, *Kr.* volui esse Kreyssigium, *Kra* eius adnotationes supra laudatas, *Krs*, *Krc*, *Krm*, *Krg* eiusdem ed. lib. III hist. Sall., ed. Bekkerianae censuram, meletamata, epistolam ad Goellerum (quae omnia raro attuli, quia omnia fere, quae notatu digna ipsi viderentur, inde in adnotationes modo laudatas transtulit Kreyssigius) *Ig* Fr. Iacobsii ad Goellerum epistolam, *W* Weissenbornium (*Wl* lectiones Livianas, *W* et, si distinctione aliqua opus erat, *Wl* ed. Teubnerianam, *Ww* ed. Weidmannianae adnotationes), *Ma*. Madvigii emend. Liv., *Va*. Vahlenum ll. supra ll. Praeter Madvigium et Vahlenum per hos annos imprimis Mauricius Seyffertus et H. Adolfus Kochius extremis his libris Livianis laudabilem curam impenderunt. Equidem negotio meo ita functus sum, ut primum sola codicis scriptura, quam cum editione Teubneriana collatam habebam, examinata, et recensione quae vocatur conficere et corrupta emendare studerem, tum deum virorum doctorum emendatio-

est, emendatae lectionis auctor est Grynacus, nisi quod fortasse in uno alterove vocabulo editoris Basileensis orthographia post sive ab aliis editoribus sive a me mutata est, quamvis hoc quoque ubi vis fere significaverim, ipsa *Bas. a* lectione praeposita, unci quadrati signo omisso; ubi duae scripturae in adn. inveniuntur sine nota, eius quam recepi lectionis auctor est Grynacus, altera ad codicem pertinet; si prior littera C insignita est, altera nota caret, haec posterior ex Grynaci editione (*Bas. a*) excerpta est; item ea quae per ipsum textum unci quadratis inclusa et in adn. crit. non commemorata sunt addita sunt a Grynaco.

<sup>12</sup> In Popillii, Aquillii, Petillii nominibus non ubi vis addidi huius scribendi rationis auctorem esse Sigonium.

nes inspicerem: quo cum non raro factum sit, ut in emendationes ab aliis factas et ipse inciderem, hoc plerumque enotavi non vana gloriae inde comparandae cupiditate ductus, cum me ipso nemo melius sciat, quam exigua haec sint qualiacumque inventa cum iis modo collata, quae unus Madvigius ad libros hos emendandos praestitit, sed ut maior inde his coniecturis fides pararetur, quod duo pluresve eandem emendandi viam essemus ingressi. Ipsas vero illas coniecturas me non mihi vindicare velle, sed integras eas a me iis attribui, qui primi eas publici iuris reddiderunt, non est quod addam, praesertim coram te, homine candido et ingenuo; quod si vero mihi acciderit, ut emendationes ab aliis factas mihi vindicaverim, hoc indiligentia, quamquam labore sane et sudore non peperci, ut hoc quoque vitium effugerem, non improbitate evenisse putato. Vale mihi que favore perge.

Ser. Vratislaviae d. VIII m. Aug.  
a. MDCCCLXIII.

LIB. XXXXI in periocha qui praeter — egit] *voc. qui huc transposuit I.F.Gr.: in fine periochae collocant libri* || qua] *I.F.Gr.: quam Naz. ε quod quam ε qua quam ed. princ. || Capitolini add. Sig. || Q. — eius] ad finem periochae lib. xxxxi transferenda esse censet F. Lachmannus de font. hist. Liv. II, 99 sq. n. 5. || Vocionius] *Sig.: uolionius Naz. ε uelonius et uolumnius al. || , et ab]*; ea ab O. Iahnus || I, 3. tuendae .. maris superi orae] *Muretus, Florebellus: tuendā .. mari superiore || 4. quinque ferme milia] numerum addubitat Cluverius || 6. in Histriamque versum] scripsi: in Istriam versum (aut Istriam versus) I.F.Gr. in Histriamq; suum Bas. a in Istriam obversum Walchius em. Liv. p. 105 in Istriam quaesitum, puncto ante voc. repentina posito, Kra || 8. pro regulo praeerat Rup. regulus praeerat Ma.; vocc. Crev. suspecta || haud Florebellus: aut || II, 2. eos] eorum ci. Dr. cf.**

*Kra. || 3. forum] Ios. Scaliger, I. F. Gr.: eorum || inermi] I.F.Gr.: inermis || mercantium || comneantium I.F.Gr. pr. not. ed., Ma. || 8. (id facere) v. d. ap. Dr. || (armati)] *Ma.: armati (num ex Grynaci ci. add. f) || 9. Strabo] Stolo Pighius || ab] e Ma. || isset] esset v. d. ap. Dr. || 11. direptisque, quae ci. Dr., Krtā, ep. ad Or. p. xxvi || quaestorium, forum Lipsius, R. H. Schelius quaestorium (forum) Dacierio praeunte Duk. || III, 1. (est tum) rei Gruterus rerum (rei) Ig. p. 404 || 4. fere] *Ma.: vere Bas. a certe Maur. Seyffertus ann. ph. 83, 884 || 5. tunc] cf. Wl I, 17 sq. n. 4 Kra || nuntius] cf. I.F.Gr.: nuntius missus Wl I, 17 sq. i prob. Kra || praesidium [opprimendum venit] Sig. praesidium [venit] edd. post Sig. vg. || 6. militum] milites Ma.; num militem? || equites, I.F.Gr. equitibus, v. d. in mg. Cur. cf. Dr. || 7. (recipi) facile (esse) ... opprimantur, Ma. || IIII, 1. suum] suspicit Duk. || 2. unum, si se I.F.Gr., signum si Ig. p. 394 sq. se ipsum si 'cum Heus.' (f) Wl I, 18 n. 4 si nunc (aut tum) se Wl praef. || iacturum I.F.Gr. || 3. et parte] e (f. ex Kra) parte Modius || 4. fuerant] fuerunt Modius, at v. Kra || V. 1. Gavillii Novelli] ex Niebuhrii h. R. II<sup>3</sup>, 293 n. 595 sent. Wl: Gauillii, novelli || 3. fuga [deserta] I. Perizonius fuga [milites evasisse] ci. Dr. || erant] I.F.Gr.: erat || 6. Ti.] Sig.: T. || equitibus I. F. Gr. || 9. coloniis] Doujatius: colonis Bas. a per colonias Crev. || VI, 2. A. Licinius Sig. cf. Dr. || 4. et c. 7, 2; 8, 1; 26, 1 Ti.] Bas. b: T. || 4. datus [est] Ma. || ediserendas I. F. Gr., at v. Duk. Dr. || postulandumque, honos meritis ut dis immortalibus haberetur (honos). Ma. || et ut] I.F.Gr.: ut || 9. fuisse [se] recte fort. Dr. || publice] (prob. Ma.) aut infra singulorum Duk.: publico || 10. iuxta se] Sig.: iustos Bas. a; vel ipsos (Wl) vel viros Wl I, 18 n. 4 || 11. alii cuiquam] Heraldus cf. Ma. op. ac. p. 465, Kra: alicuiquam || VII, 8. quando (id bellum) populus I. F. Gr. (quando id bellum) populus Bekkerus || 9. fuerit [caesum] Crev. || 10. effusosque I. Perizonius***



|| VIII. cf. de hoc cap. et sq. Ad Schmidt (Ilmenav.) krit. Bemm. zu T. Liv. hist. lib. xli, cap. 8, 9. etc. Friburg. 1856. 4, p. 3-19, Walterus h. iur. R. 13, 333 sq. quosque et Walterus ibi l. et Guil. Rénusius ius R. priv. p. 570 sq. n. 2 || 1. L.] Sig.: C. || C.] et hicet c. 17, 6 Bas. a: P. Pighius cf. Dr. et Ww xxxi, 50, 4 || 2 sq. autem .. factam Gracchus sortitur, ...; Scipio .. provincias (sortitisunt), aut §. 3 (Gracchus—Claudius). Dr. || 4. (qui—conscivissent). Crev. (conscivissent edd. vg. inde a Bas. a. 1554); de §. 4 sq. cf. Heus. || 5. [et] L. Clericus, Duk. || venerunt ci. I. F. Gr. || 6. fatigaverant] I. F. Gr.: fatigauerunt Bas. a (Walchius l. l. p. 73) || 8. eo minus aut hos aut illos] Bas. a cf. Walchium l. l. p. 218 sqq.: eo minus aut hos (s. aut minus hos) aut plus illos (s. aut illos plus) I. F. Gr. || delectu Duk. || (ac) nominis Latini] Dr. prob. iis, quos affert Walterus l. l. n. 34: ac nominis Latini Bas. a (cf. ex rec. quos l. Walterus l. l.) ac nominis Latino altera Dr. ci. || domi non relinquerent I. F. Gr. || 10. ne] qui Sig. cf. Duk. || quam relinquerent, [ii, simulatis adoptionibus liberorum, quos tamquam ex sese natos in coloniis relinquerent,] cives Romani fiebant. Walchius l. l. p. 222 sqq. quam relinquerent, [ut reliquissae viderentur filio adoptato,] cives Romani fiebant. Schmidius l. l. p. 11. || ut cives Romani fierent \*\*] Crev.: cuius sent. prob. Ma. op. ac. p. 280: ut cives Romani fiebant Bas. a (Walterus l. l. n. 35); (ut) cives Romani fiebant I. F. Gr. pr. ed. ii cives Romani fiebant Sig. ita cives Romani fiebant Duk. municipes cives Romani fiebant Huschkius Gaius (Lips. 1855) p. 6 ut coelibes (s. ut coelibes cives) Romani fiebant id. olim Serv. Tull. p. 530 n. 24 ipse improbens l. l. ut cives Romani fiebant \*\* Wt ut eumque cives Romani fiebant Wl i, 32 cf. Wl praef. || 12. suum] servum Sig. || et ne quis, ita civis Romanus factus, esset I. Gr. || ita [sive iure coelibis] Huschkius Serv. Tull. l. l. || id ratum ne esset] Marquardius ant. R. III, 1, 44 n. 201: om. Bas. a civis non (ne

Doujatius) esset Sig. ne civis esset Heus. ne is esset Walchius l. l. p. 224 sq. || VIII, 1. [consulibus] decretæ l. Perizonius || 2. si deducere ex navalibus] quas deduceret, ex quibus navalibus I. F. Gr.; (consul add. Heus.) deduceret ex navalibus, quibus I. Gr. Heus. || 4. lucum] Cluverius cf. Dr. ad c. 13, 4: lacum || 9. ex] add. I. F. Gr. || (ac) Schmidius l. l. p. 7 sq. A. W. Zumptius stud. Rom. p. 346: ac Bas. a cf. Kienium röm. Bundesgenossenkrieg p. 112 sqq., cuius sententiam, quatenus ad Livianam dicendi rationem spectet, se non improbare mihi significat Th. Mommsenius; secundum usum formulae consuetum voc. ac et ipsi videtur eiciendum esse. || postre] suasit Th. Mommsenius: postq; || ea] eos Duk. at v. Dr. || 10. a voce. ... tum cons. sc. (sic) inc. C; de cap. extr. cf. Unterholznerum in Zeitschr. f. gesch. Rechtswissensch. II, 140 sqq. adn. 2 Schillingium Bemm. über röm. Rechtsgesch. Lips. 1829 p. 116 sqq. Ma. de Liv. lib. XLIII initio e cod. Vind. emendando Haun. MDCCCLII. 4. p. 15 sqq. Schmidium l. l. p. 15 sqq. || 11. qui nunc esset] C: qui tunc esset Sig. quicumque esset Schmidius || quive (quique in em.) posthac futurus esset] add. Ma. l. l. et em. p. 497 Rudorffius h. iur. R. i, 29 n. 6: futurusve esset add. Th. Mommsenius comm. soc. Sax. III, 434 n. 125; om. C vg. || eorum] C (I. Perizonius): forum Bas. a || quem qui] Crev. (Ma., Schmidius, Rudorffius): quem C quem quis Lambecius quem cum qui Mommsenius || in libertatem, inde caveret, ut Schmidius; fort. in libertatem vindicaretur [ita u. e. r. p. f. v. s. v. operam daret] ut Rudorffius || uti Heus.; de proxime sqq. cf. Wl i, 33 || manumittere || multandae || mittere; in quo id non iuraret] Heerwagenius ann. ph. 71, 191 (prob. Linkero act. gymn. Austr. 1858, 89), Ma. em.: mitteren (inter e et n sup. lin. add. i) quid non iurare C mittere. qui id non iuraret Bas. a vg. mittere. nam qui id non iuraret Lambecius || eum permittendum Schmidius; fort. eum manu missurum Rudorffius || cauta] Ma.: causa

[iussique — decreta est] sic C, nisi p. 382, 1; 256, 20 P. P.) et matius C  
 quod cons. exhibet; praeterea prae-  
 euntibus al. lac. notavi; post. vocc.  
 decreta est in C. lit. 12. fere spat.  
 vac. rel.: iurisque dictio C. Claudio  
 Cos. decreta est. Bas. a vg.; 'fingi  
 huiusmodi aliquid potest: iussique  
 edicto C. Claudii consulis socii in  
 suas civitates redire; de iis, qui non  
 redissent, quaestio decreta est.' Ma.  
 em. || X, 1. cum] qui || hibernaes  
 ••nt || ueri || histriorum || 2. effuso ||  
 cernente || satis [esse] Kr. (Wt  
 praef.) || esse] h. l. addidi; post exer-  
 citus add. Ma. em. p. 43. 499 n. 1; C  
 h. l. per novem versus usque ad vocc. in  
 extr. fol. in castra ro satis evanidus,  
 §. 2 sq. videtur exhibere duos •••ci-  
 tus id concursu || 4. aciae || ceteri  
 ••1880 || opsidēs || post miserunt 7 fere  
 lit. spat. || 5. cognitis || eae res Va.  
 249 || et exercitum || Va. l. l.: exerci-  
 tum C exercitumq; Bas. a || adime-  
 rent C (Va. l. l.) || paludatis Bas. a cf.  
 adn. ad lib. xxxi, 14, 1, Wt: pabula-  
 tis C paludatus, sine I. F. Gr. || 6.  
 Manli] Ma. 502 n. 1 Manlii Bas. a:  
 manlio || aduersus || et ingessisset]  
 Kr.: ingessisset C ingessisset Bas. a  
 ingessissetque Modius || 7. quod cum  
 illi tum] C, assecutus erat Dr.: Quod  
 cum milites Bas. a; al. ap. Dr. Heus.;  
 Quumque (vel Cumque) illi tum Ma.  
 cf. progr. l. p. 13 || facturos] Klaibe-  
 rius, prob. Heerwagenio ann. ph. 71,  
 188, Seyffertus l. l.: futuros || se  
 esse] Seyffertus l. l.: esse C Bas. a  
 esse Bas. b || cumhis || [cum] lictori-  
 bus, paludatus I. F. Gr. cf. §. 5 ||  
 ess •• || 8. questore || Manlio Ma.  
 catena || unctosque || manliū  
 quaemisistrans || 9. fabens || non]  
 nos || 10. irridebant Bas. a: inluri-  
 debant || redit C Bekkerus || 12. a  
 collega] Ma. (cf. progr. l. p. 13 sq.):  
 acollegae C collegae Bas. a a col-  
 lega collegae ci. Heerwagenius l. l. ||  
 breuisquae || 13. moratis || paluda-  
 tus cum I. F. Gr. cf. §. 5 || aequae || ac  
 prius] Florebellus, I. F. Gr.: amplius  
 C (amplius) Grut. || XI, 1. manhus-  
 quae || Nesactium] Cluverius (sic  
 Plin. n. h. iii §. 129. 140 Νεοακτων  
 Ptol. iii, 1, 27 p. 70 Bert.): Nesattium  
 Bas. a (quod tueri videtur geogr. Rav.

p. 382, 1; 256, 20 P. P.) et matius C  
 || Aepulo] cf. Bergkium ann. ph. 83,  
 321. 638 || oppugnant] Ma. (cf.  
 progr. l. l. p. 14): oppugnant C (Heer-  
 wagenius l. l. p. 189) oppugnarunt  
 I. F. Gr. oppugnare coeperant Wt  
 || 2. interdit C || 3. a] annemque  
 erant || noua || 4. abscisaquae ||  
 meoresimpacis || facinorosse || 5.  
 puerorumquae || 6. simul] Va. 250:  
 tumuli C tumultum ut Bas. a nun-  
 tium ut Ma. || nuntium] (aut indi-  
 cium Va.) h. l. add. Va., quod et ipse  
 statueram || 8. in gente] incendi || DC  
 Bas. a: AC. || et] e, t sup. lin. add.  
 || 9. omnesquae || populus || XII, 1.  
 Ti.] C §. 7, Sig.: t. || fuerant ||  
 3 sq. connecta || liguresimul || suppli-  
 catio || ab] om. || Ti.] iis || sardiniam  
 || gesta] c Kr.: gestia C gestae  
 Bas. a || 5. illensium || illensium ||  
 8. Scultennam] Bas. a et sic P. D. hist.  
 Lang. iv, 47 in Murat. script. rer.  
 Ital. i p. 471 cum v. l. Sculteriam:  
 cultennam ethic et c. 18, 1 C || cum us  
 Kra || vel septingenti] (I. F. Gr.) vel  
 septingentis vel dcc edd.: dit || ca-  
 piti || & l. Bas. a: eff. || 9. passimque  
 populanti] Ma.: passimpopulanti-  
 quae C passim, populantiq; Bas. a  
 || paca[tis ...]tisquae] scripsi; possi-  
 etiam [...] pacatisquae: paccatisquae  
 C pacatis Bas. a || XIII, 1. auen ||  
 sanqualem] scripsi coll. Festi et Pauli  
 ll. cum gloss. Labb. a Mullero ad Fest.  
 p. 317b, 31 ll., Serv. ad A. i, 394 cf.  
 Dr.: sa] gualem (eadem v. l. ap. Plin.  
 n. h. x §. 20) || 2. capianiam || locu-  
 tam] I. Gr.: locutum || aene || peco-  
 ra; num a pecore? || 3. ipsois || suppli-  
 catio] publicae || syracusanumquae  
 || supplicarentur || 4. pontusfex ||  
 mortus || Lunam] Bas. a cf. Ma. op.  
 ac. p. 287 sq. n. 2, Th. Mommsenium  
 C. I. L. I. p. 147 sq.: una C Lucam  
 Bas. b || M. Aemilius (quod post P.  
 Aelius facillime excidere potuit) Lepi-  
 dus] Kra.: legibus C L. Egilius Bas.  
 a L. Aemilius ci. Dr. || Ligurius]  
 scripsi: ligures C Ligure Bas. a || is]  
 Bas. a: om. C Bekkerus || 6. aburbe  
 || histra || estis || disseruisset] add.  
 Bas. a || postulati || 7. denaria || tre-  
 centa milia septem] scripsi ccc .  
 .vii. C: cccvii milia Bas. a || sum-

gulos || 8. XIII, 1. emutabus || itaque || iratus || currum. Cum is] ci. Dr., Wt: currus C curram. Dum is Bas. a || abductum] I. F. Gr.: adductum || Ti.] Sig.: t. || 2. solut || tras (n supscr. in trans corr.) versos milites || degressi] I. F. Gr.: digressi || 3. senatus C.] Bas. a: s. o. || haberi creatisque || prouincia || num hostium manibus? coll. lib. v, 46, 5; 51, 3 Kra, in quam ci. et ipse incidere || eripere] recipere Krt (cf. a) || censius || 4. Hispallus] Dr. (fast. Cap.) cf. Duk., Lachmanni ad Lucr. III, 1015 adn.: hispalus (Kempfius ad Val. M. I, 3, 2) || Q.] Bas. a: que || Petillius] Sig.: petilius (cf. Corssen lat. Ausspr. I, 81); item in sqq. (paetilius C c. 15, 4 cf. 5; 17, 8; 18, 5) || spurius || 5. Popillius] Sig. et sic c. 15, 6; 8 C: popilius (cf. Corssen l. l.) || num (Scipio) Duk. || Aquilius] Sig.: aquilius (cf. Corssen l. l.); item in sqq. || 6. idem] Krt: quidem C quoq; idem Bas. a || 7. diē || quae || sacrificabit || 8. consultum senatus ipsas || 9. pise || 10. unas || scriberet; [quina millia in singulos et ducentos pedites,] Crev. || trecentos] Crev.: ccc. C Bas. a trecentos vg. || sexcentos Dr.: . dc. C dc Bas. a sexcentos vg. || 11. Ti.] Sig.: c. C T. Bas. a || XV, 1. in] Bas. a: om. || templo] te supscr. ex camplo corr. || redit || bonis sescenaris Bas. a uouissescenaris C || sescennalis] F. V. Reizio auctore Plaenkenus a Krs l.: sescennaris E. A. Brizius phil. xii, 703. sexcenarii Graevius cf. Krs (78 sqq. n. 81) a sexennis v. d. in mg. Cur. || iocur C cf. P xxv, 16, 2; xxvii, 26, 13 || diffuxisse] I. Perizonius: defluxisse || 2. aquae fundi || russe || et udisse et iud || inenarrabili tabe] Kr. comm. de l. Gell. N. A. lib. vi c. 1 etc. (Misen. mdcccxxvii. 4.) p. 18 ta: inenarrabilitate C inenarrabiliter Bas. a; erat cum de inenarrabili celeritate cogitaret W(t praef.); inenarrabili vilitate ego aliquando conieceram || 3. territusea prodigia || negabit || 4. praetores quae || pisa || [Q.] Petillio I. Gr. || 5. 1. paetilius maso || preregrinos || maluementis (c sup. lin.) || 6. depraeati || grac-

cum || ei] I. F. Gr.: et (Wt I, 33. n. 15 f) || T.] c. || Aebutium] vg.: e(s) E)butium C Bas. a b || 7. ipsi || 8. quae] q. || inpuenda || occansiones-intercedere || 9. grassus || 10. ire] iure || iureiurando || 11. iurant] sic ut vid. ex corr. in C, ubi iureranturunt (ex Crev. sent. Kr.): iureiurant || T.] om. || hī || . ccv. milium || XVI, 1. nonas Maias] Dr.: nonas C non. Maii Bas. a || Lanuvinus] Bas. a: ianinus || praecatus || Quiritibus Brissonius || legioni || 2. est et || seiecisset || rectae Crite Sig. || facte || vel Latinae ..., (instauratis Latinis) ..., Lanuvinos vel (Latinae) ..., instaurari Latinas ..., Lanuvinosque vel Latinae ..., instaurari eas ..., Lanuvinosque (extr. hoc voc. non add.) Dr. || instaurandis Latinis] scripsi: instauratis Latinis C instaurari, Latinis s. instaurari (Latinis) Ma. instaurari a Latinis Seyffertus l. l. 834 sq.; repetitum voc. Latinis merito tuelur Va. 261 sq. ||, ante Lanuvinos (s. Lanuvinosque) praeter Dr. ponunt Ma. Seyffertus || lanunos || instaurandae] Dr. (Ma.): instaurati C instaurati Seyffertus || 3. ad religionem quod] Bas. a: ad religionem C alia religio; nam dubitanter Ma. || ingravescente || 4. mortus || sin ante] Sig.: in C Bas. a || in ante] Sig.: in ad C ad Bas. a || 6. gabiauis || tacta . ea] Bas. a: tactae || utin || 7. instauratio] Kr.: instauratio C instauratioes Bas. a || 8. ante] C (Handius Turs. I, 384): intra Pighius, I. Perizonius et vel sic vel post Wt praef. || recepta || 9. licurum || litterae quae || cis] sic || esse s. post Alpis s. post Romani add. Ma. || populo Romano] aut superesse Dr.: pro C PR Bas. a populi Romani ed. Lugd. 1553 || aliquid] ad id tantum I. Gr. tantum A. Perizonius a et tantum Doujatius || XVII, 1. Tib. Bas. a: . c. (et sic §. 3) || sardiniam || 2. nuperatum || ceteris || 3. opsidibusque || cota || quoque || Sempronii Bas. a: sempronius || decedent || secunda eportare || 4. aditis || Tib. Bas. a: t || 5. quae in ante] Sig.: quae ante Bas. a

quae ad *Bas. b* ante *C* || connecta || 6. Q.] t. || *C.*] *Sig.*: m. (cf. *Dr. et Wv* xxxi, 50, 4) || leuimum || ipse] *Ma.*: iis. et *C* is *Bas. a* || nonis Sextilibus] cf. *Duk.* || senatus] post lac. add. *Heus.*, qui de explenda lac. cf., *Ma.*; lac. significauit *Duk.* (*Wt*) || (literis auditis) *Sig.* || atomultus || 8. *Pisas*] *Kra* cf. *Wt* praef.: ipsas *C*; om. *Bas. a* || ed || exercitumedixerat || 9. parme || XVIII, 1. cultennam || defensusus || laetum et §. 9 laeti (cf. *Val. M.* 1, 5, 9 bis, ubi semel Laeto *A pr. ap. Kempfium*) || Ballistam] et §. 9 ballistas *C*; sic etiam ed. *Mog. et pars codd. lib. xxxviii*, 2, 7 eandemque scribendi rationem commendat *Mog. xxxv*, 41, 2, ubi fort. legendum Ballistam Letumque: Balistam et Ballistae *Bas. a* || muroque] *Bas. a*: murosque *C* muro(que) — sic etiam *Va. ms.* — aut muro [fossa]que *Ma.*; *l. distinxi* cum *Crev.* || amplexi [sunt] *Duk.* || 2. quingenti] *Dr.*: d. *C* (quingentos *Gruterus*) || 3. praedamque || 4. que || adfigunt] *Sig.*: adūfigunt || (ornamento) *Crev.* || [et] in *Dr.* || factam || 6. (tempore)] expunxit *Bas. b* cf. *Wt* praef. || 7. digrederentur *Bas. a* || utrimque || 8. viti] *s. viti Ma.*: uitio || vel (extra templum)] — sic *Ma.*, atque ita et ipse conieceram — vel (foris) *Ruperti* || sorte *Ma.* || sitella] *Ma.*: sitellam || illata *Ma.* || ipse .. oporteret] scripsi *Ma. vestigiis insistentis*: ipse [...] oporteret *Wt* (1, 28 sq.) ipse [mansisset, cum templum ingredi et ipsum] oporteret *Ma.* ipse oporteret *C* ipse posuerit *Bas. a* || 9. inde] in || eo || 10. uerbisomniatum || ieo || facturum (cf. *Val. M. l. supra l., V. Koehler* qua rat.] *T. L. ann. usi sint hist. Lat. atq. Gr.* p. 73) || 4. ipsae || suos] fusos ci. *Dr.* || a] *Bas. a*: etiam *C* statim a *Wt* praef.; num e (*s. ex*) tam [effusa] fuga? || caecidit || 13. duo] cum *C* sc. milia (sic certe) aut duo milia *Kra.* || caeciderunt || 14. hominis || auditum est *Bas. a*: auditumse || 15. in audita expl. fol. in *C*; lac. indic. *Bas. a*; fragm. periti — posse ex *Prisc.* xvii, §. 29; 150 p. 1050; 1097 *P. recte inseruit Sig.*; v. *l. v. in ed. mea* II p. 126; 182 || XVIII, 1. appennum || appenninum || vel *l. xxxviii*, 2, 1 Briniates vel *h. l. Friniates scribendum erit* || intra] *Crev. prob. Ma.*, qui *l. recte distinxit*: inter; lac. statuenda esse videbatur *Crev.* || *P.*] *Sig.* cf. *Duk.*: cl. *C. Q. Bas. a* || 2. Iuguribusq. igestas || supplicationes || 3. magnusconatus || 4. subibant || perseo || Dardanos] barbaros || insdardania || 5. autore || quidquam || 6. nec liberat] *Bas. a* cf. *Kra.*: neliberare (cf. *Wt* I, 14 sq. t) || culpe || adque || habere .. esset] *l. Gr. cf. Kra.*: haberet .. esse (*Wt* I, 14) || 7. suis || tracum || aliquid || temerare || erant || conuenient || 8. hiemps || amni || elegerant] *ge spscr.* ex elegerant corr. || traces || adibent || collos || bifarias || ad] et || 9. urbeque || aberant || 10. secuti] *Va.*: uti *C* om. *Bas. a* || circumcidunt || expugnari || 11. Bastarnarum] ex bartarnarum corr. || praedio || relic fol. extr. || lac. indic. *Bas. a* || XX, 1. [Romano] more *Muretus* || 2. fortunae] formae *Rubenius* firme *I. F. Gr.* || adherabat || 3. sede aliosque || quibus || magnoque [dignos] *Heus. cf. Duk.* || aescs || 4. quidsuidbi || uiderit || dubiae || insanire aiebant] inscanebant || 5. eorumcultum || 6. thegeteamagnificum || 7. in] add. *Bas. a* (*Duk.*) || Prytaneo *Duk.* || urbisurbipublicae || is] in || Rhodiis *Bas. a*: rodus || ut] add. *Freinsheimius*, *I. F. Gr.*, post nihil *Wt* praef. || quae || eorum] eorumutqua || 8. uere || inchoatum *C* *Bas. a* (cf. *Gell.* II, 3): inchoatum *vg.* || testis] add. *Bas. a*; documentum aut monumentum requirit *Ma.* || 9. Delon aris] *G. I. Vossius*: delomaris *C* Delon maris *Bas. a* Deli aram *Heraldus cf. Duk.* || anthiociae || capitoli || lammina] cf. *Lachmanni ad Lucr.* III, 1017 adn. || inauratum] inductum aut inducta *I. F. Gr.* || 10 sq. de *l. distinguendo cf. Ma.*; al. de *h. l. Duk.*, *Handius Tur.* II, 519 || reliquorum] religione *I. F. Gr.* reliquos *Wt* praef. || (et) *Dr.* (copia) *H. A. Kochius em. Liv.* I p. 13 || 11. gladiatorum] cf. *Kra.*; f. gladiatorum *Dr.* || primotmaiores || uoluntate || 12. tenuis || missione, etiam familiare *Ma.* || familiarie || studiorum || ruiuenum || pretiis *Kr.*:

praedis C praemiis Bas. a || accessere || in suo fol. expl.; lac. ind. Bas. a || XXI, 1. Scipio] v. Sig. Dr.: pio] 2. post equitibus sociorum numerum [sociorum • milibus peditum • equitibus] excidisse arbitror cum Ma. || 3. cepioni || philonicietiorre || peditum post Romanorum iteratum || sūne || 4. (cum) Duk. Dr. (cf. Wi) || 5. ingrueret || verterat] Sig. (de al. eiusd. h. l. ci. cf. I.F.Gr.): uerteret || honum || morbo] morbos || 6. nēq̄liberorum quibusdem || 7. cadaue(ratio) membran. absumpt.) || uulturibus Bas. a: uolneribus || illos nec priorer] intactastraige || 8. cepio || Tib. Bas. b: t. || Ti] I. Perizonius: titi || Tib. Bas. b: t. || Atellus Mamilius] Wi v. l. XXVII, 8, 2; 3: attellusae-mulus || et] add. Bas. b || 9. lac. ind. mg. Bas. a, expl. Sig. cf. Dr. || gracci || Ti. Pighius Dr. || Gracchus] Cras-sus Sig., Perizonius; al. Dr. Ruperti || P. Aelii Bas. a: pelli || exuir || 10. sybyllinos || 11. suplicatio || uotus || furias || suplicationem || 12. uenient || sinuasse || extr. membr. marg. truncato literae et A(?) desunt in C; tales literas per sqq. uncis rotundis inclusas enotabo || Auximi] Cluverius Dr.: • (f)oximi C Oximi Bas. a et sic c. 27, 10; XII, 20, 5 certe C || (et a) extr. lit. a linea superstite || 13. XXII, 1. e] (t) faces || labiae || sunt. Lanu-vini Caeritesque ex Prisc. III §. 29 p. 633 P. Sig. || Lanuvini Caeritesque anguem iubatum apparuisse nuntiarunt (v. l. vid. in ed. mea p. 134) Prisc. l. l. || lanuocertesque || iu-uatū || ravis] conieci ad Prisc. l. l.: aus C aureis Bas. b flavis ci. Wi || b(o)uē || (batle) || nonis Iuniis] de Sig. sent. Dr.: non. lul. Bas. a. ix. ml. C || (qu) || (car) || (certus) || quae] q || cartagine || (essentia) || scierant || (scartha) || 2. conpertamen || (dfirmaue) || (enis) || us quo || Ae-sculapii Bas. a: (aes), tamen ut prior lit. a pars adpareat, tum culari || car-tagi(ne le) || (re(x)) || parentum(ons) tanter || 4. de] ne || iusdiudiciumque || goegtingentem || 5. etaeosmō-(t)es || oraculum Bas. a: oracium || praebuit, sed Bas. a: praebusset ||

reg(e)m priore parte lit. m et ipsa a lac. hausta || nuntios tumultuosos misit] scripsi; idem probaverat Krtis 63 a: nuntiostumultuo (••) misi C nuntius tumultus eius uenit Bas. a nunc (vel t)ii tumultuosi missi Wi I, 28 t || (mo) post. l. lit. o parte conspiciua || 6. thiotidem || tes(salia)mque || agrorum per quos] Bas. a: (agro-rum)m (post. l. lit. u ductu servato) per-quorum C populorum, per quorum fines Ma. || reg(num)r] edit || 7. (tum p) || (itanum), extr. lit. m linea servata || aut] sed aut Sig. sed circa omnes Graeciae civitates (omnia Graecorum concilia Heus.) aut Crev., at v. Wi II, 3 sq. cui astipulatur Kra || (au)t || diuti(ussim)utatum, post. lit. m parte post lac. conspiciua || que || fu(s)ent || 8. integresse || accorum || quarebant || XXIII, 1. ateniensium || interdiceret || 2. suis || iis] I. Perizonius || 3. animaduertissent || litterae] C: litteras Bas. a; lac. indic. Bas. a mg., Sig. || 4. recitantis || moderatae || adque || iis] Kra: his || amissaj || 5. galligrates || quineo || crederet || uolatum || inquit || achi || 6 sq. maxu(i)al)mam gravissimam-que omnium] Ruperti (Krt. Ma. 499 Va. 258): maxumegrauissimam om-niumque C maxime grauissimam omnium Bas. a maximam omnium-que grauissimam Kra maximum om-nium grauissimamque Wi (cf. praef.) maximam et gravissimam omnium I.F.Gr. || non agiq; Bas. a neque agi I.F.Gr. || modao || qui] quum I.F.Gr. || interdixisse scimus Heus. || manereque [...] scripsi praeunte Crev. cui 'hoc' (verba sc. manereque id decretum) 'vel vitiatum vel man-cum vel superfluum' videbatur: man-erique C maneretque Bas. 1554 I. F.Gr. caventes per Ma. cavereque (dixissemus sc.) Seyffertus l. l. 828 || decretum (voluimus) Sig. || [scire-mus] scilicet ci. Wi [scivissemus] scilicet Kra || scilicet, Ma.: , scilicet s., scilicet, yg. || ii] hic vel nunc I. F. Gr. || conthionantem || probai-mus; num probabimus? || 8. fere || caecis || maescamur || praetureci-piendum || temptare || 9. societas] Crev. Dr. || quo] qua || omnia || fu



turam || 10. philippumdetrium || prestat, s sup. lin. add. || 11. demetrio || populo Romano || C: populi Romani hostem Muretus (hostem populo Romano Krta) belli in populum Romanum Rubenius belli Romani Ma. odii populi Romani Dr.; al. I.F.Gr. || PR (populo Romano al.) prius poenae Bas. a al. prob. Walchio l. l. 225 sq. Wt cf. praef. || paene (poene, pene al.) Mur. Rubenius Dr. Kr. Ma.: paenae C poenam vel potius Poenam Ruperti || bellum inlaturum addidi || 12. (egit) I. Gr. || parabit || in Dardaniam aut Dardaniae I.F.Gr.: dardaniam || saedem || grecia || habebat Wt Ma.: habeat || 13. debepulsus || tam || consili || usi || vere || C Krta (l. XXXIII p. 190): uera || dolopiams || provocantes (cf. Dr.) vel provocantem I.F.Gr.: prouincis || prouinciis .. [revocantem] audivit Sig. || transgressus || graecia || 14. vobis || uis || tessalam || oderat || adierat Roëllius || noxa Duk. Kr(ta) || 15. mist || pœloponneso || 16. delpis || interfuit || Kr(ta): interfuit C interluit Bas a || fretum || Bas. a: fretus || poloponnensum || immisceamur Sig.: immiscemur || 17. redigatur I.F.Gr.: dirigantur C dirigatur D. Heinsius || 18. macedonos || consilium capere || inter eo et per litteras addidi: om. C cogitare Bas. a || XXIII, 1. Archo || vel Archon Duk. Dr.: arco || senarchi || calligrates || 2. efficit || 3. uenire aut curiam regum || interesse || occultae || sint I. Perizonius || 4. futurae || fuerint || I. F. Gr. (Ma. op. ac. alt. 229): fuerant (Schadebergius Studien etc. Lips. 1838 p. 73 n. \*) || 5. fuerit || Sig. (Ma. l. l.): fuerat (Schadebergius l. l.) || accommodari || 6. ac || at I. Perizonius || accepto regem || Kra prob. Ma.: acceptoa (ad Bas. a) legatos romanos uenisse ad (ac Bas. a) regem persea, vocc. proxime sqq. perperam iteratis C; al. I. F. Gr. Heus. || a] Bas. a: ad C ab Wt || et ab eo I. F. Gr. || 7. paucis autores (autores etiam Bas. a) || inexpressibiles || 8. totum h. l. distinxit fere sec. Walchium l. l. 246 sqq. || opportunitate propinquitate || macedonia || subegit || Kra:

subiecit || Dolopes? Imo Bas. a: dolopessimo || ea] (ea) aut vim I.F.Gr. eam Doujatius at v. Walchium || in nostris || religionis || 9. sumus || Walchius: sumus || suspecti Crev. || thaeasali || Aetolique || cf. Walchium: (Aetolique) etc. I.F.Gr., al. Doujatius, Ruperti || pus || adque || 10. tessalus || sit — nobis || iterata; pro priore cur extat cum || dissaeptio || Seyffertus l. l. p. 835: dissertio C Krat deserto Bas. a discerptio Ma. || 11. filippus || eam || insuriae || simustates || simus || I. F. Gr.: sumus || 12 sq. quam || tantae || iniuriam || qua || lac. indic. Bas. a mg., expl. Ma., pro elevent etiam obscurent propomans; al. ap. Dr. || Cenchreis (Cenchris Bas. a) stare] (Bas. a) Sig.: cencristabere || Elatiæ Sig.: uelatiæ || fuimus Bas. a || sequemur || 14. nihil || C (I. Perizonius): nō nihil (Heus.) || faceret || Vascosanus: fecerat C fecerit ci. Dr. || id quid erat? || Ma.: id quoderat || uetustate || rerum || 15. et] ac || praecipua inimicis || calligrates || agi; || Kochius l. l.: ac C om. Bas. a || nemonou || 16. derependique || nostrorum nos quoque et notatos regno || scripsi. cf. Va.: nostros quoque et nossegni (nos terminis regni Kochius l. l.) C nostrorum & (at cf. Ma. 348 sq.) nos quoque regno Bas. a nostrorum nos quoque regni terminis Va. 250 || 17. quod hoc || parbam || et apertam || apertamet || sciemus || 18. aut || romani habemus || inuisosque (aut inuisos; ac inuisos Bas. a et inuisos Crev. Dr. v. Kr. ep. ad Or. p. LIII, a) efficimus || Alscheffskius ad l. x, 36, 17 Wt: inuisosufficimus || erat || sumus || pacem || finiuntur odia, intermittantur || Ma. (finiuntur, odia intermittantur Kr): odio (odia Bas. a) finiuntur intermittantur C || 19. adsensi (s. assensi) erant || Freinsheimius, Doujatius: adsentierant || legationte || impetraret || C (I. F. Gr.): imperaret || deinde || de ea re Heus. || (deinde) postea s. deinde (postea) Crev. || megalopolim || XXV, 1. uipsos || furorum || ut uisidibus || 2. que || (res) Crev. || ueteras || 3. Hypataeis || Sig.: hypateis || pro-

ximi || fidesquaedatæ || 4. hominibus || benigna] *Crev.*: benigne || invocantes] *Bas. a.*: uocantes || 5. Laevinus] lenius || pulcer || 6. egerunt] egerint *Bas. a.* agerent *Curio* || ortobula || est] et || damnata quæ *I. Perizonius* quædamnata *I. F. Gr.* || abit || 7. ad] (*s. at*) addidi: in *Bas. a om. C* || paucis || induciæ tantum sex mensum fuerunt] *C* (*Krt. ubi* mensium, *a*): inducias tantum sex mensium fecerunt *I. F. Gr.* induciæ & antea sex mensium fuerunt *Bas. a* || 8. Rhodiis *Bas. a.*: rodīs || quæque] quæque || opere || scribere] *Bas. a.*: rescribere *C* (*s. scribere*) *Crev.* || XXVI, 1. celtiber celtiberi || *Ti.*] *Bas. b.*: t. t. *C T. Bas. a* || obtinente *Bas. a.*: oppugnate || osque || cissætrorum || 2. inpalloquinqueim || 3. paucis] *Kria*: adpaucis *C* ac paucis *Bas. a* || adhortatis || edixit || præter || omens || 4. ali] *sic C* || sicubi] *Walchius* p. 251 sqq. (*prob. Buttner* obs. *Liv.* p. 94 sq.): secuti (*sic*) *C* æque, ubi *I. F. Gr.* scutis *Crev.* ubi *Büttnerus* p. 124 (*Bekkerus*) ut *Ma.* cuncti *Seyffertus* l. l. || exequari *C*; exæquare *ci. Kra* || cornibus] ex cirenibus corr. || hostium, quibus] — *sic Kr. W Ma.* — (*s. a quibus*) aut hosti, a quo *I. F. Gr.*: hostibus quibus *C* hostilibus, quibus *Dr. (Walchius)* || ut extra vallum ut pandere aciem et exequari cornibus hostibus circumbantur posset post posset add. || ita [tam] *Seyffertus* || irruerunt *Walchius*: ruperunt *C* eruperunt *Bas. a* irruerunt *I. F. Gr.* || sustineri || 5. caesa aut] add. *Bas. a.*: [caesa, \*] ut numerus exciderit *Ma.* (*cf. c. 28, 8 a Va. adnot.*) || adempti || dbellatumque || na || (sunt) *Gruterus* || XXVII, 2. magulnensis || quibis biennio || (in Hispania) *I. Perizonius* in Hispaniam *Heus. cf. Dr. Crev. F. Lachmannum* l. i. ii, 79 n. 2 || *L*] *Cn. Val. M.* iii, 5, 3 *cf. intpp. ap. eund.* iii, 5, 1 || lurisdictio || *M*] *sic l. xxx, 41, 7. 10 cf. Duk. ibid. §. 8: l. C Cn. Vell. i, 10, 6, Sig. (om. præn. not. Val. M. ii, 7, 5 [Front.] strat. iii, 1, 32)* || censoris] consortis || 3. consulis || etiam etiam post votis add. *C* etiam

*Liri vol. IV.*

*Bas. a, del. Crev.*; iam *Heus.* antea *Ruperti* || ex iis] *cf. Ma. coll. Sig. Crev.*: exin aut exinde *Sig.* || *M. Aemilio*] nomen mendosum *cf. Crev.* alteri *Mucio Heus. M. Aemilio* (*Q. Mucius* successit, *P. Mucio Sp. Postumius. Q. Mucio*] dubitanter *Ma.* || enegotium || benetia || factionem || et] *cf. Wt.* (et), ni prius or. membrum exciderit, *Crev.* [et finitiorum] et *Heus.* || 4. sierant] afuit || proconsulis *ci. Dr.* || agere || redit || 5. glaria (*sic etiam in inscr. Lambæ. ap. Renier inscr. Alg. i n. 5. Zell. del. suppl. 1840 a*) || substruendams || etæscenam || 6. mg. membr. per h. l. coros. || (et) carceres || no(tas) *C*; *cf. de toto h. l. intpp. ap. Dr.* || numerandis *Vrsinus* (*cf. Friedlaenderum in Beckeri ant. R. iv, 505 sqq. cum adn. 3277*): numerandas *Bas. a* numeran (*desunt 7 fere literæ*) *C* || trans (*d. 10 f. l.*) || cabæas || ferreæsie (*16 lū. non satis certæ*, tum *d. 12 f. l.*) intromitterent (*d. 9 f. l.*) || 7. feriis] *Sig.*: ferreis || silices || in Capitolio *Crev.* || et senac(s. t)ulum *Ryckuius*, altera *Crev. ci.* ac senaculum *Dr.*; at v. modo *Beckeri ant. R. i n. 469* || 8. emptorum lapidem || stipitibus quæ seepsperunt || 9. extra] intra *I. Perizonius* || portam [viam] in Aventinum silice straverunt et porticum in clivo Publicio (*cuius mentionem h. l. primus quæsiuit I. Perizonius*) ad aedem *Kra* || silices || et basilicam ad aedem *I. F. Gr.* || 10. Auximi] *Pighius, Gruterus*: oximi (*cf. c. 21, 12*) || pecunia || reducta || 11. exalnsfluuius-faccus (*in flaccus corr.*) || positumius || senatus consulto populivæ *Sig.* senatus populivæ *Romani Kra* || populibæ || ipsorum] ipsarum || dicebat] add. *Sig.* || Potentia] *Sig.*: potentia *C* pollentia *Bas. a* || ster (nendam (e agnoscitur) || 12. Sinuessæ magalia addenda] *coll. Cass. Hem. ap. Serv. ad V. A. i, 421 C. L. Rothius hist. vet. R. rell. p. 294 Th. Mommsenius nunt. soc. lit. Sax. 1854, 155 sq.*: sinuessamaga] (*d. 8 f. l., quarum extr. Kopitarius credebatur d. esse*) a; de his et sqq. *cii. v. ap. Dr.*; de et caularia in his cogitat *Mommsenius*; num [et aquaria in his] ? || et cloacass et mu-

B

rum] *scripsi*: et cloacas faciendas et murum *Mommseus* et clo[*d.* 9 *f.* l.]um *C*; *al. Sig. Heus.* || circumducendum *Rothius Mommseus*: circumducen (*d.* 10 *f.* l.) *C* circumducend *Bas. a* || porticibus] *Bas. a*: etporticus || iamnos || 13. multi || XXVIII, 1. pin || *Ap. Bas. a*: aput || 2. suplicatio || terre || nuntiatum || 3. decreuit || 4. multitudine || *L.] Bas. a*: p. || laenases || 5. N.] *Sig.*: en. || *C.] C cf. xxx, 26. 28: M.] sc. || M.] Bas. a*: ci. || grassuspars || *membr. h. l. lacunosa* || cl(u)uius || 6 *sq.* perfectis], *extr. lit. a parte conspicua* || 6. Centho] *vg. (Sig.) cf. adn. cr. ad l. xxxi, 14, 3, et sic l. xxx, 59, 6 scribendum erat*: cento || urbe || (arg)enti || milia (*s. millia*)] *vg.*: multib. *s C* quod ex millibus ortum esse videbatur *Kopitaro mil. nb. s legenti; ex libras oriundum esse puto; mil. parva lac. sq. Bas. a* || tu(ltla)men, a partim servata || cor(ne)lius || 8. tabulam aede] *Sigonius*: aedem (*cf. Dr. Wt*) || *Saturnios vers. inscr. post Walchii* (*p. 253 sqq.*) *conamina* (*de quibus videtur Hermannum el. d. m. p. 616 sq., Ritschelium p. 20*) *restitui Ritschelius* *inscr. col. rostr. Duell. 1 (Bonn. MDCCCLII) p. 19 sqq. || Ti.] Bas. b*: t. || gracci || proconsulis *Pighius, Reinius* || 9. felicissime] *Walchius* felicissime *Bas. a*: felicissimum || adque || liberatis] *f. duplicatis Duk., qui cf. || sociis add. Sig. || ante restitutus add. et reipublicae idem antea, reipublicaeque Pighius, sociisque I. F. Gr. cf. Duk. || saluomq || redit || Iovi] Inoi Heus. || 10. autque || ali-quod || post data iteratum munera-gladiorum || 11. Flaminini] *C(Sig.) || magni — fuit] cf. Duk. || tamen tum] scripsi*: tamen *C(Büttnerus l. l. p. 95 sq.) tum Walchius p. 258 sqq.**

TITI L AB URBE CONDITA | LIB XLI  
EXF INO LIB XLII | F LICI R in l. lacu-  
noso *C* || *de cap. libro post finem agglu-  
tinato cf. F. Lachmannum l. l. II, 99  
n. 4 (al. Crev. Dr.)*

LIB XXXXII in periocha cui [id]  
*I. F. Gr. || parum felici] add. ed.  
princ.; de s cf. Dr. || fuit lis. dies eis*  
*O. Iahnus*: fuit dictis *Naz.*; quæstio  
fuit; dies eis *s (Boend.)*; *de rell. v.*  
*Dr. || datus] dictus ci. Dr. || I, 1. et  
exercitibus Va. 249: exercitibusq;*  
*Bas. a exercitus C* || ab || 2. [et] ut  
*Ruperti || optinerent || dena milia*  
*sic C || sexcenos Dr.: .dc. C sexcen-*  
*tos Par. 1573 || 3. centumequitibus*  
*et C || iussa || 4. provincia optineret*  
*|| 5. Num. Sig.: en. || C.] scripsi v.*  
*xxxxi, 28, 5: m. || crassipensiciliam*  
*|| 6. magistratus Bas. a*: inmagistra-  
*tus C in provincias magistratus Kra*  
*(Wt cf. prae f.) magistratus in pro-*  
*vincias in al. exempl. Wt || contrabat*  
*|| 7. priuatas paulatim proferendo-*  
*fines constabathic praenestinis quod-*  
*cumeo priuatus || publicae || exirent*  
*et pararent] scripsi cf. Duk. adn.*  
*exiret et pararet || publicae || essent]*  
*Bas. a*: esset || 8. socii || in ulla *Bas.*  
*a || 9. strumento || militari] itineris*  
*(aut mox ituri) Ruperti cf. Wt || 11.*  
*aliquid || quæ faciundum || romano*  
*|| 12. ira] (aut in ira, tum [et] silenti-*  
*um) R. H. Schelius*: iniuria *C* tum  
*ira Wt I, 18, act. ant. 1840, 79 inde*  
*ira Wt || minus || tum idum pestino-*  
*rum ius uelut || II, 1. macædoniam*  
*|| conuenendi || eum] cum || 2. bellum*  
*parari] Bas. a (Ma.)*: non bellum pa-  
*rari C nunc bellum parare (parari*  
*Wt, cf. prae f.) Kra || alitra || ret ||*  
*aetolam || discere || 3. praeactionib*  
*|| qui editi] I. F. Gr. (Kra)*: quædedit  
*C quæ editas Bas. a (Crev. Dr.) || 4.*  
*lanui || visa dicebatur I. F. Gr. || ter-*  
*renatet in Rementem] num Cremer-*  
*am? Cluverius || Pomptinum] vg.*  
*pomptinum C Bas. a || nouibus || 5.*  
*exstantibus Duk. || 6. edictum quem*  
*|| est et] et ex || hostens || supplicatio-*  
*que C; f. supplicatio quoque Ma. || 7.*  
*et altera quæ] aut alteraque quæ*  
*Ma: an alteraque C || an || uotaes-*  
*tesse || fieret feriaeque] scripsi*: fie-  
*raeque C feriaeque; Bas. a; f. plura*  
*exciderunt || itasacriticatumque || de-*  
*cem] viris || ediderant Ma. || III, 1.*  
*eodem eo || hispaniam || ne ullum*  
*nullum || autã || esset || 2. orna-*  
*tum] Ma: ornatum C ornamentum*  
*Bas. a || ei] Kr. (cf. nov. ann. phil. et*  
*paed. suppl. I, 62 sq.) Ma.: et C se*  
*Bas. a || ratus] Bas. a Ma: iratus C*  
*ita ratus Kra || leciniae || 3. paratae*

fuerunt] *cf. Wt. praef.* || que || ad-  
 quae exportarent || 4. redditagule ex-  
 positae || esset || 5. fremituseius (*cf.*  
*Va. 260*) || est et ex *Wt* et ex *I. F. Gr.*  
 || 6. euiseius || annibal || nisi || si ||  
 diriuisset || 7. detrectatum || colum-  
 mem *C*: culmen *Bas. a* || tecto *Duk.*  
 || parere || quid? || *Va.*: id *Cet Wt om.*  
*Bas. a* || gerendi || publiis || locare ||  
*Ma*: loca (*al. ad h. l. Duk., Ruperti*) ||  
 traditum traditum || 8. id defim || idem  
 || templa ante demolientem *add. Cu-*  
*rio*; num delubra? || 9. ruinis || exor-  
 nantique || 10. apparerent || lega-  
 tione || erant || locarentur] *add. Bas.*  
*a* || iaculariaque || 11. regionem ||  
 potuerint || III, 1. N.] *Sig.*: en. ||  
 ire || 2. a] *add. Bas. a* || quibus in his-  
 pania miretitaque cum id nuntia tum-  
 massi hensis legatis esset succede-  
 batur || sortirentur || 3. ut] *add. Pi-*  
*ghius, exc. Pith. ap. Hearn. cf. Kr. lib.*  
*xxxiii p. 186* || iurus || eo pro iuncta  
 || remansit *I. F. Gr.* remanere (*tum*  
*accus. in praec. opus*) *I. Perizonius*  
 || bellum || st] *s. est Kr.*: sit *C*; *om. Bas.*  
*a* || *h. l. Dr.*, §. 5 *Crev. civium et Lat.*,  
 quibus ager divisus sit, numerum ex-  
 cidisse censent || 4. rem] *add. Bas. a* ||  
 Aebutium (*sic. Sig.*) Carum] *Pighius*:  
 ebutium parum || *Q.*] que || salini-  
 um || 5. socii || seditio nibus suisque  
 et thessalis || que || gererentur || V,  
 1. bellum iam] *Ma.*, in quod et ipse  
 incidere] *Ma.* || 2. magna ex  
 parte *Bas. a*: magna e pariter *C* ma-  
 gnae partis *Kr.* || faborem || anti ||  
 aliquantoo || 3. utque || essent] *add.*  
*Curio* || nullus || 4. persean (*cf. Alsch.*  
*ad l. viii, 19 p. 496 n. a Wt l.*) fa-  
 mam || patris || anu || appellem ||  
 meministrum || adque || et quae si-  
 tum] *Wt* et quae situm *C*: requisitum  
*Bas. a* quae situm *Kra* || et] *add. Wt*  
 || exultantem || tanta || 5. praece ||  
 propisquos || tamunifico || 6. sper-  
 nendam] *I. F. Gr. (Ma. op. ac. 387)*:  
 spernendum || non obiecta esca  
 cum post 'obiecta' sq. 'esse' esca  
 facile excidere potuerit scripsi: non  
 obiecta praeda *Va. 250 sq.* non ob-  
 iecta *C* eum obiectum *Bas. a* non  
 subiecti *Wt* II, 9 t non abiecti *Ma*  
 eum suspectum *Seyffertus l. l.* || 7.

tessali || ex] *C (Doeringius)*: || perre-  
 giam || 8. tessalos || esset] *I. F. Gr.*  
*Ma.*: est || 9. gastigatis || fenore ||  
 onerant || decem] *i. e. x Wt* II, 11 n.  
 7 t: z *C*; *lac. in Bas. a* || 10. in eodemq  
 || terrebria || delpis || tempus [non min-  
 nus] *Ma.* || quasi intestina gesserint  
 bella] scripsi: quas intestinogesse-  
 rant bello *C* quos (quaeque *Dr. Ig.*  
 390 quam quos *Ma.*) intestino ges-  
 serant bello *Ruperti, praeterea* quos  
 intestina (*s. internecina*) efferant  
 bella more suo procedens, quasi in-  
 testino (gesserant) bello *I. F. Gr.*  
 (quas — bello) *Crev.* || 11. adque ||  
 utriusque || petit || in bello || praeto-  
 rum || 12. Corinthus, ubi .., conve-  
 nit] *Ma. cf. Va. 251*: corynthus ubi ..  
 .. conuenitur *C* Corinthum, ut ibi ..,  
 conuenitur *Bas. a* Corinthi, ut ..,  
 conuenit *Ruperti* Corinthus, ut ibi  
 .., conuenit *Kr.* || VI, 1. delpis || pe-  
 loponnensium; excidisse videtur no-  
 men loci, quo eos convenire voluerit, v.  
*Crev. Duk.* || acis || Persea odium]  
 persedonum || 3. quo || quo || appa-  
 ritoribus || 4. ab || ptolemeum || 5. hu  
 || *Cn.] C. Sig.* || *Q.*] que || bebus || 6.  
 ab] *add. Bas. a* || anthioco || excusa-  
 bit quo || quoad] quam *ad I. F. Gr.*  
*Duk. (cf. Forc. et Gesn. s. v. quoad,*  
*Haas. ad Reis. p. 460)* || pretaret ||  
 7. afferre || 8. adque || imperaret quae  
 || que || 9. se] *add. Bas. a* || ordinib  
 || 10. antiochoque || urbanus] *Lugd*  
 1551: urb *C* urb. *Bas. a* || 11. eique ||  
 ; legato] *Va.*, quod et ipse scripturus  
 eram; at dubium me reddidit §. 10 'le-  
 gatis': que legato *C*: legatoq; *Bas. a*;  
 atque legato, ni nomen eius exciderit,  
*Wt* legatoque Apollonio *Benedictus*  
*a Kra l.*; num Apollonioque legato?  
 || libere || essent || 12. que || fuerunt  
*Benedictus* || renunt] (*s. c*) iaverant]  
*Crev. Benedictus, Ma. 509*: renuntia-  
 verunt || maxime || VII, 1. haec  
 [acta] *ci. Kra* || cereius || inis || uo-  
 uerant || Iunoni] *Sig.*: iunonis || 2.  
 cere || milia pondo] *Bas. a* milia put  
 || gicerius || 3. Statellati] *Bas. a cf.*  
*v. l. c. 8, 5; 21, 2 et 5*: statellaci *C*  
*Statiellati Cluverius, Gruterus; sic*  
*sane inscr. Or. 4927 eodemque ducunt*  
*et Cic. ad fam. ep. xi, 11, 2 et Plin. n.*  
*h. iii §. 47; 49; xxxi §. 4, cum v. l. Sta-*

tyelli; et vel hanc formam Aquae Staty(u)ellae vel Aq. Statellae commendat *codd. Strab.* v, 1, 11 p. 217 C. || liguram || 4. popilio || oppugnaturam || cernebat || 5. quesisse || tris est horas || C: tris horas est *Va.* 258 est amplius treis *Bas. a* || 6. aequitibus || eoquos || tumultu || 7. media || inectus || 9. (passim) || *Ma.* || 10. nec || *add. Bas. a* || caedentibus || x || VIII, 1. hac || de numeris h. l. et c. 7, 9 falsus *Crev.*, cum ad 'partem civium amisam' capti quoque pertineant || diderunt || 2. non || *add. Bas. a* || atrocius || consens || seuiturum || 3. ad || ruit || uendit || 4. cognoscendis || campania || 5. satellites (cf. c. 7, 3) || tum quoque etc.] cf. *Freudenberg obs. Lic.* 1, 5 sq.: tum quoque non ultro inferentes bellum, oppugnatos *Walchius* 137 sq.; *al. Ruperti* || 6. innoxorum || implorantia || possumo || nuper (aut vix cum *Heus.*) pacatis || *Ma.*: pacatos C *Wt* pacatis *Bas. a* nunc pacatis *F. L. Lentzius* in *progr. gymn. Kneiphof. Regim. a.* 1852 p. 23; de abactos cogitavi || 7. res || S. C. factum est || *Sig.* || (senatu) *I. F. Gr.* || consulesque praetio || quiquod || 8. primo quoque tempore (aut quoque extemplo) referri || *Krs* 75 sqq. a: quoque tempore fieri C primo quoque tempore fieri (finiri *I. Gr.*) *Sig.* quoque adempta refici (s. reficere) *Wt* 1, 18 sq. quoque adempta referri *Wt* quoque [reddi; eaque primo quoque] tempore fieri *Ma.* || nec ante .. quam || C *Kr*: in ea gente .. cum *Bas. a* || pugnantes *Clericus* (*prob. Crev. Ma.*): oppugnantis || VIII, 1. consens || eadem .. senatui fuit *Wt*, dubitans num senatui requiratur (*al. cf. Ma.*) eandem .. fuit senatu habuit C || 2. exemplo || hibernaculiamissi || infectus || praetori || *Sig.*: praetorib C = praetoribus *Bas. a* || evocato *Heus.* || multisque || iniectus est *Bas. a*: iniectus || praetorem || ex praetorem corr. || 3. cum orbembellene || debuisse || hostibus || ex hostibus corr. || 4. ditaeque || multa || num edicere? *Alschefskii* ad l. II, 52 p. 185 || 5. supplicationemque || absente se .. praesente] *Pithoeus ap. Hearn.*: absentes .. praesentes C absenti sibi

.. praesenti *I. F. Gr.* absenti .. praesenti sibi ci. *Dr.* || honores || 6. aliquod || 7. estate || cognoscendis || visa || ua || 8. lenatem || aemilium || *Pennus* || C (*Sig.*) || *Sp. Cluvius* p. cluvius || sicinnussicterum || X, 1. fulus || *Flaccus, A.* (*L. Bas. a*) *Postumius* || *add. Bas. a Sig.* || 2. capitae || sexaginta novem || *vg.*: numeris expressit C *Bas. a*; novem et sexaginta s. undeseptuaginta *Kra* || 3. et] *Cef. Walchium* p. 227 sq. *Wt* 1, 33 n. 15: sed *Curio* at ci. *Dr.* || 4. e] se || quibusque quosdem erunt || 5. aequestr: || uoxuerat || annis || *F. L. Lentzius l. l., Ma.*: annos || sex] octo *I. Perizonius* cf. *Dr. Rinkes* de or. pr. in *Cat. a Cic. abiud. p. xxxix* || posquam] sic C || et] ut || tante || a mari || *Va.* 251: amant C a mari vento *Bas. a*; operirentur C || 8. quem || in] *add. Bas. a* || absisset || 9. quoq. || 10. ei consens || sqq. et §. 11 init. ex *Ma. sententia distinxi* || 11. consuli || *Ma.*: consens C *Coss. Bas. a* consulum *vg.* || in incepto || C (*Duk. Kr.*) || bellum || decernunt || *Bekkerus* (cf. *Kra*): decernuntur || 12. ni] *add. Bas. a* || novus || 13. Hispanias ci. *Kra* || in] ante citeriorem *add. Bas. a* || 14. Siciliam] ex sciam corr. || 15. consules obirati *I. F. Gr.* || habituros || rei publicae] *Crev. cf. Kra*: rep C reipublicae *Bas. a* || XI, 1. uidisse || deper-sona || 2. eiuset || ingentiaq || existimant || 3. uiuendi || quorūq || coronam || 4. consulis || romani || 5. haec cum voluntatem || pressum || a] *add. Bas. a* || iam pridem] *Kochius l. l. p. 13 sq.*: iam iam primum C tanquam primum *I. F. Gr.* tanquam omnium primum dubitanter *Ma.* (cf. p. 314) iam annum septimum *Va.* 251 sq. iam clam pridem *Seyffertus* p. 835 sq. || 6. iubentate || que || adque || 7. non in || 8. que || philippos || successum || 9. pararetur *Bas.* 1554 paretur *Kra* || XII, 1. non || f. (apud) *Dr.* || adque || civitates] *Bas. b* (*Dr.*): ciues || qua || quam || ei] et || certum esse || 2. quodam || faborem || auctoritate esse] scripsi auctoritatem esse *Ma.*: auctoritate C auctoritate, *Bas. a* auctoritate; *al.* || 3. phrysi aepraecanti || atque (i. e. adq.) oranti] scripsi, tum

! *Kr. et al., Doeringio l., idem*  
*se cf. Kra:* adoranti *C* (*Alsch.*  
*x, 96 p. 709*) ac oranti *Bas. a*  
*nti Crev. Dr.* || 4. celebrata  
 utransque || et donis] *scripsi* et  
 : et d'excidisse ratus: donis *C*  
 . l. l.) donisq; *Bas. a* || 5. boe-  
 1 || aptatam || 6. alter || *Posi-*  
 | *scripsi* (*sic l. XLIII, 11, 3; Ho-*  
 | *nov Thuc. III, 129, 'probably*  
 | *temple of Neptune, which stood*  
 | *it' Leake travels in northern*  
 | *III, 156):* sidenum *C* Delum  
 smenium *O. Müllerus Orcho-*  
 p. 421 n. 1 ed. alt. || idelphis ||  
 || aeorū||prope || ei] *C, quem*  
 : sum; tum idem vidi *Heus. ci-*  
 tum esse, prob. *Bekkero:* & (*Wl*  
 a. 15) || 7. ad || priuatissimā||pu-  
 || indultum *Lachmannus ad*  
 i, 453 sq., *at cf. Wl praef.* || 8.  
 adque || haberenonutexpertis-  
 milibus] *utrubique Va. 252 sq.:*  
 || equitum: *Bas. a. vg.; corr.*  
 praeparatum habere] *Va:*  
 arare *C* praeparatum *Crev.; f.*  
 arasse || 9. ut in decem millia  
 izonius || millibus *I.F.Gr.:* mi-  
 annum || 10. tantis] *Sig.:* tan-  
 armamentariam || perienni-  
 iam *Bas. a:* therciam || XIII,  
 uid || adduos || post explorata  
 fere lit.; *f. verbum excidit* || se-  
 2. fecistis post alterum vos ite-  
 || adrogarem || 3. nouissimas  
 cie || denudantes *Bas. a:* denu-  
 penitendum || haberem || que-  
 gi || possent *Ruperti* || 5. para-  
 id. *I.F.Gr.* || parere || 6. Abru-  
 ] *sic C Paus. vii, 10, 6 App.*  
 . 11 p. 262, 19; 264, 12; 16 *Bk.*  
 ie || Arthetaurum] *Kr. cf. App.*  
 262, 19; 264, 24: arthetarum  
 tauri *C* 40, 5 arcetauri *C* 41,  
 madque || 7. Euercam *H. Vale-*  
 Thebanae principes *ci. I.F.Gr.*  
 orum || que || bellum] *I.F.Gr.:*  
 || 9. condit || tassaliaperthebia-  
 otnoxia || 10. occursumum ||  
 obistumhaut || quamescium ||  
 icendisaunt || 12. adq || utai ||  
 er || nouis || adque || XIII, 1.  
 || 2. etdefensioetdefensioetde-  
 atio || eresponebatur || 3. ni-

mia] *I. F. Gr.:* animā *C* animi *Bas.*  
*a; del. Bekkerus* || pri|cipes || 4. cau-  
 samuelcausambelliqua||ri || forte ||  
 5. ciuitatum || adque || curaerat ||  
 et legatio Rhodiorum Romae erat  
 hac ..... ac falsa simulaturus] *et*  
*Kochii et Vahleni inventis usus scripsi*  
*sic fere lac. explendam esse ratus hac*  
 [de causa; cuius ferox eratnec ficta]  
 ac etc.; et lac. alio modo oriri po-  
 tuisse et singula verba incerta esse ipse  
 scio: etlegatorhodiorumerathacfal-  
 saiturus *C* & legatio Rhodiorum erat,  
 ac Satyrus princeps *Bas. a* [Inter  
 caeteras] et *rell. = Bas. a. I. F. Gr.* et  
 legationis *R.* erat Satyrus *v. d. ap.*  
*Dr.* et legatio *R.* venerat, ac Saty-  
 rus princeps *ci. Dr.* et *l. R.* erat ac  
 falsae accusationi obviam iturus  
 princeps *Kra* e legatis (aut et lega-  
 tionis) *R.* erat Andranodorus (aut  
 Athanodorus) *Ma.* et legatio *R.* Ro-  
 mae erat ac Satyrus *Kochius l. l. p.*  
 14 et legationis (aut e legatis) *R.* fe-  
 rox erat nec falsa simulaturus *Va.*  
 253 sq. et legatio Rhodiorum vene-  
 rat cuius ferox erat nec falsa simu-  
 laturus *Va. curis secundis* || quin]  
 quem || ciuitatisquoque sua *C;* *f.* ci-  
 uitatis quoque suae insectationem  
*Ma.* || 7. senatusquerebat || 8. cum  
 non] *coll. App. l. l. p. 263, 3 sqq. Duk.:*  
 cū || intemperanti] *I. F. Gr.:* intem-  
 perantius (*Wl cf. praef.*) || anthiocus  
 || popularibus quidem gratam] *Ma:*  
 popularemquidē || quidemingratam  
 populis *C* popularem quidem ac gra-  
 tam (nec ingratam *Kra*) populis  
 Asiae *Bas. a* || 10. favorem] num fa-  
 v[orem mai]orem? || fecit] auxit *I.*  
*F. Gr.* || oita || donaquecuiquam *C*  
 donaque (cuiquam) *Wl praef.* || ad-  
 que || XV, 1. quanta maxima] *Mu-*  
*retus, I. F. Gr.:* quant]exima *C* quan-  
 ta eximia *Bas. a* || 2. ipsae || 3. or-  
 diens] *Bas. a:* oriens || ministeriis  
*Bas. a:* ministris || facinerum *cf. c.*  
 41, 6 || cedem || 4. eumē || apolline-  
 delpos || escensurum] *Dr.* eiscensu-  
 rum *C:* ascensurum || praegressi] *I.*  
*F. Gr.:* progressi || querebat || 5.  
 escendentibus *Dr.* escendentib *C:*  
 ascendentibus || cirra primusquam  
 imacerierat || laeva, semita paullum  
 exstante *Kra* (*al. id. olim*): leuiase-

mitampaulumextantem *C* laeva se- || (rem) celandam *I. F. Gr.* || 7. quod  
mitae paulum extans *Bas. a* laeva || que || defendi || 8. ne || ni || experi-  
ad semitam paulum extantem *Ma.* || mentum || alc. dem || 9. iussueiussu ||  
*de Wt cf. eund. ad h. l. et p. 166* || de- || curiamqacta || XVIII, 1. eaqab ||  
rupta] *Duk.*: diruta (*cf. Ma. 342*) || appellare || clandestina || scelere ||  
6. maceria || 7. a mari] agmine *I. F.* || beneficiorum || 2. c. || 3. ducit || trai-  
*Gr.*; '*malim Eumeni*' *Rupertii* || 8. || ceretur || 4. aegne || 5. stimulantis  
eunde || regi] *Vascosanus*: regis || 6 sq. maconcum || esset] *Bas. a cf.* ||  
exortasuaduo || deduolunt || 10. || *Ma. 511*: est || prouincia || fatigantis  
sopitusque ex semita proclivi ruit] || (*s. tes*) saepe . . senatum] *Kr. (cf. lib.* ||  
*Krta*: sopitusquexemitaprocliu *C* || xxxiii p. 135, a): fatigatissepe . . sena-  
sopitus: ex semita procliu] *Bas. a*; || natum *C* fatigato saepe . . senatu  
*al. de universo h. l. I. Perizonius, Duk.,* || *Bas. a* || ad exercitum — iussi] *cf.* ||  
*Heus., Rup.* || congestu || cedentem || *Dr. adm.* || XVIII, 1. seognitionem  
constanter] *Bas. a*: constar *C*; *f. vel* || quam || consederantlucrupe-  
contra (quod mihi et ipsi in mentem || *f. [legem]* promulgavit *Dr.* || 2. an-  
venit] *vel* constans et *Kra* || XVI, 1. || nisononpost || uacaretur || 3. regnum  
maceriem || add || adque || ne ex || (*cf. Ma.*) || qui Persei *Ma.* || Ariara-  
compreno *Kr*: ex compreno *C* ne || this] *Sig.*: ariatis *C* Ariaratis *Bas. a* ||  
compreno *Bas. a* || occiderunt || 2. || 5. tutele || 6. egregie ea] *Ma.*: et-  
tollentesoppidum || 3. remanentem || regemet *C* Ea regis *Bas. a*; *f. egre-* ||  
*C* remeante *Heus.* || uictorum || prope || haec || 6. post voc. praetor duo-  
pro] pro || 4. quidem || sicut || decem fere lit. lac., tum a lin. || in-  
stiauenierunt || 5. recte distinctu] *Wal-* || struendas *F. L. Lentzius l. l.* || habi-  
chius p. 123 || coeptumneconsulte || tarerecpossent || trecum] sedis(Mae-  
6. asui || ab] *Kr.*: ad *C a Bas. a* || co- || dis s. Medis *W Ma.*) cepnatisqueet-  
rintho] Isthmi] 1. *supscr. ex sthmi* || satis *C*: apud se disceptantibus, &  
*corr.* || 7. adeos || asia || ceterum || 8. || *Bas. a* Maedis [Caenis *Wt praef.*]  
fratri || audt || 9. que || qua quam || que et Astiis (*aut et Sintii*) *Wl* 1,  
tacita haberi pati] *Ma.*: tacite (taci- || 28 t praef.; tres Thraciae populos no-  
tum ci. *Dr.*) haberepati (patique || minari *Ma. quoque perspezii, quorum*  
*Bas. a*) *C* || non] uno; *de sqq. cf. Sig.,* || nomina praeter Maedorum vix reperiri  
*Naucktum ad Soph. fr. 596, Cobetum* || posse merito censet || binum] add.  
*mnem. ix, 377* || maturam || famam || *Bas. a cf. Kra, bis denum Pighius* ||  
XVII, 1. legatusqu] *C* quo legatus || militum summae] *cf. Duk.* || 7. trae-  
ci. *Dr.* || concilia || ierat] *Va. 263*: || ciae || Ti.] *Sig.*: t. || 8. rhodium ||  
euserat *C* missus erat *Bas. a* || 2. || XX, 1. tempestatei] prostrata || *M.*  
Rammium] rammius *Sq. et §. 8 C* || Aemilii priore (primo *Pighius*) post  
*h. l. et c. 41, 4 rammum (Herennius* || Capitolio add. *Dr.* || priore posita  
*App. l. l. p. 265, 4 sqq.)* || fatalis ci. || opera *M. Aemilii* post Punico, unde  
*Wt* || 3. hospitioque ci. *Wt, Ma., qui* || oculi librarii ad cons (*sic cod.*) aber-  
*sq. recte distinctu] alterum quoque* || rare poterant, addidi *sec. Sig.* (priore  
suo l. quoq scriptum post insignis ue- || posita a *M. Aemilio*) et *Wt praef.*  
rat *C* || 4. perfamiliam || etcoeptum || (posita opera *M. Aemilii*) supple-  
5. hostio || 6. habere pluribus con- || menta; *cf. R. Klotzium hist. lit. Lat.*  
sciis; comparati eventum praeterea || i, 306 sq. n. 350 || 2. et ad] *Kra*: et *C*  
in incerto (vel incertum) *Seyffertus* || ad *Bas. a* || 3. victimis] uictissimus-  
*l. l. p. 836*: haberepluribusconsciis- || oppidis || Iovi optimo maximo] *vg.*  
comparati eventupraetereaincerto *C* || iouisom *C IOM Bas. a b.* || 4. puer-  
(post habere, post comparari (*sic*)) || duellum || que || disecisset *Bas. a* ||  
posuit *Bas. a*, post habere. post com- || 5. que || saturnie (*cf. de h. l. Dr.*) ||  
parari; *seu; Crev. Walch. p. 122 sq.* || Calatiae] *Sig.*: caletetaea || tripi-  
habere pluribus consciis; eventu || dem || uacchis] fluminisexamina-  
praeterea incerto *Ma.* || *f. efficax,* || oximi (*cf. xli, 21, 12*) || 6. quique ||  
tum tutum et detur || aut tuta] adtuta || num || XXI, 1. provinciam] *Rupertii*:

pronuncias || popilio || referre || et] C acerbissimi Bas. a || quam regi in-  
ut || 2. populi || quibussinterum || Sta- vidiam concitarunt] incertum Sig.  
tellatibus] Bas. a cf. c. 7, 3 satella- supplementum: que] reis C quam  
tis C Statellis Bekkerus || proconsul] regi lac. nota in mg. apposita Bas. a  
Bas. a: procons C proconsule I. Periz- || XXXIII, 1. [Deinde] interrogari  
zonius || sedecim] I. Perizonius: se. x. Sig., obloquente Dr. || eas rea] Va.  
C se decem Bas. a sex Kr.; num sex- 254: eas C ea Bas. a || expromere]  
decim (= sex . x.)? cf. Kra || que- Ma. prob. Va.: expromeret] re] Bas.  
que || fas] tam || et] Bas. a: om. || a Va. 254 sq.: reprae C re ipse (reprx  
rebellandum] Grut. (cf. Ma., Va. in C scriptum esse credens) Ma. || 2.  
264): rebellum || 4. Scylla] f. Ralla cartaginienses || iturus || in] necin  
Pighius || 5. satellis || servitute man- clamdestinum || aliquid || princi-  
sisset I. F. Gr. || 6. ext || 7. frustrium- pium || lac. h. l. animadvertit Clericus;  
pho || f. (quod - fieret) Wt || trium- quam explere praeter ipsum conati  
fauit || 8. plebis] scripsi cf. C: plebes sunt v. d. ad mg. Cur., Dr., qui ci. inde  
Bas. a || plebsciuitatiusitque || [nihil emanasse] praeterquam, Heus.  
praetor] pro || querere || ea] Dr.: ex || 4. quidepraecaretur || inimicis ||  
|| querere || XXII, 1. acceperunt] criminantibus || crederent] romam  
I. F. Gr.: ceperunt C occeperunt Ta- || constantemfidemp (p nec totum  
felius || 2. reusert] posita || C pro- adest nec certo dignoscitur] ergaproo-  
posita ci. Dr. || 3. detractationi] Bek- dissent sq. lac. 9 fere lit. || 5. utrum-  
kerus: detractationi Bas. a detra- que || cartaginiensiumconsultis || re-  
ctioni C || in urbem] om. Grut. ed. sponderi Doujatius et vel sic vel re-  
ult. || rogationi || 5. postquamflu- spondere praetorem Crev., at cf. Dr.  
vum || popilius || 6. est] et || 7. popi- || 6. cartaginienses || 7. se, si] scripsi:  
lus || rogationem || uis || popilio || se C si Bas. a || aliquem || massise-  
praecibusuctulandibus || rerum || hoisnoris || dare] prodere Ig. 400 || 8.  
ne diceret ius] ediceretis || 8. falla- statuerent || observare] I. F. Gr. (Wt  
ciaelusa || XXIII, 1. eo] et || massi- praef. Ma.): observari || 9. urbem]  
liae || contiones || 2. cartaginien- C, Bekkerus, Kra: urbes || concisissae  
ses || aegrum || in] add. Sig. || pre- || quae] q || admississent || 10. carta-  
senti || castellaquae || masimissam- giniensesque || f. observata, quod  
queuadque || 3. silere] sedere Ig. mihi et ipsi in mentem venit, aut  
389 || prohibere || extrafinesextrafi- servata Dr.; in cod. post hoc. voc. 10 fere  
nes || 3 sq. post arma et post bellum; lit. lac. || XXV, 1. Centho] Sig.: cento  
ponit Ma. || 4. Et quamquam I. Peri- || regis || 2. quia || infestus || Persei]  
zonius || pellent || haud Bas. a: aut || C (Par. 1573, Bekkerus): Persi Bas. a  
f. ambigue Ma. || deserte || 5. super- Perseo D. Heinsius || que || queque-  
uamcredulitatemque || cartaginien- audent || macaedonumsummiu] || pa-  
ses || missos sese] I. F. Gr.: missos rari bellum] exstat in C || 3. uocatos  
esse C sese missos esse Dr. missos || 4. esse] Ma., quod et ipse inveneram:  
se 'cum Gr.' Ma. || triumpharum || se C om. Bas. a || prohibere || prohi-  
imperari || 6. ut] uet || equo || inter bere || 5. que || 6. famotrace || 7. satis-  
regem socium populumque] Ma.: fauieri || censeri || habebat || 8. su-  
insocium populumque C apud soci- per] que || frementemque] scripsi,  
um populum Bas. a || essent || uale- viam praemonstrante Ma.: frequen-  
rei || 7. quiddissentquidipsum] fal- tem C frequenter: Bas. a queren-  
sus igitur Ma. p. 486 n. 1) || nullum temque Ma. || superatioslegati ||  
Bas. a || finem] Bas. a: om. C (item speculaturi] et ipse correxi post Rup.  
iterum deceptus est Ma. l. l.) || futurum Ma.: speculati C speculari Bas. a  
|| 8. aliquam || datum || dilectum || (cf. Wt praef.) speculatum Kr. || 10.  
|| 9. tantumuentatemetsub || 10. tum] cum || abse || renouare || pro-  
nique] Va. 254: neque C namque bare || passurum || 11. nouum foedus  
Bas. a quoque Ma. || ipesatusipse- si Kr: nouofoedusse] C Si nouum  
esse || acerbissimo] Va.: acerussimo foedus Bas. a || debere] scripsi cum



*Ma.*: deberet *C* debere: & *Bas. a* || *b*: seranus || *proxime sqq. recte distin-*  
*inducere* || equofidus || credere reip-  
*pub. Bas. a*: crederep || 12. adque || *ut* *Kr. W act. ant. 1841.*  
*e regia* || egressa || cūceptuscum || et || 853 sq. (cf. *Wt praef.*) *Seyffertus l. l.*  
*e* || senunthasse || uocē || adque || tri-  
*quicquam* *Crev. al.*: quidquam || 14. || *quint C qui Bas. a Ma. cf. Va. 251*  
*tessali* || senatum || repesse || posset || quo *I. F. Gr.* || parandum || popilio ||  
*I. F. Gr.*: esset || uenisset || XXVI, 1. || que || e sociis *Ma.*: sociis *C* socios  
*ūmihl* || adtinead || exasperathosac-  
*liguris* || *sqq. recte distinguit Ma.* || in-  
*bellum* || 2. iregem || susceptum || Is-  
*saei* *Ma.*: esse *C* Issenses *Bas. a* || *Bas. a sociū I. F. Gr.* || iuberet. hac  
*quaestionesuos* || eum depopulatum || classe] *Bas. a* hacclasseruberet ||  
*Ma.*: ecundopopulatum *C* secundo || que || inpigro || 7. deducta || eos  
*populatum Bas. a* || adque || 3. spe- || *Licinus* *Sig.*: licinius || 8. Sex.] se  
*ciem* || 4sq. regēa || rege Issaei *Ma.* || *rubentius* || XXVIII, 1. popilius ||  
*regessisse C* rege Issenses *Bas. a* || *redit* || immineret, e re publica vi-  
*different* || quesitum || est, quid || sum] *Bekkerus cf. Kra.*: imminerere-  
*Ma.*: etquid *C* equid *Vasconius* || *pulsū C* immineret, visum *Crev.* || 2.  
*5. instituto* || acceperet || superde- || auditum || aedem || 3. oppressus || 4.  
*reuenissehesitantibusinreponso* || 6. || quamdeuicta || A. D. *Sig.*: ad || 5.  
*ut qui adire* *Bas. a*: ut qui adirent || *grassus* || cassinius || reuilus || Villius ||  
*Ciis qui adire Crev. qui, ut adirent* || *Sig.*: iunius || 6. iure] cf. *Kra* || rome  
*Ma.* || adrem || quid (quis *C*) socii || 7. designatisen (f. *Wt praef.*) || ho-  
*quererentur*; senatum exi(exu *C*) stu- || stiis *Bas. a*: hostibus || praecarentur  
*mare* || ex *Capicibus restitui*; idem *Ma.* || (ut) id *Pithoeus* || 8. senatus, [ut]  
*assecutus erat*: qui (quod *I. F. Gr.* || *Crev.* || popilius || [fieri] uoveret *I.*  
*quia I. Perizonius*) socii quererentur || *Perizonius* || si] *Ma.*: dari *C* dari, si  
*apud senatum exutum a rege* || *Bas. a* || eode || 9. donaque] *Ma.*: do-  
*agrum* || 7. Plaetorius] a supscr. corr. || *Bas. a* || h. l. || *praeunte I. F. Gr. recte disting. Crev.*  
*C, Sig.*: pletorius || regem || redie- || *Dr.* || praeunde || 10. Papus] *C Sig.*  
*rentur legati* *Ma.*: redieruntlegati || 11. perit || lyrico || decessisse, alte-  
*queredierunt C* legati redierunt (re- || *rum*] add. *Bas. a*: om. *C* mortuum,  
*dierunt legati Kr.*), qui renuntia- || alterum *Wt praef., at v. Val. M. l. 1,*  
*runt Bas. a* || in ea] *Bas. a*: in e *C*, || 20, *V. Koehlerum l. l. p. 73* || morte ||  
*nomen latere censet Wt* || anthiocum || 12. dependentem || minus competem  
*ptolemeum* || Alexandriae] *I. F. Gr.* || *(cf. Kra ad h. l. et p. 13)* || 18. aemi-  
*Ma.*: malealexandria || 8. num [esse] || liocum || Messalla *Sig.* || f. pontificis  
*omnes (post conuenisse)?* || egrae- || *Wt* || Ahenobarbus] *C Sig.* || oppida  
*crae* || quae] que || adisse se (s. sese) || || , oppido adolescens sacerdos,  
*Rup.* || Rhodios] *Ma.*: socios *C* solos || *Baumg.-Crusius* || (sacerdos)] *Crev.,*  
*Rhodos Bas. a* || fluctuatis (cf. *Ma.* || *prob. Ma.* || XXVIII, 1. licinius ||  
*ann. ph. 73, 126)* || 9. Rhodii *Bas. a*: || cassius || ciuitatesquaeque || 2. f. sti-  
*rodi* || eaquolgolactari || non dari || mulabat [in Persea] *Dr.* || cum ||  
*prius quam noui scripti, tum uidi* || *eius C* regis *Ig. 386 sq. Wl II, 6 n. 3 t* || quo || Persei] altera *Dr. ci., Ma.*  
*idem (nisi quod prius dari quam po-* || uictumactatum || 3. bytinae || et  
*sui) placuisse Va. 256*: nonui *C* iis || eventum] *Va. 249*: equitumeūctum || *C* euentum] *Bas. a* || expectaret ||  
*dari cum noui Bas. a* || XXVII, 1. || se] h. l. add. *Ma., post uxoris Wt*  
*ququeremēbus* || subditisque || 2. || *praef.* || 4. Ariarathes] *C Sig.* || est]  
*que* || siciliam || essem || adq || 3. li- || *C Walchius p. 74*: erat *Crev.* || 5.  
*berti* || vocc. ex civibus Romanis ante || thiocus || 6. id nullo] *Va. 255 sq.*  
*libertini ordinis collocat Kochius l. l.* || innullo *C* sine ullo *Bas. a* || mi || post  
*h. l.* || ab] *Kr.*: ac *C* a *Bas. a* || bello sent. terminari uidi *Ma.* || quod  
*4sq. acceperetadq* || Serranus] *Bas.* || *Bas. a* || 7. ptolemaeus || erant || an-

thiocum || Coelensyriam Vascosanum  
 Coelensyriam Curio || 8. alterum et] e  
 || elepantis || 9. mansuras res esse]  
 Kr.: mansurasse Cmansuras res Bas.  
 a || quicquam || Kr. al.: quidquam ||  
 10. fretaessent || cartaginienses || 11.  
 illyorum || utramforet || impetum-  
 que || his] I.F.Gr.: ns C || illius || 12.  
 cothysstraxodysarū || Persei ac (s.  
 atque)] Kra (Kochius l. l., Va. 256):  
 eiad C evidenter Bas. a iamdiu Wt  
 1, 18 n. 4 (cf. t praef.) iam Wt ||  
 XXX, 1. liberi || plebs ubique] Bas.  
 a: gens ubique C plebs utique Grut.  
 (I. F. Gr.) agens ubique multitudo  
 Ma. || favens] h. l. add. Buttnerus l. l.  
 p. 98 sqq. || f. deterioris I.F.Gr. (Wt)  
 deteriorum Ma. deterioribus favens  
 Crev. || ad] I. F. Gr.: ob || adversa-  
 cernerestudia || 3. romano || rati]  
 rapi || 4. erat; aliquos (alios?) Ma. ||  
 praecipientes || nouandas || uento-  
 rum || Perseus . . auae populari ser-  
 viebat] Seyffertus l. l.: persea (Per-  
 seus Bas. a) . . auaepopulariserat  
 C ad Persea . . aura popularis ierat  
 Ma. || 5. optio] optimo || mallebat ||  
 6. in ea re] Va. 256: inde C (inde)  
 aut sibi Crev. autem Rup. iisdem  
 Heus. || esse || alteramoppressam ||  
 ml: uatam || utrisque || ex aequo I. F.  
 Gr.: exeo C (Doujatius) || utrasq || 8.  
 post inierunt recte distinx. Crev. || in-  
 de — renuntiarunt] in fine §. 9 collo-  
 caturus erat Crev. || praeces || acce-  
 ptas] Bas. a: acceptasquo (cf. Va.  
 263) || praecationemque || 9 sq. pro-  
 pagationem] I. Perizonius: proroga-  
 tio C prorogationem Bas. a || imperii  
 (finium Wt) — faustum add. Bas. a ||  
 10. quoque die ferre] Bas. a: differre  
 || secus || uastaret || 11. patrandi I.F.  
 Gr. || PR Bas. a: praetorem || mis-  
 sent || claussem || XXXI, 1 sq. sorti-  
 renturque || satisfecissem || perse-  
 quereburligationes || praecipui Li-  
 psius praecipuum I. F. Gr. (Duk.) ||  
 legationibus || pedites] C (Lipsius,  
 I. Perizonius): equites || macedonia  
 || f. iussa sunt Wt || aequites || 3. etē  
 || alter || dccc . . ccliii . . liii] C: xvi  
 milia Bas. a || o dccc C || 4. milium  
 5. macedonicum || arbitriumquae ||  
 6. praetorconus || quos || 7. atque]  
 Bekkerus (cuius per h. l. l. prob. Krc

266 a, qui in eandem inciderat; sic  
 etiam Va. 254) adque C: utq; Bas. a  
 || recognoscere] Bekkerus: recogno-  
 sceret || legere] C, Bekkerus: legeret  
 || dare] Bekkerus: daret || 8. alceras  
 || quod] Va. 251: utquod C utq; id  
 Bas. a || 9. C.] Bas. a: m. || regilius ||  
 iurisdictionem] t super. ex iurisdic-  
 tionem corr. || L. Villius] Bas. a: c.  
 iulius || C.] sc. || XXXII, 1. forte ||  
 macedoniam || optaturum] Rube-  
 nius: oppugnaturum C et vel sic vel  
 occupaturum (cum Ernestio) Wt  
 praef. || 2. enim, ne] Va.: enien C, ne  
 Bas. a || contionemiuisset || status-  
 que || que || alterum quae] q || posse]  
 H. I. Hellerus phil. xii, 702 Ma., qui  
 recte distinguendo totum h. l. sanauit:  
 possent C possent . . tum censeat, se  
 vg. (ad vg. emend. (non) I. F. Gr. —  
 servare studuit Wt II, 7 sq. — nunc  
 Rup. Heus., non quid in praetura  
 iuraverit potius quam quid vellet in  
 consulatu Hellerus l. l. coniecerunt) ||  
 3. si senatus non] num nisi senatus?  
 Ma. || velit] Ma. prob. Va. 266: uel-  
 let || impruauerint || futurus || 5.  
 primaetertia || macedoniam || itali-  
 am || Delectus Bas. a Dilectus tum  
 Wt || intiore cura] Kra (cf. Ma):  
 intiore curam C (Bas. a Wt) ||  
 6. f. quosque Lipsius, Duk. || mace-  
 doniaco || anthiocum || ferebant || 7.  
 qui] C Ma.: om. || essent, primum]  
 Ma.: sed primum C Bas. a et pri-  
 mum Rup. Heus. Wt; f. vetustissi-  
 mum Crev. veterrimum altera Heus.  
 ci., Ig. 406 || primoris || deduxerant  
 || m. fulmiusnouliorem . fulmiusno-  
 bilhoret || [rem] rejiciebant aut [eos]  
 rejiciebant I.F.Gr. cf. Dr. || 8. esset  
 || staturos || XXXIII, 1. Tr. Bas. a:  
 tribus || (M.—advocatus) Ma. || , ad-  
 vocatus centurionum, et] scripti:  
 , advocatus centurionum, Ig. 406 ad-  
 vocatus C advocatus, Bas. a , advo-  
 catus, Dr. (advocatus) Kr advoca-  
 tus, et Wt praef. || advocatus centu-  
 rionum, et consul ci. Dr. advocatus  
 centurionibus, et consules I. F. Gr. ||  
 2. consule] Dr. (Kr) cōs C Cos. Bas.  
 a: consuli Sig. || postulantis C postu-  
 lante Kr. || populus || 3. corpore ||  
 habent (num sic, tum recusant?) || re-  
 cusarent || id] in || depraecari || ad-

tribuerunt || 4. senatus consulta] *F.Gr.* || numida || item] iterent || 7. *Crev. Dr.*: sc. *C* senatusconsultum || res || Decimium || *Sig.*: decium || *Sig.* || quo] *utrubique P. Burmannus* (cf. *Crev. Duk. Dr. Ma. op. ac. alt.* 236 n. 1): quod || perscio *C* eum Persaeo || *Sig.* || iussisset || *susp. Crev.* || plurimos || *I.F.Gr.* || 5. depraecatus || ne] in || potentissim || 6. cuiquem || eum adsignare] ein || reiecerunt || XXXIII, 1. que || ligustinis || tr || *C*: Tr. pl. *Bas. a* || primum a in appellaverant *sup. lñ. add.* || tribuno- || pettit || 2. crustuminaexosabinus || rugerum || reliquid || hodiecumque || 3. primum || aetateam *C* in eam aetatem *Dr.* (at cf. *Rup. Ig.* 406) || quae] q || 4. utraque || *I.F.Gr.* || Aurelio] aur || 5. madcaedoniam || graegarius || mihimi || 6. reportati || *I. Perizonius, Duk.* deportati ci. *Dr.* || uoluntarius || 7. acrioris || adsignare || 8. uoluntarius || factum || anthiocum || *M. Acilio Sig.*: m. caelio || 9. anthioco || subactolisaetolis || italia || que; cf. *de h. l. Heus. Ma.* || Tib. *Bas. b*: t. || 10. exprounciæ triumphum || Tib. *Bas. b*: tito *C.T. Bas. a* || græco || prouincia || 11. etries || emeritabeo || 12. nec] ne || vocationem || *C v. Büchelerum mus. xiii, 583 sq.* || me uno] meo || daret || dimittis || 13. quodad (cf. *H. A. Koch mus. xiii, 288*) || iudicaustus-quamsuum || 14. ordine] *C(I.F.Gr.)*: ordinē *Bas. a* (*Ig.* 406), unde al. *Lips. Crev. Dr.* || iudicaent || est] et] et] *I.F.Gr.*: ut || (ita) *Crev.* || me et] *Bas. a*: mut || 15. appellatione vostrum || *Ma.*: appellationem uos *C* appellationis uobis *Bas. a* || usquam] *Bas. a* (cf. *Dr.*): isquam || feceritis || senatus ac consulum || senatusque auctoritatem usquā || feceritis nunc quoque in potestate ac senatusconsultum || XXXV, 1. dixit] *Bas. a*: sitis || *P. Licinius consul*] *Kra* (item ego): p. consul *C* consul *Bas. a* || 2. graeciae || adsignarent || remissa] *Kr. (Va. 255)*: praemissa *C* ommissa *Bas. a* || 3. magis || iunae fuerit || quoad || 4. praetor || scriberentur uanas || quatuor et viginti tribunos *Crev.* || 5. socii || imperarent || iexercitus || 6. societatemque || rogati (auxilia) || *I. Elii, qui h. l. Ma., obsequente Va. 257*: || *F.Gr.* || numida || item] iterent || 7. res || Decimium || *Sig.*: decium || XXXVI, 1. legatōi || f. bellum cum rege || *I. F. Gr.* || 2. aede || *I. F. Gr.* || 3. impetrari || posset] esset || arbitrat- || 4. caluiriū || graeciam || erat- || ueratis perrebbam || tessalae aliquid || que || parraret || irresponderi || 5. heitabant || quicquam] *Kr., al.*: quidquam || licinius || 6. mittere || quopreterea || esset || neminem .. ire licitum] *C* cf. *Wi praef.*: neminem .. iter tuto factum || *I. F. Gr.* nemini (nemini enim *Duk.*) .. ire licitum || *I. Gr.* || 7. dimissos || *I. F. Gr., et sic, tum* (eos) *A. Perizonius* || ettra . xi. || f. quantum decimum *Dr.* || nobem || custodirent || 8. . v. peditum ccc equitibus *C* cf. *Dr.* || f. trecentis equitibus [et duodecim (aut quatuor) millibus sociorum peditum, sexcentis (aut ducentis) equitibus] *Heus.* || nymphaeum || 9. . ii. milia || occupandassatorum || tuitiores || impetum || XXXVII, 1. maribus || obirem || 2. L.] scripsi: p *C, om. Bas. a* || (quem) *Ma.* || quem, si aliquem] f. eum, si quem || *I. Perizonius* || eum] *Bas. a* (*Ma.*): cum *C* (eum) *Perizonius* cum populo Romano || *Wi* || 11, 13 t || retentaret (quod *Ma. debeo*) aut ... perliceret (iussus) || scripsi: temptaret || ... perliceret iussus *C* tentare aut ... pellicere iussus *Bas. a* temptaret aut ... perliceret iussus || *Wi* temptare aut ... perlicere est iussus id praef. temptare, ut ... perliceret iussus || *Va.* retentare aut ... perliceret iussus || *Ma.* (cf. *Va. 257*) || 3. cepallam || *C* cf. *V. Koehlerum l. ad xxxvi, 11, 9 l.*: Cephalleniam || peloponnensum || 4. Aetolia] *Ma.*: aetoliet || *C* Aetolia et *Bas. a* || circueundem- || adsignantē || boetiam adque || peloponnensum || 5. lentuli || querebat || 6. romanas || 7. peloponnens: || adiuissent] *Lugd.* 1553: adiuassent (cf. v. l. ad xxviii, 1, 18) || anthioci || fremitus .. fiebant] *Va.*: fremitum .. fremebant *C* fremitum .. audiebant || *Bas. a* fremitum .. est || *Ma.* fremitum .. sentiebant || *Va.* 256 sq. fremitum .. ferebant || *Seyffertus* 836 sq. || 8. acheis || quo Messenii atque Elii, qui h. l. *Ma., obsequente Va. 257*:

madque aeli post fuissent C quo  
 eni atque Elia (Elei Bekkerus)  
 id. Bas. a || Macedonis Philippi  
 hostes fuissent Romanis] Va.  
 acedonis philippo (Macedonum  
 pi Bas. a) bello hostes fuissent  
 cedoni (aut Macedonibus et)  
 po favissent, a C vocc. bello  
 abesse ratus, Ma. || et pro An-  
 postea arma] Ma. (prob. Va.  
 proanthioco postearoma C pro  
 cho hoste arma Bas. a || 9.  
 || quacerentur || XXXVIII,  
 reius] Bas. a: m || gitanaceripi  
 gila, Epiri I. Gr. || decem mi-  
 millia) a] Krita: .x. C decem  
 ab Bas. a || et] e || ab (a Ma.)  
 rob. Ma.: abse C prob. Heus.  
 itelligit legatos?] Dobree advers.  
 l), susp. Crev.; ab senatu Wi  
 t || 2. sibi || (et) Ma. || fauore  
 || tessalam || acarnanis || boe-  
 || exsulum ci. Dr. || 3. renun-  
 ci. Dr. || anthioci || regis (vel  
 a Dr.) Crev. Duk. Dr.: regis ||  
 et || exprobrantur || cum  
 inxiisse Kr.: eos cum C. iis cum  
 || i quum I. Perizonius || confe-  
 || et — deductas] dicerent s. de-  
 trarent add. Ma., at v. Seyffer-  
 l. p. 828 sq. || aperiturum || 6.  
 || et Thessalis] Bas. a:  
 || libertatibus || antiociuello  
 tessalorum || 7. hac || aut || 8.  
 || ei || et] ihuius || 9. hosi-  
 uae || minimum memorem C et  
 re immemorem ci. Wi || 10. aut  
 at aut venturum Rup. || Homo-  
 br.: omono C Omolio Bas. a ||  
 VIII, 1. in voc. ab] b supscr.  
 pit Par. 1573, v. d. ad mg. Cur.  
 gitatus || q || que || 3. merant  
 ndi || congregentibus || 4. ante  
 n conspectu] (C Wi) postquam  
 Bas. a; in conspectu ut ci. Wi ||  
 ene || uti || aliquid hi Bas. a:  
 d || 5. loco || cunctantibus || in-  
 maiores || pilippo isoconguo-  
 philius || 6. falle || sumquam  
 itatu || iuebant || dare] I. F.  
 rob. Ma. 519: daret || 7. hippa-  
 Hippiam Kr. || Pantauchum  
 Dr.: pantacum C Pantaucum  
 || nec] ne || 8. salutatis || ospi-  
 XXXX, 1. Expectari, nos di-

stinguendum aut Expectare vos scri-  
 bendum Dr. || (nos) A. Perizonius rex  
 Kochius l. l. cf. Ma. || inquit || mis-  
 stis || qris || sitalegatis || 2. super-  
 uum || aceruum || 3. acerutatem || ad-  
 hibens || 4. aex || est || q || in fuerit]  
 supscr. e || gens et || lac. notavit Bas.  
 a, ad sensum recte certe explevit Sig.;  
 paulo aliter H. I. Hellerus phil. XII,  
 702 || 5. abrypolim (v. c. 13, 6) || ad-  
 que || artetauri (v. c. 13, 6) || cede  
 || quuit || Romano nomini] romanu-  
 mu || occiderat || 6. boetius (ad sociis  
 videtur adaptatum esse, at cf. XXXIII,  
 2, 1) || socussocinostris || ipsos || 7.  
 eruam et calcicritum (cf. c. 13, 7) || ad  
 nos] Ma.: anos C a nobis Bas. a ||  
 aeto || dolopers || 8. sacratoa || oras  
 || renuntiasse tuos] Va. 262 sq.: re-  
 nuntiasse et legatos tuos C tuos re-  
 nuntiasse Bas. a || 10. vitare] uidere  
 || aut] apud || 11. post nostro lac. 16  
 fere lit.; tum a lin. || rationi Sig. || ali-  
 quid .. materiae] scripsi: aliquid ..  
 materiem C aliquam .. materiam  
 (materiem Kr.) Bas. a || XXXXI, 1.  
 lex || equos || agant || 2. debeamea-  
 quae || 3. conuiciari Bas. a: conuici-  
 antur (cf. Ma.) || 4. grandaepublicae  
 || alumn || quaeumquam || rammum  
 (cf. c. 17, 2) || 5. thabanorum || arce-  
 tauri (v. c. 13, 6) || gaedis || exsolasse  
 || 6. sumere accusaturus || facinerum  
 || 7. Italiae] scripsi: etaliae C aliae  
 Bas. a || (ero) Dobree advers. II, 382  
 || 8. tam] isto || macedoniam || re-  
 gnio || 9. regi, quae .. habebat Ma.  
 || 10. abrypolim (cf. c. 13, 6) || 11.  
 hoc est ex || propulsantur || abrypo-  
 lim || amphypolim || 12. paterem ||  
 (et) in I. F. Gr. || ad || sumpsere cuius-  
 sed || alia quae] Wi 1, 23 n. 81 (Kra):  
 aliquae C ea quae Bas. a || sum] sub  
 || quari || 13. coercuerint || iusre-  
 feci || 14. nous nec foederis || adque  
 || eupanorum || mores || XXXXII,  
 1. at] Modius: ac || antronas || Pte-  
 leon] Rup. Bekkerus Peteum Tur-  
 nebus: pycleon (cf. de h. l. Wi praef.)  
 || quia .. escendi] vel sic, nisi quod  
 Delphos om., vel quia in propinquo  
 eram, s. c., ut .. Delphos escendi  
 Ma. quia in propinquo Delphis  
 eram s. c., ut .., Delphos escendi  
 Va. 262: quia in propinquo delphis-

sacrificandā causamultoantedebita-  
uotapersolueremdelphosescendi C  
(escendi *assecutus erat Dr.*) || 2. me  
isse] Kr: messe C me fuisse Bas. a  
|| num || quaeror || occupare || oppo-  
nere C; num apponerem? || 3. quae-  
ratur || simulatos || 4. boetis || Q.]  
que || 5. calumniam nominare torquen-  
doquesuscepta || libertate || quo ||  
incolumesset; sq. lac. 6 f. lit., tum  
atin. || 6. his || nequidquam || anthio-  
cum || iuga] lega || Tauri emotum]  
I.F.Gr.: tanremotum C Tauri remo-  
tum Bas. a || graviolemque multo  
Asiae] scripti: grauioremultoasiae  
que C grauiorem multo Asiae Bas. a  
|| antioeus || eumenenecesse || con-  
quiescere .. posse] C Ma.: nec con-  
quiescere socios uestros posse || in  
Pergami] lit. r sup. lin. || 7. Q. Mar-  
ci] quae. m || accipiat || 8. edeli-  
quise || 9. nequod || grauitatis quae  
|| quarellaetpostulationedigna ||  
XXXXIII, 1. Haec dicentem] Wt:  
etdicentem C (Ma.) Haec dicenti  
Bas. a Kr. || et cum adsensu] Wt et  
cum adsensum C: tum assensus Bas.  
a cum as(s. adsensu Kr. Ma. || au-  
dicit et] add. Wt: om. C audire visus  
est et, quum dicendi finem fecisset,  
Ma. || legatos] Hearne, Dr. (Ma.):  
legatiessent C legati Bas. a || Amici  
quoque regis secreto interrogati  
post legatos add. Ma. || praetermit-  
tendam] Gruterus (cf. Ma. op. ac.  
387 Kr. ep. ad Or. p. xxxvii sq., a et  
ad h. l. et p. 39): praetermittendum  
censuissent C censuissent, Ma. || 2.  
grauataetiam magnam || 3. in para-  
tum] *supscr. p* || presentia || nose xer-  
citum || oceccasset || (consilia) mal-  
let Dr. || adque || adque || f. hostium  
I.F.Gr. || 4. Ab] ad || boetiam || con-  
uersi sunt I. F. Gr. comitati sunt  
Heus. comparauerunt A. G. Ernesti  
gloss. Liv. s. v. *comparare*; al. ap. Dr.  
|| 5. descendentibus societatem ||  
consili || boetorum || propulis || 6.  
ceronia || thenis || itineri || hquis C  
quos I. F. Gr., at cf. Duk. Dr. || res-  
pominso || calchidem || 7. comitia-  
praetorisboetarum || eoacta || fecit  
Thebis (Thebis fecit Wt), ne Boë-  
tarchae (Boeotarchae vg.) Bas. a:  
thebissine belloetare || 8. tespias ||

tebas || priuatis || 9 sq. calchidem ||  
causam [initae] Crev. || hismeniam  
|| contulerant (runt operar. vitio de-  
betur), et ex Wt 1, 12 sq. cf. de h. l.  
Crev. Heus. Kra. || ismeniae ||  
XXXXIII, 1. calchidem || alarum ||  
quique proprie decreto regiam] Va.  
258: quoque proprio decreto propriam  
C quiq; proprio decreto Persai  
Bas. a suo quique (quoque Wt) pro-  
prio (et proprio Ma.) decreto regiam  
Krt Wt 1, 18 sq. t Ma. quique decreto  
propriam Krc 281 m 1, 26 cf. a ||  
aspernata || sediungebant || boeto-  
rum || 2. eab || 8. ipse || boetiae || ma-  
gno motu] Kra. prob. Ma.: magna  
C magno tumultu Bas. a || aliis ..  
aliis Bas. a: alii .. aliis || 4. et [eo],  
coll. Pol. xxvii, 1 p. 1001, 17 sq. Bk.,  
I. F. Gr. || Haliartiorumque] Vascos-  
anus: aliariorumque C Aliartio-  
rumque; Bas. a || eo convenerat] Kra:  
conuenerat || defendum || constan-  
tiae || anthiocique || tandem] Ma.:  
ea || calchidem || 5. leti || et his et]  
coll. Pol. l. l. 2 p. 1002, 19 sq. I. F.  
Gr.: et his || 6. boeti || concilio] C  
(Bas. 1554): consilio || ponensum ||  
Ser.] Bas. b: serg. || calchidem ar-  
cersito || 7. argi || n || res [... nihil]  
scripsi: res C nihil Bas. a || aceorum  
|| 8. calchidem || XXXV, 1. ac] Wt;  
et Dr. Duk. v. Pol. l. l. 3 p. 1003,  
7 sqq. Bk.: om. C || 2. Ti.] eod. coll.  
Sig. Vrsinus: t. || Sp.] Dr.: p. || ad-  
uerus || ciuitates || quia] in qua || 3.  
maximum || monimenti || fovere Kr.  
|| adiuvare] scripti: adiuuarent C  
adiunare etiam Bas. a || Hegesilo-  
cho] Vrsinus cf. Pol. l. l.: hegesilocho  
|| 4. magistratum || multi || orationi-  
bus] C Kr.: rationibus || perduxerat  
Ma. || Rhodii ut Dr. || vanam] Bas.  
a: una || societationemuna || stabili-  
les || 5. imminerentumperseo || an-  
thioci || 6. esse || reuicere || in instru-  
ere] *spscr. i* || 6. eo] C: id eo Bas. a,  
edd. || magis] agr || enixae || estse  
7. ortanamque || aromanis || adorna-  
tionem || 8. fuit] f. habuit aut fecit  
Ma. || sillyriorum || redit || XXXVI,  
1. ab] Kr.: ad C a Bas. a || incho-  
ratis || et Byzantium etc.] coll. Pol. l. l.  
4 p. 1003, 29 sqq. h. l. aliquid vel corr.  
vel mancum esse vid. Crev.; et recte

v. l. sq.; lac. igitur signum poterat legatis] *Bas. a ci. valde* et legati] 2. audissent quae posita *I. F. Gr.* || 3. assederunt || asseveraverunt] || adque || Romam legatos] *Bas. a: missos Clegatos missos Romam* || opepenitendum || 4. deprae- || praecipuae || quo] *Crev. d. l. l. p. 1004, 4sqq.:* qui || ad- || ue || f. quas servas atque ob- *Rup.* || adque || fores nullus || 6. separaret] quid] parta || u: ab || 7. (*cf. Pol. l. l. 5 coll. h. l. et Tillmannsio qua rat. d. hist. usus sit i p. 61*) boetiae thebas *Ma.* || et Aliartum (*cf. Bas. a: metaliaroma* || mudiungeretur || 8. sunt et quam- || ihil || 9. haliarte || 10. ad || ita e] *C.* quod et ipse probavi et a *Va. i video:* suadere (*vg.*) ita *Bas. Kr: ad Ca Bas. a* || romanis *KXVII, 1.* quam] quem || 2. 3. ad aequum (*s. aequum*) rem am: illum] *Seyffertus l. l. 837:* numentum illum *C* uenturum *Bas. a* (*cf. Kra*) in aequum os (*autaequum certamen ven-*) || illum *Ma* secum venturum *Wt* securum (*venturum*) illum *s l. l.* || boetorum || distraxis- conuigi || 4. adprobat || mo- rees || 5. nocturnas || ne || in- osque || bellamagis quam ma- midice || cerere || denunciata interdum locum censor *Wal- act. lit. Lips. 1815, 1635 sqq.* antea diem et locum (*del. voc. iare*) *Lindavius a Büttnero l. ia* interdum, locum] scripsi, lo interdum *Polybium ore isto διακονοῦντων non satis additum esseratus*, proelia (*pre-* em *voc.* post denuntiare in etia ipi potuit; at haec quoque ci. in- f. plura exciderunt: etiam inter- etiam, interdum locum *Bas. a* interdiu locum *Walch. p. 6sqq.* una, interdum locum *Büttne- Liv. p. 100 sqq. et ap. Bave-* ciem; iter, diem locum *Ig.* diem interdum, locum *Heus.* interdum diem, locum *Wt* 1, etiam interdum (*f. inter se*)

Wt interdum pugnam, et locum *Krs 33* ta etiam iter; diem, locum *A. Giers obs. Liv. i Bonnae 1862 p. 26 sqq.* || 6. pyrromegi] eadem in *Faliscis .. liberorum virgis. prae-* eunte partim *Rup. Heus.* || liberero- rum || 7. religionis haec *Romanae* || *Va. 258 (Edm. Hedicke lect. Curtian. spec. Berol. 1862 diss. thes. 6):* regis- haec (*Hæc Bas. a*) romana *C* (*regis*). Haec Romana *Gruterus* magistrum. Haec Romana *I. F. Gr.* Leges has Romanas *v. d. ap. Duk.* Legis haec Romanae *Kr.* (*at cf. eund. ann. phil. nov. suppl. 1, 63 sq., s 33, a*) vere (*ve-* re gesta *Kochius l. l.*) haec Romana *Wt* 1, 27 n. 12 t praef. || non] illa *Rup.* || Punicarum] n *supscr.* et bl *del. ex publicarum corr.* || graeciae || qhostem || 8. pilus || partenequeca- sus || esse bello] *Bas. a* et sic et ipse restitui et *Va. 258:* esse bellum *C* bello esse *Bas. b* || 9. nova ac nimis ... minus] scripsi: noua ac nimis *C* noua haec minus *Bas. a* nova ea minus *Bekkerus* || tanen || iutilis || Marcii *Bas. a: m* || eodem] idem *A. Perizo-* nius, *Rup.* (eodem) vel potius (*in Grae-* ciam) *Duk.* et sic etiam *Crev.*, at *v. Kra* (*Heus.*) || post cum] quinquerem num. excidisse censent *Duk. Crev. cf. Dr.* || 10. post exisset (*ante praesi-* dio)] *Perseus add. Bas. a* || rex] post haberet addidi || 11. r. duo pedum || *Cn.* cōs || accersere] praecepit *Kra:* accensdere *C* accipere *Bas. a* || 12. ecce || boetiae esset || *XXXXVIII,* 1. legatis] *Persei aut regis excidisse censet Rup.* || 2. que || manisestenim || 3. depraectio || qua || Italia] ita || 4. ediceret *Doeringius* || 5. cum xlv remibus || ex] rex || 6. M.] *add. I. F. Gr. cf. Pighius ann. ii, 364* || quin- queremes una iussus quae || *Ceph-* laniam] scripsi et hic et §. 8 et §. 9, ubi *v. v. l. cf. c. 37, 3:* cepalliam || classe || §. extr. cum sq. recte distinguit *Ma.* || 7. post una] sumpta aut data *add. Wt praef.;* exactis *h. l. excidisse censet Dr.* || ab Uritibus] *cf. Fortige-* rum in *Pauli enc. real. s. v. Uritum:* Uriatibus *I. F. Gr.;* al. *ap. Dr.* || siu- peruectus || (*Italiae*)] *del. Wt in parte exemplarium et in praef. a cod. abesse ratus, Ma., post oram colloc.*

*Bas. a* || (in) *Ma.* || dyrracium || 8. dyrraciorum || isseorum || comparatus || adductus || cephaliam v. §. 6 || 9. ab] neab || in] per; num per [... in] || cepallaniam v. §. 6 || 10. utterresutterrestris || ex] et || XXXXVIII, 2. quaeritur praecipuae || ante virtute] *lit. f ut vid. in C ezarari coepta* || cons] 3. curam || 4. animi || 5. que contra || 6. uictorem || scandentem in] *Kr:* stantem in *C* scandentem *Bas. a* || 7. persei *C* Perseo *Lugd.* 1553 || regis || fama || claram || 8. cogitationum || 9. f. duo *L. Manlii Dr.* || acili || + *M.] scripsi cf. I. F. Gr. Duk. Dr.:* m. || man] filius || 10. exercitum [venit] *vel potius [abiit] Dr.* || adque || nympeum || Apolloniatum] *Kr:* apollinio. m *C* Apolloniati *Bas. a* || *L.* 1. praegressi praeciderantspepaucis || aliquamdiu] *Sig:* aliquam || 2. erat || adaludpaucis || in] alia || 3. possessor aut || ultro: sset || 5. agrosegeres || hummana || maxime || sub] *C (prob. Ma.):* f. subiecta *Wt* || 6. (seue) *Crev.* || ceribus || antioeum || Tauri] tari *C (f. montis add. Wt)* || emotum] *I. F. Gr.:* ermotum *C* remotum *Bas. a* || 7. macedoniae || regionem || quod] *Bas. a* cf. *Va.* 251: quod quia *C Seyffertus l. l. f.* quod sua vi, ni om. sit sent., *Wt*; f. quod opibus *Ma. qui cf.* || sictibi *C* stet, ubi *Seyffertus* || populo Romano sua] *I. Perizonius, Clericus, recc. omnes:* prsua *C* populus Romanus sua *Sig.* populi Romani *I. F. Gr.* || uidebatur || 8 sq. integrae res sint, statuere] *Kr. (cf. m l, 10):* integrae *C* integrae res lac. in *mg. indic. Bas. a;* post res vocc. sint, cogitare add. *Sig.* sunt, statuere praeuente partim *Ven.* 1592 *Dr.* || sum || samotrariam || supertes || contentu || adque || militaria || dignitatis quae || aut ut] *Kr:* aut *C* ita ut *Bas. a* ut *Bekkerus* || liberari || 10. restituisse || 11. ita] id *Rup.* || de bello et pace] *Ma.:* bello et pace *C (Heus.)* bellum et pacem *I. F. Gr.* || bello pacem praeferr] *ci. Dr.* || quaeri [res] *ci. Wt* || cessisse || ac] ad || *LI.* 1 sq. pelle] inquit || uttersiquae || titium || contrai] pisa || Alcidein, confecto] *Bas. a* (*I. Perizonius cf. Prellerum myth. Gr.*

*r<sup>2</sup>*, 170): alcidein confecto *C* Alcidein, confecto (facto *Kr.*) *Turnebus* || manus || macedonum || et externorum] *ut et ipse restitueram Va.* 249: externorum *C* externorumq; *Bas. a* || 3. ponio omnis armatosque || instruit *I. F. Gr. (Ma. p. 274 n. 1)* || tria] add. *I. F. Gr. (Dr.)* || f. armati *Dr.* aut armatorum *Kra* || Beroeaeus] *Sig.:* bereus || 4. et .. et] ut .. et || cetratorum || duomilia (s. millia) erant: agema] *Kr:* duoceranthagemahanc *C* duo erant agemata, (ita add. *Dr.*) hanc *Bas. a* || f. ipsius (*i. e. regis*) *F. Haasius ad Xenoph. de rep. Laced.* p. 276 || trasippum || Eulyestas] *Elymiotas Turnebus Lyncestas I. F. Gr.; al. ap. Dr. Rup.* || 5. millium || anthipusaedissaeus || parona *C* Pareoa *Sig.* || Parastrymonia] *Ma.:* parstrymonia || traciae || acriones || tre cibis || accolis *ci. Wt* || millium || expleverant *Ma.* || 6. armauerant || pheon || 7. praefectus || ex Sintis] *Kr:* exintris *C* ex Sintis *Bas. a* et Sintis *Dr.* et ex Sintis *ci. Wt* || tre cum *C:* Thracu] || paene] mene || suos] || Phalasarnium *Dr.* || 8. laeacedemonius || graeciammissogeneren || regis generis ferebat exsul || aetheorum || depressis || 9. aetolum || boetorum || quami || aceus || 10. Cothis Seuthis] *scripsi:* cotesethis *C* Cothis Seuthae *Bas. a* || 11. ita summa etc.] *cf. Ma.* || unde quadraginta] *Kr:* xxxviii *C* triginta novem *vg.* || *LII.* 2. cuius macedonia magna || tracum || que || 3. bellum || effecerant || 4. motam || tantum ne stettisse *Muretus* || 5. cuius paris] *Ma.:* cuius uel quorum pars *C* quorum maior *Bas. a* || 6. iniurias *Crev.* || se commemorauit || 7. dignitationibus || 8. dein] *Bekkerus:* deinde *C* deinde *Bas. a* || haberet || cos] || que] || singulae sena (quina *Dr.*) millia peditum *I. F. Gr.:* om. || trecentos] *Sig.:* tricenos || habebant || parem fere numerum *I. F. Gr. (f. cf. Dr.)* || 9. eoent] *Eo* accedent *ci. Dr.* || aut post Masinissae] aut post milia voc. ea add. *Rup.* || xxvii *Dukero praeuente Dobree l. l.:* . vii. || 10. deitromibus || adque || belli || 11. phygos || tracas

*Bas. a:* tpiios *C* et tela illos fugientemque peripatentem || per] que || macedona || 12. com-  
 proculi || preter || 13. om-  
 uerint] *Duk.:* fuerant || 14.  
 hos *C* animum ideo (*aut al.*  
*i. Wt* animum his *Kra* || mi-  
 fama *Sig.:* || aperuerunt ||  
 || inclusa || defuerint || 15.  
 iae] *Vascosanus:* indicae ||  
 || praetulisse *I. F. Gr.* || 16.  
 trexuerunt || nobis || enim] noquae || LIII, 1. tum vero  
 extrema] *s. quid sim. Ma.*  
 1 || facere || 2. parere *C* pa-  
 || nymphoeo || 'dimissa *cd.*;  
 e *add. Gryn. an fuit.* "iussi  
 - dimissi" ? *Wt* || legatiso-  
 satsiregionibus || ut] aut ||  
 quae || bellicumquaealium ||  
 aeam] *Dr.* (*Heordaean Sig.*  
*m Bas. a:*) sordeam || locum ||  
 am || halcammona || 6. Azozorum  
 CXXXIII, 2, 8; *Asw.*  
*l. III, 13, 42 p. 94 Bert. Ἀζόριον*  
 VIII, 11, *ubi cf. Schwgh.*), *Py-*  
 (*Pythium Sig.*), & *Dolichen*  
*ad zorispytolum et doscen C;*  
*Ma. p. 70* || Tripolim vocant] *l. Wt,* post incolentes (*sic:*  
*in vocant.*) *Ig. 401 (equidem*  
*s. viginti annos post oppida col-*  
*um videri adnotaveram):* post  
 it ad exhibet *C* || 7. oppi || 8.  
 is || facturos] *add. Bas. a;*  
 is nomen excidisse vidit *Crev.*  
 491); *f. Oloosson (coll. Heus.)*  
*ellerus phil. XII, 702: om.* || 9.  
 s *Sig.* || agri || conrepulsus ||  
 atus || (omnes) *Crev.* || LIII,  
 e || clauderegi || aut probra...  
 ia aut ioculati (iocati *Mure-*  
*Gr.* || (in) aut inde *Dr. cf. Wt*  
 e] esse || 3. *f. triduum* [urbs]  
 oppugnata est et defensa]  
*Wt:* oppugnata est defensa *C*  
 natae sunt & defensae *Bas. a*  
 etebat] aut sufficiebat *Ma.:* se-  
*C* succedebat *Bas. a* se dabat  
 tus *l. l.* || 4. cum et] *Bas. a*  
 33): cum et cum *Kr. (de*  
*us; cf. etiam Kra)* || un || de-  
 auris] *Bas. a:* depulmoris *C;* *f.*  
 o hoste muris *Ma. (cf. p. 491)*  
 si timore *Seyffertus l. l. p.*  
 || 5. et fessi] *Bas. a:* effusi ||  
 et (*vel etiam*) per *I. F. Gr.* || 6. sub-  
 peruerunt || philinnam || cyptonem  
 || 7. rufumethippium || intrase || ten-  
 tata *Bas. a* pugnata || Elatiam et  
 Gonnum] *Sig.:* uelatis et connum || 8.  
 qua Tempe adeunt] *Kr. (Va. 258 sq.):*  
 qua et tempestate adeunt] *C* quae Tempe  
 adeunt *Bas. a* qua Tempe adeun-  
 tur *I. F. Gr.* qua Tempe saltus ade-  
 ant (*l. adeunt*) *Wt* I, 28 n. 13 quae  
 Tempe tuta reddunt *Kochius l. l. p.*  
 14 sq. || Gonnum] *Sig.:* connus || ta-  
 que || opequitum || reliquid] 9 et 10.  
*Sucurium] scripsi cf. Va. 259 Sycu-*  
*rium Bas. a:* succurium utrobique *C*  
 || mortis || tessaliae || adque || 11.  
 hos || LV, 1. tessalam || 2. achama-  
 niam || asperis || inuisolis || difficul-  
 tatem || compos || 3. in si] 1 *supscr.* ||  
 et quisque || locasua || abnuabant  
*Duk.:* || uisse || 4. compos || periculo-  
 sos saltus || contentus || adego || 5.  
 frume] to || effuso || thessalia || 6.  
 abesset, ad Tripolin (*s. m.*)] *I. F. Gr.*  
*Ma.:* adesse ait tripoli] Cabesset a Tri-  
 poli *Bas. a* || Scaeam] *I. F. Gr., Dou-*  
*jatus:* sceam || paeneum || 7. calci-  
 dem || ad taloadque athenaeo || Phile-  
 taero] *Sig.:* Philetero *Bas. a* philate-  
 ro *C* || tutelam] ex telem *corr.* ||  
 Chalcide cum] *Ma.* calchidecum *C:*  
 inde cum *Bas. a* cum *Wt* (*de Wt*  
*praef. cf. Ma.*) || 8. calchide || athe-  
 neus praetor praepositus aliae || *f.*  
 praepositus [erat]. *Wt* || pleraque  
 || paruerunt || 9. apolloniata || alae]  
 male || ab] *Kr. (a Ma.):* ad *C* in *Bas.*  
*a* || uenerat] *Ma.:* erat uenerant *C*  
 (erat) uenerant *Wt* || 10. tessalorum  
 || quorum] *add. Dr. prob. Ma., qui*  
*cf. speratus] Dr. (Ma.):* partus *C*  
 separatus *Bas. a* || equites] adque ||  
 romanos || mille . d. *C* (ex mille a  
 lectione perperam e *C* enotata restitu-  
 erat *Kr.*) || LVI, 1. Cephallaniam]  
*C cf. c. 37, 3* || Maleum] *C cf. Wt ad*  
 XXXI, 44, 1 *praef., v. ad eund. l. adm.*  
 || calcidem || peteret || corintium ||  
 prooccupandas || boetia || 2. ei] emi  
 || 3. calcidem || oandisse || abscon-  
 derem inde || 4. boetorum inuentum  
 || ea || 5. locum] cuius locum || ex-  
 emplo || athenaeo || Haliartum] *C*



§. 3 (Sig.): aliatum || oīam || 6. fere] facere] calchidem || duoab || calcedone || amo || quadrimemes] trimeses Pol. l. l. 6, p. 1006, 20 sqq. (cui τερημεσς restituit H. Nissenius krit. Unters. üb. d. Quellen d. 4 u. 5 Dek. d. Liv. p. 255 n. \*) adn. Dr. || 7. has] Kr.: phas C om. Bas. a || f. socios Dr. || calcidem || Alope] I. F. Gr.: Halope Bas. a halopetice C || darisadque || 8. in Boeotia] in his in boetia || succurium (cf. 54, 9) || agrum Phaeorum] Par. 1573: phere (ae Bas. a) || orum C Phaeorum agrum Wt || 9. a] C Kr. || reprehendi || 10. animadvertisset, [suos in castra revocavit]; Ma. cf. p. 491 || praedae quod erat praeterquam I. F. Gr. || hominum, divisit; pecora autem, maxime... fuere, ad epulandum Hofman-Peerlkamp Hor. sat. ed. p. 189 sq. || dimisit || aepulandum || LVII, 1. dirimerentur C dirimerent Wt praef., at cf. Ma. 490 n. || 2. regis C = regius Ma.: regis Bas. a regi Crev. || creverunt] Crev. prob. Ma. (cf. p. 509): creverunt || perer: || censebant] C Ma: censebat || 3. (et) .. sentiebant Ma. || cunetationem cunc] suam || aput] u superscr. ex o corr. || maxime Ma.: maxumerei C maximopere Bas. a || latumphereis || 4. trepidatus || exemplo || capiant] placeat || centum etc.] cf. Dr. || 6. hora] add. Sig. || quartōa || piaulo || consistere || (praecesserunt) Crev. || 7. aleae || cassisignatus || missi || aut] ac Duk. || 8. constituit || quanta esset hostium multitudo . duas] Ma., in quod et ipse fere incideram: quanta esset duos esseduos C quantum esset hostium. Duas Bas. a || trecum C: Thracum || cretensibus incohortibus || trecum C: Thracum || 9. cum] esset cum || incertam uictoriam || signatus || sycirum (cf. c. 54, 9) || 10. adpmouit || cum aqua] quacum || omni || adfectusq || fuisse] esse Duk. || 11. stationib] aliquid || equites] quies || 12. possecoueruos || LVIII, 1. inceptu I. F. Gr. || proprius || commun || 2. iequitatum || 3. plurimus] Kr.: plurimum C plurimum Bas. a || proprior || nuntiatum || 4. porcis || discurrio || 5. quam || 6. leuo || praeferat || 7. huic]

leui Ma. || Midon] Medon ex Pol. l. l. 8 p. 1009, 25 (Μίδων) Vrsinus || Berroaeus] Sig.: uerecius || parti Sig., at v. Dr. || 8. cornicibus || hic] his Sig. I. F. Gr. || poeoniae || 9. equitumque sacrae] Bas. a (sic restituit; item Ma. 499 Va. 258): equitum sacraeque C sacraeque equitum Kra. || ale || 10. sei || post iaculatoresque] add. equitū] quae equitum C quae ex superioribus repetita sunt (al. Ma. p. 499 n.) || 10. explebat] C (Kr. Ma.): expleuerat || Stratonem (aut Prationem) Thessalonicensem et Artemonam Dolopem] Ma., quem in re incerta secutus sum: rationem Thessalonicensem et certimanoptolopem C Ionem Thessalonicensem et Timanora Dolopem (et = Neoptoleum Wt) Bas. a || 11. consules || emisit] Grut.: misit || 12. consess || omnitalico || velitibus] ut uelitis || sinistro || leuinus || et] add. Dr. || leuiem || 13. delectia] susp. Duk.; aut (delectis) aut in sqq. et extraordinariis Crev. || equit || minucius || gythiorum || 14. quadringenti] cf. Duk. || in parvo] r superscr. || cornum || eumenis || attalusquae || LVIII, 1. pars || laeuis || praecesserant] Ma.: praecesserunt || 2. traces || haud Bas. a: ut || quam] Bas. a: quidam || fere || ita] C Bekkerus (Krc 266 s 87 n. 83 a W act. ant. 1840, 79): om. Bas. a ira Krt || in] i || cornū || 3 sq. ut] et || post turbaretur 12 f. litt. erasae in C; tum dis (teste Kopitaro ap. Kra; is teste Va.; gladiis Bas. a); item 12 f. litt. ras. post pedites, tum mquei (om. Bas. a), litt. denique ura equi et §. 4 ui a laevo cornū in ras. cum parte praecedentis litt. q, post voc. quibus quod inter utrumque locum legitur 3 litt. eras. in C. maiores illas lac. utrobique indic. Bas. a; cohaerere inter se omnia censuit Sig. || mediam] laevam Rup. (v. Crev.) et vel sic vel laevam a media Heus. || Graecos] Gallos altera ci. Rup. || concursum || maxumusui || 5. starent || 6. regisparsi || seiquendo || incedentibus] Bas. a: incedentibus C (v. Va. 262; cedentibus, in C cendentibus esse putans, Ma.) || 7. "parvo momento si adiuvisent (num sic etiam Wt

praef.?) debellatum esse" *Walchius* p. 260 sqq. prob. *Kr.*; clamaret (vel diceret vel censeret) *add. Wi praef. Ma.*: paruomomentosiadiuissetdebellatumesseet (esset. *Bas. a*) *C* || debellaturus esset *Sig. I. F. Gr.* debellavisset (*s. debellasset*) *Wi* 1, 11 sq. t || adhuc stanti *Crev.* ad hortamen *Heus.* ad hortandum *W ll. ll.* || palanx || deesset] *Sig.*: deesset || adduxerat || 8. fluctuantiregi || actantae || eumeni || usususus || peditum] *I. Perizonius*: impeditum || 10. honestaet || plurimus || sequere tur || prunior || 11. caneretre || LX, 1. sexcenti ferme *Ma.*: sexcenti ferme equites *Kr.* . ac. ferme. cc. equites *C* ferme cc equites *Bas. a* || 2. lati || minabat || hastis] *add. I. F. Gr.* et vel sic vel contis *Ernesti gloss. Liv. s. v. superfigere*; romphaeis (vel rumpiis) ante superfixa *add. Dr.* || 3. maestia || [consuli] suadere *Wi praef.* || paeneum || s. transferret castra [consul] s. transferrent et haberent *Roëllius* || amnem] manem || 4. rationes || communit *Bas. a*: communiri *C*; f. communire *Kra*; num communiri iussit? || 5. rex] ex || castra || pridi *litt. in ras.* || institusset || 6. fluminum || 7. fauor || toto || datum || praecipuae fame || 8. consules || causa || 9. secutus || 10. qui] *C Kr.*: om. || Romam missi] *add. Kr (v. Kra)* || LXI, 2. (dona) *Dr. prob. Ma.* donat *Doeringius prob. Kr.* || insignia, aliis] insculptis aliquis || (dono) dabat] vel donabat altera *Dr. ci. prob. Va.* 259: dono dabat *Bas. a* dono (n *spscr.* ex m *corr.*) dabant *C* (dono dabat) *Doeringius* || D *Bas. a*: a. || millenium amplius *I. F. Gr.* || gladioq || 3. ampla lautaque] *Va. l. l.*: ampletaque *C* ampla, pleraque *Bas. a* ampla praeclearaque *Ma. de C scriptura falsus* ampla, aucta atque *Wi*; num ampla pretiosaque? || que || 4. locriabantur || 5. feminarum || patres] *Ma.*: patrum *C* patrum numerum *Bas. a* || pūp || antie || 6. ne || nocturnam || trepidationem || 7. paeneum || ctransgressusque eximio castram oppugnauimus || 8. in certamine] f. certaminis *Ma.* || fuit] *Ma.*: fuerit || 9. facinora] *C sic (vel decora)* *I. F. Gr.*: ante

*Livi vol. IV.*

ora *Bas. a* laudes (tum suas) *Hofm.-Peerlk. l. l. p. 192* || ex eo quod] et ex quo eo || praepoentes || 10. praecipuaeque || regi] rei || occasione || 11. Mopsium] *Sig. cf. C. Bursianum geogr. Gr. 1, 62 n. 1*: mopselum (ex mopsium et mopseum conflatum) *C* || hyc || ante] *C Kr.*: inter *Bas. a* || Tempe] *Ma.*: tempestes est *C* Tempe est et *Kr.* situs est *W ll.* 28 n. 13 || Tempe & Larissam medius est. *rell. om. Bas. a* || eminet] *C Krt (Ma.)*: imminet *Krs* 87 n. 83 a *W ll.* || f. , Larissae [et Gonni (?)] medius *Ma.* || abesto num] *C*: locus viz emendandus *cf. Krs* et *W ll. ll.*, qui his *Gonni* mentionem inesse censet, abest. \* *Ma.* || LXII, 1. Romani] *Bas. a*: om., nisi in *extr. litt. cap. praec. latet C* || abscedentes ad || paenei || 3. regis || rerum] (sic etiam *Wi praef.*) aut re *add. Crev. belli al. Dr.*, qui *cf.* || secundae || conditionem *I. F. Gr.*: condicione || 4 sq., || poneret || serenitate || prudentis] praesentis || hominimseti || esset mittere || frater || ab] *Kr.*: || b *C a Bas. a* || 6. desinere] *Kra*: sinere *C* finiri *Bas. a* || ab tam] *Kr.*: apta *C a tam Bas. a* || posse neque] praemonente *Crev. Ma.*: neque *Bas. a om. C* || quae] que || 7. romana || 8. numquam] 'vide an nequaquam' *Dobree l. l.* || ad sensum || comprobata *Ma.*: conprobata est *C* || 9. consas || adhibito frequenti consilio] bis in *C* || 10. petiere] *I. Perizonius*: petere || pollicentes *Bas. a*: pollicentibus *C* (pollicentes) *Crev.* || quibusq || caesarum || primum] *C*; ex *voc. προτερον* de vectigali *ap. Pol. l. l. 8 p. 1009*, 12 usurpato huc male translatum esse credebam; nunc video cum *Hofm.-Peerlk. l. l. p. 179* scribendum fuisse cessurum. primum haec legati: *al. Sig. I. F. Gr. I. Perizonius* || 11. uidit in consilio || aduersus || cerere || animo] *Ma.*: animos *C*; num animis? || 12. summa] sspscr. ex rumma *corr.* || permittit || 13. haecum || moris [Romani] *Ma.*; f. moris eius (*cf. Ma.*) || post pertinacia] moris iterat *C* Romanorum *add. Bas. a*; del. *Wi* || uetari || quae siturus || 14. f. quippe || quae] .. esset *Rup.* || praeto] || 15. responderant mutabant] ad Sycuri-

C

um *Bas. a cf. c. 54, 9: assurum* || redit || LXIII, 1. plerique, ingentibus .. beneficiis [quidam, plures nullis certe regis,] quidam *Heus.* || experti Persei] in quod et ipse incideram, aut regis experti *Wl* i, 27 n. 12 ii, 6 n. 3i: experti *C* (prob. *Clericus, Lentzius l. l. p. 23 sq.*); *Macedonum add. I. F. Gr.* || 2. ob] ab || adque infirmiore || favendi *I. F. Gr.* || 3. boetiam || Halicartum || v. c. 44, 4. aliarum *C* || oppugnabat] *C* (obpugnabat *Dr. Duk.*): oppugnarat || externauxili || Coronaeorum *Bas. a* || 4. crebâro || nunc saxis ingentibus, nunc] *Kra: nunc C om. Bas. a; f. nunc laqueis excipiebant, nunc Va. phil. 19, 156 sqq.* || declinare nequiverant] *Va. l. l.: declinarent quia uiguerant C declinarent qui agebant Bas. a* || imuro || opere] e *supscr. ex opera corr.* || 5. lentior oppugnatio] *Va. l. l.: oppugnatio lentior Bas. a lentio C* || 5. corona] *Dr.: utcorona || urbem || 6. duae uttresquoque || fuerat, corruebat (ruerant Kr.). Ma.: fuerat C prorutum fuerat Bas. a ruerat Wl (at cf. praef.)* || factio || 7. vim] *Bas. a: tū [Cf. impetum Kra. || iniectâs || fascibus || eam se saepem] Ma.: eamsesaepem C ea sesaepem Bas. a* || minabantur || 8. impedit] *Bas. a: impedit || est infusus est || accendendi || 9. versis] Bas. a: uerbis || icapiuntur || 10. obuius-optulit || caissi || ifacta || 11. et tabulae] tabulae et || praetiose || urbis || 12. inde Thebas] *Bas. a cf. Crev. Heus.: inttebanos || recepti || romanoŕum || aduersa || boetiam dredit || LXIII, 1. boetia || ad Sycurium] Bas. a cf. c. 54, 9: assurum || aliquod || 2. audissent || spicias || fascibus C falcibus I. F. Gr.* || 3. terere et || castramentorum || faces] fas || malleolus || adque || adgressos v. d. ad mg. Cur. adgressurus ci. Dr. || fallere || 4. nequiquam] *Wt: nequicquam C; distinzit h. l. ex sent. I. F. Gr. (nequicquam primae etc. Bas. a Ma.; al. Sig.)* || 5. [...] et inconsultae oppugnationis] *Krs 88 a (inconsultae Va. quoque eruit): et inconste oppugnationis C et intentus propugnationi Bas. a. et non institit oppugnationi Wl ii, 9 t praef. . et* impotens iustae oppugnationis *Kochius l. l. p. 15 || acie || 7. Crannona Va. 259 Cranona Ma., qui recte h. l. distinzit (de duplici n cf. Meinekium vind. Strab. p. 152 sq. C. Keilium inacr. Thessal. tres p. 8 sq.; sic etiam Bliib. 36, 10, 1): grannonam C Crannonium Bas. a || mouentibus buecumbicum || propter] *Va. 259 sq.: propter cum C propter castrorum Bas. a || longintate || securium cf. c. 54, 9 || Crannona] cf. supra: granniana || 8. de meridie I. F. Gr.* || syeirio (*cf. l. cummaxime l.*) || luce] *C (Kr.: lucem || reliquerat || plantiae || 9. paulisper [Perseus] Heldius in progr. gymn. Suidnic. a. 1849 p. 15 || hi] ci. Wt: quattuor (i. e. IIII = IIII, ut saepius C exhibet v. Kra p. 65) C qui Bas. a quattuor horas Kochius l. l. || equitem] Bas. a: equites || sycurium cf. supra || insecuti || 10. adque || LXV, 1. itineri || mopselum (v. c. 61, 11) || grannonis v. c. 64, 7 || Phalanneum] Sig.: palanneum || 2. traecum || velacelerari vel poterant Duk. || isset] *Doeringius: issent || 3. honesta || DC Bas. a: . ac. || 5. aut || posset || 6. propinquam || impar erat] imperat || 7. secutis || ab ictu Duk.: abiectus C ab iactu Bas. a || circumdatio || alio || aliosseminus || 8. ingens] *Kr. (prob. Ma.): rehges C Anceps Bas. a || romanus || propellere] add. Ma.: pugnare Bas. a, om. C || ascendere] add. Bas. a: Com. Wt || conitebantur Wt (prob. Ma.) || patebant] putabant || sagittisue Bas. a || 9. cestrospendonis (cf. ad h. l. Pol. l. l. 9 p. 1010, 17 sqq.) || bellum || bipalmaie || astilsemicuntali || diciti || 10. abiegnae breves] *Kr(ta): ablegebraeas C ad libramen Bas. a || circumfundabantur C; f. circumfingabantur Wt || scutalia] I. A. Ernesti teste A. G. Ernesti gloss. Liv. s. v. scutale cf. Kra: cumaha C funalia Bas. a || inpari || maiori (s. maiore) nisu] *Kr(ta): maiorissinu C maiori sinu Bas. a || funditur || 11. pars [magna] A. Perizonius || armi || praemi || opstinatiti || 13. aid || praecedentis || 14. vel et Attalus vel Attalusque Ma. || mysagenes || LXVI, 1. spectā || ultima Bas.*******

a: ulta || 2. aliquid || terere || 3. cum] (uoluntate *Bas. a*) colentium || 11.  
 secum || aduentu || phalange || 4. ex-  
 quae] *Ma. qui h. l. recte distinguit: qua*  
 || acta] aptatur || turbata] *Ma.: tur-*  
 bati || cursus || post instructos *lit. ali-*  
*cuius uerbum (?) del.* || erat] *Ma.:*  
 erant || aventura] *C Ma.: aduenturi*  
 || antueniens || exemplo || 5. equi-  
 tum] peditum || alia || aleae || 6 sq.  
 phalans || uehiculisquae || onustis  
 haesit ingens] *Bekkerus, Ma. disp. de*  
*Liv. lib. XLIII init. p. 14* onustis, iis  
 haesit. Ingens *Heus.: onustis cae-*  
*sis ingens C* onustis: iis caesis in-  
 gens *Bas. a (susp. Crev.; al. Ig.*  
*390 sq.)* || ibi] i *supscr. ex bi corr.* ||  
 ut utcumque *Kr.: utrumque C* ut-  
 cumq; *Bas. a* dum utcumque *I. F. Gr.*  
 || dei (s. ii) cientibus] *Kra: deitnen-*  
*tib C* detrudentibus. *Bas. a* || ama-  
 periri || iumentis neque enim cum || 8.  
 aregio agmine || (quoque) prope *Bek-*  
*kerus, quem sequi debebam* || intrare]  
*Ma. l. supra l.: introre C* introire  
*Bas. a* || auxi || 9. concessu || sint]  
*Sig.: sunt* || DCCC *Bas. a: . aCCC.* ||  
 10. sinistraleae || LXVII, 1. vel  
 perpulit vel ita (s. adeo) percultit *Dr.*  
 || mopselum (cf. c. 61, 11) || curiam  
 || connum (cf. c. 54, 7) || 2. moteum  
 || relinquit || iussu || ex propinquo]  
*Kr.: et propinquo C & propinquos*  
*Bas. a* || 3. tessalonicam || 4. Autle-  
 bim] *cod. scripturam in re incertissi-*  
*ma mutare nolui: Atlesbim* || et] *add.*  
*Bas. b* || Corragum] *Bas. b cf. lib. 38,*  
*13, 3: corrachum C* Corracum *Bas. a*  
 || praefectum] *Bas. a: pr. C; num*  
 praetorem? || fecisse et] fecisset ||  
 Marenem *Bas. a* || 5. numera || anum  
 || 6. connum (v. supra) || potiori ||  
 ipsam || macedoniae || tessaliam ||  
 f. arx esset] *W act. ant. 1840, 74*  
*praef.: recesset C (res esset Bas. a)*  
*urbs esset I. F. Gr. restitisset Krg 477*  
*sq. ta* || perrebia flexit || aliquae  
 perrebia || redit || 8. eumenenadque  
 || domum] *Bas. a: romam* || Misageni  
 Numidisque] *Ma.: Misagenem Nu-*  
 midasq; in *Bas. a* misachinnumidis-  
 que *C* || tessalis || tessaliam || hiber-  
 nam commodam || habent || 9. socius  
 || acheos || cōs. *C: om.* || pthiotimethe-  
 leum || diripiunt || antonas || volun-  
 tate incolentium] *Ma.: uoluntatem*

|| 11. ex-  
 cesserat *C* excesserunt *Ma.* || in  
 relictis] e *supscr.* || dubitare aut du-  
 bitavit *Duk.* dubitantem (*tum res,*  
*Va. 260; f. dubitat* || animboetiam ||  
 12. tebanis || eos] *Bas. a: eius C (eius)*  
*Va.* || boetiam || ad] et || praeces  
 || magnesia || boetiam || TITI LUI AB  
 VRBE CONDITA LIB. XLII EPX. INC. LIB.  
 XLII FELICITER

LIB. XXXIII in periocha ex SC.  
*ed. Rom.: et Naz. & etsi et et ipsi al.*  
 || Romanarum] & Romanorum *Naz.*  
 & || victis] *Bas. a: et uictis Naz. & (cf.*  
*Dr.)* || Illyrico & cf. *I. Perizonium ap.*  
*Dr., Crev. Illyrico\*\* a Leutsch. exerc.*  
*crit. spec. i Gott. 1859 p. 6* || Gentius]  
*ed. Rom.: gento Naz.; al. &* || Oloni-  
 co] clenico etc. & (solondicus *Naz.*  
*Flori 1, 33 (II, 17), 14 p. 53, 21 Iahn.,*  
*ubi Olyndicus O. Iahnus*) || in sena-  
 tu] & *f. ed. Rom.: om. Naz. & senatus*  
*O. Iahnus; ad h. l. cf. praeterea adn.*  
*crit. ad lib. xxxxi periocham.* || I, 1—  
 3. cf. *Ma. disp. supra l. coll. em. p.*  
*549 sq.* || aetate || haec — Mucius]  
 Mucii mentione a *Sig. adlata add.*  
*Kra: om. C; de Bas. a, al. cf. Dr.*  
 || consómissus || oppugnauit. Ceremi-  
 am (s. Eremiam) *Ma. disp. et em.:*  
 oppugnauit ceremiam *C* oppugnauit.  
 eorum unum (unam *praef. Wi* (op-  
 pugnare coeperat. Unam *l. i, 27 sq.*)  
 || f. Ceramiam aut Ceraunium *Heer-*  
*wagenius ann. ph. 71, 188* || adque || ut]  
 in || que || carnuntemcap || complere  
 || quam . . intactam urbem] *C Bas. a*  
 (*Wi Ma.*) || reliquit || 4. inlyricum || li-  
 giones || madoniam || 5. quiq; ereren-  
 tes || systorum || 7. inlyricum || esse  
 || se || et periculoso v. d. *ad mg.*  
*Cur.; f. periculosoque (OQ.)* || 9. du-  
 ceret, . . aperiret] *I. F. Gr.: ducere . .*  
 aperire || 10. possint] *Ma., item ego:*  
 possent || 11. nec || quae || censuerit]  
*I. Perizonius, Dr. (item Bekkerus,*  
*Ma., ego): censuerant C* censuerat  
*Bas. a* || 12. hi] *I. F. Gr.: hi C ii Bas.*  
*a tres Sig. || P.] cf. Duk. || Marcius]*  
*Bas. a: m* || metu || adque || II, 1. ali-  
 quod || senatum] *Sig.: senatu* || 2. ii  
 de] idem || superbiaque] quae || ho-  
 stius || 3. cannuleio || repeterent] *C*  
*Kr. || recuperarent* || 4. nominare]  
 5. scipio || L. f.] *Sig.: m praeced. lité-*

*rae p ut vid. parte anteriore lineola transversa deleta* C M. F. Bas. a || 6. M.] Va. 260: cumm. C (cum M. Bas. a) qui M. Dobree l. l. || Coss. Bas. a: consule || uis || 7. ora || populiq || 8. C.] *scripsi v. lib.* 41, 28, 5: m. || 9. hinc uenno || M.] Bas. a: c || popilio C Bas. a || pr (Pr. Bas. a) fuerat C Bas. a: f. praetores fuerant Dr. || 10. excusatio || 11. auxiadque || abitinere plures || 12. consultum tamen] Kr. cf. Ma. 491 sq.: consultamentum C consultum Bas. a; f. tamen consultum Kra || hispanonis || uelent || III, 2. hominum ex hispania orabant || 3. proficerentur || eorumque si quos manumississent: eos] Ma.: eorumquesi quos manumississet, eos Bas. a || 4. fieri] nisi quod e non satis dilucidum est C (v. Va. 260); *assecutus erat* Ma.: fore || ut in] aut ut e Dobree l. l.: uti || esset || esse] I. F. Gr.: fuisse || 5. regulus, Masinissae] Kr.: matsinis; saeregulus C Masinissae regis f. recte Bas. a || cartaginenses || 6. missa C (falsus Ma. 551 sq.): quae missa Bas. a (Ma.) || explosit || imperarent || post mouit 2 lit. (et ut vid.) ras. || conscripti || 7. eo tum s. eras. || coepisse specie || macedonia subea || iniec || III, 1. tantum exstitit pauor ingressi C tis tantus exstitit pavor • ingressi] Wt.: tantum pavorem ingressi Bas. a [amborum capita gestantes infixa has] tis s. [amborum capita hastis infixa gestant] tis. Tantum exinde pavorem ingressi Kra || capi] capita ex praec. repetitum; viz igitur in capiti tota corr. || 2. fugad || praecibus || 4. qui] que || 5. sanguinem || 6. erant || tut || in eo agro || quamque || 7. locosse || 8. auerterent || abderite || quaerentesque || 9. incantum || impetraret || petierint] C I. F. Gr. || quodea || 10. si uixidum || peruenisset audisse || coronasub || uenisset audisse || 11. indigna ea] , ut et ipse scripseram, s. indigna res I. F. Gr.: indigne C indigna Bas. a || decreuerunt quae || que coroneis || eandem quae || Q.] quae || 12. blesius || abderitis || 13. nuntiarent senatununtiarent || conuaueri quae || V, 1. cum tribuni militibus || quaerellae C: querellae || tenuerunt || 2. senatu || quaestus || depopulorum || cassius || 3. idem] Kr.: id || et lapydum] Dr. & lapidum Bas. a: pydum C || 4. pacantum || aludid bellum || cregressum hostilitertinere || caedes] Kra: duces C om. Bas. a || 5. senatu || quaerantur || 6. tum] tu || 7. f. circa ceteros populos Va. || quae] q || esse || 8. duofratre || ac] iant || 10. Cn. Sicinius Pighius: c. scinius || P.] cf. Dr. || T.] C. Pighius cf. Dr. || VI, 2. ii se] ipse || praetorio || exposuerint || 3. ararent] Nipperdeus quaest. Caes. p. 84: arent || 4. milesi || praestitisse se] scripsi: praestitisse Bas. a praestitissent C, quod praestitissent Ma. || praestaret || 5. adlabandenses || commemorare] scripsi: commemorare C commemorauerunt Bas. a || ludos quae || 6. corona aurea || ponere et] poneret || 7. hoc etiam] Wt.: hoc C hoc et I. F. Gr. et hoc Dr. || lamsaeaceni || 8. se a] ea || romano exeret || 9. prromani || reciderent] I. F. Gr.: recipiantur C redigerentur L. Bos restituerentur Doujatius || 10. committere possum lamsacenos || iussu || millum || datalabandenses || hostitulum || 11. (simul) ci. a Crev. ipso reiecta || carthaginensium || lac. ind. et expl. Crev. || quingenta] Sig. cf. lib. 36, 4, 5: quingenta || 12. sed saepe etc.] cf. Crev. || segregatorum || socumque || 13. elefantos || esse || et] C Kr.: ac || ipso || 14. rogati quae || ut ea quae] bis in C || deportaret || VII, 1 sq. macedonia semisseticum infitiat non interrogarentur || 5. calcidenses || it || (legatio) Crev. || Micynthio Bekkerus cf. lib. 35, 38, 1: micion || omnes convertit] spec. loco addidi ex Dukerici, simile quid excidisse et ipse ratus || res] (res) alt. Duk. ci. est Dr. || 6. adfecta || 7. linguas || 8. que || superbe, auare] superauere || fecisse || quae] que || 9. fide decedant, sic] Kr.: fide decedatur, sic Wt. sine decedantur sic C se dedant Persi. Bas. a || hortensium quae || 10. quae Sig. (eos) v. d. ad mg. Cur. || maronem compilata spoliataque: spolia sacri legi(i) eius] scripsi: compilata (com-

xg.) spoliataquesacrilegus *C*.  
 ta; spoliataquesacrilegii *I. F.*  
 liata compilataque sacrile-  
 ri, 12 n. 8 i compilata spolia-  
 apinas sacrilegis *Va. 260 sq.*  
 corporaliberatam || cotidie-  
 u || 11. adque || (se) *Freins-*  
*Bekkerus* || pensi sit] *Sig.*:  
*C* pensi *Bas. a* || facerem ||  
 . pluraq || audiuit || *M'. . .*  
 ] *Sig.*: m. . talna || 3. sena-  
 rotracto ipse reicit *Dr.* || 4.  
 | calcidensibus || quemaenus  
 in nius corr.) || quae] que ||  
 5. fierique] 1 *spscr. ex feri-*  
 r. || ablucetiohortensio pre-  
 || quaeantur || fievolunta-  
 Persi *Bas. a I. F. Gr.* || patra-  
 socii atque amici *I. F. Gr.*:  
 : quaeamici *C* sociis atque  
 Bas. a suis socii atque amici  
 ob. *Ma.* || 7. calchidenses  
 itur || conquirendos] *Bas. a*:  
 rimo quoque tempore con-  
 os *Kra.* || 8. micioni (v. c. 7, 5)  
 e || 9. tribumcondemnarunt  
 , 1. consul in] consulum || 2.  
 ] *C Bas. a* || 3. adid || 4. tā ||  
 rum || habebat || 5. brundi-  
 raeerat] *Bas. a*: praeerant-  
 at *C* praeerat, + miserunt *f.*  
 ? || 6. dua || q || *M. Raecius*]  
 . recrus *C Q. Maenius Bas. a*  
 inlyrico || inlyricum || inly-  
 taretur] *I. Perizonius, Crev.*:  
 tur || 7. varii generis *Duk.* ||  
 a || *Lychnidum Sig.*: *Lyeni-*  
 s. alycidinum *C* || *X, 1. finium*  
 que] *Bas. a*: finiumplerique  
 num imperio *ci. Wt* || ierat ||  
 is || foret || praetium || pre-  
 . specupiditatis || occercauit  
 || venerant] *I. F. Gr.*: uene-  
 fore fraudem] *Bekkerus (Krc*  
 a): aforoetfraudem *C* furto  
 le *Bas. a (Büttnerus l. l. p. 78)*  
 rtum et fraudem *ci. Wt* ||  
 (cf. c. 9, 7) || 4. dissiparetur  
 q] *Dr.*: iectu *C* iactu *Bas. a* ||  
 usqueen (n puncto superposito  
 1 *spscr. corr.*) uris || seruili ||  
 t || 7. eos || consecrando || 8.  
 lycidum (cf. c. 9, 7) || *XI, 1.*  
 igitio *Tr. militum Bas. a*: di-  
 topr. milia || sacrificiis || ue-  
 nerunt || 2. qua] *A. Perizonius*: que *C*  
 quae *Bas. a* || *Fulvium Bas. b*: fur-  
 um || rebellum || qui] quaecum || 3.  
 Atilius] *C Ma.*: *Hostilius* || rogan-  
 dis] *C Ma. (ut et ipse restitueram)*:  
 subrogandis || edicere || comitia es-  
 sent] *Va. 261 sq.*: comitiapossent *C*  
 comitia haberi possent *Bas. a* (co-  
 mitia) haberi possent *I. F. Gr.* confici  
 possent *Ma.* committi possent *Seyf-*  
 fertus l. l. 838 || quoqueprimo || 4.  
 Raecio] *Pighius*: recio || reuocarent  
 || 5. a. d. *Sig.*: ad || *Feb. Pighius*:  
 sep. || 6. *Cn.] Sig.*: q. || *Caepio* *vg.*:  
 cepio *C Bas. ab* || 7. *C. Sulpicius*]  
*Sig.*: m. *sulpicius* || *Ser.] Bas. b*:  
 serg. || cor || 8. iquattuor || 10. ambi-  
 tiorem || in tribunos — consulem] *bis*  
 in *C* || conferri || 11. elevari eo *Ma.* ||  
 (patres acceperunt] *Freinsheimius (de*  
*his ipse dubitans), I. F. Gr., Clericus,*  
*Crev.* || censuerunt] *scripsi*: accepe-  
 runt *C*, quod ex acceptam more libra-  
 rii ortum esse arbitror, (*Ma.*) laeti  
 acceperunt *Wt* || quippe] *Wt*: qui *C*  
 quod *Ma.* qui *Freinsheimius, I. F. Gr.*  
 || (referebant] *Freinsheimius et vel*  
*sic vel referentes I. F. Gr.* || 12. de-  
 stinateq || 13. cf. *Th. Mommsenium*  
*Chronol. Rom.* 2 p. 20 n. 18 coll. p. 20  
*sq.* || intercalariae] *Wt*: intercalaria  
*C* intercalares *Bas. a* || insacerdotes  
*C* inter sacerdotes *L. T. Gronovius*]  
 intra eum annum] tres eo anno *Ma.*  
 || mortui sunt] *Ma.*: mortuus est *C*  
*L. T. Gr.* mortui *lac. not. ad mq. add.*  
*Bas. a* || [+ augur, in cuius locum  
 cooptatus est] *L. Flamininus; Ma.* ||  
*Flamininus* [augur. ei augures suf-  
 fecerunt *T. Flamininum.*] *Dr. (Duk.)*  
*cf. Crev., et sic fere Heus., Flamininus*  
*augur Sig.*: *flaminius* || *Livius] Bas.*  
*a*: *iunius* || *XII, 1. noui* || *Cn.] q* (v.  
 c. 11, 6) || comparare *Bas. a*: con-  
 pa/re || et] aut || placuit, [et] *Duk.* ||  
 2. cernens || aquod || 5. nulli || quem]  
 que || ducentenos] *C Bas. a*: duce-  
 nos *vg.* || 6. *Latinorum] I. F. Gr.*: pe-  
 ditū] *latinorum* || *DC Bas. a*: . aC. ||  
 que || 7. his *I. F. Gr. Crev. mil. Sig.*  
 || his — non . . facerent — populus  
 reiecta *ci. permissio, praeunte fere*  
*Lindavio Büttnerus l. l. p. 102 sq.* ||  
 sexdecim] *vg.*: . xvi. || milia || im-  
 periti || 8. usi || 9. cura || classemcu-

raile || quingenti] loci indole a Duk. ||  
*perspecta add. Kr.* || iussit || scriberetur || Macedoniam [, aut] Duk. ||  
 cladis || 10. supplementum || duceni, et treceni Dr.: vel, treceni vel et treceni idem treceni et. xxx. C || 11. imperaret || XIII, 1. esum || negligentia Bas. a: nelegisientia || quia] Ma.: qua || credunt I. F. Gr. || (neque) aut et Wt || ulla] I. F. Gr. (ita et ego) prob. Ma.: nulla || que || 2. re || animus || regio || publicaescusciendo || indignis] Crev. Dr.: dignis (Wt) || 3. eam publice ali] Hullemanus disp. crit. de ann. maz. p. 82, Ma.: publicae (ce Bas. a) ali C; — ea publice ali iussa; — altera Ma. ci. ac publice ali Wt praef., quae cf. iussamque publice ali Kra (publice ali) praeunte Duk. C. L. Kayserus ann. lit. Heidelb. 1861, 288; num publice alimentum [dare iussi; Menturn] is? cf. sqq. || ali. Minturnis (Minturnis vg.) alimentum || speciem || effulserat I. F. Gr. || 4. editau || iuuatum || 5. alternaede || Primigeniae] I. F. Gr.: primigenae || prodigiaquaemcollempalmam || inaerenatam || 6. in] add. I. F. Gr. || nuntiaibat || Atrei] C (Heus.): Atri Duk. Dr. l. lib. 28, 24, 13 (cf. IRN 2010. 5759); num Atei? || militaemerat || oras || 7. libris decemviri aditis I. F. Gr. || [qui] quadraginta Dr. || hostiis Bas. a: hostibus || 8. ediderunt, et, uti (ut Kr. cf. Kra) I. F. Gr.: etutidideruntuti C. & addiderunt uti Bas. a || suplicatio || praeceperunt Duk. praedixerunt Kr. || XIII, 1. Laevinus] Bas. b: leuinus || Sp.] scripsi, praeunte lit. s, cos. intellegens a. u. 580: p. C. L. Bas. a || M.] Sig.: c || Pulcher] vg.: pulcer C Bas. ab || Tib. Bas. b: t. || 2. macedonicibellcuramesse (cf. Ma. 490 n.) || (et), ni plura exciderint, I. F. Gr. prob. Ma. (cf. I. Perizonium) || 3. pr. C (assecutus erat I. Perizonius): tribuni, || 4. ut ita] Kr. (Va. 262): utitatu C ita ut Bas. a (Ma.) || et patres conscripti] Bas. a (Va. 262) etpatres C: patres (de C falsus) Ma. || etquibusus || 5. approbatione] Kr.: consensione Sig., om. C || suggillatione || contionemeduxerunt || 6. tusque t. (v. §. 1) || prodibis] Duk.: prodit C prodito Bas. a prodisti Ma. || quem his censoribus magistratus] I. F. Gr.: quae hic censoribus magistratum C quem hic quicumque Sig. quum hi Vrsinus Ma. quamdiu hi Wt) censores magistratum Bas. a || delectum Sig. prob. Kra (cf. p. 22) Ma. || providebis || 7. ite || imperatoris recte f. Wt || dixerunt || C. Popilio add. Bas. a || 8. in] quin || censi] cons || nomineadsederunt || 9. uisasseseteos || iussuros || XV, 1. dilectu || 3. serg. (cf. c. 11, 7) || Cn.] que (cf. c. 11, 6) || c. marcio || 4. cepione (cf. c. 11, 6) || senatu || uiderentur || 5. patiens] I. F. Gr.: patiente C patiens se Heus. || f. consul se I. F. Gr. || subductumdemissoseonad || consulis in] I. F. Gr.: consuli in Bas. a consulm C || elegando || 9. lectu || enenatuelecti || 7. census || quicquam || f. [ire] in Wt || provinciam[redire] Kra] emeritis] add. I. F. Gr. cf. Dr.: nondum emeritis Heus., om C || 8. Tib. Bas. b: t. || censoriam || interrog. not. add. Sig. || XVI, 1. adque || 2. Q.] que || conduxissem || 3. quaerendo || nequiset || pl. P. Rutilium Sig.: pl. Rutilium Bas. a plutilium C || contentionem || 4. [Huius] clientem aut Clientem [eius] I. F. Gr. || 5. praeterutitulum || 6. hic || promulgatus || 7. vectigalia [aut] Walchius l. l. 172 (improb. Büttnerus l. l. 104 sq.) || Ti.] cf. c. 15, 8: t. C || ab] Kr.: ad C de Bas. a || 8. ad rogationem] Va. 262 sq.: adeiusrogationem C susp. Duk. ad legis rogationem Kra eius rogationis Kochius l. l. || qui postquam] qpost || dicendo || 9. auocato || quaeustus || abt || f. postremo die, . ciens, I. F. Gr. || 10. Tib. Gracchi Bas. a: tib. gracci || tribuntribunum[m]appellasent || 11. auocassent || utrimque || f. perduellionis I. F. Gr. || petit || 12. quominus] I. F. Gr. Kra cf. Ma.: qui minus Bas. a quiminus C || die C; f. diem Kra || 13. Libertatis escenderunt] Kr.: libertatescenderunt C Libertatis ascenderunt Bas. a || obsignatis] Ma. (ibi obsignatis ipse scripturus eram): ibisignatis || quicquam edd. rec. : quidquam || esse || 14. XII ... VIII. Ccf. C. Peterum d. Epo-

chen etc. p. 60 sqq. *Beckerum ant. R.* II, 1, 207 n. 425; 249 *Marquardium ibid.* II, 3, 15 sq. coll. *Langio ant. R.* I, 354 II, 257; 433; 442 al.: octodecim (sic *Gruchius, I. F. Gr.*) ... duodecim *I. Perizonius; al. ap. Dr.* || condorem || suplices || 15. tib. graccus (cf. §. 10) || 16. ueniret || graccho || XVII, 1. numerus .. augeretur *I. F. Gr., in quod et ipse incidi* || augerent || *I. Perizonius: augeret (al. h. l. Sig.)* || lucasip. || subolo || 2. popilius || esc || peloponnensesu || quod || quid || 4. acaicoconsilio || Aegii || ex *Pol.* 28, 3 extr. *Vrsinus: argis* || agitato || coacto 'vel simile' *Dr. (οὐραχθίωνος αὐτοῖς τῆς βοτάνης Pol.)*; iis dato recte *f. Wi* || auditique || u spscr. ex aditque corr. || status || fidissimae genti *Muretus et vel sic vel et fidissima gente I. Perizonius* || 5. plena || plenaque interposplena || 7. Thyrii || coll. *Pol.* 28, 5 init. *Sig.: tyrii* || legatis || 1 spscr. ex legatas corr. || interfectiones || ad Macedonas gentem || *I. F. Gr. cf. Pol. l. l. p. 1018, 16 sq. Bk. Dr.: admacedonicam gentem C; res om. vid. Vrsino; ad Macedonas Acarnanicam gentem Wi* || 8. par || captos et hostes *I. F. Gr.* captis hostibus imponi *Ma.* captos ab hostibus *Seyffertus l. l.* || siciae || 9. depraeactio || hilaria || 10. octauam || populum || XVIII, 1. non || ne || exsuperabilis || tessalia || in nivis || prius i supscr. || 2. peratus || quidnaduerso || ab iis esset *Forchhammer ap. Ma.* abisset *C* subisset *Bas. a* adesset *Kra* || trechia *C: Thracia Bas. a* || iepiro || cepalus || domisset sed bellum || *C Kr.: bello* || 3. solum || *C ex corr. (Bas. a, Va. 262): isolum C id solum Ma.* || adinlyrico || cernens || cf. *Büttnerum l. l. p. 90 sq.* || inlyry || Romano *I. F. Gr.* || inlyriorum || eposse || 4. armorum || *I. F. Gr.: armatorum* || stybernam cf. c. sq. §. 1 || 5. sumptu || *Uscanam Sig.: uscana* || paenestianae || maxima || *Sig. I. F. Gr.: maxime* || castra || causa || 6. quodam || missi *I. Perizonius, f. missi sunt Dr.* || temptarents || (cf. *Wi praef.*) || anumose || praesidium || *Bas. a: i* || 7. est .. est || 'alterum est su-

pervacuum' *I. F. Gr.* || adhortus || coroneam capere conatum || interestmissione || aliaaalis || succedentes scalas muris, pars *I. F. Gr.* || [pars] ignem *Kra* || inferent || 9. aexcitari- uidentur || parens || ut necinopinata || 10. spe || esse || poletinus || romani || 11. prestatum || post ademit lac. esse censent *Crev. Dr.* || hisenimurbe || *Uscanenses Sig.: escanenses CVscanenses Bas. a* || dedederunt || XVIII, 1. ( §. 13 et c. sq. §. 3 cf. v. l. 18, 4) num Stuberram || sic *Pol.* 28, 8 et *B. Liv.* 31, 39, 4 || 2. duo millia vel mille *Dr.* quadringenti *Wi praef.* || ciuitatem || inpenenpestiam || *Oaeneum Bas. a et sic C* §. 4: eoeneum *C* *Oeneum Doujatius* || poteistatem || 3. alioqua eoportunae || [quod] transitus ea est *Duk.* transitu (ea est) *A. Perizonius* || labeantes || genteibus || 4. praetereuti || oaeneon || 5. omne || quamspecelem. oremdeditione || metum || 7. [inde] ad *Duk., at v. Ma.* || aeidoenaem (cf. §. 2) || nonm || f. in caeteris *I. F. Gr.* || 8. mons || mosé || auditu || 9. altitudinem || 10. tutabuntur || itnpediebantmagne || erat || erat || 11. muros || appellant || 12. cus'diam || 13. ad Gentium || augmentum || *Adaem ex Pol.* 28, 8 p. 1021, 11 *Bk. praeunte Vrsino H. Valesius: aputeum* || abeuroea || 14. hiemisque || *Bas. a: hiemisquaesuae C* (hiemisque) probabiler *Ma.* || uardanosque actasuaaduversus adicerent || *Illyrico [et Epiro] coll. Pol. l. l. lin. 13 sq. Tillmanns diss. l. p. 50* || in || ad *Crev. Ma.* || XX, 1. hui || *Scardi Vrsinus, Ortelius (v. Pol. l. l. lin. 16 Strab. lib. VII ep. fr. 10 Ptol. II, 16 (15 Wüb.) §. 1.6 p. 65 Bert.) cf. lib. xxxiii, 31, 4.5* || sollicitudines || de industria || *Bas. a cf. Kra: perindustria C* nuper de industria coll. *Pol. l. l. Ma.* || transbtus || iscoram || 2. atqui || scripsi || qui *C* (qui), ni qui ante mandata transponatur, *Ma.* || uoluntate || 3. addita || una ... bellum poterat || *Bas. a, ut scripseram: undabarbaros ... bellum non poterat C* non data ... bellum non poterat *Wi: f. una ... bellandum poterat Va. 264* || 4. Ancyram || cf. *Tillmanns l. l.* || firmatisquae || ciscaeam || praesi-



du || XXI, 1. || lyrico || movere v. d. ad mg. Cur., A. Perizonius, Heumanus || rexnonesset || repulsis || lycidum (cf. c. 9, 7) || 2. trebelliarum || paenistas || iis Kra || que || amicitiam C amicitiam Ww ad lib. 33, 16, 1 || 3. Parthinos] Sig.: parthinos || iis || exigit] Wt: exigi C exegit vel potius exacti I. F. Gr. || penestorumequites || Parthi norum] Sig.: party norum || dyrracium || omen || 4. Phanotam] Dr. cf. Kra: phalanom C Phanotem Bas. a Phanoten Crev. || oppugnare est.] Ma. 215, in quod et ipse incidit ram: oppugnari est C oppugnare, & Bas. a || auxiliathoanumtesprotorumque || 5. operepraetium || creua || aelimeam C: Elymaeam vel ad Elymaeam Crev. in Elimeam Bas. a eamet] exercitum || Epirotis] Aetolis Crev. || 6. ualidissimumurbsaetolhe rat || f. supra Duk. || ambraciamsine || Inachum] Kr. cf. c. 22, 2: acaum C Acheloum Bas. a (Bursianus mus. ph. 16, 431 n. \* geogr. Gr. 1, 109 adn. 1 cf. p. 12 c. adn. 1 et p. 37, quem ipsum h. l. iam nunc improbare scio.) || 7. tertio] certo || Citium] cf. Dr. || transgressus] vg.: transgressis C Bas. ab (Wt) || altitudine || 8. uiaut || essent Nicaeum] vg.: niceum C Bas. ab || 9. Aratthum] scripsi auctore Bergkio in progr. Thielmann. Hal. 1859 p. 7 sq. cf. ann. ph. 83, 622 L. Rossium arch. Aufs. II, 577 sq.: arratum C Arachthum Bas. a || itineri || vel diem vel biduum (vel diem unum vel triduum Kra) excidisse merito censet I. Perizonius || itero || arcidamum || ei Stratus] aestratusd || f. traderetur Ruperthi || XXII, 1. Aetoli] colis || 2. Inachum] C Kr.: Acheloum Bas. a (Bursianus ll. II.) || positus] h. l. add. Bas. a || portis] Bas. a: positus || uenturas || adque ipse || popiholegatio || 3. arcidamiauctor] teconpulsis || arcidam || populum || ad || 4. dinachus pft || centum venit] Bas. a: .t. 5. consultabat || fortunad || 6. puophilus || suextemplo || 7. dinacrum || admout || 8. adque || argenti || 9. arcidamus || f. Aetolorumque Crev. qui cf. || macedonicum || 10. obsessu- censuri || aut || deterritus ci. Wt || 11.

Aperanti eum] Dr. Kr. (cf. Kra): aperantiaecum C Aperatii eum Bas. a || achidam || militum || millum || XXIII, 1. cum non] Dr.: eum C non Freinsheimius I. F. Gr. || redit || sidione || Phanotes] Sig.: fanotes C || 2. mouentum || coepit || 3. quemincampo || Meleona] C (Krc 282 ta): Eleona Bas. a Elaeona Dr. || clebas- absumpo || quingentos ex] post qui addidi auctore Ma. (\* ex Ma. cf. sqq.): om. Cedd. || gente] C: gentem Bas. a; f. transfugas Crev. quingentos altera Ma. ci. gentis cohortem Kochius l. l. || habebat] ante transcendit iteratum || 4 sq. apofectiplostratus || insidisdeloco || poialatos || erupisset || antigatonemarmam || praecipitant. inde mille] Wt: praecipitantibusidem C (cf. Ma. 143) praecipitat. ibi ad m Bas. a || capti || et] om. Bas. a || inferre || 6. Parthi norum] Sig.: parthi norum || diuisis A. Perizonius prob. I. Perizonio || redit || 7. Cassandrium Bas. a Dr. || 8. ad || adserentes || adque || mittendos || eam || deesse in fine libri nonnulla censet Sig., Doujatius, Dr., Leakius itin. Graec. sept. III, 417 adn. 2, at cf. F. Lachmannum l. I, II, 99 sq. Bursianum mus. phil. XVI, 420 adn. \* || TITI LIII | AB URBE CONDITA | LIB XLIII EXPLICIT | LIB XLIII | FELICITER (abscessa est litterarum FELICI pars inferior).

LIB. XXXXIII in periocha, de qua cf. a Leutschium in progr. ad l. XXXXIII periocham l. (I), in] om. Naz. || et con(vel m)plures] Naz. & complures l quam plures & unus compluresque & || ut] fore ut I. Perizonius et vel sic vel futurum ut l || ut .. essent] se .. futuros & || cum id ... missus est post legati ... his est vocc. in contione — converteretur et eiectis collocat l || C. — militum] add. Sig. || erat] Naz. corr., Iahnus: erit Naz. pr. lasset & || Illyriorum] l || a L. Anicio] Delrius (Naz. ex sil. Iahnii): ab anicio Naz. teste l Bas. a a licinio & a lacinio & || missus est] &: missus Naz. || legati Alexandrini a] Naz. (ante corr. teste l.) Iahnus: legati alexandrinia Naz. teste l ab (et ex) Alexandria legati a etc. & Alexandria legati

a edd. nonnullae, Dr. legati Alexandria a l || persaeaeus (sic teste l) Naz. Persa l || Illyriorum c || I, 1. Q.] quo || quinque milibus] num. vitiatum esse censet ac lac. statuit Crev. || quot in] Dr. (sic et ipse correxeram): quod I. F. Gr. quod in C prob. Kr. (lib. xxxiii p. 29, a), at v. Ma. p. 386 n. || traiectus || 2. popihus || alia || 4. égresustinereterrestris || tessaliam || relictus || boetiam || dies (cf. Gell. viii, 14) || calchidem || 5. phaleparsalum || sicutmultare || ad iustam] Kra: adiunctam C ad euctam Bas. a (I. Perizonius, Dr.) ad unicam I. F. Gr. || 6. inspexisset] Ald.: inexistet C; al. ap. Dr. || 7 sq. primū || dignitatem || l. mancum esse ind. Bas a, explere lacc. conati sunt Sig. Pigh. Heus. || 8. abit || 10. a parricidio Bas. a: adpart (sic rr, non r) cidium || beneficiacedes || (in) exitu Muretus || 11. perque || 12. exexercitibus || philippiantioicque || punctum in extr. cap. posuit Bas. a, ? vg., ! Büttnerus l. l. p. 113 || II, 1. de] Bas. a: in; excidit f. aliquid || calcede || 2. tessaliam || inde pergere] Kra: pergere inde Bas. a inderperegreinde C || 3. dareoram || hostalum || 4. menstruum [frumentum] Ma. || militescum || (profectus) Ma. perfecta re Seyffertus l. l. || 5. convocatos ... duces I. F. Gr. || exponere] I. F. Gr. (Ma.): exponerent || consilio] I. F. Gr.: concilio || quam viam] scripsi et vel sic (prob. Wt praef.) vel qua Sig.: quam || 6. Pythium] Sig.: pytoun || cā bunneios || hostibusconsularispreteraspiriden || 7. itaquimid || quod || dileberatio || differatur || 8. Perrae-biam] Bas. b: perrebiam || gazorum || dolyceus || capesserat || 9. Per] pro || 10. (iuvenum) in utraque ed. Crev., in ed. mai. de corrupto gentis alicuius nomine (at v. Ma.) cogitans mixtorum iuvenum Heus. plurium (variarum?) gentium Ma. || 11. super] cf. Heuzey le mont Olympe et l'Acarnanie Paris. 1860 p. 69 || accuridempaluerat || teneræ || 12. eumrelquius || adeo ut] credo ne Ma. || obtorpuisse nobis || uiderecircumequitibus || per littora Crev. || Heracleum] sic C c. 35, 14 (heraclium ibid. §. 13 haracetum c.

5, 12) I. F. Gr. cum Scylac. periopl. 66 p. 52 Müll. Polyb. xxviii, 12 (ap. Suid. s. v. οἰκιστὴς) Plut. Aem. Paul. 15: heracleam C hic et c. 8 sqq. et sic codd. ap. Polyb. xxviii, 11 Plin. n. h. iii §. 33 || pilam || intercurrerebat I. F. Gr. currebat Crev. || diurepentes || III, 1. sententias || Ortholophum] Heus. (inter al.) Kr. cf. Kra et adn. meam ad lib. xxxi, 36, 6: oëttolobum C Octolophum Sig. (Heuzey l. l. p. 56) Ottolobum Bursianus mus. phil. xvi, 420 || vocc. Philippi fuisse deesse censet Sig., at v. Douyatium, Crev., Duk.; al. Heus. || 2. qui || et Q. Bas. b || 3. adeo] ardeo || via] add. Bas. a; excidit f. inter fuit et ut || egre || requieverintque. || Dierum Va. 5 sq.: fuerimquedierum C: turrim Eudierum Bas. a (fuerintque). Dierum (s. Dieron) Kra: f. requieverintque diem unum (s. diem tertium). [...], ut nomen loci propter similem voc. clausulam exciderit || appellantur || 4. aremittunt || 5. praemisera] Bas. a cf. Va. 6: praesiderat || ascyridem || 6. coniunctisque || tebatur || 7. que || diem || pilamoraquae || petente || subigitur || 8. postquam || bellaegregias || 9. uitae || IIII, 1. agmāmiconsul || 1 sq. sic distinxit Bas. a, Ma. || 3. uolnerat || utriusquae || 4. adque || infesiutus C || infestiore concursu ad bellum isent, si Seyffertus l. l. 838 sq. || concursum — si] Va. 6 sq., nisi quod concursuri: concursumabellum C concursum ab illis si Bas. a concursissent, si I. F. Gr. concursuri abeunt, si Ma. || sed add. Va., Seyffertus || 5. praecipuae || erat || 6. anfractus || procurreret || manum — sic etiam ipse improbens Duk. — vel pugnam post armatura add. Crev. et vel sic (manum sc. addendo) vel concurrere pro conserere Wt praef. || adque || poterat] Ma.: pateread C petere: ac Bas. a || 7. inopā || in regredi alterum r spscr. || adque || si cedenti (descendenti Va. 7 sq.) .. instaret] Muretus I. F. Gr.: secedenti .. stare C sed cedenti .. instare Bas. a secedenti (vel et decedenti) .. instare Wt || 8. restabat] Bas. b: stabat || 9. habuisset || accipē || du || littora Bas. a:

littera || adire || integris festis || 11. egraegiae || popilio || custodiam *Dr.* || intua || transgressurus *Wt*: transgressus || peremissis repurgarentita || cysacenemetuuae || 12. impedimenta quae || V, 1. inerrabilis || uixdum || obtabiluisset || 2. hostile || tumultu || elepanti || inuita || 3. perproclui *Kochius l. l.* || ualid || partem || beluae || ue || 4. transverso incumbentes tigno || *Kr(a)*: transuerso incumbente tigno *C Bekkerus* transuersim incumbenti tigni *Heus*. transuersi incumbetes tigni *Bas. a* || ad || as || inungebatur || 5. pons || post || 6. solido || procedebat || *I. F. Gr.*: praecedebat || elephantus || *Kr. (cf. Kra)*: elephas *C elephas Bas. a* || cederet || ad || add. *Kra* || 7. elepa || ti || prohibebantur || excessississet || pontis deferebantur, tum donec spat. vac. rel. a lin. || iuallem || 8. eo die *I. F. Gr.* illo die *Kra* || pedibus || neribus || sie || itineribus || 9. nec quam || distinctione post fuit sublata *Ma.* (*Ww xxxi, 48, 6*): nequa || *C neq*; an *Bas. a* || infectus || saeptus || *C (cf. Wl ii, 2 n. 1)*: septis *Bekkerus* || 10. uixitandem exspirato || balle || popilium || 11. callipeuquae (num Callipeucaea? sequitur voc. a lit. a ordiens) || 12 sq. quarto || *Sig.*: tertio || aequae inuas || usquam || *Sig.* || degressi || *Sig.*: digressi || Heracleum || *I. F. Gr.*: haracetum || Libethrum || *Bas. b*: libethyru || *C f. Libethram Dr.* || . peditum (quorum) || scripsi: (peditum), quorum *Ma.* peditum, quorum *vg.* || ibi vallo || *Kr.*: ibiualle *C ii uallem Bas. a* alii uallem *Duk.* alibi uallo *Ma.* || campique partem *Muretus I. F. Gr.* || parte || amplectebatur || VI, 1. labanti || [se] proripuit *Kra* || 2. alia atque alia || add. ante *Kr. ni f. omnes (Ma.)*: alia quae *C alia alia quae Kr. (at cf. Kra)* || ut quae ad Phacum || praecedente quadam tenus *Wt praef. Ma.*: usque ad pathum *C*; al. *Bas. a, Kr. (cf. Wl i, 25 n. 10 Kra)*; lac. a *Crev.* recte agnitam sic explet *Ma.*: in mare proiceret, Thessalonicam alterum, qui navaliam incenderet misit; Asclepiodotum et Hippium, quique cum iis erant, al.

*Crev.* || 3. raptis || *Kr.*: rapti *C raptim Bas. a* || incolae eius loci || *Kr. (prob. Bekkerus)*: inclassiustoci *C (in classem congestis, ocus Bas. a)* || demigrare || *Bas. a*: demigrasse *C Bekkerus* || 4. non inconsultam || *Sig.*: nō consultam || 5. temp || que || regis *C (regis I. F. Gr.)*: regis *Bas. a (item §. 9)* || 6. itque || dua || dux... dies || rex intrepide Diu defendens *Kochius l. l. p. 15 sq.* . x. dies (*sic C*) merito suspectum *Wt* || primā speciem appropinquantis terroris *Bas. a*: primaspecies adpropinquantis terroris *C* prima specie adpropinquantis terrorem *Dr.* || romanus || partem in Thessaliam *C (per Tempe in Thessaliam) Crev.* || recommeatibus || ea || *Ma.*: eo || 7. Tempe || p || 8. exiguum || iter est, || interst *C iter et virgula post posita Ma.* || posset || sinitus || amannis || 9. locus || saltus *Duk.* || 10. unus || Gonnun || *vg.*: Connun *C Bas. ab* || aalterum || in Condylō || *Dr. (Ma.)*: condylon *C* ad Condylon *I. F. Gr.* Condylō *Wt* || lapathynta || caraca (*cf. Nissenium l. l. p. 260*) || 11. ualles || positum || 12. temp || cum meatibus || ipsis || *Ma.*: ipsi || repented || 13 *cf. Drb. ad lib. xli, 2, 2 adn., Kra* || atenantibus || 14. mouentem regiam demissent || et || add. *Büttnerus l. l. p. 105 sq.* || 15. montis radices || *Kra* || (quam) *N. Heinsius* || spatii *I. F. Gr., Heinsius* || hostium || Baphyri || *Bas. b*: baplyri || aamnis || teneo || 16. et saxorum || *Bas. b*: thessalorum || siluestris quae mariae || poterant || 17. despexisset || mensubito || patefactis quae bello factis addypytam || refugit || rex fugit *Rup.* || VII, 1. et spei || persce || hostis || lucretius || Larissam *Bas. a*: sarissam || temp || popilio || 2. metatusque v. d. ad *mg. Cur.* || sacrum in locum || 3. magna || multitudines || egregiae || aliquam || 4. mouetur || in Pieria || *Kr.*: imperia *C paratam Bas. a* || ferre || a nem || 5. Agassas (*coll. lib. xlv, 27, 1 sq.*) *Dr. Kr.*: Agassam *Bas. a* acassam *C* || sine || sibi || relinquere se is || sic relinqueres || *C cf. Kra* || 6. item || 7. dubitationibus || tutum || 8. coactis || *Wt*: peractis *C cōtractis Bas. a* || adque-

9. diceret || macedonia || 10. stantes] *Ma.*: superstantes || subipsi  
 rias || 11. f. opera *Ma.* || 12. sent || depulsisquaeninus || 9. extre-  
 esse || pilan || aliarum [ne- mi] *Lipsius, I. Perizonius (Ma.)*: extre-  
 arum] *Kochius l. l.* || VIII, 1. ma praetenta] *Lat. Latinus, Lipsius*:  
 opere || subuectio || 2. haud- praetecta || inbris C imbricis *Lipsius*  
 uam || in Pieria] *Kr.*: imperia || 10. capto .. Heracleo] *I. F. Gr.*: ca-  
 eratori *Bas. a* (imperator) pta .. heraclea || eoperuictam] quam  
*Duk.* || 3. alugnatum || , belli || adque || in Pieriam] *Bas. a*: impe-  
*s.* , quae belli *I. F. Gr.* (belli riam || progressus || 11. hibernam ||  
*Bas. a*): belli, quae *edd. ali-* subeundis || tessalia || elegi || loca]  
*te Gr.* belli, quaeque *I. Peri-* lece || X, 1. e] *add. Dr.*: a *Sig.* (*W*  
 belli, quod *Ma.* || bellicam in xxi, 5, 16) *om. C (Wt praef.)* || eo] suo  
 rtunam novari (*Seyffertus l. l.* Dr. || quod || malle] *Sig.*: mallet *C*  
 ut opperientibus] *C Wt* (cf. mallet *Bas. a* || gaiam || tessalonicae  
 : ut qui offerentibus *Bas. a* || 2. tessalonicum || tempus in id *I. F.*  
 offerentibus *Kr(a)* || omisisse Gr. || ipsud || paenitentiae] *Wt* pe-  
*Wt*: omisisset e *Bas. a*; f. emi- nitentiae *C*: poenitendi *Wopkensius*  
*Duk.* emisisset de *Kr.* || re- adv. cr. II, 387 *Fr.* || Nicias] *cf. H.*  
 4. ipsius] *add. Kr.* sua *Wt* || *Nissenius l. l. p.* 260] prociendae ||  
 5. protectionem || decussa || quae fuerat ad Phacum] *Ma.* 562 sq.:  
*s. Elpii Ma.*, qui *cf.*: enipi *C* quod fuerat natum (*Freinsh. et I. F. Gr.*  
*Bas. a* || 6. olimpi || exiguum] ad h. l. cii. v. ap. *Dr.* || al. *Wt* praef.) ||  
*I. F. Gr.* || gurgites] *I. F. Gr.*: 3. re emendabili] *Dr. (Ma.)*: reme-  
 ibus || et infra prorutam] *I. F.* mendabilem C errorem emendabilem  
*f. Doujatium, Dr.*: et intra *I. F. Gr.* || visus [est] *Ma.* || omnes *I. F.*  
 upta || praecipites *Bas. a*: stractus || 5. hac || Heracleo] *I. F.*  
 pitus || 7. obsaeptum] *Wt*: Gr.: heraclea || tessalonicam || ali-  
 setseptum *C* Perseus (*num-* quod || 6. namque || percutiebantur]  
 s? *Kra*) septum *Bas. a* || ex- cf. *Crev. in ed. min. adn. et Walchium*  
 res || aestatis] *scripsi, et sic l. l. p.* 184: percuterentur *ci. Crev. in*  
 eae aetatis *C* eius aestatis *Bas.* ed. mai. || 7. tessalonicae || Aeneam  
 populum || Heracleum] *I. F.* Dr. || urbs] rbis || pynam || fertilis-  
 eracleam || 9. pila || diutemp- agros || 8. teram || praede || 9. deind  
 rupemanum] || VIII, 1. popi- || effusae || *D Bas. a*: a. || 11. re] in-  
 2. Elpeum] *s. Elpium Ma.* || tegrata || adiuvere] *Kr.*: adiuvere et  
 ppeum || apparebant || 4. haec *Bas. a* atuuae *C* || antigone || excen-  
 ium generum *Vrsinus* || nera sionem || 12. fertissimus || oraeiquam  
 ] *On. Panvinus (Dorleans)*: || eibi || ab] ad || missiaprissae || XI,  
 nec *Bas. a* ac *I. Perizonius* et 1. accensione || praetori || 2 sq. que  
 r. || quadrigi || desultorē || iungit || saeptā] meminent || minus  
 ie || cōplebat *Bas. a*: conplebit in altum quam *Atho Crev.* || inclitus]  
 parationibus ludis] *Muretus*: (s. inclutus] *Kr(a)*: inaltus *C* in al-  
 itonibus ludis || prius ex] *Dr.* tum *Bas. a* || (in altum — s. in altus —  
 xercitus] *Kr.*: exercitus] proe- magnitudine] *Duk. Dr. Bekkerus* ||  
 ue || 6. decursu] *Doujatius, magnitudine* in l. afferendo *om. Ga-*  
*Duk.*: decursos *C* decursus takerus adv. misc. II, 17 (opp. crit.  
 , quod si in *C* esset, ferri quod Trai. ad Rh. 1698 fol. p. 364 B.), casu  
 do posset, decoros *Bauerus* ni f., non consilio, cum nec reliquam  
 notus] et motus *Duk.* mor sententiae partem verbotenus exscri-  
 us] || scuti || secundis] genuun- pserit (del. *Crev. v. supra*) || *Athos*  
 ixis || 7. procurre (cf. *Ma. p.* Gatakerus *ibid.* || Posideum] id sup.  
 ) || horas || 8. similis humilli- lin. add. || minifiori || Canastraeum]  
*Ma.*: simillima humillimae *Kr.* Sig.: canastreum || 9. diversis *Kr.*  
 aef.) simillima illi *Wt* I, 26 n. cerbis || intereluderet || macedonia  
 illime *C* || permota || super

|| ab] ad || 5. quærentis || *sqq. recte* *inter alia Dr.* || 11. sciatur || Oreum  
*distinxit Crev.* || structosse || 6. coepit *Euboeae] I. F. Gr.: oreumboetiae C*  
 || item || fauere || auertissent || 7. *Oropum Boeotiae alt. I. F. Gr. ci., at*  
*cas]praeter || contemptnendam v. I. Gr. Duk. Dr. || urbem|urbem*  
 || aCCC || *f. et mille ac ducenti Rup.* || qui] quia || tessalia || 12. [sunt qui]  
 || inde missi] *v. Doujatium, Büttne-* || de .. tradant *Seiffertus l. l.; num [set]*  
*rum p. 106sq. Heus. (al. ap. Dr., Wal-* || de .. traduntur? || [alii] tradunt *Ma.*  
*chium p. 263 sq.)* || 8. romano || , qui || anciani || tendeset || 13. adduxer-  
 irrumperent, armati *I. Perizonius:* || retreliquerat || aegregiamque || su-  
 , qui irrumperent armati, *Heus.* qui || isse || XIII, 2. muneraquae || equus  
 irrupere (perripere s. perfodere *sec.* || *Bas. a: cui || 3. Pamphylii] Kr.: pampyl]*  
*Doujatium Crev.)* armati *Bas. a (Wt)* || pampyl] || viginti] *f. duobus Dr. ||*  
 quimrupereinarmati *C* qui irrum- || Philippeorum] *vg.: philippiorum C*  
 pere armati ausi *v. d. ad mg. Cur.* || *Bas. ab || ponere] Bas. a cf. Va. 6:*  
 9. aliis .. irrupturis *Bas. a: alius ..* || petere || 4. uolentibus || nouantibus ||  
 inrupturum Calli .. irrupturi *I. F. Gr.* || 5. Rhodiis *Bas. a et sic in sqq.: ro-*  
 ut aliis .. irrupturis *Wt praef. ut alii* || dis || re] *post de addidi, post eadem*  
 .. irrupturi *Ma. || XII, 1. quidam || Bas. a || 6. oraquae || prysaepraeces*  
 2. apatere || Phyto] *C Bekkerus: py-* || *f. postulata I. F. Gr. || stetitset-*  
 tho || pro eo] *Freinsheimius: proco C* || quodad || statuturum || 7. finiendi ||  
 (Proco *Bas. a*) || ualidoa || etrum- || et is] *f. se iis (ni in sqq. et petere scr.*  
 punt || 3. inferrent] *Bas. b: adfer-* || sit) *I. F. Gr. esse iis Heus. ei se Forch-*  
 rent || adque || fugampersecuntur- || hammerus ap. *Ma. || depraeatorem*  
 adque || qua || DC *Bas. a: .aC. || 4. || iras] Forchhammerus: ira] C iram*  
 aggreidenti *Bas. a: ingredienti || Bas. a || ponerent] Bas. a (cf. Va. 6):*  
 quicquam] *edd. rec.: quidquam || possent C, al. Pithoeus, I. F. Gr., v. d.*  
 firmaut || intromisti || maonia || 5. *ad mg. Cur. || 8. rodi || commoratis ||*  
 tessalonica || intrarunt || 7. circum- || meritis] *add. Wt 1, 18 n. 4 t || benefici-*  
 uenti || ac || Toronen] *Crev. (et sic* || ciis post PR (sic) *add. Bas. a || an-*  
 s. Toronam *Dr.): toronem || 8. ad-* || thiooco || ad] *Sig.: a || 9. sibinacaea-*  
 pugnare || XIII, 1. iter || hostili- || micetiam || 10. mari .. atque] *Seiff-*  
 praetuli propter *sq. popilium (sic C* || fertus l. l. 839 sq., nisi quod emolu-  
*Bas. ab): hos C hostico edd. || moeli-* || mentis scripsit, ego commercii tem-  
 beam || 2. suita || tessalam || oport- || plavi; in loco desperato coniecturam  
 tunae || 3. e] *Wt (at cf. praef.): ex* || amplexus sum multo incertiore at-  
*Vascosanus, om. C || quam || primo-* || que ipsi auctori uidetur: marini termi-  
 inoimpetu || 4sq. obsidio] || ad oppu- || ncluso inopiam insulam inopem miss  
 gnationem] *Va. 263: oppugnationem* || .....ritimis iue • r (e et r legi satis  
 C oppugnationum *edd. || moeliboe-* || perspicue possunt, lit. med., cuius loco  
 am || Iolci] loci || eupramorem || cum] || collatio Madvigiana a praebet, eva-  
 ex || eduobus militibus obeam mitti- || nida teste *Va.) || colenditaque C*  
 tidem || moeliboea || 6. moeliboea- || : mari intercluso inopia insulam pre-  
 locum || 7. abmoeliboea || euphanor || mi, amissis maritimis vectigalibus  
 || nocte — modo] *Forchhammerus ap.* || atque com meatibus *Bas. a; al. Wt*  
*Ma.: noctem ueniam modo C* Nec tū || 1, 28 n. 13 t *Ma. || 11. parti || rodus ||*  
 moenia modo *Bas. a nocte • moenia* || romani || 12. quostetisset || quid]  
 modo *Wt cf. praef. || eaggros || quis || rodios || 13. audirēue || quā*  
 confiderent] *Forchhammerus: confide-* || XV, 1. s. c. (rēc) indicatum *Va.:*  
 runt C confidere Scioppius confidunt || sciretatam C scirent indicatum  
 Kra (alterutrum *Wt praef.) || eterudi-* || *Bas. a Heus. ut scirent indicatum*  
 tionibus || non] noti || 8. sitamen || Sig. senatusque consultum *Dr. et*  
 esitum || ubis || posse || 9. Cydan- || senatus consultum *Crev. ut sciret iu-*  
 tem] d spscr. ex cytante corr. || de- || dicatum *Ma. ut sciret id decretum*  
 metri || persae || 10. gratulatusque || Kochius l. l. p. 16 || 2. magniloquen-  
 || curiam || 3 sq. iet || inissetad ||

ante] adhuc *I. F. Gr.* || occulta con-  
silia misset post legatorum iteratum  
|| redigisse || mitior || 5. nunc toto  
*Kochius l. l.*: nuntio *C* (*Hofm.-Peerl-  
kamp l. l. p. 193 sq.*) nunciis *I. F. Gr.*  
nunc *I. Periz.* (*Büttner l. l. p. 107 sq. Ig.*  
393) || arbitria || arbitros *H.-P. l. l.*  
*Rhodiorum* *Crev.* (*Ig. l. l.*): deorum  
*C* eorum *I. Perizonius al.* *Rhodiorum*  
ut (vel non) deorum *Wl* 1, 28 t quo-  
rum *H.-P. l. l.* || ita ne tandem? ni  
iis pareatur *Benedictus a Kral.*, *Heus.*  
Itane tandem? Ni pareatur *Crev.*:  
itanetandemispareatur *C* Itane  
tandem? ni pareatur iis *Kr.* || Itane  
tandem iis pareatur, ..deportentur?  
Visaros .. sit. *Bas. a cf. Büttnerum*  
*l. l.* || 7. quodrodi || 8. longatis || mil-  
limum || XVI, 1. delitterae || recitatae  
Q.] citatesque (*cf. Va. 9 n. 3*) || con-  
suli || transisse || 2. prospectos] scrip-  
si, voc. remp. ex lilt. sqq. pr male in-  
tellectis ortum esse censens, tum ilem  
vidi *Kra* protulisse: remp. ante pro-  
spectos add. *C* a praetore *Sig.* praeto-  
rem *Doujatius* redemptos, *Wl* 11,  
11 n. 7 (at *cf. Wl praef.*) se *Va.* || 3.  
romam || etqus || cc *C*: f. mille *Ald.*  
|| numidr || sibi] si || 4. ut] et || sex  
milia togarum] sic .vi. togarum *C*,  
quod adnoto propter *Kra* || equos cc  
deportanda] *Forchhammerus ap. Ma.*:  
equosetdeportanda *C* & equos de-  
portanda *Bas. a* et equos dc por-  
tanda *Ma.*, recte f., si *Ald. ci. iusta*;  
tum possis etiam de equos *MDC* (s. *M*  
et *DC*) portanda cogitare; nam in eo  
quod pro *MDC* missi sint viz offen-  
das; pro cc missos esse *DC* probabile  
non videtur esse || praebendaquae ||  
pecuniamque || solui || pytons || 5.  
stitutum] queusque || servarat *ci.*  
*Dr.* || vel (quotidie) vel (in die) cum  
*Duk. et Crev.* vel (quotidie) bis in  
diem (s. in dies) *Dr.* quotidie indi-  
cem *Krg* 485 sqq. t (at *cf. a, W act.*  
*ant. 1841, 858 sq.*) || 6. decerrare ||  
nequid || psutrahare || adque || pro-  
ditionibus || magnoque] *Bas. b*: ma-  
gno *C* et magno *Dr.* || 7. memorasse  
|| referre || lautia] *Bas. b*: lautiam ||  
agrintra] rentin || decio || 8. ....  
equitum recensum] *Ma.*: recensum  
*C* Censores censum *Bas. a* || quam

|| p. r. utilio || accusaret || tribus ||  
his || aerarius] *Vrs., qui l. recte distin-*  
*xit: operarius* || 10. Tib. *Bas. b*: t ||  
sisignum || lanienasque] *Turnebus*  
*(Lipsius, Pighius): laneasque* || basi-  
licamfaciendamquecuraiunt || XVII,  
1. macedonicae || tamden || 2. hueni-  
ret || 3. loc. lacunosum esse ind. *Bas.*  
*a*; de lacc. explendis *cf. Sig. I. F. Gr.*  
*Dr. Heus. Wl Va. 263, quem fere secutus*  
*sum* || 4. co'sules || quarto decimo *Sig*  
(vel decimo quarto vel decimo quinto  
*Crev.*): septumodecimo || primum  
*Sig.* || grassus || 5. praetor || Tam-  
philus] *Sig.*: pampilius || *C.* t. || 7.  
provincias, ut cum] *Ma.*: provide-  
ante] um *C* prouincias, ut *Bas. a* pro-  
vincias; ut ante *Kra* || evenisset]  
*Bas. 1554 Kr. Ma.*; aut sic aut obve-  
nisset *Crev.*: uenisset || scitretur ||  
indecogitarentur pararent quaeque  
|| quade re] *Wl praef.*: qua in re *Kra*  
qua re *C* || 8. neque .. teneri] *Bas. a*:  
neque .. teneret (ex esset ortum) *C*  
nequid .. teneret *Forchhammerus ap.*  
*Ma., Ma.* || 9. Sardinia] sardietsar-  
dina || 10. prresten. || *M. Ebutius*  
*Sicilia Bas. a: om. C* || XVIII, 1. iap-  
paruit || alias] scripsi: alius *C* alius  
*Bas. a* talis *Forchhammerus ap. Ma.*  
*prob. Ma. agilis Kochius l. l. probatus*  
*Seyffertus l. l. p. 840* || eteam || 2.  
tam || petiit *Duk. Dr.* || esset] *Sig.*:  
est || 3. prius qua] *Va. 263*: quaque  
*C* quaque *Bas. a* || fore || romana ||  
4 sq. nobis sociis || gestum] *I. F. Gr.*:  
gestarum || coerta || . senatus] *Bek-*  
*kerus*: seratus *C* ratus. Senatus *Bas.*  
*a* || ut is] utris || 6. Ahenobarbus]  
*Sig.*: henobarb] || *L.* al. || *Bis]* *Bas.*  
*a*: ibis *C*; f. (ibis) ex *Baebius sc. ortum*  
*Wl* || eexitu || est] *Bas. a*: esse *C*  
est, semel *Ma.* || simul] semel *Ald.*  
(*Ma.*) *cf. I. F. Gr.* || Veienti. bis] *I*  
*Gr. (Ma.)*: beientibus *C* Veientibus  
*Bas. a* Veientibus. bis *Baumg.-Crus.*  
|| 7. post sunt octo f. lit. spatium] etqm.  
|| Xuri || effectus || 8. et P.] aet p. ||  
aedilium curulium] *Bas. b*: aedilscu-  
rulis || elephantorum numerum exci-  
disse censet *Pighius* || XVIII, 1. Coss.  
*Bas. a*: cn] || expectationem || legati]  
*Bas. a* (*Va. 17*): inlegati *C* legati  
inde *Kra* inde legati *W* || 2. essent ||

Dyrrhachium *vg.*: dyrracium || reiectos] *Alid.*: eiectos || 3. esse || intra] *Bas.* *b*: infra || 4. pridieid *C*: pridie kalendas *c.* 22, 16 *cf.* *Drak.* *Heus.* || *Apriles*] *Dr.*: april *C* (*Bas.* *ab*) Aprilis *vg.* || se et] esset || 5. i. i. i. || cura || mittenturq || 6. *Primi*] *Crev.*: sacrificioiriteperfectoprini || ptolemeopatragibus || • uocati] *Bekkerus*, at *v.* *Kra* || 7. ingresci || 8. anthiocus || requi || 9. ad] a || superior] *add.* *Wt.* *praef.*, victor *Bas.* a || tumultuarioparae || transgressumcumoexercitumexobsidione || 10. quaerentes || ferunt || 11. anthiocum || enuntiarent || essent || 12. regnumptolemeum || spem || 13. praecibus || populum || Lenatem *Bas.* a: legatum || interleges || 14. anthiocum || ptolemeum || nuntiare, ni] nuntiant || XX, 1. profectus || macedonia || ut, nisi] *Kr.*: utiunisi *C* uti nisi *Bas.* a || eset || 2. nuntiati *C* nunciarent aut nunciabant *v.* *d. ap. Dr.* || inducit || 3. Elpeo] *Ma.* 566: epeia || 4. inhiemem *C* inde hiemem *cf.* *Wt.* || iusuper] *Va.* 8: inspe] *C* asperam *Bas.* a spe celerius *Wt.* *l.* ex insperato *Krt.* at *cf.* a || in — ali] notiomilitali || [vix] ali *I. Perizonius* || sex [dierum] *Sig.* sex [mensum] *Kra* || 5. Lycnidu] *Bas.* a: lycanidum || exercitui || potuissetin || bello] *b* *spscr.* ex relllo *corr.* || distineri] *I.F.Gr.*: destinere *C* distingere *Bas.* a || ducantur || 6. se] *s. sup. lin. add.* || ex] *sic C* || profectus || audissetadsumptum || suos || dnaubus || 7. adlata || aves *Rob.* *Titius* || ita] *add.* *I.F.Gr.* || aegregiae || XXI, 1. audaitis || 2. ut in] *Bas.* *b*: uti *C* uti in *Dr.* || populus || crearent] *Bas.* *b*: crearet || 4. *Pr.* *Bas.* a: tr. || Lycnidu] *Bas.* a: lycidinum || succederet || 5. imposita *Bas.* a: inposit || VII *Bas.* a: centum || 6. latinis || septem] *cf.* *Wt.* *praef.* || impetrare || equi || 7. DC *Bas.* a: s. ac. || conscriberent || 8. pedites equitesque] *Va.*: peditesque *C* equites peditesq; *Bas.* a || 9. idonei || impetrata || . accc. || 10. in Macedoniam] *imo* in Illyricum *Crev.* in provinciam *W* || ducenosequi] habentes || 11. imilia || DC *Bas.* a: ac. || XXII *cf.* *E de Leutsch phil.* XVIII,

194 *sq.* || 2. maiorem sortito post sortito iteratum || consul sum consalutatus] *Ma.* (*prob. Seyfferto l. l.*, *Va.* 263 *sq.*): compulsusconsulatus *C* consul essem consalutatus *Bas.* a; *al.* *Kra* *Wt.* 11, 12 *Leutschius* || inii ipsum] *Va.* *l. l.*: inuisent *C* inissem *Bas.* a || inii *Ma.* inieram *Seyffertus* || 3. oia || macedoniam || traditur || sortisper || 4. ominari] *Crev.*: opinari || audeo] *Ma.*: habeoadeo *C* habeo audeoq; *Bas.* a || 5. profiscisci || aegregius || enixae || 6. aut] et *s.* ac *I. Periz.* || ea ... rumores] *sic fere or. formam restituendam esse docet Ma.*: mores *C* credite: rumores *Bas.* a habete pro certis. rumores *Wt.* || crudelitatisuestrae || alatis] *Ma.*: adlatis *C* ne alatis *Bas.* a (*Wt.*) || exstet *Leutschius* || 7. cuiuscuimondelitari || 8 *sq.* adque || conuiuiis sunt *Bas.* a: conuisunt || inmaemducent || quae terra || subuehantur || quiesse sit melius (melius sit *Leutschius*). nec quid] *Kr.*: quoesse sitnequid melius *C* quiescendum sit. Nec quid melius *Bas.* a || alter || 10. quae [...] *Leutschius*: quae || sunt *Bas.* a || contactis || possunt *C* possumus *Leutschius* || quam *Q.* *Ma.*: q. *C* quam *Bas.* a || 11. isquequi || iudicio || 12. propriae || ductis || ab iis *Kra* || gerendis rebus, qui loca] *Sig.*: gerendis loco *C* gerendis, qui loca *Dr.* rebus gerendis, qui loca *Va.* 9 rebus gerendis, qui situm locorum *Leutschius*; *al.* *Kra*, *Wt.* *praef.* || oportunitatemq || 13. se [posse] *Ma.* || iconfidat || rempetmacedoniam || inueniat || tabernaculā || 14. fare || et] *add.* *Par.* 1573 || praeocptat || nae 15. urbis || hos || consuliscontentiois || 16. contentione || que || *Apriles*] *Dr.*: april *C* Aprilis *vg.* || memoriae est] *Va.* 8 *sq.*: estmemoriaeest *C* est memoriae *Bas.* a || frequentiaestprosequentiaconsul || omniatotesse || finem] *I.F.Gr.* (*Va. l. l.*): finemesse *C* finemadesse *Crev.* *Dr.* || finem esse Macedonico bello [facturum] *H. I. Hellerus phil.* XII, 702 *sq.* || XXIII, 1. inchoatum] inchoatum *C*: inchoatum *Bas.* a || 2. salutem || addesse || animiaduertit || ultroutroque || Pantanchum] *I.F.Gr.* (*idem infra*): pantaucum || 3. Meteone] *Kr.* et *sic a.*

ol. 29, 2 p. 1035, 29 Bk.: mitipantaeus || 4 sq. cum] tum || cf. Dr., secundum quem nunc igitur, et Wt || panthanco || || Parmenio... proficiscerentur duorum ... Romanis collo- v., at v. Dr. || destinantur] I. destinatur || proficisceretur se || 7. inlyriorum C Illyriorum || (legatis Illyriorum?) Ma. || Ma. 566: enipeio || omni] o ex amni corr. || 8. convene- I. F. Gr., Ma.: conuenerunt || || 9 sq. et Pellam] expelle || || ros C: thesauros || Illyriis : inlyris || tessalonicae || ius- Dinone] I. F. Gr.: dione || polia- rodios || essetis princip(e in princeps corr.) tunc te || in- || legationi Crev. || XXIII, 1. se quaedam censet Dr. || utrum- exhibet C || anthiocum || 2. li- quoidignus || 3. antiocum || n C Prusiam Bas. 1553 || 4. liberandi civitates Ma.: libe- antitatis C liberandarum ciui- Bas. a || 5. prysiam || antio- a praemio ci. Dr. || Aegypto] Gr. Ma.: abegypto || 7. antio- | seumenen || re vera] Kochius iera C uerum Bas. a vere Ma. || vpl. Sig. || 9. cydes || amppo- Antimacho] I. F. Gr.: antio: || iss || 10. Hierophon] Bekkerus 27, 13; 28, 1 Cobetum v. l. p. 27 || 11. quidam || XXV, avare] Dobree l. l. (Forchham- prob. Ma.): inuadere || in] ig. (Ma. 370) || ipsorum ... ea] || non ea Ma.; sed non ea erat rtus l. l.) Ma.: quam ipsorum C (Wt II, 5 sq. t, nisi quod f. ea) etiam ipsorum .. accensae, ea Duk.; quam ipsorum .. ac- e, non ea Dr. et ipsorum .. ac- e, quam quod non ea Crev. psorum ... ea Walchius 264 sqq. (f. add. quod) ipsorum .. ac- non ea (f. add. erat) Heus. || nebateumenesi || 3. f. (Ceterum) bat Ma. || perse || diem || pro- admouetur || 4. spei || 5. uendi- onciandam gratiam || cupit || g || patriam de || lac. I. F. Gr., Ma. praeuenibus explevi ex

Polyb. xxviii, 1<sup>o</sup> p. 1033, 29 Bk. App. Maced. 18 p. 268, 8 Bk. || et. a. || 7. utrumque I. F. Gr. || 9 sq. (in) Ma. || regis || esse aiebat; in] Ma.: esse- malebat C esse. Malebat in Bas. a || sed] se s. sed se aut infra daturus et depositurus Dr. || samotracae || 11. an] ibi an Crev. cf. Ma. op. ac. alt. 164 in ea an Wt || ferrent || 12. moue || XXVI, 1. Persei] Bekkerus: perses C Perseo Bas. a || aueritiam || pecu- nia modica aut] scripsi in l. incerto: pecuniam tutam et C (Bas. a Wt II, 6 n. 4 t) pecunia tantula (data s. simile partic. Ma.) aut I. F. Gr. (pecunia tantula id. pr. not. ed.) pecunia et tutam Duk. et pecunia tutam Dr. (Ig.) pecunia maturam et Heus. || ha- bere quae per || aut deceptus] I. F. Gr. cf. Pol. xxix, 1<sup>o</sup> p. 1034, 34, Ma.: ac- ceptus C ac receptus Bas. a et re- ceptus Duk. ac recepta I. F. Gr. pr. not. ed. et ea recepta Dr. et ea refe- cta Ig. 396 sq. aut reiectus Wt et a Romanis receptus Heus. || in] cum || feciere || 2. et ante] Bekkerus, prob. Ma.: tamte C etiā Bas. a iam ante Kr. || tum] Bas. a: cum C auxilium s. agmen I. F. Gr. || Gallorum tum Ig. 396 || inlyricum || ingens [agmen] Par. 1573 || oblatum auxilium] Wt: oblatum || 3. ueniebant || petium || 4. equos || imille || 5. uenientibus || Elpeo] Ma. 566: elpeio || obuia || propria quae sut (n ante t spscr.) || 6. parvom] C Ma.: parum Bas. a par- vum pondus ci. Wt || quos || 7. circa Oesymam I. Gr. || modica || capta || 8. anticuaonum || ab || his locum || re- giis Dr.: regis || 9. adiecisset quae || per ... ituri forent] Ma.: per quem- quantam ... intulforent C per uiam quanta .. praeparata .. copia multi- tudini foret Bas. a per uiam (?) quan- tam ... Illyrii (aut incolae) ferrent Kr. per uiam (?) quantam .. inventuri forent Wt I, 24 sq. t || uestig || 10. et- quis || aduexisset I. F. Gr. || 11. c. londicus || abire nuntiareque iubet regi Ma. || inquit || acceperint I. F. Gr. || 12. aduocati || quomomnessua- saurisset || instituit Dobree l. l. || 13. est || f. Romani I. F. Gr. || 14. quinque milia] (sic quinqmilia C) cf. Dr. || satis esse] Kr.: satisse C sat esse



*Bas. a* || ad] *a* || XXVII, 1. omnibus] *Florebellus, I. F. Gr. (Va. 17):* in omnibus *C* inde (iam s. id *Ruperti*) omnibus *Dr.* || mercedem] *Kochius l. l. (Va. 18):* mercedem multitudinem *C* mercedem multitudinis *Bas. a* mercedem in multitudine *Ma.* || timeri *Ma.* || ne || non consulenti] *in quod et ipse incideram, Ma.: consulenti C cōsulenti Bas. a* || nuntiarent || milia || non tenere] *Kr.: non temnere C: cōtemnere Bas. a* || alia || 2. indignamintum || exicitus || .c. longitrus || etquid || 3. uiolato || histrium-perpostulatus || terciam *C: Thraciam Bas. a* || 4. Elpeum] *Ma. 566: enipeum || per Perrhaebiae Gruterus, A. Perizonius (et sic s. saltu Wt):* perrebiae || tessalam || populanda || 5. tenentes || Elpeum] *Ma. l. l.: nelpetum || 6. fuisse || tessalia || exe || lac. ind. Bas. a cf. Sig. Crev. Dr. || 7. qui ex ea Dr. || 8 sq. Pellae] Bas. a; (casu in adm. om. I. F. Gr.): pelle || missis a .. passus, inde] *I. F. Gr.: missa .. passus, inde (. Inde Bas. a) C Bas. a* missis .. passus est. *Inde Bas. b* || Pantauchum] *I. F. Gr.: pentauchum || misit] I. F. Gr. (prob. Ma.): missa || portantibusuis || 10. essent || 11. gentus || a] add. Sig. || Pantauchum] *I. F. Gr.: pantaucio || romano-stimularetur || Perpernam] Sig. (cf. tamen C. I. L. n. 578 et eleg. x):* perpernam || Petillium] *Sig.: potilium || uenirent || confecit || 12. contraxisseumē || necessitatis satis] Ma., quā ratus casu omisit, non consilio: necessitatis C necessitates Bas. a necessitatem Va. 264 || ac bellaturum Ma. ad bellandum Va. || f. revocandos Dr., si portabant leg. esset cum I. Gr., Perizonio || quantam || ex se victo] *Kr.: exdicto uicto C ex uicto Bas. a ex victoria Dr. ex se devicto Wt || 13. Hierophon] Bekkerus:* hierophon || imoignotis *C, f. irritis I. F. Gr. || quemoculta || XXVIII, 1. Hierophontis spe] Bekkerus:* eropontispe || tenendum || 2. sparsi] *Crev. (Ma.): sparsae C sparsas Dr. (Heus.) || minauem || tutaremur || 3. sunt detinendum || stantes Bas. a: satis || rhodios] naues || earē, u. sup. lin. extr. lit. spscr. || inuiolatos] *I. F. Gr.: inuiolatus C inuiolatas Bas. a* || adque || 4. suorum (?) *Ma.* || eumenes || diammus || 5. circumvectos .. mittit *Par. 1573 circumvecti .. mittunt I. F. Gr., at cf. Ma. || ita ut] Bas. a: aut (praeced. it) || tutum] Vascosanus, Sig.: totum || 6. non || diem || Sigium] Sig. Sigium *Bas. a: sigrium || sūlmota || Elaeae] vg.: Eleae C Bas. ab || et Chio,] Ma.: etho C (ethio C teste Ma.) et Atho Bas. a et Asso H. I. Hellerus phil. XII, 703 || 7. summo-ta || Elea Bas. a: ele || chionum || 8 spectacula || esse || ab] *Kr.: ac C Bas. a || etrytharum || chiumquae || 9. macedonus || aut] Bas. a: ac || 10 -12. recte distinguit Ma. || concitatione Turnebus, D. Heinsius (si apparuisset servetur) || directaequae C: directaeq; Bas. a || directisque .. prors Turnebus || prorae] *Bas. a: prope || aperuissent] (sic voluit, non aperuisset cf. Kra) Turnebi alt. ci.: apparuissent C apparuisset Bas. a || propriores || f. continentis I. F. Gr., I. Perizonius || Erythraeam] *Dr. Erythraeam Bas. a: eryteam || reliquisque || 13. chio || portas] Ma.: partā || C portam Bas. a || 14. DCCC Bas. a: .accc. || mare || partis A. G. Ernesti gloss. Liv. s. v. pars parti Kr. || succederunt || 15. f. formae equos Kra || idem || tessalonicam || 16. planis || eum || trium || regressis] *Ma.: ingressis C reuersis Bas. a f. recte cf. Kra || x Bas. a: ex || Aegaeo] *Rup. Aegeo Bas. a: aegelo || XXVIII, 1. popilius (et sic §. 4) || caluē || cum nissent || 2. sanctita || insulaeque || et in templo C et in urbe et in templo Ma. || 3. altu || f. praetervehi I. F. Gr. praevehi *Rup. || 4 sq. Cycladas Francof. 1578 || deisposita || suppressabant || poterant I. F. Gr. || aut suis aut] scripsi: aut C Bas. a (I. F. Gr.) suis aut Wt I, 26 n. 11 t || naues Bas. a (I. F. Gr.) || succurrebant, sed interdiu; nocte I. F. Gr. || evecti Duk. Crev. profecti ci. Wt || fallebantur || 6. inlyriques simul adque || Aegaeum] *Rup.: aegaeum || 7. anminoniac || sed add. Bas. a: om. || belli || séuainpositurus || XXX, 1 sq. f. ver praiceps I. F. Gr. cf. Crev. Duk. Heus. (v. Mommsen)*************

chronol. R.<sup>2</sup> 62 sqq. 300 sqq.) || provincias] Kra: provinciam || post venerant 8 lit. spat., tum a lin. || erat. Gentius] add. Ma. || illirorum || mactre || Platorem] flatores || Caravantium] Bas. a cf. §. 9; c. 31, 11; 32, 3; xxxxy, 26, 14; 43, 6: caruandium C Caravandium Wi praef. || eam || 3. suspecta || duoamici || picadum || 4. Monuni] Mommsenius Gesch. d. r. Münzw. p. 395 n. 90 (H. Nissenius l. l. p. 265 n. \*): Μενονίου Pol. ap. Ath. x p. 440 a = xxix, 5 p. 1038, 22 Bk. honuni C || Metutam] C: Eutam Bas. a (= Etlevam c. 32, 37); num maturam? Pol. l. l. virginis nomen non l. || eumeniudissetanti- quam || gentium || simillimum] Kr.: simillum C similius Bas. a || plato- rem || 5. a fratre] Va. 9: fratre C fratris Bas. a || uiolentia || 7. fratri] gauiorum (cf. §. 9) || subigenda || ad] Bas. a: a || Bassaniam] Bas. a: bas- soniam || 8. praemissos] Kr.: remis- sos C missos Bas. a || 9. scarauanti- um || in Cerauniis Turnebus cf. Dr. || Burnium Sig. f. recte cf. Dr. || Cara- vandis] nomen f. ex ditographia or- tum || altera || agros eorum cum] Va. 264: cā agros eorum Bas. a agroreorum C || effusae || aliquod || concursuinterfectis || 10. quem] quam || Bullinorum] Dr.: bullanio- rum C Bulinorum Sig. || apollona- tum || Dyrracinorū Bas. a: durra- cenorum || Genusum] Turnebus, Vrsi- nus: genussum (et sic §. 12) || 11. presea || dubiae || 12. que || praemis- susque || operiretur || 13. e Parthi- norum iuventute adiunctis Ma. Parthi- norum iuventutis iunctis Heus. quos, etsi dubitanter, secutus sum; 'iu- uenta' voc. hoc sensu utitur Martialis: partinorumiuuenta C, Partinorū iu- uentutis Bas. a assumptis Parthino- rum iuventutis Sig. Parthinatorum iunctis (immo adiunctis Ma.) I. F. Gr. || alterum equitibus] equitum || bas- santis || impetu || oram] orum || 14. Pantauchō] I. F. Gr.: partauco || Dyrrhachinorum vg.: dyrracinorum || 15. lac. in f. fol. in C ind. Bas. a cf. Sig. Donjatius Crev. || XXXI, 1. in- clinatione || 2. scondram || quod] Kr.: adquod Cid quod Bas. a || caput

erat] Dr.: capotuerat C caput fue- rat Bas. a || cooperat || etiam] a spscr. ex etium corr. || longe muni- tissima Kra || 3. eam] ea || laboe- tidae C; f. Labeatidis Wi || 4. hu || Scordo] Dr.: scorda C; num Scordo? cf. xxxxiii, 20, 1 || 5. Scordus] Dr.: scodrus || altissimis || eius[eius] || dar- damcansubiectam || 6. narali || gensquaeidota || prspere || secutura || 7. portus || dispositi armati] scripsi, et sic Ma.: disposita armati C dispo- sitis armatis Bas. a || pepulsem || 8. loca || quā commiseruntquam || 9. insipsis || praetores emitterent || et- pbellum || 10. Barbanna] Kr. (Bar- bana cum Bas. a §. 3 Sig.): barbano C Bas. a || nauigant || secretum || 11. farsa || exitus || carbantium C || f. coactis I. F. Gr. || 12. tumori || eam- dem Sig.: adeam C eadem Bas. a || 13. ortus || praeces || 14. redit || ho- norificae || aepulatus || 15. militū Bas. a: pl. || gladiatorio auctora- mento ab rege Lipsius || XXXII, 1. Petillium Perpernamque] Sig.: petilumperpernamque || 2. perpen- nam (v. §. 1) || 3. labeantium || Etlevam] cf. c. 30, 4 || Scerdilaedo] I. F. Gr.: cerdilio || curauantium || 4. Il- lyrio I. F. Gr. || perpernam (v. §. 1) || romae || cuparentconugem || ac liberis ac] liberis ac D. Hemsius, Krt (improb. a), f. recte || 5. saduentum || quāem || 6. periculi marituma ora habebat. Thessalonicae Roëllius (al. Dr.) || horae || .Thessalonicae] Bas. b: tessalonica C Thessalonica. Bas. a || 7. sub] sed || cum Creonte Anti- gonensi] Kra: creantigonensis C cum Antigono Bas. a praeerat Meno Antigonensis Wi II, 14 n. 10 t et Creon Antigonensis (tum missi) Ma.; num [cum Patro] ele Antigonensi aut Patrocles praeerat Antigonensis? || 9. ad] et || pythoi || pāetrae || histia- cusetteogenes || 10. Elpei] C (Ma. 556) || transire || 11. cocta] Dr.: co- actae || lac. post fol. fin. in C, ex quo benigne add. Kr., ind. Bas. a cf. Sig. Crev. Kra. || XXXIII, 1. conferre] ex C add. Kr. || se putearios] Ma.: sed- utrarios C se utrarios Bas. a || mīnus || habebat || [puteos] modicis v. d. ad mg. Cur. || foedere || 2. egererent]

emergere *Ma.* : emergere *C* emergere *Bas.* : erigere *Wa.* 264 sq. emergere emerent *Kochius* l. 1. 2. 17. *cf.* *supferum* emerent *supferum* l. 1. p. 241. | uoculores | conueneri *Duk.* *Dr.* *pro.* *Ma.* | unde | 3. distincta *Dr.* *Kr.* *cf.* *gliss.* *Lin.* s. v. *debuere*, s. | scaturiges | urbide | 4. adiens | *I.F.Gr.* | adit | primis orae | ad. *Wt.* : quae ad *C* radis ad *Bas.* a | est progressus qua. s. | progressus est qua. s. | *proet.* *ali.* *Wt.* n. 12 sq. t. : qua ad. *Bas.* a. om. *C* | rones *C* rinosus *Bas.* a | 5. Ma. quoque, alia quoque novatis : in melius mutavit | *Ma.* | adiutum | 6. quid fieri deberet *Crev.* | neque clare, neque omnes exaudire *Ma.* | exaudiret | 7. alios | alioquin : face- riaros resdendendissone : et alioquin : mus facere clamores dendi : de : sone : soror : ipsa | 7. proximoque curia- que | perferendum *Bas.* a : perferuntum | 8. moro | existeret : quae | 9. pilleo | stare, *Duk.* at t. *Va.* 265 | vigil | *add.* *Va.* l. l. | possint ipsi nihil provideant | *I.F.Gr.* | 10. morem, murum | professo | adhorta | hostes | 11. exstatuastatione | XXXVIII. 1. adnuntata *cf.* *Va.* 6. | 2. aduo- canerint | tactares | 3. cibum, ani- mum *Sig.* | 4. curasse | consultant | *Kr.* *et sic s. miles consultet Wt.* : consultant *C* consul *Bas.* a consulant *s. miles consulat I. Perizonius* | 5. praebeant | quid *Bas.* a *Va.* 10 sq. : quodid *C* quod *Bas.* b id, quod *Kra* quando id *Kochius* l. l. | debere | *add.* *Wt.* | 7. consules | 8. uidere | buccolasque | scutorum alii ..., alii loricas | *scripsi*, scutorum • alii, alii loricas *Wt.* *cf.* *tamen Va.* 9 sq. : scutorum alii loricas *C* (scuto- rum, alii loricas *Bas.* a), scuta alii loricasq. *Bas.* b, scuta alii, alii lori- cas *Dr.* *Kr.*, alii loricas *Va.* l. l. | in- tueri | *C* (Walchius p. 182) : susp. *Crev.* tentare *Duk.* 9. qui | egregio | fini- tuos | *Muretus, I.Gr.* (*Wt.* 1, 24 sq. n. 5) : s. nituros *C* inuituros *Bas.* a insi- gnituros *Rup.* inclinaturos *Ig.* 392 | 10. vere praecipiti | *I.F.Gr.* *cf.* c. 30, 1 | pila | dubiae | *lac. ind.* *Bas.* a *cf.* *Sig.* quocum lū. Roma addidi | XXXV, 1. haud *Bas.* a : aut | attu-

hororem | 2. supprimere | Pantau- rum | *I.F.Gr.* | pantaurum | appropinquare *Bas.* a : uipropinquarent | 3. quaque | *pellunt* | *I.F.Gr.* *cf.* *Kra.* 72. 4. | stratus | *curritur Bas.* a | *concurritur Bas.* a | *L. Z.* 1831, 156, 288. *at t.* s. | 4. *Excell.* *Bas.* a : *excl.* | *excurrere* | 5. alii legatos in vinetia confutendos censerent | alii *Va.* l. l. | cuius rationes secutus sum | agendes | agerent | *I.F.Gr.* | castris, ipse | *scripsi*, *hoc sq.* *lin.* p. facile ex- clere posse rursus : castris *C* castris *lac.* *evi Bas.* a castris censerent | *alt.* *Gr.* *cf.* castris. alii convenienti cum re- sponso limitibus dicerent | *Sig.* | *potat sane hoc etiam modo lac.* oriri, *celari* *at t.* *quo deinceps rursus a voc.* alii incipiant in *cod.* *archet.* | *[cos.]* post *Va.* l. l. | 6 sq. placebat coe- pit | minoribus *Crev.* | *Elpei* *C* (*Ma.* 596) | uno agmine impetum facienti- bus | *Va.* l. l. sq. : quem secutus sum in re incertissima. cum facientibus in *Cad praec.* vim facerent *conformatum esse videatur* : uno facientibus *C* uim facientibus *Bas.* a | propinere | 8. tessa- lonicam | petere et | peteret | *osten- dentem* | negare | *Elpei* *C* (*Ma.* 596) | 9 sq. ipsi... audierat | cuius... audierant *Kochius* l. l. | *at t.* *Va.* 12 | uti | ut | audierat | *at* : alio | *Perrhaebos sq.* : perrebus | *Coenum I.F.Gr.* : choenum *C* Schoenum *Bas.* a | menopulum | iam sibi et fidei *Kr.* | perrebiām *C* *cf.* *supra* | 11. regis *Crev.* = regis *C* : regis *Bas.* a | coepit | ualidam | ualida *sic* | post adgressus iteratum | deisi | 12. cumminis | 13. Heraclium | *C* (Heraclium *I.F.Gr.*) | cognita | 14. p. scipioseipionem | dilectus *C* : f. delectorum *Rup.* | mil- litum milibus | *scripsi* : militum *C* milibus *Bas.* a | *Heraclium* | *C* (*I.F.Gr.*) | concessuros | uastanda | 15. eos | etus | dividere | *spscr.* ex dui- dere *corr.* | *Pythium* | *Sig.* : pythoum | 16. atque pugnatum | *Kra* (*Va.* 12) : pugnatum adque *C* pugnatum *Bas.* a | utrimque | *Kra* p. 38 *cf.* *Va.* 12 *Ma.* 585 *lique ibi l.* utrimque est *Bas.* a : utrimque | *C* | 17. utri- usquae | medidum | albi | 19. ligu- sti | 20. ferecoepit | *direptum* | haud *Bas.* a : aut *C* haud *susp.* *Duk.* |

iis *Kra* || quae || qua || 22. plu-  
 dicto || 23. degressus || *I. F.*  
 hgressus || ueluta || *lac. post*  
*C fin. ind. Bas. a cf. Sig. Crev.*  
 XVI, 1. diem || meridiem || 2.  
 idio || meridiem aestum magis  
 surum mox] scripsi (tum in *C*  
 : aestum antea in aestate cor-  
 n pertinet; cogitabam etiam de  
 ie instante magis adaccessum  
 n mox): meridiem aestatem magis  
 serunt tum mox *C* meridiem ae-  
 magis accessurum || tum mox  
 meridiem instantem magis ac-  
 rum aestum mox *Seiffertus l. l.*  
 ie instante magis accessurum  
 scere *Kochius*) utrumque (ac-  
 tam utramque *I. F. Gr.*) mox  
 z meridiano (meridiei potius  
 estu (media aestate *Krs*) ma-  
 cessurum (accraturum *Kra*)  
 que mox *Wt* 1, 24 || *Krs* p. 89 a  
 ue || 3. utcumque] *C* (*Ma.*):  
 ue *Bas. a* || 5. increaseret]  
 : increcere || aestas || senio-  
 7. [alii non moleste ferre,] alii  
 recte, cf. tamen *Büttnerum l. l.*  
 3 sq. || labore] labore flagore ||  
 que enim ne his quidem] *Crev.*,  
 m ex §. 8 huc transponendum  
 atus, *Dr. cf. Ma. ad Cic. de fin.*  
 adn.: neque enim nehis *C* nam  
 quidem *I. F. Gr.* neque enim  
 is *Roëllius* || 9. mutationem ||  
 ent || ludificatum] *Crev. cf. §. 8:*  
 ludificatus *C* quidem ludifi-  
 (. post imperatores posito) *Bas.*  
 em ludificatum (s. qui sit ludi-  
 s) *I. F. Gr.*; al. *I. Perizonius*,  
 tius, *Büttnerus* p. 109 sq. || emit-  
*I. F. Gr.*: emittre || 10. si] add.  
 cf. *Ma.*) || habeat || maxime  
*C* *Krs.*: om. || aestasque] *Ma.*  
 ib. XLIII init. p. 7: aesosque *C*  
 itusq; *Bas. a* caesusque *Kr.* il-  
 sque *Wt* 1, 25 (cf. *Kra*) || calles]  
 cr. ex castes corr. || 11. dum]  
*Dr.* || parenti || hadgrediatur ||  
 beradmonitione || inquit || na-  
 a || 13. multa || operaest] *Ma.*  
 . 35, 16) operae est *I. F. Gr.*:  
 iest || tunc || quihodieesse *C* cf.  
 192. 494; f. quiesse hodie *Wt* ||  
 mptus || 14. dubiae *C* dubius

*Duk. Dr., at v. ipsos* || quae || q || ap-  
 pareret || XXXVII, 1. contra impe-  
 dimenta quae collocata (cf. *ann. ph.*  
 85, 56, ubi add. *colegarum P pr. Liv.*  
 vi, 38, 3 coliga *Gell. Voss. mai. xii*,  
 3, 1) || aciae || 2. hastatisquid || 3.  
 equites || 4. detractioe || die] de  
 || contemptus || eo quod] scripsi:  
 equod || 5. permissus || uacatis || 6 sq.  
 id pro] inpro || stantis || fiat, ut certi  
 .. occasus sunt, et sciri .. posse. Ita-  
 que quemadmodum nunc pleno  
*Crev.* || scire || certus || lunaequae ||  
 senescentem] *Florebellus, I. F. Gr.*:  
 senescente || fulgere] *Bas. b:* fugere  
 || 8. Nonas Sextiles *Dodwellus*; cf.  
*ad totum h. l. Zech Astron. Unters. üb.*  
*d. wichtigeren Finsternisse etc. Lips.*  
 1853 nr. 10 p. 35. 49 sqq. || hora cum  
 luna] *Wt*: luna horacum *C* (*Wt* praef.  
*at v. Va. 14*) hora luna cum *Bas. a* ||  
 9. permittemque (cf. xxvii, 23, 6) ||  
 ulalatusque || 10. distinzi sec. *Dr.*  
*adn.*; Postero die tantus .. accusa-  
 rent. Regi *Bas. a*, ubi fuit pro fuerat  
 ci. *Duk.*, inerat *Kochius* p. 17 sq. ||  
 utrisque || 11. promptam || seo || mi-  
 quitaslocumiquitas || 12 sq. (videba-  
 tur) *A. Perizonius* || hostisnocte || in  
 videbatur u sup. lin. add. || tempus.  
 Quum .. fuisset, tertia *Dr.* || signum]  
 u spscr. et s del. ex signas corr. ||  
 ad consilium vocavit] concilium (*sic*  
*Vascos.*) advocavit *Sig.* || adque ||  
 quod — esset] quoque, quod .. esset  
 (s. erat) *Dr.* || quod — videbatur]  
 quoque rei gerendae tempus loquen-  
 do ... visus (tum, post extrahere) *I.*  
*F. Gr.* || esset] est || intempestivae  
 [...] sermones] sermones *C* post ser-  
 mones *Bas. a* tum contra huiusce-  
 modi sermones vel simile quid prae-  
 eunte *Wt* praef. *Ma. a* sermone *Seif-  
 fertus l. l.* || talem] *Roëllius, Ma.*:  
 tamen *C* hanc *I. F. Gr.* tandem *Dr.* ||  
 XXXVIII, 1. ex omnibus] eg. (cf.  
*Kra*): omnibusex *C* *Bas. ab* || possit  
*Dr.* || 2 sq. esset tibi || 4. peniteat ||  
 esse sine causa ne quis vestrum]  
 scripsi sine causa esse ne quis ve-  
 strum *Va. 13 sq.*: essenequissine cau-  
 sauestrum *C* esse ne quis vestrum  
 sine causa *Kr.* || uenditur || 5. expli-  
 catam] *I. F. Gr.*: impletam || 7. fue-  
 rimus [una] *Duk.* adfuerimus (s. ste-

terimus *Rup.*) *Rup.*, *Heus.* || hocno-  
 ctemansitursus || uidebatur || 8sq. la-  
 bore || adque || acie || educansad-  
 longo || onere || *C* (Wt II, 1): opere  
*Kr.* (cf. ep. ad *Or.* p. LVIII, a) || fes-  
 sumadentem || arentibus || *Florebellus*,  
*I. F. Gr.*: ardentibus *C* (Wt II, 1 sq.)  
 || adque || torrente || (s. torpentem) *I.*  
*Perizonius*: torrentem || requieto || *I.*  
*F. Gr.*: quieto *C* vegeto a *Leutsch*  
*phil.* x, 144 || 10. deumū || adque || *f.*  
 [non] fortissimum *Wt* || hoste || prae-  
 paraverant || *Nipperdeius phil.* 1, 669:  
 reparauerant *C* reparauerant *Bas.*  
 a (*Ma.* 617 n. 1) || 11. trepidantū ||  
 XXXVIII, 1. cf. *Seuffertum* l. l. p.  
 830 sq. || ad || annūhī || (habentes)  
*Ma.* || 3. eas || saepissent || *Kr.* se-  
 pissent *I. F. Gr.*: saepissent || eti-  
 amse || 4. fortunae || 5. patriamal-  
 taramestmilitariesthaec || tenorium-  
 suāms || paenates || [si] sine *Flore-*  
*bells (Rup.)* || ut || nunc *Rup.* et *Wt*  
 I, 23 n. 8, at cf. *Kra Wt praef.* || reci-  
 peremus [, non haberemus] ? *Ernesti*  
 || 6. paenitus || ultima || exhaurien-  
 dūm || 7. eum || cum || in statuisset ||  
 alterum s. sup. lin. add. || quam || quem  
 || 8. fallere || *C Ma.*: falleret || inter-  
 diu aut || *Kra (Ma.)*: necinterdiuaut  
*C* nec interdiu nec *Bas. a* || abeundo  
 potest. quid autem || *Ma.*: abeundo.  
 Quid autem *Bas. a* abeundtem *C* ||  
 optatusquarumut || abgmine || abōi  
 || adoriātur || 9. etnim || ipsi || per || r  
*spscr.* ex pel corr. || *Elpeum* || *Ma.*  
 566: elpeum || abaiſtam || absit ||  
 XXXX, 1. nequequam || 2. aut consuli  
 aut regi placuit, regi || *Kra Wt*:  
 autconsuliatutregi *C* aut consule aut  
 rege *Bas. a*; al. *Sig. I. F. Gr.* || consuli  
*C (Kra, Wt)*: consule || novis castris ||  
 cf. *Dr.* || ligno || que || in castris ||  
 extr. s. *spscr.* || 3. neutro || netot || que  
 || 4. fluumen || proprius || castra *I. F.*  
*Gr.*, at v. *Dr.* || equabantur || 5. a  
 parte || apertae || marrucinae || *Peli-*  
*gna Bas. a*: piligna || *M. Sig.* || *Silus* ||  
*Sig.*: sylus || 6. statuum erat *Bas. a*:  
 statmuouerat || res || cremonensi ||  
 placentiāna || et *Aesernina* || *Latinius*,  
*Sig.*: eptessernina *C* et *Esernina*  
*Bas. a* || 7. ora || nona || *I. F. Gr.*:  
 quarta || 8. aliquam || genu || ed.

*Gryph.*: genus || streces *C*: *Thraces*  
*Bas. a (I. F. Gr. Kr.)* Thracesque *La-*  
*tinus, Vrsinus* || (id iumentum) *I. F.*  
*Gr.* || trahentes ... || *Wt*: trahentes  
*lac. ad mg. indicata Bas. a*: tradentes  
*C* traherent *Latinus, Vrsinus (I. F.*  
*Gr. Kr.)* || (eo) *A. Perizonius* || 9.  
 tracum || inpassi || 10. in praesidio  
 fol. expl.; *lac. ind. Bas. a* cf. *Sig.* ||  
 XXXXI, 1. periculiquae || phalan-  
 gem *I. F. Gr.* phalangitas *Dr.* || im-  
 pleuit *Bas. a*: inplebit || adqueacie  
 || 2. cetrati erant *Ma.* || chalcaspi-  
 des || *I. F. Gr.*: caclaspides || cons || 3.  
 cornum || elephantum — alas || *Kr.*:  
 elefantosinducietalias *C* elephantes  
 inducti & ala (dextra s. sinistra *Crev.*)  
*Bas. a* || fugam || 4. nam etc. || tota  
 haec periodus ex alio aliquo loco hic  
 immigrasse videbatur *Crev.*, non im-  
 prob. *Wt praef.*, at cf. *Dr.* || experi-  
 endo || *Turnebus*: expiendo || agatur ||  
*Sig. Kr.*, ut et ipse conieceram: agatur  
 || elefantomacenomensinetan-  
 tousu (cf. *Ma.* 494) || fuerunt || *C Sig.*:  
 fuerant || 5. socus || pepulertiquae  
 || laeuum *Bas. a*: leuom || 6. medium s.  
 in medios *Dr.*, at v. ipsum || immissa  
*Bas. a*: inmassa || fuit || passum ||  
 turbarent || phalangecum || hor-  
 rendis || 7. aggrediendo *Bas. a*: ad-  
 grediendos || longitudinemegran-  
 datae || hastas *I. F. Gr.* || true || al-  
 qui || turbam'turbantur || 8. incur-  
 rentes || e *spscr.* ex incurrentos corr.  
 || inre || ordinesuo || 9. pquod || *Pae-*  
*lignis* || scripsi: *Pelignis C Bas. a*  
 (itid. c. 42, 8) || incautae || nec || in ||  
 XXXXII, 2. fuga || alius || eos *Coty*s ||  
*I. Gr.*: costocus || 3. aleae || habe-  
 bant || cedes || tenebat || *I. F. Gr.*: te-  
 nebant || fecerantsequenda || 4. aqua  
 || supliciter (1 sup. lin. add.) || 5. ab  
 ad || ratos || 6. cederentur || ad || ab  
 obterebant || 7. de l. distinguendo cf.  
*Dr. Ma.* || conveniebat, a Romanis ||  
*Ma.*: conueniebatromanis *C* conven-  
 niat, Romanis *Ruperti* convenit ab  
 Romanis *Wt praef.* || aciem || sex || *M*  
*Bas. a*: vi || vagi ex || *Kr.*: uagiet *C*  
 uagi e *Bas. a* || *VM Bas. a*: v. in || 9.  
 delatae || ferent || nox et || noxae ||  
 XXXXIII, 1. persesus || uiam || 2.  
 inuamsilium || fidos || diuertit *Bas.*

a] 3. inte || et expedita] *I.F.Gr.* (*Ma. Va. 249*): expedita || 4. sq. et errore] *Wi II, 11 sq.*: errore *Ma. terrore C* || viae] uidex || vexatus est. In regia moesta *Ma.*: uexatus in regiamesta *C* uexatus est. In regia *Bas. a* (*nec id improbavit Ma.*) vexatus est. in regiam *Bekkerus* vexatus in regiam ingressus est. ac *Wi I. l. l.* || piellae || praeerat] *C (Wi)*: praeerat || *Eulaeus* Euctusque et regii (regique scripsi, partim *C* secutus, partim que ante pueri excidisse ratus), coll. *Plut. Aem. Paul. c. 23*, ubi *Eulaei nomen pro Eudaei restituit Sintenis ed. Plut. a. 1839 I, 534, 16, Wi*: coactusque regi *C* Euctus regique *Bas. a* || uenitres || Neo Boeotius *Sig.* Neon Boëtius *Bas. a*: cneuoetrus || 7. iame tuens || 8. adsecuti || *Bas. a*: a. || am pipoli || pellaë || a properans || asium || XXXXIII, 1. fruerent || 2. Africanus — appellatus] post nepos collocat *Ma.* || delecta cartagine || filius *Duk.*: consulis *C*; om. *Bas. a* || 3. audebat || hospite || 4. am pipolum || quemi laupolon || fieret || preerat || traces || prius ab] aut || scriptum || oarare || 6. ortatur traces || romani || 7. aduersa || 8. tracibus || eostrymonem || XXXXV, 1. am pipolum || 2. Pantauchus] *I. F. Gr.*: panthaus || Beroeam] *Bas. a*: ueroeam *C* Beroea *Kr.* || dedunt] *Bas. a*: sededunt *C Kr.* || alii .. percusi] ni vox civitates vel urbes excidit *I.F.Gr.*: aliae .. percusae || 3. missis polia || 4. a] *Bas. a*: ai *C* ab *Kr.* || 5. ueroea || tessalonica || 6. incognita || turbaeque ex || maedificataerant || 7. paintaucus (cf. § 2) || praesidio praeerat] *I. F. Gr.*: praesidioerat *C* in (vel ibi in praef.) praesidio erat *Wi* || per eum] per seum || 8. uisa altarum || tentata *I. F. Gr.*: temptati || nequiquam] *Wi*: nequequam || 9. am pipolitanos || se persecuti] *Ma.*: sempersecuti || fugae || confirmare || 10. aliquotiens || pependissent || hiscere] *Ma.*: scire *C* dicere *Bas. a* || nequid || que || 11. ipse ingenuerat || 12. rex exin] scripsi: rex in *C* rex inde *I.F.Gr.* || 13. traces || delapsi || alia .. turba] *Ma.*: aliae .. turbae ||

sicuti || 14. ob hac || 15. Galepsum] *Sig.*: calipsium || Samothracam, quam] *Bas. a*: moataquamquamquam || XXXXVI, 1. debitas citates || quia inuria (i ante u spscr. corr.) || fierent || 2. sindicen || regi *I.F.Gr.* || 3. moelbea || dirigiturque || cc eruptione *Bas. a*: eruptione eruptione || factamissi || egiensis || 4. pindnaprofectus || conastra || aliquid || ubi || 5 sq. est] et || cunctant || exsuperabiles || amnes. arx Phacus] *Ma. 563 sq.*: padcus *C* lacus. *Bas. a* || proxime || [arx] velut *Flarebellus* uelut *C* || insula eminet] *C (Crev.)*: insula eminet arx *I.F.Gr.*; de sq. cf. *Crev.* || a] geri || 7. intermurali || oppugnant eo || adituad || custodie || 8. caza || itum || 9. quoddies appellam || tessalia audita || 10. samothracam || a Pella] appellam || am pipolim || 11. obuiam] *Bas. b*: obuia || cuius || orbatos *Crev.* (ob ra *Bas. a*; ad lac. a *Bas. a* indicatam cf. *Sig.*)

LIB. XXXXV in periocha socii] *§ ed. Rom.*: solo *Naz.* § (al. al. §) || absisteret] *Naz.* §: absisteret § *Modius* abstinere et abstineret § || dare *I. F. Gr.* || qui] quia § || \* (f. geri) faverant] *O. Iahnus*: fauerant *Naz.* § fuerant et fuerunt § || egerunt] §: gerunt *Naz.* § || gratias ageret] gratularetur *Bas. b* || I, 1. adhiberique || romaim || praeceptam] *Rup. Kr.*: praeceptum *C* praeceptam *Bas. a* || in laetitiam spscr. e] || 2. macedoniam || 3. increbuit *Bas. a* || 4. et] q'rere || certae] *C Turnebus Wi* (cf. praef.): incertae *Sig. (I. F. Gr. Dr.)* || insinuabat || 5. lemtulique || aduentum || 6. altera traditur] *Va. 14*: aliter editus *C* aliter editur *Kr.* aliter traditur *Bas. a* alia traditur *Ma.* || cumtensisturmae || vx *C xv Aldus* cf. *Th. Mommsenium mus. phil. XIII, 87 n. 19*: x *Bas. a* || k (s. c) alendas Octobres] *I.F.Gr.*: k. octobrium *C* Calend. Octob. *Bas. a* || escendent] *Turnebus* exscendenti *Bas. a*: extendenti || sem || tradidisse dicitur] scripsi: reddidisse dicitur *Sig.* reddidit *I. F. Gr.* dicitur *C* || 7. populos || 8. uocabitur || itabellis || 9. caesumq || 10. plausus || domos *Grut., v. d. ad mg.*

*Cur.* || et liberos] *scripsi post coniuges:* liberos *C*liberosq; *Bas. a* || 11. in in *spscr. n* || 11, 1. supplicationes- quae || *SC Bas. a:* senatus || consules || praeter] *susp. Wt* || coniuratus || demitteret || 2. dimittentis || consules || esset, venissent] *Sig.:* essent *C* adessent et venissent *I. F. Gr.* || 8. A.D. *Sig. = ad C:* ad *Bas. a* || Octobres] *I. F. Gr.:* oct || (sunt) *I. F. Gr.* sunt, et *Dr., at v. Va. 15* || ingentem- que ci. *Wt.* || at *cf. Va. l. l.* || trahentem || ad curiam] *praeunte fere Wt* || 14 n. 10 *Kra:* aturbi *C* ad tribunal *Bas. a* ad praetorem urbanum aut ad tribunal praetoris *Ma.* || 4-6. recte distinxit *Crev., ut et ipse feceram* || quartae || quodmillia || quid || forentur || quam pavidē] *Ma., idem fere indicante Wt:* quam pauci *C* quam cum paucis *Bas. a cf. Fabri ad lib. xxxiii, 47, 5 adn.* cum quam paucis *Kra* || samothraciam || *f. producti Duk. improb. Walchiop. 181 sq.* || consules || sedesacrae || adeligratias || *f. iere I. F. Gr.* || 7. conperta || templa [adierunt]. *Sig., at cf. I. F. Gr. Dr.* || 8. egregio || omni || iussitur || 9. que || instabant || res posceret] *Va. 14 sq., quod et ipse inveneram:* resposset resistere *C* rex posset resistere *Bas. a* res poscere videretur *Ma.* res posceret sine mora *Kochius p. 18* || innaubus || 10. datos || 11. Brundisii *Bas. a:* brundisia || poposceret || 12. populo] *I. F. Gr.:* populi || ante diem] *Sig.:* antead || Octobres] *I. F. Gr.:* octob || III, 1. caesum] *gaesum* || post captum distinguendum esse docet *Duk., ni potius et post id voc. transferatur* || 2. triduum] *ut scripseram Va. 15 n. 5 triduum Bas. a:* triduo || supplicationes || decreuitur (*cf. sqq.*) || indictae] *scripsi:* latinaedictae *C* . edictae *Crev. Kra:* atq. indictae *Va. 15 sq., ut Latinae edictae Bas. a* , quae edictae s. , et feriae edictae *I. F. Gr.:* et Latinae edictae *id. inter al. antea (et sic Oderici ap. Marinium act. et mon. fratr. Arv. i, 140, b at cf. Marquardium ant. R. iii n. 3045), et statim edictae I. Gr.:* sine dilatione indictae *Krts 65 sq. n. 73.* dilatae et edictae *Wt i, 32 n. 14 t* urbanas *Latinasque. Edictae Kochius l. l.* || d.

*add. Sig.:* dies *I. F. Gr. om. C* || III *Bas. a:* III || prid. Id. Nouemb. *Bas. a:* prid nob || 3. dimissos] *Dr.:* missos *C* admissos *I. F. Gr.* || 4. et] ex || 5. adquemocommodumgratiaeomnis || 6. populi Romani bene] *Ma:* bperbene *C*perbene *Bas. a* || ficuisse- quando || bello] bellosequendoaliter || egraegiaeromanos || Rhodio] romano || gratia] post Graeciae addidi] cura] transponendum esse censet *Duk., ante neque collocat Ma., post Romani Crev.* || eamississe || 7. tessaliam || terroreret || 8. rodus || insaltus || audierint] *I. F. Gr.:* audirent *C* audissent *Va. 265 sq.* || rhodios v. legionem || ultam || perseam || III, 1. cauri || sestertii *I. F. Gr. cf. Ma.* || 2. *f. s. Sirrha s. Sirrham s. Sirrhas Dr.* || Odomanticae] *praeunte Sig. I. F. Gr.:* odomantidichae || litterae] *C Ma.:* cū litteras *Bas. a* et litteras *Wt* || traditae ei sunt. quos cum sordidatos cerneret] *scripsi viam monstrante Ma.; f. plura ante sordidatos exciderunt:* cerneret *C* traditae ei sunt, quas quum cerneret *Ma.* cerneret *C Bas. a* missas cerneret *Muretus et vel sic vel allatas cerneret (hoc prob. Kra, Lentzius l. l.) Crev.* || sorti] *Vascosanus:* sortis || 3. excivisset] *I. F. Gr.:* civisse *C* civisset *Bas. a* acscivisset *Va. 266* || tum] cum || suplex || 4. a rege Perse] *Ma:* regepersea *C* regem Persea *Bas. a; f. Rex Perseus Crev.* || pauli || dicere salutem s. salutem dicere *Stephanus* || legitur || 5. minimaegregiaepraecesserant || 6. uictor || priuatis || 7. su] (*lit. nt f. abscissae*) || amplectenti || etclementiamet || permittere] tendente] *Kr.:* clētendente *C* contentente *Bas. a* || V, 1. Ea dum] *scripsi:* dum *C* Haec dum *Bas. a* || Octavii Samothracam *Bas. a:* octauusamothracam, *sup. lin. add. r* || quoquaspraesentia || perliceretsetradere || eump] seu || seu] suo || 2. locus fere evanidus: eas litteras quae legi omnino non queunt punctis singulis, quae aliquatenus dignoscuntur litteris cursivis repraesentavi; pro spatiis certe recte haec expl. *Bas. a* || cum] c. || essetpopulun ..... crum || ad-

uers.....gistratibuspetitsibi...  
 ...dloquendi || 3. h...ites (p *par-*  
*tim apparet*) || saa motraces || acce-  
 pimusan/falso || adqueminuolati || 4.  
 cum || eum || inquit || pollui eam (f.  
 ab add.) ... violato licebit? || scripsi:  
 poluieam...uolauit C pollutam ..  
 uolauit? Bas. a (Doujatius, Heus.)  
 pollutus ... violavit? I. F. Gr. pollui  
 eam homicida, sanguine ... violari;  
 Wl. 1, 26 pollui eam ab homicida,  
 qui Delphos sanguine .. violavit  
 Krm 1, 26 a (pollui eam homicida ..  
 sanguine .. violavit, [s. :] Krt Wt)  
 pollutus eam .. violabit? Ma. || cu-  
 momi (rel. in pag. extr. evanuerunt)  
 || praefatorum eos || uos || contrami-  
 nari || 5. eandrumelpis || perpetrat-  
 tas || 6. irati || mittuntur || 7. inge-  
 stas || 8. confiderent || obnoxium ||  
 9. sevocato || Dr.: euocato || pacto-  
 res esse || reliquidquidesset || mori-  
 aritur || 10. quam mori || samotracum  
 || conuerteretur interficietur || 11.  
 caedes || que || euminae || samo-  
 trace || duos || uolatas || 12. Theon-  
 da avertit || Ma.: theodonauertitur C  
 Theonda auertit Bas. a || VI, 1.  
 tantum || commissio || Wt: amisso (ad  
 amicum aptatum) C, ab ipso Sig. ad-  
 misso Ma. || expertam || abahenauis  
 || 2. Oroandemque || Bas. a: oroan-  
 demque C Oroandem (aut in sqq.  
 appellare) I. F. Gr. Oroandem ita-  
 que Ma. || notat || Thraciae Bas. a:  
 treciae || qua || cotum || 3. samotra-  
 ceinlembus || poterant || 4. fugae-  
 porticum || ortumadque || materiam  
 || transgigressus || peruenitur || 5.  
 tantum moratus || Kr.: tantum C Bek-  
 kerus iam tum Bas. a || dum .. de-  
 fertur || vel quum deferretur Dr.:  
 dumdeferetur C dum deferretur Bas.  
 a dum deferretur . Bekkerus || 7.  
 principum || ea || a || prosecuta I. F.  
 Gr. || ascendeat || 8. samotraces ||  
 aut quae secum || scripsi: haudaecum  
 C quae aut secum Bas. a || habere ||  
 macedoniam || 9. paruos regressione-  
 tessalonicensis || tradidit || natum  
 || ex || Kr.: et C e Bas. a || 10. tuum ||  
 in templo erant || Vascosanus: tem-  
 ploerant nullotemlo C templo erant  
 Bas. a templum erat I. F. Gr. || in-  
 uantes Bas. a: uantis || 11. extem-

ploquae || amppolimrepetitur || 12.  
 sciretur || VII, 1. caecidit || et || etad  
 || litteras || vg. literas Bas. a: om. ||  
 regi misit || remisit || praetoreio || iu-  
 sissit || 2. alias || tantu || occi(f?)  
 urriturpastrumaetataesypax || erat:  
 Bas. a: erat. Büttnerus l. l. p. 124 ||  
 tunc || Kr.: tunc quoq; Bas. (cf. Baue-  
 rum in ind. s. v. quoque, Büttnerum p.  
 110) tuncquodnecisua C || (fuerat) I.  
 F. Gr. || 3. post avique lac. indicavi; et  
 add. I. Periz., et ceterorum regum  
 Crev. regum denique Heus. || at || ef-  
 ficiebatur || summus || 4. amictus || s.  
 amictus sagulo Heus.; in illud et ipse  
 incidi, illo ex pullo male repetitum  
 esse ratus: amictus illo C amictus illo  
 asterisco ad mg. add. Bas. a amictus  
 . illo Krt amictus promissa barba et  
 capillo Krs 40 n. 59 a improb. Wl 1,  
 26 n. 11 amictus cucullo Ig. 387 ami-  
 culo inter al. Turnebus amictus pal-  
 lio Lugd. 1553; amictu simul filio  
 Lipsius amictus cum filio Graevius  
 cf. Dr., ubi v. al. || alio || praeter Phi-  
 lippum filium || Aldus || eomite || a  
 consule .. missi sunt || Ma. (cf. p.  
 350): aconsule .. mississent C a con-  
 sule .. missi essent Kr. consul .. mi-  
 sisset Bas. a consul .. misit I. F. Gr.  
 || 5. iustis || porregit || summitten-  
 temquae || negatingenua || iussit ||  
 Bas. a: aduersussit C ad se (a. iuxta  
 se) iussit ni plura exciderint V. Köhle-  
 rus l. l. p. 73 sqq. || VIII, 1. susce-  
 pisse || adduceretur || 2. rursum ||  
 iussu || 3. mirarent || inimicus esse  
 || 4. uepro || in interfuisses posterius  
 i spscr. || columinus || meminisset ||  
 quod fuit || add. Ma.: quod Bas. a; om.  
 C || in bello Dr.: bello || 5. causatus  
 || Vteunq; Bas. a: etcumque || in-  
 cenderunt || [et] populorum Kr. ||  
 speciotibi || praebetur || 6. sermo-  
 neseucasupersexlatinae || inquit ||  
 humanarum || ideo || sideos || super-  
 ne || uesper (errat Krc 283 a post ves-  
 per lac. indicari a Bekk. censens, cum  
 asteriscus ibi adnotationem indicet) ||  
 7. prospere || effleret || aduersae in-  
 fringent || Q. || que || 8. consulemet-  
 perseus alius || ei || et || VIII, 1. ma-  
 ximum || amppolpis || propinque ||  
 2. quadriennium || Europae plera-  
 que vel Europam pleramque Duk. ||



adqueastam || 3. quadragesimum Decimii lenitas (\* in *mg.* *Bas. a* affe-  
*Sig.*; *f.* tricensimum *v. Iust. xxxiii*, rebat *add. Sig.* efficiebat *Doujatius*  
2, 6 quemque ibi *l. Iepius Clintonem* ultro accenderat *Crev.*). Cum *Bas. a*  
*fast. Hell. p. 235 sqq. ed. Krügerus cf.* gerenturanthiocus || Alexandria  
etiam *H. Nissenius l. i. p. 273* || nume- abscesserat *I. F. Gr.*: malexanderex-  
rabuntur || esset || 4. Macedonum cesserat *C* Alexandriae abscesserat  
[*gens*] *Ma. Macedonum [regnum]* *Bas. a Dr.* || petitusrelictutemplima-  
*Kra* Macedoniae *Benedictus* || [po- ioremptolemeocumregnum || addu-  
tentia] fuit *Sig.* || *gens* *h. l. addidi* || xit || 2. gnarusptolemeus || quum ..  
europaei || continuitur || Thraciae haberet *vel dum .. habet Dr.* || con-  
*Bas. a:* treciae || adque || 5. super- trarius || recipitalexandreaset || 3. *cf.*  
fuit || annos || 6. erabas || ultimos *Ma. 350* || fratrem] patres || 4. anthio-  
fines *I. F. Gr.*: ultimusfinis || 7. mo- cum || aegypti || peculis || relique-  
remalexandittractummulta || laceratis viribus] *I. F. Gr. prob. Ma.*: lace- rat *I. F. Gr.* || 5. vellet] *I. F. Gr.*: uelit  
reātesuiribus *C* lacerantes uiribus || rursum] *Va. 17:* rursusme *C* rur-  
*Bas. a* lacerantes vicibus *Burmans* || ut] et || nequiquamperanthiocum || eum] cum  
lacerantes suis viribus *Kr.* || culmi- || 6. maiorem || fratē || praecibus || 8.  
nae || centumquinquaginta] *cf. Duk.* His *Bas. a* || anthiocum || si] 1 || ret-  
|| stetiturbis *C cf. Va. 16* || X, 1. u- ducendi *C:* reducendi || quod] *Asiae*  
ctoria || famae || antenos || classisse] specie || recipiendisquelitteris || ut]  
|| palanas || 2. Popillius] *Sig.*: popi- et || ante] *sic āte C cf. Va. 12* || 9.  
lus || qudelon || stabtione || addicis ipso || exercitum || 10. Rhinocolura]  
|| pergitur || 3. anthioco || ab || 4. lo- *Bas. a cf. Sig.* quosque *l. Forbigerus*  
riam || rodo || etaduersusurbis || 5. *enc. real. vi, 471 sq.*: rinocarala ||  
tamenineoquioque || essentq. age- ptolemeilegantis || gratias || uere-  
renturrodi || 6. perspulerunt || mo- tur || hostisexposcio || adque || age-  
ranauigationes || urbes || iisdem *A.* re || 11. reducturum *Bas. a:* reddu-  
*Perizonius* || praecibus || 7. minuitur etum || toto || hostiumnihil || cederet  
|| populus (*cf. §. 2*) || quae] que || 8. rex] *scripti:* cederet *C* cederetur  
quae] que || 9 *sq. utex. . . Romani*, cui *Bekkerus* || diemquae || peractis] de-  
propriae... esset, *I. F. Gr.*: simulatis latis *Crev. cf. Dr.* || XII, 1 *sq. asteri-*  
nullamcausam || ciuitates || aceru- scum *ad mg. posuit Bas. a;* de *lacc. cf.*  
tate || senati || coniectarenturcumde- *Sig. I. F. Gr. Doujatius Crev.* || etpost-  
cimmoderatiofuitquein || quae] que quam || midutispraeterit || hostio-  
|| popilio (*v. §. 2*) || nonpaenes || con- nihil || desertarabiae || etāēgab || ab  
scitores || esset || 11. eēos || fecisset || descenditur || 3. Eleusinem] *Tur-*  
|| rhodiosemper || paeniteretur nebus, *H. Valesius:* leunsinem || 4.  
|| eamens] *I. Gr. (Periz., Trillerus):* ta- aduenienti || Popillio] *Sig.*: popilio  
amen *C* sana mens *W;* in eandem *ci. nu-* || pollicereturabellas || popilius (*cf.*  
per incidit *Hofm.-Peerlk. Hor. sat. ed.* *supra*) || senatusconsultumscriptum] *i. e. sc. scriptum Schweighauserus*  
*p. 185 (al. ap. Dr.)* || 12. multitudinem ad *Pol. xxviii, 11 W* || 11 *t:* scrip-  
noxaleuabant (leuabat *Kr.*) *C:* mul- tum *C* senatusconsultum *Vrsinus*  
titudinis noxam eleuabat *Bas. a* || uer- (*Kr. V. Köhler l. i. p. 73*) traditurad-  
terant || 13. responderet || tam] *Doe-* que || rubetur || 5. consideraturum  
ringius: tamentam || orataeorumqui || popilius (*cf. §. 4*) || inquid || *sqg.*  
quefuitquiquepopilius (*v. §. 2*) || de- rectedist. *I. Perizonius* || 6. haesitassia  
luderet || decimo || 14. quid] quod || inquid || popilius (*cf. §. 4.*) sena-  
capitis] facili scriptis (*cf. Va. 17*) || 15. tum dextram || adque || 7. egyptoan-  
XI, 1. rodi || facti || Rhodii exerce- thiocus || concordiam || miter || pax,  
bant] *Va. 16:* rhoduexercebantur *C* Cyprum] *I. Perizonius:* (, *Bas. a*)  
Rhodi exercebantur *Bas. a* || perse- parseyprum *C* (*Bas. a*) || nauigantur  
uerabantiam || non tam — Cum] *Va.* || aegyptiae || Antiochi] *Bas. b:* an-  
16 *sq.*: tamdecimaelenitasquam *C* thioc || dimittuntur || 8. clareaper ||

dubiae || anthiocus || habente || stir-  
 peptolemei || 9. consul || sic || 10. le-  
 gationibus || intravit || int || est || esset  
*Ma. cf. p. 511* || 11. campus || habui-  
 turdeninde || hibernavit *Dr.* || 12.  
 quod || q || manserent *C*; *f.* manse-  
 runt || 13. eundem || *Dr.*: eumdum *C*  
 eum *Bas. a* (*Kra*) eum tum *Krt* || di-  
 ciere || sorte || XIII, 1. Vt || *I. F. Gr.*:  
 et *C* (*Crev.*) || Popillius || *Sig.*: polpi-  
 lius *C* || anthiocumerant || rediit:  
 rettulit *Bas. a*: rettultredit *C* retu-  
 lit, *Crev.* || 2. anthioci || (legati) *W* ||  
 uictoria || pace || senatui quae || *Bekk.*:  
 senatuique *C* quae senatui *Bas. a* ||  
 uisa || haud *Bas. a*: aut || secums || ius-  
 sus || 3. gratulati || legati || dein (*s. de-*  
 inde) de victoria || *Kra* = deinde uictoria  
*C*: deinde uictoriam *Bas. a* || quam  
 .. adiuturum || *Kr.*: quam .. adfutu-  
 rum *C* ad quam .. adfuturum *Bas. a*  
 || summa || *Sig.*: om. *C* omni *W* || 4.  
 ptolemei *C* Ptolemaeorum, si *Gr.*  
*sequaris, Dr.* || *f.* regum et §. 7 Ptole-  
 maei *I. F. Gr.* || cleopatre || 5. eo ||  
 quaparentibus || admissum || 6 sq.  
 anthiocum || adque || paruisse || *de*  
*sq. distinguendis cf. Heus.* || ptole-  
 meocleopatreque || magno opere ||  
 ducantur || 8. instituta || *C.* cum || 9.  
 deinde e || *I. F. Gr.*: deinde (*cf. Wt*  
*praef.*) || que || geminarunt || *I. Peri-*  
*zonius*: geminarent || 10. pisano ||  
 Lucensesque et Lucensibus *Clu-*  
*rius al.*, at *cf. Mommsenium CIL* I p.  
 147 sq. || et pisanisquaerentibus ||  
 ab || *C* (*Kr.*): a || utrumuis || 11. qui-  
 dem finibus poscerent || *T.* Ti. *Sig.*  
 || semproniumscam || Appuleium  
*Sig.* || 12. ateneo || masgaebae || pec-  
 uniam || peruiceret || 13 sq. ibi is  
*scripsi*: is *C* ibi *W* II, 14 n. 9 (*cf. Kra*) *t*  
 || gratiora || quod || quod || misis-  
 set: (*s. misisset*) *Kra, Ma.*: misisset  
*C* (misit. Sed *Bas. a*) misisset. sed  
*I. F. Gr.* || ruboris || quae || que || esset  
 || imperasset *Bas. a*: inparasset ||  
 misisset || 15. num meminisse se?  
*v. Dr. Kra* || 16. sumerent || eos de  
 se, non || *Ma.*: eosdem senon *C* eos-  
 dem non se *Bas. a*; erat cum de eos  
 de messe, non cogitarem || aequum  
*Bas. a*: aequo || *f.* nec quicquam  
 emere *Crev.* || ea, ex .. dati quae

*distinx. I. Perizonius* || (ea) .. (quae  
 ibi proveniant) *Crev.* || (ea) .. agri,  
 sed ab se dari *Seyffertus l. l. p. 841 sq.*  
 || que || ibi populo Romano prove-  
 niant] *scripsi*: ibi proveniantur *C* ibi  
 proveniant *Bas. a* sibi proveniant *I.*  
*Periz.* sibi convenient *Ma.* || et forte ||  
 17. profectus || et indicarent aequam  
 rem || ioutique omni || XIII, 1. prae-  
 tium || debito || *f.* verborum *I. F. Gr.* ||  
 2. populo Romano regnum || *vg. (cf.*  
*Kra)*: regnumpr *C* (= *Bas. ab*) ||; ae-  
 que tantis || *Kochius l. l.*: aequitatis  
 us *C*: aequitate sua *Bas. a*, ac vir-  
 tute sua *Crev.* alacritate sua *Heus.*;  
 aequatis iis *W* I, 23 n. t. de; excita-  
 tis cogitat *Kr.* (at *v. Krs* 90 a) ||  
 eum || om. *Bas. a* || fructum officii || 3.  
 suae || aut miscuisset || aut in praeced.  
 (cum) *Kra*: immiscuisset *C* commi-  
 scuisset *Doeringius* || deis pro] *Ma.*:  
 deispr *C* diis pro populi *Romani*  
*Bas. a* || eum || 4. relinqueret || erep-  
 populi *C*: e re populi *Romani Sig.*  
*Doujatius, at cf. Dr.* || 5. obses *Sig.*:  
 oспes || *lac. ind. Bas. a cf. Sig.* || 6.  
 ex || et || iéum || sumptu || conduceret  
 || regis || eius *al. I. F. Gr.* || 7. comiti  
 || 8. mysaene || dispersam classe ||  
 mare || 9. iisdem *Bas. a*: idem || que  
 || romanae || tertium || in hospi  
*expl. fol. in C, lac. ind. Bas. a* || XV,  
 1. ex se natus || *Kr. Ma. de Q. Asconii*  
*comm. p. 38 sq. Walterus h. iur. R. I<sup>1</sup>,*  
*122 n. 50 (= I<sup>3</sup> 150 n. 71):* exsenatu  
*C* ex *SC Bas. a* (*Goettlingius hist. reip.*  
*R. p. 395 sq. n. 9), quod transponen-*  
*dum esse censuere Crev. Heus., in exse*  
*mutandum ego olim censui de Cincius p.*  
*13 n. 12; praeterv. dd. ll. et Huschkius*  
*infral. cf. de h. l. Beckerum ant. R. II,*  
*1 n. 413 Langium ant. R. II, 258 Bier-*  
*regaardus delib. hom. cond. etc. p. 49*  
*sq., ex cuius sent. l. distinxi et lac. indi-*  
*cavi* || 2. caesi || censere || eis *Huschkius*  
*Serv. Tull. p. 554* || quib. || rusticaprae-  
 plurisse tertia || [in tribus rusti-  
 cis] censendi *Crev. (cf. Wt praef.)*  
 censendi [ibi] *W* II, 14 || 3. in cui-  
 quam || a spscr. || 4. possit *Dr.* || sit]  
 si || ruheret || trib || erperet || 5. trib  
 || palmam || alio || quem || qui || in  
 || seruisset || 6. Tib. *Bas. b*: titius ||  
 7. eas || honoris || ceptio || 8. plus  
 || ab] *Kr.*: ad *C* a *Bas. a* || emoti *Bas.*

amoti Douj. || aequos || moti] *I.F.Gr.*: remoti *C* moti *A.Pertiz.* || notarat *sec. Pighium Dr.* || laeuata || 9. ad sarta tecta ex instituto *Dr.* || probanniida || sex mensium] *Bekkerrus*: vi. mensium *Crev.* bimensis *C* bimensis *Bas. a* (*A. Mommsenius röm. Daten* p. 47) semestris *Lallemandus* || senatu || 10. adem || Monetae in monte] *Dr.*: mō et *C* in monte *Bas. a* || 1. abinus (*in albinus corr.*) postumius || XVI, 1. hispania || que || 2. macedonia || donec] decet || in] *add. Kr.* || 3. binis legionibus quinum millium *Dr.*: binis *C* binis legionibus *Bas. a*; *al. Crev.* || equitum quadringentorum] *Dr.*, qui ipse praefert trecentorum, *Kr.*: equitum quadringentorum (*al. Bas. a, Crev.*); sociorum num. supplendum esse censet *Dr.* || causius || urbana, *M.*] *Sig.*: urbanam || *Thalnae*] *Sig.*: talnae || siciliae || citiorem || ulterior] *h.l. addidi*, post Neruae *Bas. a* || 4. nequidiret || 5. defim] *Kr.*: deus *C* deorum *Bas. a* || uenia || minervatio *C* Minervae aut Minervium, *Dr.* || agnagniaeterrae || fas || ex] *Kr.*: et *C* e *Bas. a* || sanguinem] *Gruterus*: sanguine *C*, quod *f. defendi potest* || 6. xuii *Bas. a*: xv. uiri *C* (*num ex Livii errore?*) || adirussutiphicationem || 7. item] *Ma.*: idem *C* inde *Bas. a* || isenatus || cureges || 8. anthiocum || essettantasque || *M.*] *Sig.*: m. || XVII, 2. consulares || (*s. quattuor*) || scripsi in re perincerta (*cf. Ma.*): culpam *C* sunt hi *Bas. a* a curiae lumina *Seyffertus* l. l. 842 || post voc. nominati 2—3 litt. spat. in fine versus || lucus || illi] scripsi: alii *Cii W*; *om. Bas. a* || lac. signum *h. l. add. W* praeeunte *Dr. cf. Pighium, I. Gr.* || consiliatutumpauli || rogato || habebas || 3. Ahenobarbum] *Sig.*: haenobarbum || *Ser.] Bas. b*: serg. || *Sullam*] *Sig.*: syllam || *A.]* ta. || uarroinem || *C. Antistium Labeonem*] *h. l. add. W*, post Iunium *Bas. a* || 4. in Illyricum] inlyricum || *P. Aelius pael* || *Cn.] p.]* Tamphilus] *Sig. nif.*: pamphilus || *Tuscivicanus*] *C ex corr. (Kr.)*: tuscineicanus || 5. nominatos || oportet || 6. quae] que || convenerant] *Dr.*: conuenerunt || 7. agitatae sunt summae] *Ma.*:

agitatae sunt summa *C* agitata est summa *Bas. a* || possunt || XVIII, 1. adque || 2. libertatem || que || perpetuaeque] *Ma.*: perpetuamque *C* (*Sig.*) || tutela [populi Romani] *Sig.* || crederent] *C Ma.*: *om.* || & *Bas a* || eo || fuisset ieiuns || uictoriam uide || adlaturum, sibi libertatem] *Ma.*: adlaturum crederent sibi adlaturum sibi libertatem *C*, sibi libertatem allaturum crederent *Bas. a* || 3. Macedonici] *Heus.*: Macedonici, *Bas. a* || quo || locationes praediorum *C*: locationes praediorumque *Duk.* locationes praeter praediorum *Ma.* || 4. esset] *Doeringius*: est || ibiauctus || aut ... aut] (*aut*) *s. et* ... et *Duk.* || esset || 5. macedones || id] *Crev. Ma.*: idem || praedam || nunquam || seditionem || deore || 6. commune concilium (*Sig.*) gentis esse, improbatum, ne vulgi adsenator *Ma.*: commune consilium gentis esset in probum uulgi adsenator *C* Commune consilium gentis esset, ne improbum uulgis a senatu (*cf. Kr. W*) *Bas. a*; *al. ad h. l. Sig. Grut. Büttnerus* l. l. p. 110 sq. *Heus.* || moderatione] *vg. (cf. Kra)*: moderationi *C Bas. ab* || 7. regiones] macedones || ut suum] usum || concilium] *Sig.*: consilium || habere || tributi] tribuque || (*quam*) *I.F.Gr. cf. Dr.* || ferri || 8. cetera] ipsa ceteris || *f. (in)* quibus *I.F.Gr.* ut quibus *I.Gr.* || XVIII, 1. centrumque || 2. iis] *Kra*: his || quibus simul.. militaverat *I.F.Gr.* || militaverant *Clericus* || haud *Bas. a*: aut || benignusquequam || uenisent || 3. ea] eas || altera aqua erimonia gallicae || Gallico tumultu Solvetiique cladibus *Dr.* || acceptaeque cladis] *Walchius* 267 sq. (*cf. Krg* 454 sq. a): aduertaeque gladiis *C* (Aduertaeque gladiis *Bas. a*) aperteque gladiis *Turnebus*; *al. v. d. ap. Walchium, Büttnerus* p. 112 sqq. || qua regnum .. esset] *Kr. (cf. U. U.)*: quae regnum .. esset *C* regnum .. esse *Bas a*: 'regnum ... esse' *Walchius* || 4. (*et*) *Hofman-Peerlkamp* l. l. p. 178 || praemiorumque || ei] *Crev.*: eius *C regis W praef.* || eligerent || 5. esset || tamquam tēquam de || 6. pos-

set || utrumquepro || tribueretilleue-  
ro C || (vero) *Doujatius* merito I. F. Gr.  
Dr.: *condemnarentur* || *XXI*, 1. M.]  
7. rex || *speisponpondissetcuperetne*  
|| *munitio* || *uelutirenos C* veluti fre-  
nos Kr. || *anims* || *post eius 3—4 lit.*  
*spat., tum a lin.* || *amposuisset* || 8.  
*securomene* || *que* || *monitusque* ||  
*decedit* || 9. *sermonibus* || I. F. Gr.:  
*temporibus* || *rectruut* || 10. *eorumnul-*  
*lumnouumnnullus* || *etsigne* || 11. *qui* ||  
*Ma.op.ac.alt.215, Kra:* quia || *aetatei*  
|| sit || Kr.: si C; om. Bas. a || *eaminfir-*  
*mitatemaetatemque* || sit || Ma.: esse  
*Cesset Bas. a* || *necdumetc.* || cf. *Douj.,*  
*Crev., Duk., Heus., F. Lachm. l. l.*  
II, 80 sq. n. 3 || 12. *adtinere vim ad-*  
*ferre* || Dr.: *adtineretumadferre* C  
*attineret vim affere Bas. a* *attinere*  
*vim afferri I. F. Gr.* || *venturae* ||  
*Duk.:* *aduenturae* || *accessissent* ||  
*callici* || *quead* || 13. *eumfratri,quam*  
*ne in . . , sibi ipsum I.F.Gr.* || *ipse*  
*erupturum* || 14. *seruasset* || *que*  
*fuisse* || esse I. Perizonius || sit || si  
15. *erupturum* || *infirmus* || *omnium*  
*A.Perizonius* || *probrisque* || Kr.: pro  
C; om. Bas. a || *esse passurum* || s.  
*simile quid post Duk., qui visurum*  
*proposuerat, add. Ma.* || *an ad* ||  
*Duk.:* *an C ad I. F. Gr.* || 16. *aegre-*  
*gium* || *tabulistraditumimperiorm-*  
*fratrem* || *uideritis* || *fraternas* || *sa-*  
*motracum* || *exigenti* || *uictoris*  
*porostratus* || 17. *quinillissamicis*  
*fides* || *fratris* || XX, 1. *senatu*  
*gratulatum C* *gratulusque Dr.*  
*est et* || alt. Dr. ci.: est C, & Bas. a ||  
*suam* || *erat* || *erant* || 2. *petit* || *au-*  
*toritatem* || *aeditis* || *petit* || 3. *par-*  
*turumcrediderat* || *ut raro* || cf. *Wt*  
*praef.:* *raro I.F.Gr.;* f. et raro || *alius*  
*Dr.* || *est auditus* || *ita h. l. add. vid.*  
*Kra* || *oneribuspmunernibusquaeet*  
*prosecutio* || 4. *asiae* || 5. et || C Bas.  
*ab: om. vg. (Walchius)* || et || *ut, Wal-*  
*chius 228 sq.* || *an* || cf. *Ma. op. ac. alt.*  
*164 sq.* || *lautia* || Bas. b: *lautiam* || *is*  
*esse* || *scripsi et sic iis esse Kra:* *isae*  
*Ciis Bas. a* || 7. *rodi* || *pronuntia* || 8.  
*amicis* || *adque* || *ac sociorum* || *sic*  
*fere sociorumque v. d. ad mg. Cur. et*  
*sociorum Doeringius, Rup.:* *socio-*  
*rum C* *aut sociorum Muretus* *socio-*  
*rumve I. F. Gr.* || *sunt* || 9. *auditus* ||

*obesse* || cf. *Walchium 229 sq.* || 10.  
*eumpraecibuscondemnarent* || *Crev.*  
*Dr.:* *condemnarentur* || *XXI*, 1. M.]  
*Sig.:* t. C (M. Bas. a) || *Thalna* || *Sig.:*  
*talna C (Talua Bas. a)* || 2. *utrebho-*  
*dus* || *qui ad id* || *quidaut* || *classem* ||  
*eum* || *cum* || 3. *antonised* || 4. *ingres-*  
*surus* || *non ante* || Ma.: *antenon* ||  
*sententiam* || *nellentferrent* || *rodus*  
|| 5. *ex auctoritate patrum* || Kr.:  
*patrum C; om. Bas. a* || 6. *plebis*,  
|| *quod antequam privati de lege*  
*dicerent, legi ipsi intercederent,*  
*Sig., at v. I. F. Gr.* || *quid* || *inter-*  
*cedere* || *eilegi* || *potestatem* || *equae*  
|| *ut et* || Kr.: *uter C* *ut Bas. a* || *anin-*  
*aduensis* || *oratione* || I. F. Gr. (cf.  
*Dr.:*) *ratione* || *intercederentur* || 7.  
*uctoi* || *tuminpetratorem* || *intem-*  
*pestiuae* || 8. XXII, 1. *de lac. cf. Sig.*  
*Duk.;* *in un expt. fol.;* *lac. post. ind.*  
*Bas. a* || *peccauerimusnec* || *antioeo*  
*C; num Antiochoq.?* || *in curia* || 1  
*spscr.* || *donas* || *ferentes* || *veniebam-*  
*mus* || *Sig. ferentes* || *(deducebamur)*  
*Crev. ferebamus I.Perizonius* || 2. *diu-*  
*orsorio C* *deversorio Dr.* || *decepta*  
|| *orbem* || *adquecarta* || *reminisad-*  
*que* || *amplissimis Bas. a* *amplissi-*  
*munis* || 3. *etmecenasillyriosquaeli-*  
*berissee* || *audiuimus Sig.* || 4. *inmo*  
|| *clementiae* || *quai* || *alibi* || *quifu-*  
*erunt* || 5. *idem Ma.:* *quidem* || *festis*  
|| *extum* || *uincatiis* || *non* || *num* || 6.  
*mesana* || *carthaginiensisesathennae*  
*graeciam* || 7. *anthiocus* || *traicit*  
|| *demetriade* || *calcede* || *termpopyla-*  
*rum* || 8. *oppugnati* || *ex occugnati*  
*corr.* || *eiecti (s. expulsi) alii* || *add.*  
*Wl* II, 13 t cf *Kra* || *priscispesque* ||  
*uobisq* || 9. *peruiri* || *segreco* || *pohar-*  
*rato* || *Dinone* || I. F. Gr.: *dione* || *ut-*  
*traderemusut* || 10. *fumus* || *anthio-*  
*cipilippique* || 11. 1. *aelium* || 12. *se-*  
*mul* || *samuliterum* || *pamphilia* || 13.  
*quae* || q || *maginam* || *pugnaet-*  
*egraeciam* || *in amissemus* || *poste-*  
*rius 1 spscr.* || *ausi sumus* || *aus* || *clas-*  
*siæxduyria* || 14. *rettulit* || XXXII, 1.  
et *Philippo et* || *W:* *et C Philippo &*  
*Bas. a* || *anthioeo* || *qua* || *forumade-*  
*umdeu* || *fuisse* || *praemiam* || 2. *an* ||  
*ad* || 3. *quaeretur* || *vos* || *nos* || 4. *hic*  
|| *ultraquasepace* || *ab neutra* || I. F.

*Gr. (Ma.):* neabutraque *C* (*Wl* 1, 21 sq. t cf. *prae*f.) nec ab utraque *Heus.* ne ab utra quidem *Bekkerus* ne ab altera quidem *Kra* || intremus || alteram || 5. non] noan || quae] que || navibus, armis] *I. F. Gr.*, et sic ego: navalibus armis *C* (navalibus armis s. navalibus, armis *vg.*) navalibus copiis, armis *W* || f. [nos] nostra *Dr.* || 6. pne || neque] nequisneque || sed id a *I. F. Gr.* || prohibitio || nequivimus *Ma. op. ac. alt.* 221 cf. *gramm. Lat.* 221. *em. Liv.* 601 sq.: fuimus *C* non potuimus *W* || 7. rodū || hic] *Dr.*: hinc || non] nunc || factus || segregaturus || 8. nulla enim] nullam || etaliquandoet *C* (cf. *Ma.* 487 n. 1; 602 n. 1) imperita || 9. audit || multitudinis || secessione *C* cf. *Kra* || rem publicam] populum Romanum *Sig.*, at v. *I. F. Gr.* || 10. haec || memoratacittutatem || aliquos || f. depravarint *Dr.* || caessarem *C*; f. cessarimus *Dr.* || 11. non] nonutinon *C* non utique *Kr.* || praeternuo || grauissimus || inb || uestrae || eteodem || uestis || furiosus || oratiostultissimam || 12. quod || locutus || tamquam si *I. Perizonius* || Popilius] *Sig.*: popilius || romanosquead || anthiocum || ptolemeum || misisti || 14. ciuitatū || hominesmorum *C* hominum mores diversi *V. Koehlerus l. l.* p. 75 || propiniores || 15. f. Atheniensem *I. F. Gr.* || lacaedemoniorum *C*; f. Lacedaemonium *I. F. Gr.* || eai || 16. uaniora *Ma.* || parare || tu]tumidiorē || diciuitates || quamueluestris || 17. pensui || certe tam] certamen || suplex || satis] satisfuit || 18. inrident] (*s. irrident*) *Curio*: inriderent || dignum] iudicabitur || 19. rodū || increpat || nec ideo] *Kra*: neoeid *C* nec ob id *Bas. a* || audiuimus *Bas.* 1554 || XXIII, 1. icitur || purgemus] *I. F. Gr.*: purgamus || offensione] *C* (*Benedictus*): offensionem || 2 sq. tacitae] *I. Perizonius*: tacite || alii; alii uestrū] *Heus.*: aliuuestrum *C* (Alii uestrum *Bas. a*) alii uestrum; alii *Ma.* || velit ..., si] *Va.* 266 (*a Ma. repudiatum*): uellet ... utsi (*si Bas. a*) *C Bas. a* uelle ... comperiat, si *Ma.* (cf. *Va.*) uelit ... reus sit; si *Seyffert. l. l.* uellet ..., si

*Vascos.* (, ut is si *I. F. Gr.* et si *Perizonius*) || quo] quod || capiti || 4. his] nisi || ipsū || uoluimus] *Vascosanus*: uolumus || aomnes || 5. postumo || legu || saluis || depraeor || propterpropter || 6. illi || etipsaet || quia] *I. Periz.*: qui || praefugerunt || erant || 7. itatine || 8. regionibuscessistis || quam [prosit], quod *Crev. Dr.* (cf. *Walchium* 229 sq.) || 9. anthiocum || dubia est et grauior sit? || scripsi: aut (*praecedat a, sequitur mox ut*) dubiaestutgrauiorsit *C* dubia est, ut grauior sit. *Bas. a* (*Crev.*) autem dubia est, ut grauior sit. *Kr.* ut dubia est, et grauior sit? *Kra* aut dubia est ut grauior sit. *Ma.* (*al. I. F. Gr. Wl* 1, 22 t, t *prae*f.) || sirodus || an] ac || 10. inferere || 11. in ira] infra || 12. publicis || quaequod || quid || corpomno- stroconditi queachbrorum uestrapo- testatepermitteimus || 14. possunt- testeestenime || quod .. iudicabimus] *Bekkerus*: quod .. iudicauimus *C* quo .. iudicabimus *I. F. Gr.* cf. *Dr.* || neos || XXV, 1. Secundum] iterat. post orationem || eaccesseruntunt (*c extr. t spscr.*) || 2. rodus || macedonia] || aspe] || 3. inseramnon || simulacrum viri] sic *C*: simulacrum veri (*s. similia veris*) *Ma.* || copiose id quod] scripsi, copiose quae *Ci. Ma.*: copiasidque (*tum sequitur d*) *C* copiosi quae *Bas. a* || quinto] quintae Originis libro *Gell. N. A.* vi, 3, 7: vii *Va. act. gymn. Austr.* 1859, 487 sq. (*sic apud Gell. Brillenburgius de M. Porc. Cat. p.* 93 n. 2; cf. *Nipperdeii ad Corn. Nep. Cat. mai. c. 3 in ed. mai. comm.*) || 4. rodus || Philocrates] cf. *Leutschium nunt. Gott.* 1855, 263 sqq. || legationes || 5. philocratenrenuntiarenthodumi] || partim || sub- sistere || quae quae] *Sig.*: quae *C* qui quae (*tum scirent et facerent*) *I. F. Gr.* || 6. praesentia] praesidia] praeeunte *Doeringio Kr.* || decedere *Rup.* || praefectos] praesidia uel praesidia- rios *Dr.* praesidia et praefectos *Wl* 1, 26 n. 11; cf. *de h. l. Ma.* || rodum] renuntiata *Ma.* || seastitista || cum] circum || uerterunt] *Heus. Ma.* cf. *Va.* 18: renuntiauerierunt *C* renuntiata uerterunt *Bas. a* || 7. viginti millium *Gruterus*: xxmilib. *C* ἀπὸ μυρίων

γενοῦν *Pol.* 30, 5 decem millium  
*Hotomanus*; aut *ap. Pol.* δνομυρίων  
 (sic *H. Nissenius* l. i. p. 276 n. \*) aut  
*ap. Liv.* decem millium (*s. milium*)  
*leg. esse cens. I. F. Gr.* (*Tillmanns diss.*  
 l. p. 62) || 7. Theaetatum || *ex Pol.* *Vr-*  
*sinus*: theodotum || praefectis || abs  
 || maior a repulsa ignominia || *Kr.*:  
 maiorapulsaisnomina *C* maior re-  
 pulsae ignominia *Ma.*, qui ne brevita-  
 tis causa praeposuit maior repulsis  
 ignominia *Bas. a* (*al. I. F. Gr.*) || 8.  
 ageret || possent || 9. annos || ami-  
 citiam || quid || *Kr.* (*Va.* 10 sq.): quod-  
 id *C* cui *Bas. a* quo *Bekkerus* quo id  
*W* || perficere || 10. tumne || ipsos  
*Vrsinus* || 11. *Mylassenses* || *Sig.* *cf.*  
*I. F. Gr. al. ad §. 13 adn.*: *mylassen-*  
*ses* || *euromanensium* || 12. non ||  
 cum || lycia || demptae || ab *Rho-*  
*diis Vrsinus* || acetere || qui || tan-  
 te || 13. iuuentute || *cybistarum*  
 || *f. acciverant I. F. Gr.* || *parare* ||  
*Mylassensis Ma.* *Mylassenses Sig.*:  
*mylassēsis* || *Alabandensisque*, qui ||  
*Ma.* *Alabandensesque*, qui *Bekke-*  
*rus*: *alabandenique* *alabandesi-*  
*um C* *Alabandensique Bas. a* (*W*; *de*  
*Wt praef. cf. Ma.*) || *euroaemensium*  
 || provinciam ademptum || *C* (*W*):  
 provincia adempta *Bas. a* || et ipsi ||  
*Ma.*: adipsi *C*, ad ipsos *Bas. a* ipsi  
 (*f. et ipso*) *W* || coniunctos || vene-  
 rant || *Ma.*: uenerunt || *ortusiaman* ||  
 XXVI, 1. *f. ibi* [*in Asia*] *coll. sqq. Wt*  
*praef.* || *Romae* || *Bas. a* (*Kra, Va.* 10):  
*romaenasia* || potestate || que || fu-  
 erant || *gabenum C*; *praenomen ex-*  
*cidisse censet Dr.* || 2. locum urb || *he-*  
*nius* || 3. *illyrico* || *de cum* || *a Bas. a*  
*add. cf. Kra* || reliqua exercitum || *epy-*  
*rum* || *panota* || *dedita omni* || *Wt*  
*praef.*: *deditotomum C* *dedita tota*  
*Bas. a* *deditast omni Ma.* || multitu-  
 dinem || infurnis || 4. hinc || *Duk.*: hic  
 || *molosidem C Sig. cf. CIG* In. 874,  
*vll. Steph. Byz. s.v. Μολοσσία etc.* || *op-*  
*pidus* || *Tecononem* || *Sig.*: *tegmonem*  
 || *palaceum* || *Horreum* || *sic etiam §. 10*  
*C*; *dubitāt Bursianus geogr. Gr.* 1, 25  
 || ducitur || 5. gentis || 6. hic || *noxa* ||  
 ueneterat || opprimerent || 7. quae  
 uos || inquit || *civitatem* || *I. F.*  
*Gr.*: *ciuitates C* *ciuitatis Bas. a* || *fa-*  
*ctus* || 8. *laecumobpaetissent* || *hui* ||

accepimus || 9. inruperunt || *Dr.* irru-  
 perunt *Bas. a*: ruperunt *C* eruperunt  
*I. Perizonius* || adque || *romani* || 10.  
*Cephal* || *I. F. Gr.*: *cepalonis C* *Cephal-*  
*onias Bas. a* || *prncipis* || *tegmo-*  
*nem* (*v. §. 4*) || recipit || *pylagen* ||  
 11. *epro* || *scoraeequoque* || 12. *romanorum* || (*oppidis Ma.* 70  
*arcuusest* || 13. *foressenesetaudan-*  
*tios* || *dasserentiorum C* *Dassarctios*,  
*tum Palmerius* || *Pirustas*, *Rhizoni-*  
*tas* || *Sig.*: *trustarasinitass* || 14. *Da-*  
*orseis* || *c Bas. a* (*Mommserius nunt.*  
*archaeol. Berol.* 1861, 208 \*) || *daior-*  
*seis* || quod || quo || *Caravantio* || *ca-*  
*uarent* || *scordensibus* (*cf. Corssen-*  
*ius Auspr.* 1, 92) || *dassarsenis* || (*Se-*  
*lepitanis*) *cf. Douj., Dr.* || *impositum*  
*add. Mur.* || *pependissent* || *Sig.*: *pen-*  
*dissent* || 15. quae || q || *dictam C* *Jssam*  
*recte f. Ma.* || *omnia Bas. a*: *omnia* ||  
*Agravonitas Bas. a*: *agrauomtas C*  
*Agranonitas typogr. f. errore Bekk.*  
*(Wt)* *Ascrivionitas Douj.*; et *vid. sane*  
*incolae eius oppidi significari, quod*  
*Acruvium* (*sic codd. fere opt.*; *Ascrui-*  
*gium ap. al.*) *ap. Ptol.* II, 17 (16 *Nobb.* 15  
*Wilb.*) 5 p. 65 *Bert. indeque ex ci. Sil-*  
*ligii ap. Plin. n. h.* III §. 144 (*ubi Agru-*  
*tum etc. in codd. nunc nominatur* ||  
*Rhizonitas* || *Sig.*: *rizōta* || *Olcinia-*  
*tas Bas. b*: *olecratinos* || *hoc* || *Illy-*  
*rico* || *Kra*: *illyrico* || *ipse* || *Wt*  
*praef.*: *ipse* || *redituri* || XXVII sq.  
*cf. Wilgium a F. Lachmanno l. i. II,*  
*85 n. 1 l., Kra* || 1. *romam* ||  
*Agassas* || *cf. Dr.*: *gassas* || 2. *con-*  
*sule* || *petitam* || 3. *ageniensium* || *fame*  
 || 4. *Aeneatum Dr.* || *urbem* || *Kr.*:  
*hostiliter urbem* || *pertinacit* || 5. *fer-*  
*me Heus.* || *ad* || *C* (*Kra* *W Ma.*): *om.*  
*Bas. a* || *uisendamque* || *nobilafamā* ||  
 || *maiora* || *Kr.*: *maioram C* *magis Bas.*  
*a* || *uti statuit.* || *Ma.*: *utstatuit C*, *ut*  
*statuit Bas. a* (*al. Pühoes Kra*) || 6.  
*sulpiciusgalo* || *haud Bas. a*: *aut* ||  
*scipioni* || *atheneo* || *tessalamdel-*  
*pos* || *petitur* || 7. *feronit* || *potuerant*  
 || 8. *leuadiae* || *Trophon* || *Sig.*: *tropho-*  
*nis* || *hercynnaeque* || *Cf. Hercy-*  
*naeque Dr. Kr., at cf. Steph. thes. s. v.,*  
*Silligium ad Plin. n. h. xxxi §. 15* || *cal-*  
*chidem* || *Euboeaeque tantae* || *Wt* 1,  
 26: *aenoqueante C* (*Bas. a*) *Euboeae-*  
 que *praeunte Florebello I. F. Gr.* *Eu-*

boeaeque arte (*s. arcte*) *Heus.* Eupoeaeque, ante paeninsulae, tum (*s. tunc Kra* nunc *Krm*) *Krma* || conuenienti || descenditur || 9. calchide || traicit] *Bas. a* cf. *Kra*: erattraicit *C* rate traicit *Kr.* freto traiecit *Wl* I, 25 || millum || stationem || agā[m]eoniae || templo *Kr.*, at v. *Wl* II, 2 sq. || filiam || uictmarisadmonta || regum] regem || 10. antiquus *Kr.*: anticum *C* Amphiloehus *Bas. a* cf. *Dr.*: immo Amphiaras *Kuhnus*, *Crev.* (cf. *Prællerum act. soc. lit. Sax. a. 1852 p. 166 sqq.*) et sic vv. dd. a *C.F. Hermann* *ant. Gr. div.* §. 41, 9 ll., *Bekkerus* antiquus Amphiloehus *Baumg.-Cruisius*; *f.* anticus Amphiaras || 11. ciathenas || ipse || vetustae || *V. Köhlerus l. l. p. 75*: uetustate || Piraeum] *Stg.*: phireum || urbem *C* et urbem *Wt* praef.; *f.* cum urbe ||, magnorum imperatorum [monumenta], *Crev.* || *f. artis Crev.* || XXVIII, 1. muner-uaepraesidio || corynthum || 2. aryx || sthamus || aryx || inter moenia] *Seyffertus l. l.*: intra moenia *I. F. Gr.* inter omnia *C Bas. a* inter plana omnia *Ma.* || inscatensemfortibus || 3. sthamus || seyonem || inclytam *Bas. a*: inclytumepidaurumsedimclutū || nobilitatetemplo || nunc] cf. *F. Lachmannum l. l.* || donis] domum || que || 4. lacedemonemadid || memorabilem] *Bas. a* (*Va. 17 sq.*): memorabilem ac visendam *Ma.* || 5. ei visa, et] *Seyffertus l. l.*: etuisa *C* ei visa *Ma. uisa*, & *Bas. a* visa, sed *I. F. Gr.* visa, at *Clericus* || 6. perseagrata || aut || quae] que || publicae || animo || cum reuertit] *C Bas. a*: cum reuertitur *Dr.* cum reuertisset *I. F. Gr.* cum repeteret *Ma.* reuertenti *Seyffertus l. l.* || turbane || 7 sq. percunctati || *DL Bas. a*: .a.l. || lycisco || ab *A. Baebio*] *Krma*: ab aebio *C* à *Bebio Bas. a* || praefecto praesidii *Kr.*: praesidi *C* praeside *Bas. a* || possideri. iussis qui arguebantur] *Krma*: possideri iussis qui arguebantur *C* possidere qui arguebant. iussis *Bas. a* || Amphipoli] *Duk.*: ampipolim || conuentu || 9. ampipolim || nimis solutis vinculis

custodiae] *scripsi*: nimissolutiscunus-custodia *C* nimis soluta custodia *Bas. a* omni solutus custodia *Ma.* || dieuter || locus || 10. esset] *I. F. Gr.*: est || militessibut || refici] *Kr.*: referriet *C* resarciri *Bas. a* || 11. maiore] maioremquidem || atraditos || *A. Postumio*] cf. *Duk.* || cummaorem || samotrace || ampipolum || XXVIII, 1. ampipolo || litterasquae || depositaessent || macedonism || 2. novum] nouum || nouitatis forma terribile *Seyffertus l. l. 842 sq.* || post praebuit distinz. *Ma.* ||, summoto aditus,] *Kr. (Ma.)*: summotoadditu *C*, summotor aditus, *Bas. a*, summotor additus, v. d. ad *mg.* *Cur.* summoto aditum *Kra* || auri-busquaeque *C* auribusque *Ma.* || 3. que || que || esset || interpretata || referebatur || 4. annus || pependis-aetlegibus || 5. foretet || trymonem || sit amnem] *scripsi*: sitannemsit *C* amnem sit *Bas. a*; *f.* amnes sit *Duk.* || 6. versus *Crev.*, at cf. *Ma.* || quae *I. Perizonius* || cis *Strymonem*] *Ma.*, ut *scripseram*: tistrymonem *C* trans *Strymonem Bas. a* || *f.* vergentem *Dr.*, at v. *Ma.* || senticem || 7. ortus-strymoacplecteretur || senticem || *Axius*] *Dr. (Ma.)*: quaaescius *C* qua *Axius Bas. a* || *Paeonibus*] *I. F. Gr.*: *Paeonis Bas. a* poemis (*e sup. lin.*) *C* propeauxiliumanflumenanregionem occidentis *h. l. scripturus esse uidetur Niebuhr. geogr. et ethnogr. ant. 299 sq.*, cf. *p. 284 et sq.* || colere || 8. paeneus *C*; *f.* *Astraeus Heus.* || omnis *C* amnes *I. F. Gr.* || absentenonem || adiecta] ob-tecta || poeniae || quo || aedessa || borea || 9. dorsum *Borae montis*] *scripsi*: dorsummontem *C* Boram montem *Bas. a*; *susp. Wt* || inlyricoalter || ampipolimsecundatessalonice] || pella-mus || sua *I. F. Gr.* || conferri || 10. editiorumque || 11. auriquadque || nec] *C*: om. || fieri || in aeris] *e spscr.* || permittit || inuecto] innuceto || 12. repentibuspoemiam || 13. po-niam || *Paeoniae*] etpoeniae || prae-tiumquestatuitur || 14. quae] q || ex-ceptam || tertiam || XXX, 1. uariae || spedatae || arrexist, & *Bas. a*: ad-rexestet || 2. commercio] *C* §. 6 *Bekkerus*: mescio *C* cōmerciis *Bas. a*

commercia Kr. || interrupti  
 ] scripsi interrupti ita sibi Ma.:  
 ipsis ita C §. 6 Bas. a (Crev.)  
 ipsis C || lacerati] Crev.  
 lacerata C (laceratam C §. 6)  
 ali] Ma.: animalia || alterum]  
 n || indigentes Bas. a: indi-  
 || distracto] C Mu.: distracta  
 ] Crev.: etase C ut se Sig. et ut  
 et quam se Heus. || contenta]  
 ontempta || ignorabantur || 3.  
 || trans] immo citra Crev. ||  
 Nessum autem et circa Stry-  
 monem multas I. Perizonius || am-  
 sic C || meoluntur || estrymo-  
 proprietas || ampolis || sole  
 em || 4. Pallenon] Crev.: Pal-  
 Bas. a pellenem C || rugife-  
 Toronen ac] s. Toronam ac  
 Toronem ac Bas. a toroneam C  
 on et Acanthum, ad Aegeum  
 alii insulamque] Ma. in I. in-  
 imo: athoeneaeuocanthunc-  
 ulamque C Atho — Aeneae  
 t hunc — alii ad insulam Bas.  
 espontum || 5. ueroeam || Bot-  
 ] Niebuhrus I. l. p. 300: uet-  
 C (susp. Cellario) Bottiaeo-  
 Ma. || 6. Eordaei] I. F. Gr.:  
 i Bas. a sordaei commercio in-  
 ista uideri laceratam || Lyn-  
 ] Modius: lingeste || autinca-  
 t Symphalis] Bas. a: estry-  
 is Cet Symphaeis (immo Tym-  
 ) Palmerius || elimonites || 7.  
 || in faciunt] i spscr. || pacem ||  
 uos] ruos || 8. XXXI, 1. ait-  
 ] Macedonia] Ma.: macedoniae  
 edonia et W act. ant. 1841, 854  
 || quanta universa esset osten-  
 dacedoniae formula dicta ..  
 lisset, Aetoli] Ma.: quanta uni-  
 ] tendi t macedoniae formula di-  
 ostendisset aetoli C quanta uni-  
 teneat (sic etiam Bütn. I. l. p. 114  
 uae universos teneret I. F. Gr.)  
 donia, formula dicta, cum ..  
 disset. Aetoli Bas. a; al. Wal-  
 268 sqq. Heus. Bekkerus W II.  
 stendisset] f. ad ostendit a li-  
 male aptatum est || cognitio-  
 ] regis || utra] Kra: utre C utri  
 || fecissent .. acceperissent Bas.  
 liberat || mexilum fulsis || ac]  
 3. haec || causa || gentis || in-

flauit fuerant || peditibus || 4. prius  
 aut] ut || opemi || civitatibus] civita-  
 tem sibi || media una .. generis aduer-  
 sa C secta excidisse censet Ma. || le-  
 gesque] scripsi ante tuebatur: leges  
 C & leges Bas. a || 5. ita maior || elat-  
 us || Romanorum elati Ma. || impar-  
 tis || soli] eiussi || magistrationibus  
 || 6. hu || poloponneso || Boeotia] vg.:  
 boeotiam || conciliis adessent Bas. a:  
 conciliabessent || 7. actassent || regi,  
 qui] Ma.: reliqui C: reliquos Bas. a  
 || instruxisse Bas. a || 8. partium]  
 Bas. a: aptium C cf. Ma. factionum  
 Seyffertus I. l. 843 || aletur || nihil]  
 nihileorum || expectarentur || 9. euo-  
 catus || Boeotia] vg.: boetiam ||  
 10. unam || esset aetolis || gallicarum  
 ten || etoet ceteros || 11. aetis || 12.  
 aetolis || 13. quaerendol || publicae  
 || 14. Antissam] Dr. Kr.: intissam  
 C Antissam Bas. a || insulam diuen-  
 da || metymnaantisaeoslabeonum ||  
 profectum || lembum || est vagatus]  
 C: esset vagatus Rup. erat vagus al.  
 I. F. Gr. erat vagatus Clericus || rece-  
 ptu || 15. Perse (Perseo Bas. a) iunxe-  
 rant] scripsi: perseandunxerant C cf.  
 Crev. || XXXII, 2. pronuntiatum etc.]  
 cf. Kra || pertinebat] C (Walch. 193)  
 pertineret Duk. pertineat Crev. || se-  
 natoreis || symdedis || administra-  
 rentur || 3. f. (quam) .. annis natu s.  
 (quam) .. annis (natis) Duk. || pla-  
 cere || 4. nox || nominesunt || 5. ae-  
 quaret || regibus || animos || 6. ali-  
 quibus Bas. b] legationibus] Kra: mi-  
 nisteriis legationibus C minimis le-  
 gationibus Bas. a || fuerant fuerant ||  
 exdere adque || italitam || 7. uiderē-  
 tur || quas] quae || 8. ludicrum] Ma.:  
 ludicrum, quod Bas. a ludorum quod  
 C || cumi || invitatis] Ma.: indignato  
 C indixerat Bas. a indicaverat W  
 praef. || amphipolim || 9. terrarum om-  
 nium multitudo || aequorum || uecti-  
 mis || fleri || 10. querudiscum || 11.  
 aepulae || opulentiae curae eodem ||  
 eisse || scierent || XXXIII, 1. inpo-  
 sitos || in ingentem] Bas. a (Ma.):  
 ingentem C (W) || 2. praecatus ||  
 Luamque] Turnebus: lunamque || 4.  
 quod] quae Ma. || 5. quae || convene-  
 rat Duk. || extilium || regio || 6. prae-  
 senti || 7. deuehendā || datam ||



transgressustrymonem || ampipolum || 8. paeleum || bellum || iussus || passuronem || XXXIII, 1 sq. aderant || ad quem || adque || quideadquefieret || que || in exercitui || r spscr. || : summissis Bas. a: suosmissis C suo, missis Ma. || denuntiassent || adque || cohortes || cohere || 3. propiores Bas. a: proprietatis C propiores civitates Kr. de palimps. Tol. p. 29 || 4. omnem || 5. cccc || decem || diuiderenturcentenauinquagena || 6. omnis; inde Ma.: omniumde || numerata C Ma.: numeratum || 7. praede || se esse (aut antea expertes [se]) Ma.: esse || 8. ori || innāuenissent || 9. senatui add. Duk. (Ma.) || unus || exercitius || 10. cesta ut vid. || finendum || ini || 11. facti || abierant Bas. a (I. Perizonius): abierunt || concesserant || pergamump̄r || fuerunt || ver etc.] Gallorum nomen desiderat Crev. || exciuitat || cum || et Ma. || eumenisab || 12. Ibi et Romani Solouetium Bas. a || post cum || lac. ind. W || et] del. Ma. || Synnadis \*\*] scripsi secundum Ma.: synnades C Synnadis Bas. a Synnadis esse comperissent, eo proficisci decrerunt Ma. (adlocuti sunt) W: adlocutus C allocuti Bas. a ad colloquium probabiliter Ma. || , et Attalus Bas. a: etattalus C; Attalus Ma. || profectus est; castra Ma. || 13. cum || cons. || depraecando || 14. possit Ma.: posset || in perquam s. in tam Rup. || anthi-ocumptolemeumq || XXXV, 1. turbala || 2. hi Bas. a: hi C ii Bekkerus || peregre Va.: apud hospites peregre Kochius l. l. aputreges C || 3. regiadnaues || sexdecim] vg. .xvi. C || remorum] o del. et e spscr. ex romorum corr. || ornatam || sextilium || aburbe || effusaemultitudinem || 4. decretis || mandatumquae || ageret, ex auctoritate patrum Duk.: exauctoritatepatrum (patrum Bas. a) ageret || ferrent] adferrent || diem || 5. ad] as || firme || cui .. comparare erubissent Bas. a: cum .. comparare debuissent C cui .. non comparare debuissent Kra p. 128 quacum (l. quocum) .. comparare timuissent ci W || scripsit || 6. f. [Quia] antiqua

I. F. Gr. (tum deferret, Dr.) || regis Bas. a: regit || relicturis Bas. a (I. F. Gr.): relicturis C relicturis Bas. a || indulgeret I. F. Gr. || deferretur I. F. Gr. || 7. totus Iratus Ma. || imperatori iratus fuit; itaque] scripsi secundum Va.; fuit iratus imperatori; itaque Va.: imperatorita C imperatori erat Bas. a imperatori Ma. || erat] inter er et ad addideram; sic etiam Ma. || legi, ipse repudians, Dr. || 8. Seruius Bas. a: serg. || priuati-imperatori || persandro || sua || 9. militumpecuniaillumudicia || dare potuisse, militem honorem dare non posse] scripsi: darenonpotuisse (Bas. a) militemhonorem dareposse C Bas. a cf. Turnebus, Grut., Walchius p. 113 sq. dare non potuisse, .. dare non posse Sig. non dare potuisse, .. non dare posse I. F. Gr. (Ma.) || XXXVI, 1. incitati || Ti.] vg.: t. C (Bas. ab) || ferrent || de] add. I. F. Gr. || [nec] ad P. Manutius, Sig. (I. F. Gr.) || sed] ad s. [set] ad Kr. improb. W || ii, 9 || f. dubiosa quisquam I. F. Gr. cf. sqq. || haut (s. haud) quisquam Kr.: autisquisquam C si quisquam Bas. a quisquam P. Manutius Sig. haud sane quisquam W l. l. (Kaestneri ad h. l. nugae videsis ap. Kra) || procederet || 2. Seruius Bas. a: serg. || repetente || tribunus C Kr. Tr. Bas. a tribuno vg. || iam] quam || agere || diem || causanim || morandam || esset || 3. tribuni .. quid .. iuberent] Ma., quod et ipse probaram: tribuni .. quis .. iuberet C tribunus .. quid .. iuberet Bas. a || acerua || impraemius || 4. militiamquae || si - ducibus] susp. Crev. || asperio-remuellentibus || eademuctoribus || adque || 7. despoliari I. F. Gr.: dispoliari || triumphos || 8. obnoxius || adque || iam nunc (nunc, om. iam, Kr.) nimis saepe per ambitionem (saepe ambitione Ma.) peccari Büttnerus p. 117 sq. Ig. 395 sq.: inunonimisseperambitionempeccari C in uno nimis se per ambitionem peccare Bas. a ultro nimis saepe per ambitionem peccari (s. saepe ambitionem peccare) I. F. Gr. in unanims saepe ambitionem peccare Rup. || 9. ageret || 10. ageret || eadem || pro-

nunciarunt *Duk.*, *improb. Ma.* || ali-  
quae || XXXVII, 1. cunctaim || ha-  
berenulla || 2. tum] *Ma.*: ut *C* tunc  
*Bas. a* || antiqua || habita || quiever-  
runt] *Ma.* tunc quieverunt *A. Ruben-*  
*ius*: nequefecerunt *C* neque fece-  
runt *Kr.* neque audiverunt mala ne-  
que fecerunt *Heus.* egregie vicerunt  
*a Leutschius phil. x, 217 (al. ap. Dr.)*  
|| 3. ac(s. ad)cusandi] *Rup. Ma.*: ac-  
cusando || 4. triumphatum esset] *I.*  
*F. Gr. pr. ed. not.*, *Ma.*: triumphat-  
umest || triumphatum, et cum priv-  
atum eum *I.F.Gr.* triumphatum, et  
privatum eum *Dr. (al. I. Periz.) cf.*  
*sq.* || cum] s. quum *Sig. (Ma.)*: eum  
|| visurus] f. laesurus s. simile quid  
*Ma.* || deferre ... interrogare *Sig.* ||  
dicere *C Sig.* || inimico, eum] *Ma.*:  
mimicocum *C* inimicum *Bas. a* || ac-  
cusare *Sig.* || 6. f. cuius *Crev.* || cri-  
men nullum, nullum] *I. F. Gr.*: nul-  
lum crimen nullum *Sig.* crimennul-  
lum *C* || laudes] *cf. Ma.* || ad ac(s.  
ad)cusandum] *Vascosanus, v. d. ad*  
*mg. Cur. cf. Dr.*: accusandum || petit  
|| adsumpsit || 7. uite *C* (vitae) *v. d.*  
*mnemos. i, 101* || hori || 8. aliquas ||  
alteram integrioris iudicii et puram  
*a Dr.* || a] *Ma.*: eta || et a favore et  
ab odio *Crev. (cf. Dr.)* || universi po-  
puli *Romani*] *Ma.*: universis iud. c.  
pr *C* universo iudicante *PR Bas. a* ||  
res] *Muretus*: rex *C* reus *Bas. a* || 9  
*sq.* *Servi Bas. a*: serg. || stetit] *Ma.*:  
instituti *C* institit *Crev.* || acerbius  
saceruius || ut] *W:* et || circumiret]  
*C (I. K. Gr.)*: circumires || ductus  
es. ue] *add. I. F. Gr.*: duxisti. Ne  
*add. Bas. a*; f. descendisti. Ne *Kra*;  
*om. C* || te] et || regem || 11. stipulan-  
dos || appraetorem nihil ualisset ||  
12. adque || seueritatē || parte || 13.  
hiscere prohibuisset (s. non sisset)  
..defensionem.. fecisset] *Ma.*: iscire  
(id scire *Bas. a*) potuisse .. defensi-  
one (defensionem *Bas. a*) .. fuisse *C*;  
*al. I. F. Gr. Heus.* || 14. adferri ||  
XXXVIII, 1. ipse etiam aliter] *I. F.*  
*Gr.* || qui .. videar] quum .. videor  
*I. F. Gr.* || expectabat || etiam] *h. l.*  
*del. I. F. Gr.* enim *Muretus*; f. iam  
*Doujatius* || 3 *sq.* tatum || tantum, si  
unius hunc *Pauli*, et non *I. F. Gr.* ||  
unverso || non unius in hoc *Pauli*]

(*sc. fama agitur, qua re vocc. multi —*  
*faiet parenthesis nota segregavi*) *C*  
(*Kr. cf. Kra Wt II, 4 sq.*): *h. l. del. I.*  
*F. Gr.* Non unius hoc *Pauli Bas. a* ||  
*Pauli • Crev. Pauli* [honos agitur]  
*Ma.*; *al. Heus.* || 4. (quam illis qui  
triumphauerant)] *scripsi*: quamilli-  
quitriumphauerant *C* quam illis qui  
triumphauerunt (*ad mg. •*) *Bas. a*  
quam Macedonici et Asiatici illis,  
qui post eos triumphauerunt *Sig.*  
quam aliorum aliis (s. quam aliis),  
qui triumphauerunt *Rup.*; *al. I. F. Gr.*  
*Doujatius Crev. Heus.* || 5. uniuersi ||  
6. inuidiae] inuidi *Crev.* || inuidia]  
inuidiam || 7 *sq.* in] scin || recaptam ||  
uolarunt || insuper nos in .. Africae,  
... ostendi, erubescimus: Gloriane  
par .. iniuria etiam (vel et iniuria) ve-  
stra exaequabitur? *ci. I. F. Gr.* || a  
vobis] *ed. I. F. Gr.*: uobis || Litemum  
..., Litemi sepulcrum ostendit. Erub-  
escamus *Hofm.-Peerlk. l. l. p. 196* ||  
domi hoetsenon fuisse || Africae, ..  
ostendi, erubescamus. gloria sit par]  
*Ma.*: Africae, .. ostendi. (Africae]  
.. ostendi] *Crev.* Erubescamus, glori-  
a si par *Bas. a* africae .. ostendit-  
erubescamus glorias par *C* || vestra  
ne exaequetur] *scripsi sec. Ma.*, qui  
casu f. vestra *om.*: uestra exaequetur  
*C* uestra exaequetur *Bas. a* ne exae-  
quetur *Ma.* || infamiam || 9. esse]  
*add. Bas. a* || in] *add. Bas. b* || 10. in-  
familia || 11. hypans || an] in || di-  
cunturq || pyrrho || Hannibale [nec  
Philippo] *Kr.* || *M.*] *Sig.*: m. || *Cör-*  
*nelius* [nec *T. Quinctius*] *Kr. cf. a*  
*Leutschium phil. x, 213* || 12. suis]  
*add. Ma.* || cientes] *Ma.*: cient || in-  
cendunt || 13. sunt] *Ma.*: sint || tum]  
*Grut.*: suum *C* sic *Wt praef.* || suum  
quoque .. triumphum celebrare cre-  
dunt *a Leutschius l. l. xiv, 612*; *al. v.*  
*d. ad mg. Cur.* || 14. sitis] satis || do-  
mos] do || habeatis || uidereuillet ||  
*a* vos certe novum cap. incipere de-  
bere adnotat *Ma.* || (vos — debebat-  
is), ni alio haec traicenda sint, *Crev.*  
|| certe Persei victores *a Leutschius*  
*l. l. x, 212 sq.* || anthioco || XXXVIII,  
1 *sq.* iis] *Kra*: his || triumphabitur?  
At *a* praetoribus triumphabitur?  
Quos si *Ig. 401* || incurrum || curru  
descensuri] coneceram et vel sic vel

currum ei concessuri *Ma.*: currumi-  
ce[suri] *C* currum ei ceasuri *Bas. a* ||  
et] est || traditum || 3. et vos || utnos  
|| triumpho] *C* (*Duk.*): triumphum ||  
4. et legiones] legioneset || inlyrico  
|| naualesocumacedonice]ae || abro-  
gato triumpho] *Ma.*: abrogato tri-  
umphos *Bas. a* abrogatutnumpos *C*  
|| expectabunt || dein de tam *Perio-  
nius* || opima praeda *I. F. Gr.* || opu-  
lenciae || 5. remitterentur || ebornea  
|| tabulapictaetextilia || celati || 6.  
tamquamfortuna || quid?] interr.  
*sign. add. Büttnerus l. l. 118 sq.* || il-  
lum || nobilissimumopulentissimum-  
res || ostendetur] *Grut.*, v. d. ad *mg.*  
*Cur.*: ostenditur || 7. *sypax* || alexan-  
derp || 8. Graeciae] Macedoniae *a*  
*Leutschius phil. x, 212* || urbe || ha-  
bent || f. triennium *Dr. cf. c. 41, 5.* ||  
ingentia || nostro] *Bas. b:* nostrum ||  
9. post provinciam] *add. prior pars*  
*lit. p, postea lineola traducta del.* ||  
proficescentis || victori || ei] et || su-  
mus] *addidi*; et sic *Ma.*, qui *cf.* || et  
quidem] equidem || homines tantum  
*Bas. a:* tantum *C*; f. tantum eum  
*Wt* || huonorefraudari || 10. trium-  
phus maiores] *I. F. Gr.*: utrūmaio-  
res *C* (Vtrum maiores *Bas. a*) || ue-  
stros || exorsi ab diis sunt *Bas. a:* et  
orbiadiscut || finem [eum] *Bas. a* ||  
11. profiscens || praetorve] praeteru  
|| paludatus cum hictoribus *I. F. Gr.*  
*cf. adn. ad lib. xxxxi, 10, 5* || eo eod-  
dem] *Ma.*: eodem ||, in Capitolium  
*Kra* || triumphano || dona portans  
(s. praeportans) redit] *Ma.*: bona-  
quepr.transredit *C* dona populi Ro-  
mani traducit *Bas. a* dona populi  
Romani transvehit(transvehens, re-  
dit *Kra*) *Kr.* || 12. praecidentes || tra-  
ducendo *C* (*Wt*) || in triumpho (*sic*  
*C*) dicavit] *I. F. Gr. pr. not. ed.*: in  
triumphum dicavit *Turnebus cf. aín.*  
*sq.* || undecavit *C* iudicavit *Sig.* lo-  
cavit *I. F. Gr.* (f. iam locavit *Ma.*)  
diis dicavit *Rup. Heus.* || ducente]  
*scripsi*: dēte *C* caedente *Bas. a* ven-  
ditas *Kochius l. l.* || mactabitis?] *Kr.*:  
mactati *C* mactate. *Bas. a* (*Ma. Ko-  
chius*); f. mactaturi *Wt* || 13. quid?  
illas epulas] *Kr.*: quidemillaeapu-  
lae *C* (*cf. Wt*) illas quidem epulas  
*Bas. a* || quae] quod || utrum — ho-  
minumque] *distinzi sec. Doeringi-  
um, Walchium 115 sq.; al. h. l. Crev.*  
|| uoluntatis || seruntuo || 14. rex]  
ex || in circo Flaminio] *scripsi coll.*  
*Plut. Luc. 37 Beckeri ant. R. i, 153 sq.*  
*iii, 2, 446 sq., idem coll. Liv. 39, 5,*  
*17, ne recte quidem scriptura tradita,*  
*Kochius: circafluminio (cf. Va. 266) C*  
*circa flumen Bas. a* citra flumen *I. F.*  
*Gr.* in ripa fluminis *Ma.* || relinque-  
rentur || 15. et] at *I. F. Gr.* || tum,  
centurio milesque, quibus ab imp.  
Paulo donatus es, decreta potius..  
fabularetur, audisti, et hodie me po-  
tius *Ma.* || quibus ab] quid de *Bas. a*  
|| donatus — senatus] *scripsi*: dona-  
tus *C* senatus *Bas. a* || decrevit] *I. F.*  
*Gr.*: decrevit || seruulus || fabulen-  
tur || audiset; num audi — set? || hoc  
adicere (f. dicere) me decet (s. oport-  
et), me] *scripsi in l. perincerto*: hoc-  
dicereme *C* hoc dicentem me *I. F.*  
*Gr.*; f. (hoc dicere) me *Crev.* || 16.  
ipsum id] ut *scripseram I. F. Gr.*:  
ipsud *C* id ipsum *Ald.* || maledicae]  
diciteoter || provocato] *scripsi*: per-  
prouocatio *C* provocanti *Ma.* per  
prouocationem *Bas. a* || pugnant]  
magnumconseruis || habeo] adeo ||  
17. rettulisset || osostentat] adaptat-  
tisq || moui || 18. inquitquamquod  
penitetque || mihi] hi || militae-  
furtque || 20. in milites *fol. expl. in C;*  
*lac. ind. Bas. a cf. Sig. I. F. Gr.* ||  
*XXXX, 1. cf. §. 4* || H - S *add. Bas.*  
*a* (sestertii *I. F. Gr.*): om. || milli-  
ens *C*: millies *Bas. a* || bis millies duce-  
nties (s. trecenties) *I. F. Gr.*, at *cf. Dr.*  
*coll. Kritzi ad Vell. i, 9, 6 adn.* || qua]  
*I. F. Gr.*: que *C* quae *Bas. a* || haud  
*Bas. a:* aut || dubiae || summae]  
plaustrorum] Philippeorum *I. Peri-  
onius cf. Crev. Heus.* || f. argenteus  
|| scripto || 2. Samothracen] *I. Gr.* et  
vel sic vel Samothracam *Dr.*: samo-  
trachem *C* Samothracem *Bas. a* ||  
coercebaturfuerat || bellare cum]  
*Bas. a* (*Va. 266*), dubitante *Ma.*: bel-  
larege] *C* bella gerere cum *Kochius*  
*p. 19* cepit || 4. ante §. 1 transposi-  
turus est *Crev.* || currummagna || Q.]  
*add. Sig.* || maximum || suspicio es  
suscicio p *supscr. et c priore del. corr.*  
|| etiquitem || 5. singuli || denarii *add.*

. *F. Gr.* cf. *Kra*: om. || centeni] sic *C* ||  
 [alterum] tantum *Muretus I. F. Gr.*; ||  
*U. ap. Dr.* || refragati] suffragi || pronun-  
 tiata] *Muretus, I. F. Gr.*: nuntia-  
 ta || acclamassent] classe || 7. q. quos  
 || nominibus || domini || xii add. *Bas.*  
 a: om. || ann || 8. patres || ipsis *Baue-*  
*rus* || 9. cum de] cuiusque || dissere-  
 ret, memorabilis] *scripsi, itidem Ma.*:  
 disserrisset, memorabilis *Bas.* a de-  
 disse] morabilis *C* || XXXXI, 1. et  
 qua felicitate] *Ma. (prob. Leutschio)*:  
 obquā || 1. pauloratio ad pr. felicitate  
 C & quam felicit] *Bas.* a et quanta  
 felicitate *W* || administraverit || quae  
 duo] *I. F. Gr. (Ma. op. ac. alt. 235 sq.)*:  
 duo *C* quod duo *Bas.* a ut duo ci. *Wt*  
 quae a *Leutschius phil.* 18, 54 || per-  
 domum eamper || *Quirites*] *Bas.* a:  
 que *C*; f. h. l. delendum, ut hoc ipsum  
 que sit quae supra additum, in *C* suo  
 l. motum || non triumphus || eorum-  
 fuerit || 2. quae sit || quo] que || 3.  
 brundisioq. || (meis) a *Leutschius l. l.*  
 || *Coreyrae* tenui portum] *scripsi*:  
*coreyraetenum C* *Coreyram* tenui  
*Bas.* a || lustrandis] *Doeringius (Kr.)*:  
 lustra *C* lustra *Bas.* a lustris *Bekke-*  
*rus*; f. lustris] *Rup. V. Köhlerus l. l. p.*  
 91 vestris *Sig. nostris Kra* iusta *Heus.*  
 hostias alt. *Rup. ci.* || sacrificia || 4.  
 peruenit || accepto lustratoque *Rup.*  
 accepto [et lustrato] ci. *Wt* (f. *al-*  
*terutrum V. Köhlerus l. l.*) || ac-  
 cepto lustrationis sacrum rite per-  
 feci et mutatis a *Leutschius l. l. p.*  
 108 || magnas || progressus] *C* pro-  
 gressus inde *Kr.* progressus in *Per-*  
*rhæbiam a Leutschius l. l. (1 in C ex-*  
*tare arbitrati)* || castra] add. *Bas.* a:  
 om. *C* munimenta vel potius opera a  
*Leutschius l. l.* || inter — evasi] cf. *Dr.*  
 quosque l. || petream || *Pydnam* re-  
 gem] *Ma. (prob. Leutschio)*: pugnam-  
 rege *C* pugnam rege coacto *Bas.* a ||  
 5. redigit || quadriennium. III. *C*:  
 triennium tres *Sig.* quadriennium  
 tres a *Leutschius l. l. x, 214 sq. xviii,*  
 54 (cf. *Crev. Heus.*) || quindecim (xv.  
 C) cf. *Zechnum l. ad lib. xxxviii 37,*  
 81. p. 51 || 6. prominentus || caza || po-  
 testate || samotracum || fortuna]  
*scripsi*: fortunam *C* fortuna mea *Bas.*  
 a || 8. erant || praecarperiludo opta-  
 utum || 9. publicamea || insignis ||  
 10. ego] eo || nobiliam || expectemur  
 || 11. ego] eo || currum escendens, do-  
 mum ex Capitolio altero expirante  
 veni] *scripsi*: currum ex capitolio expi-  
 rantes (sic, non expirantes, ut *Bas.* a,  
 quae asteriscum h. l. ad mg. add.) ueni  
*C* curru ex Capitolio ad alterum ..  
 expirantem veni *Sig.* curru in Capito-  
 lio; ad alterum ex Capitolio ..  
 expirantem veni *Ursinus* currum  
 escendi, ad alterum ex Capitolio ..  
 expirantem veni *I. F. Gr. (al. Tur-*  
*nebus, v. d. ad mg. Cur., Bauerus in*  
*ind. s. v. curru)* curru in Capitolium  
 vectus, alterum, rediens ex Capito-  
 lio .. expirantem inveni *Büttnerus*  
*l. l. p. 119 sqq. et in adn. ad Bauerum*  
*h. l. et sic, nisi quod redux ex scripsit,*  
*Doederleinus offendl. Reden p. 444*  
 currum conscendi, rediens alterum  
 ex Capitolio .. expirantem inveni  
*Va. 19* || aemilopaulinoferet || 12.  
 paulus || senem nemo] *Th. S. in misc.*  
*obs. II, 1, 150*: sed nemo *C* se nemo  
*Bas.* a me nemo *Doujatius (Kra)* ||  
 mea || consulatur || XXXXII, 1.  
 tanta || locus esse || 2. triumphum-  
 egistis triumphu] *C*; f. egit. is || 3  
 quinos] *I. F. Gr.*: quinque || magi-  
 stri || 4 sq. nihil — cum] *Ma., qui ad*  
*comites rell. desiderat verbum* habere  
 sineret s. quid simile cf. *Kayserum*  
*ann. Heidelb. 1861, 288*: nihil regis-  
 tracū] *C*. Bitis (*Bithys Dr.*) regis  
 Thracum filius cum *Bas.* a || erantē  
 || 6. haec tanta *C* haec acta erant  
*Ma.*; num haec erant acta? || tra-  
 ctum || filium filiosque || 7. et imidi-  
 psut || orationi] *I. F. Gr., v. d. ad mg.*  
*Cur. (cf. tamen Dr.)*: orationis ||  
 praetio || redimi || 8. quae] que ||  
 tracum fuisse || 9. fecum tracum genti-  
 neque neque eiusdem] quidem || 10.  
 amiciciae || ad quem obsides || 11.  
 grauitate esse || praetium || malere-  
 linq. re || tres] *Kr.*: trans *C*; om. *Bas.*  
 a || nominati, Titus] *Kra* nominati,  
 T. *Bas.* a: nominatus *C*; f. nomi-  
 nati, C. *Dr.* || C. Licinius Nerva, T.  
 Quinctius Flaminius alt. *Dr. ci.* ||  
 Quinctius] *vg.*: quintus || *Flamini-*  
*us] Bas. b: Flaminius Bas.* a idamini-  
 mus *C* || rebilius || traciam || tra-  
 cibus || binum] bis denum *Pighius* ||  
 12. Bithys] *Dr.*: bitis || a] ar *C* ab

Kr. || invisitatae] *I. F. Gr.* inuitate  
C: inuitatae || XXXXIII, 1. heren-  
te || nom || paene] *vg.*: pene || me-  
moriā || 2. collatus *Bas. a*: consu-  
latus || sponsus || pecunia pecu-  
niae] *Sig.*: pecuniā macedonicae *C*  
pecunia Macedonicae *Bas. a* (cf. *Wt*  
*prae*f.) || donodoni || 3. regens || ne-  
quamquam || 4. ferocis || locis muni-  
mentisque] *Kr.*: locis monumentis-  
que *C* locisq; munitis *Bas. a* || gen-  
tem] regem || triumpho] *C* (*I. F. Gr.*)  
|| aliam triumpho etsuperlectilem ||  
auri] *om. Par.* 1573 || c. xx. et. vii.  
|| x. et viii. *C*: f. mille (i. e. ∞) et  
novem *I. F. Gr.* || x. tria *C* = decem  
tria] *Bekkerus Kra*: decem et tria  
*Kr.* tria *Bas. a* triginta *I. F. Gr.* ||  
6. aliquod || 7. latinquantum || 8.  
mille multoque || sestertium ducenti-  
ens] *vg.* = hñ. cc. *C* || antiantas ||  
9. coniugem || recusantibusqu || spo-  
lentinis || Iguvium] *Turnebus, Sig.*:  
igiturium || 10. f. reliqui *Ma.* || Illy-  
rica praeda] *Ma.*: inlyricopraeda *C*  
Illyrico praedae *Bas. a* || de .. rege  
capti; eos] *Ma.*: de .. recaptoseos *C*  
: de .. rege captos eos *Bas. a* || Cor-  
cyraeis] *Sig.* Coryreis *Bas. a*: cor-  
cyrei || Dyrracinis *Bas. a*: dyrraeini-  
his || XXXXIII, 1. populato] opta-  
to || f. nusquam *Crev. Dr.* || *C*] et ||  
2. Appuleium *vg.* || nerua || calnum  
|| Quinctilium] *vg.*: quintilium || 3.  
posttridie || calendae intercalariae  
(v. *Wt prae*f.) s. intercalariae calen-  
dae *W*: intercalariaet *C* intercala-  
res *Bas. a* kalendae intercalares *Dr.*  
*Crev. Th. Mommsenius l. XXXIII*,  
11, 13 l. || léocum || *T. Bas. a*: tullu-  
um || Quinctium] *vg.*: quintum || *Q.*] *Sig.*  
cf. *Duk. et Dr. ad lib. XXXVII*,  
47, 8 adn.: m. || 4. comitum *C* comi-  
tum numero ci. *W* || atoruma portaa  
|| 5. concu] quidque || gratulatum  
|| getumque || uenissent || 6. petit ||  
7. datur] || *L.*] *C* §. 17, *Bas. a* (*Pi-*  
*ghius a Dr. l., Mommsenius CIL* i nr.  
35): h. l. *om. C*; *P. Val. Maz.* v, 1, 1  
ibique *Iul. Paris* || quae] que || re-  
ciperent, benigne conductae ipse  
dubitans *Duk.* || 8. senatu || adiit]

*Dr.*: adit *Bas. a* agit *C* || commemo-  
rabiturpetit || 9. secum] etsecum ||  
anthioco || possideret || macedoniam  
|| fuerat || 10. si is] *Kr.*: is *C* Si *Bas.*  
*a* || populi Romani] *vg.* = pr *C*: erat  
cum Antiochi coicerem; ex pr nota  
male inculcata peruissent §. 11 ortum  
esse etiamnunc censeo || [factus es-  
set, cum Antiochi] add. *Ma.* || esset]  
est || 11. antiochi || fuisse et] *Ma.*:  
fuisset *Bas. a* peruissent *C* fuisse  
comperissent *W prae*f. (*Kochius l. l.*)  
|| appareret aut datum .. esse] *Ma.*:  
apparere: aut si datus .. esset *Bas. a*  
apparatautdatum .. esset *C* || igno-  
sceret || deberet || quidquam || 12.  
cui detur] s. quoi detur *Mur. Crev.*  
(*Ma.* 286): quodetur *C* quod detur  
*Bas. a* || quidem] quideturquidem ||  
13. fili] *Ma.*: felici *C* facile *Bas. a* ||  
acciperetqua] tam || ptolemeum || 14.  
prusiaset *C*; f. Prusia est || dimis-  
sum || ex c ∞ sestertiis] *scripti*: ex  
sestertis *C* ex sestertiis *Bas. a*  
ex *C* - *H* - *S* *I. F. Gr.*, qui cf., ex *cx*  
sestertiis *Heus.* || pondo] *Bas. a* = *p*  
*C* || 15. masgæarefiliorum || aliam  
quæaqad || pertineretsæuoromæ-  
subprenesteimmolaret || 16 sq. ute-  
retur etc.] recte distinxit *Ma.* || datum  
|| 17. cornelio || 18. amireletum || ce-  
tera] *F. L. Lentzius l. l.*: etea *C* (f.  
*alt. comma om. W*) ex ea *Ald.* ea *Dr.*  
*Crev. et s. sic s. tanta Rup.* || benigni-  
tatem || populumregem || ferunt]  
ferme || ipsi emi non sisse] *Kr.*: ipsi  
emimonsisse *C* ipsum emisse *Bas. a*  
ipsum renuisse *I. F. Gr.* (ipsi renuisse  
*Lentzius l. l.*) || accipere || 19. eum]  
cum || maiestatem || se] si || ferre;  
ideo *Ma.*: ferretideo *C* ferre, & ideo  
*Bas. a* || genere || 20. quoque cum]  
q...e. um || summisso || 21. haud  
*Bas. a*: aut || *vocc.* Asia bellum vis  
dignosci possunt, sequuntur versus duo  
omnino evanidi, tum TITI LITI AB URBE  
CONDITA | (al. m. recentior inter lin.  
hanc et sq. add. versus unum fere  
evanidum, cuius extr. tantum literas  
dedo restat legi fere possunt) || LIB  
XLV EXPL | INC LIB ... FELICITER | *C.*

---

[PERIOCHA LIBRI XXXXI.]

[Ignis in aede Vestae extinctus est. Ti. Sempronius Gracchus proconsul Celtiberos victos in deditionem accepit monumentumque operum suorum Gracchurim oppidum in Hispania constituit et a Postumio Albino proconsule Vaccae ac Lusitani subacti sunt. uterque triumphavit. Antiochus Antiochi filius obses Romanis a patre datus, mortuo fratre Seleuco, qui patri defuncto successerat, in regnum Syriae ab urbe dimissus. qui praeter religionem, quam multa templa magnifica multis locis erexit, Athenis Iovis Olympii et Antiochiae [Capitolini], vilissimum regem egit. lustrum a censoribus conditum est; censa sunt civium capita ducenta quinquaginta octo milia ducenta nonaginta quattuor. Q. Voconius Saxa rubunus plebis legem tulit, ne quis mulierem heredem institueret. nascit legem M. Cato; extat oratio eius. praeterea res adversus Ligures et Histros et Sardos et Celtiberos a conpluribus ducibus prospere gestas et initia belli Macedonici continet, quod Perseus Philippi filius moliebatur. miserat ad Carthaginienses legationem, et ab his nocte audita erat. sed et alias Graeciae civitates sollicitabat.]

---

TITI LIVI  
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXI.

I. [.....] a patre in pace habitam armasse eoque 1  
uventuti praedandi cupidae pergratus esse dicebatur.  
consilium de Histrico bello cum haberet consul, alii  
perendum extemplo, antequam contrahere copias hostes  
possent, alii consulendum prius senatum censebant. vicit 2  
sententia, quae diem non proferebat. profectus ab Aquileia consul castra ad lacum Timavi posuit; inminet mari  
et lacus. eodem decem navibus C. Furius duumvir nava-  
lis venit. adversus Illyriorum classem creati duumviri 3

navales erant. qui tuendae viginti navibus maris superi orae Anconam velut cardinem haberent: inde L. Cornelius dextra litora usque ad Tarentum, C. Furius laeva usque ad Aquileiam tueretur. eae naves ad proximum portum in Histriae fines cum onerariis et magno com-  
4 meatu missae, secutusque cum legionibus consul quinque  
5 ferme milia a mari posuit castra. in portu emporium brevi perfrequens factum, omniaque hinc in castra sub-  
portabantur. et quo id tutius fieret, stationes ab omni-  
6 bus castrorum partibus circumdatae sunt; in Histriamque  
versum praesidium stativum repentina cohors Placentina obposita inter mare et castra et, ut item aquatoribus ad  
fluvium esset praesidium, M. Aebutius tribunus militum  
secundae legionis duos manipulos militum adducere ius-  
7 sus est; T. et C. Aelii tribuni militum legionem tertiam,  
quae pabulatores et lignatores tueretur, via quae Aquileiam fert duxerant. ab eadem regione mille ferme pas-  
8 suum castra erant Gallorum; Catmelus pro regulo erat  
tribus haut amplius milibus armatorum.

1 II. Histri, ut primum ad lacum Timavi castra sunt  
Romana mota, ipsi post collem occulto loco consederunt,  
2 et inde obliquis itineribus agmen sequebantur in omnem  
occasionem intenti, nec quicquam eos quae terra mari-  
3 que agerentur fallebat. postquam stationes invalidas esse  
pro castris, forum turba inermi frequens inter castra et  
mare mercantium sine ullo terrestri aut maritimo mun-  
imento viderunt, duo simul praesidia, Placentinae cohortis  
4 et manipulorum secundae legionis, adgrediuntur. nebula  
matutina texerat inceptum; qua dilabente ad primum te-  
porem solis perlucens iam aliquid, incerta tamen, ut solet,  
lux speciem omnium multiplicem intuenti reddens, tum  
quoque frustrata Romanos, multo maiorem iis quam erat  
5 hostium aciem ostendit. qua territi utriusque stationis  
milites ingenti tumultu cum in castra confugissent, haud  
paulo ibi plus quam quod secum ipsi adtulerant terroris  
6 fecerunt. nam neque dicere, quid fugissent, nec percun-  
ctantibus reddere responsum poterant; et clamor in portis,  
ut ubi nulla esset statio, quae sustineret impetum, audie-  
batur; et concursatio in obscuro incidentium aliorum in

lios incertum fecerat, an hostis intra vallum esset. una 7  
 vox audiebatur ad mare vocantium; id forte temere ab  
 uno exclamatum totis passim personabat castris. itaque 8  
 primo velut iussi id facere pauci (armati), maior pars in-  
 ermes, ad mare decurrunt; dein plures, postremo prope  
 omnes, et ipse consul, cum frustra revocare fugientes  
 conatus nec imperio nec auctoritate nec precibus ad ex-  
 remum valuisset. unus remansit M. Licinius Strabo, 9  
 tribunus militum tertiae legionis, cum tribus signis ab  
 egione sua relictus. hunc in vacua castra impetu facto  
 Histri, cum alius armatus iis nemo obviam isset, in prae-  
 torio instrumentem atque adhortantem suos obpresserunt.  
 proelium atrocius quam pro paucitate resistentium fuit, 10  
 nec ante finitum est quam tribunus militum quique circa  
 eum constiterant interfecti sunt. praetorio delecto, dire-  
 ctis quae ibi fuerunt, ad quaestorium forum quintanam-  
 que hostes pervenerunt. ibi cum omnium rerum paratam 12  
 expositamque copiam et stratos lectos in quaestorio in-  
 venissent, regulus accubans epulari coepit. mox idem 13  
 ceteri omnes, armorum hostiumque obliiti, faciunt et, ut  
 quibus insuetus liberalior victus esset, avidius vino cibo-  
 que corpora onerant.

III. Nequaquam eadem est tum rei forma apud Ro- 1  
 manos; terra, mari trepidatur; nautici tabernacula deten-  
 nunt lunt commeatumque in litore expositum in naves rapiunt,  
 milites in scaphas et mare territi ruunt, nautae metu, ne 2  
 compleantur navigia, alii turbae obsistunt, alii ab litore  
 naves in altum expellunt. inde certamen, mox etiam pugna 3  
 cum vulneribus et caede in vicem militum nautarumque  
 oritur, donec iussu consulis procul a terra classis sub-  
 mota est. discernere inde inermes ab armatis coepit. vix 4  
 mille ducenti ex tanta multitudine, qui arma haberent,  
 perpauci equites, qui equos secum eduxissent, inventi  
 sunt; cetera deformis turba velut lixarum calonumque,  
 praeda fere futura, si belli hostes meminissent. tunc de- 5  
 mum nuntius ad tertiam legionem revocandam et Gallo-  
 rum praesidium, et simul ex omnibus locis ad castra  
 recipienda demendamque ignominiam rediri coeptum est.  
 tribuni militum tertiae legionis pabulum lignaque proicere 6



iubent, centurionibus imperant, ut graviores aetate milites binos in ea iumenta, ex quibus onera deiecta erant, inponant, equites ut singulos e iuvenibus pedites secum in equos tollant: egregiam gloriam legionis fore, si castra metu secundanorum amissa sua virtute recipiant. et recipi facile esse, si in praeda occupati barbari subito obprimantur; sicut ceperint, posse capi. summa militum alacritate adhortatio audita est. ferunt citati signa, nec signiferos armati morantur. priores tamen consul copiasque, quae a mari reducebantur, ad vallum accesserunt.

9 L. Atius tribunus primus secundae legionis non hortabatur modo milites, sed docebat etiam, si victores Histri, quibus armis cepissent castra, iisdem capta retinere in animo haberent, primum exutum castris hostem ad mare persecuturos fuisse, deinde stationes certe pro vallo habituros: vino somnoque veri simile esse mersos iacere.

1 III. Sub haec A. Baeculonium signiferum suum, 2 notae fortitudinis virum, inferre signum iussit. ille, si unum se sequerentur, quo celerius fieret, facturum dixit, conisusque cum trans vallum signum traiecisset, primus 3 omnium portam intravit. et parte alia T. et C. Aelii tribuni militum tertiae legionis cum equitatu adveniunt. confestim et quos binos oneraria in iumenta inposuerant 4 secuti et consul cum toto agmine. at Histrorum pauci, qui modice vinosi erant, memores fuerant fugae, aliis somno mors continuata est, integraque sua omnia Romani, praeterquam quod vini cibique absumptum erat, 5 receperunt. aegri quoque milites, qui in castris relictii fuerant, postquam intra vallum suos senserunt, armis 6 arreptis caedem ingentem fecerunt. ante omnes insignis opera fuit C. Popillii equitis, Sabello cognomen erat. is 7 pede saucio relictus longe plurimos hostium occidit. ad octo milia Histrorum sunt caesa, captus nemo, quia ira et indignatio inmemores praedae fecit. rex tamen Histrorum temulentus ex convivio, raptim a suis in equum 8 inpositus, fugit. ex victoribus ducenti triginta septem milites perierunt, plures in matutina fuga quam in recipiendis castris.

1 V. Forte ita evenit, ut Cn. et L. Gavillii Novelli,

Aquileienses, cum com meatu venientes, ignari prope in capta castra ab Histris inciderent. ii cum Aquileiam 2 relictis impedimentis refugissent, omnia terrore ac tumultu non Aquileiae modo, sed Romae quoque post paucos dies impleverunt; quo non capta tantum castra ab hostibus 3 nec fuga, quae vera erant, sed perditas res deletumque exercitum omnem adlatum est. itaque, quod in tumultu 4 fieri solet, dilectus extra ordinem non in urbe tantum, sed tota Italia indicti. duae legiones civium Romanorum conscriptae et decem milia peditum cum equitibus quingentis sociis nominis Latini imperata. M. Iunius consul 5 transire in Galliam et ab civitatibus provinciae eius quantum quaeque posset militum exigere iussus. simul decretum, ut Ti. Claudius praetor militibus legionis quartae et sociis Latini nominis quinque milibus, equitum ducentis quinquaginta Pisas ut convenirent ediceret eamque provinciam, dum consul inde abesset, tutaretur, M. 7 Titinius praetor legionem primam, parem numerum sociorum peditum equitumque, Ariminum convenire iuberet. Nero paludatus Pisas in provinciam est profectus; 8 Titinius C. Cassio tribuno militum Ariminum qui praeesset legioni misso dilectum Romae habuit. M. Iunius 9 consul ex Liguribus in provinciam Galliam transgressus, auxiliis protinus per civitates Galliae militibusque coloniis imperatis, Aquileiam pervenit. ibi certior factus exerci- 10 tum incolumem esse, scriptis litteris Romam, ne tumultuantur, ipse remissis auxiliis, quae Gallis imperaverat, ad collegam est profectus. Romae magna ex necopinato 11 laetitia fuit; dilectus omissus est, exauctorati qui sacramento dixerant et exercitus, qui Arimini pestilentia adfectus erat, domum dimissus. Histri magnis copiis cum 12 castra haud procul consulis castris haberent, postquam alterum consulem cum exercitu novo advenisse audierunt, passim in civitates dilapsi sunt. consules Aquileiam in hiberna legiones reduxerunt.

VI. Sedato tandem Histrico tumultu senatus consul- 1 tum factum est, ut consules inter se compararent, uter eorum ad comitia habenda Romam rediret. cum absen- 2 tem Manlium tribuni plebis Licinius Nerva et C. Papirius

Turdus in contionibus lacerarent rogationemque promulgarent, ne Manlius post idus Martiae — prorogatae namque consulibus iam in annum provinciae erant — imperium retineret, uti causam extemplo dicere, cum  
3 abisset magistratu, posset, huic rogationi Q. Aelius collega intercessit magnisque contentionibus obtinuit, ne perferretur.

4 Per eos dies Ti. Sempronius Gracchus et L. Postumius Albinus ex Hispania Romam cum revertissent, senatus iis a M. Titinio praetore datus in aede Bellonae ad disserendas res quas gessissent postulandosque honores meritos [et] ut diis immortalibus haberetur honos.

5 Eodem tempore et in Sardinia magnum tumultum esse literis T. Aebutii praetoris cognitum est, quas filius  
6 eius ad senatum adtulerat. Ilienses adiunctis Balarorum auxiliis pacatam provinciam invaserant nec eis invalido exercitu et magna parte pestilentia absumpto resisti poterat.  
7 eadem et Sardorum legati nuntiabant orantes, ut urbibus saltem — iam enim agros deploratos esse — opem senatus ferret. haec legatio totumque quod ad Sardiniam pertinebat ad novos magistratus reiectum est.

8 Aeque miserabilis legatio Lyciorum, qui crudelitatem Rhodiorum, quibus ab L. Cornelio Scipione adtributi erant,  
9 querebantur: fuisse sub ditione Antiochi; eam regiam servitutem conlatam cum praesenti statu praeclaram libertatem visam. non publice tantum se premi imperio, sed  
10 singulos iustum pati servitium. iuxta se, coniuges liberosque vexari, in corpus, in tergum saeviri, famam, quod indignum sit, maculari dehonestarique et palam res odiosas fieri iuris etiam usurpandi causa, ne pro dubio habeant nihil inter se et argento parata mancipia interesse.  
11 motus his senatus litteras Lyciis ad Rhodios dedit, nec Lycios Rhodiis nec ullos alii cuiquam, qui nati liberi  
12 sint, in servitutem dari placere: Lycios ita sub Rhodiorum simul imperio et tutela esse, ut in ditione populi Romani civitates sociae sint.

1 VII. Triumphi deinde ex Hispania duo continui acti. prior Sempronius Gracchus de Celtiberis sociisque eorum,  
2 postero die L. Postumius de Lusitanis aliisque

eiusdem regionis Hispanis triumphavit. quadraginta milia pondo argenti Ti. Gracchus transtulit, viginti milia Albinus. militibus denarios quinos vicanos, duplex centurioni, triplex equiti ambo diviserunt, sociis tantumdem quantum Romanis.

Per eosdem forte dies M. Iunius consul ex Histria comitiorum causa Romam venit. eum cum in senatu fatigassent interrogationibus tribuni plebis Papirius et Licinius de his, quae in Histria essent acta, in contionem quoque produxerunt. ad quae cum consul se dies non plus undecim in ea provincia fuisse responderet, quae se absente acta essent, se quoque, ut illos, fama comperta habere, exsequebantur deinde quaerentes, quid ita non potius A. Manlius Romam venisset, ut rationem redderet populo Romano, cur ex Gallia provincia, quam sortitus esset, in Histriam transisset, quando id bellum senatus decrevisset, quando id bellum populus Romanus iussisset. at hercule privato quidem consilio bellum susceptum esse, sed gestum prudenter fortiterque. immo utrum susceptum sit nequius an inconsultius gestum, dici non posse. stationes duas necopinantes ab Histris oppressas, castra Romana capta, quod peditum, quod equitum in castris fuerit. ceteros inermes fusosque, ante omnes consulem ipsum, ad mare ac naves fugisse. privatum rationem redditurum earum rerum esse, quoniam consul noluisset.

VIII. Comitia deinde habita. consules creati C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus. et postero die praetores facti P. Aelius Tubero iterum, C. Quinctius Flamininus, C. Numisius, L. Mummius, Cn. Cornelius Scipio, C. Valerius Laevinus. Tuberoni urbana iurisdictio, Quinctio peregrina evenit, Numisio Sicilia, Mumio Sardinia; sed ea propter belli magnitudinem provincia consularis facta. Gracchus eam sortitur, Histriam Claudius. Scipio et Laevinus Galliam in duas divisam provincias sortiti sunt. idibus Martiis, quo die Semprius Claudiusque consulatum inierunt, mentio tantum de provinciis Sardinia Histriaque et utriusque hostibus fuit, qui in his provinciis bellum concivissent. postero die

legati Sardorum, qui ad novos magistratus dilati erant, L. Minucius Thermus, qui legatus Manlii consulis in Histria fuerat, in senatum venit. ab his edoctus est senatus, quantum belli eae provinciae haberent.

- 6 Moverunt senatum et legationes sociûm nominis Latini, quae et censores et priores consules fatigaverant,  
7 tandem in senatum introductae. summa querellarum erat, cives suos Romae censos plerosque Romam commigrasse: quod si permittatur, perpauca lustris futurum, ut deserta  
8 oppida, deserti agri nullum militem dare possent. Fregellas quoque milia quattuor familiarum transisse ab se Samnites Paelignique querebantur neque eo minus aut  
9 hos aut illos in dilectum militum dare. genera autem fraudis duo mutandae viritim civitatis inducta erant. lex sociis (ac) nominis Latini, qui stirpem ex sese domi relinquerent, dabat, ut cives Romani fierent. ea lege male utendo alii sociis, alii populo Romano iniuriam faciebant.  
10 nam et ne stirpem domi relinquerent, liberos suos quibusquibus Romanis in eam condicionem, ut manumitterentur, mancipio dabant, libertinique cives essent; et quibus stirpes deesset, quam relinquerent, ut cives Romani fierent, [...]. postea his quoque imaginibus iurispretis, promiscue sine lege, sine stirpe in civitatem Romanam per migrationem et censum transibant. haec ne postea fierent petebant legati et ut redire in civitates iuberent socios; deinde, ut lege caverent, ne quis quem civitatis mutandae causa suum faceret neve alienaret, et si quis ita civis Romanus factus esset, [id ratum ne esset]. haec impetrata ab senatu.

- 1 VIII. Provinciae deinde, quae in bello erant, Sardinia atque Histria decretae. in Sardiniam duae legiones scribi iussae, quina milia in singulas et duceni pedites, treceni equites, et duodecim milia peditum sociorum ac Latini nominis et sescenti equites et decem quinqueremes naves, si deducere ex navalibus vellet. tantumdem peditum equitumque in Histriam, quantum in Sardiniam, decretum. et legionem unam cum equitibus trecentis et quinque milia peditum sociorum et ducentos quinquaginta mittere equites in Hispaniam consules ad M. Titi-

nium iussi. priusquam consules provincias sortirentur, 4  
 prodigia nuntiata sunt: lapidem in agro Crustumino in  
 lucum Martis de caelo cecidisse, puerum trunci corporis 5  
 in agro Romano natum et quadrupedem anguem visum,  
 et Capuae multa in foro aedificia de caelo tacta, et Pu-  
 teolis duas naves fulminis ictu concrematas esse. inter 6  
 haec, quae nuntiabantur, lupus etiam Romae interdium  
 agitatus, cum Collina porta intrasset, per Esquilinam  
 magno consectantium tumultu evasit. eorum prodigiorum 7  
 causa consules maiores hostias inmolarunt et diem unum  
 circa omnia pulvinaria supplicatio fuit. sacrificiis rite 8  
 perfectis provincias sortiti sunt; Claudio Histria, Sem-  
 pronio Sardinia obvenit. legem dein de sociis C. Clau- 9  
 dius tulit [ex] senatus consulto et edixit, qui socii (ac)  
 nominis Latini ipsi maioresve eorum M. Claudio, T.  
 Quinctio censoribus postve ea apud socios nominis La-  
 tini censi essent, ut omnes in suam quisque civitatem  
 ante kal. Novembres redirent. quaestio, qui ita non red- 10  
 issent, L. Mummio praetori decreta est. ad legem et  
 edictum consulis senatus consultum adiectum est, ut 11  
 dictator, consul, interrex, censor, praetor qui nunc esset  
 [quive posthac futurus esset] apud eorum quem [qui]  
 manu mitteretur, in libertatem vindicaretur, ut ius iuran-  
 dum daret, qui eum manu mitteret, civitatis mutandae  
 causa manu non mittere; in quo id non iuraret, eum  
 manu mittendum non censuerunt. haec in posterum  
 cauta, iussique edicto C. Claudii cons. [...] Claudio de-  
 creta est.

X. Dum haec Romae geruntur, M. Iunius et A. Man- 1  
 lius, qui priore anno consules fuerant, cum Aquileiae  
 hibernassent, principio veris in finis Histrorum exercitum  
 introduxerunt; ubi cum effuse popularentur, dolor magis 2  
 et indignatio diripi res suas cernentes Histros, quam certa  
 spes satis sibi virium adversus duos [esse] exercitus  
 excivit. concursu ex omnibus populis iuventutis facto 3  
 repentinus et tumultuarius exercitus acrius primo inpetu  
 quam perseverantius pugnavit. ad quattuor milia eorum 4  
 in acie caesa; ceteri omisso bello in civitates passim dif-  
 fugerunt. inde legatos primum ad pacem petendam in

5 castra Romana, deinde obsides imperatos miserunt. haec cum Romae cognita litteris proconsulum essent, C. Claudius consul veritus, ne forte ea res provinciam [et] exercitum sibi adimeret, non votis nuncupatis, non paludatis lictoribus, uno omnium certiore facto collega nocte profectus, praeceps in provinciam abiit; ubi inconsultus  
6 quam venerat se gessit. nam cum contione advocata fugam e castris A. Manli adversis auribus militum, quippe qui primi ipsi fugissent, iactasset [et] ingessisset probra M. Iunio, quod se dedecoris socium collegae fecisset, ad  
7 extremum utrumque decedere provincia iussit. quod cum illi tum consulis imperio dicto audientes facturos [se] esse dicerent, cum is more maiorum, secundum vota in Capitolio nuncupata, lictoribus paludatis profectus ab  
8 urbe esset, furens ira vocatum qui pro quaestore Manli erat catenas poposcit, vinctos se Iunium Manliumque  
9 minitans Romam missurum. ab eo quoque spretum consulis imperium est; et circumfusus exercitus, favens imperatorum causae et consuli infestus, animos ad non  
10 parendum addebat. postremo fatigatus consul et contumelias singulorum et multitudinis — nam insuper inridebant — ludibriis, nave eadem qua venerat Aquileiam  
11 rediit. inde collegae scripsit, ut militum novorum ei parti, quae scripta in Histriam provinciam esset, ediceret, Aquileiam ut conveniret, ne quid se Romae teneret, quo  
12 minus votis nuncupatis paludatus ab urbe exiret. haec a collega obsequenter facta brevisque dies ad conveniendum edicta est. Claudius prope consecutus est litteras  
13 suas. contione adveniens de Manlio et Iunio habita, non ultra triduum moratus Romae, paludatis lictoribus votisque in Capitolio nuncupatis, in provinciam aequae ac prius praecipiti celeritate abiit.

1 XI. Paucis ante diebus Iunius Manliusque oppidum Nesactium, quo se principes Histrorum et regulus ipse  
2 Aepulo receperat, summa vi oppugnant. eo Claudius duabus legionibus novis adductis, vetere exercitu cum suis ducibus dimisso, ipse oppidum circumsegit et vineis  
3 oppugnare intendit amnemque praeterfluentem moenia, qui et impedimento oppugnantibus erat et aquationem

Histris praebebat, multorum dierum opere exceptum  
novo alveo avertit. ea res barbaros miraculo terruit ab-  
scissae aquae; et ne tum quidem memores pacis, in cae-  
dem coniugum ac liberorum versi, etiam ut spectaculo  
hostibus tam foedum facinus esset, palam in muris truci-  
datis praecipitabant. inter simul conplorationem feminarum 5  
puerorumque, simul nefandam caedem, milites transgressi  
murum oppidum intrarunt. cuius capti simul ex pavido 6  
clamore fugientium [nuntium] accepit rex, traiecit ferro pe-  
ctus, ne vivus caperetur; ceteri capti aut occisi. duo deinde 7  
oppida, Mutila et Faveria, vi capta et deleta. praeda, ut 8  
in gente inopi, spe maior fuit, et omnis militibus con-  
cessa est. quinque milia capitum sescenta triginta duo  
sub corona venierunt. auctores belli virgis caesi et se-  
curi percussi. Histria tota trium oppidorum excidio et 9  
morte regis pacata est omnesque undique populi obsidi-  
bus datis in dicionem venerunt.

Sub Histrici finem belli aput Ligures concilia de bello  
haberi coepta.

XII. Ti. Claudius proconsul, qui praetor priore anno 1  
fuerat, cum praesidio legionis unius Pisis praeerat. cuius 2  
litteris senatus certior factus, eas ipsas litteras ad C. Clau-  
dium — nam alter consul iam in Sardiniam traiecerat —  
deferendas censet et adicit decretum, quoniam Histria 3  
provincia confecta esset, si ei videretur, exercitum tra-  
duceret in Ligures. simul ex litteris consulis, quas de 4  
rebus in Histria gestis scripserat, in biduum supplicatio  
decreta. et [ab] altero consule Ti. Sempronio in Sardinia  
prosperè res gesta. exercitum in agrum Sardorum Ilien- 5  
sium induxit; Balarorum magna auxilia Iliensibus vene-  
rant; cum utraque gente signis conlatis conflixit. fusi  
fugatique hostes castrisque exuti, duodecim milia arma-  
torum caesa. postero die arma lecta conici in acervum 6  
iussit consul sacrumque id Vulcano cremavit. victorem  
exercitum in hiberna sociarum urbium reduxit. et C. 7  
Claudius litteris Ti. Claudi et senatus consulto accepto  
ex Histria legiones in Ligures transduxit. ad Sculten- 8  
nam flumen in campos progressi castra habebant hostes.  
ibi cum his acie dimicatum. quindecim milia caesa,



plus septingenti aut in proelio aut in castris — nam ea quoque expugnata sunt — capti et signa militaria unum  
 9 et quinquaginta capta. Ligures, reliquiae caedis, in montes refugerunt passimque populanti campestris agros  
 10 consuli nulla usquam apparuerunt arma. Claudius duarum gentium uno anno victor, duabus, quod raro alius, in consulatu, paca[tis....]tisque provinciis Romam revertit.

1 XIII. Prodigia eo anno nuntiata, in Crustumino avem sanqualem, quam vocant, sacrum lapidem rostro cecidisse,  
 2 bovem in Campania locutam, vaccam aeneam Syracusis ab agresti tauro, qui pecore aberrasset, initam ac semine  
 3 aspersam. in Crustumino diem unum in ipso loco supplicatio fuit et in Campania bos alenda publice data Syracusanumque prodigium expiatum editis ab haruspicibus  
 dis, quibus supplicaretur.

4 Pontifex eo anno mortuus est M. Claudius Marcellus, qui consul censorque fuerat. in eius locum suffectus est pontifex filius eius M. Marcellus. et Lunam colonia eodem anno duo milia civium Romanorum sunt deducta.  
 5 triumviri deduxerunt P. Aelius, [M. Aemilius] Lepidus, Cn. Sicinius; quinquagena et singula iugera et semisses agri in singulos dati sunt. de Liguribus captus [is] ager erat; Etruscorum ante quam Ligurum fuerat.

6 C. Claudius consul ad urbem venit; cui, cum in senatu de rebus in Histria Liguribusque prospere gestis  
 [disseruisset], postulanti triumphus est decretus. triumphavit in magistratu de duabus simul gentibus. tulit in  
 7 eo triumpho denarium trecenta milia septem et victoriatum octoginta quinque milia septingentos duos. militibus in singulos quini deni denari dati, duplex centurioni,  
 8 triplex equiti. sociis dimidio minus quam civibus datum. itaque taciti, ut iratos esse sentires, secuti sunt currum.

1 XIII. Cum is triumphus de Liguribus agebatur, Ligures postquam senserunt non consularem tantum exercitum Romam abductum, sed legionem ab Ti. Claudio  
 2 Pisis dimissam, soluti metu, clam exercitu indicto, per transversos limites superatis montibus in campos degressi, agrum Mutinensem populati, repentino impetu

coloniam ipsam ceperunt. id ubi Romam adlatum est, 3  
 senatus C. Claudium consulem comitia primo quoque  
 tempore habere iussit creatisque in annum magistratibus  
 in provinciam redire et coloniam ex hostibus eripere. ita  
 uti censuit senatus, comitia habita. consules creati Cn. 4  
 Cornelius Scipio Hispallus, Q. Petillius Spurius. prae- 5  
 tores inde facti M. Popillius Laenas, P. Licinius Cras-  
 sus, M. Cornelius Scipio, L. Papirius Maso, M. Aburius,  
 L. Aquillius Gallus. C. Claudio consuli prorogatum in an- 6  
 num imperium et Gallia provincia; et ne Histri idem quod  
 et Ligures facerent, socios nominis Latini in Histriam  
 mitteret, quos triumphi causa de provincia deduxisset.

Cn. Cornelio et Q. Petillio consulibus, quo die 7  
 gistratum inierunt, immolantibus Iovi singulis bubus,  
 uti solet, in ea hostia, qua Q. Petillius sacrificavit, in  
 iocinere caput non inventum. id cum ad senatum rettu- 8  
 lisset, bove perlitare iussus. de provinciis deinde con- 8  
 sultus senatus Pisas et Ligures provincias consulibus  
 decrevit; cui Pisae provincia obvenisset, cum magistra- 9  
 tum creandorum tempus esset, ad comitia reverti iussit.  
 additum decreto, ut binas legiones novas scriberent et 10  
 treceños equites, et dena milia peditum sociis nomini-  
 que Latino et sescenos imperarent equites. Ti. Claudio 11  
 prorogatum est imperium in id tempus, quo in provin-  
 ciam consul venisset.

XV. Dum de iis rebus [in] senatu agitur, Cn. Cor- 1  
 nelius evocatus a viatore, cum templo egressus esset,  
 paulo post rediit confuso vultu et exposuit patribus con-  
 scriptis, bovis sescennalis quem inmolavisset iecur diffu-  
 xisse. id se victimario nuntianti parum credentem ipsum 2  
 aquam effundi ex olla, ubi exta coquerentur, iussisse et  
 vidisse ceteram integram partem extorum, iecur omne  
 inenarrabili tabe absumptum. territatis eo prodigio patri- 3  
 bus, et alter consul curam adiecit, qui se, quod caput  
 iocineri defuisset, tribus bubus perlitasse negavit. sena- 4  
 tus maioribus hostis usque ad litationem sacrificari iussit.  
 ceteris diis perlitatum ferunt, Saluti Petillium perlitasse  
 negant. inde consules praetoresque provincias sortiti. Pi-  
 sae Cn. Cornelio, Ligures Petillio obvenerunt. praetores 5

L. Papirius Maso urbanam, M. Aburius inter peregrinos sortiti sunt. M. Cornelius Scipio Maluginensis Hispaniam ulteriorem, L. Aquillius Gallus Siciliam habuit. 6 duo deprecati sunt, ne in provincias irent, M. Popillius in Sardiniam: Gracchum eam provinciam pacare, ei T. Aebutium praetorem adiutorem ab senatu datum esse. 7 interrumpi tenorem rerum, in quibus peragendis continuatio ipsa efficacissima esset, minime convenire. inter 8 traditionem imperi novitatemque successoris, quae noscendis prius quam agendis rebus inbuenda sit, saepe bene gerendae rei occasiones interciderere. probata Popilli 9 excusatio est. P. Licinius Crassus sacrificis se impediri sollemnibus excusabat, ne in provinciam iret. ceterior 10 Hispania obvenerat. ceterum aut ire iussus aut iurare pro contione, sollemni sacrificio se prohiberi. id ubi in P. Licinio ita statutum est, et ab se uti ius iurandum acciperent M. Cornelius postulavit, ne in Hispaniam 11 ulteriorem iret. praetores ambo in eadem verba iuraverunt. M. Titinius et T. Fonteius proconsules manere cum eodem imperi iure in Hispania iussi, et ut in supplementum his tria milia civium Romanorum cum equitibus ducentis, quinque milia socium Latini nominis et trecenti equites mitterentur.

1 XVI. Latinae feriae fuere ante diem tertium nonas Maias, in quibus quia in una hostia magistratus Lanuvinus precatus non erat populo Romano Quiritium, religioni fuit. id cum ad senatum relatum esset senatusque 2 ad pontificum collegium reiecisset, pontificibus, quia non recte factae Latinae essent, instaurandis Latinis placuit Lanuvinos, quorum opera instaurandae essent, hostias 3 praebere. accesserat ad religionem, [quod] Cn. Cornelius consul ex monte Albano rediens concidit et parte membrorum captus, ad Aquas Cumanas profectus ingra- 4 vescente morbo Cumis decessit. sed inde mortuus Romanam adlatus et funere magnifico elatus sepultusque est. 5 pontifex idem fuerat. consul Q. Petillius cum primum per auspicia posset, collegae subrogando comitia habere iussus et Latinas edicere, comitia in [ante] diem tertium nonas Sextiles, [Latinas] in ante diem tertium idus Sex-

tiles edixit. plenis religionum animis prodigia insuper 6  
nuntiata, Tusculi facem in caelo visam, Gabis aedem  
Apollinis et privata aedificia conplura, Graviscais murum  
portamque de caelo tacta. ea patres procurari, uti pon-  
tificates censuissent, iusserunt.

Dum consules primum religiones, deinde alterum alte- 7  
rius mors et comitia et Latinarum instauratio inpediunt,  
interim C. Claudius exercitum ad Mutinam, quam Ligu-  
res priore anno ceperant, admovit. ante triduum quam 8  
oppugnare coeperat, receptam ex hostibus colonis resti-  
tuit. octo milia ibi Ligurum intra muros caesa; litterae 9  
que Romam extemplo scriptae, quibus non modo rem  
exponeret, sed etiam gloriaretur, sua virtute ac felicitate  
neminem iam cis Alpibus hostem populo Romano, agrique  
aliquantum captum, qui multis milibus hominum dividi  
virutum posset.

XVII. Et Ti. Sempronius eodem tempore in Sardinia 1  
multis secundis proeliis Sardos perdomuit. quindecim 2  
milia hostium sunt caesa, omnes Sardonum populi, qui  
defecerant, in dicionem redacti. stipendiaris veteribus  
duplex vectigal imperatum exactumque; ceteri frumen-  
tum contulerunt. pacata provincia obsidibusque ex tota 3  
insula ducentis triginta acceptis legati Romam qui ea  
nuntiarent missi quique ab senatu peterent, ut ob eas res  
ductu auspicioque Ti. Semproni prospere gestas diis in-  
mortalibus honos haberetur, ipsique decedenti de provin-  
cia exercitum secum deportare liceret. senatus in aede 4  
Apollinis legatorum verbis auditis supplicationem in bi-  
duum decrevit, et quadraginta maioribus hostiis consules  
sacrificare iussit, Ti. Sempronium proconsulem exercitum-  
que eo anno in provincia manere.

Comitia deinde consulis unius subrogandi, [quae] 5  
ante diem tertium nonas Sextiles edicta erant, eo ipso  
die sunt confecta. Q. Petillius consul collegam, qui ex 6  
templo magistratum occiperet, creavit C. Valerium Lae-  
vinum. ipse iam diu cupidus provinciae, cum opportuna  
cupiditati eius litterae allatae essent Ligures rebellasse,  
nonis Sextilibus paludatus [... senatus] litteris auditis  
tumultus eius causa legionem tertiam ad C. Claudium

- 7 proconsulem in Galliam proficisci iussit, et duumviros  
navales cum classe Pisas ire, qui Ligurum oram, mari-  
timum quoque terrorem admoventes, circumvectarentur.  
8 eodem Pisas et Q. Petillius consul ad conveniendum ex-  
9 ercitus [diem] edixerat. et C. Claudius proconsul audita  
rebellione Ligurum praeter eas copias, quas secum Par-  
mae habebat, subitaris collectis militibus, exercitum ad  
fines Ligurum admovit.
- 1 XVIII. Hostes sub adventum C. Claudii, a quo duce se  
meminerant nuper ad Scultennam flumen victos fugatos-  
que, locorum magis praesidio adversus infeliciter expertam  
vim quam armis se defensuri, duos montes Letum et  
2 Ballistam ceperunt, muroque insuper amplexi. tardius  
ex agris demigrantes oppressi ad mille et quingenti peri-  
3 erunt; ceteri montibus se tenebant, et ne in metu quidem  
feritatis ingentiae obliti saeviunt in praedam, quae Mu-  
tinae parta erat. captivos cum foeda laceratione inter-  
ficiunt, pecora in fanis trucidant verius passim quam rite  
4 sacrificant. satiati caede animantium, quae inanima erant  
parietibus adfligunt, vasa omnis generis usui magis quam  
5 ornamento in speciem facta. Q. Petillius consul, ne ab-  
sente se debellaretur, litteras ad C. Claudium misit, ut  
cum exercitu ad se in Galliam veniret: campis Macris  
6 se eum expectaturum. litteris acceptis Claudius ex Li-  
guribus castra movit exercitumque ad campos Macros  
consuli tradidit. eodem (tempore) paucis post diebus C.  
7 Valerius consul alter venit. ibi divisis copiis, [prius]quam  
congrederentur, communiter ambo exercitus lustraverunt.  
tum sortiti, quia non ab eadem utrumque parte adgredi  
8 hostem placebat, regiones quas peterent. Valerium auspi-  
cato sortitum constabat, quod in templo fuisset; in Petillio  
id vitii factum postea augures responderunt, quod (extra  
templum) sortem in sitella in templum latam foris ipse  
[eduxisset, cum in templo sortiri et ipsum] oporteret.  
9 profecti inde in diversas regiones. Petillius adversus  
Ballistae et Leti iugum, quod eos montes perpetuo dorso  
10 inter se iungit, castra habuit. ibi adhortantem eum pro  
contione milites, inmemorem ambiguitatis verbi, omina-  
11 tum ferunt, se eo die Letum capturum esse. duabus

simul partibus subire in adversos montes coepit. ea pars, in qua ipse erat, inpigre succedebat; alteram hostes cum propulissent, ut restitueret rem inclinatam, consul equo advectus suos quidem a fuga revocavit, ipse dum incautius ante signa observatur, missili traiectus cecidit. nec 12 hostes ducem occisum senserunt, et suorum pauci, qui viderant, haud negligenter, ut qui in eo victoriam vertiscirent, corpus occultavere. alia multitudo peditum equitumque deturbatis hostibus montis sine duce cepere. ad quinque milia Ligurum occisa; ex Romano exercitu duo et quinquaginta ceciderunt. super tam evidentem tristis 14 ominis eventum etiam ex pullario auditumst, vitium in auspicio fuisse, nec id consulem ignorasse. C. Valerius 15 audita

\* \* \*

[periti religionum iurisque publici, quando duo ordinarii 16 consules eius anni, alter morbo, alter ferro perisset, suffectum consulem negabant recte comitia habere posse]

\* \* \*

[...] deduxit.

XVIII. Cis Apenninum Garuli et Lopicini et Her- 1 gates, trans Apenninum Brinates fuerant intra Audenam amnem. P. Mucius cum is, qui Lunam Pisasque depopulati erant, bellum gessit, omnibusque in dicionem redactis arma ademit. ob eas res in Gallia Liguribusque 2 gestas duorum consulum ductu auspicioque senatus in triduum supplicationes decrevit et quadraginta hostiis sacrificari iussit.

Et tumultus quidem Gallicus et Ligustinus, qui principio eius anni exortus fuerat, haut magno conatu brevi oppressus erat; belli Macedonici subibat iam cura, miscente Perseo inter Dardanos Bastarnasque certamina. et legati, qui missi ad res visendas in Macedoniam erant, iam reverterant Romam renuntiaverantque, bellum in Dardania esse. simul venerant et ab rege Perseo oratores, qui purgarent nec accitos ab eo Bastarnas nec auctore eo quicquam facere. senatus nec liberat eius 6 culpa regem neque arguit; moneri eum tantum modo inssit, ut etiam atque etiam curaret, ut sanctum habere

7 foedus, quod ei cum Romanis esset, videri posset. Dardani cum Bastarnas non modo non excedere finibus suis, quod speraverant, sed graviores fieri in dies cernerent subnixos Thracum adcolarum et Scordiscorum auxiliis, audendum aliquid vel temere rati, omnes undique armati ad oppidum, quod proximum castris Bastarnarum erat, 8 conveniunt. hiems erat, et id anni tempus elegerant, ut Thraces Scordisque in fines suos abirent. quod ubi ita factum et solos iam esse Bastarnas audierunt, bifariam dividunt copias, pars ut recto itinere ad lacessendum ex aperto iret, pars devio saltu circumducta ab tergo adgre- 9 deretur. ceterum priusquam circumire castra hostium possent, pugnatum est; victique Dardani compelluntur in urbem, quae fere duodecim milia ab castris Bastarnarum aberat. victores confestim secuti circumsidunt urbem, haud dubie postero die aut metu dedituris se hosti- 10 bus aut vi expugnaturi. interim Dardanorum altera manus, quae circumducta erat, ignara cladis suorum, castra Bastarnarum sine praesidio relic[ta]

\* \* \*

1 XX. [...] more sella eburnea posita ius dicebat disce-  
2 ptabatque controversias minimarum rerum. adeoque nulli fortunae adhacerebat animus per omnia genera vitae errans, uti nec sibi nec aliis, quinam homo esset, satis constaret. 3 non adloqui amicos, vix notis familiariter arridere, magnificentia inaequali sese aliosque ludificari; quibusdam honoratis magnoque aestimantibus se puerilia, ut escas aut lusus, munera dare, alios nihil expectantes ditara 4 itaque nescire quid sibi vellet quibusdam videri, quidam ludere eum simpliciter, quidam haud dubie insanire aie- 5 bant. in duabus tamen magnis honestisque rebus vere regius erat animus, in urbium donis et deorum cultu 6 Megalopolitanis in Arcadia murum se circumdaturum urbi est pollicitus maioremque partem pecuniae dedit; Tegeae 7 theatrum magnificum e marmore facere instituit; Cyzi- [in] Prytaneum — id est penetrale urbis, ubi publice, quibus is honos datus est, vescuntur — vasa aurea mensae unius posuit. Rhodis [ut] nihil unum insigne, ita omnis generis, ut quaeque usus eorum postulaverunt, dona

edit. magnificentiae vero in deos vel Iovis Olympi tem- 8  
 lum Athenis, unum in terris incohatum pro magnitudine  
 ei, potest [testis] esse; sed et Delon aris insignibus 9  
 tatarumque copia exornavit, et Antiochiae Iovis Capi-  
 lini magnificum templum, non laqueatum auro tantum,  
 ad parietibus totis lammina inauratum, et alia multa in  
 his locis pollicitus, quia perbreve tempus regni eius fuit,  
 non perfecit. spectaculorum quoque omnis generis ma- 10  
 nificentia superiores reges vicit, reliquorum sui moris et  
 opia Graecorum artificum; gladiatorum munus Romanae 11  
 consuetudinis primo maiore cum terrore hominum, insue-  
 rum ad tale spectaculum, quam voluptate dedit; deinde 12  
 aepius dando, et modo volneribus tenuis, modo sine  
 nissione etiam, et familiare oculis gratumque id specta-  
 ulum fecit, et armorum studium plerisque iuvenum ac-  
 endit. itaque primo qui ab Roma magnis pretis paratos 13  
 gladiatores arcessere solitus erat, iam suo

\* \* \*

XXI. [Sci]pio inter peregrinos. M. Atilio praetori 1. 2  
 provincia Sardinia obvenerat; sed cum legione nova,  
 quam consules conscripserant, quinque milibus peditum,  
 trecentis equitibus, in Corsicam iussus est transire. dum  
 s ibi bellum gereret, Cornelio prorogatum imperium, uti  
 ptermeret Sardiniam. Cn. Servilio Caepioni in Hispaniam 3  
 iteriorem et P. Furio Philo in citeriorem tria milia  
 peditum Romanorum, equites centum quinquaginta, et  
 ociūm Latini nominis quinque milia peditum, trecenti  
 equites, Sicilia Lucio Claudio sine supplemento decreta.  
 has praeterea legiones consules scribere iussi cum iusto 4  
 numero peditum equitumque, et decem milia peditum  
 sociis imperare et sescentos equites. dilectus consulibus 5  
 eo difficilior erat, quod pestilentia, quae priore anno in  
 boves ingruerat, eo verterat in hominum morbos. qui  
 inciderant, haud facile septimum diem superabant, qui  
 superaverant longinquo, maxime quartanae, implicaban-  
 tur morbo. servitia maxime moriebantur, eorum strages 6  
 per omnis vias insepultorum erat. ne liberorum quidem  
 funeribus Libitina sufficebat. cadavera intacta a cani- 7  
 bus ac volturibus tabes absumebat, satisque constabat



nec illo nec priore anno in tanta strage boum hominum-  
 8 que volturium usquam visum. sacerdotes publici ea  
 pestilentia mortui sunt Cn. Servilius Caepio pontifex,  
 pater praetoris, et Ti. Sempronius Ti. filius Longus de-  
 cemvir sacrorum et P. Aelius Paetus augur et Ti. Sem-  
 pronius Gracchus et C. Atellus Mamilius curio maximus  
 9 [et] M. Sempronius Tuditanus [pontifex]. pontifices  
 suffecti sunt C. Sulpicius Galba [in locum Caepionis,...]  
 in locum Tuditani. augures suffecti sunt in Gracchi  
 locum T. Veturius Gracchus Sempronianus, in P. Aeli  
 Q. Aelius Paetus. decemvir sacrorum C. Sempronius  
 Longus, curio maximus C. Scribonius Curio sufficitur.  
 10 cum pestilentiae finis non fieret, senatus decrevit, uti  
 11 decemviri libros Sibyllinos adirent. ex decreto eorum  
 diem unum supplicatio fuit, et Q. Marcio Philippo verba  
 praeunte populus in foro votum concepit, si morbus  
 pestilentiaque ex agro Romano emota esset, biduum  
 12 ferias ac supplicationem se habiturum. in Veienti agro  
 biceps natus puer, et Sinuessae unimanus, et Auximi  
 puella cum dentibus; et arcus interdiu sereno caelo super  
 aedem Saturni in foro Romano intentus, et tres simul  
 13 soles effulserunt, et faces eadem nocte plures per caelum  
 lapsae sunt et in Lanuvino, Caeritesque anguem in oppido  
 suo iubatum, ravis maculis sparsum, apparuisse adfir-  
 mabant; et in agro Campano bovem locutum esse satis  
 constabat.

1 XXII. Legati nonis Iuniis ex Africa redierunt, qui  
 convento prius Masinissa rege Carthaginem ierant; cete-  
 rum certius aliquanto, quae Carthagine acta essent, ab  
 2 rege rescierant quam ab ipsis Carthaginensibus. conper-  
 tum tamen adfirmaverunt, legatos ab rege Perseo venisse  
 iisque noctu senatum in aede Aesculapi datum esse. ab  
 Carthagine legatos in Macedoniam missos et rex adfir-  
 3 maverat et ipsi parum constanter negaverant. in Mace-  
 doniam quoque mittendos legatos senatus censuit. tres  
 missi sunt, C. Laelius, M. Valerius Messala, Sex. Di-  
 gitius.

4 Perseus per id tempus, quia quidam Dolopum non  
 parebant et de quibus ambigebatur rebus disceptationem

ab rege ad Romanos revocabant, cum exercitu profectus  
sub ius indiciumque suum totam coegit gentem. inde 5  
per Oetaeos montes transgressus, religionibus quibusdam  
animo obiectis, oraculum aditurus Delphos escendit. cum  
in media repente Graecia apparuisset, magnum non fini-  
tumis modo urbibus terrorem praeiuit, set in Asiam  
quoque ad regem Eumenen nuntios tumultuosos misit.  
triduum non plus Delphis moratus, per Phthiotidem 6  
Achaïam Thessaliâque sine damno iniuriâque agrorum,  
per quos iter fecit, in regnum rediit. nec earum tantum 7  
civitatum, per quas iturus erat, satis habuit animos sibi  
conciliare; aut legatos aut litteras dimisit, petens, ne  
diutius simultatum, quae cum patre suo fuissent, memi-  
nissent: nec enim tam atroces fuisse eas, ut non cum  
ipso potuerint ac debuerint finiri; secum quidem omnia 8  
illis integra esse [ad] instituendam fideliter amicitiam.  
cum Achaeorum maxime gente reconciliandae gratiae  
viam quaerebat.

XXIII. Haec una ex omni Graecia gens et Athe- 1  
niensium civitas eo processerat irarum, ut finibus inter-  
diceret Macedonibus. itaque servitiis ex Achaïa fugien- 2  
tibus receptaculum Macedonia erat, quia, cum finibus  
suis interdixissent, intrare regni terminos ipsi non aude-  
bant. id cum Perseus animadvertisset, comprehensis omni- 3  
bus litteras [...]. ceterum ne similis fuga servorum  
postea fieret, cogitandum et illis esse. recitatis his litteris 4  
per Xenarchum praetorem, qui privatae gratiae aditum  
apud regem quaerebat, et plerisque moderate et benigne  
scriptas esse censentibus litteras, atque iis maxime qui  
praeter spem recepturi essent amissa mancipia, Callicra- 5  
tes ex iis, qui in eo verti salutem gentis crederent, si  
cum Romanis inviolatum foedus servaretur, 'parva' in-  
quit 'aut mediocris res, Achaei, quibusdam videtur agi;  
ego maxumam gravissimamque omnium non agi tantum 6  
arbitror, sed quodam modo actam esse. nam qui regibus  
Macedonum Macedonibusque ipsis finibus interdixisse-  
mus, manereque [...] id decretum scilicet, ne legatos, 7  
ne nuntios admitteremus regum, per quos aliquorum ex  
nobis animi sollicitarentur, ii contionantem quodam modo

absentem audimus regem et, si dis placet, orationem  
 8 eius probamus. et cum ferae bestiae cibum ad frandem  
 suam positum plerumque aspernentur et refugiant, nos  
 caeci specie parvi beneficii inescamur et servolorum  
 9 minimi pretii recipiendorum spe nostram ipsorum liber-  
 tatem subruui et temptari patimur. quis enim non videt  
 viam regiae societatis quaeri, qua Romanum foedus, quo  
 nostra omnia continentur, violetur? nisi hoc dubium alicui  
 est, bellandum Romanis cum Perseo esse et quod vivo  
 Philippo expectatum, morte eius interpellatum est, id  
 10 post mortem Philippi futurum. duos, ut scitis, habuit  
 filios Philippus, Demetrium et Persea. genere materno,  
 virtute, ingenio, favore Macedonum longe praestitit De-  
 11 metrius. sed quia in Romanos odii regnum posuerat  
 praemium, Demetrium nullo alio crimine quam Romanae  
 amicitiae initae occidit, Persea, quem populo Romano  
 prius paene [bellum inlaturum] quam regni heredem  
 12 futurum sciebat, regem fecit. itaque quid hic post mor-  
 tem patris egit aliud quam bellum paravit? Bastarnas  
 primum ad terrorem omnium [in] Dardaniam inmisit; qui  
 si sedem eam tenuissent, graviores eos accolae Graecia  
 13 habuisset quam Asia Gallos habebat. ea spe depulsi  
 non tamen belli consilia omisit; immo, si vere volumus  
 dicere, iam inchoavit bellum. Dolopiam armis subegit  
 nec provocantis de controversiis ad disceptationem populi  
 Romani audivit; inde transgressus Octam, ut repente in  
 medio umbilico Graeciae conspiceretur, Delphos descendit.  
 14 haec usurpatio itineris insoliti quo vobis spectare videtur?  
 Thessaliam deinde peragravit; quod sine ullius eorum  
 15 quos oderat noxia, hoc magis temptationem metuo. inde  
 litteras ad nos cum muneris specie misit, et cogitare iu-  
 bet, quo modo in relicuum hoc munere non egeamus,  
 hoc est ut decretum, quo arcentur Peloponneso Macedo-  
 16 nes, tollamus; rursus legatos regiones et hospitium cum prin-  
 cipibus et mox Macedonum exercitus, ipsum quoque  
 Delphis — quantum enim interfuit fretum? — traicien-  
 tem in Peloponnesum videamus, inmisceamus Macedoni-  
 17 bus armantibus se adversus Romanos. ego nihil novi  
 censeo decernendum servandaque omnia integra, donec

id certum redigatur, vanusne hic timor noster an verus  
 fuerit. si pax inviolata inter Macedonas Romanosque  
 manebit, nobis quoque amicitia et commercium sit; nunc  
 de eo [consilium capere] periculosum et inmatuum vi-  
 letur.'

XXIII. Post hunc Archo, frater Xenarchi praetoris, 1  
 ta disseruit. 'difficilem orationem Callicrates et mihi et  
 omnibus, qui ab eo dissentimus, fecit; agendo enim Ro- 2  
 manae societatis causam ipse, temptarique et oppugnari  
 licendo quam nemo neque temptat neque oppugnat, effe-  
 cit, ut qui ab se dissentiret, adversus Romanos dicere  
 videretur. ac primum omnium, tamquam non hic nobis 3  
 cum fuisset, sed aut ex curia populi Romani veniret aut  
 regum arcanis interesset, omnia scit et nuntiat quae occulte  
 facta sunt. divinat etiam quae futura fuerint, si Philip- 4  
 pus vixisset, quid ita Perseus regni heres sit, quid parent  
 Macedones, quid cogitent Romani. nos autem, qui nec 5  
 ob quam causam nec quem ad modum perierit Demetrius  
 scimus nec quid Philippus, si vixisset, facturum fuerit,  
 ad haec quae palam geruntur consilia nostra accommo-  
 dare oportet. ac scimus Persea regno accepto regem a 6  
 populo Romano appellatum; audimus legatos Romanos  
 venisse ad regem et eos benigne exceptos. haec omnia 7  
 pacis equidem signa esse iudico, non belli, nec Romanos  
 offendi posse, si ut bellum gerentes eos secuti sumus,  
 nunc quoque pacis auctores sequamur. cur quidem nos  
 inextinguibile omnium soli bellum adversus regnum Mace-  
 donum geramus, non video. opportuni propinquitate ipsa 8  
 Macedoniae sumus? an infirmissimi omnium tamquam,  
 quos nuper subegit, Dolopes? immo contra ea vel viribus  
 nostris, deum benignitate, vel regionis intervallo tuti.  
 sed simus aequae subiecti ac Thessali Aetolique; nihilo 9  
 plus fidei auctoritatisque habemus adversus Romanos,  
 qui semper socii atque amici fuimus, quam Aetoli, qui  
 paulo ante hostes fuerunt? quod Aetolis, quod Thessalis, 10  
 quod Epirotis, omni denique Graeciae cum Macedonibus  
 iuris est, idem et nobis sit. cur execrabilis ista nobis  
 solis velut dissaeptio iuris humani est? fecerit aliquid 11  
 Philippus, cur adversus eam armatum et bellum geren-

tem hoc decerneremus; quid Perseus, novus rex, omnis iniuriae insons, suo beneficio paternas simultates oblit-  
12 rans, meruit, cur soli omnium hostes ei simus? quamquam et illud dicere poteram, tanta priorum Macedoniae regum merita erga nos fuisse, ut Philippi unius iniurias, si quae  
13 forte fuerunt, utique post mortem [elevent . meministis,] cum classis Romana Cenchreis staret, consul cum exercitu Elateae esset, triduum nos in concilio fuisse consul-  
14 tantis, utrum Romanos an Philippum sequeremur. nihil metus praesens ab Romanis sententias nostras inclinarit; fuit certe tamen aliquid, quod tam longam deliberationem faceret. id quid erat? vetusta coniunctio cum Macedo-  
15 nibus, vetera et magna in nos regum merita. valeant et nunc eadem illa, non ut praecipue amici, set ne praecipue inimici simus. ne id quod non agitur, Callicrates, simulaverimus agi; nemo novae societatis aut novi foederis,  
16 quo nos temere inligemus, conscribendi est auctor, sed commercium tantum iuris praebendi repetendique sit, ne interdictione finium nostrorum nos quoque et nostros regno arceamus, ne servis nostris aliquo fugere liceat.  
17 quid hoc adversus Romana foedera est? quid rem parvam et apertam magnam et suspectam facimus? quid  
18 vanos tumultus ciemus? quid ut ipsi locum adsentandi Romanis habeamus, suspectos alios invisosque efficimus? si bellum erit, ne Perseus quidem dubitat, quin Romanos secuturi simus. in pace etiam si non finiuntur odia,  
19 intermittantur.' cum idem huic orationi, qui litteris regis adsensi erant, adsentirentur, indignatione principum, quod quam rem ne legatione quidem dignam iudicasset Perseus, litteris paucorum versuum impetraret, decretum  
20 differtur. legati deinde postea missi ab rege, cum Megalopoli concilium esset, dataque opera est ab iis, qui offensionem apud Romanos timebant, ne admitterentur.

1 XXV. Per haec tempora Aetolorum in semet ipsos versus furor mutuis caedibus ad interecionem adductus  
2 rus videbatur gentem. fessi deinde et Romam utraque pars miserunt legatos et inter se ipsi de reconcilianda concordia agebant, quae novo facinore discussa res veteres etiam iras excitavit. exulibus Hypataeis, qui factio-

nis Proxeni erant, cum reditus in patriam promissus esset fidesque data per principem civitatis Eupoleum, octo- 4  
 ginta inlustres homines, quibus redeuntibus inter ceteram multitudinem Eupolemus etiam obvius exierat, cum salutatione benigna excepti essent dextraeque datae, ingredienti-  
 entes portam, fidem datam deosque testis nequiquam invocantes interfecti sunt. inde gravius de integro bellum 5  
 exarsit. C. Valerius Laevinus et Ap. Claudius Pulcher et C. Memmius et M. Popillius et L. Canuleius missi ab senatu venerant. apud eos cum Delphis utriusque partis 6  
 legati magno certamine egerunt, Proxenus maxime cum causa, tum eloquentia praestare visus est; qui paucos post dies ab Orthobula uxore veneno est sublatu, damnataque eo crimine in exilium abiit. idem furor et Cretenses 7  
 lacerabat. adventu deinde Q. Minuci legati, qui cum decem navibus missus ad sedanda eorum certamina erat, [ad] spem pacis venerant. ceterum indutiae tantum sex mensum fuerunt; inde multo gravius bellum exarsit. Lycii 8  
 quoque per idem tempus ab Rhodis bello vexabantur. sed externorum inter se bella, quo quaeque modo gesta sunt, persequi non operae est satis superque oneris sustinendi res a populo Romano gestas scribere.

XXVI. Celtiberi in Hispania, qui bello domiti se Ti. 1  
 Graccho dediderant, pacati manserant M. Tiutino praetore optinente provinciam, rebellarunt sub adventum Ap. Claudii, orsi-  
 que bellum sunt ab repentina oppugnatione castrorum Romanorum. prima lux ferme erat, cum vigiles 2  
 in vallo quique in portarum stationibus erant, cum viderent procul venientem hostem, ad arma conclamaverunt. Ap. Claudius signo proposito pugnae, paucis adhortatus 3  
 milites, tribus simul portis eduxit. obsistentibus ad exitum Celtiberis primo par utrimque proelium fuit, quia propter angustias non omnes in faucibus pugnare poterant Romani; urgentes deinde alii alios sicubi evaserunt 4  
 extra vallum, ut pandere aciem et exaequari cornibus hostium, quibus circumibantur, possent, ita repente intru-  
 perunt, ut sustinere impetum eorum Celtiberi nequirent. ante horam secundam pulsi sunt; ad quindecim milia 5  
 [caesa aut] capta, signa adempta duo et triginta. castra

etiam eo die expugnata debellatumque; nam qui superfuere proelio, in oppida sua dilapsi sunt. quieti deinde paruerunt imperio.

- 1 XXVII. Censores eo anno creati Q. Fulvius Flaccus et A. Postumius Albinus legerunt senatum; princeps
- 2 lectus M. Aemilius Lepidus pontifex maximus. de senatu novem eiecerunt. insignis notae fuerunt M. Corneli Maluginensis, qui biennio ante praetor in Hispania fuerat, et L. Corneli Scipionis praetoris, cuius tum inter civis et peregrinos iurisdictio erat, et M. Fulvi, qui frater germanus et, ut Valerius Antias tradit, consors etiam censoris
- 3 erat. consules votis in Capitolio nuncupatis in provincias profecti sunt. ex iis M. Aemilio senatus negotium dedit, ut Patavinorum in Venetia seditionem comprimeret, quos certamine factionum ad intestinum bellum exarsisse et
- 4 ipsorum legati adtulerant. legati qui in Aetoliam ad similis motus comprimendos ierant renuntiaverunt, cohereri rabiem gentis non posse. Patavinis saluti fuit adventus consulis; neque aliud quod ageret in provincia cum habuisset, Romam rediit. censores vias sternendas silice
- 5 in urbe, glarea extra urbem substruendas marginandasque primi omnium locaverunt, pontesque multis locis faciendos; et scaenam aedilibus praetoribusque praebendam;
- 6 et carceres in circo, et ova ad notas curriculis numeran[dis] \* dam, et metas trans \* et caveas ferrea \* intro-
- 7 mitterentu[r] \* feriis in monte Albano consulibus, et clivom Capitolinum silice sternendum curaverunt, et porticum ab aede Saturni in Capitolium ad senaculum ac
- 8 super id curiam. et extra portam Trigeminam emporium lapide straverunt stipitibusque saepserunt, et porticum Aemiliam reficiendam curarunt, gradibusque ascensum
- 9 ab Tiberi in emporium fecerunt. et extra eandem portam in Aventinum porticum silice straverunt † et eo publico ab aede Veneris fecerunt. idem Calatiae et Auximi
- 10 muros faciendos locaverunt; venditiisque ibi publicis locis pecuniam, quae redacta erat, tabernis utrique foro circumdandis consumpserunt. et alter ex iis Fulvius Flaccus — nam Postumius nihil nisi senatus Romani populiv
- 11 iussu se locaturum ipsorum pecunia [dicebat] — Iovis

aedem Pisauri, et Fundis, et Potentiae etiam aquam adducendam, et Pisauri viam silice sternendam, et Sinuessae 12 maga[lia addend]a, † viariae in his et clo[acas, et mur]um circumducen[dum \*] et forum porticibus tabernisque claudendum et Ianos tris faciendos. haec ab uno cen- 13 sore opera locata cum magna gratia colonorum. moribus quoque regendis diligens et severa censura fuit. multis equi adempti.

XXVIII. Exitu prope anni diem unum supplicatio 1 fuit ob res prospere gestas in Hispania ductu auspicioque Appi Claudii proconsulis; et maioribus hostis viginti sacrificatum. et alterum diem supplicatio ad Cereris, 2 Liberi Liberaeque fuit, quod ex Sabinis terrae motus ingens cum multis aedificiorum ruinis nuntiatus erat. cum Ap. Claudius ex Hispania Romam redisset, decrevit 3 senatus, ut ovans urbem iniret. iam consularia comitia 4 adpetebant; quibus magna contentione habitis propter multitudinem petentium creati L. Postumius Albinus et M. Popillius Laenas. praetores inde facti N. Fabius 5 Buteo, C. Matienus, C. Cicereius, M. Furius Crassipes iterum, A. Atilius Serranus iterum, C. Cluvius Saxula iterum. comitis perfectis Ap. Claudius Centho ex Cel- 6 tiberis ovans cum in urbem iniret, decem milia pondo argenti, quinque milia auri in aerarium tulit. flamen Dia- 7 lis inauguratus est Cn. Cornelius.

Eodem anno tabula in aede matris Matutae cum in- 8 dice hoc posita est. 'Ti. Semproni Gracchi consulis imperio auspicioque legio exercitusque populi Romani Sardiniam subegit. in ea provincia hostium caesa aut capta supra octoginta milia. re publica felicissime gesta, 9 atque liberatis [sociis], vectigalibus restitutis, exercitum salvom atque incolumem plenissimum praeda domum reportavit, iterum triumphans in urbem Romam rediit. cuius rei ergo hanc tabulam donum Iovi dedit.' Sardi- 10 niae insulae forma erat, atque in ea simulacra pugnarum picta.

Munera gladiatorum eo anno aliquot, parva alia data: unum ante cetera insigne fuit T. Flaminini, quod mortis 11 causa patris sui cum visceratione epuloque et ludis scae-



nici quadriduum dedit. magni tamen [tum] muneris ea summa fuit, ut per triduum quattuor et septuaginta homines pugnarent.

[PERIOCHA LIBRI XXXXII.]

[Q. Fulvius Flaccus censor templum Iunonis Lacinae tegulis marmoreis spoliavit, ut aedem quam dedicaverat tegeret. tegulae ex senatus consulto reportatae. Eumenes Asiae rex in senatu de Perseo Macedoniae rege questus est, cuius iniuriae in populum Romanum referuntur. ob quas bello ei indicto P. Licinius Crassus consul, cui mandatum erat, in Macedoniam transiit levibusque expeditionibus, equestribus proeliis, in Thessalia cum Perseo [parum felici] eventu pugnavit. inter Masinissam et Carthaginienses de agro fuit [lis.] dies eis ad disceptandum a senatu datus. legati missi ad socias civitates regesque rogandos, ut in fide permanerent, dubitantibus Rhodiis. lustrum a censoribus conditum est; censa sunt civium capita ducenta sexaginta septem milia ducenta triginta unum. res praeterea adversus Corsos et Ligures prospere gestas continet.]

TITI LIVI  
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXII.

- 1 I. L. Postumius Albinus, M. Popillius Laenas cum omnium primum de provinciis et exercitibus ad senatum
- 2 rettulissent, Ligures utrique decreti sunt, ut novas ambo, quibus eam provinciam obtinerent, legiones — binae singulis decretae — et socium Latini nominis dena milia peditum et sescenos equites, et supplementum Hispaniae tria milia peditum Romanorum scriberent et ducentos
- 3 equites. ad hoc mille et quingenti pedites Romani cum centum equitibus scribi iussi, cum quibus praetor, cui Sardinia obtigisset, in Corsicam transgressus bellum ge-
- 4 reret: interim M. Atilius vetus praetor provinciam obtineret Sardiniam. praetores deinde provincias sortiti sunt,
- 5 A. Atilius Serranus urbanam, C. Cluvius Saxula inter

s et peregrinos, N. Fabius Buteo Hispaniam citerio-  
 , C. Matienus ulteriorem, M. Furius Crassipes Sici-  
 , C. Cicereius Sardiniam. priusquam magistratus  
 iciscerentur, senatui placuit, L. Postumium consulem  
 grum publicum a privato terminandum in Campaniam  
 cuius ingentem modum possidere privatos paulatim  
 erendo fines constabat. hic iratus Praenestinis, quod,  
 eo privatus sacrifici in templo Fortunae faciundi  
 a profectus esset, nihil in se honorifice neque publice  
 ie privatim factum a Praenestinis esset, priusquam  
 Roma proficisceretur, litteras Praeneste misit, ut sibi  
 istratus obviam exirent, locum publice pararent, ubi  
 rteretur, iumentaue, cum exiret inde, praesto essent.

hunc consulem nemo umquam sociis ulla re oneri  
 sumptui fuit. ideo magistratus mulis tabernaculisque  
 omni alio instrumento militari ornabantur, ne quid  
 imperarent sociis. privata hospitia habebant; ea  
 gne comiterque colebant, domusque eorum Romae  
 nitibus patebant, aput quos ipsis deverti mos esset.  
 ti, qui repente aliquo mitterentur, singula iumenta  
 oppida iter qua faciundum erat imperabant; aliam  
 ensam socii in magistratus Romanos non faciebant.  
 consulis, etiamsi iusta, non tamen in magistratu ex-  
 nda, et silentium nimis aut modestum aut timidum  
 enestinatorum ius, velut probato exemplo, magistratibus  
 : graviorum in dies talis generis imperiorum.

II. Principio huius anni legati, qui in Aetoliam et  
 edoniam missi erant, renuntiarunt, sibi conveniendi  
 s Persei, cum alii abesse eum, alii aegrum esse, falso  
 umque, fingerent, potestatem non factam: facile tamen  
 aruisse sibi, bellum parari nec ultra ad arma ire dila-  
 um. item in Aetolia seditionem gliscere in dies, neque  
 ordiarum principes auctoritate sua coerceri potuisse.  
 bellum Macedonicum in expectatione esset, prius-  
 m id susciperetur, prodigia expiari pacemque deum  
 precationibus, qui editi ex fatalibus libris essent,  
 uit. Lanuvi classis magnae species in caelo visae  
 abantur et Priverni lana pulla terra enata et in Veienti  
 t Rementem lapidatum, Pomptinum omne velut nu-

5 bibus lucustarum coopertum esse, in Gallico agro qua  
induceretur aratrum sub existentibus glebis pisces emer-  
6 sisse. ob haec prodigia libri fatales inspecti editumque  
ab decemviris est, et quibus diis quibusque hostiis sacri-  
7 ficaretur et ut supplicatio prodigiis expiandis fieret [et]  
altera, quae priore anno valetudinis populi causa vota  
esset, ea uti [fieret] feriaeque essent. itaque sacrificatum  
est, ut decemviri scriptum ediderunt.

1 III. Eodem anno aedis Iunonis Laciniae detecta. Q.  
Fulvius Flaccus censor aedem Fortunae equestris, quam  
in Hispania praetor bello Celtiberico voverat, faciebat  
enixo studio, ne ullum Romae amplius aut magnificen-  
2 tius templum esset. magnum ornatum ei templo ratus  
adiecturum, si tegulae marmoreae essent, profectus in  
Brittios aedem Iunonis Laciniae ad partem dimidiam de-  
tegit, id satis fore ratus ad tegendum quod aedificaretur.  
3 naves paratae fuerunt, quae tollerent atque asportarent,  
auctoritate censoria sociis deterritis id sacrilegium prohi-  
4 bere. postquam censor rediit, tegulae expositae de navi-  
bus ad templum portabantur. quamquam unde essent  
5 silebatur, non tamen celari potuit. fremitus igitur in  
curia ortus est; ex omnibus partibus postulabatur, ut con-  
sules eam rem ad senatum referrent. ut vero accersitus  
in curiam censor venit, multo infestius singuli universique  
6 praesentem lacerare: templum augustissimum regionis  
eius, quod non Pyrrhus, non Hannibal violassent, violare  
parum habuisse, nisi detexisset foede ac prope diruisset.  
7 detractum culmen templo, nudatum tectum patere imbribus  
putrefaciendum. quid? censorem moribus regendis  
creatum, cui sarta tecta exigere sacris publicis et locare  
8 tuenda more maiorum traditum esset, eum per sociorum  
urbes diruentem templa nudantemque tecta aedium sa-  
crarum vagari et quod, si in privatis sociorum aedificiis  
faceret, indignum videri posset, id deum immortalium  
9 demolientem facere, et obstringere religione populum Ro-  
manum, ruinis templorum templa aedificantem, tamquam  
non idem ubique di immortales sint, sed spoliis aliorum  
10 ali colendi exornandique. cum, priusquam referretur,  
appareret, quid sentirent patres, relatione facta in unam

omnes sententiam ierunt, ut eae tegulae reportandae in amplum [locarentur] piaculariaque Iunoni fierent. quae 11 id religionem pertinent, cum cura facta; tegulas relictas in area templi, quia reponendarum nemo artifex inire actionem potuerit, redemptores nuntiarunt.

III. Ex praetoribus, qui in provincias ierant, N. Fa- 1 rius Massiliae moritur, cum in citeriorem Hispaniam iret. itaque cum id nuntiatum [a] Massiliensibus legatis esset, 2 senatus decrevit, ut P. Furius et Cn. Servilius, quibus succedebatur, inter se sortirentur, uter citeriorem Hispaniam prorogato imperio optineret. sors opportuna fuit, 3 [ut] P. Furius idem, cuius ea provincia fuerat, remaneret.

Eodem anno, cum agri Ligustini et Gallici, quod bello aptum erat, aliquantum vacaret, senatus consultum actum, ut is ager virgum divideretur. decemviros in eam 4 [rem] ex senatus consulto creavit A. Atilius praetor urbanus M. Aemilius Lepidum, C. Cassium, T. Aebutium Carum, C. Tremellium, P. Cornelium Cethegum, Q. et L. Appuleios, M. Caecilium, C. Salonium, C. Munatium. dividerunt dena iugera in singulos, sociis nominis Latini 5 terna.

Per idem tempus, quo haec agebantur, legati ex Aetolia Romam venerunt de discordiis seditionibusque suis, et Thessali legati nuntiantes, quae in Macedonia gererentur.

V. Perseus bellum iam vivo patre cogitatum in animo 1 volvens, omnis non gentis modo Graeciae, sed civitates etiam legationibus mittendis, pollicendo plura quam praestando, sibi conciliabat. erant tamen magna e parte ho- 2 minum ad favorem eius inclinati animi, et aliquanto quam in Eumenem propensiores, cum Eumenis beneficiis mun- 3 neribusque omnes Graeciae civitates et plerique principum obligati essent et ita se in regno suo gereret, ut quae sub ditione eius urbes [essent] nullius liberae civitatis fortunam secum mutatam vellent. contra Persea fama 4 erat post patris mortem uxorem manu sua occidisse, Apellem, ministrum quondam fraudis in fratre tollendo atque ob id et quacesitum a Philippo ad supplicium [et] exultantem, accersitum post patris mortem ingentibus promissis ad

- 5 praemia tantae perpetratae rei clam interfecisse. intestinis  
externisque praeterea multis caedibus infamem nec ullo  
commendabilem merito praeferebant volgo civitates tam  
pio erga propinquos, tam iusto in civis, tam munifico  
6 erga omnis homines regi, seu fama et maiestate Macedo-  
num regum praeoccupati ad spernendam originem novi  
regni, seu mutationis rerum cupidi, seu quia non obiecta  
7 [esca] esse Romanis volebant. erant autem non Aetoli  
modo in seditionibus propter ingentem vim aeris alieni,  
sed Thessali etiam. ex contagione, velut tabes, in Per-  
8 rhaebiam quoque id pervaserat malum. cum Thessalos  
in armis esse nuntiatum esset, Ap. Claudium legatum ad  
9 eas res aspiciendas componendasque senatus misit. qui  
utriusque partis principibus castigatis, cum iniusto fae-  
nore gravatum aes alienum, ipsis magna ex parte conce-  
dentibus qui onerarent, levasset, iusti crediti solutionem in  
10 decem annorum pensiones distribuit. per eundem Appium  
eodemque modo compositae in Perrhaebia res. Aetolorum  
causas Marcellus Delphis per idem tempus hostilibus actas  
11 animis, quasi intestina gesserint bella, cognovit. cum  
certatum utrimque temeritate atque audacia cerneret, de-  
creto quidem suo neutram partem aut levare aut onerare  
voluit; communiter ab utrisque petiit, abstinere bello  
12 et oblivione praeteritorum discordias finirent. huius re-  
conciliationis inter ipsos fides obsidibus ultro citroque  
datis firmata est. Corinthus, ubi deponerentur obsides,  
convenit.
- 1 VI. A Delphis et Aetolico concilio Marcellus in Pe-  
2 loponnesum traiecit, quo Achaeis edixerat conventum. ubi  
conlaudata gente, quod constanter vetus decretum de  
arcendis aditu finium regibus Macedonum tenuissent,  
3 insigne adversus Persea odium Romanorum fecit; quod  
ut maturius erumperet, Eumenes rex commentarium ferens  
secum, quod de apparatus belli omnia inquirens fecerat,  
4 Romam venit. per idem tempus quinque legati ad regem  
missi, qui res in Macedonia aspicerent. Alexandrian  
idem ad Ptolemaeum renovandae amicitiae causa prof-  
5 cisci iussi. legati erant hi: C. Valerius, Cn. Lutatius  
Cerco, Q. Baebius Sulca, Marcus Cornelius Mammula,

I. Caecilius Denter. et [ab] Antiocho rege sub idem 6  
 tempus legati venerunt. quorum princeps Apollonius in  
 enatum introductus multis iustisque causis regem excu-  
 avit, quod stipendium serius quoad diem praestaret: id 7  
 e omne advexisse, ne cuius nisi temporis gratia regi  
 eret. donum praeterea afferre, vasa aurea quingentum  
 ondo. petere regem, ut, quae cum patre suo societas 8  
 atque amicitia fuisset, ea secum renovaretur imperaret-  
 ne sibi populus Romanus, quae bono fidelique socio regi  
 ssent imperanda; se nullo usquam cessaturum officio.  
 a merita in [se] senatus fuisse, cum Romae esset, eam 9  
 omitatem iuventutis, ut pro rege, non pro obside omni-  
 us ordinibus fuerit. legatis benigne responsum et so- 10  
 ietatem renovare cum Antiocho, quae cum patre eius  
 aerat, A. Atilius praetor urbanus iussus. quaestores 11  
 rbani stipendium, vasa aurea censores acceperunt, eisque  
 egotium datum est, ut ponerent ea in quibus templis  
 ideretur; legato centum milium aeris munus missum et  
 edes liberae hospitio datae sumptusque decretus, donec  
 n Italia esset. legati, qui in Syria fuerant, renuntiave- 12  
 ant, in maximo eum honore aput regem esse amicissi-  
 numque populo Romano.

VII. In provinciis eo anno haec. C. Cicereius prae- 1  
 or in Corsica signis conlatis pugnavit; septem milia Cor-  
 orum caesa, capti amplius mille et septingenti. voverat  
 a ea pugna praetor aedem Iunoni Monetae. pax deinde 2  
 lata petentibus Corsis, et exacta cerae ducena milia pondo.  
 x Corsica subacta Cicereius in Sardiniam transmisit. et 3  
 a Liguribus in agro Statellati pugnatum ad oppidum  
 larystum. eo se magnus exercitus Ligurum contulerat.  
 rimo sub adventum M. Popilli consulis moenibus sese 4  
 ontinebant; deinde postquam oppidum oppugnatum  
 lomanum cernebant, progressi ante portas aciem struxe-  
 unt. nec consul, ut qui id ipsum oppugnatione commi- 5  
 anda quaesisset, moram certamini fecit. pugnatum am-  
 plius tris est horas, ita ut neutro inclinaret spes. quod 6  
 bi consul vidit nulla parte moveri Ligurum signa, im-  
 erat equitibus, ut equos conscendant, ac tribus simul  
 artibus in hostis, quanto maximo possent tumultu, in-

7 currant. pars magna equitum mediam traiecit aciem et  
ad terga pugnantium pervasit. inde terror iniectus Ligu-  
8 ribus; diversi in omnes partes fugerunt, perpauci retro in  
oppidum, quia inde se maxime obiecerat eques. et pugna  
tam pervicax multos absumpserat Ligurum, et in fuga  
9 passim caesi sunt. decem milia hominum caesa tradun-  
tur, amplius septingenti (passim) capti, signa militaria  
10 relata octoginta duo. [nec] incruenta victoria fuit; am-  
plius tria milia militum amissa, cum cedentibus neutris  
ex parte utraque primores caderent.

1 VIII. Post hanc pugnam ex diversa fuga in unum  
collecti Ligures, cum maiorem multo partem civium  
amissam quam superesse cernerent — nec enim plus de-  
cem milia hominum erant —, dederunt sese, nihil qui-  
2 dem illi paci; speraverant tamen [non] atrocius quam  
3 superiores imperatores consulem in se saevitutum. at ille  
arma omnibus ademit, oppidum diruit, ipsos bonaque  
eorum vendidit; litterasque senatui de rebus ab se gestis  
4 misit. quas cum A. Atilius praetor in curia recitasset —  
nam consul alter Postumius agris recognoscendis in Cam-  
5 pania occupatus aberat —, atrox res visa senatui, Statel-  
lates, qui uni ex Ligurum gente non tulissent arma adver-  
sus Romanos, tum quoque oppugnatos non ultro inferentis  
bellum, deditos in fidem populi Romani omni ultimae  
6 crudelitatis exemplo laceratos ac deletos esse, tot milia  
capitum innoxiorum, fidem implorantia populi Romani, ne  
quis umquam se postea dedere auderet, pessimo exemplo  
venisse, et distractos passim iustis quondam hostibus po-  
7 puli Romani [nuper] pacatis servire. quas ob res placere  
senatui, M. Popillium consulem Ligures precio emptori-  
bus reddito ipsos restituere in libertatem bonaque ut is,  
8 quidquid eius recipere possit, reddantur curare, arma  
[primo] quoque tempore referri nec ante consulem de  
provincia decedere quam dectos in sedem suam Ligures  
restituisset. claram victoriam vincendo pugnantis, non  
saeviendo in adfectos fieri.

1 VIII. Consul qua ferocia animi usus erat in Liguri-  
2 bus, eandem ad non parendum senatui habuit. legionib-  
us exemplo Pisas in hibernacula missis iratus patribus,

ifestus praetori Romam rediit, senatuque extemplo ad edem Bellonae vocato, multis verbis invectust in praetorem, qui cum ob rem bello bene gestam uti diis immortalibus honos haberetur referre ad senatum debuisset, diversus se pro hostibus senatus consultum fecisset, quo ictoriam suam ad Ligures transferret dedique iis prope consulem praetor iuberet: itaque multam ei se dicere; a matribus postulare, ut senatus consultum in se factum omni iuberent supplicationemque, quam absente se ex litteris de bene gesta re publica missis decernere debuerint, praesente honoris deorum primum causa, deinde et ui aliquo tamen respectu decernerent. nihilo lenioribus quam absens senatorum aliquot orationibus increpitus neutra impetrata re in provinciam rediit.

Alter consul Postumius consumpta aestate in recensendis agris, ne visa quidem provincia sua comitiorum causa Romam rediit. consules C. Popillium Laenatem, P. Aelium Ligurem creavit. praetores exinde facti C. Licinius Crassus, M. Iunius Pennus, Sp. Lucretius, Sp. Cluvius, Cn. Sicinius, [C. Memmius] iterum.

X. Eo anno lustrum conditum est; censores erant Q. Fulvius [Flaccus, A. Postumius] Albinus; Postumius condidit. censa sunt civium Romanorum capita ducenta sexaginta novem milia et quindecim, minor aliquanto numerus, quia L. Postumius consul pro contione edixerat, qui socium Latini nominis ex edicto C. Claudii consulis redire in civitates suas debuissent, ne quis eorum Romae, et omnes in suis civitatibus censerentur. concursus et ea re publica censura fuit. omnis, quos senatu moverunt quibusque equos ademerunt, aerarios fecerunt et tribu moverunt, neque ab altero notatum alter probavit. Fulvius aedem Fortunae equestris, quam proconsul in Hispania dimicans cum Celtiberorum legionibus voverat, annis sex postquam voverat dedicavit, et scaenicos ludos per quadriduum, unum diem in circo fecit.

L. Cornelius Lentulus, decemvir sacrorum, eo anno mortuus est. in locum eius suffectus A. Postumius Albinus. lucustarum tantae nubes a mari repente in Apuliam inlatae sunt, ut examinibus suis agros late operirent; ad



quam pestem frugum tollendam Cn. Sicinius praetor designatus, cum imperio [in] Apuliam missus, ingenti agmine hominum ad colligendas eas coacto aliquantum temporis absumpsit.

- 9 Principium insequentis anni, quo C. Popillius et P. Aelius fuerunt consules, residuas contentiones ex priore
- 10 anno habuit. patres referri de Liguribus renovarique senatus consultum volebant et consul Aelius referebat. Popillius et collegam et senatum pro fratre deprecabatur, prae se ferens, si quid decernerent, intercessurum. colle-
- 11 gam deterruit; patres eo magis utrique pariter consuli infensi in incepto perstabant. itaque cum de provinciis ageretur et Macedonia iam imminente Persei bello pete-
- 12 retur, Ligures ambobus consulibus decernunt; Macedoniam decreturos negant, [ni] de M. Popillio referretur. postulantibus deinde, ut novos exercitus scribere aut supplementum veteribus liceret, utrumque negatum est.
- 13 praetoribus quoque in Hispaniam supplementum petentibus negatum, M. Iunio [in] citeriorem, Sp. Lucretio in
- 14 ulteriorem. C. Licinius Crassus urbanam iurisdictionem, Cn. Sicinius inter peregrinos erat sortitus, C. Memmius
- 15 Siciliam, Sp. Cluvius Sardiniam. consules ob ea irati senatui, Latinis feriis in primam quamque diem indictis, in provinciam abituros esse denuntiarunt, nec quicquam rei publicae acturos praeterquam quod ad provinciarum administrationem adtineret.

- 1 XI. Attalum, regis Eumenis fratrem, legatum venisse Romam Valerius Antias his consulibus scribit ad deferenda de Perseo crimina indicandosque apparatus belli. plurium annales, et quibus credidisse malis, ipsum Eumenem venisse tradunt. Eumenes igitur ut Romam venit, exceptus cum tanto honore quantum non meritis tantum eius, sed beneficiis etiam suis, ingentia quae in eum congesta erant, existimaret deberi populus Romanus, in senatum est introductus. causam veniendi sibi Romam fuisse dixit praeter cupiditatem visendi deos hominesque, quorum beneficio in ea fortuna esset, supra quam se optare quidem auderet, etiam ut coram moneret senatum
- 4 ut Persei conatis obviam iret. orsus inde a Philippi con-

necem Demetri filii rettulit adversantis Romano bello: tarnarum gentem excitam sedibus suis, quorum auxi-  
fretus in Italiam transiret; haec eum volutantem in 5  
no oppressum fato regnum ei reliquisse, quem infe-  
simum esse sensisset Romanis. itaque Persea here-  
rium [a] patre relictum bellum et simul cum imperio  
itum iam pridem alere ac fovere omnibus consiliis.  
re praeterea iuventute, quam stirpem longa pax edi- 6  
t, florere opibus regni, florere etiam aetate. quae cum  
oris robore ac viribus vigeat, animum esse invetera-  
diutina arte atque usu belli. iam inde a puero patris 7  
ubernio Romanis quoque bellis, non finitumis tantum  
ietum, missum a patre in expeditiones multas varias-  
iam ex quo ipse accepisset regnum, multa, quae 8  
vi, non dolo Philippus omnia expertus potuisset mo-  
admirando rerum successu tenuisse. adcessisse ad 9  
s eam, quae longo tempore multis magnisque meritis  
retur, auctoritatem.

XII. Nam apud Graeciae atque Asiae civitates vereri 1  
estatem eius omnes. nec pro quibus meritis, pro qua  
nificentia tantum ei tribuatur, cernere, nec dicere pro  
to posse, utrum felicitate id quadam eius accidat, an, 2  
d ipse vereatur dicere, invidia adversus Romanos fa-  
am illi conciliet. inter ipsos quoque reges ingentem 3  
toritate [esse]; Seleuci filiam duxisse eum non peten-  
, sed petitum ultro, sororem dedisse Prusiae precanti  
te oranti; celebratas esse utrasque nuptias gratula- 4  
e [et] donis innumerabilium legationum et velut au-  
ibus nobilissimis populis deductas esse. Boeotorum 5  
tem, captatam Philippo, numquam ad scribendum  
citiae foedus adduci potuisse; tribus nunc locis cum  
seo foedus incisum litteris esse, uno Thebis, altero ad 6  
ideum, augustissimo et celeberrimo in templo, tertio  
phis. in Achaico concilio vero nisi discussa res per  
cos Romanum imperium intentantis esset, eo rem  
pe adductam, ut aditus ei in Achaiam daretur. at 7  
rule suos honores, cuius merita in eam gentem priva-  
an publice sint maiora vix dici posset, partim desertos  
incultam ac negligentiam, partim hostiliter sublato

esse. iam Aetolos quem ignorare in seditionibus suis  
8 non ab Romanis, sed a Perseo praesidium petisse? his  
eum fultum societatibus atque amicitiiis eos domesticos  
apparatus belli habere, ut externis non egeat. triginta  
milibus peditum, quinque milibus equitum in decem annos  
frumentum praepara[tum habe]re, ut abstinere et suo  
9 et hostium agro frumentandi causa possit. iam pecuniam  
tantam habere, ut decem milibus mercennariorum mili-  
tum praeter Macedonum copias stipendium in totidem  
annos praeparatum habeat, praeter annum, quod ex me-  
10 tallis regis capiat, vectigal. arma vel tribus tantis exer-  
citibus in armamentaria conguessisse. iuventutem, ut iam  
Macedonia deficiat, velut ex perenni fonte unde hauriat,  
Thraciam subiectam esse.

1 XIII. Reliquom orationis adhortatio fuit. 'non ego  
haec' inquit 'incertis iactata rumoribus et cupidius cre-  
dita, quia vera esse de inimico crimina volebam, adfero  
ad vos, patres conscripti, sed conperta et explorata, haud  
secus quam si speculator missus a vobis subiecta oculis  
2 referrem; neque relicto regno meo, quod amplum et egre-  
gium vos fecistis, mare tantum traiecissem, ut vana ad  
3 vos adferendo fidem abrogarem mihi; cernebam nobilis-  
simas Asiae et Graeciae civitates in dies magis denun-  
dantis iudicia sua, mox, si permetteretur, eo processuras,  
4 unde receptum ad paenitendum non haberent; cernebam  
Persea non continentem se Macedoniae regno, alia armis  
occupantem, alia, quae vi subigi non possunt, favore ac  
5 benivolentia complectentem; videbam quam inpar esset  
sors, cum ille vobis bellum [pararet], vos ei securam pa-  
cem praestaretis, quamquam mihi quidem non parare,  
6 sed gerere paene bellum videbatur. Abrupolim, socium  
atque amicum vestrum, regno expulit; Arthetaurum Illy-  
ricum, quia scripta ab eo quaedam vobis conperit, socium  
7 item atque amicum vestrum, interfecit; Euersam et Cal-  
licritum Thebanos, principes civitatis, quia liberius ad-  
versus eum in concilio Boeotorum locuti fuerant delatu-  
rosque ad vos quae agerentur professi erant, tollendos  
8 curavit; auxilium Byzantis adversus foedus tulit, Dolo-  
piae bellum intulit, Thessaliam et Doridem cum exercitu

ervasisit, ut in bello intestino deterioris partis auxilio me-  
orem adfligeret; confudit et miscuit omnia in Thessalia 9  
Therrhaebiaque spe novarum tabularum, ut manu debito-  
um obnoxia sibi optumatis opprimeret. haec cum vobis 10  
quiescentibus et patientibus fecerit et concessam sibi  
Graeciam esse a vobis videat, pro certo habet, neminem  
ibi, antequam in Italiam traiecerit, armatum occursurum.  
hoc quam vobis tutum aut honestum sit, vos videritis; 11  
ego certe mihi turpe esse duxi, prius Persea ad bellum  
referendum quam me socium ad praedicendum, ut cave-  
etis, venire in Italiam. functus necessario mihi officio 12  
et quodam modo liberata atque exonerata fide mea, quid  
ultra facere possum, quam uti deos deasque precer, ut  
vos et vestrae rei publicae et nobis sociis atque amicis,  
qui ex vobis pendemus, consulatis?’

XIII. Haec oratio movit patres conscriptos. ceterum 1  
a praesentia nihil praeterquam fuisse in curia regem  
scire quisquam potuit, eo silentio clausa curia erat; bello  
lenique perfecto quaeque dicta ab rege quaeque responsa  
essent emanavere.

Persei deinde regis legatis post paucos dies senatus 2  
datus est. ceterum praecoccupatis non auribus magis  
quam animis ab Eumene rege, omnis et defensio et de-  
precatio legatorum respuebatur. et exasperavit animos 3  
pericia nimia Harpali, qui princeps legationis erat. is  
velle quidem et laborare dixit regem, ut purganti se nihil  
hostile dixisse aut fecisse fides habeatur: ceterum si 4  
servicacius causam belli quaeri videat, forti animo de-  
fensurum se. Martem communem esse et eventum in-  
certum belli.

Omnibus civitatibus Graeciae atque Asiae curae erat, 5  
quid Persei legati, quid Eumenes in senatu egisset; et  
propter adventum eius, quem moturum aliquid rebantur,  
miserant pleraeque civitates, alia in speciem praeferentis,  
legatos. et legatio Rhodiorum [Romae] erat hac [.....ac] 6  
falsa simulaturus princeps, haud dubius quin Eumenes  
civitatem quoque suam Persei criminibus iunxisset. ita- 7  
que omni modo per patronos hospitesque disceptandi  
cum rege locum in senatu quaerebat. quod cum [non] 8

contigisset, libertate intemperanti invecus in regem, quod Lyciorum gentem adversus Rhodios concitasset gravior-  
 9 que Asiae esset quam Antiochus fuisset, popularibus quidem gratam — nam eo quoque iam favor Persei venerat — orationem habuit, ceterum invisam senatui inutilemque sibi et civitati suae. Eumeni vero conspiratio  
 10 adversus eum favorem apud Romanos fecit. ita omnes ei honores habiti, donaque quam amplissima data cum sella curuli atque eburneo scipione.

1 XV. Legationibus dimissis cum Harpalus, quanta maxima celeritate poterat, regressus in Macedoniam nuntiasset regi, nondum quidem parantis bellum reliquisse se Romanos, sed ita infestos, ut facile appareret non dilatu-  
 2 ros, et ipse, praeterquam quod et ita credebatur futurum, iam etiam volebat, in flore virium se credens esse.  
 3 Eumeni ante omnis infestus erat; a cuius sanguine ordiens bellum, Euandrum Cretensem, ducem auxiliorum, et Macedonas tres adsuetos ministeris talium facinorum ad caedem regis subornat literasque eis dat ad Praxo hospitam, principem auctoritate et opibus Delphorum.  
 4 satis constabat Eumenem, ut sacrificaret Apollini, Delphos escensurum. praegressi cum Euandro insidiatores nihil aliud ad peragendum inceptum quam loci opportu-  
 5 nitatem, omnia circumeuntes, quaerebant. escendentibus ad templum a Cirrha, priusquam perveniretur ad frequentia aedificiis loca, maceria erat ab laeva semita paulum extante a fundamento qua singuli transirent, dextra pars labe terrae in aliquantum altitudinis derupta erat.  
 6 post maceriam se abdiderunt gradibus adstructis, ut ex  
 7 ea velut e muro tela in praetereuntem coicerent. primo a mari circumfusa turba amicorum ac satellitum procedebat, deinde extenuabant paulatim angustiae agmen.  
 8 ubi ad eum locum ventum est, qua singulis eundum erat, primus semitam ingressus Pantaleon Aetoliae princeps,  
 9 cum quo institutus regi sermo erat. tum insidiatores exorti saxa duo ingentia devolvunt, quorum altero caput  
 10 ictum est regi, altero umerus; sopitusque ex semita proclivi [ruit] in declive, multis super prolapsus iam saxis congestis. et ceteri quidem etiam amicorum et satellitum,

postquam cadentem videre, diffugiunt; Pantaleon constanter inpavidus mansit ad protegendum regem.

XVI. Latrones cum brevi circumitu maceriae decurrere ad conficiendum saucium possent, velut perfecta re in iugum Parnasi refugerunt eo cursu, ut, cum unus non facile sequendo per invia atque ardua moraretur fugam eorum, [ne] ex comprehenso indicium emanaret, occiderint comitem. ad corpus regis primo amici, deinde satellites 2 ac servi concurrerunt, tollentes sopitum vulnere ac nihil sentientem. vivere tamen ex calore et spiritu remanente 3 in praecordiis senserunt; victurum exigua ac prope nulla spes erat. quidam ex satellitibus secuti latronum vestigia, 4 cum usque ad iugum Parnasi nequiquam fatigati pervenissent, re infecta redierunt. adgressi facinus Macedones 5 ut inconsulte ita audacter, coeptum nec consulte et timide reliquerunt. conpotem iam sui regem amici postero die 6 deferunt ad navem; inde Corinthum, ab Corintho per Isthmi iugum navibus traductis Aeginam traiciunt. ibi 7 adeo secreta eius curatio fuit, admittentibus neminem, ut fama mortuum in Asiam perferret. Attalus quoque celerius quam dignum concordia fraterna erat credidit; nam 8 et cum uxore fratris et praefecto arcis tamquam iam haut dubius regni heres est locutus. quae postea non fefellere 9 Eumenen; et quamquam dissimulare et tacita haberi pati statuerat, tamen in primo congressu non temperavit, quin uxoris petendae praematuram festinationem fratri obiceret. Romam quoque fama de morte Eumenis perlata est.

XVII. Sub idem tempus C. Valerius ex Graecia, qui 1 legatus ad visendum statum regionis eius speculandaque consilia Persei regis ierat, rediit, congruentiaque omnia criminibus ab Eumene adlatis referebat. simul et adduxerat secum Praxo a Delphis, cuius domus receptaculum latronum fuerat, et L. Rammium Brundisinum, qui talis 2 iudici delator erat. princeps Brundisi Rammius fuit; 3 hospitio quoque et duces Romanos omnes et legatos, exterarum quoque gentium insignis, praecipue regios, accipiebat. ex eo notitia ei cum absente Perseo fuerat; 4 litterisque spem amicitiae interioris magnaеque inde for-

tunae facientibus ad regem profectus brevi per familiaris  
 haberi trahique magis quam vellet in arcanos sermones  
 5 est coeptus. promissis enim ingentibus praemiis petere  
 institit ab eo rex, quoniam duces omnes legatique Romani  
 hospitio eius uti adsuissent, quibus eorum ipse scripsisset  
 6 ut venenum dandum curaret: cuius scire se comparatio-  
 nem plurimum difficultatis et periculi habere pluribus  
 consiliis; comparati eventum praeterea [in] incerto esse,  
 ut aut satis efficacia ad rem peragendam aut tuta ad rem  
 7 celandam dentur. se daturum quod nec in dando nec  
 8 datum ullo signo deprendi posset. Rammius veritus, ne  
 si abnuisset, primus ipse veneni experimentum esset,  
 facturum pollicitus proficiscitur. nec Brundisium ante  
 redire quam convento C. Valerio legato, qui circa Chal-  
 9 cidem esse dicebatur, voluit. ad eum primum indicio  
 delato, iussu eius Romam simul venit. introductus in  
 curiam, quae acta erant, exposuit.

1 XVIII. Haec ad ea quae ab Eumene delata erant ac-  
 cessere, quo maturius hostis Perseus iudicaretur, quippe  
 quem non iustum modo apparare bellum regio animo, sed  
 per omnia clandestina grassari scelera latrociniorum et  
 2 veneficiorum cernebant. belli administratio ad novos  
 consules reiecta est; in praesentia tamen Cn. Sicinium  
 praetorem, cuius inter cives et peregrinos iurisdictio erat,  
 3 scribere milites placuit, qui Brundisium ducti primo  
 quoque tempore Apolloniam in Epirum traicerentur ad  
 occupandas maritimas urbes, ubi consul, cui provincia  
 Macedonia obvenisset, classem appellere tuto et copias  
 4 per commodum exponere posset. Eumenes aliquamdiu  
 Aeginae retentus periculosa et difficili curatione, cum  
 primum tuto potuit, profectus Pergamum, praeter pri-  
 stinum odium recenti etiam scelere Persei stimulante  
 5 [summa] vi parabat bellum. legati eo ab Roma gratular-  
 tes, quod e tanto periculo evasisset, venerunt.

6 Cum Macedonicum bellum in annum dilatatum esset,  
 ceteris praetoribus iam in provincias profectis M. Iunius  
 et Sp. Lucretius, quibus Hispaniae provinciae obvenerant,  
 fatigantis saepe idem petendo senatum, tandem pervice-  
 runt, ut supplementum sibi ad exercitum daretur tria milia

peditum, centum et quinquaginta equites in Romanas legiones; in socialem exercitum quinque milia peditum 7 et trecentos equites imperare sociis iussi. hoc copiarum in Hispanias cum praetoribus novis portatum est.

XVIII. Eodem anno, quia per recognitionem Po- 1 stumi consulis magna pars agri Campani, quem privati sine discrimine passim possederant, recuperata in publicum erat, M. Lucretius tribunus plebis promulgavit, ut agrum Campanum censores fruendum locarent, quod fa- 2 ctum tot annis post captam Capuam non fuerat, ut in vacuo vagaretur cupiditas privatorum.

Cum [in] expectatione senatus esset bello etsi non 3 indicto, tamen iam decreto, qui regum suam, Persei qui secuturi amicitiam essent, legati Ariarathis, puerum filium regis secum adducentes, Romam venerunt. quorum ora- 4 tio fuit, regem educendum filium Romam misisse, ut iam inde a puero adsuesceret moribus Romanis hominibusque: petere, ut eum non sub hospitum modo privatorum 5 custodia, sed publicae etiam curae ac velut tutelae vellent esse. egregie ea legatio grata senatui fuit; decreverunt, 6 ut Cn. Sicinius praetor aedis instructas locaret, ubi filius regis comitesque eius habitare possent. et Threcum legatis Maedis † cepnatisque et satis societatem amicitiamque petentibus et quod petebant datum est, et munera [binum] 7 milium aeris summae in singulos missa. hos utique populos, quod ab tergo Macedoniae Thracia esset, adsumptos in societatem gaudebant. sed ut in Asia quoque et insulis explorata omnia essent, Ti. Claudium Neronem, M. Decimium legatos miserunt. adire eos Cretam et Rhodum 8 iusserunt, simul renovare amicitiam, simul speculari, num sollicitati animi sociorum ab rege Perseo essent.

XX. In suspensa civitate ad expectationem novi 1 belli, nocturna tempestate columna rostrata in Capitolio bello Punico [priori posita] opera M. Aemili] consulis, cui collega Ser. Fulvius fuit, tota ad imum fulmine discussa est. ea res prodigi loco habita ad senatum relata est; 2 patres et [ad] haruspices referre et decemviros adire libros iusserunt. decemviri lustrandum oppidum, supplicationem obsecrationemque habendam, victimis maioribus 3



sacrificandum et in Capitolio Romae et in Campania ad Minervae promunturium renuntiarunt; ludos per decem dies Iovi optimo maximo primo quoque die faciendos. ea omnia cum cura facta. haruspices in bonum versus id prodigium, prolationemque finium et interitum perduellium portendi responderunt, quod ex hostibus spolia fuissent ea rostra, quae tempestas diiecisset. accesserunt quae cumularent religiones animis. Saturniae nuntiatura erat sanguine per triduum in oppido pluvisse, Calatiae asinum tripedem natum et taurum cum quinque vaccis uno ictu fulminis exanimatos, Auximi terra pluvisse. horum quoque prodigiorum causa res divinae factae et supplicatio unum diem feriaeque habitae.

XXI. Consules ad id tempus in provinciam non exierant, quia neque uti de M. Popillio referrent senatus obsequerentur et nihil aliud decernere prius statutum patribus erat. aucta etiam invidia est Popilli litteris eius, quibus iterum cum Statellatibus Liguribus proconsul pugnasse se scripsit ac sedecim milia eorum occidisse; propter cuius iniuriam belli ceteri quoque Ligurum populi ad arma ierunt. tum vero non absens modo Popillius, qui deditis contra ius ac fas bellum intulisset [et] pacatos ad rebellandum incitasset, sed consules, quod non exirent in provinciam, in senatu increpiti. hoc consensu patrum accensi M. Marcius Sermo et Q. Marcius Scylla tribuni plebis et consulibus multam se dicturos, nisi in provinciam exirent, denuntiarunt et rogationem, quam de Liguribus deditis promulgare in animo haberent, in senatu recitarunt. sanciebatur, ut qui ex Statellis deditis in libertatem restitutus ante calendas Sextiles primas non esset, cuius dolo malo is in servitutem venisset, ut iuratus senatus decerneret, qui eam rem quaereret animadverteretque. ex auctoritate deinde senatus eam rogationem promulgarunt. priusquam proficiscerentur consules, C. Cicereio [praetori] prioris anni ad aedem Bellonae senatus datus est. is expositis quas in Corsica res gessisset, postulatoque frustra triumpho in monte Albano, quod iam in morem venerat, ut sine publica auctoritate fieret, triumphavit. rogationem Marciam de Liguribus

nagno consensu plebis scivit iussitque. ex eo plebiscito C. Licinius praetor consuluit senatum, quem quaerere a rogatione vellet. patres ipsum eum quaerere iusserunt.

XXII. Tum demum consules in provinciam profecti 1 sunt exercitumque a M. Popillio acceperunt. neque 2 tamen M. Popillius reverti Romam audebat, ne causam diceret adverso senatu, infestiore populo, apud praetorem, qui de quaestione in se posita senatum consulisset. huic 3 detractationi eius tribuni plebis alterius rogationis denuntiatione occurrerunt, ut si non ante idus Novembres in urbem Romam introisset, de absente eo C. Licinius statueret ac iudicaret. hoc tractus vinculo cum redisset, 4 ingenti cum invidia in senatum venit. ibi cum laceratus 5 urgiis multorum esset, senatus consultum factum est, ut qui Ligurum post Q. Fulvium, L. Manlium consules hostes non fuissent, ut eos C. Licinius, Cn. Sicinius praetores in libertatem restituendos curarent agrumque is 6 rans Padum consul C. Popillius daret. multa milia hominum hoc senatus consulto restituta in libertatem, trans- 7 ductisque Padum ager est adsignatus. M. Popillius rogatione Marcia bis apud C. Licinium causam dixit; tertio praetor, gratia consulis absentis et Popilliae familiae precibus victus, idibus Martis adesse reum iussit, quo die novi magistratus inituri erant honorem, ne diceret ius qui privatus futurus esset. ita rogatio de Liguribus arte fal- 8 laci elusa est.

XXIII. Legati Carthaginienses eo tempore Romae 1 erant et Gulussa filius Masinissae. inter eos magnae contentiones in senatu fuere. Carthaginienses quereban- 2 tur praeter agrum, de quo ante legati ab Roma, qui [in] re praesenti cognoscerent, missi essent, amplius septuaginta oppida castellaque agri Carthaginiensis biennio proximo Masinissam vi atque armis possedissee: id illi, cui 3 nihil pensi sit, facile esse. Carthaginienses foedere inligatos silere; prohiberi enim extra fines efferre arma. quamquam sciant in suis finibus, si inde Numidas pelle- 4 rent, se gesturos bellum, illo haut ambiguo capite foederis deterreri, quo diserte vetentur cum sociis populi Romani

5 bellum gerere. set iam ultra superbiam crudelitatemque  
et avaritiam eius non pati posse Carthaginienses. missos  
sese qui orarent senatum, ut trium harum rerum unam  
6 ab se impetrari sinerent: ut vel ex aequo in[ter regem]  
socium populumque, quid cuiusque esset, disceptarent;  
vel permitterent Carthaginiensibus, ut adversus iniusta  
arma pio iustoque se tutarentur bello; vel ad extremum,  
si gratia plus quam veritas aput eos valeret, semel sta-  
7 tuerent, quid donatum ex alieno Masinissae vellent. mo-  
destius certe daturus eos. et scituros, quid dedissent;  
ipsum nullam praeterquam suae libidinis arbitrio [finem]  
8 facturum. horum si nihil impetrarent et aliquod suum  
post datam a P. Scipione pacem delictum esset, ipsi po-  
9 tius animadverterent in se. tutam servitutem se sub do-  
minis Romanis quam libertatem expositam ad iniurias  
10 Masinissae malle; perire denique semel ipsis satius esse,  
quam sub acerbissimo carnificis arbitrio spiritum ducere.  
sub haec dicta lacrimantis procubuerunt stratique humi,  
non sibi magis misericordiam quam regi [invidiam concita-  
runt].

1 XXXIII. Interrogari Gulussam placuit, quid ad eas  
[res] responderet, aut, si prius mallet, expromere, super  
2 qua re Romam venisset. Gulussa neque sibi facile esse  
dixit de is rebus agere, de quibus nihil mandati a patre  
haberet, neque patri facile fuisse mandare, cum Cartha-  
ginienses nec de qua re acturi essent nec omnino ituros  
3 se Romam indicaverint: in aede Aesculapi clandestinum  
eos per aliquot noctes consilium principum habuisse, unde  
[....] praeterea legatos occultis cum mandatis Romam  
4 mitti. eam causam fuisse patri mittendi se Romam, qui  
deprecaretur senatum, ne quid communibus inimicis cri-  
minantibus se crederent, quem ob nullam aliam causam  
nisi propter constantem fidem erga populum Romanum  
odissent.

5 His utrimque auditis senatus de postulatis Carthagi-  
6 niensium consultus respondere ita iussit, Gulussam pla-  
cere extemplo in Numidiam proficisci et nuntiare patri, ut  
de iis de quibus Carthaginienses querantur legatos quam  
primum ad senatum mittat denuntietque Carthaginiensibus,

t ad disceptandum veniant: se, [si] aliquid possent Ma- 7  
 inissae honoris causa, et fecisse et facturos esse; ius  
 ratiae non dare. agrum, qua cuiusque sit, possideri 8  
 velle, nec novos statuere fines, sed veteres observare in  
 nimo habere. Carthaginiensibus victis se et urbem et 9  
 agros concessisse, non ut in pace eriperent per iniuriam,  
 quae iure belli non ademissent. ita regulus Carthagi- 10  
 niensesque dimissi. munera ex instituto data utrisque  
 aliaque hospitalia comiter conservata.

XXV. Sub idem tempus Cn. Servilius Caepio, Ap. 1  
 Claudius Centho, T. Annius Luscus legati ad res repe-  
 tendas in Macedoniam renuntiandamque amicitiam regi  
 missi redierunt, qui iam sua sponte infestum Persei sena- 2  
 tum insuper accenderunt relatis ordine quae vidissent  
 quaeque audissent: vidisse se per omnes urbes Macedo-  
 num summa vi parari bellum. cum ad regem pervenis- 3  
 sent, per multos dies conveniendi eius potestatem non  
 factam; postremo cum desperato iam conloquio profecti  
 essent, tum demum se ex itinere revocatos et ad eum  
 introductos esse. suae orationis summam fuisse, foedus 4  
 cum Philippo ictum esse, cum ipso eo post mortem patris  
 renovatum, in quo diserte prohiberi eum extra fines arma  
 efferre, prohiberi socios populi Romani lacescere bello.  
 exposita deinde ab se ordine quae ipsi nuper in senatu 5  
 Eumenen vera omnia et conperta referentem audissent.  
 Samothracae praeterea per multos dies occultum consi- 6  
 lium cum legationibus civitatum Asiae regem habuisse.  
 pro his iniuriis satisfieri senatum aecum censere reddique 7  
 sibi res sociisque suis, quas contra ius foederis habeat.  
 regem ad ea primo accensum ira inclementer locutum, 8  
 avaritiam superbiamque Romanis obicentem frementem-  
 que, quod ali super alios legati venirent speculaturi dicta  
 factaque sua, quod se ad nutum imperiumque eorum  
 omnia dicere ac facere aecum censerent; postremo mul- 9  
 tum ac diu vociferatum reverti postero die iussisse: scri-  
 ptum se responsum dare velle. tum ita sibi scriptum 10  
 traditum esse: foedus cum patre ictum ad se nihil perti-  
 nere; id se renovari non quia probaret, sed quia in nova  
 possessione regni patienda omnia essent, passum. novom 11

foedus si secum facere vellent, convenire prius de conditionibus debere; si in animum inducerent, ut ex aequo foedus fieret, et se visurum quid sibi faciendum esset et  
 12 illos credere [rei] publicae consulturos. atque ita se proripuisse et summoverti e regia omnis coeptos. tum se amicitiam et societatem renuntiasset. qua voce eum accensum restituisse atque voce clara denuntiasset sibi, ut  
 13 triduo regni sui decederent finibus. ita se profectos, nec sibi aut [venientibus aut] manentibus quicquam hospitaliter aut benigne factum.

14 Thessali deinde Aetolique legati auditi. senatui, ut scirent quam primum quibus ducibus usura res publica esset, litteras mitti consulibus placuit, ut uter eorum posset, Romam ad magistratus creandos veniret.

1 XXVI. Nihil magnopere, quod memorari adtineat, rei publicae eo anno consulis gesserant. magis e re publica visum erat comprimi ac sedari exasperatos Liguria, cum Macedonicum bellum expectaretur.

2 Gentium quoque Illyriorum regem suspectum Issaei legati fecerunt, simul questi fines suos eum depopulatum, simul nuntiantes uno animo vivere Macedonum atque Illyriorum regem, communi consilio parare Romanis bellum, et specie legatorum Illyrios speculatores Romae esse  
 3 Perse auctore missos, ut quid ageretur scirent. Illyri vocati in senatum; qui cum legatos se esse missos ab rege dicerent ad purganda crimina, si qua de re Issaei  
 4 deferrent, quaesitum est, quid ita non adissent magistratum, ut ex instituto loca, lautia acciperent, scriretur denique venisse eos et super qua re venissent. haesitantibus  
 5 in responso, ut curia excederent, dictum; responsum tamquam legatis, ut qui adire senatum non postulassent, dari non placuit, mittendosque ad regem legatos censuerunt, qui nuntiarent, quid socii quererentur; senatum existumare, non aecum eum facere, qui ab sociis suis non  
 7 abstineret iniuriam. in hanc legationem missi A. Terentius Varro, C. Plaetorius, C. Cicereius.

Ex Asia, qui circa socios reges missi erant, redierunt legati: Eumenen in ea, Antiochum in Syria, Ptolemaeum  
 8 Alexandriae sese convenisse: omnes sollicitatos legationi-

bus Persei, sed egregie [in] fide permanere, pollicitosque omnia, quae populus Romanus imperasset, praestaturos. et civitates socias adisse; ceteras satis fidas, Rhodios fluctuantis et inbutos Persei consiliis invenisse. venerant 9 Rhodî legati ad purganda ea, quae volgo iactari de civitate sciebant; ceterum senatum iis non [dari, prius quam no]vi consules magistratum inissent, placuit.

XXVII. Belli apparatus non differendum censue- 1 runt. C. Licinio praetori negotium datur, ut ex veteribus quinquereimis in navalibus Romae subductis, quae possent usui esse, reficeret pararetque naves quinquaginta. si quid ad eum numerum explendum deesset, C. Memmio 2 collegae in Siciliam scriberet, ut eas quae in Sicilia naves essent reficeret atque expediret, ut Brundisium primo quoque tempore mitti possent. socios navales libertini 3 ordinis in viginti et quinque naves ex civibus Romanis C. Licinius praetor scribere iussus, in quinque et viginti parem numerum Cn. Sicinius sociis imperaret; idem praetor peditum octo milia, quadringentos [equites] ab sociis Latini nominis exigeret. hunc militem qui Brundisi acci- 4 peret atque in Macedoniam mitteret, A. Atilius Serranus, qui priore anno praetor fuerat, deligitur, Cn. Sicinius 5 praetor ut exercitum paratum ad traiciendum haberet. C. Popillio consuli ex auctoritate senatus C. Licinius praetor scribit, ut et legionem secundam, quae maxime veterana in Liguribus erat, et [ex] sociis Latini nominis quattuor milia peditum, ducentos equites idibus Februariis Brundisi adesse iuberet. hac classe et hoc exercitu 6 Cn. Sicinius provinciam Macedoniam optinere donec successor veniret iussus, prorogato in annum imperio. ea omnia, quae senatus censuit, inpigre facta sunt. duo- 7 dequadraginta quinquereimes ex navalibus deductae; qui deduceret eas Brundisium, L. Porcius Licinus praepositus; duodecim ex Sicilia missae. ad frumentum classi 8 exercituique coemendum in Apuliam Calabriamque tres legati missi, Sex. Digitius, T. Iuventius, M. Caecilius. ad omnia praeparata Cn. Sicinius praetor, paludatus ex urbe profectus, Brundisium venit.

- 1 XXVIII. Exitu prope anni C. Popillius consul Romam  
rediit aliquanto serius quam [senatus] censuerat, cui primo  
quoque tempore magistratus creari, cum tantum bellum  
2 immineret, e re publica visum erat. itaque non secundis  
auribus patrum auditus est consul, cum in aede Bellonae  
3 de rebus in Liguribus gestis dissereret. succlamations  
frequentes erant interrogationesque, cur scelere fratris  
4 oppressos Ligures in libertatem non restituisset. comitia  
consularia, in quam edicta erant diem, ante diem duode-  
5 cimum kal. Martias sunt habita. creati consules [P.]  
Licinius Crassus, C. Cassius Longinus. postero die prae-  
tores facti C. Sulpicius Galba, L. Furius Philus, L. Canu-  
leius Dives, C. Lucretius [Gallus], C. Caninius Rebilus,  
6 L. Villius Annalis. his praetoribus provinciae decretae,  
duae iure Romae dicendo, Hispania et Sicilia et Sardinia,  
7 ut uni sors integra esset, quo senatus censuisset. consuli-  
bus designatis imperavit senatus, ut qua die magistratum  
inissent, hostis maioribus rite mactatis precarentur, ut  
quod bellum populus Romanus in animo haberet gerere,  
8 ut id prosperum eveniret. eodem die decrevit senatus,  
C. Popillius consul ludos per dies decem Iovi optumo  
maxumo voveret donaque circa omnia pulvinaria, si res  
9 publica decem annos in eodem statu fuisset. ita ut cen-  
suerant, in Capitolio vovit consul ludos fieri donaque  
dari, quanta ex pecunia decresset senatus, cum centum  
et quinquaginta non minus adessent. praeunte verba  
Lepido pontifice maximo id votum susceptum est.
- 10 Eo anno sacerdotes publici mortui, L. Aemilius Pa-  
pus decemvir sacrorum et Q. Fulvius Flaccus pontifex,  
11 qui priore anno fuerat censor. hic foeda morte periit. ex  
duobus filius eius, qui tum in Illyrico militabant, nuntia-  
tum alterum [decessisse, alterum] gravi et periculoso morbo  
12 aegrum esse. obruit animum simul luctus metusque; mane  
ingressi cubiculum servi laqueo dependentem invenere.  
erat opinio post censuram minus compotem fuisse sui;  
volgo Iunonis Lacinae iram ob spoliatum templum alie-  
13 nasse mentem ferebant. suffectus in Aemili locum decem-  
vir M. Valerius Messala; in Fulvi pontifex Cn. Domitius  
Ahenobarbus oppido adulescens (sacerdos) est lectus.

XXVIII. P. Licinio, C. Cassio consulibus non urbs 1  
 antum Roma nec terra Italia, sed omnes reges civitates-  
 que, quae in Europa quaeque in Asia erant, converterant  
 animos in curam Macedonici ac Romani belli. Eumenen 2  
 sum vetus odium stimulabat, tum recens ira, quod scelere  
 Persei prope ut victuma mactatus Delphiis esset. Prusias 3  
 Bithyniae rex statuerat abstinere armis et eventum ex-  
 pectare: nam neque Romanos posse aequom censere [se]  
 adversus fratrem uxoris arma ferre et aput Persea victo-  
 rem veniam per sororem impetrabilem fore. Ariarathes 4  
 Cappadocum rex, praeterquam quod Romanis suo no-  
 mine auxilia pollicitus erat, ex quo est iunctus Eumeni  
 idfinitate, in omnia belli pacisque se consociaverat con-  
 ilia. Antiochus imminebat quidem Aegypti regno, et 5  
 ueritiam regis et inertiam tutorum spernens, et ambi-  
 tendo de Coele Syria causam belli se habiturum existu-  
 rabat gesturumque id nullo impedimento occupatis Ro- 6  
 manis in Macedonico bello. quod [ad] bellum tamen  
 mnia et per suos legatos senatui et ipse legatis eorum  
 nixe pollicitus erat. Ptolemaeus propter aetatem alieni 7  
 tiam tum arbitri erat; tutores et bellum adversus Antio-  
 chum parabant, quo vindicarent Coelem Syriam, et Ro-  
 manis omnia pollicebantur ad Macedonicum bellum.  
 Masinissa et frumento iuvabat Romanos, et auxilia cum 8  
 lephantis Misagenenque filium mittere ad bellum para-  
 bat. consilia autem in omnem fortunam ita disposita  
 habebat: si penes Romanos victoria esset, suas quoque 9  
 n eodem statu mansuras res esse, neque ultra quicquam  
 movendum, non enim passuros Romanos vim Carthagi-  
 niensibus adferri; si fractae essent opes Romanorum, 10  
 quae tum protegerent Carthaginienses, suam omnem  
 Africam fore. Gentius rex Illyriorum fecerat potius, 11  
 cur suspectus esset Romanis, quam satis statuerat, utram  
 foveret partem, impetuque magis quam consilio his aut  
 illis se adiuncturus videbatur. Cotys Thrax, Odrysarum 12  
 rex, Persei ac Macedonum partis erat.

XXX. Haec sententia regibus cum esset de bello, in 1  
 liberis gentibus populisque plebs ubique omnis ferme  
 [favens], ut solet, deterioribus erat ad regem Macedo-



2 nasque inclinata; principum diversa cerneret studia. pars  
 ita in Romanos effusi erant, ut auctoritatem inmodico  
 3 favore corrumperent, pauci ex his iustitia imperi Romani  
 capti, plures ita, si praecipuam operam navassent, poten-  
 4 tes sese in civitatibus suis futuros rati. pars altera regiae  
 adulationis erat, quos aes alienum et desperatio rerum  
 suarum eodem manente statu praecipites ad novanda  
 omnia agebat; quosdam ventosum ingenium, quia Per-  
 5 seus magis aurae populari serviebat. tertia pars, optima  
 eadem et prudentissima, si utique optio domini potioris  
 6 daretur, sub Romanis quam sub rege malebat esse; si  
 liberum in ea re arbitrium fortunae esset, neutram par-  
 tem volebant potentiores altera oppressa fieri, sed inli-  
 batis potius viribus utriusque partis pacem ex aeco ma-  
 nere: ita inter utrosque optimam condicionem civitatum  
 fore protegente altero semper inopem ab alterius iniuria.  
 7 haec sentientis certamina fautorum utriusque partis taciti  
 ex tuto spectabant.

8 Consules quo die magistratum inierunt, ex senatus  
 consulto cum circa omnia fana, in quibus lectisternium  
 maiorem partem anni esse solet, maioribus hostis immo-  
 lassent, inde preces suas acceptas ab diis immortalibus  
 ominati, senatui rite sacrificatum precationemque de bello  
 9 factam renuntiarunt. haruspices ita responderunt, si quid  
 rei novae inciperetur, id maturandum esse: victoriam,  
 10 triumphum, propagatio[nem imperii] portendi. patres quod  
 faustum] felixque populo Romano esset, centuriatis comi-  
 tis primo [quoque] die ferre ad populum consules iusse-  
 runt, ut quod Perseus Philippi filius, Macedonum rex,  
 adversus foedus cum patre Philippo ictum et secum post  
 mortem eius renovatum sociis populi Romani arma intu-  
 11 lisset, agros vastasset urbesque occupasset, quodque belli  
 parandi adversus populum Romanum consilia inisset,  
 arma, milites, classem eius rei causa comparasset, ut nisi  
 de his rebus satisfacisset, bellum cum eo iniretur. haec  
 rogatio ad populum lata est.

1 XXXI. Senatus consultum inde factum est, ut con-  
 sules inter se provincias Italiam et Macedoniam compa-  
 rarent sortirenturque: cui Macedonia obvenisset, ut is regem

Persea quique eius sectam secuti essent, nisi populo Romano satisfacissent, bello persequeretur. legiones quatuor novas scribi placuit, binas singulis consulibus. id praecipue provinciae Macedoniae datum, quod, cum alterius consulis legionibus quina milia et duceni pedites ex vetere instituto darentur in singulas legiones, in Macedoniam sena milia peditum scribi iussa, equites treceni aequaliter in singulas legiones. et in sociali exercitu consuli alteri auctus numerus: † deooc.cclm.lm peditum, octingentos equites, praeter eos quos Cn. Sicinius duxisset sescentos equites, in Macedoniam traiceret. Italiae satis visa duodecim milia sociorum peditum, sescenti equites. illud quoque praecipuum datum sorti Macedoniae, ut centuriones militesque veteres scriberet quos vellet consul usque ad quinquaginta annos. in tribunis militum novatum eo anno propter Macedonicum bellum, quod consules ex senatus consulto ad populum tulerunt, ac tribuni militum eo anno suffragis crearentur, sed consulum praetorumque in is faciendis iudicium arbitriumque esset. inter praetores ita partita imperia: praetorem, cuius sors fuisset, ut iret quo senatus censuisset, Brundisium ad classem ire placuit atque ibi recognoscere socios navales dimissisque si qui parum idonei essent supplementum legere ex libertinis et dare operam, ut duae partes civium Romanorum, tertia sociorum esset. commeatus classi legionibusque ut ex Sicilia Sardiniaque subveherentur, praetoribus, [qui] eas provincias sortiti essent, mandari placuit, ut alteras decumas Siculis Sardinisque imperarent, quod frumentum ad exercitum in Macedoniam portaretur. Siciliam C. Caninius Rebilus est sortitus, L. Furius Philus Sardiniam, [L. Canuleius Hispaniam,] C. Sulpicius Galba urbanam iurisdictionem, L. Villius Annalis inter peregrinos; C. Lucretio Gallo, quo senatus censuisset, sors obvenit.

XXXII. Inter consules magis cavillatio quam magna contentio de provincia fuit. Cassius sine sorte se Macedoniam optaturum dicebat, nec posse collegam salvo iure iurando secum sortiri: praetorem eum enim, ne in provinciam iret, in contione iurasse, se stato loco statisque

diebus sacrificia habere, quae absente se recte fieri non possent. quae non magis consule quam praetore absente  
 3 recte fieri posse, si senatus non quid velit in consulatu potius quam quid in praetura iuraverit P. Licinius animadvertendum esse censeat. se tamen futurum in senatus  
 4 potestate. consulti patres, cui consulatum populus Romanus non negasset, ab se provinciam negari superbum  
 5 rati, sortiri consules iusserunt. P. Licinio Macedonia, [C.] Cassio Italia obvenit. legiones inde sortiti sunt: prima et tertia in Macedoniam traicerentur, secunda et quarta ut in Italia remanerent.

Dilectum consules multo intentiore quam alias cura  
 6 habebant. Licinius veteres quoque scribebat milites centurionesque; et multi voluntate nomina dabant, quia locupletes videbant qui priore Macedonico bello aut ad  
 7 versus Antiochum in Asia stipendia fecerant. cum tribuni militum, qui centuriones essent, primum quemque citarent, tres et viginti centuriones, qui primos pilos duxerant, citati tribunos plebis appellarunt. duo ex collegio, M. Fulvius Nobilior et M. Claudius Marcellus, ad consules  
 8 reiciebant: eorum cognitionem esse debere, quibus dilectus quibusque bellum mandatum esset; ceteri cognituros se, de quo appellati essent, aiebant et, si iniuria fieret, auxilium civibus laturos.

1 XXXIII. Ad subsellia tribunorum res agebatur; eo M. Popillius consularis, advocatus [centurionum, et] centuriones et consul venerunt. consule inde postulanti, ut  
 2 in contione ea res ageretur, populus in contionem advocatus. pro centurionibus M. Popillius, qui biennio ante  
 3 consul fuerat, ita verba fecit: militares homines et stipendia iusta et corpora et aetate et adsiduis laboribus confecta habere, nihil recusare tamen, quo minus operam rei publicae dent; id tantum deprecari, ne inferiores is  
 4 ordines, quam quos [cum] militassent habuissent, adtribuerentur. P. Licinius consul senatus consulta recitari iussit, primum quo bellum senatus Perseo iussisset, deinde quo veteres centuriones quam plurimum ad id bellum scribi censuisset nec ulli, qui non maior annis  
 5 quinquaginta esset, vacationem militiae esse. deprecatus

est deinde, ne novo bello, tam propinquo Italiae, adversus regem potentissimum, aut tribunos militum dilectum habentis inpedirent, aut prohiberent consulem, quem cuique ordinem adsignari e re publica esset, eum adsignare. si quid in ea re dubium esset, ad senatum reicerent.

XXXIII. Postquam consul quae voluerat dixit, Sp. 1 Ligustinus ex eo numero, qui tribunos appellaverant, a consule et ab tribunis petiit, ut sibi paucis ad populum agere liceret. permissu omnium ita locutus fertur. ‘Sp. 2 Ligustinus tribus Crustuminae ex Sabinis sum oriundus, Quirites. pater mihi iugerum agri reliquit et parvom tugurium, in quo natus educatusque sum; hodieque ibi habito. cum primum in aetatem veni, pater mihi uxorem 3 fratris sui filiam dedit, quae secum nihil adtulit praeter libertatem pudicitiamque et cum his fecunditatem, quanta vel in diti domo satis esset. sex filii nobis, duae filiae 4 sunt, utraeque iam nuptae. filii quattuor togas virilis habent, duo praetextati sunt. miles sum factus P. Sulpicio, C. Aurelio consulibus. in eo exercitu, qui in Macedoniam 5 est transportatus, biennium miles gregarius fui adversus Philippum regem; tertio anno virtutis causa mihi T. Quinctius Flaminius decimum ordinem hastatum adsignavit. devicto Philippo Macedonibusque cum in Italiam 6 portati ac dimissi essemus, continuo miles voluntarius cum M. Porcio consule in Hispaniam sum profectus. ne 7 minem omnium imperatorum, qui vivant, acriorem virtutis spectatorem ac iudicem fuisse sciunt qui et illum et alios duces longa militia experti sunt. hic me imperator dignum iudicavit, cui primum hastatum prioris centuriae adsignaret. tertio iterum voluntarius miles factus sum in 8 eum exercitum, qui adversus Aetolos et Antiochum regem est missus. a M. Acilio mihi primus princeps prioris centuriae est adsignatus. expulso rege Antiocho, subactis 9 Aetolis reportati sumus in Italiam, et deinceps bis quae annua merebant legiones stipendia feci. bis deinde in Hispania militavi, semel Q. Fulvio Flacco, iterum Ti. Sempronio Graccho praetore. a Flacco inter ceteros, 10 quos virtutis causa secum ex provincia ad triumphum deducebat, deductus sum; a Ti. Graccho rogatus in pro-

- 11 vinciam ii. quater intra paucos annos primum pilum  
duxi, quater et tricies virtutis causa donatus ab impera-  
toribus sum, sex civicas coronas accepi. viginti duo  
12 stipendia annua in exercitu emerita habeo et maior an-  
nis sum quinquaginta. quodsi mihi nec stipendia omnia  
emerita essent necdum aetas vacationem daret, tamen,  
cum quattuor milites pro me uno vobis dare, P. Licini,  
13 possem, aecum erat me dimitti. sed haec pro causa mea  
dicta accipiat velim: ipse me, quoad quisquam, qui  
exercitus scribit, idoneum militem iudicabit, numquam  
14 sum excusaturus. ordine quo me dignum iudicent tribuni  
militum, ipsorum est potestatis; ne quis me virtute in  
exercitu praestet, dabo operam, et semper ita fecisse me  
et imperatores mei et qui una stipendia fecerunt testes  
15 sunt. vos quoque aecum est, commilitones, etsi appella-  
tione vestrum usurpatis ius, cum adsulescentes nihil ad-  
versus magistratū senatusque auctoritatem usquam  
feceritis, nunc quoque in potestate senatus ac consulum  
esse et omnia honesta loca ducere, quibus rem publicam  
defensuri sitis.'

1 XXXV. Haec ubi dixit, conlaudatum multis verbis

2 P. [Licinius] consul ex contione in senatum duxit. ibi  
quoque ei ex auctoritate senatus gratiae actae tribunique  
militares in legione prima primum pilum virtutis causa  
ei adsignarunt. ceteri centuriones remissa appellatione  
ad dilectum oboedienter responderunt.

- 3 Quo maturius in provincias magistratus proficiscer-  
rentur, Latinae kal. Iuniis fuere; eoque sollemni perfecto  
C. Lucretius praetor omnibus, quae ad classem opus erant,  
4 praemissis Brundisium est profectus. praeter eos exer-  
citus, quos consules comparabant, C. Sulpicio Galbae  
praetori negotium datum, ut quattuor legiones scriberet  
urbanas iusto numero peditum equitumque, isque quat-  
tuor tribunos militum ex senatu legeret qui praesent;  
5 socii Latini nominis imperaret quindecim milia peditum,  
mille et ducentos equites: is exercitus uti paratus esset,  
6 quo senatus censuisset. P. Licinio consuli ad exercitum  
civilem socialemque petenti addita auxilia, Ligurum duo  
milia, Cretenses sagittari — incertus numerus, quantum

rogati auxilia Cretenses misissent —, Numidae item equites elephantique. in eam rem legati ad Masinissam 7 Carthaginensesque missi L. Postumius Albinus, Q. Terentius Culleo, C. Aburius. in Cretam item legatos tres ire placuit, A. Postumium Albinum, C. Decimium, A. Licinium Nervam.

XXXVI. Per idem tempus legati ab rege Perseo 1 venerunt. eos in oppidum intromitti non placuit, cum iam bellum regi eorum et Macedonibus et senatus decresset et populus iussisset. in aedem Bellonae in senatum 2 introducti ita verba fecerunt: mirari Persea regem, quid in Macedoniam exercitus transportati essent; si impetrari 3 a senatu posset, ut ii revocentur, regem de iniuriis, si quas sociis factas quererentur, arbitratu senatus satisfacturum esse. Sp. Carvilius ad eam ipsam rem ex Graecia 4 remissus ab Cn. Sicinio in senatu erat. is Perrhaebiam expugnatam armis, Thessaliae aliquot urbes captas, cetera quae aut ageret aut pararet rex, cum argueret, respondere ad ea legati iussi. postquam haesitabant, ne- 5 gantes sibi ultra quicquam mandatum esse, iussi renuntiare regi, consulem P. Licinium brevi cum exercitu futurum in Macedonia esse: ad eum, si satisfacere in 6 animo esset, mitteret legatos; Romam quod praeterea mitteret, non esse: neminem eorum per Italiam ire liciturum. ita dimissis P. Licinio consuli mandatum, intra 7 undecimum diem iuberet eos Italia excedere, et Sp. Carvilius mitteret, qui, donec navem conscendissent, custodiret. haec Romae acta nondum profectis in provinciam 8 consulibus.

Iam Cn. Sicinius, qui priusquam magistratu abiret, Brundisium ad classem et ad exercitum praemissus erat, traiectis in Epirum quinque milibus peditum, trecentis equitibus, ad Nymphaeum in agro Apolloniati castra habebat. inde tribunos cum duobus milibus militum ad 9 occupanda Dassaretiorum et Illyriorum castella, ipsis accersentibus praesidia, ut tutiores a finitimorum impetu Macedonum essent, misit.

XXXVII. Paucis post diebus Q. Marcius, A. Atilius 1 et P. et Servius Corneli Lentuli et L. Decimius, legati

in Graeciam missi, Corcyram peditum mille secum ad-  
vexerunt; ibi inter se et regiones quas obirent et mi-  
2 lites diviserunt. L. Decimius missus est ad Gentium  
regem Illyriorum, quem si aliquem respectum amicitiae  
eum habere cerneret, retentaret aut etiam ad belli  
3 societatem perliceret (iussus). Lentuli in Cephallaniam  
missi, ut in Peloponnesum traicerent oramque maris in  
4 occidentem versi ante hiemem circumirent. Marcio et  
Atilio Epirus, Aetolia, Thessalia circumeundae adsignan-  
tur; inde Boeotiam atque Euboeam aspicere iussi, tum  
5 in Peloponnesum traicere; ibi congressuros se cum Len-  
tulis constituunt. priusquam digrederentur a Corcyra,  
litterae [a] Perseo adlatae sunt, quibus quaerebat, quae  
causa Romanis aut in Graeciam traiciendi copias aut  
6 urbes occupandi esset. cui rescribi non placuit, nuntio  
ipsius qui litteras attulerat dici, praesidii causa ipsarum  
7 urbium Romanos facere. Lentuli circumeuntes Pelopon-  
nesi oppida, cum sine discrimine omnes civitates adhor-  
tarentur, ut quo animo, qua fide adiuvissent Romanos  
Philippi primum, deinde Antiochi bello, eodem adversus  
8 Persea iuvarent, fremitus in contionibus fiebant Achaëis  
indignantibus eodem se loco esse, qui omnia a principiis  
Macedonici belli praestitissent Romanis, [quo] Messeni  
atque Elii, [qui] et Macedonis Philippi bello hostes fuis-  
sent [Romanis et] pro Antiocho postea arma adversus  
9 populum Romanum tulissent ac nuper in Achaicum con-  
tributi concilium velut praemium belli se victoribus  
Achaëis tradi quererentur.

1 XXXVIII. Marcus et Atilius ad Gitanas Epiri oppi-  
dum decem milia [a] mari cum escenderent, concilio  
Epirotarum habito cum magno omnium adsensu auditi  
sunt et quadringentos iuventutis eorum in Orestas, ut  
2 praesidio essent liberatis ab Macedonibus, miserunt. inde  
in Aetoliam progressi ac paucos ibi morati dies, dum in  
praetoris mortui locum alius sufficeretur, et Lycisco  
praetore facto, quem Romanorum favere rebus satis con-  
pertum erat, transierunt in Thessaliam. eo legati Acar-  
3 nanum et Boeotorum exules venerunt. Acarnanes nun-  
tiare iussi, quae Philippi primum, Antiochi deinde bello,

decepti pollicitationibus regis adversus populum Romanum commisissent: ea corrigendi occasionem illis oblatam; si male meriti clementiam populi Romani experti 4 essent, bene merendo liberalitatem experirentur. Boeotia 5 exprobratum, societatem eos cum Perseo iunxisse. cum culpam in Ismeniam principem alterius partis conferrent et quasdam civitates dissentientis in causam deductas, appariturum id esse Marcus respondit: singulis enim civitatibus de se ipsis consulendi potestatem facturos. Thessalorum Larissae fuit concilium. ibi [et] Thessalis 6 benigna materia gratias agendi Romanis pro libertatis munere fuit, et legatis, quod et Philippi prius et post Antiochi bello enixe adiuti a gente Thessalorum essent. hac mutua commemoratione meritorum accensi animi 7 multitudinis ad omnia decernenda quae Romani vellent.

Secundum hoc concilium legati a Perseo rege venerunt, privati maxime hospiti fiducia, quod ei paternum cum Marcio erat. ab huius necessitudinis commemoratione orsi petierunt legati, in colloquium veniendi regi potestatem faceret. Marcus et se ita a patre suo accepisse dixit, amicitiam hospitiumque cum Philippo fuisse: minime immemorem necessitudinis eius legationem eam : suscepisse; colloquium, si satis commode valeret, non 10 fuisse se dilaturum; nunc, ubi primum posset, ad Peneum flumen, qua transitus ab Homolio Dium esset, praemissis qui nuntiarent regi, venturos.

XXXVIII. Et tum quidem ab Dio Perseus in interiora regni recipit se levi aura spei obiecta, quod Marcus ipsius causa suscepisse se legationem dixisset; post dies paucos ad constitutum locum venerunt. magnus 2 comitatus fuit regius cum amicorum tum satellitum turba stipante. non minore agmine legati venerunt et ab Larissa multis prosequentibus et legationibus civitatum, quae convenerant Larissam et renuntiare domum certa quae audissent volebant. inerat cura insita mortalibus 3 videndi congregientis nobilem regem et populi principis terrarum omnium legatos. in conspectu steterunt dirimente amni. paulisper internuntiando cunctatio fuit, utri transgrederentur. aliquid illi regiae maiestati, [hi] ali-



quid populi Romani nomini, cum praesertim Perseus  
 5 petisset conloquium, existumabant deberi. ioco etiam Mar-  
 cius cunctantis movit. 'minor' inquit 'ad maiorem et'—  
 quod Philippo ipsi cognomen erat — 'filius ad patrem  
 6 transeat.' facile persuasum id regi est. aliud deinde  
 ambigebatur, cum quam multis transiret. rex cum omni  
 comitatu transire aecum censebat; legati vel cum tribus  
 venire iubebant vel, si tantum agmen traduceret, obsides  
 7 dare, nihil fraudis fore in conloquio. Hippiam et Par-  
 tauchum, quos et legatos miserat, principes amicorum,  
 obsides dedit. nec tam in pignus fidei obsides desiderati  
 erant quam ut appareret, sociis nequaquam ex dignitate  
 8 pari congredi regem cum legatis. salutatio non tam-  
 quam hostium, sed hospitalis ac benigna fuit, positisque  
 sedibus consederunt.

1 XXXX. Cum paulisper silentium fuisset, 'expectari  
 nos' inquit Marcius 'arbitror, ut respondeamus litteris  
 tuis, quas Corcyram misisti, in quibus quaeris, quid ita  
 legati cum militibus venerimus et praesidia in singulas  
 2 urbes dimittamus. ad hanc interrogationem tuam et non  
 respondere vereor, ne superbum sit, et vera respondere,  
 3 ne nimis acerbum audienti tibi videatur. sed cum aut  
 verbis castigandus aut armis sit qui foedus rumpit, sicut  
 bellum adversus te ali quam mihi mandatum malim, ita  
 orationis acerbiter adversus hospitem, utcumque est,  
 subibo, sicut medici, cum salutis causa tristiora remedia  
 4 adhibent. ex quo regnum adeptus es, unam rem te,  
 quae facienda fuerit, senatus fecisse censet, quod legatos  
 Romam ad renovandum [foedus miseris; quod ipsum tam-  
 en tibi non fuisse renovandum] iudicat potius quam  
 5 cum renovatum esset violandum. Abrupolim, socium  
 atque amicum populi Romani, regno expulisti; Arthetauri  
 interfectores, ut caede, ne quid ultra dicam, laetatum  
 appareret, recepisti, qui omnium Illyriorum fidissimum  
 6 Romano nomini regulum occiderant; per Thessaliam et  
 Maliensem agrum cum exercitu contra foedus Delphos  
 isti; Byzantis item contra foedus misisti auxilia; cum  
 Boeotis, sociis nostris, secretam tibi ipsi societatem, quam  
 7 non licebat, iureiurando pepigisti; Thebanos legatos,

Euersam et Callicritum, venientis ad nos quaerere malo quis interfecerit quam arguere. in Aetolia bellum intestinum et caedes principum, per quos nisi per tuos factae videri possunt? Dolopes a te ipso evastati sunt. Eumenes rex ab Roma cum in regnum rediret, prope ut victuma Delphis in sacrato loco ante aras mactatus, quem insimulet piget referre; quae hospes Brundisinus occulta facinora indicet, certum habeo et scripta tibi omnia ab Roma esse et legatos renuntiassse tuos. haec ne dicerentur a me, uno modo vitare potuisti, non quaerendo, quam ob causam exercitus in Macedoniam traicerentur, aut praesidia in sociorum urbes mitteremus. quaerenti tibi superbius tacuissemus quam vera respondimus. eundem pro paterno nostro hospitio faveo orationi tuae, et opto, ut aliquid mihi materiae praebeas agendaee tuae apud senatum causae.'

XXXXI. Ad ea rex 'bonam causam, si apud iudices aequos ageretur, apud eosdem et accusatores et iudices agam. eorum autem quae obiecta sunt mihi, partim ea sunt, quibus nescio an gloriari debeam, partim quae fateri [non] erubescam, partim quae verbo obiecta verbo negare sit. quid enim, si legibus vestris hodie reus sim, aut index Brundisinus aut Eumenes mihi obiciat, ut accusare potius vere quam convitiari videantur? scilicet nec Eumenes, cum tam multis gravis publice ac privatim sit, alium quam me inimicum habuit; neque ego potiorrem quemquam ad ministeria facinorum quam Rammium, quem neque umquam ante videram nec eram postea visurus, invenire potui. et Thebanorum, quos naufragio perisse constat, et Arthetauri caedis mihi reddenda ratio est; in qua tamen nihil ultra obicitur quam interfectores eius in regno exsulasse meo. cuius condicionis iniquitatem ita non sum recusaturus, si vos quoque accipitis, ut quicumque exules in Italiam aut Romam se contulerunt, his facinorum, propter quae damnati sunt, auctores vos fuisse fateamini. si hoc et vos recusabitis et omnes Italiae gentis, ego quoque inter ceteros ero. et hercule, quid adinet cuiquam exilium patere, si nusquam exuli futurus locus est? ego tamen istos, ut primum in Macedonia

esse admonitus a vobis conperi, requisitos abire ex regno  
9 iussi et in perpetuum interdixi finibus meis. et haec  
quidem mihi tamquam causam dicenti reo obiecta sunt,  
illa tamquam regi et quae de foedere, quod mihi est vo-  
10 biscum, disceptationem habeant. nam si est in foedere  
ita scriptum, ut ne si bellum quidem quis inferat, tueri  
me regnumque meum liceat, mihi fatendum est, quod  
me armis adversus Abrupolim socium populi Romani  
11 defenderim, foedus violatum esse. sin autem hoc et ex  
foedere licuit et iure gentium ita comparatum est, ut arma  
armis propulsentur, quid tandem me facere decuit, cum  
Abrupolis finis mei regni usque ad Amphipolim perva-  
stasset, multa libera capita, magnam vim Mancipiorum,  
12 multa milia pecorum abegisset? quiescerem et paterer,  
donec Pellam et in regiam meam armatus pervenisset?  
at enim bello quidem iusto sum persecutus, sed vinci  
non oportuit eum neque alia quae victis accidunt pati;  
quorum casum cum ego subierim, qui sum armis lacessi-  
tus, quid potest queri sibi accidisse, qui causa belli fuit?  
13 non sum eodem modo defensurus, Romani, quod Dolo-  
pas armis coercuerim, quia, etsi non merito eorum, iure  
feci meo, cum mei regni, meae dicionis essent, vestro  
14 decreto patri adtributi meo. nec, si causa reddenda sit,  
non vobis nec foederatis, sed iis, qui [ne] in servos qui-  
dem saeva atque iniusta imperia probant, plus aequo et  
bono saevisse in eos videri possum, quippe Euphranorem  
praefectum a me inpositum ita occiderunt, ut mors poe-  
narum eius levissima fuerit.

1 XXXXII. At cum processissem inde ad visendas  
Larissam et Antrona et Pteleon, quia in propinquo Del-  
phi [erant], sacrificandi causa, [ut] multo ante debita vota  
2 persolverem, Delphos escendi. et his criminis augendi  
causa cum exercitu me isse adicitur; scilicet ut, quod  
nunc vos facere queror, urbes occuparem, arcibus impo-  
3 nerem praesidia. vocate in concilium Graeciae civitates,  
per quas iter feci, queratur unusquibet militis mei iniu-  
riam: non recusabo quin simulato sacrificio aliud petisse  
4 videar. Aetolis et Byzantis praesidia misimus et cum  
Boeotis amicitiam fecimus. haec qualiacumque sunt,

per legatos meos non solum indicata, sed etiam excusata sunt saepe in senatu vestro, ubi aliquos ego disceptatores non tam aequos quam te, Q. Marci, paternum amicum et hospitem, habebam. sed nondum Romam accusator 5 Eumenes venerat, qui calumniando omnia detorquendoque suspecta et invisa efficeret et persuadere vobis conaretur, non posse Graeciam in libertate esse et vestro munere frui, quoad regnum Macedoniae incolume esset. circumagetur hic orbis; erit mox qui arguat, nequiquam 6 Antiochum ultra iuga Tauri emotum, graviolemque multo Asiae quam Antiochus fuerit Eumenes esse, conquiescere socios vestros non posse, quoad regia Pergami sit: eam arcem supra capita finitimarum civitatum impositam. ego haec, Q. Marci et A. Atili, quae aut a vobis obiecta 7 aut purgata a me sunt, talia esse scio, ut aures, ut animi audientium sint, nec tam referre, quid ego aut qua mente fecerim quam quo modo id vos factum accipiat. conscius 8 mihi sum nihil me scientem deliquisse et, si quid fecerim imprudentia lapsus, corrigi me et emendari castigatione hac posse. nihil certe insanabile nec quod bello et armis 9 persequendum esse censeatis commisi, aut frustra clementiae gravitatisque vestrae fama volgata per gentes est, si talibus de causis, quae vix querela et expostulatione dignae sunt, arma capitis et regibus sociis bella infertis.

XXXXIII. Haec dicentem et cum adsensu Marcius 1 [audivit et] auctor fuit mittendi Romam legatos, cum experienda omnia ad ultimum nec praetermittendam spem ullam censuisset. reliqua consultatio erat, quonam modo 2 tutum iter legatis esset. ad id [cum] necessaria petitio indutiarum videretur, cuperetque Marcius neque aliud colloquio petisset, gravate et in magnam gratiam petentis concessit. nihil enim satis paratum ad bellum in prae- 3 sentia habebant Romani, non exercitum, non ducem, cum Perseus, ni spes vana pacis occaecasset consilia, omnia praeparata atque instructa [haberet] et suo maxime tempore atque alieno hostibus incipere bellum posset.

Ab hoc colloquio fide indutiarum interposita legati 4 Romani in Boeotiam comparati sunt. ibi iam motus coe- 5 perat esse discedentibus a societate communis concili

Boeotorum quibusdam populis, ex quo renuntiatum erat  
respondisse legatos, apparituros, quibus populis proprie  
6 societatem cum rege iungi displicuisset. primi a Chaeronia legati, deinde a Thebis in ipso itinere occurrerunt,  
adfirmantes, non interfuisse se, quo societas ea decreta  
esset, concilio; quis legati nullo in praesentia responso  
7 dato Chalcidem se sequi iusserunt. Thebis magna contentio orta erat ex alio certamine. comitiis praetoris Boeotorum  
victa pars iniuriam persequens coacta multitudine decretum Thebis [fecit], ne Boeotarchae urbibus recipere-  
8 rentur. exules Thespias universi concesserunt; inde — recepti enim sine cunctatione erant — Thebas iam mutatis animis revocati decretum faciunt, ut duodecim, qui  
privati coetum et concilium habuissent, exilio multarentur.  
9 novus deinde praetor — Ismenias is erat, vir nobilis ac potens — capitalis poenae absentis eos decreto damnat.  
Chalcidem fugerant; inde ad Romanos Larisam profecti causam cum Perseo societatis in Ismeniam contulerant:  
10 ex contentione ortum certamen. utriusque tamen partis legati ad Romanos venerunt, et exules accusatoresque Ismeniae et Ismenias ipse.

1 XXXXIII. Chalcidem ut ventum est, aliarum civitatum principes, id quod maxime gratum erat Romanis, suo quique proprie decreto regiam societatem aspernati  
Romanis se adiungebant, Ismenias gentem Boeotorum in  
2 fidem Romanorum permitti aecum censebat. inde certamine orto, nisi in tribunal legatorum perfugisset, haud  
multum auit, quin ab exulibus fautoribusque eorum interficeretur. Thebae quoque ipsae, quod Boeotiae caput  
3 est, in magno motu erant, aliis ad regem trahentibus civitatem, aliis ad Romanos. et turba Coronaeorum Haliartiorumque [eo] convenerat ad defendendum decretum regiae  
4 societatis. sed constantia principum docentium cladibus Philippi Antiochique, quanta esset vis et fortuna imperi Romani,  
victa tandem multitudo et ut tolleretur regia societas decrevit et eos qui auctores paciscendae amicitiae fuerant  
ad satisfaciendum legatis Chalcidem misit  
5 fideique legatorum commendari civitatem iussit. Thebanos Marcius et Atilius laeti audierunt auctoresque et his

[et] separatim singulis fuerunt ad renovandam amicitiam mittendi Romam legatos. ante omnia exules restitui 6 iusserunt et auctores regiae societatis decreto suo damnarunt. ita, quod maxime volebant, discusso Boeotico concilio Peloponnesum proficiscuntur Ser. Cornelio Chalcidem accersito. Argis praebitum est iis concilium; ubi 7 res [... nihil] aliud a gente Achaeorum petierunt, quam ut mille milites darent. id praesidium ad Chalcidem tuendam, dum Romanus exercitus in Graeciam traiceretur, missum est. Marcus et Atilius peractis, quae agenda in Graecia erant, principio hiemis Romam redierunt.

XXXXV. Inde legatio sub idem tempus in Asiam 1 [ac] circum insulas missa. tres erant legati, Ti. Claudius, 2 Sp. Postumius, M. Iunius. ii circumeuntes hortabantur socios ad suscipiendum adversus Persea [pro] Romanis bellum et quo quaeque opulentior civitas erat, eo accuratius agebant, quia minores secuturae maiorum auctoritatem erant. Rhodi maximi ad omnia momenti habebantur, quia non favere tantum, sed adiuvere viribus suis bellum poterant, quadraginta navibus auctore Hegesilocho praeparatis, qui cum in summo magistratu 4 esset — prytanin ipsi vocant — multis orationibus perlicerat Rhodios, ut omissa, quam saepe vanam experti essent, regum fovendorum spe Romanam societatem, unam tum in terris vel viribus vel fide stabilem, retinerent: bellum imminere cum Perseo; desideraturos Romanos eundem navalem apparatus, quem nuper Antiochi, quem Philippi ante bello vidissent. trepidaturos tum 6 repente paranda classe, cum mittenda esset, nisi reficere naves, nisi instruere navalibus sociis coepissent. eo magis enixe faciundum esse, ut crimina delata ab Eumene fide rerum refellerent. his incitati quadraginta navium classem 7 instructam ornatamque legatis Romanis advenientibus, ut non expectatam adhortationem esse appareret, ostenderunt. et haec legatio magnum ad conciliandos animos 8 civitatum Asiae momentum fuit. Decimius unus sine ullo effectu, captarum etiam pecuniarum ab regibus Illyriorum suspitione infamis, Romam rediit.

XXXXVI. Perseus cum ab colloquio Romanorum 1

- in Macedoniam recepisset sese, legatos Romam de in-  
 cohatis cum Marcio condicionibus pacis misit, et Byzan-  
 2 tium et [...] Rhodum litteras legatis ferendas dedit. in  
 litteris eadem sententia ad omnis erat, conlocutum se  
 cum Romanorum legatis: quae audisset quaeque dixisset  
 ita disposita, ut superior fuisse in disceptatione videri  
 3 posset. apud Rhodios legati addiderunt, confidere pacem  
 futuram, auctoribus enim Marcio atque Atilio missos  
 Romam legatos: si pergerent Romani contra foedus mo-  
 vere bellum, tum omni gratia, omni ope enitendum fore  
 4 Rhodis, ut reconcilient pacem; si nihil deprecando pro-  
 ficiant, id agendum, ne omnium rerum ius ac potestas  
 ad unum populum perveniat. cum ceterorum id inter-  
 esse, tum praecipue Rhodiorum, quo plus inter alias civi-  
 tates dignitate atque opibus excellant; quae serva atque  
 obnoxia fore, si nullus alio sit quam ad Romanos re-  
 5 spectus. magis et litterae et verba legatorum benigne  
 sunt audita quam momentum ad mutandos animos ha-  
 buerunt; potentior esse partis melioris auctoritas coeperat.  
 6 responsum ex decreto est, optare pacem Rhodios; si bel-  
 lum esset, ne quid ab Rhodiis speraret aut peteret rex,  
 quod veterem amicitiam, multis magnisque meritis pae-  
 7 belloque partam, diiungeret sibi ac Romanis. ab Rhodo  
 redeuntes Boeotiae quoque civitates, et Thebas et Coro-  
 neam et Haliartum, adierunt, quibus expressum invitae  
 existimabatur, ut relicta regia societate Romanis adiun-  
 8 gerentur. Thebani nihil moti sunt, quamquam nonnihil  
 et damnatis principibus et restitutis exulibus succense-  
 9 bant Romanis. Coronaei et Haliartii favore quodam  
 insito in reges legatos in Macedoniam miserunt praesi-  
 dium petentes, quo se adversus impotentem superbiam  
 10 Thebanorum tueri possint. cui legationi responsum ab  
 rege est, praesidium se propter indutias cum Romanis  
 factas mittere non posse: tamen ita suadere, ab Theba-  
 norum iniuriis, qua possent, ut se vindicarent, ne Romanis  
 praeberent causam in se saeviendi.
- 1 XXXXVII. Marcins et Atilius Romam cum venis-  
 sent, legationem in Capitolio ita renuntiaverunt, ut nulla re  
 magis gloriarentur quam decepto per indutias et spem

pacis rege. adeo enim apparatus belli fuisse instructum, 2  
 ipsis nulla parata re, ut omnia opportuna loca praeoccu-  
 pari ante ab eo potuerint quam exercitus in Graeciam  
 traiceretur. spatio autem indutiarum sumpto [ad] aecum 3  
 [rem] venturam: illum nihilo paratiorem, Romanos omni-  
 bus instructiores rebus coepturos bellum. Boeotorum  
 quoque se concilium arte distraxisse, ne coniungi amplius  
 ullo consensu Macedonibus possent. haec ut summa 4  
 ratione acta magna pars senatus adprobabat; veteres et  
 moris antiqui memores negabant se in ea legatione Ro-  
 manas agnoscere artes: non per insidias et nocturna 5  
 proelia nec simulatam fugam inprovisosque ad incautum  
 hostem reditus nec ut astu magis quam vera virtute glo-  
 riantur, bella maiores gessisse; indicare prius quam  
 gerere solitos bella, denuntiare [proelia] interdum, [locum]  
 finire, in quo dimicaturi essent. eadem fide indicatum 6  
 Pyrrho regi medicum vitae eius insidiantem, eadem Fali-  
 scis vinctum traditum proditorem liberorum. religionis 7  
 haec Romanae esse, non versutiarum Punicarum neque  
 calliditatis Graecae, aput [quos] fallere hostem quam vi  
 superare gloriosius fuerit. interdum in praesens tempus 8  
 plus profici dolo quam virtute; sed eius demum animum  
 in perpetuum vinci, cui confessio expressa sit, se neque  
 arte neque casu, sed conlatis comminus viribus, iusto ac  
 pio esse bello superatum. haec seniores, quibus nova ac 9  
 nimis [. . minus] placebat sapientia; vicit tamen ea pars  
 senatus, cui potior utilis quam honesti cura erat, ut con-  
 probaretur prior legatio Marci et eodem rursus in Grae-  
 ciam cum quinquere milibus remitteretur iubereturque ce-  
 tera uti e re publica maxime visum esset agere. A. quoque 10  
 Atilium miserunt ad occupandam Larisam in Thessalia  
 timentes, ne, si indutiarum dies exisset, praesidio eo  
 misso caput Thessaliae in potestate haberet [rex]. duo 11  
 milia peditum Atilius ab Cn. Sicinio accersere ad eam  
 rem agendam iussus. et P. Lentulo, qui ex Achaia re- 12  
 dierat, trecenti milites Italici generis dati, ut Thebis daret  
 operam, ut in potestate Boeotia esset.

XXXXVIII. His praeparatis, quamquam ad bellum 1  
 consilia erant destinata, senatum tamen praebere legatis




2 placuit. eadem fere, quae in conloquio ab rege dicta  
 erant, relata ab legatis. insidiarum Eumeni factarum  
 crimen et maxima cura et minime tamen probabiliter —  
 manifesta enim res erat — defensum; cetera deprecatione  
 3 erat. sed non eis animis audiebantur, qui aut doceri aut  
 flecti possent. denuntiarum, extemplo moenibus urbis  
 4 Romae, Italia intra tricesimum diem excederent. P. Li-  
 cinio deinde consuli, cui Macedonia provincia obvenerat,  
 denuntiarum, ut exercitui diem primam quamque diceret  
 5 ad conveniendum. C. Lucretius praetor, cui classis pro-  
 vincia erat, cum quadraginta quinquereimis ab urbe  
 profectus: nam ex refectis navibus alias in alium usum  
 6 retineri ad urbem placuit. praemissus a praetore est  
 frater [M.] Lucretius cum quinquereime una, iussusque  
 ab sociis ex foedere acceptis navibus ad Cephallaniam  
 7 classi occurrere, ab Reginis triremi una, ab Locris dus-  
 bus, ab Uritibus quattuor. praeter oram supervectus  
 (Italiae) Calabriae extremum promunturium in Ionio  
 8 mari, Dyrrhachium traicit. ibi decem ipsorum Dyrrha-  
 chinorum, duodecim Issaeorum, quinquaginta quattuor  
 Genti regis lembos nactus, simulans se credere eos in  
 usum Romanorum comparatos esse, omnibus abductis die  
 tertio Corcyram, inde protinus in Cephallaniam traicit.  
 9 C. Lucretius praetor ab Neapoli profectus superato freto  
 10 die quinto in Cephallaniam transmisit. ibi stetit classis,  
 simul opperiens ut terrestres copiae traicerentur, simul  
 ut onerariae ex agmine suo per altum dissipatae conse-  
 querentur.

1 XXXXVIII. Per hos forte dies P. Licinius consul  
 votis in Capitolio nuncupatis paludatus ab urbe profectus  
 2 est. semper quidem ea res cum magna dignitate ac  
 maiestate geritur; praecipue convertit oculos animosque,  
 cum ad magnum nobilemque aut virtute aut fortuna  
 3 hostem euntem consulem prosequuntur. contrahit enim  
 non officii modo cura, sed etiam studium spectaculi, ut  
 videant ducem suum, cuius imperio consilioque summam  
 4 rem publicam tuendam permiserunt. subit deinde cogi-  
 tatio animum, qui belli casus, quam incertus fortunae  
 5 eventus communisque Mars belli sit: adversa, secunda,

quaeque inscitia et temeritate ducum cladis saepe acciderint, quae contra bona prudentia et virtus attulerit. quem scire mortalium utrius mentis, utrius fortunae consulem ad bellum mittant? triumphantemne mox cum exercitu victore scandentem in Capitolium ad eosdem deos, a quibus proficiscatur, visuri, an hostibus eam praebituri laetitiam sint? Persi autem regi, adversus quem ibatur, famam et bello clara Macedonum gens et Philippus pater, inter multa prospere gesta Romano etiam nobilitatus bello, praebebat; tum ipsius Persei numquam, ex quo regnum accepisset, desitum belli expectatione celebrari nomen. cum his cogitationibus omnium ordinum homines proficiscentem consulem prosecuti sunt. duo consulares tribuni militum cum eo missi, C. Claudius, 9 Q. Mucius, et tres illustres iuvenes, P. Lentulus et duo Manli Acidini; alter † M. Manli, alter L. Manli filius erat. cum is consul Brundisium ad exercitum atque inde 10 cum omnibus copiis transvectus ad Nymphaeum in Apolloniatum agro posuit castra.

L. Paucos ante dies Perseus, postquam legati ab 1 Roma regressi praeciderant spem pacis, consilium habuit. ibi aliquamdiu diversis sententiis certatum est. erant 2 quibus vel stipendium [pendendum], si iniungeretur, vel agri parte cedendum, si multarent, quidquid denique aliud pacis causa patiendum esset, non recusandum videretur, nec committendum, ut in aleam tanti casus se regnumque daret: si possessio haut ambigua regni maneret, multa diem tempusque adferre posse, quibus non amiassa modo recipere, sed timendus ultro is esse quos nunc timeret posset. ceterum multo maior pars ferocioris 4 sententiae erat. quidquid cessisset, cum eo simul regno protinus cedendum esse affirmabant: neque enim Roma 5 nos pecunia aut agro egere, sed hoc scire, cum omnia humana, tum maxima quaeque et regna et imperia sub casibus multis esse; Carthaginiensium opes fregisse sese 6 et cervicibus eorum praepotentem finitimum regem imposuisse; Antiochum progeniemque eius ultra iuga Tauri emotum; unum esse Macedoniae regnum, et regione propincuum et quod, sicubi populo Romano sua fortuna laebet,



- 8 antiquos animos regibus suis videatur posse facere. dum  
integrae [res sint, statuere] apud animum suum Persea  
debere, utrum singula concedendo nudatus ad extremum  
opibus extorrisque regno Samothraciam aliamve quam  
insulam petere ab Romanis, ubi privatus superstes regno  
9 suo in contemptu atque inopia consenescat, malit, an  
armatus vindex fortunae dignitatisque suae, aut, [ut] viro  
forti dignum sit, patiatur quodcumque casus belli tulerit,  
aut victor liberet orbem terrarum ab imperio Romano.
- 10 non esse admirabilius Romanos Graecia pelli quam  
Hannibalem Italia pulsum esse. neque hercule videre,  
qui conveniat fratri, adfectanti per iniuriam regnum,  
summa vi restitisse, alienigenis bene parto eo cedere.
- 11 postremo ita [de] bello et pace quaeri, ut inter omnes  
conveniat nec turpius quicquam esse quam sine certamine  
cessisse regno, nec praeclarius quicquam quam pro dignitate ac maiestate omnem fortunam expertum  
esse.
- 1 LI. Pellae, in vetere regia Macedonum, hoc consilium erat. 'geramus ergo' inquit, 'dis bene iuvantibus, quando ita videtur, bellum;' litterisque circa praefectos dimissis Citium — Macedoniae oppidum est — copias  
2 omnis contrahit. ipse centum hostis sacrificio regaliter Minervae, quam vocant Alcidem, confecto cum purpuratorum et satellitum manu profectus Citium est. eo iam omnes Macedonum [et] externorum auxiliorum convene-  
3 rant copiae. castra ante urbem ponit omnisque armatos in campo struxit, summa omnium quadraginta [tria] milia armata fuere, quorum pars ferme dimidia phalangitae erant; Hippias Beroeaeus praeerat. delecta deinde et viribus et robore aetatis ex omni cetratorum numero duo [milia] erant; agema hanc ipsi legionem vocabant, praefectos habebat Leonnatum et Thrasippum † Eulyestas.  
5 ceterorum cetratorum, trium ferme milium hominum, dux erat Antiphilus Edessaeus. Paeones et ex Paroria et Parastrymonia — sunt autem ea loca subiecta Thraciae — et Agrianes, admixtis etiam Threcibus incolis, trium  
6 milium ferme et ipsi expleverunt numerum. armaverat contraxeratque eos Didas Paeon, qui adolescentem De-

retrium occiderat. et armatorum duo milia Gallorum 7  
 rant, praefecto Asclepiodoto. ab Heraclea ex Sintis tria  
 milia Threcum liberorum suum ducem habebant. Cre-  
 ensium par paene numerus suos duces sequebatur, Su-  
 num Phalararneum et Syllum Gnosium. et Leonides 8  
 [acedaemonius quingentis ex Graecia, misto generi ho-  
 minum, praeerat. regi is generis ferebatur, exsul dam-  
 natus frequenti concilio Achaeorum, litteris ad Persea  
 deprensis. Aetolorum et Boeotorum, qui non explebant 9  
 plus quam quingentorum omnes numerum, Lyco Achaeus  
 praefectus erat. ex his mixtis tot populorum, tot gentium  
 auxiliis duodecim milia armatorum ferme efficiebantur.  
 equitum ex tota Macedonia contraxerat [tria] milia. ve- 10  
 nerat eodem Cotys Seuthis filius, rex gentis Odrysarum,  
 cum mille delectis equitibus, pari ferme peditum numero.  
 ita summa totius exercitus undequadraginta [milia] pedi- 11  
 tum erant, quattuor equitum. satis constabat, secundum  
 eum exercitum quem magnus Alexander in Asiam tra-  
 iecit, numquam ullius Macedonum regis copias tantas  
 fuisse.

LII. Sextus et vicesimus annus agebatur, ex quo 1  
 petenti Philippo data pax erat; per id omne tempus quieta 2  
 Macedonia et progeniem ediderat, cuius magna pars ma-  
 ura militiae esset, et levibus bellis Thracum accolarum,  
 quae exercerent magis quam fatigarent, sub adsidua ta-  
 nen militia fuerat. et diu meditatam Philippo primo, 3  
 leinde et Persei Romanum bellum omnia ut instructa  
 arataque essent effecerat. mota parumper acies, non 4  
 isto decursu tamen, ne stetisse tantum in armis videren-  
 ir, — armatosque, sicut erant, ad contionem vocavit.  
 se constitit in tribunali, circa se habens filios duos, 5  
 uius paris Philippus natura frater, adoptione filius, minor,  
 uem Alexandrum vocabant, naturalis erat. cohortatus est 6  
 milites ad bellum, iniuriam populi Romani in patrem seque  
 onmemoravit: illum omnibus indignitatibus compulsam 7  
 d rebellandum, inter apparatus belli fato oppressum;  
 d se simul legatos, simul milites ad occupandas Grae-  
 iae urbes missos. fallaci dein conloquio per speciem 8  
 econciliandae pacis extractam hiemem, ut tempus ad

conparandum haberent; consulem nunc venire cum duabus legionibus Romanis, quae [singulae sena milia peditum], trecenos equites habeant, et pari ferme numero sociorum peditum equitumque; eo ut accedant regum auxilia Eumenis et Masinissae, non plus [viginti] septem milia peditum, duo equitum futura. auditis hostium copiis respicerent suum ipsi exercitum, quantum numero, quantum genere militum praestarent tironibus raptim ad id bellum conscriptis ipsi a pueris eruditi artibus militiae, tot subacti atque durati bellis. auxilia Romanis Lydæ et Phrygas et Numidas esse, sibi Thracas Gallosque, ferocissimas gentium. arma illos habere ea, quae sibi quisque paraverit pauper miles, Macedonas prompta ex regio apparatu, per tot annos patris sui cura et impensa facta. commeatum illis cum procul, tum omnibus sub casibus maritimis fore; se et pecuniam et frumentum, praeter redditus metallorum, in decem annos seposuisse. omnia, quae deorum indulgentia, quae regia cura praeparanda fuerint, plena cumulataque habere Macedonas. animum habendum esse quem habuerint maiores eorum, qui Europa omni domita transgressi in Asiam incognitum famae aperuerint armis orbem terrarum nec ante vincere desierint quam rubro mari inclusis quod vincerent defuerit. at hercule nunc [non] de ultimis Indiae oris, sed de ipsius Macedoniae possessione certamen fortunam indixisse. cum patre suo gerentis bellum Romanos speciosum Graeciae liberandae tulisse titulum; nunc propalam Macedoniam in servitutem petere, ne rex vicinus imperio sit Romano, ne gens bello nobilis arma habeat. haec enim tradenda superbis dominis esse cum rege regnoque, [si] absistere bello et facere imperata velint.

1 LIII. Cum per omnem orationem satis frequenti assensu succlamatum esset, tum vero ea vociferatio simul indignantium minitantiumque, partim iubentium bonum animum habere regem, exorta est, ut finem dicendi faceret, tantum iussis ad iter parare: iam enim dici movere castra ab Nymphaeo Romanos. [contione] dimissa, ad audiendas legationes civitatum Macedoniae se contulit.

renerant autem ad pecunias pro facultatibus quaeque suis et frumentum pollicendum ad bellum. omnibus gratiae actae, remissum omnibus; satis regiones apparatus ad ea dictum sufficere. vehicula tantum imperata, ut tormenta telorumque missilium ingentem vim praeparatam bellicumque aliud instrumentum veherent.

Profectus inde toto exercitu, Eordaeam petens, ad Begorritum quem vocant lacum positus castris, postero die in Elimeam ad Haliacmona fluvium processit. deinde saltu angusto superatis montibus, quos Cambunios vocant, descendit ad Azorum, Pythium, Dolichen — Tripolim vocant incolentes. haec tria oppida paulisper cunctata, quia obsides Larisaeis dederant, victa tamen praesenti metu in deditionem concesserunt. benigne his appellatis haud dubius Perrhaebos quoque idem [facturos, ..] urbem, nihil cunctatis qui incolebant, primo adventu recipit. Cyretias oppugnare coactus, primo etiam die acri cursu ad portas armatorum est repulsus; postero die omnibus copiis adortus in deditionem omnes ante noctem accepit.

LIIII. Mylae, proximum oppidum, ita munitum, ut inexistens superabilis munimenti spes incolas ferocioris faceret, non portas claudere regi satis habuerunt, sed probris quoque in ipsum Macedonasque procacibus iaculati sunt. quae res cum infestiores hostem ad oppugnandum fecisset, ipsos desperatione veniae ad tuendos sese acrius accendit. itaque per triduum ingentibus utrimque animis et oppugnata est [et] defensa. multitudo Macedonum ad subeundum in vicem proelium haud difficulter suppetebat; oppidanos diem, noctem eosdem tuentis moenia non vulnera modo, sed etiam vigiliae et continens labor conficiebat. quarto die cum et scalae undique ad muros erigerentur et porta vi maiore oppugnaretur, oppidani depulsi muris ad portam tuendam concurrunt eruptionemque repentinam in hostis faciunt; quae cum irae magis inconsultae quam verae fiducia virium esset, pauci et fessi ab integris pulsi terga [dederunt] fugientesque per patentem portam hostes acceperunt. ita capta urbs ac directa est. libera quoque corpora, quae caedibus

superfuerunt, venum data. diruto magna ex parte et  
incenso oppido profectus ad Phalannam castra movi,  
7 inde postero die Gyrtonem pervenit. quo cum T. Minu-  
cium Rufum et Hippiam Thessalorum praetorem cum  
praesidio intrasse accepisset, ne temptata quidem oppa-  
gnatione praetergressus, Elatiam et Gonnum percussis  
8 inopinato adventu oppidanis recepit. utraque oppida in  
faucibus sunt qua Tempe adeunt, magis Gonnum. itaque  
et firmiore id praesidio tutum equitum peditumque, ad  
9 hoc fossa triplici ac vallo munitum reliquit. ipse ad Su-  
curium progressus opperiri ibi hostium adventum statuit,  
simul et frumentari passim exercitum iubet in subiecto  
10 hostium agro. namque Sucurium est sub radicibus Ossae  
montis. qua in meridiem vergit, subiectos habet The-  
saliae campos, ab tergo Macedoniam atque Magnesiam.  
11 ad has opportunitates accedit summa salubritas et copis  
pluribus circumiectis fontibus perennium aquarum.

1 LV. Consul Romanus per eosdem dies Thessaliam  
cum exercitu petens iter expeditum primo per Epirum  
2 habuit; deinde postquam in Athamaniam est transgressus  
aspero ac prope invii soli, cum ingenti difficultate parvis  
3 itineribus aegre Gomphos pervenit; cui si vexatis homi-  
nibus equisque tironem exercitum ducenti acie instructa  
et loco suo et tempore obstitisset rex, ne Romani quidem  
4 abnuunt magna sua cum clade fuisse pugnatuuros. post-  
quam Gomphos sine certamine ventum est, praeter gan-  
dium periculosi saltus superati contemptus quoque hostium  
5 adeo ignorantium opportunitates suas accessit. sacrificio  
rite perfecto consul et frumento dato militibus paucos ad  
requiem iumentorum hominumque moratus dies, cum au-  
diret vagari Macedonas effusos per Thessaliam vastarique  
sociorum agros, satis iam refectum militem ad Larisam  
6 ducit. inde cum tria milia ferme abesset, ad Tripolim  
— Scaeam vocant — super Peneum amnem posuit castra.  
7 per idem tempus Eumenes ad Chalcidem navibus accessit  
cum Attalo atque Athenaeo fratribus, Philetaero fratre  
relicto Pergami ad tutelam regni. Chalclide cum Attalo  
et quattuor milibus peditum, mille equitum ad consulem  
8 venit; Chalclide relicta duo milia peditum, quibus Athe-

naeus praepositus. et alia eodem auxilia Romanis ex omnibus undique Graeciae populis convenerunt, quorum pleraque — adeo parva erant — in oblivionem adducta. Apolloniatae trecentos equites, centum pedites miserunt. 9 Aetolorum alae unius instar, quantum ab tota gente equitum venerat, et Thessalorum, [quorum] omnis equitatus 10 speratus erat, non plus quam trecenti erant equites in castris Romanis. Aethaei iuventutis suae Cretico maxime armatu ad mille quingentos dederunt.

LVI. Sub idem tempus et C. Lucretius praetor, qui 1 navibus praeerat ad Cephallaniam, M. Lucretio fratre cum classe super Maleum Chalcidem iusso petere ipse triremem conscendit, sinum Corinthium petens ad praecooccupandas in Boeotia res. tardior ei navigatio propter infirmitatem corporis fuit. M. Lucretius Chalcidem adveniens 3 cum a P. Lentulo Haliartum oppugnari audisset, nuntium, praetoris verbis qui abscedere eum inde iuberet, misit. Boeotorum iuventute, quae pars cum Romanis stabat, eam 4 rem adgressus legatus a moenibus abcessit. haec soluta 5 obsidio locum alteri novae obsidioni dedit; namque ex templo M. Lucretius cum exercitu navali, decem milibus armatorum, ad hoc duobus milibus regionum, qui sub Athenaeo erant, Haliartum circumsegit, parantibusque iam oppugnare supervenit a Creusa praetor. ad idem fere 6 tempus et ab sociis naves Chalcidem convenerunt, duae Punicae quinqueremes, duae ab Heraclea ex Ponto triremes, quattuor Chalcedone, totidem Samo, tum quinque Rhodiae quadriremes. has praetor, quia nusquam erat 7 maritimum bellum, remisit sociis. et Q. Marcius Chalcidem navibus venit Alope capta, Larisa, quae Cremaste dicitur, obpugnata.

Cum hic status in Boeotia esset, Perseus cum ad 8 Sucurium, sicut ante dictum est, stativa haberet, frumento undique circa ex agris convecto, ad vastandum [agrum] Phraeorum misit, ratus ad iuvandas sociorum urbes longius a castris abstractos deprehendi Romanos posse. quos 10 cum eo tumultu nihil motos animadvertisset, praedam quidem praeterquam hominum — pecora autem maxime omnis generis fuere — divisit ad epulandum militibus.



- 1 LVII. Sub idem deinde tempus consilium et consul  
2 et rex habuerunt, unde bellum ordirentur. regis creverant  
animi vastatione concessa sibi ab hoste Pheraei agri; ita-  
que eundem inde ad castra nec dandum ultra spatium  
3 cunctandi censebant. et Romani censebant cunctationem  
suam infamem apud socios esse, maxime indigne ferentis  
4 non latam Pheraeis opem. consultantibus, quid agerent  
— aderant autem Eumenes et Attalus in concilio — tre-  
pidus nuntius adfert, hostem magno agmine adesse. con-  
silio dimisso signum extemplo datur, uti arma capiant.  
5 interim placet ex regis auxiliis centum equites et parem  
6 numerum iaculatorum peditum exire. Perseus [hora]  
ferme diei quarta, cum paulo plus mille passus abesset a  
castris Romanis, consistere signa peditum iussit. prae-  
gressus ipse cum equitibus ac levi armatura, et Cotys cum  
7 eo ducesque aliorum auxiliorum praecesserunt. minus  
quingentos passus ab castris aberant, cum in conspectu  
fuere hostium equites; duae alae erant magna ex parte  
Gallorum, Cassignatus praerat, et levis armaturae cen-  
8 tum fere et quinquaginta Mysi aut Cretenses. constitit  
rex incertus, quanta esset [hostium multitudo]. duas inde  
ex agmine turmas Threcum, duas Macedonum cum binis  
9 Cretensium cohortibus et Threcum misit. proelium, cum  
pares numero essent neque ab hac aut illa parte nova  
auxilia subvenirent, incerta victoria finitum est. Eumenis  
ferme triginta interfecti, inter quos Cassignatus dux Gal-  
lorum cecidit. et tunc quidem Perseus ad Sucurium  
10 copias reduxit. postero die circa eandem horam in eun-  
dem locum rex copias admovit plaustis cum aqua se-  
quentibus; nam duodecim milium passuum [via] omnis  
sine aqua et plurimi pulveris erat, adfectosque siti, si  
primo in conspectu dimicassent, pugnatu fuisse appa-  
11 rebat. cum Romani quiescent stationibus etiam intra  
vallum reductis, regi quoque in castra redeunt. hoc per  
aliquot dies fecerunt, sperantes fore ut Romani equites  
12 abeuntium novissimum agmen adgrederentur: inde cer-  
tamine orto [cum] longius a castris eos eliciissent, facile,  
ubiubi essent, se, qui equitatu et levi armatura plus pos-  
sent, conversuros aciem.

LVIII. Postquam inceptum non succedebat, castra 1  
propius hostem movit rex et a quinque milibus passum  
communiit. inde luce prima eodem quo solebat loco pedi- 2  
tum acie instructa equitatum omnem levemque armaturam  
ad castra hostium ducit. visus et plurimus et propior so- 3  
lito pulvis trepidationem in castris Romanis fecit. et primo  
vix creditum nuntianti est, quia prioribus continuis diebus  
numquam ante horam quartam hostis apparuerat, tum  
solis ortus erat. deinde ut plurium clamore et cursu a 4  
portis dubitatio exempta est, tumultus ingens oboritur. tri-  
buni praefectique et centuriones in praetorium, miles ad  
sua quisque tentoria discurrit. minus quingentos passus 5  
a vallo instruxerat Perseus suos circa tumulum, quem  
Callicinum vocant. laevo cornu Cotys rex praeerat cum 6  
omnibus suae gentis; equitum ordines levis armatura in-  
terposita distinguebat. in dextro cornu Macedones erant  
equites, intermixti turmis eorum Cretenses; huic armatu- 7  
rae Midon Beroeaeus, equitibus et summae partis eius  
Meno Antigonensis praeerat. proximi cornibus constiterant 8  
regi equites et mixtum genus, delecta plurium gentium  
auxilia; Patrocles Antigonensis hic et Paeoniae praefectus  
Didas erant praepositi. medius omnium rex erat, circa 9  
eum agema quod vocant, equitumque sacrae alae. ante 10  
se statuit funditores iaculatoresque, quadringentorum  
manus utraque numerum explebat; Stratonem Thessa-  
lonicensem et Artemona Dolopem iis praefecit. sic regi  
constiterant. consul intra vallum peditum acie instructa 11  
et ipse equitatum omnem cum levi armatura emisit. pro 12  
vallo instructi sunt. dextro cornu praepositus C. Licinius  
Crassus consulis frater, cum omni Italico equitatu, veliti-  
bus intermixtis; sinistro M. Valerius Laevinus sociorum  
ex Graecis populis equites habebat [et] eiusdem gentis  
levem armaturam. mediam autem aciem cum delectis 13  
equitibus extraordinariis tenebat Quintus Mucius. ducenti  
equites Galli ante signa horum instructi et de auxiliis Eu-  
menis Cyrtiorum gentis trecenti. Thessali quadringenti 14  
equites parvo intervallo super laevum cornu locati. Eu-  
menes rex Attalusque cum omni manu sua ab tergo inter  
postremam aciem ac vallum steterunt.

- 1 LVIII. In hunc modum maxime instructae a  
 par ferme utrimque numerus equitum ac levis armat  
 concurrunt a funditoribus iaculatoribusque, qui pra  
 2 serant, proelio orto. primi omnium Thraces, haut s  
 quam diu claustris retentae ferae, ita concitati cum in  
 clamore in dextrum cornu, Italicos equites, incurre  
 3 ut usu belli et ingenio inpavida gens turbaretur. |  
 gla]dis hastas petere pedites [...]mque, nunc succi  
 4 crura equis, nunc ilia suffodere. Perseus in median  
 vectus aciem Graecos primo impetu avertit; quibus  
 gravis ab tergo instaret hostis, Thessalorum equit  
 qui a laevo cornu brevi spatio diiunctus in subsidiis  
 rat extra concursum, primo spectator certaminis, de  
 5 inclinata re maxumo usui fuit. cedentes enim se  
 integris ordinibus, postquam se Eumenis auxiliis ac  
 xerunt, et cum eo tutum inter ordines suos rece  
 sociis fuga dissipatis dabant et, cum minus conferti h  
 instarent, progredi etiam ausi multos fugientium ol  
 6 exceperunt. nec regi, sparsi iam ipsi passim seque  
 cum ordinatis et certo incedentibus gradu manus co  
 7 rere audebant. cum victor equestri proelio rex, p  
 momento si adiuvissent, debellatum esse [clamare]t,  
 portune adhortanti supervenit phalanx, quam sua sp  
 ne audaci coepto deessent, Hippias et Leonnatus ra  
 adduxerant, postquam prospere pugnassee equitem  
 8 perunt. fluctuante rege inter spem metumque tanta  
 conandae Cretensis Euander, quo ministro Delphi  
 insidias Eumenis regis usus erat, postquam agmen  
 9 tum venientium sub signis vidit, ad regem adcur  
 monere institit, ne elatus felicitate summam rerum te  
 10 in non necessariam aleam daret: si contentus ber  
 gesta quiesset eo die, vel pacis honestae condicio  
 habiturum, vel plurimos belli socios, qui fortunam se  
 rentur, si bellare mallet. in hoc consilium prionor  
 11 animus regis. itaque conlaudato Euandro signa re  
 peditumque agmen redire in castra iubet, equitibu  
 ceptui canere.
- 1 LX. Cecidere eo die ab Romanis ducenti equi  
 duo [milia] haut minus peditum, capti sescenti ferme

regis autem viginti equites, quadraginta pedites interfecti. postquam rediere in castra victores, omnes quidem laeti, 2 ante alios Thracum insolens laetitia eminebat; cum cantu enim superfixa [hastis] capita hostium portantes redierunt. apud Romanos non maestitia tantum ex male gesta re, 3 sed pavor etiam erat, ne extemplo castra hostis adgrederetur. Eumenes suadere, ut trans Peneum transferret castra, ut pro munimento amnem haberet, dum percussi milites animos colligerent. consul moveri flagitio timoris 4 fatendi; victus tamen ratione silentio noctis transductis copiis castra in ulteriore ripa communiit. rex postero 5 die ad lacesseandos proelio hostes progressus, postquam trans amnem in tuto posita castra animadvertit, fatebatur quidem peccatum, quod pridie non institisset victis, sed aliquanto maiorem culpam esse, quod nocte foret cessatum; nam ut neminem alium suorum moveret, levi ar- 6 matura inmissa trepidantium in transitu fluminis hostium deleri magna ex parte copias potuisse. Romanis quidem 7 praesens pavor demtus erat, in tuto castra habentibus; damnum inter cetera praecipue famae movebat. et in 8 consilio apud consulem pro se quisque in Aetolos conferebant causam: ab is fugae terrorisque principium ortum; secutos pavorem Aetolorum et ceteros socios Graecorum 9 populorum. quinque principes Aetolorum, qui primi terga vertentes conspecti dicebantur, [Romam missi.] Thessali pro contione laudati ducesque eorum etiam virtutis causa donati.

LXI. Ad regem spolia caesorum hostium referebantur. 1 dona ex his aliis arma insignia, aliis equos, quibusdam 2 captivos dabat. scuta erant supra mille quingenta, loricae thoracesque mille amplius summam explebant, galearum gladiatorumque et missilium omnis generis maior aliquanto numerus. haec per se ampla lautaque multiplicata 3 verbis regis, quae ad contionem vocato exercitu habuit. 'praeiudicatum eventum belli habetis. meliorem partem 4 hostium, equitatum Romanum, quo invictos se esse gloriabantur, fudistis. equites enim illis principes iuventutis, 5 equites seminarium senatus; inde lectos in patres consules, inde imperatores creant; horum spolia paulo ante

6 divisimus inter vos. nec minorem de legionibus peditum  
victoriam habetis, quae nocturna fuga vobis subtractae  
7 naufragorum trepidatione passim natantium flumen con-  
pleverunt. sed facilius nobis sequentibus victos Peneum  
superare erit, quam illis trepidantibus fuit; transgressisque  
extemplo castra oppugnabimus, quae hodie cepissemus,  
8 ni fugissent; aut si acie decernere volent, eundem pu-  
gnae pedestris eventum expectate, qui equitum in cer-  
9 tamine fuit.' et qui vicerant alacres, spolia caesorum  
hostium humeris gerentes facinora sua audivere, ex eo  
10 quod acciderat spem futuri praecipientes, et pedites aliena  
gloria accensi, praecipue qui Macedonum phalangis erant,  
sibi quoque et navandae regi operae et similem gloriam  
11 ex hoste pariendi occasione[m optabant. contione] di-  
missa, postero die profectus inde ad Mopsium posuit  
castra. tumulus hic ante Tempe eminent Larisae medius  
† abestonum \*\*\*

1 LXII. [Romani,] non abscedentes ab ripa Penei, trans-  
2 tulerunt in locum tutiorem castra. eo Misagenes Numida  
venit cum mille equitibus, pari peditum numero, ad hoc  
3 elephantis duobus et viginti. per eos dies consilium ha-  
benti regi de summa [rerum], cum iam consedisset fero-  
cia ab re bene gesta, ausi sunt quidam amicorum consi-  
lium dare, ut secunda fortuna in condicionem honestae  
pacis uteretur potius quam spe vana evectus in casum  
4 inrevocabilem se daret: modum inponere secundis rebus  
nec nimis credere serenitati praesentis fortunae, pruden-  
5 tis hominis et merito felicitis esse. mitteret ad consulem  
qui foedus in easdem leges renovarent, quibus Philippus  
pater eius pacem ab T. Quinctio victore accepisset.  
6 neque desinere bellum magnificentius quam ab tam me-  
morabili pugna [posse, neque] spem firmiorem pacis  
perpetuae dari, quam quae perculos adverso proelio  
7 Romanos molliores factura sit ad paciscendum. quodsi  
Romani tum quoque insita pertinacia aequa aspernaren-  
tur, deos hominesque et moderationis Persei et illorum  
8 pervicacis superbiae futuros testes. numquam ab talibus  
consiliis abhorrebat regis animus. itaque plurimum ad  
9 sensu conprobata sententia, legati ad consulem missi

adhibito frequenti consilio auditi sunt. pacem petiere, 10  
 vectigal quantum Philippus pactus esset, daturum Per-  
 sea Romanis pollicentis: urbibus, agris locisque, quibus  
 Philippus cessisset, cessurum primum. haec legati. sum- 11  
 motis his cum consultarent, Romana constantia vicit in  
 consilio. ita tum mos erat, in adversis voltum secundae  
 fortunae gerere, moderari animo in secundis. responderi 12  
 placuit, ita pacem dari, si de summa rerum liberum se-  
 natui permittat rex de se deque universa Macedonia  
 statuendi ius. haec cum renuntiassent legati, miraculo 13  
 ignaris moris pertinacia esse et plerique vetare amplius  
 mentionem pacis facere: ultro mox quaesituros quod  
 oblatum fastidiant. Perseus hanc ipsam superbiam, 14  
 quippe ex fiducia virium esse, timere; et summam pecu-  
 niae augens, si pretio pacem emere posset, non destitit  
 animum consulis temptare. postquam nihil ex eo quod 15  
 primo responderat mutabat, desperata pace ad Sucurium,  
 unde profectus erat, rediit, belli casum de integro tem-  
 ptaturus.

LXIII. Fama equestris pugnae vulgata per Graeciam 1  
 nudavit voluntates hominum. non enim solum qui partis  
 Macedonum erant, sed plerique ingentibus Romanorum  
 obligati beneficiis, quidam vim superbiamque experti  
 [Persei], laeti eam famam acceperere, non ob aliam cau- 2  
 sam quam pravo studio, quo etiam in certaminibus ludi-  
 cris vulgus utitur, deteriori atque infirmiori favendo.

Eodem tempore in Boeotia summa vi Haliartum Lu- 3  
 cretius praetor oppugnabat; et quamquam nec habebant  
 externa auxilia obsessi praeter Coronitanorum iuniores,  
 qui prima obsidione moenia intraverant, neque sperabant,  
 tamen ipsi animis magis quam viribus resistebant. nam 4  
 et eruptiones in opera crebro faciebant, et arietem admo-  
 tum nunc [saxis ingentibus, nunc] libramento plumbi  
 gravatum ad terram urgebant et, si qua declinare ne-  
 quiverant ictum, pro diruto muro novum tumultuario  
 opere raptim ex ipsa ruinae strage congestis saxis extru-  
 ebant. cum operibus len[tior oppugna]tio esset, scalas 5  
 per manipulos dividi praetor iussit corona undique moe-  
 nia adgressurus, eo magis suffecturam ad id multitudinem

ratus, quod qua parte palus urbem cingit nec adtinebat  
6 oppugnari nec poterat. ipse ab ea parte, qua duae turres  
quodque inter eas muri fuerat [corruerat], duo milia mi-  
litum delectorum admovit, [ut] eodem tempore, quo ipse  
transcendere ruinas conaretur, concursu adversus se op-  
pidanorum facto scalis vacua defensoribus moenia capi  
7 parte aliqua possent. haud segniter oppidani vim eius  
arcere parant. nam super stratum ruinis locum fascibus  
aridis sarmentorum iniectis stantes cum ardentibus faci-  
bus accensuros eam se saepem minabantur, ut incendio  
intersaepti ab hoste spatium ad obiciendum interiorem  
8 murum haberent. quod inceptum eorum fors inpediit;  
nam tantus repente effusus est imber, ut nec accendi  
9 facile pateretur et extingueret accensa. itaque et trans-  
itus per distracta fumantia virgulta patuit et in unius  
loci praesidium omnibus versis moenia quoque pluribus  
10 simul partibus scalis capiuntur. in primo tumultu captae  
urbis seniores inpubesque, quos casus obvios obtulit,  
passim caesi; armati in arcem confugerunt et postero die,  
cum spei nihil superesset, deditione facta sub corona  
11 venierunt. fuerunt autem duo milia ferme et quingenti.  
ornamenta urbis, statuae et tabulae pictae, et quidquid  
pretiosae praedae fuit, ad naves delatum; urbs diruta a  
12 fundamentis. inde Thebas ductus exercitus; quibus sine  
certamine receptis urbem tradidit exulibus et qui Roma-  
norum partis erant, adversae factionis hominum fautorum-  
que regis ac Macedonum familias sub corona vendidit.  
his gestis in Boeotia ad mare ac naves rediit.

1 LXIII. Cum haec in Boeotia gererentur, Perseus  
2 ad Sucurium stativa dierum aliquot habuit. ubi cum  
audisset raptim Romanos circa ex agris demessum fru-  
mentum convehere, deinde ante sua quemque tentoria  
3 spicas fascibus desecantem, quo purius frumentum tere-  
ret, ingentis acervos per tota castra stramentorum fecisse,  
ratus incendio opportuna esse, facies taedamque et mal-  
leolos stuppae inlitos pice parari iubet; atque ita media  
4 nocte profectus, ut prima luce adgressus falleret. ne-  
quiquam. primae stationes oppressae tumultu ac terrore  
suo ceteros excitaverunt, signumque datum est arma

extemplo capiendi; simulque in vallo, ad portas, miles instructus erat. [...] et inconsultae oppugnationis castrorum Perseus et extemplo circumegit aciem et prima 5 impedimenta ire, deinde peditum signa ferri iussit. ipse cum equitatu et levi armatura substitit ad agmen cogendum, ratus, id quod accidit, insecuturos ad extrema ab tergo carpenda hostis. breve certamen levis armaturae 6 maxime cum procursatoribus fuit; equites peditesque sine tumultu in castra redierunt.

Demessis circa segetibus Romani ad Crannona, intantum agrum, castra movent. ibi cum securi et propter longinquitatem et viae inopis aquarum difficultatem, quae inter Sucurium et Crannona est, stativa haberent, repente 8 prima luce [in] imminetibus tumultis equitatus regius cum levi armatura visus ingentem tumultum fecit. pridie per meridiem profecti ab Sucurio erant; peditum agmen sub luce reliquerant in proxuma planitie. stetit paulisper 9 in tumultis, elici posse ratus ad equestre certamen Romanos; hi postquam nihil movebant, equitem mittit qui pedites referre ad Sucurium signa iuberet, ipse mox insecutus. Romani equites modico intervallo sequentes, 10 sicubi sparsos ac dissipatos invadere possent, postquam confertos abire, signa atque ordines servantes viderunt, et ipsi in castra redeunt.

LXV. Inde offensus longinquitate itineris rex ad 1 Mopsium castra movit, et Romani demessis Crannonis segetibus in Phalannaicum agrum transeunt. ibi cum ex 2 transfuga cognosset rex sine ullo armato praesidio passim vagantis per agros Romanos metere, cum [mille] equitibus, duobus milibus Thracum et Cretensium profectus, cum quantum adcelerare poterat effuso agmine isset, inproviso adgressus est Romanos. iuncta vehicula, plerae 3 que onusta, mille admodum capiuntur, sescenti ferme homines. praedam custodiendam ducendamque in castra 4 trecentis Cretensium dedit: ipse revocato ab effusa caede 5 equite et reliquis peditum ducit ad proximum praesidium, ratus haut magno certamine opprimi posse. L. Pompeius 6 tribunus militum praeerat, qui percussos milites repentino hostium adventu in propinquum tumulum recepit, loci se



praesidio, quia numero et viribus impar erat, defensurus.  
 7 ibi cum in orbem milites coegisset, ut densatis scutis ab  
 ictu sagittarum et iaculorum sese tuerentur, Perseus cir-  
 cumdato armatis tumulo alios ascensum undique temptare  
 iubet et comminus proelium conserere, alios eminus tela  
 8 ingerere. ingens Romanos terror circumstabat; nam ne-  
 que conferti [propellere] propter eos qui [ascendere]  
 in tumulum conabantur poterant, et ubi ordines procur-  
 9 sando solvissent, patebant iaculis sagittisque. maxime  
 cestrosphendonis vulnerabantur. hoc illo bello novum  
 genus teli inventum est. bipalme spiculum hastili semi-  
 10 cubitali infixum erat crassitudine digiti; huic abiignae  
 breves pinnae tres, velut sagittis solent, circumdabantur;  
 funda media duo scutalia inparia habebat. cum maiori  
 nisu libratum funditor habena rotaret, excussum velut  
 11 glans emicabat. cum et hoc et alio omni genere telorum  
 pars vulnerata militum esset nec facile iam arma fessi  
 sustinerent, instare rex, ut dederent se, fidem dare, prae-  
 mia interdum polliceri. nec cuiusquam ad deditionem  
 flectebatur animus, cum ex insperato iam obstinatis mori  
 12 spes adfulsit. nam cum ex frumentatoribus refugientes  
 quidam in castra nuntiassent consuli circumsideri prae-  
 sidium, motus periculo tot civium — nam octingenti ferme,  
 et omnes Romani erant — cum equitatu ac levi arma-  
 tura — accesserant nova auxilia, Numidia pedites equi-  
 tesque et elephanti — castris egreditur et tribunis mili-  
 13 tum imperat, ut legionum signa sequantur. ipse velitibus  
 ad firmanda levium armorum auxilia adiectis ad tumulum  
 14 praecedit. consulis latera tegunt Eumenes, Attalus et  
 Misagenes regulus Numidarum.

1 LXVI. Cum in conspectu prima signa suorum cir-  
 cumsessis fuerunt, Romanis quidem ab ultima despera-  
 2 tione recreatus est animus; Perseus, cui primum omnium  
 fuerat, ut contentus fortuito successu, captis aliquot fru-  
 mentatoribus occisisque, non tereret tempus in obsidione  
 3 praesidii, secundum, ea quoque temptata utcumque, cum  
 sciret nihil roboris secum esse, dum liceret intacto, abire,  
 et ipse hostium adventum elatus successu mansit et qui  
 4 phalangem arcesserent propere misit; quae et serius

quam res postulabat et, raptim acta, turbata cursu adversus instructos et praeparatos erat adventura. consul anteveniens extemplo proelium conseruit. primo resistere Macedones, deinde, ut nulla re pares erant, amissis trecentis peditibus, viginti quattuor primoribus equitum ex ala, quam sacram vocant, inter quos Antimachus etiam praefectus alae cecidit, abire conantur. ceterum iter prope ipso proelio tumultuosius fuit. phalanx abs trepido nuntio accita cum raptim duceretur, primo in angustiis captivorum agmini oblata vehiculisque frumento onustis haesit. ingens ibi vexatio partis utriusque fuit nullo expectante [ut] utcumque explicaretur agmen, sed armatis deicientibus [per] praeceptis impedimenta — neque enim aliter via aperiri poterat —, iumentis, cum stimulantur, in turba saevientibus. vix ab incondito agmine captivorum expedierant sese, cum regio agmini percussisque equitibus occurrunt. ibi vero clamor iubentium referre signa ruinae prope similem trepidationem fecit, ut [si] hostes intrare angustias ausi longius insecuti essent, magna clades accipi potuerit. consul recepto ex tumultu praesidio, contentus modico successu, in castra copias reduxit. sunt qui eo die magno proelio pugnatum auctores sint: octo [milia] hostium caesa, in his Sopatrum et Antipatrum regios duces, vivos captos circiter duo milia octingentos, signa militaria capta viginti septem. nec incruentam victoriam fuisse: supra quattuor [milia] et trecentos de exercitu consulis cecidisse, signa sinistrae alae quinque amissa.

LXVII. Hic dies et Romanis refecit animos et Persea perculit, ut dies paucos ad Mopsium moratus sepulturae maxime militum amissorum cura, praesidio satis valido ad Gonnum relicto in Macedoniam reciperet copias. Timotheum quendam ex regis praefectis cum modica manu relinquit ad Philam, iussum Magnetas ex propinquo temptare. cum Pellam venisset, exercitu in hiberna dimisso ipse cum Cotye Thessalonicam est profectus. eo fama adfertur Autlehim regulum Thracum [et] Corragum Eumenis praefectum in Cotyis fines impetum fecisse et regionem Marenem quam vocant cepisse.

- 5 itaque dimittendum Cotyn ad sua tuenda ratus magnis  
proficiscentem donis prosequitur. ducenta talenta, se-  
mestre stipendium, equitatu numerat, cum primo annum  
dare constituisset.
- 6 Consul postquam profectum Persea audivit, ad Gon-  
num castra movet, si potiri oppido posset. ante ipsa  
Tempe in faucibus situm Macedoniae claustra tutissima  
praebet, et in Thessaliam opportunum Macedonibus de-  
7 cursum. cum et loco et praesidio valido inexpugnabilis  
[arx] esset, abstinit incepto. in Perrhaebiam flexis iti-  
neribus Malloea primo impetu capta ac direpta, Tripoli  
8 aliaque Perrhaebia recepta Larisam rediit. inde Eumene  
atque Attalo domum remissis Misageni Numidisque hi-  
berna in proximis Thessalis urbibus distribuit et partem  
exercitus ita per totam Thessaliam divisit, ut et hiberna  
commoda omnes haberent et praesidio urbibus essent.
- 9 Q. Mucium legatum cum duobus milibus ad optinendam  
Ambraciam misit, Graecarum civitatum socios omnes  
praeter Achaeos dimisit consul. cum exercitus parte pro-  
fectus in Achaia Phthiotim, Pteleum desertum fuga  
oppidanorum diruit a fundamentis, Antrona voluntate  
10 incolentium recepit. ad Larisam deinde exercitum ad-  
movit. urbs deserta erat; in arcem omnis multitudo con-  
11 cesserat; eam oppugnare adgreditur. primi omnium  
Macedones, regium praesidium, metu excesserant; a qui-  
bus relictis oppidani in deditionem extemplo veniunt. du-  
bitari inde, utrum Demetrias prius adgredienda foret an  
12 in Boeotia aspiciendae res. Thebani, vexantibus eos  
Coronaeis, in Boeotiam arcessebant. ad horum preces,  
quia hibernis aptior regio quam Magnesia erat, in Boe-  
otiam duxit.
-

## [PERIOCHA LIBRI XXXXIII.]

[Praetores aliquot, eo quod avare et crudeliter provincias administrarant, damnati sunt. P. Licinius Crassus proconsul conplures in Graecia urbes expugnavit et crudeliter corripuit; ob id captivi, qui ab eo sub corona venerant, ex senatus consulto postea restituti sunt. item a praefectis classium Romanarum multa inpotenter in socios facta. res praeterea a Perse rege in Thracia prospere gestas continet, victis Dardanis et Illyria, cuius rex erat Gentius. motus, qui in Hispania ab Olonico factus erat, ipso interempto consedit. M. Aemilius Lepidus a censoribus princeps in senatu lectus.]

TITI LIVI  
AB VRBE CONDITA

## LIBER XXXXIII.

L. Eadem aestate, qua in Thessalia [haec gesta sunt, 1  
Q. Mucius] legatus in Illyricum a consule missus, opulenta duo oppida oppugnavit. † Ceremiam vi atque armis 2  
coegit in deditionem; omniaque is sua concessit, ut opione clementiae eos qui Carnuntem munitam urbem 3  
mcolebant adliceret. postquam nec ut dederent se conpellere neque capere opsidendo poterat, ne duabus oppu-  
gnationibus nequiquam fatigatus miles esset, quam prius  
intactam urbem reliquerat, diripuit.

Alter consul C. Cassius nec in Gallia, quam sortitus 4  
erat, memorabile quicquam gessit, et per Illyricum ducere legiones in Macedoniam vano incepto est conatus. ingressum hoc iter consulem senatus ex Aquileiensium 5  
legatis cognovit, qui querentes coloniam suam novam et infirmam necdum satis munitam inter infestas nationes  
Histrorum et Illyriorum esse cum peterent, ut senatus 6  
curae haberet, quomodo ea colonia muniretur, interrogati,  
vellentne eam rem C. Cassio consuli mandari, responde- 7

runt, Cassium Aquileiam indicto exercitu profectum per Illyricum in Macedoniam esse. ea res primo incredibilis visa, et pro se quisque credere Carnis forsitan aut Histria bellum inlatum. tum Aquileienses nihil se ultra scire nec audere adfirmare quam triginta dierum frumentum militi datum et duces, qui ex Italia itinera in Macedoniam nos-  
 9 sent, conquisitos abductosque. enimvero senatus indignari, tantum consulem ausum, ut suam provinciam relinqueret, in alienam transiret, exercitum novo periculoso itinere inter exterarum gentes duceret, viam tot nationibus  
 10 in Italiam aperiret. decernunt frequentes, ut C. Sulpicius praetor tris ex senatu nominet legatos, qui eo die profisciscantur ex urbe et quantum adcelerare possint Cassium  
 11 consulem, ubicumque sit, persequantur, nuntient, ne bellum cum ulla gente moveat nisi cum qua senatus gerendum censuerit. legati hi profecti M. Cornelius Cethegus,  
 12 M. Fulvius, P. Marcius Rex. metus de consule atque exercitu distulit eo tempore muniendae Aquileiae curam.

1 II. Hispaniae deinde utriusque legati aliquot populorum in senatum introducti. ii de magistratuum Romanorum avaritia superbiaque conquesti, nixi genibus ab senatu petierunt, ne se socios foedius spoliari vexarique  
 3 quam hostis patiantur. cum et alia indigna quererentur, manifestum autem esset pecunias captas, L. Canuleio praetori, qui Hispaniam sortitus erat, negotium datum est, ut in singulos, a quibus Hispani pecunias repeterent,  
 4 quinos recuperatores ex ordine senatorio daret patronosque quos vellent sumendi potestatem faceret. vocatis in curiam legatis recitatum est senatus consultum, iussique  
 5 nominare patronos. quattuor nominaverunt, M. Porcium Catonem, P. Cornelium Cn. f. Scipionem, L. Aemilium  
 6 L. f. Paulum, C. Sulpicium Gallum. M. Titinio primum, qui praetor A. Manlio, M. Iunio consulibus in citeriore Hispania fuerat, recuperatores sumserunt. bis amplius,  
 7 tertio absolutus est reus. dissensio inter duarum provinciarum legatos est orta: citerioris Hispaniae populi M. Catonem et Scipionem, ulterioris L. Paulum et Gallum  
 8 Sulpicium patronos sumserunt. ad recuperatores adducti a citerioribus populis P. Furius Philus, ab ulterioribus

C. Matienus; ille Sp. Postumio, Q. Mucio consulibus 9  
 triennio ante, hic biennio prius, L. Postumio, M. Popillio  
 consulibus praetor fuerat. gravissimis criminibus accusati 10  
 umbo ampliatiq; cum dicenda de integro causa esset,  
 excusati exsiliū causa solum vertisse. Furius Praeneste,  
 Matienus Tibur exulatum abierunt. fama erat prohiberi 11  
 patronis nobilis ac potentes conpellare, auxitque eam  
 suspicionem Canuleius praetor, quod omīssa ea re dile-  
 ctum habere instituit, dein repente in provinciam abiit,  
 ne plures ab Hispanis vexarentur. ita praeteritis silentio 12  
 obliuiscitis, in futurum consultum tamen ab senatu His-  
 panis, quod impetrarunt, ne frumenti aestimationem  
 magistratus Romanus haberet neve cogeret vicensumas  
 vendere Hispanos quanti ipse vellet et ne praefecti in  
 oppida sua ad pecunias cogendas imponerentur.

III. Et alia novi generis hominum ex Hispania legatio 1  
 venit. ex militibus Romanis et ex Hispanis mulieribus, 2  
 cum quibus conubium non esset, natos se memorantes,  
 supra quattuor milia hominum orabant, ut sibi oppidum,  
 in quo habitarent, daretur. senatus decrevit, uti nomina 3  
 sua apud L. Canuleium profiterentur eorumque si quos  
 numerumisissent: eos Carteiam ad Oceanum deduci placere;  
 qui Carteiensium domi manere vellent, potestatem fieri, 4  
 ut in numero colonorum essent, agro adsignato; Latinam  
 nam coloniam esse libertinorumque appellari.

Eodem tempore ex Africa et Gulussa regulus, Masi- 5  
 ssae filius, legatus patris, et Carthaginienses venerunt.  
 Gulussa prior in senatum introductus, et missa quae erant 6  
 ad bellum Macedonicum a patre suo exposuit et, si qua  
 praeterea vellent imperare, praestaturum merito populi  
 Romani est pollicitus et monuit patres conscriptos, ut a  
 fraude Carthaginiensium caverent: classis eos magnae 7  
 arandae consilium cepisse, specie pro Romanis et ad-  
 versus Macedonas; ubi ea parata instructaque esset, ipso-  
 rum fore potestatis quem hostem aut socium habeant.  
 nec iniec

\* \* \*

III. [...] tis tantum exstitit pavor [...] ingressi 1  
 astra, ostentantes capita, fecerunt, ut si admotus extem-

- 2 plo exercitus foret, capi castra potuerint. tum quoque  
fuga ingens facta est; et erant qui legatos mittendos ad  
pacem precibus petendam censerent, civitatesque con-  
3 plures eo nuntio audito in deditionem venerunt. quibus  
purgantibus sese culpamque in duorum amentiam con-  
ferentibus, qui se ultro ad poenam ipsi optulissent, cum  
veniam dedisset praetor, profectus extemplo ad alias civi-  
4 tates, omnibus imperata facientibus quieto exercitu paca-  
tum agrum, qui paulo ante ingenti tumultu arserat,  
5 peragravit. haec lenitas praetoris, qua sine sanguine  
ferocissimam gentem domuerat, eo gratior plebi patribus-  
que fuit, quo crudelius avariusque in Graecia bellatum et  
6 ab consule Licinio et ab Lucretio praetore erat. Lucre-  
tium tribuni plebis absentem contionibus adsiduis lace-  
rabant, cum rei publicae causa abesse excusaretur; sed  
tum adeo vicina etiam inexplorata erant, ut is eo tem-  
pore in agro suo Antiati esset aquamque ex manubiis  
7 Antium ex flumine Loracinae duceret. id opus centum  
triginta milibus aeris locasse dicitur; tabulis quoque pictis  
8 ex praeda fanum Aesculapi exornavit. invidiam infami-  
amque ab Lucretio averterunt in Hortensium successorem  
eius Abderitae legati, flentes ante curiam querentesque,  
oppidum suum ab Hortensio expugnatum ac direptum  
9 esse: causam excidii fuisse urbi, quod cum centum milia  
denarium et tritici quinquaginta milia modium imperaret,  
spatium petierint, quo de ea re et ad Hostilium consulem  
10 et Romam mitterent legatos. vixdum ad consulem se  
pervenisse, et audisse oppidum expugnatum, principes  
11 securi percussos, sub corona ceteros venisse. indigna ea  
senatui visa, decreveruntque eadem de Abderitis, quae[de]  
Coronaeis decreverant priore anno, eademque pro con-  
12 tione edicere Q. Maenium praetorem iusserunt. et legati  
duo, C. Sempronius Blaesus, Sex. Iulius Caesar, ad re-  
13 stituendos in libertatem Abderitas missi. isdem manda-  
tum, ut et Hostilio consuli et Hortensio praetori nuntiarent,  
senatum Abderitis iniustum bellum inlatum conquirique  
omnes qui in servitute sint et restitui in libertatem aecum  
censere.
- 1 V. Eodem tempore de C. Cassio, qui consul priore

anno fuerat, tum tribunus militum in Macedonia cum A. Hostilio erat, querellae ad senatum delatae sunt et legati regis Gallorum Cincibili venerunt. frater eius verba in 2 senatu fecit, questus Alpinorum populorum agros sociorum suorum depopulatum C. Cassium esse et inde multa milia hominum in servitutem abripuisse. sub idem tem- 3 pus Carnorum Histriorumque et Iapydum legati venerunt: duces sibi ab consule Cassio primum imperatos, qui in Macedoniam ducenti exercitum iter monstrarent; pacatum 4 ab se tamquam ad aliud bellum gerendum abisse. inde ex medio regressum itinere hostiliter peragrasse fines suos, caedes passim rapinasque et incendia facta; nec se ad id locorum scire, propter quam causam consuli pro hostibus fuerint. et regulo Gallorum absenti et his popu- 5 lis responsum est, senatum ea, quae facta querantur, neque scisse futura neque, si sint facta, probare, sed indicta causa damnari absentem consularem virum iniurium esse, cum is rei publicae causa absit: ubi ex Macedonia redisset 6 C. Cassius, tum, si coram eum arguere vellent, cognita re senatum daturum operam, uti satisfaciat. nec responderi 7 tantum iis gentibus, sed legatos mitti, duos ad regulum trans Alpibus, tres circa eos populos placuit, qui indicarent, quae patrum sententia esset. munera mitti legatis ex 8 binis milibus aeris censuerunt: duobus fratribus regulis haec praecipua, torques duo ex quinque pondo auri facti et vasa argentea quinque ex viginti pondo et duo equi phalerati cum agasonibus et equestria arma ac sagula, et comitibus egrum vestimenta liberis servisque. haec 9 missa; illa petentibus data, ut denorum equorum iis commercium esset educendique ex Italia potestas fieret. legati cum Gallis missi trans Alpibus C. Laelius, M. Aemi- 10 lius Lepidus, ad ceteros populos Cn. Sicinius, P. Cornelius Blasio, T. Memmius.

VI. Multarum simul Graeciae Asiaeque civitatum 1 legati Romam convenerunt. primi Athenienses introducti. 2 ii se quod navium habuerint militumque P. Licinio consuli et C. Lucretio praetori misisse exposuerunt, quibus eos non usos frumenti sibi centum milia imperasse, quod, 3 quamquam sterilem terram ararent ipsosque etiam agrestis



- peregrino frumento alerent, tamen, ne deessent officio, confecisse et alia quae imperarentur praestare paratos  
 4 esse. Milesii nihil praestitisse [se] memorantes, si quid imperare ad bellum senatus vellet, praestare se paratos  
 5 esse polliciti sunt. Alabandenses templum urbis Romae se fecisse commemoravere ludosque anniversarios ei di-  
 6 vae instituisse et coronam auream quinquaginta pondo, quam in Capitolio ponerent donum Iovi optimo maximo, attulisse et scuta equestria trecenta: ea, cui iussissent, tradituros. donum ut in Capitolio ponere et sacrificare  
 7 liceret, petebant. hoc [etiam] Lampsaceni, octoginta pondo coronam adferentes, petebant, commemorantes,  
 8 discessisse se a Perseo, postquam Romanus exercitus in Macedoniam venisset, cum sub ditione Persei et ante  
 9 Philippi fuissent. pro eo et quod imperatoribus Romanis omnia praestitissent, id se tantum orare, ut in amicitiam populi Romani reciperentur et, si pax cum Perseo fieret,  
 10 exciperentur, ne in regiam potestatem reciderent. ceteris legatis comiter responsum, Lampsacenos in sociorum formulam referre Q. Maenius praetor iussus. munera omnibus in singulos binum milium aeris data. Alabandenses scuta reportare ad A. Hostilium consulem in Macedoniam iussi.  
 11 Et ex Africa legati simul Carthaginiensium [et Masinissae venerunt: Carthaginiensium] tritici deciens centum milia et hordei quingenta indicantes se ad mare de-  
 12 vecta habere, ut quo senatus censuisset deportarent: id munus officiumque suum scire minus esse quam pro meritis populi Romani et voluntate sua; sed saepe alias, bonis in rebus utriusque populi, se gratorum fideliumque  
 13 socium muneribus functos esse. item Masinissae legati tritici eandem summam polliciti et mille et ducentos equites, duodecim elephantos, et si quid aliud opus esset, uti inperaret senatus: aequae propenso animo, et quae ipse  
 14 ultro pollicitus sit, praestaturum esse. gratiae et Carthaginiensibus et regi actae rogatique, ut ea quae pollicerentur ad Hostilium consulem in Macedoniam deportarent. legatis in singulos binum milium aeris munera missa.  
 1 VII. Cretensium legatis commemorantibus se, quantum sibi imperatum a Publio Licinio consule esset sa-

gittariorum, in Macedoniam misisse, cum interrogati non 2  
 nuntiarentur aput Persea maiorem numerum sagittariorum  
 quam aput Romanos militare, responsum est, si Cretenses 3  
 bene ac naviter destinarent potiore populi Romani quam  
 regis Persei amicitiam habere, senatum quoque Romanum  
 is tanquam certis sociis responsum daturum esse. interea 4  
 nuntiarent suis, placere senatui dare operam Cretenses,  
 ut, quos milites intra praesidia regis Persei haberent, eos  
 primo quoque tempore domum revocarent.

Cretensibus cum hoc responso dimissis Chalcidenses 5  
 vocati, quorum legatio ipso introitu, ob id quod Micynthion  
 princeps eorum pedibus captus lectica est introlatus, [om-  
 nes convertit.] ultimae necessitatis extemplo visa res, in 6  
 qua ita adfecto excusatio valetudinis aut ne ipsi quidem  
 petenda visa foret aut data petenti non esset. cum sibi 7  
 nihil vivi relicum praeterquam linguam ad deplorandas  
 patriae suae calamitates praefatus esset, exposuit civitatis  
 primum suae benefacta et vetera et ea quae Persei bello  
 praestitissent ducibus exercitibusque Romanis; tum quae 8  
 primo C. Lucretius in populares suos praetor Romanus  
 superbe avare crudeliter fecisset, deinde quae tum cum  
 maxime L. Hortensius faceret: quem ad modum omnia sibi, 9  
 etiam is quae patiantur tristiora, patienda esse ducant  
 potius quam fide decedant, sic quod ad Lucretium Hor-  
 tensiumque attineret scire tutius fuisse claudere portas  
 quam in urbem eos accipere. qui exclusissent eos — 10  
 Emathiam, Amphipolim, Maroneam, Aenum — incolumes  
 esse: aput se templa omnibus ornamentis compilata spo-  
 liataque; [spolia] sacrilegi eius C. Lucretium navibus  
 Antium devexisse, libera corpora in servitutem abrepta,  
 fortunas sociorum populi Romani direptas esse et cotidie  
 diripi. nam ex instituto C. Lucreti Hortensium quoque 11  
 in tectis hieme pariter atque aestate navalis socios habere  
 et domos suas plenas turba nautica esse: versari inter se,  
 coniunges liberosque suos, quibus nihil neque dicere pensi  
 sit neque facere.

VIII. Accersere in senatum Lucretium placuit, ut 1  
 disceptaret coram purgaretque sese. ceterum multo plura 2  
 praesens auditv quam in absentem iacta erant, et gra-

viores potentioresque accessere accusatores duo tribuni  
3 plebis, M'. Iuventius Thalna et Cn. Aufidius. ii non in  
senatu modo eum lacerarunt, sed in contionem etiam per-  
4 tracto multis obiectis probris diem dixerunt. senatus iussu  
Chalcidensibus Q. Maenius praetor respondit, quae bene  
meritos sese et ante et in eo bello quod geratur de populo  
Romano dicant, ea et scire vera eos referre senatum et  
5 perinde ac debeant grata esse. quae facta [a] C. Lucretio  
fierique ab Lucio Hortensio praetoribus Romanis queran-  
tur, ea neque facta neque fieri voluntate senatus quem  
6 non posse existimare, qui sciat bellum Persei et ante Phi-  
lippo patri eius intulisse populum Romanum pro libertate  
Graeciae, non ut ea a magistratibus socii atque amici  
7 paterentur? litteras se ad L. Hortensium praetorem datu-  
ros esse: quae Chalcidenses querantur acta, ea senatui  
non placere; si qui in servitutum liberi venissent, ut eos  
conquirendos primo quoque tempore restituendosque in  
libertatem curaret; sociorum navalium neminem, praeter  
8 magistros, in hospitia deduci aequum censere. haec Hor-  
tensio iussu senatus scripta. munera binum milium aeris  
legatis missa, et vehicula Micynthion publice locata, quae  
9 eum Brundisium commode perveherent. C. Lucretium,  
ubi dies quae dicta erat venit, tribuni ad populum accu-  
sarunt, multamque decies centum milium aeris dixerunt  
comitiis habitis omnes quinque et triginta tribus eum  
condemnarunt.

1 VIII. In Liguribus eo [anno] nihil memorabile ge-  
stum; nam nec hostes moverunt arma neque consul in  
2 agrum eorum legiones induxit et satis explorata pace eius  
anni milites duarum legionum Romanarum intra dies  
3 sexaginta quam in provinciam venit dimisit. sociorum  
nominis Latini exercitu mature in hiberna Lunam et  
Pisas deducto, ipse cum equitibus Galliae provinciae  
pleraque oppida adiit.

4 Nusquam alibi quam in Macedonia bellum erat; su-  
spectum tamen et Gentium Illyriorum regem habebant.  
5 itaque et octo navis ornatas a Brundisio senatus censuit  
mittendas ad C. Furium legatum Issam, qui cum praesidio  
6 duarum Issensium navium insulae praeerat — duo milia

itum in eas naves sunt inposita, quae M. Raecius  
 etor ex senatus consulto in ea parte Italiae, quae  
 ecta Illyrico est, conscripsit —, et consul Hostilius  
 pium Claudium in Illyricum [cum] quattuor milibus  
 itum misit, ut accolae Illyrici tutaretur. qui non con- 7  
 tus is, quas adduxerat copiis, auxilia ab sociis conro-  
 do ad octo milia hominum vario genere armavit per-  
 ataque omni ea regione ad Lychnidum Dassaretiorum  
 sedit.

X. Haud procul inde Uscana oppidum finium ple- 1  
 ique Persei erat. decem milia civium habebat et  
 licum custodiae causa Cretensium praesidium. inde 2  
 itii ad Claudium occulti veniebant: si propius copias  
 novisset, paratos fore qui proderent urbem; et operae  
 tium esse: non se amicosque tantum, sed etiam mili-  
 praeda expleturum. spes cupiditati admota ita occae- 3  
 it animum, ut nec [ex] is qui venerant quemquam  
 neret nec opsides, pignus futuros afore fraudem agen-  
 rei, posceret, nec mitteret exploratum nec fidem  
 iperet. die tantum statuta profectus a Lychnido, duo-  
 im milia ab urbe, ad quam tendebat, posuit castra.  
 urta inde vigilia signa movit mille ferme ad praesidium 4  
 trorum relictis. inconpositi, longo agmine effusi, in-  
 quentes, cum nocturnus error dissiparet, ad urbem  
 venerunt. crevit neclegentia, postquam neminem 5  
 iatum in muris viderunt. ceterum ubi primum sub  
 teli fuerunt, duabus simul portis erumpitur. et ad  
 norem erumpentium ingens strepitus e muris ortus ulu-  
 tium mulierum cum crepitu undique aeris, et incondita  
 litudo turba inmixta servili variis vocibus personabat.  
 tam multiplex undique obiectus terror effecit, ne su- 6  
 ere primam procellam eruptionis Romani possent.  
 ue fugientes plures quam pugnantes interempti sunt;  
 duo milia hominum cum ipso legato in castra perfu-  
 unt. quo longius iter in castra erat, eo pluris fessos 7  
 sectandi hostibus copia fuit. ne moratus quidem in 8  
 tris Appius, ut suos dissipatos fuga colligeret, quae  
 palatis per agros saluti fuisset, ad Lychnidum pro-  
 is reliquias cladis reduxit.

- 1 XI. Haec et alia haud prospere in Macedonia gesta  
 ex Sexto Digitio tribuno militum, qui sacrificii causa Ro-  
 2 mam venerat, sunt audita. propter quae veriti patres, ne  
 qua maior ignominia acciperetur, legatos in Macedoniam  
 M. Fulvium Flaccum et M. Caninium Rebilum miserunt,  
 3 qui conperta quae agerentur referrent: et ut A. Atilius  
 consul comitia consulibus rogandis ita ediceret, uti mense  
 Ianuario comitia essent, et ut primo quoque tempore in  
 4 urbem rediret. interim M. Raecio praetori mandatum, ut  
 edicto senatores omnes ex tota Italia, nisi qui rei publicae  
 5 causa abessent, Romam revocaret: qui Romae essent, ne  
 quis ultra mille passuum ab Roma abesset. ea, uti senatus  
 censuit, sunt facta. comitia consularia ante diem quintum  
 6 kal. Februarias fuere. creati consules sunt Q. Marcius  
 7 Philippus iterum et Cn. Servilius Caepio. post diem  
 tertium praetores sunt facti C. Decimius, M. Claudius  
 Marcellus, C. Sulpicius Gallus, C. Marcius Figulus, Ser.  
 8 Cornelius Lentulus, P. Fonteius Capito. designatis prae-  
 toribus praeter duas urbanas quattuor provinciae sunt  
 decretae, Hispania et Sardinia et Sicilia et classis.  
 9 Legati ex Macedonia exacto admodum mense Febru-  
 ario redierunt. hi quas res ea aestate prospere gessisset  
 rex Perseus referebant quantusque timor socios populi  
 Romani cepisset tot urbibus in potestatem regis redactis:  
 10 exercitum consulis infrequentem com meatibus vulgo datis  
 per ambitionem esse; culpam eius rei consulem in tribu-  
 11 nos militum, contra illos in consulem conferre. ignomi-  
 niam Claudii temeritate acceptam elevare eos patres cen-  
 suerunt; quippe perpaucos Italici generis et magna [ex  
 parte] tumultuario dilectu conscriptos ibi milites amissos  
 12 referebant. consules designati ubi primum magistratum  
 inissent, de Macedonia referre ad senatum iussi; destina-  
 taeque provinciae is sunt Italia et Macedonia.  
 13 Hoc anno intercalatum est; tertio die post Termi-  
 nalia kalendae intercalariae fuere. sacerdotes intra eum  
 annum mortui sunt, L. Flamininus [augur...], pontifices  
 duo decesserunt, L. Furius Philus et C. Livius Salinator.  
 in locum Furii T. Manlium Torquatum, in Livi M. Ser-  
 vilium pontifices legerunt.

XII. Principio insequentis anni cum consules novi 1  
 Q. Marcius et Cn. Servilius de provinciis rettulissent,  
 primo quoque tempore aut conparare eos inter se Italiam  
 et Macedoniam aut sortiri placuit: priusquam id sors cer- 2  
 neret, in incertum, ne quid gratia momenti faceret, in  
 utramque provinciam quod res desideraret supplementi  
 decerni: in Macedoniam peditum Romanorum sex milia, 3  
 sociorum nominis Latini sex milia, equites Romanos du-  
 centos quinquaginta, socios trecentos, veteres milites 4  
 dimitti, ita ut in singulas Romanas legiones ne plus sena  
 milia peditum, trecenti equites essent. alteri consuli nul- 5  
 lus certus finitus numerus civium Romanorum, quem in  
 supplementum legeret. id modo finitum, ut duas legiones  
 scriberet, quae quina milia peditum et ducentenos habe-  
 rent, equites trecentos. Latinorum maior quam collegae 6  
 decretus numerus, peditum decem milia et sescenti equi-  
 tes. quattuor praeterea legiones scribi iussae, quae, si  
 quo opus esset, educerentur. tribunos is non permissum 7  
 ut consules facerent; populus creavit. sociis nominis  
 Latini sexdecim milia peditum et mille equites imperati.  
 hunc exercitum parari tantum placuit, ut exiret, si quo 8  
 res posceret. Macedonia maxime curam praebebat. in 9  
 classem mille socii navales cives Romani libertini ordinis,  
 ex Italia [quingenti] scribi iussi, totidem ut ex Sicilia  
 scriberentur, et cui ea provincia evenisset mandatum, ut  
 eos in Macedoniam, ubicumque classis esset, deportandos  
 curaret. in Hispaniam tria milia peditum Romanorum 10  
 in supplementum, trecenti equites decreti. finitus ibi  
 quoque in legiones militum numerus, peditum quina milia  
 ducenti et trecenti equites. et sociis imperare praetor, cui 11  
 Hispania obvenisset, iussus quattuor milia peditum et  
 trecentos equites.

XIII. Non sum nescius ab eadem neglegentia, quia 1  
 nihil deos portendere vulgo nunc credant, neque nuntiari  
 admodum ulla prodigia in publicum neque in annales  
 referri. ceterum et mihi vetustas res scribenti nescio quo 2  
 pacto anticus fit animus et quaedam religio tenet, quae  
 illi prudentissimi viri publice suscipienda censuerint, ea  
 pro indignis habere, quae in meos annales referam.

3 Anagnia duo prodigia eo anno sunt nuntiata, facem  
 caelo conspectam et bovem feminam locutam; [eam] p  
 blice ali. Menturnis quoque per eos dies caeli arden  
 4 species adfulserat. Reate imbri lapidavit. Cumis in ar  
 Apollo triduum ac tris noctis lacrimavit. in urbe Roma  
 duo aeditui nuntiarunt, alter in aede Fortunae angue  
 5 iubatam a compluribus visum esse, alter in aede Prin  
 geniae Fortunae, quae in colle est, duo diversa prodig  
 palnam in area enatam et sanguine interdiu pluvias  
 6 duo non suscepta prodigia sunt, alterum, quod in privi  
 loco factum esset, — palnam enatam [in] inpluvio s  
 T. Marcius Figulus nuntiabat —, alterum, quod in lo  
 peregrino: Fregellis in domo Luci Atrei hasta, quam fi  
 militi emerat, interdiu plus duas horas arsisse, ita ut nil  
 7 eius ambureret ignis, dicebatur. publicorum prodigiore  
 causa libri a decemviris aditi; quadraginta maioribus h  
 8 stis quibus diis consules sacrificarent ediderunt [et] i  
 supplicatio fieret cunctique magistratus circa omnia pu  
 vinaria victumis maioribus sacrificarent populusque cor  
 natus esset. omnia, uti decemviri praeierunt, facta.

1 XIII. Censoribus deinde creandis comitia edicta su  
 petierunt censuram principes civitatis, C. Valerius La  
 vinus, Sp. Postumius Albinus, P. Mucius Scaevola, I  
 Iunius Brutus, C. Claudius Pulcher, Ti. Semproni  
 2 Gracchus. hos duos censores creavit populus Romanus  
 cum dilectus habendi maior quam alias propter Maced  
 nicum bellum cura esset, consules plebem apud senatu  
 3 accusabant, quod et iuniores non responderent. advers  
 quos C. Sulpicius et M. Claudius praetores plebis causam  
 egerunt: non consulibus, sed ambitiosis consulibus dil  
 lectum difficilem esse; neminem invitum militem ab is fe  
 4 id ut ita esse scirent et patres conscripti, praetores, qu  
 bus et vis imperii minor et auctoritas esset, dilectum,  
 5 ita senatui videretur, perfecturos esse. id praetoribus  
 magna patrum [approbatione], non sine sugillatione co  
 sulum mandatum est. censores ut eam rem adiuvarer  
 ita in contione edixerunt, legem censui censendo dictur  
 esse, ut praeter commune omnium civium ius iurandu  
 6 haec adiurarent 'tu minor annis sex et quadraginta

uque ex edicto C. Claudii, Ti. Semproni censorum ad dilectum prodibis et quotienscumque dilectus erit, quem is censoribus magistratus habebunt, si miles factus non sit, in dilectu prodibis?' item quia fama erat multos ex Macedonicis legionibus incertis commeatibus per ambitionem imperatorum ab exercitu abesse, edixerunt de militibus P. Aelio, [C. Popillio] consulibus postea eos consules in Macedoniam scriptis, ut qui eorum in Italia essent, intra dies triginta, censi prius apud sese, in provinciam redirent; qui in patris aut avi potestate essent, eorum nomina ad se ederentur. missorum quoque causas esse cognituros esse, et quorum ante emerita stipendia gratiosa missio sibi visa esset, eos milites fieri iussuros. hoc edicto litterisque censorum per fora et conciliabula dimissis tanta multitudo iuniorum Romam convenit, ut gravis urbi turba insolita esset.

XV. Praeter dilectum eorum, quos in supplementum mitti oportebat, quattuor a C. Sulpicio praetore scriptae legiones sunt, intraque undecim dies dilectus est perfectus. consules deinde sortiti provincias sunt; nam praetores propter iurisdictionem maturius sortiti erant. urbana C. Sulpicio, peregrina C. Decimio obtigerat, Hispaniam M. Claudius Marcellus, Siciliam Ser. Cornelius Lentulus, Sardiniam P. Fonteius Capito, classem C. Marcius Figulus erat sortitus. consulum Cn. Servilio Italia, Q. Marcio Macedonia obvenit. Latinisque actis Marcus extemplo est profectus. Caepione deinde referente ad senatum, quas ex novis legionibus duas legiones secum in Galliam luceret, decrevere patres, ut C. Sulpicius, M. Claudius praetores ex his quas scripsissent legionibus, quas videretur, consuli darent. indigne patiens praetorum arbitrio consulem subiectum, dimisso senatu ad tribunal praetorum stans postulavit, ex senatus consulto destinarent sibi duas legiones. praetores consulis in eligendo arbitrium recerunt.

Senatum deinde censores legerunt; M. Aemilius Lepidus princeps ab tertiis iam censoribus lectus. septem senatu eiecti sunt. in censu accipiendo populi milites ex Macedonico exercitu, qui quam multi abessent ab



signis census docuit, in provinciam cogeabant; causas stipendis [emeritis] missorum cognoscebant et cuius nondum iusta missio visa esset, ita ius iurandum adigebant 'ex tui animi sententia, tu ex edicto C. Claudii, Ti. Semproni censorum in provinciam Macedoniam redibis, quod sine dolo malo facere poteris?'

1 XVI. In equitibus recensendis tristis admodum eorum  
2 atque aspera censura fuit; multis equos ademerunt. in  
ea re cum equestrem ordinem offendissent, flammam in-  
vidiae adiecere edicto, quo edixerunt, ne quis eorum, qui  
Q. Fulvio, A. Postumio censoribus publica vectigalia aut  
ultra tributa conduxissent, ad hastam suam accederet  
3 sociusve aut adfinis eius conductionis esset. saepe id  
querendo veteres publicani cum impetrare nequissent ab  
senatu, ut modum potestati censoriae inponerent, tandem  
tribunum plebis [P.] Rutilium, ex rei privatae contentione  
4 iratum censoribus, patronum causae nacti sunt. clientem  
libertinum parietem in sacra via adversus aedes publicas  
5 demoliri iusserant, quod publico inaedificatus esset. appel-  
lati a privato tribuni. cum praeter Rutilium nemo inter-  
cederet, censores ad pigra capienda miserunt multam-  
6 que pro contione privato dixerunt. hinc contentione orta  
cum veteres publicani se ad tribunal contulissent,  
7 rogatio repente sub unius tribuni nomine promulgatur,  
quae publica vectigalia, ultra tributa C. Claudius et Ti.  
Sempronius locassent, ea rata locatio ne esset: ab integro  
locarentur, et ut omnibus redimendi et conducendi pro-  
8 miscue ius esset. diem ad rogationem concilio tribunus  
plebis dixit. qui postquam venit, ut censores ad dissua-  
dendum processerunt, Graccho dicente silentium fuit;  
[cum] Claudio obstreperetur, audientiam facere praeco-  
9 nem iussit. eo facto advocatam a se contionem tribunus  
questus et in ordinem se coactum, ex Capitolio, ubi erat  
10 concilium, abiit. postero die ingentis tumultus ciere. Ti.  
Gracchi primum bona consecravit, quod in multa pigno-  
ribusque eius, qui tribunal appellasset, intercessionem non  
11 parendo, se in ordinem coegisset; C. Claudio diem dixit,  
quod contionem ab se avocasset, et utrique censori per-  
duellionem se iudicare pronuntiavit diemque comitiis \*

C. Sulpicio praetere arriam petiit. non transmissurus rem-  
 soribus quominus prius quicunque tempore iudicium de se  
 populus faceret, in ante dies octavum et septimum kal.  
 Octobres comitiis perhiberetur. ante dies nonetos exum-  
 plo in atrium Libertatis extenderunt et designatis tabulis  
 publicis clausoque tabularum et dimissis servis publicis  
 negarunt, se prius quicquam publici negotii gererent  
 quam iudicium populi de se factum esset. prius Claudius  
 causam dixit; et cum ex duodecim sententiis equitum non  
 censorem condemnasset, multaque hinc prius iussis  
 extemplo principes civitatis in exsepium populi ante  
 aureis positus vestem mutarunt, et scyphos plebem in-  
 cumirent. maxime tamen sententiam verissime dedit T. M.  
 Gracchus, quod cum clamor undique plebis esset peri-  
 culum Graccho non esse, conceptis verbis iuravit, si  
 collega damnatus esset, non expectato de se iudicio co-  
 mitem exilii eius futurum. adeo tamen ad extremum spei  
 venit reus, ut octo centuriae ad damnationem dederint.  
 absoluto Claudio tribunus plebis negavit se Gracchum  
 morari.

XVII. Eo anno postulantibus Aquileiensium legatis, 1  
 ut numerum colonorum augerent, mille et quingentae fa-  
 miliae ex senatus consulto scriptae, triumvirique qui eas  
 deducerent missi sunt T. Annius Luscus, P. Decius Su-  
 bulo, M. Cornelius Cethegus. eodem anno C. Popillius 2  
 et Cn. Octavius legati, qui in Graeciam missi erant, sena-  
 tus consultum Thebis primum recitatum per omnes Pelo-  
 ponnese urbes circumtulerunt, ne quis ullam rem in bellum  
 magistratibus Romanis conferret praeterquam quod sena-  
 tus censuisset. hoc fiduciam in posterum quoque prae- 3  
 buerat, levatos se oneribusque impensisque, quibus alia  
 aliis inperantibus exhauriebantur. Achaico concilio Aegii 4  
 agitato benigne locuti auditique, egregia spe futuri status  
 idissima gente relicta, in Aetoliam traiecerunt. ibi nondum 5  
 quidem seditio erat, sed omnia suspecta criminumque  
 inter ipsos plena; ob quae obsidibus postulatis, neque 6  
 exitu rei inposito in Acarnaniam inde profecti legati sunt.  
 Chyrii concilium legatis Acarnanes dederunt. ibi quoque 7  
 inter factiones erat certamen; quidam principum postulare,

ut praesidia in urbes suas inducerentur adversus amen-  
8 tiam eorum, qui ad Macedonas gentem trahebant; pars  
recusare, ne, quod bello captis et hostibus mos esset, id  
9 pacatae et sociae civitates ignominiae acciperent. iusta  
deprecatio haec visa. Larisam ad Hostilium proconsulem  
10 — ab eo enim missi erant — legati redierunt. Octavium  
retinuit secum, Popillium cum mille ferme militibus in  
hiberna Ambraciam misit.

1 XVIII. Perseus principio hiemis egredi Macedoniae  
finibus non ausus, ne qua in regnum vacuum inrumperent  
Romani, sub tempus brumae, cum inexcuperabilis ab  
2 Thessalia montes nivis altitudo facit, occasionem esse ratus  
frangendi finitimorum spes animosque, ne quid averso  
se in Romanum bellum periculi ab is esset, cum a Thracia  
pacem Cotys, ab Epiro Cephalus repentina defectione ab  
Romanis praestarent, Dardanos recens domuisset bellum,  
3 solum infestum esse Macedoniae latus, quod ab Illyricis  
pateret, cernens, neque ipsis quietis Illyrii et aditum  
praebentibus Romanis, si domuisset proximos Illyriorum,  
Gentium quoque regem iam diu dubium in societatem  
perlici posse, cum decem milibus peditum, quorum pars  
4 phalangitae erant, et duobus milibus levium armorum et  
5 quingentis equitibus profectus Stuberam venit. inde fru-  
mento conplurium dierum sumpto iussoque apparatu  
oppugnandarum urbium sequi, tertio die ad Uscanam —  
Penestianae terrae ea maxima urbs est — posuit castra,  
6 prius tamen quam vim admoveret missis qui temptarent  
nunc praefectorum praesidi, nunc oppidanorum animos.  
erat autem ibi cum iuventute Illyriorum Romanum [prae-  
7 sidium.] postquam nihil pacati referebant, oppugnare est  
adortus et corona eam capere conatus est. cum sine in-  
termissione interdiu noctuque alii aliis succedentes, pars  
scalas muris, ignem portis inferrent, sustinebant tamen  
8 eam tempestatem propugnatores urbis, quia spes erat,  
neque hiemis vim diutius pati Macedonas in aperto posse  
nec ab Romano bello tantum regi laxamenti fore, ut  
9 posset morari. ceterum postquam vineas agi turresque  
excitari viderunt, victa pertinacia est. nam praeterquam  
quod adversus vim pares non erant, ne frumenti quidem

ullius alterius rei copia intus erat, ut in necopinata  
 idione. itaque cum spei nihil ad resistendum esset, 10  
 Carvilius Spoletinus et C. Afranius a praesidio Ro-  
 no missi, qui a Perseo peterent primo, ut armatos  
 que secum ferentis abire sineret, dein, si id minus  
 petrarent, vitae tantum libertatisque fidem acciperent.  
 missum id benignius est ab rege quam praestitum; 11  
 re enim sua secum efferentibus iussis primum arma  
 mit. his urbe egressis et Illyriorum cohors — quingenti  
 nt — et Uscanenses se urbemque dederant.

XVIII. Perseus praesidio Uscanae inposito multitu- 1  
 em omnem deditorum, quae prope numero exercitum  
 uabat, Stuberam abducit. ibi Romanis — quattuor 2  
 ia autem hominum erant — praeter principes in cu-  
 liam civitatum divisis, Uscanensibus Illyrisque vendi-  
 in Penestiam exercitum reducit ad Oaeneum oppidum  
 potestatem redigendum; et alioqui opportune situm, et 3  
 isitus ea est in Labeates, ubi Gentius regnabat. prae- 4  
 unt frequens castellum, Draudacum nomine, perito-  
 a quidam regionis eius nihil Oaeneo capto opus esse  
 nisi in potestate et Draudacum sit: opportunius etiam  
 omnia positum esse. admoto exercitu omnes extem- 5  
 dederunt sese. qua spe celeriore deditione erectus,  
 tquam animadvertit, quantus agminis sui terror esset,  
 ecim alia castella eodem metu in potestatem redi-  
 ad perpauca vi opus fuit, cetera voluntate dedita; 6  
 n his recepti mille et quingenti dispositi per prae-  
 a milites Romani. magno usui Carvilius Spoletinus 7  
 : in conloquiis dicendo, nihil in ipsos saevitum. ad  
 eum perventum est, quod sine iusta oppugnatione  
 i non poterat. et maiore aliquanto quam cetera iu-  
 tute et validum oppidum moenibus erat et hinc amnis 8  
 atus nomine, hinc mons praealtus et aditu difficilis  
 gebat. haec spem ad resistendum oppidanis dabant.  
 seus circumvallato oppido aggerem a parte superiore 9  
 ere instituit, cuius altitudine muros superaret. quod 10  
 s dum perficitur, crebris interim proeliis, quibus per  
 ursoriones et moenia sua oppidani tutabantur et opera ho-  
 m impediabant, magna eorum multitudo variis casibus

assumpta est, et qui supererant labore diurno nocturno-  
11 que [et] vulneribus inutiles erant. ubi primum agger  
iniunctus muro est, et cohors regia, quos Nicatoras ap-  
12 pellant, transcendit et scalis multis simul partibus inpetus  
in urbem est factus. puberes omnes interfecti sunt; con-  
iuges liberosque eorum in custodiam dedit; praedae alia  
13 militum cessere. Stuberam inde victor revertens ad  
Gentium legatos Pleuratum Illyrium, exulantem apud  
14 se, et Adaeum Macedonem a Beroea mittit; is mandat,  
ut exponerent aestatis eius hiemisque acta sua adversus  
Romanos Dardanosque, adicerent recentia in Illyrico hi-  
bernarum expeditionis opera, hortarentur Gentium in ami-  
citiis secum et cum Macedonibus iungendam.

1 XX. Hi transgressi iugum Scordi montis, per Illyrici  
solitudines, quae de industria populando Macedones fece-  
rant, ne transitus faciles Dardanis in Illyricum aut Ma-  
cedoniam essent, Scodram labore ingenti tandem perve-  
2 nerunt. Lissi rex Gentius erat. eo acciti legati mandata  
exponentes benigne auditi sunt; atqui responsum sine  
effectu tulerunt, voluntatem sibi non deesse ad bellandum  
cum Romanis, ceterum ad conandum id quod velit pecu-  
3 niam maxime deesse. haec Stuberam rettulere regi, tum  
maxime captivos ex Illyrico vendenti. extemplo idem  
legati addito Glaucia ex numero custodum corporis re-  
mittuntur sine mentione pecuniae, qua una barbarus  
4 inops inPELLI ad bellum poterat. Ancyram inde popu-  
latus Perseus in Penestas rursum exercitum reducit  
firmatisque Uscanae et circa eam per omnia castella quae  
recepserat praesidiis in Macedoniam sese recipit.

1 XXI. L. Coelius legatus Romanus praeerat Illyrico;  
qui moveri non ausus, cum in is locis rex esset, post  
profectionem demum eius conatus in Penestis Uscanam  
recipere a praesidio, quod ibi Macedonum erat, cum mul-  
2 tis vulneribus repulsus Lychnidum copias reduxit. inde  
post dies paucos M. Trebellium Fregellanum cum satis  
valida manu [in] Penestas misit ad obsides ab his urbi-  
bus, quae in amicitia cum fide permanserant, accipien-  
3 dos; procedere etiam in Parthinos — ii quoque obsides  
dare pepigerant — iussit. ab utraque gente sine tumultu

exigit. Penestarum obsides Apolloniam, Parthinorum Dyrrhachium — tum Epidamni magis celebre nomen Graecis erat — missi.

Ap. Claudius acceptam in Illyrico ignominiam corrigere cupiens Phanotam, Epiri castellum, adortus oppugnare est. auxilia Athamanum Thesprotorumque praeter Romanum exercitum, ad sex [milia] hominum, secum adduxit, neque operae pretium fecit, Cleua, qui relictus a Perseo erat, cum valido praesidio defendente. et Perseus Elimeam profectus et circa eam exercitu lustrato, ad Stratum vocantibus Epirotis ducit. Stratus validissima tum urbs Aetoliae erat; sita est super Ambracium sinum, prope amnem Inachum. cum decem milibus peditum eo profectus est et equitibus trecentis, quos pauciores propter angustias viarum et asperitatem duxit. tertio die cum pervenisset ad Citium montem, vix transgressus propter altitudinem nivis locum quoque castris aegre invenit. profectus inde magis quia manere non poterat, [quam] quod tolerabilis aut via aut tempestas esset, cum ingenti vexatione, praecipue iumentorum, altero die ad templum Iovis, Nicaeum quem vocant, posuit castra. ad Aratthum inde flumen itinere ingenti emenso retentus altitudine amnis [...] mansit. quo spatio temporis ponte perfecto, traductis copiis diei progressus iter obvium Archidamum principem Aetolorum, per quem ei Stratus tradebatur, habuit.

XXII. Eo die ad finem agri Aetoli castra posita, inde altero die ad Stratum perventum; ubi prope Inachum amnem castris [positis] cum expectaret effusos omnibus portis Aetolos in fidem suam venturos, clausas portas atque ipsa ea nocte, qua venerat, receptum Romanum praesidium cum C. Popillio legato invenit. principes qui praesentis Archidami auctoritate compulsi regem arcesierant, obviam egresso Archidamo segniores facti locum adversae factioni dederant ad Popillium cum mille peditibus ab Ambracia accersendum. in tempore et Dinarchus, praefectus equitum gentis Aetolorum, cum sescentis peditibus et equitibus [centum venit.] satis constabat eum tamquam ad Persea tendentem Stratum venisse, mutato

deinde cum fortuna animo Romanis se, adversus quos  
 6 venerat, iunxisse. nec Popillius securior quam debebat  
 esse inter tam mobilia ingenia erat. claves portarum cu-  
 7 stodiamque murorum suae extemplo potestatis fecit, Di-  
 narchum Aetolosque cum iuventute Strationum in arcem  
 8 per praesidii speciem amovit. Perseus ab imminentibus  
 superiori parti urbis tumultis temptatis conloquiis, cum  
 opstinatos atque etiam telis procul arcentis videret, quin-  
 que milia passum ab urbe trans Petitarum amnem posuit  
 9 castra. ibi consilio advocato cum Archidamus Epirota-  
 rumque transfugae retinerent, Macedonum principes non  
 pugnandum cum infesto tempore anni censerent, nullis  
 10 praeparatis com meatibus, cum inopiam prius obsidentes  
 quam obsessi sensuri essent, maxime quod hostium haut  
 procul inde hiberna erant, territus in Aperantiam castra  
 11 movit. Aperanti eum propter Archidami magnam in ea  
 gente gratiam auctoritatemque consensu omnium acceperunt;  
 is ipse cum octingentorum militum praesidio his  
 est praepositus.

1 XXIII. Rex cum [non] minore vexatione iumentorum  
 hominumque, quam venerat, in Macedoniam rediit;  
 Appium tamen ab obsidione Phanotes fama ducentis ad  
 2 Stratum Persei summovit. Cleuas cum praesidio inpi-  
 grorum iuvenum insecutus sub radicibus prope inviis  
 montium ad mille hominum ex agmine inpedito occidit,  
 3 ad ducentos cepit. Appius superatis angustiis, in campo,  
 quem Meleona vocant, stativa dierum paucorum habuit.  
 interim Cleuas adsumpto Philostrato, qui [quingentos ex]  
 Epirotarum gente habebat, in agrum Antigonensem  
 4 transcendit. Macedones ad depopulationem profecti; Philo-  
 stratus cum cohorte sua in insidis loco obscuro consedit.  
 in palatos populatores cum erupissent ab Antigonea ar-  
 mati, fugientes eos persequentes effusius in vallem inses-  
 5 sam ab hostibus praecipitant. inde mille occisis, centum  
 ferme captis et ubique prospere gesta re prope stativa  
 Appi castra movent, ne qua vis sociis suis ab Romano  
 6 exercitu inferri possit. Appius nequiquam in his locis  
 terens tempus, dimissis Chaonumque et si qui alii Epi-  
 rotae erant praesidis cum Italicis militibus in Illyricum

regressus, per Parthinorum socias urbes in hiberna militibus dimissis, ipse Romam sacrificii causa rediit. Perseus ex Penestarum gente mille pedites, ducentos equites revocatos Cassandream, praesidio ut essent, misit. ab Gentio eadem adferentes redierunt. nec deinde alios atque alios mittendo temptare eum destitit, cum apparet, quantum in eo praesidii esset, nec tamen impetrare ab animo posset, ut impensam in rem maximi ad omnia momenti faceret.

## [PERIOCHA LIBRI XXXXIII.]

[Q. Marcius Philippus per invios saltus penetravit in Macedoniam et complures urbes occupavit. Rhodi miserunt legatos Romanos, minantes, ut Perseo auxilio essent, nisi populus Romanus cum illo pacem atque amicitiam iungeret. indigne id latum. cum id bellum L. Aemilio Paulo sequentis anni consuli iterum mandatum esset, Paulus in contione precatus, ut quidquid diri populo Romano immineret in suam domum converteretur, et in Macedoniam profectus, vicit Persem totamque Macedoniam in potestatem redegit. antequam confligeret, [C. Sulpicius Gallus tribunus militum] praedixit exercitui, ne miraretur, quod luna nocte proxima defectura erat. Gentius quoque, rex Illyricorum, cum rebellasset, a L. Anicio praetore victus venit in deditionem et cum uxore ac liberis et propinquis Romam missus est. legati Alexandria a Cleopatra et Ptolemaeo regibus venerunt querentes de Antiocho rege Syriae, quod is bellum inferret. Perseus sollicitatis in auxilium Eumene rege Pergami et Gentio rege Illyricorum, quia is pecuniam quam promiserat non dabat, relictus ab his est.]

TITI LIVI  
AB VRBE CONDITA

## LIBER XXXXIII.

I. Principio veris, quod hiemem eam, qua haec gesta sunt, insecutum est, ab Roma profectus Q. Marcius Philippus consul cum quinque milibus, quot in supplementum



legionum secum traecturus erat, Brundisium pervenit.  
2 M. Popillius consularis et alii pari nobilitate adulescentes  
tribuni militum in Macedonicas legiones consulem secuti  
3 sunt. per eos dies et C. Marcius Figulus praetor, cui  
classis provincia evenerat, Brundisium venit, et simul ex  
Italia profecti Corcyram altero die, tertio Actium, Acar-  
4 naniae portum, tenuerunt. inde consul ad Ambraciam  
egressus itinere terrestri petit Thessaliam, praetor su-  
perato Leucata Corinthium sinum invectus et Creusae  
relictis navibus terra et ipse per mediam Boeotiam —  
diei unius expedito iter est — Chalcidem ad classem  
5 contendit. castra eo tempore A. Hostilius in Thessalia  
circa Palaepharsalum habebat, sicut nulla re bellica me-  
morabili gesta, ita ad iustam militarem disciplinam ab  
effusa licentia formato milite et sociis cum fide cultis  
6 et ab omni genere iniuriae defensis. audito successoris  
adventu cum arma, viros, equos cum cura inspexisset,  
7 ornato exercitu obviam venienti consuli processit. et pri-  
mus eorum congressus ex dignitate ipsorum ac Romani  
8 nominis, et in rebus deinde gerendis [...]. proconsul  
9 enim ad exercitum [...]. paucis post diebus consul  
10 contionem apud milites habuit. orsus ab parricidio Persei  
perpetrato in fratrem, cogitato in parentem, adiecit post  
scelere partum regnum veneficia, caedes, latrocinio ne-  
fando petitum Eumenen, iniurias in populum Romanum,  
direptiones sociarum urbium contra foedus, ea omnia  
quam diis quoque invisa essent sensurum in exitu rerum  
11 suarum: favere enim pietati fideique deos, per quae po-  
12 pulus Romanus ad tantum fastigii venerit. vires deinde  
populi Romani, iam terrarum orbem complectentis, cum  
viribus Macedoniae, exercitus cum exercitibus comparavit:  
quanto maiores Philippi Antiochique opes non maioribus  
copiis fractas esse.

1 II. Huius generis adhortatione accensis militum ani-  
mis, consultare de summa gerendi belli coepit. eo et C.  
2 Marcius praetor a Chalcide classe accepta venit. placuit  
non ultra morando in Thessalia tempus terere, sed mo-  
vere extemplo castra atque inde pergere in Macedoniam  
3 et praetorem dare operam, ut eodem tempore classis

quoque invehatur hostium litoribus. praetore dimisso consul menstruum iusso milite secum ferre profectus decimo post die quam exercitum acceperat castra movit, et unius 5 diei progressus iter convocatis itinerum ducibus cum exponere in consilio iussisset, qua quisque ducturus esset, summotis iis quam [viam] potissimum peteret rettulit ad consilium. aliis per Pythium placebat via, aliis per Cambunios montes, qua priore anno duxerat Hostilius consul, aliis praeter Ascuridem paludem. restabat aliquantum 7 viae communis; itaque in id tempus, quo prope divortium itinerum castra posituri erant, deliberatio eius rei differtur. in Perraeiam inde ducit, et inter Azorum et Doli- 8 chen stativa habuit ad consulendum rursus quam potissimum capesseret viam.

Per eosdem dies Perseus, cum adpropinquare hostem 9 sciret, quod iter petiturus esset ignarus, omnis saltus insidere praesidiis statuit. in iugum Cambuniorum montium — Volustana ipsi vocant — decem milia levis armaturae iuvenum cum duce Asclepiodoto mittit; ad castellum 11 quod super Ascuridem paludem erat — Lapathus vocatur locus — Hippias tenere saltum cum duodecim milium Macedonum praesidio iussus. ipse cum reliquis copiis 12 primo circa Dium stativa habuit, deinde, adeo ut obtorpuisse inops consilii videretur, cum equitibus expeditis litore nunc Heracleam, nunc Philam percurrerat, eodem inde cursu Dium repetens.

III. Interim consuli sententia stetit eo saltu ducere, 1 ubi propter Ortholophum diximus regis castra [...] praemitti tamen quattuor milia armatorum ad loca opportuna praecoccupanda placuit; quis praepositi sunt M. Claudius, Q. Marcius consulis filius. confestim et universae copiae 3 sequebantur. ceterum adeo ardua et aspera et confragosa [via] fuit, ut praemissi expediti biduo quindecim milium passum aegre itinere confecto castra posuerint requieverintque † dierum quem cepere locum appellant. inde postero die septem milia progressi, tumultu haud procul 4 hostium castris capto, nuntium ad consulem remittunt: perventum ad hostem esse, loco se tuto et ad omnia opportuno consedis- se, ut quantum extendere iter posset

5 consequeretur. sollicito consuli et propter itineris difficul-  
tatem, quod ingressus erat, et eorum vicem, quos paucos  
inter media praesidia hostium praemiserat, nuntius ad  
6 Ascuridem paludem occurrit. addita igitur et ipsi fiducia  
est, coniunctisque copiis castra tumultu qui tenebatur,  
7 qua aptissimum ad loci naturam erat, sunt adclinata. non  
hostium modo castra, quae paulo plus mille passuum  
aberrant, sed omnis regio ad Dium et Philam oraque  
maris late patente ex tam alto iugo prospectu oculis sub-  
8 citur. quae res accendit militi animos, postquam sum-  
mam belli ac regias omnis copias terramque hostilem tam  
9 e propinquo conspexerunt. itaque cum alacres, protinus  
duceret ad castra hostium, consulem hortarentur, dies  
10 unus fessis labore viae ad quietem datus est. tertio die,  
parte copiarum ad praesidium castrorum relicta, consul  
ad hostem ducit.

1 III. Hippias nuper ad tuendum saltum ab rege  
missus erat; qui ex quo castra Romana in tumultu con-  
spexit, praeparatis ad certamen animis suorum venienti  
agmini consulis obuius fuit. et Romani expediti ad pu-  
2 gnam exierant et hostes levis armatura erat, promptissi-  
3 mum genus ad lacessendum certamen. congressi igitur  
extemplo tela coniecerunt; multa utrimque volnera teme-  
rario incursu et accepta et inlata; pauci utriusque partis  
4 ceciderunt. inritatis in posterum diem animis maioribus  
copiis atque infestius concur[sum] abeunt: postero die  
decreuissent de] summa belli, si loci satis ad explican-  
dam aciem fuisset; [set] iugum montis in angustum dor-  
sum cuneatum vix ternis ordinibus armorum in fronte  
5 patuit. itaque paucis pugnantibus cetera multitudo, prae-  
cipue qui gravium armorum erant, spectatores pugnae  
6 stabant; levis armatura etiam per anfractus iugi procur-  
rere et ab lateribus cum levi armatura conserere, per  
iniqua atque aequa loca pugnam poterat. pluribus ea die  
volneratis quam interfectis proelium nocte diremptum est.  
7 Tertio die egere consilio Romanus imperator; nam  
neque manere in iugo inopi neque regredi sine flagitio  
atque etiam periculo, si cedenti ex superioribus locis in-  
8 staret hostis, poterat; nec aliud restabat quam audacter

ommissum pertinaci audacia, quae prudens interdum in  
xitu est, corrigere. ventum quidem erat eo, ut si hostem 9  
imilem antiquis Macedonum regibus habuisset consul,  
magna clades accipi potuerit. sed cum ad Diem per litora  
um equitibus vagaretur rex et ab duodecim milibus  
rope clamorem et strepitum pugnantium audiret, nec  
uxit copias integros fessis summittendo, neque ipse,  
quod plurimum intererat, certamini adfuit, cum Romanus 10  
mperator maior sexaginta annis et praegravis corpore  
omnia militaria munera ipse inpigre obiret. egregie ad 11  
altimum in audaciter commisso perseveravit, et Popillio  
elicto in custodia iugi, per invia transgressurus, prae-  
missis [qui] repurgarent iter, Attalum et Misagenem cum  
mae gentis utrumque auxiliariis praesidio esse saltum  
perientibus iubet, ipse equites impedimentaue prae se 12  
habens cum legionibus agmen cogit.

V. Inenarrabilis labor descendantibus cum ruina iu- 1  
nentorum sarcinarumque. progressis vixdum quattuor  
nilia passum nihil optabilius esse quam redire qua vene-  
ant, si possent. hostilem prope tumultum agmini ele- 2  
hanti praebebant, qui ubi ad invia venerant, deiectis  
ectoribus cum horrendo stridore pavorem ingentem, equis  
maxime, incutiebant, donec traducendi eos ratio inita  
st. per proclive sumpto fastigio longi duo validi asse- 3  
es ex inferiore parte in terra defigebantur, distantes inter  
e paulo plus quam quanta beluae latitudo est; in eos 4  
ransverso incumbentes tigno ad tricenos longi pedes, ut  
ons esset, iniungebantur humusque insuper inciebatur.  
modico deinde infra intervallo similis alter pons, dein ter- 5  
ius, et plures ex ordine, qua rupes abscisae erant, fiebant.  
olido procedebat elephantus in pontem; cuius priusquam 6  
a extremum procederet, succisis asseribus conlapsus pons  
usque [ad] alterius initium pontis prolabi eum leniter  
ogebat. alii elephanti pedibus insistentes, alii clunibus 7  
ubsidentes prolabebantur. ubi planities altera pontis  
ncepisset eos, rursus simili ruina inferioris pontis defere-  
antur, donec ad aequiorem vallem perventum est. paulo 8  
lus septem milia die Romani processerunt; minimum  
edibus itineris confectum. plerumque provolventes se

simul cum armis aliisque oneribus cum omni genere vexationis processerunt, adeo [ut] ne dux quidem et auctor itineris infitiaretur, parva manu deleri omnem exercitum  
 9 potuisse. nocte ad modicam planitiem pervenerunt, nec quam infestus is locus esset saeptus undique circumspiciendi spatium fuit vix tandem ex insperato stabilem ad  
 10 insistendum nactus locum. postero quoque die in tam cava valle opperiri Popillium ac relictas cum eo copias necesse fuit; quos et ipsos, cum ab nulla parte hostis ter-  
 11 ruisset, locorum asperitas hostiliter vexavit. tertio die coniunctis copiis eunt per saltum, quem incolae Callipeu-  
 12 cen appellant. quarto inde die per aequae invia, sed ad-  
 13 suetudine peritius et meliore cum spe, quod nec hostis umquam apparebat et mari adpropinquabant, degressi in campos inter Heracleum et Libethrum posuerunt castra.  
 13 peditum (quorum) pars maior tumulos tenebat; ibi vallo campi quoque partem, ubi eques tenderet, amplectebantur.

1 VI. Lavanti regi dicitur nuntiatum, hostis adesse. quo nuntio cum pavidus exilisset e solio, victum se sine  
 2 proelio clamitans proripuit; et subinde per alia atque alia pavida consilia et imperia trepidans, duos ex amicis, Pel-  
 3 lam alterum, ut quae ad Phacum pecunia deposita erat, [...] ex praesidiis revocat omnisque aditus aperit bello.  
 3 ipse ab Dio auratis statuis omnibus raptis, ne praeda hosti essent, incolas eius loci demigrare Pydnam cogit;  
 4 et quae temeritas consulis videri potuisset, quod eo processisset, unde invito hoste regredi nequiret, eam non in-  
 5 consultam audaciam fecit. duos enim saltus, per quos inde evadere possent, habebant Romani, unum per Tempe in Thessaliam, alterum in Macedoniam praeter Dium;  
 6 quae utraque regis tenebantur praesidiis. itaque si dux intrepidus decem dies primam speciem adpropinquantis terroris sustinuisset, neque receptus Romanis per Tempe in Thessaliam neque commeatibus pervehendis ea patui-  
 7 set iter. sunt enim Tempe saltus, etiamsi non bello fiat  
 8 infestus, transitu difficilis. nam praeter angustias per quinque milia, qua exiguum iumento onusto iter est, rupes utrimque ita abscisae sunt, ut despici vix sine vertigine quadam simul oculorum animique possit. terret et sonitus

et altitudo per mediam vallem fluentis Penei amnis. hic 9  
 locus tam suapte natura infestus per quattuor distantia  
 loca praesidiis regis fuit insessus. unum in primo aditu 10  
 ad Gonnum erat, alterum [in] Condylō castello inexpugnabili, tertium circa Lapathunta, quem Characa appellat, quartum viae ipsi, qua et media et angustissima 11  
 vallis est, impositum, quam vel decem armatis tueri facile est. intercluso per Tempe simul aditu commeatibus, simul 12  
 reditu ipsis, montes per quos descenderant repetendi erant. quod, ut furto fefellerant, ita propalam, tenentibus superiora cacumina hostibus non poterant; et experta difficultas 13  
 spem omnem incidisset. supererat nihil aliud in temere commisso quam in Macedoniam ad Dium per medios 14  
 evadere hostis; quod, nisi di mentem regi ademissent, [et] ipsum ingentis difficultatis erat. nam cum Olympi radices 15  
 montis paulo plus quam mille passum ad mare relinquunt spatium, cuius dimidium loci occupat ostium late restagnans Baphyri amnis, partem planitiae aut Iovis templum aut oppidum tenet, relicum perexiguū fossa modica 16  
 valloque claudi poterat, et saxorum ad manum silvestrisque materiae tantum erat, ut vel murus obici turresque excitari potuerint. quorum nihil cum dispexisset caecata 17  
 mens subito terrore, nudatis omnibus praesidiis patefactisque bello ad Pydnam refugit.

VII. Consul plurimum et praesidii et spei cernens in 1  
 stultitia et segnitia hostis, remisso nuntio ad Sp. Lucretium Larisam, ut castella relicta ab hoste circa Tempe occuparet, praemisso Popillio ad explorandos transitus circa 2  
 Dium, postquam patere omnia in omnibus partes animadvertit, secundis castris pervenit ad Dium, metarique sub 2  
 ipso templo, ne quid sacro in loco violaretur, iussit. ipse 3  
 urbem ingressus, sicut non magnam, ita exornatam publicis locis et multitudine statuarum munitamque egregie, vix satis credere in tantis rebus sine causa relictis non aliquem subesse dolum. unum diem ad exploranda circa 4  
 omnia moratus castra movet; satisque credens in Pieria frumenti copiam fore, eo die ad amnem nomine Mityn processit. postero die progressus Agassas urbem tradentibus sese ipsis recepit et, ut reliquorum Macedonum

animos sibi conciliaret, opsidibus contentus sine prae  
 relinquere se is urbem immunesque ac suis legibus v  
 6 ros est pollicitus. progressus inde diei iter ad Ascon  
 flumen posuit castra, et quantum procederet longi  
 Thessalia, eo maiorem rerum omnium inopiam sen  
 7 regressus ad Dium est dubitatione omnibus exempta,  
 intercluso ab Thessalia patiendum fuisset, cui procul  
 8 abscedere tutum non esset. Perseus coactis in v  
 omnibus copiis ducibusque increpare praefectos pr  
 9 diorum, ante omnes Asclepiodotum atque Hippiam  
 his dicere claustra Macedoniae tradita Romanis esse, c  
 10 culpae reus nemo iustius quam ipse fuisset. co  
 postquam ex alto conspecta classis spem fecit cum  
 meatu naves venire — ingens enim caritas annonae  
 prope inopia erat — ab invectis iam portum audit  
 11 rarias naves Magnesiaee relictas esse. incerto inde c  
 nam agendum foret — adeo sine ulla ope hostis  
 adgravaret, cum ipsa difficultate rerum pugnandum  
 12 — peropportune litterae a Sp. Lucretio adlatae  
 castella se, quae super Tempe essent et circa Pl  
 tenere omnia frumentique in iis et aliarum in usum r  
 copiam invenisse.

1 VIII. His magnopere laetus consul ab Dio ad P  
 ducit, simul ut praesidium eius firmaret, simul ut :  
 2 frumentum, cuius tarda subvectio erat, divideret. ea  
 factio famam haudquaquam secundam habuit. nan  
 metu recessisse eum ab hoste ferebant, quia maner  
 3 Pieria proelio dimicandum foret, alii ignarum, belli  
 in dies fortuna novaret, ut opperientibus sese rebus  
 4 sisse de manibus ea, quae mox repeti non possent. i  
 enim cessit possessione Dii, excitavit hostem, ut  
 tandem sentiret recuperanda esse quae prius [ipsis] c  
 5 amissa forent. audita enim profectione consulis regr  
 Dium, quae disiecta ac vastata ab Romanis erant, re  
 pinnas moenium decussas reponit, ab omni parte n  
 firmat, deinde quinque milia passum ab urbe citra r  
 Elpei amnis castra ponit, amnem ipsum transitu pe  
 6 ficilem pro munimento habiturus. fuit ex valle Ol  
 montis, aestate exiguus, hibernis idem incitatus pl

et supra rupes ingentis gurgites facit et infra prorutam in mare evolvendo terram praealtas voragines cavatoque medio alveo ripas utrimque praecipitis. hoc flumine ob- 7 saeptum iter hostis credens extrahere relicum tempus aestatis in animo habebat.

Inter haec consul a Phila Popillium cum duobus mi- 8 libus armatorum Heracleum mittit. abest a Phila quinque 9 milia ferme passuum, media regione inter Dium Tempe- que, in rupe anni imminente positum.

VIII. Popillius priusquam armatos muris admoveret, 1 misit qui magistratibus principibusque suaderent, fidem clementiamque Romanorum quam vim experiri mallent. nihil ea consilia moverunt, quia ignes ad Elpeum ex regis 2 castris apparebant. tum terra marique — et classis ad- pulsa ab litore stabat — simul armis, simul operibus ma- chinisque oppugnari coepti. iuvenes etiam quidam Romani 3 ludicro circensi ad usum belli verso partem humillimam muri ceperunt. mos erat tum, nondum hac effusione 4 inducta bestis omnium gentium circum complendi, varia spectaculorum conquirere genera; nam semel quadrigis, semel desultore misso vix unius horae tempus utrumque curriculum complebat. inter cetera sexageni ferme iuvenes, 5 interdum plures apparationibus ludis, armati inducebantur. horum inductio ex parte simulacrum decurrentis exercitus erat, ex parte elegantioris (exercitus) quam militaris artis, propiorque gladiatorium armorum usum. cum alios de- 6 cursu edidissent motus, quadrato agmine facto, scutis super capita densatis, stantibus primis, secundis summis- sioribus, tertis magis et quartis, postremis etiam genu nixis, fastigatam, sicut tecta aedificiorum sunt, testudinem faciebant. hinc quinquaginta ferme pedum spatio distantis 7 duo armati procurrebant comminatique inter se, ab ima in summam testudinem per densata scuta cum evasissent, nunc velut propugnantes per oras extremae testudinis, nunc in media inter se concurrentes, haud secus quam stabili solo persultabant. huic testudo similis humillimae 8 parti muri admota cum armati super stantes subissent, propugnatoribus muri fastigio altitudinis aequabantur, depulsisque iis in urbem duorum signorum milites tran-



9 scenderunt. id tantum dissimile fuit, quod et in fronte  
extremi et ex lateribus soli non habebant super capita  
elata scuta, ne nudarent corpora, sed praetenta pugnan-  
tium more. ita nec ipsos tela ex muro missa subeuntis  
laeserunt, et testudini iniecta imbris in modum lubrico  
10 fastigio innoxia ad imum labebantur. et consul capto  
iam Heracleo castra eo promovit, tamquam Dium atque  
11 inde summoto rege in Pieriam etiam progressurus. sed  
hiberna iam praeparans vias commeatibus subvehendis  
ex Thessalia muniri iubet, et eligi horreis opportuna loca,  
tectaque aedificari, ubi deversari portantes commeatus  
possent.

1 X. Perseus tandem [e] pavore eo quo attonitus fuerat  
recepto animo malle imperiis suis non obtemperatum esse,  
cum trepidans gazam in mare deici Pellae, Thessalonicae  
2 navalia iusserat incendi. Andronicus Thessalonicam mis-  
sus traxerat tempus, id ipsum quod accidit, paenitentiae  
relinquens locum. incautior Nicias Pellae prociendo pe-  
3 cuniae partem, quae fuerat [ad] Phacum; sed in re  
emendabili visus lapsus esse, quod per urinatores omne  
4 ferme extractum est. tantusque pudor regi pavoris eius  
fuit, ut urinatores clam interfici iusserit, deinde Androni-  
cum quoque et Nician, ne quis tam dementis imperii  
5 conscius existeret. inter haec C. Marcius cum classe ab  
Heracleo Thessalonicam profectus et agrum pluribus locis,  
expositis per litora armatis, late vastavit et procurrentes  
ab urbe secundis aliquot proeliis trepidos intra moenia  
6 compulit. iamque ipsi urbi terribilis erat, cum dispositis  
omnis generis tormentis non vagi modo circa muros,  
temere adpropinquantes, sed etiam qui in navibus erant,  
7 saxis tormento emicantibus percutiebantur. revocatis  
igitur in naves militibus omissaque Thessalonicae oppu-  
gnatione Aeniam inde petunt. quindecim milia passuum  
8 ea urbs abest, adversus Pydnam posita, fertili agro. per-  
vastatis finibus eius legentes oram Antigoneam perveniunt.  
ibi egressi in terram primo et vastarunt agros passim, et  
9 aliquantum praedae contulerunt ad naves. dein palatos  
eos adorti Macedones, mixti pedites equitesque, fugientes  
effuse ad mare persecuti quingentos ferme occiderunt et

non minus ceperunt. nec aliud quam ultima necessitas, 10  
cum recipere se tuto ad naves prohiberentur, animos  
militum Romanorum simul desperatione alia salutis, simul  
indignitate inritavit. redintegrata in litore pugna est; 11  
adiuvare qui in navibus erant. ibi Macedonum ducenti  
ferme caesi, par numerus captus.

Ab Antigonea classis profecta ad agrum Pallenensem  
escensionem ad populandum fecit. finium is ager Cas- 12  
sandrensiū erat, longe fertilissimus omnis orae, quam  
praetervecti fuerant. ibi Eumenes rex viginti tectis na-  
vibus ab Elea profectus obvius fuit, et quinque missae  
a Prusia rege tectae naves.

XI. Hac virium accessione animus crevit praetori, ut 1  
Cassandream oppugnaret. condita est a Cassandro rege 2  
in ipsis faucibus, quae Pallenensem agrum ceterae Mace-  
doniae iungunt, hinc Toronaico, hinc Macedonico saepa  
[mari]. eminet namque in altum lingua in qua sita est 3  
nec minus quam inclitus magnitudine Atho mons excurrit,  
obversa in regionem Magnesiaē duobus imparibus pro-  
monturiis, quorum maiori Posideum est nomen, minori  
Canastraeum. divisīs partibus oppugnare adorti. Roma- 4  
nus ad Clitas quas vocant munimenta, cervis etiam ob-  
iectis, ut viam intercluderet, a Macedonico ad Toronaicum  
mare perducit. ab altera parte euripus est; inde Eume-  
nes oppugnabat. Romanis in fossa complenda, quam 5  
nuper obiecerat Perseus, plurimum erat laboris. ibi quae-  
renti praetori, quia nusquam cumuli apparebant, quo  
regesta e fossa terra foret, monstrati sunt fornices: non  
ad eandem crassitudinem qua veterem murum, sed sim-  
plici laterum ordine structos esse. consilium igitur cepit 6  
transfosso pariete iter in urbem patefacere. fallere au-  
tem ita se posse, si muros a parte alia scalis adortus  
tumultu injecto in custodiam eius loci propugnatores  
urbis avertisset. erant in praesidio Cassandreae, praeter 7  
non contemnendam iuventutem oppidanorum, octingenti  
Agrianes et duo milia Penestaram Illyriorum, a Pleurato  
inde missi, bellicosum utrumque genus. his tuentibus 8  
muros, cum subire Romani summa vi niterentur, momento  
temporis parietes fornicum perfossi urbem patefecerunt.

quod si qui inrumperent armati fuissent, extemplo cepissent. hoc ubi perfectum esse opus militibus nuntiatum est, clamorem alacres gaudio repente tollunt, aliis parte alia in urbem inrupturis.

1 XII. Hostis primum admiratio cepit, quidnam sibi  
2 repentinus clamor vellet. postquam patere urbem accipere praefecti praesidii Phyto et Philippus, pro eo qui occupasset adgredi opus factum esse rati, cum valida manu Agrianum Illyriorumque erumpunt, Romanosque,  
3 qui ali aliunde coibant convocabanturque, ut signa in urbem inferrent, inconpositos atque inordinatos fugant persecunturque ad fossam, in quam compulsos ruina cumulant. sescenti ferme ibi interfecti, omnesque prope, qui inter murum fossamque deprensi erant, volnerantur.  
4 ita suo ipse conatu percussus praetor segnior ad alia factus consilia erat. et ne Eumeni quidem, simul a mari, simul a terra adgredienti, quicquam satis procedebat.  
5 placuit igitur utrique custodiis firmatis, ne quod praesidium ex Macedonia intromitti posset, quoniam vis aperta  
6 non processisset, operibus moenia oppugnare. haec parantibus his decem regii lembi ab Thessalonica cum delectis Gallorum auxiliaribus missi, cum in salo stantes hostium naves conspexissent, ipsi obscura nocte, simplici ordine, quam poterant proxime litus tenentes, intrarunt  
7 urbem. huius novi praesidii fama absistere oppugnatione simul Romanos regemque coegit. circumvecti promun-  
8 turium ad Toronen classem appulerunt. eam quoque oppugnare adorti, ubi valida defendi manu animadverterunt, inrito incepto Demetriadem petunt. ibi cum adpropinquantes repleta moenia armatis vidissent, praetervecti ad Iolcon classem appulerunt, inde agro vastato Demetriadem quoque adgressuri.

1 XIII. Inter haec et consul, ne segnis sederet tantum in agro hostili, M. Popillium cum quinque milibus militum ad Meliboeam urbem oppugnandam mittit. sita est in radicibus Ossae montis, qua parte in Thessaliam vergit,  
2 opportune imminens super Demetriadem. primus adventus hostium perculit incolas loci; collectis deinde [e] necopinato pavore animis discurrunt armati ad portas ac

oenia, qua suspecti aditus erant, spemque extemplo  
 ciderunt, capi primo impetu posse. obsidio igitur para- 4  
 tur, et opera [ad] oppugnationem fieri coepta. Perseus  
 cum audisset simul Meliboeam a consulis exercitu oppu-  
 nari, simul classem Iolei stare, [ut] inde Demetriadem  
 grederetur, Euphranorem quendam ex ducibus cum  
 lectis duobus milibus Meliboeam mittit. eidem impe- 5  
 tum, ut si a Meliboea summovisset Romanos, Deme-  
 adem prius occulto itinere intraret, quam ab Iolco ad  
 eam castra moverent Romani. et ab oppugnatoribus 6  
 Meliboeae, cum in superioribus locis repente apparuisset,  
 cum trepidatione multa relicta opera sunt [ignisque] in-  
 ctus. ita a Meliboea abcessum est. Euphranor soluta 7  
 urbis obsidione Demetriadem extemplo ducit. nocte  
 oenia [intrat tantamque fiduciam incolentibus fecit, ut  
 in moenia] modo, sed agros etiam confiderent se a po-  
 pulationibus tueri posse; et eruptiones in vagos populato-  
 res non sine vulneribus hostium factae sunt. circumvecti 8  
 enim moenia sunt praetor et rex, situm urbis contem-  
 plantes, si qua parte temptare aut opere aut vi possent.  
 una fuit per Cydantem Cretensem et Antimachum, qui 9  
 Demetriadi praeerat, tractatas inter Eumenen et Persea  
 conditiones amicitiae. ab Demetriade certe abcessum  
 est. Eumenes ad consulem navigat; gratulatus quod 10  
 prospere Macedoniam intrasset, Pergamum in regnum  
 venit. Marcius Figulus praetor parte classis in hiberna 11  
 ciathum missa cum reliquis navibus Oreum Euboeae  
 venit, eam urbem aptissimam ratus, unde exercitibus, qui  
 in Macedonia quique in Thessalia erant, mitti commea-  
 re possent. de Eumene rege longe diversa tradunt. si 12  
 Valerio Antiati credas, nec classe adiutum ab eo praeto-  
 rem esse, cum saepe eum litteris accersisset, tradit, nec  
 iam gratia ab consule profectum in Asiam, indignatum,  
 sed ut isdem castris tenderet permissum non fuerit.  
 sed ut equites quidem Gallos, quos secum adduxerat, 13  
 relinqueret, impetrari ab eo potuisse. Attalum fratrem  
 suum et remansisse apud consulem, et sinceram eius fidem  
 aequali tenore egregiamque operam in eo bello fuisse.

XIII. Dum bellum in Macedonia geritur, legati 1

Transalpini ab regulo Gallorum — Balanos ipsius traditur nomen, gentis ex qua fuerit non traditur — Romam venerunt, pollicentes ad Macedonicum bellum auxilia. gratiae ab senatu actae muneraque missa, torquis aureus duo pondo et paterae aureae quattuor pondo, ecus phaleratus armaque equestria. secundum Gallos Pamphylii legati coronam auream ex viginti milibus Philippeorum factam in curiam intulerunt, petentibusque iis, ut id donum in cella Iovis optimi maximi ponere et sacrificare in Capitolio liceret, permissum, benigneque amicitiam renovare volentibus legatis responsum et binum milium aeris singulis missum munus. tum ab rege Prusia et paulo post ab Rhodis de [re] eadem longe aliter disserentes legati auditi sunt. utraque legatio de pace reconcilianda cum rege Perseo egit. Prusiae preces magis quam postulatio fuere, profitentis et ad id tempus se cum Romanis stetisse et quod bellum foret staturum: ceterum cum ad se a Perseo legati venissent de finiando cum Romanis bello, et is pollicitum deprecatores apud senatum futurum; petere, si possent inducere in animum ut finiant iras, se quoque in gratia reconciliatae pacis ponerent. haec regii legati Rhodi superbe commemoratis [meritis] erga populum Romanum, et paene victoriae, utique de Antiocho rege, maiore parte ad se vindicata, adiecerunt, cum pax inter Macedonas Romanosque esset, sibi amicitiam cum rege Perseo coeptam: eam se invitos, nullo eius in se merito, quoniam ita Romanis visum sit in societatem se belli trahere, interrupisse. tertium se annum multa eius incommoda belli sentire mari interim intercluso; inopem insulam mess[ium mar]itimis iuvare commerciis atque comaeatibus. cum id ultra pati non possent, legatos alios ad Persea in Macedoniam misisse, qui ei denuntiarent, Rhodis placere pacem eum componere cum Romanis; se Romam eadem nuntiatum missos. per quos stetisset, quominus belli finis fieret, adversus eos quid sibi faciendum esset Rhodios consideraturos esse. [ne] nunc quidem haec sine indignatione legi audiri posse certum habeo. inde existimari potest, qui habitus animorum audientibus ea patribus fuerit.

XV. Claudius nihil responsum auctor est: tantum 1  
senatus consultum recitatum, quo Caras et Lycios liberos  
esse iuberet populus Romanus litterasque extemplo ad  
utramque gentem s. c. indicatum mitti; qua audita re 2  
principem legationis, cuius magniloquentiam vix curia  
paulo ante ceperat, corruisse. alii responsum esse tra- 3  
dunt, populum Romanum et principio eius belli haud vanis  
auctoribus conpertum habuisse, Rhodios cum Perseo rege  
adversus rem publicam suam occulta consilia inisse et, 4  
si id ante dubium fuisset, legatorum paulo ante verba ad  
certum redegissee et plerumque ipsam se fraudem, etiamsi  
initio cautior fuerit, detegere: Rhodios nunc toto in orbe 5  
terrarum arbitria belli pacisque agere, Rhodiorum nutu  
arma sumpturos positurosque Romanos esse. iam non  
deos foederum testis, sed Rhodios habituros. itane tan- 6  
dem? [ni] is pareatur exercitusque de Macedonia depor-  
tentur, visuros esse, quid sibi faciendum sit? quid Rhodi  
visuri sint, ipsos scire. populum certe Romanum devicto 7  
Perseo, quod prope diem sperent fore, visurum, ut pro  
meritis cuiusque in eo bello civitatis gratiam dignam re-  
ferat. munus tamen legatis in singulos binum milium 8  
aeris missum est, quod ii non acceperunt.

XVI. Litterae deinde recitatae Q. Marci consulis sunt, 1  
quemadmodum saltu superato in Macedoniam transisset:  
ibi et ex aliis locis commeatus prospectos in hiemem 2  
habere et ab Epirotis viginti milia modium tritici, decem  
hordei sumpsisse, ut pro eo frumento pecunia Romae  
legatis eorum curaretur. vestimenta militibus ab Roma 3  
mittenda esse. equis ducentis ferme opus esse, maxime  
Numidis, nec sibi in his locis ullam copiam esse. senatus 4  
consultum ut ea omnia ex litteris consulis fierent factum  
est. C. Sulpicius praetor sex milia togarum, triginta tuni-  
carum, octo equos portanda in Macedoniam praebendaque  
arbitratu consulis locavit et legatis Epirotarum pecuniam  
pro frumento solvit et Onesimum Pythonis filium, nobi- 5  
lem Macedonem, in senatum introduxit. is pacis semper  
auctor regi fuerat, monueratque, sicut pater eius Philip-  
pus institutum usque ad ultimum vitae diem servabat  
cotidie bis in die foederis icti cum Romanis perlegendi,

- ut eum morem, si non semper, crebro tamen usurparet.
- 6 postquam detertere eum a bello nequit, primo subtrahere sese per alias atque alias [causas], ne interesset is, quae non probabat, coepit; postremo cum suspectum se esse cerneret et proditiōis interdum crimine insimulari, ad
- 7 Romanos transfugit, magno[que] usui consuli fuit. ea introductus in curiam cum memorasset, senatus in formulam sociorum eum referri iussit, locum, lautia praebere, agri Tarentini, qui publicus populi Romani esset, ducenta iugera dari, et aedes Tarenti emi. uti ea curaret, C. Decimio praetori mandatum.
- 8 [...equitum] recensum idibus Decembribus severius quam ante habuerunt; multis equi adempti, inter quos P. Rutilio, qui tribunus plebis eos violenter accusarat;
- 9 tribu quoque is motus et aerarius factus. ad opera publica facienda cum eis dimidium ex vectigalibus eius anni
- 10 adtributum ex senatus consulto a quaestoribus esset, Ti. Sempronius ex ea pecunia, quae ipsi adtributa erat, aedes P. Africani pone Veteres ad Vortumni signum lanienaeque et tabernas coniunctas in publicum emit basilicamque faciendam curavit, quae postea Sempronia appellata est.
- 1 XVII. Iam in exitu annus erat, et propter Macedonici maxime belli curam in sermonibus homines habebant, quos in annum consules ad finiendum tandem id bellum
- 2 crearent. itaque senatus consultum factum est, ut Cn. Servilius primo quoque tempore ad comitia habenda veniret. senatus consultum Sulpicius praetor ad consulem
- 3 [misit literasque receptas a consule] post paucos dies recitavit, quibus [in] ante diem [... comitia edixit: se eum ante diem] in urbem venturum. et consul maturavit et
- 4 comitia eo die qui dictus erat sunt perfecta. consules creati L. Aemilius Paulus iterum, quarto decimo anno postquam primo consul fuerat, et C. Licinius Crassus.
- 5 praetores postero die facti Cn. [Baebius] Tamphilus, L. Anicius Gallus, Cn. Octavius, P. Fonteius Balbus, M.
- 6 Aebutius Helva, C. Papirius Carbo. omnia ut maturius
- 7 agerentur, belli Macedonici stimulabat cura. itaque designatos extemplo sortiri placuit provincias, ut cum utri

Macedonia consuli cuique praetori classis evenisset sciretur, ut iam inde cogitarent pararentque quae bello usui forent senatumque consulerent, si qua [de] re consulto opus esset: Latinas, ubi magistratum inissent, quod per 8 religiones posset, primo quoque tempore fieri placere, neque consulem cui eundum in Macedoniam esset teneri. his decretis consulibus Italia et Macedonia, praetoribus 9 praeter duas iurisdictiones in urbe classis et Hispania et Sicilia et Sardinia provinciae nominatae sunt. consulum 10 Aemilio Macedonia, Licinio Italia evenit. praetores Cn. Baebius urbanam, L. Anicius peregrinam et si quo senatus censuisset, Cn. Octavius classem, P. Fonteius Hispaniam, [M. Aebutius Siciliam,] C. Papirius Sardiniam est sortitus.

XVIII. Extemplo apparuit omnibus non segniter id 1 bellum L. Aemilium gesturum, praeterquam quod alias vir erat, etiam quod dies noctesque intentus ea sola, quae ad id bellum pertinerent, animo agitabat. iam omnium 2 primum a senatu petit, ut legatos in Macedoniam mitterent ad exercitus visendos classemque et conperta referenda, quid aut terrestribus aut navalibus copiis opus esset; praeterea ut explorarent copias regias, quantum possent, 3 qua provincia nostra, qua hostium foret; utrum intra altus castra Romani haberent, an iam omnes angustiae exsuperatae, et in aequa loca pervenissent; qui fideles 4 nobis socii, qui dubi suspensaeque ex fortuna fidei, qui certi hostes viderentur; quanti praeparati commeatus, et unde terrestri itinere, unde navibus subportarentur; quid ea aestate terra marique rerum gestum esset: ex his bene cognitis certa in futurum consilia capi posse. senatus Cn. 5 Servilio consuli negotium dedit, ut is in Macedoniam, quos L. Aemilio videretur, legaret. legati biduo post 6 profecti Cn. Domitius Ahenobarbus, A. Licinius Nerva, L. Baebius.

Bis in exitu anni eius lapidatum esse nuntiatum est, in Romano agro, simul in Veienti. bis novendiale sacrum factum est. sacerdotes eo anno mortui sunt P. Quinctilius 7 Varus flamen Martialis et M. Claudius Marcellus decemvir, in cuius locum Cn. Octavius suffectus. et iam 8



magnificentia crescente notatum est, ludis circensibus P. Corneli Scipionis Nasicae et P. Lentuli aedilium curium sexaginta tres Africanas et quadraginta ursos et elephantos luisse.

- 1 XVIII. L. Aemilio Paulo, C. Licinio consulibus, idibus Martis principio insequentis anni, cum in expectatione patres fuissent, maxime quidnam consul de Macedonia, cuius ea provincia esset, referret, nihil se habere Paulus quod referret, [cum] nondum legati redissent, dixit:
- 2 ceterum Brundisi legatos iam esse, bis ex cursu Dyr-
- 3 rachium reiectos. cognitis mox quae nosci prius in rem
- 4 esset, relaturum; id fore intra perpaucos dies. et ne quid profectionem suam teneret, pridie idus Apriles Latinis
- 5 esse constitutam diem. sacrificio rite perfecto se et Cn. Octavium, simul senatus censuisset, exituros esse. C. Licinio collegae suo fore curae se absente, ut, si qua parari mittive ad id bellum opus sit, parentur mittanturque. interea legationes exterarum nationum audiri posse.
- 6 Primi Alexandrini legati ab Ptolemaeo et Cleopatra
- 7 regibus vocati sunt. sordidati, barba et capillo promisso, cum ramis oleae ingressi curiam procubuerunt et oratio
- 8 quam habitus fuit miserabilior. Antiochus Syriae rex, qui obses Romae fuerat, per honestam speciem maioris Ptolemaei redducendi in regnum bellum cum minore fra-
- 9 tre eius qui tum Alexandriam tenebat gerens, et ad Pelusium navali proelio [superior] fuerat et tumultuario opere ponte per Nilum facto transgressus cum exercitu obsidione ipsam Alexandream terrebat nec procul abesse quin
- 10 poteretur regno opulentissimo videbatur. ea legati querentes orabant senatum, ut opem regno regibusque amicis
- 11 imperio ferrent: ea merita populi Romani in Antiochum, eam apud omnes reges gentesque auctoritatem esse, ut, si legatos misissent qui denuntiarent non placere senatui sociis regibus bellum fieri, extemplo abscessurus a moenibus Alexandriae abducturusque exercitum in Syriam
- 12 esset. quod si cunctentur facere, brevi extorres regno Ptolemaeum et Cleopatram Romam venturos, cum pudore quodam populi Romani, quod nullam opem in ultimo
- 13 discrimine fortunarum tulissent. moti patres precibus

Alexandrinorum extemplo C. Popillium Laenatem et C. Decimium et C. Hostilium legatos ad finiendum inter res bellum miserunt. prius Antiochum, dein Ptolemaeum 14 dire iussi et nuntiare, ni absistatur bello, per utrum tetisset, eum non pro amico nec pro socio habituros esse.

XX. His intra triduum simul cum legatis Alexandri- 1 is profectis legati ex Macedonia Quinquatribus ultimis deo exspectati venerunt, ut, nisi vesper esset, extemplo enatum vocaturi consules fuerint. postero die senatus 2 nit legatque auditi sunt. ii nuntiant maiore periculo quam molumento exercitum per invios saltus in Macedoniam aductum: Pieriam, quo processisset, regem tenere; castra 3 astris prope ita conlata esse, ut flumine Elpeo interiecto receantur. neque regem pugnandi potestatem facere, nec nostris vim ad cogendum esse. hiemem etiam insuper 4 rebus gerendis intervenisse. in otio militem ali, nec plus quam sex [...] frumentum habere. Macedonum dici triginta milia armatorum esse. si Ap. Claudio circa 5 Lychnidum satis validus exercitus foret, potuisse ancipiti bello distineri regem; nunc et Appium et [quod] cum eo praesidii sit, in summo periculo esse, nisi propere aut iustus exercitus eo mittatur aut illi inde deducantur. ad 6 classem se ex castris profectos sociorum navalium partem morbo audisse absumptam, partem, maxime qui ex Sicilia fuerint, domos suas abisse, et homines navibus deesse; qui sint, neque stipendium accepisse neque vestimenta 7 habere. Eumenen classemque eius, tamquam vento adlatas naves, sine causa et venisse et abisse, nec animum eius regis constare satis visum. sicut omnia de Eumene dubia, [ita] Attali egregie constantem fidem nuntiabant.

XXI. Legatis auditis, tunc de bello referre sese L. 1 Aemilius dixit. senatus decrevit, ut in octo legiones partem numerum tribunorum consules et populus crearent: 2 creari autem neminem eo anno placere nisi qui honorem gessisset. tum ex omnibus tribunis militum uti L. Aemi- 3 lius in duas legiones in Macedoniam, quos eorum velit, eligat, et ut sollemni Latinarum perfecto L. Aemilius consul, Cn. Octavius praetor, cui classis obtigisset, in pro-

4 vinciam proficiscantur. additus est his tertius L. Anicius  
praetor, cuius inter peregrinos iurisdictio erat; eum in  
provinciam Illyricum circa Lychnidum Ap. Claudio suc-  
5 cedere placuit. dilectus cura C. Licinio consuli inposita.  
is septem milia civium Romanorum et equites ducentos  
6 scribere iussus, et sociis nominis Latini septem milia pe-  
7 ditum imperare, quadringentos equites, et Cn. Servilio  
Galliam optinenti provinciam litteras mittere, ut sescentos  
8 equites conscriberet. hunc exercitum ad collegam primo  
quoque tempore mittere in Macedoniam iussus: neque in  
ea provincia plus quam duas legiones esse; eas repleri,  
ut aena milia peditum, trecenos haberent equites; ceteros  
9 pedites equitesque in praesidiis disponi; qui eorum idonei  
ad militandum non essent, dimitti. decem praeterea milia  
10 peditum imperata sociis et octingenti equites. id praesidi  
additum Anicio praeter duas legiones, quas portare in  
Macedoniam est iussus, quina milia peditum et ducenos  
habentes, trecenos equites. et in classem quinque milia  
11 navalium socium sunt scripta. Licinius consul duabus  
legionibus optinere provinciam iussus; eo addere socio-  
rum decem milia peditum et sescentos equites.

1 XXII. Senatus consultis perfectis L. Aemilius consul  
e curia in contionem processit orationemque talem [habuit].  
2 'animadvertisse videor, Quirites, maiorem mihi sortito  
Macedoniam provinciam gratulationem factam quam cum  
aut consul sum consalutatus, aut quo die magistratum  
3 inii ipsum, neque id ob aliam causam quam quia bello in  
Macedonia, quod diu trahitur, existimastis dignum maie-  
state populi Romani exitum per me inponi posse. deos  
quoque huic favisse sorti spero eosdemque in rebus ge-  
4 rendis adfuturos esse. haec partim ominari, partim  
sperare possum. illud adfirmare pro certo audeo, me  
omni ope adniscurum esse, [ne] frustra vos hanc spem de  
5 me conceperitis. quae ad bellum opus sunt et senatus  
decrevit, et quoniam extemplo proficisci placet neque ego  
in mora sum, C. Licinius collega, vir egregius, aequae  
6 enixe parabit ac si ipse id bellum gesturus esset. vos  
quae scripsero senatui aut vobis [ea vera credatis rogo  
neve ru]mores credulitate vestra alatis, quorum auctor

nemo exstabit. nam nunc quidem quod vulgo fieri, hoc 7  
praecipue bello, animadverti, nemo tam famae contemptor  
est, cuius non debilitari animus possit. in omnibus cir- 8  
culis, atque etiam, si dis placet, in convivis sunt qui  
exercitus in Macedoniam ducant, ubi castra locanda sint  
sciant, quae loca praesidiis occupanda, quando aut quo  
saltu intranda Macedonia, ubi horrea ponenda, qua terra,  
mari subvehantur commeatus, quando cum hoste manus  
conserendae, quando quiescere sit melius. nec quid faci- 9  
endum sit modo statuunt, sed quidquid aliter quam ipsi  
censuere factum est, consulem veluti dicta die accusant.  
haec magna impedimenta res gerentibus, quae [...]; ne 10  
que enim omnes tam firmi et constantis animi contra  
adversum rumorem esse possunt [quam] Q. Fabius fuit,  
qui suum imperium minui per vanitatem populi maluit  
quam secunda fama male rem publicam gerere. non sum 11  
is, qui non existumem admonendos duces esse; immo  
eam, qui de sua unius sententia omnia gerat, superbum  
indico magis quam sapientem. quid ergo est? primum 12  
a prudentibus et proprie rei militaris peritis et usu doctis  
monendi imperatores sunt, deinde ab his qui intersunt  
gerendis [rebus, qui] loca, qui hostem, qui temporum  
opportunitatem vident, qui in eodem velut navigio parti-  
cipes sunt periculi. itaque si quis est, qui quod e re pu- 13  
blica sit suadere se mihi in eo bello, quod gesturus sum,  
confidat, is ne denegat operam rei publicae et in Mace-  
doniam mecum veniat. nave, equo, tabernaculo, viatico  
etiam a me iuvabitur. si quem id facere piget [et] otium 14  
urbanum militiae laboribus praeoptat, e terra ne guber-  
naverit. sermonum satis ipsa praebet urbs. loquacita- 15  
tem suam contineat: nos castrensibus consilis contentos  
futuros esse sciat. ab hac contione, Latinis, quae pridie 16  
kal. Apriles fuerunt, in monte sacrificio rite perpetrato  
protinus inde et consul et praetor Cn. Octavius in Ma-  
cedoniam profecti sunt. traditum memoriae est maiore 17  
quam solita frequentia prosequentium consulem celebra-  
tum ac prope certa spe ominatos esse homines, finem  
Macedonico bello maturumque reditum cum egregio  
triumpho consulis fore.

- 1     XXIII. Dum haec in Italia geruntur, Perseus quod  
iam incohatum perficere, quia inpena pecuniae facienda  
erat, non inducebat in animum, ut Gentium Illyriorum  
2 regem sibi adiungeret, hoc, postquam intrasse saltum  
Romanos et adesse discrimen ultimum belli animadvertit,  
non ultra differendum ratus, cum [per] Hippam legatum  
trecenta argenti talenta pactus esset, ita ut obsides ultro  
citroque darentur, Pantauchum misit ex fidissimis amicis  
3 ad ea perficienda. Meteone Labeatidis terrae Pantauchus  
regi Illyrio occurrit; ibi et ius iurandum ab rege et  
obsides accepit. missus et a Gentio est legatus nomine  
Olympio, qui ius iurandum a Perseo obsidesque exigeret.  
4 cum eodem ad pecuniam accipiendam missi sunt; et  
auctore Pantaucho, qui Rhodum legati cum Macedoni-  
5 bus irent, Parmenio et Morcus destinantur. quibus ita  
mandatum, ut iure iurando obsidibusque et pecunia ac-  
cepta, tum demum Rhodum proficiscerentur: duorum  
simul regum nomine incitari Rhodios ad bellum Roma-  
6 num posse. adiunctam civitatem, penes quam unam tum  
rei navalis gloria esset, nec terra nec mari spem relictu-  
7 ram Romanis. venientibus Illyriis Perseus ab Elpeo  
amni ex castris cum omni equitatu profectus ad Diu-  
8 occurrit. ibi ea quae convenerant circumfuso agmine  
equitum facta, quos adesse foederi sancitae cum Gentio  
societatis volebat rex, aliquantum eam rem ratus animo-  
9 rum is adiecturam. et obsides in conspectu omnium dati  
acceptique: et Pellam ad thesauros regios missis qui  
pecuniam acciperent, qui Rhodum irent cum Illyris lega-  
10 tis Thessalonicae conscendere iussi. ibi Metrodorus erat,  
qui nuper ab Rhodo venerat, auctoribusque Dinone et  
Polyarato, principibus civitatis eius, adfirmabat Rhodios  
paratos ad bellum esse. is princeps iunctae cum Illyris  
legationis datus est.
- 1     XXIII. Eodem tempore et ad Eumenen et ad Antio-  
chum communia mandata, quae subicere condicio rerum  
2 poterat: natura inimica inter se esse liberam civitatem et  
regem. singulos populum Romanum adgredi et, quod  
indignius sit, regum viribus reges oppugnare. Attalo  
3 adiutore patrem suum oppressum; Eumene adiuvante et

quadam ex parte etiam Philippo patre suo Antiochum  
 oppugnatum; in se nunc et Eumenen et Prusian armatos  
 esse. si Macedoniae regnum sublatum foret, proxumam 4  
 Asiam esse, quam iam ex parte sub specie liberandi civi-  
 tatis suam fecerint, deinde Syriam. iam Prusiam Eumeni 5  
 honore praefferri, iam Antiochum victorem praemio belli  
 aegypto arceri. haec cogitantem providere iubebat, ut 6  
 ut ad pacem secum faciendam compelleret Romanos, aut  
 perseverantes in bello iniusto communes duceret omnium  
 eorum hostes. ad Antiochum aperta mandata erant, ad 7  
 Eumenen per speciem captivorum redimendorum missus  
 egatus erat; [re] vera occultiora quaedam agebantur,  
 quae in praesentia invisum quidem et suspectum Romanis  
 Eumenen falsis gravioribus [criminibus onerarunt]; pro- 8  
 litor enim ac prope hostis habitus, dum inter se duo reges  
 aptantes fraude et avaritia certant. Cydas erat Crêtensis, 9  
 et intimis Eumenis. his prius ad Amphipolim cum Chi-  
 naro quodam populari suo militante apud Persea, inde  
 ostrea ad Demetriadem semel cum Menecrate quodam,  
 iterum cum Antinacho, regiis ducibus, sub ipsis moeni-  
 bus urbis conlocutus fuerat. Hierophon quoque, qui tum 10  
 nissus est, duabus ad eundem Eumenen iam ante lega-  
 tionibus functus erat. quae conloquia occulta et legationes 11  
 infames quidem erant, sed quid actum esset quidve inter re-  
 ges convenisset ignorabatur. res autem ita sese habuit.

XXV. Eumenes neque favit victoriae Persei neque 1  
 bello eum iuvare [in] animo habuit, non tam quia pater-  
 nae inter eos inimicitiae erant ipsorum odiis inter se ac-  
 censae. non ea regum aemulatio, ut aequo animo Persea 2  
 tantas apisci opes tantamque gloriam, quanta Romanis  
 victis eum manebat, Eumenes visurus fuerit. cernebat et 3  
 Persea iam inde ab initio belli omni modo spem pacis  
 temptasse et in dies magis, quo propior admooveretur terror,  
 nihil neque agere aliud neque cogitare, Romanos quoque, 4  
 quia traheretur diutius spe ipsorum bellum, et ipsos duces  
 et senatum non abhorrere a finiendo tam incommodo ac  
 difficili bello. hac utriusque partis voluntate explorata, 5  
 quod fieri etiam sua sponte taedio validioris, metu infir-  
 mioris credebatur posse, in eo suam operam venditare con-

6 cilianda gratia magis cupiit. nam modo ne iuvaret bello Ro-  
manos terra marique, modo pacis patranda cum Romanis  
pacificabatur mercedem: ne bello interesset mille [talenta,  
7 ut pacem conciliaret mille] et quingenta. in utrumque  
non fidem modo se, sed obsides quoque dare paratum esse  
8 ostendebat. Perseus ad rem inchoandam promptissimus  
erat cogente metu et de obsidibus accipiendis sine dilatione  
9 agebat, conveneratque, ut accepti Cretam mitterentur. ubi  
ad pecuniae mentionem ventum erat, ibi haesitabat et uti-  
que alteram in tanti nominis regibus turpem ac sordidam  
10 et danti et magis accipienti mercedem esse aiebat; in  
spem Romanae pacis non recusare inpensam, sed eam  
pecuniam perfecta re daturum, interea Samothracae in  
11 templo depositurum. ea insula cum ipsius dicionis esset,  
videre Eumenes nihil interesse, an Pellae pecunia esset,  
12 id agere ut partem aliquam praesentem ferret. ita nequi-  
quam inter se captati nihil praeter infamiam movere.

1 XXVI. Nec haec tantum Persei per avaritiam est  
dimissa res, cum pecunia modica aut pacem habere per  
Eumenes, quae vel parte regni redimenda esset, aut  
deceptus protrahere inimicum mercede onustum et hostes  
2 merito ei Romanos posset facere; sed et ante Genti regis  
parata societas et tum Gallorum effusorum per Illyricum  
3 ingens oblatum [auxilium] avaritia dimissum est. venie-  
bant decem milia equitum, par numerus peditum et ipsorum  
iungentium cursum equis et invicem prolapsorum equitum  
4 vacuos capientium ad pugnam equos. hi pacti erant  
eques denos praesentes aureos, pedes quinos, mille dux  
5 eorum. venientibus his Perseus ab Elpeo ex castris pro-  
fectus obviam cum dimidia copiarum parte denuntiare  
per vicos urbesque, quae viae propincae sunt, coepit, ut  
commeatus expedirent, frumenti, vini, pecorum ut copia  
6 esset. ipse equos phalerasque et sagula donum principi-  
bus ferre et parvom auri, quod inter paucos divideret,  
7 multitudinem credens trahi spe posse. ad Almanam urbem  
pervenit, et in ripa fluminis Axi posuit castra. circa  
Desudabam in Maedica exercitus Gallorum consederat,  
8 mercedem pactam opperiens. eo mittit Antigonum, ex  
purpuratis unum, qui iuberet multitudinem Gallorum ad

Bylazora — Paeoniae is locus est — castra movere, principes ad se venire frequentes. septuaginta quinque milia ib Axio flumine et castris regis aberant. haec mandata 9 id eos cum pertulisset Antigonus adiecissetque, per quam omnium praeparatam cura regis copiam ituri forent quibusque muneribus principes advenientes vestis, argenti quorumque excepturus rex esset, de his quidem se coram cognituros respondent, illud quod praesens pepigissent 10 interrogant, ecquid aurum, quod in singulos pedites equis- esque dividendum esset, secum adduxisset. cum ad id 11 nihil responderetur, Clondicus regulus eorum 'abi, renun- ia ergo' inquit 'regi, nisi aurum obsidesque acceperissent, usquam inde Gallos longius vestigium moturos.' haec 12 relata regi cum essent, advocato consilio cum quid omnes masuri essent appareret, ipse pecuniae quam regni melior custos institit de perfidia et feritate Gallorum disserere, multorum iam ante cladibus experta: periculosum esse 13 tantam multitudinem in Macedoniam accipere, [ne] gra- viores eos socios habeant quam hostes Romanos. quinque 14 milia equitum satis esse, quibus et uti ad bellum possent et quorum multitudinem ipsi non timeant.

XXVII. Apparebat omnibus mercedem timere, nec 1 quicquam aliud; sed cum suadere [non] consulenti nemo auderet, remittitur Antigonus, qui nuntiaret quinque milium equitum opera tantum uti regem, non tenere multitudinem aliam. quod ubi audivere barbari, ceterorum 2 quidem fremitus fuit indignantium, se frustra excitos sedibus suis; Clondicus rursus interrogat, ecquid ipsis quinque milibus, quod convenisset, numeraret. cum adversus 3 id quoque misceri ambages cerneret, inviolato fallaci nuntio, quod vix speraverat ipse posse contingere, retro ad Histrum, perpopulati Threciam, qua vicina erat viae, redierunt. quae manus quieto sedente rege ad Elpeum 4 adversus Romanos [per] Perraebiae saltum in Thessaliam traducta non agros tantum nudare populando potuit, ne quos inde Romani commeatus expectarent, sed ipsas ex- 5 cindere urbes tenente ad Elpeum Perseo Romanos, ne urbibus sociis opitulari possent. ipsis quoque Romanis 6 de se cogitandum fuisset, quando neque manere amissa



- Thessalia, unde exercitus alebatur, potuissent, neque pro-  
7 gredi, cum ex adverso castra Macedonum [...] qui ea  
pependerant spe, haud mediocriter debilitavit. eadem  
8 avaritia Gentium regem sibi alienavit. nam cum trecenta  
talenta Pellae missis a Gentio numerasset, signare eos  
9 pecuniam passus, inde decem talenta ad Pantauchum misit  
eaeque praesentia dari regi iussit; reliquam pecuniam, si-  
gnatam Illyriorum signo, portantibus suis praecipit, parvis  
10 itineribus veherent, dein cum ad finem Macedoniae ventum  
esset, subsisterent ibi ac nuntios ab se opperirentur.  
11 Gentius exigua parte pecuniae accepta, cum adsidue [s]  
Pantaucho ad lacesendos hostili facto Romanos stimula-  
retur, M. Perpernam et L. Petillium legatos, qui tum forte  
12 ad eum venerant, in custodiam coniecit. hoc audito Per-  
seus contraxisse eum necessitatis [satis] ratus ad bellum,  
utique cum Romanis, ad revocandum qui pecuniam por-  
tabat misit, velut nihil aliud agens, quam ut quanta maxima  
13 posset praeda ex se victo Romanis reservaretur. et ab  
Eumene Hierophon, ignotis quae occulte acta erant, redi-  
de captivis actum esse et ipsi evolgaverant et Eumene  
consulem vitandae suspicionis causa certiore fecit.
- 1 XXVIII. Perseus post reditum ab Eumene Hiero-  
phontis spe deiectus Antenorem et Callippum praefectos  
classis cum quadraginta lembis — adiectae ad hunc nu-  
2 merum quinque pristis erant — Tenedum mittit, ut inde  
sparsi per Cycladas insulas naves Macedoniae cum fru-  
3 mento petentes tutarentur. Cassandreae deductae naves  
in portas primum, qui sub Atho monte sunt, inde Te-  
nedum placido mari cum traiecissent, stantis in porta  
Rhodias apertas naves Eudamumque praefectum earum  
inviolatos atque etiam benigne appellatos dimiserunt.  
4 cognito deinde in latere altero quinquaginta onerarias  
suarum stantibus in ostio portus Eumenis rostratis, qui-  
5 bus Damius praeerat, inclusas esse, circumvectus propere  
ac summotis terrore hostium navibus, onerarias datis qui  
prosequerentur decem lembis in Macedoniae mittit, ita  
6 ut in tutum prosecuti redirent Tenedum. nono post die  
ad classem iam ad Sigeum stantem redierunt. inde Su-  
bota — insula est interiecta Elaeae et Chio — traiciunt.

te postero die quam Subota classis tenuit, quinque et 7  
 rinta naves, quas hippagogus vocant, ab Elaea profe-  
 e cum equitibus Gallis equisque Phanas promunturium  
 iorum petebant, unde transmittere in Macedoniam pos-  
 t. Attalo ab Eumene mittebantur. has naves per 8  
 um ferri cum ex specula signum datum Antenori esset,  
 fectus ab Subotis inter Erythrarum promunturium  
 iumque, qua artissimum fretum est, is occurrit. nihil 9  
 ius credere praefecti Eumenis quam Macedonum clas-  
 i in illo vagari mari: nunc Romanos esse, nunc Atta-  
 i, aut remissos aliquos ab Attalo ex castris Romanis  
 gamum petere. sed cum iam adpropinquantium forma 10  
 borum haud dubia esset et concitatio remorum de-  
 aequae in se prorae hostis adpropinquare aperuissent,  
 c iniecta trepidatio est. cum resistendi spes nulla esset, 11  
 abilique navium genere et Gallis vix quietem ferenti-  
 in mari, pars eorum, qui propiores continenti litori 12  
 at, in Erythraeam enarunt, pars velis datis ad Chium  
 es eiecere, relictisque equis effusa fuga urbem pete-  
 it. sed propius urbem lembi accessuque commodiore 13  
 n exposuissent armatos, partim in via fugientes Gallos  
 apti Macedones ceciderunt, partim ante portam exclusos.  
 userant enim Chii portas, ignari qui fugerent aut se-  
 erentur. octingenti ferme Gallorum occisi, ducenti vivi 14  
 ti; equi pars in mari fractis navibus absumpti, partim  
 vos succiderunt in litore Macedones. viginti eximiae 15  
 ios formae cum captivis eosdem decem lembos, quos  
 te miserat, Antenor devehere Thessalonicam iussit, et  
 mo quoque tempore ad classem reverti: Phanis se eos 16  
 spectaturum. triduum ferme classis ad urbem [stetit].  
 ianas inde progressi sunt, et spe celerius regressis de-  
 n lembis evecti Aegaeo mari Delum traiecerunt.

XXVIII. Dum haec geruntur, legati Romani C. 1  
 pillius et C. Decimius et C. Hostilius a Chalcide pro-  
 ti tribus quinquereimis Delum cum venissent, lembos  
 Macedonum quadraginta et quinque regis Eumenis  
 inqueremis invenerunt. sanctitas templi insulaeque 2  
 riolatos praestabat omnes. itaque permixti Romanique  
 Macedones et Eumenis navales socii in templo, indu-

3 tias religione loci praebeante, versabantur. Antenor Persei  
praeffectus, cum aliquas alto praeferri onerarias naves ex  
4 speculis significatum foret, parte lemborum ipse insequens,  
parte per Cyclades disposita, praeterquam si quas Macedoniam  
peterent, omnes aut supprimebat aut spoliabat naves. quibus  
5 poterat Popillius aut [suis aut] Eumenis navibus succurrebat; sed vecti nocte binis aut  
6 ternis plerumque lembis Macedones fallebant. per id fere  
tempus legati Macedones Illyriique simul Rhodum venerunt,  
quibus auctoritatem addidit non lemborum modo adventus  
passim per Cycladas atque Aegaeum vagantium mare, sed etiam  
7 coniunctio ipsa regum Persei Gentique et fama cum magno  
numero peditum equitumque ventitium Gallorum. et iam cum  
accessissent animi Dinomac Polyarato, qui Persei partium erant,  
non benigne modo responsum regibus est, [set] palam pronuntiatum bello  
8 finem se auctoritate sua inposituros esse: itaque ipsi quoque  
reges aequos adhiberent animos ad pacem accipiendam.

1 XXX. Iam veris principium erat novique duces in provincias  
venerant, consul Aemilius in Macedoniam, Octavius Oreum ad classem,  
Anicius in Illyricum, cui bellandum adversus Gentium [erat. Gentius]  
2 patre Pleurato rege Illyriorum et matre Eurydica genitus fratres  
duos, Platorem utroque parente, Caravantium matre  
3 eadem natum habuit. hoc propter ignobilitatem paternam minus  
suspecto Platorem occidit et duos amicos eius, Ettritum et  
Epicadum, impigros viros, quo tutius regnaret.  
4 fama fuit Monuni Dardanorum principis filiam Metutam  
pacto fratri eum invidisse, tamquam his nuptis adiungenti  
sibi Dardanorum gentem; et simillimum id vero fecit ducta  
5 ea virgo Platore interfecto. gravis deinde, dempto [a] fratre  
metu, popularibus esse coepit, et violentiam insistenti ingenio  
6 intemperantia vini accendebat. ceterum, sicut ante dictum est,  
ad Romanum incitatus bellum Lissum 7 omnis copias contraxit.  
quindecim milia armatorum fuerunt. inde fratre in Caviorum  
gentem vi aut terrore subigendam cum mille peditibus et  
quingenta equitibus misso, ipse ad Bassaniam urbem quinque  
milia ab Lisso

icit. socii erant Romanorum; itaque per praemissos 8  
 untios prius temptati obsidionem pati quam dedere sese  
 aluerunt. Caravantium in Cavis Durnium oppidum ad- 9  
 nientem benigne accepit, Caravandis altera urbs ex-  
 isit. et agros eorum [cum] effuse vastaret, aliquot palati  
 ilites agrestium concursu interfecti sunt. iam et Ap. 10  
 audius adsumptis ad eum exercitum, quem habebat,  
 illinorum et Apolloniatum et Durrachinorum auxiliis  
 ofectus ex hibernis circa Genusum amnem castra habe-  
 t, audito foedere inter Persea et Gentium et legatorum 11  
 platorum iniuria accensus, bellum haud dubie adversum  
 m gesturus. Anicius praetor eo tempore Apolloniae 12  
 ditis quae in Illyrico gererentur, praemissisque ad Ap-  
 um litteris, ut se ad Genusum opperiretur, triduo et  
 se in castra venit; et ad ea quae habebat auxilia Par- 13  
 inorum iuventutis [adiunctis] duobus milibus peditum  
 equitibus ducentis — peditibus Epicadus, equitibus  
 lgalsus praeerat — parabat ducere in Illyricum, maxime  
 t Bassanitas solveret obsidione. tenuit impetum eius  
 ama lemborum vastantium maritimam oram. octoginta 14  
 rant lembi, auctore Pantaucho missi a Gentio ad Dyr-  
 achinorum et Appolloniatum agros populandos. tum 15  
 classis ad [...] to eo tradiderunt se.

XXXI. Deinceps et urbes regionis eius idem facie- 1  
 bant, adiuvante inclinationem animorum clementia [in] 2  
 omnis et iustitia praetoris Romani. ad Scodram inde ven-  
 tum est, quod belli caput erat, non eo solum quod Gentius  
 eam sibi ceperat velut regni totius arcem, sed etiam quod  
 Labeatium gentis munitissima longe est et difficilis aditu.  
 duo cingunt eam flumina, Clausala latere urbis, quod in 3  
 orientem patet, praefluens, Barbanna ab regione occiden-  
 tia, ex Labeatide palude oriens. hi duo amnes confluen- 4  
 tes incidunt Oriundi flumini, quod ortum ex monte Scordo,  
 multis et aliis auctum aquis, mari Hadriatico infertur.  
 mons Scordus, longe altissimus regionis eius, ab oriente 5  
 Dardaniam subiectam habet, a meridie Macedoniam, ab  
 occasu Illyricum. quamquam munitum situ naturali oppi- 6  
 dum erat gensque id tota Illyriorum et rex ipse tuebatur,  
 tamen praetor Romanus, quia prima successerant pro-

spere, fortunam totius rei principia secuturam esse ra  
et repentinum valiturum terrorem, instructo exercitu  
7 moenia succedit. quod si clausis portis muros portar  
que turris dispositi armati defendissent, vano cum ince  
8 moenibus pepulissent Romanos; nunc porta egressi pr  
lium loco aequo maiore animo commiserunt quam su  
9 nuerunt. pulsi enim et fuga conglobati, cum duc  
amplius in ipsis faucibus portae cecidissent, tantum  
tulerunt terrorem, ut oratores extemplo ad praetor  
mitteret Gentius Teuticum et Bellum, principes gen  
per quos indutias peteret, ut deliberare de statu rer  
10 suarum posset. triduo in hoc dato cum castra Rom  
quingentos ferme passus ab urbe abessent, navem c  
scendit, et flumine Barbanna navigat in lacum Labeat  
11 velut secretum locum petens ad consultandum, sed  
apparuit, falsa spe excitus Caravantium fratrem mu  
milibus armatorum actis ea regione, in quam missus e  
12 adventare. qui postquam evanuit rumor, tertio post  
navem eandem secundo amni Scodram demisit, prae  
sisque duntius, ut sibi appellandi praetoris potestas fie  
13 copia facta in castra venit. et principium orationis  
accusatione stultitiae orsus suae, postremo ad preces  
crimasque effusus, genibus praetoris accidens in pote  
14 tem sese dedit. primo bonum animum habere iussus,  
cenam etiam invitatus in urbem ad suos rediit. et  
15 praetore eo die honorifice est epulatus, deinde in cu  
diam C. Cassio tribuno militum traditus, vix gladiat  
accepto decem talentis ab rege rex, ut in eam fortu  
reccideret.

1 XXXII. Anicius Scodra recepta nihil prius qu  
requisitos Petillium Perpernamque legatos ad se  
2 iussit. quibus splendore suo restituto Perpernam ext  
plo mittit ad comprehendendos amicos cognatosque re  
3 qui Meteonem, Labeatium gentis urbem, profectus I  
vam uxorem cum filiis duobus, Scerdilaedo Pleurato  
4 et Caravantium fratrem Scodram in castra adduxit. A  
cius bello Illyrico intra triginta dies perfecto nunt  
victoriae Perpernam Romam misit, et post dies pa  
Gentium regem ipsum cum parente coniuge ac fili

ac fratre alisque principibus Illyriorum. hoc unum bellum 5  
prius perpetratum quam coeptum Romae auditum est.

Quibus diebus haec agebantur, Perseus quoque in  
magno terrore erat propter adventum simul Aemili novi  
consulis, quem cum ingentibus minis adventare audiebat,  
simul Octavi praetoris. nec minus terroris a classe Ro- 6  
mana et periculo maritumae orae habebat. Thessalonicae  
Eumenes et Athenagoras praeerant cum parvo praesidio  
duorum milium cetratorum. eo et Androclen praefectum 7  
mittit, iussum sub ipsis navalibus castra habere. Aenean  
mille equites [cum] Creonte Antigonensi misit ad tutan-  
dam maritumam oram, ut quocumque littore adplicuisse 8  
naves hostium audissent, extemplo ferrent agrestibus opem.  
quinque milia Macedonum missa ad praesidium Pythii et 9  
Petrae, quibus praepositi erant Histiaeus et Theogenes  
et Midon. his profectis ripam munire Elpei fluminis ad- 10  
gressus est, quia sicco alveo transiri poterat. huic ut 11  
omnis multitudo vacaret, feminae ex propinquis urbibus  
cocta cibaria in castra adferebant: miles iussus ex pro-  
pinquis silvis benigne [...]

XXXIII. [...] conferre, postremo sequi se putearios 1  
ad mare, quod minus trecentos passus aberat, iussit et in  
litore alios alibi modicis intervallis fodere. montes in- 2  
gentis altitudinis spem faciebant, eo magis quia nullos  
apertos egererent rivos, occultos continere latices, quorum  
venae in mare permanentes undae miscerentur. vix de- 3  
ducta summa harena erat, cum scaturigines turbidae primo  
et tenues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam  
velut deum dono coeperunt. aliquantum ea quoque res 4  
duci famae et auctoritatis apud milites adiecit. iussis de-  
inde militibus expedire arma, ipse cum tribunis primisque  
ordinibus ad contemplandos transitus [est progressus qua]  
descensus facilis armatis, qua in ulteriorem ripam minime  
inicus ascensus esset. his satis exploratis illa quoque pri- 5  
mum, ut ordine ac sine tumultu omnia in agmine ad nutum  
imperiumque ducis fierent, providit: ubi omnibus simul 6  
pronuntiaretur quod fieret neque omnes exaudirent, incerto  
imperio accepto alios, ab se adicientes, plus eo quod im-  
peratum sit, alios minus facere; clamores deinde dissonos

oriri omnibus locis et prius hostes quam ipsos, quid par-  
7 retur, scire. placere igitur tribunum militum primo pilo  
legionis secretum edere imperium; illum et dein singulos  
proximo cuique in ordine centurioni dicere, quid opus  
facto sit, sive a primis signis ad novissimum agmen, sive  
8 ab extremis ad primos perferendum imperium sit. vigiles  
etiam novo more scutum in vigiliam ferre vetuit: non enim  
in pugnam vigilem ire, ut armis utatur, sed ad vigilan-  
dum, ut cum senserit hostium adventum, recipiat se exci-  
9 tetque ad arma alios. scuto prae se erecto stare galeatos;  
deinde ubi fessi sint, innixos pilo, capite super marginem  
scuti posito, sopitos stare, ut [vigil] fulgentibus armis  
10 procul conspici ab hoste possit, ipse nihil provideat. sta-  
tionum quoque morem mutavit. armati omnes, et frenatis  
equis equites, diem totum perstabant; id cum aestivis  
diebus urente adsiduo sole fieret, tot horarum aestu et  
languore ipsos equosque fessos integri saepe adorti hostes  
11 vel pauci plures vexabant. itaque ex matutina statione  
ad meridiem decedi et in postmeridianam succedere alios  
iussit; ita numquam fatigatos recens hostis adgredi poterat.  
1 XXXIII. Haec cum ita fieri placere contione advo-  
cata pronuntiasset, adiecit urbanae contioni convenientem  
2 orationem: unum imperatorem in exercitu providere et  
consulere quid agendum sit debere, nunc per se, nunc  
cum iis, quos advocaverit in consilium; qui non sint ad-  
vocati, eos nec palam nec secreto iactare consilia sua  
3 militem haec tria curare debere, corpus ut quam validis-  
simum et perniciosissimum habeat, arma apta, cibum par-  
4 tum ad subita imperia; cetera scire de se dis immortalibus  
et imperatori suo curae esse. in quo exercitu milites  
consulent, imperator rumoribus vulgi circumagatur, illi  
5 nihil salutare esse. se, quod sit officium imperatoris, pro-  
visurum, ut bene gerendae rei occasionem is praebet:  
illos nihil quid futurum sit quaerere [debere], ubi datum  
6 signum sit, tum militare[m] [operam] navare. ab his prae-  
ceptis contionem dimisit, volgo etiam veteranis fatentibus,  
se illo primum die, tamquam tirones, quid agendum esset  
7 in re militari didicisse. non sermonibus tantum his, cum  
quanto adsensu audissent verba consulis, ostenderunt,

sed rerum praesens effectus erat. neminem totis mox 8  
 castris quietum videres; acuere alii gladios, alii galeas  
 bucculasque, scutorum [alii ...], alii loricas tergere, alii  
 aptare corpori arma, experiri sub his membrorum agi-  
 litatem, quater alii pila, alii micare gladiis mucronemque  
 intueri, ut facile quis cerneret, ubi primum conserendi 9  
 manum cum hoste data occasio esset, aut victoria egregia  
 aut morte memorabili finituros bellum. Perseus quoque 10  
 cum adventu consulis simul et veris principio strepere  
 omnia moverique aput hostes velut novo bello cerneret,  
 mota a Phila castra in adversa ripa posita, nunc ad con-  
 templanda opera sua circumire ducem, haud dubie transi-  
 tus speculan[tem ... Roma]norum esse.

XXXV. Quae res Romanis auxit animos, Macedoni- 1  
 bus regique eorum haut mediocrem attulit terrorem. et 2  
 primo suppressere in occulto famam eius rei est conatus  
 missis, qui Pantauchum inde venientem adpropinquare  
 castris vetarent. sed iam et pueri quidam visi ab suis 3  
 erant inter obsidis Illyrios ducti; et quo quaeque accura-  
 tius celantur, eo facilius loquacitate regiorum ministro-  
 rum emanant.

Sub idem tempus Rhodi legati in castra venerunt 4  
 cum isdem de pace mandatis, quae Romae ingentem iram  
 patrum excitavere. multo iniquioribus animis a castrensi  
 consilio auditi sunt. itaque cum ali [...., ali] praecipites 5  
 sine responso agendos castris, [ipse] pronuntiavit post diem  
 quintum decimum se responsum daturum. interim, ut 6  
 appareret, quantum pacificantium Rhodiorum auctoritas  
 valuisset, consultare de ratione belli gerendi coepit. pla- 7  
 cebat quibusdam, et maxime maioribus natu, per Elpei  
 ripam munitionesque vim facere: confertis et uno [agmine  
 impetum] facientibus resistere Macedonas non posse, ex  
 tot castellis aliquanto altioribus ac munitioribus, quae  
 validis praesidiis insedissent, priore anno deiectos. aliis 8  
 placebat Octavium cum classe Thessalonicam petere et  
 populatione maritumae orae dstringere copias regias, ut  
 altero ab tergo se ostendente bello circumactus ad inter-  
 iorem partem regni tuendam nudare aliqua parte transi-  
 tus Elpei cogeretur. ipsi natura et operibus inxsupera- 9



bilis ripa videbatur, et praeterquam quod tormenta ubique disposita essent, missilibus etiam melius et certiore iotu  
10 hostis uti audierat. alio spectabat mens tota ducis, dimissoque consilio Perraeos mercatores Coenum et Menophilum, notae et fidei iam sibi et prudentiae homines, accersitos secreto percunctatur, quales ad Perraeiam  
11 transitus sint. cum loca non iniqua esse dicerent, praesidiis autem regis obsideri, spem cepit, si nocte inprovviso valida manu adgressus necopinantis esset, deici praesidia  
12 posse: iacula enim et sagittas et cetera missilia in tenebris, ubi quid petatur procul provideri nequeat, inutilia esse; gladio comminus geri rem in permixta turba, quo  
13 miles Romanus vincat. his ducibus usus, praetorem Octavium accersitum exposito, quid pararet, Heraclium cum classe petere iubet et mille hominibus decem dierum  
14 cocta cibaria habere. ipse P. Scipionem Nasicam, Q. Fabium Maximum filium suum cum quinque delectis militum [milibus] Heracleum mittit, velut classem consensuros ad maritumam oram interioris Macedoniae, quod  
15 in consilio agitatum erat, vastandam. secreto indicatum cibaria his praeparata ad classem esse, ne quid eos moraretur. inde iussi ducis itineris ita dividere viam, ut  
16 quarta vigilia tertio die Pythium adoriri possent. ipse postero die, ut detineret regem ab circumspectu rerum aliarum, prima luce medio in alveo cum stationibus hostium proelium commisit, atque pugnatum utrimquest levi armatura. nec gravioribus armis in tam inaequali alveo  
17 pugnari poterat. descensus ripae utriusque in alveum trecentorum ferme passum erat, medium spatium torrentis, alibi aliter cavati, paulo plus quam mille passus patebat.  
18 ibi in medio spectantibus utrimque ex vallo castrorum [hinc rege,] hinc consule cum suis legionibus pugnatum  
19 est. missilibus procul regia auxilia melius pugnabant; comminus stabilior et tutior aut parma aut scuto Ligustino Romanus erat. meridie fere receptui cani suis consul  
20 iussit. ita eo die direptum proelium est haut paucis  
21 utrimque interfectis. sole orto postero die inritatis certamine animis etiam acrius concursum est. sed Romani non ab his tantum, cum quibus contractum certamen erat,

sed multo magis ab ea multitudine, quae disposita in turribus stabat, omni genere missilium telorum ac saxis maxime vulnerabantur. ubi propius ripam hostium subissent, tormentis missa etiam ad ultimos perveniebant. multo pluribus eo die amissis consul paulo serius recepit suos. tertio die proelio abstinuit, degressus ad imam partem castrorum, veluti per devexum in mare brachium transitum temptaturus. Perseus, quod in oculis erat [...] 24

XXXVI. [...] anni post circumactum solstitium 1 erat, hora diei iam ad meridiem vergebat, iter multo pulvere et incalescente sole factum erat. lassitudo et sitis 2 iam sentiebatur, et meridiem aestum magis ad censurum mox adparebat. statuit sic adfectos recenti atque integro hosti non obicere; sed tantus ardor in animis ad dimicandum utcumque erat, ut consuli non minore arte ad suos eludendos quam ad hostis opus esset. nondum omnibus 4 instructis instabat tribunis militum, ut maturarent instruere, circumibat ipse ordines, animos militum hortando in pugnam accendebat. ibi primo alacres signum poscebant; deinde, quantum incresceret aestus, et voltus minus vigentes et voces segniores erant et quidam incumbentes scutis nixique pilis stabant. tum iam aperte primis ordinibus inperat, metarentur frontem castrorum et impedimenta constituerent. quod ubi fieri milites sensere, alii 7 gaudere palam, quod fessos viae labore flagrantissimo aestu non coegisset pugnare. legati circa imperatorem ducesque externi erant, inter quos et Attalus, omnes adprobantes, cum pugnaturum consulem credebant — neque enim ne his [quidem] cunctationem aperuerat suam; tunc 9 mutatione consilii subita cum alii silerent, Nasica unus ex omnibus ausus est monere consulem, ne hostem ludificatum priores imperatores fugiendo certamen manibus emitteret: vereri ne [si] nocte abeat, sequendus maximo labore 10 ac periculo in intima Macedoniae sit aestasque, sicut prioribus ducibus, per calles saltusque Macedonicorum montium vagando circumagatur. se magnopere suadere, 11 dum in campo patenti hostem habeat, adgrediatur nec oblatam occasionem vincendi amittat. consul nihil offensum libera admonitione tam clari adolescentis 'et ego' 12

inquit 'animum istum habui, Nasica, quem tu nunc habes;  
13 et quem ego nunc habeo, tu habebis. multis belli casibus  
didici, quando pugnandum, quando abstinendum pugna  
sit. non operaest stanti nunc in acie docere quibus de  
causis hodie quiesse melius sit. rationes alias reposcito:  
14 nunc auctoritate veteris imperatoris contentus eris.' con-  
ticuit adulescens: haud dubie videre aliqua impedimenta  
pugnae consulem, quae sibi non apparerent.

1 XXXVII. Paulus postquam metata castra impedi-  
mentaque collocata animadvertit, ex postrema acie tri-  
2 rios primos subducit, deinde principes, stantibus in prima  
acie hastatis, si quid hostis moveret, postremo hastatos,  
ab dextro primum cornu singulorum paulatim signorum  
3 milites subtrahens. ita pedites equitibus cum levi arma-  
tura ante aciem hosti oppositis sine tumultu abducti, nec  
ante, quam prima frons valli ac fossa perducta est, ex  
4 statione equites revocati sunt. rex quoque cum sine de-  
tractatione paratus pugnare eo die fuisset, contentus eo  
quod per hostem moram fuisse pugnae scirent, et ipse in  
castra copias reduxit.

5 Castris permunitis C. Sulpicius Gallus tribunus mili-  
tum secundae legionis, qui praetor superiore anno fuerat,  
consulis permissu ad contionem militibus vocatis pronun-  
6 tiavit, nocte proxima, ne quis id pro portento acciperet,  
ab hora secunda usque ad quartam horam noctis lunam  
defecturam esse. id quia naturali ordine statis temporibus  
7 fiat, et sciri ante et praedici posse. itaque quem ad mo-  
dum, quia certi solis lunaeque et ortus et occasus sint,  
nunc pleno orbe, nunc senescentem exiguo cornu fulgere  
lunam non mirarentur, ita ne obscurari quidem, cum con-  
8 datur umbra terrae, trahere in prodigium debere. nocte,  
quam pridie nonas Septembres insecuta est dies, edita  
hora cum luna defecisset, Romanis militibus Galli sapien-  
9 tia prope divina videri, Macedonas ut triste prodigium,  
occasum regni perniciemque gentis portendens movit,  
nec aliter vates. clamor ululatusque in castris Macedo-  
num fuit, donec luna in suam lucem emersit.

10 Postero die — tantus utrique ardor exercitui ad con-  
currendum fuerat, ut et regem et consulem suorum qui-

dam, quod sine proelio discessum esset, accusarent — regi prompta defensio erat, non eo solum, quod hostis 11 prior, aperte pugnam detractans, in castra copias reduxisset, sed etiam quod eo loco signa constituisset, quo phalanx, quam inutilem vel mediocris iniquitas loci efficeret, promoveri non posset. consul ad id quod pridie 12 praetermisisset pugnandi occasionem videbatur, et locum dedisse hosti, si nocte abire vellet, tunc quoque per speciem immolandi terere videbatur tempus, cum luce prima, id signum propositum pugnae exeundum in aciem fuisset. ertia demum hora sacrificio rite perpetrato ad consilium 13 rocavit, atque ibi, quod rei gerendae tempus esset, loquendo et intempestive consultando videbatur quibusdam extrahere. [...] sermones talem consul orationem habuit.

XXXVIII. 'P. Nasica, egregius adulescens, ex omni- 1 bus unus quibus hesterno die pugnari placuit, denudavit mihi suum consilium, idem postea, ita ut transisse in sententiam meam videri posset, tacuit. quibusdam aliis ab- 2 sentem carpere imperatorem quam praesentem monere melius visum est. et tibi, P. Nasica, et quicumque idem 3 quod [tu] occultius senserunt, non gravabor reddere dilatae pugnae rationem. nam tantum adest, ut me hesternae 4 quietis paeniteat, ut servatum a me exercitum eo consilio credam. in qua me opinione esse sine causa ne quis vestrum credat, recognoscat, agedum, mecum, si videtur, quam multa pro hoste et adversus nos fuerint. iam omnium 5 primum, quantum numero nos praestent, neminem vestrum nec ante ignorasse et hesterno die explicatam intuentis aciem animadvertisse, certum habeo. ex hac nostra 6 paucitate quarta pars militum praesidio impedimentis relicta erat, nec ignavissimum quemque relinqui ad custodiam sarcinarum scitis. sed fuerimus omnes. parvum hoc 7 tandem esse credimus, quod ex his castris, in quibus hac nocte mansimus, exituri in aciem hodierno aut summum crastino die, si ita videbitur, diis bene iuvantibus, sumus? nihilne interest, utrum militem, quem neque viae labor 8 hodie neque operis fatigaverit, requietum, integrum in tentorio suo arma capere iubeas atque in aciem plenum virium, vigentem et corpore et animo educas, an longo 9

itinere fatigatum et onere fessum, madentem sudore, arentibus siti faucibus, ore atque oculis repletis pulvere, torrente meridiano sole, hosti obicias recenti, requieto, qui nulla re ante consumptas vires ad proelium adferat?

10 quis, pro deū fidem, ita comparatus, vel iners atque inbellis, fortissimum virum [non] vicerit? quid quod hostes per summum otium instruxerant aciem, praeparaverant

11 animos, stabant compositi suis quisque ordinibus, nobis tunc repente trepidandum in acie instruenda erat et incompositis concurrendum?

1 XXXVIII. At hercule aciem quidem inconditam inordinatamque habuissemus, castra munita, provisam aquationem, tutum ad eam iter praesidiis inpositis, explorata circa omnia; an nihil nostri habentes praeter nudum

2 campum, in quo pugnaremus? maiores vestri castra munita portum ad omnis casus exercitus ducebant esse, unde ad pugnam exirent, quo iactati tempestate pugnae

3 receptum haberent. ideo cum munimentis ea saepsissent, praesidio quoque valido firmabant, quod qui castris exutus erat, etiamsi pugnando acie vicisset, pro victo haberetur. castra sunt victori receptaculum, victo perfugium.

4 quam multi exercitus, quibus minus prospera pugnae fortuna fuit, intra vallum compulsi, tempore suo, interdum momento post, eruptione facta victorem hostem

5 pepulerunt? patria altera est militaris haec sedes vallumque pro moenibus et tentorium suum cuique militi domus ac penates sunt. sine ulla sede vagi dimicassemus, ut

6 quo victores nos reciperemus? his difficultatibus et impedimentis pugnae illud opponitur. quid si hostis hac interposita nocte abisset? quantum rursus sequendo eo penitus in ultimam Macedoniam exhausti laboris

7 erat! ego autem neque mansurum eum neque in aciem copias educturum fuisse certum habeo, si cedere hinc statuisset. quanto enim facilius abire fuit, cum procul

8 abessemus, quam nunc, cum in cervicibus sumus? nec fallere nos interdum aut nocte abeundi potest. quid autem est nobis optatius quam ut quorum castra praecalta fluminis ripa tuta, vallo insuper saepta [ac] crebris turribus, oppugnare adorti sumus, eos relictis munimentis,

agmine effuso abeuntis in patentibus campis ab tergo adoriamur? hae dilatae pugnae ex hesterno die in hodiernum causae fuerunt. pugnare enim et ipsi mihi placet; 9 et ideo, quia per Elpeum amnem saepta ad hostem via erat, alio saltu, deiectis hostium praesidiis, novom iter aperui, neque priusquam debellavero absistam.'

XXXX. Post hanc orationem silentium fuit, partim 1 traductis in sententiam eius, partim verentibus nequiquam offendere in eo quod utcumque praetermissum revocari non posset. ac ne illo ipso quidem die aut consuli aut 2 regi [pugnare placuit, regi] quod nec fessos, ut pridie, ex via neque trepidantis in acie instruenda et vixdum compositos adgressurus erat, consuli, quod in novis castris non ligna, non pabulum convectum erat, ad quae petenda ex propinquis agris magna pars militum e castris exierat. neutro imperatorum volente fortuna, quae plus consiliis 3 humanis pollet, contraxit certamen. flumen erat haud 4 magnum propius hostium castris, ex quo et Macedones et Romani aquabantur praesidiis ex utraque ripa positis, ut id facere tuto possent. duae cohortes a parte Roma- 5 norum erant, Marrucina et Paeligna, duae turmae Samnium equitum, quibus praeerat M. Sergius Silus legatus; et aliud pro castris stativom erat praesidium sub C. Clu- 6 rio legato, tres cohortes, Firmana, Vestina, Cremonensis, duae turmae equitum, Placentina et Aesernina. cum otium 7 ad flumen esset neutris lacescentibus, hora circiter nona iumentum e manibus curantium elapsum in ulteriorem ripam effugit. quod cum per aquam ferme genu tenus 8 altam tres milites sequerentur, Threces duo id iumentum ex medio alveo in suam ripam trahentes [...], altero eorum occiso receptoque eo iumento ad stationem suorum [se] recipiebant. octingentorum Thracum praesidium in 9 hostium ripa erat. ex his pauci primo, aegre passi popularem in suo conspectu caesum, ad persequendos interfectores fluvium transgressi sunt, dein plures, postremo 10 omnes, et cum praesidio [...]

XXXXI. [...] proelium ducit. movebat imperi ma- 1 iestas, gloria viri, ante omnia aetas, quod maior sexaginta annis iuvenum munia in parte praecipua laboris periculi-

que capessebat. intervallum quod inter cetratos et phalanges erat, inplevit legio atque aciem hostium interrupit. a tergo cetratis erat, frontem adversus clupeatos habebat, chalcaspides appellabantur. secundam legionem L. Albinus consularis ducere adversus leucaspidem phalangem iussus; ea media acies hostium fuit. in dextrum cornu, unde circa fluvium commissum proelium erat, elephantos inducit et alas sociorum; et hinc primum fuga Macedonum est orta. nam sicut pleraque nova commenta mortalium in verbis vim habent, experiendo, cum agi non quem ad modum agatur edisseri oportet, sine ullo effectu evanescent, ita tum elephantum in acie nomen tantum sine usu fuerunt. elephantorum impetum subsequi sunt socii nominis Latini, pepuleruntque laevom cornu. in medio secunda legio inmissa dissipavit phalangem. neque ulla evidentior causa victoriae fuit, quam quod multa passim proelia erant, quae fluctuantem turbantur primo, deinde disiecerunt phalangem, cuius confectae et intentis horrentis hastis intolerabiles vires sunt; si captim adgrediendo circumagere immobilem longitudine et gravitate hastam cogas, confusa strue implicantur; si vero aut ab latere aut ab tergo aliquid tumultus increpuit, ruinae modo turbantur, sicut tum adversus catervatim incurrentes Romanos et interrupta multifariam acie obviam ire cogeantur. et Romani, quacumque data intervalla essent, insinuabant ordines suos. qui si universa acie in frontem adversus instructam phalangem concurrissent, quod Paelignis principio pugnae incaute congressis adversus cetratos evenit, induissent se hastis nec confectam aciem sustinuissent.

**XXXXII.** Ceterum sicut peditum passim caedes fiebant, nisi qui abiectis armis fugerunt, sic equitatus prope integer pugna excessit. princeps fugae rex ipse erat. iam a Pydna cum sacris alis equitum Pellam petebat; confestim eos Cotys sequebatur Odrysarumque equitatus. ceterae quoque Macedonum alae integris abibant ordinibus, quia interiecta peditum acies, cuius caedes victores tenebat, inmemores fecerat sequendi equites. diu phalanx a fronte, a lateribus, ab tergo caesa est. postremo qui ex

hostium manibus elapsi erant, inermes ad mare fugientes, quidam aquam etiam ingressi, manus ad eos qui in classe erant tendentes, suppliciter vitam orabant. et cum scaphas concurrere undique ab navibus cernerent, ad excipiendos sese venire rati, ut caperent potius quam occiderent, longius in aquam, quidam etiam natantes, progressi sunt. sed cum hostiliter [e] scaphis caederentur, 6 retro qui poterant nando repetentes terram in aliam foediorem pestem incidebant; elephantum enim ab rectoribus ad litus acti exeuntis obterebant elidebantque. facile 7 conveniebat, [a] Romanis numquam una acie tantum Macedonum interfectum. caesa enim ad viginti milia hominum sunt, ad sex milia, qui Pydnam ex acie perfugerant, vivi in potestatem pervenerunt, et vagi ex fuga quinque milia hominum capta. ex victoribus ceciderunt 8 non plus centum, et eorum multo maior pars Paeligni. vulnerati aliquanto plures sunt. quod si maturius pugnari 9 coeptum esset, ut satis diei victoribus ad persequendum superesset, deletae omnes copiae forent; nunc imminens nox et fugientes texit et Romanis pigritiem ad sequendum locis ignotis fecit.

XXXXIII. Perseus ad Pieriam silvam via militari, 1 frequenti agmine equitum et regio comitatu fugit. simul 2 in silvam ventum est, ubi plures diversae semitae erant, et nox adpropinquabat, cum perpaucis maxime fidis via devertit. equites sine duce relictis alii alia in civitates 3 suas dilapsi sunt; perpauci inde Pellam celerius quam ipse Perseus, quia recta [et] expedita via ierant, pervenerunt. rex ad mediam ferme noctem et errore et variis 4 difficultatibus viae vexatus. in regia maesta Perseo 5 qui Pellae praeerant [Eulaeus] Euctesque regique pueri praesto erant. contra ea amicorum, qui alio casu servati ex proelio Pellam venerant, cum saepe arcessiti essent, nemo ad eum venit. tres erant tantum cum eo fugae 6 comites, Euander Cretensis, Neo Boeotius et Archidamus Aetolus. cum is, iam metuens, ne, qui venire ad se ab- 7 uerent, maius aliquid mox auderent, quarta vigilia profugit. secuti eum sunt admodum quingenti Cretenses. 8 petebat Amphipolim; sed nocte a Pella exierat, properans



ante lucem Axium amnem traicere, eum finem sequendi propter difficultatem transitus fore ratus Romanis.

1 XXXXIII. Consulem, cum se in castra victor recepisset, ne sincero gaudio frueretur, cura de minore filio  
2 stimulabat. P. Scipio is erat, Africanus et ipse postea deleta Carthagine appellatus, naturalis consulis Pauli  
3 filius, adoptione Africani nepos. is septimum decimum tunc annum agens, quod ipsum curam augebat, dum effuse sequitur hostes, in partem aliam turba ablatas erat; et serius cum redisset, tunc demum, recepto sospite filio, victoriae tantae gaudium consul sensit.

4 Amphipolim cum iam fama pugnae pervenisset, concursusque matronarum in templum Dianae, quam Tauropolon vocant, ad opem exposcendam fieret, Diodorus, qui praeerat urbi, metuens ne Thraces, quorum duo milia in praesidio erant, urbem in tumultu diriperent, ab subornato ab se per fallaciam in tabellari speciem litteras in  
5 foro medio accepit. scriptum in iis erat, ad Emathiam classem Romanam adpulsam esse agrosque circa vexari orare praefectos Emathiae, ut praesidium adversus popu-  
6 latores mittat. his lectis hortatur Thraces, ut ad tuendam Emathiae oram proficiscantur: magnam eos caedem praedamque palatis passim per agros Romanis facturos.  
7 simul elevat famam adversae pugnae: quae si vera foret,  
8 alium super alium recentes ex fuga venturos fuisse. per hanc causam Thracibus ablegatis, simul transgressos eos Strymonem vidit, portas clausit.

1 XXXXV. Tertio die Perseus quam pugnatum erat Amphipolim venit. inde oratores cum caduceo ad Paulum misit. interim Hippias et Midon et Pantauchus, principes amicorum regis, Beroeam, quo ex acie confugerant, ipsi ad consulem profecti Romanis dedunt. hoc idem et alii deinceps metu perculsi parabant facere.  
3 consul nuntiis victoriae Q. Fabio filio et L. Lentulo et Q. Metello cum litteris Romam missis spolia iacentis  
4 hostium exercitus peditibus concessit, equitibus praedam circumiecti agri, dum ne amplius duabus noctibus a castris abessent. ipse propius mare ad Pydnam castra  
5 movit. Beroea primum, deinde Thessalonica et Pella et

deinceps omnis ferme Macedonia intra biduum dedita. Pydnaei, qui proximi erant, nondum miserant legatos; 6 multitudo incondita plurium simul gentium turbaque, quae ex acie fuga in unum compulsa erat, consilium et consensum civitatis inpediebat, nec clausae modo portae, sed etiam inaedificatae erant. missi Midon et Pantauchus sub 7 muros ad conloquium Solonis, qui praesidio praeerat; per eum emittitur militaris turba. oppidum deditum militibus datur diripiendum. Perseus, una tantum spe Bisaltarum 8 auxilii temptata, ad quos nequiquam miserat legatos, in contionem processit Philippum secum filium habens, ut 9 et ipsos Amphipolitanos et equitum peditumque, qui aut se persecuti aut fuga eodem delati erant, adhortando animos confirmaret. sed aliquotiens dicere incipientem 10 cum lacrimae praepedissent, quia ipse hiscere nequii, Euandro Cretensi editis, quae agi cum multitudine vellet, de templo descendit. multitudo sicut ad conspectum 11 regis fletumque tam miserabilem et ipsa ingemuerat lacrimaveratque, ita Euandri orationem aspernabatur, et quidam ausi sunt media ex contione succlamare ‘abite hinc, ne qui pauci supersumus, propter vos pereamus.’ horum ferocia vocem Euandri clausit. rex exin domum 12 se recepit, pecuniaque et auro argentoque in lembos, qui in Strumone stabant, delatis et ipse ad flumen descendit. Thraces navibus se committere non ausi domos dilapsi 13 et alia militaris generis turba, Cretensis spem pecuniae secuti. et quoniam in dividendo plus offensionum quam gratiae erat, quinquaginta talenta is posita sunt in ripa diripienda. ab hac direptione cum per tumultum naves 14 conscenderent, lembum unum in ostio amnis multitudine gravatum merseverunt. Galepsum eo die, postero Samo- 15 thracam, quam petebant, perveniunt; ad duo milia talentum pervecta eo dicuntur.

XXXXVI. Paulus per omnes deditas civitates di- 1 missis qui praeesent, ne qua iniuria in nova pace victis fieret, retentisque aput se caduceatoribus regis P. Nasicam, ignarus fugae regis, Amphipolim misit cum modica peditum equitumque manu, simul ut Sinticen evastaret 2 et ad omnes conatus regis impedimento esset. inter haec 3

Meliboea a Cn. Octavio capitur diripiturque; ad Aeg-  
 nium, ad quod oppugnandum Cn. Anicius legatus missus  
 erat, ducenti eruptione ex oppido facta amissi sunt igna-  
 4 ris Aeginiensibus debellatum esse. consul a Pydna pro-  
 fectus cum toto exercitu die altero Pellam pervenit; et  
 cum castra mille passus inde posuisset, per aliquot dies  
 ibi stativa habuit, situm urbis undique aspiciens, quam  
 5 non sine causa delectam esse regiam advertit. sita est  
 in tumultu vergente in occidentem hibernum; cingunt  
 paludes inexcuperabilis altitudinis aestate et hieme, quas  
 6 restagnantes faciunt [amnes. arx] Phacus in ipsa palude,  
 qua proxima urbi est, velut insula eminet aggeri operis  
 ingentis imposita, qui et murum sustineat et umore cir-  
 7 cumfusae paludis nihil laedatur. muro urbis coniuncta  
 procul videtur; divisa est intermurali amni et eadem ponte  
 iuncta, ut nec oppugnante externo aditum ab ulla parte  
 habeat, nec si quem ibi rex includat, ullum nisi per facil-  
 8 limae custodiae pontem effugium. et gaza regia in eo  
 loco erat: sed tum nihil praeter trecenta talenta, quae  
 missa Gentio regi, deinde retenta fuerant, inventum est.  
 9 per quos dies ad Pellam stativa fuerunt, legationes fre-  
 quentes, quae ad gratulandum convenerant, maxime ex  
 10 Thessalia, auditaе sunt. nuntio deinde accepto Persea  
 Samothracam traiecisse, profectus a Pella consul quartis  
 11 castris Amphipolim pervenit. effusa omnis obviam turba  
 cuius indicio erat non bono ac iusto rege orba [....]

## [PERIOCHA LIBRI XXXXV.]

[Perseus ab Aemilio Paulo in Samothrace captus est. cum An-  
 tiochus Syriae rex Ptolemaeum et Cleopatram Aegypti reges obsi-  
 deret et missis ad eum a senatu legatis, qui iuberent ab obsidione  
 socii regis absisteret, editisque mandatis consideraturum se quid  
 faciendum esset respondisset, unus ex legatis Popilius virga regem  
 circumscripsit iussitque, antequam circulo excederet, responsum  
 daret. qua asperitate effecit, ut Antiochus bellum omitteret. lega-  
 tiones gratulantium populorum atque regum in senatum admissae,  
 Rhodiorum, qui eo bello contra populum Romanum [regi] faverant,  
 exclusa. postera die cum de eo quaereretur, ut eis bellum indicere-  
 tur, causam in senatu patriae suae legati egerunt. nec tamquam

socii nec tamquam hostes dimissi. Macedonia in provinciae formam redacta Aemilius Paulus, repugnantibus militibus ipsius propter minorem praedam et contradicente Ser. Sulpicio Galba, triumphavit et Persen cum tribus filiis duxit ante currum. cuius triumphi laetitia ne solida ei contingeret, duorum filiorum funeribus insignita est, quorum alterius mors triumphum patris praecessit, alterius secuta est. lustrum a censoribus conditum est; censa sunt civium capita trecenta duodecim milia octingenta quinque. Prusias Bithyniae rex Romam, ut senatui gratias ageret ob victoriam ex Macedonia partam, venit et Nicomedem filium senatui commendavit. rex plenus adulationis libertum se populi Romani dicebat.]

## TITI LIVI AB VRBE CONDITA

### LIBER XXXV.

I. Victoriae nuntii, Q. Fabius et L. Lentulus et Q. 1  
Metellus, quanta potuit adhiberi festinatio, celeriter Ro-  
nam cum venissent, praeceptam tamen eius rei laetitiam  
nvenerunt. quarto post die quam cum rege est pugna- 2  
um, cum in circo ludi fierent, murmur repente populi  
ota spectacula pervasit, pugnatum in Macedonia et devi-  
tum regem esse, dein fremitus increvit, postremo clamor 3  
plausus[que], velut certo nuntio victoriae allato, est  
exortus. mirari magistratus et quaerere auctorem repen- 4  
tinae laetitiae; qui postquam nullus erat, evanuit equi-  
dem tamquam certae rei gaudium, omen tamen laetum  
insidebat animis. quod postquam veris nuntiis Fabi Len- 5  
tulique et Metelli adventu firmatum est, cum victoria  
ipsa, tum augurio animorum suorum Metabantur. et 6  
altera traditur circensis turbae non minus similis veri  
laetitia. ante diem quintum decimum kalendas Octobres,  
ludorum Romanorum secundo die, C. Licinio consuli ad  
quadrigas mittendas escendenti tabellarius, qui se ex  
Macedonia venire diceret, laureatas litteras [tradidisse]  
dicatur. quadrigis missis consul currum conscendit, et 7  
cum per circum reveheretur ad foros publicos, laureatas

- 8 tabellas populo ostendit. quibus conspectis repente in-  
memor spectaculi populus in medium decurrit. eo senatum  
consul vocavit recitatisque tabellis ex auctoritate patrum  
pro foris publicis denuntiavit populo, L. Aemilium col-  
9 legam signis conlatis cum rege Perseo pugnasse; Mace-  
donum exercitum caesum fustumque; regem cum paucis  
fugisse, civitates omnes Macedoniae in dicionem populi  
10 Romani venisse. his auditis clamor cum ingenti plausu  
ortus; ludis relictis domus magna pars hominum ad con-  
iuges [et] liberos laetum nuntium portabant. tertius de-  
11 cimus dies erat ab eo, quo in Macedonia pugnatum est.
- 1 II. Postero die senatus in curia habitus, supplicatio-  
nesque decretae, et senatus consultum factum est, ut  
consul, quos praeter milites sociosque navales coniuratos  
2 haberet, dimitteret: de militibus sociisque navalibus dimit-  
tendis referretur, cum legati ab L. Aemilio consule, a  
3 quibus praemissus tabellarius esset, [venissent]. ante  
diem sextum kal. Octobres hora fere secunda legati ur-  
bem ingressi sunt; ingentem secum occurrentium, qua-  
cumque ibant, prosequentiumque trahentes turbam in  
4 forum ad curiam perrexerunt. senatus forte in curia  
erat; eo legatos consul introduxit. ibi tantum temporis  
retenti, dum exponerent quantae regiae [copiae] peditum  
equitumque fuissent, quot milia ex his caesa, quot capta  
5 forent, quam paucorum militum iactura tanta hostium  
strages facta, quam pavide rex fugisset, existimari Samo-  
thraciam petiturum, paratam classem ad persequendum  
6 esse, neque terra neque mari elabi posse, eadem haec  
paulo post in contionem traducti exposuerunt; renovata-  
que laetitia, cum consul edixisset, ut omnes aedes sacrae  
aperirentur, pro se quisque ex contione ad gratias agen-  
7 das ire dis, ingentique turba non virorum modo, sed  
etiam feminarum conferta [tota] urbe deorum immorta-  
8 lium templa. senatus revocatus in curiam supplicationes  
ob rem egregie gestam ab L. Aemilio consule in quinque  
dies circa omnia pulvinaria decrevit hostisque maioribus  
9 sacrificari iussit. naves quae in Tiberi paratae instru-  
ctaeque stabant, ut, si res posceret, in Macedoniam mit-  
10 terentur, subduci et in navalibus collocari, socios navalis

dato annuo stipendio dimitti et cum his omnes, qui in consulis verba iuraverant; et quod militum Corcyrae, 11 Brundisi, ad mare superum aut in agro Larinati esset — omnibus his locis dispositus exercitus fuerat, cum quo, si res posceret, C. Licinius collegae ferret opem —, hos omnes milites dimitti placuit. supplicatio pro contione 12 populo indicta est ex ante diem quintum idus Octobres cum eo die in quinque dies.

III. Ex Illyrico duo legati C. Licinius Nerva et P. 1 Decius nuntiarunt, exercitum Illyriorum caesum, Genium regem captum, in ditione populi Romani et Illyrium esse. ob eas res gestas ductu auspicioque L. Anici 2 praetoris senatus in triduum supplicationes decrevit. indictae a consule sunt in ante [diem] quartum et tertium et pridie idus Novembres.

Tradidere quidam legatos Rhodios, nondum dimissos, 3 post victoriam nuntiatam velut ad ludibrium stolidae superbiae in senatum vocatos esse. ibi Agepolim principem 4 eorum ita locutum: missos esse legatos ab Rhodiis ad pacem inter Romanos et Persea faciendam, quod id bellum 5 grave atque incommodum Graeciae omni, sumptuosum ac damnosum ipsis Romanis esset. fortunam populi 6 Romani bene fecisse, quando finito aliter bello gratulandi sibi de victoria egregia Romanis opportunitatem dedisset. haec ab Rhodio dicta, responsum ab senatu esse, Rhodios nec utilitatum Graeciae [gratia] neque cura impensarum 7 populi Romani, sed pro Perseo legationem eam misisse: nam si ea fuisset cura, quae simularetur, tum mittendos legatos fuisse, cum Perseus in Thessaliam exercitu inducto per biennium Graecas urbes alias obsideret, alias denuntiatione armorum terreret; tum nullam pacis ab 8 Rhodiis mentionem factam. postquam superatos saltus transgressosque in Macedoniam Romanos audierint et inclusum teneri Persea, tunc Rhodios legationem misisse, non ad ullam aliam rem quam ad Persea ex imminenti periculo eripiendum. cum hoc responso legatos dimissos.

III. Per eosdem dies et M. Marcellus ex provincia 1 Hispania decedens Marcolica nobili urbe capta decem

pondo auri et argenti ad summam sestertiūm deciens [in] aerarium rettulit.

2 Paulus Aemilius consul cum castra, ut supra dictum  
est, ad Siras terrae Odomanticae haberet, litterae ab  
rege Perseo per ignobiles tres legatos [traditae ei sunt  
quos quum sordidatos] cerneret, et ipse inlacrimasse di-  
3 citur sorti humanae, quod qui paulo ante non contentus  
regno Macedoniae Dardanos Illyriosque oppugnasset,  
Bastarnarum excivisset auxilia, is tum amisso exercitu,  
extorris regno, in parvam insulam compulsus, supplex,  
4 fani religione, non viribus suis tutus esset. sed postquam  
[a] rege Perse consuli Paulo salutem legit, miserationem  
5 omnem stultitia ignorantis fortunam suam exemit. itaque  
quamquam in reliqua parte litterarum minime regiae  
preces erant, tamen sine responso ac sine litteris ea legatio  
6 dimissa est. sensit Perseus, cuius nominis obliviscendum  
victo esset; itaque alterae litterae cum privati nominis  
7 titulo missae et petiere et impetravere, ut aliqui ad eum  
mitterentur, cum quibus loqui de statu et condicione suae  
fortunae posset. missi sunt tres legati, P. Lentulus, A.  
Postumius Albinus, A. Antonius. nihil ea legatione per-  
fectum est Perseo regium nomen omni vi amplectente,  
Paulo ut se suaque omnia in fidem et clementiam populi  
Romani permitteret tendente.

1 V. [Ea] dum aguntur, classis Cn. Octavi Samothra-  
cam est adpulsa. is quoque praesenti admoto terrore  
modo minis, modo spe perlicere, ut se traderet, [cum]  
conaretur, adiuvit in hoc eum res seu casu contracta seu  
2 consilio. L. Atilius inlustris adulescens cum in contione  
esse populum Samothracum animum advertisset, a ma-  
gistratibus petiit, ut sibi paucis adloquendi populi pote-  
3 statem facerent. permissio, 'utrum nos, hospites Samo-  
thracas, vere accepimus an falso, sacram hanc insulam et  
4 augusti totam atque inviolati soli esse?' cum creditae  
sanctitati adsentirentur omnes, 'cur igitur' inquit 'pollui  
eam, homicida sanguine regis Eumenis viola[to lice]bit,  
et cum omnis praefatio sacrorum eos quibus non sint  
purae manus sacris arceat, vos penetralia vestra conta-  
5 minari cruento latronis corpore sinetis?' nobilis fama

erat apud omnes Graeciae civitates Eumenis regis per  
 Euandrum Delphis prope perpetrata caedes. itaque prae- 6  
 terquam quod in potestate Romanorum sese insulamque  
 totam et templum cernebant esse, ne inmerito quidem ea  
 sibi exprobrari rati, Theondan, qui summus magistratus  
 apud eos erat — regem ipsi appellant —, ad Persea mit-  
 unt, qui nuntiaret, argui caedis Euandrum Cretensem, 7  
 esse autem iudicia apud sese more maiorum comparata de  
 is, qui incestas manus intulisse intra terminos sacros  
 impli dicantur: si confideret Euander innoxium se rei 8  
 capitalis argui, veniret ad causam dicendam; si commit-  
 tere se iudicio non auderet, liberaret religione templum  
 ac sibi ipse consulere. Perseus evocato Euandro 9  
 iudicium subeundi nullo pacto auctor esse: nec causa nec  
 gratia parem fore. suberat et ille metus, ne damnatus  
 auctorem se nefandi facinoris protraheret. reliqui quid  
 esse, nisi ut fortiter moriatur? nihil palam abnuere Eu- 10  
 ander; sed cum veneno se malle mori quam ferro dixisset,  
 occulte fugam parabat. quod cum renuntiatum regi esset,  
 metuens ne tamquam a se subtracto poenae reo iram  
 Samothracum in se converteret, interfici Euandrum iussit.  
 qua perpetrata temere caede subit extemplo animum in 11  
 se nimirum receptam labem, quae Euandri fuisset: ab illo  
 Delphis vulneratum Eumenen, ab se Samothracae Euan-  
 drum occisum; ita duo sanctissima in terris templa se  
 uno auctore sanguine humano violata. huius rei crimen 12  
 corrupto pecunia Theonda avertit, ut renuntiaret populo,  
 Euandrum sibi ipsum mortem conscisse.

VI. Ceterum tanto facinore in unicum relictum ami- 1  
 cum commisso, per tot casus expertum proditumque quia  
 non prodiderat, omnium ab se abalienavit animos. pro 2  
 se quisque transire ad Romanos; fugaeque consilium ca-  
 pere solum prope relictum coegerunt, Oroandemque Cre-  
 tensem, cui nota Threciae ora erat, quia mercaturas in  
 ea regione fecerat, appellat, ut se sublatum [in] lembum  
 ad Cotym deveheret. Demetrium est portus in promun- 3  
 turio quodam Samothracae; ibi lembus stabat. sub occa-  
 sum solis deferuntur quae ad usum necessaria erant; de-  
 fertur et pecunia, quanta clam deferri poterat. rex ipse 4



nocte media cum tribus consciis fugae per posticum aedium in propincuum cubiculo hortum, atque inde maceriam  
 5 aegre transgressus ad mare pervenit. Oroandes tantum [moratus], dum pecunia defertur, primis tenebris sol-  
 6 verat navem ac per altum Cretam petebat. postquam in portu navis non inventa est, vagatus Perseus aliquamdiu in litore, postremo timens lucem iam adpropinquantem, in hospitium redire non ausus, in latere templi prope an-  
 7 gulum obscurum delituit. pueri regii apud Macedonas vocabantur principum liberi ad ministerium electi regis; ea cohors persecuta regem fugientem ne tum quidem abscedebat, donec iussu Cn. Octavi pronuntiatum est per  
 8 praeconem, regiones pueros Macedonasque alios, qui Samothracae essent, si transirent ad Romanos, incolumitatem libertatemque et sua omnia servaturos, aut quae secum  
 9 haberent aut in Macedonia reliquissent. ad hanc vocem transitio omnium facta est, nominaque dabant ad C. Postumium tribunum militum. liberos quoque parvos regiones Ion Thessalonicensis Octavio tradidit, nec quisquam, praeter Philippum maximum natu ex filiis, cum rege  
 10 relictus. tum sese filiumque Octavio tradidit, fortunam deosque, quorum [in] templo erant, nulla ope supplicem  
 11 iuvantis accusans. in praetoriam navem inponi iussus, eodem et pecunia quae superfuit delata est, extemploque  
 12 classis Amphipolim repetit. inde Octavius regem in castra ad consulem misit praemissis litteris, ut in potestate eum esse et adduci sciret.

1 VII. Secundam eam Paulus, sicut erat, victoriam ratus victimas cecidit eo nuntio; et consilio advocatione [litteras] praetoris cum recitasset, Q. Aelium Tuberonem obviam regi misit, ceteros manere in praetorio frequentis  
 2 iussit. non alias ad ullum spectaculum tanta multitudo occurrit. patrum aetate Syphax rex captus in castra Romana adductus erat, praeterquam quod nec sua nec gentis fama comparandus, tunc accessio Punici belli fuerat,  
 3 sicut Gentius Macedonici; Perseus caput belli erat, nec ipsius tantum patris avique [...], quos sanguine ac genere contingebat, fama conspectum eum efficiebat, sed effulgebant Philippus ac magnus Alexander, qui summum

inperium in orbe terrarum Macedonum fecerant. pullo 4  
amictus Perseus ingressus est castra nullo suorum alio  
comite, qui socius calamitatis miserabiliorem eum faceret.  
progredi prae turba occurrentium ad spectaculum non  
poterat, donec a consule lictores missi sunt, qui sum-  
moto iter ad praetorium facerent. consurrexit consul, 5  
et iussis sedere aliis progressusque paulum introeunti  
regi dextram porrexit. summittentemque se ad pedes  
sustulit, nec attingere genua passus introductum in ta-  
bernaculum adversus advocatos in consilium considerare  
iussit.

VIII. Prima percontatio fuit, qua subactus iniuria 1  
contra populum Romanum bellum tam infesto animo  
suscepisset, quo se regnumque suum ad ultimum discrimen  
adduceret. cum responsum expectantibus cunctis terram 2  
intuens diu tacitus fleret, rursum consul 'si iuvenis regnum 3  
accepisses, minus equidem mirarer, ignorasse te, quam  
gravis aut anicus aut inimicus esset populus Romanus;  
nunc vero, cum et bello patris tui, quod nobiscum gessit, 4  
interfuisses, et pacis postea, quam cum summa fide ad-  
versus eum coluimus, meminisses, [quod fuit] consilium,  
quorum et vim [in] bello et fidem in pace expertus esses,  
cum is tibi bellum esse quam pacem malle?' nec inter- 5  
rogatus nec accusatus cum responderet, 'utcumque tamen  
haec, sive errore humano seu casu seu necessitate incide-  
runt, bonum animum habe. multorum regum, populorum  
casibus cognita populi Romani clementia non modo spem  
tibi, sed prope certam fiduciam salutis praebet.' haec 6  
Graeco sermone Perseo, Latine deinde suis 'exemplum  
insigne cernitis' inquit 'mutationis rerum humanarum.  
vobis hoc praecipue dico, iuvenes. ideo in secundis rebus  
nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet  
nec praesenti credere fortunae, cum quid vesper ferat in-  
certum sit. is demum vir erit, cuius animum neque pro- 7  
spera flatu suo efferet nec adversa infringet.' consilio  
dimisso tuendi cura regis Q. Aelio mandatur. eo die et 8  
invitatus ad consulem Perseus et alius omnis ei honos  
habitus est, qui haberi in tali fortuna poterat. exercitus  
deinde in hiberna dimissus est.

- 1 VIII. Maximam partem copiarum Amphipolis, reli-  
 quas propinquae urbes acceperunt.
- 2 Hic finis belli, cum quadriennium continuum bellatum  
 esset, inter Romanos ac Persea fuit, idemque finis inelyti  
 3 per Europae plerumque atque Asiam omnem regni. vi-  
 censimum ab Carano, qui primus regnabat, Persea nu-  
 merabant. Perseus Q. Fulvio, [L.] Manlio consulibus  
 regnum accepit, a senatu rex est appellatus M. Iunio, A.  
 4 Manlio consulibus, regnavit undecim annos. Macedonum  
 obscura admodum fama usque ad Philippum Amyntae  
 filium fuit. inde ac per eum [gens] crescere cum coe-  
 pisset, Europae se tamen finibus continuit, Graeciam om-  
 5 nem et partem Threciae atque Illyrici amplexa. superfluit  
 deinde se in Asiam, et tredecim annis, quibus Alexander  
 regnavit, primum omnia, qua Persarum prope inmensum  
 6 spatio imperium fuerat, suae dicionis fecit, Arabas hinc  
 Indiamque, qua terrarum ultimos finis rubrum mare am-  
 7 plectitur, peragravit. tum maximum in terris Macedonum  
 regnum nomenque, inde morte Alexandri distractum [in]  
 multa regna, dum ad se quisque opes rapiunt, laceratis  
 viribus, a summo culmine fortunae ad ultimum finem  
 centum quinquaginta annos stetit.
- 1 X. Victoriae Romanae fama cum pervasisset in Asiam,  
 Antenor, qui cum classe lemborum ad Phanas stabat, Cas-  
 2 sandriam inde traiecit. C. Popillius, qui [ad] Delum praes-  
 sidio navibus Macedoniam petentibus erat, postquam de-  
 bellatum in Macedonia et statione summos hostium  
 lembos audivit, dimissis et ipse Atticis navibus ad susce-  
 ptam legationem peragendam navigare Aegyptum pergit,  
 3 ut prius occurrere Antiocho posset, quam ad Alexandrae  
 4 moenia accederet. cum praeterveherentur Asiam legati et  
 Loryma venissent, qui portus viginti paulo amplius milia  
 5 ab Rhodo abest, ex adverso urbi ipsi positus, principes  
 Rhodiorum occurrunt — iam enim eo quoque victoriae  
 fama perlata erat — orantes, ut Rhodum deveherentur:  
 pertinere id ad famam salutemque civitatis, noscere ipsos  
 omnia, quae acta essent agerenturque Rhodi, et conperta  
 6 per se, non volgata fama, Romam referre. diu negantes  
 perpulerunt, ut moram navigationis brevem pro salute

sociae urbis paterentur. postquam Rhodum ventum est, in contionem quoque eos idem precibus pertraxerunt. adventus legatorum auxit potius timorem civitati quam 7 minuit; omnia enim Popillius quae singuli universique bello hostiliter dixerant fecerantque rettulit, et vir 8 sper ingenio augebat atrocitatem eorum, quae dicerentur, vultu truci et accusatoria voce, ut, cum propriae sinitatis nulla causa cum civitate esset, ex unius senatoris Romani acerbitate, qualis in se universi senatus animus esset, coniectarent. C. Decimi moderatior oratio fuit, 10 qui in plerisque eorum, quae commemorata a Popillio essent, culpam non penes populum, sed penes paucos conatores volgi esse dixit: eos, venalem linguam habentia, 11 secreta plena regiae adsentationis fecisse, et eas legationes misisse, quarum Rhodios semper non minus puderet quam paeniteret. quae omnia, si ea mens populo foret, non capita noxiorum versura. cum magno adsensu auditus 12 est, non magis eo quod multitudinem noxa levabat quam quod culpam in auctores verterat. itaque cum principes 13 eorum Romanis responderent, nequaquam tam grata oratio eorum fuit, qui quae Popillius obiecerat diluere utcumque conati sunt, quam eorum, qui Decimio in auctoribus ad piaculum noxae obiciendis adsensi sunt. decretum 14 igitur extemplo, ut qui pro Perseo adversus Romanos dixisse quid aut fecisse convincerentur, capitis condemnarentur. excesserunt urbe sub adventu Romanorum quidam, alii mortem sibi consciverunt. legati non ultra quam 15 quinque dies Rhodi morati Alexandream profisciscuntur. nec eo segnius iudicia ex decreto coram his facto Rhodii exercebant; quam perseverantiam in exequenda re [non] tam Decimii lenitas quam [metus a Romanis effecerat.

XI. Cum] haec gererentur, Antiochus frustra temptatis moenibus Alexandria abscesserat, ceteraque Aegypto potitus, relicto Memphi maiore Ptolemaeo, cui regnum quaeri suis viribus simulabat, ut victorem mox adgrederetur, in Syriam exercitum abduxit. nec huius voluntatis 2 eius ignarus Ptolemaeus, dum conterritum obsidionis metu minorem fratrem haberet, posse se recipi Alexandreae et sorore adiuvante et non repugnantibus fratribus amicis ratus,

- 3 primum ad sororem, deinde ad fratrem amicosque eius  
non prius destitit mittere, quam pacem cum is confirma-  
4 ret. suspectum Antiochum effecerat, quod cetera Aegypto  
sibi tradita Pelusii validum relictum erat praesidium.  
5 apparebat claustra Aegypti teneri, ut cum vellet, rursum  
exercitum induceret; bello intestino cum fratre eum exitum  
fore, ut victor fessus certamine nequaquam par Antiocho  
6 futurus esset. haec prudenter animadversa [a] maiore  
cum adsensu minor frater quique cum eo erant acceperunt;  
soror plurimum adiuvit, non consilio modo, sed  
7 etiam precibus. itaque consentientibus cunctis pace facta  
Alexandream recipitur, ne multitudine quidem adversante,  
quae in bello non per obsidionem modo, sed etiam postquam  
a moenibus abscessum est, quia nihil ex Aegypto  
8 subvehebatur, omnium rerum adtenuata inopia erat. Is  
cum laetari Antiochum conveniens esset, si reducendi  
eius causa exercitum Aegyptum induxisset, quo specioso  
titulo ad omnis Asiae et Graeciae civitates legationibus  
recipiendis litterisque dimittendis usus erat, adeo est  
offensus, ut multo acrius infestiusque adversus duos quam  
9 ante adversus unum pararet bellum. Cyprum extemplo  
classem misit; ipse primo vere cum exercitu Aegyptum  
10 petens in Coelen Syriam processit. circa Rhinocolura Pto-  
lemaei legatis agentibus gratias, quod per eum regnum  
patrium recepisset, petentibusque, ut suum munus tuere-  
tur et diceret potius quid fieri vellet quam hostis ex socio  
11 factus vi atque armis ageret, respondit, non aliter neque  
classem revocaturum neque exercitum reducturum, nisi  
sibi et tota Cypro et Pelusio agroque qui circa Pelusiacum  
ostium Nili esset cederet [rex], diemque praestituit,  
intra quam de condicionibus peractis responsum acciperet.  
1 XII. Postquam dies data indutiis praeteriit [...]  
2 navigantibus ostio Nili ad Pelusium, per deserta Arabiae  
[...] ad Memphim incolebant, et ab ceteris Aegyptiis,  
partim voluntate, partim metu, ad Alexandream modicis  
3 itineribus descendit. ad Eleusinem transgresso flumen,  
qui locus quattuor milia ab Alexandria abest, legati Ro-  
4 mani occurrerunt. quos cum advenientis salutasset dex-  
tramque Popillio porrigeret, tabellas ei Popillius [senatus

consultum] scriptum habentis tradit atque omnium primum id legere iubet. quibus perlectis cum se consideratum adhibitis amicis, quid faciendum sibi esset dixisset, Popillius, pro cetera asperitate animi, virga quam in manu gerebat circumscripsit regem ac 'priusquam hoc circulo excedas' inquit 'redde responsum, senatui quod referam.' obstupefactus tam violento imperio parumper num haesitasset, 'faciam' inquit 'quod censet senatus.' um demum Popillius dextram regi tamquam socio atque amico porrexit. die deinde finita cum excessisset Aegypto Antiochus, legati, concordia etiam auctoritate sua inter fratres firmata, inter quos vixdum convenerat pax, Cyrum navigant et inde, quae iam vicerat proelio Aegyptias iaves, classem Antiochi dimittunt. clara ea per gentis egatio fuit, quod haud dubie adempta Antiocho Aegyptus habenti iam redditumque patrium regnum stirpi Ptolemaei fuerat.

Consulum eius anni sicut alterius clarus consulatus insigni victoria, ita alterius obscura fama, quia materiam res gerendi non habuit. iam primum cum legionibus ad conveniendum [diem] dixit, non auspicato templum intravit. vitio diem dictam esse augures, cum ad eos relatum est, decreverunt. profectus in Galliam circa Macros campos ad montis Siciminam et Papinum stativa habuit, deinde circa eadem loca cum sociis nominis Latini hibernabat; legiones Romanae, quod vitio dies exercitui ad conveniendum dicta erat, Romae manserant. et praetores praeter C. Papirium Carbonem, cui Sardinia evenerat, in provincias iere. eundem ius dicere Romae — nam eam quoque sortem habebat — inter cives et peregrinos patres cersuerant.

XIII. Vt Popillius et ea legatio quae missa ad Antiochum erat Romam rediit, rettulit, controversias inter reges sublatas esse exercitumque ex Aegypto in Syriam reductum. post ipsorum regum legati venerunt, Antiochi legati referentes, omni victoria potiore pacem regi, senatui quae placuisset, visam eumque haut secus quam leorum imperio legatorum Romanorum iussis paruisse. gratulati dein de victoria sunt, quam [summa] ope, si 3

- 4 quid imperatum foret, adiuturum regem fuisse. Ptolemaei  
legati communi nomine regis et Cleopatrae gratias egerunt:  
5 plus eos senatui populoque Romano quam parentibus suis,  
plus quam diis immortalibus debere, per quos obsidione  
miserrima liberati essent, regnum patrum prope amissum  
6 [recepissent. responsum] ab senatu est, Antiochum recte  
atque ordine fecisse, quod legatis paruisset, gratumque  
7 id esse senatui populoque Romano; regibus Aegypti,  
Ptolemaeo Cleopatraeque, si quid per se boni commodi-  
que evenisset, id magnopere senatum laetari, daturumque  
operam, ut regni sui maximum semper praesidium posi-  
8 tum esse in fide populi Romani ducant. munera legatis  
ut ex instituto mittenda curaret, C. Papirio praetori man-  
9 datum. litterae deinde [e] Macedonia allatae, quae victo-  
riae laetitiam geminarunt, Persea regem in potestatem  
consulis venisse.
- 10 Dimissis legatis disceptatum inter Pisanos Luner-  
sesque legatos, Pisanis querentibus agro se a colonia  
Romanis pelli, Lunensibus adfirmantibus eum de quo  
11 agatur ab triumviris agrum sibi adsignatum esse. senatus  
qui de finibus cognoscerent statuerentque quinqueviro  
misit, Q. Fabium Buteonem, P. Cornelium Blasionem,  
T. Sempronium Muscam, L. Naevium Balbum, C. Apu-  
leium Saturninum.
- 12 Et ab Eumene et ab Attalo et ab Athenaeo fratribus  
communis legatio de victoria gratulatum venit. et Mas-  
gabae regis Masinissae filio, Puteolis nave egresso, praesto  
fuit obviam missus cum pecunia L. Manlius quaestor, qui  
13 Romam eum publico sumtu perduceret. advenienti ex-  
templo senatus datus est. [ibi] is adulescens ita locutus  
est, ut quae rebus grata erant, gratiora verbis faceret.  
commemoravit, quot pedites equitesque, quot elephantos,  
quantum frumenti eo quadriennio pater suus in Mac-  
14 doniam misisset: duas res ei rubori fuisse, unam, quod  
rogasset eum per legatos senatus quae ad bellum opus  
essent et non inperasset, alteram, quod pecuniam ei pro  
15 frumento misisset. Masinissam meminisse regnum a po-  
pulo Romano partum auctumque et multiplicatum habere,  
usu regni contentum scire, dominium et ius eorum qui

lederint esse. sumere itaque eos de se, non rogare ae- 16  
 quom esse, neque emere ea ex fructibus agri ab se dati,  
 quae ibi populo Romano proveniant. id Masinissae satis  
 esse et fore, quod populo Romano superesset. cum iis 17  
 mandatis a patre profectum postea consecutos equites,  
 qui devictam Macedoniam nuntiarent gratulatumque se-  
 natui iuberent indicare, tantae eam rem laetitiae patri suo  
 esse, ut Romam venire velit Iovique optimo maximo in  
 Capitolio sacrificare et grates agere; id, nisi molestum  
 sit, ut ei permittatur ab senatu petere.

XIII. Responsum regulo est, facere patrem eius Ma- 1  
 sinissam quod virum gratum bonumque facere deceat,  
 ut pretium honoremque debito beneficio addat: et popu- 2  
 lum Romanum ab eo bello Punico forti fidelique opera  
 adiutum, et illum favente populo Romano regnum adep-  
 tum; aequae tantis postea trium regum bellis deinceps  
 omnibus eum functum officiis. victoria vero populi Ro- 3  
 mani laetari eum regem mirum non esse, qui sortem om-  
 nem fortunae regnique sui cum rebus Romanis miscuisset.  
 grates deis pro victoria apud suos penates ageret; Romae  
 illum pro eo acturum. gratulatum quoque satis suo ac 4  
 patris nomine esse. ipsum relinquere regnum et Africa  
 excedere, praeterquam quod illi inutile esset, non esse e-  
 re publica populi Romani senatum censere. petenti 5  
 Masgabae, ut Hanno Hamilcaris filius opes in locum  
 [...] exigeret. munera ex senatus consulto emere regulo 6  
 quaestor iussus ex centum pondo argenti, et prosequi  
 eum Puteolos omnemque sumptum, quoad in Italia esset,  
 praebere et duas naves conducere, quibus ipse comitesque  
 regis in Africam deveherentur; et comitibus omnibus, 7  
 liberis servisque, vestimenta data. haud ita multo post 8  
 de altero Masinissae filio Misagene litterae adlatae sunt,  
 missum eum ab L. Paulo post devictum Persea in Afri-  
 cam cum equitibus suis, navigantem, dispersa classe in  
 Adriatico mari Brundisium tribus navibus aegrum de-  
 latum. [ad] eum cum isdem muneribus, quae data Romae 9  
 fratri eius erant, L. Stertinus quaestor Brundisium mis-  
 sus, [iussus]que curare, ut aedes hosti [...]

XV. In quattuor urbanas tribus descripti erant liber- 1



tini, praeter eos, quibus filius quinquenni maior ex se  
 2 natus esset — eos, ubi proximo lustro censi essent, cen-  
 seri iusserunt — et eos qui praedium praediave rustica  
 pluris sestertiūm triginta milium haberent —, [...] cen-  
 3 sendi ius factum est. hoc cum ita servatum esset, nega-  
 bat Claudius suffragii lationem iniussu populi censorem  
 cuiquam homini, nedum ordini universo adimere posse.  
 4 neque enim, si tribu movere posset, quod sit nihil aliud  
 quam mutare tribum, ideo omnibus quinque et  
 triginta tribubus emovere posse, id est civitatem liber-  
 tatemque eripere, non ubi censeatur finire, sed censu  
 5 excludere. haec inter ipsos disceptata. postremo eo  
 descensum est, ut ex quattuor urbanis tribubus unam  
 palam in atrio Libertatis sortirentur, in quam omnes qui  
 6 servitutem servissent coicerent. Exquilinae sors exiit  
 in ea Ti. Gracchus pronuntiavit libertinos omnis censi  
 7 placere. magno ea res honori censoribus aput senatum  
 fuit. gratiae actae et Sempronio, qui in bene coepto  
 8 perseverasset, et Claudio, qui non inpedisset. plures  
 quam ab superioribus et senatu remoti sunt et equos  
 vendere iussi. omnes idem ab utroque et tribu moti et  
 aerari facti, neque ullius, quem alter notaret, [ab] altero  
 9 levata ignominia. petentibus, ut ex instituto ad sarta  
 tecta exigenda et ad opera quae locassent probanda anni  
 et sex mensum tempus prorogaretur, Cn. Tremellius tri-  
 bunus, quia lectus non erat in senatum, intercessit.

Eodem anno C. Cicereius aedem Monetae [in monte]  
 Albano dedicavit quinquennio post, quam vovit. flamen  
 Martialis inauguratus est eo anno L. Postumius Albinus.

1 XVI. Q. Aelio, M. Iunio consulibus de provinciis  
 referentibus censuere patres duas provincias Hispaniam  
 rursus fieri, quae una per bellum Macedonicum fuerat,  
 2 et Macedoniam Illyricumque eosdem, L. Paulum et L.  
 Anicium, optinere, donec de sententia legatorum res et  
 bello turbatas et [in] statum alium ex regno formandas  
 3 composuissent. consulibus Pisae et Gallia decretae cum  
 binis [legionibus quinū milium] peditum et equitum  
 quadringenorum. praetorum sortes fuere, Q. Cassii ur-  
 bana, M'. Iuventi Thalnae inter peregrinos, Ti. Claudi

Veronis Sicilia, Cn. Fulvi Hispania citerior, [ulterior] C. Licini Nervae. A. Manlio Torquato Sardinia obvenerat; 4  
 sequiuit ire in provinciam, ad res capitalis quaerendas ex  
 senatus consulto retentus.

De prodigiis deinde nuntiatis senatus est consultus. 5  
 sedes deum penatium in Velia de caelo tacta erat, et in  
 oppido Minervio duae portae et muri aliquantum. Ana-  
 gninae terra pluerat et Lanuvi fax in caelo visa erat et  
 Calatiae in publico agro M. Valerius civis Romanus nun-  
 tiabat, ex foco suo sanguinem per triduum et duas no-  
 ctes manasse. ob id maxime decemviri libros adire iussi 6  
 supplicationem in diem unum populo edixerunt, et quin-  
 quaginta capris in foro sacrificarunt. et aliorum pro-  
 ligiorum causa diem alterum supplicatio circa omnia  
 pulvinaria fuit et hostis maioribus sacrificatum est et urbs  
 iustrata. item quod ad honorem deum immortalium per- 7  
 meret decrevit senatus, ut quoniam perduelles superati,  
 Perseus et Gentius reges cum Macedonia atque Illyrico  
 a potestate populi Romani essent, ut quanta dona Ap. 8  
 Claudio, [M.] Sempronio consulibus ob devictum Antio-  
 chum regem data ad omnia pulvinaria essent, tanta Q.  
 Cassius et M. Iuventius praetores curarent danda.

XVII. Legatos deinde, quorum de sententia impera- 1  
 tores L. Paulus, L. Anicius conponerent res, decreverunt  
 decem in Macedoniam, quinque [in] Illyricum. in Ma- 2  
 cedoniam consulares quattuor nominati, A. Postumius  
 Luscus, C. Claudius, ambo illi censorii, [...] C. Licinius  
 Crassus, collega in consulatu Pauli, tum prorogato imperio  
 provinciam Galliam habebat. is consularibus addidere 3  
 Cn. Domitium Ahenobarbum, Ser. Cornelium Sullam, L.  
 Iunium, T. Numisium Tarquiniensem, A. Terentium Var-  
 ronem, [C. Antistium Labeonem]. in Illyricum autem 4  
 hi nominati, P. Aelius Ligus consularis, C. Cicereius et  
 Cn. Baebius Tamphilus — hic priore anno, Cicereius  
 multis ante annis praetor fuerat —, P. Terentius Tusc-  
 vicanus, P. Manilius. moniti deinde consules a patribus, 5  
 ut, quoniam alterum ex his succedere L. Licinio, qui  
 legatus nominatus erat, in Galliam oporteret, primo  
 [quoque] tempore provincias aut compararent inter se aut

6 sortirentur, sortiti sunt. M. Iunio Pisae obvenerunt,  
 quem priusquam in provinciam iret, legationes, quae  
 undique Romam gratulatum convenerant, introducere in  
 7 senatum placuit, Q. Aelio [Gallia]. ceterum quamquam  
 tales viri mitterentur, quorum de consilio sperari posset  
 imperatores nihil indignum nec clementia nec gravitate  
 populi Romani decreturos esse, tamen in senatu quoque  
 agitatae sunt summae consiliorum, ut inchoata omnia  
 legati ab domo ferre ad imperatores possent.

1 XVIII. Omnium primum liberos esse placebat Ma-  
 cedonas atque Illyrios, ut omnibus gentibus appareret,  
 arma populi Romani non liberis servitutem, sed contra  
 2 servientibus libertatem adferre, ut et in libertate gentes  
 quae essent tutam eam sibi perpetuaeque sub tutela esse,  
 et quae sub regibus viverent et in praesens tempus mi-  
 tiores eos iustioresque respectu populi Romani habere se  
 crederent et, si quando bellum cum populo Romano re-  
 gibus fuisset suis, exitum eius victoriam Romanis adla-  
 3 turum, sibi libertatem. metalli quoque Macedonici quod  
 ingens vectigal erat locationesque praediorum rusticorum  
 4 tolli placebat: nam neque sine publicano exerceri posse,  
 et ubi publicanus esset, ibi aut ius publicum vanum aut  
 5 libertatem sociis nullam esse. ne ipsos quidem Macedonas  
 id exercere posse; ubi in medio praeda administrantibus  
 esset, ibi numquam causas seditionum et certaminis  
 6 defore. commune concilium gentis esse, improbatum,  
 [ne] vulgi adsentator aliquando libertatem salubri mo-  
 7 deratione datam ad licentiam pestilentem traheret. in  
 quattuor regiones describi Macedoniam, ut suum quaeque  
 concilium haberet, placuit, et dimidium tributi quam quod  
 8 regibus ferre soliti erant populo Romano pendere. similia  
 his et [in] Illyricum mandata. cetera ipsis imperatoribus  
 legatisque relicta, in quibus praesens tractatio rerum cer-  
 tiora subiectura erat consilia.

1 XVIII. Inter multas regum gentiumque et populo-  
 rum legationes Attalus, frater regis Eumenis, maxime  
 2 convertit in se omnium oculos animosque. exceptus enim  
 est ab iis, qui simul eo bello militaverunt, haut paulo  
 3 benignius, quam si ipse rex Eumenes venisset. adduxerant

duae in speciem honestae res, una gratulatio con-  
sistens in ea victoria, quam ipse adiuvisset, altera queri-  
tia Gallici tumultus acceptaeque cladis, qua regnum  
abduci adductum esset. suberat et secreta spes ho- 4  
mum praemiorumque ab senatu, quae vix salva pietate  
contingere poterant. [erant] enim quidam Romanorum  
quae non boni auctores, qui spe cupiditatem eius eli-  
ant; eam opinionem de Attalo et Eumene Romae esse, 5  
quam de altero Romanis certo amico, altero nec Ro-  
mis nec Persei fido socio. itaque vix statui posse, utrum 6  
pro se, an quae contra fratrem petiturus esset, ab  
tuo magis inpetrabilia forent; adeo universos omnia  
tunc tribuere et illi vero negare. eorum hominum, ut 7  
loquitur, Attalus erat, qui quantum spes spopondisset  
erant, ni unius amici prudens monitio velut frenos 8  
eo eius gestienti secundis rebus inposuisset. Stratius  
eo fuit medicus, ad id ipsum a non securo Eumene  
iam missus, speculator rerum, quae a fratre ageren-  
monitorque fidus, si decedi fide vidisset. is ad oc- 9  
casum iam aures sollicitatumque iam animum cum  
venisset, adgressus tempestivis sermonibus rem prope  
peractam restituit, aliis alia regna crevisse rebus dicendo:  
novum eorum, nullis vetustis fundatum opibus, 10  
firma stare concordia, quod unus nomen regum et  
capitulum capitis insigne gerat, omnes fratres regnent.  
Cum vero, qui aetate proximus sit, quis non pro rege 11  
paret? neque eo solum, quia tantas praesentes eius opes  
erat, sed quod haud ambiguum prope diem regnatu-  
eum infirmitate aetateque Eumenis sit, nullam stir-  
liberum habentis — necdum enim agnoverat eum,  
postea regnavit —. quid adtinere vim adferre rei sua 12  
ante ad eum mox venturae? accessisse etiam novam  
pestem regno tumultus Gallici, cui vix consensu et  
cordia regum resisti queat. si vero ad externum bel- 13  
domestica seditio adiciatur, sisti non posse. nec  
id eum quam, ne frater in regno moriatur, sibi ipsi  
non propinquam regni erepturum. si utraque gloriosa 14  
esset, et servasse fratri regnum et eripuisse, servati  
enim regni, quae iuncta pietati sit, potiore laudem

fuisse. sed enimvero cum detestabilis altera res et proxima parricidio sit, quid ad deliberationem dubii superesse? utrum enim partem regni petiturum esse, an totum erepturum? si partem, ambo infirmos distractis viribus et omnibus iniuriis pro[brisque] obnoxios fore; si totum, privatumne ergo maiorem fratrem, an exulem illa aetate, illa corporis infirmitate [esse passurum], an [ad] ultimum mori iussurum? egregium enim, ut fabulis traditus impiorum fratrum eventus taceatur, Persei exitum videri, qui ex fraterna caede raptum diadema in templo Samothracum, velut praesentibus dis exigentibus poenas, ad pedes victoris hostis prostratus posuerit. eos ipsos, qui non illi amici, sed Eumeni infesti stimulent eum, pietatem constantiamque laudaturos, si fidem ad ultimum fratri praestitisset.

1 XX. Haec plus valere in Attali animo. itaque introductus in senatum, gratulatus victoriam est [et] sua merita eo bello fratrisque, si qua erant, et Gallorum defectionem, quae nuper ingenti motu facta erat, exposuit; 2 petiit, ut legatos mitteret ad eos, quorum auctoritate ab armis avocarentur. his pro regni utilitate editis mandatis, 3 Aenum sibi et Maroneam petiit. ita destituta eorum spe, qui fratre accusato partitionem regni petiturum crediderant, curiam excessit. ut raro alias quisquam rex aut privatus, tanto favore tantoque omnium adsensu est auditus: omnibus honoribus muneribusque et praesens est cultus et proficiscentem prosecuti sunt.

4 Inter multas Asiae Graeciaeque legationes Rhodiorum 5 maxime legati civitatem converterunt. nam cum primo in veste candida visi essent, quod et gratulantis decebat, et si sordidam vestem habuissent, lugentium Persei casum 6 praebere speciem poterant, postquam consulti ab M. Iunio consule patres stantibus in comitio legatis, an locum, lautia senatumque darent, nullum hospitale ius in is esse 7 servandum censuerunt, egressus e curia consul, cum Rhodi gratulatum se de victoria purgatumque civitatis crimina dicentes venisse petissent, ut senatus sibi daretur, pronuntiat, sociis et amicis et alia comiter atque 8 hospitaliter praestare Romanos et senatum dare consuesse:

Rhodium non ita meritis eo bello, ut amicorum [ac] sociorum numero habendi sint. his auditis prostraverunt 9 se omnes humi, consulemque et cunctos qui aderant orantes, ne nova falsaque crimina plus obesse Rhodiis aecum censerent quam antiqua merita, quorum ipsi testes essent. extemplo veste sordida sumpta domos principum 10 cum precibus ac lacrimis circumibant orantes, ut prius cognoscerent causam quam condemnarent.

XXI. M. Iuventius Thalna praetor, cuius inter cives 1 et peregrinos iurisdictio erat, populum adversus Rhodium incitabat, rogationemque promulgaverat, ut Rhodiis bellum 2 indiceretur, et ex magistratibus eius anni deligerent, qui ad id bellum cum classe mitteretur, se eum sperans futurum esse. huic actioni M. Antonius et M. Pompo- 3 nius tribuni plebis adversabantur. sed et praetor novo 4 maloque exemplo rem ingressus erat, quod non ante consulto senatu, non consulibus certioribus factis de sua unius sententia rogationem ferret, vellent iuberentne Rhodiis bellum indici, cum antea semper prius senatus 5 de bello consultus esset, deinde [ex auctoritate] patrum ad populum latum, et tribuni plebis, cum ita traditum 6 esset, ne quis prius intercederet legi quam privatis suadendi dissuadendique legem potestas facta esset, eoque persaepe evenisset, ut et qui non professi essent se intercessuros, animadversis vitis legis ex oratione dissuadentium intercederent, et qui ad intercedendum venissent 7 desisterent victi auctoritatibus suadentium legem. tum inter praetorem tribunosque omnia intempestive agendi certamen erat; tribuni festinationem praetoris ante tem- 8 pus intercedendo [...] in adventum im [...]

XXII. [...] 'est, peccaverimusne adhuc dubium est, 1 poenas, ignominias omnes iam patimur. antea, Carthaginiensibus victis, Philippo, Antiocho superatis, cum Romam venissemus, ex publico hospitio in curiam gratulatum vobis, patres conscripti, ex curia in Capitolium ad deos vestros dona ferentes, nunc ex sordido diversorio, 2 vix mercede recepti, ac prope hostium more extra urbem manere iussi, in hoc squalore venimus in curiam Romanam Rhodii, quos provinciis nuper Lycia atque Caria,

3 quos praemiis atque honoribus amplissimis donastis. et  
 Macedonas Illyriosque liberos esse, ut audimus, iubetis,  
 4 cum servierint antequam vobiscum bellarent — nec cuius-  
 quam fortunae invidemus, immo agnoscimus clementiam  
 populi Romani —, Rhodios, qui nihil aliud quam quievere-  
 5 runt hoc bello, hostes ex sociis facturi estis? certe idem  
 vos estis Romani, qui ideo felicia bella vestra esse, quia  
 iusta sint, prae vobis fertis, nec tam exitu eorum, quod  
 vincatis, quam principiis, quod non sine causa suscipiatis,  
 6 gloriamini. Messana in Sicilia oppugnata Carthaginien-  
 ses, Athenae oppugnatae et Graecia in servitum petita  
 et adiutus Hannibal pecunia, auxiliis Philippum hostem  
 7 fecerunt. Antiochus ipse ultro ab Aetolis hostibus vestris  
 accersitus ex Asia classe in Graeciam traiecit, Demetriade  
 et Chalcide et saltu Thermopylarum occupato de possee-  
 8 sione imperii vos deicere conatus. cum Perseo socii  
 vestri oppugnati, alii [eiecti, alii] interfecti reguli prin-  
 cesque gentium aut populorum causa belli vobis fuere.  
 9 quem tandem titulum nostra calamitas habitura est, si  
 perituri sumus? nondum segrego civitatis causam a Po-  
 lyarato et Dinone, civibus nostris, et iis, quos ut tra-  
 deremus vobis adduximus. si omnes Rhodi aequae non  
 10 essemus, quod nostrum in hoc bello crimen esset? Persae  
 partibus favimus, et quemadmodum Antiochi Philippique  
 bello pro vobis adversus reges, sic nunc pro rege ad-  
 11 versus vos stetimus. quemadmodum soleamus socios  
 iuvare et quam inpigre capessere bella, C. Livium, L.  
 Aemilium Regillum interrogate, qui classibus vestris in  
 Asia praefuerunt. numquam vestrae naves pugnare  
 12 sine nobis. nostra classe pugnanimus semel ad Samum,  
 iterum in Pamphylia adversus Hannibalem imperatorem,  
 13 quae victoria nobis eo gloriosior est, quod cum ad Sa-  
 mum magnam partem navium adversa pugna et egregiam  
 iuventutem amissemus, ne tanta quidem clade terri-  
 iterum ausi [sumus] regiae classi ex Syria venienti ob-  
 14 viam ire. haec non gloriandi causa rettuli — neque enim  
 ea nunc nostra est fortuna —, sed ut admonerem, quem  
 ad modum adiuvare socios solerent Rhodii.

1 XXIII. Praemia et [Philippo et] Antiocho devictis

missima accepimus a vobis. si, quae vestra nunc est una deum benignitate et virtute vestra, ea Persei set, et praemia petitem ad victorem regem venissemus in Macedoniam, quid tandem diceremus? pecuniae vobis adiutum an frumento? auxiliis terrestribus an alibus? quod praesidium tenuisse nos? ubi pugnasse sub illius ducibus [aut] per nos ipsos? si quaereret, miles noster, ubi navis intra praesidia sua fuisset, responderemus? causam fortasse diceremus apud orem, quem ad modum apud vos dicimus. hoc enim utroque [de] pace mittendo consecuti sumus, ut neutra parte gratiam iniremus, ab altera etiam crimen vericulum esset. quamquam Perseus vere obiceret, id si vos non potestis, patres conscripti, nos principio misisse ad vos legatos, qui pollicerentur vobis, quae bellum opus essent, navibus, armis, iuventute nostra, et prioribus bellis, ad omnia paratos fore. ne praestemus, per vos stetit, qui de quacumque causa tum ernati nostra auxilia estis. neque fecimus igitur quicquam tam[quam] hostes, neque bonorum sociorum defuimus officio, sed a vobis prohibiti praestare nequivimus. id igitur? nihilne factum neque dictum est in civitate nostra, Rhodii, quod nolletis, quo merito offenderetur ulus Romanus?" hic iam non quod factum est defensum [sum] — non adeo insanio —, sed publicam causam a privatorum culpa segregaturus. nulla [enim] est stas, quae non et improbos cives aliquando et imperi multitudinem semper habeat. etiam apud vos fuisse qui adsentando multitudini grassarentur, et secesserent aliquando a vobis plebem nec in potestate vestra publicam fuisse. si hoc in hac tam bene morata civitate accidere potuit, mirari quisquam potest aliquos se apud nos, qui regis amicitiam petentes plebem non consilii depravarent? qui tamen nihil ultra valuerunt quam ut in officio cessaremus. non praeteribo id quod gravissimum est in hoc bello crimen civitatis nomine: legatos eodem tempore et ad vos et ad Perseam demisimus; quod infelix consilium furiosus, ut postea vidimus, orator stultissimum fecit, quem sic locutum



constat tamquam C. Popilius legatus Romanus, quem ad  
 summovendos a bello Antiochum et Ptolemaeum reges  
 13 misistis, loqueretur. sed tamen ea sive superbia sive  
 stultitia appellanda est, eadem, quae apud vos, et apud  
 14 Persea fuit. tam civitatum quam singulorum hominum  
 mores sunt; gentes quoque aliae iracundae, aliae audaces,  
 quaedam timidae, in vinum, in Venerem proniores aliae  
 15 sunt. Atheniensium populum fama est celerem et supra  
 vires audacem esse ad conandum, Lacedaemoniorum  
 16 cunctatorem et vix in ea, quibus fidit, ingredientem. non  
 negaverim et totam Asiae regionem inaniora parere in-  
 genia et nostrorum tumidiorem sermonem esse, quod  
 excellere inter finitimas civitates videamur, et id ipsum  
 non tam viribus nostris quam vestris honoribus ac iudi-  
 17 ciis. satis quidem et tunc in praesentia castigata illa  
 legatio erat, cum tam tristi responso vestro dimissa. si  
 tum parum ignominiae pensum est, haec certe tam mi-  
 serabilis ac supplex legatio etiam insolentioris, quam illa  
 18 fuit, legationis satis magnum piaculum esset. superbiam,  
 verborum praesertim, iracundi oderunt, prudentes iri-  
 dent, utique si inferioris adversus superiorem est; capitali  
 19 poena nemo umquam dignam iudicavit. id enimvero  
 periculum erat, ne Romanos Rhodii contemnerent. etiam  
 deos aliqui verbis ferocioribus increpant, nec ideo quem-  
 quam fulmine ictum audimus.

1 **XXIII.** Quid igitur superat, quod purgemus, si nec  
 factum hostile ullum nostrum est [et] verba tumidiora  
 legati offensione aurium non perniciem civitatis merue-  
 2 runt? voluntatis nostrae tacitae velut litem aestimari  
 vestris inter vos sermonibus audio, patres conscripti:  
 favisse nos regi et illum vincere maluisse, ideo bello per-  
 3 sequendos esse credunt alii; [alii] vestrum voluisse qui-  
 dem nos hoc, non tamen ob id bello persequendos esse:  
 neque moribus neque legibus ullius civitatis ita compar-  
 tum esse, ut si qui velit inimicum perire, si nihil fecerit,  
 4 quo id fiat, capitis damnetur. his, qui nos poena, non  
 crimine liberant, gratiam quidem habemus, ipsi nobis  
 hanc dicimus legem: si omnes volumus quod arguimur,  
 non distinguimus voluntatem a facto, omnes plectamur;

i alii principum nostrorum vobis, alii regi faverunt, non 5  
ostulo, ut propter nos, qui partium vestrarum fuimus,  
egis fautores salvi sint, illud deprecor, ne nos propter  
illos pereamus. non estis vos illis infestiores quam civi- 6  
as ipsa; et hoc quia sciebant, plerique eorum aut pro-  
iugerunt aut mortem sibi consciverunt. alii damnati a  
vobis in potestate vestra erunt, patres conscripti. ceteri 7  
Rhodii sicut gratiam nullam meriti hoc bello, ita ne poe-  
iam quidem sumus. priorum nostrorum benefactorum  
numulus hoc, quod nunc cessatum in officio est, expleat.  
cum tribus regibus gessistis bella per hos annos; ne plus 8  
obsit nobis quod uno bello cessavimus, quam quod duobus  
bellis pro vobis pugnavimus. Philippum, Antiochum, 9  
Persea tamquam tris sententias ponite; duae nos absol-  
runt, una dubia est, et gravior sit? illi de nobis [si]  
iudicarent, damnati essemus. vos iudicatis, patres con-  
scripti, sit Rhodus in terris an funditus deleatur; non 10  
nim de bello deliberatis, patres conscripti, quod inferre  
potestis, gerere non potestis, cum nemo Rhodiorum arma  
adversus vos laturus [sit]. si perseverabitis in ira, tem- 11  
pus a vobis petemus, quo hanc funestam legationem do-  
mum referamus; omnia libera capita, quidquid Rhodio-  
rum virorum, feminarum est, cum omni pecunia nostra  
naves conscendemus ac relictis penatibus publicis priva- 12  
tisque Romam veniemus et omni auro et argento, quid-  
quid publici, quid[quid] privati est, in comitio, in vestibulo  
curiae vestrae cumulato, corpora nostra coniugumque ac  
liberorum vestrae potestati permittemus, hic passuri quod-  
cumque patiendum erit; procul ab oculis nostris urbs 13  
nostra diripiatur, incendatur. hostis Rhodios esse Romani 14  
iudicare possunt; est tamen et nostrum aliquod de nobis  
iudicium, quod numquam iudicabimus nos vestros ho-  
stis, nec quicquam hostile, etiam si omnia patiemur,  
faciemus.'

XXV. Secundum talem orationem universi rursus 1  
prociderunt, ramosque oleae supplices iactantes, tandem  
excitati curia excesserunt. tunc sententiae interrogari  
coeptae. infestissimi Rhodiis erant qui consules praeto- 2  
resve aut legati gesserant in Macedonia bellum. plurimum

causam eorum adiuvit M. Porcius Cato, qui asper ingenio  
3 tum lenem mitemque senatorem egit. non inseram simul-  
lacrum viri copiose id quod dixerit referendo; ipsius ora-  
4 tio scripta exstat, Originum quinto libro inclusa. Rhodiis  
responsum ita redditum est, ut nec hostes fierent nec socii  
permanerent. Philocrates et Astymedes principes lega-  
5 tionis erant. partem cum Philocrate renunciare Rhodum  
legationem placuit, partem cum Astymede Romae sub-  
sistere, quae [quae] agerentur sciret certioresque suos  
6 faceret. in praesentia deducere ante certam diem ex Lycia  
Cariaque iusserunt praefectos. haec Rhodum nuntiata,  
quae per se tristia fuissent, quia maioris mali levatus erat  
7 timor, cum bellum timuissent, in gaudium verterunt. ita-  
que extemplo coronam viginti milium aureorum decreve-  
runt. Theaetum praefectum classis in eam legationem  
miserunt. societatem ab Romanis ita volebant peti, ut  
nullum de ea re scitum populi fieret aut litteris mandaretur,  
quod nisi impetrarent, maior a repulsa ignominia esset.  
8 praefecti classis id unius erat ius, ut agere de ea re sine  
9 rogatione ulla perlata posset. nam ita per tot annos in  
amicitia fuerant, ut sociali foedere se cum Romanis non  
inligarent, ob nullam aliam causam quam ne spem regi-  
bus absciderent auxilii sui, si quid opus esset, neu sibi  
ipsis fructus ex benignitate et fortuna eorum percipiendi.  
10 tunc utique petenda societas videbatur, non quae tutiores  
eos ab aliis faceret — nec enim timebant quemquam prae-  
ter Romanos —, sed quae ipsis Romanis minus suspectos.  
11 sub idem fere tempus et Cauni descivere ab his et My-  
12 lasenses Euromensium oppida occuparunt. non ita fracti  
animi civitatis erant, ut non sentirent, si Lycia et Caria  
ademptae ab Romanis forent, cetera aut se ipsa per de-  
fectionem liberarent aut a finitumis occuparentur, includi  
se insulae parvae et sterilis agri litoribus, quae nequa-  
13 quam alere tantae urbis populum posset. missa igitur  
iuventute propere et Caunios, quamquam Cibratarum  
asciverant auxilia, coegerunt imperio parere, et Myla-  
sensis Alabandensisque, qui Euromensium provinciam  
ademptum et ipsi coniuncto exercitu venerant, circa Or-  
thosiam acie vicerunt.

XXVI. Dum haec ibi, alia in Macedonia, alia Romae 1  
 geruntur, interim [in] Illyrico L. Anicius rege Gentio,  
 sicut ante dictum est, in potestatem redacto, Scodrae,  
 quae regia fuerat, praesidio inposito Gabinium praefecit,  
 Rhizoni et Olcinio urbibus opportunis C. Licinium. prae- 2. 3  
 positis his Illyrico [cum] reliquo exercitu in Epirum est  
 profectus. ubi prima Phanota ei dedita omni multitu-  
 dine cum infulis obviam effusa. hinc, praesidio inposito, 4  
 in Molossidem transgressus, cuius omnibus oppidis prae-  
 ter Passaronem et Tecmonem et Phylacen et Horreum  
 receptis primum ad Passaronem ducit. Antinous et Theo- 5  
 dotus principes eius civitatis erant, insignes et favore  
 Persei et odio adversus Romanos, idem universae genti  
 auctores desciscendi ab Romanis. hi conscientia priva- 6  
 tae noxae, quia ipsis nulla spes veniae erat, ut communi  
 ruina patriae opprimerentur, clausurunt portas, multitu-  
 dinem, ut mortem servituti praeponerent, hortantes. nemo 7  
 adversus praepotentis viros hiscere audebat. tandem  
 Theodotus quidam, nobilis et ipse adulescens, cum maior  
 Romanis metus timorem a principibus suis vicisset,  
 quae vos rabies' inquit 'agitat, qui duorum hominum  
 noxae civitatem accessionem facitis? equidem pro patria 8  
 qui letum oppetissent, saepe fando audivi; [qui] patriam  
 pro se perire aecum censerent, hi primi inventi sunt.  
 quin aperimus portas, et imperium accipimus, quod orbis  
 terrarum accepit?' haec dicentem cum multitudo seque- 9  
 retur, Antinous et Theodotus in primam stationem ho-  
 stium inruperunt, atque ibi offerentes se ipsi vulneribus  
 interfecti: urbs dedita est Romanis. simili pertinacia 10  
 Cephali principis clausum Tecmonem ipso interfecto per  
 leditionem recepit. nec Phylace nec Horreum oppugna-  
 tionem tulerunt. pacata Epiro, divisisque in hiberna 11  
 castris per opportunas urbes, regressus ipse in Illyricum,  
 Scodrae, quo quinque legati ab Roma venerant, evocatis  
 ex tota provincia principibus conventum habuit. ibi pro 12  
 tribunali pronuntiavit de sententia consili, senatum popu-  
 lumque Romanum Illyrios esse liberos iubere: praesidia  
 ex omnibus oppidis, arcibus et castellis sese deducturum.  
 non solum liberos, sed etiam immunes fore Issenses et 13

Taulantios, Dassaretiorum Pirustas, Rhizonitas, Olc  
 tas, quod incolumi Gentio ad Romanos defecis  
 14 Daorseis quoque immunitatem dare, quod relicto C  
 vantio cum armis ad Romanos transissent. Scodrens  
 et Dassarensibus et Selepitanis ceterisque Illyris vec  
 15 dimidium [inpositum] eius, quod regi pependissent.  
 in tres partes Illyricum divisit. unam eam fecit  
 supra dicta est, alteram Labeatas omnis, tertiam A  
 vonitas et Rhizonitas et Olciniatas accolaeque eor  
 hac formula dicta Illyrico, ipse Epiri Passaronen  
 hiberna rediit.

1 XXVII. Dum haec in Illyrico geruntur, Paulus  
 adventum decem legatorum Q. Maximum filium, ian  
 Roma regressum, ad Aeginium et Agassas diripie  
 2 mittit: Agassas, quod cum Marcio consuli tradidis  
 urbem petita ultro societate Romana, defecerant ru  
 3 ad Persea; Aeginiensium novum crimen erat: fama  
 victoria Romanorum fidem non habentes, in quos  
 4 militum urbem ingressos hostiliter saevierant. ad  
 niorum quoque urbem diripiendam L. Postumium n  
 quod pertinacius quam finitumae civitates in armis fue  
 5 autumnus fere tempus erat, cuius temporis initio ad  
 cumeundam Graeciam visendaque [quae] nobilitata f  
 maiora auribus accepta sunt quam oculis noscuntur  
 6 statuit. praeposito castris C. Sulpicio Gallo profe  
 cum haut magno comitatu, tegentibus latera Scip  
 filio et Athenaeo Eumenis regis fratre per Thessa  
 7 Delphos petit, inclytum oraculum; ubi sacrificio Apo  
 facto inchoatas in vestibulo columnas, quibus inposi  
 statuas regis Persei fuerant, suis statuis victor destina  
 8 Lebadiae quoque templum Iovis Trophonii adit; ibi  
 vidisset os specus, per quod oraculo utentes sciscita  
 deos descendunt, sacrificio Iovi Hercynnaeque facto, t  
 rum ibi templum est, Chalcidem ad spectaculum Et  
 Euboeaeque tantae insulae, ponte continenti iunc  
 9 descendit. a Chalcide Aulidem traicit, trium mil  
 spatio distantem, portum inclytum statione quom  
 mille navium Agamemnoniae classis, Dianaque t  
 plum, ubi navibus cursum ad Troiam filia victima

admota rex ille regum [petiit. inde Oropum] Atticae 10  
 ventum est, ubi pro deo vates anticus colitur templumque  
 vetustum est, fontibus rivisque circa amoenum; Athenas 11  
 inde plenas quidem et ipsas vetustae famaе, multa ta-  
 nen visenda habentis, arcem, portus, muros Piraeum  
 urbi iungentis, navalia magnorum imperatorum, simula-  
 cra deorum hominumque, omni genere et materiae et  
 artium insignia.

XXVIII. Sacrificio Minervae praesidi arcis in urbe 1  
 facto profectus, Corinthum altero die pervenit. urbs erat 2  
 tunc praeclara ante excidium, arx quoque et Isthmus  
 praebuere spectaculum: arx inter moenia in immanem  
 altitudinem edita, scatens fontibus, Isthmus duo maria 3  
 [ab] occasu et ortu solis finitima artis faucibus dirimens.  
 Sicyonem inde et Argos nobiles urbes adit, inde haut  
 parem opibus Epidaurum, sed inclutam Aesculapi nobili  
 templo, quod quinque milibus passuum ab urbe distans  
 nunc vestigiis revolsorum donorum, tum donis dives erat,  
 quae remediorum salutarium aegri mercedem sacrave-  
 rant deo. inde Lacedaemonem adit, non operum magni- 4  
 ficentia, sed disciplina institutisque memorabilem, unde  
 per Megalopolim Olympiam escendit. ubi et alia qui-  
 dem spectanda ei visa, [et] Iovem velut praesentem in-  
 tens motus animo est. itaque haud secus quam si in  
 Capitolio immolaturus esset, sacrificium amplius solito  
 apparari iussit. ita peragrata Graecia, ut nihil eorum 6  
 quae quisque Persei bello privatim aut publice sensisset  
 inquireret, ne cuius metu sollicitaret animos sociorum,  
 Demetriadem cum revertit, in itinere sordidata turba  
 Aetolorum occurrit; mirantique et percunctanti, quid 7  
 esset, defertur, quingentos quinquaginta principes ab Ly-  
 cisco et Tisippo circum sesso senatu per milites Romanos  
 missos ab A. Baebio [praefecto] praesidi interfectos, alios  
 in exilium actos esse bonaque eorum qui interfecti essent  
 et exulum possideri. iussis qui arguebantur Amphipoli 8  
 adessee ipse convento Cn. Octavio Demetriade, postquam  
 fama accidit, traiecisse iam mare decem legatos, omnibus  
 diis omissis Apolloniam ad eos pergit. quo cum Perseus 9  
 obviam Amphipoli nimis solutis vinculis custodiae pro-

cessisset — id diei iter est — ipsum quidem benigne allocutus est; ceterum postquam in castra ad Amphipolim venit, graviter increpuisse traditur C. Sulpicium, 10 primum quod Persea tam procul a se vagari per provinciam passus esset, deinde quod adeo indulgisset militibus, ut nudare tegulis muros urbis ad tegenda hibernacula sua pateretur. referrique tegulas et refici tecta, sicut 11 fuerant, iussit. et Persea quidem cum maiore filio Philippo traditos A. Postumio in custodiam misit, filiam cum minore filio a Samothrace accitos Amphipolim omni liberali cultu habuit.

- 1 XXVIII. Ipse, ubi dies venit, quo adesse Amphipoli denos principes civitatum iusserat, litterasque omnia, quae ubique depositae essent, et pecuniam regiam conferri, cum decem legatis, circumfusa omni multitudine 2 Macedonum, in tribunali consedit. adsueta regio imperio tamen novum formam terribilem praebuit: tribunal, summoto aditus, praeco, accensus, insueta omnia oculis auribusque, quae vel socios, nedum hostes victos terrere 3 possent. silentio per praeconem facto, Paulus Latine, quae senatui, quae sibi ex consilii sententia visa essent, pronuntiavit. ea Cn. Octavius praetor — nam et ipse 4 aderat — interpretata sermone Graeco referebat: omnium primum liberos esse iubere Macedonas, habentis urbes easdem agrosque, utentes legibus suis, annuos creantis magistratus; tributum dimidium eius quod pendissent 5 regibus pendere populo Romano. deinde in quatuor regiones dividi Macedoniam: unam fore et primam partem quod agri inter Strymonem et Nessum sit amnem, 6 accessurum huic parti trans Nessum, ad orientem versum, qua Perseus tenuisset vicos, castella, oppida, praeter Aenum et Maroneam et Abdera; cis Strymonem autem vergentia ad occasum, Bisalticam omnem cum 7 Heraclea, quam Sinticen appellant. secundam fore regionem, quam ab ortu Strymo amplecteretur amnis, praeter Sinticen, Heracleam et Bisaltas, ab occasu Axios terminaret fluvijs, additis Paeonibus, qui prope Axios flumen 8 ad regionem orientis colerent. tertia pars facta, quam Axios ab oriente, Peneus amnis ab occasu cingunt; ad

tentionem Bora mons obicitur; adiecta huic parti  
 io Paeoniae, qua ab occasu praeter Axium amnem  
 rigitur; Edessa quoque et Beroea eodem concesserunt.  
 arta regio trans dorsum [Borae] montis, una parte 9  
 finis Illyrico, altera Epiro. capita regionum, ubi con-  
 a fierent, primae regionis Amphipolim, secundae Thes-  
 onicen, tertiae Pellam, quartae Pelagoniam fecit. eo  
 iolia suae cuiusque regionis indici, pecuniam conferri,  
 magistratus creari iussit. pronuntiavit deinde neque 10  
 rubium neque commercium agrorum aedificiorumque  
 er se placere cuiquam extra fines regionis suae esse. 11  
 talla quoque auri atque argenti non exerceri, nec ferri  
 aeris permitti. vectigal exercentibus dimidium eius  
 ositum quod pendissent regi. et sale invento uti  
 uit. Dardanis repetentibus Paeoniam, quod et sua 12  
 sset et continens esset finibus suis, omnibus dare liber-  
 em pronuntiavit, qui sub regno Persei fuissent. post 13  
 a impetratam Paeoniam salis commercium dedit; ter-  
 e regioni imperavit, ut Stobos Paeoniae deveherent,  
 tiumque statuit. navalem materiam et ipsos cadere 14  
 alios pati vetuit. regionibus quae adfines barbaris  
 ent — excepta autem tertia omnes erant — permisit, ut  
 esidia armata in finibus extremis haberent.

XXX. Haec pronuntiata primo die conventus varie 1  
 fecerunt animos. libertas praeter spem data adrexit et  
 atum annum vectigal. regionatim commercio inter- 2  
 pti [sibi] ita videri lacerati tamquam animali in artus  
 erum alterius indigentis distracto; adeo, quanta Mace-  
 nia esset, quam divisui facilis et se ipsa quaeque con-  
 ita pars esset, Macedones quoque ignorabant. pars 3  
 ima Bisaltas habet, fortissimos viros — trans Nessum  
 nem incolunt et circa Strymonem —, et multas fru-  
 m proprietates et metalla et opportunitatem Amphipolis,  
 ae obiecta claudit omnes ab oriente sole in Macedo-  
 um aditus. secunda pars celeberrimas urbes Thessalo- 4  
 ven [et] Cassandream habet, ad hoc Pallenen, fertilem  
 frugiferam terram; maritimas quoque opportunitates  
 praebent portus ad Toronen ac montem Athon et Acan-  
 um, ad Aegeum mare alii insulamque Euboeam, alii ad



5 Hellespontum opportune versi. tertia regio nobilis u  
Edessam et Beroeam et Pellam habet et Bottiorum  
licosam gentem, incolas quoque permultos Gallo  
6 Illyrios, inpigros cultores. quartam regionem Eordam  
Lyncestae et Pelagones incolunt, iuncta his Atintani  
7 Stympthalis et Elimiotis. frigida haec omnis dura  
cultu et aspera plaga est, cultorum quoque ingenia te  
similia habet. ferociores eos et accolae barbari faci  
nunc bello exercentes, nunc in pace miscentes ritus s  
8 divisa itaque Macedonia, partium usibus separatis, quae  
universa [esset] ostendit.

1 XXXI. Macedoniae formula dicta, cum leges (que se  
daturum ostendisset, Aetoli deinde citati. in  
cognitione magis utra pars Romanis, utra regi favi  
quaesitum est, quam utra fecisset iniuriam aut accepit  
2 noxa liberati interfectores; exilium pulsae aequae ra  
fuit ac mors interfectis; A. Baebius unus est damna  
quod milites Romanos praeberet ad ministerium ca  
3 hic eventus Aetolorum causae in omnibus Graeciae (ci  
tibus populisque eorum qui partis Romanorum fue  
inflavit ad intolerabilem superbiam animos, et obno  
pedibus eorum subiecit, quos aliqua parte suspicio favi  
4 in regem contigerat. tria genera principum in civitatibus  
erant, duo, quae adulando aut Romanorum imperium  
amicitiam regum sibi privatim opes oppressis faciebant  
civitatis; medium unum, utrique generi adversum  
5 libertatem leges[que] tuebatur. his [ut maior] aput  
caritas, ita minor ad externos gratia erat. secundis re  
elati Romanorum partis eius fautores soli tum in m  
6 stratibus, soli in legationibus erant. hi cum frequenter  
et ex Peloponneso et ex Boeotia et ex aliis Graeciae  
7 conciliis adessent, implevere aures decem legatorum:  
eos tantum, qui se propalam per vanitatem iactas  
tamquam hospites et amicos Persei, sed multo plures  
alios ex occulto favisse regi, qui per speciem tue  
libertatis in conciliis adversus Romanos omnia instr  
8 sent, nec aliter eas mansuras in fide gentes nisi fructu  
animis partium aleretur confirmareturque auctoritas eor  
9 qui nihil praeter imperium Romanorum spectarent.

is editis nominibus evocati litteris imperatoris ex Aetolia Acarnaniaque et Epiro et Boeotia, qui Romam ad causam dicendam sequerentur. in Achaïam ex decem legatorum numero profecti duo, C. Claudius et Cn. Domitius, it ipsi edicto evocarent. id duabus de causis factum, una, quod fiducia plus animorumque esse Achaeis ad non parendum credebant, et forsitan etiam in periculo fore Callicraten et ceteros criminum auctores delatoresque; altera cur praesentes evocarent causa erat, quod ex aliis gentibus principum litteras deprensas in commentariis regiis habebant, in Achaeis caecum erat crimen nullis eorum litteris inventis.

Aetolis dimissis Acarnanum citata gens. in his nihil movatum nisi quod Lencas exempta est Acarnanum concilio. quaerendo deinde latius, qui publice aut privatim partium regis fuissent, in Asiam quoque cognitionem extendere et ad Antissam in Lesbo insula diruendam, raducendos Methymnam Antissaeos Labeonem miserunt, quod Antenorem regium praefectum, quo tempore cum embis circa Lesbum est vagatus, portu receptum comenatibus iuissent. duo securi percussi viri insignes, Andronicus Andronici filius Aetolus, quod patrem secutus arma contra populum Romanum tulisset, et Neo Thebanus, quo auctore societatem cum Perse iunxerant.

XXXII. His rerum externarum cognitionibus interpositis Macedonum rursus advocatum concilium; promittatum, quod ad statum Macedoniae pertinebat, senatores, quos synedros vocant, legendos esse, quorum consilio res publica administraretur. nomina deinde sunt recitata principum Macedonum, quos cum liberis maioribus quam quindecim annos natis praecedere in Italiam placeret. id prima specie saevom, mox apparuit multitudini Macedonum pro libertate sua esse factum. nominati sunt enim regis amici purpuratique, duces exercitum, praefecti navium aut praesidiorum, servire regi humiliter, aliis superbe imperare adsueta; praedivites alii, alii, quos fortuna non aequarent, his sumptibus pares; regius omnibus victus vestitusque, nulli civilis animus, neque legum neque libertatis aequae patiens. omnes igitur, qui in aliquis

ministeriis regiis, etiam qui in legationibus fuerant, iussi Macedonia excedere atque in Italiam ire; qui non parvis  
7 set imperio, mors denuntiata. leges Macedoniae dedit cum tanta cura, ut non hostibus victis, sed sociis bene meritis dare videretur, et quas ne usus quidem longo tempore, qui unus est legum corrector, experiendo argueret.

8 Ab seriis rebus ludicrum ex multo ante praeparato, et in Asiae civitates et ad reges missis qui denuntiarent et cum circumiret ipse Graeciae civitates invitatis principibus, magno apparatu Amphipoli fecit. nam et artificum  
9 omnis generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe terrarum multitudo, et athletarum et nobilium equorum convenit, et legationes cum victimis, et quidquid aliud  
10 deorum hominumque causa fieri magnis ludis in Graecia solet, ita factum est, ut non magnificentiam tantum, sed prudentiam in dandis spectaculis, ad quae rudis tum Ro-  
11 mani erant, admirarentur. epulae quoque legationibus paratae et opulentia et cura eadem. vulgo dictum ipsius ferebant, et convivium instruere et ludos parare eiusdem esse qui vincere bello sciret.

1 XXXIII. Editio ludicro omnis generis clupeisque aereis in naves inpositis cetera omnis generis arma cum-  
2 lata [in] ingentem acervum, precatus Martem, Minervam Luamque matrem et ceteros deos, quibus spolia hostium dicare ius fasque est, ipse imperator face subdita succendit, deinde circumstantes tribuni militum pro se quis  
3 que ignes coniecerunt. notata est in illo conventu Europae Asiaeque, undique partim ad gratulationem, partim ad spectaculum contracta multitudo, tantis navalibus terrestribusque exercitibus ea copia rerum, ea vilitas an-  
4 nonae, ut et privatis et civitatibus et gentibus dona data pleraque eius generis sint ab imperatore, non in usum modo praesentem, sed etiam quod domos aveherent.  
5 spectaculo fuit ei quae venerat turbae non scaenicum magis ludicrum, non certamina hominum aut curricula equorum, quam praeda Macedonica omnis, ut viseretur, exposita statuarum tabularumque, textilium et vasorum ex auro et argento et aere et ebore factorum ingenti.

cura in ea regia, ut non in praesentem modo speciem, 6  
qualibus referta regia Alexandreae erat, sed in perpetuum usum fierent. haec in classem inposita devehenda 7  
Romam Cn. Octavio data.

Paulus, benigne legatis dimissis, transgressus Strymonem mille passuum ab Amphipoli castra posuit; inde profectus Pellam quinto die pervenit. praetergressus 8 urbem, ad Spelaeum quod vocant biduum moratus, P. Nasicam et Q. Maximum filium cum parte copiarum ad depopulandos Illyrios, qui Persea iuverant bello, misit, iussos ad Oricum sibi occurrere; ipse Epirum petens quintis decimis castris Passaronem pervenit.

XXXIII. Haud procul inde Anici castra aberant. 1  
ad quem litteris missis, ne quid ad ea quae fierent moveretur — senatum praedam Epiri civitatum, quae ad Persea defecissent, exercitui dedisse —, summissis centurionibus in singulas urbes, qui se dicerent ad praesidia deducenda venisse, ut liberi Epirotae sicut Macedones essent, denos principes ex singulis evocavit civitatibus. quibus cum denuntiasset, ut aurum atque argentum in publicum proferretur, per omnes civitates cohortes dimisit. ante in ultiores quam in propioris profecti, ut uno 3  
die in omnes perveniretur. edita tribunis centurionibus 4  
quae erant quae agerentur. mane omne aurum argentumque conlatum, hora quarta signum ad diripiendas urbes datum est militibus, tantaque praeda fuit, ut in equitem 5  
quadringeni denari, peditibus duceni dividerentur, centum quinquaginta milia capitum humanorum abducerentur. muri deinde direptarum urbium diruti sunt; ea fuere 6  
oppida circa septuaginta. vendita praeda omnis; inde ea summa militi numerata est. Paulus ad mare Oricum 7  
descendit, nequaquam, ut ratus erat, expletis militum animis, qui tamquam nullum in Macedonia gessissent bellum expertis regiae praedae [se] esse indignabantur. Orici cum missas cum Scipione Nasica Maximoque filio 8  
copias invenisset, exercitu in naves inposito in Italiam traiecit. et post paucos dies Anicius conventu reliquorum 9  
Epirotarum Acarnanumque acto iussisque in Italiam sequi principibus, quorum cognitionem causae [se-

natui] reservarat, et ipse navibus expectatis, quibus usus Macedonicus exercitus erat, in Italiam traiecit.

- 10 Cum haec in Macedonia Epiroque gesta sunt, legati qui cum Attalo ad finiendum bellum inter Gallos et re-
- 11 gem Eumenem missi erant, in Asiam pervenerunt. induitiis per hiemem factis et Galli domos abierant et rex in hiberna concesserat Pergamum gravique morbo aeger fuerat. verum primum ex domo excivit, iamque Synnada pervenerant, cum Eumenes ad Sardis undique exerci-
- 12 tum contraxerat. ibi Romani cum et Solovettium ducem Gallorum Synnadis [...] adlocuti sunt, et Attalus cum eis profectus, sed castra Gallorum intrare eum non pla-
- 13 cuit, ne animi ex disceptatione irritarentur. P. Licinius cum regulo Gallorum est locutus rettulitque, ferociorem
- 14 eum deprecando factum, ut mirum videri possit, inter tam opulentos reges, Antiochum Ptolemaeumque, tantum legatorum Romanorum verba valuisse, ut extemplo pacem facerent, apud Gallos nullius momenti fuisse.
- 1 XXXV. Romam primum reges captivi, Perseus et Gentius, in custodiam cum liberis abducti, dein turba alia captivorum, tum quibus Macedonum denuntiatum
- 2 erat, ut Romam venirent, principum[que] Graeciae; nam hi quoque non solum praesentes exciti erant, sed etiam si qui peregre esse dicebantur, litteris arcessiti sunt.
- 3 Paulus ipse post dies paucos regia nave ingentis magnitudinis, quam sexdecim versus remorum agebant, ornata Macedonicis spoliis, non insignium tantum armorum, sed etiam regionum textilium, adverso Tiberi ad urbem est subvectus, completis ripis obviam effusa mul-
- 4 titudine. paucos post dies Anicius et Octavius classe sua advecti. tribus is omnibus decretus est ab senatu triumphus, mandatumque Q. Cassio praetori, cum tribunis plebis ageret, ex auctoritate patrum rogationem ad plebem ferrent, ut is, quo die urbem triumphantes in-
- 5 herentur, imperium esset. intacta invidia media sunt, ad summa ferme tendit. nec de Anici nec de Octavi triumpho dubitatum est; Paulum, cui ipsi quoque se
- 6 comparare erubuissent, obtrectatio carpsit. antiqua disciplina milites habuerat; de praeda parcius quam spera-

verant ex tantis regis opibus, dederat nihil relicturis, si  
aviditati indulgeretur, quod in aerarium deferret. totus 7  
Macedonicus exercitus imperatori [iratus fuit]; itaque  
neglegenter [erat] adfuturus comitiis ferendae legis. sed 8  
eos Ser. Sulpicius Galba, qui tribunus militum secundae  
legionis in Macedonia fuerat, privatim imperatori inimi-  
cus, prensando ipse et per suae legionis milites sollici-  
tando stimulaverat, ut frequentes ad suffragium adessent:  
imperiosum ducem et malignum antiquando rogationem, 9  
quae de triumpho eius ferretur, ulciscerentur. plebem  
urbanam secuturam esse militum iudicia. pecuniam illum  
dare potuisse, militem honorem dare [non] posse. ne  
speraret ibi fructum gratiae, ubi non meruisset.

XXXVI. Is incitatis, cum in Capitolio rogationem 1  
eam Ti. Sempronius tribunus plebis ferret et privatis  
[de] lege dicendi locus esset, ad suadendum ut in re  
minime dubia haut quisquam procederet, Ser. Galba re- 2  
pente processit et a tribunis postulavit, ut, quoniam hora  
iam octava diei esset nec satis temporis ad demonst-  
randum haberet, cur L. Aemilium non iuberent triumphare,  
in posterum diem differrent et mane eam rem agerent:  
integro sibi die ad causam eam orandam opus esse.  
cum tribuni dicere eo die, si quid vellet, iuberent, in 3  
noctem rem dicendo extraxit referendo admonendoque,  
exacta acerbe munia militiae: plus laboris, plus periculi  
quam desiderasset res iniunctum, contra in praemiis, in  
honoribus omnia artata, militiamque, si talibus succedat 4  
ducibus, horridiorem asperiores[que] bellantibus, ean-  
dem victoribus inopem atque inhonoratam futuram. Ma-  
cedonas in meliore fortuna quam milites Romanos esse.  
si frequentes postero die ad legem antiquandam ades- 5  
sent, intellecturos potentis viros, non omnia in ducis,  
aliquid et in militum manu esse. his vocibus incitati 6  
postero die milites tanta frequentia Capitolium comple-  
verunt, ut aditus nulli praeterea ad suffragium ferendum  
esset. intro vocatae primae tribus cum antiquarent, con- 7  
sursus in Capitolium principum civitatis factus est, in-  
lignum facinus esse clamitantium, L. Paulum tanti belli  
victorem despoliari triumpho: obnoxios imperatores tradi 8

licentiae atque avaritiae militari. nunc nimis saepe ambitionem peccari: quid, si domini milites imperator imponantur? in Galbam pro se quisque probra inge-  
 9 tandem hoc tumultu sedato M. Servilius, qui cons-  
 magister equitum fuerat, ut de integro eam [rem]  
 rent ab tribunis petere dicendique sibi ad popu-  
 10 potestatem facerent. tribuni cum ad deliberandum  
 cessissent, victi auctoritatibus principum de integro a  
 coeperunt revocatuosque se easdem tribus renu-  
 runt, si M. Servilius aliquae privati, qui dicere vel  
 dixissent.

1 XXXVII. [Tum Servilius] ‘quantus imperato-  
 Aemilius fuerit, Quirites, si ex alia re nulla aesti  
 possit, vel hoc satis erat, quod cum tam seditiosos  
 leves milites, tam nobilem, tam temerarium, tam  
 quentem ad instigandam multitudinem inimicum in  
 stris haberet, nullam in exercitu seditionem ha-  
 2 eadem severitas imperii, quam nunc oderunt, tum  
 continuit. itaque antiqua disciplina habiti quiever-  
 3 Servius quidem Galba, si in L. Paulo accusandi ti-  
 nium ponere et documentum eloquentiae dare vo-  
 non triumphum impedire debuit, quem, si nihil a  
 4 senatus iustum esse iudicaverat, sed postero die q  
 triumphatum esset, privatum cum visurus esset, ne  
 deferret et legibus interrogaret, aut serius paulo,  
 primum magistratus ipse cepisset, diem diceret iniri-  
 5 eum ad populum accusaret. ita et pretium recte  
 triumphum haberet L. Paulus pro egregie bello ges-  
 poenam, si quid et vetere gloria sua et nova indig-  
 6 fecisset. sed videlicet, cui crimen nullum, [nullum]  
 brum dicere poterat, eius obtrectare laudes voluit. c  
 integrum hesterno die [ad] accusandum L. Paulum p  
 quattuor horas, quantum supererat diei, dicendo ab-  
 7 peit. quis unquam tam nocens reus fuit, cuius  
 vitae tot horis expromi non possent? quid interim ob-  
 8 quod L. Paulus, si causam dicat, negatum velit? i  
 mihi aliquis contiones parumper faciat, unam mil-  
 Macedonicorum, puram alteram integrioris iudicii  
 vore et odio, universi populi Romani. aput contio

itam et urbanam prius res agatur. quid apud Quirites 9  
 ananos, Ser. Galba, diceret? illa enim tibi tota abscisa  
 io esset "in statione severius et intentius stetisti;  
 liae acerbius et diligentius circumitae sunt; operis  
 quam antea fecisti, cum ipse imperator ut exactor  
 umiret; eodem die et iter fecisti et in aciem ex itinere  
 ctus es. ne] victorem quidem te adquiescere passus 10  
 statim ad persequendos hostes duxit. cum te praeda  
 ienda locupletem facere posset, pecuniam regiam  
 slaturus in triumpho est et in aerarium laturus."  
 3 sicut ad militum animos stimulandos aliquem acu- 11  
 n habent, qui parum licentiae, parum avaritiae suae  
 rvitum censent, ita apud populum Romanum nihil  
 uissent, qui ut vetera atque audita a parentibus suis 12  
 repetat, quae ambitione imperatorum clades acceptae  
 , quae severitate imperii victoriae partae, proximo  
 e Punico bello quid inter M. Minucium magistrum  
 itum et Quintum Fabium Maximum dictatorem in-  
 uerit meminit. itaque accusatorem hiscere prohi- 13  
 set et supervacaneam defensionem Pauli fecisset.  
 seatur ad alteram contionem, nec Quirites vos, sed 14  
 tes videor appellaturus, si nomen hoc saltem ruborem  
 itere et verecundiam aliquam imperatoris violandi ad-  
 e possit.

**XXXVIII.** Equidem ipse aliter adfectus animo sum, 1  
 apud exercitum mihi loqui videar, quam paulo ante  
 n, cum ad plebem urbanam spectabat oratio. quid  
 m dicitis, milites? aliquis est Romae, praeter Persea, 2  
 triumphari de Macedonibus nolit; et eum non isdem  
 ubus discernitis quibus Macedonas vicistis? vincere  
 prohibuisset, si potuisset, qui triumphantis urbem  
 e prohibet. erratis, milites, si triumphum imperatoris 3  
 um et non militum quoque et universi populi Romani  
 decus censetis. non unius in hoc Pauli — multi 4  
 m, qui ab senatu non inpetrarunt triumphum, in monte  
 ano triumpharunt; nemo L. Paulo magis eripere decus  
 ecti belli Macedonici potest quam C. Lutatius primi  
 ici belli, quam P. Cornelio secundi, (quam illi qui  
 mphaverant) nec L. Paulum minorem aut maiorem 5



- imperatorem triumphus faciet —, militum magis in hoc  
6 universique populi Romani fama agitur, primum ne in-  
vidiae et ingrati animi adversus clarissimum quemque  
civem opinionem habeat et imitari in hoc populum Athe-  
niensem, lacerantem invidia principes suos, videatur.  
7 satis peccatum in Camillo a maioribus vestris est, quem  
tamen ante receptam per eum a Gallis urbem violarunt;  
satis insuper [a] vobis in P. Africano. Literni domici-  
lium et sedem fuisse domitoris Africae, Literni sepulcrum  
8 ostendi erubescamus. gloria sit par illis viris L. Paulus,  
iniuria vestra [ne] exaequetur. haec igitur primum in-  
fama deleatur, foeda aput alias gentes, damnosa aput  
9 nostros. quis enim aut Africani aut Pauli similis [esse  
10 in] ingrata et inimica bonis civitate velit? si infamia  
nulla esset et de gloria tantum ageretur, qui tandem tri-  
umphus non communem nominis Romani gloriam habet?  
11 tot de Gallis triumphi, tot de Hispanis, tot de Poenis  
ipsorum tantum imperatorum an populi Romani dicun-  
tur? quemadmodum non de Pyrrho modo nec de Hanni-  
bale, sed de Epirotis Carthaginiensibusque et Macedoni-  
bus triumphi acti sunt, sic non M. Curius tantum nec  
12 P. Cornelius, sed Romani triumpharunt. militum quidem  
propria est causa, qui et ipsi laureati et [suis] quisque  
donis quibus donati sunt insignes triumphum nomina  
cientes suasque et imperatoris laudes canentes per urbem  
13 incedunt. si quando non deportati ex provincia milites  
ad triumphum sunt, fremunt, et tamen tum quoque se  
absentis, quod suis manibus parta victoria sit, triumphare  
14 credunt. si quis vos interroget, milites, ad quam rem in  
Italiam deportati et non statim confecta provincia dimissi  
sitis, quid Romam frequentes sub signis veneritis, quid  
moremini hic et non diversi domos quisque abeat is ve-  
stras, quid aliud respondeatis quam vos triumphantis  
videri velle? vos certe victores conspici velle debebat.  
triumphatum nuper de Philippo patre huius et de An-  
tiocho est.
- 1 XXXVIII. Ambo regnabant, cum de iis triump-  
tum est. de Perseo capto, in urbem cum liberis abducto  
2 non triumphabitur? quodsi in curru scandentis Capito-

, auratos purpuratosque, ex inferiore loco L. Paulus  
 urba togatorum unus privatus interroget "L. Anici,  
 Octavi, utrum vos digniores triumpho esse an me  
 etis?", curru descenduri et prae pudore videntur in-  
 a ipsi sua tradituri. et vos Gentium quam Persea 3  
 in triumpho mavoltis, Quirites, et de accessione  
 is belli quam de bello triumphari? et legiones ex 4  
 ico laureatae urbem inibunt et navales socii, Mace-  
 cae legiones suo abrogato triumpho alienos specta-  
 ? quid deinde tam opimae praedae, tam opulenta  
 riae spoliis fiet? quonam abdentur illa tot milia ar- 5  
 um detracta corporibus hostium? an in Macedoniam  
 ttentur? quo signa aurea, marmorea, eburnea, tabu-  
 pictae, textilia, tantum argenti caelati, tantum auri,  
 a pecunia regia? an noctu, tamquam furtiva, in aera- 6  
 i deportabuntur? quid? illud spectaculum maximum,  
 lissimus opulentissimus[que] rex captus, ubi victori  
 ilo ostendetur? quos Syphax rex captus, accessio 7  
 ici belli, concursus fecerit, plerique meminimus. Per-  
 rex captus, Philippus et Alexander filii regis, tanta  
 ina, subtrahentur civitatis oculis? ipsum L. Paulum, 8  
 consulem, domitorem Graeciae, omnium oculi con-  
 ere urbem curru ingredientem avent; ad hoc fecimus  
 ulem, ut bellum per quadriennium ingenti etiam pu-  
 nostro tractum perficeret. cui sortito provinciam, 9  
 proficiscenti praesagientibus animis victoriam trium-  
 nque destinavimus, ei victori triumphum [sumus]  
 turi? et quidem non tantum [homines], sed deos  
 n suo honore fraudaturi? dis quoque enim, non solum 10  
 inibus debetur triumphus. maiores vestri omnium  
 narum rerum et principia exorsi ab dis sunt et  
 n statuerunt. consul proficiscens praetorve palu- 11  
 a lictoribus in provinciam et ad bellum vota in  
 itolio nuncupat; victor perpetrato eo [eo]dem in  
 itolio triumphans ad eosdem deos, quibus vota  
 upavit, merita dona portans redit. pars non mi- 12  
 a triumpho est victimae praecedentes, ut appareat dis  
 es agentem imperatorem ob rem publicam bene ge-  
 i redire. omnis illas victimas, quas traducendas in

- 13 triumpho dicavit, alias alio ducente mactabitis? quid?  
 illas epulas senatus, quae nec privato loco nec publico  
 profano, sed in Capitolio eduntur — utrum hominum vo-  
 luptatis causa an deorum hominumque? — auctore Servio
- 14 Galba turbaturi estis? L. Pauli triumpho portae clauden-  
 tur? rex Macedonum Perseus cum liberis et turba alia  
 captivorum, spolia Macedonum, [in] circo Flaminio relin-  
 quentur? L. Paulus privatus, tamquam rure rediens, a
- 15 porta domum ibit? et tu, centurio, miles, quibus ab im-  
 peratore Paulo do[natus sis donis, quos tibi honores  
 se]natus decrevit potius quam [quid] Servius Galba  
 fabuletur, audi. et hoc adicere [me decet:] me po-
- 16 tius quam illum audi. ille nihil praeterquam loqui, et  
 ipsum id maledice ac maligne, didicit, ego ter et viciens  
 cum hoste provocato pugnavi; ex omnibus, cum quibus  
 manum conserui, spolia rettuli, insigne corpus honestis  
 cicatricibus, omnibus adverso corpore exceptis, habeo.
- 17 nudasse deinde se dicitur et quo quaeque bello vulnera  
 accepta essent rettulisse. quae dum ostendat, adaperitis  
 forte quae velanda erant, tumor inguinum proximis risum
- 18 movit. tum ‘hoc quoque quod ridetis’ inquit ‘in equo  
 dies noctesque persedendo habeo, nec magis me eius  
 quam cicatricum harum pudet paenitetque, quando num-  
 quam mihi impedimento ad rem publicam bene gerendam
- 19 domi militiaeque fuit. ego hoc ferro saepe vexatum cor-  
 pus vetus miles adulescentibus militibus ostendi, Galba
- 20 nitens et integrum denudet. revocate, si videtur, tribuni,  
 ad suffragium tribus; ego ad vos, milites, [...]
- 1 XXXX. [Sum]mam omnis captivi auri argentique  
 translati [sestertiū] miliens ducenties fuisse Valerius  
 Antias tradit; qua haut dubie maior aliquanto summa ex  
 numero plaustrorum ponderibusque auri, argenti genera-
- 2 tim ab ipso scriptis efficitur. alterum tantum aut in bel-  
 lum proximum absumptum aut in fuga, cum Samothracen  
 peteret, dissipatum tradunt; eoque id mirabilius erat,  
 quod tantum pecuniae intra triginta annos post bellum  
 Philippi cum Romanis partim ex fructu metallorum, par-
- 3 tim ex vectigalibus aliis coacervatum fuerat. itaque admo-  
 dum inops pecuniae Philippus, Perseus contra praedives

cellare cum Romanis coepit. ipse postremo Paulus in 4  
 arduum, magnam cum dignitate alia corporis, tum senecta  
 praesa maiestatem prae se ferens; [post] currum inter alios  
 illustres viros filii duo, [Q.] Maximus et P. Scipio; de-  
 inde equites turmatim et cohortes peditum suis quaeque  
 ordinibus. pediti in singulos dati [denari] centeni, du- 5  
 plex [centurioni, triplex] equiti. tantum pediti daturum  
 fuisse credunt et pro rata aliis, si aut non refragati ho-  
 nori eius fuissent, aut benigne hac ipsa summa pronun-  
 tiata acclamassent.

Sed non Perseus tantum per illos dies documentum 6  
 humanorum casum fuit, in catenis ante currum victoris  
 ducis per urbem hostium ductus, sed etiam victor Paulus,  
 auro purpuraque fulgens. nam duobus e filiis, quos duo- 7  
 bus datis in adoptionem solos nominis, sacrorum familiae-  
 que heredes retinuerat domi, minor, ferme [duodecim]  
 annos natus, quinque diebus ante triumphum, maior  
 quattuordecim annorum triduo post triumphum decessit,  
 quos praetextatos curru vehi cum patre, sibi ipsos similis 8  
 praedestinantis triumphos, oportuerat. paucis post diebus, 9  
 data a M. Antonio tribuno plebis contione, cum de suis  
 rebus gestis more ceterorum imperatorum dissereret, me-  
 morabilis eius oratio et digna Romano principe fuit.

XXXXI. 'Quamquam et qua felicitate rem publi- 1  
 cam administraverim et [quae] duo fulmina domum meam  
 per hos dies perculerint, non ignorare vos, Quirites, ar-  
 bitror, cum spectaculo vobis nunc triumphus meus, nunc  
 funera liberorum meorum fuerint, tamen paucis quaeso 2  
 sinatis me cum publica felicitate comparare eo quo debeo  
 animo privatam meam fortunam. profectus ex Italia 3  
 classem a Brundisio sole orto solvi, nona diei hora cum  
 omnibus meis navibus Coreyrae tenu[i] portu[m]. inde  
 quinto die Delphis Apollini pro me exercitibusque et  
 classibus lustrandis sacrificavi. a Delphis quinto die in 4  
 castra perveni; ubi exercitu accepto, mutatis quibusdam,  
 quae magna impedimenta victoriae erant, progressus,  
 quia inexpugnabilia [castra] hostium erant neque cogi  
 pugnare poterat rex, inter praesidia eius saltum ad Pe-  
 tram evasi et ad Pydnam regem acie vici, Macedoniam 5

in potestatem populi Romani redegi et quod bellum quadriennium quattuor ante me consules ita gesser ut semper successorī traderent gravius, id ego quindecim diebus perfeci. aliarum deinde secundarum rerum vix proventus secutus: civitates omnes Macedoniae se dederunt; gaza regia in potestatem venit; rex ipse tractibus prope ipsis dis in templo Samothracum cum liber est captus. mihi quoque ipsi nimia iam fortuna vix eoque suspecta esse. maris pericula timere coepi in te pecunia regia in Italiam traicienda et victore exer-  
 8 transportando. postquam omnia secundo navium cum in Italiam pervenerunt neque erat quod ultra precor illud optavi, ut cum ex summo retro volvi fortuna consuesset, mutationem eius domus mea potius quam publica sentiret. itaque defunctam esse fortunam publicam mea tam insigni calamitate spero, quod triumphus meus, velut ad ludibrium casuum humanorum, duodecim  
 10 funeribus liberorum meorum est interpositus. et cum et Perseus nunc nobilia maxime sortis mortalium exempla spectemur, ille, qui ante se captivos [captivus] i  
 11 duci liberos vidit, incolumes tamen eos habet, ego, de illo triumphavi, ab alterius funere filii currum [excedens, domum] ex Capitolio [altero] prope iam exire veni, neque ex tanta stirpe liberum superest qui L. Aemilius  
 12 Pauli nomen ferat. duos enim tamquam ex magna progenie liberorum in adoptionem datos Cornelia et Fabia gens habent, Pauli in domo praeter senem nemo superest. sed hanc cladem domus meae vestra felicitas et cuncta fortuna publica consolatur.

1 XXXXII. Haec tanto dicta animo magis confudaudientium animos quam si miserabiliter orbitatem suam defiendo locutus esset.

2 Cn. Octavius kalendis Decembribus de rege Perseam navalem triumphum egit. is triumphus sine captivis fuit  
 3 sine spoliis. dedit sociis navalibus in singulos denos septuagenos quinos, gubernatoribus, qui in navibus fuerant, duplex, magistris navium quadruplex.

4 Senatus deinde habitus est. patres censuerunt, Q. Cassius Perseam regem cum Alexandro filio Albanum

custodiam duceret; comites, pecuniam, argentum, instrumentum quod haberet nihil [... Bithys, filius Cotyis] regis Thracum, [cum] obsidibus in custodiam Carseolos est missus. ceteros captivos, qui in triumpho ducti erant, in carcerem condi placuit. paucos post dies quam haec acta, legati ab Cotye rege Thracum venerunt, pecuniam ad redimendum filium aliosque obsides adportantes. eis in senatum introductis, et id ipsum argumenti praetendentibus orationi, non sua voluntate Cotyn bello iuvisse Persea, quod obsides dare coactus esset, orantibusque, ut eos pretio, quantum ipsi statuissent patres, redimi paterentur, responsum ex auctoritate senatus est, populum Romanum meminisse amicitiae, quae cum Cotye maioribusque eius et gente Thracum fuisset: obsides datos crimen, non criminis defensionem esse, cum Thracum genti ne quietus quidem Perseus, nedum bello Romano occupatus timendus fuerit. ceterum etsi Cotys Persei gratiam praetulisset amicitiae populi Romani, magis quid se dignum esset quam quid merito eius fieri posset aestimatarum, filium atque obsides ei remissurum. beneficia gratuita esse populi Romani; pretium eorum malle relinquere in accipientium animis quam praesens exigere. legati tres nominati, Titus Quinctius Flamininus, C. Licinius Nerva, M. Caninius Rebilus, qui obsides in Thraciam reducerent, et Thracibus munera data in singulos binum milium aeris. Bithys cum ceteris obsidibus a Carseolis accersitus ad patrem cum legatis missus. naves regiae captae de Macedonibus, invisitatae ante magnitudinis, in campo Martio subductae sunt.

XXXXIII. Haerente adhuc non in animis modo, sed paene in oculis memoria Macedonici triumphi, L. Anicius Quirinalibus triumphavit de rege Gentio Illyrisque. similia omnia magis visa hominibus quam paria: minor ipse imperator, et nobilitate Anicius cum Aemilio, et iure imperii praetor cum consule conlatus; non Gentius Perseo, non Illyrii Macedonibus, non spolia spoliis, non pecunia pecuniae, non dona donis comparari poterant. itaque sicut praefulgebat huic triumphus recens, ita apparebat ipsum per se intuentibus nequaquam esse contemnendum.

4 perdomuerat intra paucos dies terra marique feroci  
 locis munimentisque fretam gentem Illyriorum; reg  
 regiaeque omnis stirpis ceperat. transtulit in triumphum  
 multa militaria signa spoliaque alia et suppellectilem  
 5 giam, auri pondo viginti et septem, argenti decem  
 novem pondo, denarium decem tria milia, et centum  
 6 ginti milia Illyrici argenti. ante currum ducti Gentius  
 rex cum coniuge et liberis et Caravantius frater regis  
 7 aliquot nobiles Illyri. de praeda militibus in singulis  
 quadragenos quinos denarios, duplex cenfurioni, triplici  
 equiti, sociis nominis Latini quantum civibus et so  
 8 navalibus dedit quantum militibus. laetior hunc triumphum  
 est secutus miles, multisque dux ipse carminibus  
 celebratus. sestertium ducentiens ex ea praeda redactum  
 esse auctor est Antias, praeter aurum argentumque, quod  
 in aerarium sit latum; quod quia unde redigi potu  
 9 non apparebat, auctorem pro re posui. rex Gentius cum  
 liberis et coniuge et fratre Spoletium in custodiam  
 senatus consulto ductus, ceteri captivi Romae in carcerem  
 coniecti; recusantibusque custodiam Spoletinis Iguvini  
 10 reges traducti. reliquum ex Illyrica praeda ducenti viginti  
 lembi erant, de Gentio rege capti; eos Corcyraeis  
 Apolloniatis et Dyrrhachinis Q. Cassius ex senatus  
 consulto tribuit.

1 XXXXIII. Consules eo anno agro tantum Ligurum  
 populato, cum hostes exercitus numquam eduxisset  
 nulla re memorabili gesta Romam ad magistratus sub  
 gandos redierunt, et primo comitali die consules cre  
 2 runt M. Claudium Marcellum, C. Sulpicium Gallum,  
 inde praetores postero die L. Iulium, L. Apulei  
 Saturninum, A. Licinium Nervam, P. Rutilium Calvum,  
 P. Quinctilium Varum, M. Fonteium. his praetorum  
 duae urbanae provinciae sunt decretae, duae Hispaniae  
 Sicilia ac Sardinia.

3 Intercalatum eo anno; postridie Terminalia [kalendae]  
 intercalariae fuerunt. augur eo anno mortuus  
 C. Claudius; in eius locum augures legerunt Titum Quinctium  
 Flaminium. et flamen Quirinalis mortuus Q. Iulius  
 Pictor.

Eo anno rex Prusia venit Romam cum filio Nicomede. 4  
 magno comitatu urbem ingressus ad forum a porta  
 ibunalque [Q.] Cassi praetoris perrexit; concursuque 5  
 ndique facto deos, qui urbem Romam incolerent, sena-  
 imque et populum Romanum salutatum se dixit venisse  
 t gratulatum, quod Persea Gentiumque reges vicissent,  
 facedonibusque et Illyris in dicionem redactis auxissent  
 nperium. cum praetor senatum ei, si velit, eo die datu- 6  
 um dixisset, biduum petiit, quo templa deum urbemque  
 t hospites amicosque viseret. datus qui circumduceret 7  
 um, [L.] Cornelius Scipio quaestor, qui et Capuam ei  
 bviam missus fuerat, et aedes, quae ipsum comitesque  
 ius benigne reciperent, conductae. tertio post die sena- 8  
 am adiit; gratulatus victoriam est; merita sua in eo bello  
 ommemoravit; petiit, ut votum sibi solvere, Romae in  
 apitolio decem maiores hostias et Praeneste unam For-  
 nae, liceret — ea vota pro victoria populi Romani esse 9  
 — et ut societas secum renovaretur agerque sibi de rege  
 Antiocho captus, quem nulli datum [a] populo Romano  
 alli possiderent, daretur. filium postremo Nicomedem  
 enatui commendavit. omnium qui in Macedonia impera-  
 res fuerant favores adiutus. itaque cetera quae petebat 10  
 oncessa, de agro responsum est, legatos ad rem inspec-  
 ndam missuros: [si] is ager populi Romani [factus esset,  
 um Antiochi] fuisset nec cuiquam datus esset, dignissi-  
 um eo dono Prusiam habituros esse; si autem Antiochi 11  
 on fuisset et eo ne populi quidem Romani factum appa-  
 eret aut datum Gallis esse, ignoscere Prusiam debere, si  
 x nullius iniuria quicquam ei datum vellet populus Ro-  
 manus. ne cui detur quidem, gratum esse donum posse, 12  
 uod eum qui det, ubi vellet, ablaturum esse sciat. fili 13  
 nicomedis commendationem accipere. quanta cura regum  
 micorum liberos tueatur populus Romanus, documento  
 tolemaeum Aegypti regem esse. cum hoc responso 14  
 Prusias est dimissus. munera ei ex [c ∞] sestertiis iussa  
 lari, et vasorum argenteorum pondo quinquaginta. et 15  
 ilio regis Nicomedi ex ea summa munera dari censuerunt,  
 x qua Masgabae filio regis Masinissae data essent, et  
 ut victimae aliaeque, quae ad sacrificium pertinerent, seu



- Romae seu Praeneste immolare vellet, regi ex publico  
16 sicut magistratibus Romanis praeberentur, et ut ex classe,  
quae Brundisi esset, naves longae viginti adsignarentur,  
quibus uteretur. donec ad classem dono datam ei rex  
17 pervenisset, L. Cornelius Scipio ne ab eo abscederet,  
sumptumque ipsi et comitibus praeberet, donec navem  
18 conscendisset. mire laetum cetera benignitate in se po-  
puli Romani regem fuisse ferunt: munera sibi ipsi emi-  
non sisse, filium iussisse donum populi Romani accipere. ◀  
19 haec de Prusia nostri scriptores. Polybius eum regem  
indignum maiestate nominis tanti tradit pilleatum, capite  
raso, obviam [ire] legatis solitum libertumque se populi  
20 Romani ferre: ideo insignia ordinis eius gerere; Romae  
quoque, cum veniret in curiam, summisisse se et osculo  
limen curiae contigisse et deos servatores suos senatum  
appellasse aliamque orationem non tam honorificam au-  
21 dientibus quam sibi deformem habuisse. moratus circa  
urbem triginta haut amplius dies in regnum est profectus.  
actumque in Asia bellum [...]
-

**TITI LIVI**  
**AB VRBE CONDITA**

**LIBRI.**

**EDIDIT**

**MARTINUS HERTZ.**

**VOL. IV. PARS II.**

*EDITIO STEREOTYPA.*



**EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.**

**LIPSIÆ MDCCCLXIV.**

21

## ADNOTATIO CRITICA.

Ne libri moles nimium excrescat, arietatem lectionis periocharum de a libro XXXXVI ab Ottone Iahnio cum viris doctis nuper communicatam plerumque per eos tantummodo locos equidem proponam, si praeter res quasdam minutiores orthographiam et ad distinguendationem pertinentes a Iahnii editione (i) recedendum mihi esse nui. praeterea ad nonnullos locos, quorum scriptura etiamnunc certa videtur, cum librorum mss. editiones tum vv. dd. coniecturas tuli. adiutus sum in his periochis censendis iterata collatione cod. azariani (N) per libros LXXXVII. XCI et CXX—CXXXXII a Th. ommsenio instituta (Nm); in iis nendandis operam post Iahnium imprimis collocaverunt Iosephus Ritzelmayr in progr. gymn. Mammil. Monac. a. 1859 p. 29—31 (b) et Carolus Halm in ann. phil. XXXI 507—509 (h).

In periocha lib. XLVI a Romanis, apus] I. F. Gr.: a roma N a romanis sr (i. e. codd. dett., ed. princ. om.), a Roma. i || XLVII K. Ian. id. Dr.: om. Ns .. i; al. v. ap. r., add. Beckerum ant. R. II, 2 211 || XLVIII, re] scripsi: regem i, re uera i, re autem h regem, sed

re uera r || populum] ante bellum addidi: ante concitavit add. i || XLVIII vicit] h: deuicit Ns i perucit r de Carthagine vicit aut tandem vicit b || † Orfitiano] i p. VIII: Orfitiano Ni aemilianó s Africano r || ea] scripsi (num haec?): et Ns i eius s om. sr ut h || filium ferens se et] scripsi: filium ferens et (se inter s et e om.) N se filium ferens et si || et Perseo] si: perseo N; num Perseoq. || L sparsum] sr: sarsum Ns farsum s sarsum i || Veneris usu in senecta] M. Seyffertus act. gymn. 1861, 299 sq. (in eandem ci. inciderat Arn. Schaeferus): uersus in senecta N uersus in senectam sr Venere usus in senecta h viribus (aut nervis) in senecta b; erat cum de venerosus (ἀρροδισιαστή: gloss. Labb.) in senecta cogitarem || LI millia viginti tria passuum Crev. Dr. s fere secuti cf. Dr. adn. || LII in auxilio] Ns: in auxilium r auxilio i || LII opibus] operibus h || M. Vatilium] s cf. Duk. A. Haackium enc. real. VI 2527: M. Vatilium i (num ex i silentio sic N? an typographi errore?) || LIII Acilius] cf. mus. phil. XVII 579 sq. n. 9 || LIII pacema p. Ro. in firmatam I. F. Gr. || LV impetrarunt sr impetrarant h || accidit (s. accessit) vox] s: accidit Ns accidit. i ac-

cidit audiri  $\epsilon r$  accidit ad aures vox  
 $\delta$  || etvictus] *N*: uictus  $\epsilon i$  || LVI extr.  
 saepe] saepe prospere  $\delta$  || LVII hisse  
 .. esse daturum] *h*: hisse .. se daturum  
*N* iis se .. daturum *I. F. Gr.* hisce  
 (isce *r*) .. se daturum *ri*; *de s v. Dr.*,  
 $\epsilon$  || LX senis et triente] *W*: senis  
 cum triente *Mommsenius r. Tribus*  
*p. 179 n. 4 (cf. Halmii ad Cic. pro*  
*Sest. §. 55 in ed. Lips. comm. Mar-*  
*quardii ant. R. III 2 n. 440; improb.*  
*Rubino in ind. schol. univ. Marb. a.*  
*1854 aest. p. XI sq. xxiv sq.) i* sexis et  
 triente *N* sesiscontriente  $\epsilon$  (*Voss.*);  
*al. s ap. Dr.*; semisse et triente *vg.*  
*cf. Mommsenium l. l. p. 180 n. 10* ||  
 LXI sociorum] aut amicorum (*sic r*)  
 $\epsilon$ : om. *N*.  $\epsilon$  || LXII quem victum oc-  
 cidit]  $\epsilon$ : qui uictus occidit *N* qui  
 uictus occiditur  $i$  || LXVII primo-  
 que .. Tarquinium imperium  $r$  *Ru-*  
*bino Untersuchungen etc. I 1, 501 sq.*  
 || LXVIII maritimos praedones (id  
 est piratas)] scripsi: maritimos prae-  
 dones id est piratas *N* maritimos  
 praedones  $\epsilon r$  (maritimos praedones  
 id est) piratas  $i$  || quinto]  $\epsilon$ : quin-  
 quies *N* quintum *ri || in culleum]  
 $h$ : in culleo (*s. culeo*) *N* culleo (*s.*  
*culeo*)  $\epsilon i$  || LXVIII f. Numidico, eo  
 quod cum  $\epsilon$  duobus || legendo et au-  
 diendo magnos viros]  $\epsilon r$ : audiendo  
 et legendo magnos uiros *N*  $\epsilon i$  (*h Seyf-*  
*fertus*); *al. ap. Dr.* ||  $\dagger$  magnos viros  
 avocabatur  $i$  || avocabatur *N* *I. F.*  
*Gr.*: *al. s ap. Dr.* otiabatur  $h$  vaca-  
 bat *Bas. b Crev. (Seyffertus ann. phil.*  
*83, 64)* || bello] a Rabirio *Sig. a Vi-*  
*bellio h et aut sic aut bello (quodam*  
*b*); *al. ap. Dr.* || LXX transferrentur  
 (*r*) et transferrent  $\epsilon$  populus trans-  
 ferret  $\delta$  || LXXXIII pressa]  $\epsilon$ : praessa  
*N* op (*s. b*) pressa  $\epsilon i$  mersa *ed. Camp.* || LXXXV complura *Ern.*  
*exerc. crit. I 5* || LXXXVI  
 Luceius  $\epsilon$  unus  $r$  Lucceju  
 || LXXXVII distribuerent  
 $r$  in quinque et triginta tri-  
 buerentur  $h$  || Q. Pompei]  
*Vell. et App. ll. a Dr. ll.*: Q  
 $\epsilon$  *Sig. i* que pompei *N*  $\epsilon r$  qu  
 $\epsilon$ ; num Q. [Pompeio, Q.]  
 || set]  $h$ : et || LXXXVIII  
 esse ante  $i$  coniecit *Halmius*  
*imp. Pomp. or. p. 107 e*  
 LXXXVIII cum sexto tr  
 cum Sextio tribuno plebi  
 cum Sertorio *Linkerus* || ]  
 Lucioque Caesare] scripsi  
 sare *N*  $r$  L. et C. Caesari  
*Gr. (at v. Dr.) C. L. Caes*  
 LXXXI et ciuibus quae ]  
 $r$  || habuerat  $\epsilon$  || LXXXI  
 pto]  $\epsilon$  unus: scriptus cons  
 (*al. s ap. Dr.*) privatus coi  
*F. Gr. i* || LXXXVI anno:  
*Vossius* || civitatem]  $\epsilon$ : ciu  
 num civitatis? || LXXX  
 exercitu *N* cum . exercitu  
*Dr., h b* || Romanam] *sic l*  
*mam s i, de N falsus* || sei  
*Nm*: senatorii || oculis et  
*Nm*: effossis oculis  $i$  || LX  
 qui .. adpulerat] (*s. app*  
 quem .. adpulerant *N*  $\epsilon$  (*al*  
 $\dagger$  quem .. adpulerant  $i$   $\epsilon$   
 adpulerat  $h$  || mucroni *I.*  
 [ei] incubuit *Dr.* || Bastiae  
 vocat *Gran. Lic. p. 21 B 1*  
 serniam] *Mommsenium h. R.*  
 mtam *N*  $\dagger$  mtam  $i$  *Nolam*  $\epsilon$   
 unus xxvii *Dr. xxiii prae*  
*cum Appiano Zachariae Sal*  
*n. 107* || LXXXX M. Don  
 Domitius *Sig. Cn. Domit*  
 LXXXXIII gestae qui] *ad**

lacc. explendis cf. hb, de s v. XXXXVII sic ut Ns sed s cf., lnn. ap. Dr., h || L. Aurelium] Aurelium || LXXXXVIII [ui] Ns: quae s qui (s?) edd. s sqq. cf. Dr., i || CII Bitonto Sig. || in Hierosolyma] (s. in lymam) s: hierosolyma Ns i lymae Francof. 1578 || CIII : cum Ns † cum i || cum in uxorem I. F. Gr. || Metelli aximi libri. maximi i || mis- (s?) vg. i || de .. liberis Mi- i W cf. I. F. Gr. || CIII exo- cripsi; itidem ci. Dr. h: exe- s exerce[n]te et hortante et s res gerente i || agente] s Sig.: om. Ns i || regno reli- gno N regno pulsus s om. gno . i || CV bellum caesari t germania dabantur s unus cf. Duk. Mommsenium comm. phil. Vrat. 1 p. 40 n. 104; al. umptius stud. Rom. p. 81 || | scripsi: caesis Ns caesis- de s cf. praeterea Dr.) Cae- CVI rege add. I. F. Gr.; f. ge, [rege] Eburonum, du- VII Pompeius legatus, pom- ato Ns || Pompeius delega- s. rogatus a) senatu et con- Gr. || contigit] et accidit s: i || CVIII M. Antonius et sus tr. pl. ... pulsi sunt, ... . i || ex hostilibus] sr: hosti- hostium s || CXI Varrianus s rronis vel Varronianis I. Gr. offensus est I. F. Gr. || nec] Gr.: om. libri . i || Achilla] elao libri || Pharnacem] s ex (vg.): prahaten N phrahar- phraaten (s ex sil. i) i; f. in nomine errorem commisit epi-

tomator || CXIII deferebatur (impe- rium) Sig. hb deferebatur s unus al- terve? || in (s. inde) pompeii Ns; f. Cn. Pompeius, Pompei (s. Cn. Pom- pei) || contra copias] r (i typographi ut vid. errore) || CXIII vocem hone- stam] ci. i: uocem N uocem quoque (et quoque uocem) s uocem . i; vo- cem quoque parem (aut memorabili- lem) I. F. Gr. || CXV ex Africa] s: et Africa Ns i || ad f. 'puto quaedam de morte Cn. Pompei excidisse' adn. i || CXVI et quod] ante senatui s unus Grut. W et sic i: quod || moventibus] vg. (monentibus r teste i; subest fort. error typographi): om. libri . i || C. Amatino] Sig.: chamates Ns † Cha- mates i; al. s ap. Dr. i || Mari] N: C. Marii s C. Mari i || CXVII . omni- busque (omnibusque Ns) prosperis exceptus . i || f. exceptus est et || de- inde plures s (?) r Leutschius l. l. (at Lov. 2 ex Dr. adn. in ed. Stuttg. non plures praebet, sed complures) || dis- cursus (s?) ri || CXX M. Antoni] h: M. Antonius Ns M. Antonio edd. || profugisset h. l. om. Nm || profugit et iussu recte f. h. || uenerat profugisset caesus a Nm; et caesus post profu- gisset, sic in N esse ratus, induxit i; de s v. Dr. || C., si recte video, abest a Nm || CXXII parumper prospere] P. la Roche phil. xviii 234: parum prospere libri prospere Xylander Delrius perprospere h || vinctum] ui- ctum s iunctum r insidiarum con- victum I. F. Gr. || CXXIII dein] Nm: deinde || CXXIII ab iis] vg.: ab his Nm ab eis i || altera deinde acie h: altera deinde N altero (et alter) de- inde s altero deinde proelio r altera dein die i || CXXV imperi] Nm: im- perii || CXXVII saxa et m. Nm. || ge-

rendum incitaretur ab uxore Fulvia  
 .. i; *sed, praeter voc. ab, incitaretur*  
*quoque voc. om. Nm; al. v. ap. Dr. ||*  
*concordia Nm || ibi] et in ea s: in N*  
*inde s unus, ut equidem conieceram ||*  
*CXXVIII Siculi] extat in Nm; er-*  
*rore typogr. om. vid. i. || CXXVIII*  
*milites] non om. Nm || in Ciliciam s*  
*unus ex Sicilia ci. Dr. in Asiam*  
*Ruhnkenius ad Vell. II, 79, 5 ||*  
*CXXVIII sq. anteu habitus erat*  
*dum cum cleopatra luxuriaretur*  
*tarde ex lib cxxx M antonius me-*  
*diam Nm || CXXX XVIII (non XVII*  
*cum i) et XVI Nm || reversus et ..*  
*emensus, circa] h: reversus est, ..*  
*emensus . circa || die etiam Nm ||*

CXXXII navalis] *N: nauales |*  
 CXXXIII redactis .. i || + cum ille  
 i || census ab eo de tribus h || Moe-  
 sos] *cf. Ritschelium ind. lect. Bonn. a*  
*1856 aest. p. VII sq. || referuntur]*  
*Nm s: refertur si || CXXXVIII] ara]*  
*ardi N s Ara D. (s?) Sig. || Caesaris*  
*Nm s: CXXXII ex] sic etiam Nm*  
*|| dati] dedit s additi Bas. a.*

Quas rationes in fragmentis ador-  
 nandis secutus sim, explicare hoc  
 loco nolui, ne nimium libri mole  
 augeretur; quae huc pertinent pro-  
 pediem in programmata aliquo ac-  
 demico a me exponuntur.

*Scr. Vratislaviae d. XXXIII m. Iul.*  
 a. MDCCCLXIII.

*part. I p. x a lin. 23. leg. labori sane et sudori || p. XXXXIII b. lin. 23.*  
*saret indicatum C || part. II p. 202 perioch. LV init. leg. et Dec.*

## LIBRORUM XLVI—CXXXXXII PERIOCHAE.

## EX LIB. XLVI.

Eumenes rex Romam venit, qui Macedonico bello medium erat. ne aut hostis iudicatus videretur, si exclusus esset, aut veratus crimine, si admitteretur, in commune lex lata est, ne cui gi Romam venire liceret. Claudius Marcellus consul Alpinos illos, C. Sulpicius Gallus consul Ligures subegit. legati Prusiae gis questi sunt de Eumene, quod fines suos popularetur, dixerunt e eum conspirasse cum Antiocho adversus populum Romanum. cietas cum Rhodis deprecantibus iuncta est. lustrum a censoribus nditum est: censa sunt civium capita trecenta triginta septem mi- viginti duo, princeps senatus M. Aemilius Lepidus. Ptolemaeus gypti rex, pulsus regno a minore fratre, missis ad eum legatis stitutus est. Ariarathe, Cappadociae rege, mortuo filius eius iarathes regnum accepit et amicitiam cum populo Romano per gatos renovavit. res praeterea adversus Ligures et Corsos et isitanos vario eventu gestas et motus Syriae mortuo Antiocho, qui ium Antiochum puerum admodum reliquerat, continet. hunc atiochum puerum cum Lysia tutore Demetrius Seleuci filius, qui mae obses fuerat, clam, quia non dimittebatur a Roma[nis, apsus] interemit, et ipse in regnum receptus. L. Aemilius Paulus, i Persen vicerat, mortuus. cuius tanta abstinentia fuit, ut, cum Hispania et ex Macedonia immensas opes retulisset, vix ex ictione eius redactum sit, unde uxori eius dos solveretur. Pompti- ae paludes a Cornelio Cethego consule, cui ea provincia evenerat, scatae, agerque ex iis factus.

## EX LIB. XLVII.

Cn. Tremellio praetori multa dicta est, quod cum M. Aemilio epido pontifice maximo iniuriose contenderat, sacrorumque quam agistatuum ius potentius fuit. lex de ambitu lata. lustrum a nsoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta viginti to milia trecenta sedecim, princeps [senatus] sex[tum] Aemilius epidus. inter Ptolemaeos fratres, qui dissidebant, foedus ictum, alter Aegypto, alter Cyrenis regnaret. Ariarathes, Cappadociae x, consilio Demetri Syriae regis et viribus pulsus regno, a senatu stitutus est. missi a senatu qui inter Masinissam et Carthagini- ses de agro iudicarent. C. Marcius consul adversus Dalmatas inum parum prospere, postea feliciter pugnavit; cum quibus illo configendi causa fuit, quod Illyrios, socios populi Romani, istaverant; eandemque gentem Cornelius Nasica consul domuit. Opimius consul Transalpinos Ligures, qui Massiliensium oppida ntropolim et Nicaeam vastabant, subegit. praeterea res in Hispania a conpluribus parum prospere gestas continet. consules anno vingentesimo nonagesimo octavo ab urbe condita magistratum cal. Ian.] inire coeperunt. mutandi comitia causa fuit, quod



Hispani rebellabant. legati ad disceptandum inter Carthaginienses et Masinissam missi nuntiaverunt, vim navalis materiae se Carthagine deprehendisse. aliquot praetores a provinciis avaritiae nomine accusati damnati sunt.

## EX LIB. XLVIII.

Lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta viginti quattuor milia. semina tertii belli Punici referuntur. cum in finibus Carthaginiensium ingens Numidarum exercitus duce Ariobarzane Syphacis nepote diceretur esse, M. Porcius Cato suasit, ut Carthaginiensibus, qui exercitum specie contra Masinissam, re contra Romanos accitum in finibus haberent, bellum indiceretur. contra dicente P. Cornelio Nasica placuit legatos mitti Carthaginem, qui specularentur, quid ageretur. castigato senatu Carthaginiensium, quod contra foedus et exercitum et navales materias haberent, pacem inter eos et Masinissam facere voluerunt, Masinissa agro, de quo lis erat, cedente. sed Gisgo Hamilcaris filius, homo seditiosus, qui tum in magistratu erat, cum senatus paritum se iudicio legatis dixisset, ita concitavit [populum] bellum adversus Romanos suadendo, ut legatos, quo minus viderentur, fuga explicuerit. id nuntiantes infestum iam senatum Carthaginiensibus infestiores fecerunt. M. Porcius Cato funus filii in praetura mortui tenuissimo, ut potuit — nam pauper erat —, sumptu fecit. Andriscus, qui se Persei filium, regis quondam Macedonias, ingenti adseveratione mentiretur, Romam missus. M. Aemilius Lepidus, qui princeps senatus sextis iam censoribus lectus, antequam expiraret, praecepit filiis, lecto se strato sine linteis, sine purpura efferrent, in relicum funus ne plus quam aeris decus consumerent: imaginum specie, non sumptibus nobilitari magnorum virorum funera solere. de beneficiis quaesitum. Publicia et Licinia, nobiles feminae, quae viros suos consulares necasse insimulabantur, cognita causa, cum praetori praedes vades dedissent, cognatorum decreto necatae sunt. Gulussa Masinissae filius nuntiavit, Carthagine dilectus agi, classem comparari et haud dubie bellum struere. cum Cato suaderet, ut eis bellum indiceretur, P. Cornelio Nasica dicente nihil temere faciendum, placuit decem legatos mitti exploratum. L. Licinius Lucullus, A. Postumius Albinus consules cum dilectum severe agerent nec quemquam gratia dimitterent, ab tribunis plebis, qui pro amicis suis vacationem impetrare non poterant, in carcerem coniecti sunt. cum Hispaniense bellum parum prospere aliquotiens gestum ita confudisset civitatem Romanam, ut ne ei quidem invenirentur, qui aut tribunatum exciperent aut legati ire vellent, P. Cornelius Aemilianus processit, et excepturum se militiae genus quodcumque imperatum esset professus est; quo exemplo omnes ad studium militandi concitavit. Lucullus consul, cum Claudius Marcellus [cui] successerat pacasse omnes Celtiberiae populos videretur, Vaccaeos et Cantabros et alias incognitas adhuc gentes in Hispania subegit. ibi P. Cornelius (Africanus) Scipio Aemilianus, L. Pauli filius, Africani nepos, set adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit et in expugnatione Interctatae urbis maius etiam periculum adiit; nam murum primus transcendit. Servius Sulpicius Galba praetor male adversus Lusitanos pugnavit. cum legati ex Africa cum oratoribus Carthaginiensium et Gulussa Masinissae filio redissent dicerentque, et exercitum se et classem Carthagine deprehendisse, perrogati

sententias placuit. Catone et aliis principibus senatus suadentibus, ut in Africam confestim transportaretur exercitus, quoniam P. Cornelius Nasica dicebat nondum sibi iustam causam belli videri, placuit, ut bello abstinerent, si Carthaginienses classem exuissent et exercitum dimisissent: si minus, proximi consules de bello Punico referrent. cum locatum a censoribus theatrum exstrueretur, P. Cornelio Nasica auctore tamquam inutile et nociturum publicis moribus ex senatus consulto destructum est populusque aliquamdiu stans ludos spectavit. Carthaginienses cum adversus foedus bellum Masinissae intulissent, victi ab eo annos habente nonaginta duos et sine pulpamine mandere (et si gustaret) panem tantum solito, insuper Romanum bellum meruerunt.

## EX LIB. XLVIII.

Tertii Punici belli initium altero et sescentesimo ab urbe condita anno, intra quintum annum quam erat coeptum consummati. inter M. Porcium Catonem et Scipionem Nasicam, quorum alter sapientissimus vir in civitate habebatur, alter optimus vir etiam a senatu iudicatus erat, diversis certatum sententiis est Catone suadente bellum et ut tolleretur deletereturque Carthago, Nasica dissuadente. placuit tamen, quod contra foedus naves haberent, quod exercitum extra fines duxissent, quod socio populi Romani et amico Masinissae arma intulissent, quod filium eius Gulussam, qui cum legatis Romanis erat, in oppidum non recepissent, bellum iis iudici. prius quam ullae copiae in naves inponerentur, Uticenses legati Romam venerunt, se suaeque omnia dedentes. ea legatio velut omen grata patribus, acerba Carthaginiensibus fuit. ludi patri Diti ad Tarentum ex praecepto librorum facti, qui [ante] annum centesimum, primo Punico bello, quingentesimo et altero anno ab urbe condita, facti erant. legati triginta Romam venerunt, per quos se Carthaginienses dedebant. Catonis sententia vicit, ut in decreto perstaretur et ut consules quam primum ad bellum proficiscerentur. qui ubi in Africam transierunt, acceptis quos imperaverant trecentis obsidibus et armis omnibus instrumentisque belli, si qua Carthagine erant, cum ex auctoritate patrum iuberent, ut in alium locum, dum a mari decem milia passuum ne minus remotum, oppidum facerent, indignitate rei ad bellandum Carthaginienses compulerunt. obsideri obpugnarique coepta est Carthago a L. Marcio, M'. Manilio consulibus. in qua obpugnatione cum neglectos ab una parte muros duo tribuni temere cum cohortibus suis inrupissent et ab oppidanis graviter caederentur, a Scipione † Orfitiano expliciti sunt, per quem et castellum Romanorum, quod nocte expugnabant, paucis equitibus iuvantibus liberatum est. castrorumque, quae Carthaginienses omnibus copiis ab urbe pariter egressi obpugnabant, liberatorum is ipse praecipuam gloriam tulit. praeterea cum ab inrita obpugnatione Carthaginis consul — alter enim Romam ad comitia ierat — exercitum duceret adversus Hasdrubalem, qui cum ampla manu saltum inicum insederat, suasit primo consuli, ne tam inico loco configeret, victus deinde complurium, qui et prudentiae eius et virtuti invidebant, sententiis et ipse saltum ingressus est. cum, sicut praedixerat, fusus fugatusque esset Romanus exercitus et duae cohortes ab hoste obsiderentur, cum paucis equitum turmis in saltum reversus liberavit eas et incolumes reduxit. quam virtutem eius et Cato, vir promptioris ad vituperandum linguae, in senatu sic prosecutus est, ut diceret reliquos, qui in Africa militarent,

umbras volitare, Scipionem vigere, et populus Romanus eo favore complexus, ut comitiis plurimae eum tribus consulem scriberent, cum hoc per aetatem non liceret. cum L. Scribonius tribunus plebis rogationem promulgasset, ut Lusitani, qui in fidem populo Romano dediti ab Servio Galba in Galliam venissent, in libertatem restituerentur, M. Cato acerrime suasit. extat oratio ea in annalibus eius inclusa. Q. Fulvius Nobilior ei, saepe ab eo in senatu laceratus, respondit pro Galba. ipse quoque Galba, cum se damnari videret, complexus duos filios praetextatos et Sulpici Galli filium, cuius tutor erat, ita miserabiliter pro se locutus est, ut rogatio antiquaretur. extant tres orationes eius, duae adversus Libonem tribunum plebis rogationemque eius habitae de Lusitanis, una contra L. Cornelium Cethegum, in qua Lusitanos prope se castra habentis caesos fatetur, quod compertum habuerit, equo atque homine suo ritu immolatis per speciem pacis adoriri exercitum suum in animo habuisse. Andriscus quidam, ultimae sortis homo, Persei regis filium ferens [se] et mutato nomine Philippus vocatus, cum ab urbe Roma, quo illum Demetrius Syriae rex ob hoc ipsum mendacium miserat, clam profugisset, multis ad falsam eius fabulam, velut ad veram coeuntibus, contracto exercitu totam Macedoniam aut voluntate incolentium aut armis occupavit. fabulam autem talem finxerat: ex paecie se et Perseo rege ortum traditum educandum Cretensi cuidam esse, ut in belli casus, quod ille cum Romanis gereret, aliquod velut semen stirpis regiae extaret. Adramyti se educatum usque ad duodecimum aetatis annum, patrem eum esse credentem a quo educaretur, ignarum generis fuisse sui. adfecto deinde eo, cum prope ad ultimum finem vitae esset, detectam sibi tandem originem suam falsaque matri libellum datum signo Persei regis signatum, quem sibi traderet, cum ad puberem aetatem venisset, obstationesque ultimas adiectas, ut res in occulto ad id tempus servaretur. pubescenti libellum traditum, in quo relictis sibi duo thensauri a patre dicerentur. tum scienti mulierem sese subditum esse, veram stirpem ignoranti edidisse genus atque obstatam, ut prius quam manaret ad Eumenen res, Perseo inimicum, excederet eis locis, ne interficeretur. eo se exterritum, simul sperantem aliquod a Demetrio auxilium, in Syriam se contulisse atque ibi primum, quis esset, palam expromere ausum.

## EX LIB. L.

Thessalia, cum et illam invadere armis atque occupare Pseudo-philippus vellet, per legatos Romanorum auxiliis Achaeorum defensa est. Prusias rex Bithyniae, omnium humillimorumque vitiorum, a Nicomede filio adiuvante Attalo rege Pergami occisus, habebat alterum filium, qui pro superiore ordine dentium enatum habuisset unum os continens dicitur. cum tres legatos ad pacem inter Nicomedem et Prusiam faciendam ad Romanos misissent, cum unus ex iis multis cicatricibus sparsum caput haberet, alter pedibus aeger esset, tertius ingenio socors haberetur, dixit Cato eam in legationem, nec caput nec pedes nec cor habere. in Syria, quae eo tempore stirpe generis parem regi Macedonum, inertia socordiaque similem Prusiae regem habebat, iacente eo in ganea et lustris Ammonius regnabat, per quem et amici omnes regis et Laodice regina et Antigonus Demetrii filius occisi sunt. Masinissa Numidiae rex maior nonaginta annis decessit, vir insignis. inter cetera iuvenalia opera, quae ad ultimum edidit, adeo etiam Veneris usu in senecta

ut post sextum et octogesimum annum filium genuerit. inter eros eius (maximus natu Micipsa, Gulussa, Mastanabal, qui Graecis litteris eruditus erat), P. Scipio Aemilianus, cum ne eis regnum pater reliquisset et dividere eos arbitro Sciusisset, partes administrandi regni divisit. item Phameae uni, praefecto equitum Carthaginiensium, viro forti et cuius sua opera Poeni utebantur, persuasit, ut ad Romanos cum suo transiret. ex tribus legatis, qui ad Masinissam missi M. Claudius Marcellus coorta tempestate fluctibus obrutus arthaginienses Hasdrubalem, Masinissae nepotem, quem rem habebant, hominem proditionis suspectum in curia inrunt; quae suspicio inde emanavit, quod propincus esset ae Romanorum auxilia iuvantis. P. Scipio Aemilianus cum item peteret, consul a populo dictus, quoniam per annos conri non licebat, cum magno certamine suffragantibus plebeis gnantibus ei aliquandiu patribus, legibus solutus et consul. M. Manilius aliquot urbes circumpositas Carthagini exit. Pseudophilippus in Macedonia, caeso cum exercitu P. o praetore, ab Q. Caecilio victus captusque est et recepta nia.

EX LIB. LI.

thago in circuitum XXIII passus patens, magno labore obt per partes capta est, primum a Mancino legato, deinde a e consule, cui extra sortem provincia Africa data erat. Carcenses portu novo, quia vetus a Scipione erat obstructus, t contracta clam exiguo tempore ampla classe infelicitet proelio pugnaverunt. Hasdrubalis quoque ducis eorum ad Nepherim oppidum loco difficili sita cum exercitu deleta Scipione, qui tandem [urbem] expugnavit septingentesimo uam erat condita. spoliolum maior pars Siculis, quibus erant, reddita. ultimo urbis excidio, cum se Hasdrubal Sciedidisset, uxor eius, quae paucis ante diebus de marito re non potuerat, ut ad victorem transfugerent, in medium se tis urbis incendium cum duobus liberis ex arce praecipitavit. exemplo patris sui Aemili Pauli, qui Macedoniam vicerat, cit, transfugasque ac fugitivos bestis obiecit. belli Achaici referuntur haec, quod legati Romani ab Achaeis pulsati sint i, missi, ut eas civitates, quae sub ditione Philippi fuerant, aico concilio secernerent.

EX LIB. LII.

1 Achaeis, qui in auxilio Boeotos et Chalcidenses habebant, ilius Metellus ad Thermopylas bello confixit, quibus victis um Critolaus mortem sibi veneno conscivit. in cuius locum, Achaici motus primus auctor, ab Achaeis dux creatus, ad n a L. Mummius consule victus est. qui omni Achaia in dem accepta Corinthon ex senatus consulto diruit, quia ibi Romani violati erant. Thebae quoque et Chalcis, quae fuerant, dirutae. ipse L. Mummius abstinentissimum virum ec quicquam ex eis opibus ornamentisque, quae praedives ios habuit, in domum eius pervenit. Q. Caecilius Metellus de co triumphavit, P. Cornelius (Africanus) Scipio Aemilianus thagine et Hasdrubale. Viriatus in Hispania primum ex venator, ex venatore latro, mox iusti quoque exercitus dux totam Lusitaniam occupavit, M. Vetilius praetorem fuso

eius exercitu cepit, post quem C. Plautius praetor nihilo felicius rem gessit. tantumque terrorem is hostis intulit, ut adversus eum consulari opus esset et duce et exercitu. praeterea motus Syriae et bella inter reges gesta referuntur. Alexander homo ignotus et incertae stirpis occiso, sicut ante dictum est, Demetrio rege in Syria regnabat. hunc Demetrius Demetri filius, qui a patre quondam ob incertos belli casus ablegatus Gnidon fuerat, contempta secordia inertiaque eius, adiuvente Ptolemaeo Aegypti rege, cuius filiam Cleopatram in matrimonium acceperat, bello interemit. Ptolemaeus graviter in caput vulneratus inter curationem, dum ossa medici terebrare contendunt, expiravit, atque in locum eius frater minor Ptolemaeus, qui Cyrenis regnabat, successit. Demetrius ob crudelitatem, quam in suos per tormenta exercebat, ab Diodoto quodam, uno ex subiectis, qui Alexandri filio bimulo admodum regnum adserebat, bello superatus Seleuceam confugit. L. Mummius de Achaëis triumphavit, signa aerea marmoreaque et tabulas pictas in triumpho tulit.

## EX LIB. LIII.

Appius Claudius consul Salassos, gentem Alpinam, domuit alter Pseudophilippus in Macedonia a L. Tremellio quaestore cum exercitu caesus est. Q. Caecilius Metellus proconsul Celtiberos cecidit et a Q. Fabio proconsule magna pars Lusitaniae expugnatis aliquot urbibus recepta est. Acilius senator Graece res Romanas scribit.

## EX LIB. LIIII.

Q. Pompeius consul in Hispania Terrestinos subegit. cum isdem et Numantinis pacem ab infirmitate fecit. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta viginti septem milia, quadringenta quadraginta duo. cum Macedonum legati questum de D. Iunio Silano praetore venissent, quod acceptis pecuniis provinciam spoliasset, et senatus de querellis eorum vellet cognoscere, T. Manlius Torquatus, pater Silani, petiit impetrayique, ut sibi cognitio mandaretur; et domi causa cognita filium condemnavit abdicavitque, ac ne funeri quidem eius, cum suspensio vitam finisset, interfuit sedensque domi potestatem consultantibus ex instituto fecit. Q. Fabius proconsul rebus in Hispania prospere gestis labem imposuit pace cum Viriato aequis condicionibus facta. Viriatus a proditoribus consilio Servili Caepionis interfectus est et ab exercitu suo multum comploratus ac nobiliter sepultus, vir durque magnus et per quattuordecim annos. quibus cum Romanis bellum gessit, frequentius superior.

## EX LIB. LV.

P. Cornelio Nasica, cui cognomen Serapio fuit ab inidente Curiatio tribuno plebis inpositum, Dec. Iunio Bruto consulibus dilectum habentibus, in conspectu tironum res saluberrimi exempli facta est; nam C. Matienus accusatus est aput tribunos plebis, quod exercitum in Hispania deseruisset, damnatusque sub furca dia virgis caesus est, et sestertio nummo veniit. tribuni plebis quia non impetrarent, ut sibi denos quos vellent milites eximere liceret, consules in carcerem duci iusserunt. Iunius Brutus consul in Hispania eis, qui sub Viriato militaverant, agros et oppidum dedit, quod vocatum est Valentia. M. Popilius a Numantinis, cum quibus pacem factam irritam fieri senatus censuerat, cum exercitu suus fugatusque est. C. Hostilio Mancino consule sacrificante pulli ex cavea evolaverunt; conscendenti deinde navem, ut in Hispaniam

proficiaceretur, accidit [vox] 'mane, Mancine'. quae auspicia tristia fuisse eventum probatum est. et victus enim a Numantinis et castris exutus, cum spes nulla servandi exercitus esset, pacem cum eis fecit ignominiosam, quam ratam esse senatus vetuit. quadraginta milia Romanorum a Numantinorum milibus quattuor victi erant. Dec. Iunius Lusitaniam expugnationibus urbium usque ad Oceanum perdomuit, et cum fluvium Oblivionem transire nollent, raptum signifero signum ipse transtulit et sic ut transgrederebantur persuasit. Alexandri filius, rex Syriae, decem annos admodum habens, a Diodoto, qui Tryphon cognominabatur, tutore suo, per fraudem occisus est corruptis medicis, qui illum calculi dolore consumi ad populum mentiti, dum secant, occiderunt.

## EX LIB. LVI.

Decimus Iunius Brutus in Hispania ulteriore feliciter adversus Gallaecos pugnavit. dissimili eventu M. Aemilius Lepidus proconsul adversus Vaccaeos rem gessit clademque similem Numantinae passus est. ad exsolvendum foederis Numantini religione populum Mancinus, cum huius rei auctor fuisset, deditus Numantinis non est receptus. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta septemdecim milia, nongenta triginta tria. Fulvius Flaccus consul Vardeos in Illyrico subegit. M. Cosconius praetor in Thracia cum Scordiscis prospere pugnavit. cum bellum Numantinum vitio ducum non sine pudore publico duraret, delatus est ultro Scipioni Africano a senatu populoque Romano consulatus; quem cum illi capere ob legem, quae vetabat quemquam iterum consulem fieri, non liceret, sicut priori consulatu legibus solutus est. bellum servile in Sicilia ortum cum opprimi a praetoribus non potuisset, C. Fulvio consuli mandatum est. huius belli initium fuit Euaus servus, natione Syrus, qui contracta agrestium servorum manu et solutis ergastulis iusti exercitus numerum implevit. Cleon quoque, alter servus, ad septuaginta milia servorum contraxit; et iunctis copiis adversus Romanum exercitum bellum saepe gesserunt.

## EX LIB. LVII.

Scipio Africanus Numantiani obsedit, et corruptum licentia luxuriae exercitum ad severissimam militiae disciplinam revocavit. omnia deliciarum instrumenta recidit, duo milia scortorum a castris eiecit, militem cotidie in opere habuit et triginta dierum frumentum ad septenos vallos ferre cogebat. aegre propter onus incedenti dicebat, 'cum gladio te vallare scieris, vallum ferre desinito', ali scutum parum habiliter ferenti, amplius eum scutum iusto ferre, neque id se reprehendere, quando melius scuto quam gladio uteretur. quem militem extra ordinem deprehendit, si Romanus esset, vitibus, si extraneus, virgis cecidit. iumenta omnia, ne exonerarent militem, vendidit. saepe adversus eruptiones hostium feliciter pugnavit. Vaccaei obsessi, liberis coniugibusque trucidatis, ipsi se interemerunt. Scipio amplissima munera missa sibi ab Antiocho rege Syriae, cum celare aliis imperatoribus regum munera mos esset, pro tribunali accepturum se esse dixit, omniaque ea quaestorem referre in publicas tabulas iussit: ex his se viris fortibus dona esse daturum. cum undique Numantiam obsidione clausisset et obsessos fame videret urgeri, hostes, qui pabulatum exierant, vetuit occidi, quod diceret velocius eos assumpturos frumenti quod haberent, si plures fuissent.

fectus est. Q. Caecilius Metellus ab exilio ingenti totius civitatis favore reductus est. M. Aquilius proconsul in Sicilia bellum servile excitatum confecit.

## EX LIB. LXX.

Cum M. Aquilius de pecuniis repetundis causam diceret, ipse iudices rogare noluit. M. Antonius, qui pro eo perorabat, tunicam a pectore eius discidit, ut honestas cicatrices ostenderet, et indubitate absolutus est. Cicero eius rei solus auctor. T. Didius proconsul adversus Celtiberos feliciter pugnavit. Ptolemaeus Cyrenarum rex, cui cognomentum Apionis fuit, mortuus heredem populum Romanum reliquit, et eius regni civitates senatus liberas esse iussit. Ariobarzanes in regnum Cappadociae a L. Cornelio Sylla reductus est. Parthorum legati a rege Arsace missi venerunt ad Syllam, ut amicitiam populi Romani peterent. P. Rutilius, vir summae innocentiae, quoniam legatus Q. Muci proconsulis a publicanorum iniuriis Asiam defenderat, invisus equestri ordini, penes quem iudicia erant, repetundarum damnatus in exilium missus est. C. Sentius praetor adversus Thracas infelicititer pugnavit. senatus cum inopotentiam equestris ordinis in iudiciis exercendis ferre nollet, omni vi eniti coepit, ut ad se iudicia transferret, sustinente causam eius M. Livio Druso tribuno plebis, qui, ut vires sibi acquireret, perniciosae spe largitionum plebem concitavit. praeterea motus Syriae regumque continet.

## EX LIB. LXXI.

M. Livius Drusus tribunus plebis, quo maioribus viribus senatus causam susceptam tueretur, socios et Italicos populos spe civitatis Romanae sollicitavit, eisque adiuvantibus per vim legibus agrariis frumentariisque latis iudiciariam quoque pertulit, ut aequa parte iudicia penes senatum et equestrem ordinem essent. cum deinde promissa sociis civitas praestari non posset, irati Italici defectionem agitare coeperunt. eorum coitus coniurationesque et orationes in consiliis principum referuntur. propter quae Livius Drusus invisus etiam senatui factus velut socialis belli auctor, incertum a quo, domi occisus est.

## EX LIB. LXXII.

Italici populi defecerunt Picentes, Vestini, Marsi, Paeligni, Marrucini, Samnites, Lucani. initio belli a Picentibus moto, Q. Servilius proconsul in oppido Asculo cum omnibus civibus Romanis, qui in eo oppido erant, occisus est. saga populus sumpsit. Servius Galba a Lucanis comprehensus, unius feminae opera, ad quam devertebatur, [e] captivitate receptus est. Aesernia et Alba coloniae ab Italicis obsessae sunt. auxilia deinde Latini nominis exterarumque gentium missa populo Romano et expeditiones in vicem expugnationesque urbium referuntur.

## EX LIB. LXXIII.

L. Iulius Caesar consul male adversus Samnites pugnavit. Nola colonia in potestatem Samnitium venit L. Postumio praetore, qui ab eis interfectus est. complures populi ad hostes defecerunt. cum P. Rutilius consul parum prospere adversus Marsos pugnasset et in proelio cecidisset, C. Marius legatus eius meliore eventu cum hostibus acie conflixit. Ser. Sulpicius Paelignos proelio fudit. Q. Caepio legatus Rutili cum obsessus prospere in hostes erupisset et ob eum successum aequatum ei cum C. Mario esset imperium, temerarius factus et circumventus insidiis fuso exercitu cecidit. L. Iulius

Caesar consul feliciter adversus Samnites pugnavit. ob eam victoriam Romae saga posita sunt. et ut varia belli fortuna esset, Aesernia colonia cum M. Marcello in potestatem Samnitium venit. sed et C. Marius proelio Marsos fudit, Herio Asinio praetore Marrucinum occiso. C. Caecilius in Gallia transalpina Salluvios rebellantes vicit.

## EX LIB. LXXIII.

Cn. Pompeius Picentes proelio fudit [...] obsedit. propter quam victoriam Romae praetextae et alia magistratuum insignia sumpta sunt. C. Marius cum Marsis dubio eventu pugnavit. libertini tunc primum militare coeperunt. A. Plotius legatus Umbros, L. Porcius praetor Etruscos, cum uterque populus defecisset, proelio vicerunt. Nicomedes in Bithyniae, Ariobarzanes in Cappadociae regnum reducti sunt. Cn. Pompeius consul Marsos acie vicit. cum aere alieno pressa esset civitas, A. Sempronius Asellio praetor, quoniam secundum debitores ius dicebat, ab eis qui faenerabant in foro occisus est. praeterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

## EX LIB. LXXV.

A. Postumius Albinus legatus cum classi praecisset, infamis crimine proditoris ab exercitu suo interfectus est. L. Cornelius Sylla legatus Samnites proelio vicit et bina castra eorum expugnavit. Cn. Pompeius Vestinos in deditionem accepit. L. Porcius consul rebus prospere gestis fuscisque aliquotiens Marsis, dum castra eorum expugnat, cecidit; ea res hostibus victoriam eius proelii ledit. Cosconius et Lucanus Samnites acie vicerunt, Marium Egnatium nobilissimum hostium ducem occiderunt. compluraque eorum oppida in deditionem acceperunt. L. Sylla Hirpinos domuit, Samnites pluribus proeliis fudit, aliquot populos recepit, quantisque auro quisquam alius ante consulatum rebus gestis ad petitionem consulatus Romam est profectus.

## EX LIB. LXXVI.

A. Gabinius legatus rebus adversus Lucanos prospere gestis et plurimis oppidis expugnatis, in obsidione hostilium castrorum cecidit. Sulpicius legatus Marrucinos cecidit totamque eam regionem recepit. Cn. Pompeius proconsul Vestinos et Paelignos in deditionem accepit. Marsi quoque, a L. Cinna et Caecilio Pio legatis aliquot proeliis fracti, petere pacem coeperunt. Asculum a Cn. Pompeio captum est. caesis et a Mamercio Aemilio legato Italicis, Silo Pompeidius dux Marsorum, auctor eius rei, in proelio cecidit. Ariobarzanes Cappadociae, Nicomedes Bithyniae regno a Mithridate Ponti rege pulsus sunt. praeterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

## EX LIB. LXXVII.

Cum P. Sulpicius tribunus plebis auctore C. Mario perniciosas eges promulgasset, ut exules revocarentur et novi cives libertini [...] distribuerentur, et ut C. Marius adversus Mithridatem Ponti regem dux crearetur, et adversantibus consulibus Q. Pompeio et L. Syllae vim intulisset, occiso Q. Pompei consulis filio, genero Syllae, L. Sylla consul cum exercitu in urbem venit et adversus actionem Sulpicii et Mari in ipsa urbe pugnavit eamque expulit. ex qua duodecim a senatu hostes, inter quos C. Marius pater et filius, indicati sunt. P. Sulpicius cum in quadam villa lateret, indicio servi rei retractus et occisus est. servus ut praemium promissum indici



haberet, manumissus, set ob scelus prodicti domini de saxo deiectus est. C. Marius filius in Africam traiecit. C. Marius pater cum in paludibus Minturnensium lateret, extractus est ab oppidanis, et cum missus ad occidendum eum servus, natione Gallus, maiestate tanti viri perterritus recessisset, inpositus publice navi delatus est in Africam. L. Sylla civitatis statum ordinavit, exinde colonias deduxit. Q. Pompeius consul, ad accipiendum a Cn. Pompeio proconsole exercitum profectus, consilio eius occisus est. Mithridates, Ponti rex, Bithynia et Cappadocia occupatis et pulso Aquilio legato Phrygiam, provinciam populi Romani, cum ingenti exercitu intravit.

## EX LIB. LXXVIII.

Mithridates Asiam occupavit, Q. Oppium proconsulem, item [M.] Aquilium legatum, in vincula coniecit, iussuque eius quidquid civium Romanorum in Asia fuit uno die trucidatum est. urbem Rhodum, quae sola in fide populi Romani manserat, oppugnavit et aliquot proelii navalibus victus recessit. Archelaus praefectus regis in Graeciam cum exercitu venit, Athenas occupavit. praeterea trepidationem urbium insularumque, aliis ad Mithridatem aliis ad populum Romanum civitates suas trahentibus, continet.

## EX LIB. LXXVIII.

L. Cornelius Cinna consul cum perniciosas leges per vim atque arma ferret, pulsus urbe ab Cn. Octavio collega cum sex tribuibus plebis; imperioque ei abrogato corruptum Appi Claudii exercitum in potestatem suam redegit et bellum urbi intulit arcessito C. Mario ex Africa cum aliis exulibus. in quo bello duo fratres, alter ex Pompeii exercitu, alter ex Cinnae, ignorantes concurrerunt, et cum victor spoliaret occisum, agnito fratre ingenti lamentatione edita, rogo ei exstructo, ipse se supra rogam transfodit et eodem igne consumptus est. et cum opprimi inter initia potuissent, Cn. Pompei fraude, qui utramque partem fovendo vires Cinnae dedit nec nisi profligatis optimatum rebus auxilium tulit, et consulis segnitia confirmati Cinna et Marius quattuor exercitibus, ex quibus duo Q. Sertorio et Carboni dati sunt, urbem circumsederunt. Ostiam coloniam [Marius] expugnavit et crudeliter diripuit.

## EX LIB. LXXX.

Italicis populis a senatu civitas data est. Samnites, qui soli arma recipiebant, Cinnae et Mario se coniunxerunt. ab his Plantius legatus cum exercitu caesus est. Cinna et Marius cum Carbone et Sertorio Ianiculum oppugnaverunt et fugati ab Octavio consule recesserunt. Marius Antium et Ariciam et Lanuvium colonias expugnavit. cum spes nulla esset optimatibus resistendi propter segnitiam et perfidiam et ducum et militum, qui corrupti aut pugnare nolebant aut in diversas partes transiebant, Cinna et Marius in urbem recepti sunt; qui velut captam eam caedibus ac rapinis vastaverunt Cn. Octavio consule occiso et omnibus adversae partis nobilibus trucidatis, inter quos M. Antonio, eloquentissimo viro, C. Lucio [que] Caesare, quorum capita in rostris posita sunt. Crassus filius ab equitibus Fimbriae occisus; pater Crassus, ne quid indignum virtute sua pateretur, gladio se transfixit. et citra ulla comitia consules in sequentem annum se ipsos renuntiaverunt; eodemque die, quo magistratum inierant, Marius Sex. Licinius senatorem de saxo deiici iussit, editisque plurimis sceleribus idibus Ianuariis decessit, vir cuius si examinentur cum virtutibus vitia, haut facile sit

dictu, utrum bello melior an pace perniciosior fuerit. adeo, quam rem publicam armatus servavit, eam primo togatus omni genere fraudis, postremo armis hostiliter evertit.

EX LIB. LXXXI.

L. Sylla Athenas, quas Archelaus praefectus Mithridatis occupaverat, circumsedente [...] et cum magno labore expugnaret, urbi libertatem et quae habuerant reddidit. Magnesia, quae sola in Asia civitas in fide manserat, summa virtute adversus Mithridaten defensa est. praeterea excursiones Thracum in Macedoniam continet.

EX LIB. LXXXII.

Sylla copias regis, quae Macedonia occupata in Thessaliam venerant, proelio vicit caesis hostium centum milibus et castris quoque expugnatis. renovato deinde bello iterum exercitum regis fudit ac delevit. Archelaus cum classe Syllae se tradidit. L. Valerius Flaccus consul, collega Cinnae, missus, ut Syllae succederet, propter avaritiam invisus exercitui suo a C. Fimbria legato ipsius, ultimae audaciae homine, occisus est et imperium ad Fimbriam translatum. praeterea expugnatae in Asia urbes a Mithridate et crudeliter direpta provincia, incursiones Thracum in Macedoniam referuntur.

EX LIB. LXXXIII.

Flavius Fimbria in Asia fuis proelio aliquot praefectis Mithridatis urbem Pergamum cepit, obsessumque regem non multum afuit quin caperet. urbem Ilium, quae se potestati Syllae reservabat, expugnavit ac delevit, et magnam partem Asiae recepit. Sylla compluribus proeliis Thraces cecidit. cum L. Cinna et Cn. Papirius Carbo, a se ipsis consules per biennium creati, bellum contra Syllam praepararent, effectum est per L. Valerium Flaccum principem senatus, qui orationem in senatu habuit, et per eos qui concordiae studebant, ut legati ad Syllam de pace mitterentur. Cinna ab exercitu suo, quem invitum cogeat naves conscendere et adversus Syllam proficisci, interfectus est. consulatum Carbo solus gessit. Sylla cum in Asiam traicisset, pacem cum Mithridate fecit, ita ut his cederet provinciis: Asia, Bithynia, Cappadocia. Fimbria desertus ab exercitu, qui ad Syllam transierat, ipse se percussit, impetravitque de servo suo, praebens cervicem, ut se occideret.

EX LIB. LXXXIII.

Sylla legatis, qui a senatu missi erant, futurum se in potestate senatus respondit, si cives, qui pulsati a Cinna ad se confugerant, restituerentur. quae condicio cum iusta senatui videretur, per Carbonem factionemque eius, cui bellum videbatur utilius, ne conveniret effectum est. idem Carbo cum ab omnibus Italiae oppidis coloniisque obsides exigere vellet, ut fidem eorum contra Syllam obligaret, consensu senatus prohibitus est. novis civibus senatus consulto suffragium datum est. Q. Metellus Pius, qui partes optinatore pulsus est, senatusque consultum per factionem Carbonis et Marianarum partium factum est, ut omnes ubique exercitus limiterentur. libertini in quinque et triginta tribus distributi sunt. praeterea belli apparatus, quod contra Syllam excitabatur, continet.

EX LIB. LXXXV.

Sylla in Italiam cum exercitu traiecit, missisque legatis qui de pace agerent et ab consule C. Norbano violatis, eundem Norbanum

proelio vicit. et cum L. Scipionis, alterius consulis, cum quo per omnia id egerat, ut pacem iungeret, nec potuerat, castra oppugnaturus esset, universus exercitus consulis, sollicitatus per emissos a Sylla milites, signa ad Syllam transtulit. Scipio cum occidi posset, dimissus est. Cn. Pompeius, Cn. Pompei filius eius qui Asculum ceperat, conscripto voluntariorum exercitu cum tribus legionibus ad Syllam venerat; ad quem se nobilitas omnis conferebat, ita ut deserta urbe ad castra veniretur. praeterea expeditiones per totam Italiam utriusque partis ducum referuntur.

EX LIB. LXXXVI.

Cum C. Marius C. Mari filius consul ante annos viginti per vim creatus esset, C. Fabius in Africa propter crudelitatem et avaritiam suam in praetorio suo vivus exustus est. L. Philippus legatus Syllae Sardiniam, Q. Antonio praetore pulso et occiso, occupavit. Sylla cum Italicis populis, ne timeretur ab eis velut erepturus civitatem et suffragii ius nuper datum, foedus percussit. idemque ex fiducia iam certae victoriae litigatores, a quibus adibatur, vadimonia Romam deferre iussit, cum a parte diversa urbs adhuc teneretur. L. Damasippus praetor ex voluntate C. Mari consulis cum senatum contraxisset, omnem quae in urbe erat nobilitatem trucidavit. ex cuius numero Q. Mucius Scaevola pontifex maximus fugiens in vestibulo aedis Vestae occisus est. praeterea bellum a L. Murena adversus Mithridaten in Asia renovatum continet.

EX LIB. LXXXVII.

Sylla C. Marium, exercitu eius fuso delectoque ad Sacriportum, in oppido Praeneste obsedit, urbem Romam ex inimicorum manibus recepit. Marium erumpere temptantem reppulit. praeterea res a legatis eius eadem ubique fortuna partium gestas continet.

EX LIB. LXXXVIII.

Sylla Carbonem, exercitu ad Clusium, ad Faventiam Fidentiamque caeso, Italia expulit; cum Samnitibus, qui soli ex Italicis populis nondum arma posuerant, iuxta urbem Romanam ante portam Collinam debellavit; reciperaque re publica pulcherrimam victoriam crudelitate, quanta in nullo hominum fuit, inquinavit. octo milia dediticiorum in villa publica trucidavit, tabulam proscriptionis proposuit, urbem ac totam Italiam caedibus replevit, inter quas omnes Praenestinos inermes concidi iussit, Marium senatori ordinis virum cruribus brachiisque fractis, auribus praeseectis et oculis effossis necavit. C. Marius Praeneste obsessus a Lucretio Ofella, Syllanarum partium viro, cum per cuniculum captaret evadere saeptum exercitu, mortem sibi conscivit. id est, in ipso cuniculo, cum sentiret se evadere non posse, cum Telesino fugae comite stricto utrimque gladio concurrat; quem cum occidisset, ipse saucius impetravit a servo, ut se occideret.

EX LIB. LXXXVIII.

M. Brutus a Cn. Papirio Carbone, qui Cossuram adpulerat, missus nave piscatoria Lilybaeum, ut exploraret, an ibi iam Pompeius esset, et circumventus navibus, quas Pompeius miserat, in se mucrone verso ad transtrum navis obnixus corporis pondere incubuit. Cn. Pompeius in Siciliam cum imperio a senatu missus Cn. Carbonem, qui flens muliebriter mortem tulit, captum occidit. Sylla dictator factus, quod nemo umquam fecerat, cum fascibus viginti quattuor processit. legibus novis rei publicae statum confirmavit, tribunorum plebis potestatem minuit et omne ius legum

ferendarum ademit, pontificum angurumque collegium ampliavit ut essent quindecim, senatum ex equestri ordine supplevit, proscriptionum liberis ius petendorum honorum eripuit et bona eorum vendidit; ex quibus plurima (prima) rapuit. redactum est sestertiū ter milies quingenties. Q. Lucretium Ofellam, adversus voluntatem suam consulatum petere ausum, iussit occidi in foro, et cum hoc indigne ferret populus Romanus, contione advocata se iussisse dixit. Cn. Pompeius in Africa Cn. Domitium proscriptum et Hiabam regem Numidia bellum molientes victos occidit et quattuor et viginti annos natus, adhuc eques Romanus, quod nulli contigerat, ex Africa triumphavit. C. Norbanus consularis proscriptus in urbe Rhodo cum comprehenderetur, ipse se occidit. Mutilus, unus ex proscriptis, clam capite adoperto ad posticas aedes Bastiae uxoris cum accessisset, admissus non est, quia illum proscriptum diceret; itaque ipse se transfodit et sanguine suo fores uxoris respersit. Sylla Aeserniam in Samnio recepit. quadraginta septem legiones in agros captos deduxit et eos his divisit. Volaterras, quod oppidum adhuc in armis erat, obsessum, in deditionem accepit. Mitylenae quoque in Asia, quae sola urbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnatae dirutaeque sunt.

## EX LIB. LXXXX.

Sylla decessit, honosque ei a senatu habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. M. Lepidus cum acta Syllae temptaret rescindere, bellum excitavit. a Q. Catulo collega Italia pulsus et in Sardinia frustra bellum molitus periit. M. Brutus, qui cisalpinam Galliam optinebat, a Cn. Pompeio occisus est. Q. Sertorius proscriptus in ulteriore Hispania ingens bellum excitavit. L. Manlius proconsul et M. Domitius legatus ab Hirtuleio quaestore proelio victi sunt. praeterea res a P. Servilio proconsule adversus Cilicas gestas continet.

## EX LIB. LXXXXI.

Cn. Pompeius cum adhuc eques Romanus esset, cum imperio proconsulari adversus Sertorium missus est. Sertorius aliquot urbes expugnavit, plurimasque civitates in potestatem suam redegit. Appius Claudius proconsul Thracas pluribus proeliis vicit. Q. Metellus proconsul L. Hirtuleium quaestorem Sertorii cum exercitu cecidit.

## EX LIB. LXXXXII.

Cn. Pompeius dubio eventu cum Sertorio pugnavit, ita ut singula ex utraque parte cornua vicerint. Q. Metellus Sertorium et Perpernam cum duobus exercitibus proelio fudit; cuius victoriae partem cupiens ferre Pompeius parum prospere pugnavit. obsessus deinde Clunia Sertorius adsidiis eruptionibus non leviora damna obsidentibus intulit. praeterea res ab Curione proconsule in Thracia gestas adversus Dardanos et Q. Sertori multa crudelia in suos facta continet; qui plurimos ex amicis et secum proscriptis crimine proditionis insimulatos occidit.

## EX LIB. LXXXXIII.

P. Servilius proconsul in Cilicia Isauros domuit et aliquot urbes diratarum expugnavit. Nicomedes Bithyniae rex moriens populum Romanum fecit heredem, regnumque eius in provinciae formam edactum est. Mithridates foedere cum Sertorio icto bellum populo Romano intulit. apparatus dein regiarum copiarum pedestrium aevaliumque; et occupata Bithynia, M. Aurelius Cotta consul ad

Calchedona proelio a rege victus; resque a Pompeio et Metello adversus Sertorium [gestae, qui] omnibus belli militiaeque artibus par fuit [...] et ab obsidione Calaguris oppidi depulso coegerit diversas regiones petere, Metellum ulteriorem Hispaniam, Pompeium Galliam.

## EX LIB. LXXXXIII.

L. Licinius Lucullus consul adversus Mithridaten equestribus proeliis feliciter pugnavit et aliquot expeditiones prosperas fecit poscentesque pugnam milites a seditione inhibuit. Deiotarus Gallor-  
graciae tetrarches praefectos Mithridatis bellum in Phrygia moventes cecidit. praeterea res a Cn. Pompeio in Hispania contra Sertorium prospere gestas continet.

## EX LIB. LXXXXV.

C. Curio proconsul Dardanos in Thracia domuit. quattuor et septuaginta gladiatores Capuae ex ludo Lentuli profugerunt, et congregata servitorum ergastulorumque multitudine, Crizo et Spartaco ducibus bello excitato, Claudium Pulchrum legatum et P. Varenum praetorem proelio vicerunt. L. Lucullus proconsul ad Cyzicum urbem exercitum Mithridatis fame ferroque delevit, pulsumque Bithynia regem, variis belli ac naufragiorum casibus fractum, coegit in Pontum profugere.

## EX LIB. LXXXXVI.

Q. Arrius praetor Crixum fugitivorum ducem cum viginti milibus hominum cecidit. Cn. Lentulus consul male adversus Spartacum pugnavit. ab eodem L. Gellius consul et Q. Arrius praetor acie victi sunt. Sertorius a M. Perperna et M. Antonio et aliis coniuratis in convivio interfectus est, octavo ducatus sui anno, magnus dux et adversus duos imperatores, Pompeium et Metellum, vel frequentius victor, ad ultimum et saevus et prodigus. imperium partium ad Marcum translatum, quem Cn. Pompeius victum captumque interfecit, ac recepit Hispanias decimo fere anno quam coeptum est bellum. C. Cassius proconsul et Cn. Manlius praetor male adversus Spartacum pugnaverunt, idque bellum M. Crasso praetori mandatum est.

## EX LIB. LXXXXVII.

M. Crassus praetor primum cum parte fugitivorum, quae ex Gallis Germanisque constabat, feliciter pugnavit, caesis hostium triginta quinque milibus et ducibus eorum Casto et Gannico. cum Spartaco deinde debellavit, caesis cum ipso sexaginta milibus. M. Antonius praetor bellum adversus Cretenses parum prospere susceptum morte sua finiit. M. Lucullus proconsul Thracas subegit. L. Lucullus in Ponto adversus Mithridaten feliciter pugnavit, caesis hostium amplius quam sexaginta milia. M. Crassus et Cn. Pompeius consules facti † sic ut Pompeius, antequam quaesturam gereret, ex equite Romano, tribuniciam potestatem restituerunt. iudicia quoque per L. Aurelium Cottam praetorem ad equites Romanos translata sunt. Mithridates desperatione rerum suarum coactus ad Tigranem Armeniae regem confugit.

## EX LIB. LXXXXVIII.

Machares filius Mithridatis, Bospori rex, a L. Lucullo in amicitiam receptus est. Cn. Lentulus et L. Gellius censores asperam censuram egerunt quattuor et sexaginta senatu motis. a quibus lustro condito censa sunt civium capita nongenta milia. L. Metellus praetor in Sicilia adversus piratas prospere rem gessit. templum

Iovis in Capitolio, quod incendio consumptum ac refectum erat, a Q. Catulo dedicatum est. L. Lucullus in Armenia Mithridaten et Tigranen et ingentes utriusque regis copias pluribus proeliis fudit. Q. Metellus proconsul bello adversus Cretenses mandato Cydoniam urbem obsedit. C. Triarius legatus Luculli adversus Mithridaten parum prospere pugnavit. Lucullum, ne persequeretur Mithridaten ac Tigranen summamque victoriae inponeret, seditio militum tenuit, quia sequi nolebant, id est legiones Valerianae, quae impleta a se stipendia dicentes, Lucullum reliquerunt.

## EX LIB. LXXXVIII.

Q. Metellus proconsul Cn. Pompeium et Lyctum et Cydoniam et alias plurimas urbes expugnavit. L. Roscius tribunus plebis legem tulit, ut equitibus Romanis in theatro quattuordecim gradus proximi assignarentur. Cn. Pompeius lege ad populum lata persequi piratas iussus, qui commercium annonae intercluserant, intra quadragessimum diem toto mari eos expulit belloque cum eis in Cilicia confecto, acceptis in deditionem piratis agros et urbes dedit. praeterea res gestas a Q. Metello adversus Cretenses continet et epistolas Metelli et Cn. Pompeii in vicem missas. queritur Q. Metellus gloriam sibi rerum a se gestarum a Pompeio praeipi, qui in Cretam miserit legatum suum ad accipiendas urbium deditiones. Pompeius rationem reddit hoc se facere debuisse.

## EX LIB. C.

Manilius tribunus plebis magna indignatione nobilitatis legem tulit, ut Pompeio Mithridaticum bellum mandaretur. contio eius bona. Q. Metellus perdomitis Cretensibus liberae in id tempus insulae leges dedit. Cn. Pompeius ad gerendum bellum adversus Mithridaten profectus cum rege Parthorum Phraate amicitiam renovavit. equestri proelio Mithridaten vicit. praeterea bellum inter Phraaten regem Parthorum et Tigranen Armeniorum, ac deinde inter filium Tigranen patremque gestum continet.

## EX LIB. CL

Cn. Pompeius Mithridaten nocturno proelio victum coegit Bosporum profugere. Tigranen in deditionem accepit eique ademptis Syria, Phoenice, Cilicia regnum Armeniae restituit. coniuratio eorum qui in petitione consulatus ambitus damnati erant facta de interficiendis consulibus obpressa est. Cn. Pompeius cum Mithridaten persequeretur, in ultimas ignotasque gentes penetravit, Hibernos Albanosque, qui transitum non dabant, proelio vicit. praeterea fugam Mithridatis per Colchos Heniochosque et res ab eo in Bosporo gestas continet.

## EX LIB. CII.

Cn. Pompeius in provinciae formam Pontum redegit. Pharnaces filius Mithridatis bellum patri intulit. ab eo Mithridates obsessus in regia cum veneno sumpto parum profecisset ad mortem, a milite Gallo nomine Bitoco, a quo ut adjuvaret se petierat, interfectus est. Cn. Pompeius Iudaeos subegit; fanum eorum in Hierosolyma, inviolatum ad id tempus, cepit. L. Catilina, bis repulsam in petitione consulatus passus, cum Lentulo praetore et Cethego et conpluribus aliis coniuravit de caede consulum et senatus, incendiis urbis et obprimenda re publica, exercitu quoque in Etruria comparato. ea coniuratio industria M. Tulli Ciceronis eruta est. Catilina urbe pulso de reliquis coniuratis supplicium sumptum est.

## EX LIB. CIII.

Catilina a C. Antonio proconsole cum exercitu caesus est. P. Clodius accusatus, quod in habitu mulieris in sacrarium, quo virum intrare nefas est, clam intrasset et uxorem Metelli pontificis stuprasset, absolutus est. C. Pontinius praetor Allobrogas, qui rebellaverant, ad Solonem domuit. P. Clodius ad plebem transiit. C. Caesar Lusitanos subegit; eoque consulatus candidato et captante rem publicam invadere conspiratio inter tres civitatis principes facta est, Cn. Pompeium, M. Crassum, C. Caesarem. leges agrariae a Caesare consule cum magna contentione, invito senatu et altero consule M. Bibulo, latae sunt. C. Antonius proconsul in Thracia parum prospere rem gessit. M. Cicero lege a P. Clodio tribuno plebis lata, quod indemnatos cives necavisset, in exilium missus. Caesar in provinciam Galliam profectus Helvetios, vagam gentem, domuit, quae sedem quaerens per provinciam Caesaris Narbonem iter facere volebat. praeterea situm Galliarum continet. Pompeius de liberis Mithridatis, Tigrane et Tigranis filio triumphavit, Magnusque e tota contione consalutatus est.

## EX LIB. CIIII.

Prima pars libri situm Germaniae moresque continet. C. Caesar cum adversus Germanos, qui Ariovisto duce in Galliam transcederant, exercitum duceret, rogatus ab Aeduis et Sequanis, quorum ager possidebatur, trepidationem militum propter metum novorum hostium ortam adlocutione exercitus inhibuit et victos proelio Germanos Gallia expulit. M. Cicero Pompeio inter alios exorante, et T. Annio Milone tribuno plebis [agente], ingenti gaudio senatus ac totius Italiae ab exilio reductus est. Cn. Pompeio per quinquennium annonae cura mandata est. Caesar Ambianos, Suessionas, Viromandos, Atrebates, Belgarum populos, quorum ingens multitudo erat, proelio victos in deditionem accepit, ac deinde contra Nervios, unam ex his civitatibus, cum magno discrimine pugnavit eamque gentem delevit, quae bellum gessit, donec ex sexaginta milibus armatorum mille superessent, ex sescentis senatoribus tres tantum evaderent. lege lata de redigenda in provinciae formam Cyprio et publicanda pecunia regia, M. Catoni administratio eius rei mandata est. Ptolemaeus Aegypti rex, ob iniurias quas patiebatur a suis regno [relicto], Romam venit. C. Caesar Venetos, gentem Oceano iunctam, navali proelio vicit. praeterea res a legatis eius eadem fortuna gestas continet.

## EX LIB. CV.

Cum C. Catonis tribuni plebis intercessionibus comitia tollerentur, senatus vestem mutavit. M. Cato in petitione praeturae praelato Vatinius repulsam tulit. idem cum legem impediret, qua provinciae consulibus in quinquennium, Pompeio Hispaniae, Crasso Syria et Parthicum bellum dabantur, a C. Trebonio tribuno plebis, legis auctore, in vincula ductus est. A. Gabinius proconsul Ptolemaeum reduxit in regnum Aegypti, reiecto Archelao, quem sibi regem adsciverant. victis Germanis in Gallia (caesis) Rhenum transcendit et proximam partem Germaniae domuit, ac deinde Oceano in Brittanniam, primo parum prospere tempestatibus adversis traiecit, iterum felicius, magnaeque multitudine hostium caesa aliquam partem insulae in potestatem redegit.

## EX LIB. CVI.

Julia Caesaris filia, Pompei uxor, decessit, honosque ei a populo

habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. Gallorum aliquot populi Ambiorige duce, [rege] Eburonum, defecerunt; a quibus Cotta et Titurius legati Caesaris circumventi insidiis cum exercitu cui praeerant caesi sunt. et cum aliarum quoque legionum castra oppugnata magno labore defensa essent, inter quae eius, qui in Treveris praeerat Q. Ciceronis, ab ipso Caesare hostes proelio fusi sunt. M. Crassus bellum Parthis inlaturus Euphraten flumen transiit, victusque proelio, in quo et filius eius cecidit, cum reliquias exercitus in collem recepisset, evocatus in colloquium ab hostibus velut de pace acturis, quorum dux erat Surenas, comprehensus etne quid vivus pateretur repugnans, interfectus est.

## EX LIB. CVII.

C. Caesar Treveris in Gallia victis iterum in Germaniam transiit, nulloque ibi hoste invento reversus in Galliam Eburonas et alias civitates quae conspiraverant vicit et Ambiorigem in fuga persecutus est. P. Clodi a T. Annio Milone, candidato consulatus, Appia via ad Bovillas occisi corpus plebs in curia cremavit. cum seditiones inter candidatos consulatus Hypsaenum, Scipionem, Milonem essent, qui armis ac vi contendebant, ad comprimendas eas Cn. Pompeius † legatus et a senatu consul tertio factus est, absens et solus, quod nulli alii umquam contigit. quaestione decreta de morte P. Clodii, Milo iudicio damnatus in exsilium actus est. lex lata est, ut ratio absentis Caesaris in petitione consulatus haberetur invito et contradicente M. Catone. praeterea res gestas a C. Caesare adversus Gallos, qui prope universi Vercingetorige Arverno duce defecerunt, et laboriosas obsidiones urbium continet, inter quas Avarici Biturigum et Gergoviae Arvernorum.

## EX LIB. CVIII.

C. Caesar Gallos ad Alesiam vicit omnesque Galliae civitates, quae in armis fuerant, in deditionem accepit. C. Cassius, quaestor M. Crassi, Parthos, qui in Syriam transcenderant, cecidit. in petitione consulatus M. Cato repulsam tulit, creatis consulibus Ser. Sulpicio, M. Marcello. C. Caesar Bellovacos cum aliis Gallorum populis domuit. praeterea contentiones inter consules de successore C. Caesari mittendo, agente in senatu M. Marcello consule, ut Caesar ad petitionem consulatus veniret, cum is lege lata in tempus consulatus provincias obtinere deberet, resque a M. Bibulo in Syria gestas continet.

## EX LIB. CVIII QVI EST CIVILIS BELLII PRIMVS.

Causae civilium armorum et initia referuntur contentionesque de successore C. Caesari mittendo, cum se dimissurum exercitus negaret, nisi a Pompeio dimitterentur. et C. Curionis tribuni plebis primum adversus Caesarem, dein pro Caesare actiones continet. cum senatus consultum factum esset, ut successor Caesari mitteretur, M. Antonio et Q. Cassio tribunis plebis, quoniam intercessionibus id senatus consultum impediabant, urbe pulsus, mandatumque a senatu consulibus et Cn. Pompeio, ut viderent, ne quid res publica detrimenti caperet, C. Caesar bello inimicos persecuturus cum exercitu in Italiam venit, Corfinium cum L. Domitio et P. Lentulo cepit eosque dimisit, Cn. Pompeium ceterosque partium eius Italia expulit.

## EX LIB. CX QVI EST CIVILIS BELLII SECVNDVS.

C. Caesar Massiliam, quae portas clauserat, obsedit, et relictis in obsidione urbis eius legatis C. Trebonio et D. Bruto profectus in



Hispaniam L. Afranium et M. Petreium legatos Cn. Pompei cum septem legionibus ad Ilerdam in deditionem accepit omnesque incolumes dimisit, Varrone quoque legato Pompei cum exercitu in potestatem suam redacto. Gaditanis civitatem dedit. Massilienses duobus navalibus proeliis victi post longam obsidionem potestati Caesaris se permiserunt. C. Antonius legatus Caesaris male adversus Pompeianos in Illyrico rebus gestis captus est; in quo bello Opitergini transpadani, Caesaris auxiliares, rate sua ab hostilibus navibus clusa, potius quam in potestatem hostium venirent inter se concurrentes occubuerunt. C. Curio, legatus Caesaris in Africa. cum prospere adversus Varum Pompeianarum partium ducem pugnasset, a Iuba rege Mauretaniae cum exercitu caesus est. C. Caesar in Graeciam traiecit.

## EX LIB. CXI QVI EST CIVILIS BELLI TERTIVS.

M. Caelius Rufus praetor, cum seditiones in urbe concitaret novarum tabularum spe plebe sollicitata, abrogato magistratu pulsus urbe Miloni exuli, qui fugitivorum exercitum contraxerat, se coniunxit. uterque, cum bellum molirentur, interfecti sunt. Cleopatra regina Aegypti a Ptolemaeo fratre regno pulsa est. propter Q. Cassi praetoris avaritiam crudelitatemque Cordubenses in Hispania cum duabus Varronianis legionibus a partibus Caesaris desciverunt. Cn. Pompeius ad Dyrrachium obsessus a Caesare et, praesidiis eius cum magna clade diversae partis expugnatis obsidione liberatus, translato in Thessaliam bello, apud Pharsaliam acie victus est. Cicero in castris remansit, vir nihil minus quam ad bella natus. omnibusque adversarum partium, qui se potestati victoris permiserant, Caesar ignovit.

## EX LIB. CXII QVI EST CIVILIS BELLI QVARTVS.

Trepidatio victarum partium in diversas orbis terrarum partes et fuga refertur. Cn. Pompeius cum Aegyptum petisset, iussu Ptolemaei regis, pupilli sui, auctore Theodoto praeeptore, cuius magna aput regem auctoritas erat, et Pothino occisus est ab Achilla, cui id facinus erat delegatum, in navicula antequam in terram exiret. Cornelia uxor et Sex. Pompeius filius Cypron refugerunt. Caesar post tertium diem insecutus, cum ei Theodotus caput Pompei et anulum obtulisset, infensus est et inlacrimavit; [nec] sine periculo Alexandriam tumultuantem intravit. Caesar dictator creatus Cleopatram in regnum Aegypti reduxit et inferentem bellum Ptolemaeum isdem auctoribus, quibus Pompeium interfecerat, cum magno suo discrimine vicit. Ptolemaeus dum fugit, in Nilo navicula subsedit. praeterea laboriosum M. Catonis in Africa per deserta cum legionibus iter et bellum a Cn. Domitio adversus Pharnacem parum prospere gestum continet.

## EX LIB. CXIII QVI EST CIVILIS BELLI QVINTVS.

Confirmatis in Africa Pompeianis partibus, imperium earum P. Scipioni delatum est Catone, cui ex aequo defererebatur imperium, cedente. et cum de diruenda urbe Vtica propter favorem civitatis eius in Caesarem deliberaretur idque ne fieret M. Cato tenuisset. Iuba suadente, ut dirueretur, tutela eius et custodia mandata est Catoni. Cn. Pompeius Magni filius in Hispania contractis viribus, quarum ducatum nec Afranius nec Petreius excipere volebant, bellum adversus Caesarem renovavit. Pharnaces Mithridatis filius, rex Ponti, sine ulla belli mora victus est. cum seditiones Romae a P. Dolabella tribuno plebis, legem ferente de novis tabulis, exci-

tatae essent et ex ea causa plebs tumultuaretur, inductis a M. Antonio magistro equitum in urbem militibus octingenti e plebe caesi sunt. Caesar veteranis cum seditione missionem postulantibus dedit, et cum in Africam traiecisset, adversus copias Iubae regis cum discrimine magno pugnavit.

EX LIB. CXIII QVI EST CIVILIS BELLII SEXTVS.

Bellum in Syria Caecilius Bassus eques Romanus Pompeianarum partium excitavit relicto a legione Sex. Caesare, quae ad Bassum transierat, occisoque eo. Caesar Scipionem praetorem Iubamque vicit ad Thapsum castris eorum expugnatis. Cato audita re cum se percussisset Vticae et interveniente filio curaretur, inter ipsam curationem rescisso vulnere expiravit anno aetatis quadragesimo octavo. Petreius Iubam seque interfecit. P. Scipio in nave circumventus honestae morti vocem [honestam] adiecit; quaerentibus enim imperatorem hostibus dixit 'imperator se bene habet'. Faustus et Afranius occisi. Catonis filio venia data. Brutus legatus Caesaris in Gallia Bellovacos rebellantes proelio vicit.

EX LIB. CXV QVI EST CIVILIS BELLII SEPTIMVS.

Caesar quattuor triumphos duxit, ex Gallia, ex Aegypto, ex Ponto, ex Africa. epulum et omnis generis spectacula dedit. M. Marcello consulari senatu rogante reditum concessit; quo beneficio eius Marcellus frui non potuit, a Cn. Magio cliente suo Athenis occisus. recensum egit, quo censa sunt civium capita centum quinquaginta milia. profectusque in Hispaniam adversus Cn. Pompeium, multis utrimque expeditionibus factis et aliquot urbibus expugnatis summam victoriam cum magno discrimine ad Mundam urbem consecutus est. Pompeius Sex. effugit.

EX LIB. CXVI QVI EST CIVILIS BELLII OCTAVVS.

Caesar ex Hispania quintum triumphum egit. et cum plurimi maximeque honores a senatu decreti essent, inter quos ut parens patriae appellaretur et sacrosanctus ac dictator in perpetuum esset, invidiae adversus eum causam praestitere, et quod senatui deferenti hos honores, cum ante aedem Veneris Genetricis sederet, non ad-surrexit, et quod [a] M. Antonio consule collega suo inter Lupereos currente diadema capiti suo inpositum in sella reposuit et quod Epidio Marullo et Caesetio Flavio tribunis plebis invidiam ei tamquam regnum adfectanti [moven]tibus potestas abrogata est. ex his causis conspiratione in eum facta, cuius capita fuerunt M. Brutus et C. Cassius et ex Caesaris partibus Dec. Brutus et C. Trebonius, in Pompei curia occisus est viginti tribus vulneribus, occupatumque ab interfectoribus eius Capitolium. oblivione deinde caedis eius a senatu decreta, obsidibus Antoni et Lepidi liberis acceptis coniurati a Capitolio descenderunt. testamento Caesaris heres ex parte dimidia institutus C. Octavius, sororis nepos, et in nomen adoptatus est. Caesaris corpus cum in campum Martium ferretur, a plebe ante rostra crematum est. dictaturae honos in perpetuum sublatus est. C. Amatius, humillimae sortis homo, qui se Mari filium ferebat, cum apud credulam plebem seditiones moveret, necatus est.

EX LIB. CXVII.

C. Octavius Romam ex Epiro venit — eo enim illum Caesar praemiserat, bellum in Macedonia gesturus —, omnibusque prosperis exceptus et nomen Caesaris sumpsit. in confusione rerum ac tumultu M. Lepidus pontificatum maximum intercepit. et M. An-

tonius consul cum inpotenter dominaretur legemque de permutatione provinciarum per vim tulisset et Caesarem quoque petentem, ut sibi adversus percussores avunculi adesset, magnis iniuriis adfecisset, Caesar et sibi et rei publicae vires adversum eum paraturus deductos in colonias veteranos excitavit. legiones quoque quarta et Martia signa ab Antonio ad Caesarem tulerunt, deinde et complures saevitia M. Antoni, passim in castris suis trucidantis qui ei suspecti erant, ad Caesarem desciverunt. Dec. Brutus, ut petenti Cisalpinam Galliam Antonio obsisteret, Mutinam cum exercitu occupavit. praeterea discursum utriusque partis virorum ad accipiendas provincias apparatusque belli continet.

EX LIB. CXVIII.

M. Brutus in Graecia sub praetextu rei publicae et suscepti contra M. Antonium belli exercitum, cui P. Vatinius praeerat, cum provincia in potestatem suam redegit. C. Caesari, qui privatus rei publicae arma sumpserat, propraetoris imperium a senatu datum est cum consularibus ornamentis adiectumque, ut senator esset. M. Antonius Dec. Brutum Mutinae obsedit, missisque ad eum a senatu legati de pace parum ad componendam eam valuerunt. populus Romanus saga sumpsit. M. Brutus in Epiro C. Antonium praetorem cum exercitu potestati suae subiecit.

EX LIB. CXVIII.

C. Trebonius in Asia fraude P. Dolabellae occisus est. ob id facinus Dolabella hostis a senatu iudicatus est. cum Pansa consul male adversus Antonium pugnasset, A. Hirtius consul cum exercitu superveniens fuis M. Antoni copiis fortunam utriusque partis aequavit. victus deinde ab Hirtio et Caesare Antonius in Galliam confugit, et M. Lepidum cum legionibus, quae sub eo erant, sibi iunxit, hostisque a senatu cum omnibus qui intra praesidia eius essent iudicatus est. A. Hirtius, qui post victoriam in ipsis hostium castris ceciderat, et C. Pansa ex vulnere, quod in adverso proelio exceperat, defunctus in campo Martio sepulti sunt. adversus C. Caesarem, qui solus ex tribus ducibus supererat, parum gratus senatus fuit, qui Dec. Bruto obsidione Mutinensi a Caesare liberato triumphum honore decreto Caesaris militumque eius mentionem non satis gratam habuit. ob quae C. Caesar, reconciliata per M. Lepidum cum M. Antonio gratia, Romam cum exercitu venit et percussis adventu eius eis, qui in eum iniqui erant, cum annos novemdecim haberet, consul creatus est.

EX LIB. CXX.

C. Caesar consul legem tulit de quaestione habenda in eos, quorum opera Caesar pater occisus esset, postulatque ea lege M. Brutus, C. Cassius, Dec. Brutus absentes damnati sunt. cum M. Antoni vires Asinius quoque Pollio et Munatius Plancus cum exercitibus suis adiuncti ampliasent, Dec. Brutus, cui senatus ut persequeretur Antonium mandaverat, relictus a legionibus suis profugisset, iussu Antoni, in cuius potestatem venerat, (caesus) a Capeno Sequano interfectus est. C. Caesar pacem cum Antonio et Lepido fecit, ita ut tresviri rei publicae constituendae per quinquennium essent ipse et Lepidus et Antonius, et ut suos quisque inimicos proscriberent. in qua proscriptione plurimi equites Romani, centum triginta senatorum nomina fuerunt, et inter eos L. Pauli, fratris M. Lepidi, et L. Caesaris, Antoni avunculi, et M. Ciceronis. huius occisi a Popillio legionario milite, cum haberet annos sexaginta

tres, caput quoque cum dextra manu in rostris positum est. praeterea res a M. Bruto in Graecia gestas continet.

EX LIB. CXXI QVI EDITVS POST EXCESSVM AVGVSTI DICTIVR.

C. Cassius, cui mandatum a senatu erat, ut Dolabellam hostem iudicatum bello persequeretur, auctoritate rei publicae adiutus Syriam cum tribus exercitibus, qui in eadem provincia erant, in potestatem suam redegit, Dolabellam in urbe Laudicia obsessum mori coegit. M. quoque Bruti iussu C. Antonius captus, occisus est.

EX LIB. CXXII.

M. Brutus adversus Thracas parumper prospere rem gessit, omnibusque transmarinis provinciis exercitibusque in potestatem eius et C. Cassi redactis, coierunt Smyrnae uterque ad ordinanda belli futuri consilia. M. Messalae Poplicolam fratrem vinctum comuni consilio condonavert.

EX LIB. CXXIII.

Sex. Pompeius Magni filius, collectis ex Epiro proscriptis ac fugitivis, cum exercitu diu sine ulla loci cuiusquam possessione praedatus in mari, Messanam oppidum in Sicilia primum, dein totam provinciam occupavit occisoque Pompeio Bithynico praetore Q. Salvidienum legatum Caesaris navali proelio vicit. Caesar et Antonius cum exercitibus in Graeciam traiecerunt, bellum adversus Brutum et Cassium gesturi. Q. Cornificius in Africa T. Sextium, Cassianarum partium ducem, proelio vicit.

EX LIB. CXXIII.

C. Caesar et Antonius apud Philippos vario eventu adversus Brutum et Cassium pugnaverunt, ita ut dextra utriusque cornua vincerent et castra quoque utrumque ab iis qui vicerant expugnarentur. sed inaequalem fortunam partium mors Cassi fecit, qui cum in eo cornu fuisset, quod pulsum erat, totum exercitum fusum ratus mortem conscivit. altera dein acie victus M. Brutus et ipse vitam finit, exorato Stratone fugae comite, ut sibi gladium adigeret. annorum erat [...] circiter quadraginta, inter quos Q. Hortensius occisus est.

EX LIB. CXXV.

Caesar relicto trans mare Antonio — provinciae ea parte imperi positae ei cesserant — reversus in Italiam veteranis agros divisit. seditiones exercitus sui, quas corrupti a Fulvia M. Antoni uxore milites adversus imperatorem suum concitaverant, cum gravi periculo inhibuit. L. Antonius consul, M. Antoni frater, eadem Fulvia consiliante bellum Caesari intulit. receptis in partes suas populis, quorum agri veteranis adsignati erant, et M. Lepido, qui custodiae urbis cum exercitu praeerat, fuso, hostiliter in urbem irrupit.

EX LIB. CXXVI.

Caesar cum esset annorum viginti trium, obsessum in oppido Perusia L. Antonium conatumque aliquotiens erumpere et repulsum fame coegit in deditionem venire, ipsique et omnibus militibus eius ignovit, Perusiam diruit, redactisque in potestatem suam omnibus diversae partis exercitibus bellum citra ullum sanguinem confecit.

EX LIB. CXXVII.

Parthi Labieno, qui Pompeianarum partium fuerat, duce in Syriam irruerunt, victoque Decidio Saxa, M. Antoni legato, totam eam provinciam occupaverunt. M. Antonius cum ad bellum adversus Caesarem gerendum [...] uxore Fulvia, ne concordiae ducem

obstaret, pace facta cum Caesare sororem eius Octaviam in matrimonium duxit. Q. Salvidienum consilia nefaria adversus Caesarem molitum indicio suo protraxit, isque damnatus mortem conscivit. P. Ventidius Antoni legatus Parthos proelio victos Syria expulit, Labieno eorum duce occiso. cum vicinus Italiae hostis Sex. Pompeius Siciliam teneret et commercium annonae impediret, exposita cum eo pacem Caesar et Antonius fecerunt, ita ut Siciliam provinciam haberet. praeterea motus Africae et bella ibi gesta continet.

## EX LIB. CXXVIII.

Cum Sex. Pompeius rursus latrocinii mare infestum redderet, nec pacem quam acceperat praestaret, Caesar necessario adversus eum bello suscepto, duobus navalibus proeliis cum dubio eventu pugnavit. P. Ventidius legatus M. Antoni Parthos in Syria proelio vicit regemque eorum occidit. Iudaei quoque a legatis Antoni subacti sunt. praeterea belli Siculi apparatus continet.

## EX LIB. CXXVIII.

Adversus Sex. Pompeium vario eventu navalibus proeliis pugnatum est, ita ut ex duabus Caesaris classibus altera, cui Agrippa praeerat, vinceret, altera, quam Caesar duxerat, deleta expositi in terram milites in magno periculo essent. victus deinde Pompeius in Siciliam profugit. M. Lepidus, qui ex Africa velut ad societatem belli contra Sex. Pompeium a Caesare gerendi traiecerat, cum bellum Caesari quoque inferret, relictus ab exercitu, abrogato triumviratus honore vitam impetravit. M. Agrippa navali corona a Caesare donatus est, qui honos nulli ante eum habitus erat.

## EX LIB. CXXX.

M. Antonius dum cum Cleopatra luxuriaretur, tarde Mediam ingressus bellum cum legionibus decem et octo et sexdecim milibus equitum Parthis intulit, et cum duabus legionibus amissis, nulla re prospere cedente retro rediret, insecutis subinde Parthis et ingenti trepidatione et magno totius exercitus periculo in Armeniam reversus et viginti et uno diebus trecenta milia fuga emensus, circa octo milia hominum tempestatibus amisit. tempestates quoque infestas super tam infelicitate susceptum Parthicum bellum culpa sua passus est, quia hiemare in Armenia nolebat, dum ad Cleopatram festinat.

## EX LIB. CXXXI.

Sex. Pompeius cum in fidem M. Antoni veniret, bellum adversus eum in Asia moliens, obpressus a legatis eius occisus est. Caesar seditionem veteranorum cum magna pernicie motam inhibuit, Iapydas et Dalmatas et Pannonios subegit. Antonius Artavasden Armeniae regem, fide data perductum, in vincula conici iussit, regnumque Armeniae filio suo ex Cleopatra nato dedit, quam uxoris loco, iam pridem captus amore eius, habere coeperat.

## EX LIB. CXXXII.

Caesar in Illyrico Dalmatas domuit. cum M. Antonius ob amorem Cleopatrae, ex qua duos filios habebat, Philadelphum et Alexandrum, neque in urbem venire vellet neque finito triumviratus tempore imperium deponere, bellumque moliretur quod urbi et Italiae inferret, ingentibus tam navalibus quam terrestribus copiis ob hoc contractis remissoque Octaviae sorori Caesaris repudio, Caesar in Epirum cum exercitu traiecit. pugnae deinde navalis et proelia equestria secunda Caesaris referuntur.

EX LIB. CXXXIII.

M. Antonius ad Actium classe victus Alexandriam profugit; obsessusque a Caesare in ultima desperatione rerum, praecipue occisae Cleopatrae falso rumore impulsus, se ipse interfecit. Caesar Alexandria in potestatem redacta, Cleopatra ne in arbitrium victoris veniret voluntaria morte defuncta, in urbem reversus tres triumphos egit, unum ex Illyrico, alterum ex Actiaca victoria, tertium de Cleopatra, inposito fine civilibus bellis altero et vicesimo anno. M. Lepidus Lepidi, qui triumvir fuerat, filius, coniuratione adversus Caesarem facta bellum moliens, oppressus et occisus est.

EX LIB. CXXXIII.

C. Caesar rebus compositis et omnibus provinciis in certam formam redactis Augustus quoque cognominatus est, et mensis Sextilis in honorem eius appellatus est. cum ille conventum Narbone ageret, census a tribus Galliis, quas Caesar pater vicerat, actus. bellum adversus Basternas et Moesos et alias gentes a M. Crasso gestum [...] referuntur.

EX LIB. CXXXV.

Bellum a M. Crasso adversus Thracas et a Caesare adversus Hispanos gestum refertur, et Salassi, gens Alpina, perdomiti.

[*Librorum CXXXVI et CXXXVII periochae desunt.*]

EX LIB. CXXXVIII.

Raeti a Ti. Nerone et Druso Caesaris privignis domiti. Agrippa Caesaris gener mortuus. a Druso census actus est.

EX LIB. CXXXVIII.

Civitates Germaniae cis Rhenum et trans Rhenum positae oppugnantur a Druso, et tumultus, qui ob censum exortus in Gallia erat, componitur. ara Caesari ad confluentem Araris et Rhodani dedicata, sacerdote creato C. Iulio Vercondaridubno Aeduo.

EX LIB. CXXXX.

Thraces domiti a L. Pisone; item Cherusci, Tencteri, Chanci aliaeque Germanorum trans Rhenum gentes subactae a Druso referuntur. Octavia soror Augusti defuncta, ante amisso filio M. Marcello, cuius monumenta sunt theatrum et porticus nomine eius dicata.

EX LIB. CXXXXI.

Bellum adversus transrhenanas gentes a Druso gestum refertur, in quo inter primores pugnaverunt Chumstinctus et Auctius tribuni ex civitate Nerviorum. Dalmatas et Pannonios Nero frater Drusi subegit. pax cum Parthis facta est signis a rege eorum, quae sub Crasso et postea sub Antonio capta erant, redditis.

EX LIB. CXXXXII.

Bellum adversus Germanorum trans Rhenum civitates gestum a Druso refertur. ipse ex fractura equo super crus eius conlapsus tricesimo die quam id acciderat mortuus. corpus a Nerone fratre, qui nuntio valetudinis evocatus raptim adcurrerat, Romam pervectum et in tumulo C. Iuli reconditum. laudatus est a Caesare Augusto vitrico et supremis eius plures honores dati.

# TITI LIVI

## LIBRORVM DEPERDITORVM

### FRAGMENTA.

Fragmentis, quae non nisi coniectura ad suos libros relata sunt, asteriscus  
est praefixus.

\* LIB. a. u. c. XII.

1) Livius: 'ni Pyrrhus unicus pugnandi artifex magisque in proelio quam bello bonus.' *Serv. ad Vergil. Aen.* I 456.

LIB. a. u. c. XIII.

\* 2) Curribus falcatis usos esse maiores et Livius et Sallustius docent. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 476.

3) Livius in XIII: 'privato nos tenuissemus.' *Priscian. inst. gramm.* XV §. 11 p. 1009 P.

\* LIB. a. u. c. XVI.

4) ... nam Sichaeus Sicharbas dictus est; Belus, Didonis pater, Methres; Carthago a Carthada, ut lectum est; quod invenitur in historia Poenorum et in Livio. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 343.

5) Novae Carthagini] Carthago est enim lingua Poenorum nova civitas, ut Livius docet. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 366.

6) ... nam Bitias classis Punicae fuit praefectus, ut docet Livius. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 738.

LIB. a. u. c. XVII.

7) 'Pridie Nonas,' 'pridie Idus' Livius ab urbe condita XVII. *Priscian. inst. gramm.* XIII §. 38 p. 992 P.

LIB. a. u. c. XVIII.

[8] 'Inberbi' autem dicuntur, non 'inberbes.' .... Titus Livius autem XVIII 'inberbes' vulgariter. *Charis. inst. gramm.* I p. 74 P. 95, 18 K. cf. anon. de orthogr. p. 2788 sq. P., sched. vet. gramm. op. Barthium advers. XXXVII, 14.]

\* 9) ... Quae quia supra usitatam rationem excedentia attigimus, serpentis quoque a T. Livio curiose pariter ac facunde relatae fiat mentio. is enim ait in Africa apud Bagradam flumen tantae [anguem] magnitudinis fuisse, ut Atilii Reguli exercitum usu annis prohiberet, multisque militibus ingenti ore correptis, compluribus caudae voluminibus elisis, cum telorum iactu perforari nequiret, ad ultimum ballistarum tormentis undique petitam, silicum crebris et ponderosis verberibus procubuisse omnibusque et cohortibus et legionibus ipsa Carthagine visam terribiliorem. atque etiam cruore

no gurgitibus imbutis, corporisque iacentis pestifero adflatu vicina regione polluta, Romana inde summovisse castra. adicit beluae vorum centum et viginti pedum in urbem missum. *Val. Max.* I 8. *ext.* 19.

\* LIB. a. u. c. XVIII.

10) Tertii ludi (*saeculares sc.*) fuerunt, Antiata Livioque auctoribus, P. Claudio Pulchro, L. Iunio Pullo consulibus •• *Censorin. de die nat. c. 17 p. 47, 7 Iahn.*

11) ... nam Romani moris fuit et in comitiis agendis et in bellis gerendis pullaria captare auguria. unde est in Livio, quod, cum quidam cupidus belli gerendi a tribuno plebis arceretur, ne iret, pullos iussit adferri. qui cum missas non ederent fruges, irridens consul augurium ait 'vel bibant' et eos in Tiberim praecipitavit. inde navibus ad Africam tendens in mari cum omnibus, quos ducebat, extinctus est. *Serv. ad Vergil. Aen. VI 198.*

[\* LIB. a. u. c. XX.

a) C. Manlius (*immo C. Mamilius*) et Q. Valerius. His consulibus ludis Romanis primum tragoedia et comoedia a Lucio Livio ad scaenam data. *Cassiod. chron. a. u. 515 Varr.*

b) M. Aemilius et M. Iunius. His consulibus Hamilcar Hannibalis pater in Hispania bellum Romanis parans occisus est. hic solitus dicere, quattuor filios contra populum Romanum velut catulos [se] educare. *Cassiod. l. l. a. u. 524.*

c) L. Veturius et C. Lutatius. His consulibus via Flaminia munita et circus factus qui Flaminius appellatur. *Cassiod. l. l. a. u. 534.]*

LIB. a. u. c. XI—XX.

12) Dic mihi, cum saepe numero in Romanis historiis legatur, Livio auctore, saepissime in hac urbe exorta pestilentia infinita hominum milia deperiisse atque eo frequenter ventum, ut vix esset, unde illis bellicosis temporibus exercitus potuisset adscribi, illo tempore deo tuo Februario minime litabatur? an etiam cultus hic omnino nihil proderat? illo tempore Lupercalia non celebrabantur? nec enim dicturus es, haec sacra adhuc illo tempore non coepisse, quae ante Romulum ab Euandro in Italiam perhibentur illata. Lupercalia autem propter quid instituta sunt, quantum ad ipsius superstitionis commenta respectant, Livius secunda decade loquitur, nec propter morbos inhibendos instituta commemorat, sed propter sterilitatem, ut ei videtur, mulierum, quae tunc acciderat, exsolvendam. *Gelasii papae epist. adversus Andromachum ap. Baronium annal. eccles. ad. a. CCCXCVI num. XXXV.*

[\* LIB. a. u. c. XXXVII.

d) M. Aemilius et C. Popillius. His consulibus metalla in Macedonia instituta. *Cassiod. l. l. a. u. 596.*

e) Q. Fulvius et P. Annius. Hi primi consules kal. Ianuariis magistratum inierunt propter subitum Celtiberiae bellum. *Cassiod. l. l. a. u. 601.]*

\* LIB. a. u. c. XXXVIII.

13) De quatorum ludorum (*saecularium sc.*) anno triplex opinio est. Antias enim et Varro et Livius relatos esse prodiderunt L. Marcio Censorino, M'. Manilio consulibus, post Romam conditam anno sescentesimo quinto, at Piso Censorius et Cn. Gellius etc. *Censorin. de die nat. c. 17 p. 48, 2 Iahn.*

*Livi vol. IV.*



LIB. a. u. c. LVI.

14) Livius LVI ab urbe condita: 'Q. Pompeium morbum excusasse ferunt, ne, cum interesset deditioni, animos Numantinorum irritaret'. *Priscian. inst. gramm.* XVIII p. 1198 § 262 P.

[\* f) Ser. Fulvius et Q. Calpurnius. His consulibus Aemilianus Scipio ob Numantinum bellum, cum candidatus non esset, consul creatur. *Cassiod. l. l. a. u.* 619.]

\* LIB. a. u. c. LXI

g) Cn. Domitius et C. Fannius. His consulibus C. Sextius oppidum aedificavit, in quo aquae Sextiae, in Galliis. *Cassiod. l. l. a. u.* 632.

\* LIB. a. u. c. LXII.

h) M. Metellus et M. Scaurus. His consulibus L. Metellus et Cn. Domitius censores artem ludicram ex urbe removerunt praeter Latinum tibicinem cum cantore et ludum Atellanum. *Cassiod. l. l. a. u.* 639.

\* LIB. a. u. c. LXVI.

i) Q. Servilius et C. Atilius Serranus. His consulibus per Servilium Caepionem consulem iudicia equitibus et senatoribus communicata. *Cassiod. l. l. a. u.* 648.

\* LIB. a. u. c. LXX.

k) Cn. Domitius et C. Cassius. His consulibus Ptolemaeus Aegypti rex populum Romanum heredem reliquit. *Cassiod. l. l. a. u.* 658.]

\* LIB. a. u. c. LXXVII.

15) Καὶ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν ὑπάτος μὲν ἀποδείκνυται μετὰ Κοῖνον Πομπηίου, πεντήκοντα ἔτη γεγονώς, γαμει δὲ γάμον ἐνδοξότατον Καικιλίαν τὴν Μετέλλου θυγατέρα τοῦ ἀρχιερέως. ἐφ' ᾧ πολλὰ μὲν εἰς αὐτὸν ἦδον οἱ δημοτικοί, πολλοὶ δὲ τῶν πρώτων ἐνεμίσαν, οὐκ ἄξιον ἡγούμενοι τῆς γυναικὸς ὃν ἄξιον ὑπατείας ἔκριναν, ὡς φησὶν ὁ Τίτος. *Plut. Sulla* c. 6.

[16] Ὅτι μέλλοντος ἐν Ρώμῃ τοῦ ἐμφυλίου ἐγείρεσθαι πόλεμον ἄλλα τε πολλὰ Αἰβίος καὶ Λιόδωρος ἱστορήσαν καὶ ἐξ ἀνεφέλου τοῦ αἵματος καὶ αἰθρίας πολλῆς ἦγον ἀκουσθῆναι σάλπιγγος ὅξυν ἀποτινύσης καὶ θρηνώδη τὸν φθόγγον, καὶ τοὺς μὲν ἀκούσαντας ἄπαντας ἐκφρονας ὑπὸ τοῦ δέους γενέσθαι, τοὺς δὲ Τυρρητῶν μάντις μεταβολὴν τοῦ γένους καὶ μετακόμωσιν ἀποφύνασθαι σημαίνειν τὸ τέρας εἶναι μὲν γὰρ ἀνθρώπων ὅκτω γένη, διαφέροντα τοῖς ἡέσειν ἄλλῃμιν, ἐκάστω δ' ἀφωρίσθαι χρόνον ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμπεραίνόμενον ἐνιαυτοῦ μεγάλου περιόδῳ· τῆς δ' οὖν προτέρας περιόδου τελευταίως καὶ ἐτέρας ἐνισταμένης κινεῖσθαι τι σημεῖον ἐκ γῆς ἢ οὐρανοῦ θαυμάσιον, ἢ δῆλον εὐθὺς τοῖς ταῦτα σοφοῖς γίνεσθαι ὅτι καὶ τρόποις ἄλλοις καὶ βίοις ἀνθρώποι γεγόνاسι χρώμενοι καὶ θεοῖς ἦττον τῶν προτέρων μέλοντες. *Dion. Cass. exc. Mañ script. vett. nov. coll. fr.* 67 II 543, fr. 102 p. 91 Bk. I p. 142 sq. adn. a Dindf., *Suid. s. v. Σύλλας* (v. *Μαῖος* l. l. fr. 123 p. 563) cf. *Plut. Sull.* c. 7.]

17) Sulla certe ipse ... cum primum ad urbem contra Marium castra movisset, adeo laeta exta immolanti fuisse scribit Livius, ut custodiri se Postumius haruspex voluerit, capitis supplicium subiturus, nisi ea, quae in animo Sulla haberet, diis iuvantibus implevisset. *Augustin. de civ. dei* II 24.

\* LIB. a. u. c. LXXXIII.

18) Eversis quippe et incensis omnibus cum oppido simulacris

solum Minervae simulacrum sub tanta ruina templi illius, ut scribit Livius, integrum stetisse perhibetur, non ut diceretur 'Di patrii, quorum semper sub numine Troia est' (*Verg. Aen. VIII* 247) ad eorum laudem, sed ne diceretur 'Excessere omnes adytis ariisque elictis di' (*ibid. II* 351 sq.) ad eorum defensionem. *Augustin. de civ. dei III* 7.

(1) L. Cinna IIII et Cn. Papirius II. His consulibus Asiam in CLIII regiones Sylla distribuit. *Cassiod. l. l. a. u.* 670.

\* LIB. a. u. c. LXXXVI (LXXXV)

m) L. Scipio et C. Norbanus. His consulibus Capitolium custodum negligentia concrematur. *Cassiod. l. l. a. u.* 671.]

LIB. a. u. c. LXXXI.

19) [Nocte] tamen insequenti ipso pervigilante in eodem loco alia excitata turris prima luce miraculo hostibus fuit. simul et oppidi turris, quae maximum propugnaculum fuerat, subritis fundamentis, dehiscere ingentibus rimis et tu[gurium] conflagrare c[o]rreptum igni coepit, incendiique simul et ruinae metu territi Contrebienses de muro trepidi refugerunt, et, ut legati mitterentur ad dedendam urbem, ab universa multitudine conclamatum est. eadem virtus, quae iritaverat oppugnantem, victorem placabiliorum fecit. obsidibus acceptis pecuniae modicam exegit summam armaque omnia ademit. trans[f]ugas liberos vivos ad se adduci iussit, fugitivos, quorum maior multitudo erat, ipsis imperavit ut interficerent. iugulatos de muro deiecerunt.

Cum magna iactura militum quattuor et quadraginta diebus Contrebia expugnata relictoque ibi L. Insteio [cum valido praesidio], ipse ad Hiberum flumen copias adduxit. ibi hibernaculis secundum oppidum, quod Castra Aelia vocatur, aedificatis ipse in castris manebat, interdiu conventum sociarum civitatum in oppido agebat. arma ut fierent pro copiis cuiusque populi per totam provinciam edixerat; quibus inspectis referre vetera arma milites iussit, quae aut itineribus crebris aut oppu[gnationibus] et proeliis inutilia] facta erant, novaeque viris per centuriones divisit. equitatum quoque novis instruxit armis, vestimenta quoque praeparata ante divisa et stipendium datum. fabros, cura conquisitos, undique exciverat, quibus officina publica in[stituta] uteretur], ratione inita, quid in singulos dies effici possit. itaque omnia simul instrumenta belli parabantur; neque materia artificibus praeparatis ante omnibus [e]nixo civit[at]ium [st]udio nec suo quisque operi artifex deerat. convocatis deinde omnium populorum legationibus et civitatum, gratias egit, quod, quae inperata essent in [p]edestre[s] copias, prae[st]it[is]sent]; quas ipse res [in defendendis sociis] quasque in oppugnandis urbibus hostium gessisset exposuit et ad reliqua belli cohortatus est paucis edoctos, quantum Hispaniae provinciae interesset, suas partes superiores esse. dimisso deinde conventu iussisque omnibus [bono animo esse atque] in civitate[s] redi[re] suas, principio veris M. Perpernam cum viginti milibus peditum, equitibus mille quingentis, in Ilurcaonum gentem misit ad tuendam regionis eius maritimam oram, datis praeceptis, quibus itineribus luceret ad defendendas socias urbes, quas Pompeius oppugnaret, quibusque ipsum agmen Pompei ex insidiis] adgrederetur.

Eodem tempore et ad Herennuleium, qui in isdem locis erat, litteras misit et in alteram provinciam ad L. Hirtuleium, praeci-

piens, quem ad modum bellum administrari vellet, ante omnia, ut ita socias civitates tueretur, ne acie cum Metello dimicaret, cui nec auctoritate nec viribus par esset: ne ipsi quidem consilium esse ducere [ad]versus Pompeium; neque in aciem descensurum eum credebat: si traheretur bellum, hosti cum mare ab tergo provinciasque omnes in potestate haberet, navibus undique commeatus venturos; ipsi autem, consumptis priore aestate quae praeparata fuissent, omnium rerum inopiam fore. Perpernam in maritimam regionem superpositum, ut ea, quae integra adhuc ab hoste sint, tueri posset, et, si qua occasio detur, incautos per tempus adgressurum. ipse cum suo exercitu in Berones et Autricones progredi statuit; a quibus saepe per hiemem, cum ab se oppugnarentur Celtiber[ae] urbes, inploratam esse opem Pompei conpererat missosque qui itinera exercitui Romano monstrarent, et [ab] ipsorum equitibus vexatos saepe milites suos, quocumque a castris per oppugnationem Contrebiae pabulandi aut frumentandi causa progrederentur]. ausi tum quoque [erant] Arevacos in part[es sollicitare]. edito [igitur exemplo] belli consilium se initurum, utrum prius hostem, utram provinciam [petat]; maritimamne oram, ut Pompeium ab Illecaonia et Contestania arceat, utraque socia gente, an ad Metellum et Lusitaniam se convertat.

Haec secum agitans Sertorius praeter Hiberum amnem per pacatos agros quietum exercitum sine ullius noxa duxit. profectus inde in Bursaonum et Cascantinorum et Graccitanorum fines, evastatis omnibus proculcatisque segetibus, ad Calagurim Nasicam, sociorum urbem, venit, transgressusque amnem propinquum urbi ponte facto castra posuit. postero die M. Marium quaestorem in Arevacos et Cerindones misit ad conscribendos ex iis gentibus milites frumentumque inde Contrebiā, [quae] Leucada appellatur, conportandum, praeter quam urbem opportunissimum ex Beronibus transitus erat, in quamcumque regionem ducere exercitum statuisset; et C. Insteium, praefectum equitum, Segoviam et in Va[c]caeorum gentem ad equitum conquisitionem misit, iussum cum equitibus Contrebiae sese opperiri. dimissis iis ipse profectus, per Vasconum agrum ducto exercitu, in confinio Beronum posuit castra. postero die cum equitibus praegressus ad itinera exploranda, iusso pedite quadrato agmine sequi, ad Vareiam, validissimam regionis eius urbem, venit. haud inopinantibus iis noctu advenerat, undique equitibus et suae gentis et Autric[onum]. . .]. Cf. vol. I p. XI.

\* 20) Hoc primum proelium inter Sertorium et Pompeium fuit. decem milia hominum de Pompeii exercitu amissa et omnia impedimenta, Livius auctor est. *Frontin. Strateg.* II 5, 31.

LIB. a. u. c. LXXXIII.

21) Livius in libro nonagesimo quarto Inarimem in Maeoniae partibus esse dicit, ubi quinquaginta milia terrae [iugera] igni exusta sunt. hoc etiam Homerum significasse vult. *Serv. ad Vergil. Aen.* VIII 715.

\* LIB. a. u. c. LXXXVII.

22) Triginta quinque milia armatorum (*fugitivorum sc. a Crasso devictorum*) eo proelio interfecta cum ipsis ducibus Livius tradit, receptas quinque Romanorum aquilas, signa sex et viginti, multa spolia, inter quae quinque fascēs cum securibus. *Frontin. strateg.* II 5, 34.

\* LIB. a. u. c. LXXXVIII.

23) Λιούσιος δ' εἶρηκεν, ὡς οὐδέποτε Ῥωμαῖοι πολεμοῖς ἀποδέναντες τοσούτων πλήθει παρατάξαντο· σχεδὸν γὰρ οὐδ' εἰκοστόν, ἀλλ' ἑκατὸν ἐγένοντο μέρος οἱ νικῶντες τῶν ἡσσημένων. *Plutarch. Lucull. c. 28. cf. Suid. s. v. Λούκουλλος II 1, 611, 10 Bhd.*

24) Φησὶ δὲ ὁ Λιούσιος ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ μάχῃ πλείονας, ἐν δὲ ταύτῃ γνωριμωτέρους πεσῖν καὶ ληφθῆναι τῶν πολεμίων. *Plutarch. Lucull. c. 31.*

[n] Q. Metellus et Q. Hortensius. His consulibus a Q. Catulo reparatum dedicatumque Capitolium est. *Cassiod. l. l. a. u. 685.]*

\* LIB. a. u. c. LXXXVIII.

25) Et primo quidem centum habuit Creta civitates, unde Hecatompolis dicta est; post viginti quattuor; inde, ut dicitur, duas, Gnoson et Hierapytnam, quamvis Livius plures a Metello expugnatas dicat. *Serv. ad Vergil. Aen. III 106.*

\* LIB. a. u. c. CII.

26) Livius de morte Mithridatis: 'quod cum diluisset.' *Agroecius de orthogr. p. 2267. P.*

27) Καὶ γὰρ ἀλούσης τῆς πόλεως περὶ τρίτον μῆνα, τῇ τῆς νηστείας ἡμέρᾳ, κατὰ τὴν ἐννάτην καὶ ἐβδομηκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν ὀλυμπιάδα, ὑπατευόντων Γαίου Ἀντωνίου καὶ Μάρκου Τουλλίου Κικέρωνος, οἱ πολέμιοι μὲν εἰσπεσόντες ἐσφαττον τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ. οἱ δὲ πρὸς ταῖς θυσίαις οὐδὲν ἤττον ἱερουργοῦντες διατέλουν, οὔτε ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ περὶ τῆς ψυχῆς, οὔτε ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἤδη φονευομένων ἀναγκασθέντες ἀποδρᾶναι, πᾶν δ' ὅτι δέοι παθεῖν τοῦτο παρ' αὐτοῖς ὑπομῆναι τοῖς βωμοῖς κρείττον εἶναι νομίζοντες ἢ παρελθεῖν τι τῶν νομίμων. ὅτι δὲ οὐ λόγος ταῦτα μόνον ἐστὶν ἐγκώμιον ψευδοῦς εὐσεβείας ἐμφανίζων, ἀλλ' ἀλήθεια, μαρτυροῦσι πάντες, οἱ τὰς κατὰ Πομπηίον πράξεις ἀναγράφαντες, ἐν οἷς καὶ Στράβων καὶ Νικόλαος καὶ πρὸς τοῦτοις Τίτος Λίβιος, ὁ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας συγγραφεὺς. *Ioseph. antiq. Iud. XIII, 4, 3.*

LIB. a. u. c. CIII.

28) Horrendus magis est, perimit qui corpora, carbo.

Vrit hic inclusus, vitalia rumpit apertus;

Hunc veteres quondam variis pepulere medelis.

Tertia namque Titi simul et centesima Livi

Charta docet, ferro talem candente dolorem

Exsectum aut potō raporum semine pulsum,

Infecti dicens vix septem posse diebus

Vitam produci; tanta est violentia morbi.

*Seren. Sammon. de medic. c. 39. v. 725 sqq.*

[\* o] M. Pupius et M. Valerius. His consulibus Catilina in agro Pistoriensis a C. Antonio bello peremptus est. *Cassiod. l. l. a. u. 693.*

\* p) L. Piso et A. Gabinius. His consulibus Clodii rogatione Cicero in exilium est profectus. *Cassiod. l. l. a. u. 696.*

\* LIB. a. u. c. CIII.

q) P. Lentulus et Q. Metellus. His consulibus propter civiles dissensiones per senatus consultum de-exilio Cicero revocatur. *Cassiod. l. l. a. u. 697.]*

\* LIB. a. u. c. CV.

29) Formam totius Britanniae Livius veterum, Fabius Rusticus recentium, eloquentissimi auctores, oblongae scutulae vel bipenni

adsimulavere. *Tacit. Agric. c. 10, unde hausit Iornandes de orig. actusque Get. c. 2.*

\* LIB. a. u. c. CVIII.

30) Roma ipsa etiam, quamvis ad adventum domini nostri Iesu Christi perfecto proveheretur imperio, tamen paululum et ipsa in occursum numeri huius (*septenarii sc.*) offendit. nam septingentesimo condicionis suae anno quattuordecim vicos eius incertum unde consurgens flamma consumpsit, nec umquam, ut ait Livius, maiore incendio vastata est, adeo ut post aliquot annos Caesar Augustus ad reparationem eorum, quae tunc exusta erant, magnam vim pecuniae ex aerario publico largitus sit. *Oros. VII 2.*

31) Caesar Rubicone flumine transmeato, mox ut Ariminum venit, quinque cohortes, quas tunc solas habebat, cum quibus, ut ait Livius, orbem terrarum adortus est, quid facto opus esset, edocuit. *Oros. VI 15 indeque Guil. Malmesburiensis hist. novellae lib. II rer. Angl. scripti. Francof. 1601 fol. p. 183.*

[r] L. Lentulus et C. Marcellus. His consulibus perniciosae in curia conflantur de Pompeio Caesareque discordiae. *Cassiod. l. l. a. u. 705.]*

\* LIB. a. u. c. CXI.

32) Crastine] Proprium nomen est illius militis, qui primus tela iaculatus est, ut ait Titus Livius: 'primus hostem percussit nuper pilo sumpto primo Gaius Crastinus.' *Schol. Voss. Lucani Phars. VII 471.*

33) Ἐν δὲ Παταβίῳ Γάιος Κορνήλιος, ἀνὴρ εὐδόκιμος ἐπὶ μαντικῇ, Λιβίου τοῦ συγγραφέως πολίτης καὶ γνώριμος, ἐτύγχανεν ἐπ' οἰωνοῖς καθήμενος ἐκείνην τὴν ἡμέραν. καὶ πρῶτον μὲν, ὡς Αἰβίος φησὶ, τὸν καιρὸν ἔγνω τῆς μάχης καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν, ὅτι καὶ ἡ περαινέται τὸ χεῖμα, καὶ συνίασιν εἰς ἔργον οἱ ἄνδρες. αὐτοῦ δὲ πρὸς τῇ θεᾷ γενόμενος, καὶ τὰ σημεῖα κατωδῶν ἀνῆλθο μετ' ἐνδοουσιασμοῦ βοῶν 'Νικᾷς, ᾧ Καῖσαρ.' ἐκπλαγέντων δὲ τῶν παρατυχόντων περιελών τὸν στέφανον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐνωμότως ἔφη, μὴ πρὶν ἐπιθήσεσθαι πάλιν, ἢ τῇ τέχνῃ μαρτυρῆσαι τὸ ἔργον. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Αἰβίος οὕτω γενέσθαι καταβεβαίονται. *Plutarch. Caes. c. 47.*

[ LIB. a. u. c. CXI. CXII.

s) Q. Fusius et P. Vaticanus. His consulibus Caesar Pompeium Pharsalico proelio superavit. Pompeius fugiens in Aegyptum occisus est. *Cassiod. l. l. a. u. 707.]*

LIB. a. u. c. CXII.

\* 34) Interea, sicut dixit Livius, oppressus est Tubero et Pansa; fugerunt ad Pompeium, cum quaererentur. *add. f. proxime sqq. Schol. Gronov. in Cic. orat. pro Lig. V 2, 415 Cic. ed. Orell.*

35—37) Inveni tamen apud Livium in cxii ab urbe condita in d desinens barbarum nomen regis Maurorum 'Bogud', cuius genitivum secundum tertiam declinationem 'Bogudis' protulit, ut 'castra quoque diversis partibus Cassius et Bogud adorti haut multum afuere, quin opera perumperent'. in eodem: 'quo tempore firmandi regni Bogudis causa exercitum in Africam traicere conatus sit'. idem in eodem: 'Cassius gessisset cum Trebonio bellum, si Bogudem trahere in societatem furoris potuisset'. *Priscian. inst. gramm. VI §. 22 p. 686 sq. P. cf. fragm. lib. cxiii.*

38) Legati autem, quos rex miserat, duo fuerunt, quorum unus erat Dioscorides et alter Serapio. ex his unus occisus est, ut Titus

Livius meminit libro quarto (*belli sc. civilis*). *schol. Berol. C., Voss Lucani Phars. X 471.*

39) Arsinoe] soror Ptolemaei fuit; hanc Ganymedes quidam spado puellae acceptissimus in castra Achillae perduxit, cuius iussu Achillas occisus est et exercitui praeponitur Ganymedes. hunc postea Caesar victis Aegyptiis in triumpho duxit, ut meminit Livius in libro quarto civilis belli. *schol. Berol. C., Voss. (cf. Guelf.) ibid. v. 521 cf. schol. Vratisl. C. ibid. v. 519.*

\* 40) Quadringenta milia librorum Alexandriae arserunt; pulcherrimum regiae opulentiae monumentum alius laudaverit, sicut et Livius, qui elegantiae regum curaeque egregium id opus ait fuisse. *L. Seneca de tranquill. anim. c. 9.*

LIB. a. u. c. CXIII.

41) Idem (*Livius sc.*) in cxiii oppidi nomen in d desinens per accusativum casum neutro genere protulit: 'et ipse circa Palpudram tuebatur.' *Priscian. inst. gramm. VI §. 22 p. 687 P.*

LIB. a. u. c. CXIII.

42) In d neutra sunt: 'quid' .. et 'Bogud,' nomen barbarum, quod Livius in centesimo quarto decimo declinavit 'Bogudis'. *Priscian. inst. gramm. V §. 10 p. 643 P. cf. fragm. lib. cxii, quo h. quoque l. rettulit Ruperti.*

\* 43) Cumque tuo laeter adminiculo et in prima urbe terrarum primum et nobilitate et religione habere me gaudeam defensorem, amen magis optarem illud mihi contingere, quod Titus Livius scribit de Catone: 'cuius gloriae neque profuit quisquam laudando nec vituperando nocuit, cum utrumque summis praediti fecerint ingenii'. significat autem M. Ciceronem et C. Caesarem, quorum alter laudes, alter vituperationes supra dicti scripsit viri. *Hieronym. ad Pammachium prol. lib. II. in Hoseam t. VI p. 54 opp. ed. Vallars.*

[\* LIB. a. u. c. CXV.

4) C. Iulius Caesar IIII et Fabius Maximus. His consulibus C. Iulius Caesar per quadriduum triumphavit. *Cassiod. chron. l. l. a. u. 709.]*

\* LIB. a. u. c. CXVI.

44) ... Οἱ δὲ οὐ φασὶ τῇ γυναικὶ (*Calpurniae sc.*) ταύτην γενέσθαι τὴν ὄψιν· ἀλλ' ἦν γὰρ τι τῇ Καίσαρος οἰκίᾳ προσκείμενον ὅλον ἐπὶ κόσμῳ καὶ σεμνότητι τῆς βουλῆς ψηφισαμένης ἀκρωτήριον, ὡς Λίβιος ἱστορεῖ, τοῦτο ὄναρ ἢ Καλπουργία θεασαμένη καταρηγνύμενον ἔδοξε ποτινῆσθαι καὶ δακρύειν. ἡμέρας δ' οὖν γενομένης ἔδειτο τοῦ Καίσαρος, εἰ μὲν ὁλόν τε, μὴ προελθᾶν, ἀλλ' ἀναβαλέσθαι τὴν σύγκλητον· εἰ δὲ τῶν ἐκείνης ὀνείρων ἐλάχιστα φροντίζει, σκέψασθαι διὰ μαντικῆς ἄλλης καὶ ἱερῶν περὶ τοῦ μέλλοντος. *Plutarch. Caes. c. 63.*

45) Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam] Malum omen est, quando non fumum, sed flammarum egerit globos; et, ut dicit Livius, 'tanta flamma ante mortem Caesaris ex Aetna monte defluxit, ut non tantum vicinae urbes, sed etiam Regina civitas adflaretur'. *Serv. ad Vergil. Georg. I 472.*

46) ... Nam quod de Caesare maiori volgo dictatum est et a Tito Livio positum, in incerto esse, utrum illum magis nasci reipublicae profuerit an non nasci, dici etiam de ventis potest. *L. Seneca nat. quaest. V 18.*

[u] C. Iulius Caesar v et M. Antonius. His consulibus M. Antonius Lupercalibus sella aurea sedenti Caesari diadema renuenti

imposuit atque idibus Martiis Caesar in Pompeia curia occisus est. *Cassiod. l. l. a. u. 710.*]

LIB. a. u. c. CXVIII.

47) Livius in CXVIII: 'adversus interfectores Gai Caesaris ultoribus manum comparans concibat'. *Priscian. inst. gramm. lib. VIII §. 40 p. 865 P.*

\* LIB. a. u. c. CXX.

48) T. Livi. 'Marcus Cicero sub adventum triumvirorum urbe cesserat, pro certo habens, id quod erat, non magis Antonio eripi [se] quam Caesari Cassium et Brutum posse. primo in Tusculanum fugit, inde transversis itineribus in Formianum, ut ab Caieta navem conscensurus, proficiscitur. unde aliquoties in altum provectum cum modo venti adversi retulissent, modo ipse iactationem navis, caeco volvente fluctu, pati non posset, taedium tandem eum et fugae et vitae cepit, regressusque ad superiorem villam, quae paulo plus mille passibus a mari abest, 'moriar' inquit 'in patria saepe servata.' satis constat servos fortiter fideliterque paratos fuisse ad dimicandum, ipsum deponi lecticam et quietos pati quod fors iniqua cogeret iussisse. prominenti ex lectica praebentique innotam cervicem caput praecisum est. nec satis stolidae crudelitatis militum fuit. manus quoque, scripsisse in Antonium aliquid exprobrantes, praeciderunt. ita relatum caput ad Antonium iussuque eius inter duas manus in rostris positum, ubi ille consul, ubi saepe consularis, ubi eo ipso anno adversus Antonium quanta nulla umquam humana vox cum admiratione eloquentiae auditus fuerat. vix attollentes [prae] lacrimis oculos homines intueri trucidata membra [tanti] civis poterant'. *Seneca rhet. suas. VII p. 33, 12 Bu.*

49) T. Livi. 'Vixit tres et sexaginta annos, ut, si vis afuisset, ne immatura quidem mors videri possit: ingenium et operibus et praemiis operum felix; ipse fortunae diu prosperae et in longo tenore felicitatis magnis interim ictus vulneribus, exilio, ruina partium pro quibus steterat, filiae morte, exitu tam tristi atque acerbo, omnium adversorum nihil ut viro dignum erat tulit praeter mortem, quae vere aestimanti minus indigna videri potuit, quod a victore inimico [nil] crudelius passus erat quam quod eiusdem fortunae compos item fecisset. si quis tamen virtutibus vitia pensarit, vir magnus ac memorabilis fuit et in cuius laudes exsequendas Cicerone laudatore opus fuerit'. *Seneca rhet. l. l. p. 35, 15 Bu.*

[v] C. Pansa et A. Hirtius. His consulibus Caesar Octavianus, Antonius et Lepidus amicitiae foedus inierunt. M. Cicero Caietae per Popilium militem occisus est annorum LXIII. Caesar Octavianus forum Augustum aedificavit. *Cassiod. l. l. a. u. 711.*]

LIB. a. u. c. CXXVII.

50) Dissensione orta inter Caesarem Augustum Antoniumque Cocceius Nerva, avus eius, qui postea imperavit, petit a Caesare, ut aliquem, cum quo de summa rerum tractaret, mitteret Tarracinam. et primum Maecenas, mox et Agrippa adgressi sunt, hique pepigerunt fidem confirmatissimam et in una castra conferri signa utriusque exercitus inusserunt. hoc et Titus Livius in libro CXXVII refert excepta Fonteii Capitonis mentione. *Porph. ad Horat. sat. I 5, 27 sqq.*

Quoniam inter Augustum et Antonium reliquiae erant dissensionis, Cocceius Nerva, proavus Nervae, qui postea imperavit Romae, mandavit Augusto, ut mitteret qui de summa rerum tra-

staret. ergo missus est Maecenas cum Agrippa, qui utrumque exercitum in una castra coegerunt. hoc Livius lib. cxxvii. intellegendum autem, quod Fonteio misso ab Antonio Augustus Maecenatem et ceteros ad eundem locum miserit. *Acro qui fertur ad Horat. sat. I 5, 29.*

Ab Antonio missus fuerat Fonteius Capito legatus, ab Augusto Maecenas intercedente Cocceio Nerva, proavo Nervae imperatoris, qui et Augusto et Antonio gratus erat, cum Agrippa. ea autem condicione convenerant legati, ut de summa rerum tractarent exortamque dissensionem inter duos hos imperatores componerent; quod et fecerunt, et utrumque exercitum iuxta Brundisium in una castra cum magna laetitia coegerunt, ut refert Livius lib. cxxvii. *schol. Cruquianum ad Horat. sat. I 5, 29.*

[\* LIB. a. u. c. CXXVIII.

v) M. Agrippa et L. Caninius. His consulibus lacus Lucrinus in portum conversus est. *Cassiod. l. l. a. u. 717.]*

\* LIB. a. u. c. CXXIX.

51) Nam et Titus Livius refert illam (*Cleopatram sc.*), cum de industria ab Augusto in captivitate indulgentius tractaretur, identidem dicere solitam fuisse 'ὅν θριαμβεύσονται' id est non triumphabor ab alio. *Porph. ad Hor. carm. I 37, 30; eadem fere et Acronianum schol. et Cruquianum ibidem.*

[x] C. Caesar II et M. Messala. His consulibus apud Actium M. Antonius a Caesare superatur. *Cassiod. chron. a. u. 723.*

y) C. Caesar III et M. Crassus. His consulibus Nicopolim Caesar construit, ludos Actiacos instituit. Antonius a Caesare proelio peremptus Alexandriae in mausoleo cum Cleopatra reconditur. *Cassiod. chron. a. u. 724.*

\* LIB. a. u. c. CXXXIII.

z) C. Caesar V et M. Agrippa II. His consulibus Parthorum dissensiones per Caesarem sedatae. *Cassiod. chron. a. u. 726.*

aa) C. Caesar VI et M. Agrippa III. Caesar leges protulit, iudices ordinavit, provincias disposuit et ideo Augustus cognominatus est. *Cassiod. l. l. a. u. 727.]*

\* LIB. a. u. c. CXXXV.

52) Ex quo facta est (*pax sc. Christi*) et mundo ostensa, non solum animarum pax illuminat mundum, sed publica etiam civilia, Romano imperio exaltato, bella sopita pacem omnium gentium barbarorum repertam exsultant; et omnium hominum genus, quocumque terrarum loco obtinet sedem, ex eo tempore uno illigatur vinculo pacis. in cuius apparitionis die, quod Epiphania appellatur, Caesar Augustus in spectaculis, sicut Livius narrat, Romano populo nuntiat, regressus a Britannia insula, totum orbem terrarum tam bello quam amicitia Romano imperio pacis abundantia subditum. *Apponius in canticum canticorum XII p. 237 ed. Rom. a. 1843.*

[bb) C. Augustus Caesar VIII et M. Silanus. His consulibus Cantabros, Germanos, Salassos Caesar perdomuit. *Cassiod. chron. a. u. 729.*

cc) C. Augustus Caesar VIII et C. Norbanus. His consulibus Astures et Cantabri per Lucium Lamiam perdomiti. *Cassiod. chron. a. u. 730.]*

LIB. a. u. c. CXXXVI.

53) Item T. Livius libro cxxxvi: 'eodem anno ludos saeculares Caesar ingenti adparatu fecit, quos centesimo quoque anno



— is enim terminus saeculi — fieri mos'. *Censorin. de die nat.* c. 17 p. 46, 3 *Jahn*.

[\* *dd*] M. Apuleius et P. Silius. His consulibus aquilas et signa Crassiana de Parthis Caesar recepit. *Cassiod. chron. a. u.* 734.

\* *ee*) C. Sentius et Q. Lucretius. His consulibus Caesari ex provinciis redeunti currus cum corona aurea decretus est, quo ascendere noluit. *Cassiod. l. l. a. u.* 735.

\* LIB. a. u. c. CXXXXII.

*ff*) Drusus Nero et L. Quintius. His consulibus apud Lingonum gentem templum Caesari Drusus sacravit. *Cassiod. l. l. a. u.* 745.]

#### INCERTORVM A. V. C. LIBRORVM FRAGMENTA.

54) ... nec est quod existimes verum esse quod apud disertissimum virum Livium dicitur 'vir ingenii magni magis quam boni'. *L. Seneca de ira*, I 16, 27 *F.* (20, 6 *H.*)

55) Equidem profiteor mirari, T. Livium, auctorem celeberrimum, in historiarum suarum, quas repetit ab origine urbis, quodam volumine sic orsum: satis iam sibi gloriae quaesitum, et potuisse se desinere, ni animus inquires pasceret opere. *Plinius nat. hist. praef.* §. 16.

56) T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis (*freti sc. Gaditani*) tradiderunt minus septem milia passuum, ubi vero plurimum decem milia. *Plinius nat. hist.* III §. 4.

57) Alpibus in longitudinem deciens centena milia passuum patere a supero mari ad inferum Caelius tradit, Timagenes *xxxii* m. passuum deductis, in latitudinem autem Cornelius Nepos *c m.*, Titus Livius *tria m. stadiorum*, uterque diversis in locis. *Plin. nat. hist.* III §. 132.

58) Quisquis es] licet hostis sis. et sunt, ut habemus in Livio, imperatoris verba transfugam recipientis in fidem: quisquis es, (*Verg. Aen.* II 148) noster eris (*ibid.* v. 149). *Serv. ad Vergil. Aen.* II 148.

59) Tum virgam capit] id est caduceum ... huius autem virgae haec ratio est: Mercurius et orationis deus dicitur et interpret deorum, unde virga serpentes dividit id est venena; nam .. bellantes interpretum oratione sedantur, unde secundum Livium legati pacis caduceatores dicuntur; sicut enim per fetiales bella indicantur, ita pax per caduceatores fiebat. *Serv. ad Vergil. Aen.* III 242.

60) .. aere gravi donatus est (*Vergilius sc.*), id est massis, nam sic et Livius argentum grave dicit (id est massas). *Serv. ad Vergil. Aen.* VI 862 *cf. Isidor. origg.* VIII 2, 63 *coll.* XVI 18, 13 *schol. Lucan. Berol.* C. II 50.

61) In hoc summo (*monte sc. Aeaeo*) oppidum fuit, quod et Circaeum dictum est et Circaeum. nam utrumque Livius dicit. *Serv. ad Vergil. Aen.* VII 10.

62) Vitanda *μακρολογία* id est longior quam oportet sermo, ut apud Livium: 'legati non impetrata pace retro, unde venerant, domum reversi sunt (reverterunt *al.*)'. *Quint. inst. or.* VIII 3, 53 *cf. Charis. inst. gramm.* III p. 242 *P.* 271, 12 *K.* quosque praeterea laudari vol. I p. XIII *adn.* 77.

63) Sed cum se egregius miles tantis telis undique urgeri conspiceret et micantem sicam callidi hostis se contra erigi conspex-

et, expertus fragilitatem humanam cito ad proclivia labendo de-aergi, ut Livius ait, 'nihil tam sanctum religione tamque custodia lausum quo penetrare libido nequeat', evangelicum clipeum enens laeva ensemque ancipitem ferens dextra contra immanes iostium cuneos coepit pergere, ne frustrato labore, quo potissimo ingenio sudaverat in grammatica, rhetorica, geometria et divinarum scripturarum serie, saeculi illecebris occuparetur. *Ionae vit. S. Columbani c. II opp. Bedae ed. Colon. III 200 sq.*

64) ... scimus concessum esse scribentibus, ut iteratione proemii legentium reficiant interdum laborem. nam et Livius frequenter innovat principia, ut incensa a Gallis urbe et completis consulibus. *Serv. ad Verg. georg. III 1.*

65) ... et Livius in significatione scuti neutraliter saepius (*clipeum dixit sc.*) *Charis. inst. gramm. I p. 59 P. 77, 17 K.*

66) Callis ... feminino Livius lib. xxxii (14, 8) .. idem sic frequenter. *Non. Marc. p. 197, 19 Merc.*

67) 'Δεκαπέντε' καὶ 'πεντεκαίδεκα,' nos contra 'quindecim' et 'decem et quinque.' Livius tamen frequenter etiam sine coniunctione 'septemdecem' et 'decemseptem.' *Prisc. inst. gramm. XVIII §. 172 p. 1170 P.*

68) Livius frequenter 'in milites' pro 'in singulos milites.' *Prisc. inst. gramm. XVIII §. 231 p. 1188 P.*

69) ... unde et 'assertio' tam a servitute in libertatem quam a libertate in servitutem trahi significat, quod apud Livium in multis legitimis locis. *Prisc. inst. gramm. XVIII §. 292 p. 1208 P.*

70) Haec (*sc. nomina formae quatae gen. neutr.*) antiqui etiam singulari numero sicut masculina et feminina declinabant, dicentes 'huius genus' et 'huius cornus' et 'huic genui', 'huic cornui'. unde et Lucanus ... et Livius ubique in historia; posteritas inter monoclita posuit. *Auct. inc. de nom. et pronom. 47 p. 139 Eichenf.-Endl.*

#### FRAGMENTA DVBLIA (cf. fr. 8. 16).

71) Quirito. Livius † in attico quirir • *Diom. art. gramm. I p. 376 P. 381, 22 K.*

72) Scalper, generis masculini, sicut culter, ut Titus Livius, quamvis quidam scalprum dicant (*sic adn. Hauptio T. Liv. a. u. c. XXVII 49*) *Auct. inc. de gen. nom. p. 101 Haupt. (in ed. Ovid. Halieut. etc.); p. 55 num. 326 Otto.*

73) Vepres generis feminini, ut Titus Livius: 'has vepres'. *Auct. inc. de gen. nom. p. 102 Haupt. p. 57 num. 348 Otto; tria haec fragmenta (70—72) et fr. 8 f. ad Livium Andronicum pertinent.*

74) Pompeius quinque annis fuit praefectus annonae, et illud officium usurpavit superveniente fame nec erat vile, cum dicat lv' (*sic cod.; Livius F. G. Otto, Boethius C. E. C. Schneider v. Boeth. de consol. phil. III 4 p. 48, 16 Obb.*) 'si quis quondam annonam in urbe factitasset, magnus habebatur': nec immerito, quia Roma volebat omni die octoginta milia modiorum annonae; et sic per hoc acquisit sibi multos clientes. *Schol. Vratisl. C. Lucani Phars. I 319.*

## FRAGMENTA AD ARTEM RHETORICAM SPECTANTIA.

75) Fuit igitur brevitās illa tutissima, quae apud Livium in epistola ad filium scripta, legendos Demosthenem atque Ciceronem, tum ita, ut quisque esset Demostheni et Ciceroni simillimus. *Quintil. inst. orat. X 1, 39 coll. II 5, 20.*

76) Titus autem Livius tam iniquus Sallustio fuit, ut hanc ipsam sententiam (sc. 'res secundae mire sunt vitiis obtentui') et tamquam translata[m] et tamquam corruptam dum transfertur, obiceret Sallustio. nec hoc amore Thucydidis facit, ut illum praeferat, sed laudat, quem non timet, et facilius putat posse a se Sallustium vinci, si ante a Thucyde vincatur. *Senec. rhet. contr. VIII 24 Bu. cf. exc. contr. lib. VIII p. 433, 19.*

77) Livius de oratoribus, qui verba antiqua et sordida consecretantur et orationis obscuritatem severitatem putant, aiebat Miltiadem rhetorem eleganter dixisse 'ἐνὶ τῷ ΤΟΝ ΔΕΞΙΟΝ (fort. τὸ δεξιὸν) μαίνονται'. *Senec. rhet. contr. VIII 25 p. 259, 9 Bu. cf. exc. contr. VIII p. 435, 23.*

78) In hoc malum a quibusdam etiam laboratur; neque id novum vitium est, cum iam apud Titum Livium inveniam, fuisse praeceptorem aliquem, qui discipulos obscurare quae dicerent iuberet, Graeco verbo utens 'σκότισον', unde illa scilicet egregia laudatio: 'tanto melior; ne ego quidem intellexi'. *Quintil. inst. orat. VIII 2, 18.*

# INDEX RERVM IN TITI LIVI AB VRBE CONDITA LIBROS.

Scripturae compendiis, ut omittam notiora, his usus sum: trib. m. c.p. = tribunus militum consulari potestate, P. = Periocha, F. = Fragmentum. Singulos locos laudabam libro et capite et paragrapho appositis. ib. 2 etc. significat rem, de qua agatur, iisdem libro et capite, paragrapho altera etc. commemorari; ibid., iisdem et libro et capite et paragrapho. P. littera citato loco subiuncta rem ostendit et ipso libro et periocha eiusdem libri notatam. Vncos [—] et (—) e textu in indicem transferebam, ubi ipsa Livii verba laudabam; praeterea si quem inveniebam solo cognomine commemoratum, ad suam quemque gentem revocabam, ita ut gentile nomen uncis (—) inclusum adderem.

I. KRETZSCHMER.

- Abaci primum Romam advecti 39, 6, 7.  
 Abassium oppidum 38, 15, 15.  
 Abdera urbs 45, 29, 6.  
 Abderitae 38, 41, 9 queruntur de L. Hortensio praetore 43, 4, 8.  
 Abelux nobilis Saguntinus transfuga ad Romanos 22, 22, 6 obsides Hispanos ex Carthaginensium potestate perducit ad Romanos ib. 17.  
 Aborigines Laurentum agrum tenentes 1, 1, 5 Latini appellati 1, 2, 4 cf. Latini.  
 Abropolis socius Romanorum regno expulsus a Perseo 42, 13, 6 cf. 42, 41, 10.  
 C. Aburius legatus in Africam 42, 35, 7.  
 M. Aburius trib. pl. 39, 4, 3 praetor peregrinam sortitur 41, 15, 5.  
 Abydus a Philippo oppugnatur 31, 14, 4; 31, 17 Abydeni se suosque omnes occidunt ib. 5 P. cf. 33, 30, 3 oppugnata a C. Livio 37, 9, 11 cf. 37, 12.  
 Academia gymnasium Atheniense 31, 24, 10.  
 Acanthus urbs vi capta ac direpta 31, 45, 16 cf. 45, 30, 4.  
 Acaridos Come vicus 38, 15, 12.  
 Acarnanes direpti ab Aetolis 26, 24, 6 eorum ira in Aetolos 26, 25, 11—12 cf. 28, 5, 5; 29, 12, 14 duo Athenis Cereris templum ingressi interfecti sunt 31, 14, 7 P. a Philippo auxilia impetrant adversus Athenas ib. 9 P. soli in societate Macedonum manent 33, 16 partim societatem Romanam decernunt ib. 3 id decretum tollunt ib. 4 Leucade amissa in dicionem veniunt 33, 17, 15 P. principes in Achaeorum concilio 35, 27, 11 alii Romanorum, alii Antiochi societatem malunt 36, 12, 2 Aetolorum legatos capiunt 38, 9, 2 iis Oeniadae dantur 38, 11, 9 cf. 42, 38, 3 eorum concilium Thyrii 43, 17, 6 iis adempta Leucas 45, 31, 12.  
 Acarnania Aetolis promissa a Laevino 26, 24, 6 eius situs 33, 17, 5 vastata ab Aetolis 38, 5, 6.  
 Accensi in quinta classe censendi 1, 43, 7 milites minimae fiduciae 8, 8, 8 cf. 38, 55, 4.  
 Acerrae ab Hannibale incensae 23, 17, 7 cf. 27, 3, 6.  
 Acerranis civitas sine suffragio data 8, 17, 12 permissum ut repararent urbem 27, 3, 7.  
 Achaeis opem fert Philippus 27, 29, 9 cum Eleis Aetolisque prospere pugnant 27, 33, 5 cf. 28, 5, 5 iis Philippus oppida aliquot restituit

- 25, 6, 6 cf. 25, 12, 14 eorum concilium Argis 31, 25, 2 Sicyone 32, 19, 6 desitum Aegii haberi 35, 30, 2 Philippi ope recusata bellum adversus Nabim decernunt 31, 25, 9 non licet de rebus referre in concilio nisi, ob quas convocatum est ibid. quotannis iurant in verba Philippi 32, 5, 4 inclinant ad societatem Romanam 32, 22, 12 pacta cum Romanis societas 32, 25, 11 P. cf. 32, 33, 8 et 32, 34, 11 cum iis indutias facit Nabis 32, 39, 10 Macedonas fundunt 33, 14—15 auxilium Rhodiis mittunt 33, 18, 2 et 5 Boeotis pacem impetrant apud Quinctium 33, 29, 11 iis redditur Corinthus 33, 31, 11 cf. 33, 34, 9 Romanis succurrunt Argos oppugnatur 34, 25, 3 quanti iis servorum Romanorum redemptio steterit 34, 50, 6 de Nabidis consiliis Romam mittunt 35, 13, 3 bellum decernunt adversus Nabim 35, 25, 10 legatis Antiochi concilium dant 35, 45 bellum Antiocho nuntiari iubent 35, 50, 2 subsidia mittunt Chalcidem 35, 50, 6 Messenen oppugnant 36, 31, 5 eis Zacynthus admittit 36, 32, 8 cf. 36, 35, 7 auxilia in Asiam mittunt 37, 20 cf. 37, 39, 9; 38, 7, 2 a Lacedaemoniis iis renuntiatur foedus 38, 31, 5 legatos Romam mittunt 38, 32, 6 Lacedaemonem sibi obnoxiam reddunt 38, 33—34 legatis Rom. concilium denegant 39, 33, 5 cf. 39, 35, 5 sqq. Messenen vincunt 39, 50, 9 cf. 40, 20, 2 Macedonibus interdixerunt finibus 41, 23 eos reconciliare sibi studet Perseus 41, 23, 2 legatos eius non admittunt 41, 24, 20 se neglectos a Romanis queruntur 42, 37, 8 concilium praebent Romanis 42, 44, 7 auxilia mittunt 42, 55, 10 fidissima gens 43, 17, 4 defendunt Thessaliam a Pseudophilippo P. 50 Achaici belli semina 51 legatos Romanos cur pulsaverint ibid. bis victi sese dedunt 52 Corinthus diruta ibid.
- Achaeorum portus 37, 9, 7.  
 Achaia Phthiotis 42, 67, 9.  
 Achaia terra 45, 31, 9 eo duo legati ad criminum cognitionem missi ibid. in deditionem accepta a L. Mummio P. 52.
- Acharrae Aetolis deduntur 32, 13, 13.  
 Acheron fluvius in Molosside 8, 24, 3 in Lucanis ib. 11.  
 Acherusia aqua 8, 24, 2 cf. Acheron.  
 Achilles Pompei percussor P. 112.  
 Achivi 1, 1, 1.
- Achradina Syracusarum regio 24, 21, 7 fluctu adluitur 24, 33, 9 circumdeditur 25, 26, 2 deditur Marcello 25, 31, 2.
- Acies Romana descripta 8, 8, 3—19 comparata cum acie Alexandri 9, 19 phalanx Macedonum 32, 17, 11—15.
- Aciliani libri Graeci in Latinum conversi 25, 39, 12 cf. 35, 14, 5.
- Acilius senator res Romanas Graece componit P. 53.
- L. Acilius Celtiberorum castris ignem incit 40, 31, 9.
- M. Acilius legatus ad Ptolemaeum 27, 4, 10 in eius sententiam Scitum fit 27, 25, 2.
- M. Acilius 21, 25, 4.
- M. Acilius Glabrio trib. pl. 30, 40, 9 cf. 30, 43, 2 decemvir sacrorum suffectus 31, 50, 5 praetor 33, 24, 2 sortitur peregrinam 33, 26 ad. pl. 33, 25, 2 missus ad comprimendam servorum coniurationem 33, 36, 2 consulatum petens repulsam fert 35, 10, 3 cos. creatus 35, 24, 5 sortitur Graeciam 36, 2, 2 in Thessalia 36, 14 multa oppida recipit ibid. in Thermopylis prope Antiochi castra consedit 36, 16, 5 cotionatur 36, 17, 2 vincit regem 36, 18 sq. P. Heracleam oppugnat 36, 22, 4 capit 36, 24, 11 Aetolis postulata sua proponit 36, 28, 3 Narpactum obsidet 36, 30, 6 in Achaeorum concilio 36, 35, 7 cf. 37, 2, 7 Lamiam capit 37, 5, 3 triumphat 37, 46, 2 P. in eius sententiam Scitum factum 37, 49, 7 censuram petit 37, 57, 10 accusatus a tribunis desistit petitione ib. 15 eius statua a filio posita 40, 34, 5.
- M. Acilius Glabrio duumvir Pietatis aedem dedicat 40, 34, 5 patris statuum auratam ponit ibid.

- Acræ Siciliæ urbs 24, 36.  
 Acræae Iunonis promunturium 32, 23, 10.  
 Acraephia urbs 33, 29, 6.  
 Acræus Iupiter 38, 2, 5.  
 Acræae oppidum 35, 27, 3.  
 Acrillæ Siciliæ urbs 24, 35, 8.  
 Acrocorinthus praesidio tenetur 33, 31, 11 cf. Corinthus.  
 Actiacum bellum 1, 19, 3 Actiaci ludi F. 51 y.  
 Actium Acarnaniae portus 44, 1, 3 ibi pugna navalis inter triumviros P. 133. F. 51 x.  
 Acaea oppidum 24, 20, 8.  
 M. Acutius trib. pl. 5, 10, 11.  
 Acylla oppidum 33, 48, 2.  
 Adæus a Beroea 43, 19, 3.  
 Addicti ob aes alienum obnoxii 6, 34, 2 cf. 6, 36, 12.  
 Adherbal praetor Poenorum victus effugit 28, 30, 12 cf. Atherbal.  
 Adoreus mons 38, 18, 8.  
 Adramytteum vastat Antiochus 37, 19, 7 cf. P. 49.  
 Adranodorus Hieronis gener ceteros Hieronymi tutores summovet 24, 4, 9 tendit ad societatem Carthaginiensem 24, 5, 8 ei torquendus traditur Theodotus ib. 10 occiso rege arcem munit 24, 21, 6 ab uxore admonetur, ne de postulatis populi cedat 24, 22, 8 contionatur ib. 13 creatur praetor 24, 33, 2 interficitur 24, 24, 4 cf. 24, 25.  
 Adria vd. Atria et Hadria.  
 Adriani vd. Hadriani.  
 Adriatici maris sinus intimus 1, 1, 2 ab Atria urbe vocatum 5, 33, 7.  
 Adsertor 3, 44, 8.  
 Advocati 3, 44, 11.  
 Aebura Hispaniae urbs 40, 30, 3.  
 Aebutia amita P. Aebutii 39, 11, 3.  
 L. Aebutius cos. moritur 2, 6, 8.  
 M. Aebutius trib. mil. 41, 1, 6.  
 P. Aebutius a matre et vitrico Bacchis initiari vult 39, 9, 2sq. monitus a meretrice 39, 10, 2 amitae iussu rem aperit consuli 39, 11, 9 quae praemia acceperit indicii 39, 19, 4.  
 T. Aebutius cos. 2, 19 magister equit. ib. 3. Vulneratus ib. 8.  
 T. Aebutius Carus triumvir coloniae 39, 55, 8 decemvir agro dividendo 42, 4, 4.  
 Post. Aebutius Cornicen cos. 4, 11.  
 M. Aebutius Helva triumvir coloniae 4, 11, 5.  
 M. Aebutius Helva praetor sortitur Siciliam 44, 17, 10.  
 Post. Aebutius Helva mag. equit. 4, 21, 10.  
 Aecae Apulorum urbs oppugnata 24, 20, 5.  
 Aedes Iovi Capitolino vota 1, 38, 7 perfecta 1, 55 dedicata 2, 8, 6 P. Apollini vota 4, 25, 3 dedicata 4, 29, 7 Veneris ex aere multatio 10, 31, 9 omnes aedes sacrae aperiantur ad gratias agendas 45, 2, 6 aedi locandae duumviri 22, 33, 8 dedicandae 23, 21, 7 cf. templum.  
 Aediles plebei 3, 6, 9 ad eos summa rerum per pestilentiam venit ibid. aed. pl. diem dicit 3, 31, 5 iis qui nocuisset eius caput Iovi sacrum 3, 55, 7 ad eos Scta in aedem Cereris deferenda ib. 13 cf. 3, 57, 10 iis negotium deos peregrinos prohibendi datum 4, 30, 11 matronas probri accusant 25, 2, 9 aedilis pl. cum tribunis missus, qui P. Scipionem prenderet 29, 20, 11 aedilis non potest fieri, cuius pater qui sella curuli sederit vivit 30, 19, 9 cf. 27, 21, 10 viderent, ne Bacchanalia in operto fierent 39, 14, 9 ludos faciunt ex pecunia multatitia 10, 23, 13 pecuarios ad populi iudicium adducunt ibid. et 33, 42, 10 curules constituti 7, 1 P. eos alternis annis de plebe fieri convenerat postea promiscuum fuit 7, 1, 6 diem dicunt faeneratoribus 7, 28, 9; 10, 23, 11 eorum munus ornandi fori 9, 40, 16 diem dicunt plerisque plus quam lege finitum erat agri possidentibus 10, 13, 14 iubentur maestitiae speciem ab urbe remove 23, 25, 2 sacrificulorum et vatium multitudinem emovere de foro conantur 25, 1, 10 convocant matronas ad placandam deam 27, 37, 9 frumentum distribunt vicatim 30, 26, 6 cf. 33, 42, 8 iurant in leges 31, 50, 7 iubentur sacerdotes Bac-

- chanalium conquirere 39, 14, 9  
aed. cur. ante iustos annos factus  
25, 2, 6 aedilicia largitio ib. 8 ludorum curam habent 23, 30, 16;  
24, 43, 7 cf. Ludi.
- Aedilicii scribae viatoresque 30, 39, 7.
- Aeditui iubentur aedes sacras aperire 30, 17, 6 prodigia nuntiant 43, 13, 4.
- Aedui Celtarum gens 5, 34, 5 socii populi Rom. P. 61 a Caesare auxilium petunt P. 104.
- Aegaeum mare 44, 28, 16.
- Aegates insulae P. 19; 21, 10, 7; 21, 41, 6.
- Aegeleos urbs ab Attalo expugnata 31, 46, 13.
- Aegimurus insula 29, 27, 14 ubi sita sit 30, 24, 8.
- Aegina insula 27, 33, 5. ibi versatur Attalus 31, 15, 8; 33, 30, 10; 42, 16, 6.
- Aeginienses cf. Aeginium.
- Aeginium Thessaliae oppidum prope inexpugnabile 32, 15, 4. oppugnatur 44, 46, 3 ad eam diripiendam missus Q. Fabius 45, 27.
- Aegium 27, 30, 9 ibi concilium Achaeorum 28, 7, 17 cf. 35, 26, 6; 35, 48; 36, 35, 7; 38, 29, 3 inde concilium Argos tralatum 38, 30, 4.
- Aegyptus 8, 24; P. 14; 31, 43, 5 eam invaserat Antiochus 45, 11 cf. P. 104 sq. ibi bellum inter Ptolemaeum et Caesarem P. 112.
- C. Aelius trib. mil. 41, 1, 7; 41, 4, 3.
- P. Aelius quaestor 4, 54, 3.
- P. Aelius legatus ad Antiochum 34, 59, 8.
- P. Aelius triumvir coloniae 41, 13, 5.
- Q. Aelius trib. pl. 41, 6, 3.
- T. Aelius trib. mil. 41, 1, 7; 41, 4, 3.
- P. Aelius Ligur cos. 42, 9, 8 cogitur ire in provinciam 42, 22 ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
- L. Aelius Paetus aed. pl. 10, 23, 13.
- P. Aelius Paetus cos. 8, 15 mag. equit. 9, 7, 13.
- P. Aelius Paetus de plebe augur 10, 9, 2.
- P. Aelius Paetus augur 27, 36, 5 moritur 41, 21, 8.
- P. Aelius Paetus aed. pl. creatur praetor 29, 38, 4 urbanam sortitur 30, 1, 9 mag. equit. 30, 39, 4 cos. 30, 40, 5 vir prudens et moderatus ib. 8 C. Ampium in Boios mittit 31, 2, 6 eorum fines vastat ib. 11 decemvir agro dividendo 31, 4, 3 triumvir coloniae supplendae 32, 2, 7 censor 32, 7, 2.
- Q. Aelius Paetus augur ambit consulatum 22, 35 in proelio Cannensi ceciderat 23, 21, 7.
- Q. Aelius Paetus augur 41, 21, 9 cos. 45, 16 sortitur Galliam 45, 17, 6.
- Sex. Aelius Paetus aed. cur. 31, 50 triumvir coloniae supplendae 32, 2, 7 cos. 32, 7, 12 sortitur Italiam 32, 8, 4 censor 34, 44, 4 P.
- P. Aelius Tubero aed. pl. 30, 39, 8 praetor Siciliam sortitur 30, 40, 5 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7 iterum praetor 41, 8 urbana ei evenit ib. 2.
- Q. Aelius Tubero trib. pl. 34, 53 triumvir coloniae deducendae ib. 2.
- Q. Aelius Tubero obviam missus Perseo capto ab Aemilio Paulo 45, 7 ei regis cura mandatur 45, 8, 7.
- Q. (Aelius) Tubero auctor Livii incertus veri 4, 23, 2—3; 10, 9, 10.
- Aemilia tribus 38, 36, 9 via 39, 2, 10 porticus 41, 27, 8.
- Aemilia uxor Africani 38, 57, 61.
- Aemilia virgo Vestalis incesti damnata P. 63.
- C. Aemilius trib. m. c. p. 5, 26, 2 in Aequos missus Verruginem obtinet 5, 28, 6. iterum trib. m. c. p. 5, 33 Volsinienses vincit ib. 2—5.
- L. Aemilius cos. Volscos et Aequos vincit 2, 42, 3 iterum cos. 2, 49, 9 dimicat cum Etruscis ib. 10. tertium cos. 2, 54, 3.
- L. Aemilius trib. m. c. p. 6, 1, 8 iterum 6, 5, 7 tertium 6, 21 quartum 6, 22 quintum 6, 32, 3 mag. equit. 6, 38, 4 interrex 7, 17, 11 mag. equit. 7, 21, 9.
- L. Aemilius interrex 8, 23, 17 dictator 9, 21 pellit Saticulanos et Samnites ib. 6.
- L. Aemilius censor 23, 23, 3.
- L. Aemilius consulatum ambit 39, 32, 6.

- M. Aemilius cos. 4, 53 cf. M. Aemilius Mamercus.
- M. Aemilius trib. m. c. p. 5, 32.
- M.] Aemilius cos. 10, 1, 7. Graecos in naves compellit 10, 2, 2.
- M. Aemilius praetor Siciliae provinciae Lilybaeum tutandum curat 21, 49, 6 praefectus orae Siciliae 21, 51 vota curare iubetur 22, 9, 11 duumviros creat 22, 33, 8 cf. 23, 20, 6; 23, 22, 4.
- f. Aemilius frater L. Aemilii Regilli decedit 37, 22, 2.
- f. Aemilius cos. F. 11 b.
- f. Aemilius cos. F. 12 d.
- C. Aemilius cos. 2, 61 vastat agrum Sabinum 2, 62, 3 iterum cos. auctor est agri plebi tribuendi 3, 1, 2.
- C. Aemilius quinquevir mensarius 7, 21, 6 praetor consulit senatum 8, 2.
- Q. Aemilius Barbula cos. 9, 20, 7 Nerulam capit ib. 9 cos. iterum 9, 30 Etruscos vincit 9, 32, 9.
- Q. Aemilius Cerretanus cos. 8, 37 cf. Q. Aulus Cerretanus.
- M. Aemilius Lepidus bis consul augurque fuerat 23, 30, 15 ei tres filii ludos funebres dant 23, 30, 15.
- M. Aemilius Lepidus consulatum ambit 22, 35.
- M. Aemilius Lepidus aed. cur. cum esset, praetor creatus 24, 43, 6 Luceriam provinciam suscipit 24, 44, 2 praetori urbano negotium datum, ut populum novis religionibus liberaret 25, 1, 11 cf. 25, 3, 12 decemvir sacrorum 26, 23, 7.
- M. Aemilius Lepidus legatus ad Ptolemaeum 31, 2, 3 eius colloquium cum Philippo 31, 18 pontifex suffectus 32, 7, 15 aed. cur. 35, 10, 12 praetor 35, 24, 6 Siciliam sortitur 36, 2, 6 cf. 37, 43 consulatum petens provincia decedit non consulto senatu 37, 47, 6 repulsam fert ib. 7 iterum delectus 38, 35 cos. 38, 42, 3 intercedit SCto ib. 9 eius inimicitia cum M. Fulvio 38, 43 legatos Ambracienses in eius invidiam criminibus subornat ib. 3 eo auctore SCtum adversus Fulvium factum 38, 44, 3 Ligures vincit 39, 2, 7—10 P. praetorem iubet provincia decedere 39, 3, 2 viam Aemiliam Placentiam ducit 39, 2, 10 P. cf. 39, 4, 5 triumvir coloniae 39, 55, 8 pont. max. 40, 42, 12 censor 40, 45, 6 cum M. Fulvio censurae collega in gratiam redit 40, 46, 15 princeps senatus 40, 51 quae opera publica confecerit ib. 2 varias aedes dedicat 40, 52 iterum princeps senatus 41, 27 tertium 43, 15, 6; P. 46 sextum P. 47 de tenuitate funeris sui praecipit filiis P. 48.
- M. Aemilius Lepidi F. trib. mil. 37, 43 triumvir coloniae 41, 13, 5 decemvir agro dividendo 42, 4, 4 legatus ad Gallos 43, 5, 10.
- M. Aemilius Lepidus procos. a Vaccaeis victus P. 56.
- M. (Aemilius) Lepidus acta Syllae rescindere conatus a Catulo Italia pellitur P. 90 moritur ibid.
- M. Aemilius Lepidus P. 116 pontificatum max. intercipit P. 117 Antonium cum C. Octavio reconciliat 119 tresvir reipublicae constituendae P. 120 eius frater inter proscriptos ibid. a C. Octavio fugatus P. 125 bellum inferens Caesari vincitur et triumphatus honore privatur 129.
- M. (Aemilius) Lepidus triumviri filius bellum moliens occiditur P. 133.
- L. Aemilius Mamercinus dictator 8, 16, 12 cos. 8, 20, 3.
- T. Aemilius Mamercinus cos. 8, 12, 4 alienatus ab senatu ib. 10.
- L. Aemilius Mamercus cos. 7, 1, 2 iterum 7, 3, 3 mag. equit. 7, 39, 17.
- Aemilius Mamercus trib. mil. c. p. 4, 16, 8 dictator 4, 17, 8 de Veientibus triumphat 4, 20, 1 iterum dictator 4, 23, 5 legem fert, ne plus quam annua ac semestris censura sit 4, 24, 5 P. a censoribus tribu motus ib. 7 P. ad cognitionem Fidenas missus 4, 30, 5 dictator 4, 31, 5 populum increpat 4, 32 Fidenates Veientesque vincit 4, 33, 10 Fidenas recipit 4, 34, 3 P. cf. 9, 34, 6



Aemilius Mamercus caedit Italicos P. 76.

L. Aemilius Mamercus cos. 8, 1.

M. Aemilius Mamercus trib. m. c. p. 4, 61 iterum 5, 1, 2 tertium 5, 10.

M. Aemilius Numida decemvir sacrorum defungitur 26, 23, 7.

L. Aemilius Papus consul censorque fuerat 23, 21, 6 triumvir mensarius ibid.

L. Aemilius Papus praetor 28, 38, 11 Siciliam sortitur ib. 13.

L. Aemilius Papus decemvir sacrorum defungitur 42, 28, 10.

M. Aemilius Papus dictator 9, 7, 14.

M. Aemilius Papus curio maximus moritur 27, 6, 16.

L. Aemilius Paulus legatus mittitur Carthaginem 21, 18 consul fuerat cum M. Livio damnationemque vix effugerat 22, 35, 3 iterum cos. ib. 4 eius velior quam gratior populo contio 22, 38, 8 collegam ferocem retinet ruentem in insidias 22, 42, 8 ad Cannas fortiter pugnans occumbit 22, 49, 12 eius verba ad Lentulum ib. 9 pontifex fuerat 23, 21, 7.

L. Aemilius Paulus triumvir coloniae 34, 45, 5 aed. cur. 35, 10, 12 praetor 35, 24, 6 sortitur Hispaniam ult. 36, 2, 6 ei prorogatur imperium 37, 2, 11 a Lusitanis victus 37, 46, 7 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7 Lusitanos fugat 37, 57, 5 adversatur Cn. Manlio triumphum postulanti 38, 44, 11 cos. 39, 56, 4 prorogato imperio in Ingaunon ducit 40, 25 obsidetur in castris ib. 5 sqq. hostes devincit 40, 28 triumphat 40, 34, 7 patronus nominatur ab Hispanis 43, 2, 5 cos. iterum 44, 17, 4. Macedonia sortitur ib. 10 omni cura intentus in bellum Macedonicum 44, 18 in contione monet, ne quis Romae consilia sua carpat vituperetque 44, 22, 2 (precatur, ut quidquid diri imminet Pop. Romano in suam domum convertatur P. 44) quae mutaverit in exercitu 44, 33 militum animos accendit 44, 34 de summa belli consultat 44, 35, 6 mittit ad occupandos transitus in

Perrhaebiam ib. 14 Persea regem adgreditur in Elpei alveo 44, 35, 16 pugnam differt dissuadente P. Nasica 44, 36, 6 sqq. Persea ad Pydnam vincit 44, 41—42 anxius de filio 44, 44 ad Pellam stativa habet 44, 46, 4 Amphipolim ducit ib. 10 in lacrimasse dicitur sorti humanae 45, 4, 2 ad Perseum legatos mittit ib. 7 Persea captum in consilio de bellicausis percontatur 45, 8 ei prorogatur imperium 45, 16, 2 ad circumeundam Graeciam profectus 45, 27, 6 Delphis columnas suis statuis destinat ib. 7 C. Sulpicium praepositum castris increpat graviter 45, 28, 9 Amphipoli consilium habet cum decem legatis ad res Macedoniae componendas 45, 29 Macedoniae leges summa cura dat 45, 32 ludicrum magno apparatu dat militibus 45, 32, 8 dictum eius de ludicro ib. 11. domum redit 45, 33, 8 Epiri multa oppida diripienda dat militibus 45, 34 traicit in Italiam ib. 7 ad urbem subvectus 45, 35, 3 eius triumphum impedire conatur Ser. Sulpicius in festis Paulo ob praedam parcio-rem militibus 45, 35, 6 sqq. P. eius antiqua disciplina 45, 35, 6 et 37, 2 eius triumphus 45, 40 duos filios amittit 45, 40, 7 P. de rebus gestis et calamitate sua contionatur 45, 41 duos filios in adoptionem dederat ib. 12 moritur P. 46 eius abstinentia ibid.

L. Aemilius Paulus M. Lepidi frater proscriptus P. 120.

M. Aemilius Paulus mag. equit. 10, 3, 3 absente dictatore circumventus ab hostibus ib. 6.

L. Aemilius Regillus praetor sortitur classem 37, 2 Chium traicit 37, 14, 3 Asiae oram legit 37, 17, 3 eius res gestae 37, 27 sqq. Polyxenidam vincit ad Myonnesum 37, 30 P. Phocaeam recipit 37, 32, 10 eius litterae ad senatum 37, 41, 3 triumphum navalem agit 37, 56, 4 P.

M. Aemilius Regillus cos. dictus ab Aniensi tribu 24, 7, 12 flamen Quirinalis 24, 8, 10.

M. Aemilius Regillus flamen Martialis moritur 29, 11, 14.

L. Aemilius Scaurus missus Helle-spontum ad exercitum traiciendum 37, 31, 6.

M. (Aemilius) Scaurus cos. F. 14 h. Aenaria insula 8, 22, 6.

Aenea oppidum 40, 4, 9 ibi statum Aeneae conditoris sacrificium ibid.

Aenia 44, 10, 7; 44, 32, 7.

Aeneas Anchisae et Veneris filius 1, 1, 8 ad Laurentem agrum appellit ib. 4 Latini regis filiam uxorem ducit ib. 9 Lavinium condit ib. 11 mortuum Iovem indigetem appellat 1, 2, 6 cf. 40, 4, 9.

Aeneas Silvius Silvii filius 1, 3, 7.

Aenesidemus Dymaeus praeest praesidio Argorum 32, 25, 6 urbe prodita sibi mortem consciscit ib. 9. Aenia cf. Aenea.

Aenianes gens 40, 4, 4.

Aenianus sinus 28, 5, 15.

Aenii 37, 33; 38, 41, 4; 45, 27, 4.

Aenus oppidum a Philippo captum 31, 16, 4 inde Antiochi praesidium deduci iubetur 37, 60, 7 urbem adfectat Philippus 39, 24, 7 cf. 43, 7, 10 Aenum sibi petit Attalus 45, 20, 2 ad eam diripiendam missus L. Postumius 45, 27, 4 cf. 45, 29, 6.

Aeolis 33, 38, 3; 37, 8, 5; 37, 18; 37, 25, 2; 37, 35, 9; 38, 16, 12.

Aepulo Histrorum regulus 41, 11 pectus ferro traicit ib. 5.

Aequi populus 1, 55 cum iis pax facta ibid. Latinum agrum invadunt 2, 30, 8 fusi 2, 31, 6 arma iungunt cum Volscis 2, 40, 13 de duce utrorumque committunt proelium ibid. victi a Romanis 2, 42, 1—3 bellum renovant 2, 43; 2, 43, 4; 2, 53, 4; 2, 58, 3; 2, 61; 2, 63, 5; 3, 1, 8 acie victi 3, 2, 12 fines Romanorum vastant 3, 3 fugati ib. 7 Furii castra obsident 3, 4, 8 caesi a T. Quinctio 3, 5, 9 populabundi prope Romam veniunt 3, 6, 4—7 repulsi 3, 8, 11 arcem Tusculanam occupant 3, 23 a Tusculanis sub iugum missi, a Romanis ad Columen occisi ib. 5 petentibus pax data 3, 24, 10 bello renovato imperium ad Gracchum Cloelium

deferunt 3, 25, 5 primo prospere pugnant 3, 26, 3—4 a L. Quinctio victi et sub iugum missi 3, 28, 11 P. Corbionem recuperant 3, 30, 2 capiunt Ortonam ib. 8 fugantur ibid. agrum Tusculanum vastant 3, 31, 3 victi ib. 4 iterum vastant 3, 38, 5 Romanos in Algido castris exuunt 3, 42, 5 arma movent 3, 60 fugati 3, 61, 10 rebellantes ad moenia urbis penetrant 3, 66, 5 fusi castrisque exuti 3, 70, 13 rebellant 4, 26 devicti 4, 29, 4 industias annorum octo impetrant 4, 20 fusi 4, 43, 2 fundunt Romanos 4, 46, 5 eorum anniversaria arma 4, 45, 4 vincuntur 4, 47, 3 fusi 4, 49, 8 arcem Carventanam occupant 4, 53, 3 rebellant 4, 56, 4; 5, 28, 5 Vitelliam expugnant 5, 29, 3 vincuntur ib. 5 bellum renovant 5, 31, 4 bellum molientes oppressi 6, 2 iis bellum fieri iubetur 9, 45, 8 unum et triginta oppida capta nomenque eorum prope deletum ib. 17 rebellantes subacti 10, 1, 9.

Aequiculi antiqua gens 1, 32, 5 ab iis ius fetialium descriptum ibid.

Aequimaelium area 4, 16; 38, 28, 3.

Aequimaelius vicus 24, 47, 15.

Aerarium 3, 31, 4 ob eius inopiam praeda vendita ibid. ager Campanus venditus 28, 46, 4 in aerarium omnis praeda delata 10, 46, 5 cf. 26 ex eo signa militum deprompta 3, 69, 8 eius inopia privatorum benignitate levatur 24, 18, 10—15 in sanctiore aerario aurum ad ultimos casus reservatum 27, 10, 11 in aerarium escendit censor 29, 37, 12 ex eo pecunia egesta 30, 39, 7.

Aerarium octiplicato censu faciunt censores 4, 24, 7. aerarii facti tribuque moti 24, 18, 6 populus omnis censorque alter aerarii facti 29, 37, 12—15.

Aeropus praetor Epiri 29, 12, 11.

Aes grave 4, 41, 10 plaustris ad aerarium convectum 4, 60, 6 ex aere multa fabrefacta 34, 52, 5 aeris alieni magna vis aedificando contracta 6, 11, 9 alienum causa seditionis 6, 31, 2 eius noscendi gratia censores creati ibid. cf. 6, 27 ex

aere alieno miseriae plebis 5, 34 de eo lex 6, 35, 4 aeri alieno dispensando quinque viri creati 7, 21, 5 ob aes alienum secedit plebs in Ianiculum P. 11 aere alieno civitas pressa P. 74.

Aesculapium Ambraciae 38, 5, 2.

Aesculapius deus arcessitus Romam ab Epidauro remedium pestilentiae 10, 47, 7 ei supplicatio habita ibid. templum constitutum in Tiberis insula P. 11 dona vota ob pestilentiam 40, 37, 2 eius aedes Carthagine 41, 22, 2 cf. 42, 24, 3 eius fanum tabulis pictis exornatum 43, 4, 7 eius nobile templum Epidauri 45, 28, 3.

Aesernia colonia P. 16 ab Italicis obsessa P. 72 a Samnitibus P. 73. a Sylla capta P. 89.

Aesernini fidem Romanis servant 27, 10, 8 ager Aeserninus 10, 31, 2 cohors 44, 40, 6.

Aesis fluvius 5, 35, 3.

Aestus maris 26, 45, 7.

Aesula 32, 29, 2 Aesulana arx 26, 9, 9.

Aethalia insula 37, 13, 3.

Aetna mons 26, 29, 4 ingentem flammam ante mortem Caesaris eicit F. 45.

Aetoli 25, 23, 9 eorum amicitiam adfectant Romani ibid. concilium dant Laevino 26, 24 bellum movent adversus Philippum ib. 15 P.

Acarnaniae bellum inferre parant 26, 25, 9 depopulantur Achaeos 27, 29, 9 ad Attalum summum magistratum deferunt ib. 10 bis victi a Philippo 27, 30, 2 in concilio Philippum lacessunt ib. 13 adiuvant Elios 27, 31, 9 ab Achaeis victi 27, 33, 5 finitimos depopulantur 28, 5, 4 eorum concilium Heracleae ib. 13 eos ad pacem cogit Philippus 29, 12 frustra ab Attalo ad bellum excitantur 31, 15, 9 eorum concilium 31, 29 belli decretum differunt 31, 32 de pace belloque nisi in Panaetolico et Pylaico concilio agi non potest ib. 3 Romanis se iungunt 31, 9 cum Amyndandro nonnullis captis urbibus in Thessaliam pergunt 31, 41, 7 a Philippo

in fugam coniecti ib. 14 sqq. multi mercede conducti et in Aegyptum devecti 31, 43, 5 de ratione belli legatos mittunt ad Romanos et Attalum 31, 46 Thaumacos obsidione eximunt 32, 4, 2 Thessaliam invadunt 32, 13, 10 quid a Philippo postularint exponitur 32, 33, 8 eorum opera ad Cynoscephalas 33, 7, 13 eorum eques longe optimus in Graecia ibid. ob vanitatem adrogantiamque neglecti a consule 33, 11, 4 eorum aspera oratio 33, 12, 3 contentio cum consule de Thebis 33, 13, 7 decem legatorum decretum de libertate Graeciae carpunt 33, 31 cf. 33, 34, 7 querunt Romanorum inconstantiam 33, 35, 10 alienati a societate Romana 33, 49, 8; 34, 22, 4 eorum querelas Alexander princeps proficitur Corinthi 34, 23, 5 inimice infesti Romanis 35, 12 Naupacti concilium habent ib. 3 Antiochum, Philippum, Nabim ad bellum Romanum excitant 35, 12, 5 P. concilium dant legato Antiochi 35, 32, 8 dein Romanis 35, 33 Antiochum ad liberandam Graeciam arcessunt decreto ib. 8 potiuntur Demetriade 35, 34, 12 qui missi erant ad necandum Nabim ipsi postea caduntur 35, 36, 9 concilium dant Antiocho 35, 44 principes deligunt, quibuscum Antiochus consultet 35, 45, 9 Perrhaebiam invadunt 36, 10, 5 pauci succurrunt Antiocho 36, 15, 4 pars Heracleam obtinet, pars Thermopylas 36, 16, 11 nihil pacati respondent rege Graecia expulso 36, 22, 4 Heracleam amittunt 36, 24, 11 ad Antiochum mittunt legatos pecuniam et auxilia rogatum 36, 26 legatos de pace mittunt ad consulem 36, 27, 2 iterum 36, 28 commune concilium postulata consilia reicit 36, 29 indutias impetrant 36, 35, 6 iis neque data neque negata pax 37, 1, 5 eorum multi principes in lautumias coniecti 37, 3, 8 Coracem occupant 37, 4, 7 legatos mittunt de pace 37, 6, 7 indutias impetrant 37, 7, 6 eorum legati in senatu insolentia of-

- fendunt 37, 49, 2 iubentur Italia excedere ib. 7 civitates varias in dicionem redigunt 38, 3, 3 iterum legatos mittunt Romam 38, 3, 7 bellum iis infert consul 38, 4 ad eum legatos de pace mittunt 38, 8 Romam mittunt de pace a Fulvio data 38, 10, 2 cum iis foedus ictum eiusque condiciones 38, 11 eorum intestina seditio 41, 25 ad eam sedandam legati Roma missi ib. 5 seditio in dies gliscit 42, 2, 2 obaerati 42, 5, 7 eorum causas cognoscit Marcellus ib. 10 cf. 42, 12, 7 praetorem creant Romanis faventem 42, 38, 2 in exercitu Persei 42, 51, 9 auxilia parva Romanis mittunt 42, 55, 9 eorum quinque principes qui in proelio primi fugerant Romam missi 42, 60, 10 suspecti Romanis 43, 17, 5 eis Stratum tradunt 43, 22, 2. eorum legatio occurrit L. Paulo querens de turbis a Lycisco et Tisippo motis 45, 28, 7 citati a L. Paulo ad causam dicendam 45, 31. Aetoliae maritima vastata 38, 7, 2 cf. Aetoli.
- C. Afranius trib. pl. 33, 22, 2.  
C. Afranius legatus 43, 18, 10.  
L. Afranius Cn. Pompei legatus Caesari se dedit P. 110 cf. 113 occisus P. 114 cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.  
C. Afranius Stellio praetor 39, 23, 2 triumphator coloniae 39, 55, 9.
- Afransugae in exercitu Scipionis 28, 20 cf. 27, 19, 2 gens infida ac mobilis 29, 3, 13.
- Africa P. 17 eo transit Regulus ib. Africae motus 21, 1, 5 praesidio firmata ab Hannibale 21, 21, 12 ad regulos Africae legati missi 27, 4, 9 vastatur 27, 5, 9 eo traicit P. Scipio 29, 26 sqq. inde frumentum devectum 31, 50 ibi pestilentia ab ingenti lucustarum vi P. 60 Africae deserta P. 112 ibi Pompeianorum partium imperium P. 113 ibi bellum P. 123 motus et bella 127.
- Africanae ludis adhibitae 44, 18, 8. Africanus cognomen 30, 45, 6 cf. P. Cornelius.
- Africanus ventus 26, 42, 7.
- Agamemnonia classis 45, 27, 9.
- Agasones mulis impositi milites facti 7, 14, 7.
- Agassae urbs Macedoniae 44, 7, 5 ad eam diripiendam missus Q. Fabius 45, 27.
- Agathocles 28, 43, 21.
- Agathyrna Siciliae urbs 26, 40, 16; 27, 12, 5.
- Agema ala mille ferme equitum 37, 40, 5 Macedonum in exercitu 42, 51, 4.
- Agepolis Rhodiorum legationis princeps 45, 3, 4.
- Ager Romanus in Italia terminatur 27, 5, 15 cf. 27, 29, 5 publicus plebi divisus 5, 30, 8 agri ne quis plus quingenta iugera possideret, lex 6, 35, 5 P. cf. 10, 13, 14 reducendae in agros plebis cura mandatur consulibus 28, 11, 8 privatis datur pro pecunia mutua data 32, 13, 6 ne quis plus mille iugera possideret P. 58 lex ut triumviri iudicarent, qua publicus qua privatus ager esset ibid. militibus P. Scipionis divisus 31, 49, 5 militibus qui per multos annos stipendia fecerant 32, 1, 6 legionibus Syllae agri divisi P. 89 cf. 125 cf. Agraria lex.
- Agessimbrotus Rhodius navibus praeest 31, 46, 6 iterum 32, 16, 6.
- Agessipolis pulsus a Lycurgo tyranno Lacedaemone 34, 26, 14.
- Agmen quadratum 7, 29, 6; 21, 57, 7.
- Agnus ad confirmandam fidem saxo percussus 21, 45, 8.
- Agraei Aetoliae populus 32, 34, 4.
- Agraria lex nunquam sine maximis motibus agitata 2, 41, 3 primum promulgata ibid. P. venenum tribunorum plebis 2, 52, 2 cf. 3, 1, 2; 6, 11, 8 agrariae leges Ti. Gracchi P. 58 C. Gracchi P. 60 Saturnini P. 69 leges M. Drusi P. 71 Iulii Caesaris P. 103.
- Agravitae Illyrii 45, 26, 15.
- Agrianes 28, 5, 12 in Macedonum exercitu 33, 18, 9; 42, 51, 5; 44, 11, 7.
- Agrigentum receptum ab Himilcone 24, 35, 6 a Mutine proditur Laevino 26, 40, 7 quam poenam passa sit ib. 13.
- Agrippa rex Albae 1, 3, 9.

- Agrippa cf. Menenius et Vipsanius.  
 Aharna oppidum 10, 25, 4.  
 Aius Locutius templum accipit 5, 50, 5 cf. Iupiter et P. 5.  
 Ala sacra Macedonum 42, 66, 5 quingenti fere equites 10, 29, 12 cf. 26, 38, 11—14 ala egregia Scipionis trecentorum equitum 29, 1, 11 mille ferme equitum agema vocatur 37, 40, 5 in alas divisus socium exercitus 31, 21, 7.  
 Alabanda locus 33, 18, 7; 38, 13, 2.  
 Alabandenses 38, 13, 4 eorum legati in senatu urbi Romae se templum fecisse affirmant 43, 6, 5 cum Mylasensibus a Rhodiis vincuntur 45, 25, 13.  
 Alander fluvius 38, 15, 15; 38, 18.  
 Alares cohortes 10, 41, 5.  
 Alarii equites 35, 8; 40, 40, 9.  
 Alba Silvius rex Albae 1, 3, 9.  
 Alba aedes Capuae 32, 9, 2; 40, 45, 3.  
 Alba in Aequis colonia 10, 1 P. militiam detractat 27, 9, 7; 28, 11, 3 poenas dat 29, 15 cf. 30, 17, 2 eo in custodiam ductus Perseus 45, 42, 4 Bituitus P. 61 ab Italicis obsessa P. 72.  
 Alba Longa ab Ascanio condita 1, 3, 3 a Romanis diruta 1, 29, 6 cf. 7, 39, 8; 30, 17, 2.  
 Albana vallis 3, 7, 5.  
 Albani 1, 27 eorum proditio ib. tracti Romam 1, 29, 1 cf. 1, 52, 2 principes in patres lecti 1, 30, 2 Albanus ager 6, 42, 6 arx 7, 24, 8 aqua 27, 11, 3.  
 Albani Asiae gens, a Pompeio victi P. 101.  
 Albanus lacus in altitudinem insolitam crescit, quod prodigii loco habitum 5, 15, 2 P. ex eo aqua derivata 5, 19.  
 Albanus mons 1, 3, 3; 5, 17, 2; 25, 7, 7 praesidio munitur 26, 99 cf. 27, 11, 2; 32, 1, 9 in eo triumphatum 33, 23, 3 et 8; 42, 21, 7 ibi aedes Monetae 45, 15, 9.  
 Albensis ager 26, 11, 11.  
 Albingauni Ligures 29, 5, 2.  
 Albingaunum in Liguribus P. 29 cf. 29, 5, 2.  
 L. Albinus de plebe homo sacerdotum pop. Rom. Caere pervehit 5, 40, 9.  
 M. Albinus plebeius trib. m. c. p. 6, 30, 2.  
 Albinus cf. Postumius.  
 L. Albinus inter primos tribunos pl. 2, 33, 2.  
 C. Albius Calenus gregarius miles seditionis auctor 28, 24, 13 ad eum et C. Atrium deferitur imperium ibid. securi percussus 28, 29, 11.  
 Albulia fluvius (Tiberis) Etruscis Latinisque finis 1, 3, 5.  
 Alce Celtiberiae urbs deditur Romanis 40, 49, 2.  
 Alcibiades exul Lacedaemonius ab Achaeis damnatus 39, 35, 8.  
 Alcis Minerva 42, 51, 2.  
 Aleo Saguntinus temptat pacis spem ad Hannibalem transiens 21, 12, 4 transfuga ex oratore fit ibid.  
 Alesia Gallorum urbs P. 108.  
 Aletrinales Hernici bello Romano se abstinere 9, 42, 11 suas leges quam Romanam civitatem malunt 10, 2, 2.  
 Alexamenus Aetolos mittitur Lacedaemonem occupatum 35, 34, 5 Nabidem interficiendum curat 35, 35, 18 in scrutandis tyranni thesauris tempus consumit 35, 36, 6 obtruncatur a Spartanis ib. 9.  
 Alexander Epiri rex 8, 3, 6 traicit in Italiam ibid. eius sorore natus Alexander Magnus ib. 7 escensione facta contra Lucanos et Samnites pugnat victor 8, 17, 9 morte suas sortes Dodonaei Iovis affirmat 8, 24.  
 Alexander Magnus 8, 3, 7 cum eo si foret bellatum quinam Romanis rebus eventus futurus fuerit 9, 17 sqq. P. Hannibali maximus imperator videtur 35, 14, 6 P. Macedoniae fines quantum prolantur 45, 9, 5.  
 Alexander mag. equit. Epirotarum ad pacem conciliandam delectus a Philippo 32, 10, 2.  
 Alexander Aetolorum princeps, vir ut inter Aetolos facundus in Philippum invehitur 32, 33, 9 in Romanos eorumque socios 34, 23, 5.  
 Alexander Acarnan in consilio Atiochi de ratione belli disserit 35,

- 18, 3 dux Antiochi 36, 11, 6 vuln-  
eratus moritur 36, 20, 5.  
Alexander Megalopolitanus oriun-  
dum se fert ab Alexandro Magno  
35, 47, 5 socer Amyndri ibid.  
spem regni Macedonum concipit  
ib. 8.  
Alexander Megalopolitani filius 35,  
47, 5.  
Alexander Beroeaeus Demetrii per-  
cussor 40, 24, 7.  
Alexander Persei filius naturalis  
42, 52, 5 in triumpho ductus 45,  
39, 7 P. in custodiam ductus Al-  
bam 45, 42, 4.  
Alexander ignotae stirpis Demetrio  
occiso regnat in Syria P. 52 a De-  
metrio filio bello interemptus ibid.  
eius filius a tutore interceptus  
fraude P. 55.  
Alexander Antonii et Cleopatrae  
filius P. 132.  
Alexandrea in Aegypto condita 8,  
24 cf. 23, 10, 12; 27, 4, 10; 31, 43,  
5; 38, 17, 11; 44, 19, 8 frustra ab  
Antiocho temptata 45, 11 cf. 45,  
33, 6 tumultuantem urbem Caesar  
intrat P. 112 ibi M. Antonium ob-  
sidet Octavianus 133 eius biblio-  
theca combusta F. 40 ibi mauso-  
leum F. 51 y.  
Alexandria Troas 35, 42, 2; 37, 35, 2.  
Algarsus praefectus equitum Par-  
thinorum 44, 30, 13.  
Algidum castellum 26, 9, 12.  
Algidus mons 3, 2, 6; 3, 3, 5; 23, 5;  
25, 6 Aequorum solita sedes 3, 31,  
3 ad Algidum Aequi a T. Quinctio  
victi 3, 27, 8 cf. 3, 42, 3; 21, 62, 9.  
Alia fluvijs Tiberino amni misce-  
tur 5, 37, 7 ibi Romani a Gallis  
funduntur ibid.  
Aliensis clades 5, 38 dies 6, 1, 11.  
L. Alienus aed. pl. diem dicit C.  
Veturio 3, 31, 5.  
Aliphera urbs Megalopolitis red-  
dita 28, 8, 6 cf. 32, 5, 5.  
Allifae Samnitium urbs in potesta-  
tem venit 8, 25, 4 cf. 9, 38; 9, 42, 6  
Allifanus ager 22, 13, 6; 22, 17, 7;  
26, 9, 2.  
Allobroges insulam habitantes 21,  
31, 5 Hannibalem commeatu ad-  
iuvant ib. 8 victi a Cn. Domitio P.  
61 iterum ibid. in deditionem rece-  
pti ibid. rebellantes domiti P. 103.  
Almana urbs 44, 26, 7.  
Alope capta 42, 56, 7.  
Alopeconnesus capta a Philippo  
31, 16, 5.  
Alorcus Hispanus miles Hannibalis  
ad Saguntinos hospites pacis con-  
ditiones transfert 21, 12, 4 eius  
oratio 21, 13.  
Alpes 1, 1, 3; earum invia altitudo  
5, 34, 7 Iuliae Alpae saltus tran-  
scendunt Galli 5, 34, 9 infames  
frigoribus 21, 31, 8; 21, 32, 7 trans-  
gressus Hannibalis 21, 32, 6 quan-  
nam transierit 21, 38, 6 Hasdrubal  
transit 27, 39, 6 Cimbri transeunt  
P. 68 earum longitudo F. 57.  
Alpinae gentes Etruscae originis 5,  
33, 11 cf. 21, 32, 8; 21, 34 Hasdrub-  
alem recipiunt 27, 39, 6.  
Alsiensis populus vacationem fru-  
stra rogat 27, 38, 4.  
Aluций princeps Celtiberorum a  
Scipione captivam sponsam reci-  
pit 26, 50.  
Alyattes 38, 18, 3.  
Amadocus Thracum dux a Philippo  
captus 39, 35, 4.  
Amarynthi Diana 35, 38, 3.  
C. Amatius ultimae sortis homo qui  
se Marii filium ferebat, necatur P.  
116.  
Ambarri Celtarum gens 5, 34, 5.  
Ambiani Belgae a Caesare victi P.  
104.  
Ambigatus Celtarum rex 5, 34, 2.  
Ambiorix Eburonum rex deficit P.  
106 victum persequitur Caesar P.  
107.  
Ambitus 7, 15, 12 de eo prima lex  
lata a C. Poetelio ibid. iterum lex  
lata 40, 19, 11; P. 47 damnati am-  
bitus coniurant P. 101.  
Ambracia 32, 15, 5; 36, 14, 9 a con-  
sule obsessa 38, 4 ab Aetolis de-  
fensa ib. 7sq. aperiunt portas 38,  
9, 9 ibi multa signa tabulaeque,  
quia Pyrrhi sedes fuerat ib. 13 cf.  
42, 67, 9; 43, 17, 10.  
Ambracienses permittunt se consuli  
38, 9, 9 P. eorum legati M. Ful-  
vium insimulant 38, 43, 2 de iis  
SCTum 38, 44, 3.

- Ambracius sinus 32, 14, 7; 38, 4, 3.  
 Ambrones cum Teutonis a Mario caeduntur P. 68.  
 Ambrusus urbs Phocidis recepta 32, 18, 6.  
 Ambustus cf. Fabius.  
 Ameriola Latinorum urbs capta 1, 38, 4.  
 Amicitia et foedus 23, 14, 9 amicitia et pax 9, 45, 18. iungendarum amicitiarum genera 34, 57, 7 sqq. cf. 34, 58, 1 renovata P. 46.  
 Amiternini pollicentur milites 28, 45, 19 ager Amiterninus 21, 62, 5.  
 Amiternum oppidum Samnitium captum 10, 39, 2 cf. 24, 44, 8; 26, 11, 10; 35, 21, 3; 36, 37, 3.  
 Ammonius loco Demetrii regnat in Syria P. 50 regis uxorem filiamque necat ibid.  
 Amphilochoi 32, 34, 4 a Perseo oppugnati 38, 5, 10.  
 Amphilochoia ab Aetolis recepta 38, 3, 3.  
 Amphipolis 43, 7, 10; 44, 43, 8 ibi Dianae templum 44, 44, 4 eo venit Perseus fugiens 44, 45 cf. 45, 9 ibi decem legatorum consilium 45, 29 eius opportunitas 45, 30, 3 regionis primae Macedoniae caput 45, 29, 9 ibi ludicrum a Paulo factum 45, 32, 8.  
 Amphipolitani 44, 45, 9.  
 Amphissa oppugnatur 37, 5, 4.  
 C. Ampius praefectus socium primo prospere ingressus Boios caeditur cum exercitu 31, 2, 6.  
 Ampliatus reus 4, 44, 12 bis ampliatus 43, 2, 6.  
 Amtorgis Hispaniae urbs 25, 32, 5.  
 Amulius Procae filius Numitorem fratrem regno pellit 1, 3, 10 stirpem eius virilem interimit, filiam Vestalem legit ib. 11 obtruncatur 1, 5, 7 P.  
 Amusius Ansetanorum princeps ad Hasdribalem confugit 21, 61, 11.  
 Amyclae 34, 28, 12.  
 Amynander Athamanum rex 27, 30, 4; 29, 12, 12 auxilia offerens P. Sulpicio iubetur Aetolos ad bellum concitare 31, 28, 3 cum iis oppida alioquot capit 31, 41 a Philippo cogitur Thessalia decedere 31, 42, 8 in Thessaliam irrupit 32, 14 Romam missus cum legatione 32, 36, 10 pedites consuli auxilio adducit 33, 3, 10 sententiam dicit in concilio de pace 33, 12, 2 cf. 33, 34, 11 a socero conciliatur Antiocho 35, 47, 8 ad consilium accitus 36, 6, 7 occupat Pellinaeum 36, 10, 5 cum familia regno excedit 36, 14, 9 eum sibi dedi postulat Glabrio 36, 28, 3 Zacyntho praefecerat Philippum 36, 31, 12 Athamaniam recuperat 38, 1 mittit legatos Romam 38, 3 fide accepta in castra Romana venit 38, 9, 4.  
 Anabura 38, 15, 15.  
 Anagnia urbs 26, 23, 5; 27, 4, 12; 29, 14, 3; 30, 2, 11; 43, 13, 3; 45, 16, 5.  
 Anagnini concilium Hernicorum habent 9, 42, 11 iis civitas sine suffragio datur, magistratibus interdicitur 9, 43, 24 ager 26, 9, 11 compitum 27, 4, 12.  
 Anapus fluvius Siciliae 24, 36, 2.  
 Ancilia arma Saliorum 1, 20, 4 cum moventur dies religiosi 37, 33, 6 cum strepitu mota Cimbrico bello P. 68.  
 Ancona 41, 1, 3.  
 Ancus Marcius Numae nepos rex creatur 1, 32, 1 sacra publica in publico proponi iubet ib. 2 eius ingenium ib. 4 ius fetialium describit ib. 5 urbem auget, Ostiam condit ib. 9 moritur 1, 35, 1 eius filii regno privati insidias parant Tarquinio 1, 40, 4 eum vulnerant ib. 7 Suessam eunt exulatum 1, 41, 7.  
 Ancyra nobilis Tectosagum urbs 38, 24.  
 Ancyra urbs a Perseo vastata 43, 20, 4.  
 Andania parvum oppidum 36, 31, 7.  
 Andriscus ingenti adseveratione mentitur se Persei filium P. 48 Romam missus ibid. profugus exercitu coacto Macedonia occupat P. 49 quam fabulam finxit ibid. mutato nomine Philippus vocatus ibid. cf. Pseudophilippus.  
 Androcles Acarnanum princeps 33, 16, 4.  
 Androcles praefectus Persei 44, 32, 7.

- Androgyni 27, 11, 5. androgynus vivus in arcam conditus proicitur in mare 27, 37, 6.
- Andronicus Macedo Ephesi praefectus 37, 13, 9.
- Andronicus Persei legatus 44, 10, 2 iussu regis interfectus ib. 4.
- Andronicus Aetolus quod arma contra Romanos tulisset securi percussus 45, 31, 15.
- Androsthene praesidii regii praefectus Corinthi 32, 23, 5 Achaeorum agros vastat 33, 14, 7 ab iis victus 33, 15.
- Andrus insula Macedonum praesidio tenetur 31, 15, 8 a L. Apustio expugnata et Attalo concessa 31, 45, 3—7 cf. 36, 20, 7.
- Anemurium Ciliciae promunturium 33, 20, 4.
- Angea oppidum 32, 13, 10.
- Angues duo hostiae iecur adedentes triste prodigium 25, 16, 2 praelati a sacerdotibus in acie terrent milites 7, 17, 3 cf. 26, 19, 7 et serpens.
- Cn. Anicius legatus 44, 46, 3.
- M. Anicius scriba 23, 19, 7 praetor Praenestorum ibid. eius statua Praeneste ib. 18.
- L. Anicius Gallus praetor sortitur peregrinam 44, 17, 10 successor missus Ap. Claudio in Illyricum 44, 21, 4 in castra eius venit 44, 30, 12 eius iustitia 44, 31 Scodram adgreditur ib. 2 ea recepta Illyricum pacat 44, 32, 1—5 P. ei prorogatur imperium 45, 16, 2 per Epirum ducit 45, 26, 3 sqq. Scodrae conventum habet cum legatis et Illyrici principibus ib. 11 in Italiam redit 45, 34, 9 triumphat 45, 43.
- Aniensis tribus 10, 9, 14 P.; 24, 7, 12.
- Anio flumen 1, 27, 4; 1, 36; 2, 16, 5; 2, 26; 6, 42, 5 pons Anienis 7, 9, 6 cf. 26, 10, 3.
- Annales quidam 2, 53, 3; 3, 8, 10; 4, 34, 6; 7, 8, 10; 7, 42, 3; 8, 18, 12; 8, 30, 7; 9, 15, 8; 9, 42, 3; 9, 44, 4; 10, 2, 3; 21, 25, 4; 22, 31, 8; 23, 6, 6 prisci 4, 7, 10 vetustiores 7, 9, 5 Graeci Latineque 32, 6, 8 magistratum 9, 18, 12 Aciliani Graeco sermone 25, 39, 12.
- Annalis cognomen unde ortum 40, 44 cf. Villii.
- M. Annii 21, 25, 4.
- P. Annii cos. F. 12 e.
- T. Annii consularis in senatu in Ti. Gracchum perorat P. 58 ab eo delatus plebei in rostris contionatur ibid.
- T. Annii Luscus missus ad res repetendas in Macedoniam 42, 25 triumvir coloniae 43, 17.
- T. Annii Milo trib. pl. pro Cicerone revocando agit P. 104 P. Clodium necat P. 107 damnatus in exilium agitur ibid. eius mors P. 111.
- L. Annii Setinus praetor Latii Romanam evocatur 8, 3, 9 eius oratio ad Latinos 8, 4 Romae in senatu alter consul ut Latinus sit flagitat 8, 5 de Capitolio lapsus sopitur 8, 6, 2 (exanimatur P. 8).
- Annonae cura habita 2, 9, 6 caritas 2, 34, 2 propter aquarum intemperiem 3, 31, 1 praefectus 4, 12, 8 vilitas 30, 26, 5; 30, 38, 5; 31, 50 annonae commercium a piratis interclusum P. 99 cura Pompeio in quinquennium mandata P. 104.
- annus a Numa ad cursum lunae in duodecim menses descriptus 1, 19, 6 annorum indices clavi Volcanii 7, 3, 7.
- anquisitum capite ob rem male gestam 8, 33, 17 cf. 26, 3, 6 pecunia anquisitum 26, 3, 5.
- anserres Iunoni sacri Capitolium vigilantia servat 5, 27, 4 P.
- Antemnates 1, 9, 8 incursionem faciunt in Romanos fines 1, 11, 1 fusi oppido capto in civitatem accepti ib. 2.
- Antenor Troianus 1, 1.
- Antenor praefectus classis Persei 44, 28 Eumenis naves capit 44, 28, 8 sqq. Cassandriam traicit 45, 10.
- Antepilani principes hastatique appellati 8, 8, 7.
- Antesignani 2, 20, 10 deserunt signa 4, 37, 11 cf. 22, 5, 7.
- Anthedon 33, 28, 14.
- Antiatres fusi 2, 33, 4—9 Aequos et Volscos ad bellum excitant 4, 56, 5 in armis 6, 6, 4 funduntur 6, 8 se



- suaque Romanis dedunt 6, 33, 4  
 Satricum coloniam deducunt 7, 27,  
 2 victi ib. 7 cum iis bellum 8, 1, 2  
 eorum incursiones 8, 12, 2 tuentur  
 Pedanos 8, 12, 7; 8, 13, 5 victi An-  
 tium captum, naves longae abdu-  
 ctæ, interdictum mari Antiati po-  
 pulo et civitas data 8, 14, 8 iis pa-  
 troni coloniae dati 9, 20, 10 vaca-  
 tionem impetrant 27, 38, 5.
- Anticyra urbs Locridis 26, 26, 2  
 capta Aetolis traditur ib. 3; 28, 8,  
 8 eius situs 32, 18, 4 a Flaminio  
 capta ibid. cf. 32, 39, 4.
- Antigonea Epiri 32, 5, 9 cf. 43, 23, 3.  
 Antigonea Macedoniae 44, 10, 8.  
 Antigonenſis ager 43, 23, 3.  
 Antigonus mitissimus ac iustissimus  
 rex 32, 21, 25 Megalopolitas resti-  
 tuerat 32, 22, 10.
- Antigonus Macedonum rex 34, 28  
 eius dictum 40, 21, 5 cf. 40, 54, 4.
- Antigonus Echeeratis filius nomen  
 patris Antigoni ferens, Philippi  
 regis amicus 40, 54, 4 de insidiis  
 Persei regem edocet ib. 7 sqq. eum  
 regem relinquere vult Philippus  
 40, 56, 3 P. legatus missus ad Ba-  
 starnas 40, 57, 3 eum interfici iu-  
 bet Perseus 40, 58, 9
- Antigonus purpuratus a Perseo  
 missus ad Gallos 44, 26, 8.
- Antigonus Demetrii filius necatus  
 ab Ammonio P. 50.
- Antimachus praefectus alae sacrae  
 cadit 42, 66, 5.
- Antimachus Persei legatus prae-  
 fectus Demetriadi 44, 13, 9.
- Antinous princeps civitatis Passa-  
 ronſis insignis favore Persei 45, 26,  
 5 eruptione facta se ipse vulneri-  
 bus offensus occisus ib. 9.
- Antiochia 33, 19, 8; 33, 41, 9; 41,  
 20, 9.
- Antiochia super Maeandrum 38, 13, 4.
- Antiochus Magnus 30, 37, 13 foedus  
 fecerat cum Philippo ad Aegypti  
 opes dividendas 31, 14, 5 Attali  
 regno ut abſtineatſenatus petit 32,  
 8, 15 socius et amicus P. R. ib. 13  
 bello adversus Attalum desistit 32,  
 27 transitum molitur in Europam  
 33, 13, 15 bellum movet 33, 19, 6  
 eum vetant Rhodii superare Cheli-
- donias 33, 20, 2 castella aliquot  
 Asiae capit, quae in Ptolemaei di-  
 cione erant ib. 4 ei denuntiatur,  
 ut excederet Asiae urbibus neve  
 in Europam transiret 33, 34, 3 om-  
 nes Asiae civitates in antiquam im-  
 perii formulam redigere conatur  
 33, 38 in Chersonnesum transit ib.  
 8 Lysimachiae cum legatis Roma-  
 nis colloquitur 33, 39, 2 Cyprum  
 petens tempestate obruitur 33, 41,  
 7 eius legati ad Quinctium 34, 25,  
 2 legati Romam 34, 57, 6 ab eo  
 postulatum ut Europa abſtineat  
 34, 58, 2 iterum ad eum legati mi-  
 ſi 34, 59, 8 Hannibalem in magno  
 apud se honore habet 34, 16, 2 fili-  
 am Ptolemaeo in matrimonium dat  
 35, 13, 4 Ephesum venit ad Pisidas  
 oppugnandos ib. 5 eius colloquium  
 cum Villio filii morte diremptum  
 35, 15, 2 suspicio patrem ipsum ve-  
 neno filium sustulisse ib. 4 consili-  
 um habet de bello 35, 17, 3 de-  
 creto Aetolorum in Graeciam vo-  
 catur 35, 33, 8 eius invidia in Han-  
 nibalem 35, 43 transit ex Asia 35,  
 43, 3 in concilio Aetolico 35, 44  
 imperator appellatur 35, 45, 9 fru-  
 stra temptat Chalcidem 35, 46, 2  
 eius legati in concilio Achaico 35, 48  
 ei bellum nuntiatur ab Achaeis 35,  
 50, 2 Chalcidem petit ib. 6 Roma-  
 nos per agros dissipatos Menippus  
 caedit 35, 51, 4 Chalcide aperta  
 Euboeam tenet ib. 10 Eleis auxilia  
 mittit 36, 5, 3 Boeotos sibi concil-  
 iat 36, 6, 5 Demetriade consilium  
 habet 36, 6, 6 Philippi odium movet  
 36, 8, 5 complures Thessaliae ur-  
 bes capit 36, 9—10 Larisam obsi-  
 det 36, 10, 3 Chalcide nuptias suas  
 celebrat 36, 11 Acarnaniae quae-  
 dam castella in potestatem redigit  
 36, 12 Thermopylas occupat 36,  
 15, 5 victus a Romanis 36, 18 sqq.  
 P. Chalcidem se recipit 36, 19, 9  
 Ephesum tramittit 36, 21. Aetolis  
 pecuniam mittit, subsidia pollice-  
 tur 36, 25, 5 securus de bello Ro-  
 mano 36, 41 bellum parat 37, 8 ad  
 Caicum stativa ponit 37, 18, 6 pa-  
 cem frustra temptat ib. 12 varia  
 oppida capit 37, 21, 5 eius classis

- victa duce Hannibale 37, 23, 7 sqq.  
 Notium oppugnat 37, 26, 5 eius  
 classis victa ad Myonnesum 37, 30  
 P. Lysimachia cedit 37, 31 de pace  
 mittit ad P. Scipionem 37, 34 quae  
 ab eo postulaverint Romani 37, 35,  
 8 P. Scipioni filium reddit 37, 37,  
 6 ad Magnesiam castra ponit ib. 9  
 eius acies 37, 40 victus acie 37, 41,  
 2 sqq. P. Sardes fugit 37, 44, 5  
 Apameam 37, 44, 6 de pace mittit  
 37, 45, 4 pacis condiciones ib. 14  
 confirmantur a senatu 37, 55, 2  
 foedus cum eo conscriptum 38,  
 38.
- Antiochus Antiochi Magni filius  
 missus ad Syriam tuendam 35, 13,  
 5 eius mors 35, 15, 2.
- Antiochus Epiphanes Antiochi filius  
 obses Romanis datus patri succe-  
 dit P. 41 eius mores 41, 20 P. lega-  
 tos Romam mittit 42, 6, 6 Coelen  
 Syriam sibi arrogat 42, 29, 5 Pto-  
 lemaeis regnum adimere conatur  
 44, 19, 8 ad eum mittit Perseus 44,  
 24 Alexandria frustra temptata  
 abscedit ex Aegypto 45, 11 Pelusii  
 validum praesidium relinquit ib. 4  
 a bello Ptolemaeis illato deterretur  
 C. Popillii asperitate, qui eum  
 virga circumscibit 45, 12, 5 P. eius  
 legati Romae 45, 13, 2 cum eo Eu-  
 menes conspirasse dicitur P. 46  
 mortuus ibid.
- Antiochus puer admodum a patre  
 relictus P. 46 a Demetrio interem-  
 ptus ibid.
- Antiochus Syriae rex dona amplis-  
 sima Scipioni mittit P. 57 bellum  
 gerit cum Phraate Parthorum  
 rege P. 59.
- Antipater praefectus orae Asiae 38,  
 16, 5.
- Antipater dux Persei 42, 66, 9.
- Antipatrea Macedoniae urbs vi ca-  
 pta 31, 27, 3.
- Antiphilus Boeotiorum praetor The-  
 bas prodit 33, 1, 7.
- Antiphilus Edessaeus Persei prae-  
 fectus 42, 51, 5.
- Antipolis oppidum Massiliensium  
 P. 47.
- Antissa in Lesbo quare diruta 45,  
 31, 14.
- Antissaei Methymnam traducti 45,  
 31, 4.
- antistes fani Dianae 1, 35, 6.
- L. Antistius de plebe trib. m. c. p.  
 6, 30, 2.
- L. Antistius legatus 23, 38, 12.
- M. Antistius legatus ad Flaminium  
 21, 63, 12.
- M. Antistius trib. pl. de Satricanis  
 fert ad populum 26, 33, 10.
- Sex. Antistius trib. pl. 4, 42 cen-  
 turio equit. ibid.
- Sex. Antistius legatus in Galliam  
 27, 36, 3.
- [C. Antistius Labeo] ex decem le-  
 gatis in Macedoniam 45, 17, 3 ad  
 diruendam Antiassam missus 45, 31,  
 14.
- Antium 2, 33, 6 Volscorum urbs  
 opulentissima 2, 63, 6 deditur 2,  
 65, 7 eo colonia deducta 3, 1, 5 cf.  
 3, 4, 3 caput Volscorum 6, 9 eo  
 confugiti Latini 6, 32, 10 captum  
 8, 14, 8 cf. 22, 1, 10; 24, 44, 8; 28,  
 11, 2; 30, 2, 9; 36, 3, 6; 43, 4, 6 a  
 Mario expugnata P. 80.
- Sp. Antius legatus ad Fidenates 4,  
 17, 2 ei statua publice posita ib. 6.
- A. Antonius legatus Pauli ad Per-  
 sea 45, 4, 7.
- C. Antonius procos. Catilinam cae-  
 dit P. 103 F. 28o in Thracia infeli-  
 citer pugnatur ibid. F. 27.
- C. Antonius Caesaris legatus in Il-  
 lyrico captus a Pompeianis P. 110
- M. Bruti potestati subiectus P. 118  
 occisus 121.
- L. Antonius frater triumviri, eos.  
 Octaviano bellum infert P. 125 de-  
 dentise Octavianus ignoscit P. 126.
- M. Antonius unus de percussoribus  
 Sertorii P. 96.
- M. Antonius mag. equit. 8, 17, 3.
- M. Antonius trib. pl. 45, 21, 3; 45,  
 41, 9.
- M. Antonius praetor piratas in Cili-  
 ciam persequitur P. 68. P. 70 vir  
 eloquentissimus P. 80 trucidatur  
 ibid.
- M. Antonius praetor a Cretensibus  
 victus obit P. 97.
- M. Antonius trib. pl. Caesari favens  
 urbe pellitur P. 109 mag. equit.  
 plebem sedat P. 113 cos. Caesaris

- piti diadema imponit P. 116 F. 46 u  
 Caesare occiso legem fert de per-  
 mutatione provinciarum P. 117 ad-  
 versus eum Octavius copias parat  
 ibid. eius saevitia ibid. Mutinam  
 obsidet P. 118 Pansam vincit 119  
 ab Hirtio et Caesare victus ibid. ho-  
 stis a senatu iudicatus ibid. Octa-  
 viano se iungit ibid. tresvir reipu-  
 blicae constituendae 120 D. Bru-  
 tum occidi iubet ibid. in Graeciam  
 traicit 123 ad Philippos vincit 124  
 ei orientis provinciae contingunt  
 125 eius uxor Fulvia irata C. Octa-  
 vio ibid. Octaviam uxorem ducit  
 P. 127 quomodo dissensio inter  
 eum et Augustum composita sit F.  
 50 eius legatus Parthos repellit P.  
 128 alii Iudaeos subigunt ibid. eius  
 infelix expeditio adversus Parthos  
 130 Cleopatram uxoris loco habere  
 coepit 131 Artavasden in vincla co-  
 nici iubet ibid. Armeniae regnum  
 filio suo ex Cleopatra dat ibid.  
 Octaviam uxorem repudiat 132 ad  
 Actium victus et obsessus Alexan-  
 driae se interficit ibid. Ciceronem  
 interfici iubet F. 48 a Caesare in  
 mausoleo Alexandriae reconditur  
 F. 51 y.  
 Q. Antonius 37, 32, 8.  
 Q. Antonius praetor a legato Syllae  
 victus et occisus P. 86.  
 Q. Antonius Merenda trib. m. c. p.  
 4, 42, 2.  
 T. Antonius Merenda decemvir 3,  
 35, 11 cf. 3, 41, 10.  
 Antron 42, 42 a consule recepta 42,  
 67, 9.  
 Anuli magna specie gemmati Sa-  
 binorum 1, 11, 8 aureorum ab Han-  
 nibale captorum multitudo 23, 12  
 equitum insigne ib. 2 senatorum  
 insigne 26, 35, 5 cf. 27, 28, 4.  
 Anxur Volscorum oppidum, postea  
 Tarracinae 4, 53, 4 direptum ib.  
 10 neglectum oppidi praesidium  
 oppressum 5, 8, 2 cf. 7, 39, 7 reci-  
 pitur 5, 13 eo colonia missa 8, 21, 11.  
 Anxurnas populus vacationem petit  
 27, 38, 4.  
 Aous flumen 32, 5, 10 angusta valle  
 fluit inter montes ib. 11 ibi Philip-  
 pus vincitur 32, 12.  
 Apama uxor Amyndri 35, 47, 5.  
 Apama Seleuci regis soror 38, 13, 5.  
 Apamea urbs 35, 15; 37, 18, 6; 37,  
 44, 6 unde appellata 38, 13, 5 cf.  
 38, 37, 8; 38, 38, 6.  
 Apelauros locus Stympaliae terrae  
 33, 14, 10.  
 Apelles Philippi legatus 40, 20, 3  
 suspectus facinoris in Demetrium  
 perpetrati 40, 54, 9 Italiam fugit  
 40, 55, 6 cf. 42, 5, 4.  
 Apenninus 5, 33, 6 eum transire co-  
 natu Hannibal 21, 58 cf. 39, 2,  
 3 et 9.  
 Aperanti 43, 22, 11.  
 Aperantia a Philippo recepta 36,  
 33, 7 magna ex parte Aetolorum  
 fit 38, 3, 4 a Perseo recepta 43, 22,  
 11.  
 apum examen prodigium 21, 46, 2.  
 apex dialis 6, 41, 9.  
 Aphrodisias Ciliciae urbs ab An-  
 tiocho recepta 33, 20, 4.  
 Aphrodisias Cariae oppidum 37,  
 21, 5.  
 Aphthir profugus ex regno Masinis-  
 sae 34, 62, 10.  
 Apiolae Latinorum urbs vi capta 1,  
 35, 7.  
 Apocleti sanctius consilium Aetolo-  
 rum 35, 34, 2; 35, 46, 2.  
 Apodoti Aetoliae pars 32, 34, 4.  
 Apollinare appellata prata Flami-  
 nia 3, 63, 7.  
 Apollinares ludi quamobrem insti-  
 tuti 25, 12, 15 P. eorum ritus ac  
 sacrum ib. 13—15 in perpetuum  
 voti 26, 23, 3 cf. 27, 23, 5 a. d. III  
 nonas Quintiles faciendi 27, 23, 7  
 ubi celebrati sint 30, 38, 10 cf. 37,  
 4, 4 a praetore urbano facti 39, 39,  
 13.  
 Apollo Delphicus 1, 56, 9; 36, 11, 6  
 eius aedes in pratis Flaminis 3,  
 63, 7 pro valetudine populi aedes  
 vota 4, 25, 3 dona vota in pestilen-  
 tia 40, 37, 2 Apollo medicus 40, 51,  
 6 ei lectisternium factum 5, 13, 6  
 cratera aurea Delphos portata 5,  
 25, 10 aedes dedicata 7, 20, 9 Apol-  
 linaris sacri antistites decemviri  
 sacrorum 10, 8, 2 ad Pythium Del-  
 phos mittitur 22, 57, 5 quid respon-  
 derit 23, 11, 1—6 ei ludi instituta-

- 2 P. voti factique 27, 11, 6  
aedes 27, 37, 11 in eius aede  
tus 34, 43, 2; 41, 17, 4 aedes  
ris 32, 1, 10 cf. 32, 25, 2 eius  
Sicyone 32, 40, 8 eius tem-  
Delium 35, 51 eius fanum in  
a Come et oraculum 38, 13 cf.  
3, 6 Zerynthius 38, 41, 4 eius  
a Caietae 40, 2, 4 eius aedes  
is 41, 16, 6 ad Apollinis thea-  
40, 51, 3.  
nis promunturium 30, 24, 8.  
odorus Atheniensis seditionis  
or in exilium eiectus 35, 50, 4.  
onia in Epiro tentata a Phi-  
24, 40, 2 Romani obtinent ib.  
28, 8, 9; 29, 12, 5; 35, 24, 7; 37,  
, 18, 3; 42, 36, 8; 43, 21, 3.  
onia in Macedonia 31, 27; 38,  
; 45, 28, 9.  
oniatae a Philippo intra mu-  
nisi 26, 25, 2 eorum ager a  
ppo vastatus 29, 12, 6 trecenti  
niungunt Romanis 33, 3, 10  
m auxilia mittunt 42, 55, 9; 44,  
; 45, 43, 10.  
oniatum legati ab adolescen-  
Romanis pulsati P. 15.  
onides principum unus Syra-  
salutarem orationem habet  
3.  
onius purpuratorum Antiochi  
dextro cornu classis praeest  
3, 7.  
onius princeps legationis An-  
i 42, 6, 6.  
itores ab Etruscis sumpti 1,  
irca domos dimissi ad pignera  
anda 3, 38, 12 dictatoris 8,  
  
atio provocatioque 3, 56, 13;  
7 tribuni appellantur 9, 26,  
7, 51, 4.  
via 22, 1, 12 Appiae limes  
5, 11 cf. 26, 8, 10 P. 107.  
onius trib. pl. 3, 54, 13.  
fluvius 31, 27.  
ni Ligures perdomiti 39, 2, 5  
ilem circumveniunt 39, 20, 6  
ntur 39, 32, 1—3 in campestris  
deducuntur 40, 38, 2 sqq. ite-  
Neapolim tramissi 40, 41, 3.  
uleius trib. pl. diem dicit M.  
llo 5, 32, 8 P.  
M. Apuleius cos. F. 33 dd.  
Q. Apuleius decemvir agro dividen-  
do 42, 4, 4.  
Q. Apuleius Pansa cos. 10, 6 cir-  
cumsedet Nequinum 10, 9, 8.  
C. Apuleius Saturninus quinquevir  
45, 13, 11.  
L. Apuleius Saturninus praetor 45,  
44, 2.  
L. Apuleius Saturninus trib. pl. per  
vin factus legem agrariam fert P.  
69 C. Memmii occidit ibid. inter-  
fectus bello ibid.  
Apuli foedere in amicitiam recepti  
8, 25, 3 cum iis bellum 8, 37, 3  
opem laturo Samnitibus fusi 10, 15  
pars deficit ad Hannibalem 22, 61,  
11; 25, 20, 6.  
Apulia 6, 42, 8 perdomita 9, 20, 9  
ibi motus servilis 39, 29, 8 ibi fru-  
mentum coemptum 42, 27, 8.  
L. Apustius legatus Tarenti 23, 38,  
9—11.  
L. Apustius legatus P. Sulpicii mit-  
titur ad populandos hostium fines  
31, 27 complures urbes expugnat  
ib. 2—5 Athenagoram pellit ib. 7  
classi praeest 31, 44 eius res gestae  
31, 44—47, 2 a successore dimissus  
32, 16, 3 legatus L. Scipionis 37,  
4, 2.  
L. Apustius tumultuario proelio ca-  
dit 37, 16, 12.  
L. Apustius Fullo aed. pl. 31, 4, 7  
praetor 33, 24, 2 sortitur urbanam  
33, 26 triumphum coloniae 34, 53, 2  
cf. 35, 9, 8.  
Aqua Ferentina 1, 51, 9 in urbem  
ducta ab Ap. Claudio 9, 29, 6 Ache-  
rusia 8, 24, 2 Aquae Calidae 30,  
24, 9 publica privatis adempta a  
censoribus 39, 44, 4 Aquae Cumanae  
41, 16, 3. aquarum magnitudi-  
dine annus insignis 30, 26, 5; 30,  
38, 10; 35, 9, 2; 35, 21, 5.  
Aqua et igni interdictum P. 69.  
Aquae Sextiae colonia condita P.  
61 F. 14 g unde nomen acceperit  
ibid. prope eam clades Teutonum  
P. 68.  
Aquilae de hostibus receptae pace  
inita F. 53 dd.  
Aquilaia 39, 22, 6 eo colonia de-  
duci iubetur 39, 55, 5 deducta 40,

- 34, 2 P. 41, 5, 2 eius muniendae cura quare dilata 41, 1, 4 sqq. eo coloni scripti 43, 17.
- Aquileienses 43, 1, 5.
- Aquilii fratres cum Tarquiniis conspirant 2, 4, 1 supplicium dant 2, 5, 6 P. cf. 2, 7, 8.
- C. Aquilius cos. 4, 40, 14 Hernicos devincit ibid.
- M. Aquilius procos. bellum servile conficit P. 69 repetundarum reus absolvitur P. 70 legatus a Mithridate pulsus P. 77 in vincla coniectus P. 78.
- P. Aquilius ad frumentum coemptum missus 27, 3, 9.
- L. Aquilius Corvus trib. m. c. p. 6, 4, 7.
- L. Aquillius Gallus praetor sortitur Siciliam 41, 15, 5.
- Aquilonia 10, 38, 4 capta 10, 41, 14 incensa 10, 44, 2.
- Aquinum 26, 9, 3.
- Ara iniussu senatus aut tribunorum plebis partis maioris non dedicanda 9, 46, 7 maxima Herculi dicatur 1, 7, 10 et 11 cf. 9, 29, 9 Augusto condita ad Rhodanum P. 139.
- Arabes 37, 40, 12; 45, 9, 6.
- Arabia deserta 45, 12, 2.
- Aradii 35, 48, 6.
- Arar flumen P. 139.
- Aratthus flumen 43, 21, 9.
- Aratus princeps Achaeorum 27, 31, 8 Arati pater et filius Sicyonii interfecti 32, 21, 23
- Arausio P. 67.
- Arbocla Vaccaeorum urbs capta ab Hannibale 21, 5, 6.
- Arcadia 1, 5, 2 inde allatum Luper cal ibid.
- Archelaus Acarnanum princeps prodicionis damnatus absolvitur 33, 16, 10.
- Archelaus Mithridatis praefectus Athenas occupat P. 78 cum classe regia Syllae se tradit P. 82.
- Archelaus ab Aegyptiis rex accitus pellitur P. 105.
- Archidamus dux Aetolorum 32, 4, 2 legatus ad Achaeos 35, 48, 10.
- Archidamus princeps Aetolorum 43, 21, 9 Perseo Aperantiam conciliat 48, 22, 11 ei civitati praepositus ibid. comes fugae Persei 44, 43, 6.
- Archimedes Syracusanus unicus spectator coeli siderumque 24, 34, 2 si quid hostes pararent, ex oppugnata urbe ludificabatur ibid. 2 sqq. cogit hostem oppugnatione desistere 24, 34, 16 capta urbe intentus formis interficitur 25, 31, 9 P. eum sepeliendum curat Marcellus ib. 10.
- Archippus dux Argivorum 34, 40, 6.
- Archo Herodici filia Poridis uxor multos enisa fetus decedit 40, 4, 2.
- Archo frater Xenarchi praetoris pro Persei amicitia verba facit in concilio Achaico 41, 24.
- Ardea urbs Rutulorum 1, 57, 3 Ardeam colonia deducitur 4, 11, 3 Ardeas ager 8, 12, 2 Ardeae forum 22, 1, 19.
- Ardeates et Aricini de agro ambiguo certantes pop. Romanum iudicem capiunt 3, 71, 2 P. ob foedum iudicium desciscunt 4, 1, 4 cum iis foedus renovatum 4, 7, 10 Ardeatium seditio 4, 9 a Romanis composita 4, 10, 6 ad eos redit ager interceptus 4, 11, 4 Camillo duce trucidant Gallos 5, 45, 3 militiam detrectant 27, 9, 7 poenas dant 29, 15 cf. 32, 9, 2; 39, 19, 2 eorum magistratus 39, 19, 2.
- Ardiaei 27, 30, 13.
- Ardyes Antiochi filius 33, 19, 9.
- area Volcani 39, 46, 5; 40, 19, 2 Concordiae 39, 56, 6; 40, 19, 2.
- Aretho amnis 38, 3, 11.
- Arethusa fons Syracusis 25, 30, 6.
- Arevaci Hispaniae gens F. 19.
- Areus exul Lacedaemonius ab Achaeis damnatus 39, 35, 7.
- Argei loca sacris faciundis 1, 21, 5.
- Argenta Thessaliae castellum 32, 14, 3.
- Argentanum Bruttiorum urbs ab Hannibale deficit 30, 19, 10.
- Argentei decem unum aureum sequant 38, 11, 8.
- Argentum nondum signatum 4, 60, 6 primus usus P. 15 multatitium 27, 6, 19 in Hispania foditur 28, 3, 3 Oscense 34, 10, 5; 34, 46, 2 bigatum 33, 27, 7 et 9; 34, 46, 2 inf-

- ctum et factum 34, 52, 5 cf. Argentei.
- Argentariae 9, 40, 16 earum domini ibid. Livii tempore novae appellatae ardent 26, 27, 2 cf. 40, 51, 5 in Hispania 34, 21, 7.
- Argestaeus campus 27, 33.
- Argi 27, 30, 8 ibi concilium Achaeorum 31, 25, 2 Philocli produntur 32, 25 Nabidi traduntur 32, 38, 6—9 cf. 34, 22, 10 in tutela Iunonis 34, 24, 2 ab Romanis exercitus adductus 34, 25, 4. duas arces habet urbs ib. 5 intestina seditio ib. 6 urbe cedit Nabis 34, 33, 3 P. eius praesidio pulso libera 34, 40, 6 cf. 42, 44, 7; 45, 28, 3.
- Argiletum 1, 19, 2.
- Argithea Athamaniae caput 38, 1, 4.
- Argivi curationem ludorum ad Philippum deferunt 27, 30, 9 multi eorum privatis hospitibus inligati Philippo fidem servant 32, 22, 11 Philocli urbem produnt 32, 25 eorum mos, Iovem, Apollinem, Herculem praetores renuntiare primo comitiorum die ib. 2 Nabidis praesidium expellunt 34, 40, 6.
- Argos Amphilochium 38, 10.
- Ariarathes rex Cappadociae 37, 31, 4 auxilia mittit Antiocho 37, 40, 10 Gallis 38, 26, 4 legatos mittit ad consulem de venia petenda 38, 37, 5 filiam Eumeni despondet 38, 39, 6 cum eo amicitia iuncta ibid. P. cf. 40, 20 filium educandum Romam mittit 42, 19, 3 cum Eumene affini consilia consociat 42, 29, 4 mortuus P. 46.
- Ariarathes filius praecedentis amicitiam cum populo R. renovat P. 46 a Demetrio regno pulsus restituitur P. 47.
- Aricia 1, 50, 3 ab Etruscis oppugnata et proelio liberata 2, 14, 5—8 cf. 2, 26, 6 a Mario expugnata P. 80 cf. 24, 44, 8; 30, 38, 9; 35, 9, 4.
- Aricini cum Ardeatibus de agro certantes populum R. iudicem capiunt 3, 71, 2 P. tui Pedanos vincuntur 8, 13, 5 in civitatem accepti 8, 14, 3.
- Arietes tres in Sagunti oppugnatione 21, 12, 2 cf. 36, 23, 2; 38, 5, 3.
- Ariminenses fidem servant Romanam 27, 10, 7.
- Ariminum colonia P. 15; 21, 51, 7 provincia Gallia appellata 28, 38, 13; 34, 45, 7; 39, 2, 10.
- Arines praefuisse dicitur praesidio Carthaginis novae a Valerio Antiate 26, 49, 5.
- Ariobarzanes Syphacis nepos P. 48.
- Ariobarzanes in regnum Cappadociae restitutus P. 70 cf. P. 74 a Mithridate pulsus P. 76.
- Ariovistus Germanorum dux Gallia expulsus P. 104.
- Aristaenus praetor Achaeorum ad Romanos inclinat 32, 19, 2 in concilio Achaeos increpat 32, 20, 3 suadet Romanorum societatem 32, 21 cf. 32, 32, 11 idem in concilio Boeotorum suadet 33, 2, 4 in Aetolos invehitur 34, 24, 2 eius de bello sententiam probat consul 34, 26, 6.
- Aristo actor tragicus Syracusis index coniurationis 24, 24, 3.
- Aristo Tyrius ab Hannibale missus ad sollicitandos Poenos 34, 61, 2 P. in senatum vocatus negat se mandata habere ib. 10 profugit ib. 14.
- Aristodemus Cumarum tyrannus 2, 21, 5 heres Tarquiniorum frumentum a Romanis coemptum retinet 2, 34, 4.
- Aristomachus Crotone princeps plebis 24, 29 ad Hannonem transfugit 24, 3, 13.
- Aristonicus Eumenis regis filius Asiam occupat P. 59 vincit P. Crassum, dein ipse se dedit ibid.
- Aristoteles Antiochi praefectus 36, 21, 2.
- Arma capta praeter clupeos Diis concremata 45, 33 Samnitiis auro et argento caelata 9, 40, 4 de Romanis armis cf. ibid. et 42, 52, 11.
- Armenes Nabidis tyranni filius in triumpho Flaminini ductus 34, 52, 9.
- Armenia P. 97 P. 101 eam Antonius filio suo dat 131.
- Armillae aureae Sabinorum 1, 11, 8 dona militaria 10, 44, 3—5.
- Armilustrum 27, 37, 4.
- Arniensis tribus 6, 5, 8 P. 29, 37, 10.
- Arnus flumen 22, 2, 2.

- Arpi urbs 9, 13, 8; 22, 1, 9; 22, 13, 3 recepta a Romanis 24, 46—47.  
 Arpinates 10, 1, 2 iis civitas data 10, 1, 2 suffragii latio data 38, 36, 7—9.  
 Arpini 24, 47, 2 cf. Arpi.  
 Arpinum 9, 44, 16; 30, 2, 12.  
 L. Arrenius praefectus socium captus ab Hannibale 27, 27, 8.  
 Arretini soli Etruscorum bello Romano abstinere 9, 32 eorum seditiones 10, 3, 2; 27, 21, 6; 27, 24 obsequies dare coguntur ib. 5 arma pollicentur classi parandae 28, 45, 16 cf. Arretium.  
 Arretium 9, 37, 12 pacem petit 10, 37, 4 cf. 22, 2 defectionis initium facit 27, 21, 6; cf. 27, 24; 28, 46, 13; 32, 9, 3; 34, 56, 4; 35, 21, 3.  
 C. et L. Arri(an)i tribuni pl. 27, 6, 3.  
 Q. Arrius praetor Crixum caedit P. 96 victus a Spartaco ibid.  
 Arruns Demarati filius 1, 34, 2.  
 Arruns Porsinae filius victus et occisus 2, 14, 5—8.  
 Arruns Clusinus Gallis auctor oppugnandi Clusii 5, 33, 4.  
 Arruns Tarquinius cf. Tarquinius.  
 Arsaces Parthorum rex P. 70.  
 Arsia silva 2, 7, 2.  
 Artatus amnis 43, 19, 4.  
 Artavasdes Armeniae rex ab Antonio in vincula coniectus P. 131.  
 Artemon Dolops praefectus Persei 42, 58, 10.  
 Artana urbs Caeretur iam a regibus deleta 4, 61, 11.  
 Artana Volscorum urbs diruta 4, 61, 9.  
 Arthetaurus Illyricus a Perseo occisus 42, 13, 6.  
 Artifices ludicram artem facientes 45, 32, 9.  
 Arverni Celtarum gens 5, 34, 5 Hasdrubalem recipiunt 27, 39, 6 victi et caesi a Q. Fabio P. 61 cf. P. 107.  
 Aruspices 1, 31, 4 cf. Haruspices.  
 Arx Romana dolo capta 1, 11, 6 et 7 Sabinis data 1, 33, 2 arx et Capitolium sedes deorum 5, 39, 10 et 12 cf. 8, 37, 6.  
 Ascanius Aeneae et Laviniae filius 1, 1, 11 Albam Longam condit 1, 3, 3 P.  
 Asclepiodotus praefectus Persei 42, 51, 7; 44, 2, 10.  
 Ascordus flumen Macedoniae 44, 7, 6.  
 Ascia urbs Hispaniae 23, 27, 2.  
 Asculum in Picentibus P. 72 inde bellum Italicum incipit ibid. captum a Pompeio P. 76.  
 Ascuris palus 44, 2, 6.  
 Asia 9, 19, 10—11 in eam traiciunt Romani 37, 33, 4 eius civitates tradunt se Romanis 37, 45, 3 ad res Asiae componendas decem legati missi 37, 55, 7 eorum decretorum summa a senatu constituta 37, 56, 2 cf. 38, 38 sq. eam occupat Aristonicus, cum Attali testamento Romanis legata libera esse deberet P. 59 a Mithridate occupata P. 78 ibi omnes cives Romani necati iussu Mithridatis ibid. urbes a Mithridate direptae P. 82 Asia cedit Mithridates P. 83 in regiones descripta a Sylla F. 18 eius amoenitas urbium et copia rerum 39, 1, 3; 38, 17, 18 cf. 38, 16, 9; 45, 23, 16.  
 Asiatici Graeci 36, 17, 5.  
 Asiaticus appellari vult L. Scipio 37, 58, 6.  
 (Asinius) Pollio cum exercitu Antonio se iungit P. 120.  
 Asnaus mons 32, 5, 11.  
 Asopus flumen 36, 22, 7.  
 Aspendii 37, 23, 3.  
 Asta Lusitanorum oppidum captum 39, 21, 3.  
 Astapa urbs Hispaniae 28, 22, 2 incolae cum in eo esset, ut urbs caperetur, mortem occumbunt pugnantes ib. 15 alii semet comburunt 28, 23, 2 cf. Gisia.  
 Asti Thraecum populus 38, 40, 7.  
 Astraeum Paeoniae 40, 24, 3.  
 Astragos castellum in agro Stratonicensi 33, 18, 6.  
 Asturae flumen 8, 13, 5.  
 Astures gens domita F. 52 cc.  
 Astymedes princeps legationis Rhodiae 45, 25, 4.  
 Asylum Romulus aperit 1, 8, 5 cf. 2, 1, 4 asyla Graecorum 35, 51, 2.  
 Atalante insula 35, 37, 8.  
 Atanagrus Ilergetum caput obsesum 21, 61, 6.

tella dedita 26, 16, 5 eo traducti  
Vucerini 27, 3, 7 cf. 27, 37, 2.

tellani deficient ad Hannibalem  
2, 61, 11 de iis Sctum 26, 34, 6  
latatiam migrare iubentur 27, 3, 7.  
tellana fabula genus ludorum ab  
hiscis acceptum 7, 2, 12 earum  
ctores nec tribu moventur et sti-  
endia faciunt ibid. is ludus solus  
tomae relictus F. 14h.

Aternius cos. 3, 31, 5 patricius  
ribunus pl. cooptatur 3, 65.  
hacus 31, 34, 7.

hamanes 27, 30, 4; 31, 41 iis bel-  
um inferunt Aetoli 37, 49, 6 que-  
untur de Philippo 39, 24, 8 eorum  
uxilia 43, 21, 4 cf. Amynander.

hamania omnis in dicionem Phi-  
ppi transit 36, 14, 9 deficit ad  
Amynandrum 38, 1 asperi et invii  
oli 42, 55, 2.

thenae 3, 31, 8 eo legati missi ad  
lescribendas leges ibid. P. obsi-  
lentur a Macedonibus 31, 14, 3 ad  
iberandas missus C. Claudius ibid.  
urbem Philippus aggreditur 31, 24,  
3 iterum frustra temptat agrosque  
vastat 31, 26, 6 ibi seditionem com-  
primit Quinctius 35, 50, 4 cf. 41, 20,  
3 occupatae ab Archelao P. 78  
summo labore a Sylla expugnatae  
P. 81 ibi oratio plurimum pollet  
31, 44, 3 multa visenda habet urbs  
45, 27, 11.

thenienses 25, 24, 12 eorum clas-  
ses demersae ad Syracusas ibid.  
mittunt legatos ad Philippum 27,  
30, 4 cf. 29, 12, 14 Romam 31, 5, 6  
qua causa sibi bellum cum Phi-  
lippo contraxerint 31, 14, 6 P. bel-  
lum ultro decernunt 31, 15, 5 im-  
modicos habent Attalo honores 31,  
30 litteris verbisque, quibus solis  
valent, bellum adversus Philip-  
pum gerunt 31, 44, 2—9 eorum le-  
gati in concilio Achaeorum in Phi-  
ppum invecti 32, 19, 12 iis aliquot  
nsulae datae 33, 30, 11 legatus  
eorum gratias agit Romanis 34, 23,  
a Quinctio ad Panaetolicum ac-  
iti 35, 32, 7 pro Aetolis deprecantur  
37, 6, 4 cf. 37, 14, 2 iterum 38,  
3 et 38, 10, 2 finibus interdixe-  
ant Macedonibus 41, 23 legatos

Romam mittunt 43, 6, 2 eorum  
naves a legato Romano dimissae  
45, 10, 2 iis Sylla quae habuerant  
reddit P. 81.

Athenaeum castellum Athamaniae  
38, 1, 11; 39, 25, 17.

Athenaeus frater Attali 38, 12, 8;  
38, 40, 3 Romam missus 39, 46, 9  
cum Eumene succurrit Romanis  
42, 55, 7 L. Paulum comitatur in  
Graeciam 45, 27, 6.

Athenagoras Philippi praefectus a  
L. Apustio repulsus 31, 27, 6 unus  
ex purpuratis 31, 35 ad lacessen-  
dos hostes missus repellitur ibid.  
Dardanorum agmen turbat 31, 43  
mittitur ad occupanda Stena 32, 5,  
9 dux mercenariorum 33, 7, 11.

Athenagoras praefectus Persei 44,  
32, 6.

Atherbal dux in Hannibalis exercitu  
P. 22 (apud Livium Maharbal).

Athesis flumen P. 68.

Athletae primi in ludicro Romano  
39, 22, 2 in Graeco ludicro 45,  
32, 9.

Atho mons inclitus magnitudine 44,  
11, 3; 44, 28, 3; 45, 30, 4.

A. Atilius legatus 42, 37, 1—4 cf.  
42, 38; 42, 47, 10.

C. Atilius duumvir aedi dedicandae  
23, 21, 7.

L. Atilius trib. m. c. p. 4, 7, 1.

L. Atilius trib. m. c. p. 5, 13, 3 ite-  
rum 5, 18, 2.

L. Atilius trib. pl. 9, 30, 3.

L. Atilius quaestor cadit ad Cannas  
22, 49, 16.

L. Atilius praefectus praesidii Lo-  
crensis 24, 1, 9.

L. Atilius trib. pl. 26, 33, 12.

L. Atilius praetor 32, 27, 7 sortitur  
Sardiniam 32, 28, 2.

L. Atilius inlustris iuvenis Samo-  
thracis in contione adloquitur 45,  
5, 2.

M. Atilius praetor 10, 45, 4.

M. Atilius duumvir aedi dedican-  
dae 23, 21, 7.

M. Atilius legatus ad Ptolemaeum  
27, 4, 10.

M. Atilius praetor Sardiniam sor-  
titur 42, 21 ei provincia proroga-  
tur 42, 1, 3.



- A. Atilius Calatinus cos. prope captus a Poenis P. 17 primus extra Italiam dictator P. 19.
- M. Atilius Regulus cos. 8, 16, 4.
- M. Atilius Regulus cos. 10, 32 Samnites pellit 10, 33, 4 cum Samnitibus duo proelia committit 10, 35 et 36 Iovi Statori aedem vovet 10, 36, 11 ei triumphus negatus 10, 36, 19.
- Atilius Regulus victa Poenorum classe in Africam traicit P. 17 Xanthippo duce a Poenis victus captusque P. 18 Romam missus de componenda pace et captivis commutandis utrumque negandi auctor in senatu ibid. redit Carthaginem et supplicio perit ibid. cf. F. 5.
- M. Atilius Regulus cos. suff. 22, 25, 16 exercitum Fabii accipit 22, 32 aetatem excusans Romam redit 22, 40, 6 bis cos. fuerat 23, 21, 6 triumphum mensarius ibid. censor 24, 11, 6 ei dies dicta 24, 43, 2 magistratu se abdicat ib. 4.
- M. Atilius Regulus (Reguli cognomen 26, 33, 6) urbanam cum peregrina iurisdictione accipit 24, 44, 2 legatus Q. Fulvii Flacci 26, 6 in senatu de sententia rogatur 26, 33, 6.
- A. Atilius Serranus aed. cur. 34, 54, 3 praetor 35, 10, 11 sortitur Hispaniam ult. 35, 20, 8 postea ei Macedonia et classis mandata ib. 9 classem regiam onerariarum excipit 36, 20, 7 successori classem tradit 36, 42, 7 praetor iterum 41, 28, 5 sortitur urbanam 42, 1, 5 cf. 42, 27, 4; 43, 11, 3.
- C. Atilius Serranus praetor auxilium fert L. Manlio obsesso a Gallis 21, 26, 2 cum Scipione exercitum coniungit 21, 39, 3. vota decennialia suscipere iubetur 21, 62, 10 consulatum petit 22, 35.
- C. Atilius Serranus praetor 39, 23, 2.
- C. Atilius Serranus cos. F. 14 i.
- M. Atilius Serranus triumvir coloniae 37, 46, 11.
- Atina urbs 9, 28, 6 ager Atinas 10, 39, 5.
- C. Atinius trib. pl. 32, 29, 3.
- C. Atinius trib. mil. signum in hostes proicit 34, 46, 12.
- C. Atinius praetor sortitur Hispaniam ult. 38, 35, 10 Lusitanos fugat 39, 21, 2 vulnere ictus moritur ib. 3.
- C. et M. Atinii capita coniurationis auctoresque Bacchanalium 39, 17, 6.
- M. Atinius a Thurinis urbe exclusus 25, 15, 9 sqq.
- M. Atinius praefectus socium occisus 34, 47, 2.
- C. Atinius Labeo trib. pl. postulat, ut consules separatim de triumpho agant 33, 22, 2 intercedit consuli 33, 25, 6 praetor sortitur peregrinam 33, 43, 5.
- C. Atinius Labeo praetor sortitur Siciliam 37, 2.
- C. Atinius Labeo trib. pl. censorem de saxo deici iubet, in senatu praeteritus ab eo P. 59.
- Atintania 27, 30, 13; Philippi facta 29, 12, 13; 45, 30, 6.
- L. Atius trib. mil. 41, 3, 9.
- Atrax urbs ubi sita 32, 15, 8 a Flaminio nequicquam oppugnata 32, 17; 36, 10, 2.
- Atreabates Belgae a Caesare victi P. 104.
- L. Atreus 43, 13, 6.
- Atria Tuscorum colonia 5, 33, 7.
- Atriatium mare cf. Adriaticum.
- Atrinum oppidum a Tuditano expugnatur 24, 47, 14.
- Atrium publicum in Capitolio 24, 10, 9 Libertatis 25, 7, 12; 45, 15, 5 regium 26, 27, 3 duo Maenium et Titium in lautumiis 39, 44, 7.
- C. Atrius Umber gregarius miles seditionis auctor 28, 24, 13 ad eum et C. Albium deferunt imperium ibid. securi percussus 28, 29, 11.
- Attalis tribus Atheniensis 31, 15, 6.
- Attalus Syracusanae coniurationis index 25, 23, 7.
- Attalus rex Pergami 26, 24, 9 ad eum Aetoli summum magistratum deferunt 27, 29, 10 cum Sulpicio sese coniungit 27, 33, 4 Peparethum vastat 28, 5, 10 Oreum aggredditur ib. 18 Opuntem diripias a Philippo repellitur 28, 7, 7 in

- Asiam traicit ib. 10 legatos P. R. comiter excipit 29, 11, 7 foederi descriptus cum Philippo inito 29, 12, 14 Romam mittit de Philippo 31, 2 Athenis opem fert 31, 14, 11 Athenienses ad bellum excitat 31, 15, 3 frustra cum Aetolis agit ib. 9 ei honores immodici habentur ib. 6 classi Romanae se iungit 31, 44 ei Andrus concessa 31, 45, 7 in Asiam se recipit 31, 47, 2 legatos mittit Romam de invasione Antiochi 32, 3, 9 senatus responsum ib. 12 classem Romanis auxilio mittit 32, 16, 5 coronam auream Romam mittit 32, 27 in colloquio cum Philippo quae postularit legatus eius 32, 33, 5 cf. 32, 34, 7 interest colloquio cum Nabide 32, 39, 5 Sicyoni urbi decem talenta donat 32, 40, 8 a consule accitus 33, 1 in concilio Thebis parte membrorum captus 33, 2, 3 moritur Pergami 33, 21 P. eius liberalitas ib. 2 Gallis victis regium nomen adsciverat ib. 3 cf. 33, 16, 14.
- Attalus frater Eumenis Antiochum transisse Hellespontum Romae nuntiat 35, 23, 10 ei dona data ib. 11 Pergamum defendit 37, 18, 4 eius opera in proelio ad Magnesium 37, 43, 5 Cn. Manlio praesto est cum copiis 38, 12, 8 eius virtus et modestia 38, 23, 11 missus ad hostes legatus 38, 25, 5 legatus Romam venit 42, 11 deceptus rumore de fratre occiso 42, 16, 7 cum Eumene Romanis succurrit 42, 55, 7 in exercitu Romano 44, 4, 11 constans eius fides 44, 13, 13 in exercitu L. Pauli 44, 36, 8 spe regni elatus Romae versatur 45, 19 Stratii monitione, ut fidem fratri servet, compellitur ib. 8sq. in senatu pro fratre regnoque locutus Aenum et Maroneam sibi petit 45, 20 omnibus honoribus cultus ib. 3 cf. 45, 34, 12 caedem Prusiae adiuvat P. 50.
- Attalus Eumenis filius populum Romanum heredem fecerat P. 58 de eius pecunia lex Sempronia ibid.
- Attanes Turdetanorum regulus deficit ad Romanos 28, 15, 14.
- (Attius) Labienus Parthos in Syriam ducit P. 127 occisus ibid.
- Attius Tullius cf. Tullius 2, 35, 7.
- (Attius) Varus a Curione victus P. 110.
- Attus Clausus 2, 16, 4 cf. Ap. Claudius.
- Attus Navius augur inclitus 1, 36, 3 cotem novacula discindit ib. 5. eius statua ibid.
- Atys rex Albae 1, 3, 8.
- Avaricum Biturigum urbs obsessa P. 107.
- Avaritiae nomine praetores aliquot accusati P. 46.
- Auctores fiunt patres regis a populo creati 1, 17, 9; 1, 22; 1, 32 in incertum comitiorum eventum Livii aetate 1, 17, 9.
- Auctores Livii 27, 7, 5; 27, 27, 12; 29, 25; 29, 27, 14; 32, 6, 8.
- Audena amnis 41, 19.
- Avectius Nervius trib. mil. egregie pugnat P. 141.
- Aventinum 1, 33, 2 cf. Aventinus mons.
- Aventinus rex Albae 1, 3, 9.
- Aventinus mons unde nomen habet 1, 3, 9 eum Remus ad inaugurandum capit 1, 6, 4 ibi Iovis Elicii ara 1, 20, 7 Latinis datum 1, 33, 2 ibi nocturni coetus plebis 2, 28, 1 de eo publicando lex lata 3, 31 eum occupant milites plebesque 3, 50, 13 P. ibi comitia habita 3, 54, 10 Iunonis sedes 5, 22, 7; 27, 37, 7 aedes Libertatis 24, 16, 19 occupatus a C. Graccho P. 61.
- Averni lacus 24, 12, 4.
- Aves simul admississent, pugnae signum datum 4, 18, 6 cf. 27, 16, 15 aves non addicentes in Tiberim praecipitatae F. 11 avis sanqualis 41, 13.
- Aufidena capta 10, 12, 9.
- Aufidius amnis 22, 44, 2.
- Cn. Aufidius trib. pl. C. Lucretium accusat 43, 8, 2.
- Aufugum urbs in Bruttis deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
- Auginus mons 39, 2, 2.
- Augures 1, 18, 6; 4, 4, 2 eorum auctoritas augetur 1, 36, 6 decretum de tribunis mil. vitio creatis 4, 7, 3

- in dictatore creato consulti 4, 31, 4  
quattuor patricii quinque de plebe  
creati ex lege Ogulnia 10, 6, 6 P.  
ab iis stipendium quod per bellum  
non contulissent petitum 33, 42, 4  
cf. 45, 2, 10 eorum collegium am-  
pliatum a Sylla P. 89.
- Augurium 1, 18, 6 eius capiendi ritus  
ibid. auguria magno in honore  
habita 1, 36, 6.
- Augustum forum aedificatum F. 49v.
- Augustus templum Iani clausit 1,  
19, 3 templorum omnium conditor  
ac restitutor 4, 20, 7 eius ductu  
Hispania demum perdomita 28, 12,  
12 cum de maritandis ordinibus  
ageret, Q. Metelli prisci censoris  
orationem recitat P. 59 cf. C. Octa-  
vius Caesar. unde Augusti cognomen  
P. 134 F. 51 aa.
- Augustus mensis Sextilis unde ap-  
pellatus P. 134.
- Aulerci Celtarum gens 5, 34, 5.
- Aulis 35, 37, 8; 35, 51, 6 portus in-  
clynus 45, 27, 9.
- M. Aulus praefectus socium inter-  
fecit circumventus insidiis 27,  
27, 8.
- Q. Aulus Cerretanus (cf. 8, 37, 3)  
cos. iterum 9, 15, 11 Frentanos  
uno proelio devincit 9, 16 mag.  
equit. in proelio occisus 9, 22, 9.
- C. Aurelius legatus Marcelli 23,  
16, 13.
- L. Aurelius quaestor urbanus 33,  
42, 2.
- L. Aurelius cos. Sardos subigit P. 60.
- C. Aurelius Cotta praetor urbanus  
30, 27, 9 cos. 31, 4, 4 ei Italia ob-  
tingit 31, 6 in Galliam se confert  
31, 22, 3 iratus L. Furio 31, 47, 4  
senatum increpat 31, 49, 8.
- L. Aurelius Cotta trib. mil. 40, 27,  
6 legatus Romam missus 40, 28, 8.
- L. Aurelius Cotta praetor iudicia ad  
equites transfert P. 97.
- M. Aurelius Cotta aed. pl. 23, 30, 17  
praepositus Puteolis 25, 22, 5 de-  
cemvir sacrorum 29, 38, 7 legatus  
missus ad Philippum 30, 26, 4 ac-  
cusatur a legatis Philippi in senatu  
30, 42, 3 defenditur a legato suo  
ib. 5 Laevino nuntiat Philippi ap-  
paratus 31, 3, 4 mortuus 31, 50, 5.
- M. Aurelius Cotta legatus L. Sci-  
pionis 37, 52.
- M. Aurelius Cotta cos. a Mithridate  
victus P. 93.
- C. Aurelius Scaurus praetor sortitur  
Sardiniam 39, 8, 2.
- M. Aurelius Scaurus legatus a Cim-  
bris fuso exercitu captus P. 67  
Cimbros deterrens ab Alpium  
transitu occiditur ibid.
- Aureus unus decem argenteis par  
38, 11, 8.
- Aurinx Hispaniae urbs 24, 42, 5.
- Aurum a matronis conlatum, cum  
in publico deesset 5, 50, 7 a priva-  
tis magno consensu conlatum 26,  
36, 11 auri mille pondo pretium  
redimendae urbis 5, 48, 8 ereptum  
Gallis sacrum indicatum et sub lo-  
vis cella positum 5, 50, 6 magnum  
pondus in Capitolio sacratum 7,  
15, 8 vicesimarium ex aerario san-  
ctiore depromptum, quod ad ulti-  
mos casus servabatur 27, 10, 11  
auri metalla in Macedonia 45, 29,  
11 a sociis aurum non acceptum  
22, 36, 9 cf. 22, 32, 9.
- Aurunca cf. Aurunci et Suessa.
- Aurunci cum Romanis bellum ge-  
runt 2, 16, 8; 2, 17, 2 uno proelio  
victi 2, 26, 6 iterum bellum cum iis  
7, 28 cum Sidicinis bellantes Sues-  
sam confugiunt 8, 15, 4 Suessa  
dein Aurunca appellata ibid.
- C. Aurunculeius praetor 27, 6, 13  
sortitur Sardiniam 27, 7, 8 ei im-  
perium prorogatur 27, 22, 6.
- C. Aurunculeius trib. mil. 27,  
41, 9.
- L. Aurunculeius praetor sortitur ur-  
banam 37, 2 triumviros coloniae  
creat 37, 46, 10 inter legatos ad  
res Asiae componendas 37, 55, 7.
- Ausetani ab Hannibale subacti 21,  
23, 2 Scipioni deduntur 21, 61, 11;  
26, 17, 4 rebellant 29, 1, 25 victi  
se dedunt 29, 3, 2 ad Catonem de-  
ficiunt 34, 20 eorum ager 39, 56.
- Ausona urbs Ausonum capta 9, 25, 8.
- Ausones arma movent 8, 16 una cum  
Sidicinis victi ib. 10 P. gens deleta  
9, 25, 9.
- Auspicia nemo habet plebeius 4, 6,  
2 de integro repetita 5, 17, 3; 8, 30,

- lem consulis et praetoris 7, 1, attempta P. 19; F. 11; 41, 18, 8  
tis auspiciis in bellum itum  
30 Romae repetitum auspi-  
ib. 2.  
ula urbs recepta a Fabio 23,  
is Thracum regulus 42, 67, 4.  
ones Hispaniae gens F. 19.  
um 41, 21, 12; 41, 27, 10; 42,  
amnis 39, 53, 15; 44, 26, 7;  
l, 7 difficilis transitu 44, 43, 8.  
s flumen 38, 18, 4.  
s oppidum 42, 53, 6; 44, 2, 8.  
onia 38, 17, 11.  
analia in Etruria 39, 8, 3—8  
um penetrant 39, 9 eorum  
descripta 39, 13, 8 de iis  
n 39, 14, 5 cf. 39, 18, 7—8 resi-  
uaedam quaestionis 40, 19, 9.  
ium insula 37, 21, 7.  
s Campanus T. Quinctium  
tem ad pugnam provocat 25,  
certamine inito ex equo de-  
s aufugit ib. 14.  
ebius milites ad ministerium  
s praebuit 45, 28, 7 eam ob  
lamnatus 45, 31, 2.  
ebius legatus Scipionis 30,  
ebius legatus in Macedoniam  
3, 6.  
ebius trib. pl. patres incusat  
4.  
ebius Dives Hispaniam ult.  
ur praetor 37, 50, 8 in pro-  
am proficiscens vulneratus a  
ribus exspirat 37, 57.  
ebius Herennius trib. pl. pa-  
neusat quod bellum trahant  
l, 3.  
ebius Sulca legatus in Mace-  
um 42, 6, 5.  
aebius Tamphilus trib. pl.  
dicit utrique censori 29, 37,  
aetor 31, 43, 12 aed. pl. fue-  
., 50, 3 sortitur Ariminum 32,  
temere ingressus Insubrum  
prope cum toto exercitu cir-  
entus 32, 7, 5 triumvir colo-  
39, 23, 4 consulatum petit 39,  
cos. 39, 56, 4.  
Cn. Baebius Tamphilus praetor 44,  
17, 5 urbanam sortitur ib. 10 ex  
quinque legatis in Illyricum 45,  
17, 4.  
M. Baebius Tamphilus triumvir co-  
loniae 34, 45, 3 praetor 35, 10, 11  
sortitur Hispaniam cit. 35, 20, 8  
deinde ei Brutti decreta provincia  
ib. 9 in Macedoniam transit 35,  
24, 7; 36, 10, 10 in Thessalia com-  
plures urbes recipit 36, 13—14 cf.  
36, 22, 7 legatus in Graeciam 39,  
24, 13 cos. 40, 18 pro consule pro-  
vinciam obtinet 40, 36, 7 triumphat  
nullo gesto bello 40, 38, 9.  
Q. Baebius Tamphilus legatus in  
Hispaniam et Africam missus 21,  
6, 8 legatus Carthaginem missus  
21, 6, 18.  
Baecula urbs Hispaniae 27, 18; 28,  
13, 5.  
A. Baeculonius signifer notae forti-  
tudinis signum trans vallum traicit  
41, 4.  
Baesadines Hispanorum regulus  
proelio victus 33, 44, 4.  
Baetica 28, 2, 15.  
Baetis flumen 28, 16, 2 ab incolis  
Certis vocatur 28, 22.  
Baeturia 33, 21, 8; 39, 30.  
Baga Mauretaniae rex 29, 30.  
Bagradas flumen Africae 30, 25, 4  
cf. F. 9.  
Balanos regulus Gallorum auxilia  
pollicetur in bellum Macedonicum  
44, 14.  
Balari adiuncti Iliensibus 41, 6, 6  
victi 41, 12, 5.  
Baldo valida Hispaniae urbs 33, 21, 8.  
Balears funditores in exercitu Han-  
nibalis 21, 21, 12 fundis excellunt  
28, 37, 6 unde dicti P. 60 cum iis  
bellum ibid.  
Baliars insulae pacem petunt ad  
Scipionem mittunt 22, 20, 9 cf. 23,  
34, 16 ad eas appellit Mago 28, 37,  
4—9.  
Baliarica funda 38, 29, 5.  
Balista mons 39, 2, 7; 40, 41, 2; 41, 18.  
Balius Herculis comes P. 60.  
Ballistae 26, 47, 6.  
Balneis velut custodiae causa Ro-  
mani a Campanis inclusi ut exspi-  
rent 23, 7, 3.

- Bantia** Apuliae urbs 27, 25, 13.  
**L. Bantius** Nolanus nobilissimus eques 23, 15, 7. Hannibali ob beneficium deditus ib. 9 a Marcello conciliatus rem Romanam iuvat 23, 16.  
**Baphyrus** amnis Macedoniae 44, 6, 15.  
**Barba** olim promittebatur omnibus 5, 41, 9 barba et capillus promissa ob maestitiam 6, 16, 4 cf. 27, 34, 5.  
**Barbanna** flumen 44, 31, 3.  
**Barbosthenes** mons 35, 27, 13.  
**Barcina** familia 23, 13, 6 factio 21, 2, 4; 21, 9, 4; 23, 12, 6 Barcinæ factionis omnes bellum malunt 30, 7, 7; 34, 61, 11.  
**Bargullum** Romanorum fit 29, 12, 13.  
**Bargusii** benigne excipiunt legatos Romanos 21, 19, 7 ab Hannibale subacti 21, 23, 2.  
**Bargyliae** 32, 33, 6; 33, 18, 18; 33, 30, 3.  
**Bargyliticus** sinus 37, 17, 3.  
**Barium** oppidum 40, 18, 8.  
**Basilicae** 26, 27, 3 Porcia 39, 44, 7 post argentarias 40, 51, 5; 44, 16, 10.  
**Bassania** Gentium excludit 44, 30, 8.  
**Bassanitae** 44, 30, 13.  
**Bastarnae** 40, 5, 10 Basternae P. 134 Histro traiecto in Thraciam descendunt 40, 57, 2 Philippo protectionis auctore mortuo reversi a Thracibus et tempestate delentur 40, 58, 3 redeunt domos, pars Dardaniam petit ib. 8 Dardanos vincunt acie 41, 19, 9 cum iis bellum P. 134.  
**Bastetani** Hispaniae gens 37, 46, 7.  
**Bastia** Papii Mutili uxor virum proscriptum domo non recipit P. 89.  
**Bato** Longari filius Dardanus auxilia offert P. Sulpicio 31, 28, 2.  
**Begorritis** lacus 42, 53, 5.  
**Belbinates** ager 38, 34, 8.  
**Belgae** populus a Caesare victus P. 104.  
**Belligeni** bene merito de pop. R. agri ingera quadraginta decreta 26, 21, 13.  
**Bellona** dea 8, 9, 6 ei templum vovet Ap. Claudius 10, 19, 17 eius aedes 26, 21; 28, 9, 5 ibi senatus habitus 30, 21, 12; 42, 36, 2.  
**Bellovaci** Gallorum populus victus P. 108 a D. Bruto victi P. 114.  
**Bellovesus** Ambigati regis Celta-  
 rum propinquus expeditionem facit in Italiam 5, 34, 4—9.  
**Bellum** ritu indictum 1, 32, 5 cf. 31, 8, 3; 36, 3, 7 de bello indicendo prius senatus consuli solet, deinde ex auctoritate patrum ad populum ferri 45, 21, 5. decernendi et indicendi ritus 38, 45, 6.  
**Bellus** princeps Illyriorum 44, 31, 9.  
**Bellus** mons aquosus herbidosque Africae 29, 31, 8.  
**Belus** Didonis pater Methres dictus F. 4.  
**Bendidium** templum 38, 41.  
**Beneventum** olim Maleventum dictum 9, 27, 14 colonia P. 15; 24, 12, 6 ibi occurrunt Gracchus et Hanno 24, 14 Hanno castris exiit a Fulvio Flacco 25, 14.  
**Beneventani** fidem servant Romanis 27, 10, 7.  
**Beneventanus** ager 22, 13.  
**Bergae** urbs in Bruttis deficit ab Hannibale 30, 19, 10.  
**Bergistani** deficient et rediguntur in potestatem 24, 16, 9 princeps eorum ad Catonem fugit 34, 21, 2.  
**Bergium** castrum a Catone receptum 34, 21, 5.  
**Beroea** deditur Paulo 44, 45, 2 et 5 cf. 45, 29, 8.  
**Berones** Hispaniae gens F. 19.  
**Besidiae** urbs in Bruttis deficit ab Hannibale 30, 19, 10.  
**Bessi** Thracum gens 39, 53, 12.  
**Beudos** vetus 38, 15, 14.  
**Bevus** flumen 31, 33, 6.  
**Bianor** Acarnanum princeps societatis Romanae auctor proditionis damnatur et liberatur 33, 16, 10.  
**Bibliotheca** Alexandriae egregia combusta F. 40.  
**Bigati** quingenti militi praemium dati 23, 15, 15.  
**Bigatum** argentum 33, 23, 7—9; 34, 46, 2.  
**Bigerra** urbs Hispaniae 24, 41, 11.  
**Bilistages** Illegetum regulus auxilium petit a Caesare 34, 11.  
**Bisaltae** 44, 45, 8 ad eos nequicquam Perseus legatos mittit ibid. fortissimi viri 45, 30, 3.

- Bisaltica Macedoniae regio 45, 29, 6.  
 Bithynia 38, 16, 9 P. 74 P. 76 a Mithridate occupata P. 77 ea cedit Mithridates P. 83 provincia fit P. 93.  
 Bithys Cotyris filius Carseolos ductus in custodiam 45, 42, 5 patri roganti redditus ib. 12.  
 Bitias classis Punicae praefectus F. 6.  
 Bitocus Gallus Mithridatem interficit P. 102.  
 Bituitus Arvernorum rex victus et Romae retentus in custodiam datur P. 61.  
 Bituriges Celtarum gens olim potentissima 5, 34 cf. P. 107.  
 Blandae Lucanorum urbs oppugnata 24, 20, 5.  
 Blattius Salapiae princeps favet Romanis 26, 38, 6 Dasium apud Hannibalem proditionis insinuat ib. 9 Salapiam Marcello tradit ib. 11.  
 Blossii fratres coniurationis Campanae principes 27, 3, 4 damnati necatique ib. 5.  
 Boarium forum cf. forum  
 Bocchus Maurorum rex, Iugurthae socius a C. Mario vincitur P. 66 Iugurtham Mario tradit ibid.  
 Boebe palus 31, 41, 4.  
 Boeotia 27, 30, 7; 27, 32, 11; 33, 1 ibi motus 42, 43, 5.  
 Boeoti socii Philippi 28, 5, 5; 29, 12, 14 societatem Romanam suffragiis accipiunt 33, 2, 6 Romani beneficii immemores Philippi causae inseruiunt 33, 27, 5 ob Brachyllae necem Romanis irati 33, 29 caedunt Romanos ib. 2 bellum deprecantur ib. 12 cf. 35, 47, 2; 35, 50, 5 decretum faciunt pro Antiocho 36, 6, 5 ob ingratum animum castigati 36, 20, 4 cum Perseo foederibus iuncti 42, 12, 5 id a Romanis iis exprobratur 42, 38, 5 cf. 42, 43—44 in exercitu Persei 42, 51, 9 Achaeos adiuvant adversus Romanos P. 52.  
 Boeotarchae 42, 43, 7.  
 Bogud Maurorum rex F. 33—37 F. 42.  
 Boii gens Gallica, Etruscos et Umbros agro pellunt 5, 35, 2 deficiunt et in agrum Gallicum incurrunt 21, 25, 3 Mutinam obsident ib. 9—12 obsident ad Tannetum ib. 14 abscedunt metu commoti 21, 26, 2 legatos ad Hannibalem mittunt 21, 29, 6 L. Postumium cum exercitu caedunt 23, 24, 7 ex calva eius poculum faciunt ib. 12 C. Ampium cum exercitu caedunt 31, 2, 9 eorum fines vastantur a consule ib. 11 bellum movent 31, 10, 2 iterum in armis 32, 29, 7 vastantur a consule 32, 31 Marcellum vincunt proelio 33, 36, 4 gens minime ad morae taedium ferendum patiens ib. 8 cf. ib. 15 victi 33, 37, 7; 34, 22 Padum transgressi vincuntur 34, 46 iterum victi 34, 46, 4 ad Mutinam victi 35, 5 eorum senatus universus multique alii ad consulem transfugiunt 35, 22, 4 magno proelio victi 36, 38, 5 P. fere dimidia parte agri multati 36, 39, 3.  
 Boiorix Boiorum regulus a consule victus 34, 46, 4.  
 Boiorix ferox Cimber M. Scaurum occidit P. 67.  
 Bolani Aequorum populus 4, 49, 3 cf. Bolae.  
 Bolae Aequorum urbs 4, 49, 3 et 6 a Romanis capta ib. 5 ab Aequis recepta ib. 7 a Romanis recuperata ib. 9 capta 6, 2, 14.  
 Bomilcar cum auxiliis missus Carthagine Locros accedit 23, 41, 10 Syracusas classe petit 24, 36, 3 profectus triginta quinque navibus redit cum centum 25, 25, 13 magna classe Carthaginem relinquit Syracusas petens 25, 27, 4 a Marcello deterritus Tarentum petit ib. 12.  
 Bona eius sacrandae, qui regni consilia ineat 2, 8, 2 Cerei sacrantur 2, 41, 10; 3, 55, 7 bona Porsinae quid significet 8, 14, 1—4 damnatorum publicata 3, 58, 10 vendita et in publicum reducta a quaestoribus 4, 15, 8 damnati imperatoris P. 67.  
 Bononia colonia deducta 37, 57, 7 P. cf. 39, 2, 6.  
 Bononiensis ager 39, 2, 5.  
 Bora mons Macedoniae 45, 29, 8.

- Bos mirandae magnitudinis in Sabinis nata immolatur Dianae 1, 45, 7 sua sponte in tertiam contignationem ascendit in foro boario 21, 62, 3 duo domiti per scalas perveniunt in aedificii tegulas 36, 37, 2 locutus „Roma cave tibi“ 35, 21, 4 bos locuta 3, 10, 6; 24, 10, 10; 27, 11, 4 eculeum peperit 23, 31, 15 bos eximius immolatur Marti 7, 37, 3 boves albi hostiae 22, 10, 7 centum Scipio Iovi sacrificat 23, 38, 8 trecenti voverunt Iovi 22, 10, 7 bos auratus Apollini, aurata Latonae sacrificantur 25, 12, 13 decem bubus donatur M. Valerius Corvus 7, 26, 10 triginta C. Laelius donatur ob virtutem 26, 48, 14 centum P. Decius 7, 37 bove aurato donatur praefectus annonae 4, 16, 2 boves Hercules a Caco in speluncam tracti 1, 7, 5 boum cornibus Hannibal fasces virgarum praeligat 22, 16, 7. Bosphorus regnum P. 98 cf. P. 101.
- Bostar Sagunti praefectus obsides Hispanos e custodia dimittit 22, 22, 10 et 17.
- Bostar legatus ab Hannibale ad Philippum 23, 34, 2.
- Bostar praesidii Punici Capuae praefectus 26, 5, 6 cf. 26, 12, 10.
- Bottiaea regio 26, 25, 4.
- Bottii bellicosa gens 45, 30, 5.
- Bovarium forum cf. forum.
- Bovianum Pentrorum caput 9, 31, 4 capitur ib. 5 iterum 10, 12, 9 eo confugiunt Samnitium nobiles 10, 41, 11.
- Bovillae urbs Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 3 ad Bovillas via strata 10, 47, 4 cf. P. 107.
- Brachyllas Boeotarches factus, quod in exercitu Philippi militaverat 33, 27, 8 necatur 33, 28, 3.
- Brancus ex regno Allobrogum a fratre pulsus 21, 31, 6 ei regnum restituit Hannibal ib. 7.
- Brennus Gallorum regulus 5, 38, 3 eius colloquium cum Q. Sulpicio et insolentia 5, 48, 8 et 9.
- Brennus Gallorum dux 38, 15, 16.
- Brinates Galliae gens 41, 19.
- Brittania P. 105 eo transvectus Caesar vincit ibid. forma similis bipenni vel scutulae F. 29 cf. F. 52.
- Brittii P. 12; 25, 1, 2 cf. Bruttii.
- Brixia urbs 5, 35 Cenomanorum caput 32, 30, 6.
- Brixiani Galli 21, 25, 14.
- Bruanum 31, 39, 5.
- Brundisium colonia P. 19 cf. 23, 32, 17; 25, 22, 14 fidem servat Romanis 27, 10, 7 cf. 42, 18, 3 eo convenire iubetur exercitus in Macedoniam scriptus 42, 27, 2 cf. F. 50.
- Brundisini 40, 18, 4.
- Bruttii (Brittii) ab Alexandro Epi-  
rensi victi 8, 24, 4 adversus eos prospere res gesta P. 12—14 ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 11 Crotonem expugnant 23, 30, 7 Hannonem adjuvant Graecas urbes tentantem 24, 1 ipsi Crotonem expugnant 24, 2, 10 partim in fidem redeunt 25, 1, 2 Bruttius ager vastatur 27, 12, 5 Romanis Tarentum produnt 27, 15, 8.
- Brutulus vd. Papius.
- Brutus vd. Iunii.
- Bubulcus vd. Iunii.
- Bucar a Syphace mittitur adversus Masinissam 29, 32 fugatum persequitur ib. 4 vanus auctor assumpti Masinissae redit ib. 10.
- Bucculae 44, 34, 8.
- Budaes imperator Hispanus captus 33, 44, 4.
- Bulla 26, 36, 5.
- Bullini auxilium mittunt praetori 44, 30, 10.
- Bullinus ager 36, 7, 19.
- Bulotus amnis 29, 7, 3.
- Bursa sedes prima Carthaginiensium 34, 62, 12.
- Bursaones Hispaniae gens F. 19.
- Busa mulier Apula genere ac divitiis clara Romanos fugitivos adjuvat frumento 22, 52, 7 ei honores habiti ibid.
- Busta Gallica 5, 48, 3; 22, 14, 11.
- Buxentum colonia deducitur 32, 29, 3; 34, 42, 6 cf. 34, 45, 2 suppletur 39, 23, 3.
- Bylazor Paeoniae locus 44, 26, 8.
- Byzacium 33, 48.
- Byzantii a Perseo adiuti 42, 13, 8.
- Byzantium 38, 16, 3; 39, 35, 4.

- acus pastor boves Hercules in speculam trahit 1, 7, 5 ictus clava noritur ib. 7.
- aduceatores pacis legati F. 59 cf. 16, 17, 5; 31, 38, 9; 32, 32, 5; 33, 1, 3; 37, 35, 4.
- aduceus pacis insigne 8, 20, 6.
- adusii gens 35, 48, 5.
- aecilia uxor Syllae F. 15.
- . Caecilius aed. pl. 38, 35, 6.
- . Caecilius Salluvios vincit P. 73.
- . Caecilius praetor a Gallis cum egionibus occisus P. 12.
- . Caecilius legatus 31, 21, 8.
- . Caecilius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
- . Caecilius missus ad frumentum coemendum 42, 27, 8.
- . Caecilius trib. pl. 4, 16, 5.
- aecilius Bassus bellum movet adversus Caesarem P. 114.
- . Caecilius Denter praetor sortitur Siciliam 40, 12.
- . Caecilius Denter legatus in Macedonia 42, 6, 5.
- . Caecilius Metellus de Poenis speciosum triumphum agit P. 19 pontifex max. A. Postumium consulem et flaminem Martialem ad bellum profecturum retinet in urbe ibid. ex incendio Vestalis templi sacra rapit ibid.
- (Caecilii) Metelli pontificis uxor stuprata P. 103.
- (Caecilius) Metellus pontifex max. F. 15.
- L. Caecilius Metellus nobilis juvenis de deserenda patria consilia init 22, 53, 3 P. a Scipione coactus de conatu se cessurum iurat ib. 13.
- P. cf. M. Caecilius Metellus 24, 18, 3.
- . Caecilius Metellus Dalmatas subigit P. 62 censor ibid. artem ludicram ex urbe removet F. 14 h.
- . (Caecilius) Metellus praetor piratas vincit P. 98.
- . Caecilius Metellus trib. pl. de sequendo Minucii magistri equum cum dictatore imperio 22, 10.
- . Caecilius Metellus princeps conurationis de Italia deserenda faetae a censoribus notatur 24, 18, 3.
- f. L. Caecilius Metellus 22, 53, 3.
- . quaestor fuerat 24, 18, 3 trib. pl. 24, 43, 2 praeteritus in lectione senatus 27, 11, 12.
- M. Caecilius Metellus aed. pl. 27, 36, 9 praetor 28, 10, 3 urbanus ib. 9 legatus ad Attalum 29, 11, 3.
- M. (Caecilius) Metellus cos. F. 14 h.
- Q. Caecilius Metellus pontifex 23, 21, 7 aed. pl. 27, 21, 9 aed. cur. 27, 36, 8 legatus 27, 51, 3 collaudatur a consulibus 28, 9, 20 mag. equit. 28, 10 cos. ib. 2 ei prorogatum imperium 28, 45, 11 dictator comitiorum causa 29, 10, 2; 29, 11, 9 eius in senatu sententia vincit 29, 20 eius sententia de pace Punica 30, 23, 3 cf. 30, 27, 2 adversatur L. Cornelio triumphum postulanti 35, 8, 4 legatus in Graeciam 39, 24, 13 redit 39, 33, 1 et 6 ad censores verba facit 40, 45, 8.
- Q. Caecilius Metellus decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- Q. Caecilius Metellus Romam missus a L. Paulo 44, 45, 3.
- Q. Caecilius Metellus Pseudophilippum vincit P. 50 de eo triumphat P. 51 Achaeos vincit P. 52 procos. Celtiberos caedit P. 53. censor P. 59 extabat oratio eius de uxoribus ducendis liberos procreandi causa, quam postea Augustus in senatu recitavit P. 59 eum de saxo deiici iubet C. Laebo tribunus praeteritus ab eo in senatu ibid. ceteri tribuni intercedunt ibid.
- Q. Caecilius Metellus cos. adversus Baleares bellum gerit P. 60.
- Q. Caecilius Metellus procos. adversus Cretenses bellum gerit P. 98 multas urbes expugnat P. 99 cf. F. 25 eius epistola ad Pompeium, qua de eo queritur ibid. leges dat Cretensibus P. 100 cf. F. 24 n.
- Q. Caecilius Metellus Numidicus P. 69 duobus proeliis Iugurtham fundit et Numidiam vastat P. 65 ei dies dicta, quod in Saturnini legem iurare nolebat P. 69 voluntate exulatum it Rhodum ibid. ei aqua et igni interdicat C. Marius ibid. ingenti totius civitatis favore revocatus ibid.
- Q. (Caecilius) Metellus Pius a C.



- Fabio praetore pulsus P. 84 L.  
Hirtuleium caedit P. 91 Sertorium  
vincit P. 92 cf. P. 93; F. 19.  
Caecilius Pius legatus Marsos vin-  
cit P. 76.  
Caedicius centurio 5, 45, 7; 5, 46, 6.  
C. Caedicius legatus 10, 40, 7.  
L. Caedicius trib. pl. 2, 52, 6.  
M. Caedicius de plebe prodigii in-  
dex 5, 32.  
Caelimontana porta 35, 9, 3.  
Caelius additur urbi mons 1, 30 eum  
Tullus sedem regiae capit ibid.  
sedes Albanorum 1, 33, 2; 2, 11, 8.  
Caelii vd. Coelii.  
Caeni Thraecum populus 38, 40, 7.  
Caeninenses Romam veniunt invi-  
tati 1, 9, 8 arma movent captarum  
mulierum causa 1, 10, 4 vincuntur  
ibid.  
Caenomani vd. Cenomani.  
Caenon oppidum captum 2, 63, 6.  
Caere Etruscorum oppidum 1, 2, 3  
eo exulatum et Tarquinius 1, 60, 2  
eo perfecta sacra Romana, urbe  
capta 5, 40, 10 cf. 21, 62, 5 et 8; 27,  
23, 3; 28, 11, 3.  
Caeretes Caeritis populus 7, 19, 6;  
5, 50, 3 cum iis hospitium publice  
factum ibid. indutias centum an-  
norum impetrant 7, 20, 8 commea-  
tum pollicentur Scipioni 28, 45, 15  
cf. 41, 21, 13 cf. Caere.  
Caeretes aquae 22, 1, 10; 22, 36, 7.  
Caerimoniae 6, 41, 9 caerimonia-  
rum et auspiciorum negligentia  
22, 9, 7.  
Caesetius Flavius trib. pl. P. 116  
Caesari invidiam movet ibid.  
Caetra 28, 5, 11 cf. cetra.  
Caetrati 33, 15, 11 cf. cetrati.  
Caetia urbs 23, 14, 13.  
Caetinus ager 22, 13, 6.  
Caicus amnis 37, 18, 6; 37, 37, 3.  
Caetra urbs 40, 2, 4; F. 48 et v.  
Calabria 23, 34, 3 ibi frumentum  
comptum 42, 27, 5.  
Calaguris Celtiberum oppidum 29,  
21, 5; P. 88.  
Calaguris Nastica urbs Hispaniae  
P. 19.  
Calasia urbs 9, 2, 2 capta septimum  
quiescentem auctoribus 5, 28, 6 a Sa-  
mnicibus capta 9, 43 in dedito-  
nem venit 26; 16, 5 cf. 41, 27, 10;  
42, 20, 5; 45, 16, 5.  
Calatini deficient ad Hannibalem  
22, 61, 11 de iis SC. factum 26,  
34, 6.  
Calavii Campani ob incendium Ro-  
mae fraude factum puniuntur 26,  
27, 9.  
Novius Calavius Campanae coniura-  
tionis caput 9, 26, 7.  
Ofillius Calavius Ovi filius Campa-  
nus de ingenio Romanorum disse-  
rit 9, 7, 3.  
Ovius Calavius Campanae coniura-  
tionis auctor 9, 26, 7.  
Pac. Calavius Campanus nobilis ac  
popularis 23, 2, 2 senatum sibi et  
plebi obnoxium reddit ib. 4 Ap.  
Claudio et Livio affinis ib. 6 filium  
a nece Hannibalis prohibet 23, 8,  
8 sqq.  
Caleni 10, 20, 3 Calenus ager 22,  
13, 6.  
Cales urbs Ausonum capta 8, 16, 10  
P. eo colonia deducta ib. 14 P. cf.  
22, 15, 10; 23, 31, 3; 24, 10, 7; 24,  
13, 9; 26, 9, 2; 26, 14, 9 militiam  
detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15.  
Caletranus ager 39, 55, 9.  
Calidae Aquae 30, 24, 9.  
Callicinus collis in Thessalia 42,  
58, 5.  
Callicrates Achaeus pro sincera  
fide erga Romanos loquitur 41, 23,  
5 criminum delator 45, 31, 10.  
Callicritus princeps civitatis The-  
banae a Perseo occisus 42, 13, 7.  
Callicula mons 22, 15, 3.  
Callidromon 36, 15, 10; 36, 16, 11.  
Callisae Samnitium urbs Romano-  
rum facta 8, 25, 4.  
Calligenes medicus 40, 56, 11.  
Calimedes Ptolemaei praefectus  
Aenae prodit Philippo 31, 16, 4.  
Callippeae saltus 44, 5, 11.  
Callipolis a Philippo capta 31, 16, 4  
cf. 36, 30, 4.  
Callippus praefectus classis Persei  
44, 28.  
Callithera urbs Thessaliae 32, 13, 11.  
Callio coniurationis index 24, 5, 9.  
Calor gravior 24, 14, 2; 25, 17.  
Calpurnia Caesaris uxor quid con-  
silio viderit F. 44.

purnius 22, 61, 6.  
 purnius legatus Romanus in  
 eorum concilio 32, 19, 11.  
 lpurnius trib. mil. Atilium  
 ilem a Poenis circumsessum  
 at P. 17 cf. 22, 60, 11.  
 purnius cos. F. 14 f.  
 rnius Bestia cos. ad bellum  
 is pacem init cum Iugurtha  
 .  
 alpurnius) Bibulus cos. Cae-  
 collega et adversarius P. 103  
 es gestae in Syria 108.  
 rnius Flamma 22, 60, 11 cf. M.  
 urnius P. 17.  
 urnius) Piso Livii auctor 1, 55,  
 32, 3; 2, 58; 9, 44, 3; 10, 9, 12;  
 3, 15.  
 purnius) Piso praetor urbanam  
 ur 25, 41, 13 cf. 26, 3, 9 Capi-  
 atque arci praepositur 26, 10,  
 rogato imperio in Etruriam  
 is 26, 28, 6 a Q. Fulvio dicta-  
 Capuae praefectus 27, 6.  
 purnius) Piso praetor sortitur  
 aniam ult. 39, 8, 2 cum collega  
 io victus ad Diponem 39, 30,  
 Tagum hostes vincit 39, 31  
 te excellit ib. 7 triumphat 39,  
 triumvir coloniae 40, 29, 2  
 40, 35 moritur pestilentia 40,  
 uxore necatus veneno dice-  
 : ib. 5.  
 alpurnius) Piso Thracas do-  
 . 140.  
 lpurnius) Piso cos. F. 28 p.  
 vius Cicero trib. pl. diem dicit  
 milio 3, 31, 5.  
 adnus promunturium 38, 38, 9.  
 on 36, 11, 7.  
 s urbs, postea Clusium appel-  
 . 0, 25, 11.  
 nni montes 42, 53, 6; 44, 2, 6.  
 i in Antiochi exercitu 37, 40,  
  
 is lucum sacrat Numa 1, 21, 3.  
 ia Latinorum urbs capta 1,  
  
 tes Umbri 9, 36, 7 Romanos  
 ant ib. 8 aequum foedus ha-  
 s cohortem armatam mittunt  
 i, 20.  
 uni Cumas Graecis adimunt  
 12 a Samnitibus pressi auxi-

lium a Romanis petunt 7, 30 P.  
 omnia sua in ditionem dedentes im-  
 petrant 7, 31, 7 P. eorum legatio  
 7, 38, 4 Sidicinos adiuvant contra  
 Samnites 8, 2, 7 cum Latinis ad-  
 versus Romam consilia ineunt 8, 3,  
 2 P. cum Latinis ad Vesuvium victi  
 8, 11, 11 iis Falernus ager ademp-  
 ptus ib. 13 Campanorum equitibus  
 civitas data ib. 15 equitibus vecti-  
 gal pendere populus iubetur ib. 16  
 equites tabulam aeneam in aede  
 Castoris figunt ibid. Campanis ci-  
 vitas sine suffragio data 8, 14, 10  
 benigne excipiunt Romanos ex fur-  
 culis Caudinis 9, 6, 7 eorum gla-  
 diatores Samnites appellati 9, 40,  
 17 Campana legio in praesidium  
 Reginorum missa Regium occupat  
 P. 12 ea securi percussa P. 15  
 Campanorum nobilissimus quis-  
 que, trecenti equites quasi obsides  
 delecti in urbes Siculas 23, 4, 8  
 cives Romani et municipes Cumani  
 facti 23, 31, 10 legatos mittunt ad  
 consulem 23, 5 iterum misisse di-  
 cuntur consulem alterum postulan-  
 tes Campanum 23, 6, 6 ad Hanni-  
 balem deficiunt 23, 7 P. cives Ro-  
 manos necant ib. 3 tentant defe-  
 ctione Cumanos 23, 35, 2 ad Ha-  
 mas opprimuntur ib. 18 a Fabio  
 vexati castra ante urbem ponunt  
 23, 46, 10 Campani equites ad Ro-  
 manos transeunt 24, 47, 12 lega-  
 tos mittunt ad dedendam  
 Romanis urbem 26, 14, 2 eorum  
 poena ib. 7 sqq. cf. 26, 16, 5 sqq.  
 deprecantur poenam 26, 27, 10 SC.  
 de iis factum 26, 34 cf. 28, 46, 6 Ro-  
 mae censi 38, 28, 3 iis conubium  
 datum 38, 36, 6 cf. Capua.  
 Campania 2, 52 inde frumentum  
 advectum ibid. eius ora vastata a  
 P. Cornelio 9, 38, 2 vastata a Sa-  
 mnitibus 10, 20 Campani agri re-  
 gio venditur 28, 46, 4 ager colonis  
 datur 34, 45, 2 de agro consul mis-  
 sus recognitum 42, 1, 6 de eo M.  
 Lucretii lex 42, 19.  
 Campus Martius 1, 44 ibi comitia  
 centuriata habita ibid. ibi praeda  
 exposita 3, 10 ager Tarquiniorum

- Marti consecratus campus Martius appellatus 2, 5, 2P. eo milites conveniunt profecturi ad bellum 3, 27, 3 ibi senatus habitus inter milites 3, 63, 6 ibi villa publica, in qua census agitur 4, 22, 7 inundatus 38, 28, 4 cf. 40, 52, 4 in eum subductae naves captivae 45, 42, 12 ibi sepultus Sylla P. 89 sepulta Iulia Caesaris filia 106 Hirtius et Pansa P. 119. de ceteris campis vd. singula nomina
- Canac 36, 45, 8.
- Canastraum promunturium 31, 45, 15; 44, 11, 3.
- L. Caninius cos. F. 50 w.
- C. Caninius Rebilus praetor 42, 28, 5 sortitur Siciliam 42, 31, 9.
- M. Caninius Rebilus legatus in Macedonia 43, 11, 2 ad Cotyn missus 45, 42, 11.
- Canis usus in lustratione exercitus Macedonum 40, 6.
- Canna amnis 25, 12, 5.
- Cannae vicus ab Hannibale delectus ad castra ponenda 22, 43, 9 pugna ad Cannas 22, 44—49.
- Cannensis pugnae reliquiae in Siciliam relegate 23, 25, 7 P. cf. 24, 18, 9; 25, 6 vd. milites.
- Cantabri Hispaniae gens, subacti P. 48 perdomiti F. 52 bb et cc.
- Cantherium in fossam proverbium 23, 47, 6.
- L. Cantilius scriba stupro facto cum Vestali a pontifice max. virgis caeditur et expirat 22, 57, 3.
- Cantor cum tibiae Latino in urbe relictus, cum ars ludicra removeretur F. 14 h.
- C. Canuleius trib. pl. de conubio patrum et plebis rogationem fert 4, 1 dilectum retat ib. 6 ad populum verba facit 4, 3—5.
- L. Canuleius legatus ad Aetolos 41, 23, A.
- M. Canuleius trib. pl. 4, 44, 6.
- L. Canuleius Dives praetor 42, 28, 5 sortitur Hispaniam 42, 31, 9 ei negotium datum Hispanis recuperatores eligendi 43, 2, 3 cf. ib. 11.
- Canusini gens Apula, in deditionem venient 3, 20, 4 ab Hannibale soluti 37, 12, 8.
- Canusium oppidum 22, 50, 4; 27, 42, 16.
- Capena urbs 5, 10, 2; 22, 1, 10.
- Capena porta 1, 26, 2; 3, 22, 4; 7, 33, 3 inde semita strata ad Martis 10, 23, 12 ad Capenam portam ut convenirent senatores, edictum a consulibus 23, 32, 3 cf. 25, 40, 3; 26, 10; 29, 11, 13; 33, 26, 9; 38, 28, 3; 38, 55, 2; 38, 56, 4.
- Capenates Veios obsessos adiuvant 5, 8, 4 cum Faliscis castra Romana expugnant ib. 12 cum iis bellum 5, 12, 5; 5, 13, 10; 5, 18, 7; 5, 19, 7 iis pax data 5, 24, 3 accolae Feroniae templi 26, 11, 9 cf. 27, 4, 14; 33, 26, 7.
- Capenus Sequanus D. Brutum interfecit P. 120.
- Capetus Capius filius rex Albae 1, 3, 8.
- Capitalium rerum cognitiones a solo Tarquinio exercitae 1, 49, 4.
- Capitolini ludi 5, 50, 4.
- Capitolinus clivus 1, 27, 7.
- Capitolium 1, 10, 5 in Capitolium spolia opima lata ibid. sedes Sabinorum 1, 33, 2 ab exsulis servisque occupatum 3, 15, 5 P. recuperatum 3, 18, 10 P. eam ob rem lustratum ibid. urbe a Gallis capta defenditur 5, 39, 10 P. anserum clangore servatum 5, 47, 4 P. a coniuratis occupatum Caesare occiso P. 116 concrematum F. 18 m. refectum dedicatumque F. 24 n. ibi area aedificando Iovis templo sumpta 1, 38, 7 ibi Herculis simulacrum positum 9, 44, 16 ibi Mentis et Veneris aedes 23, 31, 9 aedes duae Iovi dedicatae 35, 41, 8. propter lupos in eo visos lustratur 3, 29, 9 saxo quadrato substruitur 6, 4, 12 aenea limina facta in Capitolio 10, 23, 12 Capitolinus clivus silice stratus 41, 27, 7 quadrigae in eo positae 35, 41, 10 fornix in Capitolio adversus viam, qua ascenditur, cum signis et equis et marmoreis labris 37, 3, 7 substructio super Aequimaelium 38, 28, 3 ibi senatus habitus 3, 21; 8, 5; 24, 10 comitia tributa 33, 25, 7 ibi senatus cenat 38, 57, 5 triumphantes in

- Capitolium procedunt 28, 9, 15 ibi vota consules nuncupant ad bellum profecturi 21, 63, 7; 31, 14; 42, 49 in Capitolio et arce ne quis habitaret patricius lex 6, 20, 13 arx et Capitolium cf. arx.
- Cappadoces auxiliares Antiochi 37, 40, 10.
- Cappadocia P. 70. 74. 76 a Mithridate occupata P. 77 ea cedit Mithridates P. 83.
- Capris albis auratis sacrum factum 25, 12, 13 quinquaginta in foro sacrificatum 45, 16, 6.
- Caprae palus in campo 1, 16.
- Captivi sub corona veneunt 2, 17, 6 nudi sub iugum missi 10, 36, 14 a Pyrrho sine pretio Romam missi P. 13 cf. 22, 59, 18 de commutandis captivis Regulus missus P. 18 eorum commutatio P. 19 in permutandis quid inter Romanos Poenosque convenerit 22, 23, 6 de redimendis agitur 22, 59—60 non redimuntur 22, 61, 3 P. cf. ib. 5 Romae carceri inclusi 24, 19, 11 virgis caesi et de saxo deiecti 24, 20, 6 ducenti sine pretio redditi 30, 43, 8 captivi Romani ab Achaeis dimissi 34, 50, 3 cf. 37, 60, 6 captivi suspecti ne minus decem pondo compedibus vincti in nulla alia quam in publici carceris custodia essent 32, 26, 18.
- Capua olim Volturnus, Etruscorum urbs a Samnitibus capta et Capua dicta 4, 37 disciplinae militari minime salubris 7, 38, 5 in deditioem venit Romanorum 7, 31, 4 ei praefecti dati 9, 20, 5 leges datae a L. Furio praetore ibid. ibi occultae principum coniurationes adversus Romam 9, 26, 5 cf. 22, 1, 12 luxurians longa felicitate 23, 2 deditur Hannibali 23, 7 Capuae hiberna Hannibalis exercitum enervant 23, 18, 10 P. cf. 24, 27, 12 fames in urbe ante obsidionem 25, 13 oppugnatur a consulibus 25, 18 sqq. circumsederi coepta 25, 22, 7 incolis potestas fit exeundi ante certam diem ib. 12 iterum 26, 12, 5 obsessio narratur 26, 4 sqq. desperatio in urbe 26, 12 porta Iovis Romanis aperitur 26, 14, 6 res Capuae quomodo compositae sint 26, 16, 11 cf. 26, 33—34 coniuratio ibi detecta 27, 3, 4 cf. 27, 11, 2; 27, 37, 4; 32, 7, 3 ibi aedes Alba 32, 9, 2; 40, 45, 3 Martis aedes 35, 9, 4 cf. 41, 9, 5.
- Capussa Oesalcis filius maior rex Numidarum fit 29, 29, 7 cadit in acie ib. 10.
- Caput velat fetialis 1, 32, 6 caput humanum integra facie apparet aperientibus Iovis templi fundamenta 1, 55, 5 capita hostium equorum pectoribus suspensa et lanceis infixata gestant Senones 10, 26, 11 ex capite ducis hostium Boi poculum faciunt 23, 24, 12 Hasdrubalis caput ante stationes Hannibalis proiectum 27, 51, 11 capitibus rasis triumphum secuti qui exempti servitute erant 34, 52, 12 Ciceronis caput in rostris positum P. 120 cf. P. 80 et F. 48.
- Capys Atyis filius rex Albae 1, 3, 8. Capys dux Samnitium 4, 37.
- Caralis urbs Sardiniae 23, 40, 2; 30, 39, 3.
- Caralitanus ager 27, 6, 14.
- Caralitis palus 38, 15.
- Caranus primus Macedoniae rex 45, 9, 3.
- Caravandis Caviorum urbs 44, 30, 9.
- Caravantius Gentii regis frater 44, 30, 2 in Caviis missus ib. 7 cum fratre Romam abductus 44, 32, 4 in triumpho ductus 45, 43, 6 Iguvium ductus in custodiam 45, 43, 9.
- Carcer media urbe aedificatur 1, 33, 8 carcer domicilium plebis vocatur 3, 57, 4 carceres in circo statuti 8, 20; 41, 27, 6 ne in ulla alia quam in publici carceris custodia essent captivi 32, 26, 18 cf. 6, 36, 12 inferior 34, 44, 8 quod indemnatos cives in carcerem coniecisset L. Opimius reus P. 61.
- Cares 33, 18, 9 Scto liberi esse iubentur 44, 15.
- Caria 33, 19, 11; 37, 56, 6 ex ea praefectos deducere iubentur Rhodii 45, 25, 6.
- Caria Hydrela 37, 56, 3.
- Carinae Esquiliae 26, 10; 36, 37, 2,

- Carmen triumphale 3, 29, 5; 28, 9, 18; 39, 7, 3 carmina Sibyllae 10, 8, 2; 29, 10, 4 carmen execrationis 10, 38, 10 Marciana carmina 25, 12, 2 ad placandos deos canuntur 27, 37, 7 et 12 carmen cani per urbem a ter novenis virginibus iussum 31, 12, 9.
- Carmenta Euandri mater veridica interpres deum 1, 7, 8 ante Sibyllae adventum celebrior ibid.
- Carmentalis porta 2, 49, 8; 24, 47, 15; 25, 7, 6; 27, 37, 11.
- Carmentis saxum 5, 47, 2.
- Carmo valida Hispaniae urbs 33, 21, 8.
- Carni gens 43, 1, 7; 43, 5, 3.
- Carnuntum oppugnat Q. Mucius 43, 1, 2.
- Carnutes Celtarum gens 5, 34, 5.
- Caro feris Latinis dari solet populo 32, 1, 9 cf. 37, 3, 4.
- Carpentorum usus festo profesto-que matronis concessus 3, 25, 9 cf. 34, 1, 3.
- Carpetania 39, 30; 40, 30, 3.
- Carpetani adoriuntur Hannibalem ad Tagum 21, 5, 8 victi et dediti ib. 16 rebellantes oppressi 21, 11, 13 in Hannibalis exercitu 21, 23, 4.
- Carrorum usus in acie 10, 28, 9.
- Carseoli colonia militiam detractat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 eo missus in custodiam Bithys 45, 42, 5.
- Cartala urbs opulenta et caput Olcadum ab Hannibale expugnata 21, 5, 4.
- Carteia urbs 28, 30, 3 colonia facta 43, 3, 3.
- Carthada F. 4.
- Carthago unde dicta F. 4—5 de civitatis legibus et institutis 33, 46 sqq. ibi Aesculapii aedes 41, 22, 2 obsideri coepta P. 49 capta et incensa P. 51 in solum dirutae urbis colonia deducta P. 60.
- Carthago Nova 21, 5, 4 eius situs 26, 42, 7 a Scipione oppugnatur 26, 43, 10 expugnata cum ingenti praeda 26, 46, 9 de tempore expugnationis dubitatur 27, 7, 5 eam frustra aggreditur Mago 28, 36, 4 cf. 40, 41, 10.
- Carthaginienses exercitum in Siciliam traiciunt 4, 29, 8 cum iis foedus ictum 7, 27, 2 P. coronam auream Iovi mittunt gratulantes 7, 38, 2 foedus renovatum 9, 43, 21 foedus quarto renovatum P. 13 violant Tarento opem ferentes P. 14 Hieronis socii P. 16 cum iis bellum in Sicilia ibid. Cn. Cornelium fraude capiunt P. 17 eorum classis a C. Duillio victa P. 17 cum Atilio Calatino proeliantur ibid. Hannibalem ducem victum milites in crucem tollunt ibid. victi a Regulo navali proelio ibid. in Africa victi Xanthippum arcessunt P. 18 Regulum Romam mittunt de captivis, supplicium sumunt de redeunte ibid. fusi fugatique ad Aegates pacem impetrant P. 19 eorum senatus prope omnis Hannibalis 21, 11 bellum accipiunt a Fabio datum 21, 18, 14 viginti quinque remes ad depopulandam Italiam mittunt 21, 49, 2 classem mittunt ad Lilybaeum occupandum ib. 9 circumventi fugiunt 21, 50, 5 Melitam amittunt 21, 51, 2 in Italiam classem transportant ib. 4 capiunt naves onerarias 22, 11, 6 eorum classes ad Siciliam 22, 56, 7 auxilia mittunt Hannibali 23, 13, 7 Hasdrubalem in Italiam ire iubent 23, 28 Magonem in Hispaniam, Hasdrubalem in Sardiniam mittunt 23, 32, 11 qua conditione cum Hieronymo pacti sint 24, 6, 7 cum Masinissa Syphacem vincunt 24, 49, 4 eorum pavor 29, 3, 8 Syphacis societatem nacti 29, 23, 2 eorum senatus dissentit de bello 30, 7, 5 urbem armant propugnaculis 30, 9, 5 de pace mittunt legatos 30, 16, 3 Hannibalem revocant 30, 19, 12 legatos de pace mittunt Hannibale auctore 30, 36, 4 iis condiciones dictae 30, 37 pacem impetrant 30, 42, 11 sqq. ad eos legati missi de Hamilcare dedendo 31, 11, 5 eorum responsum 31, 19 legatos mittunt cum stipendio 32, 2 de obsidibus eorum solvendis coniunctio servorum facta 32, 26, 4 P. cf. 33, 49, 4 Romam mittunt de bello ab Antiocho imminente 34, 60 P. de Masi-

- nissa queruntur 34, 61, 16 omne stipendium et classem offerentibus id remissum 36, 4, 10 cum Masinissa de agro certant 40, 17 cf. 40, 34, 14 Persei legatis senatum dedisse arguuntur 41, 22, 2 P. de Masinissae iniuriis queruntur 42, 23 P. fraudis insimulati a Gulussa 43, 3, 6 frumentum pollicentur 43, 6, 11 cf. P. 47 apud eos navalis materiae vis deprehensa ibid. semina tertii Punici belli P. 48 bellum parare eos Romam nuntiatur ibid. iubentur navibus exustis exercitum dimittere ibid. Masinissae bello illato vincuntur ibid. iis bellum indictum P. 49 dedunt se Romanis ibid. indignitate postulatorum ad bellum compulsi ibid. portum novum faciunt vetere obstructo ibid. P. 51 navali proelio victi ibid. eorum urbs capta et incensa ibid.
- Carthalo in exercitu Hannibalis equitibus praeest 22, 15, 8 fugientes intercipit 22, 49, 13 Romam missus de pace finibus excedere iubetur 22, 58, 9 ab Hannibale mittitur Ti. Gracchi caput Romanis delatum 25, 17, 7.
- Carthalo Punici praesidii praefectus Tarento expugnata obruncatur 27, 16, 5.
- Carventana arx ab Aequis occupata 4, 53, 3 a Romanis recepta ib. 9 de ea certatur 4, 55, 4.
- L. Carvilius trib. pl. Postumio diem dicit 25, 3, 13.
- Sp. Carvilius suadet, ut senatus expleatur ex Latinis populis 23, 22, 5.
- Sp. Carvilius trib. pl. diem dicit Postumio 25, 3, 13.
- Sp. Carvilius legatus ad senatum 42, 36, 4—7.
- Sp. Carvilius Q. F. Maximus aed. cur. 10, 9, 12 cos. 10, 39 Cominium capit 10, 45, 8 in Etruriam missus ib. 11. Faliscis indutias annuas dat 10, 46, 12 triumphat ib. 13 aedem Fortis Fortunae locat ib. 14.
- p. Carvilius Maximus augur moritur 26, 23, 7.
- L. Carvilius Spoletinus 43, 18, 10; 43, 19, 7.
- Caryae locus 34, 26, 9.
- Carystii 31, 45, 10 auxilium mittunt Chalcidensibus 35, 38, 6.
- Carystus Euboeae vastatur 31, 45, 10 iterum 32, 16, 8 L. Quinctio deditur 32, 17, 2 cf. 33, 34, 10.
- Carystus Liguria oppidum 42, 7, 3.
- Casander Philippi minister 39, 34, 2 Maroneae principum caedem facit ibid. a Philippo sublatus veneno creditur ib. 10.
- Cascentini Hispaniae gens F. 19.
- Casilinum 22, 13, 6 Vulturno flumine dirempta Falernum a Campano agro dividit 23, 14, 10 quingenti Praenestini occupant 23, 17, 8 oppidanos interficiunt ib. 10 oppugnantur et per hiemem obsidentur 23, 18, 1—9 rexit ipse Hannibal 23, 19 ingenti fame vexati ib. 6—13 P. tradunt urbem ib. 16 a Fabio temptatur 24, 14 a Marcello capitur 24, 19, 10.
- Casinas ager 22, 13, 5; 26, 9, 2.
- Casinum urbs 22, 13, 6; 23, 17, 7; 26, 9, 2; 27, 23, 2 cf. Interamna Casina colonia 9, 28, 7.
- Cassander 44, 11, 2.
- Cassandra 28, 8, 14; 31, 45, 14; 43, 23, 7 eius situs 44, 11 oppugnatur a Romanis ib. 4 cf. 44, 28, 3; 45, 10 urbs celeberrima 45, 30, 4.
- Cassandrenses 44, 10, 12.
- Cassia familia 2, 41, 10.
- Cassignatus Gallorum dux in exercitu Romano cadit 42, 57, 9.
- C. Cassius trib. mil. 41, 5, 8.
- C. Cassius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
- C. Cassius trib. mil. 44, 31, 15.
- C. Cassius procos. a Spartaco victus P. 96.
- C. Cassius F. 14 k.
- C. Cassius M. Crassi quaestor P. 108 ex interfectorebus Caesaris 116 absens damnatus 120 P. Dolabellam mori cogit, Syriam in potestatem suam redigit 121 cum Bruto se coniungit 122 ad Philippos victus vitam finit 124 cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
- L. Cassius cos. a Tigurinis caesus cum exercitu P. 65.

- Q. Cassius praetor urbanus 45, 16, 3 cf. 45, 35, 4 Persea in custodiam ducit 45, 42, 4.
- Q. Cassius trib. pl. Caesari favens urbe pellitur P. 109 praetor avaritia sua Cordubenses ad defectiorem incitat P. 111 cf. F. 35—37.
- Sp. Cassius cos. 2, 17 triumphat ib. 6 mag. equit. primus 2, 18, 5.
- Sp. Cassius cos. 2, 33, 3 foedus cum Latinis ferit ib. 9.
- Sp. Cassius cos. 2, 41 legem agrariam promulgat ib. 2 ei dies dicta regni crimine ib. 11 populi iudicio damnatus, eius aedes dirutae ibid. P.
- C. Cassius Longinus cos. 42, 28, 5 sortitur Italiam 42, 32, 5 provincia relicta in Macedoniam transire conatur 43, 1, 4 a senatu revocatur ib. 11 de eo queruntur Galli et Histri 43, 5.
- Castellum ad lacum Fucinum 4, 57, 7.
- Castellani antiquitus Ilotae apud Lacedaemonios 34, 27, 9.
- Castori aedes vota 2, 20, 12 dedicata 2, 42, 5 eius in aede aenea tabula ab equitibus Campanis fixa 8, 11, 16 status equestris ante templum posita 9, 43, 22.
- Castra Carthaginiensium lignea ferme tota 30, 3, 8 Numidarum ib. 9 Romanorum castrorum admiratus Philippus et universam speciem et discripta suis quaeque partibus cum tendentium ordine tum iterum intervallis 31, 34, 8 castra metari docuerat Pyrrhus Hannibale indice 35, 14, 9 castrorum portae quattuor 40, 27, 2 sqq. principales 34, 46, 9 quaestoria 34, 47.
- Castra Aelia locus F. 19.
- Castra Pyrrhi locus 32, 13, 2; 35, 27, 14.
- Castra Telmissium locus 37, 56, 4.
- Castrum colonia P. 11.
- Castrum portorium, quo in loco postea oppidum 32, 7, 3.
- Castrum Album in Hispania 24, 41, 3.
- Castrum Mutilum 31, 2, 7.
- Castrum Novum colonia 36, 3, 6.
- Castrum Salerni 32, 29, 3.
- Castulo urbs Hispaniae valida ad Romanos deficit 24, 41, 7 cf. 28, 13, 4 ad eam oppugnandam L. Marcius missus 28, 13, 4.
- Castulonensis saltus 22, 20, 12; 26, 20, 6; 27, 20, 3.
- Castus fugitivorum dux caesus P. 37.
- Casus amnis 38, 14.
- Cataphracti equites 37, 40, 11.
- Catapultae 21, 11, 7; 24, 40, 15 maximae formae et minores 26, 47, 5.
- Catina urbs Siciliae 27, 8, 19.
- Q. Catius aed. pl. 27, 6, 19 Neronis castris praest 27, 43, 12 legatus Delphos it 28, 45, 12.
- Catnelus Gallorum regulus 41, 1, 8.
- Caudinae furculae 9, 2, 6; 22, 14, 12 ibi Romani a Samnitibus inclusi ibid. P. Caudina pax 9, 5, 2.
- Caudini Samnites 23, 41, 13 legatos mittunt ad Hannibalem 23, 42 devastantur 24, 20, 4.
- Caudium 9, 2.
- Cavii gens 40, 30, 7—9.
- Caularis amnis 38, 15.
- Caulonia urbs 27, 12, 6; 27, 15, 8.
- Caunii 33, 20, 12 a Rhodiis deficientes vincuntur 45, 25, 11.
- Causarii milites 6, 6, 14.
- Celaenae Phrygiae quondam caput 38, 13, 5.
- Celathara Thessaliae vicus 32, 13, 12.
- Celeiates Ligurum gens 32, 29, 7.
- Celeres trecentos ad corporis custodiam Romulus sumit 1, 15, 8 eorum tribunus 1, 59, 7.
- Celetrum oppidum in paeninsula situm a P. Sulpicio captum 31, 40, 3.
- Celines Galli 31, 10, 2.
- Cella una duobus recte dedicari non potest pontificum decreto 27, 25, 8.
- Celoces naves piratarum 37, 27, 4.
- Celtae Galliae pars tertia 5, 34 cf. Galli.
- Celtiberia 21, 43, 8 media inter duos maria 28, 1, 4 cf. 40, 47 et Celtiberi.
- Celtiberi in exercitu Hannibalis 21, 57, 5 Romanorum socii in provinciam Punicam irrumpentes Harubalem vincunt 22, 21, 7—8 eorum iuventutem ad se perducunt Scipiones 24, 49, 7 P. in castris Romanis mercenarii ib. 8 viginti

milia in exercitu Romano 25, 32, 3 deserunt Cn. Scipionem corrupti ab Hasdrubale 25, 33, 7 in exercitu Hannonis 28, 1, 4 iis mos est in proelio concursare 28, 2, 7 eorum iuventus seditioni favet 28, 24, 4 in Africa militant 30, 7, 10 victi a M. Helvio 34, 10 mercede conducti a Turdulis 34, 17, 4 proelio victi 35, 7, 8 in armis 39, 7, 7 cum L. Manlio configunt 39, 21, 6—9 cum iis proelia secunda facit A. Terentius 39, 56 varia proelia committunt 40, 16, 8 bellum parant maximis copiis 40, 80 fusi fugatique 40, 32, 6 altera eorum manu victa plerique in dicionem veniunt 40, 33, 9 saltum obsidentes caeduntur a Fulvio 40, 39—40 cum iis bellum 40, 47—50 subacti a Ti. Graccho P. 41 repulsi a castris 41, 26, 4 subacti P. 48 caesi P. 53 Cimbros repellunt P. 67 victi a T. Didio P. 70 eorum urbes a Sertorio oppugnatae F. 19.

Celticum 5, 34, 2.

Censaeum Euboeae 36, 20, 5.

Cenchreae 28, 8, 11 Corinthiorum emporium 32, 17, 3 captum 32, 23, 3 cf. 32, 40, 9.

Cenomani Galli in Italiam transcendent 5, 35 in exercitu Romanorum 21, 55, 4 soli in fide manserant Gallorum ibid. bellum movent 31, 10, 2 in armis 32, 29, 6 Insubres socios deserunt 32, 30, 6 iis insonantibus arma adempta 39, 3 causam obtinent apud consulem ib. 3.

Censores primi creati 4, 8, 7 P. in demortui locum non sufficitur 5, 31, 7 P. creati ad noscendum aes alienum 6, 31, 2 censor primus de plebe 7, 22, 10 de plebe primus lustrum condit P. 13 censor alter ut ex plebe utique fieret, lex 8, 12, 16 uterque ex plebe P. 59 sortiuntur uter condat lustrum 38, 36 in Campo ad aram Martis considunt comitiis confectis 40, 45, 8 in leges iurant et in aerarium escendunt 29, 37, 12 coloniarum censores 29, 37, 7 de variis eorum muneribus cf. 29, 37, 3; 34, 44, 4—5; 40, 51, 2 censum agunt 4, 8, 3; 4, 22, 7; 10,

47, 2 senatum legunt 29, 37, 3; 34, 44, 4 movent senatu praereuntes ibid. P. 14 motis e senatu notas adscribunt 39, 42, 6 equitibus equos adimunt 24, 18, 6; 27, 11, 14 equites offendunt aspera censura 43, 16, 2 tribu motos aerarios faciunt 4, 24, 7; 24, 18, 6 nemini iniussu populi suffragii lationem adimere possunt 45, 15, 3 ob coniurationem notant 24, 18, 4 nimis callidos iurisiurandi interpretes notant ib. 5 ob iniustam vacationem militiae ib. 8 adiuvant dilectum 43, 14, 5 foedum notarum certamen inter censores 29, 37, 8 sqq. P. tributa locant 6, 32 portoria 32, 7, 3 agrum fruentum 27, 11, 8 aedificia reficienda ib. 16 quae varia confecerint opera 9, 43, 25; 40, 51, 2 iis pecuniae summa in opera publica decreta 40, 46, 16 ob inopiam aerarii locationibus aedium sacrarum se abstinere 24, 18, 10 vectigal novum ex salaria annonae statuunt 29, 37, 3 colonos adscribunt 32, 7, 3 rei facti a tribuno pl. publicanorum ope 43, 16, 10 censori tribunus pl. intercedit 9, 33, 5 diem dicit 24, 43, 2 censor alter retinet motos a collega senatu 40, 51.

Censura instituta 4, 8, 2 eius incrementum ibid. antea quinquennialis, tum annua et semestris 4, 24, 5 lege Aemilia spatium sex mensum et anni 9, 33, 6 ne esset populari aurae obnoxia, cautum 29, 37, 17 tristis censura M. Porci Catonis 39, 44, 2 aspera P. 98 prorogari solet ad sarta tecta exigenda 45, 15, 9. Census 1, 43 secundum eum populus divisus ibid. actus 3, 3, 9; 10, 47, 2 P.; P. 11; 13; 14; 16; 18; 19; 20; 29, 37, 5 P.; 35, 9, 2; P. 45; P. 46 inchoatus 3, 22 perfectus 3, 24, 10 P. primum actus in villa publica 4, 22, 7 census tabulae publicae 6, 27, 6 equitum 29, 37, 8 censebantur socii Romae 41, 8, 7 in censendis civibus dilectus cura habita 43, 14, 5 ex tribus Galliis census actus P. 134 quo tempore habitus sit 44, 16, 8.



- C. Centenius propraetor auxilio missus Flaminio ab Hannibale circumvenitur 22, 8.
- M. Centenius Paenula insignis centurio 25, 19, 9 octo millibus militum acceptis ab Hannibale caeditur ib. 16 P.
- Centunculi 7, 14, 7.
- Centuriae bis equitum conscriptae 1, 13, 8 cf. 1, 36, 7 in centurias populus a Servio divisus 1, 43 centuria praerogativa 5, 18; 10, 22; 26, 22, 2 iuniorum centuria seniores consulit 26, 22, 10 centuriae exercitus 42, 34, 7.
- Centuriati libertini sacramento adacti 10, 21, 4.
- Centuriones securi percussi 2, 59, 11 quorum cohortes signa amiserant, ignominia affecti 27, 13, 9 a cohortibus leguntur 3, 69, 8 ab ipsis equitibus praefecti 4, 42 stipendium recusant 24, 18, 15 tribunos pl. appellant 42, 32, 7 in triumpho duplex peditis munus accipiunt 34, 52, 11; 36, 40, 13 duos centuriones ordo habet 8, 8, 4 centurio primi pili ib. 16; 25, 19, 9 princeps primus 25, 14, 7.
- Cephalenēs 37, 13, 12.
- Cephalenia 36, 12, 9 eius fretum 37, 13, 11 ab Aetolis dirempta 38, 11, 7 a Fabio pacatur 38, 28, 5 P. cf. 42, 37, 3; 42, 48, 6—8.
- Cephalus Epiri regulus 43, 18, 2.
- Cephalus Tecmonis princeps interfectus 45, 26, 10 cf. praecedentem.
- Cercei cf. Circei.
- Cerceienses cf. Circeienses.
- Cercetius mons 32, 14, 8.
- Cercina insula 22, 31, 2; 33, 48, 2.
- Cercinium oppidum adeptum Philippo 31, 41, 2.
- Cercyri lemborum genus 33, 19, 10.
- Cerdiciates Ligurum gens 32, 29, 7.
- Cerdubelus Castulonensis seditionis auctor prodit urbem Romanis 28, 10, 11.
- Ceremia urbs Illyrici capta 43, 1, 1—3.
- Ceres 2, 41, 10 ei Sp. Cassii peculium consecratum ibid. ad aedem Cereris, Liberi Liberaeque familia eius venit, cuius caput Iovi sacrum 3, 55, 7 in eius aedem SCta feruntur ib. 13 ibi aureae paterae positae 10, 23, 13 eius sacrum oblatum intermissum 22, 56, 4; 34, 6, 15 signa aenea in aede Cereris 27, 6, 19; 27, 36, 9 eius aedes de coelo tacta 28, 11, 4 eius sollemnia Athenis 31, 14, 7; 31, 47, 2 eius signum aeneum positum 33, 25, 3 ei ieiunium institutum 36, 37, 4 templum Cereris 40, 2, 2 supplicatio ad Cereris 41, 28, 2.
- Cerialia ludi 30, 39, 8.
- Cerindones Hispaniae gens F. 19.
- Cermalus vicus 33, 26, 9.
- Certima urbs praevalida 40, 47, 2 deditur ib. 9. oppidanorum sermo antiquae simplicitatis ib. 3.
- Certis ab incolis appellatur Baetis amnis 28, 22.
- Cerva sacra Dianae 10, 27, 9.
- Cervi munitionum genus 44, 11, 4.
- Cesennia urbs recepta a Samnitibus 9, 44, 16.
- Cestrosphendona novum teli genus 42, 65, 9.
- Cethegus cf. Cornelii.
- Cetra sv. caetra peltae similis 28, 5, 11.
- Cetrati 21, 21, 12; 23, 2, 6 caetrati 33, 15, 11 cetrata cohors 31, 36.
- Chaerea 40, 55, 6.
- Chaeronea urbs 42, 43, 6.
- Chalbus Tartesiorum dux nobilis 23, 26, 6.
- Chalcaspides 44, 41, 2.
- Chalcedon 42, 56, 6; P. 93.
- Chalcis Euboica 8, 22, 5 a Philippo firmatur praesidio 27, 30, 8; 28, 11 frustra temptatur a Romanis 28, 6, 8 ponte iungitur continenti 28, 7, 2 indicio exulum a Claudio opprimitur et diripitur 31, 23 compes Graeciae 32, 37, 4 retinetur a Romanis 33, 31, 11 inde praesidium deductum 34, 51 frustra ab Aetolis temptatur 35, 37 sqq. Antiocho deditur 35, 51, 6 cf. 42, 43, 9 sqq.; 42, 55—56; 45, 27, 8 diruta a Romanis P. 52.
- Chalcidenses Aetolis urbe potius obviam eunt 35, 38, 7 Antiochum non recipiunt 35, 46, 9 queruntur in senatu de magistratum avari-

- 7, 5 Achaeos adversus Ro-  
s adiuvant P. 52 eorum urbs  
a ibid.  
oecus Minerva eiusque tem-  
Spartae 35, 36, 9.  
es gens 43, 23, 6.  
ia 32, 5, 9.  
r locus 44, 6, 10.  
aus princeps Palaepolis ur-  
radit Q. Publilio 8, 25, 10.  
olitus Rhodiorum dux 37, 23, 8.  
eles 32, 21, 23.  
pus Epirota 32, 6 pastorem  
ad consulē, qui ei viam ad  
um castra ostendat 32, 11.  
i Germaniae gens subacti P.  
  
us mons Hispaniae 40, 50, 2.  
loniae Ciliciae promunturium  
tum foedere antiquo Atheni-  
m 33, 20, 2; 33, 41, 6.  
onesus 31, 16, 5 Eumeni datur  
3, 14.  
sci Germaniae gens, subacti  
O.  
rus Eumenis popularis 44,  
  
gatos mittunt Phalara 27, 30,  
um portus Phanae 36, 43, 11  
donantur pro singulari fide  
3, 11.  
insula 37, 14, 3 horreum Ro-  
rum 37, 27 cf. 44, 28, 7.  
stinctus trib. mil. ex civitate  
iorum egregie pugnāt P. 141.  
15, 8.  
33, 30, 4.  
a civitas 38, 14, 3.  
atae 45, 25, 13.  
creius praetor 41, 28, 5 Sar-  
m sortitur 42, 1, 5 Corsis vi-  
n Sardiniam transit 42, 7, 3  
a postulatō triumpho in mon-  
bano triumphat 42, 21, 6 ae-  
Monetae dedicat 45, 15, 9.  
ereius legatus ad Gentium  
7 ex quinque legatis in Illy-  
45, 17, 4.  
Thessaliae urbs deditur Ro-  
s 32, 15, 3 Antiocho 36, 10, 2  
anis 36, 14, 6.  
s maritimi 38, 18, 12; P. 90  
is bellum geritur ibid.  
33, 19, 11; P. 68; P. 93 ibi  
bellum piratarum P. 99 adempta  
Tigrani P. 101.  
Cilnium genus Arretii divitiis prae-  
potens 10, 3, 2; 10, 5, 13.  
(Cilnius) Maecenas ab Augusto mis-  
sus pactor foederis F. 50.  
Cimbii locus prope Gades 28, 37.  
Cimbri gens vaga Illyricum vastat  
P. 63 Papirium fundunt ibid. M.  
Silanum vincunt P. 65 iis agri Ita-  
liae a senatu negati P. 65 M. Au-  
relum, Cn. Manlium, Q. Servilium  
vincunt P. 67 Gallia vastata in  
Hispaniam transeunt ibid. a Cel-  
tiberis repulsi Teutonis se iungunt  
ibid. fugato Catulo Alpes transe-  
unt et a Mario victi caesique sunt  
P. 68.  
Cimētra urbs Samnitium capta 10,  
5, 5.  
Ciminia silva invia et horrenda 9,  
36 ibi Etrusci fugantur ib. 13.  
Ciminus mons 9, 36, 11.  
Cincibili regis Gallorum legati que-  
runtur de C. Cassio 43, 5 a senatu  
donatus cum fratre ib. 8.  
Cincia lex de donis et muneribus  
34, 4, 9.  
Cincius Livii auctor 7, 3, 7 cf. L.  
Cincius Alimentus.  
M. Cincius praefectus Pisis 34, 56.  
L. Cincius Alimentus captum se  
scribit ab Hannibale 21, 38, 3 eius  
testimonium de numero militum  
Hannibalis ibid. praetor creatur  
26, 23 cf. 26, 28, 3 ei exercitum  
Laevinus mandat 27, 5 ei impe-  
rium prorogatur 27, 7, 12 quam  
partem Siciliae tueri iussus sit 27,  
8, 16 Locros traicere iubetur 27,  
26, 3 ab Hannibale repellitur 27,  
28, 17 legatus Crispini consulis 27,  
29, 4 cf. Cincius 7, 3, 7.  
M. Cincius Alimentus trib. pl. in Si-  
ciliam missus 29, 20, 11.  
Cinctus Gabinus 5, 46, 2; 8, 9, 9.  
Cineas legatus Pyrrhi ad senatum  
missus P. 13.  
Cingilia Vestinorum urbs capta 8,  
29, 13.  
Circa dea 1, 49, 9.  
Circae et Circaeum F. 61 cf. Circei.  
Circei (Cercei 29, 15, 5) colonia 1,  
56, 3 Romanis a Coriolano adem-

- pta 2, 39, 3 militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 a servis occupatur 32, 26, 8.
- Circeienses sv. Cerceienses quidam Volscos adiuvant 6, 12, 6 captivos frustra repetunt 6, 17, 7.
- Circus Flaminius 3, 54, 15 a C. Flaminio exstructus P. 20; F. 11 c cf. 27, 21; 28, 11, 4 cf. Flaminius. maritimus Hernicorum 9, 42, 11 maximus ad ludos designatus 1, 35, 8 ibi fori facti 1, 56, 2 in circo carceres primum statuti 8, 20 fornix facta et signa aurata 33, 27, 4 ibi signa tempestate cum columnis eversa 40, 2, 2 Tiberi superfuso irrigatus ludorum tempore 7, 3, 2; 30, 38, 10 cf. 33, 27, 4; 36, 36, 5.
- Cirrho 42, 15, 5.
- Cirta (Cirtha P. 64) 29, 32, 14 regni Syphacis caput 30, 12, 3 Masinissae portas aperit ib. 9 Masinissae datur 30, 44, 12.
- Cissis oppidum Hispaniae 21, 60, 7.
- Cissus portus Erythraeorum 36, 43, 10.
- Cistophori 37, 46, 3.
- Cithaeronis saltus 31, 26, 2.
- Citium Macedoniae oppidum 42, 51.
- Citius mons 43, 21, 7.
- Civis Romanus ne virgiscaderetur, lex Porcia 10, 9, 5 miles a Scipione vitibus caeditur P. 57 cives Romani in Asia Mithridatis iussu necati P. 78 cf. P. 103.
- Civile ius evulgatum a Cn. Flavio 9, 46, 5 bellum inter Caesarem et Pompeium P. 109 sqq.
- Civitas data L. Mamilio 3, 29, 6 solis equitibus Campanis data 8, 11, 16 sine suffragio ceteris Campanis 8, 14, 10 eiusdem iuris Cumani Suessulanique ib. 11 Tusculanis servata, quam habebant ib. 4 Hernicorum populi, quia malunt quam civitatem, suae leges redditae 9, 43, 23 civitas sine suffragii latione data, concilia conubiaque adempta Anagninis ib. 24 Praenestini civitate donati non mutant 23, 20, 2 eam affectant Latini in coloniam adscripti 34, 24, 5 data Italicis populi P. 80.
- Cius 32, 33, 16 cf. 32, 34, 6.
- Clampetia in Bruttis capta 29, 38 cf. 30, 19, 10.
- Clarigatio 8, 14, 6.
- Classici milites 21, 61, 2.
- Classicum 7, 36, 9; 8, 7, 14.
- Classis quinque instituit Servius 1, 43 P.
- Classis ornandae reficiendaeque causa duumviri navales instituti 9, 30, 4 classis sociorum opera fabricatur 28, 45, 14 die quadragesimo quinto quam ex silvis detracta materia erat, naves in aquam deductae ib. 21.
- Clastidium proditione traditur Hannibali 21, 48, 9 Romanis deditur 32, 29, 7 incensum 32, 31, 3.
- Claudia gens omnis sordidata 6, 20, 3 patrum maiestatem tuetur 6, 41, 3; 9, 34, 5.
- Claudia tribus 2, 16, 5 P.
- Claudia soror P. Claudii Pulchri multata P. 19.
- Claudia Quinta matrona Idaeam matrem a sacerdotibus accipit 29, 14, 12.
- Claudius auctor Livii 6, 42, 5; 8, 19, 13; 9, 5, 2 annales Acilianos ex Graeco in Latinum sermonem vertit 25, 39, 12 cf. 33, 10, 9; 33, 30, 8; 33, 36, 13; 35, 14, 5; 38, 23, 8; 38, 41, 12; 44, 15.
- Ap. Claudius antea Atta Clausus, nobilis Sabinus magna clientium manu Roman transfugit 2, 16, 4 P. inter patres lectus ib. 5 iis ager trans Anienem datus ibid. cos. 2, 21, 5 vehementis ingenii 2, 23, 15 asperrime de creditis pecuniis indit 2, 27 in visus plebi ib. 5 patribus mire gratus ib. 13 eius in senatu sententiae 2, 29, 9; 2, 44, 2
- Ap. Claudius Appi F. cos. 2, 56, 6 in tribunum pl. in contione lieto mittit ipse a viatoribus tentatus 2, 56, 13 eius in senatu sententia 2, 57, 4 in Volscos missus 2, 58, 4 P. eius odio exercitus vinci vult 2, 58, 2 decimum quemque militem securi percutit ib. 11 (fuste percutit P. 2) ei dies dicta 2, 61, 2 morbo moritur ib. 8.
- Ap. Claudius decemvir 3, 33, 3 eius ambitio 3, 35, 3 decemviris creat

- dis comitia habens se ipse iterum creat ib. 10 eius certamen cum L. Valerio 3, 41, 1—4 ad comprimendos urbanos motus Romae relictus ib. 8 libidine captus Verginiam clienti vindicat 3, 47, 5 foro pellitur 3, 49, 5 ei dies dicta 3, 56, 2 in carcerem coniectus 3, 57, 6 P. mortem sibi consciscit 3, 58, 6 eius bona publicata ib. 10.
- Ap. Claudius censor viam munit, aquam in urbem ducit 9, 29, 6 P. eo auctore Potitii servis publicis ministerium ad aram Herculis delegant ib. 9 ideo luminibus captus ib. 11 eius infamem senatus lectionem non observant consules 9, 30, 2 P. cos. 9, 42, 2 censuram ultra legitimum tempus retinet 9, 33, 4 a tribuno pl. prendi iussus reliquis intercedentibus censuram porro gerit 9, 34, 26 senatum libertinorum filiis lectis inquinat 9, 46, 10 P. urbanis humilibus per omnes tribus divisis forum et campum corrumpit ib. 11 legi Ogulniae adversatur 10, 7 interrex 10, 11, 10 cos. 10, 15, 12 in Etruria rem vix sustinet 10, 18, 6 collegam Volumnium opem laturum spernit ib. 10 reconciliatus cum eo hostes vincit 10, 19 Bellonae templum vovet ib. 17 praetor 10, 22, 9 adversus Samnites missus 10, 31, 3 in senatu obtinet ut Pyrrhus urbe arceatur P. 13.
- Ap. Claudius missus ad Thessalorum res componendas 42, 5, 8 in Illyricum a consule missus 43, 9, 6 ab Vscanensibus repulsus 43, 10, 6.
- Ap. Claudius cos. Salassos domat P. 53.
- Ap. Claudius Ti. Gracchi socer triumvir agro dividendo P. 53.
- Ap. Claudius P. 79.
- Ap. Claudius procos. Thraces vincit P. 91.
- C. Claudius Ap. F. cos. 3, 15 decemviratum petens Ap. Claudii opera repulsam fert 3, 35, 9 eius preces ad Ap. Claudium 3, 40, 2 pro Ap. Claudio rogo precatur 3, 58, 2 in tribunos pl. invehitur constantissimus in optatum causa 3, 35, 9 cf. 3, 63, 8; 4, 6, 7.
- C. Claudius flamen dialis quod exta perperam dederat, flaminio abijt 26, 23, 8.
- C. Claudius praetor suffectus quaestiones de beneficiis exercet 40, 37, 4 cf. 40, 42, 5.
- L. Claudius praetor Siciliam sortitur 41, 21, 3.
- M. Claudius Ap. Claudii cliens fraude Verginiam in servitutem asserit 3, 44, 5 P. exulatum abijt 3, 58, 10.
- M. Claudius missus ad praecooccupanda loca Thessaliae 44, 3.
- P. Claudius praefectus socium 27, 41, 7.
- P. Claudius trib. mil. cadit in proelio 33, 36, 5.
- Q. Claudius trib. pl. legem fert 21, 63, 3.
- Ti. Claudius legatus in Asiam 42, 45.
- Claudius Asellus certamen singulare init cum Vibellio Taurea 23, 47.
- Ti. Claudius Asellus trib. mil. 27, 41, 7 praetor 28, 10, 3 in Sardiniam missus ib. 9.
- Ti. Claudius Asellus aed. pl. 29, 11, 13.
- Ap. Claudius Centho aed. cur. 40, 59, 6 Celtiberos fugat proconsul 41, 26, 4 ovans urbem intrat 41, 28, 3 ad res repetendas in Macedonia missus 42, 25 in Illyricum missus ignominiam accipit 43, 9—10 Phanotam frustra oppugnat 43, 21, 4 inde revertentem Cleuas persequitur 43, 23, 3 Romam redit ib. 6 cf. 44, 20, 5.
- C. Claudius Ap. F. Centho interrex 22, 34.
- C. Claudius Centho dictator comitiorum causa 25, 2, 3.
- C. Claudius Centho ad liberandas Athenas missus 31, 14, 3 Chalcidem oppressam diripit 31, 23.
- Ap. Claudius Crassus trib. m. c. p. 4, 35, 4 praefectus urbis 4, 36, 5 decemviri filius odioque plebei imbutus ibid.
- Ap. Claudius Crassus nepos decemviri ad tribuniciam potestatem intercessione dissolvendam hortatur 4, 48, 5 trib. m. c. p. 5, 1, 2 eius oratio ad populum 5, 3—6 eius de

- praeda Veienti sententia 5, 20, 5  
 oratio de lege Licinia 6, 40, 2  
 dictator dictus 7, 6, 12 Hernicos fugat 7, 8, 5 eos. moritur 7, 25, 10.
- Q. Claudius Flamen praetor 27, 21,  
 5 Tarentum provinciam accipit 27,  
 22, 3 cf. 27, 29, 6 eius imperium  
 prorogatum 27, 36, 13 iterum 28,  
 10, 15.
- Claudius Glicias sortis ultimae ho-  
 mo dictator dictus cogitur abdicare se magistratu P. 19.
- C. Claudius Hortator mag. equit. 8,  
 15, 5.
- M. Claudius Marcellinus praetor 39,  
 23, 2.
- Claudius Marcellus Hispaniae pacator P. 48.
- C. (Claudius) Marcellus cos. F. 31 r.
- M. Claudius Marcellus cos. 8, 18  
 dictator 8, 23, 13.
- M. Claudius Marcellus cos. Virdomaro Insubrium duce occiso spolia opima legit P. 20 praetor in Sicilia 22, 35, 6 ab Ostia Canusium ducit 22, 57, 7 a Nolanis accitus 23, 14, 3  
 L. Bantium defectionem molientem comitate conciliat 23, 15, 10  
 Hannibalem a Nola repellit 23, 16, 10—16 P. Romam accitus 23, 24 ei pro consule imperium defertur 23, 30, 19 eum consulem volunt patres 23, 31, 7 ingenti consensu cos. creatur ib. 13 vitio creatus sese abdicat ibid. pro consule missus ad exercitum Nolanum 23, 32, 2 propraetor Nola in praesidium missus 23, 39, 8 crebro excurrit in agros hostium 23, 41, 13 ad Nola vincit Hannibalem 23, 46, 2 P. cos. tertium 24, 9, 3 culpa Neronis Hannibalem frustra aggressus 24, 17 a Fabio accitus Casilinum 24, 19, 5 dissuadet de oppugnatione omitenda ib. 7 per occasionem urbem capit ib. 10 eius valetudo adversa 24, 20, 7 ei Sicilia decreta 24, 21 legatos mittit Syracusas 24, 27, 6 incipit oppugnare Syracusas 24, 33, 9 P. obsidere 24, 34, 16 urbes recipit, quae defecerant ad Poenum 24, 35 ei provincia cum imperio prorogata 24, 44, 4 iterum 25, 3, 6 litteras Romam mittit de potulatis militum Cannensium 25, 5, 10 Syracusas ingreditur effracto hexapylo 25, 24, 7 inter Neapolim et Tychum castra ponit 25, 25, 5 Achradinam circumsedet 25, 26, 5 ob pestilentiam milites in urbem traducit ib. 15 Bomilcari obviam it 25, 27, 9 Moerici ope Achradinae partem et Nasum capit 25, 30, 8 sqq. urbem traditam militi diripiendam dat 25, 31, 8 Archimedi interfecti sepulturam curat ib. 10 eius integritas fidesque 25, 40 templa dedicat ad portam Capenam ib. 3 obviam it Carthaginiensibus ad Himeram 25, 40, 9 eos vincit 25, 41, 6 eius imperium prorogatur 26, 1, 6 ei senatus datur 26, 21 triumphat in monte Albano, ovans urbem intrat ib. 6 eius nomine supplicatio decreta ib. 3 cos. creatur 26, 22, 13 gloriam moderati animi nactus 26, 26, 9 ei Sicilia et classis evenit 26, 29 provinciam cum collega permutat ib. 9 Siculis accusantibus respondet in senatu 26, 31 ei Salapia traditur 26, 38, 11 Samnii urbes capit 27, 1 ad Numistronem castra ponit 27, 2, 4 ibi Hannibalem vincit ib. 10 P. eum sequitur in Apuliam ibid. dictatorem dicit 27, 5, 19 ei in annum prorogatum imperium 27, 7, 8 Hannibalem persequitur 27, 12, 8 P. cladem accipit ib. 14 P. contionem habet 27, 13 Hannibalem vincit 27, 14, 11 P. eum insimulat Bibulus trib. pl. 27, 20, 11 Romam venit ad purganda crimina ib. 13 cos. creatur cum ingenti consensu 27, 21, 4 in Etruriam missus ib. 7 religionibus Romae tenetur 27, 25, 7 in insidias incidit et necatur 27, 27, 7 P. de eius morte varia fama ib. 12 eius corpus ab Hannibale sepultum 27, 28, 2 augur fuerat 27, 36, 5.
- M. Claudius Marcellus aed. pl. 23, 30, 17.
- M. Claudius Marcellus filius Marcelli magni trib. mil. cum patre in insidias incidit et vulneratur 27, 27, 7 dedicat Virtutis aedem 29, 11, 13 trib. pl. in Siciliam missus 29, 24,

- 11 aed. cur. 31, 50 praetor sortitur Siciliam 32, 8, 5 cos. 33, 24 Macedoniae provinciae cupidus 33, 25, 5 a Bois victus 33, 36, 4 Insu-bres fundit ib. 9 sqq. triumphat 33, 37, 10 P. pontifex suff. 33, 42, 5 legatus it Carthaginem 33, 47, 7 legatus in exercitu 35, 5 litteras privatim Romam mittit de pugna adversus Boios 35, 6, 9 exercitui praefectus 35, 8 censor 37, 58, 2 cf. 38, 28 lustrum condit 38, 36, 10 moritur 41, 13, 4.
- M. Claudius Marcellus** praetor sortitur urbanam 38, 35, 10 eius iussu Carthaginiensibus traduntur, qui legatos eorum pulsant 38, 42, 7 cos. 39, 45 Gallis arma adimit 39, 54, 4 ex Histria revocatur 39, 55, 5 eius imperium prorogatur 40, 1, 6 missus ad Aetolorum res componendas 42, 5, 10 decemvir sacrorum 44, 18, 7.
- M. Claudius Marcellus** pontifex 41, 13, 4 trib. pl. 42, 32, 7 praetor 43, 11, 7 dilectum habet 43, 14, 3 sortitur Hispaniam 43, 15, 3 Marcolica capta decedit 45, 4 cos. 45, 44, 2 consul Gallos subigit P. 46 legatus in Africam undis obruitur P. 50.
- M. (Claudius) Marcellus** P. 73.
- M. Claudius Marcellus** cos. P. 108 in senatu agit de successore Caesari mittendo ibid. ei Caesar reditum concedit P. 115 occisus a cliente suo ibid.
- M. Claudius Marcellus filius Octaviae** mortuus P. 140 eius nomine porticus dedicata et theatrum ibid.
- Ap. Claudius Nero** praetor Hispaniam ult. sortitur 33, 43, 5 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7.
- C. Claudius Nero** mandata consulis male executus increpatur 24, 17, 7 praetor 25, 2, 5 Suessulam sortitur 25, 3, 2 ad Capuam obsidendam accitus 25, 22, 7 viam quae Suessulam fert occupat 26, 5, 8 in Hispaniam transit 26, 17, 2 ab Hasdrubale fallitur ib. 5 legatus Marcelli 27, 14, 4 ante alios eminet 27, 34 cos. ib. 15 cum Livio collega in gratiam redit 27, 35, 9 Hannibalem vincit astutia 27, 41, 6 sqq. eum sequitur 27, 42, 14 litteras accipit Hasdrubalis 27, 43, 5 ad collegam ducit ib. 12 milites alloquitur 27, 45 in consilio extemplo proeliandum censet 27, 46, 8 in pugna Senensi dextrum cornu ducit 27, 48, 4 electa manu circumducta vincit ib. 14 ad stativa sua redit 27, 50 Hasdrubalis caput ante Hannibalis stationes proci iubet 27, 51, 11 triumphans equo sine militibus intrat 28, 9, 10 P. eius gloria ib. 11 P. dictatorem dicit 28, 10 censor collegam equum vendere iubet 29, 37, 8 P. lustrum condit ib. 6 eius pravum certamen cum collega ib. 11.
- C. Claudius Nero** legatus ad Ptolemaeum 31, 2, 3.
- Ti. Claudius Nero** praetor 29, 11, 11 Sardiniam sortitur 29, 13 cos. 30, 26 Africam sortitur 30, 27, 5 segnitè classem parat 30, 38, 7 eius classis disiecta 30, 39, 1—3.
- Ti. Claudius Nero** praetor sortitur Siciliam 40, 18, 3.
- Ti. Claudius Nero** praetor 40, 59, 5 cf. 41, 5, 6 legatus in Graeciam 42, 19, 7 cf. 42, 45.
- Ti. Claudius Nero** praetor Siciliam sortitur 45, 16, 3.
- Claudius Pulcher** legatus a Spartaco victus P. 95.
- Ap. Claudius Pulcher** trib. mil. 22, 53, 2 proxime aedilis fuerat ib. 3 ad eum summa imperii a militibus delata ibid. praetor 23, 24, 4 in Sicilia 23, 30, 18 frustra Locros traicit oppressurus Bomilcarem 23, 41, 11 legatos mittit ad Hieronymum 24, 6, 4 litteras mittit Romam 24, 7, 8 Murgantiae naves habet 24, 27, 4 ad consulatum petendum Romam missus 24, 39, 12 cos. creatur 25, 2, 4 prospere adversus Hannonem pugnat P. 25 Capuam oppugnat 25, 18 sqq. obsidere coepit 25, 22, 5 comitia habet 25, 41, 11 ei imperium prorogatur 26, 1, 2 Campanos vallo arcet 26, 5, 10 vulneratur 26, 6, 5 facilis impetrandae senatui Campano veniae

- 26, 15 mortuum quidam tradunt sub deditionem Capuae 26, 16, 2.
- Ap. Claudius Pulcher trib. mil. 32, 35, 7 legatus a Flaminio Romam mittitur 32, 36, 10 cum parte copiarum Acraephiam missus 33, 29, 9 eius opera ad Lacedaemonem 34, 28, 10 cum omnibus copiis subsequitur Flaminium 34, 50, 10 legatus Baebii Larisam liberat 36, 10, 10 cf. 36, 22, 7 ad iuga Oetae occupanda missus 36, 30, 2 legatus ad Aetolos 41, 25, 5 praetor Tarentum sortitur 38, 42, 4 cos. 39, 23, 2 Ligures Ingaunos vincit 39, 32, 4 effuso studio fratri consulatum petenti opitulatur ib. 10 princeps legationis in Graeciam missae 39, 33, 3 sqq.
- C. Claudius Ap. F. Pulcher augur lectus 33, 44, 3 cos. 41, 8 sortitur Histriam ib. 3 legem fert de sociis 41, 9, 9 votis nondum nuncupatis Romam relinquit 41, 10, 5 inconsulte segerit adversus proconsules ib. 6 infecta re Romam redit ib. 12 trium urbium excidio Histriam pacat 41, 11, 9 Ligures vincit 41, 12, 8 triumphat 41, 13, 6 ei prorogata provincia Gallia 41, 14, 6 Mutinam capit 41, 16, 8 de victoriis suis gloriatur ib. 9 censor 43, 14 reus factus a tribuno pl. paene damnatur 43, 16, 11 sqq. cf. 45, 15, 3 eius aspera censura ib. 8 ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 2 in Achaiam profectus 45, 31, 9 moritur 45, 44, 3.
- P. Claudius Pulcher praetor sortitur peregrinam 38, 35, 10 aed. cur. fuerat ib. 5 cos. 39, 32, 13 triumphator coloniae 40, 29, 2.
- P. Claudius Pulcher contra auspicia profectus rem male gerit contra Poenos P. 19 ideo cum toto exercitu extinctus F. 10 revocatus a senatu dictatorem dicit ibid. eius soror Claudia cf. Claudia.
- C. Claudius Regillensis dictator 8, 15, 5.
- Clausala flumen 44, 31, 3.
- Clausus cf. Ap. Claudius.
- Claves omnibus Arretii portis novae impositae a Romanis, cum veteres amissae dicerentur 27, 24, 8.
- Clavus ex vetusta lege idibus Septembribus a praetore maximo pacta 7, 3, 5 fixa dextro lateri aedis Iovis ibid. nota est numeri annorum ib. 6 Volsiniis quoque fixus annorum index ib. 7 clavi figendi sollemne ad dictatores translatum ib. 8 eo fixo pestilentia quondam sedata ib. 3 clavi figendi dictator dictus ib. 9; 8, 18, 13 cf. 9, 28, 6.
- Clazomenii immunitatem accipiunt 38, 39, 9.
- Cleomedon Philippi legatus in concilio Achaico 32, 21, 8.
- Cleomenes 34, 26, 14; 34, 28.
- Cleon servorum dux P. 56.
- Cleonae 34, 25, 3 Cleonaeus ager 33, 14, 7.
- Cleonymus dux Graecorum Lacedaemonius ad Italiae littora appellit classem 10, 2 a Romanis victus ib. 2.
- Cleopatra uxor Alexandri Epirensis, Alexandri Magni soror 8, 24, 17.
- Cleopatra Aegypti regina a populo R. donatur 27, 4, 10 cum Ptolemaeo gratulatur de Antiocho Graecia expulso 37, 3, 9.
- Cleopatra 44, 19, 6; 45, 11, 2 et 6 ei regnum defertur ab Aegyptiis P. 59.
- Cleopatra Ptolemaei filia, Demetrii uxor P. 52 virum et filium interficit P. 60.
- Cleopatra Aegypti regina a Ptolemaeo fratre pulsa P. 111 a Caesare restituta 112 eius amore priorem captus Antonius uxoris loco eam habere coepit 131 Antonio mortuo voluntaria morte defungitur 133 cf. F. 51 recondita in Mausoleo F. 51 y.
- Cleoptolemus Chalcidensis 35, 11 eius filiam uxorem Antiochus ducit ibid.
- Cleuas Phanotae praefectus 43, 21, 4; 43, 23, 3.
- Cientes Ap. Claudii 2, 16, 4 per clientes comitis cent., quos volunt, creant patricii 2, 56, 3 cf. 2, 64, 2 clientium opera frumentum ex Etruria coemptum 4, 13, 2 clientes

- lli magna pars plebis 5,  
ti 33, 15, 5.  
s Romanis olim pro acuto ad-  
s 8, 8, 3 clipeus argenteus  
9, 13 clipeus Marcius cum  
ine Hasdrubalis ib. 17 clipea  
ata in fastigio aedis Iovis po-  
5, 10, 12 duodecim clipea in-  
a 35, 41, 10 item aurata 38,  
in agro Pallenensi 44, 11, 4.  
Arcadiae urbs 39, 35, 8.  
e a Tarquinio Prisco factae  
6 P. maxima receptaculum  
um purgamentorum urbis a  
rbo sub terram acta 1, 56, 2  
o per publicum ductae post  
orum invasionem privata pas-  
ecta subeunt 5, 55, 5 detersae  
vae factae 39, 44, 5.  
na in foro ad tabernas 3, 48, 5.  
s Licinus auctor Livii 29,  
dius accusatus nefarii stupri  
vitur P. 103 transit ad ple-  
ibid. trib. pl. legem fert ad-  
s Ciceronem ibid.; F. 28 p.  
i corpus a T. Milone plebs in  
cremat P. 107 de morte eius  
stio decreta ibid.  
a obses ex Porsinae castris  
in virginum Romam ducit 2,  
P. regi reddita et domum re-  
ib. 9 P. statua equestri do-  
ib. 11 P.  
inobiles Albani in patres lecti  
2.  
elius trib. m. c. p. 6, 31.  
elius cos. 2, 21.  
us Gracchus dux Aequorum  
m cum Romanis gerit 3, 25, 5  
os Romanorum eludit 3, 25, 7  
is 3, 28, 10.  
belius Siculus rex sacrorum  
2, 11.  
elius Siculus censor 6, 31, 2.  
us Tullus legatus ad Fidenam  
ciditur 4, 17, 2 ei statua po-  
b. 6.  
icus Bastarnarum dux 40, 58, 8.  
icus Gallorum regulus 44,  
1.  
ae fossae 2, 39, 5.  
Cluilius Volscorum dux Ardeam ob-  
sidet 4, 9, 12 victus deditur 7, 10, 4.  
C. Cluilius Albae rex 1, 22, 4 Ro-  
manos aggressus in castris moritur  
1, 23, 4.  
T. Cluilius trib. m. c. p. 4, 7, 1.  
T. Cluilius Siculus triumphum colo-  
niae deducendae 4, 11, 5.  
Clunia obsessus Sertorius P. 92.  
Clupea Africae urbs 27, 29, 7; 29,  
32, 6.  
Clupeus cf. Clipeus.  
Clusini 2, 9 eorum rex Porsina 2, 9  
auxilium petunt adversus Gallos  
5, 33 in acie eorum pugnant legati  
Romani 5, 36, 6 P. cum iis bellum  
10, 30 abietes pollicentur in clas-  
sem 28, 45, 18.  
Clusium Etruriae urbs 5, 33, 4; P. 88.  
Clusium Camars 10, 25, 11.  
Cluvia urbs capta a Samnitibus re-  
cipitur 9, 31, 2.  
Cluvia Fancula Campana, quae cor-  
pore quaestum fecerat, captivis Ro-  
manis alimenta suppeditat 26, 33,  
8 ei bona et libertas restituta  
26, 34.  
C. Cluvius legatus 44, 40, 6.  
Sp. Cluvius praetor 42, 9, 8 Sardi-  
niam sortitur 42, 10, 14.  
C. Cluvius Saxula praetor 41, 28, 5  
inter cives et peregrinos 42, 1, 5.  
Clypeus cf. Clipeus.  
Clytus praetor Acarnanum 36, 11, 8  
gentem Antiocho conciliare studet  
ib. 9.  
Cnidus Macedoniae oppidum capi-  
tur 31, 27, 6.  
Cnidus Cariae urbs 37, 16, 2 Cnidia  
navis 37, 22, 2 Gnidus P. 52.  
Cnosus Cretae urbs expugnata P.  
99.  
Cobulatus amnis 38, 15, 3.  
Cocceius Nerva, proavus Nervae im-  
peratoris, conciliator Augusti et  
Antonii F. 50.  
Codrio Macedoniae urbs valida ca-  
pitur 31, 27, 5.  
Coela sinus Euboicus 31, 47.  
Coela fauces 32, 4, 3.  
Coele Syria 33, 19, 8 ambigua in-  
ter Antiochum et Ptolemaeum 42,  
29, 5.  
Coelius mons vd. Caelius.



- Coelius Livii auctor 21, 38, 7; 21, 46, 10; 21, 47, 4; 22, 31, 8; 23, 6, 8; 26, 11, 10; 27, 27, 13; 28, 46, 14; 29, 25, 3; 29, 27, 14; 29, 35, 2.
- L. Coelius legatus Illyrico praecet 43, 21.
- M. Coelius Rufus praetor plebem sollicitat P. 111 urbe pulsus Miloni se iungit ibid. interfectus ibid.
- Coenus mercator Perrhaebius 44, 35, 10.
- Coetus nocturni vetantur 39, 14, 10.
- Cohortes quae signa amiserant, hordeum accipiunt 27, 13, 9 quadringenariae 7, 7, 4; 10, 40, 6 alares ib. 8 parmatae novae 4, 39 subsidiares 9, 27, 2 caetratae 31, 36.
- Coi 37, 11, 13 Coa navis 37, 22, 2.
- Colchi populus P. 101.
- Collatia Sabinis adempta 1, 38; 1, 57, 8.
- Collegium ludis Capitolinis institutum 5, 50, 4 mercatorum 2, 27, 5 tribunorum pl. 3, 10, 5; 4, 26, 9 pontificum 9, 44, 12; 29, 20, 10; 31, 9, 8.
- Collina porta 2, 11, 9; 2, 51, 2; 2, 64, 3; 3, 51, 10; 5, 41, 4; 4, 21, 8; 4, 22; ante eam locantur castra 4, 31, 9; 6, 28, 2 prope eam pugnatum 7, 11, 6 cf. 8, 15, 8.
- Collina tribus, in ea libertini P. 20 cf. 22, 57, 2; 26, 10; P. 88.
- Colonia Aesernia P. 16 Alba 10, 1 P. Antemnae 1, 11, 4 Antium 3, 1, 5; 8, 14, 8 Anxur 8, 21, 11 Aquileia 39, 55, 5 Ardea 4, 11, 3 Ariminum P. 15 Beneventum ibid. Bolae 4, 49, 6 Bononia 37, 57, 7 Brundisium P. 19 in Bruttios missa 34, 53 Buxentum 34, 45, 2 Cales 8, 16, 4 P. Carseoli 10, 3, 2 P. Carteia 43, 3, 4 Casina 9, 28, 7 Castrum P. 11; 36, 3, 6 Cercei 1, 56, 3 Cora 2, 16, 8 Cosa P. 14 Cremona 37, 46, 9 Croton 34, 45, 4 Crustumeria 1, 11, 4 Fidenae 4, 17 Firmum 27, 10, 8 Fregellae 8, 22, 2 P. Fregeniae P. 19 Graviscae 40, 29 Hadria P. 11 Heraclea colonia Tarentinorum 8, 24, 4 Interamna 9, 28, 7 cf. Casina, Labici 4, 47, 6 Liternum 34, 45 Luceria 9, 26, 5 Menturnae 10, 21, 8 Mutina 39, 55, 6 Narnia 10, 10, 5 Nepete 6, 21, 4 Norba 2, 34, 6 Ostia 1, 33, 9 Parma 39, 55, 6 Pisaenum 39, 44, 10 Placentia 27, 10, 8 Pometia 2, 16, 8 Pontia 9, 28, 7 Posidonia P. 14 Potentia 39, 44, 10 Puteoli 34, 45 Pyrgi 36, 3, 6 Salernum 34, 45, 2 Saticula 27, 10, 8 Satricum 6, 16, 6 Saturnia 39, 55, 9 Sena P. 11 Setia 6, 30, 9 Signia 1, 56, 3; 2, 21, 7 Sinuessa 10, 21, 8 Sipontum 34, 45, 3 Sora 10, 1 P. Spolitium P. 20 Suessa 9, 28, 7 Sutrium 27, 9, 7 Tarracina 36, 3, 6 Tempsa 34, 45, 4 in Thurinum agrum 37, 53 Velitrae 2, 31, 4 Venusia 27, 10, 8 Vibo 35, 40, 5 Vitellia 5, 29, 3 Volturnum 34, 45 coloniae Latinorum 34, 53; 40, 43 libertinorum 43, 3, 4 triginta coloniae quo tempore fuerint 27, 9, 7 colonia Antium deducta cumeo, ut permitteretur, si Antiates et ipsi coloni adscribi vellent 8, 14, 8 duodecim coloniae militiam detractant 27, 9, 7 poenas dant 29, 15 duodeviginti fideles se praestant 27, 10, 7 coloniarum census 29, 37, 7 patroni 9, 20, 10 colonia suppletur 31, 49, 6; 32, 2, 7; 43, 17 in singulas colonias trecentae familiae misae 32, 29, 4 trecenti homines 34, 45 mille et quingentae familiae 43, 17 Latini qui in colonias essent adscripti, ut cives fierent temptatum sed recusatum 34, 42, 5 maritimas vacationem rei navalis frustra rogant 36, 3, 4 de coloniis deducendis rogatio Sempronia P. 60 deductae a Sylla P. 70.
- Coloni quot fuerint 32, 29, 4; 34, 45 eorum numerus suppletur 2, 21, 7; 2, 34, 6; 31, 49, 6; 32, 2, 7 numerus SCto constituitur 43, 17 maritimi coguntur dare milites 27, 37, 3 libertini 43, 3, 4 ipsi urbis, in quam deducitur colonia, incolae 8, 14, 8 Colophon 37, 26, 5; 37, 31, 3.
- Colophonii oratores mittunt ad praetorem 37, 26, 9 iis immunitas data 38, 39, 8.
- Columae locus in Algidio, ubi clades Aequeorum 3, 23, 6.
- Columna aenea insculptum foedus cum Latinis ictum 2, 33, 9 colum-

- nae in Circo tempestate eversae 40, 2, 2 rostrata fulmine discussa prodigii loco habita 42, 20 Hercules 21, 43, 13.
- Combolomarus Gallorum regulus 38, 19, 2.
- Combulteria urbs capta a Fabio 23, 39, 6.
- Comenses cum Insubribus victi 33, 36 sqq. Comensis ager 33, 36, 9.
- Cominium oppidum Samnitium 10, 39, 5 captum 10, 43, 1—8 deflagratum 10, 44, 2.
- Cominium Ocritum 25, 14, 14.
- L. Cominius trib. mil. 8, 40, 6.
- Post. Cominius cos. 2, 18.
- Post. Cominius cos. 2, 33, 3 cum Volscis pugnat ib. 9.
- Comitia 1, 32 cf. 1, 17, 10 centuriata 1, 43 P. patrum ac plebis communia 4, 35, 6 auspiciato habentur 2, 20, 6 comitiis tabernaculum parum recte captum 4, 7, 3 cf. 8, 23, 14 de caelo turbata 40, 42, 10 tempestate dirempta 40, 59, 5 in trinum nundinum indicta 3, 35 in campo Martio 1, 44 comitiorum tempore vexillum in arce positum 39, 15, 11 de senatus sententia plebique scitu habita 25, 7, 5 iis per clientium suffragia quos volunt patres creant 2, 56, 3 quae ferrentur legum ut patres ante initum suffragium auctores fierent 8, 12, 15 iis XII tabularum leges perlatae 3, 34, 6 leges consulares 3, 55, 3 bellum iubent 4, 30, 15; 31, 7—8 perduellionis damnant 6, 20, 10 creant consules 1, 60, 4 consularia ab eo habita consule qui extra Italiam erat 27, 4, 3 primo die consules, tum praetores creati 25, 2, 4 consulis subrogandi 3, 19, 2 praetoria 10, 22, 8; 25, 2, 4 tribunis mil. c. p. creandis 4, 7, 9 censoribus 7, 22, 7 proconsuli 23, 30, 19 prodicatori 22, 8, 6 duumviris aedi dedicandae 23, 30, 14 pontifici max. 25, 2, 2 decemviris 3, 35 habentur a consule 3, 35; 27, 4, 3 a praetore 22, 33, 8; 25, 7, 5 a dictatore 25, 2, 4 dictator comitiorum causa 22, 33, 11; 27, 33, 6 interge 8, 23, 17 praefecto urbis 1, 60, 4 a pontifice 25, 2, 2 de rogandi formula cf. 6, 40, 15; 21, 17, 4; 36, 1, 5 prohibentur a tribunis pl. 4, 25 comitia praeter aedilium tribunorumque pl. nulla habita 6, 35, 10 curiata rem militarem continent 5, 52, 16 lex curiata 5, 46, 11; 9, 38, 15 tributa 2, 56, 2 in Aventino habita 3, 54, 11 in Capitolio 33, 25, 7; 34, 53, 2 iis comitiis ut tribuni pl. fierent, rogatio 2, 56, 2 primi creati 2, 58 creati aediles pl. 2, 56, 2 quaestores 4, 54, 2 tribuni militum ut crearentur lex 9, 30, 3 cf. 42, 31, 5 habentur a tribunis pl. 3, 64, 4 a pontifice max. 3, 54, 11 bellum iubent 6, 21, 5 senatum iubent decernere ut pax fiat 30, 43, 2 die dicta a tribunis iudicant 2, 56, 3; 2, 56, 8; 2, 61, 2 ut quod plebes tributum iussisset, populum teneret, lex 3, 55, 3 plebiscito imperium prorogatum 10, 22, 9 cum primo intro vocatae tribus rogationem antiquassent, res de integro retractata 45, 36, 9 cf. tribus.
- Comitiales dies 3, 11, 3.
- Comitium 6, 15 tectum 27, 36, 8.
- Commeatus vulgo per ambitionem dati 43, 11, 10; 43, 14, 7.
- Commentarii Numae 1, 31, 8; 1, 32, 2 Servi Tulli 1, 60, 4 Philippi regis 33, 11 pontificum 6, 1, 2 et 10 commentarius Eumenis de apparatibus belli 42, 6, 3.
- Commercia conubiaque Latinis populis adempta 8, 14, 10 Macedonum vetita inter singulas regiones 45, 29, 10.
- Comoedia primum ad scaenam data F. 11 a.
- Compasium 39, 36, 3.
- Compedes ne minus quam decem pondo sint 32, 26, 18 Graeciae Demetrias, Chalcis, Corinthus a Philippo appellatae 32, 37, 4.
- Comploratio mortuo Tarquinio Prisco habita 1, 41, 6.
- Compsa traditur Hannibali 23, 1, 3 a Fabio recepta 24, 20, 5.
- Compsanus ager 24, 44, 8.
- Compulteria Samnitium capta a Fabio 24, 20, 5.
- Comum oppidum captum 33, 46, 14.

- Conciliabula 25, 5, 6 conciliabula et nundinae 7, 15, 13.
- Concilium 1, 8 ad concilium vocata multitudo ibid. comitiorum causa habitum dimittitur 3, 64, 8 concilia populi dirempta ubi aves non admisissent 1, 36, 6 concilium patrum 4, 48, 5 plebis 2, 57, 2; 6, 38, 4 Poenorum permixtum senatui populi concilium 21, 14; 30, 24, 11 Acarnanum 43, 17, 6 Achaeorum 31, 25, 2; 32, 19, 6 Aequorum 3, 2, 3 Aetolorum 26, 24; 27, 30, 13 Panaetolicum et Pylaicum 31, 32, 3 Antiatium 3, 10, 8 Arcadum 32, 5, 5 Boeotorum 36, 6, 5 Etruriae 4, 23, 5 concilia Hispaniae 21, 19, 11 Latinorum 1, 50 Macedonum 45, 18, 6 Samnitium 10, 12, 2 Tarentinorum 8, 27, 9 concilia adempta Hernicis 9, 43, 24.
- Concordiae aedes dedicata ab aedile cur. 9, 46, 6 biennio ante vota locatur 22, 33, 8 dedicata 23, 21, 7 ara Syracusis 24, 22 cf. 26, 23, 4 area 39, 56, 6; 40, 19, 2.
- Condylon castellum 44, 6, 10.
- Congiaria, quibus multi obligati erant 37, 57, 11.
- Congonnetiacus Bituiti filius P. 61.
- Coniuratio Tarquiniorum restitutionum causa 2, 3, 2 P. servitiorum Romae 4, 45 P. nobilium adulescentium de relinquenda patria 22, 53, 5 P. clandestinae coniurationes 39, 8, 3 pastorum 39, 41, 6 oppressa P. 101 Catilinae eruta P. 102 in Caesarem facta P. 116 militum Romanorum, se fugae ergo non abituros 22, 38, 4 Acarnanum, nisi victores se non redituros 26, 25, 11.
- Conscripti patres unde appellati 2, 1, 11.
- Consentia urbs 8, 24, 4 a Poeno capta 23, 30, 5 in dicionem Romanam venit 29, 38 cf. 30, 19, 10.
- Consentini redeunt in fidem Romanam 25, 1, 2 ager 28, 11, 13.
- Q. Considius trib. pl. agrariae legis auctor 2, 52, 3.
- Consilium patrum 1, 9, 2.
- Consualia Iudi 1, 9, 6.
- Consules primi creati comitiis censiuriatis 1, 60, 4 de plebe quoque facere ut liceat rogatio 4, 1, 2 ut alter saltem de plebe esset, lex lata 6, 85, 5 P. primus de plebe 6, 42, 9 P. duo patricii 7, 17, 13; 7, 18, 10; 7, 19, 6; 7, 22, 2; 7, 28, 10 primum duo plebei 23, 31, 13 consules reficiendi ut populo ius esset belli temporibus 27, 6, 7 iterum fieri lex vetabat P. 56 consul ante iustos annos Scipio P. 50 se ipsi renuntiant Cinna et Marius P. 80 in biennium Cinna et Carbo P. 83 unus consul Carbo ibid. ante annos viginti per vim creatus C. Marius P. 86 ante quaesturam cos. Cn. Pompeius P. 97 idem a senatu factus solus et absens P. 107 annorum novemdecim C. Octavius P. 119 immolant Iovi singulis bubus ineuntes magistratum 41, 14, 7 maioribus hostiis litant 31, 5, 3 cos. a dictatore iussus se abdicare 3, 29, 2 ad dictatorem sine lictoribus venit 22, 11, 5—6 a consule uno dictator dici potest 22, 8, 5 cf. 2, 18, 5 unus in urbe fasces habet 2, 1, 8 primi omnia iura regia habent ibid. a tribunis pl. in carcerem ducti P. 48; P. 55 iis minantur vincula tribuni pl. ni senatui pareant 4, 26, 9 inter consules senatumque contentiones 42, 10, 9—15 intercedunt Sctis 38, 42, 9; 38, 43, 14 consulis decreta senatus rescindit 42, 8, 5 indicunt quo convenient senatores convocati 23, 32, 3 cf. 36, 3, 3 ab urbe proficiscuntur paludati cum lictoribus 31, 14; 36, 3, 14 vota nuncupant 31, 14 in consulum verba iurant milites quamquam per dictatorem conscripti 2, 32 dilectum habent 3, 11; 4, 1, 6 iis libera potestas facta supplendi exercitus et eligendi 27, 38, 9 ius habent templi dedicandi 9, 46, 6 alterum Latinum esse petunt Latini 8, 4 Campanum Campani 23, 6, 6 Consulares legunt dictatorem 2, 18, 5.
- Consulatus ortus ex domo Iunia 2, 5, 7 initus Kal. Sextilibus 3, 6 a d. III Idus Sext. 3, 8, 3 Id. Decembr. 4, 37, 3 Id. Martii 22, 1, 4; 31, 5, 2

- Ianuarius P. 47 cf. F. 12 e  
stura petitus 32, 7, 9 ante in-  
aetatem datus P. 50 eidem  
iterum delatus P. 56 per com-  
es annos continuatur P. 67.  
nebra Etruscorum urbs vi ca-  
i, 4, 9.  
stania Hispaniae civitas F. 19.  
ebia Hispaniae urbs deditur  
33, 2 a Sertorio expugnata  
ebia quae Leucada appellatur  
ebianses F. 19.  
ium novo populo petitur a vi-  
gentibus 1, 9, 2 de conubio  
um et plebis rogatio 4, 1 per-  
4, 6, 43 P. conubia Latinis po-  
inter se adempta 8, 14, 10  
icis 9, 43, 24 Macedonibus 45,  
10 conubium vetustum cum  
panis 23, 4, 7.  
ntus a praetore Romano acti  
3, 9.  
vium publicum 22, 1, 10.  
atio tribunorum pl. 2, 33, 2;  
9 pontificis max. 39, 46; 40,  
2 pontificum 40, 42, 11 trium-  
pulis ib. 7 decemviri sacro-  
ib. 12 auguris ib. 13.  
s palus 33, 29, 6.  
us in pretio esse coepit 39, 6, 9.  
colonia Latina ad Auruncos  
it 2, 16, 8; 2, 22, 2 militiam de-  
at 27, 9, 7 poenas dat 29, 15  
nus ager 8, 19, 5; 26, 8, 11.  
esium ab Antiocho oppugna-  
33, 20, 4.  
mons altissimus Oetae 36, 30,  
Aetolis occupatus 37, 4, 7.  
o urbs a Coriolano Romanis  
pta 2, 39, 4 iis dedita 3, 28, 11  
tur 3, 30, 8; 3, 66, 6.  
o Hispaniae urbs expugnata  
2.  
o patruelem fratrem superat  
mine de imperio inito 28, 21,  
ra 27, 15, 7 cf. Coreyra.  
ra 26, 14, 11 et 16; 27, 15, 7;  
2, 4.  
raei 38, 11, 5; 45, 43, 10.  
benses a Caesare deficient  
1.  
Coreli Thraecum gens 38, 40, 7.  
Corfinium urbs a Caesare capta  
P. 109.  
Corinthus 28, 7, 16 obpugnatur a  
L. Quinctio 32, 23, 3 compes Grae-  
ciae 32, 37, 4 a Philippo firmatur  
praesidio 33, 14, 2 Achaeis reddi-  
tur praeter arcem 33, 31, 11 ibi  
concilium 34, 22, 6; 34, 48, 2 Acro-  
corinthus Achaeis redditur 34, 50,  
8; 42, 16, 6 urbs praeclara ante ex-  
cidium 45, 28, 2 diruta quam obrem  
P. 52.  
Corinthiacus sinus 26, 26, 2; 28,  
7, 18.  
Coriolanus vd. C. Marcius.  
Corioli Volscorum urbs 2, 33, 5 in-  
censa, capta ib. 9 P. Romanis a  
Coriolano adempta 2, 39, 3.  
Cormasa urbs 38, 15, 7.  
Cornelia tribus 38, 36, 9.  
Cornelia gens 38, 58, 3.  
Cornelia venefica suo ipsius medi-  
camento epoto perit 8, 18, 9.  
Cornelia Pompei uxor Cypron fugit  
P. 112.  
A. Cornelius quaestor diem dicit M.  
Volscio 3, 24, 3.  
A. Cornelius pont. max. 4, 27.  
A. Cornelius trib. m. c. p. 6, 36, 6  
iterum 6, 42, 3.  
C. Cornelius vates Patavinus F. 33.  
Cn. Cornelius cos. a classe Punica  
circumventus fraude capitur P. 17.  
Cn. Cornelius legatus ad Philippum  
33, 35, 3.  
Cn. Cornelius flamen Dialis 41, 28, 7.  
L. Cornelius cos. Sardos et Corsos  
Hannonemque vincit P. 17.  
L. Cornelius legatus ad Antiochum  
33, 39 ad Ptolemaeum 33, 41, 2.  
L. Cornelius duumvir navalis 41, 1, 3.  
M. Cornelius trib. m. c. p. 6, 36, 6;  
6, 42, 3.  
P. Cornelius dictator 4, 57, 6.  
P. Cornelius trib. m. c. p. 5, 26, 2.  
P. Cornelius trib. m. c. p. 6, 1, 8.  
P. Cornelius trib. m. c. p. 6, 11.  
P. Cornelius praefectus orae mariti-  
mae Campaniam vastat 9, 38, 2.  
Ser. Cornelius cos. 2, 41, 12.  
Ser. Cornelius flamen Quirinalis  
moritur 3, 32, 3.  
Ser. Cornelius trib. m. c. p. 6, 36, 3.

- Ser. Cornelius trib. m. c. p. 6, 38, 2.  
 Ser. Cornelius cos. 10, 1.  
 Ser. Cornelius trib. mil. 29, 2, 8.  
 A. Cornelius Arvina dictator 8, 38  
 Samnites devincit 8, 38—39.  
 A. Cornelius Arvina fetialis pacis  
 Caudinae sponsores Samnitibus  
 tradit 9, 10, 9.  
 P. Cornelius Arvina cos. 9, 42, 10  
 Samnites vincit 9, 43, 20 eo cen-  
 sare lustrum conditum 10, 47, 2.  
 P. Cornelius Asina interrex 22, 34  
 omnes exercitus ad urbis praesi-  
 dium revocandos censet 26, 8, 2.  
 Cornelius Barbatus pont. max. cogi-  
 tur verba dedicandae aedi praeire  
 9, 46, 6.  
 Cn. Cornelius Blasio praetor Sici-  
 liam sortitur 34, 43, 7.  
 Cn. Cornelius Blasio 33, 27 cf. Cn.  
 Corn. Lentulus.  
 P. Cornelius Blasio legatus 43, 5, 10  
 quinquevir liti diiudicandae 45,  
 13, 11.  
 P. Cornelius Calussa pont. max.,  
 cum sella curuli non sedisset 25,  
 5, 4.  
 L. Cornelius Caudinus aed. cur. 27,  
 21, 9.  
 P. Cornelius Caudinus 26, 48, 9.  
 Cornelius Cethegus paludes Pom-  
 ptinas siccant P. 46.  
 (Cornelius) Cethegus cum Catilina  
 coniurat P. 102.  
 C. Cornelius Cethegus procos. vin-  
 cit Hispanos 31, 49, 7 aed. cur.  
 creatus Romam redit 31, 50, 6 cos.  
 32, 27, 5 ei et collegae Italia de-  
 creta 32, 28, 8 Insubres vincit 32,  
 30 P. triumphat de Insubribus in  
 magistratu 33, 23, 4 censor 34, 44,  
 4 P. Matutae aedem dedicat quam  
 voverat 34, 53, 3 Carthaginem le-  
 gatus it 34, 62, 16 lustrum condit  
 35, 9.  
 L. Cornelius Cethegus P. 49.  
 M. Cornelius Cethegus pont. suffe-  
 ctus 25, 2, 2 aed. cur. ib. 6 comitia  
 habet pontifici maximo creando 25,  
 5, 2 praetor Apuliam sortitur 25, 41,  
 12 in Sicilia rem gerit 26, 21, 13 et 17  
 Marcelli gloriae obtreccat 26, 26, 8  
 eius exercitus dimissus 26, 28, 10  
 censor 27, 11, 7 lustrum condit 27,  
 36, 6 cos. 29, 11, 10 in Etruriam  
 missus 29, 13 iudiciorum terrore  
 Etruriam continet 29, 36, 10 pro-  
 rogato imperio Galliam obtinere  
 iubetur 30, 1, 7 Magonem vincit  
 30, 18 moritur 33, 42, 5.  
 M. Cornelius Cethegus legatus 43,  
 1, 12 triumvir coloniae 43, 17.  
 P. Cornelius Cethegus aed. cur. 89,  
 7, 8 praetor 39, 23, 2 iterum dicitur  
 praetor creatus esse 39, 32, 14  
 peregrinam sortitur 39, 38, 2 ei  
 utraque iurisdictio mandatur 39,  
 39, 13.  
 P. Cornelius Cethegus decemvir  
 agro dividendo 42, 4, 4.  
 L. Cornelius Cinna legatus Marsos  
 vincit P. 76 cos. perniciosas leges  
 fert P. 79 pulsus urbe Romae bel-  
 lum infert ibid. vocato Mario ur-  
 bem obsidet ibid. Ianiculo occu-  
 pato repellitur P. 80 in urbem re-  
 ceptus consulem se renuntiat ibid.  
 in biennium se creat consulem P.  
 83 ab exercitu suo, quem invitum  
 adversus Syllam ducebat, interfe-  
 ctus ib. cf. F. 181.  
 A. Cornelius Cossus trib. mil. Lartius  
 Tolumnii spolia opima fert 4, 19,  
 5 P. eius in triumpho gloria 4, 20,  
 2—3 trib. m. c. p. 4, 31 urbi prae-  
 est, dictatorem dicit 4, 31, 4 mag.  
 equit. ib. 5.  
 A. Cornelius Cossus cos. 4, 30, 4.  
 A. Cornelius Cossus cos. 4, 51.  
 A. Cornelius Cossus dictator 6, 11,  
 10 Volscos fugat 6, 13 Manlium Ca-  
 pitolinum per viatorem citat 6, 15  
 in carcerem mittit 6, 16 de Volscis  
 triumphat ib. 5.  
 A. Cornelius Cossus mag. equitum  
 7, 19, 10 iterum 7, 26, 12 cos. 7, 28,  
 10 in Samnites missus 7, 32, 2 ab  
 eo exercitus in iniquum locum ductus  
 P. Decii consilio servatur 7,  
 36 P. Samnites fundit ib. 12 P. De-  
 cium laudat donatque 7, 37 tri-  
 umphat 7, 38, 3 cos. 8, 17, 5.  
 Cn. Cornelius Cossus trib. m. c. p.  
 4, 49, 7 cos. 4, 54.  
 Cn. Cornelius Cossus trib. m. c. p.  
 4, 61, 4.  
 Cn. Cornelius Cossus trib. m. c. p.  
 4, 58, 6 iterum 5, 10 cf. 5, 12, 5.

- rnelius Cossus trib. m. c. p.  
 rnelius Cossus trib. m. c. p. 4.  
 rnelius Cossus trib. m. c. p.  
 rnelius Dolabella rex sacro-  
 27, 36, 5 moritur 40, 42, 8.  
 rnelius Dolabella duumvir na-  
 40, 42, 8 eum inaugurareregem  
 rum non vult pontifex max.  
 ad populum provocat ib. 9.  
 rnelius) Dolabella legem fert  
 vis tabulis P. 113 eius fraude  
 onius occisus 119 a senatu  
 s iudicatus ibid. Laudiciae  
 us moritur P. 121.  
 elius) Faustus dux Pompeia-  
 n occisus P. 114.  
 elius) Lentulus P. 95.  
 elius) Lentulus coniurat cum  
 ina P. 102.  
 rnelius Lentulus (Blasio 33,  
 ib. mil. in pugna Cannensi L.  
 um saucium protegere studet  
 9, 6 quaestor 25, 17, 7 Ti-  
 cho interfecto exercitui prae-  
 apuae succurrit consulibus 25,  
 aed. cur. 29, 11, 12 cos. 30,  
 ambitiose sibi Africam pro-  
 am petit ib. 7 Scto de pace  
 cedit 30, 43 in Hispaniam  
 is proconsul 31, 50, 11 ovans  
 n ingreditur 33, 27.  
 rnelius Lentulus augur 39,  
  
 rnelius Lentulus triumvir co-  
 e 32, 2, 7.  
 rnelius Lentulus cos. a Spar-  
 victus P. 96 eius aspera cen-  
 P. 98.  
 rnelius Lentulus cos. 8, 22, 8  
 itibus oppositus ib. 9 dicta-  
 i dicit 8, 23, 13 pacis Caudi-  
 accipiendae auctor 9, 4, 7 cf.  
 9.  
 rnelius Lentulus pont. max.  
 re sacro populum consulen-  
 censet 22, 10 moritur 25, 2.  
 rnelius Lentulus decemvir sam-  
 m 25, 2, 2 praetor Sardiniam  
 ur 25, 41, 12—13 legatus Mar-  
 27, 14, 4 moritur 42, 10, 6.  
 rnelius Lentulus a Scipione  
 Hispaniam accipit provinciam 28,  
 38 cum L. Manlio rebellantes Il-  
 getes comprimit 29, 3, 5 aed. cur.  
 absens creatus 29, 11, 12 ei proro-  
 gatur imperium in Hispania 29,  
 13, 2 iterum 30, 2, 7 cf. 30, 41, 5  
 reversus triumphum postulat 31,  
 20, 2 ovans urbem intrat ib. 6 cos.  
 31, 49, 12 Italiam sortitur 32, 1, 2  
 ei prorogatum imperium 32, 8, 3  
 praetor urbis servorum tumultus  
 comprimit 32, 26, 8 (errare videtur  
 Livius, cf. L. Cornelius Merula).  
 L. Cornelius Lentulus victoriae nuntius  
 Romam missus 44, 45, 3.  
 L. (Cornelius) Lentulus cos. F. 31 r.  
 P. (Cornelius) Lentulus a Caesare  
 captus et dimissus P. 109 cos. F.  
 28 q.  
 P. Cornelius Lentulus praetor 24,  
 9, 4 in Siciliam missus 24, 10, 5 ei  
 imperium prorogatur 24, 44, 4 ite-  
 rum 25, 3, 6.  
 P. Cornelius Lentulus praetor 29,  
 38, 4 Sardiniam sortitur 30, 1, 9  
 cum classe Vticam appellit 30, 36,  
 2 legatus in Graecia 33, 35, 2 in-  
 ter legatos ad Asiae res componen-  
 das 37, 55, 7 cos. 40, 18 procon-  
 sule provinciam obtinet 40, 36, 7  
 triumphat nullo bello gesto 40,  
 38, 9.  
 P. Cornelius Lentulus legatus mis-  
 sus in Cephallaniam 42, 37, 3 cf. ib.  
 7; 42, 56, 3.  
 P. Cornelius Lentulus iulustris iu-  
 venis consulem sequitur tribunus  
 mil. 42, 49, 9 aedilis ludos magni-  
 ficos facit 44, 18, 8.  
 P. Cornelius Lentulus a Paulo mis-  
 sus ad Perseum 45, 4, 7.  
 Ser. Cornelius Lentulus legatus in  
 Cephallaniam missus 42, 37, 1—3  
 cf. ib. 7 praetor 43, 11, 7 sortitur  
 Siciliam 43, 15, 3.  
 L. Cornelius Maluginensis cos. 3,  
 22 Romae ad praesidium remanet  
 ib. 3 Antiatium bellum an gesserit  
 dubitatur ib. 7 pro decemviris ver-  
 ba facit 3, 40, 8 certamen inter Ap.  
 Claudium et L. Valerium dirimit  
 3, 41, 4.  
 M. Cornelius Maluginensis decemvir  
 3, 35, 11 in Aequos missus 3, 41, 10.

- M. Cornelius Maluginensis cos. 4, 21.  
M. Cornelius Maluginensis censor  
suffectus 5, 31, 6 P. cf. 9, 34, 20.  
P. Cornelius Maluginensis trib. m.  
c. p. 4, 61, 4.  
P. Cornelius Maluginensis trib. m.  
c. p. 5, 16.  
P. Cornelius Maluginensis trib. m.  
c. p. 5, 36, 12.  
Ser. Cornelius Maluginensis trib. m.  
c. p. 6, 6, 3 iterum 6, 18 tertium 6, 22.  
Ser. Cornelius Maluginensis trib. m.  
c. p. 6, 27, 2.  
Ser. Cornelius Maluginensis mag.  
equit. 7, 9, 3.  
A. Cornelius Mammula propraetor  
litteras ex Sardinia ad senatum  
mittit 23, 21, 4 cf. 23, 32, 8; 23, 34, 10.  
A. Cornelius Mammula praetor 35,  
24, 6 Bruttios sortitur 36, 2, 6 cf.  
37, 2, 7.  
M. Cornelius Mammula legatus 42,  
6, 5.  
P. Cornelius Mammula praetor Si-  
ciliam sortitur 40, 35, 8.  
Cn. Cornelius Merenda praetor Sar-  
diniam sortitur 34, 43, 7.  
P. Cornelius Merenda ambit consu-  
latum 22, 35.  
Cn. Cornelius Merula inter legatos  
ad res Asiae componendas 37, 55, 7.  
L. Cornelius Merula praetor urba-  
nus 32, 7, 13 et 32, 8, 5 (cf. L. Cor-  
nelius Lentulus 32, 26, 8) triumph  
coloniae 34, 45, 5 cos. 34, 54, 2 ei Gal-  
lia evenit 34, 55, 6 Boios proelio  
vincit 35, 5 de eius temeritate lit-  
terae privatim Romam missae 35,  
6, 9 frustra triumphum postulat  
35, 8, 3.  
P. Cornelius Rufinus dictator 8, 17, 3.  
P. Cornelius Rufinus consularis se-  
natu motus quod decem argenti  
pondo facti habet P. 14.  
P. Cornelius Scapula cos. 8, 22.  
Cn. Cornelius Scipio Calvus a fratre  
Publio in Hispaniam mittitur 21,  
32, 3 clementiae fama populos  
conciliat 21, 60, 4 Hannonem vin-  
cit ib. 7 Hasdrubalem insecutus  
Hergetes recipit 21, 61, 7 Auseta-  
nos ad deditionem cogit ib. 11 La-  
cetanos auxilium ferentes finitimis  
insidiis excipit ib. 8 in hiberna redit  
ib. 11 Hasdrubalis classem fundit  
22, 19, 11 progreditur ad Castulo-  
nensem saltum multis populis re-  
ceptis 22, 20, 12 cum Publio fra-  
tre communi consilio bellum gerit  
22, 22, 3 ipse terra, frater navibus  
23, 26, 2 Hasdrubalem vincunt 23,  
29 P. litteras Romam mittunt 23,  
48, 4 feliciter pugnant 23, 49, 10 et  
13 Iliturgim et Bigerram obsidione  
eximit 24, 41, 9 sqq. ad Mundam  
vulneratur 24, 42, 2 leotricula in  
aciem vectus configit ib. 5 a Cel-  
tiberis deseritur 25, 33, 7 tumulum  
occupat 25, 35, 7 sqq. eius mors  
25, 36, 13 P. desiderabatur ab Hi-  
spanis ib. 16 cf. P. Cornelius Scipio  
frater.  
Cn. Cornelius Scipio praetor 40, 44,  
2 peregrinam sortitur ib. 6.  
Cn. Cornelius Scipio pontifex suf-  
fectus 32, 7, 15 praetor Galliae  
partem sortitur 41, 8, 3.  
Cn. Cornelius Scipio Hispanus cos.  
41, 14, 4 ei sacrificanti hostiae  
iecur diffuit 41, 15 parte membro-  
rum captus discedit 41, 16, 3.  
L. Cornelius Scipio interrex 7, 21, 4  
cos. 7, 23.  
L. Cornelius Scipio cos. 10, 11, 10  
Etruscis vincit 10, 12, 6 pro praetore  
10, 25, 11 cf. 10, 26, 8.  
L. Cornelius Scipio legatus 10, 40, 7.  
L. Cornelius Scipio (Asiaticus 37,  
58, 6 P. Asiagenes 39, 44) a Publio  
fratre ad Orongin urbem expa-  
gnandam mittitur 28, 3, 2 eam ca-  
pit ib. 13 Romam mittitur 28, 4, 4  
cf. 28, 17 Messanae in praesidio  
relictus 29, 7, 2 fratrem in Africam  
sequitur 29, 25, 10 Romam legatus  
it 30, 38, 4 praetor 34, 54, 2 Sici-  
liam sortitur 34, 55, 6 consulatum  
frustra petit 35, 24, 4 legatus ex  
Graecia 36, 21, 7 cos. 36, 45, 9 ei  
Asia decreta 37, 1, 10 P. Aetolis  
indutias dat 37, 7, 6 per Macedo-  
niam et Thraciam ducit ib. 16 ad  
Hellas pontum 37, 33, 4 prope ho-  
stem castra ponit 37, 38, 2 eum  
aggredi consuevit 37, 39, 5 ad Ma-  
gnesiam vincit 37, 41, 2 sqq. P.  
Asiaticum se appellari vult 37, 58,  
6 P. triumphat 37, 59, 2 fratre reo

absente morbum excusat 38, 52, 3 tribunos appellat ib. 8 legis Petiliae dissuasor 38, 54, 8 peculatus damnatur 38, 55, 5 P. eius fiducia ib. 11—13 eius statua in monumento Scipionum 38, 56, 4 cf. 8 sqq. cum in carcerem duceretur, Ti. Gracchus intercedit 38, 57, 3 P. in carcerem duci coeptus 38, 58, 2 pro eo verba facit P. Nasica ib. 3 intercedit Ti. Gracchus 38, 60, 4 in eius bona quaestores missi ib. 8 P. pecuniam a cognatis collatam non accipit ib. 9 P. ludos facit 39, 22, 8 censuram petit 39, 40, 2 ei equus ademptions 39, 44 cf. 39, 56, 7.

L. Cornelius Scipio praetor peregrinus 41, 21 et 41, 27, 2 senatu motus ibid.

L. Cornelius Scipio quaestor 45, 44, 7.

L. Cornelius Scipio cos. P. 85 eius milites ad Syllam transeunt ibid.

L. (Cornelius) Scipio cos. F. 18 m.

M. Cornelius Scipio praetor 41, 14, 5 provinciam iureiurando recusat 41, 15, 10 senatu motus 41, 27, 2.

P. Cornelius Scipio mag. equit. 5, 19, 2 trib. m. c. p. 5, 24 interrex 5, 31, 8 iterum 6, 1, 8.

P. Cornelius Scipio ex primis aedilibus 7, 1, 2 mag. equit. 7, 24, 11.

P. Cornelius Scipio dictator 9, 44.

P. Cornelius Scipio cos. 21, 6, 3 ei Hispania evenit 21, 17 mari pervenit Massiliam et castra ad Rhodanum locat 21, 26, 3 trecentos equites speculatum mittit ib. 5 castra Hannibalis deserta videns ad naves redit 21, 32, 2 Genuam repetit ib. 5 ad Padum festinat 21, 39, 3 ad Ticinum milites cohortatur ib. 10 flumen traicit 21, 45, 3 speculatum profectus et vulneratus a filio defenditur 21, 46, 7 P. redit ad Padum 21, 47, 2 dein ad Trebiam 21, 48, 4 cum collega dissentit dilaturus proelium 21, 52, 7 Placentiam ducit clade ad Trebiam accepta 21, 56, 9 in Hispania communi consilio cum fratre rem gerit 22, 22, 3 ipse navibus, terra frater 23, 26, 2 Hasdrubalem vincunt 23, 29 P. litteras Romam mit-

tunt 23, 48, 4 Syphacem sibi conciliant 24, 48, 2 P. iis provincia prorogatur 25, 3, 6 Indeibili obviam profectus ab adsecutis a tergo hostibus caeditur cum exercitu 25, 34, 11 P.

P. Cornelius Scipio P. F. Africanus ob egregiam victoriam de Poenis appellatus 21, 46, 8 P. patrem servat ad Ticinum ib. 7 P. trib. mil. 22, 53, 2 ad eum summa imperii ultro a militibus delata ib. 3 nobiles adulescentes coniurantes de relinquenda patria iurare cogit, non deserturos ib. 9 P. aed. cur. ante iustam aetatem 25, 2, 6 P. omnium consensu pro consule in Hispaniam missus 26, 18, 9 P. eius indoles et stirps divina 26, 19 P. Emporiis copias exponit ib. 11 exercitum adloquitur 26, 41, 2 Carthaginem novam adgreditur 26, 42, 3 milites oratione incendit 26, 43, 3 quingentos per stagnum in urbem ducit 26, 45, 7 P. ingenti praeda potitur 26, 47 sqq. milites collaudat doneque 26, 48 obsides benigne curat 26, 49 captivam sponso cum dote restituit 26, 50 cura habita exercitus et urbis Tarracoenem proficiscitur 26, 51, 9 ei imperium prorogatum, donec revocatus foret 27, 7, 17 socios navales exercitui terrestri addit 27, 17, 6 Hasdrubalem vincit ad Baeculam 27, 18 P. regium nomen aspernat 27, 19, 4 Massivam dimittit cum donis ad Masinissam ib. 8 P. Silanum mittit adversus Hannonem 28, 15 contra Hasdrubalem profectus Lucium fratrem relinquit 28, 3, 2 cf. 28, 13, 4 pugnae ordinem mutans hostem fallit 28, 14, 6 vincit 28, 14—15 eius ductu quinto anno postquam provinciam accepit in Hispania debellatum 28, 16, 14 P. in Africam traicit ad Syphacem 28, 17, 12 P. uno lecto cum Hasdrubale accumbit 28, 18, 5 P. foedere icto cum Syphace redit ib. 12 P. Niturgin aggreditur 28, 19, 4 milites suo periculo inflammat ib. 17 urbe capta Castulonem ducit 28, 20, 8 munus gladiatorium



in honorem patris patruque edit 28, 21 P. gravi morbo implicitus 28, 24 exercitum seditiosum adloquitur 28, 27 seditionem opprimit 28, 29, 12 P. Ilergetes et Lacetanos rebellantes vincit 28, 33 pecuniam iis imperat 28, 34, 11 eius maiestas corporis et habitus vere virilis 28, 35, 6 cum Masinissa amicitiam iungit ib. 12 P. Gaditanos in dicionem accipit 28, 37, 10 P. Romam redit 28, 38 res gestas in senatu exponit ib. 2 creatur cos. ib. 6 P. centum boves in Capitolio sacrificat ib. P. ei Sicilia provincia extra sortem data ib. 12 eius oratio in senatu de Africa provincia sibi designanda 28, 43, 2 ei Sicilia data permissumque, ut in Africam traiceret 28, 45, 8 P. classem aedificat armatque ex voluntariis stipendiis ib. 13 trecentos Siculos cogit totidem iuvenes armis equisque instruere 29, 1 ad Locros recipiendos mittit 29, 6, 9 ipse aggressus Hannibale fugato urbem capit 29, 7 P. ibi seditionem militarem sedat 29, 9, 8 ei prorogatum imperium 29, 13, 3 eius mollitia et licentia in senatu insinuat 29, 19 ad eius culpam cognoscendam legatio missa a senatu 29, 20, 11 P. (cf. P. 29) purgatus infamia 29, 22 P. milites Syphacis defectionem celat 29, 24, 4 legiones Cannenses secum traicit ib. 12 quantas copias traduxerit 29, 25 eius transitus ib. 5 sqq. cum Masinissa Hannonem vincit caeditque 29, 34 P. ab Utica abscedere coactus hiberna communit 29, 35 P. ei prorogatum imperium, donec debellatum foret in Africa 30, 1, 10 bina hostium castra delet 30, 6, 6 P. hostes fugat 30, 8, 4 classem defendit 30, 10 Syphacem captum excipit 30, 13, 8 Masinissam castigat ob intemperantiam 30, 14, 4 P. donat et laudat 30, 15, 11 legatis Carthaginensibus pacis leges dicit 30, 16, 10 eum in Africa bellum gerere omnes tribus iubent 30, 27, 3 eius colloquium cum Hannibale 30, 30 P. aciem instruit 30, 33 Hannibalem

vincit ib. 12 sqq. pacis condiciones dicit 30, 37 ei imperium prorogatur 30, 40, 13 pacem dare ex decem legatorum sententia iubetur 30, 43, 3 Masinissae Syphacis regnum donat 30, 44, 12 ex Africa traicit 30, 45 triumphum agit clarissimum ib. 2 P. Africani cognomen accipit ib. 6 P. censor 32, 7, 2 repugnat quominus de Hannibale legati Carthagine querantur 33, 47, 4 cos. iterum 34, 42, 4 eius de bello Antiochi sententia 34, 43, 4 princeps senatus lectus 34, 44, 4 cf. 34, 48; 34, 54, 8 legatus in Africam 34, 62, 16 fratrem commendat consulatum petentem 35, 10, 5 eius colloquium cum Hannibale de summo imperatore 35, 14, 5 P. se fratri in Asiam legatum iturum dicit 37, 1, 9 P. causam quaerens relinquendi honeste Aetolici belli clemens Aetolis 37, 6, 5 Salius erat 37, 33, 7 a comitate quae sine luxuria caset non aversus 37, 7, 15 placabilis seditate gloriae 37, 34, 3 eius filius captus ab Antiocho ib. 4 ad eum legatus regis de pace missus ib. 8 eius responsum 37, 36, 3 aeger Elaeam deductus 37, 37, 6 ei filius redditus ibid. cf. 37, 45, 6—11 princeps senatus tertium lectus 38, 28, 2 a tribunis accusatus pecuniae captas 38, 50, 5 P. orationem magnificam habet de rebus a se gestis ib. 11 producta causa contionem avertit a tribunis memoria Hannibalis eodem die victi 38, 51, 5 P. in Litterinum concedit 38, 52 P. eius gratia Ti. Sempronius tribunus separatim decernit ib. 9 cf. 38, 53 Litterni moritur ib. 8 eius laudes ib. 9 cf. 38, 55, 2 in eius fine multa dubia 38, 56—57 eius mors 39, 52 P. cf. 44, 16, 10. P. Cornelius Scipio Africani filius augur 40, 42, 13. P. Cornelius Scipio Africanus censor 40, 51, 4. P. Cornelius Scipio Africanus Aemilianus naturalis L. Aemilii filius, adoptione Africani nepos 44, 44, 2 patrem comitatur in Graeciam 45, 27, 6 exemplo suo omnes ad mili-

- tiam incitat P. 48 trib. mil. provocatorem Hispanum occidit murumque urbis primus transcendit ibid. castellum Romanorum liberat P. 49 exercitum fugatum servat ibid. a Catone laudatus ibid. Masinissae regnum inter tres eius filios dividit P. 50 aedilitatem petens cos. creatur P. 50 ei extra sortem Africa datur P. 51 Hasdrubalis castris captis ipsa urbe potitur ibid. exemplo patris ludos facit ibid. triumphat P. 52 ei ultro defertur consulatus P. 56 cf. F. 14 f. Numantiam obsidens disciplinam effrenatam restituit P. 57 Antiochi dona in tabulas publicas referre iubet ibid. Numantiam captam delet P. 59 triumphat ibid. dissuadet rogationem Papiriam gravissima oratione ibid. mortuus in cubiculo inventus ibid. eius uxor Sempronia suspecta ibid.
- P. Cornelius Cn. F. Scipio Nasica** adolescens nondum quaestorius optimus vir a senatu iudicatus matrem Idaeam excipit 29, 14, 8 P. triumvir coloniae supplendae 31, 49, 6 aed. cur. 33, 25 praetor Hispaniam ult. sortitur 34, 43, 7 multa secunda proelia facit 35, 1, 3 Lusitanos proelio vincit ad Ilipam praetor ib. 5 consulatum petens repulsam patitur 35, 10, 2 sqq. cos. creatus 35, 24, 5 Italiam sortitur 36, 2, 2 ludis quos ipse voverat faciendis pecuniam a senatu postulat 36, 36 Idaeae aedem dedicat P. 36 cum Bois egregie pugnat 36, 38, 5 P. contra tribunum pl. obtinet, ut de solis Bois triumphet 36, 40, 10 procos. in Boios missus 37, 2, 5 censuram petit 37, 57, 10 cf. 38, 35, 4 ei Africani filia maior nupta 38, 57, 2 orationem habet pro L. Cornelio 38, 58, 3 censurae candidatus 39, 40, 2 triumvir coloniae 39, 55, 6 cf. 39, 56, 7 ab Hispanis patronus nominatur 43, 2, 5 Catoni adversatur suadenti bellum Punicum P. 48. 49 eo auctore theatrum destruitur P. 48.
- P. Cornelius Scipio Nasica** aed. ludos magnificos facit 44, 18, 8 a L. Paulo missus ad occupandas angustias 44, 35, 14 dissuadet de pugna differenda 44, 36, 9 ei respondet consul ib. 12 et 44, 38 Amphipolim missus 44, 46 ad depopulandos Illyrios 45, 33, 8 cos. Illyrios domat P. 47.
- P. Cornelius (Scipio) Nasica** Serapio cos. P. 55 unde Serapionis cognomen ceperit ibid. eo auctore Ti. Gracchus ab optimatibus occisus P. 58.
- P. Cornelius Scipio** consulatum ambit P. 107 Pompeianarum partium imperium accipit P. 113 a Caesare victus honestam mortem occumbit P. 114 cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
- P. Cornelius Sisenna** praetor urbanus 39, 45, 5.
- L. Cornelius Sulla** sv. Sylla quaestor C. Marii P. 66 Ariobarzanem in regnum Cappadociae restituit P. 70 legatus Samnites vincit P. 75 Hirpinos domat, Samnites vincit ibid. cos. adversatur Sulpicio et Mario P. 77 utrumque urbe expellit ibid. colonias deducit ibid. expugnat Athenas P. 81 Mithridatem bis vincit P. 82 Thracas vincit P. 83 ad eum legati Roma de pace missi ibid. pacem cum Mithridate init ibid. ad eum transeunt Fimbriae milites ibid. a senatu frustra exulum restitutionem postulat P. 84 in Italiam traiecto exercitu frustra pacem temptat P. 85 C. Norbanum vincit ibid. ad eum transit alterius consulis exercitus et nobilitas ex urbe ibid. cum Italicis foedus iungit P. 86 eius fiducia victoriarum ibid. C. Marium fundit et Praeneste obsidet P. 87 Romam recipit ibid. Carbonem ter vincit, Samnitibus victis victoriam crudelitate inquinat P. 88 dictator dictus leges fert P. 89 Q. Lucretium Ofellam occidi iubet ibid. Aesernia capta legionibus agros dividit ibid. mortuus in campo sepelitur P. 89 eius uxor Caecilia F. 15 cf. F. 15—17 et 181.
- P. Cornelius Sulla** praetor 25, 2, 5 urbanam et peregrinam sortitur

- 25, 3, 2 Apollini ludos facere iubetur 25, 12, 12 ei dilectus mandatur 25, 22, 4 consulibus litteras mittit ib. 11.
- P. Cornelius Sulla praetor sortitur Siciliam 39, 8, 2.
- Ser. Cornelius Sulla ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3.
- Cornicines quintae classi adscripti 1, 43, 7.
- Cornicula militiae praemia 10, 44, 5.
- Corniculana captiva mater Servii Tullii 4, 3, 12 cf. 1, 39, 5.
- Corniculum Latinorum urbs capta 1, 38, 5.
- Q. Cornificius P. Sestium in Africa vincit P. 123.
- Cornus Sardiniae urbs 23, 40, 5 receptaculum fugae a Manlio capta 23, 41, 5.
- Corolamus Boiorum regulus consullem vincit 33, 36, 4.
- Corona aurea Iovi a Latinis missa 2, 22, 2 aurea parvi ponderis a sociis lata 3, 57, 7 populi iussu Iovi lata 4, 40, 4 a Carthaginiensibus missa 7, 38, 2 a Saguntinis in Capitolio posita 28, 39, 16 Delphos missa ex praeda Hasdrubalis 28, 45, 12 ab Attalo missa 32, 27 cf. 43, 6, 6—7 ab exteris gentibus Romanorum latae 44, 14, 3 viginti millium aureorum a Rhodiis decreta 45, 25, 7 aurea dictatori ab exercitu data 3, 29, 3 Augusto decreta F. 53 ee. aureae et argenteae militiae praemia 10, 44, 3 cf. 7, 26, 10; 7, 37 civicas octo, murales duas profert Manlius 6, 20, 7 muralis aurea 23, 18, 7 de murali certamen 26, 48, 5 navali donatur primus Agrippa P. 129 obsidionalis graminea P. Decio datur 7, 32, 2 vallaris 30, 28, 6 coronatus populus Apollinarem spectat 25, 12, 15.
- Coronea Boeotiae 33, 29, 6 obsessa a Quinctio ib. 9.
- Coronaei 42, 44, 4 eorum ager vastatus 36, 20, 3 Persei partibus favent 42, 46, 9 pro iis SC. factum 43, 4, 11.
- Corone urbs 39, 49.
- Corragus Macedonae castellum Apustius capit 31, 27, 2.
- Corragus Macedo 38, 13, 3.
- Corragus Eumenis praefectus 42, 67, 4.
- Corribilo Hispaniae nobilis regulus captus 35, 22, 5.
- Corsica P. 17; 22, 31; 30, 39, 2; 42, 1, 3.
- Corsi a L. Cornelio victi P. 17 subacti P. 20 cf. 21, 61, 4 victi obsides dant 40, 34, 12 acie victi 42, 7 cum iis bellum P. 46.
- Cortona Etruriae caput 9, 37, 12; 22, 4.
- Cortonenses montes 22, 4, 2.
- Cortuosa Etruscorum urbs vi capta 6, 4, 9.
- Ti. Coruncanus primus de plebe pont. max. P. 18.
- Corvus M. Valerium cum Gallo pugnantem adiuvat 7, 26, 3 P. inde Corvi cognomen ib. 12 P.
- Corycum Teiorum promunturium 37, 12, 10; 37, 29, 7.
- Corycus Ciliciae urbs capta ab Antiocho 33, 20, 4.
- Corycus portus 36, 43, 13.
- Corylenus urbs 37, 21, 5.
- Cos ab Atto Navio discissa 1, 36, 4.
- Cosani fidem Romanis servant 27, 10, 7 colonos novos petentes non impetrant 32, 2, 7 iis augetur colonorum numerus 33, 24, 8.
- Cosanus portus 22, 11, 6; 30, 39.
- Cosconius Samnites vincit P. 75.
- M. Cosconius trib. mil. in acie cadit 30, 18, 14.
- M. Cosconius praetor Sordiscos vincit P. 56.
- Cossura insula P. 89.
- Cotto Bastarna nobilis 40, 57, 3.
- Cotton oppidum 37, 21, 5.
- Cotys Odrysarum rex Persei partes sequitur 42, 29, 12 in eius exercitu 42, 51, 10 Scuthis filius ibid. cf. 42, 57, 6 laevo cornu praest 42, 58, 6 cum donis ad suum regnum tutandum dimissus 42, 67, 4—5 ex pugna Pydnensi fugit 44, 42, 3 cf. 45, 6, 2 filium captivum obsidibus missis a Romanis petit 45, 42, 6 coactus Perseum se bello iuvisse proficitur ib. 7 ei filius remissus ib. 12.
- Cous 37, 16, 2.
- Cranii 38, 28, 6,

- Thessaliae urbs ab Antiocho 36, 10; 42, 64, 7.  
 s. cf. Claudii et Licinii.  
 stinus F. 32.  
 aurea Apollini Delphos 5, 25, 10.  
 is 35, 26, 5.  
 ori debitor fama et corpore acit 6, 34, 2 cf. 8, 28, 9.  
 ste Larisa urbs 31, 46, 12.  
 ra flumen 2, 49, 8 ad Crementii caesi 2, 50 P.  
 na colonia deducta P. 20 cf. 2; 21, 56, 9 a Gallis oppugnata 31, 10, 3 cf. 34, 22, 3 eo novius ducti 37, 46, 10.  
 aenses Romanis fidem servari 7, 10, 7 agrum suum a Gallis queruntur 28, 11, 10 discedunt in urbem redire coguntur 32, consuli gratias agunt 33, 23 umpho ib. 6 cohors Cremone 44, 40, 6.  
 nis iugum 21, 28, 7.  
 urbs 37, 21, 5.  
 Antigoniensis praefectus Perseus 32, 7.  
 4, 35, 9; 37, 60, 2 eo legati missi 42, 35, 7 cf. F. 25.  
 luit 24, 10, 7.  
 ses sexcenti inter auxilia Romanorum 24, 30, 13 in exercitu Philippi 31, 35 a Nabide auxilia dati ibi 32, 40, 4 in exercitu Romanorum 33, 3, 10; 37, 39, 10; 42, 35, 6 vide conducti 34, 27, 2 auxilium in exercitu Achaeorum 35, Antiochi in exercitu 37, 40, 8 ibi praetoris minas non timet 37, 60, 5 eorum intestina seclit 25, 7 in exercitu Persei 7 armatus Creticus 42, 45, te senatus responsum ferunt, maior eorum numerus cum eo militabat quam cum Romanis 43, 7 quingenti regem fuum comitantur 44, 43, 8 Mithridatum vincunt P. 97 adversus illum gerit Q. Metellus P. 98 iis leges datae a Metello P.  
 Ascanii mater 1, 3, 2.  
 Thespiensium emporium 36, Crito Boeotius Philippi legatus 23, 39, 3.  
 Critolaus Achaeorum dux victus mortem sibi consciscit P. 52.  
 Crixus gladiatorum dux P. 95 caesus cum exercitu P. 96.  
 Croton 1, 18, 2 urbs praeter arcem a Bruttis expugnata 23, 30, 7 cf. 24, 2, 10 eius situs 24, 3 Poenis arx relinquitur ib. 15 cf. 26, 39, 7 eo colonia deducta 34, 45, 4 Graeci habebant ibid.  
 Crotonienses ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12 Locros abeunt urbe capta a Bruttis et Hannone 24, 3, 15 Crotoniense bellum 29, 18, 16 in agro Crotoniensi pugna 29, 36, 4 P.  
 Crustumium colonia deducta 1, 11, 3 capta 1, 38, 4 Crustumeria capta 2, 19, 2 Crustuminus ager fertilis 1, 11, 4.  
 Crustumina tribus 42, 34, 2.  
 Crustumini Romam veniunt invitati 1, 9, 8 ob raptas filias bellum inferunt et vincuntur 1, 11, 3.  
 Crustumini montes 5, 37, 7.  
 Cuballum 38, 18, 5.  
 Culchas Hispaniae regulus auxilia praebet Scipioni 28, 13, 3 in armis 33, 21, 7.  
 Culleus P. 68 insutus in culleum matricida P. ibid.  
 Cumae frumentum Romanis praebent 2, 9, 6; 4, 25, 4 ibi frumentum coemptum et retentum pro Tarquiniorum bonis 2, 34, 4 Cumarum tyrannus Aristodemus 2, 21, 5 ibi Tarquinius Superbus moritur ibid. antea Graecorum urbs, a Campanis capta 4, 44, 12 cf. 23, 15, 6 urbem aggreditur Hannibal 23, 36, 7 ager vastatur 24, 13, 16 cf. 25, 7, 8; 27, 23, 2; 30, 38, 8.  
 Cumani Ariciam a Porsina obsesam adiuvant 2, 14, 6 iis civitas sine suffragio data 8, 14, 11 Chalcide Euboica originem trahunt 8, 22, 5 municipes Cumani fiunt Campani equites 23, 31, 10 a Campanis tentati consuli fraudem nuntiant 23, 35, 10 eis permissum ut Latine loquerentur 40, 42, 13 Cumanus Apollo 43, 18, 4.

- Cumanae aquae 41, 16, 3.  
 Cuneus Macedonum, phalanx ab ipsis appellatus 32, 17, 11 cunei Latinorum in acie 8, 10, 6 Hispanorum 39, 31, 3.  
 Cuniculorum usus in oppugnationibus 4, 22, 4; 5, 19, 10 transversii hostium cuniculos excipientes 23, 18, 9 Macedonum cuniculi 36, 25, 4 cf. 38, 7, 6.  
 P. Curatius trib. pl. 5, 11, 4.  
 Cures Sabinorum urbs 1, 13, 5 inde Quirites nomen ibid.  
 Curiae triginta a Romulo institutae 1, 13, 6 P. iis raptarum mulierum nomina data ibid. curia Fautia 9, 38, 15 Hostilia 1, 30, 2; 5, 55 Pompei P. 116; F. 46 u in curia P. Clodii corpus a plebe crematum P. 107.  
 Curciata vd. comitia et lex.  
 Curiatii trigemini Albani 1, 24 certamine cum Horatii inito cadunt 1, 25, 3—12 nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.  
 Curiatius trib. pl. P. 55.  
 P. Curatius cos. 3, 22 decemvir 3, 33, 3.  
 Curio maximus primus de plebe 27, 8, 3.  
 M. Curius trib. pl. comitia impedit 32, 7, 8.  
 Curius Dentatus cos. Samnites et Sabinos vincit P. 11 de iis bis in eodem magistratu triumphat ibid. in dilectu habendo acer P. 14 Pyrrhum Italia expellit ibid.  
 Currus cum corona aurea Augusto decretus F. 53 ee currus falcati Antiochi 37, 41, 5 cf. F. 2.  
 C. Curtius cos. 4, 1 comitia habens tribunis militum creandis parum recte tabernaculum capit 4, 7, 3.  
 M. Curtius equo insidens in specum fori se immittit 7, 6, 5 P.  
 Curtius lacus a Mettius Curtio appellatus 1, 13, 5 immo a M. Curtio 7, 6, 5.  
 Curules magistratus cum nulli essent in republica, interrex creatus 4, 7, 7 nullos creari patiuntur tribuni pl. 6, 35, 10 duos magistratus, praesertim curules unus simul gerere non potest 39, 39, 4 curulis sella ab Etruscia sumpta 1, 8, curules equi 24, 13, 10  
 Cusibi Hispaniae urbs 35, 22, 7.  
 Cutiliae 26, 11, 10.  
 Cutina Vestinorum urbs capta 29, 13.  
 Cyathus Sames arx 38, 29, 10.  
 Cyclades insulae 34, 26, 11; 44, 2 inter Cycladas fretis maiori et minoribus divisas regio verissima est 36, 43.  
 Cyliadas Achaeorum praetor 31, 10 perperam in regiis adsertoribus habitus Philippo lib resistit 31, 25, 9 factionis Macedoniae princeps expellitur 32, 1 exul apud Philippum 32, 32, 10  
 Cydas Gortyniorum dux in exercitu Romano 33, 3, 10.  
 Cydas Cretensis Persei nuntius 13, 9 ex intimis Eumenis 44, 24  
 Cydonia Cretae urbs obsessa P. expugnata P. 99.  
 Cydoniatae 37, 60, 3.  
 Cyllarabis gymnasium Argivum 26, 2.  
 Cyllene 27, 32, 2.  
 Cyme deficit ad Antiochum 37, 15.  
 Cymaei 38, 39, 8.  
 Cymine oppidum 32, 13, 10.  
 Cynosarges Herculis templum Atenis 31, 24, 17 a Philippo incensum ib. 18.  
 Cynoscephalae tumuli 33, 7, 3 pugna ib. sqq.  
 Cynus Emporium Locridis 28, 6.  
 Cyparissia 32, 21, 23.  
 Cyphaera Thessaliae castellum 13, 14.  
 Cyprius vicus Romae 1, 48, 4.  
 Cyprus 33, 41, 6; 45, 11, 9 eam dedi vult Antiochus ib. 11 eo fu Ptolemaeus P. 59 provincia fit 104 cf. P. 112.  
 Cypsela a Philippo capta 31, 16, 38, 40, 5.  
 Cyrenae 23, 10, 11; 34, 62, 10 Aegypto seiunctae P. 47 cf. P. Romanis a Ptolemaeo Apionetae liberae esse iubentur P. 70.  
 Cyretiae Philippo adeptae 31, 5 a Menippo captae 36, 10, 5, 36, 13, 4 a Perseo captae 42, 53

funditores 37, 40, 9.  
inter auxilia Eumenis 42,  
Persarum rex 9, 17, 6.  
insula Macedonum prae-  
enetur 31, 15, 8; 31, 45, 9.  
41, 20, 7 ibi Prytaneum  
P. 95.  
a navis 31, 17, 6.  
a castellum 37, 22, 3.  
35, 38, 5 in Antiochi exercitu  
3.  
tae victi et domiti, quia Illy-  
astaverant P. 47 subacti P.  
rum subacti P. 131 domiti  
iterum P. 141.  
ata Hieronis filia, Adrano-  
xor maritum revocat ad affe-  
um regnum 24, 22, 8 eum sti-  
24, 24, 2 necatur 24, 25, 11.  
pus Lacedaemonius missus  
usis ad Philippum a Romanis  
ur 25, 23, 8 de eius redem-  
agitur ib. 10.  
rgi decem magistratus Achae-  
32, 22, 2; 38, 30, 4.  
s dux Eumenis 44, 28, 4.  
les Argivus maioris animi  
consilii adulescens praesi-  
Nabidis expellere conatur 34,  
a Lacedaemoniis circumven-  
interfectus ib. 11.  
ritus praetor Aetolorum pe-  
ut fama est, a Philippo ac-  
consilium de bello differt 31,  
etolos ad bellum excitat 31,  
Aetolos castigando deterret,  
inus in Aegypto militent 31,  
ad Nabim missus 35, 12, 6—7  
or Aetolorum Quintio belli  
tum poscenti superbe respon-  
33, 9 Romanis traditur 36,  
in lautumias coniectus 37,  
carcere effugiens priusquam  
rehenderetur gladio se trans-  
7, 46, 5.  
eles Aetolorum legatus 38, 8  
9, 2.  
ni populus immunitate donati  
14.  
e 33, 49, 6.  
Epirotarum praetor 29, 12, 11.  
ni 26, 25, 3 in Macedoniam

effusi 27, 33 cf. 28, 8, 14 ex Mace-  
donia redeuntes ab Athenagora  
turbantur 31, 43 a Philippo re-  
puli 33, 19 cf. 38, 16 gens infestis-  
sima Macedonum a Bastarnis pe-  
titur 40, 57, 5 ab iis vincitur 41, 19,  
9 cf. 43, 18, 2 frustra Paeoniam  
repetunt 45, 29, 12 iis salis com-  
mercium datum ib. 13 omnibus  
libertas data ib. 12 cum iis bellum  
P. 92 domiti P. 95 confertim et  
pugnant et cedunt 31, 43, 3.  
Dardanus urbs 37, 9, 7; 37, 37 Ro-  
manae originis gratia liberatur 38,  
39, 10.  
Darius Persarum rex 9, 17, 6.  
Darsa urbs 38, 15, 8.  
Dasius Brundisinus corruptus auro  
Clastidium Hannibali tradit 21,  
48, 9.  
Dasius Altinius Arpinus Romanus  
pollicetur se Arpos proditurum  
esse 24, 45 auctor fuerat descen-  
scendi ad Hannibalem ib. 2 custo-  
dia servatur ib. 9 eius familia ab  
Hannibale combusta ib. 14.  
Dasius Salapiae princeps Hannibali  
amicus 26, 38, 6 a Blattio aemulo  
proditionis insinualur apud Han-  
nibalem ib. 9.  
Dassarenses Illyrii 45, 26, 14 iis  
vectigal impositum ibid.  
Dassaretii 27, 32, 9; 31, 33, 4; 36,  
10, 10 accersunt praesidium Ro-  
manum 42, 36, 9; 45, 26, 13.  
Daulis urbs capta a Flaminio 32,  
18, 7.  
Debitoris bona, non corpus ut obno-  
xium esset creditori lege cautum  
8, 28, 9 cf. creditores.  
Decembri mense Saturnalia 22, 1,  
19 Idibus consulatus initus 4, 37, 3  
census actus 44, 16, 8.  
Decemviri legibus scribendis creati  
nullo alio magistratu 3, 32, 6 P.  
sine provocatione ibid. moderate  
se gerunt 3, 33, 9 P. decem tabu-  
larum leges in contione proponunt  
3, 34 P. denuo creati 3, 35, 11 P.  
eorum saevitia 3, 36, 5 duas tabu-  
las adiciunt 3, 37, 4 P. magistra-  
tum deponere nolunt 3, 38 P. pri-  
mum senatum advocant ib. 6 ma-  
gistratu se abdicant 3, 54, 6 P.

- exilii causa solum vertunt 3, 58, 10 P. bona eorum publicata ibid. iudices 3, 55, 7 iis qui nocuisset, eius caput Iovi sacrum ibid. sacrorum ut ex parte de plebe crearentur lex lata 6, 42, 2 interpretes carminum Sibyllae et antiatites Apollinaris sacri 10, 8, 2; 21, 62, 6; 22, 1, 16; 22, 9, 8 Ardeae maioribus hostiis sacrificant 22, 1, 19 lectisternium curant 22, 10, 9 sacrum facere iubentur 25, 12, 13 sacrificium imperant 27, 37, 11 pompam sequuntur ib. 13 de portento rogati 31, 12, 9 decernunt supplicationem 38, 44, 7 agro assignando 31, 49, 5; 42, 4, 4.
- Decidius Saxa Antonii legatus a Parthis victus P. 127.
- C. Decimius legatus in Cretam 42, 35, 7 praetor 43, 11, 7 peregrinam sortitur 43, 15, 3 legatus in Syriam et Aegyptum 44, 19, 13 eius moderata oratio ad Rhodios 45, 10, 10.
- L. Decimius legatus ad Gentium regem 42, 37, 2 suspicione pecuniae a regibus captae infamis 42, 45, 8.
- M. Decimius legatus in Graeciam 42, 19, 7.
- Num. Decimius Samnis proelium restituit Romanorum 22, 24, 11.
- Decimus quisque militum ad supplicium lecti ob ignaviam 2, 59, 11.
- M. Decius trib. pl. 9, 30, 4.
- P. Decius legatus Romam missus 45, 3.
- Q. Decius trib. pl. L. Opimium accusat P. 61.
- P. Decius Mus quinquevir mensarius 7, 21, 6 trib. mil. consilio animoque exercitum servat 7, 34—36 P. a consule laudatus donatusque 7, 37 centum boves donatos militibus dividit, qui cum eo fuerant ib. 2 corona graminea ab exercitu donatus ibid. cos. 8, 3, 5 ad Vesuvium prolegionibus semet ipse devovet 8, 9, 4 P. eius mors laudatur 8, 10, 1 et 10 (Muris cognomen P. 7 legitur, apud Livium P. Decius).
- P. Decius Mus. cos. 9, 28, 7 graviter aeger dictatorem dicit 9, 29, 3 legatus fortiter pugnat 9, 40, 12 cos. 9, 41 eius res gestae ib. 9 sqq. mag. equit. 9, 44 censor 9, 46, 14 pro lege Ogulnia disserit 10, 7—8 de plebe pontifex 10, 9, 2 cos. tertium 10, 14 Apulos vincit 10, 15 prorogato imperio Samnitium exercitum finibus expellit 10, 16, 2 Murgantiam uno die, secundum quosdam Romuleam quoque et Ferentinum capit 10, 17, 3—10 cf. ib. 11—12 cos. quartum 10, 22, 9 altercatione de provinciis orta eius cum Fabio concordia turbatur 10, 24, 2 devovens se pro legionibus pugnam adversus Gallos restituit 10, 28, 12—18 P. cf. 22, 60, 11.
- P. Decius Subulo triumvir coloniae 43, 17.
- Decumae duae frumenti exactae 36, 2, 12 Siciliae Sardiniaeque binae imperatae 37, 2, 12.
- Decuriae decem patrum 1, 17, 5.
- Decuriati equites 22, 38, 3 decuriatus equitum ibid.
- Decurrit exercitus in armis 26, 51, 4; 39, 22, 2.
- Dedicatur templum 2, 8, 6 P.; 2, 21, 2; 2, 42, 5; 4, 29, 7; 7, 20, 9 consulis et imperatoris est dedicare templum 9, 46, 6 dedicare non licet nisi senatus iussu et tribunorum pl. partis maioris ib. 7.
- Dediti num venditi sint 7, 27, 9.
- Dediticii 7, 31, 4.
- Deditionis formula 1, 38, 2; 7, 31, 3.
- Defectus solis 22, 1, 9; 30, 38, 8; 30, 2, 12; 37, 4, 4; 38, 36, 4 lunae 26, 5, 9; 44, 37, 5 P.
- Deiotarus tetrarches Mithridatis duces caedit P. 94.
- Delium Boeotiae 31, 45, 6; 35, 50, 11 templum Apollinis est 35, 51.
- Delphi 1, 56, 5 Delphicum oraculum ibid.; 5, 15, 3 consulitur de placandis deis 22, 57, 5 eo corona ex praeda Hasdrubalis missa 28, 45, 12 cf. 29, 11, 5; 36, 11, 6 a Gallis quondam spoliati 38, 48, 2 cf. 41, 22, 5; 42, 15, 4 inclytum oraculum L. Paulus adit suisque status columnas inchoatas destinat 45, 27, 7.
- Delus insula Atheniensibus data 38,

- 30, 11 cf. 36, 43; aris insignibus statuarumque copia exornata 41, 20, 9 cf. 44, 28, 16 templi sanctitas quasi indutias praebet adeuntibus 44, 29, 2.
- Demarata cf. Damarata.
- Demaratus Corintho profugus Tarquinii Prisci pater, 1, 34, 2.
- Demetriacus sinus 28, 5, 18.
- Demetrias urbs 27, 32, 11; 28, 5, 2; 31, 24 compes Graeciae 32, 37, 4 a Romanis retinetur 33, 31, 11 inde praesidium deductum 34, 51, 3 ibi Magnetum concilium 35, 31, 3 Aetolorum facta 35, 34, 12 a Philippo recepta 36, 33, 6 eo praesidium Perseus mittit 44, 13, 5.
- Demetrium Phthiotidis 28, 5, 7.
- Demetrium portus Samothracae 45, 6, 3.
- Demetrius Pharius deposcitur a Romanis 22, 33, 3.
- Demetrius Philippi pater 31, 28, 2.
- Demetrius obses a Philippo patre traditur Quintio 33, 13, 14 cf. 33, 30, 10 in triumpho ductus 34, 52, 9 patri remissus 36, 35, 13 ad iram senatus deprecandam missus 39, 35, 2 eius honoris causa legati ad patrem missi veniam pollicentes 39, 47, 11 insignem similitudinem Philippi prae se fert 39, 53, 3 ei favent Macedones, invident pater fraterque ibid. fratris artificius patri suspectus 40, 5, 7 fratrem ludicro vincit 40, 6, 7 a Perseo parricidii inasimulatur apud patrem 40, 8 sqq. P. a criminibus se defendit 40, 12, 3 suspiciones vitare studet 40, 20, 5 a patre ablegatur 40, 21, 7 fratris in eum insidiae ib. 10 fugam ad Romanos molitur 44, 23, 2 falsis litteris T. Quintii accusatur 44, 24 iussu patris necatur ib. 7 P.
- Demetrius Seleuci filius Roma elapsus Antiochum puerum necat et in regnum recipitur P. 46 Ariarathem regno pellit P. 47 Andrisum Romam mittit P. 49 dum in ganea iacet Ammonius regnat P. 50 ab Alexandro occisus P. 52.
- Demetrius Demetrii regis filius patris percussorem bello interimit P. 52 ipse ob crudelitatem regno pul-
- sus ibid. Cleopatram Ptolemaei filiam uxorem duxerat ibid. ab ea occisus P. 60.
- Deminutio capitis 39, 19, 5.
- Democrates classis Tarentinae dux 26, 39, 6 Tarentini praesidii dux 27, 15, 15 fortiter pugnans occumbit 27, 16, 3.
- Dentes; pro ordine superiore dentium unum os continens habet Prusiae filius P. 50.
- Dentheleti Thracum gens 39, 53, 12; 40, 22, 9.
- Desudaba in Maedica 44, 26, 7.
- Desultores 23, 29, 5.
- Devotionis formula legesque 8, 9, 6—8; 8, 10, 11—14 verba praeit pont. max. 5, 41, 3 pontifex publicus 8, 9, 4 devovet se consulum alter 8, 9, 9; 10, 28, 18.
- Deuriopus Paeoniae regio 39, 53, 14.
- Dexagoridas praefectus Gythei pactus cum Romanis a Gorgopa interficitur 34, 29, 10.
- Diadema Caesari imponit Antonius P. 116.
- Diaeus Achaici motus auctor a L. Mummio victus P. 52.
- Dialis flamen 1, 20 ei unam noctem extra urbem manere nefas 5, 52, 13 iure vetusto sacerdotii fretus in senatum introit 27, 8, 7—10 in leges iurare non potest 31, 50, 7 apex dialis insigne eius 6, 41, 9.
- Dianae Ephesiae fanum inclitum 1, 45, 2 ei fanum Servius Tullius dedicat ibid. P. ei bos immolatur mirandae magnitudinis ib. 7 lectisternium factum 5, 13, 6; 22, 10, 9 Dianae aedes vota 39, 2, 8 dedicata 40, 52 eius templum Aulide 45, 27, 9 Abydi 31, 17, 5 Heracleae 36, 22, 8 Syracusis 25, 23, 14 Amarnthidis Dianae sacrum Eretriae 35, 38, 3 Tauropoli templum Amphipoli 44, 44, 4 Iucus Dianae Anagninae 27, 4, 12.
- Dianium 1, 48, 6.
- Dicaearchus Plataeensis rogationem fert Thebis 33, 2, 6.
- Dicaearchus Aetolus Thoantis frater 35, 12, 6 ad Antiochum missus ib. 15 eum sibi dedi postulat Glabrio 36, 28, 3.



- Dictator primus creatus 2, 18, 4 moderator et magister consulum ib. 6 ei secures praefertur ib. 8 Sylla dictator cum fascibus viginti quatuor procedit P. 89 per viatorem citat 6, 15 refert in senatu 2, 31, 8 a dictatore nulla est provocatio 2, 18, 8 cf. 2, 29, 11 provocatum ab eo ad populum 8, 33, 7 magistrum equitum dicit 7, 3, 4 dictator sine magistro equitum 23, 22, 11 magistrum equit. abdicare se magistratu iubet 4, 34, 5 ei cum magistro equitum aequatur imperium 22, 25, 10 consulem sine lictoribus ad se venire iubet 22, 11, 5 dictatorem consulares legunt 2, 18, 5 cf. 22, 8, 6 pro dictatore Fabius a populo creatur, quia consul aberat 22, 31, 10 dictatorem extra agrum Romanum dici posse patres negant 27, 5, 15 ex plebiscito dictus ib. 19 de dictatore creando lex 2, 18, 5 nocte silentio dicitur 8, 23, 15 primus de plebe 7, 17, 6 primus extra Italiam P. 19 clavi figendi causa dictus 7, 3, 4; 8, 18, 12; 9, 28, 6 comitorum causa 7, 22, 10; 7, 24, 11; 8, 16, 12; 22, 33, 11 feriarum causa 7, 28, 7 quaestionibus exercendis 9, 26, 14 ad senatum legendum sine magistro equit. dictator 23, 22, 11 ludos facit 30, 39, 8 duo dictatores tempore uno 23, 23 dictator in perpetuum Caesar P. 116.
- Dictatura imperium suo ingenio vehemens 2, 30, 4 in sex menses accepta 3, 29, 7 cf. 9, 34, 12 in perpetuum sublata P. 116.
- Dictynneum Spartae regio 34, 38, 5.
- Didas ex praetoribus Philippi Demetrium fallaci consilio prosequitur 40, 21, 9—11 eius consilium arcanum patri aperit 40, 23, 3 Demetrio iussu patris venenum dat 40, 24, 5 praefectus Persei 42, 51, 6; 42, 58, 8.
- T. Didius procos. Celtiberos vincit P. 70.
- Dido F. 4.
- Dies fasti nefastique a Numa instituti 1, 19, 7 festi profestique 5, 25, 9 comitiales 3, 11, 3 religiosi 6, 1, 11 de iis agitari coeptum ibid.
- Alliensis vocatus a. d. XV Kal. Sext. duplici clade insignis ibid.
- Dies dicta a tribunis pl. 2, 35, 2; 6, 20 a quaestoribus 2, 41, 11 predicta 3, 57, 6; 6, 20, 11 ad conveniendum exercitui vitio dicta 45, 12, 10.
- Diespiter 1, 24, 8 cf. Iupiter.
- Dii ne qui nisi Romani neu quo alio quam patrio more colerentur, aedilibus mandatum 4, 30, 11 dui praesides urbem tutantur 3, 7 Diis duobus una hostia sacrum fieri non fas est nisi certis 27, 25, 9 di indigetes 8, 9, 6 manes ibid. sociales 3, 18, 3 deorum negligentia Livii saeculum tenens 3, 20, 5 doctrina deos spernens 10, 40, 10.
- Sex. Digitius socius navalis corona murali dignum se ducit 26, 48, 6.
- Sex. Digitius praetor sortitur Hispaniam cit. 34, 43, 7 multa adversa proelia facit 35, 1, 2 legatus nominatus a L. Scipione 37, 4, 2 legatus in Macedoniam 41, 22, 3.
- Sex. Digitius legatus missus ad frumentum coemendum 42, 27, 8.
- Sex. Digitius trib. mil. 43, 11.
- Dilectus edicitur a consulibus 2, 55; 4, 1, 5 a praetoribus 25, 22, 4; 33, 43, 7 adiuvantibus censoribus 43, 14, 5 impeditur a tribunis pl. 3, 11, 2; 4, 1, 6; 6, 27, 10 ex decem tribubus sorte ductis habetur 4, 46 servorum 22, 57, 11 P. capitalis fraudis et pecuniae noxiorum, ultimum auxilium 23, 14, 3 conquisitio volonum 25, 22, 4 qui quadriennio non militassent sine iusta vacatione 24, 18, 8 aegre conficitur ob inopiam iuniorum 25, 5, 5 nova dilectus forma ib. 6 tota Italia habitus 41, 5, 4 difficilis ambitiosis consulibus 43, 14, 3 acer 27, 38 in dilectu Dentatus bona eius vendit, qui citatus non respondet P. 14 ob severum dilectum consules a tribunis in carcerem coniecti P. 48.
- Dimallum 29, 12, 3 Romanorum fit ib. 13.
- Dinarchus praefectus equitum Aetolorum 43, 22, 4.
- Dinae Phrygiae urbs 38, 15, 13.
- Dino princeps Rhodiorum 44, 23, 10.

- i partium 44, 29, 7 Romam  
litionem ductus 45, 22, 9.  
ates Philippi praefectus 33,  
acie victus ib. 18.  
ates Messeniorum praetor  
, 12.  
enes corporis custos apud  
nymum 24, 7, 4 moratus de  
ria agmen satellitum prodi  
ib. 5 vulneratus evadit ib. 6  
r praetor 24, 23, 2 Syracu  
m dux 24, 30, 6 ab exercitu  
us Syracusas fugit 24, 31, 10.  
Aetolus missus occupatum  
triadem 35, 34, 5 equitum  
ctus ib. 9 urbe potitur ib. 12.  
us Amphipolis praefectus  
as ex urbe ablegat fictis lit-  
4, 44, 4  
us Tryphon Demetrium re-  
ellit P. 52 Alexandri filium,  
tutor est, interficiendum cu-  
55.  
dis campus 25, 12, 9.  
ius Siciliae tyrannus 24, 3, 8  
ictum de tyrannide 24, 22, 8.  
iodorus Attali legatus 32, 32,  
  
nes praetor Achaeorum a  
ne oppugnanda revocatur a  
inctio 36, 31, 6 T. Quinctio  
satur de Zacyntho 36, 32, 3  
eorum dux 37, 20 Philopoe-  
discipulus ib. 2 eruptionem  
rgamo facit ib. 6 Seleucum  
cogit 37, 21, 4 Megalopoli-  
38, 32, 6 legatus Romam  
s ibid.  
rides legatus F. 38.  
pus praefectus cohortis mer-  
iae Athenis 31, 24, 6.  
hispaniae urbs 39, 30, 2.  
n Athenis 31, 24, 9.  
lina Etruscorum 5, 15, 11 mi-  
restituta 44, 1, 5; P. 57.  
atri ludi facti ad Tarentum  
  
ia in ludis 7, 2, 10.  
urbs 26, 25, 17; 33, 3, 5; 42,  
; 44, 2, 12 eius incolae coacti  
am demigrare 44, 6, 3 ibi  
lum 44, 7, 2.  
aeus Iupiter 8, 24.  
rae ad vallum prouendum  
calonibus dividuntur 9, 37, 8 cf. 28,  
3, 13.  
Doliche urbs 42, 53, 6; 44, 2, 8.  
Dolopes liberi pronuntiantur 33, 34,  
6 iis bellum inferunt Aetoli 37, 49,  
6 ad Aetolos deficient 38, 3, 5 a  
Perséo subacti 41, 22, 5; 42, 41, 13.  
Dolopia 32, 13, 14 a Philippo re-  
cepta 36, 33, 7 cf. 42, 13, 8.  
Cn. Domitius cos. 8, 17, 5.  
Cn. Domitius 37, 39, 5.  
Cn. Domitius pont. max. P. 67.  
Cn. Domitius proscriptus a Pom-  
peio vincitur et necatur P. 89.  
Cn. Domitius infeliceiter adversus  
Pharnacen bellum gerit P. 112.  
Cn. Domitius cos. F. 14 k.  
L. Domitius a Caesare captus di-  
mittitur P. 109.  
M. Domitius legatus ab Hirtuleio  
victus P. 90.  
Cn. Domitius Ahenobarbus aed. pl.  
33, 42, 10 praetor sortitur urba-  
nam 34, 43, 6 comitia habet 34, 53,  
2 Fauni aedem dedicat 34, 53, 4  
cos. 35, 10, 10 in Boios proficiscitur  
35, 22, 3.  
Cn. Domitius Ahenobarbus ponti-  
fex oppido adulescens factus 42,  
28, 13 legatus in Graeciam 44, 18, 6  
ex decem legatis in Macedoniam  
45, 17, 3 in Achaiam profectus 45,  
31, 9.  
Cn. Domitius Ahenobarbus procos.  
Allobroges vincit P. 61 cf. F. 14 g.  
censor P. 62 ludicram artem ex  
urbe removet F. 14 h.  
Cn. Domitius Cn. F. Calvinus aed.  
cur. 10, 9, 12 censor primus de  
plebe lustrum condit P. 13.  
Dona dantur circa omnia pulvinaria  
42, 28, 8 donis persignandis trium-  
viri creati 25, 7, 5 militaria 7, 37;  
; 9, 31, 17—18 de donis et munerib-  
us lex Cincia 34, 4, 9.  
Donuca mons ingentis altitudinis  
Thraciae 40, 58, 2.  
Dorimachus Aetolorum princeps  
26, 24, 7.  
Doris 28, 7, 13; 42, 13, 8.  
Doriscus a Philippo captum 31, 16, 4.  
Dorulatus Gallorum dux 34, 46.  
Dradacum castellum Perseo dedi-  
tum 43, 19, 5.

- Drepana 28, 41, 5.  
 Dromades in exercitu Antiochi 37, 40, 12.  
 Dromos Spartae campus 34, 27, 4.  
 Druentia flumen 21, 31, 9 transitu difficillimus ib. 10.  
 Drumiae Doridis parvum oppidum a Philippo captum 28, 7, 13.  
 Drymusa insula 38, 39, 9.  
 Ducarius Insuber eques Flaminium occidit 22, 6, 3.  
 K. Duellius decemvir 3, 35, 11 in Algidum missus 3, 41, 10.  
 K. Duellius (Duillius) cos. 8, 16 triumvir coloniae deducendae ib. 14.  
 C. Duellius quinquevir mensarius 7, 21, 6.  
 C. Duellius (Duillius) cos. Poenorum classem vincit primusque navalem triumphum ducit P. 17.  
 Cn. Duellius (Duilius) trib. m. c. p. 5, 13, 3.  
 M. Duellius trib. pl. 2, 58, 2 Appio Claudio diem dicit 2, 61, 2 cf. M. Duellius 3, 54, 12  
 M. Duellius (qui tribunatum insignem antedecemviros creatos gesserat 3, 54, 12 cf. 2, 58, 2) secessionis auctor 3, 52 trib. pl. creatus 3, 54, 12 de consulibus cum provocatione creandis rogationem perfert ib. 15 eius moderatio 3, 59 comitiis praeest tribunis pl. creandis 3, 64, 4 Duellii tribunicii 3, 35, 5.  
 M. Duellius (Duilius) trib. pl. rogationem perfert de faenore unciario 7, 16.  
 Duellum idem quod bellum 22, 10, 2.  
 Duplicarii in exercitu virgis caesi et securi percussi 2, 59, 11.  
 Durnium Cavorum oppidum 44, 30, 9.  
 Duroniam Samnitium urbs expugnata 10, 39, 4.  
 Duroniam P. Aebutii mater 39, 9, 2 filium Bacchis initiare vult ib. 4 cf. 39, 11.  
 L. Duronius praetor Apuliam et Histros sortitur 40, 18, 3 cf. 40, 19, 9 redux de Gentio rege in senatu refert 40, 42.  
 Duumviri perduellionis a Tullo Hostilio creati 1, 26, 5 cf. 6, 20, 12 sacrorum libros adeunt de prodigiis 3, 10, 7 praeunt verba obsecrationis 4, 21, 5 multa ad placandos deos avertendamque pestem ex libris faciunt 4, 25, 3 lectisternio Deos placant 5, 13, 6 duumviri sacris faciundis 5, 13, 6; 6, 5, 8 pro duumviris sacris faciundis ut decemviri creentur pars ex plebe, pars ex patribus, rogatio 6, 37, 12 duumviri ad aedem faciendam creati 7, 28, 5; 22, 33, 8 duumvir templum dedicat 2, 42, 5; 6, 5, 8 navales 40, 18, 7 classis ornandae reficiendaeque causa constituti populi suffragiis creantur 9, 30, 4 duumvir classi praeest P. 12.  
 Dux exercitus ob rem male gestam reus 2, 52, 3; 5, 11, 5; 26, 2, 7 cf. 8, 33, 17 duces tredecim in triumpho ducti P. 19 itineris dux ob errorem in crucem tollitur ab Hannibale 22, 13, 9.  
 Dymae 27, 31, 9; 31, 21, 8; 38, 29, 3.  
 Dymaei Philippo fidem servant 32, 22, 10.  
 Dyrrhachini 42, 48, 8 Durrachini 44, 30, 10 auxilia Romanis mittunt ibid. cf. 45, 43, 10.  
 Dyrrhachium 29, 12, 3; 31, 27; 42, 48, 7 Epidamni nomen Graecis celebre 43, 21, 3 cf. P. 111.  
 Eburones Galli Caesaris legatos caedunt P. 106 a Caesare victi P. 107.  
 Ebusus insula 22, 20, 7.  
 Ecetra 6, 31, 5.  
 Ecetrani Volsci pacem impetrant, agrum amittunt 2, 25, 6 auxilium Aequis offerunt 3, 4, 2.  
 Echecrates Antigoni pater 40, 54, 4.  
 Echedemus Acarnanum princeps tollendae societatis Romanae auctor 33, 16, 4.  
 Echedemus Atheniensis legationis princeps 37, 7, 4.  
 Echinus urbs 32, 33, 16; 33, 13, 6.  
 Edesco clarus Hispanorum dux ad Scipionem transit 27, 17.  
 Edessa Macedoniae urbs 45, 28, 8.  
 Edictum consulis 2, 24, 6; 8, 6, 16; dictatoris 2, 30, 6 praetoris 25, 1, 12 censorum 39, 44, 8.

- deae cum Numa congressus  
 Arruntis filius 1, 34, 3 Col-  
 in praesidio relictus 1, 38.  
 Egnatius Samnis Etruscis  
 belli Romani 10, 18 Samni-  
 cit 10, 19, 14 resurgit cum  
 is, Vmbris, Gallis 10, 21, 2  
 ur 10, 29, 16.  
 Egnatius Samnitium dux  
 talico occiditur P. 75.  
 5, 13, 6; 36, 43, 12 a Seleuco  
 ita 37, 18, 2 ab Antiocho va-  
 7, 19, 7 cf. 44, 28, 6.  
 oppidum a Philippo captum  
 5 cf. 37, 9, 7.  
 Phocidis a Flaminio ob-  
 32, 19 capta 32, 24, 7 cf. 33,  
 ad Tempe 42, 54, 7.  
 24, 9 Achaeis invisi 27, 31,  
 iaeorum praesidium adsci-  
 bid. Philippum depellunt 27,  
 ab Achaeis victi 27, 33, 5 a  
 iis foederi cum Philippo ad-  
 29, 12, 14 auxilium ab An-  
 accipiunt adversus Achaeos  
 Antiocho fugato lenius re-  
 ent Achaeis 36, 31, 3 de iis  
 in concilio Achaico 36, 35, 7.  
 nti inusitata facie milites  
 t P. 13 centum viginti in tri-  
 ducti P. 19 elephantos trai-  
 varia Hannibalis consilia  
 5 visu et odore equos ter-  
 1, 55, 7 sub caudis facillime  
 a accipiunt ib. 11 plures a  
 bus quam ab hoste occisi  
 eos celerrime interficiendi  
 venit Hasdrubal ib. 2 octo-  
 quot nulla ante in acie, ad  
 n instructi 30, 33, 4 de iis in  
 unica cautum 30, 37, 3 In-  
 eliores Africae 37, 39, 13 suis  
 s 44, 5, 2 in ludis circensi-  
 , 18, 8 nomen sine usu fuere  
 na Pydnensi 44, 41, 4.  
 a Philippo tentata 31, 25, 2  
 ocle 31, 26, 3 iterum a Phi-  
 b. 5.  
 ad Nilum 45, 12, 3.  
 31, 40 Elimea 42, 53, 5.  
 is Macedoniae regio 45, 30, 6.  
 32, 2; 38, 32, 3 cf. Elei.  
 Elpeus amnis 44, 8, 5 eius natura ib.  
 6 eius ripam Perseus munit 44,  
 32, 10.  
 Elymaei sagittarii 37, 40, 9.  
 Emathia quae antea Paeonia 40, 3, 3.  
 Emathia urbs 43, 7, 10; 44, 44, 5.  
 Emporia Africae in agro fertilissimo  
 29, 25, 12 cf. 34, 62, 3.  
 Emporiae 21, 60, 2 urbs Graeca a  
 Phocaea oriunda 26, 19, 11 duo op-  
 pida sunt 34, 9.  
 Emporitani fide colunt Romanos  
 34, 9, 10 Emporitani Hispani se  
 dedunt 34, 16, 4.  
 Emporium prope Placentiam 21, 57,  
 6 Victumulae ib. 10 ad Tiberim  
 35, 10, 12 extra Trigeminam 41,  
 27, 8.  
 Empulum Tiburtium urbs capta 7,  
 18, 2.  
 Enetes sv. Eneti ex Paphlagonia in  
 Italiam transmigrant 1, 1, 2.  
 Q. Ennius 30, 26, 9 eius statua in  
 monumento Scipionum 38, 56, 4.  
 Eruptio gentis 39, 19, 5.  
 Eordaea 31, 39, 7; 42, 53, 5.  
 Eordaei 45, 30, 6.  
 Epanterii montani cum Ingaunis  
 bellum gerunt 28, 46, 9.  
 Ephesus 37, 13, 9 Romanis deditur  
 37, 45 Eumeni data 38, 39, 16.  
 Epicadus a Gentio occisus 44, 30, 3.  
 Epicadus praefectus peditum Par-  
 thinorum 44, 30, 13.  
 Epicrates Rhodius 37, 13, 11; 37, 14,  
 2; 37, 15, 6.  
 Epicydes natus Carthagine, oriun-  
 dus a Syracusis ab Hannibale mit-  
 titur ad Hieronymum 24, 6, 2 ad  
 Hannibalem rediturus rege occiso  
 24, 23, 8 praetor creatur Syracusis  
 24, 27, 3 Leontinos concitat Syra-  
 censis pulsus 24, 29, 6 cum Hippo-  
 crate fratre a Leontinis profugus  
 24, 30, 2 Syracusanum exercitum  
 sibi reconciliant ib. 14 sqq. Syra-  
 censis recepti ib. 9 Epicydes praest  
 Syracusis 24, 35, 7 plebei vinum  
 praebet 25, 23, 14 Bomilcarem di-  
 citur ex gaza regia donis affectisse  
 25, 25, 18 ad Bomilcarem navigat,  
 inde Agrigentum 25, 27, 6—18  
 cum Hannone castra ponit ad Hi-

- meram 25, 40, 8 Agrigento prodito in Africam fugit 26, 40, 11.
- Epicyles Sindon cognomine ab Epicyle praefectus Siculis interficitur 25, 28, 5.
- Epidamnus 43, 21, 3.
- Epidaurus 10, 47, 7 inde Aesculapii signum tralatum P. 11 inops, sed nobilis Aesculapii templo 45, 28, 3.
- Epidius Marullus trib. pl. P. 116 ei a Caesare potestas abrogatur ibid.
- Eipolae Syracusis locus 25, 24, 4.
- Epirotae P. 12 cf. Pyrrhus; legatos mittunt ad Philippum de communi pace 29, 12, 8 foederi Romano a Philippo adscripti 29, 12, 14 pacem conciliare student inter Philippum et consulem 32, 10 Philippo favent 32, 14, 6 eorum principes in Achaeorum concilio 35, 27, 11 eorum perplexa legatio ad Antiochum 36, 5, 3 eorum legati in senatu 36, 35, 11 cf. 38, 3, 9 Romanos adiuvant ib. 7; 42, 38 cf. 43, 23, 6 frumentum consuli mittunt 44, 16, 2 liberi pronuntiantur 45, 34, 2.
- Epiri rex Alexander 8, 3, 6 Pyrrhus P. 12 in Epirum L. Anicius ducit 45, 26, 3 pacata ib. 11 civitates, quae ad Perseum defecerant, militibus praedae datae 45, 34 cf. P. 123.
- Epistolae a Livio transcriptae P. 99.
- Eposognatus Gallorum regulus 38, 18.
- Epulae instructae ante omnium domos 3, 29, 5; 25, 12, 15 in propatulo aedium Beneventi ad recreandos milites 24, 16, 17 maiore cura adparari coeptae Romae 39, 6, 9 senatus post triumphum 45, 39, 13.
- Epulones tresviri quando primum creati 33, 42 iis ius datum togae praetextae ibid. praetextatus cooptatur 40, 42, 7.
- Epulum Iovis 25, 2, 9 ludorum causa 29, 38, 8; 30, 39, 8 in foro ob mortem pontificis max. 39, 46, 2 triumphator dat P. 115.
- Equester gradus 2, 1, 10 census 5, 7, 5 ordo 21, 59, 9 ei invisus qui publicanis adversatur P. 70 cf. equites; equestris statua 8, 13, 9
- Fortuna 40, 40, 10 equestria arma dono missa 30, 17, 13; 43, 5, 8.
- Equites 1, 13, 8 tres centuriae conscriptae ibid. decem turmae ex Albanis lectae 1, 30, 3 mille octingenti in tribus centuriis 1, 36, 7 duodecim centurias ex primoribus civitatis Servius Tullius scribit 1, 43, 8 ex equis desiliunt et pugnam restituunt 3, 62, 8; 7, 7, 8 effrenis equis aciem hostium perrumpunt 4, 33, 7; 8, 30, 6 velites in equos singulos accipiunt 26, 4, 5 centuriones sibi praeficiunt 4, 42 se suis equis stipendia facturos promittunt 5, 7, 5 tum primum equites equis merere coeperunt ib. 13 P. equiti certus numerus aeris assignatus ib. 12 iis triplex stipendium datum 5, 12, 12 cf. 7, 41, 8 treceni apud singulas legiones 8, 8, 14 omnes ob insignem operam donantur 10, 44, 5 cf. 39, 31, 17 primum mare transgrediuntur adversus Hieronem missi P. 16 stipendium recusant 24, 18, 15 ab imperatore triumphante quantum acceperint 34, 46, 3; 36, 40, 13 ut idibus Quinct. transveherentur institutum 9, 46, 15 quamobrem equi iis adempti sint 24, 18, 6; 27, 11, 13 additum ne praeterita stipendia procederent iis, quae equo publico emeruerant, sed dena stipendia equis privatis facerent ib. 14 tribu moti et aerarii facti 24, 18, 6 qui equo mereri debebant neque militaverant 27, 11, 15 offensi aspera censura 43, 16, 2 octo centuriae equitum damnant censorem reum ib. 14 equitum census 29, 37, 8 seminarium senatus 42, 61, 5 ex equibus senatus suppletur lege Sempronia P. 60 a Sylla P. 89 cum senatu consentiunt P. 60 penes equites iudicia erant P. 70 ea ut aequa parte penes senatum et equites essent lex Livia iudiciaria P. 71 cf. F. 14 i ad equites iudicia translata P. 97 de eorum sedibus in theatro lex Roscia P. 99 sexcenti equites Samnitibus obsides dati 9, 5, 5 P. plurimi in proscriptorum numero P. 120 aureos anulos ge-

23, 12, 2 delecti equites ex-  
inarii 42, 58, 13 loricati in  
tu Antiochi, qui vocantur  
tracti 35, 48, 3; 37, 40, 11 sa-  
i ib. 8 cf. 35, 48, 3 Macedo-  
quites sacrae alae 42, 58, 9;  
2 equites Campani ob fidem  
am civitate donati 8, 11, 16  
n duodecim ad Romanos  
agiunt 24, 47, 12.

us Hannibalis melior quam  
orum 21, 47 Aetolorum  
optimus in Graecia 33, 7, 13  
larum equitatus pugnandi  
et virtutes 35, 11, 6 cf. 24,

f. Equites. ad equos emendos  
io dena millia aeris data, ad  
s viduae attributae 1, 43, 9  
publicus nota ademptus 24,  
27, 11, 3 privatis equis igno-  
causa merere iubentur  
s 27, 11, 14 equum vendere  
iubet 29, 37, 9 ut equum  
lere liceat, dictator ad popu-  
rt 23, 14, 2 albi ante currum  
li triumphatoris 5, 23, 5 equi  
s 28, 18, 10 phalerati dono  
regibus 30, 17, 13; 43, 5, 8  
um greges ex Apulia doman-  
vidit Hannibal militibus 24,  
equis hostium crura succi-  
Thracas 42, 59, 3.

Thessaliae vastata a Phi-  
2, 13, 9 cf. 33, 6, 10.

Euboeae oppugnatur 32, 16,  
pta ib. 15 cf. 33, 34, 10 inde  
tum praesidium 34, 51; 35,

ases auxilium mittunt Chal-  
ibus 35, 38, 6.

3, 26, 2; 3, 29, 7; 3, 42, 3; 26,  
26, 23, 6.

ulum 2, 23, 6 ergastulorum  
udo congregata P. 95.

sa nobilis et potens Hispa-  
vitas Romanis deditur 40, 50.  
um) Siciliae urbs ad Poenos  
26, 21, 14.

um Thessaliae oppidum 36,  
39, 25, 16.

is amnis 31, 39, 6; 39, 53, 15,  
i oppidum Thessaliae 36,

Eriza urbs capta 38, 14.

Eropus Lychnidum proditione capit  
27, 32, 9.

Erucina Venus 22, 9, 10 eius aedes  
vota ibid. dedicata 23, 31, 9 cf. 30,  
38, 10; 40, 34, 4 cf. Venus.

Erythrae Aetolorum urbs 28, 8, 8.

Erythrae Ioniae urbs 37, 27, 2; 44,  
28, 8.

Erythraei pro singulari fide agro  
donantur 38, 39, 11 Erythraeae  
triremes 37, 11, 14 Erythraeorum  
portus Cissus 36, 43, 10.

Eryx mons et oppidum 21, 10, 7; 21,  
41, 6—11; 28, 41, 5.

Esquiliae a Servio auctae 1, 44, 3  
ibi coetus plebis nocturni 2, 28, 4  
cf. 26, 10.

Esquilarius collis 1, 48, 6.

Esquilina porta 2, 11, 5; 3, 66, 5; 6,  
22, 8; 33, 26, 9 tribus, in ea liber-  
tini P. 20; 45, 15, 6 Exquilina 45,  
15, 6.

Essedae Gallorum 10, 28, 9.

Etesia 37, 23, 4.

Ethopia oppidum 38, 2, 4.

Etleva uxor Gentii Romam abducta  
44, 32, 3—4.

Etovissa urbs 21, 22, 5.

Etruria totam Italiam fama nominis  
sui implet 1, 2, 5 inde augures ac-  
citi 1, 55, 6 fabri 1, 56 eo mittitur  
ad frumentum coemendum 2, 34, 3  
cf. 4, 12, 9; 4, 13, 2; 4, 25, 4; 4, 52, 6;  
25, 20, 3; 27, 3, 9 eius defectio nun-  
tiata 27, 21, 6 cf. 27, 24 populi pol-  
licentur consulem adiutores para-  
tuum classem 28, 45, 14 tota ferme  
ad Magonem versa 29, 36, 10 cf. 39,  
2, 3; P. 102.

Etrusci a Latinis victi 1, 2, 6 ab iis  
lictiores, sella curulis, apparitores,  
toga praetexta sumpta 1, 8, 3 duo-  
decim populi unum regem commu-  
nem creant ibid. vates ad publica  
prodigia adhibentur 1, 56, 5 cf. F.  
16 cum Veientibus arma conso-  
ciant 2, 44, 7 devicti 2, 47, 8 capto  
Ianiculo Romam paene obsident  
2, 51, 2 occisi ib. 9 duodecim po-  
puli concilium habent 4, 23, 5 eo-  
rum pristinae opes 5, 33, 7 Roma  
a Gallis capta agrum Romanum  
vastant 5, 45, 4 trucidantur ib. 8



medicum Romam mittit fra-  
nitorem ib. 8 gravi morbo  
45, 34, 11 cum Romam iret  
a ne cui regi Romam venire  
P. 46 de eo queruntur Pru-  
egati quod cum Antiocho  
rarit ibid.

es Thessalonicae praefectus  
6.

us Thessalorum praetor 35,

servus natione Syrus bellum  
incipit P. 56.

am locus 28, 8, 8.

es Cretensis ab Antiocho  
nissus 36, 5, 3.

nor Persei praefectus occi-  
dolopibus 42, 41, 14.

nor ad Demetriadem tutan-  
nissus 44, 13, 4.

tes flumen P. 106 eum M.  
is transit ibid.

mus Aetolorum dux Ambra-  
bvenit 38, 4, 8.

mus Hypatacorum princeps  
, 4 eius perfidia in exules

s Chalcidicus 28, 5, 18; 31,  
35, 37, 8; 45, 27, 8 temere in

n venti vertitur 28, 6, 10  
iam mari claudit 31, 23, 12

us castellum caput Euboeae  
cho deditur 35, 51, 9.

s ad Cassandream 44, 11, 4.  
um 33, 30, 3.

ensium urbs 32, 33, 6 pro-  
45, 25, 13 oppida a Myla-

us occupata, a Rhodiis vindi-  
5, 25, 11.

s amnis 34, 28, 2; 35, 29, 9.  
us tumulus et arx Syracusis

, 2.  
ca Pleurati uxor 44, 30, 2.

chus Magnetum princeps a  
nis alienus 35, 31, 6 Magne-

erat ib. 11 ad Aetolos pro-  
35, 32 Demetriadem Aetolis

35, 34, 12 cf. 35, 39, 6 mor-  
bi consciscit 36, 33, 6.

edon fluvijs 33, 41, 6; 37, 23, 3.  
enae Thessaliae urbs 39,

nidas princeps Chalcide ex-  
s a factione Romana 35, 37, 4

vol. IV.

Aetolis opitulatur Chalcidem oc-  
cupaturis ibid. Athenas redit 35,  
18, 13.

Exaugurationes fanorum 1, 55, 2.

Exercitus a Servio Tullio constitu-  
tus 1, 43, 1—9 eius ordo in acie 8,  
8, 3 cf. acies; lustratur in campo  
1, 44, 2 extra urbem 3, 32, 4 ei dies  
ad conveniendum vitio dicta 24,  
12, 10 voluntarius extra ordinem  
5, 7, 7 tumultuarius 8, 11, 10 exer-  
citus bello Punico quomodo dupli-  
cati sint 22, 36 odio imperatoris  
vinci vult 2, 59, 2 proditor milita-  
ris disciplinae decimatur ib. 11 P.  
cf. seditio; corruptus luxuria ad se-  
veriore disciplinam revocatur 44,  
1, 5; P. 57 Asiaticus luxuriam Ro-  
mam fert 39, 6, 7 sub iugum missus  
Romanorum exercitus 9, 5, 12  
amissi exercitus quae sit poena 8,  
33, 17 sine imperatore triumphare  
non potest 2, 47, 10 Sullae exerci-  
tus in urbe P. 77 ut omnes dimit-  
tantur SC. factum P. 84.

Exodia conserta Atellanis fabellis  
7, 2, 11.

Exta quod nimis laeta apparent  
post trunca et turpia, non placet  
haruspici 27, 26, 14 cruda a Scipio-  
ne in Africam navigante in  
mare proiecta 29, 27, 5 laeta exta  
31, 5, 7 egregie laeta F. 17. ab an-  
guibus adesa 25, 16, 2 flamen, quod  
exta perperam dederat, flaminio  
abit 26, 23, 8.

Fabia gens invisa plebi 2, 43—44  
popularis esse coepit 2, 47, 12

Veiens bellum in se sola suscipit  
2, 48, 9 sex et trecenti numero ad

unum impuberem omnis ad Cre-  
meram caesi 2, 50, 11 P.

Fabiae M. Fabii Ambusti filiae 6,  
34, 5.

C. Fabius cos. 7, 12, 6 contra Tar-  
quinienses incaute pugnat 7, 15, 9  
interrex 7, 17, 11.

C. Fabius mag. equit. suffectus 9,  
23, 6.

C. Fabius praetor in Africa Metel-  
lum pellit bellum molientem P. 84  
ob crudelitatem vivus in praetorio  
exustus P. 86.



- K. Fabius quaestor 2, 41, 11 cos. 2, 42, 2.
- K. Fabius cos. 2, 43 exercitui inviscus ib. 6 exemplo suo milites accendit 2, 46, 6.
- K. Fabius cos. 2, 48 in Aequos missus ib. 4 collegae subvenit ib. 5 pro gente in senatu loquitur ib. 8 Fabios in Veientes ducit 2, 49, 3.
- L. Fabius a Scipione missus Carthaginem 30, 25, 2.
- M. Fabius Caesonis frater cos. 2, 42, 7.
- M. Fabius cos. 2, 43, 11 seditionem exercitus opprimit 2, 45, 12 labefactam aciem restituit 2, 46, 6 egregia victoria potitur 2, 47, 9 decretum triumphum deponit ib. 10 funera fratris et collegae ducit ib. 11.
- M. Fabius pont. max. 5, 41, 3.
- M. Fabius trib. m. c. p. 6, 36, 6 interrex 7, 17, 11 contendit adversus tribunos pl. ib. 12 interrex 7, 22, 2.
- M. Fabius interrex 8, 3, 5.
- M. Fabius captivus 8, 16, 9.
- M. Fabius coloniae deducendae triumphus 8, 16, 14.
- Q. Fabius cos. 2, 41, 12 praedam vendit 2, 42, 2.
- Q. Fabius cos. 2, 43 acriter pugnans occumbit 2, 46, 4.
- Q. Fabius uxoris T. Quinctii Flaminii sororis filius Romam missus legatus 32, 36, 10.
- Q. Fabius procos. Lusitaniae partem recipit P. 53 cum Viriato pacem turpem init P. 54.
- Q. Fabius quaestor 39, 29, 7.
- K. Fabius Ambustus quaestor 4, 54, 3 trib. m. c. p. 4, 61, 4 trib. m. c. p. 5, 10 tertium 5, 24.
- M. Fabius Ambustus trib. m. c. p. 6, 22, 5 eius filii missi oratores ad Gallos 5, 35, 5 contra ius gentium arma capiunt adversus Gallos 5, 36, 6 P. tribuni m. c. p. creati ib. 12 eius duae filiae nuptae Ser. Sulpicio maior, C. Licinio minor 6, 34, 5 earum colloquium ib. 6 M. Fabius cum Licinio genero consilia moribus plebi conce-
- iterum cos. 7, 17 contra Tarquinienses Faliscosque profectus primo fusus hostes vincit ib. 5 interrex ib. 11 tertium cos. 7, 18, 10 dictator 7, 22, 10 (cf. 8, 33, 4) eius pro filio magistro equitum adversus dictatorem contentio 8, 33, 4.
- M. Fabius Ambustus mag. equit. 8, 38 equitatum Samnitiū prope delet 8, 39, 1—3.
- Num. Fabius Ambustus trib. m. c. p. 4, 58, 6.
- Q. Fabius Ambustus cos. 4, 52.
- Q. Fabius M. Fabii Ambusti filius legatus missus ad Gallos in proelio Gallum ducem occidit 5, 36, 7 trib. m. c. p. ib. 12 ei dies dicta 6, 1, 6 morte opportuna iudicio subtrahitur ib. 7.
- Q. Fabius Ambustus mag. equit. 7, 28, 8 dictator 9, 7, 13.
- M. Fabius Buteo ex censoris vetustissimus dictator sine magistro equitum ad senatum legendum 23, 22, 11.
- M. Fabius Buteo aed. cur. 30, 26, 6 praetor Sardiniam sortitur 30, 40, 5.
- Num. Fabius Buteo praetor 41, 23, 5 Hispaniam cit. sortitur 42, 1, 5 moritur 42, 4.
- Q. Fabius Buteo praetor 33, 24, 2 Hispaniam ult. sortitur 33, 26.
- Q. Fabius Buteo praetor Galliam sortitur 40, 18, 3 ei imperium prorogatur 40, 36, 17 triumvir coloniae 40, 43 quinquevir liti diiudicandae 45, 13, 11.
- C. Fabius Dorsuo per medios Gallos Capitolium obsidentes in Quirinalem egreditur ad sacra faciunda 5, 46, 2.
- M. Fabius Dorsuo cos. 7, 28.
- Q. Fabius Maximus F. Gargus matronas stupri damnatas multat easque ex pecunia aedem Veneris faciendam curat 10, 31, 9 cos. 10, 47, 5 adversus Samnites rem male gerit P. 11 pro eo deprecatus in senatu pater obtinet, ut legatus filio eat ibid. patris consiliis adiutus caedit hostes triumphatque ibid.
- Q. Fabius Labeo quaestor urbanus 33, 42 praetor 37, 47, 8 classem

sortitur 37, 50, 8 a Cretensibus captivos Italici generis deposcit 37, 60, 4 regias naves incendit 38, 39, 3 in Italiam redit ib. 4 consulatum frustra petit 39, 32, 6 et 9 triumvir coloniae 39, 44, 10 cos. 39, 45 triumvir coloniae 39, 55, 9 ei prorogatum imperium 40, 1, 8 pontifex suffectus 40, 42, 6.

Fabius Maximus Q. Fabii Maximi Rulliani filius 10, 14, 10.

Fabius Maximus cos. F. 43 t.

Q. Fabius Maximus Rullianus aed. cur. ancillam indicem ad consules ducit 8, 18, 4 mag. equitum 8, 29, 10 contra edictum absentis dictatoris cum Samnitibus prospere configit 8, 30, 3—9 P. milites obtestatur, ut se ab irato dictatore tueantur 8, 31 Romam confugit 8, 33, 3 P. pro eo patris minax oratio ib. 4—22 populi precibus donatur 8, 35, 5 P. quicquam pro magistratu agere vetatur 8, 36 cos. 8, 38 interrex 9, 7, 15 dictator 9, 22 ei Saticula deditur ib. 11 Samnites vincit 9, 23 cos. 9, 33 Etruscos ad Sutrium fundit 9, 35 persecutus hostem in silvam Ciminiam iterum vincit 9, 36 devincit 9, 37 L. Papirium Cursorem dictatorem dicit 9, 38, 14 Perusiam recipit 9, 40, 19 triumphat ib. 20 ob Etruriam egregie domitam ei consulatus continuatur 9, 41 eius res gestae in Samnio ibid. ei prorogatum imperium 9, 42, 2 Samnites captos sub iugum mittit ib. 8 censor factionem forensem humillimorum in quatuor tribus conicit easque urbanas appellat 9, 46, 14 P. inde ei Maximi cognomen ib. 15 P. ab eo instituta dicitur equitum transvectio ibid. secundum quosdam auctores consulatum recusans aedilitatem nanciscitur 10, 9, 10—13 invitus cos. creatus 10, 13, 5—13 magno proelio Samnites vincit 10, 14 creatus cos. honorem recusat 10, 15, 7—11 cos. 10, 22 eius altercatio cum collega 10, 24 ei extra sortem Etruria provincia decreta ib. 18 devoto collega P. Decio magnam cladem hostibus inicit 10, 29 Iovi

Victori aedem vovet et spolia concremat ib. 14 et 18 triumphat de Samnitibus, Gallis, Etruscis 10, 30, 8 Etruscos rebellantes castigat 10, 31, 3 pro filio, qui male rem gesserat adversus Samnites, senatum deprecatur P. 11 eum legatus consilio adiuvat ibid. Rulli cognomen 30, 26, 8.

Q. Fabius Maximus Verrucosus legatus it Carthaginem 21, 18 sinu ex toga facto pacemne an bellum velint interrogat Carthaginienses ib. 13 prodicator dictus 22, 8, 6 libros Sibyllinos adeundos curat 22, 9, 8 aedem vovet Erucinae 22, 10, 10 consulis exercitum accipit 22, 11, 5 edictum proponit ib. 4 eius consilium nullo loco committendi 22, 12, 2 a magistro equit. ignaviae insimulatur 22, 14 sacrorum causa Romam vocatus magistrum equit. iubet proelio abstinere 22, 18, 9 eius invidia augetur 22, 23, 4 fidem publicam impendio privato exsolvit ib. 8 eius imperium cum magistro equitum aequatur 22, 26, 7 invicto a civibus hostibusque animo ad exercitum redit ibid. magistro equitum in insidias praecipitanti opem fert 22, 29 P. pater ab eo salutatur 22, 30, 2 P. non dictator sed pro dictatore a populo creatus 22, 31, 10 L. Aemilium Paulum adloquitur 22, 39 sententiam dicit in senatu 22, 55, 4 pontifex creatus 23, 21, 7 dissuadet de senatu ex Latinis supplendo 23, 22, 8 postulat ut aedes Veneris dedicetur 23, 30, 13 duumvir aedi dedicandae ib. 14 cos. tertium 23, 31, 14 iubet frumenta ex agris conveyi 23, 32, 14 urbes aliquot capit 23, 39, 6 agrum Campanum vastat 23, 46, 10 Puteolis munitis Romam comitiorum causa proficiscitur 24, 7, 11 oratione habita deterret a consulibus praerogativa designatis 24, 8 ipse cos. quartum creatur 24, 9, 3 Casilinum oppugnat 24, 19 Marcellum arcessit ib. 3 incepto decedere vult ib. 6 Samnites devastat, oppida aliquot capit 24, 20, 3 comitia consularia habet 24, 43,

- 5 filio legatus it 24, 44, 10 experitur eum, satin memor sit consularis dignitatis ibid. eius sententia de Alfinio proditore 24, 45, 4 de urbis defensione, cum Hannibal appropinquaret 26, 8, 3 cos. quintum 27, 6, 11 ad Tarentum rem gerit 27, 7, 7 princeps senatus 27, 11, 12 Tarentum aggreditur 27, 12, 2; 27, 15, 4 Manduriam capit ibid. prodicione Tarentum capit ib. 9 aeq. P. eius in senatu sententiae 27, 25, 1—5; 27, 35, 6 de Africa provincia decernenda dissuadet 28, 39, 2 P. Scipionem licentiae accusat 29, 19, 3 iterum princeps senatus 29, 37 moritur exactae aetatis 30, 26, 7 duo sacerdotia habuit ib. 10 eius virtus et gloria ibid. cf. 30, 28, 2.
- Q. Fabius Maximus Rulliani F. 22, 23, 8 trib. mil. 22, 53 aed. cur. 24, 9, 4 praetor creatur ibid. Acucam capit 24, 20, 8 Maximi cognomen 24, 43, 5 cos. ibid. patrem iubet equo descendere 24, 44, 10 in Apuliam proficiscitur ib. 9 Arpos recipit 24, 46—47 patris legatus 27, 8, 13 legatus Venusiam missus 27, 29, 4 legatus Romam 28, 9 augur in locum patris defuncti 30, 26, 10 moritur admodum adulescens 33, 42, 6 (?).
- Q. Fabius Maximus praetor peregrinus 40, 18, 3.
- Q. Fabius Maximus L. Aemilii Pauli filius missus ad occupandos montes 44, 35, 14 nuntius victoriae Romam missus 44, 45, 3 Roma redux a patre ad urbes diripiendas missus 45, 27 ad depopulandos Illyrios 45, 33, 8.
- Q. Fabius Maximus Pauli nepos cos. Allobroges et Bituitum vincit P. 61.
- Fabius Pictor scriptorum antiquissimus 1, 44, 2; 1, 55, 8; 2, 40, 10; 8, 30, 9; 10, 37, 14 Hannibalis aequalis 22, 7, 4 cf. Q. Fabius Pictor.
- Q. Fabius Pictor Delphos mittitur ad oraculum 22, 57, 5 redit Romam responsumque recitat 23, 11 cf. Fabius Pictor.
- Q. Fabius Pictor flamen Quirinalis 37, 47, 8 praetor sortitur Sardiniam 37, 50, 8 eum pontifex max. retinet Romae 37, 51, 2 a senatu cogitur ius dicere inter peregrinos ib. 6 mortuus 45, 44, 3.
- M. Fabius Vibulanus cos. 4, 11 legatus 4, 17, 10; 4, 19, 8 trib. m. c. p. 4, 25, 2 legatus 4, 27, 9.
- Num. Fabius Vibulanus cos. 4, 43 Aequis fusis ovans urbem intrat ib. 2 trib. m. c. p. 4, 49 iterum 4, 57, 12.
- Q. Fabius Vibulanus unus exstinctae ad Cremeram gentis reliquus cos. 3, 1 Aequis pacem dat ib. 8 iterum cos. 3, 2 in Aequos missus vincit ib. 12 cum ingenti laude praedaeque Romam redit 3, 3, 10 praefectus urbis 3, 8, 7 in rogationem Terentilii invectus 3, 9, 6 cos. tertium 3, 22 Volscos vincit ibid. Aequos ad internecionem vincit 3, 23, 5 legatus ad Aequos missus 3, 25, 6 praefectus urbis 3, 29, 4 Minucio successor missus in Algidum ib. 7 decemvir 3, 35, 11 decemviratu ingenium eius depravatum 3, 41, 9 in Sabinos missus ibid.
- Q. Fabius Vibulanus cos. 4, 37 trib. m. c. p. iterum (sic!) 4, 49, 7 interrex 4, 51.
- Fabraterni populus a Romanis in fidem recepti 8, 19, 1—3.
- Fabri duae centuriae 1, 43, 3.
- C. Fabricius missus ad Pyrrhum de redimendis captivis P. 13 cos. transfugam deinterficiendo Pyrrho pollicitum ad regem remittit ibid. censor P. Cornelium Rufinum senatu movet P. 14.
- C. Fabricius Luscinus praetor sortitur urbanam 33, 43, 5 legatus nominatus a L. Scipione 37, 4, 2.
- Fabius armati Fidenates 4, 33, 2 Faliscorum et Tarquiniensium sacerdotes 7, 17, 3.
- Faenus 6, 15, 5 de faenore uncario lex perlata 7, 16 semunciarium ex uncario factum 7, 27, 3 faenore laborat civitas 35, 7, 2 lex ut cum sociis pecuniae creditae ius idem quod cum civibus Romanis esset ib. 5.
- Faeneratores 2, 31, 7 in eos populi iudicia tristia facta 7, 28, 9 ab ae-

- dilibus aliquot accusati 10, 23, 11 multi accusati 35, 41, 9 ex Sardinia a Catone fugati 32, 27, 4 ab iis praetor in foro occisus, quod secundum debitores ius dicebat P. 74 faeneratoris libido et crudelitas 8, 28, 6.
- Faesulae 22, 3, 3.
- Falarica telum 34, 14, 11 cf. Phalarica.
- Falerii Faliscorum urbs 5, 10, 2; 5, 12, 5; 5, 14, 7 obsessa et dedita 5, 26—27 P. 22, 1, 11.
- Falerna tribus 9, 20, 6 P.
- Falernus ager, qui populi Campani fuerat, ad Vulturum flumen plebi Romanae dividitur 8, 11, 13 cf. 10, 21, 7; 22, 13, 9.
- Falisci Veientibus opem ferunt 4, 17, 11 victi 4, 19 eorum ager vastatur 4, 21 Veientibus opem ferentes castra Romana oppugnant 5, 8, 6 cum iis bellum 5, 12, 5; 5, 14, 7; 5, 18, 10; 5, 19, 7 eorum liberi a magistro proditi Camillo 5, 27, 2 remissi ib. 9 urbem dedunt ib. 11 cum iis bellum 7, 16, 2 vincunt 7, 17, 2 vincuntur ib. 5 bellum renovant ib. 6 eorum agri vastantur 7, 20, 9 indutias impetrant 7, 23, 5 foedus rogant 7, 38 deficiunt 10, 45, 6 indutias annuas impetrant 10, 46, 12 rebellantes domiti P. 20.
- Fames Romae 2, 34, 2; 3, 32, 2; 4, 12, 7 P. ea cruciati de plebe multi in Tiberim se praecipitant ib. 11 cf. 4, 52, 5; 5, 31, 5 fame ingenti vexatum praesidium 23, 19, 6—13 P.; 23, 30, 3.
- F. Fannius trib. pl. 38, 60, 3.
- F. Fannius cos. F. 14 g.
- Fanum id est locus templo 10, 37, 15 fana omnia Gallis repulis restituta, terminata, expiata 5, 50, 2 in omnibus fanis, in quibus lectisternium maiorem partem anni fieri solet, consules maioribus hostiis res divinas faciunt 36, 1, 2.
- Farris seges matura messi in Tiberim fusa 2, 5, 3 selibrae a militibus Manlio donatae 5, 47, 8.
- Fasces in urbe alter consul habet 2, 1, 8 populo summissi 2, 7, 7 cum alias unus decemvir habuerit, subito omnes cum duodenis prodeunt 3, 36, 3 a multitudine franguntur 3, 49, 4 capti a Poenis 25, 16, 24 cum viginti quattuor Sylla procedit dictator quod nemo unquam fecerat P. 89.
- Fasti in albo circa forum a Cn. Flavio propositi 9, 46, 5 facti consulum dictatorumque 9, 18, 12.
- Faucia curia quare abominanda 9, 38, 15—16.
- Fauni insula et aedes 33, 42, 10 dedicata 34, 53, 4.
- Faventia urbs P. 88.
- Faveria Histrorum urbs capta 41, 11, 7.
- Faustulus magister regii pecoris Romulum et Remum uxori educandos tradit 1, 4, 7 Romulo ipsius fratrisque ortum aperit ib. 6.
- Faustus cf. Faustus Cornelius.
- Februarius deus F. 12.
- Felsina urbs 33, 37, 3.
- Fenectani campi 8, 12, 5.
- Feneratores vd. Faeneratores.
- Fenus vd. Faenus.
- Feralia 35, 7, 3.
- Ferentani vd. Frentani.
- Ferentinae lucus 1, 50; 1, 52, 5 Ferentina aqua 1, 51, 9. Ferentinum caput 2, 38.
- Ferentinus Hernicorum populus abstinet se bello Romano 9, 42, 11 suas leges mavult quam civitatem Rom. 9, 43, 23 ager 26, 9, 11 Ferentinales novum ius temptant, ut Latini in coloniam adscripti cives Romani fiant 34, 42, 5.
- Ferentinum Volscorum urbs capta et Hernicis data 4, 51, 7—8 captum 7, 9 cf. 32, 2, 4.
- Ferentinum Samnitium 10, 17, 9 et 11.
- Ferentum urbs dedita 9, 16.
- Feriae per novem dies aguntur, si lapidibus pluit 1, 31, 4 indictae avertendis terroribus 3, 5, 14 feriarum constituendarum causa dictator dictus 7, 28, 7 Latinae 5, 17, 2; 21, 63, 5; 22, 1, 6 indicuntur a consule 21, 63, 8 pontificum decreto instauratae 32, 1, 9 feriarum ob terrae motus indictarum taedet

- homines 34, 55 cf. 35, 40, 7 valetudinis causa indictae 42, 2, 7.
- Feritrum oppidum 10, 34, 4.
- Feroniae fanum 1, 30 ei libertinae pecunia collata donum ferunt 22, 1, 18 templum inclutum divitiis spoliatum ab Hannibale 26, 11, 8 eius lucus 27, 4, 14 ibi supplicatio habita ib. 15 eius aedes in Capenati 33, 26, 8.
- Ferrariae in Hispania 34, 21, 7.
- Fescenninus versus 7, 2, 7.
- Festus dies Dianae Syracusis 25, 23, 14 cf. Dies.
- Fetiales foedus ferunt 1, 24, 4; 9, 5, 1—4 fetialium ius 1, 32, 5; 9, 9, 3 missi ad res repetendas 4, 30, 13; 7, 6, 7; 7, 9, 2 iis postulantibus SC. factum, ut privos lapides privasque verbenas secum ferrent 30, 43, 9 ipsi hostium regi non necesse bellum indici, fetiales decernunt 31, 8, 8; 36, 3, 9 auctores iniuriae externo populo illatae tradunt 38, 42, 7.
- Fibulae equitum praemia 39, 31, 18.
- Ficana Latinorum urbs capta 1, 33, 2.
- Ficulea vetus Latinorum urbs 1, 38, 4.
- Ficulensis via, dein Nomentana dicta 2, 52, 3.
- Ficus Ruminalis, olim Romularis 1, 4, 5; 10, 23, 12.
- Fidenae colonia Romana 1, 27, 3 obsessae 2, 19, 2 urbs alta et munita 4, 22, 3 capta ib. 6 iterum capta 4, 34 cf. Fidenates.
- Fidenates bellum movent 1, 14, 4 vincuntur ib. 6 P. Etrusci origine 1, 15 bellum renovant 1, 27, 3 fugantur ib. 11 ad Veientes deficiunt 4, 17 legatos Romanorum occidunt ib. 2 P. victi 4, 19 populabundi in agrum Romanum descendunt 4, 21, 7 repulsi 4, 22, 2 Fidenae captae ib. 6 colonia caesis rebellant 4, 31, 7 P. Fidenatium quidam Veientium incursionis socii Ostiam relegati, colonorum numerus auctus 4, 30, 6 victi 4, 33, 11 P. urbs 4, 84, 3 P.
- Fidentia urbs P. 88.
- Fides dea 1, 21, 4 ei sollemne instituit Numa ibid.
- Fidei se permittere populi Rom. quid sit 36, 28.
- Fimbria cf. Flavias.
- Fimus bubulus pro lignis usurpatur 38, 18, 4.
- Firmana cohors 44, 40, 6.
- Firmani fidem servant Romanis 27, 10, 7.
- Flamines a Numa instituti 1, 20, 2 et 3 Dialis 1, 20 cf. Dialis; Martis et Quirini ib. 2 ad Fidei sollemne curru arcuato vecti 1, 21, 4 cf. 1, 33 flamen idemque magistratus a pontifice max. Romae retinetur P. 19; 37, 51 cf. 24, 8, 10.
- Flaminia prata, quae postea circus Flaminius 3, 54, 15 ibi aedes Apollinis 3, 63, 7.
- Flaminia via strata a C. Flaminio P. 20 cf. 22, 11, 5; 39, 2, 10; F. 11c.
- Flamininus vd. Quinctii.
- Flaminium 26, 23, 8; 27, 8, 8 cum eo ius datum introeundi in senatum ibid.
- Flamininus circus 3, 54, 15 exstructus a C. Flaminio P. 20 cf. F. 11c; 27, 21; 28, 11, 4; 39, 5, 17; 40, 52, 2.
- C. Flaminius cos. [iterum] 21, 57, 4 quare invisus patribus plebique acceptus 21, 63, 3 trib. pl. et cos. fuerat ib. 2 clam invito senatu ad exercitum proficiscitur 21, 63, 5 legati ad eum frustra missi ib. 12 in Etruriam ducit ib. 15 ab eoque congruente super caput effusus 22, 3, 11 P. in insidias praecipitat ad Trasumennum 22, 4, 4 fortiter pugnans cadit 22, 6, 4 P. eius triumphus de Gallis 21, 63, 2; 23, 14, 4 censor viam Flaminiam munierat et circum Flaminium exstruxerat P. 20 et senatum legerat 23, 22, 3.
- C. Flaminius quaestor 26, 47, 8 cf. 26, 49, 10 aed. cur. 33, 42, 8 eius honoris causa Siculi frumentum advexerant, quod populo dividit ibid. praetor sortitur Hispaniam cit. 34, 55, 6 cf. 35, 2 Illuciam capit 35, 7, 7 ei imperium prorogatur 35, 20, 11 eius res gestae 35, 22, 5 iterum prorogatur 36, 2, 9 tertium 37, 2, 11 cos. 38, 42, 3 M. Fulvii

tis insimulati causam susci-  
43, 8 sqq. Friniates vincit  
1—6 triumvir coloniae 39,

a Servii Tullii pueri dormi-  
caput ardet 1, 39, 1—2 Mar-  
tioniananti e capite fusa 25,  
flammae micantis terrore  
sibi viam faciunt per hostes  
13.

ius Cn. F. scriba aed. cur.  
factionem forensem 9, 46,  
ius civile repositum in pene-  
as pontificum evulgat ib. 5  
in albo proponit ib. 6 aedem  
rdiae dedicat ibid. in eum  
ia nobilium ib. 8—9.

ius viscerationem dat pon-  
n funere matris 8, 22, 2 trib.  
4 rogationem de Tusculanis  
lilat 8, 37, 8.

ius Fimbria Cinnae et Ma-  
ius P. 80 legatus L. Flacci  
lis P. 82 ad eum imperium  
am imperatore occiso ibid.  
liquot Mithridatis praefectis  
um capit P. 83 magnam  
n Asiae recipit ibid. de-  
ab exercitu se ipse percutit

voleius centurio 2, 45, 13.

Lucanus Ti. Gracchum ho-  
Poenis prodit 25, 16, 5 sqq.  
tia Vestalis stupri comperta  
cf. Flronia.

ia Vestalis stupri comperta  
, 2 cf. Florentia.

atana porta 6, 20, 11; 35, 9,  
21, 5.

quomodo feriat 1, 24, 3—9  
u populi fieri non potest 9, 5

audina non foedere sed per  
ionem facta ib. 2 cf. sponsio

icitia. columna aenea inscul-  
2, 33, 9 renovatum 4, 7, 10

renovatum 9, 43, 26 cum Lau-  
us quotannis renovatur 8,

cum Haadrubale de Hiberno  
1, 2, 7 Lutatii foedus 21, 19

aequum habent Camertes  
ue cohortem armatam mit-

8, 45, 20 foedera conquirun-  
be a Gallis capta 6, 1, 10.

iteius praetor 45, 44, 2.

Ti. Fonteius P. Scipionis legatus  
25, 34, 8; 26, 17, 3.

P. Fonteius Balbus praetor sortitur  
Hispaniam 44, 17, 10.

P. Fonteius Capito praetor 43, 11, 7  
Sardiniam sortitur 43, 15, 3.

Ti. Fonteius Capito praetor 40, 59,  
5 ei in Hispania imperium proro-  
gatur 41, 15, 11.

Fontinalis porta 35, 10, 12.

Forentum Apulorum urbs valida  
capitur 9, 20, 9.

Foris ex aede Lunae tempestate  
ablata 40, 2, 2.

Fori in Circo loca patribus equiti-  
busque divisa 1, 35, 8 facti in Circo  
a Tarquinio Superbo 1, 56, 2 pu-  
blici 23, 37, 2; 40, 59, 7; 45, 1, 7.

Formiae 32, 29, 2; 35, 21, 3; 40,  
2, 4.

Formiana saxa 22, 16, 4.

Formiani civitatem sine suffragio  
accipiunt 8, 14, 10 suffragii latio-  
nem 38, 36, 7—9 Formianus ager  
10, 31, 2 Formiani Iovis aedes 32,  
1, 10.

Formianum villa F. 48.

Formula antiqua iuris ac dicionis  
26, 24, 6 antiqui iuris 32, 33, 7 mi-  
litiarum formula 27, 10, 2 antiqua im-  
perii formula 33, 38 a censoribus  
Pop. Rom. data 29, 15, 9 cognitio-  
nis formula 40, 12, 20 sociorum  
formula 43, 6, 10 Macedoniarum for-  
mula dicta 45, 31.

Fornicata via 22, 36, 8.

Fornices de manubiis facti 33, 27, 4  
in Capitolio 37, 3, 7 fornices pilis  
pontis Tiberini impositi 40, 51, 4  
in muro apti ad excurrendum 36,  
23, 3.

Forti Fortunae aedes de manubiis  
facta 10, 46, 14 cf. 27, 11, 3.

Fortunae aedes combusta 24, 47, 16  
reficitur 25, 7, 6 cf. 43, 13, 5 in foro

boario 33, 27, 4 equestri aedes vota  
40, 40, 10 cf. 42, 3 dedicata 42, 10,

5 Fortis Fortunae 10, 46, 14; 27,  
11, 3 muliebri templum aedifica-

tum 2, 40, 12 Primigeniae aedes  
vota 29, 36, 8 dedicata 34, 53, 5

Primigeniae aedes in colle 43, 13,  
5 Fortunae aedes in Algidio 21, 62,

8 Capuae 27, 11, 2; 27, 23, 2 Prae-

- neste 23, 19, 18; 42, 1, 7 ei sacrificare vult Prusias 45, 44, 8.  
 Foruli 26, 11, 11.  
 Forum 1, 12, 8 medium specu vasto conlapsum in immensam altitudinem 7, 6 in eo positae statuæ equestres 8, 13, 9 suggestus exstructus rostris adornatus 8, 14, 12 fori ornandi ab aedilibus quando initium natum 9, 40, 16 in foro senatus 26, 9, 9; 26, 10, 2 circa forum fasti propositi 9, 46 medio in foro captivi virgis caesi et securi percussi 7, 19, 3; 9, 24, 15 Augustum aedificatum F. 48 v boarium sv. bovarium 10, 23, 3; 21, 62, 3; 22, 57, 6; 27, 37, 15; 29, 37, 2 holitorium sv. olitorium 21, 62, 2 et 4; 34, 53, 3; 40, 34, 4 piscatorium 26, 27, 3; 40, 51, 5 extra portam Trigeminam 40, 51, 6 forum quaestorium 41, 6, 11.  
 M. Foslius trib. m. c. p. 4, 25, 2.  
 M. Foslius mag. equit. 9, 28, 2.  
 M. Foslius Flaccina cos. 9, 20 mag. equit. 9, 26, 7 abdicat se magisterio ib. 20.  
 Fossa Cluilia 1, 23, 3; 2, 39, 5 Quiritium Anci regis opus 1, 33, 7 Graeca 28, 45, 4.  
 Frater fratri succedit in principatu apud Numidas 29, 29, 6 cf. 28, 21, 7 fratres duo bello civili concurrunt, et altero occiso alter se ipse transfodit P. 79.  
 Fregellae colonia deducta 8, 22, 2 occupatae a Samnitibus 9, 12, 5 receptae 9, 28, 3 cf. 26, 23, 5; 28, 11, 3; 41, 8, 8 dirutae P. 60.  
 Fregellani pontem intercidunt morandi Hannibalis causa 26, 9, 3 fidem Romanis servant 27, 10, 7 rebellantes domantur P. 60 Fregellana arx 9, 23, 3 turma 37, 34, 6 Fregellanus ager 26, 9, 3 et 11.  
 Fregenae colonia P. 19; 32, 29; 36, 3, 6.  
 Frentani sv. Ferentani uno proelio devicti 9, 16 iis foedus datum 9, 45, 18.  
 Frentinum castrum 35, 9, 7.  
 Fresilia Marsorum capta 10, 3, 5.  
 Pretum Siciliae 21, 23, 3.  
 Friniates Ligures in deditionem accepti 39, 2, 1—4 cf. ib. 9.  
 Frumentaria lex C. Sempronii Gracchi P. 60 M. Drusi P. 71.  
 Frumentarii ob annonam compressam damnati 38, 35, 5.  
 Frumentum coemptum in Etruria, Campania, Sicilia 2, 34, 3 ex Sicilia et Sardinia duae decumae evectae 36, 2, 12—13; 37, 50, 9—10 honoris Flamini causa a Siculis convectum 33, 42, 8 magna vis ab Hierone Romam missa 22, 37, 6 magni comectus Romam subvecti 28, 4, 7 ingens vis convecta et dono datum civitatibus et privatis a L. Aemilio Paulo 45, 33, 3 pro pecunia divisum populo 2, 41, 8 vicatim populo discriptum 30, 26, 6 quaternis aeris divisum 31, 4, 6 cf. 33, 42, 8 de eius pretio lex Sempronia P. 60 imperatum indutias petentibus 2, 54 frumenta ante certam diem ex agris convehenda 23, 32, 14 pro vectura nautis relictum 30, 38, 5 duplex militi datum in triumpho 37, 59, 6.  
 Frusinates tertia parte agri multantur 10, 1, 3 ager Frusinas 26, 9, 11.  
 Frusina urbs 26, 37, 5; 30, 2, 12; 30, 38, 9; 31, 12, 7; 32, 29, 2.  
 Fucinus lacus 4, 57, 7.  
 Fugifulae urbs Samnii capta 24, 30, 5.  
 Fugitivi seditiones movent P. 56. 69. 95. 111 cf. P. 123 multa milia a Crasso caesa P. 97; F. 22.  
 C. Fulcinius legatus Romanus a Fidenatibus occisus 4, 17, 2 ei statuæ in rostris posita ib. 6.  
 Fulmen aureum Iovi factum 22, 1, 17.  
 Fulvia M. Antonii uxor insidias parat C. Octavio P. 125 cf. P. 127.  
 C. Fulvius quaestor traditur Hannibali a Liguribus 21, 59, 10.  
 C. Fulvius legatus 26, 14, 6; 26, 33, 5.  
 C. Fulvius cos. in Siciliam missus ad civile bellum P. 56.  
 Cn. Fulvius legatus M. Valerii dictatoris 10, 4, 7 cos. 10, 11, 10 eius clara pugna in Samnio 10, 12, 9 triumphat 10, 13 pro praetore 10, 26, 15; 10, 27, 5; 10, 30.  
 Cn. Fulvius praetor sortitur peregrinam 57, 2.

- Cn. Fulvius praetor sortitur Hispaniam cit. 45, 16, 3.  
 L. Fulvius cos. 8, 38 mag. equit. 9, 21, 2.  
 M. Fulvius trib. pl. comitia impedit 32, 7, 8.  
 M. Fulvius legatus Q. Flacci fratris 40, 30, 4.  
 M. Fulvius legatus 43, 1, 12.  
 Q. Fulvius aed. cur. 30, 39, 6.  
 Q. Fulvius trib. pl. 32, 28, 3.  
 Q. Fulvius legatus Romam missus 32, 36, 10.  
 Q. Fulvius M. F. praetextatus cooptatur triumphum epulo 40, 42, 7.  
 Q. Fulvius cos. F. 12 e.  
 Cn. Fulvius Centimalus praetor 24, 43, 6 aed. cur. fuerat ibid. Suessulam provinciam accipit 24, 44, 3 eos. creatur 25, 41, 11 ei in annum imperium prorogatur 26, 28, 9 nimis securus ad Herdoneam consedit 27, 1, 4 victus ab Hannibale et cum exercitu caesus ib. 12 P.  
 M. Fulvius Centumalus praetor 35, 10, 11 urbanus 35, 20, 8.  
 C. Fulvius Curvus aed. pl. 10, 23, 13.  
 Fulvius Flaccus legatus ad exercitum 22, 12.  
 Fulvius Flaccus triumvir agro dividendo P. 59 primus Ligures transalpinos domat P. 60 cum C. Graccho occiditur P. 61.  
 C. Fulvius Flaccus legatus 26, 5, 8; 26, 14, 6; 27, 8, 12.  
 Cn. Fulvius Flaccus praetor 25, 2, 5 Apuliam sortitur 25, 3, 2 eius sociordia 25, 20, 6 ab Hannibale victus viginti millia amittit, ipse fugam petit 25, 21 P. ei dies dicta a Sempronio trib. pl. 26, 2, 7 culpam in milites transfert 26, 3 Tarchinios exulatum it ib. 12.  
 M. Fulvius Flaccus cf. M. Fulvius 40, 30, 4.  
 M. Fulvius Flaccus decemvir agro dividendo 31, 4, 3.  
 M. Fulvius Flaccus triumvir coloniae 39, 44, 10 legatus in Macedoniam 43, 11, 2.  
 M. Fulvius Flaccus a fratre germano censore senatu motus 41, 27, 2.  
 Q. Fulvius Flaccus pontifex 23, 21, 7 praetor 23, 24, 4 bis consul censorque fuerat 23, 30, 18 urbanus praetor ibid. missus ad littora suburbana tutanda 23, 32, 18 iubetur legionem scribere et in Sardiniam mittere 23, 34, 13 eius edictum in contione 23, 48, 12 praetor refectus 24, 9, 4 ei extra ordinem urbana contingit ib. 5. mag. equit. 25, 2, 3 cos. tertium creatur ib. 4 tribunos pl. hortatur, ut dimittant concilium 25, 3, 19 pontificatum maximum frustra petit 25, 5, 3 Hannonis castra ad Beneventum aggreditur 25, 13, 11 cunctantem oppugnare milites cogunt 25, 14, 3 eum castris exiit 25, 14 P. Capnam oppugnat 25, 18 sqq. obsidere coepit 25, 22, 6 ei prorogatur imperium 26, 1, 2 Hannibali oppositus castra aggredienti 26, 5, 8 centuriones hortatur ib. 12 Hannibalem Romam petentem sequitur 26, 8, 9 ei par cum consulibus imperium decretum 26, 9, 10 redux Capuam de Numidis transfugis supplicium sumit 26, 12, 19 durioris sententiae de supplicio senatus Campani 26, 15 non exspectato SCto supplicium sumit ibid. P. comitia consularia habet 26, 22, 2 negat sibi privatam simultatem cum Campanis esse 26, 27, 11 prorogato imperio Capuam provinciam accipit 26, 28, 6 bona vendendo tempus terit 27, 3 coniurationem vindicat ib. 5 ex plebiscito dictator dictus 27, 5, 19 eius certamen cum tribunis pl. 27, 6, 2 cos. quartum ib. 11 in Lucanis rem gerit 27, 7, 7 comitorum causa Romam venit 27, 20, 13 ei imperium prorogatur 27, 22, 4 iterum 27, 35, 13 sententiam in senatu dicere recusat 28, 45, 5.  
 Q. Fulvius Flaccus aed. pl. 38, 35, 6 praetor Sardiniam sortitur 38, 42, 6 legatus L. Aemilii Pauli 40, 27, 7 in locum vitrici mortui cos. suffectus 40, 37, 6 Ligures vincit 40, 41, 3.  
 Q. Fulvius Flaccus aed. designatus praeturam petit magno cum favore populi 39, 39, 2 a senatu petere vetatur ib. 7 eius pertinacia ib. 10



- praetor sortitur Hispaniam cit. 40, 1, 2 cum Celtiberis configit 40, 16, 8 ei prorogatur imperium 40, 18, 6 contra Celtiberos bellum parat 40, 30, 2 duobus proeliis victos in deditioem accipit plerosque 40, 33, 9 Romam mittit, ut deportare sibi liceat exercitum 40, 35, 3 cf. 40, 36, 10 Celtiberos saltum obsidentes caedit 40, 39—40 pontifex cooptatur 40, 42, 11 cos. creatus 40, 43, 4 triumphat ib. 5 vota solvit, ludos facit 40, 44, 8 Ligures vincit 40, 53 triumphat 40, 59 censor fratrem germanum senatu movet 41, 27, 2 coloniis multa opera locat ib. 11 Iunonis Lacinae templum detegit, ut templum ab ipso dedicatum tegat 42, 3 P. iubetur tegulas reportare ib. 10 P. Fortunae equestris aedem dedicat 42, 10, 5 foeda morte perit 42, 28, 11 post censuram minus sui compos ib. 12.
- Ser. Fulvius Flaccus cos. Vardeos subigit P. 56 cf. F. 14 f.
- Q. Fulvius Gillo legatus Scipionis 30, 21, 12 praetor 31, 4, 4 sortitur Siciliam 31, 6, 2.
- M. Fulvius Nobilior aed. cur. 33, 42, 8 praetor sortitur Hispaniam ult. 34, 55, 6 complures gentes vincit 35, 7, 8 ei prorogatur imperium 35, 20, 11 eius res gestae 35, 22, 6—8 ovans urbem intrat 36, 21, 10 (cf. 36, 39 ubi idem narratur) cos. 37, 47, 7 ei Aetolia evenit 37, 50, 8 de bello consultat cum Aetolis 38, 3, 9 Ambraciam aggreditur 38, 4 in dicionem accipit 38, 9, 9 P. Aetolis pacem dat 38, 9, 9 P. Cephalleniam pacat 38, 28, 5 P. Samen oppugnat ib. 10 expugnat 38, 29, 11 contentionem inter Aetolos et Lacedaemonios dirimit 38, 32, 4 ei imperium prorogatur 38, 35, 3 de eo queruntur Ambracienses a M. Aemilio inimico inducti 38, 43, 2 eius causam excipit alter consul 38, 43, 8 adversus eum Sctum factum 38, 44, 3 triumphum postulat 39, 4, 2 intercessionem tribunicia victa triumphat 39, 5, 13 ludos Iovi facit 39, 22 censuram petit 39, 40, 2 censor 40, 45, 6 cum M. Lepido collega in gratiam redit 40, 46, 15.
- M. Fulvius Nobilior trib. mil. mensibus suis legionem dimittit 40, 41, 8 relegatur in Hispaniam ib. 10.
- M. Fulvius Nobilior trib. pl. 42, 32, 7.
- Q. Fulvius Nobilior triumvir coloniae 39, 44, 10.
- Q. Fulvius Nobilior Catoni respondet pro Galba P. 49.
- M. Fulvius Paetus cos. 10, 9, 9.
- Funda Achaeorum a Baliarica discernitur 38, 29, 5.
- Fundani civitatem sine suffragio accipiunt 8, 14, 10 Privernatium socii contra Romanos 8, 19, 4 pro populo Fundano senatus precatum obviam it ib. 10 iis suffragii ius datum 38, 36, 7—9.
- M. Fundanius trib. pl. de lege Oppia abroganda fert 34, 1, 2.
- M. Fundanius Fundulus aed. pl. 25, 2, 9.
- Fundi urbs 41, 27, 11 ibi Iovis aedes ibid.
- Funditores Baleares in exercitu Hannibalis 21, 21, 12 excellent prae ceteris 28, 37, 6 Achaeorum meliores Balearibus 38, 29, 5 in exercitu Romanorum 27, 38, 12 Antiochi 36, 18, 3.
- Funebres ludi 28, 21, 10; 31, 15, 4 cf. laudatio.
- Funus 38, 55, 2 funeris sumptus a plebe collatus 2, 33, 11 in amplius funus pecuniam confert 3, 18, 11.
- Furiae genti fato quodam Gallica bella data 31, 48, 12.
- Furii sv. Fusii cf. 3, 4.
- Furius legatus dimicans cadit 3, 5, 6.
- Agrippa Furius cos. 3, 66 signa a signiferis accepta ipse infert et militem incitat ignominia 3, 70, 10.
- Agrippa Furius trib. m. c. p. 5, 32 in Salpinates missus ibid.
- C. Furius trib. m. c. p. 4, 31.
- C. Furius duumvir navalis 41, 1, 2 legatus 43, 9, 5.
- L. Furius cos. 2, 54 legi agrariae resistit ib. 2 eius cum iunioribus patrum seducta consilia ib. 7.
- L. Furius trib. m. c. p. 6, 22, 5 proelium temere committit 6, 23—24 Camilli in eum moderatio 6, 25, 5.

L. Furius trib. m. c. p. 6, 36, 3.  
 L. Furius praetor leges dat Capuae 9, 20, 5.  
 L. Furius trib. pl. 9, 42, 3.  
 M. Furius legatus M. Aurelii eum defendit in senatu 30, 42, 5.  
 M. Furius legatus 31, 21, 8.  
 P. Furius triumvir agro dando 3, 1, 6.  
 Q. Furius pont. max. tribunis pl. creandis comitia habet 3, 54, 5.  
 Q. Furius cos. F. 33s.  
 Sex. Furius cos. 2, 39, 9.  
 Sp. Furius cos. 2, 43 cum Aequis pugnat ib. 5.  
 Sp. Furius trib. m. c. p. 6, 31.  
 Sp. Furius pater patratus 1, 24, 6.  
 C. Furius Aculeo quaestor peculatus damnatur 38, 55, 5 cf. 38, 58.  
 L. Furius Bibaculus quaestor proelio Cannensi occumbit 22, 49, 16.  
 L. Furius Camillus dictator 7, 24, 11 patribus consulatus possessionem reddit ibid. cos. creatur ibid. Gallos fundit 7, 26, 9 M. Valerium Corvum laudat donatque ib. 10 dictator 7, 28, 2 in Auruncos profectus aedem Iunoni Monetae vovet ib. 4 victor reversus se abdicat ibid.  
 L. Furius Camillus cos. 8, 13 Pedum capit ib. 7 Latinos vincit ib. 8 triumphat ib. 9 ei equestris statua posita ibid. de Latinis ad senatum refert ib. 10 cos. iterum 8, 29, 2.  
 M. Furius Camillus trib. m. c. p. 5, 1, 2 iterum 5, 10 Faliscos vastat 5, 12, 5 trib. m. c. p. iterum (sic!) 5, 14, 5 a Capena praedas agit ib. 7 interrex 5, 17, 4 dictator 5, 19, 2 Faliscos et Capenates victos vastat ib. 8 Veios obsidet ib. 9 de praeda Veienti litteras ad senatum mittit 2, 20, 2 Veios capit 5, 21 P. obsecrat deos, ut nimiae suae fortunae invidiam quam minimo incommodo leniant ib. 15 simulacrum Iunonis Romam transfert 5, 22, 4 P. eius triumphus clarior quam gratior 5, 23, 6 Iunonis templum locat dedicatque ib. 7 decimam praedae partem Apollini Delphico vovet 5, 21, 2 Delphos deportandam curat 5, 25, 4—10 P. trib. m. c. p. 5, 26 in Faliscos mittitur 3 eorum liberos

a magistro proditos parentibus remittit 5, 27, 9 P. ea iustitia ut oppidum dedatur evincit ib. 11 P. plebem castigat 5, 29, 8 adversus legem de transmigrando Veios senatum incitat 5, 30 interrex 5, 31, 8 die ob praedam Veientanam dicta in exilium abit 5, 32, 8 P. exul Ardeates in Gallos incitat 5, 44 eorum dux Gallos trucidat 5, 45, 3 de exilio revocatus 5, 46, 10 dictator absens dictus ibid. P. intervenit Gallis cum Sulpicio de pace agentibus 5, 49 P. Gallos urbe expellit caeditque ib. 5—6 P. triumphat ib. 7 fana restituenda curat 5, 50 transmigrandi Veios exilium dissuadet 5, 51—54 P. ut erectae urbis adminiculum ita innixae fulcrum fuit Camillus 6, 1, 4 interrex ib. 8 dictator Volscos ad dedicationem subigit 6, 2, 13 Aequos opprimit, Bolas urbem expugnat ib. 14 Sutrium Etruscis deditum recipit 6, 3, 6 triumphat 6, 4 tres paterae aureae eius nomine inscriptae in cella Iovis ponuntur ib. 3 trib. m. c. p. 6, 6 ei collegae imperium submittant ib. 7 Volscos, Latinos, Hernicos uno proelio dissipat 6, 8, 9 Satricum capit ib. 10 Sutrium Etruscis eripit 6, 9, 12 et Nepete 6, 10, 4 eius gloriae M. Manlius invidet 6, 11, 3 trib. m. c. p. 6, 18 iterum 6, 22, 5 ei extra ordinem bellum Volscum decernitur ib. 6 pugnam imprudentia L. Furii collegae amissam restituit 6, 23—24 eius modestia 6, 23, 9; 6, 25, 5 ad Tusculanum bellum eundem L. Furium collegam optat, cuius levet infamiam 6, 25, 5 dictator adversus tribunos pl. contendit 6, 38, 4 abdicat se magistratu ib. 9 dictator quintum 6, 42, 4 fundit Gallos ib. 7 triumphat ib. 8 moritur 7, 1, 8 P. eius virtus ib. 9—10 vir et vere Romanus 22, 14, 11.  
 Sp. Furius M. F. Camillus primus praetor 7, 1, 2.  
 M. Furius Crassipes triumvir coloniae 34, 53, 2 praetor 38, 42, 4 sortitur Galliam ib. 6 Cenomanis

- insontibus arma adimit 39, 3 a consule iubetur provincia decedere ib. 3 iterum praetor 41, 28, 5 sortitur Siciliam 42, 1, 5.
- Sp. Furius Fusus cos. 3, 4 ab Aequis victus in castris oppugnatur ib. 8 vulneratur 3, 5, 7 K. Quintii rei defensor 3, 12, 4.
- M. Furius Luscus aed. pl. 39, 7, 10.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. 4, 25, 5.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. 4, 35 iterum 4, 44.
- [L.] Furius Medullinus cos. 4, 51 Ferentinum capit ib. 7 iterum cos. 4, 54.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. creatur, iam functus eo honore 4, 57, 12 trib. m. c. p. tertium 4, 61.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. 5, 12, 10.
- L. Furius Medullinus trib. m. c. p. tertium 5, 14, 5 quartum 5, 16 quintum 5, 24 sextum 5, 26, 2 septimum 5, 32.
- C. Furius Pacilus cos. 4, 12 censor 4, 22, 7 cf. 4, 24, 7.
- C. Furius Pacilus cos. 4, 52.
- L. Furius Philus praetor 42, 28, 5 Sardiniam sortitur 42, 31, 9 pontifex moritur 43, 11, 13.
- P. Furius Philus praetor urbanus 22, 35, 5 classem accipit 22, 57, 8 saucius ex Africa Lilybaeum venit 23, 21, 2 censor 24, 11, 6 ei dies dicta 24, 43, 2 moritur priusquam lustrum condidit ib. 4 augur fuerat 25, 2.
- P. Furius Philus coniurationem nuntiat 22, 53, 4.
- P. Furius Philus praetor Hispaniam cit. sortitur 41, 21, 3 ei imperium prorogatur 42, 4, 3 ab Hispanis accusatus exulatum abit 43, 2, 10.
- L. Furius Purpureo trib. mil. praesidio Numistronis praest 27, 2, 10 praetor 31, 4, 4 Galliam sortitur 31, 6, 2 senatui scribit de tumultu Gallico 31, 10, 5 contra Gallos ducit 31, 21, 2 eos vincit caeditque magno proelio ib. 17 P. triumphum petit 31, 47, 7 triumphat 31, 49, 2 P. cos. 33, 24 ei cum collega Italia decernitur 33, 25, 4 Boiorum agrum vastat 33, 37, 3 cum collega eos vincit ib. 7 cf. 34, 53, 7; 35, 41, 8 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 57, 7 Cn. Manlio adversatur triumphum postulanti 38, 44, 11 rogationem Petilliam prolatandam censet Manlium incessens 38, 54, 7 censuram petit 39, 40, 2 legatus ad Gallos 39, 54, 13.
- L. Furius Purpureo P. Sulpicii legatus 31, 29 eius oratio in Panaetolico 31, 31.
- Fustuarium supplicium 5, 6, 14.
- Gabii urbs Romae vicina a Sex. Tarquinio patri proditur 1, 54 cf. 24, 10, 9; 26, 9, 12; 41, 16, 6.
- Gabina via 2, 11, 7; 3, 6, 7; 5, 49, 6.
- Gabinus ager 3, 8, 6 cinctus 5, 46, 2; 8, 9, 9.
- Gabinorum primores a Sex. Tarquinio occisi 1, 54, 8.
- Gabinus Scodrae praefectus 45, 26.
- A. Gabinus legatus re prospere gesta cadit P. 76.
- A. Gabinus cos. F. 28 p. procos. Ptolemaeum reducit P. 105.
- Gades 21, 21, 9; 24, 49, 5; 28, 16, 8 et 13; 28, 23, 6.
- Gaditani perfugae urbem praesidiumque Punicum prodituros pollicentur 28, 23, 6 deprehensi a Magone 28, 30, 4 Magonem ob templa spoliata portis excludunt 28, 37 eorum sufetes in crucem sublatis ib. 2 deduntur Romanis ib. 10 P. iis remissum, ne praefectus Gades mitteretur 32, 2, 5 libertate donantur a Caesare P. 110.
- Gaditanum fretum F. 56 eius latitudo ibid.
- Gaesa hastae genus 8, 8, 5; 9, 36, 6.
- Gaetuli in exercitu Hannibalis 23, 18.
- Gala Maesulorum rex Masinissam filium contra Syphacem auxilio mittit Poenis 24, 49, 4 moritur 29, 29, 6 cf. 40, 17, 2.
- Galatia castellum prope Capuam 26, 5, 4.
- Galaesus fluvius quinque milia a Tarento 25, 11, 8.
- Galeae cristatae Samniti 9, 40, 3; 10, 38, 12 galeati milites solent esse in stationibus 44, 33, 9.

Saleagra turris Syracusis 25, 23, 10.  
 Galeria tribus 27, 6, 3.  
 Ballaeci Hispaniae gens victa P. 56.  
 Galli Aedui P. 61 Allobroges 61  
 Alpini 46 Arverni 61 Belgae 104  
 Boii 5, 35, 2. Cenomani 5, 35 Cis-  
 alpini ib. 3 Libui 21, 38, 7 In-  
 subres 5, 34, 9 montani 21, 32, 8  
 Salluvii P. 60 Salyes 21, 38, 7  
 Senones 5, 35, 3 Tectosages 38,  
 16, 11 Tolistobogii ibid. Trans-  
 alpini 39, 22, 6 Troemi 38, 16, 11  
 Volcae 21, 26, 6 Galli novi acco-  
 lae Etruscis 5, 17, 8 adversus eos  
 auxilium petunt Clusini 5, 33  
 quando primum in Italiam descen-  
 derint ib. 5 de eorum transitu quid  
 sit traditum 5, 34 Insubres Medio-  
 lanum condunt ib. 9 Senones Clu-  
 sium oppugnant 5, 35, 3 P. lega-  
 torum Romanorum iniuria conci-  
 tati 5, 36, 1—7 P. Romam mittunt  
 questum ib. 8 Romam petunt 5, 37,  
 5 P. Romanos ad Aliam fundunt  
 5, 38 P. inter Romam et Anienem  
 considunt 5, 39, 3 urbem occupant  
 praeter Capitolium 5, 41, 4 P. Ca-  
 pitolium frustra oppugnatum 5, 43,  
 2 obsident ib. 5 pars ab Ardeati-  
 bus Camillo duce trucidantur 5,  
 45, 1—3 anserum clangore proditi  
 de Capitolio deiciuntur 5, 47 P.  
 mille pondo auri accipientibus Ca-  
 millus intervenit 5, 49 P. urbe eos  
 expellit ib. 3—5 P. caesi delectique  
 ib. 6—7 P. in agro Albano victi 6,  
 42, 6—8 trans Anienem castra po-  
 nunt 7, 9, 6 eorum unus provocans  
 Romanos a T. Manlio occisus 7,  
 10 P. trepidi in Campaniam trans-  
 eunt 7, 11 redeunt Tiburtibus  
 opem ferentes ib. 3 duplici pugna  
 victi ib. 6—10 eos circa Pedum  
 consedissee auditum 7, 12, 8 magna  
 clade deleti 7, 15, 1—7 cf. 7, 24  
 uno ex iis a M. Valerio obruncato  
 fusi in Apuliam fugiunt 7, 26 Etru-  
 riam ingrediuntur 10, 10, 6 pecunia  
 accepta societatem belli adversus  
 Romanos recusant 7—12 auxilia  
 mittunt Etruscis mercede capti 10,  
 18, 2 ingenti pretio a Samnitibus  
 sollicitantur 10, 21, 2 delent legio-  
 nem Romanam 10, 26, 7—9 equites

Romanos fugant 10, 28, 9 sqq. cir-  
 cumventi caeduntur 10, 29, 16  
 Senones interficiunt legatos Ro-  
 manorum ideoque iis bellum in-  
 dictum P. 12 L. Caecilium prae-  
 torem cum legionibus caedunt ibid.  
 Transalpini caeduntur P. 20 Insub-  
 res duce Viridomaro occiso fusi  
 aliquot proeliis in dicionem veni-  
 unt ibid. legatos Romanos ad so-  
 cietatem adducturos irridunt 21,  
 20, 3 donis capti Hannibalem cum  
 pace per fines suos transmittunt  
 21, 24, 5 montani insident tumulos  
 Hannibale Alpes transeunt 21,  
 32, 8 in exercitu Hannibalis 21, 38,  
 3 legationes ad eum mittunt 21, 47,  
 8 auxilarii in exercitu Romano  
 caede facta ad Hannibalem trans-  
 fugiunt 21, 48, 2 soli Cenomani in  
 fide manent Romana 21, 55, 4 in  
 Hannibalem odia vertunt 22, 1, 3  
 Cisalpini deficient ad Hannibalem  
 22, 61, 12 cf. Boii. Galli in Hispano  
 Poenorum exercitu 24, 42, 8 fines  
 Romanos incurant 28, 11, 10 in  
 concilio Ligurum apud Magonem  
 29, 5, 3 in exercitu Magonis 30, 18,  
 9 tumultum movent 31, 10 magno  
 proelio devicti 31, 21, 17 P. in ar-  
 mis 32, 29, 6 in exercitu Rhodio-  
 rum 33, 18, 3 in Asia ab Attalo  
 victi 33, 21, 3 in exercitu Antiochi  
 37, 18, 7 Brenno duce in Dardanos  
 perveniunt 38, 16 in Asiam pro-  
 cedunt ib. 9 cf. Gallograeci. Trans-  
 alpini in Venetia urbem condunt  
 39, 22, 6 a senatu Italia excedere  
 iubentur 39, 54, 2 sqq. benigne re-  
 spondent 39, 55 agrum petentes  
 iterum iubentur excedere Italia 40,  
 53, 5 in exercitu Persei 42, 51, 7  
 Transalpini auxilia pollicentur in  
 bellum Macedonicum 44, 14 eorum  
 auxilium oblatum Perseo eiusque  
 avaritia dimissum 44, 26, 2 Galli  
 equites in Eumenis exercitu 44, 28,  
 7 Attalum clade affigunt 45, 19, 3  
 cf. 45, 20 Romanorum legatione  
 nihil moventur 45, 34, 13 Alpini a  
 Claudio Marcello subacti P. 46  
 Salluvii Massiliensium fines popu-  
 lantur 60 Arvernus et Allobrogi-  
 bus bellum illatum 61 Aedui socii

- Romanorum ibid. cum Belgis Caesar bellum gerit 104 Gallorum aliquot populi deficiunt 106 victi 107 prope universi Vercingetorige duce deficiunt ibid. omnes in deditionem accepti 108 Galli gens nata in vanos tumultus 5, 37, 8 religionis haud neglegens 5, 46, 3 ad oppugnandarum urbium artes rudis, pigerrima eadem ad opera militaria 21, 25, 6 mollis ad labores 22, 2, 4 intolerantissimi laboris et aestus 10, 28, 4; 27, 48, 16 eorum mollia et fluida corpora 34, 47, 5 gens avidissima auri 21, 20, 8 corpora et animi eorum magna magis quam firma 5, 44, 4 procera corpora, promissae et rutilatae comae 38, 17, 3 eorum vestitus 22, 46, 6 arma 22, 46, 5; 38, 17, 3 acies 10, 28, 11; 38, 26, 3 essedis carrisque armati superstantes pugnant 10, 28, 9 eorum prima proelia plus quam virorum, postrema minus quam feminarum ib. 4 armati in concilia venire solent 21, 20 Gallus cum Galla ad placandos deos Romae vivi sub terra demissi 22, 57.
- Galliae pars tertia Celtae 5, 34, 2 eo missi legati ad conciliandas civitates 21, 19, 11 vastata a Cimbris P. 67 Galliarum situs 103 ex tribus Galliis census actus 134 tumultus ob eam rem ortus componitur 139.
- Gallica busta loci Romae nomen 5, 48, 3; 22, 14, 11.
- Gallicus ager 21, 25, 2; 23, 14, 3 vasa aenea 36, 40, 11 carpenta ibid.
- Gallicus sinus 30, 19, 2; 34, 8, 6.
- Gallograei Gallicos adhuc spiritus servantes 37, 8, 4 in Antiochi exercitu 37, 38, 3 cum iis bellum 38, 12 de historia eorum cf. 38, 16 sqq. eorum belli ratio 38, 19, 3 nudis corporibus pugnant 38, 21, 9 victi de pace mittunt 38, 29, 8 iis denuntiatum, ut morem vagandi cum armis deponerent 38, 40, 2.
- Gallograeia 37, 8, 4; P. 94.
- Gannicus fugitivorum dux caesus P. 97.
- Ganymedes spado a Caesare in triumpho ductus F. 39.
- Garamantes gens 29, 33, 9.
- Garuli gens 41, 19.
- Cn. Gavillius Aquileienses indices L. Gavillius cladis Romanae 41, 5.
- Gaulotus Gallorum regulus 38, 19, 2.
- Gaurion vocant portum Andri 31, 45, 3.
- Gaurus mons 7, 32, 2 pugna ad Garum ibid.
- Geganii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
- L. Geganus trib. m. c. p. 6, 31.
- M. Geganus trib. m. c. p. 6, 42, 3.
- T. Geganus cos. 2, 34.
- M. Geganus Macerinus cos. 3, 65, 5 cos. iterum 4, 8 Ardeam a Volscis obsessam liberat 4, 10, 1—6 triumphat ib. 7 cos. tertium 4, 17, 7 censor 4, 22, 7 in Mam. Aemilium animadvertit 4, 24, 7 legatus A. Postumii 4, 27, 10.
- Proculus Geganus Macerinus cos. 4, 12, 6.
- Gelo Hieronis filius maximus natus ad Poenos deficit 23, 30, 11 eum mors opportuna opprimit ib. 12 cf. 24, 5, 3.
- Geminus Maecius cf. Maecius.
- Genio Deo hostiae maiores sacrificatae 21, 62, 10.
- Gentis Manliae decretum 6, 20, 14 minorum gentium patres 1, 85, 6; 1, 47, 7 gentium iura 4, 1, 2 gentes patriciae 10, 8, 9 gentis enuptio 39, 19, 5.
- Gentius Illyriorum rex 40, 42 in eum L. Duronius omnem latrocinii maritimi causam avertit ibid. legatos miserat excusatum ib. 3 eius hostilia consilia ad senatum deferuntur 42, 26, 2 ad eum legati missi ib. 6 Romanorum an Persei partibus faveat ambiguum 42, 29, 11 eius lembi cum Romanorum classe abducti 42, 48, 8 regnat in Labaeibus 43, 19, 3 ad eum legatos mittit Perseus 43, 19, 13 iterum atque iterum 43, 23, 8 pecunia pacta obsides mittit Perseo 44, 23, 3 eius auxilium Persei avaritia dimissum 44, 26, 2 P. Romanorum legatos in vincula conicit 44, 27, 11 pecuniae

- exiguam partem accipit a Perseo ib. 9 eius parentes 44, 30, 2 crudelitas in fratrem ib. 3 violentiam insitam intemperantia vini accendit ib. 5 contra Romanos ducit ib. 7 uxorem ducit Metutam ib. 4 praetori se dedit 44, 31, 13 in custodiam datus ib. 15 P. cum uxore liberisque Romam missus 44, 32, 4 P. eius uxor Etleva, filii Scerdilaedus et Pleuratus ib. 3 in triumpho ductus 45, 43, 6 Iguvium ductus in custodiam ib. 9.
- Genua 21, 32, 5 a Magone capitur 28, 46, 8 ad eam exaedificandam propraetor missus 30, 1, 9.
- C. Genucius cos. 7, 3, 3.
- C. Genucius augur de plebe 10, 9, 2.
- Cn. Genucius trib. pl. L. Furio et Cn. Manlio diem dicit 2, 54, 2 iudicii die domi mortuus inventus ib. 9.
- Cn. Genucius trib. m. c. p. 5, 13, 3 iterum 5, 18, 2 eius mors honesta insidiis capti ib. 8.
- L. Genucius cos. 7, 1, 7.
- L. Genucius cos. 7, 4 in Hernicis rem male gerit 7, 6, 8—9 insidiis circumventus occidit ibid.
- L. Genucius trib. pl. legem fert de faenore 7, 42.
- L. Genucius cos. 10, 1.
- L. Genucius legatus ad Syphacem 37, 4, 7.
- M. Genucius cos. 4, 1.
- M. Genucius trib. mil. in proelio cadit 35, 5, 14.
- T. Genucius trib. pl. agrariae legis auctor 2, 52, 3 diem dicit T. Meneio ibid.
- T. Genucius decemvir 3, 33, 3.
- Genus amnis 44, 30, 10.
- Geraesticus portus Teiorum 37, 27, 9.
- Geraestus nobilis Euboeae portus 31, 45, 10.
- Gereonium urbs Apuliae a suis deserta 22, 18, 7 pauca tecta ab Hannibale in usum horreorum relicta 22, 23, 9.
- Gergithum 38, 39, 10.
- Gergovia urbs Arvernorum obsessa P. 107.
- Germani a Caesare Gallia expulsi P. 104 victi in Gallia et trans Rhenum 105 multi populi a Druso subacti 139—142 perdomiti F. 52 bb.
- Germaniae mores situsque P. 104 pars a Caesare domita 105.
- Gerrunium Macedoniae castellum captum 31, 27, 2.
- Geryon ab Hercule interemptus 1, 7, 4 cf. P. 60.
- Gisgo ab Hannibale ad Philippum missus 23, 34, 2.
- Gisgo pacem dissuadens ab Hannibale ex superiore loco detrahitur 30, 37, 8 P.
- Gisgo Hamilcaris filius populum concitat bellum Romanum suadendo P. 48.
- Gisia urbs Hispaniae cum oppugnatur, oppidani liberos coniugesque rogo exstructo occidunt seque insuper praecipitant P. 28 cf. Astapa.
- Gitanæ Epiri oppidum 42, 38.
- Gladiatores Campanorum Samnitium nomine appellati 9, 40, 17 cf. 23, 30, 15; 28, 21, 2; 39, 46, 2 bellum excitant Spartaco et Crixo duce P. 95.
- Gladiatorium munus in honorem defuncti primus edit D. Iunius Brutus P. 16 P. Scipio in honorem patris 28, 21 P. cf. 31, 50, 4; 41, 20, 11; 41, 28, 11; 44, 31, 15.
- Gladius ab insolente Gallo ponderi additus 5, 48, 9 Gallorum praelongus sine mucrone, Hispanus brevis et cum mucrone 22, 46, 5 Hispanus ad pugnam propiorem habilis 7, 10, 5 foeda vulnera facit 31, 34, 4 Arabum tenuis, quaterna cubita longus 37, 40, 12 dstrictis gladiis discincti centuriones destituuntur, quorum signa amissa erant 27, 13, 9.
- Glaucias ex numero custodum corporis Persei 43, 20, 3.
- Gnosii Cretenses 37, 60, 3.
- Gomphi Thessaliae urbs 31, 41, 6 Amyndandro deduntur 32, 14, 2 cf. 32, 15, 4; 36, 13, 6; 42, 55, 2.
- Gonni vel Gonnus 33, 10, 6; 36, 10, 11 a Perseo capta 42, 54, 7 eius situs 42, 67, 6; 44, 6, 10.

- Gonnocondylum a Philippo Olympias appellata 39, 25, 16 Perrhaebi repossunt ibid.
- Gordium 38, 18, 11.
- Gordiutichos 38, 13, 10.
- Gorgopas Gythei praefectus Dexamagoridam proditorem interficit 34, 29, 10 pactus cum Romanis urbem tradit ib. 13.
- Gortynii Cretenses quingenti in exercitu Romano 33, 3, 10 captivos Italicos reddunt 37, 60, 5.
- Gracchuris Hispaniae oppidum P. 41.
- Graccuritani Hispaniae gens F. 19.
- Gracchus cf. Sempronii.
- Graeci a Campanis privati Cumis 4, 44, 12 eorum classibus infestum mare 7, 25, 4 sqq. mari cedunt 7, 26, 14 cuius gentis fuerint, parum liquet ib. 15 Graecae originis Cumani 8, 22, 5 iis permissum ut publice Latine loquerentur 40, 42, 13 Neapolis et Palaepolis ibid. Graecorum expeditio in Italiam Cleonymo duce 10, 2 a Sallentinis usque ad Venetos circumvecti caeduntur ibid. Graecorum ora ad Hannibalem deficit 22, 61, 12 Graecis libertas restituta 33, 30, 2 cf. 43, 17, 2 qui Romanorum partibus favent, ad intolerabilem superbiam inflati 45, 31, 3 multi suspecti ad causam dicendam Romam evocati 45, 31, 9 gens lingua magis strenua quam factis 8, 22, 8 barbaris natura hostes 31, 29, 15 multas artes ad animorum corporumque cultum gens omnium eruditissima in Italiam invexit 39, 8, 3 Asiatici vilissima genera hominum et servituti nata 36, 17, 5 Graecus cum Graeca ad placandos Romae deos vivi sub terra demissi 22, 57, 6 Graecis litteris pueri Romae erudiri solent 9, 36, 3 Graecarum artium opera mirandi initium 25, 40, 2 Graeci libri de disciplina sapientiae in arca Numae inventi 40, 29, 7 annales Graeci 32, 6, 8 Punici Graecisque litteris inscripta Hannibalis ara 28, 46, 16 Graeco ritu sacrificatum 25, 12, 10 et 13 fossa Graeca 28, 46, 4.
- Graecia maior, quae vocatur Italiae ora 31, 7, 11 ulterior intestino fessa bello 7, 26, 15 describitur 36, 15, 6 a magistratibus Romanis vexata 43, 4, 5 sqq. SC., ne quis ullam rem magistratibus conferret, nisi quam senatus censuisset per omnes Graeciae urbes circumlatum 43, 17, 2 eius compedes tres urbes 32, 37, 4.
- Gravisciae colonia deducta 40, 29; 41, 16, 6.
- Greges Iunonis sine pastore pascentes nocte ad stabula remeant 24, 3, 4.
- Grumentum 23, 37, 10 in Lucanis 27, 41 ab Hannibale oppugnatur ib. 3.
- Gubernatores navium 45, 42, 3.
- Gulussa Masinissae filius respondet in senatu legatis Poenorum 42, 24 monet patres de fraude Carthaginiensium 43, 3, 6 Carthagine bellum parari Romam nuntiat P. 48 cf. P. 49 tertiam regni paterni partem accipit P. 50.
- Gymnasium Syracusanum 29, 19, 12 Atheniense Cynosarges 31, 24, 17 Argivum Cylarabis 34, 26, 2.
- Gymnesii appellati Baleares quare P. 60.
- Gyrton 36, 10, 2; 42, 54, 6.
- Gytheum valida urbs, receptaculum omnium maritimarum rerum Lacedaemone 34, 29, 2 Quinctio traditur diu defensa ib. 13 a Nabide oppugnatur 35, 13, 3 expugnatur 35, 27, 13.
- Hadria colonia P. 11; 24, 10, 10 fidem servat Romanam 27, 10, 7.
- Hadriani 34, 45, 8 Hadrianus ager 22, 9, 5.
- Hadriaticum mare 44, 31, 4 cf. Adriaticum.
- Hadrumentum Africae urbs 30, 29; 30, 35, 4; 33, 48, 4.
- Haemus mons 40, 21, 2 eum ascendit Philippus 40, 22.
- Haliacmon flumen 42, 53, 5.
- Haliartus oppugnatur a Romanis 42, 56, 3—5 summa contentione capitur 42, 63.
- Haliartii 42, 44, 4 Persei partibus

t 42, 46, 9 acriter resistunt  
ri 42, 63.

rnassus 37, 16, 2.

rnassenses 33, 20, 12.

rumen 38, 16, 13; 38, 38, 4.

ubi sitae 23, 35, 13 ibi sta-  
ampanis sacrificium ib. 3.

ar filium adigit iureiurando  
n fore Romanis 21, 1, 4 in-

spiritus ib. 5 quare anxius  
rthaginiensium imperio ibid.

pparatus in bellum Roma-  
21, 2, 1—2 mors opportuna

si Hasdrubal flore aetatis, ut  
conciliatus ibid. cf. 21, 41, 8

ortuus sit magnus Hamilcar  
3 quo anno mortuus F. 11 b

solebat quattuor filios velut  
se educare in populum Ro-  
m ibid.

ar Gisgonis filius Melitae  
actus traditur Sempronio 21,

ar a Locrensibus receptus  
9 cf. 29, 6, 16.

ar praefectus classis ex Sar-  
praedam agit 27, 6, 13.

ar Gallos ducit rebellantes  
, 2 Placentiam invadit ibid.

nultatus a Poeniseum dedere  
31, 19 magno proelio victus

citur 31, 21, 18 cf. 32, 30, 12  
i triumpho ductum esse qui-

uctores sunt 33, 23, 5.

icora Sardorum auctoritate  
bus longe primus defectio-

molitur ad Poenos 23, 32, 10  
lasdrubale victus sibi mor-

asciscit 23, 41, 4.

al Poenorum dux P. 17 mari  
a Romanis ibid. a militibus

crucem sublatus ibid.

al a patre Hamilcare iure-  
lo adactus, hostem fore Ro-

21, 1, 4 ab eo in Hispaniam  
s 21, 3, 2 in Hispaniam mis-

nam exercitum in se conver-  
4 eius ingenium ib. 2—10

ades exercitum ducit 21, 5, 3  
cit ib. 4 Vaccaeorum urbes

b. 6 Carpetanos consilio vin-  
Tagum ib. 16 Turdetanos

Saguntinos excitat 21, 6, 2  
tum oppugnat 21, 7 vulne-

ref. IV.

ratur ib. 10 legatos Romanorum  
non admittit et litteras mittit ad

principes factionis Barcinæ 21, 9,  
4 prope omnis senatus Carthagi-

niensis Hannibalis est 21, 11 quie-  
tem dat militibus paucorum die-

rum ib. 3 Oretanos Carpetanosque  
celeritate opprimit ib. 13 Sagun-

tum capit 21, 14, 3 P. praedam in-  
ter milites et cives distribuit 21, 15,

2 praeoccupaverat Gallorum ani-  
mos 21, 20, 8 militibus Hispani

generis commeatum dat 21, 21, 2  
Gades profectus Herculi vota sol-

vit ib. 9 Africam valido praesidio  
firmat ib. 10 Hispaniam Hasdru-

bali destinat 21, 22 eius somnium  
21, 22, 6 praemissis ad Alpes pre-

spectatoribus Hiberum traducit 21, 23  
subactis gentibus Hannonem praef-

icit ib. 2 parte copiarum dimissa  
Pyrenaeos transit 21, 24 P. donis

Gallorum regulos sibi conciliat 21,  
24, 5 ad Rhodanum profectus ab

accolis naves cogit 21, 26, 7 Han-  
none circummisso ad hostes aver-

tendos ipse transit 21, 27, 7 con-  
tionem habet 21, 30 mediterranea

Galliae petens 21, 31, 2 ad Allo-  
broges venit ib. 4 regni certamine

composito ab iis adiutus ib. 8 pri-  
mos clivos Alpium dolo occupat

21, 32, 8 montanos Gallos equita-  
tum turbantes pellit 21, 33, 9 P. ad

extremum periculum perductus 21,  
34, 8 nono die in iugum Alpium

pervenit 21, 35, 4 militibus Italiam  
ostentat ib. 8 descendantibus iter

difficilius ib. 11 de temporis spatio  
in itinere consumpto et de copiis

Hannibalis 21, 38 quam Alpibus  
transierit ib. 6—9 reficiendos cu-

rat milites 21, 39, 2 Taurinorum  
caput expugnat ib. 4 Scipionem

offendit ad Ticinum ib. 7 imagine  
quadam proposita 21, 42 suos ipso-

rum condicionis admonet 21, 43  
praemia proponit 21, 45, 4 proelio

equestri consulem propellit 21, 46,  
7 P. secutus Scipionem ad Padum

sexcentos Romanos capit 21, 47, 3  
Padum transgressus castra munit

ib. 8 ad Trebiam secutus consulem  
Clastidio proditione potitur 21, 48,



9 Magonem in insidiis collocat 21, 54 hostem proelio provocatum fundit ad Trebiam 21, 54, 4 sqq. P. equestri proelio vulneratus 21, 57, 8 Victumulas traditas crudeliter diripi iubet ib. 13 transiturus Apeninum frigoribus repellitur 21, 58 ad Placentiam congressus cum hoste in Ligures proficiscitur 21, 59 per Arni paludes ducens altero oculo captus 22, 2, 11 P. Flaminium vastatione agri ad persequendum inducit 22, 3, 6 ad Trasimennum circumvenit 22, 4, 4 sqq. P. equites auxilio missos intercipit 22, 8 Spoletium, dein Luceriam ducit 22, 9 Samnium ingressus dictatorem indignitatibus sociorum excitare studet 22, 13 ad Capuam occupandam in Campaniam movet ib. 3 ludibrium specie terribile ad frustrandum hostem comminiscitur 22, 16, 6 P. ita praesidio hostium fugato super montes ducit et castra ad Allifas ponit 22, 17, 7 in Paelignos profectus Apuliam repetit 22, 18, 7 Fabii agrum fraude non vastat 22, 23, 4 P. Minucium ad pugnam excitaturus priore proelio inferior 22, 24 aggredientem insidiis deturbat 22, 28 P. a Fabio cogitur regredi 22, 29, 6 Romanos in insidias trahere conatur 22, 41, 7 detecta fraude in castra redit 22, 43 Cannas regressus C. Varronem ad pugnam inducit 22, 44, 4 magna clade afficit 22, 46—49 P. Maharbalis sententiam de ipsa urbe oppugnanda respuit 22, 51, 3 socios Romanos captos sine pretio dimittit 22, 58, 2 qui ad eum defecerint populi 22, 61, 11 Neapolim aggreditur 23, 1, 5 Capuae exceptus Decium Magium nobilem Campanum Carthaginem mittit captivum 23, 7—10 ei auxilia ex Africa missa 23, 13, 7 in agrum Nolanum traducit 23, 14, 6 Nuceriam capit 23, 15, 3 a Nola repulsus Marcelli ope 23, 16, 15 P. Aceras capit 23, 17, 7 Casilinum aggreditur ibid. Capuam in hiberna concedit 23, 18, 9 Casilinum capit 23, 19, 6 foedus cum Philippo facit

23, 33, 9 P. Cumas aggreditur 23, 36, 7 legatis Samnitum respondet 23, 43 Nolam movet ib. 5 victus a Marcello 23, 46, 2 P. in Apuliam concedit 23, 46, 8 cum Hieronymo societatem iungit 24, 6, 3 P. a Campanis accitus 24, 12, 3 ad eum veniunt Tarentini iuvenes 24, 13 frustra Puteolos et Nolam temptat ibid. iterum frustra ad Nolam ducit 24, 17 Tarentum proficiscitur ib. 8 frustra aggreditur 24, 20, 9—14 Altinii coniugem liberosque vivos comburit 24, 45, 14 in agro Tarentino aestatem consumit 25, 1 Tarenti urbem proditione capit 25, 8—10 P. Tarentinos convocat 25, 10, 6 arcem ab urbe interscepit 25, 11, 2 Tarentinos inducit, ut suis navibus arcem obsideant ib. 12 sqq. Campanis auxilia mittit 25, 13, 3; 25, 15, 3 Ti. Gracchi mortui exsequias celebrat 25, 17, 5 secundum aliam famam caput eius Romanis mittit ib. 7 Capuam profectus cum consulibus configit 25, 19 M. Centenium cum octo millibus caedit 25, 19, 8 P. Fulvii praetoris exercitum opprimit 25, 20, 5 sqq. P. magnifice respondet Campanis 25, 22, 15 Capuam contendit 26, 5, 3 obsidentes Romanos aggreditur ib. 6 repellitur 26, 6, 6 Romam petit 26, 7, 3 iter Romanum 26, 9 ad Anienem castra ponit 26, 10, 3 P. tempestate cogitur eductas copias reducere 26, 11, 2 P. eius vox ib. 4 redit ib. 8 de itinere eius dubitatur ib. 10 eum Blattius Salapiae princeps decipit et Salapia privat 26, 38, 9 sqq. Cn. Fulvium ad Herdoneam cum exercitu caedit 27, 1, 12 Herdoneam incendit ib. 14 a Marcello ad Numistroneum victus 27, 2, 10 P. per Apuliam ducit ib. 12 Canusinos sollicitat 27, 12, 8 Marcellum fundit ib. 15 P. victus a Marcello 27, 14, 11 P. insidias parat Fabio 27, 16, 12 in Apuliam redit 27, 25, 14 per insidias legionem capit 27, 26, 6 item Marcellum necat, collegam eius vulneratum in fugam vertit 27, 27, 7 P. Marcelli corpus sepelit 27,

- 28, 2 a Salapia suamet ipse fraude captus abijt 27, 28, 13 Locros ob-  
sidione liberat ib. 17 a Tubulo  
vincitur 27, 40, 10 a Nerone 27, 42,  
5 in Bruttios se recipit fratre oc-  
ciso 27, 51, 13 mirabilior adversis  
quam secundis rebus 28, 12, 2 aram  
condit cum ingenti rerum gesta-  
rum titulo 28, 46, 16 a Locris ad-  
ventu Scipionis repellitur 29, 7, 9  
a Sempronio fusus 29, 36, 9 P. re-  
vocatur a civibus 30, 19, 12 P. mi-  
lites qui sequi nolunt, foede inter-  
ficit 30, 20, 6 ad Leptim appellit  
30, 25, 12 Zamam ducit 30, 29  
eius colloquium cum Scipione 30,  
30, 3 P. aciem instruit 30, 33, 4.  
victus Hadrumentum fugit 30, 35, 4  
singulari arte aciem instruxerat  
ib. 5 Carthagine fatetur se victum  
esse bello ib. 11 Gisgonem de pace  
dissuadentem sua manu detrahit  
30, 37, 8 cf. ib. 13 increpat cives  
de pecuniae damno querentes 30,  
44, 5 praetor promulgat legem de  
iudiciis 33, 46, 7 vectigalia pub-  
lica digerit et residua exigit ib.  
8 sqq. ex patria profugus, a Ro-  
manis petitus 33, 47, 10 P. Tyrum  
profectus Antiochum Ephesi con-  
sequitur 33, 49, 9 in magno honore  
apud eum 34, 60, 2 sententia eius  
ma atque eadem semper, ut in  
Italia bellum geratur ib. 3 Aristonem  
mittit ad Poenos sollicitandos  
34, 61, 2 P. ex colloquio cum legato  
Romano Antiocho suspectior 35,  
14, 4 eius colloquium cum Scipione  
de maximo imperatore ib. 5 P. ora-  
tione se purgat apud Antiochum  
35, 19 eum ambitionis insinuat  
Thoas apud Antiochum 35, 42, 6  
eius sententia in consilio 36, 7, 2  
Antiochum securum de bello Ro-  
mano sollicitat 36, 41, 2 ad arces-  
sendas naves missus 37, 8, 3 navali  
proelio victus 37, 23, 7 sqq. eum  
sibi deposcunt Romani 37, 45, 16  
cf. 38, 38, 18 a Prusia proditur Ro-  
manis 39, 51, 3 P. veneno se ipse  
interficit ib. 8 P. cf. 39, 56, 7.  
Hannibal Bomilcaris filius 23, 49, 5.  
Hannibal nobilis adolescens 24,  
6, 2.
- Hanno Poenorum dux in Sardinia a  
Romanis victus P. 17.  
Hanno princeps factionis alterius  
in senatu Carthaginiensium 21, 3,  
3 Hannibalem domi tenendum  
censet ibid. unus adversus sena-  
tum causam foederis Romani agit  
21, 10, 2 de auxiliis Hannibali mit-  
tendis dissuadet 23, 12, 8 sqq. pa-  
cem petendam censet ibid. P. cf.  
30, 20, 4.  
Hanno ab Hannibale praefectus  
orae inter Hiberum et Pyrenaeos  
21, 23, 2 a Scipione victus et captus  
21, 60, 7 (Mago P. 21.).  
Hanno Bomilcaris filius ad Rhoda-  
num circumducere agmen iubetur  
21, 27, 2.  
Hanno Lucanis finibus pulsus 23,  
27, 11 ex Bruttis Nola movet 23,  
43, 6 Nolanos nobiles ad colloqui-  
um evocat ib. 9 in Bruttios redit  
23, 46, 8 Graecas urbes temptat  
24, 1 Beneventanum agrum vastat  
24, 14, 2 a Graccho victus 24, 16, 4  
P. Gracchi milites vincit 24, 20, 2  
T. Pomponium 25, 1, 4 mittitur ut  
Campanis frumenti copiam faciat  
25, 13, 3 ad Beneventum castris  
exutus in Bruttios redit 25, 14  
Thurinos defecturos adiuvat 25,  
15, 8 sqq.  
Hanno auctor Sardis rebellandi ca-  
pitur 23, 41, 2.  
Hanno cum Epicyde castra ponit ad  
Himeram 25, 40, 8 anxius gloria  
Muttinis ib. 12 a Marcello vincitur  
25, 41 filio Muttinis imperium tra-  
dit 26, 40, 6 Agrigentum per Mut-  
tinem proditum deserit et in Afri-  
cam transit ib. 11.  
Hanno praefectus Capuae praesidii  
Punici 26, 5, 6 cf. 26, 12, 10.  
Hanno praefectus Metaponti ad  
comparandum novum exercitum  
missus 27, 42, 16.  
Hanno in locum Hasdrubalis suc-  
cedit in Hispania 28, 1, 4 victus  
proelio vivus capitur 28, 2, 11 Ro-  
mam missus 28, 4, 4.  
Hanno praefectus Magoni copias  
conquirit 28, 23, 7 a Marcio castris  
exutus fugit 28, 30, 2.

Hanno nobilis iuvenis ab equitibus Romanis occisus 29, 29.

Hanno Hamilcaris filius praefectus equitum Salaecam occupat 29, 34, 6 proelio commisso cum suis interemptus 29, 34, 15 P.

Hanno Hamilcaris filius 45, 14, 5.

Harmonia Gelonis filia Themisti uxor 24, 24, 2 marito ob coniurationem occiso et ipsa necatur 24, 25, 11.

Harpagones asseres ferrèo unco praefixi 30, 10, 16.

Harpalus princeps legationis Persei ferociter pro rege loquitur 42, 13, 3.

Harpasus flumen 38, 13, 2.

Haruspex Etruscus captus prodigium interpretatur 5, 15, 4 P. ex Etruria acciti haruspices 27, 37, 6 et 8 ob unum prodigium in senatum vocati 32, 1, 13 eorum responsum de prodigiis 24, 10, 12; 42, 20, 4 cf. 25, 16, 3; 35, 21, 5; 36, 37, 2.

Hasdrubal flore aetatis, ut ferunt, Hamilcari conciliatus 21, 2, 3 gener assumptus ib. 4 consiliis magis quam armis rem auget ib. 5 obtruncatur ib. 6 cum eo foedus Romanum renovatum ib. 7.

Hasdrubal frater Hannibalis vir impiger Hispaniam provinciam accipit 21, 22 Scipionis milites per agros palantes ad naves repellit 21, 61, 2 trans Hiberum recedit ib. 3 ad Hiberum cum classe repellitur 22, 19, 11 in Lusitaniam concedit 22, 20, 12 a Celtiberis vincitur 22, 21, 8 eius bellum cum Scipionibus 23, 26 sqq. Tartesios victos recipit 23, 27, 8 iussus in Italiam ducere ad Hiberum descendit 23, 28, 6 pugna victus a Scipionibus 23, 29 P. coniunctus cum Hasdrubale et Magone Cn. Scipionem opprimit 25, 36, 13 eius clupeum cum imagine inter praedam inventum 25, 39, 13 castris exutus ibid. Neronem fallit 26, 17, 4 sqq. circa Saguntum hibernat 26, 20, 6 ad Baeculam victus 27, 18 P. ad Pyrenaeum tendit 27, 19 in Gallia 27, 36, 2 ei omnia expedita sunt Alpes transeunti 27, 39, 6 eius litterae ab hoste interceptae 27, 43, 2

Metaurum transiturus ab hostibus pugnare cogitur 27, 48, 5 victus acie fortiter pugnans cadit 27, 49, 4 P. eius caput a Claudio ante stationes Hannibalis proiectum 27, 51, 11.

Hasdrubal in exercitu Hannibalis 22, 16, 8 sinistrum cornu ducit in pugna Cannensi 22, 46, 7.

Hasdrubal Calvus in Sardiniam mittitur 23, 32, 12 ad Baleares deiectus 23, 34, 16 iunctus cum Hampsicora vincitur et capitur 23, 41.

Hasdrubal Gisgonis filius Poenorum dux 24, 41, 5 cum Magone castra coniunxerat 25, 32, 4 secutus P. Scipionem vincit caeditque 25, 34, 10 Hasdrubali Barcino se iungit 25, 35 castris exutus 25, 39 ad Gadis hibernat 26, 20, 6 in Lusitaniam concedere decernit 27, 20, 8 cf. 28, 1, 2 exercitum in civitates passim dividit, ut muris se tueantur 28, 2, 16 maximus secundum Barcinos dux 28, 12, 13 a Scipione vincitur 28, 14—15 fuga Gades petit 28, 16, 8 in Africam traicit 28, 17, 13 cum Scipione eodem lecto accumbit in Syphacis eodem 28, 18, 5 P. per filiam Syphacem reconciliat Poenis 29, 23, 3 P. longeprius Carthagine 29, 28, 7 Syphacem in Masinissam stimulat 29, 31 Vticam obsidione eximit 29, 35 P. eius castra incensa 30, 6 classem Romanam dispersam colligit 30, 24, 11 cf. 40, 17, 2.

Hasdrubal Haedus pacis semper auctor adversusque factioni Barcinae 30, 42, 12 Romam legatus missus ibid. risum Hannibalis increpat 30, 44, 5.

Hasdrubal Poenorum dux P. 49 eius castra capta P. 51 eius uxor in flammam se praecipitat, ipse se dedit ibid.

Hasdrubal Carthaginensium praetor Masinissae nepos a Poenis interemptus P. 50.

Hasta ferrata in fines populi cui bellum indicatur, emitti solet 1, 52, 12—13 sub hasta bona veneunt 5, 16, 7 capti 6, 4, 2 cf. 24, 18, 11 hostis tribus iugum factum 3, 28, 11

- artis sua sponte promota  
 0 praelongae Macedonum  
 10 rumpiae Thracum ib.  
 , 23, 7 in prima acie sta-  
 venes ad militiam pube-  
 3, 8, 6 cf. antepilani. hasta-  
 manipulus coronis donatus  
 secundus hastatus 26, 5,  
 nus ordo hastatus 42, 34, 5  
 prioris centuriae ib. 7.  
 umen 38, 41, 4.  
 praefectus equitum Neapoli  
 cadit eruptione facta in  
 alem ibid.  
 ax princeps legationis An-  
 5, 57, 6.  
 chus Rhodiorum prytanis  
 n ad societatem Romanam  
 42, 45, 3.  
 reddendae auctores Ae-  
 Antenor 1, 1.  
 ntus 31, 15, 11; 33, 38, 8;  
 ; Hellesponti fauces trai-  
 cicio 37, 9, 8 traiciunt  
 3, 16, 4 sqq. Hellesponti  
 2.  
 paniae urbs 35, 22, 6.  
 iciliae urbs recepta a Mar-  
 35.  
 P. 65 victi a Caesare P.  
  
 is trib. mil. in acie cadit  
 5.  
 is sortitur Galliam praetor  
 aed. pl. fuerat 32, 7, 13.  
 is legatus Cn. Manlii 38,  
 38, 20, 9.  
 us trib. mil. interfectus 27,  
  
 us praetor 32, 27, 7 aed. pl.  
 o. 8 Hispaniam ult. sorti-  
 8, 2 eius litterae de Hispa-  
 multu 33, 21, 7 Celtiberis  
 ans urbem intrat 34, 10, 3  
 r coloniae 34, 45, 3.  
 fromi 31, 24, 4.  
 i gens P. 101.  
 urbs Siciliae excelso loco  
 37, 2.  
 es contionem habent 24, 38  
 tur a praefecto Romano 24,  
  
 stia urbs 33, 35, 2.
- Heptagoniae pars Lacedaemonis  
 34, 38, 5.  
 Heraclea in ultima Italiae ora 1, 18,  
 2 Tarentinorum colonia 8, 24, 4 cf.  
 22, 59, 8; 24, 20, 15.  
 Heraclea Minoa 24, 35, 3; 25, 27, 12;  
 25, 40, 11.  
 Heraclea in Graecia 28, 5, 13 ibi  
 concilium Aetolorum ibid. cf. 31,  
 46, 2; 33, 3, 7; 36, 16, 3 eius situs  
 36, 22, 5 oppugnatur ibid. capta  
 36, 24, 11.  
 Heraclea Athamaniae 38, 1, 7.  
 Heraclea Macedoniae 40, 24, 5.  
 Heraclea ex Sintis 42, 51, 7 Sintica  
 45, 29, 6.  
 Heraclea in Ponto 42, 56, 6.  
 Heraeum oppidum 44, 5, 12 eius  
 situs 44, 8, 8 a Romanis oppugna-  
 tur 44, 9, 2 captum ib. 10.  
 Heraclia Hieronis filia, Zoippi uxor  
 25, 26 ingulatur ib. 12 eius filiae  
 necantur ib. 14.  
 Heraclides Philippi dux 31, 16, 3;  
 31, 33, 2; 31, 46, 8 in vincla con-  
 iectus ingenti popularium gaudio  
 32, 5, 6.  
 Heraclides Byzantius ab Antiocho  
 de pace missus 37, 34—35 P. Sci-  
 pionis animum temptat 37, 36.  
 Heraclitus Scotinus legatus Phi-  
 lippi 23, 39, 3.  
 Heraea ludicrum Argis curat Phi-  
 lippus 27, 30, 9.  
 Heraea urbs 28, 7, 17 Achaeis re-  
 stituta 28, 8, 6; 32, 5, 5; 33, 34, 9.  
 Heraeum 33, 17, 2.  
 Herbesus 24, 30, 2 a Syracusanis  
 oppugnatur 24, 30, 10 a Marcello  
 recepta 24, 35.  
 Herculaneum oppidum captum 10,  
 45, 11.  
 Hercules Graeco ritu colitur a Ro-  
 mulo 1, 7, 3 Geryonis boves in La-  
 tium abactos Caci fraude amittit  
 ib. 5 Caco interfecto recuperat ib.  
 7 ei ara ab Evandro dicata ib. 11  
 ei lectisternium factum 5, 13, 6  
 eius ara maxima 9, 29, 9 eius sa-  
 cerdotium, quod fuerat Potitiorum  
 servis datum ibid. aedes rotunda  
 10, 23, 3 ei simulacrum magnum  
 in Capitolio positum 9, 44, 16 vota  
 exsolvit Hannibal Gadibus 21, 21,

9 columnae Herculis 21, 43, 13 eius aedes 21, 62, 9; 32, 1, 10 fanum 40, 51, 6 eius templum 26, 10, 3 Athenis a Philippo incensum 31, 24, 18 Ardeae 32, 9, 2 cf. 32, 25, 2 ei sacra in Oeta facit Glabrio 36, 30, 2 eius signum in aede positum 38, 35, 4 eius comes Balius P. 60 eius fons 22, 1, 10.

Hercynii saltus 5, 34, 4.

Hercynna dea 45, 27, 8.

Herdonea urbs 25, 21 ibi proelium 27, 1, 3 ad Hannibalem defecerat ib. 4 incensa ab Hannibale ib. 14.

Herdoneae 24, 20, 8.

Ap. Herdonius Sabinus servorum exulumque dux Capitolium occupat 3, 15, 5 servos Romanos ad libertatem evocat ib. 9. interfectus 3, 18, 10.

Turnus Herdonius Aricinus ferociter in Tarquinium invehitur 1, 50, 3 necatur 1, 51, 9 P.

C. Herennius 21, 25, 4.

Herennius Bassus Nolanus evocatur ad colloquium ab Hannone 23, 43, 9 Hannoni respondet 23, 44.

Herennius Cerrinius 39, 13, 9.

Herennius Pontius C. Pontii pater Samnis prudentissimus 9, 1, 2 eius duo consilia de Romanis ad Caudium captis 9, 3, 6—7.

Herennuleius Sertorii legatus F. 19.

Hergates Galliae populus 41, 19.

Heries Asinius Marrucinatorum praetor occisus P. 73.

Heries Pettius Nolanus ad colloquium evocatur ab Hannone 23, 43, 9.

Hermaceutum 35, 50, 9.

Hermantica Vaccaeorum urbs ab Hannibale capta 21, 5, 6 cf. ib. 7.

Sp. Herminius cos. 3, 65, 2.

T. Herminius in ponte sublicio fortiter pugnat 2, 10, 6 copias in insidiis collocat 2, 11, 7 Mamiliam ad Regillum lacum occidens ipse vulneratur 2, 20, 9 expirat ibid.

Hermione 31, 45.

Hermionicus ager 31, 44.

Hernici a Volscis in societatem assumpti 2, 22, 3 devicti 2, 40, 14 cum iis ictum foedus 2, 41 agri duae partes ademptae ibid. cum

Latinis Volscos castris exiunt 2, 53, 4 Romanis subveniunt 3, 5, 8 iis gratiae actae ib. 15 Romanam nuntiant se peti ab hostibus 3, 6, 4 infelicitate pugnant 3, 7, 5 in eorum agro bellum 3, 8, 4 iis Ferentinum Volscorum datum 4, 51, 8 deficiunt 6, 2, 3 Volscos adjuvant 6, 7, 6, 12, 6 iis bellum indictum 7, 6, 7 L. Genucium vincunt ib. 9 a Sulpicio fusi 7, 7, 7—9 iterum fugati 7, 8, 4 Ferentinum amittunt 7, 9 victi Romanis bellum indicunt 9, 42, 11 in deditionem recepti 9, 43, 7.

Herodicus Thessalorum princeps a Philippo occisus 40, 4, 2.

Herodorus Cianus mercator potens divitiis 35, 37, 5.

Herodorus Demetrii amicorum princeps 40, 23, 4 a Perseo in custodiam coniectus ibid. in tormentis moritur ib. 9.

Hersilia Romuli coniunx 1, 11, 2.

Hexapylon cf. Syracusae 24, 31, 4.

Hiarba Numidiae rex a Pompeio victus necatusque P. 89.

Hibera urbs ab Hiberno appellata 23, 28, 10.

Hiberi Asiae gens a Pompeio victi P. 101.

Hibernacula primum militi aedificata 5, 2, 1 P. Carthaginiensium lignea ferme tota 30, 3, 8.

Hiberus finis constitutus inter Romanos et Carthaginienses 21, 2, 7 eum transit Hannibal 21, 23 in ostio fluminis Hasdrubal victus 22, 19, 5 sqq. cf. 28, 24, 5; F. 19.

Hiempsal Micipsae filius a Iugurtha fratre victus et occisus P. 62.

Hiems gelida et nivosa 5, 13 saeva 40, 45.

Hiera Come 38, 12, 9 sq.

Hieror rex Syracusarum bellum gerit cum Mamertinis P. 16 eius socii Carthaginienses ibid. Romani contra eum auxilium ferunt Mamertinis ibid. victo pax data ibid. Carthaginiensium naves captas Messanam ducit 21, 49, 3 consuli obviam profectus statum insulae exponit et fidem pollicetur 21, 50, 9 frumenti magnam vim et milites

et Victoriam auream Romam mittit 22, 37, 5 eius regnum classe Punica vastatum 22, 56, 7 unicum subsidium populi Rom. 23, 21, 5 argentum frumentumque Romanis mittit ibid. filii Gelonis ad Poenos inclinantis mors suspicione eum aspergit 23, 30, 12 frumentum mittit Romam 23, 18, 13 eius mors 24, 4 liberas Syracusas relinquere voluerat, ut fama erat ib. 2 eius filiae et generi ib. 3 civium erga eum caritas 24, 48 cf. 24, 5, 3 eius gaza 25, 25, 13 minor fama erat gaza 25, 30, 12.

**Hierocles** Agrigentinus Zacynthi praefectus 36, 31, 12 insulam Achaeis tradit 26, 32.

**Hieronimus** nepos Hieronis (filius P. 24) vixdum puer in avi locum succedit 24, 4 eius superbia 24, 5, 3 societatem cum Hasdrubale iungit 24, 6, 3 P. legatos Romanos illudit ib. 4 quibus conditionibus cum Poenis pactus sit ib. 7 ab coniuratis interficitur 24, 7, 5 P. eius corpus iacere insepultum patiuntur 24, 21, 3.

**Hierophon** missus ad Eumenem 44, 24, 10.

**Hierosolyma** Iudaeorum urbs capta P. 102; F. 27.

**Hilernus** regulus Hispanus vivus capitur 35, 7, 8.

**Himera** flumen Siciliam dividit 24, 6, 7; 25, 40, 8.

**Himilco** dux navium Carthaginensium 22, 19, 3.

**Himilco** vir factionis Barcinae Hanonem increpat 23, 12, 6.

**Himilco** cum exercitu ad Hispaniam tuendam missus 23, 28, 2.

**Himilco** praefectus Hannibalis 23, 30.

**Himilco** exercitu exposito in Siciliam Agrigentum expugnat 24, 35, 6 ad Syracusas 24, 36, 2 Syracusas venit 25, 26, 3 pestilentia obit ib. 14.

**Himilco** Punicis auxiliariis Castulone praefectus proditur Romanis 23, 20, 11.

**Hippagoge** navium genus 24, 28, 7.

**Hippias** Beroeaeus amicus legatus-

que Persei 42, 89, 7 dux phalangitarum 42, 51, 3; 42, 59, 7; 44, 2, 11 cum consule pugnatus 44, 4 Paulo se dedit 44, 45, 2.

**Hippias** Thessalorum praetor 42, 54, 7.

**Hippo** Regius 29, 3, 7; 29, 32, 14.

**Hippocrates** natus Carthagine oriundus ab Syracusis ab Hannibale ad Hieronymum mittitur 24, 6, 2 ad Hannibalem rediturus rege occiso 24, 23 praetor creatur Syracusis 24, 27, 3 Leontinos mittitur 24, 29, 2 cf. Epicydes. eius fraus 24, 31, 6 Siculis praeest adversus Marcellum 24, 35, 7 Syracusis opem fert 25, 26, 3 a Crispino repulsus ib. 5 pestilentia obit ib. 14.

**Hippolochus** a Thessalis Pheras missus 36, 9, 3.

**Hirpini** 22, 13 (Irpini 27, 15, 2) ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 11 eorum tria oppida vi recepta 23, 37, 12; 23, 41, 13 Romanis se dedunt 27, 15, 2 bello Italico domiti P. 75.

**A. Hirtius** cos. F. 48 v Antonium vincit P. 119 in castris cadit ibid.

**L. Hirtuleius** Sertorii quaestor L. Manlium proconsulem vincit P. 90 cum exercitu caesus P. 91 cf. F. 19.

**Hisपालа** Fecenia libertina meretrix 39, 9, 5 P. Aebutium deterret a Bacchis 39, 10, 2 ad indicium faciendum a consule accessita 39, 12 quae ei praemia data sint a senatu 39, 19, 5.

**Hispani** a Romanis tentantur 21, 19, 6 aversi a societate Romana ib. 8 in exercitu Hannibalis 21, 27, 2 miles ad concursandum aptus inter saxa et levis cum velocitate corporum tum armorum habitu 22, 18, 3 robur in exercitu Poenorum 27, 14, 5 primi mercennarii in exercitu Romano 24, 49, 8 populi amplius centum Romanae ditionis facti 22, 20, 11 omnes fere ad Romanos aversi fama Hasdrubalis profecturi in Italiam 23, 27, 9 Romanis conciliati Scipionum victoria 23, 29, 16 P. nobilissimi in Italiam missi ad sollicitandos populares in exercitu Hannibalis 24, 49, 8 iis

- restituti obsides Carthagine nova capta 26, 49, 10 fere omnis inclinant ad Romanos 27, 20, 4 cum Hispanis bella 33, 19, 7; 33, 21, 6 vincunt Romanos 39, 30, 3 fusi fugatique 39, 31 queruntur de magistratuum avaritia 43, 2 pro iis SC. factum ib. 12 cum iis bellum P. 47—48; P. 52 a Pompeio recepti P. 96 cum iis bellum gerit Augustus P. 134 eorum inquieta et in novas res avida ingenia 22, 21, 2 ex Hispanis mulieribus et militibus Romanis nati homines 42, 3, 2 Hispanorum vestitus 22, 46, 6 Hispanus gladius 7, 10, 5; 22, 46, 5; 31, 34, 4.
- Hispania occupata ab Hamilearo 21, 2 ibi bellum inter Scipiones et Hasdrubalem 23, 26 sqq. cf. 24, 41 sqq.; 25, 32 sqq.; 27, 17 sqq. Hispaniarum conditio 28, 1, 2 aptior quam ulla terra bello reparando Augusti demum ductu perdomita 28, 12, 11 ex ea pulsi Poeni 28, 16, 14 in duas provincias divisa ulteriorem et citeriorem 32, 28, 2 ibi magnus tumultus 33, 19, 7; 33, 21, 6 cis Hiberum perdomita 34, 16, 6 ibi argentariae et ferrariae institutae locupletiores in dies provinciam reddunt 34, 21, 7 duae provinciae iterum fiunt, cum una fuisset per bellum Macedonicum 45, 16 ibi bella infeliciter a Romanis gesta P. 47 Hispaniense bellum ita confundit civitatem, ut ne tribuni quidem aut legati inveniantur P. 48 ibi bellum Viriati P. 52 eam invadunt Cimbri P. 67 in ulteriore bellum Sertorii P. 90 Hispaniae a Pompeio receptae P. 96 ibi Pompeiani a Caesare victi P. 110 bellum adversus Caesarem renovatum P. 113 multas turres habet 22, 19, 6.
- Hister flumen 39, 35, 4; 44, 27, 3.
- Histiaeus Persei praefectus 44, 32, 9.
- Histri gens fera 10, 2, 4 subacti P. 20 cf. 21, 16, 4 oram infestam reddunt 40, 18, 4 Aquileiae coloniae deductionem impediunt 40, 26, 2 cum iis bellum 41, 1 Romanorum castra capiunt 41, 2, 9 vinosi opprimuntur in castris 41, 4, 4 pacem petunt 41, 40, 4 tribus urbibus capitis pacati 41, 11, 9 cf. 43, 5, 3.
- Histria 39, 55, 4 tota pacata 41, 11, 9.
- Histriones unde dicti 7, 2, 6.
- Holitorium forum 21, 62, 2 cf. forum.
- Homerus poeta F. 21.
- Homolium prope Peneum 42, 38, 10.
- Honori aedis vota a Marcello 27, 25, 7 aedificatur ib. 9.
- Honorum ius ademptum liberis prescriptorum P. 89.
- Horatia pila 1, 26, 10.
- Horatia a fratre occisa hostem lugens 1, 26, 4 eius sepulcrum ib. 14.
- Horatii trigemini fratres 1, 24 unus ex tribus relictus Curiatius vincit 1, 25, 1—12 sororem uni ex Curiatius desponsam interficit 1, 26, 4 perduellionis reus provocat ib. 8 absolvitur ib. 12.
- C. Horatius cos. 2, 51 ex Volscis revocatur ad arcendos ab urbe Etruscos ib. 2.
- M. Horatius trib. m. c. p. 6, 31 Antium missus ib. 5.
- P. Horatius pater trigeminorum pro uno reliquo filio apud populum deprecatur 1, 26, 9 ei imperatum, ut filium pecunia expiaret ib. 12.
- L. Horatius Barbatus trib. m. c. p. 4, 35.
- M. Horatius Barbatus ferociter in decemviros invehitur 3, 39, 3; 3, 41 Ap. Claudium foro pellit 3, 49, 3 legatus ad plebem missus 3, 53 cos. 3, 55 cum Valerio collega leges fert ib. 3 Sabinos vincit 3, 62 iussu populi triumphat 3, 63, 11 cf. 4, 6, 7.
- Horatius Cocles pontem sublicium defendit et ponte rupto ad suos tranat 2, 10 P. ei statua posita et ager datus ib. 12—13.
- C. Horatius Pulvillus cos. 3, 30 Aequos fugat ib. 8 augur moritur 3, 32, 3.
- L. Horatius Pulvillus trib. m. c. p. 6, 6, 4.
- M. Horatius Pulvillus cos. suffectus 2, 8, 5 Iovis aedem in Capitolio

- dedicat cum invidia Valeriorum ib. 7, 8 cf. 7, 3, 8.
- Hordeum datum ignavis cohortibus 27, 13, 9.
- Horrea publica 24, 21, 11.
- Horreum oppidum deditum 45, 26, 10.
- L. Hortensius trib. pl. diem dicit C. Sempronio 4, 42, 3 eius ingenium placabile ib. 9.
- L. Hortensius praetor 43, 4, 8 de eius crudelitate queruntur Abderitae ibid. item Chalcidenses 43, 7, 8 ad eum litterae a senatu missae 43, 8.
- Q. Hortensius dictator plebem in Ianiculum segressam reducit P. 11 in ipso magistratu decedit ibid.
- Q. Hortensius cos. F. 24 n.
- Q. Hortensius ad Philippos cadit P. 124.
- Hospitales dei 39, 51, 12.
- Hospitium publice factum cum singulis 5, 28, 5 cum Caeretibus populo 5, 50, 3 legatis datum in villa publica 30, 21, 12.
- Hostiae maiores ad sacrificium adhibitae 21, 62, 7 et 10; 24, 10, 12; 31, 5, 3 maiores et lactentes 22, 1, 15 humanae 22, 57, 6 maioribus hostiis litatum 36, 1, 2; 40, 19, 4.
- Hostilia curia patribus data 1, 30, 2 ad forum sita 5, 55 cf. 22, 55.
- Quarta Hostilia C. Pisonem maritum veneno necavisse dicitur 40, 37, 5 damnatur ib. 7.
- C. Hostilius ad Antiochum missus 44, 19, 13.
- Hostius Hostilius iniquo loco audacia rem Romanam sustinet 1, 12, 2 cadit ib. 3 eius nepos Tullus Hostilius 1, 22.
- Tullus Hostilius vd. Tullus.
- A. Hostilius Cato praetor 27, 35 Sardiniam provinciam obtinet 27, 36, 11.
- A. Hostilius Cato decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- A. Hostilius Cato legatus L. Scipionis peculatus damnatur 38, 55, 5 cf. 38, 58.
- C. Hostilius Cato praetor 37, 35 ei urbana et peregrina eveniunt 27, 36, 11.
- L. Hostilius Cato decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- L. Hostilius Cato peculatus reus absolvitur 38, 55, 5.
- A. Hostilius Mancinus praetor urbanus 40, 35, 8 cos. 43, 4, 9 disciplinam militarem restituit 44, 1, 5.
- C. Hostilius Mancinus cos. tristitia auspicia habet P. 55 a Numantinis victus pacem foedam facit ibid. iis deditus non recipitur P. 56.
- L. Hostilius Mancinus exploratum missus cum equitibus 22, 15, 4 longius quam praeceptum erat, progressus caeditur ib. 10.
- C. Hostilius Tubulus praetor 27, 6, 12 urbanam sortitur 27, 7, 8 ludos Apollini vovet facitque 27, 11, 6 pro praetore in Etruriam missus 27, 22, 5 Etruriam peragrarare iubetur 27, 24, 7 Tarentum missus 27, 35, 2 pro eo Capua data ib. 14 Hannibali cladem infert 27, 40, 10 ei provincia prorogatur 28, 10, 5 iterum prorogatur 29, 13, 6.
- Hostus filius Hampsicorae 23, 40, 3 a Manlio fugatus ib. 4 in acie cadit 23, 41, 4.
- Hyampolis Phocidis 32, 18, 6.
- Hybla Siciliae urbs ad Poenos deficit 26, 21, 14.
- Hybristas Lacedaemonius 37, 13, 12.
- Hydrela urbs 37, 56, 3.
- Hydrelatanus ager 37, 56, 3.
- Hydruntum Italiae 36, 21, 5.
- Hypata urbs 36, 16, 4; 36, 26; 37, 6, 2.
- Hypataeorum ager vastatur 36, 14, 5 exules in patriam redeuntes interfecti 41, 25, 3.
- Hyrceanus campus 37, 38.
- Iacula septena data militibus praefixa ferro, quales hastae velitares 26, 4, 4.
- Iaculatores leves armis ex Africa 21, 21, 11 in exercitu Romano 21, 46, 3.
- Iamphoryna caput Maedicae 26, 25, 8 Philippo dedita ib. 15.
- Ianiculum urbi adiectum 1, 33, 10 repentino impetu a Porsina captum 2, 10, 3 praesidio occupatum 2, 11 ab Etruscis occupatum 2, 51, 2 eo secedit plebs P. 11 a Cinna et



- Mario occupatum P. 80 cf. 5, 40, 8; 40, 29, 3.
- Ianuae aedium tota urbe patefactae per lectisternium 5, 13, 7.
- Ianus belli pacisque index a Numa factus 1, 19, 2 bis post Numam (cf. P. 1) clausus ib. 3 Ianus dexter 2, 49, 8 in devotionis carmine appellatur 8, 9, 6 Iani tres facti 41, 27, 12.
- Iapydes Illyriae gens 43, 5, 3 a C. Graccho victi antea victores P. 59 subacti P. 131.
- Iasenses exules 37, 17, 5.
- Iasus oppidum 32, 33, 6; 33, 30, 3; 37, 17, 3 a praesidio Antiochi occupatum ibid. parumper a Romanis oppugnatum ib. 7.
- Icilius infestissimi patribus 4, 54, 4 tres in unum annum tribuni pl. creati ibid. cf. 4, 56, 3.
- L. Icilius tribunicus, vir acer et pro causa plebis expertae virtutis 3, 44, 3 ei desponsa Verginia ibid. cum Ap. Claudio de sponsa contendit 3, 45, 6 auctore eo exercitus a decemviris secedit 3, 51, 7 in monte sacro pro multitudine verba facit 3, 53, 3 trib. pl. 3, 54, 11 eius rogatio ib. 14 de triumpho consulum ad populum fert 3, 63, 8.
- L. Icilius trib. pl. 4, 52.
- Sp. Icilius trib. pl. 2, 58, 2.
- Sp. Icilius trib. pl. 4, 42 equitum centurio ibid.
- Ieus insula 31, 45, 11.
- Idaea Mater si a Pessinunte advecta foret, hostem alienigenam Italia pelli posse carmen Sibyllinum 29, 10, 5 P. lapis erat 29, 11, 7 P. Romae excepta a matronis et P. Scipione optimo viro 29, 14, 11 in aedem Victoriae asportatur ib. 13 eius in honorem Megalesia celebrata ib. 14 eius aedes dedicata 36, 36, 3 P.
- Idem Hispaniae civitatem affectant Corbis et Orsua 28, 21, 6.
- Idus Maiæ dies sollemnis ineundis magistratibus 3, 36, 3 cf. 2, 21, 7; 3, 38 Decembres dies sollemnis magistratus ineundi 5, 11, 11 cf. 4, 37, 3 Idibus Martiis initus magistratus 22, 1, 4; 23, 30, 18; 26, 1; 26, 26, 5 all. Septembribus a praetore maximo clavus pangitur 7, 35.
- Quintilibus transvectio equum 9, 46, 15 in a. d. III Idus Sextiles [Latinae] indictae 41, 16, 5.
- Ieiunium Cereri institutum 36, 37, 4.
- Ignes editi signa in altis locis 28, 5, 17 in castris crebri relictæ ad decipiendos hostes 22, 41, 9; 36, 10, 12 ignis Vestae extinctus 28, 11, 6 P.
- Iguvium ductus in custodiam Gentius 45, 43, 9.
- Ilercaonia civitas Hispaniae F. 19 cf. Iurcaones.
- Ilerda Hispaniae urbs P. 110.
- Ilergavonenses Hispana gens 22, 21, 6.
- Ilergetes Hispana gens 21, 22, 3 ab Hannibale subacti 21, 23, 2 obsidibus Scipioni datæ ab Hasdrubale ad defectionem impelluntur 21, 61, 5 in dicionem recepti ib. 7 rebellantes vincuntur 28, 33 rebellant 29, 1, 25 victi se dedunt 29, 3, 2 auxilium petunt a Catone 34, 11.
- Iliberri oppidum 21, 24.
- Ilenses Asiae civitas 29, 12, 14 Romanos a se oriundos appellant 37, 37, 3 ob originis memoriam donati a Romanis 38, 39, 10.
- Ilenses, Sardiniae gens ne Livii quidem tempore pacata, proeliis victi 40, 34, 13 provinciam invadunt 41, 6, 6 fusi fugatique 41, 12, 5.
- Iliipa Hispaniae urbs 35, 1, 11.
- Iliturgi Hispaniae oppidum a Poenis oppugnatur 23, 49, 5 obsidione liberatur a Scipionibus ib. 12 a Poenis oppugnatur 24, 41, 8 a Cn. Scipione liberatur ib. 9 cf. 26, 17, 4 eius noxa in Romanos 28, 19, 2 a Scipione oppugnatur ib. 4 sqq. captum 8, 20, 5 cf. 34, 10, 1—2.
- Iliturgitani Romanos produnt 28, 19, 2.
- Ilium urbs 35, 43, 3; 37, 9, 7 a Fimbria deleta quod Syllae potestati se reservabat P. 83.
- Illucia urbs in Oretanis capta 35, 7, 1.
- Illyricum 26, 25, 3; 43, 9, 6 depopulatum 43, 20 ab Anicio pacatum 44, 32, 5 P. eo quinque legati missi ad res componendas 45, 17 in tres partes divisum 45, 26, 15 ibi bellum

- a Cimbris vastatum P. 63 cf. 131, 132.  
 0, 2, 4 unum ex legatis Ro-  
 occidunt P. 20 iis bellum in-  
 1 ibid. subacti ibid. rebel-  
 subacti ibid. cf. 21, 16, 4  
 latrocinia maritima 40, 42  
 1, 2 Illyrii speculatores Ro-  
 2, 25, 3 cf. 42, 36, 9 eos libe-  
 se placet senatui 45, 18 cf.  
 , 12 qui Perseum iuverant  
 tur 45, 33, 8 a Dalmatis va-  
 . 47.  
 agreste genus Spartae a Na-  
 aesi 34, 27, 9.  
 ula 30, 39, 2.  
 bellum movent 31, 10, 2 Li-  
 gens 32, 29, 7 a consule  
 2, 31, 4.  
 nes gens Hispaniae F. 19 cf.  
 onia.  
 is titulo honores leguntur,  
 ornatus quisque erat 10, 7,  
 4, 16, 4.  
 fusus ingentibus procellis  
 im dirimit 6, 8, 7 continens  
 otem totam 23, 44, 6 oppu-  
 , aequali sonitu sopit 24, 46,  
 . v. Pluit.  
 insula 33, 30, 11; 35, 43, 4.  
 tor milites donat triumphans  
 , 15 sine eo exercitus non  
 triumphare 2, 47, 10 impe-  
 , aut consulis est templum  
 re 9, 46, 6 lectus ab exercitu  
 rcius 26, 2, 2 ob temeritatem  
 tus bona amittit cum impe-  
 67 in urbe Roma cum exer-  
 . 77 imperatores magni Ro-  
 3, 17, 8 de summo impera-  
 annibalis iudicium 35, 14, 5  
 piter Imperator 6, 29, 8.  
 im populi insu et auctori-  
 atrum datur 26, 2 alternis  
 , summa imperii administra-  
 46, 3 prorogatur primum Q.  
 io Philoni 8, 23, 12 P. proro-  
 donec revocaret senatus 27,  
 duci sine exercitu decretum  
 , 5 abrogatum temerario  
 . 67.  
 , annis 43, 21, 6.  
 , in Maconiae partibus F. 21.  
 ratur flamen Dialis 27, 8, 4  
 augur 27, 36, 5 rex sacrorum ibid.  
 flamen Martialis 29, 38, 6.  
 Inbrinius locus in Samnio 8, 30, 4.  
 Incendium Romae 24, 47, 15; 35,  
 40, 8 humana fraude factum 26,  
 27 cf. 35, 40, 8 ingenti incendio  
 Roma vastata F. 30.  
 Incesti damnatae Vestales 2, 42, 11  
 P.; 22, 57, 2 P.; P. 14. 20. 63.  
 Indebilis (Indibilis 26, 49, 11) Ner-  
 getum antea regulus tumultum ex-  
 citat adversus Romanos 22, 21, 3  
 repellitur ib. 4 cum Suessetanis  
 auxilium fert Poenis 25, 34, 6 eius  
 filiae obsides una cum Carthagine  
 nova captae ib. 13 ad Scipionem  
 transit 27, 17, 3 eius oratio apud  
 Scipionem ib. 10 donatur a Sci-  
 pione 27, 19, 7 seditionem movet  
 28, 24, 3 cf. 28, 31, 5 acie victus 28,  
 33 veniam impetrat Scipionis per  
 Mandonium fratrem 28, 35, 3 bel-  
 lum excitat 29, 1, 19 in acie occi-  
 sus 29, 2, 15 P.  
 Index coniurationis pecunia, liber-  
 tate, civitate donatus 2, 5, 9 P.; 4,  
 45, 2; 22, 33, 2 incendii donatus  
 26, 27, 9 agro donatus 28, 46, 5 cf.  
 39, 17; 39, 19, 4.  
 Indi milites impedimentum magis  
 quam auxilium 9, 19, 5.  
 India 9, 17, 17; 35, 32, 4; 45, 9, 6.  
 Indibilis vd. Indebilis.  
 Indigetem Iovem Latini Aeneam  
 appellant 1, 2, 6 Indigetes dii 8,  
 9, 6.  
 Indus Cariae amnis unde dictus 38,  
 14, 2.  
 Indutiae in centum annos datae  
 Velentibus 1, 15, 5 in centum an-  
 nos cum Caeretibus factae refe-  
 runt in senatusconsultum 7, 20, 8  
 in quadraginta annos 2, 54 in octo  
 annos pro foedere postulato 4, 30.  
 Infans in utero matris clamat: Io  
 triumphe 24, 10, 10 ingenuus se-  
 mestris triumphum clamat 21, 62, 2  
 ambiguo sexu natus 27, 11, 4; 27,  
 37, 5; 31, 12, 6 cf. semimas.  
 Infelix arbor 1, 26, 6 via 2, 49, 8.  
 Infulae supplicum 25, 25, 6.  
 Ingauni gens Ligurum bellum ge-  
 rens cum Epanteris a Magone ad-  
 iuvatur 28, 46, 9 cf. 30, 19 oppida

- ex Ingaunis capta 39, 32, 4 per indutias L. Aemilium in castris obident 40, 25, 5 devicti in dicionem veniunt 40, 28, 6 cf. 40, 41, 6.  
 Ingenui 10, 8, 10 ad sacrificium adhibiti 37, 3, 6.  
 Initia Cereris 31, 14, 7 cf. 39, 8, 5.  
 Insani montes 30, 39, 2.  
 Insteius vicus 24, 10, 8.  
 C. Insteius Sertorii legatus F. 19.  
 L. Insteius Sertorii legatus F. 19.  
 Insubres Galli 5, 34, 9 aliquot proeliis fusi in dicionem veniunt P. 20 cum Boiis arma tollunt 21, 25, 2 bellum cum Taurinis gerunt 21, 39 bellum movent 31, 10, 2 exercitum Romanum circumveniunt 32, 7, 5 in armis 32, 29, 6 a sociis deserti vincuntur 32, 30, 10 P. a Marcello victi 33, 36, 9 sqq. 34, 46.  
 Insubrius ager 5, 34, 9; 21, 45, 3.  
 Insula in Tiberi paullatim coorta 2, 5, 4 ibi aedes Aesculapii P. 11.  
 Insula Allobrogum campus medius inter Rhodanum et Isaram 21, 31, 4.  
 Insula Syracusarum regio 24, 21, 11 muro firmo ab urbe intersaepta 24, 23, 4.  
 Intemelii Ligures 40, 41, 6.  
 Interamna 10, 36, 18; 26, 9, 3 colonia militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 Inter[am]na Casina colonia 9, 28, 7 Interamnas ager 10, 39.  
 Intercalares dies mensibus interponit Numa 1, 19, 6 intercalarius mensis 37, 59, 2 intercalariae Kalendariae 43, 11, 13; 45, 43, 3.  
 Intercatia Hispaniae urbs P. 48.  
 Intercessio tribunicia a decemviris sublata 3, 36, 6 restituta 3, 55, 6 cf. tribuni pl.  
 Interregnum ab intervallo regni appellatum 1, 17, 6 cf. 1, 22; 1, 32; 7, 21, 2 consule utroque mortuo 3, 8, 2 ad auspicia repetenda 5, 17, 3; 5, 31, 7.  
 Interrex cum insignibus imperii et lictoribus 1, 17, 6 contionem advocat ib. 10 creatur si res publica sine magistratu curuli est 4, 7, 7 interreges deinceps undecim 7, 21, 2 quattuordecim 8, 23, 17.  
 Intibili Hispaniae oppidum 23, 49, 12.  
 Inuus vd. Pan.  
 Iolcus oppidum 44, 12, 8.  
 Ion Thessalonicensis Persei liberos tradit Cn. Octavio 45, 6, 9.  
 Ionia 37, 56, 2.  
 Ionium mare 42, 48, 7.  
 Iresiae Thessaliae urbs evastata a Philippo 32, 13, 9.  
 Irpini vd. Hirpini.  
 Isalcas Gaetulorum praefectus 23, 18.  
 Isara amnis 21, 31, 4.  
 Isauri a P. Servilio domiti P. 93.  
 Isidorus praefectus navium Antiochi 36, 20, 5 a Philippo captus et dimissus 36, 33, 3.  
 Isiondenses 38, 15, 4.  
 Ismenias Boeotorum princeps auctor foederis cum Perseo 42, 38, 5 praetor 42, 43, 9 cf. 42, 44.  
 Issa 43, 9, 5.  
 Issaei viginti lembos Romanis iungunt 31, 45, 10 auxiliares Romanorum 37, 16, 8 Gentii regis clandestina consilia deferunt 42, 26, 2; 42, 48, 8 immunes vectigalium quod salvo Gentio defecerint 45, 26, 13.  
 Issaici lembi 32, 21, 27.  
 Ister Tusco verbo ludio vocatus 7, 2, 6.  
 Isthmia ludicrum 33, 32.  
 Isthmus Corinthiacus 42, 16, 6 dao maria artis faucibus dirimens 45, 28, 2 ibi Achaei victi P. 52.  
 Italia supero et infero mari insulae modo cingitur 5, 33, 7 in Italia terminatur ager Romanus 27, 5, 15 Italiae ager amoenissimus 22, 16.  
 Italici Romanae civitatis spe sollicitati defectionem agitant P. 71 deficiunt P. 72 iis data civitas P. 80 cum iis Sulla foedus percutit P. 86.  
 Itonia Minerva 36, 20, 3.  
 Iuba Mauretaniae rex legatum Caesaris caedit P. 110 Vticam direndam censet P. 113 adversus eum Caesar cum discrimine pugnat ibid. victus a Caesare P. 114 a Petreio interfectus ibid.

udaei a Pompeio subacti P. 102 cf. F. 27 iterum subacti a legatis Antonii P. 128.

udices olim appellati consules 3, 55, 11—12 indices decemviri ib. 7 Carthagine potentissimus ordo 33, 46 ab Augusto ordinati F. 51 aa. iudiciaria lex P. 71.

iudicium populi a senatu rescindi non potest 4, 7, 5 iudicia penes equestrem ordinem P. 70 ut aequa parte penes senatum et equites essent lex Livia iudiciaria P. 71 cf. F. 14 i ad equites translata P. 97 iudicia populi de perduellione 1, 26, 2; 2, 41, 11; 6, 20 de nece tribuni militum 4, 51, 2 de faeneratoribus 7, 28, 9; 10, 23, 11 de veneficio 8, 18, 8 sqq. de frumentariis 33, 35, 5 de imperatore ob exercitum amissum 2, 52, 3; 5, 11, 4; 26, 2, 7; P. 67 cf. 8, 33, 17.

ugarius vicus 24, 47, 15; 27, 37, 14; 35, 21, 6.

ugera agri publici ne quis plus quingenta possideat lex Licinia 6, 35, 4 P. ne quis plus mille possideat lex Sempronia P. 58.

ugum tribus hastis factum 3, 28, 11 sub eo Aequi missi ibid. P. consules militesque Romani a Samnitibus 9, 6 P.

ugurtha a Micipsa Numidiae rege patruo adoptatur P. 62 Hiempsalem fratrem occidit, Atherbalem regno pellit ibid. Atherbalem obsidet et occidit P. 64 cum eo pacem facit Calpurnius ibid. Romam evocatus ad indicandos senatores ab ipso corruptos ibid. Massivam intrimit ibid. Roma profugus quid exclamarit ibid. cum eo Postumius pacem ignominiosam init, quam senatus reicit ibid. a Q. Metello vis victus P. 65 Numidia pulsus a Mario confugit ad Bocchum P. 66 Mario traditur a Boccho victo ibid. cum duobus filiis in triumpho ductus necatur in carcere P. 67.

ulia Alpina 5, 34, 9.

ulia Caesaris filia defuncta in campo sepelitur P. 106.

ulii auctorem gentis suae Iulium nuncupant 1, 3, 2.

C. Iulius cos. 2, 43 legatus ad milites in Aventino 3, 50, 15.

C. Iulius cos. 3, 65, 5 iterum 4, 21, 6 tertium cos. secundum quendam auctorem 4, 23.

C. Iulius decemvir 2, 33, 3 Sestio diem dicit ib. 10.

C. Iulius censor decedit 5, 31, 6 P.

C. Iulius dictator 7, 21, 9.

L. Iulius trib. m. c. p. 4, 16, 8 mag. equit. 4, 26, 11 cos. 4, 30.

L. Iulius trib. m. c. p. 6, 30, 2.

L. Iulius praetor sortitur Galliam 39, 45, 5.

L. Iulius praetor 45, 44, 2.

Vopiscus Iulius cos. secundum quosdam annales 2, 54, 3.

C. Iulius Caesar vir nobilis a Mariis trucidatur P. 80.

C. Iulius Caesar Lusitanos subigit P. 103 cum Pompeio et Crasso conspirat ibid. cos. leges agrarias fert ibid. Helvetios domat in Galliam provinciam profectus ibid. Ariovistum Gallia expellit P. 104 Belgarum populos in deditionem accipit ibid. Nervios delet, Venetos vincit ibid. eius filia defuncta P. 106 eius legati a Gallis caesi ibid. ipse hostes fundit ibid. Treveris victis in Germaniam transit P. 107 complures Gallorum civitates vincit ibid. eius absentis ut ratio habeatur in petitione consulatus, lex ibid. Avaricum et Gergoviam obsidet ibid. omnes Galliae civitates quae in armis fuerant recipit P. 108 Bellovacos vincit ibid. pro eo agit Curio trib. pl. P. 109 negat se exercitum dimissurum nisi a Pompeio dimittatur ibid. adversus eum SC. factum ibid. cf. F. 31 Massiliam obsidet P. 110 legatos Pompei in Hispania in deditionem accipit ibid. in Graeciam traicit ibid. a partibus eius deficiunt Cordubenses P. 111 Pompeium ad Dyrrhachium obsidet, ad Pharsaliam vincit ibid. cf. F. 33 s. omnibus se permittentibus ignoscit P. 111 ei caput Pompei oblatum P. 112 dictator creatus Cleopatram reducit ibid. Ptolemaeum vincit ibid. veteranos mi-

- lites dimittit P. 113 cum discrimine adversus Iubam pugnat ibid. Scipionem vincit ad Thapsum P. 114. quattuor triumphos ducit P. 115; F. 43 t Marcello reditum concedit P. 115 Cn. Pompeium ad Mundam vincit ibid. ingentes honores decreti ei invidiam movent P. 116 quae causae fuerint coniurationis in eum factae ibid. occisus in curia Pompei ibid. cf. F. 46 u; F. 44—45 eius testamentum P. 116 corpus crematum a plebe ibid. percussores damnati P. 120 eius tumulus P. 142 de eo Livii iudicium F. 46 divus Caesar 34, 9, 3.
- C. Iulius Caesar vd. C. Octavius.
- L. Iulius Caesar cos. a Samnitibus victus P. 73 vincit eos ibid. a Marianis trucidatur P. 80.
- L. Iulius Caesar M. Antonii avunculus in numero proscriptorum P. 120.
- Sex. Iulius Caesar praetor 27, 21, 5 Siciliam provinciam obtinet 27, 22, 3 legatus Crispini consulis 27, 29, 4.
- Sex. Iulius Caesar trib. mil. 40, 27, 6 legatus in Graeciam 43, 4, 12.
- Sex. (Iulius) Caesar a legione desertus et occisus P. 114.
- C. Iulius Iulus trib. m. c. p. 4, 56, 2 contra senatum de dictatore dicendo contendit ib. 9 cf. 4, 57, 2 iterum trib. m. c. p. 4, 61.
- L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 5, 1, 2.
- L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 5, 10.
- L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 5, 16 contra Tarquinienses proficiscitur ib. 5.
- L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 6, 4, 7.
- Sex. Iulius Iulus trib. m. c. p. 4, 35, 4.
- Cn. Iulius Mento cos. 4, 26, 2 eius et collegae discordia ib. 6 ad praesidium urbis relictus 4, 27 absente collega aedem dedicat 4, 29, 7.
- C. Iulius Vercondaridubnus Aeduius sacerdos ad aram Augusti P. 139.
- Iulus auctor gentis Iuliae 1, 3, 2.
- Iumenta singula per oppida impetrata a legatis Romanis, unica impensa sociorum 42, 1, 11 cf. ib. 7 ex castris veneunt, ne militem exonerent P. 57.
- Iunia domus 2, 5, 7.
- C. Iunius trib. pl. 4, 40, 6.
- D. Iunius praepositus ad ostium Vulturni 25, 22, 5.
- L. Iunius legatus in Macedoniam 45, 17, 3.
- M. Iunius legatus in Asiam 42, 45.
- M. Iunius cos. F. 11 b.
- Q. Iunius trib. pl. 4, 16, 5.
- Iunius Brutus mag. eq. 8, 12, 13.
- Iunius Brutus Scaeva cos. 8, 23, 2 Vestinos fundit, urbes eorum capit ib. 11—14.
- D. Iunius Brutus Scaeva legatus 10, 43, 3 cos. 10, 47, 5.
- D. Iunius Brutus munus gladiatorium in honorem defuncti patris primus edit P. 16.
- D. Iunius Brutus triumvir coloniae 34, 45, 3.
- D. Iunius Brutus cos. Lusitaniam perdomat P. 55 feliciter adversus Gallaeos pugnat P. 56 eius virtute Iapydes victi P. 59.
- D. Iunius Brutus Caesaris legatus Massiliam obsidet P. 110 in Gallia Bellovacos vincit P. 114 in Caesarem conspirat P. 116 Mutinam occupat P. 117 ab Antonio obsessus P. 118 a C. Octavio liberatus P. 119 triumphat ibid. absens damnatus M. Antonii iussu interficitur P. 120.
- L. Iunius Brutus Tarquinia sorore regis natus 1, 56, 7 eius simulata stultitia ibid. Delphos missus baculum aureum inclusum corneo cavato Apollini donat ib. 9 terram communem matrem osculo contingit ib. 12 cultrum ex vulnere Lucretiae extractum prae se ferens Tarquinio pestem minatur 1, 59 tribunus Celerum populum advocat ib. 7. perpellit, ut exules iubeat esse Tarquinius ib. 11 co. creatur 1, 60, 4 iureiurando populum adigit, neminem Romae regnare passuros 2, 1, 9 P. senatum explet ib. 10 collegam ut civitate cedat, impellere studet 2, 2, 7 P. P. Valerium collegam comitibus creat ib. 11 eius uxor Vitelliorum soror, liberi Titus Tiberiusque 2, 4 de suis liberis supplicium sumit 2, 5, 5—8 P. cum Arrunte Tarquinio commoritur 2, 6, 9 P. eius funus a

- collega factum 2, 7, 4. eum matronae annum lugent ibid. P.
- M. Iunius Brutus trib. pl. legem Oppiam tuetur 34, 1, 4 praetor 35, 24, 6 ei iurisdicio utraque evenit 36, 2, 6 aedem Idaeae dedicat 36, 36, 4 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7 cos. 40, 59, 4 cf. 41, 5, 5 ei imperium prorogatum 41, 6, 2 cf. 41, 10, 6 censuram petit 43, 14.
- M. (Iunius) Brutus explorator missus a Carbone et circumventus in se mucronem vertit P. 89.
- M. (Iunius) Brutus a Pompeio occisus P. 90.
- M. Iunius Brutus caput coniurationis in Caesarem factae P. 116 Vatinii exercitum et provinciam in potestatem suam redigit P. 118 C. Antonium sibi subicit ibid. absens damnatus P. 120 eius res gestae in Graecia ibid. C. Antonium occidi iubet P. 121 a Thracibus victus P. 122 Cassio se iungit ibid. ad Philippos vincit P. 124 ipse victus vitam finit ibid. cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
- P. Iunius Brutus trib. pl. legem Oppiam tuetur 34, 1, 4 aed. cur. 35, 41, 9 praetor sortitur Tuscos 37, 2 ei prorogatum imperium 37, 50, 13 in Hispaniam missus 37, 57, 3.
- J. Iunius Bubulcu cos. 9, 20, 7 Forento potitur ib. 9 iterum cos. 9, 28, 2 secundum quosdam Nola caput ib. 5 dictator 9, 29, 3 cos. tertium 9, 30 in Samnio bellum gerit 9, 31 mag. equit. 9, 38, 15 censor Salutis aedem locat 9, 43, 25 dictator 10, 1, 8 Aequis subactis triumphat ib. 9 Salutis aedem dedicat ibid. cos. cum L. Postumio Megello creatus erat 27, 6, 8.
- L. Iunius Pennus aed. pl. 29, 11, 13 praetor sortitur urbanam 30, 40, 5 decemviros agro dividendo creat 31, 4, 2.
- L. Iunius Pennus praetor 42, 9, 8 Hispaniam cit. sortitur 42, 10, 13 cos. 45, 16 Pisas sortitur 45, 17, 6.
- L. Iunius Pera dictator 22, 57, 9 rebus divinis perfectis ab urbe proficiscitur 23, 14, 4 Romam accitus comitia habet 23, 24, 3.
- L. Iunius Pullus cos. F. 10.
- D. Iunius Silanus a Macedonum legatis accusatus a suo patre condemnatur et vitam suspendio finit P. 54.
- M. Iunius Silanus praefectus Neapolis 23, 15, 2 praetor creatus 25, 2, 5 Tuscos sortitur 25, 3, 2 ei imperium prorogatur 26, 1, 5 adiutor datus P. Scipioni 26, 19, 10 ad Hiberum relictus 26, 42 classi praefuisse dicitur a quibusdam 26, 49, 4 ei imperium prorogatum, donec revocatus foret 27, 7, 17 contra Hannonem missus 28, 1, 5 eum et Magonem vincit 28, 2, 10 cf. 28, 13, 3; 28, 14, 5 castris praest 28, 16, 9 cf. 28, 17, 11; 28, 34, 12.
- M. Iunius Silanus praefectus socium cadit 33, 36, 5.
- M. Iunius Silanus cos. a Cimbris victus P. 65.
- M. Iunius Silanus cos. F. 52 bb.
- Iuniorum centuriae 1, 43; 26, 22, 7; 27, 6, 3 tabulae 24, 18, 7 iuniores ab annis septemdecim ad militiam sumpti 22, 57, 9 omnes sacramento adacti 10, 4, 3 iuniorum inopia 25, 5, 5.
- Iuniores. patrum 2, 54, 3 resistunt tribunis 3, 14, 3 plebi iniurias inferunt 3, 65, 7.
- Iuno testis invocatur a fetialibus 1, 32, 10 ei sacri anseres 5, 47, 4 eius aedes in Capitolio obsessa 3, 17, 3 in Aventino 5, 22, 7 Patavii vetus aedes 10, 2, 14 Lanuvii 21, 62, 8 Acraea 32, 23, 10 Lacinia 23, 32, 4 cf. Lacinia, Lucina 37, 3, 2 matrona in Aventino 21, 62, 8 vd. infra Regina, Matutae aedes dedicata 34, 53, 3 Moneta 4, 7, 12 vd. Moneta, Regina 3, 17, 3 eius simulacrum Velis Romam deportatum 5, 22, 7 P. ei templum Camillus in Aventino dedicat ibid. matrona appellatur 21, 62, 8 ei lectisternium factum 22, 1, 18 quo ritu placetur 27, 37, 8 et 11 ei donum fertur 31, 12, 9 in eius tutela Argi urbs 34, 24, 2 ei aedes vota 39, 2, 11 dedicata 40, 52 Sospitae aedes com-

- munis Lanuvinis cum populo Rom. 8, 14, 2 ei maioribus hostiis sacrificatum 22, 1, 17 cf. Sospita.
- Iupiter 1, 20, 2 ei flamen assiduus creatus ibid. in iureiurando invocatur 1, 32, 6 et 10; 2, 45, 14 in Iovis aede vescuntur tibicines 9, 30, 5 ei ludi magni voti 22, 9, 10; 31, 9, 6 Iovis epulum 27, 36, 9; 29, 38, 8; 31, 4, 7 Iovis aedes in monte Albano 27, 11, 2 Antiochiae 41, 20, 9 Ariciae 24, 44, 8 Athenis 41, 20, 8 Caere 27, 23, 3 in Capitolio duae aedes dedicatae 35, 41, 8 cf. infra Capitolinus, Compsano in agro 24, 44, 8 Cumis 27, 23, 2 Dodonae 8, 24 Formiis 32, 1, 10 in insula 34, 53, 7 Lanuvii 32, 9, 2 Lebadiae 45, 27, 8 Menturnis 27, 37, 2; 36, 37, 3 ad Olympum 44, 6, 15 Ostiae 32, 1, 10 Satrici 28, 11, 2 Syracusis 24, 21, 9; 24, 33, 3 Tarracinae 28, 11, 2 Tusculi 27, 4, 11 eius ara in Haemo monte 40, 22, 7 Iupiter Acraeus 38, 2, 5 Capitolino aedes vota 1, 38, 7 perfecta 1, 55, 1 dedicata 2, 8, 8 P. ei corona aurea missa a Latinis 2, 22, 6 optimus maximus in Capitolio obsessus 3, 17, 3 corona aurea a sociis lata 3, 57, 7 a dictatore iussu populi posita 4, 20, 4 ei aedes facta ob vocem divinitus editam P. 5 in eius cella trium mensarum vasa argentea et ipse in culmine cum quadrigis positus 10, 23, 12 eius signum fulmine delectum P. 14 ei fulmen aureum factum 22, 1, 17 ei corona a Saguntinis missa 28, 39, 15 ei ludi voti 40, 40, 10 eius aedes albo polita 40, 51, 3 eius templum Antiochiae 41, 20, 4 cf. 41, 27, 11 ei ob prodigium ludi facti 42, 20, 3 eius templum refectum dedicatur P. 98 Dodonaeus 3, 24 Elicio aram Numa dicat 1, 20, 7 ei non rite sacrificatur a Tullo Hostilio 1, 31, 8 Feretrio Romulus templum dedicat 1, 10, 7 spolia opima fert ib. 5—6 P. eius aedes amplificata 1, 33, 9 ei spolia opima lata 4, 20, 2 et 5 eius aedem vetustate dilapsam reficit Augustus ib. 7 Imperatoris signum Praeneste Romam devectum 6, 29, 8 Indigetem Iovem Latini Aeneam appellant 1, 2, 6 Latiaris 21, 63, 8 Nicaeus 43, 21, 8 Olympius Syracusis 24, 21, 9; 24, 33, 3 Athenis 41, 20, 8 ei sacrum amplius solito facit Paulus 45, 28, 4 Optimus Maximus vd. supra Capitolinus, Statori templum votum 1, 12, 6 ad Statoris rex habitat 1, 41, 4 ei aedes vota 10, 36, 11 cf. 27, 37, 7 Trophonii Iovis oraculum Lebadiae 45, 27, 8 Vicilinus 24, 44, 8 Victori aedes vota 10, 29, 14 ei spolia concremata ib. 18 poculum mulsi votum 10, 32, 7.
- Iurare in leges magistratus debent 31, 50, 7 iurare non potest flamen Dialis ibid. iurato senatui a populo decretum permittitur 26, 33, 14; 30, 40, 12.
- Iuratores 39, 44, 2.
- Iusiurandum populi, neminem Romae regnare passuros 2, 1, 9 P. iureiurando primum adacti milites, antea sacramento 22, 38, 2 iureiurando quod non stetisset captivus hosti traditur 22, 61, 4 nimis callidi interpretes iurisiurandi a censore notantur 24, 18, 5 in censu censendo iusiurandum 43, 14, 5.
- Ius ratumque, quod postremum populus iussit 7, 17, 12 cf. 9, 33, 9 ius gentium violatum 1, 14; 2, 4, 7; 5, 35, 6 fetialium 1, 32, 5; 9, 9, 3 belli 2, 12, 14 civile repositum in penetralibus pontificum evulgatur 9, 46, 5 Ius Fasque invocantur divi 8, 5, 8 iura populo Romulus dat 1, 8, 2.
- Iustitium ex auctoritate patrum indictum 3, 3, 6 a dictatore edictum 3, 27, 2 per iustitium nihil aliud agitur quam bellum apparatur 4, 26, 12 tabernae clausae 4, 31, 9 ob luctum sine edicto coeptum 9, 7, 8 per quadriduum servatum 3, 3, 8 post decem et octo dies remissum 10, 21, 6.
- P. Iuventius praetor cum exercitu Pseudophilippo caesus P. 50.
- T. Iuventius trib. mil. 33, 22, 8.
- T. Iuventius legatus ad frumentum coemendum 42, 27, 8.
- L. Iuventius Thalna legatus ad eo-

los milites missus 39, 31, 4  
 Romam 39, 38, 4.  
 entius Thalna trib. pl. C.  
 um accusat 43, 8, 2 praetor  
 peregrinos 45, 16, 3 rogatio  
 bello Rhodiis indicendo  
 gat 45, 21, 2.  
 tius Thalna praetor sorti-  
 grinam 34, 43, 6.  
 livina specie in somnio vi-  
 Iannibale 21, 22, 6.  
 dea 5, 54, 7 ei lectister-  
 peratum 21, 62, 9 ei aedes  
 a 36, 36, 5.  
 e intercalariae 43, 11, 13;  
 Sextilibus consulatus ini-  
 Octobribus 5, 11, 11 Quin-  
 5, 32; 8, 20, 3 Ianuariis P.  
 12 e.  
 s populus 43, 19, 3; 44, 31, 2  
 s Illyrici 45, 26, 15 Labea-  
 us 44, 31, 10.  
 terra 44, 23, 3 palus 44,  
 a via 4, 41, 8.  
 i agri 3, 7, 3; 26, 9, 11 arma  
 consociant 4, 45, 3 victi 4,  
 rbs a Coriolano adempta 2,  
 apta 4, 47, 5 colonia facta  
 mon obsessa a Quinctio 34,  
 1. armis validissima et vi-  
 3, 10 partim sine muro 34,  
 ppugnatur ibid. sqq. eius  
 astat Philopoemen 35, 30,  
 aetolis occupata interfecto  
 35, 36 disciplina institutis-  
 ilis 45, 28, 4.  
 monii P. 18 socii Aetolo-  
 23, 9 cf. 26, 24, 9 eorum  
 veniunt in castra Rom. 34,  
 principes a Nabide inter-  
 27, 8 eos societati Achaeo-  
 ungat Philopoemen 35, 37,  
 libus eorum agitur in con-  
 haico 36, 35, 7 exules Lan-  
 tinent 38, 30, 7 Achaeis  
 em renuntiant 38, 31, 5 le-  
 omam mittunt 38, 32, 4 in-  
 exulesque rixa orta 38, 33,  
 lopoemene iubentur muros  
 IV.

diruere et Lycurgi leges tollere  
 38, 34 in senatu queruntur de  
 Achaeis 39, 33, 6 in Achaeorum  
 concilio manere iubentur 39, 48, 4  
 cf. 40, 20, 2 cf. Lacones.  
 C. Lacerius trib. pl. cooptatus con-  
 tra legem Treboniam 5, 10, 11.  
 Lacetani ab Hannibale subacti 21,  
 23, 2 Romanae dicionis facti 21,  
 60, 3 auxilium ferentes finitimis a  
 Scipione insidiis decipiuntur 21,  
 61, 8 socios populi Rom. depopu-  
 lantur 28, 24, 4 vincuntur a Sci-  
 pione 28, 33 gens devia ac silve-  
 stris 34, 20, 2 eorum urbem capit  
 Cato ib. 9.  
 Lacetania subiecta Pyrenaeo 21,  
 23, 2.  
 Lacinia Iuno 23, 32, 4 eius templum  
 Crotone describitur 24, 3, 3 ei aram  
 condit Hannibal 28, 46, 16 cf. 30,  
 20, 6 eius templi tegulas marmo-  
 reas detegit Q. Fulvius 42, 3 P. iu-  
 betur reportare ib. 10 P.  
 Lacinium 27, 25, 12; 36, 42, 2.  
 Lacones Cleonymo duce Italiae lit-  
 tora diripiunt 10, 2 cf. ib. 14.  
 Laconica ora 38, 30, 6.  
 Lacumazes puer regiae stirpis a  
 Mazaetullo rex appellatur 29, 29,  
 11 ad Syphacem fugit 29, 30, 6  
 acie victus a Masinissa fugit ib. 9  
 cum Masinissa reconciliatus 29,  
 30, 10.  
 C. Laelius familiaris Scipionis clas-  
 se circummissus Carthaginem no-  
 vam 26, 42, 5 captam urbem custo-  
 dire iubetur 26, 48 socio navali  
 adest in certamine de corona mu-  
 rali ib. 7 corona aurea ac triginta  
 bubus a Scipione donatur ib. 14  
 Romam mittitur nuntius victoriae  
 26, 51 et in senatum et in contio-  
 nem productus 27, 7, 2—4 in Hi-  
 spaniam redire iubetur ibid. sine  
 eo nihil maioris rei Scipio movebat  
 27, 17, 8 cf. 27, 18, 7 ad Syphacem  
 missus 28, 17, 7 legatus 28, 19, 9  
 Adherbalem deprehendit in freto  
 et fugat 28, 30, 6 eius opera in  
 proelio 28, 33, 3 et 11 a Scipione  
 in Africam missus magnam cladem  
 affert necopinantibus 29, 3,  
 8 P. ad Scipionem redit 29, 5 clas-



- ais praefectus 29, 25, 5 cum Masinissa Syphacem victum capit 30, 12 P. corona a Scipione donatus 30, 15, 3 Romam missus res gestas exponit 30, 17, 1—3 quaestor extra sortem Scto 30, 33, 2 praetor 33, 24, 2 aed. pl. 33, 25, 2 Siciliam sortitur 33, 26, 2 consulatum petens repulsam fert 35, 10, 3 cos. 36, 45, 9 multum in senatu poterat 37, 1, 7 P. ei Italia decreta ib. 10 Romam redit 37, 47 ei imperium prorogatum 37, 50, 13.
- C. Laelius in Macedoniam missus legatus 41, 22, 3 legatus ad Gallos 43, 5, 10.
- Laetorius trib. pl. vi et tumultu legem Publiliam perfert 2, 56, 6 sqq.
- Laetorius legatus 29, 12, 5.
- C. Laetorius aed. cur. 23, 30, 16 praetor 26, 23 decemvir sacris faciundis 27, 8, 4.
- C. Laetorius legatus ad consules mittitur 25, 22, 2.
- C. Laetorius legatus 31, 21, 9 triumphator coloniae 34, 45, 5.
- L. Laetorius aed. pl. 30, 39, 8.
- M. Laetorius primi pili centurio a populo iussus dedicare aedem Mercuri 2, 27, 6.
- Laevi Ligures antiqua gens circa Ticinum 5, 35, 2; 33, 37, 6.
- Lagos urbs 38, 15, 2.
- Lamia urbs 27, 30; 32, 4, 3; 35, 43, 9 eius situs 36, 25, 3 a Philippo oppugnatur 36, 25 ab Acilio capta 37, 5, 3.
- L. Lamia Astures et Cantabros vincit F. 52 cc.
- Lampsaceni coronam Romam afferunt 43, 6, 7 in amicitiam populi Rom. recepti 43, 6, 10.
- Lampsacus Antiochi imperium recusat 33, 38, 3; 35, 40, 2; 37, 35, 2.
- Lampsus castellum Thessaliae 32, 14, 3.
- Lampter Phocaeae pars 37, 31, 8.
- Laniensis in publicum emptae 44, 16, 10.
- Lanistae 28, 21, 2.
- Lanuvinum 3, 29, 6 ibi Junonis Sospitae templum 8, 14, 2 Iovis aedes 32, 9, 2 cf. 21, 62, 4 et 8; 23, 31, 15; 24, 10, 6; 29, 14, 3; 31, 12, 6; 35, 9, 4; 40, 19, 2; 41, 21, 13; 42, 2, 4; 45, 16, 5 a Mario expugnata P. 80.
- Lanuvinus ager ab Aequis vastatur 3, 25, 6 Lanuvini alias fidelissimi moluntur bellum 6, 21, 2 tuentur Pedanos 8, 12, 7 victi 8, 13, 5 iis civitas data sacraque reddita cum eo, ut Sospitae aedes communis iis cum Romanis esset 8, 14, 2 cf. 32, 9, 2 Lanuvinus magistratus 41, 16.
- Laodice Demetrii uxor necata ab Antonio P. 50.
- Laodice in exercitu Rhodiorum 33, 18, 3.
- Lapathus castellum 44, 2, 11; 44, 6, 10.
- Lapicini Galliae populus 41, 19.
- Lapides Atri locus Hispaniae 26, 17, 4.
- Lapidibus pluit 1, 31, 4; 21, 62, 6; 25, 7, 7 in eo prodigio sollemne novendiale sacrum 21, 62, 6 cf. 23, 13, 15 ob crebrius de caelo lapidatum libri aditi 29, 10, 4 cf. 36, 37, 3 per triduum lapidaverat 39, 22, 3 cf. 44, 18, 6 lapis sacer Mater deum vocatur Pessinunte 29, 11, 7 lapis decimus 27, 37, 9 quinquagensimus 25, 5, 6.
- Lar Porsina vd. Porsina, Tolumnius vd. Tolumnius.
- Sp. Larcus genere clarus factisque proelium sustinet 2, 10, 6 contra praedatores pugnat 2, 11, 7.
- T. Larcus cos. 2, 18 dictator primus ib. 5.
- T. Larcus cos. 2, 21 eius in senatu sententia 2, 29, 8.
- Larentia Faustuli uxor, secundum quosdam Lupa appellata 1, 4, 7.
- Lares 8, 9, 6 permarinis Laribus aedes dedicatur 40, 52, 4.
- Largitionum spe perniciose plebs concitata P. 70.
- Larinas ager 22, 18, 7; 22, 24; 27, 40, 10; 27, 43, 10; 45, 2, 11.
- Larisa arx Argorum 32, 25, 5.
- Larisa urbs 28, 5, 2 obsidetur ab Antiocho 36, 10, 3 liberatur a Claudio ib. 10 cf. 36, 14, 10 ibi Thessalorum concilium 42, 38, 6 cf. 42, 47, 10; 42, 67, 10.
- Larisa Cremaste expugnata 31, 46,

- 12 cf. 32, 33, 16 Aetolis redditur 33, 13, 6 cf. 42, 56, 7; 42, 67, 10.
- Larisenses 31, 31, 4.
- Larius amnis 27, 31, 11.
- Las maritimus Laconiae vicus 38, 30, 7 a Spartanis exulibus tenetur ibid.
- Latialis Iupiter 21, 63, 8.
- Latina via 22, 12, 2; 26, 8, 10.
- Latinae feriae 5, 17, 2; 8, 11, 15; 21, 63, 8; 38, 44, 8 usque a. d. V Kal. Maias consules praetoresque Romae tenent 25, 12 instauratae ob carnem Ardeatibus non datam 32, 1, 9 cf. 37, 3, 4 tempestate turbatae instaurantur 40, 45, 2 non recte factae 41, 16, 2 ad eas Lanuvini hostias praebent ibid. a. d. III Id. Sextiles, cum indictae fuissent a. d. III Nonas Maias ib. 5 Kal. Iuniis factae 42, 35, 3 pridie Kal. Apriles 44, 22, 16.
- Latine loqui permissum Cumanis 40, 42, 13.
- Latini ab Aenea Aborigines et Troiani appellantur 1, 2, 4 incursione facta ab Anco devicti 1, 33, 5 P. singula eorum oppida capit Priscus 1, 38, 4 (a Prisco superati P. 1) eos maxime sibi conciliat Tarquinius Superbus 1, 49, 8 eorum proceres convenire iubentur 1, 50 Turni in regem oratio ib. 3—6 ei Superbus necem machinatur 1, 51 cum Latinis revocatis foedus iniquum factum 1, 52, 1—5 ex Romanis Latinisque exercitus miscetur ib. 6 cum iis bellum 2, 19, 2 P. ad lacum Regillum fusi 2, 20 Volscos seditiosos Romam ducunt 2, 22, 4 captivorum sex milia iis donantur ib. 5 coronam auream in Capitolium mittunt ib. 6 hospitium iungunt cum Romanis ib. 7 iis arma capere non licet, sed inermes a Romanis defenduntur 2, 30, 9 foedus cum iis a Sp. Cassio ictum 2, 33, 9 sine Romano duce exercituque Volscos vincunt 2, 53, 4 Romanis succurrunt 3, 7, 4 deficiunt 6, 2, 3 Volscos adjuvant 6, 6, 4; 6, 7; 6, 12, 6 cum iis victi Antium petunt 6, 32, 6 a Volscis secedentes Satricum comburant 6, 33, 4 Tusculum praeter arcem capiunt ib. 7 a Tusculanis et Romanis ad unum omnes caesi ib. 12 petentibus pax data 7, 12, 7 milites imperatos mittere nolunt 7, 25, 5 Paelignis bellum inferunt 7, 38 Sidicinos contra Samnites adjuvant 8, 2, 8 bellum coquunt Romanum 8, 3, 2 P. eorum decem principes Romam evocati ib. 8 concilium habent 8, 4 alterum consulem Latinum esse poscunt 8, 5 P. contra eos bellum iussum 8, 6, 7 ad Vesuvium victi 8, 10 P. iterum victi in deditionem veniunt 8, 11, 12 P. eorum ager plebi divisus ib. 13 rebellantes vincuntur et deduntur 8, 12, 5 Latinorum populi singulatum contra Romanos bellum gerunt 8, 13, 3 singula oppida capta ib. 8 de iis in senatu relatum 8, 13, 11—18 decretumque de singulis 8, 14 ex Latinis populis ut bini senatores legantur Sp. Carvilius suadet 23, 22, 4 Latini equites in exercitu 33, 36, 10 Latini qui in coloniam adscripti essent, ut cives Romani fierent, temptatum et recusatum 34, 42, 5 Latini qui Romam commigraverant domos remissi 39, 3, 4 queruntur quod Romae censeantur 41, 8, 6 de sociis nominis Latini censendis lex lata 41, 9, 9 auxilia mittunt bello Italico P. 72 Latinae coloniae 34, 53 cf. 40, 43.
- T. Latinus de plebe homo ad senatum defert somnium de ludis Iovis iussu instaurandis 2, 36, 2.
- Latinus rex Aboriginum pacem cum Aenea iungit 1, 1, 6 filiam ei uxorem dat ib. 9 proelio occumbit 1, 2, 2.
- Latinus Silvius rex Priscos Latinos colonias deducit 1, 3, 7.
- Latium duos praetores habet 8, 3, 9 Latii status miserabilis 8, 13, 2.
- Latona 5, 13, 6 ei lectisternium factum ibid. bove femina aurata sacrum factum 25, 12, 13.
- Latrones in Umbria armati ex spelunca excursiones faciunt 10, 1, 4 duo milia oppressi ib. 6.
- Latus clavus 30, 17, 13 lati clavi in luctu publico positi 9, 7, 9.

- Laudatio funebris 2, 47, 11; 2, 61, 9  
 laudibus funebribus memoria vi-  
 tiata 8, 40, 4 laudationis post mor-  
 tem sollemnis honos matronis quo-  
 que concessus 5, 50, 7.  
 Laudicia urbs P. 121.  
 Lavinia Latini regis filia Aeneae  
 data uxor 1, 1, 9 antea pacta Turno  
 regi erat 1, 2 filii tutelam suscipit  
 1, 3.  
 Lavinium ab Aenea conditur 1, 1, 11  
 renovato foedere iuncta 1, 14, 3;  
 2, 2, 10 Romanis a Coriolano ad-  
 empto 2, 39, 4 cf. 26, 8, 11.  
 Laurea insigne triumphantis 2, 47,  
 10 laurea coronatus Fabius Py-  
 thium consult 23, 11, 5 lauream  
 in manu tenentes omnes maiores  
 duodecim annis supplicant 40,  
 37, 3.  
 Laureatae litterae 5, 28, 13; 45, 1, 6.  
 Laurens ager 1, 1, 4.  
 Laurentes legatis pulsatis iure gen-  
 tium agunt 1, 14 soli Latinorum  
 non desciscunt 8, 11, 15 cum iis  
 foedus quotannis renovatum ibid.  
 iis caro debita Latinis non data  
 37, 3, 4.  
 Lautia legatis praebita 28, 29, 19;  
 33, 24, 5 negata 45, 20, 6.  
 Lautulae loci angusti nomen 7, 39,  
 7 ibi proelium cum Samnitibus 9,  
 23, 4.  
 Lautumiae carcer 26, 27, 3; 32, 26,  
 17 in lautumiis duo atria facta 39,  
 44, 7.  
 Lebadia 45, 27, 8 ibi templum Iovis  
 Trophonii ibid.  
 Lechaeus Corinthi portus 32, 23, 4.  
 Lecti aerati quando Romam advecti  
 39, 6, 7.  
 Lectio senatus infamis 9, 29, 6 P. ea  
 non observata a consulibus 9, 30,  
 2 P. cf. 27, 11, 9.  
 Lectisternium primum Romae fac-  
 tum 5, 13, 6 cf. 7, 2, 2; 7, 27; 8, 25  
 Caere imperatum 21, 62, 8 Iuven-  
 tati habitum ib. 9 Iunoni factum  
 22, 1, 18 a senatoribus factum Sa-  
 turno 22, 1, 19 cf. 22, 9, 10; 29, 14,  
 14 quibus dis 22, 10, 9 in nonnullis  
 fanis maiorem partem anni fieri so-  
 litum 36, 1, 2 cf. 42, 30, 8.  
 Lector promunturum 37, 37, 4.  
 Legati missi ad res repetendas 1,  
 22, 4 Tarquiniorum bona repeten-  
 tes 2, 3, 5 ad describendas leges  
 Athenas missi 3, 31, 8 P. sociorum  
 gratulantes de concordia patrum  
 plebisque 3, 57, 7 Ptolemaei gratu-  
 lantes de victoria 37, 3, 9 amicit-  
 tiam et societatem petentes 7, 27,  
 2; 42, 19, 6 decem legati ad com-  
 ponendas res Graeciae 33, 24, 7  
 Asiae 37, 55, 7 quinque in Illyri-  
 cum missi ad res componendas 45,  
 17 ex legatorum sententia more  
 maiorum imperator pacis leges dat  
 33, 24, 7 legati ad Porsinam patri-  
 bus honoratissimus quisque 2, 15  
 ex ordine senatorio lecti 35, 6, 5  
 consulares legati missi ad con-  
 sulem 9, 38, 12 ad Coriolanum  
 sacerdotes supplices eunt 2, 39,  
 12 legati Romanorum superbe  
 excepti 3, 25, 7; 4, 58, 6 non ad-  
 missi ab Hannibale 21, 9, 3 cum  
 risu excepti a Gallis 21, 20, 3 le-  
 gati Masinissae honorifice excepti  
 30, 17, 4 legatis munera data 9,  
 43, 26; 31, 9, 5; 37, 3, 11; 42, 6, 11;  
 43, 6, 10 et 14 multa dona Mas-  
 nissae filio legato 45, 14, 6 munera  
 ex instituto data 45, 13, 8 hospi-  
 tium iis datum in villa publica 30,  
 21, 12 ibi lautia praebita 33, 24, 5  
 aedes liberae hospitio datae sum-  
 ptusque decretus 42, 6, 11 locus  
 lautiaeque negata 45, 20, 6 vetan-  
 tur urbem ingredi 30, 21, 12 iubent-  
 ur urbe eodem die, Italia intra  
 quindecim dies excedere 37, 1, 6  
 Italia intra undecimum diem exce-  
 dere iubentur et custodiuntur, do-  
 nec naves conscenderint 42, 36, 7  
 a consulibus in senatum introducti  
 3, 4, 6 a senatu ad populum reiecti  
 7, 20, 3 hostium legatis senatus  
 extra urbem datus 42, 36, 2 in aede  
 Bellonae datus 33, 24, 5 obiti  
 squalore et sordibus ramos oleae  
 porgentes de legato Romano que-  
 runtur 29, 16, 6 coronam auream  
 in curiam inferunt 44, 14, 3 flentes  
 ad genua Catonis provoluti auxi-  
 lium petunt 34, 11, 5 in legatis ius  
 gentium violatum 2, 4, 7; 30, 25, 10  
 legati Romanorum a Fidenatibus

- occisi 4, 17, 2 P. iis statuæ publice positæ ib. 6 P. a Gallis interfecti P. 12 a Tarentinis pulsati ibid. utrique populo eam ob causam bellum indictum ibid. legatus Romanus ab Illyriis occisus P. 20 legati Romani ab Achæis pulsati P. 51 Syllæ violantur P. 85 contra Gallos legati arma capiunt 5, 36, 6 P. eorum deditionem Galli postulant ib. 8 Apolloniatum legati Romæ pulsati P. 15 qui pulsarant dediti ibid.; 38, 42, 7 Certimensium ridenda simplicitas nihil prius quum ut bibere sibi detur petentium 40, 47, 5 de Prusiae legatis lepide Catonis dictum P. 50 qui repente aliquo mitterentur singula iumenta per oppida imperabant 42, 1, 11 imperatorum legati lictores habent 29, 9, 7 legatum se fratri in Asiam iturum affirmat P. Scipio 37, 1, 9 P.
- legationis ius 6, 17, 8 in legationes consules singulis senatoribus binos equites adiciunt ob solitudinem urbis 4, 52, 7.
- legio Romana 1, 11 quantum militum numerus 6, 22, 8; 7, 25, 8; 8, 8, 14; 26, 28, 7; 29, 24, 14; 43, 12, 5 legiones veteres expletæ et novæ scriptæ a Tullo 1, 30, 3 decem effectæ quantum nunquam ante exercitus 2, 30, 7 cf. 7, 25, 12 duodeviginti 24, 11, 2 una et viginti 26, 28, 13 quadraginta septem Syllæ agris donantur P. 89 legio classica 22, 57, 8 legio Campana in praesidium Reginorum missa, Reginis occisis urbem occupat P. 12 securi percussa P. 15 cf. 28, 28, 3.
- legionarii equites 35, 5, 8.
- lembi biremes 24, 40, 2 Issaici 32, 11, 27.
- leunos 28, 5; 33, 30, 11.
- leo prope Syracusas 24, 39, 13.
- leo Apollodorum seditionis reum acit 35, 50, 4.
- leo Hicæsiæ filius 38, 10, 4.
- leones in ludicro Romæ 39, 22, 2.
- leonides exul Lacedæmonius 42, 11, 8.
- leonnatus praefectus Persei 42, 51, 4; 42, 59, 7.
- Leontini 24, 7, 2 legatos mittunt Syracusas 24, 29 ab Epicyde contra Syracusas concitantur ib. 6 a Marcello expugnantur 24, 30.
- Leptis urbs Africae 30, 25, 12; 34, 62, 3.
- Letus mons 41, 18.
- Leucada Contrebia F. 19.
- Leucadia insula antea paeninsula 33, 17, 5.
- Leucæ 35, 27, 3.
- Leucas 32, 15, 5 ibi concilium Acarnanum 33, 16, 3; 33, 17 eius situs ib. 7 proditiōne capitur a L. Quintio ib. 11 P. cf. 33, 34, 7 concilio Acarnanum exempta 45, 31, 12.
- Leucata promunturium 26, 26; 36, 15, 9; 44, 1, 4.
- Leves milites qui hastam tantum gaesaque gerunt 8, 8, 5 levis armaturæ milites 30, 33, 3.
- Leusus Cretensis 38, 13, 3.
- Lex lata de incensis 1, 44 de provocatione 2, 8, 2 (cf. lex Valeria) de dictatore creando 2, 18, 5 sacra 2, 33, 3; 4, 26, 3; 9, 39, 5 sacra Ligurum 36, 38 leges sacrae 3, 32, 7 nihil auxilii habent 2, 54, 9 lex sacra militaris ne cuius militis scripti nomen nisi ipso volente deleteretur neve quis, ubi tribunus militum fuisset, postea ordinum ductor esset 7, 41, 4 leges decem tabularum latae 3, 34, 6 P. fons omnis publici privatiq. iuris ibid. duæ tabulae adiectæ 3, 37, 4 P. ne cui album in vestimentum addere liceret petitionis causa 4, 25, 13 de multarum aestimatione 4, 30, 3 de indicendo Veientibus bello 4, 60, 9 de transmigando Veios antiquata 5, 55, 2 regiae leges 6, 1, 10 ne quis patricius in arce aut Capitolio habitaret 6, 20, 13 de decemviris sacrorum ex parte de plebe creandis 6, 42, 2 vetusta lex, ut praetor maximus idibus Septembribus clavum pangat 7, 3, 5 ne quis populum sevocaret 7, 16, 8 ne quis necteretur aeris alieni causa 8, 28, 9 P. lex curiata 9, 38, 15 ne quis templum dedicaret iniussu senatus tribunorumque pl. partis maioris 9, 46, 7 de ambitu 40, 19,

11; P. 47 de Latinis Romam migrantibus 41, 8, 9—12 cf. 41, 9, 9 ne cui regi Romam venire liceret P. 46 de iterando consulatu P. 56 de Cypro provincia P. 104 ut Caesaris consulatum petentis ratio haberetur absentis P. 107 leges dantur Capuae a praetore Romano 9, 20, 5 legum ferendarum ius tribunis pl. ademptum P. 89 in leges iurant magistratus 31, 50, 7 Acilia Minucia de pace cum Poenis facienda 30, 43, 2 Aelia de duabus coloniis Latinis 34, 53 Aemilia de censurae spatio minuendo 4, 24, 5 P. cf. 9, 33, 4 Antonia de permutatione provinciarum P. 117 Appuleia Saturnini agraria P. 69 Atilia Marcia de tribunis mil. populi suffragiis creandis 9, 20, 3 Atinia de quinque coloniis maritimis 32, 29, 3 Baebia de quaternis praetoribus alternis annis creandis 40, 44 Canuleia de conubio patrum et plebis 4, 1 perlata 4, 6, 3 P. Cassia agraria 2, 41, 3 cf. 2, 43, 3 Cincia de donis et muneribus 34, 4, 9 Claudia de quaestu senatorum 21, 63, 3 P. Clodii P. 103 Corneliae Cinnae P. 79 Corneliae Dolabellae de novis tabulis P. 113 Corneliae Syllae P. 89 Duilia Menenia de faenore unciario 7, 16 Genuciae ne faenore liceret et ne quis eundem magistratum intra decem annos caperet 7, 42 Horatiae vd. Valeriae. Icilia de Aventino 3, 32, 7 Iuliae agrariae P. 103 Licinia Sextiae de aere alieno, altera ut consulum utique alter ex plebe crearetur, tertia ne quis plus quingenta iugera agri possideret 6, 35, 4 P. Licinia de epulionibus 33, 42 Liviae Drusi agrariae frumentariae iudiciaria P. 71 Lucretia de agro Campano 42, 19 Manilia de imperio Cn. Pompei P. 100 Manlia de vicesima manumissorum 7, 16, 7 Marcia vd. Atilia, Menenia vd. Duilia, C. Octavii de quaestione in Caesaris percussores habenda P. 120 eiusdem leges F. 51 aa Ogulnia ut sacerdotia plebi cum patribus communia essent 10, 6, 6 Oppia

quando lata sit 34, 1, 3 de ea abroganda certamen ib. 2 P. abrogatur 34, 8, 3 P. Poetelia de ambitu 7, 15, 12 Porcia gravi poena sanxerat si quis verberasset necaretve civem Romanum 10, 9, 4 Publilia ut plebei magistratus tribuitis comitiis fierent 2, 56, 2 Publiliae secundissimae plebei ut plebiscita omnes Quirites tenerent, de auctoribus patribus ante initum suffragium, de censore altero utique plebeio 8, 12, 15 Roscia de equitum sedibus in theatro P. 99 Semproniae de faenore 35, 7, 4 Ti. Sempronii agrariae ne quis plus mille iugera agri publici possideret, et ut triumphum iudicaret, qua publicus qua privatus ager esset P. 58 Sempronia de pecunia Attali ibid. C. Sempronii agraria, frumentaria, de senatu ex equitibus supplendo P. 60 Sextiae vd. Liciniae Sulpiciae de exulibus et libertinis P. 77 Terentilia ut quinque viri crearentur legibus de imperio consulari scribendis 3, 9, 5 Trebonia, ut qui plebem tribunos rogaret, usque eo rogaret, dum decem effecisset 3, 65, 4 cf. 5, 10, 11 Valeriae Horatiae de plebiscitis patres tenentibus, de provocatione, de sanctitate tribunorum 3, 55, 3—7 Valeria de provocatione tertium sancta 10, 9, 3 Villia annalis 40, 44 Voconia de mulieribus heredibus P. 41.

Liberi Liberaeque aedes 3, 55, 7 ibi supplicatio 41, 28, 2 signa aenes 33, 25, 3.

Liberorum creandorum causa uores ducendas esse omnibus Q. Metellus censor censet P. 59.

Libertas victis Tarentinis datur P. 15.

Libertatis aedes in Aventino 24, 16, 19 atrium 25, 7, 12 refectum 34, 44, 5 cf. 43, 16, 13; 45, 15, 5.

Libertinorum filii in senatum lecti 9, 46, 10 P. in quattuor tribus redacti P. 20 in tribum unam Exquilinam coniecti 45, 15, 6 in quinque et triginta tribus distributi P. 84 ad militiam sumpti 10, 21, 4; 22,

- socii navales lecti 36, 2, 15;  
7, 3; 43, 12, 9 militare coepe-  
P. 74 de iis lex Sulpicia P. 77  
tinorum Hispanorum colonia  
, 4 libertinae pecuniam con-  
it Feroniae dono 22, 1, 18.  
tum populi Rom. Prusias sese  
45, 44, 19.  
trum 44, 5, 12.  
na funeribus vix sufficit 40,  
; 41, 21, 6.  
fatales 5, 15, 11 lintei in aede  
stae 4, 7, 12; 4, 13, 7; 4, 20, 8  
3, 2 magistratum 4, 7, 10,  
), 8 Sibyllini aditi 3, 10, 7;  
3, 5; 7, 27 ob prodigia 10,  
; 21, 62, 6 et 11; 22, 36, 6; 22,  
ob pestilentiam 10, 47, 6 ob  
rius de caelo lapidatum 29,  
libri vaticinii 25, 1, 12 libri  
ae inventi cremantur 40, 29,  
gens 5, 35; 21, 38, 7; 33, 37, 6.  
ni 10, 2, 4.  
phoenices mixtum Punicum  
genus 21, 22, 3.  
rum Hispaniae oppidum 35,  
a ob veneficium cognatorum  
sto occisa P. 48.  
a Vestalis incesti damnata  
i.  
ae Sextiae leges 6, 35, 4.  
inius trib. pl. 2, 33, 2.  
inius primus de plebe magi-  
equitum 6, 39, 3 trib. mil. iam  
ut ibid. cf. 10, 8, 8.  
inius legatus Carthaginem  
us 21, 18.  
inius praefectus duarum ur-  
Illyrici 45, 26, 2.  
inius praetor 27, 8, 8.  
inius trib. mil. occisus 27,  
6.  
inius trib. mil. c. p. 5, 18, 6.  
inius legatus 45, 34, 13.  
icinius senator Marii iussu de-  
iectus P. 80.  
icinius trib. pl. legem agra-  
perferre studet 2, 43, 3.  
inius Calvus cos. 7, 9.  
inius Calvus trib. m. c. p. pri-  
ex plebe 5, 12, 9 idem ei ho-  
on petenti datur 5, 18 in filium  
ut transferatur impetrat ib. 3 eius  
de praeda Veienti sententia 5,  
20, 4.  
(Licinius) Crassus se ipse interficit,  
ne a Marianis indigna patiat  
P. 80.  
(Licinius) Crassus a Marianis occi-  
sus P. 80.  
C. Licinius Crassus praetor 42, 9, 8  
urbanus 42, 10, 14 apud eum con-  
sul causam dicit 42, 22, 7 iubetur  
naves reficere 42, 27 fratris con-  
sulis legatus 42, 58, 12 cos. 44, 17,  
4 sortitur Italiam ib. 10 vitio diem  
dicit exercitui ad conveniendum  
45, 12, 10 nihil memorabile gerit  
in Gallia ib. 11 ex decem legatis  
in Macedoniam 45, 17, 2.  
M. Licinius Crassus 40, 51, 7.  
M. Licinius Crassus praetor fugiti-  
vos vincit P. 97; F. 22 Spartacum  
cum exercitu caedit ibid. cos. cum  
Pompeio ibid. cum Caesare et  
Pompeio conspirat P. 103 ei Syria  
et Parthicum bellum data P. 105  
a Parthis proelio, in quo filius ca-  
dit, victus et in colloquio compre-  
hensus interficitur P. 106.  
M. Licinius Crassus bellum gerit  
adversus Basternas aliasque gen-  
tes P. 134 adversus Thracas P.  
135.  
M. Licinius Crassus cos. F. 53 ff.  
P. Licinius Crassus Dives (Divitis  
cognomen 27, 21, 5) aedilitatem  
petiturus pontifex max. creatur  
25, 5, 4 magister eq. 27, 5, 19 ex a-  
dilitate gradum ad censuram fece-  
rat 27, 6, 17 cf. 27, 34, 6 censura se  
abdicat ib. 18 cogit flaminem Dia-  
lem inaugurare curionem maxi-  
mum plebeium 27, 8, 4 cf. 27, 21  
praetor 27, 21, 5 peregrina ei data  
provincia 27, 22, 3 Vestalem flagro  
caedi iubet 28, 11, 6 cos. 28, 38, 7  
ei Brutti provincia nominata 28,  
38, 12 morbum excusat comitiorum  
tempore 29, 10 ei imperium proro-  
gatum 29, 13, 3 cum Sempronio vin-  
cit Hannibalem 29, 36, 6 facundis-  
simus forma viribusque excellens  
iuris pontificii peritissimus 30, 1, 5  
negat de incerta pecunia ludos  
voveri fas esse 31, 9, 7 ver sacrum

- non recte factum renuntiat 34, 44, 2 praestitit verba ludis vovendis 36, 2, 3 flaminem eundemque praetorem retinet, quominus in provinciam abeat 37, 51 moritur 39, 46 eius funeris causa viscera-  
tio ib. 2.
- P. Licinius Crassus praetor 41, 14, 5 sacrificia excusat ne in provin-  
ciam proficiscatur 41, 15, 9 cos. 42, 28, 5 Macedoniam sortitur 42, 32, 5 paludatus proficiscitur 42, 49 Thessaliam petit 42, 55 primum proelium committit cum Perseo 42, 57 equestri proelio victus 42, 59 P. pacem a rege oblatam recusat 42, 62, 11 praesidium a Perseo ob-  
sessum liberat 42, 66 in hiberna concedit 42, 67, 12 complures ur-  
bes crudeliter diripit P. 43 cf. 43, 4, 5.
- P. Licinius Crassus cos. et pontifex, quod nunquam factum erat, extra Italiam adversus Aristonem pro-  
ficiscitur P. 59 victus et caesus ibid.
- L. Licinius Damasippus praetor omnem nobilitatem trucidat P. 86.
- C. Licinius Lucullus trib. pl. legem tulerat de creandis epulonibus 33, 42 inter primos epulones creatus ibid. duumvir Iuventatis aedem dedicat 36, 36, 5.
- L. Licinius Lucullus aed. cur. 30, 39, 6 cf. ib. 7.
- L. Licinius Lucullus cos. ob dile-  
ctum severe habitum in carcerem coniectus a tribunis P. 48 ignotas Hispaniae gentes subigit ibid.
- L. Licinius Lucullus cos. Mithrida-  
tem vincit et seditionem militum opprimit P. 94 Mithridatis exerci-  
tum delet fame ferroque P. 95 Mi-  
thridatem vincit P. 97 Tigranem cum Mithridate vincit P. 98; F. 23—24 eum pars exercitus relin-  
quit P. 98.
- M. Licinius Lucullus praetor sorti-  
tur peregrinam 39, 8, 2.
- M. (Licinius) Lucullus procos. Thra-  
cas subigit P. 97.
- Licinius Macer Livii auctor 4, 7, 12; 4, 20, 8; 4, 23, 2; 7, 9, 4; 9, 38, 16; 9, 46, 3; 10, 9, 10.
- L. (Licinius) Murena bellum gerit adversus Mithridatem P. 86.
- Licinius Nerva trib. pl. 41, 6, 2; 41, 7, 5.
- A. Licinius Nerva legatus in Afri-  
cam 42, 35, 7 legatus in Macedo-  
niam 44, 18, 6 praetor 45, 44, 2.
- C. Licinius Nerva legatus Roman-  
missus 45, 3 praetor sortitur Hispaniam ult. 45, 16, 3 legatus missus ad Cotyn 45, 42, 11.
- L. Licinius Pollio legatus Crispini consulis 27, 29, 4.
- C. Licinius Stolo cum M. Fabio so-  
cero de patefaciendis plebi hono-  
ribus consilia confert 6, 34, 11 trib. pl. cum Sextio leges promulgat 6, 35, 4 P. decursum refectus trib. pl. leges perfert 6, 42, 9 cos. 7, 2 sua lege damnatus quod mille iugera cum filio possideret 7, 16, 9 P. cf. 10, 8, 8 ubi primus de plebe magi-  
ster eq. fuisse dicitur C. Licinius Stolo et 6, 39, 3.
- M. Licinius Strabo trib. mil. a fu-  
gientibus relictus opprimitur ab Histris 41, 2, 9.
- P. Licinius Tegula carmen condit placandis diis 31, 12, 10.
- P. Licinius Varus aed. cur. 27, 6, 19 praetor 27, 21, 5 urbanus 27, 22, 3 ei negotium datum oram urbi vici-  
nam tuendi ib. 12.
- P. Licinius Varus legatus Roman-  
missus 27, 51, 3.
- Lictores duodecim a Romulo insti-  
tuti 1, 8, 2 ab Etruscis videntur sumpti ib. 3 quattuor et viginti apparent consulibus de plebe ho-  
mines 2, 55, 3 centum et viginti de-  
cemvirorum 3, 36, 4 lictor manus conligat, laqueum inicit 1, 26, 7—8 deligat ad palum 8, 7, 20 praecedunt consuli 10, 25, 5; 24, 44, 10 palu-  
datis lictoribus proficiscuntur con-  
sules 41, 10, 13; 45, 39, 11 legato apparent 29, 9, 7.
- Ligures cf. Laevi Ligures 5, 85, 2 adversus eos primum exercitus ductus P. 20 in exercitu Hannibalis 21, 22, 2; 21, 38, 3 Hannibali duos quaeitores Romanos tradunt 21, 59, 10 ad eos missi legati de auxi-  
lio Hannibali lato 22, 33, 4 Ha-

- drubali se iungere student 27, 39, 2  
durum in armis genus 27, 43, 10 a  
Magone temptantur 28, 46, 8 eorum  
concilium 29, 5, 3 bellum movent  
31, 10, 2 iterum in armis 32,  
29, 6 omnes praeter Ilvates sub  
dicionem ib. 7 cf. 33, 37, 5 in armis  
34, 56, 2 ad Placentiam usque pro  
gressi ib. 10 eorum res gestae 35,  
11 a Minucio in fines repulsi 35,  
21, 7 eorum ager late vastatus 35,  
40, 4 Romana castra aggressi 36,  
38 in deditionem veniunt 37, 2, 5  
praetorem circumveniunt 37, 57  
hostis velut natus ad disciplinam  
militum continendam 39, 1, 2 et 5  
cum iis bellum 39, 2 cis Apenninum  
subacti ib. 9 P. circumveniunt Ro  
manos 39, 20, 6 a consulibus casti  
gantur Apuani et Ingauni 39, 32,  
1—4 duo millia orant, ut recipian  
tur 40, 16, 5 de iis queruntur Mas  
silienses 40, 18, 4 cf. Ingauni; pa  
cem perpetuam rogant 40, 34, 9 cf.  
Apuani; cladibus compluribus af  
flicti 40, 41 proelio victi 40, 53, 2  
rebellant 41, 14 iis Mutina ademp  
ta 41, 16, 8 victi et montibus de  
turbati 41, 18, 13 victi acie 42, 7, 3  
in eos consul saevit 42, 8, 3 senatus  
clementia ib. 5 cf. Statellates; in  
exercitu Romano 42, 35, 6 eorum  
ager vastatus 45, 44 subacti a  
Galba P. 46 Transalpini ab Opi  
mio subacti P. 47 a M. Fulvio  
Flacco P. 60.  
n. Ligurius trib. mil. 33, 22, 8.  
igustini montes 34, 8, 6 scuta 44,  
33, 19.  
p. Ligustinus centurio verba facit  
pro se in contione 42, 34 ei primus  
pilus primae legionis adsignatur  
42, 35, 2.  
igynae Thessaliae castellum 32,  
14, 3.  
ilybaeum occupatum venit classis  
Carthaginiensis 21, 49, 9 cf. 29, 24,  
10; P. 89.  
imnaeum 36, 13, 9; 36, 14, 2.  
d Limnen quae appellatur urbs 38,  
14, 10.  
ingones gens 5, 85, 2; F. 53 ff.  
intrium usus in traciendo Rho  
dano 21, 27, 8.  
Liparae insulae 5, 28, 2; 21, 49, 2.  
Liparenses piratae 5, 28, 2 donum  
Apollini destinatum cum legatis  
Romanis captis ad Liparas deve  
hunt ibid.  
Liris flumen 10, 21, 8; 26, 9, 3; 26,  
34, 8.  
Lissus 43, 20, 2; 44, 30, 6.  
Litana silva 23, 24, 7 ibi L. Postu  
mius cum exercitu a Gallis caesus  
ibid. cf. 34, 22.  
Literninum 38, 52.  
Litemum 22, 16, 4; 23, 35, 5 eo co  
lonia ducta 34, 45 eo P. Africanus  
secedit 38, 52 et 53, 8 P. cf. 38, 56, 3.  
Litemus fluvius 32, 29, 3.  
Litigatores P. 86.  
Litterae laureatae imperatoris 5, 28,  
13; 45, 1, 6 Q. Metelli et Cn. Pom  
pei a Livio transcriptae P. 99.  
Litubium Ligurum oppidum dedi  
tur 32, 29, 7.  
Litius augurum baculum sine nodo  
aduncum 1, 18, 7.  
Livius poeta 7, 2, 8; 27, 37, 7 tra  
goediam et comoediam ad scae  
nam dat F. 11 a L. Livius ibid.  
L. Livius trib. pl. 9, 8, 13.  
M. Livius ad custodiendum Taren  
tum missus 24, 20, 13 C. Persium  
mittit opprimendis frumentatori  
bus Tarentinis 26, 39, 21 de eo  
certamen in senatu 27, 25, 3.  
M. Livius Denter cos. 10, 1, 7 pon  
tiffex de plebe 10, 9, 2 cf. 10, 28, 14.  
Livius Drusus Scordiscos vincit P.  
63.  
(Livius) Drusus Augusti privignus  
Raetos domat P. 138 Germaniae  
bellum infert P. 139 aliquot popu  
los subigit P. 140—142 vulneratus  
moritur P. 142 eius corpus perve  
ctum Romam ibid. laudatus ab  
Augusto ibid. cos. fuerat F. 53 ff.  
M. Livius Drusus trib. pl. iudicia  
ad senatum transferre studet P. 70.  
Italicos civitatis spe sollicitat P.  
71 leges agrarias et iudiciariam  
fert ibid. domi occisus ibid.  
M. Livius Macatus 27, 34, 7.  
Ti. (Livius) Nero Augusti privignus  
Raetos domat P. 138 Dalmatas et  
Pannonios subigit P. 141 fratris  
corpus Romam pervehit P. 142.



- C. Livius Salinator pontifex creatur 26, 23, 7 aed. cur. 29, 38, 8 praetor 30, 26, 11 Bruttiis sortitur 30, 27, 7 equitibus alariis praeest 35, 5, 8 consulatum petens repulsam fert 35, 10, 3 mortuus 43, 11, 13.
- C. Livius Salinator praetor 35, 24, 6 classem sortitur 36, 2, 6 ad bellum profectus 36, 42 Polyxenidam proelio navali vincit 36, 44 Hellepontum petit 37, 9, 6 Sestum recipit 37, 9, 9 Abydum oppugnat ib. 11 obsidionem solvit 37, 12, 3 tradita classe sententiam dicit in consilio 37, 14, 5 in Lyciam missus 37, 16 omisso incepto in Italiam redit ib. 14 legatus ad Prusiam 37, 25, 13 cos. 38, 35 ei Gallia obtinigit ib. 9.
- M. Livius Salinator legatus Carthaginem missus 21, 18 ex consulatu damnatus in urbem reducit 27, 34, 5 multo squalore opertus ib. 6 cos. creatur ib. 15 cum Nerone collega in gratiam redit 27, 35, 9 eius dictum plenum irae in cives 27, 40, 8 sinistro cornu praeest in pugna Senensi 27, 48, 4 Romam reducit 28, 9, 3 triumphans quadrigis urbem intrat ib. 10 P. dictator comitia habet 28, 10, 2 in Etruriam a senatu mittitur quaestionem de defectione habiturus 28, 10, 5 procos. ib. 11 Ariminum missus 28, 46, 13 iunctus Sp. Lucretio 29, 5, 9 ei imperium prorogatum 29, 13, 4 censor Salinatoris cognomen accipit 29, 37, 4 eius pravum certamen cum collega ib. 8 P. praeter unam omnes tribus aerarios relinquit ib. 13 P. eius sententia in senatu 30, 23 cf. 36, 36, 6.
- Locrenses ad Poenos deficiunt 23, 30, 8 cf. 23, 41, 12 exules cum fabris captis de tradenda arce agunt 29, 6, 5 apud Scipionem ib. 8.
- Locri urbs ad Hannibalem deficit 22, 61, 12 Hannoni deditur 24, 1, 8 eo transmigrant Crotoniatae 24, 3, 15 a Crispino oppugnatur 27, 25, 11 a L. Cincio 27, 26, 3 ab Hannibale obsidione exempta 27, 18, 17 altera arx Romanis proditur 29, 6, 10 de urbe Poeni Romanique certant ib. 15 Hannibale pulso urbem Scipio recipit 29, 7 P. cruciatur Plemnii legati avaritia 29, 8, 7 de ea queruntur Locrenses in senatu 29, 16, 4 sqq. P. iis libertas et iura restituta 29, 21, 7 cf. 42, 48, 7.
- Locris in Graecia 28, 6, 12; 33, 34, 8.
- Locustae vd. Lucustae.
- Longarus Dardanus suo nomine bellum cum Demetrio, Philippi patre, gesserat 31, 28, 2.
- Longula Volscorum capta 2, 33, 4 Romanis adempta a Coriolano 2, 39, 3.
- Longuntica 22, 20, 6.
- Longus vicus Romae 10, 23, 6.
- Lonorius Gallorum dux 38, 16, 2.
- Loracinae flumen 43, 4, 6.
- Loretanus portus 30, 39.
- Loryma portus 37, 17, 8; 45, 10, 4.
- Lucae Matri arma capta a consule sacrata 8, 1, 6 ei spolia cremata 45, 33.
- Luca 21, 59, 10.
- Lucani adversus Alexandrum Epi-  
rensem pugnant 8, 17, 9 in fidem Romanorum recepti 8, 19, 3 Lucanorum exules 8, 24, 6 cum Lucanis foedus factum 8, 25, 3 fraude decepti ad Samnites deficiunt 8, 27, 9 foedus iterum ictum cum iis 10, 12 2 Lucana cohors in exercitu Romano 10, 33 cum iis bellum P. 11 adversus eos bene pugnatum P. 12—14 Lucana turma 22, 42, 4 deficiunt ad Hannibalem 22, 61, 11 eorum oppida aliquot expugnata a Sempronio 25, 1, 5 pars Romanis favet 25, 16, 5 Romanis se dedunt 27, 15, 2 cf. 27, 51, 13 tota gens in dicionem populi Rom. redit 28, 15, 15 deficiunt P. 72 victi P. 76.
- Lucanus Samnites vincit P. 75.
- Luceres equitum centuria 1, 13, 8 nominis causa incerta ibid.
- Luceria Apulorum urbs 9, 2, 3 Romanis dedita 9, 15, 6 prodita Samnitibus 9, 26 recepta fit colonis ib. 5 a Samnitibus oppugnatur 10, 35 prope eam duo proelia Romanorum Samnitiumque 10, 35—36 cf. 22, 14, 12; 23, 33, 5.
- Lucerini fidem servant Romanis 27, 10, 7.

- Lucina Iuno 37, 3, 2.  
 Lucretia Tarquinii Collatini uxor  
 1, 57, 7 muliebri certamine superior ib. 10 a Sex. Tarquinio stuprata nuntium ad propinquos mittit ib. 5 se ipsa occidit ib. 12 P.  
 C. Lucretius duumvir navalis 40, 26, 8.  
 L. Lucretius trib. m. c. p. 6, 21.  
 L. Lucretius trib. m. c. p. 6, 22, 5.  
 L. Lucretius quaestor traditur Hannibali a Liguribus 21, 59, 10.  
 M. Lucretius trib. pl. 27, 5, 16.  
 M. Lucretius 27, 38, 12.  
 M. Lucretius trib. pl. legem promulgat de agro Campano 42, 19.  
 M. Lucretius a fratre praetore praemissus in Graeciam 42, 48, 6 Chalcidem venit 42, 56, 3.  
 Sp. Lucretius cos. 2, 15.  
 Sp. Lucretius praetor creatus, aed. pl. cum esset 28, 38, 11 Ariminum sortitur ib. 13 eius litterae de Magone 28, 46, 12 M. Livio se iungit 29, 5, 9 ei imperium prorogatum 29, 13, 4 iterum prorogatum ad Genuam exaedificandam 30, 1, 9 legatus 31, 11, 18.  
 Sp. Lucretius praetor 42, 9, 8 Hispaniam ult. sortitur 42, 10, 13 legatus in Graecia 44, 7.  
 T. Lucretius cos. 2, 8, 9 contra praedatores pugnat 2, 11, 8—10 iterum cos. 2, 16, 2.  
 L. Lucretius Flavius cos. 5, 29, 2 Aequos vincit ib. 5 trib. m. c. p. 5, 32 contra Volsinienses profectus ib. 2.  
 C. Lucretius Gallus praetor 42, 28, 5 ei, quo senatus censuisset, sors obvenit 42, 31, 9 classi praefectus ib. 6 in Cephallaniam traicit 42, 48, 8 sinum Corinthium petit infirmo corpore 42, 56 Haliarto capto Thebas se recipit 42, 63 a tribunis pl. in contionibus laceratur ob crudelitatem in socios 43, 4, 6 a Chalcidensibus accusatus poenas dat 43, 8.  
 Q. Lucretius Ofella Syllae legatus Marium Praeneste obsidet P. 88 invito Sylla consulatum petens occiditur P. 89.  
 Hostius Lucretius Tricipitinus cos. 4, 30, 4.  
 L. Lucretius Tricipitinus cos. 3, 8, 2 in Hernicos profectus Volscum agmen caedit ib. 9 triumphat 3, 10, 4 K. Quinctium reum laudat 3, 12, 5 praefectus urbi 3, 24, 2.  
 L. Lucretius Tricipitinus trib. m. c. p. 6, 4, 7.  
 P. Lucretius Tricipitinus trib. m. c. p. 4, 44, 13 iterum 4, 47, 7.  
 Sp. Lucretius Tricipitinus a filia stuprata arcessitus 1, 58, 5 praefectus urbi a Superbo institutus 1, 59, 12 primos consules comitiis centuriatis creat 1, 60, 4 genero auctor Roma cedendi 2, 2, 9 cos. suffectus moritur 2, 8, 4.  
 Lucrinus lacus in portum conversus F. 50 w.  
 Luctus Romae post cladem Caudinam 9, 7, 7 sqq. diebus triginta SCTo finitus 22, 56, 5 in luctu purpura aurumque deponuntur 34, 7, 10.  
 Lucumo Demarati Corinthii filius Tarquinii Romam transmigrat 1, 34, 8 L. Tarquinium Priscum se nominat (qui conferendus est) 1, 34, 10.  
 Lucumo iuvenis praepotens Clusinus 5, 33, 3.  
 Luci duo Romae, inter eos asylum 1, 8, 5 luci fanique religio et ius sanctum 35, 51, 2.  
 Lucustarum vis ingens 30, 2, 10; 42, 2, 4 in Apulia 42, 10, 7 ad eas tollendas praetor missus ib. 8 ab ingenti earum multitudine in Africa pestilentia orta P. 60.  
 Ludi primum editi 1, 9, 6 ex pecunia multatitia facti 10, 23, 13 quando primum ludos ob res bene gestas coronati spectaverint et palmae victoribus datae sint 10, 47, 3 ludorum causa Iovis epulum 29, 38, 8 voventur in principiis bellorum 31, 9, 5; 36, 2, 3; 42, 28, 8 in discrimine proelii 35, 1, 8 pestilentiae causa 7, 2, 3; 27, 23, 7 primi de incerta pecunia 31, 9, 10 ludis faciendis pecuniam ipse qui voverat dabat 36, 36, 2 de ludorum impensa 39, 5, 8 de ludis SCTum 40,

44, 11 instaurati ob prodigia 40, 59, 6 religionis causa 39, 7, 9 facti ob prodigium 42, 20, 3 ludorum magnificentia multis bestiis conductis 39, 22, 2; 44, 18, 8 ludos populus stans spectat theatro destructo P. 48 ludi ab imperatoribus facti 28, 45, 12; 45, 32, 8 a Scipione Pauli exemplo facti et transfugae bestiis obiecti P. 51 voti a dictatore 4, 27; 5, 19, 6; 30, 27, 11 a decemviris per secessionem plebis 4, 12, 2 a consule 31, 9, 5; 36, 2, 3; 42, 28, 8 a praetore 22, 9, 11 ludi Actiaci instituti F. 51 y Apollinares instituti 25, 12, 15 P. in perpetuum voti pestilentiae causa 26, 23, 3 cf. Apollinares, Capitolini 5, 50, 4 Circensis ludicri varia spectacula 44, 9, 4 Consualia Neptuno equestri sollemnia 1, 9, 6 Diti patri ad Tarentum ex libris ludi facti P. 49 funebres in foro per triduum facti 23, 30, 15 funebres Scipionis 28, 21, 10 funebres per quadriduum in foro facti 31, 50, 4 ob mortem pontificis max. 39, 46, 2 Magni vel Romani instituti 1, 35, 9 instaurantur 2, 36 voventur 4, 27; 5, 19, 6; 22, 9, 10 maximi fiunt et concordiae causa dies unus ad triduum adiectus 6, 42, 12 religionis causa 39, 7, 9 ab aedilibus cur. facti 23, 30, 15 diem unum instaurati 25, 2, 8; 27, 6, 19; 27, 21, 9 primum semel instaurati, ex quo Hannibal in Italiam venerat 27, 36, 8 ter toti instaurati 28, 10, 7; 29, 11, 12; 33, 25 quater instaurati 32, 27, 8 facti et in insequens lustrum voti 27, 33, 8 quo die celebrati 45, 1, 6 ludis Magnis tragoedia et comoedia a L. Livio ad scaenam datae F. 11 a Megalesia 29, 14, 14; 34, 54, 3 cf. Megalesia, Nemea 27, 30, 17 Olympia 27, 35, 3 plebei ludi ter instaurati 23, 30, 17 per biduum instaurati 25, 2, 9; 27, 36, 9 in unum diem 27, 21, 9 semel toti instaurati 28, 10, 7 quinquies 38, 35, 7 septiens 29, 11, 12; 33, 25 quinquennales a T. Manlio dictatore voti fiunt 30, 27, 11 per quadriduum in circo celebrati ib. 12 cf. 31, 9, 9 Romani ludi

vd. supra Magni; saeculares tertii quo anno fuerint F. 10 quarti quando F. 13 saeculares ingenti apparatu facti ab Augusto F. 53 scaenici ludi 7, 2 P. eorum origo et descriptio ibid. per quadriduum quo anno primum facti sint 24, 43, 7 magnifice apparateque facti 31, 4, 5 scaenici Megalesis 34, 54, 3 scaenici primi secundum Valerium Antiatem 36, 36, 4 scaenici per quadriduum, unum diem in circo 42, 10, 5 cf. F. 11 a Taurii ludi 39, 22 eius ludicri varietas et copia ib. 2 ludi per dies decem voti, si respublica decem annos in eodem statu fuisset 42, 28, 8 cf. 36, 2, 3 ludorum oblectamenta addita epulis 39, 6, 8 ludi litterarum strepentes discentium vocibus 6, 25, 9 in tabernis circa forum erant 3, 44, 6.

Ludicra ars a censoribus remota praeter Atellanum ludum F. 14 h. Ludiones ex Etruria acciti 7, 2, 4

Lunae templum 40, 2, 2.

Lunae in defectu aeris crepitus nocte silenti cieri solet 26, 5, 9 defectus exercitui a C. Sulpicio praedicatur 44, 37, 5 P. luna solis orbem subiens lucem obscurat 37, 4, 4.

Luna urbs 34, 8, 5 colonia deducta 41, 13, 4 vastata 41, 19.

Lunae portus 34, 8, 4; 39, 21, 4; 39, 32, 2.

Lunensis ager a Liguribus vastatus 34, 56, 2 Lunenses certant de agro cum Pisanis 45, 13, 10.

Lupa Romulo Remoque mammas praebet 1, 4, 6 cum infantibus conditoribus urbis ad ficum Ruminalem posita 10, 23, 12.

Lupercal ludicrum 1, 5 ob sterilitatem mulierum institutum F. 12. Luperci P. 116.

Lupus victor Martius ad Romanos currum flectit, cerva ad hostes 10, 27, 9 lupus castra ingressus prodigium 21, 46, 2 cf. 21, 62, 5 urbem ingressus prodigium 32, 29, 2; 41, 9, 6 Capuam ingressus 27, 37, 3 luporum simulacra 22, 1, 12 lupi ferrei in oppugnatores injecti 28, 3, 7.

- Lusitani in exercitu Hannibalis 21, 57, 5 a P. Scipione pro praetore victi 35, 1, 5 sqq. L. Aemilium fugant apud Lyconem 37, 46, 7 ab eodem fugati 37, 57, 6 in armis 39, 7, 7 victi proelio 39, 21, 2 aliquot proeliis victi 40, 44 subacti P. 41 adversus eos bellum gestum P. 46 infelicitate pugnatum P. 48 ut in libertatem restituantur rogatio Scribonia antiquatur P. 49 caesi a Ser. Galba quod per speciem pacis eum aggressuri erant P. 49 eorum ritu equus et homo immolati ibid. a Caesare subacti P. 103.
- Lusitaniae montes 21, 43, 8 a Viriato occupata P. 52 partim recepta P. 53 perdomita P. 55.
- Lustratio exercitus suovetaurilibus 1, 44, 2 in Macedonia quibus caerimoniis fiat 40, 6 lustratio urbis 21, 62, 7 prodigii causa oppidum lustratum 42, 20, 3.
- Lustrum condit Servius Tullius 1, 44, 2 conditum 3, 3, 9 ab origine urbis decimum 3, 24, 10 conditum memoratur 10, 9, 14; 10, 47, 2; P. 13; 27, 36, 6 P.; 29, 37, 5 P.; 38, 36, 10 P.; P. 41; 42, 10 P.; P. 46, 47, 48, 54, 56, 59, 60, 63, 98 primo a censore plebeio conditum P. 13 condi religiosum est propter Capitolium captum et consulem occisum 3, 22 non conditum ob mortem alterius censoris 24, 43, 4.
- Lutarius Gallorum dux 38, 16, 2.
- C. Lutatius cos. Poenorum classem ad Aegates insulas fundit fugatque P. 19 Lutati foedus 21, 19, 2 cf. 22, 14, 12.
- C. Lutatius cos. F. 11 c.
- Q. Lutatius cos. 30, 44.
- C. Lutatius Catulus (Catuli cognomen 30, 19, 8) triumvir agro assignando Mutinam confugit Boiis infestis 21, 25, 3 ex captivitate receptus 30, 19, 7.
- Q. (Lutatius) Catulus procos. a Cimbris fugatus P. 68 cum Mario eos vincit ibid.
- Q. (Lutatius) Catulus M. Lepidum ex Italia pellit P. 90.
- Q. (Lutatius) Catulus Iovis templum dedicat P. 98 Capitolium dedicat F. 24 n.
- Cn. Lutatius Cerco legatus in Macedoniam 42, 6, 5.
- Luxinius Hispaniae regulus 33, 21, 8.
- Luxuria Romae crescens a Catone castigatur 34, 4 ab Asiatico exercitu Romam advecta 39, 6, 7 P. cf. 39, 44, 2.
- Lycæus cf. Pan.
- Lycaonia 37, 56, 2.
- Lychnidus Philippo adempta 27, 32, 9 Pleurato data 33, 34, 11 cf. 43, 9, 7; 43, 21.
- Lycia 33, 19, 11; 37, 56, 5 ex ea praefectos deducere iubentur Rhodii 45, 25, 6.
- Lycii a C. Livio fugati 37, 16, 12 eorum miserabilis legatio 41, 6, 8 a Rhodiis bello vexantur 41, 25, 8 cf. 42, 14, 8; 45, 25, 6.
- Lyciscus Aetolorum praetor Romanis favens 42, 38, 2 de turbis ab eo motis legatio queritur 45, 28, 7.
- Lycium Athenis incensum a Philippo 31, 24, 18.
- Lycio oppidum in Bastetanis 37, 46, 7.
- Lycō Achæus praefectus Persei 42, 51, 9.
- Lycortas Megalopolitanus equitibus praest in exercitu Achaeorum 35, 29 princeps legationis Romam missae 38, 32, 6—8 praetor Achaeorum 39, 35, 5 respondet Appio legato 39, 36, 5.
- Lycetus Cretae urbs expugnata P. 99.
- Lycurgus tyrannus Lacedaemone 34, 26, 14.
- Lycurgi leges et disciplina sublata 38, 34, 3 et 9 cf. 39, 33, 7; 39, 37.
- Lydi 37, 40, 11; 37, 56, 2.
- Lymphæum oppidum Bruttiorum deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
- Lyncestae Macedonum gens 45, 30, 6.
- Lyncus 26, 25, 4; 31, 33, 6; 32, 13, 2 describitur ib. 3.
- Lysias Antiochi pueri tutor a Demetrio interemptus P. 46.
- Lysimachia Thraciae 32, 33, 15 a Thracibus occupata 32, 34, 7 ab Antiocho restituta 33, 38, 10 inde

praesidium deducit Antiochus 37, 31 cf. 38, 16, 4 Eumeni data 38, 39, 14.

Lysimachia Aetoliae 36, 11, 7.

Lysimachus rex in acie caesus a Seleuco 34, 58, 5.

Lysimachus Philippi amicus 40, 8, 4.

Lysinoe urbs 38, 15, 8.

Lysis fluvius 38, 15, 3.

Macedones 7, 26, 15 eorum legati in senatu Romano 30, 42, 2 Macedonum phalanx 31, 39, 10 eorum animos sibi conciliat Philippus 32, 5, 7 de bello Macedonum cum Romanis vd. Philippus. Macedones in exercitu Antiochi 36, 18, 2 in exercitu Romano 37, 39, 12 cum iis iterum bellum 39, 23, 5 qui defecerant a Philippo in eos saeviendi ius ademptum regi 39, 23, 6 eorum quantum in pugna Pydnensi nunquam antea interfectum 44, 42, 7 Macedonici regni fines 45, 9, 2 Macedonum crescentes opes ib. 4 sqq. eos liberos esse in senatu placet 45, 18 deni principes civitatum a L. Paulo in consilium adhibiti 45, 29 liberi ut suis legibus utantur, pronuntiatum ib. 4 iis dimidium vectigalis, quod pependissent regi impositum 45, 29, 11 cf. omnino de mutata eorum conditione 45, 29 varie adfecti animis 45, 30 senatores vel synedros legere iubentur 45, 32, 2 principes Macedonum cum liberis in Italiam tramissi ib. 3 eorum legati queruntur de praetore P. 54.

Macedonia 1, 1, 4; 9, 18, 3 a Dardanis invasa 27, 33 eius reditus et frequentia a Philippo augentur 39, 24 omnis fere dedita L. Paulo 44, 45, 5 ad Macedoniae res componendas decem legati missi 45, 17 cf. 45, 18 in quattuor regiones descripta 45, 18, 7; 45, 29, 5 vetitum conubium commerciumque inter singulas regiones 45, 29, 10 a Pseudophilippo occupata P. 49 recepta P. 50 a Thracibus vastata P. 74. 76. 81. 82. 117 ibi metalla instituta F. 12 d.

Macedonica phalanx 8, 8, 3; 31, 39,

10 Macedonici exercitus lustratio 40, 6 Macedonici metalli ingens vectigal 45, 18, 3 Macedonica praeda uberrima 45, 33, 5 regia dives ornamentis 45, 33, 5.

Macedonicum mare 44, 11, 2.

Macellum Romae ex incendio reffectum 27, 11, 16.

Machanidas Lacedaemoniorum tyrannus Achaeos urit 27, 29, 9 cf. 28, 5, 5 Eleos aggressurus Philippum fugit 28, 7, 17.

Machares Mithridatis filius Bospori rex in amicitiam receptus P. 98.

Macra Come 32, 13, 10.

Macra flumen 39, 32, 2; 40, 41, 3.

Macri campi 41, 18, 5; 45, 12, 11.

Macris insula 37, 13; 37, 28, 5.

Madamprum oppidum 38, 15, 2.

Maduateni Thraecum gens 38, 40, 7.

Madytus a Philippo capta 31, 16, 5 Antiocho deditur 33, 38, 9.

Maeander fluvius 37, 45; 37, 56, 5 vado superari nequit 38, 12, 9 eius fontes Celaenis oriuntur 38, 13, 4.

Maecenas vd. Cilnius.

Maecia tribus 29, 37, 13.

L. Maecilius trib. pl. 2, 58, 2.

Sp. Maecilius trib. pl. quantum 4, 48 agrariae legis lator ib. 2.

Ti. Maecilius Croto legatus praetoris 23, 31, 6.

Geminus Maecius Tusculanorum dux a filio T. Manlii Torquati caesus spoliatusque 8, 7, 11.

Maedi gens Thraciae 26, 25, 6; 28, 5, 7; 42, 19, 6.

Maedica 40, 21.

P. Maelius trib. m. c. p. 5, 12, 10 iterum 5, 18, 2.

Q. Maelius trib. pl. 9, 8, 13.

Sp. Maelius equestris ordinis praedives in frumenti inopia largitionibus plebem sibi conciliat 4, 13, 2 P.

regnum adfectat ib. 4 P. a Servilio Ahala obstruncatur 4, 14, 6 P. eius domus diruta 4, 16, 1 bona vendita 4, 15, 8.

Sp. Maelius trib. pl. diem dicit L. Minucio et de Servilii Ahalae bonis publicandis rogat 4, 21, 3.

Maenium atrium 39, 44, 7.

C. Maenius cos. 8, 13 Latinos et Volscos fundit ib. 5 ei triumphus

ua equestris decreta ib. 9  
r 9, 26 coitionis reus absol-  
b. 20.

nus praetor sortitur Sardi-  
o, 35, 8 ei quaestio de vene-  
mandatur 40, 37, 4 cf. 40,

nus praetor 43, 4, 12.

nus praetor urbanus 39, 8, 2.

nus trib. mil. Romam missus  
3.

a F. 21.

sum, gentis Hispanae, urbs  
tas 28, 3, 3.

i gens Numidiae 24, 48, 13  
flii P. 24; de eorum regno  
ina 29, 29, 6 sqq. Syphaci  
ti 29, 31, 8.

ivius trib. mil. in acie cadit  
14.

a mons 38, 19.

as Boiorum regulus ad Han-  
m venit 21, 29, 6.

a Siciliae urbs ad Poenos de-  
i, 21, 14.

er equitum primus 2, 18, 5  
be 6, 39, 3 magistro eq. ae-  
n cum dictatore imperium  
, 10 abdicat se magistratu

dictatoris 4, 34, 5 ex plebi-  
a dictatore dictus 27, 5, 19  
edilis esset, dictus 23, 30, 16

ter liberorum Faliscorum  
prodit Camillo 5, 27 magi-  
vium 45, 42, 3 magister sa-  
n 39, 18, 9.

atus plebei ut comitiis tri-  
fiant rogatio 2, 56, 2 sacro-  
2, 33 ne quis patricius ple-  
magistratum caperet ibid.

us nullus auspicio creatur  
5 curulis magistratus 4, 7, 7  
rulis; curules fieri tribuni  
n passi sunt 6, 35, 10 magi-

s minores iubentur circumire  
s 32, 26, 17 duos unus prae-  
curules nec capere nec ge-  
uisquam potest 39, 39, 4 ne

llum magistratum sine pro-  
one crearet 3, 55, 5 ne quis  
tratrum eundem intra decem

caperet neu duos uno anno  
t plebiscitis cautum 7, 42, 2  
tratrum plus quinque dies

nisi qui iurasset in leges, gerere  
non licebat 31, 50, 7 magistratu se  
abdicat, qui inaugurari sacerdos  
vult 40, 42, 8 sine magistratu qui  
rem gessit, triumphare non potest  
28, 38, 4 cf. 31, 20, 3 lex Villia lata  
de annis magistratuum 40, 44 cun-  
cti magistratus supplicant circa  
omnia pulvinaria 43, 13, 8 de ma-  
gistratuum avaritia queruntur Hi-  
spani 43, 2 item Graeci 43, 4, 5—  
13 initus Kal. Sextil. 3, 6 Idibus  
Mais 3, 36, 3 cf. 2, 21, 7; 3, 38 a. d.  
III Id. Sext. 3, 8, 3 Id. Decembr. 4,  
37, 3 Kal. Octobr. 5, 11, 11 Kal.  
Quinct. 5, 32; 8, 20, 3 Id. Martiis  
22, 1, 4; 31, 5, 2 Kal. Ianuar. P.  
47 cf. F. 12 e magistratuum libri  
4, 7, 10; 4, 20, 8 magistratuum in-  
signia ob victoriam sumpta P. 74  
magistratus coloniarum 34, 7, 2  
Anagninis magistratibus interdi-  
ctum 9, 43, 24.

Cn. Magius Marcellum patronum  
suum occidit P. 115.

Cn. Magius Atellanus medix tuticus.  
24, 19, 2.

Dec. Magius Campanus defectionem  
Capuae prohibere studet 23, 7, 4  
unus non obviam it Hannibali ib.  
10 traditus Hannibali Carthagi-  
nem mittitur 23, 10, 5 sqq. Cyrenas  
tempestate delatus liberatur ib.  
12.

Magnesia ad Sipylum 36, 43, 9; 37,  
37, 9 deditur Romanis 37, 44, 4  
Eumeni data 37, 56, 3.

Magnesia urbs super Maeandrum  
Romanis deditur 37, 45 a Mithri-  
date frustra oppugnatur P. 81.

Magnesia regio 36, 15, 7.

Magnetarches summus Magnetum  
magistratus 35, 31, 11.

Magnetes liberi pronuntiantur 33,  
34, 6 eos Demetriadem in conci-  
lium legati Romani vocant 35, 31,  
3 Romanam societatem recusant  
35, 39, 5 in Philippi dicionem trans-  
ierant 39, 23, 12.

Magni campi 30, 8, 3.

Mago 21, 47, 4 frater Hannibalis in  
insidiis collocatus 21, 54 in media  
acie in pugna Cannensi 22, 46, 7  
partem exercitus accipit 23, 1, 4

- nuntius Cannensis victoriae Carthaginem 23, 11, 7 effundi iubet anulos aureos 23, 12 P. Hannibalem omni ope iuvandum censet ib. 3 in Hispaniam mittitur 23, 13, 8 cf. 23, 32, 11 missus ad conquestionem militum 24, 42, 6 cum Hasdrubale Gisgonis filio castra iungit 25, 32, 4 P. Scipionem vincit 25, 34, 10 sqq. castris exutus 25, 39, 14 hiberna habet supra saltum Castulonensem 26, 20, 6 in Baliares ad conducenda auxilia transit 27, 20, 7 a Silano vincitur 28, 2, 11; 28, 13, 6 Gades petit 28, 16, 13 a Carthaginensibus auxilia petit 28, 31, 4 a senatu Carthaginensi iubetur in Italiam traicere 28, 36 P. in Carthaginem Novam frustra impetum facit ib. 4 a Gaditanis exclusus in Baliares minorem transit 28, 37, 8 inde in Italiam 28, 46, 7 P. Genuam capit ib. 8 cum Ingaunis societatem iungit 28, 46, 11 ei auxilia mittunt Carthaginenses 29, 4, 6 P. concilium Ligurum habet 29, 5, 3 vulneratus acie vincitur 30, 18, 13 P. domum redire iussus in itinere moritur 30, 19, 5 P.
- Mago Poenorum dux a Scipione captus P. 21 cf. Hanno.
- Mago Poenorum dux in Bruttis 25, 15, 8 Ti. Gracchum in insidias deductum interficit 25, 16, 24 P. 25, 21, 4 Locorum praefectus 27, 28, 14.
- Mago legatus missus ad Philippum 23, 34, 2.
- Mago ex gente Barcina in Sardinia captus 23, 41, 2.
- Mago Poenorum dux Carthaginem novam defendit 26, 44 urbe capta sese arcemque cum praesidio dedit 26, 46, 9 Romam captivus mittitur 26, 51, 2.
- Maharbal Himilconis filius ab Hannibale exercitui praefectus 21, 12 ad populandum dimissus 21, 45, 2 cf. 22, 6, 11 (Atherbal P. 22) ad populandum missus 22, 13, 9 in pugna Cannensi dextrum cornu ducit 22, 46, 7 Romam oppugnandam censet 22, 52, 2; 23, 18, 4.
- Malacini Hispaniae gens 33, 21, 8.
- Malea 34, 32, 19.
- Maleum 31, 44; 34, 32, 18.
- Maleventum 9, 27, 14.
- Maliacus sinus 27, 30, 3; 31, 46.
- Malitiosa silva 1, 30, 9.
- Malleoli teli genus 38, 6, 2.
- Maloea 31, 41, 5 a Menippo capta 36, 10, 5 deditur Romanis 36, 13, 5 cf. 39, 25, 16 a consule capta 42, 67, 7.
- Mamertinis opem ferunt Romani P. 16 cf. 28, 28, 6.
- C. Mamilius cf. F. 11 a.
- L. Mamilius Tusculi dictator Romanis opem fert contra Herdonium 3, 18, 2 ei civitas data 3, 29, 6.
- Oct. Mamilius Tusculanus ab Ulixedeaque Circe oriundus 1, 49, 9 ei nubit Tarquinii Superbi filia ibid. ad eum confugit Tarquinius 2, 15, 7 eo auctore triginta populi adversus Romanos coniurant 2, 18, 3 Latinorum dux ad Regillum acriter pugnans caeditur 2, 20, 9.
- C. Mamilius Atellus primus de plebe curio max. 27, 8, 3 praetor 27, 35 aed. pl. 27, 36, 9 ei Sicilia evenit 27, 36, 11 legatus missus ad Philippum 30, 26, 4 moritur 41, 21, 8.
- Q. Mamilius Turrinus praetor 28, 10, 3 peregrinam sortitur ib. 9 aed. pl. erat ibid. in Galliam missus ib. 12.
- Mandonius nobilis Hispanus tumultum excitat adversus Romanos 22, 21, 3 repellitur ib. 4 frater Indibilis Ilergetum reguli 26, 49, 11 eius uxor pro filiis Indibilis curam Scipionis impetrat ibid. ad Scipionem transit 27, 13, 3 cf. ib. 9 cum Indibili seditionem movet 28, 24, 3 cf. 28, 31, 5 victus proelio veniam Scipionis impetrat 28, 34, 3 auctor rebellandi traditur Romanis expositibus 29, 3, 4 P.
- Manduria Sallentinorum urbs capta a Fabio 27, 15, 4.
- Manes dei 8, 9, 8.
- Manilius trib. pl. legem fert de imperio Cn. Pompei P. 100.
- M. Manilius cos. obsidere incipit Carthaginem P. 49 aliquot urbes capit P. 50 cf. F. 13.

- P. Manilius ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.  
 Sex. Manilius in secessione creatus ab exercitu cum Oppio, ut summa rerum praeessent 3, 51, 10.  
 Manipulus 1, 52 ex Latinis Romanisque mixti manipuli ibid. manipulatim structa acies Romana 8, 8, 3 leves vicenos milites, aliam turbam scutatorum habet ib. 5.  
 Manlia gens decernit, ne quis post damnatum M. Manlium Marcus vocetur 6, 20, 14 (cf. P. 6 ubi id Scto cautum esse dicitur).  
 Manliana imperia 4, 29, 6; 8, 7, 22.  
 Manlianum saltus 40, 39, 2.  
 A. Manlius Athenas missus ad describendas leges 3, 31, 8 decemvir 3, 33, 3.  
 A. Manlius trib. m. c. p. 4, 61 iterum 5, 8.  
 A. Manlius trib. m. c. p. 5, 16.  
 A. Manlius legatus missus Delphos 5, 28, 2.  
 A. Manlius trib. m. c. p. 6, 1, 8 tertium 6, 21.  
 A. Manlius trib. m. c. p. 6, 11 tertium 6, 21.  
 A. Manlius trib. m. c. p. 6, 36, 3.  
 C. Manlius cos. 2, 54 ei dies dicta a Genucio ib. 2 cum iunioribus patrum seducta habet consilia ib. 3 Genucii morte lis dirempta ib. 9.  
 C. Manlius trib. m. c. p. 6; 30, 2.  
 C. Manlius (immo C. Mamilius) cos. F. 11 a.  
 Cn. Manlius cos. 2, 43, 11 eius clara pugna et mors 2, 47, 7 funus ib. 11.  
 Cn. Manlius cos. 7, 12.  
 Cn. Manlius cos. 7, 16 novo exemplo in castris de vicensima manumissorum legem fert ib. 7 interrex 7, 17, 11 censor 7, 22, 10.  
 Cn. Manlius cos. a Cimbris victus P. 67.  
 Cn. Manlius praetor a Spartaco victus P. 96.  
 L. Manlius 22, 61, 6.  
 L. Manlius legatus Gnaei fratris consulis 38, 20, 7 cf. 38, 37, 11 ad Antiochum missus 38, 39.  
 L. Manlius Carthaginiensibus deditus quod legatos eorum pulsarat 38, 42, 7.  
 L. Manlius quaestor 45, 13, 12.  
 L. Manlius procos. a L. Hirtilio victus P. 90.  
 M. Manlius secundum quosdam auctores cos. 4, 23, 2.  
 M. Manlius trib. m. c. p. 4, 44.  
 P. Manlius trib. m. c. p. 5, 12, 10.  
 P. Manlius trib. m. c. p. 6, 30, 2 dictator magistrum eq. de plebe dicit 6, 39, 3.  
 P. Manlius trib. m. c. p. 6, 42, 3.  
 P. Manlius tresvir epulo 33, 42 praetor consuli in Hispaniam cit. adiutor datus 33, 43, 5 in Turdetaniam profectus 34, 17 cum Catone coniunctus 34, 19 iterum praetor 39, 56, 5 sortitur Hispaniam ult. 40, 1, 2 ei imperium prorogatur 40, 18, 6 secunda proelia cum Lusitanis facit 40, 34 moritur 40, 42, 7.  
 Manlii Acidini duo illustres tribuni militum 42, 49, 9.  
 L. Manlius Acidinus praetor 26, 23 litteras mittit ad consulem 27, 4, 4 Romam 27, 50, 8 ei Hispaniam Scipio tradit 28, 38 cum L. Lentulo llergetes rebellantes vincit 29, 2 ei imperium prorogatum 29, 13, 6 iterum 30, 2, 7 cf. 30, 41, 5 decedere provincia iubetur 31, 50, 11 a tribuno pl. prohibetur, ne ovans redeat 32, 7, 4.  
 L. Manlius Acidinus praetor 38, 35, 2 Hispaniam cit. sortitur ib. 10 cum Celtiberis prospere configit 39, 21, 6—9 ovans urbem intrat 39, 29, 6 legatus in Galliam 39, 54, 13 triumvir coloniae 39, 55, 6 cos. 40, 43, 4.  
 Cn. Manlius Capitolinus mag. eq. 7, 28, 3.  
 L. Manlius Capitolinus trib. m. c. p. 4, 42, 2.  
 M. Manlius Capitolinus cos. 5, 31, 2 anserum clangore excitus Gallos de Capitolio deturbat 5, 47, 4 P. laudatur donaturque ib. 7 interrex 6, 5, 6 Camilli honoribus invidet 6, 11, 3 centurionem obstrictum aere alieno sua pecunia liberat 6, 14, 3 P. plebis animos sibi conciliat pravis artibus ib. 11—13 a dictatore vocatus 6, 15 in carcerem coniectus 6, 16, 4 vinclis liberatus 6, 17, 6



eius oratio ad plebem 6, 18, 5 sqq. ei dies dicta a tribunis 6, 20 de saxo Tarpeio deiectus ib. 12 P. cf. Manlia gens.

L. Manlius Imperiosus dictator clavi figendi causa dictus 7, 3, 4 dilectum acerbè habet ib. 9 P. ei dies ideo dicta 7, 4 P. crimini ei datur filius crudeliter rus relegatus ib. 4 P. eius filii in patrem pium factum 7, 5 P. ei remissa causae dictio ib. 8 P.

A. Manlius Torquatus praetor sortitus Sardiniam ad res capitales cognoscendas retinetur 45, 16, 4.

T. Manlius L. F. Torquatus a patre crudeli rus relegatus 7, 4, 4 P. eius pium erga patrem facinus 7, 5 P. tribunus mil. populi suffragiis factus ib. 9 Gallum singulari certamine occidit 7, 10 P. a torque hosti detracto Torquatus dictus ib. 13 P. corona aurea donatus ib. 14 dictator 7, 19, 10 iterum dictator comitiorum causa 7, 26, 11 cos. 7, 27, 3 iterum cos. 7, 28, 6 tertium 8, 3, 5 eius sententia de Latinorum postulatis 8, 5, 7 filium, quia contra edictum hostem ceciderat, supplicio afficit 8, 7, 19 P. Latinos ad Vesuvium Decio collega interfecto consilio ac virtute vincit 8, 10 Romam redeunti nemo ex iuventute obviam it 8, 12 P.

T. Manlius Torquatus cos. 10, 9, 9 moritur 10, 11.

T. Manlius Torquatus 1, 19, 3 eo consule Iani templum clausum ibid. captivos non redimendos censet in senatu 22, 60, 5 de senatu e Latinis supplendo dissuadet 23, 22, 7 bis cos. censorque fuerat subegeratque in consulatu Sardos 23, 34, 15 in Sardiniam missus ibid. clara pugna Hasdrubalem Sardosque vincit 23, 40, 10 perdomita insula redit 23, 41, 7 pontificatum max. frustra petit 25, 5, 3 cos. creatus excusat oculorum valetudinem 26, 22, 5 eius sententia de Syracusis 26, 32 cf. 27, 11, 11 dictator comitiorum causa ludos magnos facit 27, 33, 8 cf. 27, 35, 3 pontifex moritur 30, 39, 6.

T. Manlius Torquatus pontifex 43, 11, 13.

T. Manlius Torquatus filium repetundarum condemnat P. 54.

A. Manlius Vulso sv. Vulso triumvir coloniae 34, 53, 2 cos. 40, 59, 4 ab Histris castris exutus 41, 2 castra recuperat 41, 4 laceratur a trib. pl. 41, 6, 2 ei prorogatur imperium ibid. cf. 41, 10, 6.

Cn. Manlius Vulso aed. cur. 33, 25 praetor 33, 42, 7 Siciliam sortitur 33, 43, 5 consulatum frustra petit 35, 10, 3 iterum frustra 35, 24, 4 cos. creatur 37, 47, 7 Asiam sortitur 37, 50, 8 bellum gerit in Gallograecia 38, 12 eius expeditio per Asiae civitates 38, 12—15 hostem assecutus contionatur 38, 17 Tolistobogios in Olympo monte oppugnat 38, 20, 2 castris exiit 38, 21—23 contra Tectosages proficiscitur 38, 24 fraude hostium paene interceptus 38, 25, 7 victis Gallis in hiberna redit 38, 27, 9 ei imperium prorogatum 38, 35, 3 ad eum legationes Asiae conveniunt 38, 37 domum proficiscitur cum exercitu 38, 40 per Thraciam ducit ib. 5 Apolloniae hibernat 38, 41, 15 in senatu triumphum postulat adversantibus decem legatis 38, 44, 10 P. pro se verba facit 38, 47 sqq. P. ei triumphus decretus 38, 50, 3 P. cf. 39, 1, 4 triumphat 39, 6, 2 indulgens et ambitiosus 39, 7, 3 censuram petit 39, 40, 2.

L. Manlius Vulso praetor cum praesidio in Galliam missus 21, 17, 7 contra Boios profectus in insidiis praecipitat cum magna clade suorum 21, 25, 9 ad Tannetum obsidetur ib. 14 cum Scipione exercitum iungit 21, 39, 3 aedem Concordiae voverat 22, 33, 7 consulatum petit 22, 35.

L. Manlius Vulso praetor 32, 27, 1 Siciliam sortitur 32, 28, 2.

P. Manlius Vulso praetor 26, 23 in Sardiniam mittitur 26, 28, 12 cf. 27, 6, 14.

Mantua 24, 10, 7.

Manubiae ad aedem Fortunae construendam adhibitae 10, 46, 14.

nissi 7, 16, 7 de vicesima massorum lex Manlia lata ibid.

servus Calaviorum indicatos Romae incendium fecisse 7, 7 ei libertas et pecunia ib. 9.

ad digitos usque involuta Ficrum factum 1, 21, 4 manus latoribus abscissae 22, 33; 19 manus ferreae navibus ntur 36, 44, 9.

Maesuliorum 29, 31, 8.

rogatio 42, 21, 4.

Vestalis incesti damnata

um clipeum 25, 39, 17.

ium loci nomen 6, 2, 8.

us Marci F. a Numa pontifex 1, 20, 5.

us illustres vates carmina osuerat unum de clade Can-, alterum de ludis Apollini dis 25, 12, 2—10 P.

us saltus 39, 20, 10.

cius trib. pl. 9, 30, 3 augur 2.

arcus trib. pl. diem dicit Q., quod cum Gallis, ad quos s erat orator, pugnarit 6,

cius Septimi F. eques Romacipionibus interfectis ab ex-dux declaratur 25, 37, 6 P. s repellit ib. 13 contionem 25, 38 bina castra expugnat P. flamma ei contionanti e-

fusa ib. 16 clipeum Marcium nentum victoriae eius ib. 17

s ad senatum missis propraese nuncupans offendit 26, 2 17, 2 ei magnus honos habet Scipione 26, 20, 3 cf. 28, 14, 5 cone relictus in praesidio 28,

ad oppugnandum Castuloniensis 28, 19, 4 Astapam ca-22 sq. Hannonem fugat 28, ulteriores Hispaniam mis-34, 12.

cius rex sacrorum moritur 16.

cius trib. mil. in acie inter-35, 5, 14.

cius trib. mil. in acie inter-35, 5, 14.

Q. Marcius cos. Stynos expugnat P. 62.

L. Marcius Censorinus cos. obsidere incipit Carthaginem P. 49 Censorini cognomen F. 13.

Cn. (C. 2, 33, 5) Marcius Coriolanus adulescens consilio et manu promptus 2, 33, 5 Coriolos incendio capit, Volscos repellit ib. 7—9 P. inde ei Coriolano cognomen inditum ib. 5 eius sententia in senatu atrox 2, 34, 9 damnatus absens in Volscos exulatum abijt 2, 35, 6 Volscorum dux contra Romanos 2, 39 ad urbem victor penetrat ib. 5 P. ad eum frustra legati missi ib. 10 P. frustra sacerdotes supplices eunt ib. 12 P. mater Veturia cum Volumentia uxore impetrat, ut ab urbe recedat 2, 40 P. in exilio mortuus sive paulo post sive senex ib. 10.

C. Marcius Figulus praetor 43, 11, 7 classem sortitur 43, 15, 3 profectus classe 44, 1, 3 Macedoniae oram legit 44, 10, 5 Cassandream oppugnat 44, 11 omittit 44, 12, 7 Oreum petit 44, 13, 11 cos. Dalmatas vincit P. 47.

T. Marcius Figulus 43, 13, 6.

L. (Marcius) Philippus Syllae legatus Sardiniam occupat P. 86.

Q. Marcius Philippus praetor sortitur Siciliam 38, 35, 10 cos. 39, 5 ei quaestio decreta de coniurationibus 39, 8, 3 in Ligures profectus circumvenitur 39, 20, 6 legatus missus ad Philippum 39, 48, 5 legationem renuntiat 40, 3 decemvir sacrorum 40, 42, 12 cf. 41, 21, 11 legatus in Graeciam 42, 37, 1—4 cf. 42, 38 hospitio iunctus cum Perseo colloquium habet ib. 8 verba facit 42, 40 auctor Perseo legatos Romam mittendi 42, 43 gloriatur de decepto rege in senatu 42, 47 iterum missus in Graeciam ib. 9 cf. 42, 56, 7 cos. iterum 43, 11, 6 Macedoniae sortitur 43, 15, 3 proficiscitur 44, 1 contionatur ib. 9 in Macedoniae ducit 44, 2, 2 P. cum hostibus configit 44, 4 senex et praegravis corpore omnia militaria onera subijt 10 eius itineris inenarrabilis labor 44, 5 Tempe oc-

- cupat 44, 7 eius litterae in senatu recitatae 44, 16.
- Q. Marcius Philippi F. 44, 3, 2.
- M. Marcius Ralla praetor 29, 11, 11 urbanus 29, 13, 2 ei Italiae oratuenda datur 30, 2, 5 legatus Romanam it 30, 38, 4.
- Q. Marcius Ralla trib. pl. 33, 25, 6 Fortunae aedem dedicat 34, 53, 5 duumvir Iovis aedes duas 35, 41, 8.
- P. Marcius Rex legatus 43, 1, 12.
- C. Marcius Rutilus cos. 7, 16 eius magnificentia in milites ib. 3 de Privernatibus triumphat ib. 6 primus de plebe dictator 7, 17, 6 Etruscos fundit ib. 9 iussu populi triumphat ibid. cos. 7, 21, 4 primus de plebe censor 7, 22, 10 tertium cos. 7, 28, 6 quartum 7, 38, 8—9 seditionem militum artificio comprimit ib. 9 sqq.
- C. Marcius Rutilus cos. 9, 33 bellum gerit adversus Samnites 9, 38 pontifex de plebe 10, 9, 2 censor 10, 47, 2.
- Q. Marcius Sylla trib. pl. 42, 21, 4.
- M. Marcius Sermo trib. pl. 42, 21, 4.
- Q. Marcius Tremulus cos. 9, 42, 10 Hernicos in dicionem accipit 9, 43, 7 collegae contra Samnites opem fert ib. 10 triumphat de Hernicis ib. 22 ei status equestris posita ibid.
- Marcolica nobilis Hispaniae urbs capta 45, 4.
- Marene regio 42, 67, 4.
- Mari interdictum Antiati populo 8, 14, 8.
- Maricae lucus 27, 37, 2.
- Marius senatori ordinis vir a Sylla crudeliter necatus P. 88.
- C. Marius Iugurtham Numidia expellit, Boechum vincit, Iugurtha potitur P. 66 eum in triumpho ducit P. 67 triumphali veste primus in senatum venit ibid. ei per complures annos consulatus continuatur ob metum Cimbrici belli ibid. quartum cos. ibid. Teutones et Amburones pugna ad Aquas Sextias delet P. 68 quintum cos. ibid. ei triumphus offertur ibid. Cimbros caedit ibid. uno triumpho contentus ibid. Saturninum tribunatum petentem adiuvat P. 69 sextum cos. largitico Metello Numidico aqua et terdecit ibid. homo mutandum fortunam ingen sam senatus transit ibid. 1 Rutilii Marsos vincit P. 7 vincit ibid. dubio eventu 74 eo auctore P. Sulpicio promulgat P. 77 dux adversus thridatem creari vult ibid. expulsus urbe et a senatu iudicatus in Minturnensibus latet ibid. maiestatum occisurum deterret i impositus in Africam de se a Cinna revocatus urbem Ostiam diripit P. 79 complonias occupat P. 80 inceptus consulem se renur Sex. Licinium de saxo d ibid. moritur ibid.
- C. Marius C. Marii F. honatu iudicatus P. 77 cos. nos viginti creatus P. 86 victus et Praeneste obses vitam finit P. 88.
- M. Marius quaestor Sertor F. 19.
- Marius Alfius medix tuti panorum 23, 35, 13 insidiis Cumanis a consule opprimunt 19.
- Marius Blossius praetor C. 23, 7, 8.
- Marius Egnatius Samnit bello Italico occiditur P.
- Marius Statilius turmae praefectus exploratum mi 42, 4, 22, 43, 7.
- Marmoreae urbs Samnitum 27, 1.
- Maronea urbs a Philippo 16, 4 inde praesidium deducitur 37, 60, 7 cf. 39, 7, 10 eam sibi petit Attalus 2 cf. 45, 29, 6.
- Maronitae 31, 31, 4; 37, 33. eorum exules queruntur de po 39, 24, 9 apud legatos 39, 27, 7 in eos saevit F. 39, 34.
- Marrucinis petentibus foedus 9, 45, 18 ab Hannibale vastum 9, 5 ager 27, 43, 10 volunt

na 28, 45, 19 Marrucina co-  
44, 40, 5 deficiunt a Romanis  
cf. P. 73 caesi a Sulpicio P.  
eduntur ibid.

populi Romani eiusque condi-  
parens praef. 7 eum incertae  
s patrem nuncupat Rea 1, 4,  
atrocissimus ubi ad gladios  
2, 46, 3 ei flaminem Numa  
1, 20, 3 ei aedes dedicata 6,  
f. 38, 28, 3 aedes extra por-  
tapanam 7, 23, 3 Martis ara  
, 12; 40, 45, 8 signum 22, 1,  
lex 10, 47, 4 Mars pater invo-  
8, 9, 6 ei bos eximius a Decio  
latus 7, 37, 3 suovetaurilibus  
lum faciendum 8, 10, 14 vo-  
on rite factum de integroque  
idum 22, 9, 9 lectisternium  
m 22, 10, 9 ei spolia hostium  
emata 45, 33 Gradivus invo-  
testis 2, 45, 14 ei duodecim  
leguntur 1, 20, 4 Martis hasta  
este sua sponte promota 24,  
eius aedes Capuae 27, 23, 2;  
4 lucus in agro Crustumino  
4.

populus 8, 6, 8 cum Samniti-  
cti 9, 41, 4 iis foedus datum  
18 victi 10, 3, 5 foedus resti-  
t ibid. P. vastantur ab Han-  
e 22, 9, 5 voluntarii milites  
28, 45, 19 cohors Marsorum  
, 10 deficiunt P. 72 P. Ruti-  
acie, vincunt P. 73 a C. Mario  
ibid. iterum victi praetore  
Asinio occiso ibid. dubio  
u pugnant P. 74 a Cn. Pom-  
icti ibid. aliquotiens victi P.  
cem petunt P. 76.

as amnis 38, 13, 6 unde dictus

as cum Apolline tibiis certa-  
, 13, 6.

legio P. 117.

s campus vd. campus.

sulii gens adfinis Mauris 28,  
29, 30, 9 Syphacis regnum  
, 14 Massylli P. 28.

ba Masinissae filius in senatu  
sima verba facit 45, 13, 12 sqq.  
nultis donis dimissus 45, 14, 6.  
ssa Galae filius iunctus Poe-  
phacem vincit 24, 49, 4 (Ma-

sanissa P. 24) cum equitatu Numi-  
darum Romanos vexat 25, 34, 2 ad  
Hasdrubalem traicere vult 27, 5,  
11 iubetur vagus per citeriorem  
Hispaniam sociis opem ferre 27, 20,  
8 cf. 28, 13, 6 cum Silano clam con-  
gressus in Africam redit 28, 16, 11  
cum Scipione amicitiam iungit 28,  
35 P. apud Laelium queritur de  
segnitia Scipionis 29, 4, 8 P. ad  
Scipionem venit cum equitatu 29,  
29, 4 P. quam varia fortuna usus  
sit in amittendo recuperandoque  
regno paterno, narratur 29, 29—33  
cum Scipione Hannonem caedit 29,  
34 P. a Scipione donatus 29, 35, 3 cum  
Laelio Syphacem victum capit 30,  
12 P. Sophonibam, Syphacis uxo-  
rem, in matrimonium ducit ib. 20 P.  
ei venenum mittit 30, 15, 4 P. a  
Scipione donatur ib. 11 honorifi-  
cum de eo SC. 30, 17, 12 ei regnum  
restitutum ibid. cf. 30, 15, 11 P.  
Syphacis regno donatus 30, 44, 12  
ad eum legati gratulandi et auxilii  
petendi causa missi cum donis am-  
plissimis 31, 11, 8 Numidas mittit  
31, 19, 4 auxilia mittit 32, 27, 2 de  
eo Carthaginienses queruntur 34,  
62 legatos mittit sese purgaturus  
ib. 5 frumentum et auxilia Roma-  
nis mittit 36, 4, 8 cum Poenis de  
agro certat 40, 17; 40, 34, 14 eos  
arguit tractatae cum Perseo socie-  
tatis 41, 22, 2 de eius iniuriis que-  
runtur Poeni 42, 23 P. Misagenem  
filium cum auxiliis mittit ad bellum  
Macedonicum 42, 29, 8 auxilia pro-  
mittit 43, 6, 13 Masgabam filium  
ad senatum mittit 45, 13, 12 petit  
ut sibi liceat sacrificare in Capito-  
lio ib. 17 quod senatus recusat 45,  
14, 4 cf. P. 47 agro, de quo cum  
Poenis certabat, cedit P. 48 Car-  
thaginienses adortos repellit P. 48  
eius vigens et alacris senectus ibid.  
post sextum et octogesimum an-  
num filium genuit P. 50 moritur  
ibid. eius regnum inter tres filios  
partitum ibid.

Massae aes grave F. 60.

Massicus mons 22, 14.

Massilia 21, 20, 7 a Caesare ob-  
sessa P. 110 ei dedita ibid.

- Massilienses a Phocaea oriundi 5, 34, 8 socii Romanorum 21, 20, 8 legatos Roman mittunt de Hannibale 21, 25 eorum naves in classe Romana 22, 19, 5 officii causa prosequuntur P. Scipionem 26, 19, 13; 27, 36; 27, 54, 21 de Liguribus queruntur 40, 18, 4 eorum oppida Antipolis et Nicaea P. 47 cf. P. 60. 110.
- Massiva Galae nepos Masinissae avunculo redditur captivus 27, 19, 12.
- Massiva regulus a Iugurtha occisus P. 64.
- Massylii P. 28 cf. Masaesylii.
- Mastanabal Masinissae filius Graecis litteris eruditus P. 50.
- Matri Magnae templum factum 29, 37, 2 cf. Idaea.
- Mater Matuta 5, 19, 6 eius templum dedicatur 5, 23, 7 cf. 7, 27, 8; 33, 27, 4 igni correptum 24, 47, 16 reficitur 25, 7, 6 in eius aede tabula posita 41, 28, 8 templum Satrici 28, 11, 2 in incendio oppidi solum relictum 6, 33, 4.
- Matres gaudio insperato exanimatae 22, 7, 13 P.
- Materiam navalem caedere vetantur Macedones 42, 29, 14.
- Materina Vmbriorum plaga 9, 41, 15.
- Matricida insutus in culleum praecipitatur in mare P. 68.
- C. Matienus duumvir navalis 40, 26, 8 triginta duas naves Ligurum capit 40, 28, 7 praetor 41, 28, 5 Hispaniam ult. sortitur 42, 1, 5 accusatus ab Hispanis in exilium abit 43, 2, 10.
- C. Matienus accusatus quod exercitum deseruisset et virgis caesus P. 55.
- P. Matienus trib. mil. a Scipione missus ad Locros occupandos 29, 6, 9 virgis caesus et interfectus 29, 9, 6.
- Matronae lugent Brutum 2, 7, 4 P. Valerium Publicolam 2, 16, 7 in castra Coriolani frequentes procedunt 2, 40 earum obsecrationes in Veis oppugnandis 5, 18, 11 omnia ornamenta in aerarium deferunt 5, 25, 8 iis ideo honos habitus, ut pilito ad sacra ludosque, carpentis festo profestoque die uterentur ibid. aurum conferunt in publica inopia 5, 50, 7 ex quo earum sicut virorum sollemnis post mortem laudatio ibid. matronae veneficae ad centum septuaginta damnatae 8, 18, 10 nulla nisi spectatae virtutis et quae uni viro nupta fuisset ius sacrificandi habet ad aram Pudicitiae plebeiae 10, 23, 9 matronae stupri a populo damnatae et multatae 10, 31, 9 pecunia conlata Iunoni donum ferunt 22, 1, 18 probri damnatae ab aedilibus pl. 25, 2, 9 iubentur placare Iunonem 27, 37, 8 supplices per delubra vagantur 27, 50, 5 omnes excipiunt Idaeam matrem 29, 14, 10 cf. de lege Oppia contentiones 34, 1 sqq. in primis 34, 5.
- Mauretania P. 110.
- Mauri in exercitu Hannibalis 21, 22, 3; 23, 26, 11 cf. P. 66.
- Maurusii Numidae prope Oceanum 21, 49, 5.
- Mausoleum Alexandriae F. 51 y.
- Mazaetullus Capussam regno Numidarum privatur 29, 29, 8 in eius potestatem populus concedit ib. 10 victus a Masinissa fugit 29, 30, 9 cum Masinissa in gratiam redit ib. 10.
- Medi 37, 40, 6.
- Media P. 130.
- Mediolanium a Gallis conditum 5, 34, 9 cf. 34, 46.
- Medion Acarnaniae urbs 36, 11, 10 Antiochum recipit 36, 12, 5.
- Medionii 36, 12, 3.
- Meduacus annis 10, 2, 6.
- Medullia Latinorum urbs 1, 33, 4; 1, 38, 4.
- Medix tuticus summus Campanorum magistratus 26, 6, 13.
- Megalesia ludi excepta Idaea celebrati 29, 14, 14 ludi scaenici Megalesiis 34, 54, 3.
- Megalepolis sv. Megalopolis 35, 36, 10 ibi porticus refecta 38, 34, 7 cf. ib. 8; 41, 24, 20; 45, 28, 4.
- Megalopolitae Alipheram recuperant 28, 8, 6 cf. 32, 5, 5 excedunt Achaeorum concilio, decreturo societatem Romanam 32, 22, 9 qua

- causa ducti ib. 10 Megalopolitani 41, 20, 6.
- Megara Siciliae 24, 30, 9 a Marcello diruta 24, 35, 2.
- Megara Graeciae 28, 7, 16; 31, 22, 6.
- Megiste portus 37, 22, 5; 37, 45, 2.
- Meles Samnitiū urbs a Marcello capta 27, 1.
- Melambium Scotussaei agri 33, 6, 11.
- Melas Thraciae amnis 38, 40, 5.
- Melas amniculus ad Heracleam 36, 22, 8.
- Meleon campus 43, 23, 3.
- Meliboea Thessaliae urbs 36, 13, 16 eius situs 44, 13 oppugnatur a Romanis ibid. capta a Cn. Octavio 44, 46, 3.
- Melita insula traditur Sempronio 21, 51, 2.
- C. Memmius legatus ad Aetolos 41, 25, 5 praetor iterum 42, 9, 8 sortitur Siciliam 42, 10, 14.
- C. Memmius candidatus consulatus a Saturnino interemptus P. 69.
- T. Memmius legatus 43, 5, 10.
- Memnon damiurgus Achaeorum 32, 22, 5.
- Memphis 45, 11; 45, 12, 2.
- Mendaeum 31, 45, 14.
- Menecrates Persei dux 44, 24, 9.
- Menelais in Dolopia 39, 26.
- Menelaus mons 34, 28, 7.
- Agrippa Menenius cos. 2, 16, 7 facundus vir, de plebe oriundus 2, 32, 8 ad plebem orator missus ibid. P. fabulam narrans plebei animos flectit ib. 9—12 mortuum effert plebes 2, 33, 11 P.
- Agrippa Menenius triumvir coloniae 4, 11, 5.
- C. Menenius cos. 3, 32, 5.
- L. Menenius trib. m. c. p. 6, 5, 7 iterum 6, 27, 2 tertium 6, 31.
- L. Menenius trib. pl. de faenore unciario legem perfert cum Duilio 7, 16.
- M. Menenius trib. pl. legis agrariae lator 4, 53, 2 eius nomen celebre laudibus ib. 12.
- M. Menenius trib. pl. diem dicit M. Manlio Capitolino 6, 19, 6.
- T. Menenius cos. 2, 51 adversus Tuscos missus male pugnat ibid. ei dies dicta a tribunis 2, 52, 3 ob memoriam patris Agrippae ei multa edicta, cum capit anquisitum esset ib. 5 ignominia fractus moritur ibid.
- Agrippa Menenius Lanatus cos. 4, 13, 6 trib. m. c. p. 4, 44, 13 iterum trib. m. c. p. 4, 47, 7.
- L. Menenius Lanatus cos. 4, 12, 6.
- Menestas Epirota Aetolos ad defectionem compellit 36, 28, 3 eum sibi dedi postulat Glabrio ibid.
- Menippus ex ducibus Philippi Chalcidem mittitur 28, 5, 11.
- Menippus princeps legationis Antiochi 34, 57, 6 ad Aetolos legatus 35, 32, 2 eius verba in consilio ib. 8 praedatores Romanos caedit 35, 51, 4 Perrhaebiam invadit 36, 10, 5 cf. 36, 11, 6.
- Menix insula vastatur 22, 31, 2.
- Meno Antigonenensis 42, 58, 7.
- Menophilus mercator Perrhaebus 44, 35, 10.
- Menti aedes vota 22, 9, 10 dedicata 23, 31, 9.
- Mensarii appellati quinquenviri aeri alieno dispensando 7, 21, 5 triumviri creati ob argenti penuriam 23, 21, 6 cf. 24, 18, 12.
- Mensis intercalarius 37, 59, 2.
- Mentissa urbs Hispaniae 26, 17, 4.
- Menturnae sv. Minturnae Ausonum urbs 8, 11, 11 proditione capta 9, 25, 4 colonia 10, 21, 8 cf. 27, 37, 2; 36, 3, 6; 36, 37, 3; 43, 13, 3 ibi paludes P. 77.
- Menturnenses 27, 37, 3 vacationem militiae rogant 27, 38, 4; 36, 3, 6 Marii publice navi in Africam transmittunt P. 77.
- Mercatorum collegium 2, 27, 5.
- Mercennarii milites quando primum in exercitu Romano 24, 49, 8.
- Mercurii aedes dedicata 2, 21, 7 ei lectisternium factum 5, 13, 6 Mercurii tumulus 26, 43, 6 promunturium 29, 27, 8.
- Meropus mons 32, 5, 11.
- Messana 21, 49, 3; 24, 1, 11 a Mamerthinis occupata 28, 28, 6 ibi praesidium Romanum 29, 7, 2 a Sex. Pompeio occupata P. 123.
- Messapii 8, 24, 4.
- Messene 27, 33, 5; 32, 21, 23 eam

- Nabis cepisse dicitur 34, 32, 16 extra concilium Achaeorum 36, 31, 2 ab Achaeis oppugnatur ib. 5 ab Achaeis post defectionem victa 39, 50, 9.
- Messenii 27, 30, 13; 29, 12, 14; 34, 35, 6 a T. Quinctio, cui se permisserant, concilio Achaeorum adiunguntur 36, 31, 9 cur ab Achaeis defecerint 39, 49—50 Philopoemenem veneno tollunt 39, 50, 7 P.
- Messia silva Veientibus adempta 1, 33, 9.
- Vettius Messius Volscus factis quam genere nobilior suos paene circumventos liberat 4, 28, 3 sqq.
- Metalla vetera recolit, nova instituit Philippus 39, 24, 2 ea exercere ventantur Macedones 45, 29, 11 in Macedonia instituta F. 12 d.
- Metapontus 1, 18, 2; 8, 24, 17; 25, 11, 10; 27, 1, 14; 27, 42, 15.
- Metapontini ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12; 25, 15, 6 oriundi ex Achaia ib. 7 cf. 26, 39, 18 ab Hannibale in Bruttios traducti 27, 51, 13 duo Metapontini Fabium decepturi comprehenduntur 27, 16, 16 Metapontinus ager 24, 20, 15.
- Metaurus flumen 27, 47, 9.
- Metellus cf. Caecilii.
- Meteon Labeatidis terrae 44, 23, 3; 44, 32, 3.
- Methres F. 4.
- Methymnam traducti Antissaei 45, 31, 14.
- M. Metilius trib. pl. 5, 11, 4.
- M. Metilius legatus a senatu ad consules mittitur 25, 22, 2.
- [M.] Metilius trib. pl. 4, 48 agrariae legis lator ib. 2.
- Metrodorus princeps legationis Persei ad Rhodios 44, 23, 10.
- Metropolis Thessaliae urbs 32, 13, 11 Romanis deditur 32, 15, 3 Antiocho 36, 10, 2 Romanis 36, 14, 6.
- Metropolitani campus 38, 15, 13.
- Mettius Curtius Sabinorum dux repellit Romanos 1, 12, 3 reiectus per paludem evadit ib. 10.
- Mettius Fuffetius Albanorum dictator 1, 23, 4 eius cum Tullo Hostilio colloquium ib. 7 Albanis auctor prodicionis, ad bellum palam gerundum alios incitat 1, 27, 2 eius supplicium 1, 28, 10 P.
- Metuta Monuni filia Gentio nubit 44, 30, 4.
- Mevania 9, 41, 13.
- Mezentius Etruscorum rex Caere imperitans socia arma Rutulis iungit 1, 2, 3.
- Micipsa Masinissae filius P. 50 moritur P. 62.
- Micythio Chalcidensis princeps 35, 38 Eretriam mittit auxilium implorans ib. 4. Antiocho adversatur, ne recipiatur 35, 46, 9 cf. 35, 50, 10; 35, 51, 6 pedibus captus et in senatum gestatus de magistratum avaritia queritur 43, 7, 5.
- Midon Beroeaeus 42, 58, 7 cf. 44, 32, 9 Paulo se dedit 44, 45, 2.
- Miles primum de publico stipendium accipit 4, 59, 11 P. postquam stipendiarii facti sunt pro clipeis scuta habent 8, 8, 3 eorum acies descripta ib. 5 hastati ibid. principes ib. 6 triarii, rorarii, accensi ib. 8 milites, quod nunquam antea factum, iure iurando adacti 22, 38, 2 ad eam diem nihil praeter sacramentum fuerat ib. 3 mercennarii primi in exercitu Rom. 24, 49, 8 milites ab annis septemdecim et praetextati quidam scripti 22, 57, 9 omnes minores quinquaginta annos sacramento rogantur 40, 26, 7 veteres scripti usque ad quinquaginta annos 42, 31, 4 lex sacra militaris, ne cuius militis scripti nomen nisi ipso volente deleatur 7, 41, 4 milites ob insignem operam donati 7, 37; 39, 31, 17—18 carminibus celebrant imperatores triumphantes 3, 29, 5; 28, 9, 18; 39, 7, 3 ipsi milites laureati in triumpho 45, 38, 12 donantur ab imperatore 5, 12, 12; 7, 41, 8; 10, 30, 10 sine militibus triumphus 28, 9, 10 P.; 37, 46, 6 ob praedam parciorem irati imperatori 45, 35, 6 legio ante tempus dimissa iubetur ad signa redire et multatur 40, 41, 8 qui incertis com meatibus per ambitionem imperatoris aberant ab exercitu, redire iubentur 43, 14, 7 imperatorem relinquunt stipendia a se im-

- dicentes P. 98 militaris disciplinaxata restituitur 44, 1, 5; militum seditio 2, 43, 7; 3, 3, 51, 7; 32, 3, 2 decimus ut supplicio affectus ob prorem 2, 59, 11 Capuanis hiberorrupti Capuae occupandae lia faciunt 7, 38, 5 P. consulis ilii alio ablegati 7, 39, 2 metu ae adversus urbem proficiur T. Quinctio duce attracto -17 per dictatorem revocant 40 P. eorum postulata 7, 41, ites ex fuga Cannensi in Sicirelegantur, donec in Italia m sit 23, 25, 7 P. cf. 24, 18, 9 ellum adeunt veniam petent, 6 nihil impetrant a senatu 3 additum ignominiae ne in is hibernarent 26, 1, 10 ea-ignominia affecti Cn. Fulvius 27, 7, 13 causa prope ma-actus fiunt 27, 9 Cannenses s Scipio secum ducit in Afri-9, 24, 11 ignavi iubentur, nisi orbus causa erit, stantes ci- capere quoad stipendia faci- 1, 16, 13 miles qui exercitum uerat damnatus a tribunis pl. gis caesus venit P. 55 militum i quod in agro usus erat, L. inius damnatus P. 11. 38, 39, 9 eorum legati in se- 43, 6, 4. s 37, 16, 2. ia Marsorum urbs capta 10, 10, 34. ius praetor Lanuviorum 8, m detrectant duodecim colo- 27, 9, 7. Eumeni data 38, 39, 16. Minacius dux Samnitium ca- 10, 20, 13. is amnis 24, 10, 7; 32, 30, 4. ra in Capitolio obsessa 3, 17, donum ex argento latum 22, lectisternium habitum 10, 22, plia hostium concremata 45, inervae cella 6, 29, 9 templum o latere aedis Iovis O. M. 7, 3, nulacrum integrum relictum bus aliis incensis F. 18 Miner- leidi Perseus sacrificat 42, 51, 2 Chalcioeci templum aereum Spar- tae 35, 36, 9 Iliensi sacrificat An- tiochus 35, 43, 3 C. Livius 37, 9, 7 cf. 37, 37, 3 Itonia 36, 20, 3 prae- ses arcis Atheniensis 45, 28 cf. 42, 20, 3. Minervae promunturium 40, 18, 8 ibi sacrificatum prodigii causa 42, 20, 3. Minervium oppidum 45, 16, 5. Minius Cerrinius 39, 13, 9 inter con- ditores et sacerdotes Bacchana- lium 39, 17, 6 Ardeam in vincula missus 39, 19, 2. Minnio princeps amicorum Antiochi regem ad bellum Romanum con- citat 35, 15, 7 cum legatis Romanis pro rege colloquium habet 35, 16 mediae aciei praeest 37, 41. Minoa Heraclea vd. Heraclea. Minturnae vd. Menturnae. Minucia Vestalis insimulata apud pontifices viva defoditur 8, 15, 8 P. L. Minucius cos. 3, 25 ab Aequis circumsessus in Algidio 3, 26, 4 a dictatore iubetur consulatu de- posito legatus ad exercitum ma- nere 3, 29, 2. L. Minucius decemvir 3, 35, 11 in Algidum missus 3, 41, 10. L. Minucius praefectus annonae 4, 12, 8 Sp. Maelii prava consilia ad senatum deferat 4, 13, 10 bove au- rato donatus 4, 16, 2 frumentum Maelianum assibus in modum aet- stimatum plebei dividit ibid. trib. pl. secundum quosdam ib. 3 ei fru- stra dies dicta 4, 21, 4. L. Minucius legatus Q. Flacci Ro- mam it 40, 35, 3. M. Minucius cos. 2, 21. M. Minucius cos. 2, 34, 7. M. Minucius trib. pl. 5, 11, 4. M. Minucius procos. Thracas vincit P. 65. M. Minucius trib. pl. 23, 21, 6. P. Minucius cos. 2, 34. P. Minucius trib. mil. 35, 5, 3. Q. Minucius cos. 3, 30 contra Sabi- nos profectus ib. 8. Q. Minucius legatus 26, 33, 5. Q. Minucius trib. mil. 35, 5, 3. Q. Minucius legatus ad Cretenses 41, 25, 7.



- Ti. Minucius cos. 9, 44, 2 de Samnitibus triumphat ib. 14 secundum quosdam vulnere mortuus ib. 15.
- M. Minucius Faesus augur de plebe 10, 9, 2
- Ti. Minucius Molliculus praetorsortitur peregrinam 40, 35, 8 pestilentia moritur 40, 37.
- L. Minucius Myrtilus Carthaginensibus deditur, quorum legatos pulsarat 38, 42, 7.
- M. Minucius Rufus magister equit.
- Q. Fabii 22, 8, 7 dictatoris consiliis infestus 22, 12, 11 ferox rapidusque consilii et lingua immodicus ib. 12 milites oratione in dictatorem concitat 22, 14, 4—14 proelio abstinere iubetur a dictatore 22, 18, 8 proelio superior vanis litteris victoriam Romam nuntiat 22, 24, 14 ei aequatur cum dictatore imperium 22, 26, 5 ex insidiis liberatur a dictatore 22, 29, 5 P. eum patrem consulat 22, 30, 2 P.
- M. Minucius Rufus praetor 32, 27, 7 peregrinae iurisdictionis 32, 28, 2 triumphus coloniae 34, 53, 2 Carthaginem legatus it 34, 62, 16.
- Q. Minucius Rufus aed. pl. praetor creatur 31, 4, 4—7 Bruttios sortitur 31, 6, 2 eius litterae de Proserpinae templo spoliato 31, 12 ei prorogatur imperium ad quaestiones exercendas 32, 1, 7 cos. 32, 27, 5 ei et collegae Italia decreta 32, 28, 8 Boios vastat 32, 29, 6 et vincit 32, 31 ei triumphus petenti negatur 33, 22, 7 triumphat in monte Albano 33, 23, 8 legatus ad Asiae res componendas 37, 55, 7 legatus in Galliam 39, 54, 13.
- Ti. Minucius Rufus 42, 54, 7.
- L. Minucius Thermus legatus L. Manlii consulis 41, 8, 5.
- Q. Minucius Thermus trib. pl. 30, 40, 9 cf. 30, 43, 2 aed. cur. 32, 27, 8 triumphus coloniae 32, 29, 4 cf. 34, 45, 2 praetor 33, 24, 2 Hispaniam cit. sortitur 33, 26, 2 litteris nuntiat se prospere pugnasse 33, 44, 4 longo et gravi morbo in provincia retentus 34, 10, 5 triumphat ib. 6 cos. 34, 54, 2 in Ligures profecturus exercitum scribit 34, 56, 3 a Liguribus obsidetur 35, 11 ei imperium prorogatur 35, 20, 6 Ligures in fines repellit proelio victos 35, 21, 7 e castris suis repellit 36, 38 ei triumphus negatur 37, 46, 2 legatus in Asiam 37, 55, 7 ad Antiochum missus 38, 39 cedit in proelio 38, 41, 3.
- Misagenes Masinissae filius ad bellum Macedonicum missus 42, 29, 8 cf. 42, 62, 2; 44, 4, 11 dispersa classe aeger Brundisium delatus 45, 14, 8.
- Miseni promunturium 24, 13, 6.
- Mithridates Antiochi filius 33, 19, 9.
- Mithridates Ponti rex Nicomedem et Ariobarzanem ex regnis pellit P. 76 ei bellum indictum P. 77 Bithynia et Cappadocia occupatis Phrygiam intrat ibid. Asiam occupat civesque Romanos omnes caedi iubet P. 78 a Rhodiis victus ibid. Archelaum in Graeciam mittit cum exercitu ibid. cf. P. 81 a Sylla in Europa bis victus P. 82 eius classis Syllae se tradit ibid. urbes Asiae diripit ibid. eius praefecti a Fimbria fusi P. 83 Pergami obsessus ibid. pace facta cedit Asia, Bithynia, Cappadocia ibid. rursus cum eo bellum P. 86 foedus iungit cum Sertorio P. 93 Cottam vincit ad Chalcedonem ibid. a Lucullo victus P. 94 eius praefecti a Deiotaro caesi ibid. exercitu ad Cyzicum deletio in Pontum fugit P. 95 a Lucullo iterum victus ad Tigranem confugit P. 97 cum eo victus P. 98 cf. F. 23—24 C. Tiarium vincit ibid. a Pompeio victus P. 100 iterum victus ad Bosporum fugit P. 101 eum obsidet Pharnaces filius P. 102 interfectus ibid.
- Mitylenae dirutae P. 89.
- Mitylenae duae naves 37, 12, 5.
- Mitysnis Thessaliae 44, 7, 4.
- Mnasilocho princeps Acarnanum multis donis emptus Antiocho gentem suam conciliat 36, 11, 8.
- Mnasimachus Acarnan a Romanis deposcitur 37, 45, 17; 38, 33, 18.
- Moagetes tyrannus Cilyrae infidus homo 38, 14, 3 in castra Romanis

ib. 9 ei centum talenta impe-  
ib. 14.

acoepus Gallorum regulus  
rthaginiensium exercitu cadit  
2, 8.

us Hispanus Achradinam  
t Marcello 25, 30, 2 sqq. eius  
nia 26, 21, 10.

gens P. 134 cum iis bellum

Romae ad Neptunias aquas,  
opulo 39, 44, 6.

is 8, 24, 3; 25, 26, 4.

s terra 32, 13, 2.

is navis 38, 38, 8.

ae aedes 4, 7, 12 ibi lintei li-  
7, 12; 4, 20, 8 aedes et officina  
pitolio, ubi olim M. Manlii do-  
6, 20, 13 cf. 7, 28, 5 Iunoni  
tae aedes vota 7, 28, 4 facta  
uumviros ib. 5 dedicata ib. 6  
, 26, 8 ei vota aedes 42, 7, 2  
ata 45, 15, 9.

odia quando Romam advecta  
7.

sacer 2, 32, 2 cf. Sacer.

ni 28, 46, 11 cf. Epanterii.

us Dardanorum princeps 44,

familia Compsana 23, 1, 2.

as tumulus 42, 61, 11; 42, 65.

s Gentii legatus ad Rhodios  
b, 4.

us auxilia Gallis mittit 38,

terrae 4, 21, 5 crebri 34, 55;  
b, 7; 40, 59, 7; 41, 28, 2 ob mo-  
rrae feriae 34, 55.

prata trans Tiberim 2, 13, 5.

ius Scaevola adulescens no-  
scribam Porsinae regis loco  
ncat 2, 12, 7 P. dextram fo-  
nicit ib. 13 P. dimissus a rege  
ei cognomen inditum Scae-  
2, 13, 1 ager dono datus ib. 5.  
eius Scaevola Q. F. praetor  
us 40, 44, 2—6 cf. 41, 19 cen-  
i peti 43, 14.

ius Scaevola praetor 23, 24,  
lardinia 23, 30, 18 quoad con-  
set, T. Manlius in Sardiniam  
s 23, 34, 14 ei prorogatur im-  
m in Sardinia 24, 10, 4 iterum  
gatur 24, 44, 5 tertium 25, 3, 6.

Q. Mucius Scaevola decemvir sacro-  
rum demortuus 27, 8, 4.

Q. Mucius Scaevola Q. F. praetor  
40, 44, 2 Siciliam sortitur ib. 6  
trib. mil. consulem sequitur ad  
bellum Macedonicum 42, 49, 9 me-  
diam aciem ducit 42, 58, 13 in Am-  
braciam missus 42, 67, 9 Ceremiam  
capit diripitque 43, 1, 1—3.

Q. Mucius Scaevola procos. Asiam  
obtinet P. 70 pont. max. P. 86 eius  
mors ibid.

Muli mille ferme hostibus immissi  
ad terrorem incutiendum 7, 14,  
7—8 cf. 10, 40, 8 mulis tabernacu-  
lisque ornabantur magistratus, ne  
quid tale sociis imperarent 42, 1, 9.

Muliebris vestis et ornamenta, quae  
pluris quam quindecim milium  
aeris essent, in censum relata 39,  
44, 2.

Mulieres damnatae cognatis tradi-  
tae, in quas privato animadvertent,  
39, 18, 6 mulierum turba in  
foro Capitolioque nec sacrificantium  
nec precantium deos patrio more  
25, 1, 7 ploratus mulierum Hanni-  
bale appropinquante urbi 26, 9, 7  
curam cultumque feminarum cap-  
pta Carthagine nova Mandoni  
uxor Scipioni commendat 26, 49,  
11 de mulieribus heredibus lex  
Voconia P. 41 cf. matronae.

Mulsi pocillum Iovi votum 10, 42, 7  
mulsum prosecutis funus datum  
38, 55, 2.

Multa duo milia aeris edicta, cum  
capitis anquisitum esset 2, 52, 5  
ducentum milium aeris 25, 3, 13  
multae certandae dies indicta ib.  
14 lex de multarum aestimatione  
4, 30, 3 multa a pontifice max. fla-  
mini dicta populi iussu remittitur  
37, 51, 5; 40, 42, 10 a censoribus  
privato multa dicta 43, 16, 5.

Multatitia pecunia 10, 23, 12; 10,  
31, 9 ex ea aedes factae ibid. cf.  
27, 6, 19 ludi 10, 23, 12; 27, 6, 19.

Mulvius pons 27, 51, 2.

L. Mummius trib. pl. 38, 54, 5 prae-  
tor 41, 8 ei quaestio decreta de Lu-  
canis 41, 9, 9.

L. Mummius censor 40, 51, 5.

L. Mummius cos. Achaeos vincit et

- Corinthum diruit P. 52 abstinentissimus vir ibid. triumphat ibid.  
 Q. Mummius trib. pl. 38, 54, 5.  
 C. Munatius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.  
 Munatius Plancus cum exercitu Antonio se iungit P. 120.  
 Munda Hispaniae urbs 24, 42 ibi pugnatum ib. 2 vi capta 40, 47, 2 ibi Pompei filii a Caesare victi P. 115.  
 Municipipes 8, 14, 2; 38, 36, 7.  
 Municipia 26, 8, 10; 26, 15, 3.  
 ad Murciae Latinis sedes datae 1, 33, 5.  
 Murena (M. Valerius Murena?) legem de provocatione tertio fert P. 10.  
 Mures nutrimento sunt obsessis 23, 19, 13 P.  
 Murgantia Samnitium capta 10, 17, 3.  
 Murgantia Siciliae urbs 24, 27, 5; 24, 36, 10 Hispanis data transitionis praemium 26, 21, 14—17.  
 Murus lapideus urbi circumdatus 1, 38, 6 P. Sagunti non calce duratus, sed interlitis luto antiquomore 21, 11, 8 muris reficiendis quinqueviri 25, 7, 5 murus novus obiectus exteriori delecto 21, 11, 5; 38, 7, 5 omnium cis Hiberum urbium muri uno die diruti 34, 17, 11 in muro fornices apti ad excurrendum 36, 23, 3.  
 Mutila Histrorum urbs capta 41, 11, 7.  
 Mutilum castrum 31, 2, 7; 33, 37, 2.  
 Mutina urbs 21, 25, 3 eo confugiunt triumviri agro adsignando ibid. a Gallis obsessa ib. 6 cf. 35, 4, 3 colonia deducta 39, 55, 6 P. Liguribus adempta 41, 16, 8 a D. Bruto occupata P. 117 ab Antonio obsessa P. 118 cf. P. 119.  
 Mutines Hippacritanus, vir impiger, in Siciliam missus ab Hannibale 25, 40, 5 Numidarum dux ib. 6 ad seditionem Numidarum sedandam proficiscens Poenorum duces monet, ne absente se cum hoste configant ib. 11 sociorum populi Rom. agros urit 26, 21, 15 similitate Hannonis infensus Agrigentum Laevino prodit 26, 40, 7 in senatum introductus 27, 5, 6 civis Romanus factus ib. 7 primum agmen ducens Numidarum in exercitu Romano Thraecas repellit 38, 41, 12 eius filius per medios hostes perumpit ib. 13.  
 Mycenica prope Argos 32, 39, 6.  
 Myla flumen Siciliae 24, 30, 3.  
 Mylae oppidum munitissimum a Perseo capitur 42, 54.  
 Mylaseni 38, 39, 8.  
 Mylasenses Euromensium provincia occupata vincuntur a Rhodiis 45, 25, 13.  
 Myndii 33, 20, 12.  
 Myndus 37, 16, 2.  
 Myonnesus 37, 13 promunturium inter Teum Samumque 37, 27, 7 cf. 37, 28, 5; 37, 29, 7 ibi proelium 37, 30, 10 P.  
 Myrina 33, 30, 3.  
 Mysi in exercitu Antiochi 37, 40, 8.  
 Mysia 37, 56, 2 restituta Eumeni 38, 39, 15.  
 Nabis Lacedaemoniorum tyrannus a Romanis foederi cum Philippo facto adscriptus 29, 12, 14 Achaeos vastaverat 31, 25, 3 contra eum bellum decernunt Achaei ib. 10 Achaeis gravis adsiduusque hostis 32, 19, 6 ei Argi traduntur a Philocle 32, 38, 6 ibi rogationes promulgat ib. 9 cum consule colloquitur 32, 39, 2 amicitia cum Romanis iuncta indutias facit cum Achaeis 32, 40, 4 P. viros Argis ipse, feminas uxor spoliant ib. 10 avaritia et crudelitate omnes tyrannos aequat 33, 34, 8 cf. 33, 45, 3 adversus eum SC. factum 34, 22, 5 bellum a Graecis decretum 34, 24, 7 Spartam communis Quinctio appropinquante 34, 27, 2 principes iuventutis cum perfidia enecat ib. 8 Ilios caedit ib. 9 colloquitur cum consule 34, 31 Argis cedit 34, 33, 3 P. pacis condiciones a Quinctio accipit 34, 35 ei magno fructui mare est, omnem oram navibus praedatoriis infestam habenti 34, 36, 3 populum ad bellum excitat 34, 37, 3 urbe oppugnata pacem

pretam accipit 34, 40, 4 P. cf. 8 ad eum missus Damocritus is 35, 12, 7 seditionem excitat P. Gytheum oppugnat 35, 25, aeos classe repellit 35, 26, 9 a Boemene victus 35, 29, 6 Sparthus 35, 30, 12 ab Aetolis actus 35, 35, 18.

porta 2, 11, 9.  
vius accusator P. Scipionis lum quosdam auctores 38, 6 P. trib. pl. 39, 52, 3 in eum P. Scipionis ibid.

vius triumvir coloniae 34,

vius Balbus quinquevir 45,

vius Crista praefectus sorir impiger et peritus militiae 8 Philippum nocte opprimit

vius Matho praetor sortitur iam et de beneficiis quae- m 39, 38, 2 cf. 39, 41, 5.  
nis 34, 45, 7.

ara urbs 30, 29, 9.

provincia P. 103.

urbs P. 134.

olim Nequinum 10, 9, 8; 10, colonia missa Narnia dicta militiam detractat 27, 9, 7 s dat 29, 15 colonorum nuxpletus 32, 2, 7.

ases 32, 2, 6.

(insula) Syracusis 25, 24, 8 25, 30, 10.

Acarnanum 26, 24, 15.

s duumviri 9, 30, 4 cf. duumavalis triumphus P. 17 nauognae simulacris agilitatem n experiuntur 26, 51, 6.

i Romae 3, 26, 8; 8, 14, 12; 6.

actuariae, quarum nulla plus triginta remis agenda, con- Antiocho 38, 38, 8 apertae, 3 fluviatiles 10, 2, 12 heptehexeres 37, 23, 5 hippagogi, 7 maritimae 21, 63, 3 ne- mator maritimam quae plus tarum amphorarum esset ha- 21, 63, 3 moneris 38, 38, 8 ria 21, 50, 8 lumina in navi- ngula rostratae, bina onera-

riae habent, in praetoria noctur- num insigne trium luminum 29, 25, 11 pristis 44, 28 speculatoriae et leviae navigia 30, 10, 13 naves longae aetiatibus ademptae 8, 14, 8 partim incensae, partim in navalia subductae ib. 12 inde rostra tem- plum exstructum in foro ibid. cer- tamen navium Patavii sollemne 10, 2, 15 plaustris in mare tralatae 25, 11, 18 a sociis aedificatae et in- structae 28, 45, 14 quadragesimo quinto die, quam materia ex silvis detracta erat, naves in mare de- ductae ib. 21 navis velata infulis ramisque oleae Scipioni occurrit ad petendam pacem 30, 36, 4 flam- mae micantis terrore naves sibi viam faciunt per hostes 37, 11, 13 captae Macedonum invisitatae ma- gnitudinis in campo Martio sub- ductae 45, 42, 12 navium guber- natores et magistri 29, 25, 7.

Naufragia classium Romanarum P. 18.

Q. Navius centurio auctor peditum equiti immiscendorum 26, 4, 10 si- gnum hostibus infert 26, 5, 15.

Naupactus 26, 26; 27, 32, 2 ibi Ae- tolorum concilium 31, 40, 9 cf. 35, 12, 3; 36, 30.

Naustathmos portus Phocaeae 37, 31, 10.

Nautae pro censu dati privata im- pensa 24, 11, 7—9.

C. Nautius cos. 2, 52, 6 in Volscos missus 2, 53, 5.

C. Nautius cos. 3, 25 Sabinos vastat 3, 26, 2 vincit 3, 29, 7.

Sp. Nautius cos. 2, 39, 9.

Sp. Nautius cos. 9, 21.

Sp. Nautius cohortibus alariis prae- est 10, 40, 8 donatur armillis co- ronisque 10, 44, 3.

C. Nautius Rutilus cos. 4, 52, 4.

Sp. Nautius Rutilus trib. m. c. p. 4, 35, 4 iterum 4, 47, 8.

Sp. Nautius Rutilus trib. m. c. p. 4, 44, 13 iterum 4, 61, 4.

Neapolis a Cumis profecta 8, 22, 5 vicina Palaeopolis ibid. Neapolim Hannibal aggreditur 23, 1, 5 ite- rum 23, 15 a Romanis tenetur ib. 2 ager vastatur 24, 13, 7 cf. 40, 41, 3.

- Neapolis Syracusarum regio et in-  
star urbis 25, 25, 5.  
Neapolis Macedoniae urbs 38, 41, 9.  
Neapolitani in dicionem Romanam  
veniunt 8, 26, 6 P. Romanis pate-  
ras aureas offerunt 22, 32, 4.  
Nemea ludicrum 27, 30, 9 et 17 in  
adventum imperatoris Romani in-  
dictum 34, 41.  
Nemea annis 33, 15.  
Neo Boeotius comes Persei fugien-  
tis 44, 43, 6.  
Neo Thebanus quare securi percus-  
sus 45, 31, 15.  
Neocretes 37, 40, 13.  
Nepesinus ager 5, 19, 7; 26, 34, 10.  
Nepete urbs 6, 9, 3 inde legati Ro-  
mam veniunt auxilium petentes  
ibid. Etruscis perfide dedita 6, 10  
capta a Camillo ib. 4 auctores de-  
ditionis securi percussi ib. 5 eo co-  
lonia deducta 6, 21, 4 cf. 10, 24, 3  
militiam detrectat 27, 9, 7 poenam  
dat 29, 15.  
Nepheris oppidum Africae P. 51.  
Neptuniae aquae 39, 44, 6.  
Neptunus 1, 9, 6 ei sollemnes ludi a  
Romulo instituti ibid. lectister-  
nium factum 5, 13, 6 eum ducem  
sequi iubet Scipio in expugnanda  
Carthagine nova 26, 45, 9 eius ara  
28, 11, 4.  
Nequinum circumsessum 10, 9, 8  
captum 10, 10, 5 cf. Narnia.  
Nervii Galli a Caesare deleti, cum  
ingenti pertinacia bellassent P.  
104 cf. 141.  
Nerulum Lucanum oppidum ca-  
ptum 9, 20, 9.  
Nesactium Histrorum oppidum op-  
pugnatur 41, 11 aqua interclusa  
capitur ib. 5 incolarum foedum fa-  
cinus rabiesque ib. 4.  
Nessus annis Macedoniae 45, 29, 5.  
Nexi ob aes alienum soluti cautum-  
que in posterum ne necerentur 8,  
28, 9.  
Nicaea urbs 28, 5, 18 in sinu Ma-  
liaco 32, 32, 9; 32, 35, 2.  
Nicaea Massiliensium oppidum P.  
47.  
Nicaea Crateri uxor 35, 26, 5.  
Nicaeus Iupiter 43, 21, 8.  
Nicander Aetolus ad Philippum  
missus 35, 12, 6 et 10 ab Antiocho  
pecuniam fert 36, 29, 3 a Philippo  
rege comiter exceptus ib. 5 praetor  
38, 1, 4 Acarnaniam vastat 38,  
4, 10.  
Nicander archipirata 37, 11, 6.  
Nicanor ex purpuratis Philippi 33,  
8, 8.  
Nicatores cohors regia Macedonum  
43, 19, 11.  
Nicephorium 32, 33, 5; 32, 34, 9.  
Nicias praetor Achaeorum 28, 8, 10.  
Nicias Persei legatus 44, 10, 2 regis  
iussu interfectus 44, 10, 4.  
Nico nobilis Tarentinus coniurato-  
rum princeps ad Hannibalem per  
speciem venandi comseat 25, 8, 4  
Hannibali appropinquanti portam  
aperit 25, 9, 11 ei Perconi fuit co-  
gnomen 26, 39, 15 in proelio na-  
vali ducem Romanum hasta trans-  
figit ib. 16 fortiter pugnans cadit  
27, 16, 3.  
Nicodamus Ambraciae cum quin-  
gentis Aetolis subvenit 38, 5, 6.  
Nicodemus Bithynia potitur ope  
Gallorum 38, 16, 9.  
Nicomedes Prusiae filius senatus  
commendatus 45, 44, 9 patrem oc-  
cidit adiuvante Attalo P. 50.  
Nicomedes in regnum Bithyniae  
restitutus P. 74 a Mithridate pul-  
sus P. 76 heredem facit populum  
Romanum P. 93.  
Nicomopolis ab Octaviano constructa  
F. 51 y.  
Nicostratus Achaeorum praetor 32,  
39, 7 Macedonas necopinantes ag-  
gressus fundit 33, 14, 9 sqq.  
Nilus 44, 19, 9 Nili ostium 45, 11, 11  
Nili insula P. 112.  
Ninnii Celeres Sthenius Pacuvius-  
que Hannibalem Capuae epulis et  
hospitio excipiunt 23, 8.  
Nisuetae 33, 18, 3.  
Nitiobriges gens P. 65.  
Nix alta vineas aperit 21, 61, 10.  
Nobiles anulos aureos et phaleras  
deponunt ob indignitatem comiti-  
orum 9, 46, 15 inter omnes nobiles  
foedus ictum de bello trahendoti-  
binus exprobat 23, 34, 7 nobiles  
plebeios plebem contemnere coe-  
pisse, ex quo contemni patribus

int ib. 8 nobiles a Mario et trucidantur P. 80 ad Syllam ugiunt ex urbe P. 85 truci-  
 Marianis P. 86 nobilium in-  
 tio de lege Manilia P. 100.  
 as non genere, sed per coopta-  
 n in patres 4, 4, 7 adversa  
 tate comitia habita 6, 42, 9  
 no consule plebeio tres pa-  
 r magistratus nobilitas sibi  
 7, 1, 5 cum invidia nobilita-  
 tos evulgat Flavius 9, 46, 6  
 tatis invidiam, favorem ple-  
 aminio parit lex de quaestu  
 rio 21, 63, 4 Catonem per  
 n vitam nobilitas premebat  
 plebis nobilitas 10, 7, 7.  
 missus in praesidium M. Mar-  
 23, 39, 8 a Nola Hannibal re-  
 s 23, 46, 2 iterum 24, 17 urbs in  
 atem Samnitium venit P. 73.  
 defendentes Palaepolin urbe  
 a depelluntur 8, 26, 4 sena-  
 olanus Romanorum, plebs  
 ibalis 23, 14, 7 cf. 23, 16, 5 et  
 7 aciem Romani praesidii  
 at 23, 44, 9 plebs frustra Han-  
 nem arcessit 24, 13, 8.  
 Hispaniae urbs 35, 22, 7.  
 a dant milites in dilectu 2,  
 atana via, olim Ficulensis 3,  
 atani in civitatem recepti 8,  
 atum Latinorum urbs capta  
 4.  
 27, 23, 7 a. d. III Nonas  
 dies sollemnis Apollinari-  
 bid. a. d. III Nonas Maias  
 ae 41, 16 nonae Sextiles ib. 5.  
 colonia deducta 2, 34, 6 cf. 7,  
 32, 2, 4 a servis occupatur  
 8.  
 ai fidem Romanis servant 27,  
 nus ager 8, 19, 5.  
 banus cos. Syllae legatos vio-  
 85 victus ab eo et proscri-  
 P. 89 se ipse occidit ibid.  
 banus cos. F. 52 cc.  
 Etrusca dea 7, 3, 7.  
 ensoria adscripta notis ex se-  
 39, 42, 6

Notium prope Ephesum ab Antio-  
 cho oppugnatum 37, 26, 5; 38, 39, 8.  
 Nova Carthago vd. Carthago.  
 Nova classis locus Hispaniae 22,  
 21, 6.  
 Novae tabernae 3, 48, 5.  
 Novemdiale sacrum, si lapidibus  
 pluisset 1, 31, 4; 21, 62, 6; 23, 31,  
 15; 25, 7, 9; 26, 23, 6; 27, 37 instau-  
 ratum ib. 4.  
 Novensiles dii 8, 9, 6.  
 Nuceria Alfaterna ad deditionem  
 subacta 9, 41, 3 ab Hannibale ca-  
 pta 23, 15, 3 incensa ib. 6 deleta  
 27, 3, 6 Nucerinus ager 9, 38, 2.  
 Nucerini Atellam traducti 27, 3, 7.  
 Numa Pompilius Sabinus inclita  
 iustitia religioneque 1, 18 ad eum  
 patres regnum deferunt ib. 5 au-  
 spiciis probatus rex ib. 9 Ianum  
 belli pacisque indicem facit 1, 19,  
 2 cum Egeria nocturnos congres-  
 sus simulat ib. 5 annum in duode-  
 cim menses ad cursum lunae de-  
 scribit ib. 6 Iovi, Marti, Quirino  
 flamines legit 1, 20, 3 virgines Ve-  
 stae, quibus stipendium publicum  
 statuit ibid. Salios Marti Gradivo  
 legit ib. 4 pontificem creat, omnes  
 ritus Marcio pontifici tradit ib. 5  
 Iovi Elicio aram in Aventino dicat  
 ib. 7 Camenis lucum sacrat 1, 21,  
 3 Fidei sollemne instituit ib. 4 re-  
 gnat tres et quadraginta annos ib.  
 6 eius ossa librique inventa 40, 29,  
 4 P. partim cremati libri ib. 14 P.  
 Numantia obsessa P. 57 capta et  
 deleta P. 59.  
 Numantini P. 54 cum iis pacem fa-  
 ctam senatus rescindit P. 55 M.  
 Popilium fugant ibid. Hostilium  
 vincunt et pacem foedam inire co-  
 gunt ibid. eam iterum rescindit  
 senatus ibid. Hostilium deditum  
 non recipiunt P. 56 obsessi fame  
 urgentur P. 57 se invicem trucidant  
 P. 59.  
 T. Numicius Priscus cos. 2, 63 ad-  
 versus Volscos profectus Caeno-  
 nem capit ib. 6.  
 Numicus flumen 1, 2, 6.  
 Numidae in exercitu Hannibalis 21,  
 22, 3; 21, 29 crebro ad Romanos  
 transeunt 24, 48, 13 gens rudis ad

- pedestria bella equis tantum habilis ib. 5 eorum pars Maesuli ib. 13 eorum facta duce Muttine 25, 40, 6 eorum proditio 25, 41, 2 LXX transfugarum specie in castris Romanis supplicium dant 26, 12, 19 in Venerem praecipites 30, 12, 18 inter auxilia Romana 35, 11, 4; 42, 35, 6 eorum species contempta ib. 7 cf. 44, 16, 3 ingens exercitus in finibus Poenorum P. 48.
- Numidia vastata P. 65.
- C. Numisius praetor sortitur Siciliam 41, 8, 2.
- L. Numisius Circeiensis alter praetor Latii a senatu Romae evocatus 8, 3, 9 bellum renovat 8, 11, 6.
- T. Numisius Tarquiniensis ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3.
- Numistro in Lucanis 27, 2, 4 ibi proelium ib. 5 P. cf. ib. 10.
- Numitor Procae filius regno privatus 1, 3, 10 restituitur a nepotibus 1, 6, 2 cf. ib. 3.
- L. Numitorius trib. pl. 2, 58, 2.
- P. Numitorius Verginia avus 3, 45, 4 filium mittit ad Verginium 3, 46, 5 exercitum seducit a decemviris 3, 51, 7 trib. pl. 3, 54, 11 diem dicit Sp. Oppio 3, 58, 7.
- Nundinae 7, 15, 13.
- A. Nunnus tribunatum petens occiditur P. 69.
- Nursia 37, 3, 3.
- Nursini in classem milites pollicentur 28, 45, 19.
- Nuces in Volturnum fusae alimento sunt Casilini praesidio 28, 19, 12 P.
- Nymphaeum in Apolloniati agro 42, 36, 8; 42, 49, 10.
- Nymphius princeps Palaepolis 8, 25, 9.
- Oaeneum oppidum 43, 19, 2 captum a Perseo ib. 12.
- Obba urbs Africae 30, 7, 10.
- Oblivio caedis Caesaris a senatu decreta P. 116.
- Oblivionem fluvium Hispaniae milites transire nolunt P. 55.
- Obsecratio a populo facta ob prodigia 4, 21, 5; 26, 23, 6 circa omnia pulvinaria 31, 8, 2 supplicatio obsecratioque 42, 20, 3.
- Obsides Porsinae dantur 2, 13, 4 P. impubes maxime iniuriarum opportuni ib. 10 redditi a Porsina 2, 15, 6 obsides dati principum liberi 2, 22, 2 sescenti equites dati Samnitibus 9, 5, 5 P. obsides Hispani a Bostare dimissi, ut domos redirent, in Romana castra perducuntur 22, 22, 18 ex urbe fugere conati caduntur 25, 7, 14 Hispanarum civitatum obsides a Scipione dimissi 26, 49, 7 de obsidibus Poenorum centum reddit 32, 2, 3 iterum centum 40, 34, 14 de obsidibus Poenorum solvendis coniuratio servorum facta 32, 26, 4 P. obsidibus ne in publicum prodeundi facultas esset ib. 18 magistratus obsidum loco dare vetantur Aetoli 38, 11, 7 obsides in triumpho ducti 34, 52, 9 obsidum aetas praescripta 30, 37, 5; 38, 11, 6; 38, 38, 15.
- Ocrea armati Samnites 9, 40, 3.
- Oerculani in amicitiam recepti 9, 41, 20.
- Oerculum 22, 11, 5 deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
- Octavia C. Octavii soror M. Antonio nubuit P. 127 ab eo repudiata 138 defuncta 140.
- Octavius Maecius cf. Maecius.
- C. Octavius Caesaris sororis nepos heres eius dimidia parte et in nomen adoptatus P. 116 Romam venit P. 117 adversus Antonium copias parat ibid. propraetor factus a senatu P. 118 Antonium vincit 119 adversus eum senatus parum gratus ibid. cum Antonio in gratiam redit ibid. cum exercitu Romanum profectus eos. creatur P. 119 legem fert de Caesaris percussibus P. 120 cum M. Antonio et M. Lepido triumphum reipublicae constituendae ibid. eius legatus a S. Pompeio victus P. 123 in Graeciam transgressus ad Philippum pugnat P. 124 seditiones exercitus cohibet P. 125 M. Lepido fugat in urbem irrumpit ibid. L. Antonium in potestatem suam redigit Perusia potitur P. 126 Sex. Pompeius

peio Siciliam concedit P. 127 eius soror M. Antonio nubit ibid. dissensio inter eum et Antonium composita F. 50 dubio eventu cum Pompeio pugnat P. 128 a Sex. Pompeio victus P. 129 M. Lepido bellum inferenti triumphatus honorem abrogat ibid. seditionem veteranorum coercescit P. 131 Illyrios vincit ibid. Dalmatas domat P. 132 eius secunda proelia adversus Antonium ibid. eum victum ad Actium obsidet Alexandriae P. 133; F. 51 tres triumphos agit ibid. Augusti cognomen accipit P. 134; F. 51 aa Narbone conventum agit ibid. adversus Hispanos bellum gerit P. 135 ei ara ad Rhodanum dedicata P. 139 cf. F. 53 ff. forum Augustum aedificat F. 48 v Nicopolim construit, ludos Actiacos instituit, Antonium in mausoleum recondit F. 51 y Parthorum seditiones sedat F. 51 z leges fert, provincias disponit F. 51 aa populo nuntiat totum orbem subditum F. 52 complures gentes domat F. 52 bb recipit signa de Parthis F. 53 dd ei currus cum corona aurea decretus F. 53 ee.

2a. Octavius aed. pl. 28, 38, 11 praetor creatur ibid. Sardiniam provinciam accipit ib. 13 naves onerarias Poenorum capit 28, 46, 14 oram maritimam tueri iubetur 29, 13, 5 commeatum et vestimenta parat 29, 36, 1—3 ei Sardiniae ora lauda datur 30, 2, 4 traicenti in Africam ventus classem dissipat 30, 24, 7 cf. 30, 36, 3 classem consuli tradere iubetur 30, 44, 13 legatus in Africam 31, 11, 18 triumphus coloniae deducendae 34, 45, 5 legatus in Graeciam 35, 23, 5 ad confirmandos Acarnanes missus 36, 12, 9.

2a. Octavius legatus in Graeciam 33, 17, 2 cf. ib. 10 praetor sortitur classem 44, 17, 10 decemvir sacrorum 44, 18, 7 Heraclium cum classe petere iussus 44, 35, 13 Meliboeam capit 44, 46, 3 ad Samothracen appellat 45, 5 Persea captum Aemilio transmittit 45, 6, 12 eum convenit

Paulus 45, 28, 8 quae Paulus de rebus Macedoniae latine pronuntiaverat, ipse Graeco sermone interpretata refert 45, 29, 3 praedam devehit Romam 45, 33, 7 navalem triumphum agit 45, 42, 2.

Cn. Octavius cos. Cinnam urbe expellit P. 79 eius segnitia ibid. Cinnam prope urbem vincit P. 80 occisus a militibus Cinnae ibid.

M. Octavius trib. pl. Ti. Graccho adversatur P. 58 ei potestas abrogatur ibid.

Odontantica terra 45, 4, 3.

Odryssae Thracum gens 39, 53, 12 cf. ib. 14 in exercitu Persei 42, 51, 10; 44, 42, 3.

Oeniadae Acarnanibus datae 38, 11, 9.

Oenus flumen Laconicae 34, 28.

Oesalces natu pergrandis Numidarum rex factus 29, 29, 6 moritur ib. 7.

Oeta mons 36, 15, 10; 36, 30, 2 Oetaei montes 41, 22, 5.

Officina Monetae 6, 20, 13.

Offilius Calavius Ovi filius Campanus de Romanis sub iugum missis sententiam dicit 9, 7, 2.

Cn. et Q. Ogulnii tribb. pl. legem de sacerdotibus de plebe adlegendis promulgant 10, 6, 6 aediles diem dicunt faeneratoribus 10, 23, 11 ex pecunia multatitia quae struxerint opera ib. 12.

M. Ogulnius ad frumentum coemendum missus 27, 3, 9.

M. Ogulnius trib. mil. cadit in proelio 23, 36, 5.

M. Ogulnius Gallus praetor urbanus 40, 1, 2.

Olbiensis ager vastatur 27, 6, 13.

Olcades ultra Hiberum gens 21, 5, 3 ab Hannibale victi ib. 4 eorum exules cum Hannibale configunt ib. 7.

Olciniatae immunitate donati 45, 26, 13 cf. ib. 15.

Olcinium urbs opportuna Illyrici 45, 26, 2.

Oleum per vicos singulos divisum 25, 2, 8.

Olitorium cf. forum.

Olympia urbs 26, 24, 14 Olympiae



- iudicrum 27, 35, 3 cf. 28, 7, 14, 38, 33, 9; 45, 28, 3.
- Olympias Alexandri Magni mater 8, 24, 17.
- Olympias urbs Perrhaebiae, olim Gonnocondylum 39, 25, 16.
- Olympio legatus Gentii regis 44, 23, 3.
- Olympium templum Iovis prope Syracusas 24, 32, 3.
- Olympus mons Galatiae 38, 38, 15.
- Olympus mons Thessaliae 44, 6, 15.
- Onchestus amnis 33, 6, 10.
- Onesimus Pythomis filius Macedo nobilis in senatum introductus 44, 16, 4 ei ager datus dono ib. 7.
- Onomastus Philippi praefectus 39, 34, 2 principes Maronitarum interfici iubet ibid. multorum facinorum Philippo conscius ib. 9 ad regem vocatur 40, 8, 4.
- Onusa Hispaniae oppidum 22, 20, 3.
- Opera publica ab aedilibus ex pecunia multatitia exstructa 10, 23, 12 censoribus pecuniae summa in opera publica decernitur 40, 46, 16.
- Opifices ad militiam excitati 8, 20, 4 captos publicos populi Rom. esse iubet Scipio 26, 47, 2.
- Opillia Vestalis incesti poenas dat 2, 42, 11 viva defoditur P. 2.
- Opima spolia cf. spolia.
- Opimia Vestalis stupri comperta 22, 57, 2 P.
- L. Opimius praetor Fregellanos domat P. 60 cos. ex Scto populum ad arma vocat et C. Gracchum occidit P. 61 reus apud populum absolvitur ibid.
- Q. Opimius cos. Ligures Transalpinos subigit P. 47.
- L. Opimius Pansa quaestor quaestorio capto occisus 10, 32, 9.
- Opis aedes 39, 22, 4.
- Opitergini gens auxiliares Caesaris P. 110.
- L. Opternius Faliscus Bacchanalium conditor et sacerdos 39, 17, 6.
- Vestia Oppia cf. Vestia.
- Oppia lex cf. lex.
- C. Oppius trib. pl. 3, 54, 13.
- L. Oppius trib. pl. 32, 28, 3.
- M. Oppius trib. mil. creatus summae rerum praest cum Sex. Manilio 3, 51, 10.
- Q. Oppius procos. a Mithridate in vincla coniectus P. 78.
- Sp. Oppius Cornicen decemvir 3, 35, 11 Ap. Claudii adiutor Romae manet 3, 41, 10 senatum habet 3, 50, 13 ei dies dicta 3, 58, 7 vitam finit ante iudicium ib. 9 eius bona publicata ib. 10.
- L. Oppius Salinator classi praest 35, 23, 7 aed. pl. fuerat ibid. praetor 35, 24, 6 sortitur Sardiniam 36, 2, 6 ei imperium prorogatum 37, 2, 11.
- Optimates Ti. Gracchum occidunt P. 58.
- Opuntii 28, 6, 12.
- Opus Loecorum ab Attalo capta diripitur 28, 7, 4 ibi seditio orta 32, 32.
- Oraculum Delphicum 1, 56, 5; 5, 15, 3; 22, 57, 5; 29, 10, 6 Dodonae Iovis 8, 24 ad Hieran comen 38, 13.
- Oratores Veientium Romam missi 1, 15, 5 missi ad Delphicum oraculum 5, 15, 3.
- Orbes aenei in sacello Saneus positi 8, 20, 8.
- Orbitanium Caudinorum urbs capta 24, 20, 5.
- Orbius clivus 1, 48, 6.
- Orchomenos Achaëis reddita 23, 5, 5.
- Orcus 9, 40, 9.
- Ordines in civitate a Servio discreti 1, 42, 4 in theatro primum sedibus discernuntur 34, 54, 4 cf. P. 99 in exercitu Romano 8, 8, 4 sub signis quindecim ib. 7 ordinum ductor 7, 41, 4.
- Orestae libertate donati 33, 34, 6 cf. 42, 88.
- Orestis regio 27, 33; 31, 40.
- Oretani rebellantes ab Hannibale opprimuntur 21, 11, 13; 35, 7, 7; 35, 22, 7.
- Oreus Euboeae urbs 28, 5, 18 eius situs ibid. a Platore praefecto traditur Sulpicio 28, 6, 4 eius custodiam Philippus fidelibus committit 28, 8, 3 cf. 31, 40, 10 a L. Apusto expugnata 31, 46, 6 sqq. cf. 33, 34, 10 inde deductum praesidium 34, 51 cf. 44, 13, 11.

aus P. 49.  
um Macedoniae castellum  
L. Apustius 31, 27, 2.  
26, 25, 2.

urbs sita in plano a Phi-  
opprimitur 24, 40, 3; 34, 50,  
le Paulus in Italiam traicit  
7.

as M. Porci Catonis 34,  
quintus liber Originum 45,

28, 8, 12.

us flumen 44, 31, 4.

a 38, 37, 11.

enses Gallorum in Asia civi-  
18, 2.

es Cretenais Persea deserit  
5.

s urbs Hispaniae 28, 3, 2 eius  
b. 3 a L. Scipione expugna-  
13.

Atticae, ubi pro deo vates  
us colitur 45, 27, 10.

a fratre pratruei certamine  
ari superatur de imperio cer-  
3, 21, 6 sqq.

ula Eupoleum maritum vene-  
necat 41, 25, 6 damnatur

ophus loci nomen 31, 36, 6;

a 45, 25, 13.

o Gallorum regulus 38, 19, 2  
tor captiva centurionem oer-  
rim inferentem 38, 24, 2 P.  
9.

Latinorum ab Aequis oppu-  
2, 43, 2 ab Aequis capta, a  
nis recepta 3, 30, 8.

agua 10, 20, 8.

e argentum 34, 10, 5 et 7; 34,  
Oscensis ager 39, 21, 2.

2, 12 ab iis Atellanae acce-  
pid.

us fluvius 31, 39, 5.

ons 42, 54, 10; 44, 13, 2.

rbs in ore Tiberis condita 1,  
2. cf. 2, 34, 3 eo relegati Fi-

as quidam 4, 30, 6 cf. 22, 11,  
23, 3 a Mario direpta P. 79

Iovis aedes 32, 1, 10; 36, 3,  
ae laeus 27, 11, 2.

is populi vacatio militaris 27,  
ei navalis vacationem frustra

rogat 36, 3, 4—6 Ostiensis ager 8,  
12, 2.

T. Otacilius Crassus praetor aedem  
Menti vovet 22, 10, 10 ei traditur  
classis Servilii consulis 22, 31, 6  
eius litterae ad senatum 22, 56, 6  
propraetor litteras mittit ex Sicilia  
23, 21, 2 Mentis aedem dedicat  
duumvir 23, 31, 9 in Siciliam mis-  
sus ut classi praeesset 23, 32, 20 ex  
Africa rediens classem Poenorum  
dissipat 23, 41, 9 cos. dictus ab  
Aniensi tribu 24, 7, 12 de creando  
eo dissuadet Q. Fabius 24, 8, 11  
praetor iterum creatur 24, 9, 4 ei  
classis decreta eadem quam ha-  
buisset 24, 10, 5 in Siciliam mitti-  
tur 24, 11, 8 ei iterum classis man-  
data 24, 44, 4 prorogatur 25, 3, 6  
in Africam transvectus naves oer-  
narias capit et agrum vastat Vti-  
censem 25, 31, 12 frumentum mit-  
tit in tempore Syracusas ib. 14 ei  
Siciliae ora decreta 26, 1, 12  
absens cos. creatus revocata tribu  
repulsam fert 26, 22, 2 eius mors  
nuntiatur ex Sicilia 26, 23, 2 pon-  
tifax fuerat 26, 23, 7 augur 27,  
6, 13.

Ova ad notas curriculum numerandis  
41, 27, 6.

Ovatio sine militibus 3, 10, 4 cum  
multa praeda 26, 21, 6.

Oufentina tribus P. 9 cf. Ventina.

Ovile in Campo 26, 22, 11.

Ovius Paccius sacerdos Samnium  
10, 38, 6.

Oxae insulae 28, 7, 18.

Paccius nobilis Bruttius 27, 15, 3.

Ovius Paccius vd. Paccius.

Pachyni promunturium 24, 35, 3;  
25, 27, 4.

Pachynum 24, 27, 7; 36, 2, 11.

Paculla Annia Campana sacerdos  
Bacchanalium morem mutat 39,  
13, 9.

Pacuvius cf. Calavius et Ninnius.

Padus fluvius 5, 33, 10; 5, 35, 2 pri-  
mum trans Padum exercitus Ro-  
manus ductus P. 20 Padi accolae  
Galli 21, 39, 5 eius vis magna 21,  
47, 5.

Paeligni sv. Peligni impugnati a

- Latinis 7, 38 infeliciter adversus Romanos bellant 9, 41, 4 petentibus foedus datum 9, 45, 18 caedunt Samnites 10, 30, 3 cf. 10, 31, 12 devastantur ab Hannibale 22, 9, 5 cf. 22, 18, 6 voluntarii nomina dant 28, 45, 19 cf. 44, 41, 9; 44, 42, 8 deficiunt P. 72 proelio victi P. 73 recepti P. 76 Paeligna cohors 25, 14, 4; 44, 40, 5.
- Paesones in exercitu Persei 42, 51, 5 ad Axium colunt 45, 29, 7.
- Paenonia 39, 53, 4 postea Emathia dicta 40, 3, 3 praeter Axium amnem 45, 29, 8 eam frustra repetunt Dardani 45, 29, 12.
- Paestani pateras aureas Romam ferunt 22, 36, 7.
- Paestum 8, 17, 9; 26, 39, 5 in officio manet 27, 10, 7.
- Palaepharsalus Thessaliae urbs a Philippo vastata 32, 13, 9 cf. 44, 1, 5.
- Palaepolis prope Neapolim sita 8, 22, 5 a Romanis obsessa 8, 23, 10 deducta 8, 26, 6.
- Palaepolitani a Cumis oriundi 8, 22, 5 cum iis bellum geritur ib. 8.
- Palatina tribus, in ea libertini P. 20.
- Palatium mons unde dictus 1, 5 eum Romulus ad inaugurandum capit 1, 6, 4 munit 1, 7, 3 vetus Palatii porta 1, 12, 3 cf. 8, 19, 4; 29, 14, 3; 29, 37, 2; 30, 38, 9.
- Palenses 38, 28, 6.
- Palinurus 37, 11, 6.
- Palla picta cum amiculo purpureo dono missa Cleopatrae 27, 4, 10.
- Pallantium urbs Arcadica 1, 5.
- Pallene 31, 45, 15 fertilis terra 45, 30, 4.
- Pallenensis ager 44, 10, 11; 44, 11.
- Pallori fanum vovet Tullius Hostilius 1, 27, 7.
- Palmae primum victoribus datae 10, 47, 3.
- Palpud loci nomen F. 41.
- Paludamentum ab Horatia Curiatio sponso factum 1, 26, 2 paludamenta sub iugum ituris detracta 9, 5, 13.
- Paludati ab urbe proficiscuntur consules 31, 14; 36, 3, 14 paludati lictores 41, 10, 5.
- Palumbinum oppidum captum 10, 45, 9.
- Pamphilidas praefectus Rhodius 37, 22, 3; 37, 23, 8; 37, 25, 3.
- Pamphylia 38, 15, 6; 38, 39, 17.
- Pamphylii coronam auream Iovi ferunt Romam 44, 14, 3.
- Pamphylus sinus 37, 23, 3 Pamphylum mare 38, 13, 11.
- Pan Lycaeus a Romanis Inuus vocatur 1, 5, 2 eius veneratio ibid.
- Panaetolium concilium Aetolorum 31, 29; 35, 32, 7.
- Pandosia urbs Epiri 8, 24, 3.
- Pandosia urbs Italiae 8, 24, 5 in dicionem venit 29, 38.
- Panhormus vd. Panormus.
- Panis de Capitolio in hostium stationes iactatus 5, 48, 4.
- Pannonii ab Octaviano subacti P. 131 a Ti. Nerone P. 141.
- Panormus sv. Panhormus Siciliae 24, 36, 4; 29, 1, 14.
- Panormus Samiae terrae 37, 10, 6.
- C. Pansa cf. Vibius.
- Pantaleon Aetoliae princeps 42, 15, 8 Eumenem ab insidiatoribus prostratum tuetur ib. 10.
- Pantauchus amicus legatusque Persei 42, 39, 7 a Gentio obsides accipit 44, 23, 2 eum in Romanos stimulat 44, 27, 11 Gentii lembos ducit 44, 30, 14 Paulo se dedit 44, 45, 2.
- Paphlagonia 1, 1, 2.
- Papinus mons 45, 12, 11.
- Papiria tribus 8, 37, 12 lex 8, 17, 12 rogatio P. 59.
- Papiriana saevitia 10, 3, 8.
- L. Papirius trib. m. c. p. 6, 22.
- L. Papirius trib. m. c. p. 6, 38, 2.
- L. Papirius praetor legem fert de Acerranis 8, 17, 12.
- L. Papirius faenerator 8, 28, 2 eum in debitorem adolescentem libido et crudelitas ib. 2—4 P.
- M. Papirius mortem expetens Galorum iram in se concitat 4, 41, 9.
- M. Papirius quinquevir mensarum 7, 21, 6.
- P. Papirius trib. m. c. p. 6, 27, 2.
- Sp. Papirius trib. m. c. p. 6, 22.
- Sp. Papirius consuli renuntiat an-

- bigi de auspicio 10, 40, 9 donatur 10, 44, 3.
- f. Papirius Atratinus cos. 4, 52, 4.
- Papirius Carbo cos. a Cimbris fusus fugatusque P. 63.
- l. Papirius Carbo praetor sortitur Sardiniam 44, 17, 10 idem praetor peregrinus Romae manere iubetur 45, 12, 13.
- l. Papirius Carbo trib. pl. rogationem fert, ut eundem quoties vellet plebi liceret tribunum creare P. 59 triumphat agro dividendo ibid.
- m. Papirius Carbo bello civili exercitum praestitit P. 79 in biennium se consullem creat P. 83 Cinna interfecto solus consulatum gerit ibid. efficit, ut Syllae postulatam recusetur P. 84 Sciti auctor, quo omnes exercitus dimitti iubetur ibid. ter victus a Sylla et expulsus Italia P. 88 occisus a Pompeio P. 89 cf. F. 18 l.
- i. Papirius Crassus trib. m. c. p. 6, 78.
- l. Papirius Crassus cos. 4, 21.
- l. Papirius Crassus cos. 4, 30.
- l. Papirius Crassus praetor 8, 12, 2 dictator dictus ibid. adversus Antiatas missus ib. 3 cos. 8, 16 iterum 8, 19 praefectus urbis 8, 36.
- l. Papirius Crassus cos. 4, 12.
- l. Papirius Crassus dictator 8, 17, 6.
- l. Papirius Cursor trib. m. c. p. 6, 5 iterum 6, 11.
- l. Papirius Cursor mag. equit. 8, 12, 2 dictator 8, 29, 9 P. longe clarissimus bello ea tempestate ibid. Romam reddit ad auspicia repetenda ib. 2 in Samnium proficiscitur 8, 30 contra eius edictum mag. equit. Q. Fabius cum hoste configit ib. 4 reversus contione advocata eum citat 8, 32, 2 Romam fugientem sequitur 8, 33, 5 P. minis invictus precibus tandem populi donat magistrum 8, 35, 5 P. ab eo alienati militum animi ib. 12 comitate eos reconciliat 8, 36, 7 Samnites vincit ib. 11 triumphat 8, 37 cos. 9, 7, 15 fundit Samnites 9, 14 P. Luceriam recipit cum sexcentis obsidibus Romanis 9, 15, 7 P. Samnites sub iugum mittit 9, 15, 7 P. cf. Livii dubitationem ib. 8—10 ei continuatur consulatus secundum quosdam 9, 15, 11 Satricum capit 9, 16, 9 triumphat ib. 11 eius laudes ib. 12—19 cos. quintum 9, 28, 2 dictator 9, 38, 14 fuis Samnitibus triumphat 9, 40, 15 cf. 10, 9, 11; 22, 14, 12.
- L. Papirius Cursor (cf. 10, 9, 11) cos. insignis 10, 38 Duroniam expugnat 10, 39, 4 contione advocata milites accendit ib. 11—17 pullarium mendacem in prima acie collocat 10, 40, 12 Samnites atroci proelio fundit 10, 41 P. Iovi victori pocillum mulsi, priusquam temetum bibat, vovet 10, 42, 7 triumphat 10, 46, 2 Saepinum capit 10, 45, 13 praetor 10, 47, 5.
- C. Papirius Maso 21, 25, 4.
- C. Papirius C. F. Masso pontifex moritur 25, 2.
- C. Papirius L. F. Masso decemvir sacrorum moritur 25, 2.
- L. Papirius Maso praetor 41, 14, 5 sortitur urbanam provinciam 41, 15, 5.
- L. Papirius Mugilanus cos. 4, 7, 10 censor 4, 8, 7.
- L. Papirius Mugilanus cos. 4, 30, 12.
- L. Papirius Mugilanus trib. m. c. p. 4, 42, 2 interrex castigat oratione populum 4, 43, 9.
- L. Papirius Mugilanus cos. 8, 23, 17.
- M. Papirius Mugilanus trib. m. c. p. 4, 45, 5 iterum 4, 47, 8.
- C. Papirius Turdus trib. pl. 41, 6, 2; 41, 7, 5.
- Papius Brutulus nobilis Samnis belli auctor 8, 39, 12 devictis Samnitibus morte voluntaria defungitur ib. 14.
- Papius Mutilus proscripuit, cum ab uxore domo non reciperetur, se ipse transfodit P. 89.
- Parachelois 39, 26, 2.
- Parastrymonia (vg. Parstrymonia) 42, 51, 5.
- Parens patriae Caesar appellatus P. 116.
- Parii 31, 31, 4.
- Parilia 40, 2.
- Parma colonia deducta 39, 55, 6 P.
- Parmae velitum Romanorum breviores quam equestres 26, 4, 4 cf. 31, 35, 6 tripedales 38, 21, 13.

- Parmati nova cohors Volscorum** 4, 39.  
**Parmenio Rhodum missus a Perseo** 44, 23, 4.  
**Parnasus** 42, 16.  
**Paroreia Thraciae** 39, 27, 10; 42, 51, 5.  
**Paros insula** 31, 15, 8.  
**Parstrymonia** vd. **Parastrymonia**.  
**Parthenius mons** 34, 26, 9.  
**Parthi** 9, 18, 6 eorum rex **Phraates bellum gerit cum Antiocho** P. 59 amicitiam populi Romani petunt P. 70 iis bellum infert M. Crassus P. 106 eum vincunt et in colloquio interimunt ibid. caesi a C. Cassio P. 108 Labieno duce Syriam invadunt P. 127 a Ventidio repulsi ibid. iterum victi P. 128 infelix in eos expeditio M. Antonii P. 130 cum iis pax facta P. 141 cf. F. 51 x; F. 53 dd.  
**Parthini gens** 29, 12, 3 Romanorum fiunt ib. 13. **Pleurato** dati 33, 34, 11 Romanis obsides dant 43, 21, 3 auxilia mittunt 44, 30, 13.  
**Passaro Molossidis urbs recepta** 45, 26, 5—9.  
**Pastor Epirota consuli viam demonstrat ad castra Philippi** 32, 11. **pastorum coniurationes** 39, 41, 6 **pastorum convenarumque plebs primi Romani** 2, 1, 4.  
**Patara** 33, 41, 5 caput Lyciae 37, 15, 6 frustra a Livio temptatur 37, 16, 4 cf. 37, 17, 10; 38, 39, 2.  
**Patavium** 10, 2, 9; F. 33.  
**Patavini Graecos caedunt** 10, 2, 11 **rostra spoliisque Laconum in aede Iunonis fiunt** ib. 14 inde **sollemne mansit certamen navale** ib. 15 intestino bello exardescunt 41, 27, 3.  
**Patella** 26, 36, 6.  
**Patris qui sella curuli sedit, dum vivit, filius neque tribunus neque aedilis pl. fieri potest** 30, 19, 9 cf. 27, 21, 10.  
**Patres senatores ab honore appellati** 1, 8, 7 **patres auctores fiunt regis, quem populus inssit** 1, 17, 10; 1, 22; 1, 32 cf. 6, 42, 10 et 14 ut ante initum suffragium auctores fierent legum centuriatis comitiis ferendarum, lex Publilia 8, 12, 15 **patres conscripti unde dicti** 2, 1, 11 **minorum gentium patres** 1, 35, 6; 1, 47, 7 **patrum iuniores** 3, 14, 2; 3, 65, 7 **patrum progenies patricii** 1, 8, 7 cf. **senatores et senatus**.  
**Pater patratus quomodo et cur fiat** 1, 24, 6.  
**Paterae tres aureae cum titulo Camilli nominis in Iovis cella positae** 6, 4, 3 **aureae ad Cereris positae** 10, 23, 13 a Neapolitanis dono feruntur Romanis 22, 32, 4 a Paeto 22, 36, 9 **patera dono missa Syphaci** 27, 4, 8 **Masinissae data** 30, 15, 11 **ducentae septuaginta ex Carthagine Nova capta ad Scipionem relatae** 26, 47, 7.  
**Patrae** 35, 26, 9 Achaiae urbs 36, 21, 5.  
**Patricii progenies patrum appellati** 1, 8, 7 **patriciorum agri intacti servantur a Coriolano** 2, 39, 6 **interregem creant** 4, 7, 7 **prohibentur a tribunis coire ad prodendum interregem** 4, 43, 8 **iis plebe magistratus non patent** 4, 25, 11 **patricii consularesque duo tribuni cooptantur** 3, 65 eorum certamen cum plebe de consulatu 4, 1 sqq.; 6, 34 sqq. **duo patricii consules post legem Liciniam** 7, 18, 10; 7, 19, 6; 7, 22, 2 **tribuni m. c. p. omnes patricii** 4, 25, 2 et 5 **patricii praetoram et aedilitatem pro concessa plebi altero consulatu sibi sumunt** 7, 1 de sacerdotiis cum plebe contendunt 10, 6 sqq. **ne quis patricius in arce aut Capitolio habitaret, lege cautum** 6, 20, 13 **Pudicitia patricia** 10, 23, 8.  
**Patrimi matrimique ad sacrificium adhibiti** 37, 3, 6.  
**Patrocles Antigonenensis Persei praefectus** 45, 58, 8.  
**Patroni Antiatiibus dati** 9, 20, 10 **patronos nominare iubentur Hispani** 43, 2, 4.  
**Paupertati et parsimoniae honoris habitus apud Romanos Praef. 11.**  
**Pausanias Epirotarum praetor** 33, 10, 2.  
**Pausanias Phaeacorum princeps** 35, 9, 5.

- tratus Rhodiorum praetor 33,  
praefectus navium eorum 36,  
37, 9, 5 a Polyxenida de-  
37, 10, 8 impigre pugnans oc-  
it 37, 11, 11 eius auctoritas  
8.  
fanum vovet Tullus Hosti-  
27, 7.  
audina non foedere, sed per  
ionem facta 9, 5, 2 pax ser-  
bus gravior quam liberis bel-  
0, 16, 5.  
rii ab aedilibus damnati 10,  
; 10, 47, 4; 33, 42, 10 multi  
ati 35, 10, 12.  
ia captiva in aedificationem  
li Iovis seposita 1, 53, 3 pu-  
1, 56 ex pecunia multatitia  
factae 10, 31, 9; 10, 33, 9  
acti 10, 23, 13 de incerta pe-  
ludi voti 31, 9, 10 ex aerario  
egesta a scribis viatoribusque  
9, 8 privata pecunia respu-  
administratur 23, 49, 3; 24,  
sq.; 26, 36, 11 pupillaris et  
rum in aerario deposita 24,  
ad ver sacrum adhibitum qua  
fuerit 34, 44, 3 pecora hosti-  
fraudem obiecta 2, 50, 4;  
2 Maesuliis pecunia sunt  
8.  
in civitatem accepti 8, 14, 3.  
lanius princeps primus cen-  
signum trans vallum hostium  
tum ipse sequitur 25, 14, 7  
ur ib. 13.  
33, 30, 3.  
m quinque fere milia legio-  
fficiunt 8, 8, 14 pedites quan-  
triumphis acciperint 34, 46,  
40, 13 pedites merent notati  
coribus 24, 18, 9.  
Romanis a Coriolano adem-  
2, 39, 4; 7, 12, 8 impugnatur  
anis 8, 12, 6 capitur 8, 13, 7.  
nes Macedonum gens 45,  
nia 26, 25, 3; 31, 28, 5 quar-  
gonis Macedoniae caput 45,  
i cf. Paeligni.  
Dassaretiorum urbs capta  
4.
- Pella 26, 25; 37, 7, 11 ibi vetus re-  
gia Macedonum 42, 51 ibi gaza  
regia 44, 10 cf. 44, 42, 4 dedita L.  
Paulo 44, 45, 5 eius situs 44, 46, 4  
caput tertiae regionis Macedoniae  
45, 29, 9.  
Pellene 33, 15, 14.  
Pellenensis ager a Macedonibus va-  
statur 33, 14, 7.  
Pelles detractae scutis nutrimento  
sunt obsessis 23, 19, 13 P. cf. 23,  
30, 3 sub pellibus milites durant  
ante Veios 5, 2, 7.  
Pellinaeum 36, 10, 5 a Romanis op-  
pugnatur 36, 13, 7 expugnatur 36,  
14, 3.  
Pelliti Sardi 23, 40, 3.  
Peloponnesus 1, 7, 8 inde profugus  
Euander ibid. eius civitates legati  
Romani adeunt 42, 37, 7.  
Pelops Lacedaemoniorum rex 34, 32.  
Pelta caetrae similis 28, 5, 11.  
Peltastae 28, 5, 11 ita caetrati vo-  
cantur 31, 36.  
Pelvis aurea facta Iunoni 27, 37, 10.  
Pelusiacum ostium 45, 11, 11.  
Pelusium 44, 19, 9 claustra Aegypti  
retinet Antiochus 45, 11, 4 et 11.  
Penatium deum aedes 45, 16, 5.  
Penestae 43, 20, 4 obsides dant Ro-  
manis 43, 21, 2 cf. 43, 23, 7 auxilio  
sunt Perseo 44, 11, 7.  
Penestia 43, 19, 2.  
Penetrabile aedis Vestae 26, 27, 14  
urbis Cyzici prytaneum 41, 20, 7.  
Peneus amnis 32, 15, 8; 42, 38, 10;  
42, 55, 6; 44, 6, 9; 45, 29, 8.  
Pentri Samnites 9, 31, 4 in fide ma-  
nent 22, 61, 11.  
Peparethos praesidium Philippi ac-  
cipit contra Attalum 28, 5, 10 a  
Philippo diruta 31, 28, 6.  
Peraea regio continentis adversus  
insulam 32, 33, 6 cf. 32, 34, 8 eam  
Rhodii a Philippo vindicant 33, 13  
cf. 37, 22, 8.  
Peraea Mitylenaea colonia 37, 21, 5.  
Perduellionis lex 1, 26, 6 ea damna-  
tus Sp. Cassius 2, 41, 11 P. de per-  
duellione anquirunt duumvir ibid.;  
6, 20, 12 cf. 26, 3, 9; 43, 16, 11.  
Perduellis idem qui hostis 45, 16, 7.  
Perfugae quibus supplicii affecti  
sint 24, 20, 6; 24, 45, 2; 30, 43, 13.

Perga urbs 38, 37, 9.

Pergamus 29, 11, 7; 31, 46, 4 ibi regia Eumenis 35, 13, 6 oppugnata a Seleuco 37, 18, 3 ager urbis vastatur 37, 19, 7 obsidione exempta 37, 21, 4 capta a Fimbria P. 83.

Perinthus urbs 32, 83, 7; 33, 30, 3.

M. Perperna legatus a Gentio in custodiam coniectus 44, 27, 11 a L. Anicio liberatus 44, 32 Romam missus ib. 4.

M. Perperna Aristonicum victum in deditionem accipit P. 59.

M. Perperna Sertorii legatus a Metello victus P. 92 unus de Sertorii percussoribus P. 96 ad eum imperium tralatum ibid. a Pompeio victus interficitur ibid. cf. F. 19.

Perranthes tumulus ad Ambraciam 38, 4.

Perrhaebi liberi pronuntiantur 33, 34, 6 queruntur de Philippo 39, 24, 6 cf. 39, 25 eos Philippus arguit 39, 26 obaerati 42, 5, 7; 42, 53, 6.

Perrhaebia 33, 41, 6; 32, 15, 8; 36, 10, 5 partim a Philippo recepta 36, 33, 7 cf. 42, 13, 9; 42, 36, 4; 42, 67, 7.

Persae 9, 18, 3; 35, 17, 7; 36, 16, 7.

Perseis urbs condita 39, 53, 16.

Perseus a Philippo ad fauces Thesaliae relictus 26, 25, 5.

Perseus Philippi filius puer admodum mittitur ad angustias Pelagoniae obsidendas 31, 28, 5 Amphilochos oppugnat 38, 5, 10 paelice ortus Demetrio fratri invidet 39, 53, 3—5 patrem ad odium Romanorum et Demetrii incendit 40, 5, 6 sqq. a fratre ludicro victus 40, 6, 7 eum apud patrem insimulat 40, 8 P. cf. 40, 9 ex fratre omnia arcana elicere studet 40, 21, 10 fictis litteris Demetrium apud patrem accusat 40, 24 invito patre regnum invadit 40, 57 P. Antigonom interfici iubet 40, 58, 9 legatos Romam mittit 41, 19, 5 Carthaginem 41, 22, 2 P. Dolopas subigit ib. 4 Delphos escendit ib. 5 Achaeos sibi conciliare studet ib. 8—41, 23 eius legati non admissi 41, 24, 20 Romanis suspectus 42, 2 bellum molitur 42, 5 multis caedibus infa-

mis ib. 4 sqq. eius apparatus Eumenes Romam deferat 42, 11 P. Seleuci filiam uxorem duxerat 42, 12, 3 Prusiae sororem dederat ibid. cum Boeotis foederibus iunctus ib. 5 eius facinora enumerat Eumenes 42, 13, 6 eius legati in senatu 42, 14, 2 Euandrum subornat ad caedem Eumenis 42, 15, 3 a Rammio Brundisino petit, ut duces Romanos hospites veneno tollat 42, 17, 5 legatis Rom. quid responderit 42, 25, 3 sqq. eius legationes ad reges 42, 26, 8 de bello cum eo rogato Romae lata 42, 30, 10 legatos Romam mittit 42, 36 ad colloquium cum Q. Marcio hospite venit 42, 39 respondet ei 42, 41 indutiis imperatis legatos Romam mittit 42, 43 ad Rhodios et Boeotos mittit 42, 46 eius legatis Italia interdicitur 42, 48, 3 consilium habet 42, 50 castra ponit ad Citium 42, 51, 3 eius copiae et praefecti ib. 3—11 eius filii duo 42, 52, 5 milites hortatur 42, 52, 6 nonnulla oppida capit 42, 53, 5 sqq. leve proelium committit 42, 57 equestri proelio victor 42, 59 P. legatos de pace mittit 42, 62, 9 Romanos agros demetentes vexat 42, 64 sqq. in Macedoniam se recipit 42, 67 Illyris bellum infert 43, 18, 3 complura castella capit 43, 19 legatos ad Gentium mittit ib. 13 in Macedoniam redit 43, 20, 4 in Aetoliam ducit 43, 21, 5 Aperantiam recipit 43, 22, 11 omnis saltus insidet 44, 2, 9 cum hoste confligit 44, 4 sqq. trepidans adventu hostis 44, 6 Pydnam refugit ib. 17 prope Dinum castra ponit 44, 8, 5 pacta pecunia Gentium sibi adiungit 44, 23, 3 ad Rhodios mittit 44, 23, 9 ad Eumenum et Antiochum 44, 24 quae commoda per avaritiam dimiserit 44, 25—27 P. eius legatis benigne responsum a Rhodiis 44, 29, 7 in magno terrore ob Aemilii adventum 44, 32, 5 Elpei ripam munit ib. 10 in alveo proelium committit 44, 35, 16 pugna ad Pydnam vincitur 44, 41—42 ipse princeps fugae 44, 42, 2 eius fuga narratur

- 44, 42, 2 eius fuga narratur 44, 43, 1—8 Amphipolim venit 44, 45 inde oratores mittit ad Paulum ibid. Samothracen traicit 44, 45, 15 litteras mittit ad consulem regio nomine 45, 4, 2 regiam dignitatem omni vi amplexus frustra de pace agit ib. 7 Euandrum Cretensem interfici iubet, ne Samothracum iram in se convertat 45, 5, 10 fugam molitur 45, 6, 2 deceptus ab Oronde se filiumque Cn. Octavio dedit ib. 10 (ab Aemilio Paulo captus P. 45) ad consulem deductus 45, 6, 12 nullo comite castra ingreditur 45, 7, 4 eum Paulus percontatur, cur bellum suscepit 45, 8 quando a senatu rex sit appellatus 45, 9, 3 cf. 45, 27, 7 redeunti Paulo solutioribus vinclis obviam it 45, 28, 9 cum maiore filio A. Postumio missus in custodiam ib. 11 eius filia cum filio minore liberaliter habita ibid. in triumpho (cum tribus filiis P. 45) ductus 45, 40, 6 cum Alexandro filio in custodiam Albam ductus 45, 42, 4.
- C. Persius Tarentinos frumentatorem opprimit 26, 39, 21.
- Perusia urbs 9, 37, 11 indutias impetrat ib. 12 deficit 9, 40, 18 oppugnata deditur ib. 19 diruta ab Octavio P. 126.
- Perusini rebellantes caeduntur 10, 30, 2 auctores defectionis 10, 31 occiduntur ib. 3 pacem petunt 10, 37, 4 Perusina cohors in exercitu Romano 23, 17, 11 abietes pollicentur in classem Romanam 28, 45, 18.
- Pessinus urbs 29, 10, 5; 38, 18, 9.
- Pestilentia Romae 1, 31, 5; 3, 6, 5; 3, 32, 2; 4, 20, 2 et 6; 4, 25, 3, 4, 52, 3; 5, 13, 4; 5, 31, 5; 6, 20, 15; 7, 1, 8; 7, 2 P.; 7, 27; 10, 31, 8; 10, 47, 6; P. 11; 27, 23, 7; 38, 44, 7; 40, 19, 3 in exercitiis 28, 46, 15 ob pestilentiam supplicatio per totam Italiam 40, 19, 3 tertium iam annum Italiam vastabat 40, 36, 14 prodigii loco habita 40, 37, 2; 40, 42, 6; 41, 21, 5 Syracusis 25, 26, 7 in Africa ab ingenti lucustarum multitudine P. 60 cf. F. 12.
- Petelia a Poenis expugnata 23, 30; 27, 26, 5.
- Petelini soli ex Bruttis in fide Romana manent 23, 20, 4 auxilium non impetrant ib. 6.
- Petelinus lucus 6, 20, 11 ibi populi concilium ibid. cf. 7, 41, 3.
- Petillia rogatio 38, 54, 3.
- L. Petillius scriba in agro suo duas arcas lapideas invenit Numae osium alteram, alteram librorum 40, 29, 3 P.
- L. Petillius legatus a Gentio rege in vincla coniectus 44, 27, 11 liberatus 44, 32.
- Q. Petillii duo tribuni pl. diem dicunt P. Scipioni Africano 38, 50, 5 a contione relictis 38, 51, 12 in senatu probis vexati 38, 53, 7 cf. 38, 54, 2 rogationem promulgant adversus Scipiones ibid. cf. 38, 56, 2.
- Q. Petillius Spurius praetor urbanus 40, 18, 3 liberos Numae inventos legi non oportere ius iurandum dare paratum se dicit 40, 29, 12 P. eos. 41, 14, 4 in hostiae iocinere caput non invenit ib. 7 cf. 41, 15, 4 ei Ligures provincia evenit ibid. adversis auspiciis hostem aggressus cadit 41, 18, 11.
- Petitarus amnis 43, 22, 8.
- Petra in Pieria 39, 26; 44, 32, 9; 45, 41, 4.
- Petra Maedicae urbs a Philippo capta 40, 22, 12.
- M. Petreius Pompei legatus Caesari se dedit P. 110 cf. 113 Iubam seque ipse interficit P. 114.
- Phacium Thessaliae oppidum vastatum a Philippo 32, 13, 9 cf. 36, 13, 3.
- Phacus 44, 6, 2; 44, 10, 2 arx Pellae 44, 46, 6 ibi gaza regia ib. 8.
- Phaeca Thessaliae urbs 31, 41, 9; 32, 14.
- Phaeneas princeps Aetolorum 32, 32, 11 et 16 cf. 32, 33, 8; 32, 34, 2 ex oculis laborabat ib. 3 dux Aetolorum in exercitu Romano 33, 3, 9 eius sententia de Philippo 33, 12, 12 Thebas affectat 33, 13, 7 praetor Aetolorum 35, 44 cum Thonante de ratione belli dissentit 35, 45, 2 princeps legationis ad consu-



- lem 36, 28 cf. 36, 35, 3 legatus ad M. Fulvium 38, 8.  
 Phaestum in Thessalia 36, 13, 3.  
 Phalangitae in exercitu Antiochi 37, 40 Persei 42, 51, 3.  
 Phalanna urbs 42, 54, 6 Phalan-naeus ager 42, 65.  
 Phalanx Macedonica 8, 8, 3; 32, 17, 11 eam laudibus effert Philippus 33, 4, 3 robur Macedonici exercitus 33, 8, 7 gravis et immobilis 33, 9, 10 qua ratione turbari possit 44, 41, 6—9.  
 Phalara in sinu Maliaco 27, 30, 3; 35, 43, 8.  
 Phalarica missile telum 21, 8, 10 cf. falarica 34, 14, 11.  
 Phaleriae a nobilibus depositae in luctu 9, 46, 12 phaleris donantur equites 39, 31, 17.  
 Phalerati equi dono missi Masinissae 30, 17, 13 cf. 43, 5, 8.  
 Phaloria Thessaliae urbs a Flaminio capta 32, 15, 2 direpta et incensa ib. 4 cf. 36, 13, 6; 39, 25, 3.  
 Phameas Himilco, praefectus equitum Poenorum, ad Scipionem transit P. 50.  
 Phanae portus Chiorum 36, 43, 11 Chii promunturium 44, 28, 7; 45, 10.  
 Phanota Epiri castellum 43, 21, 4 deditum 45, 26, 3.  
 Phanotea Phocidis capta 32, 18, 6.  
 Pharae in Laconica 35, 30, 9.  
 Pharnaces rex 40, 2, 6.  
 Pharnaces Mithridati patri bellum infert P. 102 Domitium vincit P. 112 a Caesare victus P. 113.  
 Pharsalia P. 111 ibi victus Pompeius ibid.  
 Pharsalus 32, 33, 16 Aetolis redditur 33, 13, 6 cf. 33, 34, 7; 36, 10, 9; 36, 14, 11.  
 Phaselis urbs 37, 22, 5 ubi sita 37, 23.  
 Pheueus urbs 28, 7, 16.  
 Pherae Thessaliae urbs Philippum excludit 32, 13, 9; 33, 6, 2 Antiocho deditur 36, 9, 12 Romanis 36, 14, 11 ager a Perseo vastatur 42, 56, 8.  
 Pheraei Antiocho resistunt 36, 9, 5 se dedunt ib. 12.  
 Pherinium castellum 32, 14, 3.  
 Phila urbs 42, 67, 2; 44, 2, 12; 44, 8.  
 Philadelphus Antonii ex Cleopatra filius P. 132.  
 Phileas Tarentinus cum per speciem legationis Romae esset, ob-sides Thurinos sollicitat 25, 7, 13 cum iis fugiens deprehenditur et de saxo deicitur ib. 14.  
 Philemenus Tarentinus coniurationis pro Hannibale factae princeps 25, 8, 3 simulans venatum se ire ad Hannibalem com meat ib. 4 sqq. vigilibus obtruncatis portam Hannibali aperit 25, 9, 15 eius mors dubia 27, 16, 3.  
 Philetaerus frater Eumenis 42, 55, 7.  
 Philippei nummi aurei 37, 59, 4.  
 Philippi urbs P. 124 ibi pugna ibid.  
 Philippopolis Thessaliae 39, 25, 3.  
 Philippopolis Thraciae a Philippo capta 39, 53, 13.  
 Philippus Macedonum rex Demetrium Pharium receperat 22, 33, 3 ad eum missi legati Romanorum deposcentes illum ibid. legatos mittit ad Hannibalem 23, 33, 4 foedus iungit cum eo ib. 9 P. ignarus icti iam foederis iterum legatos mittit 23, 33, 2 bellum movet 24, 40 ad Apolloniam nocte oppressus a Q. Naevio in Macedoniam refugit ib. 17 P. ad eum mittunt Syracusani 25, 23, 8 contra eum Aetoli bellum gerere incipiunt cum Romanis 26, 24, 15 eius expeditio in Illyricum et Maediam 26, 25 Aetolos oppugnare parat 27, 15, 7 Achaeis opem fert 27, 29, 9 Aetolos bis vincit 27, 30, 2 Chalcidem praesidio firmat ib. 8 Argis Heraea sollempnia peragit et Aegii concilium celebrat ib. 9 Aetolos indignatus concilium dimittit 27, 30, 15 Romanos repellit 27, 31, 2 eius libido et licentia ib. 5 ab Eleis Romanisque pulsus magnam praedam facit 27, 32 in Thessalam redit ib. 11 Demetriadem descendit 28, 5, 2 ab eo auxilium petunt socii 28, 4, 4 agrum Heracleensem vastat ib. 15 mittit qui ignes ede-rent altis locis ib. 16 Attalo super-venit Opuntem vastanti 28, 7, 6 Thronium capit ib. 12 Machani-

dam petit ib. 15 eius celeritas ib. 3  
 escensione facta ad Eruthras do-  
 mum redit 28, 8 ab eo auxilium pe-  
 tunt Carthaginienses 29, 3, 4 Ae-  
 tolos ad pacem subigit paciscen-  
 dam 29, 12 Apolloniam contendit  
 ib. 5 in Epirum se confert ad pa-  
 cem Romanam componendam ib.  
 10 pacis eius condiciones ib. 13 ad  
 eum legati a senatu missi, quod  
 foedus ruperit 30, 26, 4 eius legati  
 Romae 30, 40, 4 in senatu 30, 42, 2  
 triste responsum ferunt ib. 7 ei  
 bellum indicitur 31, 8, 4 Abydum  
 oppugnat 31, 14, 4 cum Antiocho  
 coniunctus ib. 5 quare Atheniensi-  
 bus bellum intulerit 31, 14, 6 P.  
 Thraciae aliquot urbes capit 31,  
 16, 4 Abydum obsidione claudit  
 31, 17 urbem recipit 31, 18, 8 P.  
 quid M. Aemilio questo regis iniu-  
 rias responderit 31, 18, 3 Chalci-  
 dis ultionem petens Athenas ducit  
 31, 24, 3 quidquid sancti amoenive  
 circa urbem erat, incendit ib. 18  
 Achaeorum contioni supervenit 31,  
 25, 2 eos frustra ad partes suas  
 trahere studet ib. 6 frustra tem-  
 ptatis Eleusinae et Athenis templa  
 diruit 31, 26 Sciathum et Pepare-  
 thum diruit 31, 28, 6 Persea ad an-  
 gustias Pelagoniae mittit ib. 5 le-  
 gatos ad Aetolos mittit ib. 6 bellum  
 parat 31, 33 equites interfectos  
 sepelit 31, 34 Romana castra ad-  
 miratur ib. 9 levibus proeliis victus  
 31, 35—36 frumentatores prospere  
 aggreditur ib. 7 intemperantius  
 secutus repellitur 31, 37, 6 consuli  
 viam frustra intercludit 31, 39, 7  
 eum avertunt alia bella 31, 40, 7  
 Aetolos oppressos fundit fugatque  
 31, 41, 10sq. adversus eum roga-  
 tiones Athenis latae 31, 44, 4 fru-  
 stra obsidet Thaumacos 32, 4 ma-  
 gna cura bellum apparat 32, 5 ad  
 Aoum castra munit ib. 10 de pace  
 agit cum Flaminio 32, 10, 2 a  
 consule circumventus fugit 32, 11  
 et 12 P. eius fuga 32, 13 intra  
 Tempe stativa ponit 32, 15, 9 eius  
 nomen Argis addebatur deorum  
 nominibus in praetoribus creandis  
 32, 25, 2 ei favent Argivi ib. 4

Achaei ab eo deficiunt ib. 11 eius  
 colloquium cum consule 32, 32, 9—  
 36, 10 natura dicacior quam regem  
 decet 32, 34, 3 indutias bimestres  
 impetrat 32, 36, 8 eius legati re in-  
 fecta Roma redeunt 32, 37, 5 Na-  
 bidi Argos velut fiduciarum dat  
 32, 38, 2 dilectum per omnia op-  
 pida habet in magna inopia iunio-  
 rum 33, 3, 2 adhortatur suos ib.  
 11sq. levi proelio fusus Scotusam  
 petit 33, 6, 8 ad Cynoscephalas  
 victus 33, 7—10 P. commentarios  
 suos comburi iubet 33, 11 obsides  
 et pecuniam dat, legatos Romam  
 mittit 33, 13, 14 Dardanos repellit  
 33, 19, 3 eius legati Romae 33, 24,  
 5 quibus condicionibus ei pax data  
 sit 33, 30 pollicetur legatos Ro-  
 mam missurum 33, 35, 8 auxilia  
 mittit Quinctio 34, 26, 10 ad eum  
 Aetoli mittunt de bello Romano  
 35, 12, 6 P. cf. 35, 18, 6 eius legatis  
 responsum gratum eum facturum,  
 si consuli non deesset 36, 4, 4 ira-  
 tus Antiocho 36, 8, 5 cum praetore  
 in Thessaliam descendit 36, 13, 2  
 Philippum Megalopolitanum per  
 ludibrium fratrem appellat 36, 14,  
 4 Athamaniam in dicionem accipit  
 ib. 9 excusat quod morbo im-  
 peditus bello non interfuerit 36, 25  
 Lamiam oppugnat ibid. Nican-  
 drum Aetolum comiter excipit 36,  
 29, 6 Demetriadem recipit 36, 33,  
 3 ne nimis crescat timet Quinctius  
 36, 34, 9 donum in Capitolium mit-  
 tit 36, 35, 12 ei filius redditus ib.  
 13 commeatus benigne praebet  
 exercitui Rom. 37, 7, 13 eius dexte-  
 ritas humanitasque ib. 15 in Atha-  
 maniam frustra ducit 38, 2 in se-  
 natu de Aetolis queritur 38, 10, 3  
 rumor eum Thraces adversus Ro-  
 manos sollicitavisse 38, 40, 8 una  
 eum res maxime angit, quod ei ius  
 saevendi in Macedones seditiosos  
 ademptum est 39, 23, 6 vectigalia  
 regni auget 39, 24 legatos mittit  
 ad purganda crimina Romam ib.  
 10 ab iis se defendit apud legatos  
 Rom. 39, 26 elatus ira nondum  
 omnium dierum solem occidis-  
 se exclamat ib. 9 iubetur praesidia

- ex urbibus aliquot deducere ib. 14 de criminibus Maronitarum et Eumenis pro se verba facit 39, 28 in Maronitas saevit 39, 34 id ad se pertinere abnuat apud legatos Rom. ib. 3 Demetrium filium Romam mittit 39, 35, 2 Thracas proelio deterret ib. 4 multi et privati et populi de eo Romae queruntur 39, 46, 7 in honorem Demetrii filii placabile de Philippo SC. fit 39, 47, 11 invidiam concipit in Demetrium 39, 53, 6 cum Thracibus bellum gerit ib. 12 suspectos habet omnes Macedones 40, 3, 6 eius foeda crudelitas 40, 4 eius odium in Romanos et Demetrium filium incendit Perseus 40, 5, 6sq. filios ad unanimatem hortatur 40, 8, 7 legatos Romam mittit speculatum 40, 20, 3 bellum Romanum molitur 40, 21 Haemum ascendit 40, 22 falsis litteris deceptus Demetrium necari iubet 40, 24, 7 anxius desiderio eius et paenitentia 40, 52, 2 Antigonum successorem relinquere vult de Persei insidiis edoctus 40, 56, 3 P. moritur animo magis aeger quam corpore ib. 9 P. eius suprema consilia 40, 57, 2 sqq. bis in die foedus Romanum perlegerat 44, 16, 5.
- Philippus frater Persei adoptione filius 42, 52, 5 cf. 44, 45, 9 Cn. Octavio traditus cum patre 45, 6, 9—12 in triumpho ductus 45, 39, 7 P.
- Philippus vocatur mutato nomine Andrisus P. 49 cf. Andronicus et Pseudophilippus.
- Philippus Alexandri Megalopolitani filius 35, 47, 5 ab Antiocho missus ad ossa Macedonum Cynoscephalis occisorum legenda 36, 8, 3 in Pellinaeo a praetore oppugnatur 36, 13, 7 decedens castello a Philippo rege frater per ludibrium appellatur 36, 14, 4 Romam missus in vincula ib. 5 Zacyntho praefuerat 36, 31, 12.
- Philippus praetor Epirotarum 29, 12, 11.
- Philippus magister elephantorum Antiochi 37, 41.
- Philippus Amyntae filius 38, 34, 8 per eum gens Macedonum crescere coepit 45, 9, 4.
- Philippus Poenus nobile scortum 39, 42, 8 P.
- Philippus praefectus Cassandreae 44, 12, 2.
- Philistio ab Epiclyde praefectus Siculis interficitur 25, 28, 5.
- Philo Chalcidensis deposcitur a Romanis 37, 45, 17 cf. 38, 38, 18.
- Philocles a Philippo ad Athenas vastandas missus 31, 16, 2 Eleusine frustra temptata Philippo se iungit 31, 26, 4 Chalcidis praefectus Eretriaae opem laturus repellitur 32, 16, 14 Corintho succurrit 32, 33, 11 ei Argi produntur 32, 25 eam urbem Nabidi tradit 32, 38, 3 ad consulem in colloquium venit 32, 40, 6 Romam legatus it 40, 20, 3 suspectus ut minister facinoris Persei 40, 54, 9 missi a Philippo eum opprimunt 40, 55, 6.
- Philocrates princeps legationis Rhodiae 45, 25, 4.
- Philodemus Argivus Euryalo archi Syracusanae praest 25, 25, 3 tumulum tradit ib. 10.
- Philopoemen praetor Achaeorum omnes prudentia et auctoritate anteit 35, 25, 7 eius consilium prudens ib. 7 terrestrium certaminum cuius par, navalium rudis 35, 26, 3 a Nabide mari vincitur ib. 9 castra hostium incendit 35, 27, 6 eius solertia in ducendo agmine 35, 28 Nabim vincit 35, 29, 6 Spartae agros vastat 35, 30, 12 Spartam societati Achaeorum conciliat 35, 37, 2 cf. 35, 47, 4 concilium Achaicum Argos transfert ab Aegio 38, 30, 4 Lacedaemoniorum opes minuire studet 38, 31 iterum praetor Spartae muros dirui et leges tolli iubet 38, 33—34 a Messeniis captus 39, 49 veneno sublatus 39, 50, 7 P. eius gloria belli ib. 10 ossa Achaeis reddita ib. 9.
- Philostratus Persei dux 43, 23, 3.
- Philotas Abydi praefectus 37, 12, 2.
- Phliasius ager vastatur 33, 14, 7.
- Phlius urbs 28, 7, 16.
- Phocaea urbs 5, 34, 8; 26, 29, 11; 36, 43, 8 ibi seditio 37, 9 a Seleuco re-

- cepta 37, 11, 15 a Romanis oppugnata 37, 21, 8 eius situs 37, 31, 8 a Romanis recepta 37, 32, 10 cf. 38, 39, 12.
- Phocaeenses 38, 39, 12.
- Phocenses 33, 34, 8.
- Phocis a Flaminio impugnata 32, 18, 4.
- Phoebeum Spartae 34, 38, 5.
- Phoenice terra 35, 13, 4 regio adempta Tigrani P. 101.
- Phoenice urbs Epiri 29, 12, 11.
- Phoenicum naves 37, 8, 3.
- Phoenicus portus Erythraeae terrae 36, 45, 7.
- Phoenicus portus prope Patara 37, 16, 6.
- Phrahates Parthorum rex bellum gerit cum Antiocho P. 59.
- Phrahates Parthorum rex amicitiam renovat cum Romanis P. 100 bellum gerit cum Tigrane ibid.
- Phryges 37, 40, 11.
- Phrygia utraque 37, 56, 2; P. 77; P. 94.
- Phrygius amnis 37, 37, 9; 37, 38, 2.
- Phthiae urbs 32, 33, 16.
- Phthinia 31, 46, 7.
- Phthiotae 33, 34, 7; 36, 15, 7.
- Phthioticus ager 33, 3, 10.
- Phthiotis 28, 6, 7; 42, 67, 9.
- Phylace Molossidis oppidum deductum 45, 26, 10.
- Phyto praefectus Cassandreae 44, 12, 2.
- Piacula insolita et peregrina adhibita 4, 30, 10.
- Piacularia sacrificia genti Horatiae tradita 1, 26, 13 piaculare sacrum 29, 19, 7 cf. 29, 21, 4.
- Picentes foedus ineunt cum Romanis 10, 10, 12 rebellionem Samnitiū nuntiant 10, 11, 7 victis pax data P. 15 initium faciunt belli Italici P. 72 a Cn. Pompeio victi P. 74.
- Picenū 21, 62, 5 ager frugibus abundans 22, 9, 3; 23, 14, 3; 23, 32, 19.
- Pieria regio 39, 26; 44, 7, 4; 44, 8, 2; 44, 9, 10; 44, 20, 3.
- Pieria silva 44, 43.
- Pietatis aedes in foro olitorio 40, 34, 4.
- Pila Horatia 1, 26, 10.
- Pilentum matronis permissum ad sacra ludosque 5, 25, 9.
- Pilleatus, capite raso libertum populi Rom. Prusias se fert 45, 44, 19 pilleati triumphum sequuntur Cremonenses liberati 33, 23, 6 cf. 38, 55, 2.
- Pilleum 24, 32, 9 cf. servi.
- Pilus prima cuiusque ordinis militaris pars 8, 8, 8.
- Pinarii in sacro Herculis ut extis ades ad ceteram dapem venirent institutum 1, 7, 13.
- L. Pinarius cos. 2, 56.
- L. Pinarius magister equitum 7, 3, 4 praetor ut Graecos littore arceret missus 7, 25, 13.
- L. Pinarius vir acer praefectus Henna 24, 37, 3 eius cautio in fraude Hennensium ibid. sqq.
- L. Pinarius Mamercus trib. m. c. p. 4, 25, 5.
- M. Pinarius Rusca praetor sortitur Sardiniam 40, 18, 3 Corsos et Ilienses vincit 40, 34, 12—13.
- Pineus Illyriae rex 22, 33, 5 ad eum legati de stipendio missi ibid.
- Piraeus brachiis duobus muri semirutus Athenis iungitur 31, 26, 8; 35, 50, 3.
- Piratae a M. Antonio fugati P. 68 a P. Servilio victi P. 93 victi a L. Metello P. 98 annonam intercludunt P. 99 victis et mari expulsis a Pompeio agri dati ibid.
- Piraticae naves 37, 27, 4.
- Pirustae Illyrii immunes 45, 26, 13.
- Pisae 21, 39, 3; 34, 56; 39, 32, 2 vastatae 41, 19.
- Pisani 40, 43 de agro cum Lunensibus certant 45, 13, 10 eorum ager 39, 2, 5.
- Pisaurum colonia deducta 39, 44, 10 P. ibi Iovis aedes 41, 27, 11.
- Piscatorium forum cf. forum.
- Piscina publica 23, 32, 4.
- Pisidae 35, 13, 5; 38, 13, 11; 38, 15, 9.
- Pisidia 37, 54, 11.
- Pisistratidae 31, 44, 8.
- Pisistratus Boeotus Romanorum amicus 33, 27, 9 auctor Brachyllae caedis supplicium dat 33, 28, 15.
- Pisones vd. Calpurnii.

Pistoriensis ager F. 28 o.

Pisuetæ 33, 18, 3.

Pithecusæ insulæ 8, 22, 6.

Pitysa insula a Poenis incolitur 28, 37, 3.

Placentia colonia deducta P. 20; 21, 25, 2; 21, 33, 4; 21, 47, 3 eo perductus exercitus clade ad Trebiam accepta 21, 56, 9 ab Hasdrubale oppugnatur 27, 39, 11 a Gallis diripitur 31, 10, 3; 34, 22, 3; 34, 48 eo novi coloni scripti 37, 46, 10 eo via Aemilia ducta 39, 2, 10 P.

Placentini fidem servant Romanis 27, 10, 8 queruntur agrum suum a Gallis vastari 28, 11, 10 in urbem redire coguntur 32, 26, 3 consuli gratias agunt 33, 23 triumphum sequuntur ib. 6 Placentina cohors 41, 1, 6; 44, 40, 5.

C. Plaetorius legatus ad Gentium 42, 26, 7.

Plagulae Romam advectae 39, 6, 7.

Plator praefectus Oreo a Philippo 28, 6 arcem Romanis tradit ib. 4 ad Attalum se recipit ib. 7.

Plator a Gentio fratre occisus 44, 30, 2.

Plautius legatus a Samnitibus caesus P. 80.

C. Plautius cos. 7, 12, 6 Hernicos subigit 7, 15, 9 mag. eq. plebeius primi de plebe dictatoris 7, 17, 6.

C. Plautius cos. 7, 27, 3 iterum 8, 1 Privernates fundit ib. 3 atroci proelio vincit ib. 4 arma captiva Luæ matri dedicat ib. 6.

C. Plautius cos. 8, 20, 3 dirutis Priverni muris triumphat ib. 7 pro Privernatibus insenatu verba facit ib. 11—12 censor 9, 29, 5 abdicat se magistratu ib. 7.

C. Plautius praetor a Viriato victus P. 52.

L. Plautius praetor gravi morbo implicitus praeesse ludis nequit 8, 40, 2.

(Plautius) Hypsaenus candidatus consulatus P. 107.

L. Plautius Hypsaenus praetor sortitur Hispaniam cit. 37, 50, 8.

P. Plautius Proculus cos. 8, 22.

L. Plautius Venox cos. 8, 19 in Fundanum agrum ducit ib. 9.

L. Plautius Venox cos. 9, 20.

Plebs desiderio Romuli patribus infensa 1, 16, 5—8 a Tarquinio Superbo vexata 1, 56 ei iniuriæ coeptae fieri a primoribus 2, 21, 6 irata propter nexos ob aes alienum 2, 23 coetus nocturnos facit 2, 28 ad dilectum citata nomina recusat ib. 6 in montem sacrum secedit 2, 32, 2 P. Menenii Agrippae consilio revocatur ib. 12 P. de plebe tribuni creati 2, 33, 2 P. ei ager captivus datus 2, 48, 2 plebei magistratus ut tributis comitiis fiant rogatio 2, 56, 2 irata consularibus comitiis interesse non vult 2, 64 cum militibus relicto Aventino in sacrum montem secedit 3, 52 revocata a L. Valerio et M. Horatio tribunos pl. creat 3, 54, 11 armata ex urbe profecta in agros nobilium excursionem facit 4, 9, 8 Volscos ad expugnandam secum Ardeam vocat ib. 11 multi ex plebe fame cruciati in Tiberim se praecipitant 4, 12, 11 eius ex aere alieno miseriae 6, 34, 1—4 ex plebe ut alter utique consulum fieret, lex lata 6, 35, 5 P. ei ager dividitur 8, 11, 13 creditae pecuniae causa necti desinit 8, 28 P. ob aes alienum in Ianiculum cedit, unde reducit a Q. Hortensio P. 11 Clodii necati corpus cremat in curia P. 107 novarum tabularum spe sollicitata P. 111 iterum sollicitata a P. Dolabella P. 113 octingenti de plebe interfecti ibid. plebis principes 4, 25, 9 plebis concilium 6, 38, 4.

Plebei tribuni creati 2, 33, 2 P. aediles 3, 6, 9 ad eos maiestas consularis imperii venit ibid. plebei magistratus ut tributis comitiis fiant rogatio 2, 56, 2 tolluntur decemviris creatis 3, 32, 6 quaestores ut facere liceret de plebe rogatum 4, 43, 4 primum creati 4, 54, 2 trib. m. c. p. primus 5, 12, 9 consulum alter ut plebeius utique esset lex lata 6, 35, 5 P. plebeius magister eq. 6, 39, 4 primus consul 6, 42, 9 P. dictator 7, 17, 6 censor 7, 22, 10 censorum alter ut plebeius utique esset, lex Publilia 8, 12, 16 uterque

- censor de plebe P. 59 primus de plebe praetor 8, 15, 9 pontifices quattuor, augures quinque 10, 6, 6; 10, 9, 2 primus pontifex max. P. 18 Pudicitia plebeia 10, 23, 7.  
 Plebiscita ut populum tenerent lex lata 3, 55, 3 ut omnes Quirites tenerent, lex Publilia 8, 12, 14 nulum nisi ex auctoritate senatus perferri patiuntur tribuni 4, 49, 6 plebiscito multa dicta 6, 38, 9 plebiscitis cautum, ne quis eundem magistratum intra decem annos caperet 7, 42, 2 plebiscita de duumviris navalibus et de tribunis mil. populi suffragio creandis 9, 30, 3—4 ex senatus sententia plebique scitu comitia habita 25, 7, 5 ex plebiscito dictator dictus 27, 5, 19 plebiscito exilium Cn. Fulvio irrogatur 26, 3, 12 Campanorum causa senatui iurato mandatur 26, 33, 14 plebiscitum de pecunia credita 35, 7, 5 de Liguribus 42, 21, 8.  
 Pleiae 35, 27, 2.  
 Q. Pleminius propraetor Locrorum alteram arcem recipit 29, 6, 9 sqq. praefectus Locrorum scelere et avaritia Poenos superat 29, 8, 7 duos tribunos mil. nudari et virgis caedi iubet 29, 9, 4 a militibus laceratur ib. 7 a Scipione noxa liberatus tribunos omnibus suppliciiis interficit. ib. 10 de eo Locrenses queruntur in senatu 29, 17 sq. P. Reginis ad custodiam traditus 29, 21 damnatus Romam in catenas mittitur ib. 12 mortuus in vinculis 29, 22, 9 sq. ob temptatum incendium necatus 34, 44, 8.  
 Plestina Marsorum capta 10, 3, 5.  
 Pleuratus Thracum rex 26, 24, 9; 27, 30, 13; 29, 12, 14.  
 Pleuratus Scerdilaedi filius P. Sulpicio praesto est 31, 28 ei Lychnidus et Parthini dati 33, 34, 11 Illyriorum rex 38, 7, 2 maritima Aetoliae vastat ibid. eius filii Gentius et Plator 44, 30, 2 uxor Euridica ibid.  
 Pleuratus exsul Illyrius apud Perseum 43, 19, 13 missus ad Gentium regem ibid. cf. 44, 11, 7.  
 Pleuratus Gentii filius Romam abductus 44, 32, 2—3.  
 Plistica a Samnitibus obsessa 9, 21, 6 capta 9, 22, 11.  
 Plitendum oppidum 38, 18, 3.  
 A. Plotius legatos Umbros vincit P. 74.  
 Pluinna 31, 39, 4.  
 Pluit lapidibus cf. lapides. creta 24, 10, 7 lacta 27, 11, 5 carne 3, 10, 6 sanguine ibid.; 40, 19 per biduum 39, 46, 5; 39, 56, 6 sanguinis guttae in foro visae 34, 45, 6.  
 Plutei in oppugnandis urbibus adhibiti 21, 61, 10; 34, 17, 12.  
 Poeni cf. Carthaginenses.  
 Poeninon Alpium iugum 5, 35, 2; 21, 38, 6 ibi transgressum Hannibalem et inde ei nomen inditum vulgo credunt ibid. a deo potius Poenino nomen accepit ib. 9.  
 C. Poetelius trib. pl. de ambitu ad populum fert 7, 15, 12 cos. 7, 27.  
 C. Poetelius cos. 8, 23, 17 dictator Fregellas recipit 9, 28, 3 dictus clavi figendi causa ib. 6.  
 M. Poetelius cos. 9, 24 in Ausones profectus 9, 25 Samnites vincit cum collega 9, 27.  
 P. Poetelius legatus ad Syphacem 27, 4, 7.  
 Q. Poetelius decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 9.  
 C. Poetelius Balbus cos. 7, 11, 2 de Gallis Tiburtibusque geminum triumphum agit ib. 9.  
 Poetilius trib. pl. iterum causam seditionum quaerit 4, 12, 3.  
 Poetneum castellum Athamaniae 39, 25, 17.  
 Politorium Latinorum urbs diruta 1, 33, 3.  
 Pollentiae signum deiectum 39, 7, 8 duo restituta ib. 9.  
 Pollia tribus 8, 37, 11; 29, 37, 8.  
 Pollio cf. Asinius.  
 Polusca Volscorum capta 2, 33, 5 Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 3.  
 Polyaeus Syracusanus ex principibus unus contionem habet rege occiso 24, 22.  
 Polyaratus princeps Rhodiorum 44, 23, 10 Persei partium est 44, 29, 7 Romam ductus 45, 22, 9.

- Polybius haudquaquam spernendus auctor 30, 44, 5 non incertus praecipue rerum in Graecia gestarum auctor 33, 10, 10; 34. 50, 6; 36, 19, 11; 39, 52; 45, 44, 19.
- Polyclitus ab Epicyde praefectus Siculis interficitur 25, 28, 5.
- Polycratia uxor Arati in spem nuptiarum a Philippo in Macedoniam asportata 27, 31, 8.
- Polyphantas a Philippo in Boeotiam mittitur 28, 5, 11.
- Polyxenidas Antiochi classis praest 35, 50, 7 in Asiam missus ad copias comparandas 36, 8 classis praefectus cum Livio confligendum censet 36, 43, 4 proelio victus 36, 44 sq. exul erat Rhodius 37, 10 Pausistratum deceptum circumvenit 37, 11, 11 Romanam classem circumstitit 37, 28, 6 victus proelio 37, 30 P. Syriam petit 37, 45, 2.
- Pomerium 1, 26, 6 unde dictum 1, 44, 4 prolatum ib. 3.
- Pometia colonia Latina ad Auruncos deficit 2, 16, 8 oppugnatur 2, 17 deditur ib. 5 cf. 2, 22, 2.
- Pompaedius Silo Marsorum dux in acie cadit P. 76.
- Pompei oppidum 9, 38, 2.
- Pompei curia P. 116; F. 46 u.
- Cn. Pompeius Picentes vincit P. 74 cos. Marsos vincit ibid. Vestinos in deditionem accipit P. 75 procos. Paelignos recipit, Asculum capit P. 76 Q. Pompeium consulem interficiendum curat P. 77 utramque partem fovet bello civili P. 79.
- Cn. Pompeius Magnus (cf. 30, 44, 6)
- Cn. Pompei filius cum tribus legionibus ad Syllam venit P. 85 in Siciliam missus Carbonem captum occidit P. 89 in Africa Cn. Domitium et Hiarbam vincit et quattuor viginti annos natus triumphat ibid.
- M. Brutum occidit P. 90 cum imperio proconsulari adversus Sertorium missus P. 91 cf. F. 19—20 dubio eventu cum eo pugnat P. 92 parum prospere ibid. coactus a Sertorio in Galliam recedere P. 93 prospere bellum gerit P. 94 Sertorio interfecto M. Perpernam vincit et Hispanias recipit P. 96 cos. ante quaesturam factus tribuniciam potestatem restituit P. 97 lege lata piratas persequi iubetur P. 99 eos mari expellit et bellum brevi conficit ibid. eius epistula ad Q. Metellum ibid. de eius imperio lex Manilia P. 100 adversus Mithridatem missus amicitiam renovat cum Phraate ibid. Mithridatem vincit ibid. iterum victum fugere cogit P. 101 Tigranem restituit ibid. in ultimas gentes penetrat ibid. Pontum in provinciae formam redigit P. 102 Iudaeos subigit ibid. cf. F. 27 cum Caesare et Crasso conspirat P. 103 triumphat ibid. Magnus e tota contione salutatur ibid. pro Cicerone restituendo loquitur P. 104 ei annonae cura in quinquennium mandata ibid. Hispaniae in quinquennium datae P. 105 eius uxor Iulia defungitur P. 106 ad comprimendas seditiones urbanas a senatu consul tertio solus et absens factus P. 107 ei cum consulibus mandatum, viderent, ne quid respublica detrimenti caperet P. 109 a Caesare Italia expulsus ibid. eius legati in Hispania Caesari se dedunt P. 110 ad Dyrrhachium a Caesare obsesus P. 111 ad Pharsaliam acie victus ibid. in Aegyptum profugus Ptolemaei iussu interficitur P. 112 eius caput Caesari oblatum ibid. cf. F. 33 s et Liv. ap Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
- Cn. Pompeius Magni F. bellum cum Caesare renovat P. 113 ad Mundam a Caesare victus P. 115.
- L. Pompeius trib. mil. suos in tumulum recipit 42, 65, 6.
- Q. Pompeius cos. Terrestinos subigit P. 54 censor ex plebe P. 59 cf. F. 14.
- Q. Pompeius cos. P. 77 eius filius a Marii factione interfectus ibid. cf. F. 15 Cn. Pompei consilio interfectus ibid.
- Sex. Pompeius Magni F. patre occiso Cyprum fugit P. 112 pugna ad Mundam commissa fugit P. 115 diu in mari praedatus Siciliam occupat P. 123 occiso Pompeio prae-

- tore legatum Octaviani proelio navali vincit ibid. ei Sicilia provincia concessa P. 127 bello exorto dubio eventu pugnat P. 128 iterum incerto eventu P. 129 victus in Siciliam refugit ibid. ab Antonii legatis occisus P. 131.
- Pompeius Bithynicus praetor a Sex. Pompeio occisus P. 123.
- Sex. Pompilius trib. pl. ob repulsam fratris populum castigat 4, 44, 3.
- M. Pomponius trib. pl. 3, 54, 13.
- M. Pomponius trib. m. c. p. 5, 13, 3.
- M. Pomponius trib. pl. diem dicit L. Manlio Imperioso 7, 4 P. causae dictione desistere cogitur a Manlio filio 7, 5, 6 P.
- M. Pomponius praetor nuntius cladis ad Trasimennum acceptae 22, 7, 8.
- M. Pomponius trib. pl. 45, 21, 3.
- Q. Pomponius trib. pl. die dicta condemnatus quod rogationi tribuniciae intercessisset 5, 29, 6.
- Sex. Pomponius legatus Sempronii praest Italiae orae 21, 51, 6.
- M. Pomponius Matho mag. eq. 22, 33, 11 praetor 22, 35, 5 cf. 23, 24 ei imperium in agro Gallico prorogatur 24, 10, 3 cf. 24, 17, 2.
- M. Pomponius Matho pontifex defungitur 26, 23, 7.
- M. Pomponius Matho aed. pl. 28, 10, 7 legatus Delphos it 28, 45, 12 praetor 29, 11, 11 Siciliam sortitur 29, 13, 2 missus in Siciliam ut de Scipione cognosceret 29, 20, 11 Lilybaeum accitus 29, 24, 8 comeatum Scipioni suppeditat 29, 25, 6 ei imperium prorogatur 30, 2, 3.
- M. Pomponius Matho augur et decemvir 29, 38, 7.
- Pomptina tribus 7, 15, 12 P.
- Pomptinae paludes siccatae P. 46.
- Pomptinus ager 2, 34, 4 Norba arx in Pomptino ib. 6 eo frumenti causa missum 4, 25, 4 dividitur a quinqueviris 6, 21, 4 cf. 6, 5, 2; 6, 6; 7, 25, 13; 42, 2, 4.
- Pons publicus in Tiberim factus 1, 33, 6 iter paene hostibus dedit 2, 10, 2 pontis Tiberini pilae 40, 51, 4 multi pontes facti 41, 27, 5 pons Anienis 7, 9, 7 Mulvius 27, 51, 2 pontes ex humanorum corporum strue ab Hannibale facti 23, 5, 12.
- Pontiae insula colonia Romanorum 9, 28, 7 P.
- Pontiani fidem Romanis servant 27, 10, 8.
- Ponticum mare 40, 21, 2.
- Pontifex a Numa creatus 1, 20, 5 pontifex publicus pop. Rom. 8, 9, 4 a collegio cooptatus 40, 42, 11 ut quattuor de plebe adlegerentur 10, 6, 6 eorum collegium a Sylla ampliatum P. 89 ex decreto pontificum procurantur prodigia 24, 44, 9; 27, 37, 4 negant una hostia duobus deis sacrum facere licere nisi certis 27, 25, 8 decernunt, ut virgines per urbem euntes canant 27, 37, 7 ad eorum collegium relatum de expiando Proserpinae templo 29, 20, 10 de signis hostium ablatis 38, 44, 5 eorum ad collegium a sententia pontificis max. provocatur 31, 9, 8 ex eorum decreto ver sacrum factum 33, 34 non recte factum pronuntiatur 34, 44, 2 Latinae instaurantur 40, 45, 2 praetori multa dicta, quod cum pontifice max. iniuriose contenderat P. 47 ius habent togae praetextae 33, 42 in pontificum penetralibus repositum ius civile evulgatur 9, 46, 5 pontificum commentarii 4, 3, 9; 6, 1, 2 ab iis quae ad sacra pertinebant suppressa, cum antiquae leges ederentur 6, 1, 10 a pontificibus tributum, quod per bellum non contulerant, petitur 33, 42, 4 pontifices minores 22, 57, 3.
- Pontifex maximus a populo creatur 25, 5, 4 cf. tamen 40, 42, 12 perraro creatur, qui sella curuli non sederit 25, 5, 4 comitia habet 3, 54, 11 ludia vovendis praet verba 4, 27 carmen devotionis praet 5, 41, 3; 8, 9, 5 populi consensu coactus praet verba dedicandae aedi 9, 46, 6 primus de plebe P. 18 ei subiectum regis sacrificuli sacerdotium 2, 2, 2 flaminem Martialem et consulem eundem in urbe retinet P. 19 sacra ex incendio Vestalis templi rapit ibid. Cantilium, qui cum Vestali stuprum fecerat, virgis caedit



- 22, 57, 3 Vestalem caedi iubet 28, 11, 6 ab eius sententia ad collegium provocatur 31, 9, 8 flaminem retinet et multam dicit 37, 51, 2 pontificis max. certamen de rege sacrorum inaugurando 40, 42, 8 praetori multa irrogatur a pontificibus, quod cum pontifice max. iniuriose contenderat P. 47. primus extra Italiam ad bellum profectus, clade accepta occiditur P. 59.
- Ti. Pontificius tribunus legem agrariam movet 2, 44.
- C. Pontinius praetor Allobroges domat P. 103.
- Pontius Cominius cortici incubans secundo Tiberi delatus senatum de revocando Camillo consulit 5, 46, 8.
- C. Pontius Herenni filius Samnites ad bellum contra Romanos oratione excitat 9, 1, 3 exercitum Rom. capit in furculis Caudinis 9, 2 pacis condiciones imponit spreto patris consilio 9, 4, 3 eius oratio ad fetiales Rom. 9, 11 secundum quosdam annales sub iugum missus 9, 15, 8 captus et in triumpho ductus, dein securi percussus P. 11.
- Pontus regnum Mithridatis P. 77 provincia fit P. 102.
- Popillia familia 42, 22, 7.
- Popillius Ciceronem necat P. 120; F. 49 v.
- C. Popillius cos. F. 12 d.
- M. Popilius a Numantinis victus P. 55.
- M. Popilius cos. 9, 21.
- P. Popillius legatus ad Syphacem 27, 4, 7.
- T. Popilius legatus in exercitu 26, 6.
- C. Popillius Laenas cos. 42, 9, 8 pro fratre senatum deprecatur 42, 10, 10 senatui iratus ib. 15 in provinciam ire cogitur 42, 22 adversis auribus in senatu auditus 42, 28, 2 legatus in Graeciam 43, 17, 2 in Ambraciam missus ib. 10 Stratum recipit 43, 22, 2 ad Antiochum missus 44, 19, 13 dimissis Atticis navibus pergit ad peragendam legationem 45, 10, 2 Rhodum devectus asperitate orationis omnes territat
- ib. 8 Antiochum virga circumscribens certumque responsum postulans deterret a bello cum Ptolemaeis 45, 12, 5 P. renuntiat legationem 45, 13.
- M. Popillius Laenas cos. 7, 12 Licinium Stolonem damnat quod cum filio mille iugera possidet 7, 16, 9 cos. iterum 7, 17 Tiburtium agros vastat ib. 2 tertium cos. 7, 23 Gallos fundit fugatque 7, 24, 8 triumphat 7, 25 quartum cos. 7, 26, 13.
- M. Popillius Laenas triumvir coloniae 40, 43 praetor 41, 14, 5 deprecatur ne in provinciam eat 41, 15, 6 legatus ad Aetolos 41, 25, 5 cos. 41, 28, 4 Ligures vincit 42, 7, 4 vendit, oppidum diruit 42, 8, 3 iubetur a senatu eos in libertatem restituere ib. 7 frustra in senatu recusat 42, 9 eius invidia aucta Liguribus iterum superatis 42, 21, 2 coactus redire Romam ter causam dicit apud praetorem 42, 22, 7 advocatus centurionum 42, 33 consulem in Macedoniam sequitur 44, 1, 2 relictus ad custodiam saltus 44, 4, 11 cf. 44, 7 Heracleam oppugnat 44, 9, 2 ad Meliboeam oppugnandam missus 44, 13.
- P. Popillius Laenas triumvir coloniae 40, 43.
- C. Popillius Sabellus eques insignis fortitudine 41, 4, 6.
- L. Popilius Volscus tr. m. c. p. 5, 12, 10 cf. Publili.
- Populonienses ferrum pollicentur in classem Rom. 48, 45, 15.
- Populonium 30, 39, 2.
- Populus in triginta curias divisus a Romulo 1, 13, 6 in centurias et classes 1, 43 eius maior quam consulis maiestas 2, 7, 7 populi iudicium a senatu rescindi nequit 4, 7, 5 quod postremum populus inest, id ius ratumque 7, 17, 12; 9, 33, 9 penes eum omnium rerum potestas 8, 33, 17 populi iniussu nil sanciri potest, quod populum teneat 9, 9, 4 eum ut plebiscita tenerent, lex lata 3, 55, 3; 8, 12, 14 eius iniussu per senatum de civibus Rom. agi non potest 26, 33, 10 populum regem iubet 1, 22; 1, 32 ab Ardeatibus et

Aricinis index sumitur 3, 71, 2 P. populi iussu senatusque consulto triumphatur 4, 20 cf. 3, 63, 11; 7, 17, 9 bellum indici solet 6, 22, 4; 45, 21, 5 cf. 4, 30, 15; 4, 60, 9 populi iussu corona aurea Iovi lata 4, 20, 4 populi scitum de Apollinariis 27, 23, 7 cf. comitia centuriata; populo visceratio data 8, 22, 2 populus coronatus spectat Apollinares 25, 12, 15 saga sumit P. 72 populus Romanus Quiritium 1, 24, 5; 8, 9, 7; 9, 10, 9 senatus populusque Romanus 10, 7, 8 cf. 1, 49, 7; 4, 20.

Porcia lex 10, 9, 4 basilica 39, 44, 7. C. Porcius cos. a Scordiscis victus P. 63.

L. Porcius Etruscos vincit praetor P. 74 cos. Marsis victis cadit P. 75.

C. Porcius Cato trib. pl. intercessionibus comitia tollit P. 105.

M. Porcius Cato quaestor cum P. Scipione in Africam transit 29, 25, 10 praetor Sardiniam sortitur 32, 8, 5 aed. pl. fuerat 32, 7, 13 sanctus et innocens, asperior tamen in faemore coerendo 32, 27, 3 cos. 33, 42, 7 Hispaniam sortitur 33, 43, 5 pro lege Oppia verba facit 34, 1, 7 P. eius Origines memorantur 34, 5, 8 in provinciam abit 34, 8, 4 ad socios in fide retinendos artificio utitur 34, 12, 3 hostes magno proelio vincit 34, 17, 3 omnibus cis Hiberum Hispanis arma adimit, muros diruit ib. 5 et 11 eius vis animi ingenique 34, 18, 3 ob res ab eo gestas supplicatio decreta 34, 21, 8 triumphat 34, 46, 2 P. aediculam dedicat Victoriae Virgini 35, 9, 6 legatus in Callidromum missus 36, 17 Aetolos deicit 36, 18, 8 nuntius victoriae Romam missus 36, 21, 4 censuram petit 37, 57, 10 testis existit contra competitorem M'. Acilium ib. 13 inimicus P. Scipionis 38, 54 rogationem in eius invidiam suadet ib. 11 exstat eius oratio de pecunia Antiochi ibid. eius vigen et versatile ingenium 39, 40, 4 censor 39, 41, 4 ferrei prope animi corporisque ib. 11 L. Quinctium e senatu motum accusat 39, 42, 7

atria duo et basilicam Porciam facit 39, 44, 7 eius censura simultaneum plena ib. 9 legem Voconiam commendat P. 41 cf. 42, 34, 7 ab Hispanis patronus nominatur 43, 2, 5 Rhodiorum causam adiuvat 45, 25, 2 exstat ea oratio scripta in Originibus ib. 3 auctor belli Poenis indicendi P. 48 filii in praetura mortui funus tenui sumptu facit ibid. sapientissimus vir P. 49 auctor delendae Carthaginis ibid. vir promptioris ad vituperandum linguae ibid. rogationem de Lusitanis suadet ibid. exstat ea oratio in annalibus ibid. eius lepide dictum de Prusiae legatis P. 50 auctor Livii 34, 5, 8; 34, 15, 9.

M. Porcius Cato P. 104 Cyprum in provinciam redigit ibid. repulsam fert praeturam ambiens P. 105 in vincula ductus ibid. adversatur Caesari P. 107 frustra consulatum petit P. 108 laborioso itinere per deserta Africae ducit P. 112 imperio Pompeianarum partium cedit P. 113 ei tutela Vitae mandatur ibid. victo Scipione sibi mortem adsciscit P. 114 eius filio Caesar veniam dat ibid. de eo Livii iudicium F. 43.

P. Porcius Laeca trib. pl. orationem recusat 32, 7, 4 triumvir epulo 33, 42 praetor sortitur Pisas provinciam 33, 43, 5.

L. Porcius Licinus legatus in exercitu 26, 6 aed. pl. 27, 6, 19 praetor 27, 35 ei Gallia evenit 27, 36, 11 eius litterae 27, 39 consilio consulum ad Senam interest 27, 46, 6 mediam aciem tuetur 27, 28, 4 cos. 39, 32, 13 eius contentio cum Q. Fulvio praeturam petente 39, 39, 5.

L. Porcius Licinus praetor sortitur Sardiniam 34, 55, 6.

L. Porcius L. F. Licinus duumvir aedem dedicat Veneris Erucinae 40, 34, 4.

L. Porcius Licinus naves Brundisium deducit 42, 27, 7.

Porcius in foedere sanciendo saxo silice percutitur 1, 24, 9 cf. 9, 5, 3. Poris Aenianum princeps liberos suos Athenas deportans, cum regii

- instarent, in mare desilit 40, 4, 15.
- Lar Porsina (Porsenna P. 2) Clusiorum rex Romam adoritur 2, 9, 4 P. primo repulsus conatu obsidet urbem 2, 11 C. Mucium dimittit 2, 12, 14 legatos de pace mittit 2, 13 P. exercitum ab Ianiculo deducit 2, 13, 4 Cloeliam obsidem honorifice remittit ib. 9 P. agro Rom. cedit ib. 4 castra dono reliquisse Romanis dicitur 2, 14, 3 filium mittit oppugnatum Ariciam 2, 14, 5 iterum legatos de restituendo Tarquinio Romam mittit 2, 15 pax ei fida cum Romanis ib. 7.
- Porta Capena 1, 26, 2 Carmentalis 2, 49, 8 Coelimontana 35, 9, 3 Collina 2, 11, 9 Esquilina 2, 11, 5 Flumentana 6, 20, 11 Fontinalis 35, 10, 12 Naevia 2, 11, 9 Trigemina 4, 16, 2 cf. singula nomina. Iovis porta Capuae 26, 14, 6 portae castrorum quattuor 40, 27, 2 principales 34, 46, 9 dextra principalis 40, 27, 4 sinistra ib. 5 decumana 3, 5, 5; 10, 32, 8 sv. quaestoria 34, 47.
- Porticus a Tarquinio Prisco factae 1, 35, 10 duae factae extra portam Trigeminam et ad Martis aram 35, 10, 12 extra portam Trigeminam 35, 41, 10 cf. 40, 51, 6 porticus post navalia, ad fanum Herculis, post Spei ad Tiberim, ad Apollinis aedem ibid. ab aede Saturni in Capitolium 41, 27, 7 Aemilia refecta ib. 8 porticus in Aventinum silice strata ib. 9 porticus Marcelli nomine dedicata P. 140 porticus Megalopoli refecta 38, 34, 7.
- Portoria instituta a censoribus 40, 51, 8 portoria liberata plebs 2, 9, 6 portoria venalicium Capuae Puteolisque, item Castrum portorium locata 32, 7, 3.
- Portus ex lacu Lucrino factus F. 50 w.
- Posideum promunturium 44, 11, 3 ad Posideum augustissimum templum 42, 12, 6.
- Posidonia colonia P. 14.
- Postumia virgo Vestalis de incestu causam dicit 4, 44, 11 absolvitur ib. 12.
- Postumiana imperia 4, 29, 6.
- Postumius haruspex F. 17.
- A. Postumius dictator prospere ad Regillum contra Latinos pugnat 2, 19—20 P. Castori templum vovet 2, 20, 12 cos. 2, 21, 2 equites ducit in Sabinos 2, 26, 2.
- A. Postumius legatus ad Aequos missus 3, 25, 6.
- A. Postumius cos. et flamen Martialis ad bellum gerendum profecturus a pontifice max. in urbe retinetur P. 19.
- A. Postumius Cephaleniae praepositus 36, 11, 9.
- A. Postumius turpem pacem cum Iugurtha facit P. 64.
- C. Postumius trib. mil. 45, 6, 9.
- L. Postumius trib. m. c. p. 6, 1, 8.
- L. Postumius cos. 9, 44, 2 de Samnitibus triumphat ib. 14.
- L. Postumius praetor a Samnitibus interfectus P. 73.
- M. Postumius trib. m. c. p. 4, 31 Veios missus 4, 31, 3 ob rem ad Veios male gestam damnatur 4, 41, 10.
- M. Postumius trib. m. c. p. 5, 1, 2.
- P. Postumius cos. 2, 16.
- P. Postumius cos. 2, 16, 7.
- Sp. Postumius cos. 3, 2.
- Sp. Postumius trib. m. c. p. 5, 26, 2 in Aequos missus ignavum exercitum increpat 5, 28, 8 Aequos vincit ib. 13.
- Sp. Postumius cos. 8, 16, 12 censor 8, 17, 11 mag. equit. 8, 23, 14.
- Sp. Postumius cos. 9, 1 P. cum exercitu in furculis Caudinis inclusus 9, 2 P. profectus ad pacis condiciones a Samnitibus accipiendas 9, 5 sub iugum missus 9, 6 P. pacem dirimendam censet 9, 8, 3 P. deditus remittitur 9, 11, 13 P.
- Sp. Postumius legatus 42, 45.
- A. Postumius Albinus 23, 13, 3.
- A. Postumius Albinus Luscius aed. cur. 39, 7, 8 praetor 39, 23, 2 cos. 40, 35 Lusci cognomen ibid. Ligures perdomat 40, 41, 2—6 censor 41, 27, 2 inter decem legatos ad res Macedoniae componendas 45, 17, 2.
- A. Postumius Albinus decemvir sa-

rum 42, 10, 6 legatus in Cre-  
42, 35, 7.

ostumius Albinus legatus Pauli  
4, 7 Perseus ei traditur in cu-  
liam 45, 28, 11.

ostumius Albinus cos. ob dile-  
n severe habitum a tribunis in  
erem coniectus P. 48.

ostumius Albinus legatus ab  
ritu interfectus proditiōis cri-  
e P. 75.

ostumius Albinus praetor 22,  
3 tertium cos. absens creatus  
24, 3 priusquam magistratum  
a Gallis cum exercitu caesus  
P.

ostumius Albinus praetor sor-  
Hispaniam ult. 40, 35, 9 ei  
erium prorogatur 40, 44, 4  
caeos vicisse dicitur 40, 50, 6  
caeos ac Lusitanos subigit P.  
triumphat 41, 7, 2 P. cos. 41,  
1 in Campaniam missus Prae-  
inos iubet sibi obviam ire 42,  
legatus ad Masinissam 42, 35,  
gatus in exercitu L. Pauli se-  
iam legionem ducit 44, 41, 2.

ostumius Albinus flamen Mar-  
s inauguratus 45, 15, 9.

ostumius Albinus tr. m. c. p. 5,

ostumius Albinus praetor sor-  
urbanam provinciam 37, 50, 8  
39, 6 ei quaestio de coniuratio-  
is decreta 39, 8, 3 ad eum defer-  
iudicium de Bacchanalibus 39,  
1 defert rem ad senatum 39, 14,  
ntionem habet 39, 15 Romam  
t 39, 19, 3 augur creatus 39,  
1 moritur 40, 42, 13.

ostumius Albinus praetor 39,  
1 sortitur Siciliam ib. 5 petit  
uram 43, 14.

ostumius Albus cos. 3, 4 ei ne-  
am datum, videret ne quid res-  
ica detrimenti caperet ib. 9.

ostumius Albus legatus missus  
enas ad describendas leges 3,  
decemvir 3, 33, 3 legatus me-  
1 aciem tuetur 3, 70, 2.

ostumius Albus trib. m. c. p. 4,  
1 legatus 4, 27, 8 saxo ictus  
excedit 4, 28, 8.

ostumius Megellus propraetor

10, 26, 15 cos. 10, 32 aedem Victo-  
riae, quam aed. cur. faciendam  
curaverat, dedicat 10, 33, 9 Milio-  
niam capit 10, 34 Feritrum alia-  
que oppida ib. 12—14 in Etruriam  
exercitu traducto nonnullas urbes  
capit 10, 37, 1—4 trium tribuno-  
rum auxilio iniussu senatus trium-  
phat ib. 12 legatus L. Papirii con-  
sulis populi iudicium fugerat 10,  
46, 16 opera militum in agro suo  
usus damnatur P. 11 interrex iis  
comitiis, quae ipse habebat, cos.  
creatus erat 27, 6, 8.

M. Postumius Pyrgensis publicanus  
avaritiae fraudisque plenus 25, 3,  
9 fraudis reus concilium populi  
tollit ib. 13 sqq. rei capitalis accu-  
satus 25, 4, 8 ei aqua ignique in-  
terdictum ib. 9.

A. Postumius Regillensis trib. m. c.  
p. 5, 16 in Tarquinienses missus  
ib. 5.

A. Postumius Regillensis trib. m. c.  
p. 6, 22, 5.

L. Postumius Regillensis trib. m. c.  
p. 6, 22, 5.

M. Postumius Regillensis trib. m. c.  
p. 4, 49, 7 ei bellum adversus Ae-  
quos permissum ib. 8 pravae men-  
tis homo ibid. Bolas recipit ib. 9  
praedam militi pollicitus fidem  
mutat ibid. ob crudelitatem a mil-  
itibus occisus 4, 50, 5 P.

Sp. Postumius Regillensis censor  
decedit 6, 27, 4.

L. Postumius Tempsanus praetor  
39, 23, 2 quaestiones exercet de  
motu servili Apuliae 39, 29, 9 cf.  
39, 41, 6.

A. Postumius Tubertus mag. eq. 4,  
23, 6 dictator 4, 26, 11 ludos ma-  
gnos vovet 4, 27 Aequos Volcos-  
que vincit 4, 29 triumphans urbem  
invectus dictatura se abdicat ib. 4  
falsa de filio eius memoria tanquam  
occiso a patre ib. 5—6 severissimi  
imperii vir 4, 26, 11.

L. Postumius Tympanus quaestor  
ab hostibus occisus 34, 47, 2.

Potentia colonia deducta 39, 44, 10  
P. cf. 41, 27, 11.

Pothinus Pompei necandi auctor P.  
112.

• Potidania 28, 8, 9.

Potitii ad sacrum Herculis adhibiti 1, 7, 12 iis exta apponuntur ib. 13 eius sacri antistites donec genus omne interit ib. 14 ministerio servis publicis delegato intra annum extincti 9, 29, 10.

Praeco vocat populum ad tribunum Celerum 1, 59, 7 civitatem ad dictatorem 4, 32 senatum ad decemviros 3, 38, 8 senatus consultum divulgant praecones 2, 37, 8 silentium facit 28, 27; 29, 27 citat in censu agendo 29, 37, 8 reum ex rostris citat 38, 51, 12 apud Graecos dicendi potestatem facit in conciliis 32, 20 libertatem Graeciae pronuntiat 33, 32, 4.

Praeda a consule vendita et in publicum redacta 2, 42, 2 ad quaestores redacta cum magna militum ira 5, 26, 8 nihil ex praeda datum militibus, omnis in aerarium delata 10, 46, 5 ob inopiam aerarii vendita 3, 31, 4 praedae parte privatus exercitus 3, 29, 2 ob praedam parciores milites infesti 45, 35, 6 P. praeda militi concessa praeter aurum argentumque 9, 37, 10 praeter captivos 10, 31, 4 praeter libera corpora 6, 13, 6 militi concessa 7, 16, 3; 7, 24, 9; 7, 27, 8; 10, 17, 10 et saepius cf. 6, 4, 11 ingens data militibus 45, 34, 5 exposita in campo Martio, ut suum quisque cognitum abduceret 3, 10 cf. 35, 1, 12 de praeda Veienti quid decreverit senatus 5, 20, 4—10 eius decima pars Apollini data 5, 25, 7 praedam vendere cogitur miles 10, 17, 5—9 vendita a quaestore militibus dividitur 35, 1, 12 iniquissima sorte eorum fit, qui proelio non interfuerant 38, 23, 4 praedae assuetus miles omnes difficultates vincit 10, 17, 10 praedam large partiendo Hannibal militum animos confirmat 21, 5, 5 praedae aviditas Numidarum 21, 48, 5 praeda ingens Macedonica 45, 33, 5.

Praediis praedibusque populo cavendum mutua data privatis pecunia censetur in senatu 22, 60, 4 praediorum rusticorum locationes

in Macedonia tolli placet 45, 18, 3.

Praefectus urbis a Tarquinio Superbo institutus 1, 59, 12 consules creat 1, 60, 4 cf. 3, 3, 6; 3, 5, 8; 8, 36 idem qui praetor urbanus 7, 23, 3; 24, 9, 5 praefectus iuris 3, 33, 8 praefecti Capuae dati 9, 20, 5 praefectus annonae 4, 12, 8 maritimae orae 9, 38, 2 praefecti sociorum sive auxiliorum 23, 7, 3; 24, 28, 8 cf. 8, 36, 6.

Praemium indici datum 2, 5, 9 P.; 4, 45, 2; 28, 46, 5 militibus praemia data 7, 37; 39, 31, 17—18.

Praeneste a Latinis deficit ad Romanos 2, 19, 2 post defectionem non vi, sed per deditionem receptum 6, 29, 7 cf. 7, 12, 8; 22, 1, 9; 24, 10, 10; 28, 9, 5; 32, 26, 15; 42, 1, 7; 45, 44, 8 obsessum a Sylla P. 87.

Praenestini deficiunt 6, 21, 9 iis bellum indictum 6, 22, 4 ad moenia urbis penetrant 6, 28, 2 ad Aliam fluvium fusi oppido se includunt 6, 29, 5 sub eorum ditione octo oppida erant ib. 6 ea capta, Praeneste in deditionem acceptum ib. 6—8 rebellant 6, 30, 8 tuentur Pedanos rebellantes 8, 12, 7 victi 8, 13, 8 agro multati 8, 14, 9 Casilinum obtinent Hannibale adveniente 23, 17, 8 iis senatus duplex stipendium et quinquenni militiae vacationem decernit 23, 20, 2 a consule iubentur obviam ire 42, 1, 7 omnes inermes Syllae iussu conciduntur P. 88.

Praenestini montes 3, 8, 6.

Praerogativa centuria 5, 18; 10, 22 praerogativae sors 24, 7, 12 cf. 26, 22, 2.

Praesidio decedere apud Romanos capital 24, 37, 9

Praesultator Iovi displicet 2, 36, 2.

Praetextae ob victoriam sumptae P. 74.

Praetextati consules, praetor, aediles curules 7, 1, 5 adolescentes ad militiam sumpti 22, 57, 9.

Praetor olim, qui postea consul 3, 55, 12 iisdem auspiciis, quibus consules creantur, ib. 11; 7, 1, 6 praetor primus 7, 1, 2 praetor maximus

- 7, 3, 5 primus de plebe 8, 15, 9 praetores duo creati P. 19 quattuor P. 20 urbanus, peregrinus, Siciliae, Sardiniae 23, 30, 18 unus urbanam et peregrinam provinciam obtinet 27, 36, 11; 28, 10, 12; 36, 2, 6; 39, 39, 13 sex creantur crescentibus provinciis 32, 27, 6 lex Baebia de quaternis praetoribus alternis annis creandis 40, 44, 2 praetor ad praesidium urbis relictus 7, 23, 3 legiones contra hostes ducit 7, 25, 13 ne praetoribus quidem, qui ad ius dicendum creati erant, vacatio a belli administratione data est 23, 30, 15 cf. 24, 44, 2 dilectum habent 25, 22, 4; 33, 43, 7 cum sugillatione consulum 43, 14, 5 praetor consulit senatum 8, 2; 22, 7, 14 urbanus de senatus sententia plebi-que scitu comitia habet 25, 7, 5 cf. 22, 33, 8; 34, 53, 2 regi externo dona mittere iubetur 30, 17, 13 litteras mittit ad consules iussu senatus 22, 33, 9; 25, 22, 11; 27, 4, 4 ludis signum dat quadrigis mittendis 8, 40, 2 ei negotium datum a senatu, ut populum novis religionibus liberaret 25, 1, 11 supplicationem edicit 27, 51, 8 edicit ut aeditui aedes sacras aperiant 30, 17, 6 ludos Apollinares facit 39, 39, 13 praetor idem iterum creatur 39, 56, 5 in cultum praetorum sumptus a sociis fiebant 32, 27, 4 qui a Catone circumciduntur ibid. cf. 42, 1, 7 sqq. tribunalia praetorum, quibus iurisdictio erat, ad piscinam publicam posita 23, 32, 4 Latium duos praetores habet 8, 3, 9 praetor Praenestinus 9, 16, 17 Arpinus 24, 47, 7 Aetolorum 26, 24, 7 Achaeorum 31, 25, 9 Acarnanum 33, 16, 5.
- Praetoria navis 21, 50, 8; 29, 25, 11. Praetorium 7, 12, 14; 21, 54, 2 tria praetoria circa Capuam erecta 25, 22, 8.
- Praetura instituta 7, 1 P.
- Praetutianus ager 22, 9, 5; 27, 43, 10.
- Prasiae Atticae locus 31, 45, 10.
- Prata Vacci 8, 19, 4 Mucia 2, 13, 5.
- Praxo Persei hospita auctoritate et opibus Delphis insignis 42, 15, 3 Romam ducta 42, 17, 2.
- Precationes 25, 1, 12.
- Priaticus campus 38, 41, 8.
- Priene urbs 38, 13, 7.
- Primipili 2, 27, 6; 8, 8, 16.
- Princeps senatus legitur, qui primus censor ex iis, qui vivant, fuerit 27, 11, 10 cf. ib. 11—12 sextum lectus M. Aemilius Lepidus P. 47 princeps primus centurio 25, 14, 7 princeps tertiae legionis ib. 13 princeps primus prioris centuriae 42, 34, 8 principes milites robustioris aetatis in secunda acie stabant 8, 8, 6 scutati omnes insignibus maxime armis ibid.
- Principia locus castrorum 7, 12, 14; 28, 25, 5.
- Principium triste Fauciae curiae 9, 38, 15.
- Prisci Latini 1, 3, 7.
- Pristis navium genus 35, 26.
- Privernates vastant agrum Romanum 7, 15, 11 eorum urbs capta 7, 16, 6 Norbam et Setiam depopulantur 7, 42, 8 iis victis agri duae partes ademptae, urbi praesidium impositum 8, 13 eorum ager plebi Romanae dividitur 8, 11, 13 rebellant 8, 19, 4 urbe capta Privernatium senatores trans Tiberim habitare iubentur 8, 20, 9 iis civitas data 8, 21, 10 P.
- Privernum urbs capta 7, 16, 6 praesidium accipit 8, 1, 3 obsidetur 8, 20, 6 capta muris privatur ib. 7 cf. 27, 11, 4; 31, 12, 5; 42, 2, 4.
- Proabri accusantur matronae 25, 2, 9.
- Proca Albae longae rex 1, 3, 9.
- Pro consule T. Quinctius subsidio missus 3, 4, 10 primus rem gerit Q. Publius, cum consulatu abisset 8, 23, 12 P. cf. 8, 26, 7 pro consule imperium Marcello defertur, qui modo praetor erat 23, 30, 19 Fulvio proconsuli, ne intranti urbem imperium minueretur, par cum consulibus imperium datum 26, 9, 10 proconsuli creando comitia 26, 18, 4 cf. 31, 50, 10 cum imperio proconsulari Cn. Pompeius etiamtum eques Rom. mittitur P. 91.
- Proculus Iulius 1, 16, 5.
- Prodictator dictus. quia consul a

- quo uno dictator dici potest aberat 22, 8, 6 cf. 22, 31, 11.
- Prodigia nuntiata 1, 31, 2; 1, 45, 4; 1, 55, 5; 2, 7, 2; 2, 36, 2; 3, 10, 6; 3, 29, 9; 4, 21, 5; 10, 31, 8; P. 14; 21, 62, 1—6; 22, 1, 8—13; 22, 36, 6—9; 23, 31, 15; 24, 10, 6; 24, 44, 7; 25, 7, 9; 26, 23, 4—6; 27, 4, 11; 27, 11; 27, 23, 1—4; 27, 37, 28, 11; 29, 14, 2; 30, 2, 9; 30, 38, 8; 31, 12, 5; 32, 1, 10; 32, 9; 32, 29; 33, 26, 6; 35, 9, 5; 35, 21, 3; 36, 37, 4; 37, 3; 39, 22, 3; 39, 46, 3; 39, 56, 6; 40, 2, 3; 40, 19; 40, 35, 3; 40, 59, 6; 41, 9, 4; 41, 13; 41, 16, 6; 42, 2, 3; 42, 20, 5; 43, 13, 3; 45, 16, 5; P. 68; F. 16; F. 44—45 procurantur ex libris fatalibus 10, 31, 8; P. 14; 42, 2, 3 et saepius; procurantur partim maioribus hostiis, partim lactentibus 22, 1, 15 ad prodigia publica Etrusci vates acciti 1, 56, 5 prodigiorum auctores in curiam introducti 22, 1, 14 procurantur ex decreto pontificum, priusquam consules ab urbe moveant 24, 44, 7 consulem Romae tenent 32, 9 ob unum prodigium, lauream in puppi navis enatam, haruspices in senatum vocati 32, 1, 13 de prodigiis senatus consultur 45, 16, 5 prodigiis avertendis feriae indictae 3, 5, 14 supplicatio et novemdiale sacrum (cf. novemdiale) 25, 7, 9 ieiunium Cereri institutum 36, 37, 4 ludi instaurati 40, 59, 6 ob unum prodigium ludi facti 42, 20, 3 quo magis credebant simplices homines, eo plura nuntiabantur 24, 10, 6 ludibria oculorum auriumque credita pro veris 24, 44, 8 Livii aetate nulla nuntiantur ab eadem necligentia, quia nihil deos portendere vulgo credunt 43, 13 triste prodigium Graeco fit sacrificanti 25, 16 foedum ac turpe prodigium 27, 37, 6 prodigia mirabilia, cum Sylla adversus Marium ducit F. 16 ante mortem Caesaris F. 44—45 Servio Tullio caput ardet 1, 39 bos in Sabinis nata mirandae magnitudinis 1, 45, 4 bos locuta 3, 10, 6 bos locutus „Roma cave tibi“ cum cura servari iubetur ab haruspibus 35, 21, 5 taurus agrestis vaccam aeneam init et semine aspergit 41, 13, 2 in aperiendis templi fundamentis 1, 55, 5 vox edita ingens 2, 7, 2 noctis silentio audita 5, 32, 6 terra motibus concussa 3, 10, 6; 4, 21, 5 lupi in Capitolio visi 3, 23, 9 lupus castra ingressus et apum examen terrent milites 21, 46, 2 lacus Albanus in altitudinem insolitam crevit 5, 12, 2 infans semestris triumphum clamat 21, 63, 2 infans in utero matris clamat „Io triumpho“ 24, 10, 10 seminare foedum prodigium 27, 11, 4; 27, 37, 6; 31, 12, 8 laurea in puppi navis enata 32, 1, 13 prodigii loco pestilentia habetur 40, 37, 2 tempestas 40, 35, 3 columna fulmine discussa 42, 20 prodigia privato loco facta non suscipiuntur 43, 13, 6.
- Proditionis multi Nolani damnantur et securi percutiuntur 23, 17, 2 prodictionis crimine A. Postumius ab exercitu suo interfectus P. 75.
- Proerna Thessaliae urbs 36, 14, 12. [Pronnaei] 38, 28, 6.
- Propontis 38, 16, 3.
- Propraetores legiones ducunt 10, 26, 15 propraetor cum ornamentis consularibus C. Octavius a senatu factus P. 118.
- Prorogatio imperii primum in Q. Publilio facta 8, 26, 7 P. tum a senatu a populo decreta 9, 42, 2 in sex menses 10, 16 in annum ex SCto plebisque scito 10, 22, 9 cf. 27, 22, 6 P. Scipioni prorogatum imperium donec revocatus foret 27, 7, 17 eidem donec debellatum foret 30, 1, 10.
- Proscenium ad aedem Apollinis 40, 51, 3.
- Proscripti P. 89 eorum liberis honorum ius ademptum a Sylla ibid. collecti a Sex. Pompeio P. 123.
- Proscriptionis tabula a Sylla proposita P. 88 proscriptiones triumvirorum P. 120.
- Proserpinae Locrensis thesauri a Q. Pleminio spoliati 29, 8, 9 cf. 29, 18 ei pecunia restituta et piculare factum 29, 21, 4 iterum clam nocte spoliati 31, 12 de sacrilegio quae-

- stio habetur ex SCto et expiatio fit ib. 3—4 cf. 32, 1, 9.
- Provinciae sorte eveniunt consuli-  
bus 10, 24, 3 et 10; 10, 26, 6 extra  
sortem dantur 10, 24, 18; 28, 38, 12;  
37, 1, 7—10 eas aut comparare inter  
se aut sortiri iubentur consules  
37, 1, 7 de provincia decedere in-  
iussu senatus vetitum 29, 19, 6.
- Provocatio a rege ad populum 1, 26,  
8 adversus magistratus 2, 8, 2 de  
ea lex lata ibid. P. nulla a dicta-  
tore 2, 18, 8; 2, 29, 11 non longius  
ab urbe mille passuum est 3, 20, 7  
decemviri sine provocazione creati  
3, 32, 9 sine ea ne ullus fieret ma-  
gistratus, lege cautum 3, 55, 5 de  
ea lex tertium sancta 10, 9, 3 P.
- Proxenus Hypataeus 41, 25, 3 elo-  
quentia insignis ib. 6 ab uxore ve-  
neno necatur ibid.
- Prusias Bithyniae rex 27, 30, 16 At-  
tali fines ingressus 28, 7, 10 foederi  
Romano a Philippo adscriptus 29,  
14 Philippi socius et amicus 32, 34,  
6 ad eum litterae Antiochi 37, 25,  
4 Scipionis ib. 8 C. Livius legatus  
missus ib. 13 ei Mysia adempta 38,  
39, 15 bellum gerit cum Eumene  
39, 46, 9 Flaminio gratificaturus  
Hannibalem prodit 39, 51, 3 P. so-  
rorem Persei uxorem duxerat 42,  
12, 3 in bello Macedonico armis  
abstinere statuit 42, 29, 3 naves  
mittit Romanis 44, 10, 12 eius le-  
gati pro Perseo deprecantur 44,  
14, 5 cum Nicomede filio Romam  
venit 45, 44, 4 P. eum senatui com-  
mendat ib. 9 P. agrum postulat  
Gallis datum 45, 44, 9 libertum se  
fert populi Romani ib. 19 eius le-  
gati queruntur de Eumene P. 46  
omnium humillimorumque vitio-  
rum erat P. 50 a Nicomede filio  
occisus ibid. eius filius pro denti-  
bus unum eo continens habuisse  
dicitur ibid.
- Prytanis Rhodiorum magistratus  
42, 54, 4.
- Saltriaae Romae additae epulis 39,  
6, 8.
- seidophilippus cf. s. vv. Andrisus  
et Philippus; Thessaliam frustra  
ingreditur P. 50 caeso P. Iuventio  
praetore ipse a Q. Caecilio victus  
et captus ibid.
- Pseudophilippus alter a Tremellio  
cum exercitu caesus P. 53.
- Pteleum 35, 43, 4 desertum fuga a  
consule diruitur 42, 67, 9.
- Ptolemaeus Philopator 23, 10, 12  
cum eo renovatur amicitia 27, 4, 10  
legatos mittit ad Philippum 27, 30,  
4 eius mors commemoratur 32, 33,  
4 cf. P. 14 ubi societas memoratur  
cum Ptolemaeo iuncta.
- Ptolemaeus Epiphanes Aegypti rex  
31, 2, 3 ad eum legati missi qui  
gratias agerent ibid. legatos mittit  
Romam 31, 9 Scopam mittit, qui  
Aetolorum iuventutem mercede  
conducat 31, 43, 5 ei urbes adimit  
Antiochus 33, 19, 8 et 11 uxorem  
ducit Antiochi filiam 35, 13, 4 pec-  
uniam et auxilia offerenti remis-  
sum id a populo Rom. 36, 4, 3 de  
victo Antiocho gratulatur 37, 3, 9;  
37, 56, 4.
- Ptolemaeus maior Philometor pro-  
pter aetatem alieni arbitrii 42, 29,  
7 eius tutores auxilia Romanis pol-  
licentur ibid. eius legati querun-  
tur de Antiochi insidiis 44, 19, 6 P.  
inter eum et fratrem minorem dis-  
cordiae 45, 11 Antiochi insidias  
metuentes in gratiam redeunt ib. 6  
bellum iis inferens Antiochus a  
legato Rom. deterretur 45, 12, 6  
eorum legati Romae 45, 13, 4 a fra-  
tre minore regno pulsus restitui-  
tur P. 46 foedus ictum ut alter  
Aegypto alter Cyrenis imperaret  
P. 47 Demetrium generum restitui-  
tur in regnum vulneratur et expi-  
rat P. 52 ei minor succedit, qui  
Cyrenis regnabat ibid.
- Ptolemaeus minor Euergetes, frater  
Philometoris (cf. hunc) propter  
crudelitatem in visus Cyprii fugit  
P. 59 filiam suam occidit caputque  
matri eius mittit ibid.
- Ptolemaeus Aegypti rex Romam  
fugit P. 104 in regnum restitutus  
P. 105.
- Ptolemaeus Aegypti rex Cleopa-  
tram regno pellit P. 111 Pompe-  
ium iubet occidi P. 112 a Caesare  
victus ibid.



Ptolemaeus Apion rex Cyrenarum regni sui heredem facit populum Rom. P. 70 cf. F. 14 K.

Ptolemaei regis status 23, 10, 11.

Publicanus infidus et avarus 25, 1, 4; 25, 3, 9 publicanorum audacia 25, 3, 17 sqq. cf. 39, 44, 8 a censoribus coerciti tribunum pl. nanciscuntur patronum 43, 16, 3 eorum avaritia improba 45, 18, 4 eorum iniuriis adversatus P. Rutilius repetundarum damnatur P. 70.

Publica ob veneficium cognatorum decreto necata P. 48.

Publicius clivus 26, 10, 6; 27, 37, 15 ad solum exustus 30, 26, 5.

C. Publicius Bibulus trib. pl. Marcellum insinuat 27, 20, 11 eius accusationem Marcellus obruit 27, 21, 4.

L. Publicius Bibulus trib. mil. 22, 53, 2.

Publicius Malleolus matre occisa in culleum insutus in mare praecipitatur P. 68.

Publilia tribus 7, 15, 12 P.

C. Pubilius adulescens creditoris, cui nexum se dederat, libidinem conqueritur coram populo 8, 28, 5. Q. Pubilius trib. pl. in Manium invehitur 6, 19, 6 diem ei dicit 6, 20.

Q. Pubilius quinquevir mensarius 7, 21, 6.

T. Pubilius augur 10, 9, 2.

Volero Pubilius de plebe homo negat se militem fieri debere, quod ordines duxerit 2, 55, 4 ad populum provocat ib. 7 consules in curiam compellit ib. 9 trib. pl. rogationem fert, ut plebei magistratus tributis comitiis fiant 2, 56, 2 trib. pl. refectus ib. 5.

Volero Pubilius trib. m. c. p. 5, 13, 3.

Q. Pubilius Philo cos. 8, 12, 5 fundit Latinos ib. 5—6. dictator a collega dictus ib. 13 eius tres leges populares ib. 14—16 primus de plebe praetor 8, 15, 9 mag. equit. 8, 16, 12 censor 8, 17, 11 cos. iterum 8, 22, 8 quod consulatu perfunctus bellum Palaepolitanum nondum finivit imperio prorogato primus pro consule rem gerit

8, 23, 12 P. obsidione hostes vincit 8, 26, 7 triumphat ibid. P. duo singularia ei primo contingunt prorogatio imperii actoque honore triumphus ibid. cos. 9, 7, 15 Samnites fundit 9, 13, 4 coitionis accusatus absolvitur 9, 26, 21.

L. Pubilius Volscus cf. Popilius. Pudicitia 10, 23, 3 plebeiae Pudicitiae ara dedicatur ib. 7 quo ritu culta sit ib. 9.

Pueri regii apud Macedones vocantur principum liberi ad ministerium regis delecti 45, 6, 7 Romani olim Etruscis litteris, sicut postea Graecis imbuti 9, 36, 3.

Pulchri promunturium 29, 27, 12.

Pullarius 8, 30, 2 cum pulli non pascantur, auspiciis mentitur 10, 40, 4 pilo ictus cadit ib. 13 pullaria auguria F. 11.

Pulli cum non pascuntur, malum auspiciis 6, 41, 8 cf. 10, 40, 4; P. 19 cum non ederent, in Tiberim praecipitati a consule iridente augurium F. 11 ex cavea evolvant sacrificanti P. 55.

Pulvinaria sex in conspectu sunt 22, 10, 9 circa omnia pulvinaria supplicatio 21, 62, 9; 22, 1, 16 dona data ob devictum Persea 45, 16, 7.

Punicum bellum primum P. 16—19 cf. 21, 41, 6—9 secundum omnium bellorum maxime memorabile 21, 1 eius causae et natura ib. 2—5 Punico bello nullum nec maius nec periculosius 38, 53, 11 Punici belli tertii semina P. 48 initium P. 49 perfidia plus quam Punica 21, 4, 10 versutiae Punicae 42, 47, 7 religio Punica 22, 6, 12.

Pupillares pecuniae in aerario depositae 24, 18, 13.

Pupinia 26, 9, 12.

Pupiniensis ager 9, 41, 10.

C. Pupius duumvir aedi locandae 22, 33, 8.

L. Pupius aedilis petit praeturam 39, 39, 2 praetor Apuliam sortitur 39, 45, 5.

M. Pupius cos. F. 28 o.

P. Pupius de plebe quaestor 4, 54, 3. Purpura qui utantur 34, 7, 2 sqq. cf. ib. 10.

- Puteoli emporium coeptum frequen-  
tari a Fabio munitur 24, 7, 10; 24,  
12, 4 frustra temptatur a Poeno  
24, 13, 7 eo colonia missa 32, 29, 3  
cf. 34, 42, 6; 34, 45, et 25, 20, 2; 26,  
17, 2; 30, 21, 11; 32, 7, 3; 37, 3, 2;  
41, 9, 5; 45, 13, 12.  
Pydna 44, 6, 3; 44, 42, 2 pugna ad  
Pydnam 44, 41—42 dedita ac di-  
repta 44, 45, 7.  
Pydnaei 44, 45, 6.  
Pygela portus 37, 11, 5.  
Pylae 32, 4, 3.  
Pylaemenes Enetum rex 1, 1, 2.  
Pylaicum concilium 31, 32, 3; 33,  
35, 8.  
Pylus 27, 30, 13.  
Pyra in Oeta monte 36, 30, 3.  
Pyrenaei montes 21, 23, 2 eos trans-  
greditur Hannibal 21, 24 eorum  
portus 34, 8, 5 promunturium 26,  
19, 11.  
Pyrgi colonia 36, 3, 6.  
Pyrgus castellum 27, 32, 7.  
Pyrrheum Ambraciae 38, 5, 2.  
Pyrrhi castra locus in Triphylia 32,  
13, 2; 35, 27, 14.  
Pyrrhias Aetolorum praetor 27, 30  
princeps legationis 31, 46, 2.  
Pyrrhus Epirotarum rex Tarentinis  
opem fert P. 12 cf. 7, 29, 2 Roma-  
nos vincit maxime elephantorum  
terrore P. 13 populabundus ad ur-  
bem procedit ibid. sine pretio  
captivos remittit ibid. adversus  
eum dubio eventu pugnatum ibid.  
ad eum transfuga remissus, qui  
veneno eum sublatum pollici-  
tus erat ibid. in Siciliam trai-  
cit P. 14 in Italiam redux vincit-  
ur et Italia expellitur ibid. mori-  
tur ibid. cf. 22, 59, 8—18 ab eo  
Proserpinae thesauri Locris spo-  
liati dicebantur 29, 8, 9 cf. 29, 18,  
3 de eo iudicium Hannibalis 35,  
14, 8 P. eius regia fuerat Ambra-  
ciae 38, 9, 13 unicus pugnandi ar-  
tífex magisque in proelio quam in  
bello bonus F. 1.  
Pythagoras Samius Servio rege in  
Italiam venit 1, 18, 2 Numae ma-  
gister falso creditur ibid. cf. 40,  
29, 8.  
Pythagoras praefectus Argorum  
Nabidis gener 34, 25, 5 cura urbis  
Timocrati tradita ad Nabim venit  
34, 29, 14 unus causa est, ne Sparta  
capiatur 34, 39, 9 cf. 35, 29, 12.  
Pythicus Apollo 5, 21, 2 Pythicum  
oraculum 5, 15, 12.  
Pythium oppidum 42, 53, 6; 44, 2,  
6; 44, 32, 9.  
Pythius Apollo 23, 11, 3.  
Quadrantes in domum Valerii a  
plebe iactantur, quo ampliore fu-  
nere efferatur 3, 18, 11.  
Quadrigati nummi 22, 52, 2.  
Quadrigris duabus Metti Fufetii  
corpus dilaceratum 1, 28, 10 mit-  
tendis praetor signum dat in  
ludiis 8, 40, 2 ad eas mittendas  
escendit consul 45, 1, 6 quadrigris  
urbem intrat triumphator 28, 9,  
10 P. quadrigae in Capitolii cul-  
mine posita 10, 23, 12 aureae in  
Capitolio posita 29, 38, 8 inauratae  
in Capitolio posita 35, 41, 10  
falcatae Antiochi 37, 41, 6.  
Quadringenariae cohortes 7, 7, 4;  
10, 40, 6.  
Quadruplator 3, 72, 4.  
Quaestio de Postumiana caede iussu  
plebis mandatur consulibus 4, 51,  
3 ex Scto habita a consulibus de  
Frusinatum coniuratione 10, 1, 3  
extra ordinem de Bacchanalibus  
mandatur consulibus 39, 14, 6 quae-  
stionibus exercendis dictator dic-  
tus 9, 26, 6 eae a Capua versae  
Romam in eos qui usquam in rem-  
publicam coniurassent ib. 8 de con-  
iurationibus principum in Etruria  
28, 10, 5; 30, 26, 12 de coniurationi-  
bus in Brutiis 32, 1, 7 de clandesti-  
nis coniurationibus 39, 8, 3 de ser-  
vorum coniuratione 33, 36, 2 de  
veneficiis quaestio 39, 33, 2 cf. 40,  
37, 4 de expiliatis Proserpinae then-  
sauris 32, 12, 3 de pecunia ab An-  
tiocho accepta 38, 54—55.  
Quaestores perduellionis 2, 41, 11  
comitia de reo habere vetantur a  
tribunis pl. 3, 24, 7 duobus urba-  
nis ut duo adderentur, qui consuli-  
bus ad ministeria belli praesto es-  
sent, actum 4, 43, 4 ut quattuor  
promisce de plebe ac patribus fie-

- rent ib. 12 quaestorum comitia 4, 44, 2 quattuor creantur, in quorum numero tres plebei 4, 54, 3 quaestorum numerus amplius, ut essent octo P. 15 ex aerario signa militum depromunt 3, 69, 8 damnati bona vendunt 4, 15, 8 praedam vendunt, in aerarium redigunt 4, 53, 10; 5, 26, 8 agrum populi Rom. vendunt 28, 45, 5 cum pontificibus contendunt de stipendio 33, 42, 2 urbani stipendium conlatum a populo in publicum solvunt 39, 7, 5 in senatum lecti 23, 23, 6 ex Scto quaestor extra ordinem datus 30, 33, 2.
- Quaestoria porta 34, 47, 1—3; 40, 27, 2 quaestorium a Samnitibus captum 10, 32, 9.
- Quaestus omnis senatoribus indecorus 21, 63, 4.
- Quartarii vini a militibus in M. Manlii domum conlati 5, 47, 8.
- Quercus pastoribus sacra in Capitolio 1, 10, 5 in Algido testis invocatur rupti foederis 3, 25, 8.
- Quietis fanum 4, 41, 8.
- Quinctia prata 3, 26, 8.
- Quinctiles Kalendae magistratum initium 5, 32; 8, 20, 3 postridie Idus Quinctiles dies religiosus 6, 1, 12 Idibus Quinctilibus praerectio equitum 9, 46, 15 Nonae Quinctiles sollemnis dies Apollinaribus 27, 23, 7.
- Cn. Quinctilius dictator 8, 18, 13.
- M. Quinctilius P. Quinctilii Vari filius impiger iuvenis 30, 18, 5.
- Sex. Quinctilius cos. 3, 32 moritur ib. 3.
- M. Quinctilius Varus trib. m. c. p. 5, 1, 2.
- P. Quinctilius Varus praetor 29, 38, 4 Ariminum sortitur 30, 1, 9 cum Magone prospere pugnat 30, 18.
- P. Quinctilius Varus flamen dialis moritur 44, 18, 7.
- P. Quinctilius Varus praetor 45, 44, 2.
- T. Quinctilius Varus legatus ad cohortandos milites missus 39, 31, 4 Romam 39, 38, 4.
- Quinctii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
- D. Quinctius obscuro genere ortus, militari gloria illustris 26, 39, 3 classem viginti navium cogit ib. 4 in proelio navali cadit ib. 16.
- K. Quinctius ferox iuvenis popularibus procellis resistit 3, 11, 7 ei dies dicta ib. 9 a principibus civitatis defenditur 3, 12 solum vertit exilii causa 3, 13, 9.
- Q. Quinctius trib. m. c. p. 6, 36, 6.
- T. Quinctius duumvir Martis aedem dedicat 6, 5, 8.
- T. Quinctius trib. m. c. p. 6, 38, 2 mag. equit. 7, 11, 4 cos. 7, 18, 10.
- T. Quinctius a seditioso exercitu dux in castra pertractus 7, 39, 14.
- T. Quinctius triumvir coloniae deducendae 8, 16, 14.
- T. Quinctius propraeor prorogato imperio Tarentum obtinet 29, 13, 6.
- T. Quinctius Barbatus interrex consules creat 4, 7, 10 cf. T. Quinctius Capitolinus.
- Cn. Quinctius Capitolinus aed. cur. 7, 1, 2.
- L. Quinctius Capitolinus trib. m. c. p. 6, 11.
- T. Quinctius Capitolinus cos. 2, 56, 5 plebem saevientem lenit ib. 15 ei gratias agunt patres 2, 57, 2 in Aequos missus 2, 58, 4 praeda militi data parens appellatur ab exercitu 2, 60, 3 iterum cos. 2, 64, 2 egregie rem gerit in Volscis ib. 5 sqq. Antium capit 2, 65, 7 triumvir agro dando 3, 1, 6 cos. tertium 3, 2, 2 collegam sequitur in Aequos ib. 7 Romam reversus ad tutandos fines proficiscitur 3, 3, 6 lustrum condit ib. 9 pro consule subsidio missus 3, 4, 10 K. Quinctium reum defendit 3, 12, 3; 3, 13, 4 quaestor M. Volscium reum facit 3, 25, 3 decemviratum petens honore deicitur 3, 35, 9 quartum cos. 3, 66 eius oratio ad populum 3, 67—68 pene eum summa imperii in proelio adversus Volscos 3, 70 hostes fugat ibid. eius sententia a caede violandisque tribunis abhorrens 4, 6, 7 cf. 4, 7, 10 et T. Quinctius Barbatus; quintum cos. 4, 8 sextum 4, 13, 6 dictatorem dicit ib. 12 legatus 4, 17, 10.

- T. Quinctius Capitolini F. Capitolinus cos. 4, 43 trib. m. c. p. 4, 61.
- T. Quinctius Capitolinus trib. m. c. p. 6, 11 mag. equit. ib. 10.
- C. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 32, 3.
- L. Quinctius Cincinnatus filii rei defensor 3, 12, 8 ab eo pecunia exacta, quam filius extorris debebat 3, 13, 10 trans Tiberim devio turgio vivebat ibid. cos. suff. 3, 19, 2 eius vehemens oratio ib. 6 sqq. consulem se refici contra Sctum non patitur 3, 21, 4 dictator dictus rure arcessitur 3, 26, 8 P. Aequos victos sub iugo mittit 3, 28, 10 P. triumphans urbem intrat 3, 29, 4 post damnationem M. Volscii, falsi in Caesonem filium testis, se abdicat ib. 6 corona aurea donatur ab exercitu L. Minucii consuM ib. 3 decemviratum petens honore deicitur 3, 35, 9 eius sententia a caede violandisque tribunis abhorrens 4, 6, 7 dictator dictus 4, 13, 12 Sp. Maelium a magistro eq. iure caesum pronuntiat 4, 15.
- L. Quinctius Cincinnatus F. Cincinnatus (cf. 3, 19, 3) trib. m. c. p. 4, 16, 7 dignus parente iuvenis 4, 17, 9 mag. eq. ibid. trib. m. c. p. 4, 35 tertio 4, 44.
- L. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 6, 3.
- L. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 32, 3.
- Q. Quinctius Cincinnatus (cf. 3, 19, 3) trib. m. c. p. 4, 49 iterum 4, 61.
- T. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 4, 7 dictator 6, 28, 3 Praeneste capto triumphans inde Iovis signum in Capitolium fert 6, 29, 8.
- T. Quinctius L. F. Cincinnatus Pennus (cf. 3, 19, 3) 4, 20, 8 cos. 4, 26, 2 eius rixae cum collega ib. 6 dictatorem dicit ib. 11 cum eo in hostes profectus diviso exercitu 4, 27, 2 eius opera in proelio ib. 7 cos. iterum 4, 30, 4 trib. m. c. p. 4, 31 legatus 4, 32, 9 quia ad Veios rem male gesserat (cf. 4, 31, 3) accusatus absolvitur 4, 41, 11.
- L. Quinctius Crispinus sortitur Hispaniam cit. 39, 8, 2 cum collega victus 39, 30, 3 hostes vincit 39, 31 triumphat 39, 42, 4 triumvir coloniae 39, 55, 8.
- T. Quinctius Crispinus classi praepositus 24, 39, 12 castris Syracusanis 25, 26, 4 Hippocratem repellit ib. 5 praetor 27, 6, 12 sortitur Capuam 27, 7, 8 cos. 27, 21, 4 Locros oppugnat 27, 25, 11 cum Marcello circumventus insidiis ipse fugit vulneratus 27, 27, 7 P. sagaciter fraudem Hannibalis cavet 27, 28, 4 a Capua litteras Romam mittit 27, 29, 4 ex vulnere moritur 27, 33, 6.
- T. Quinctius Crispinus a Badio Campano hospite proelio provocatus certaminis victor abit et donatur 25, 18.
- C. Quinctius Flaminius praetor 41, 8, 2.
- K. Quinctius Flaminius duumvir aedi locandae 22, 33, 8.
- L. Quinctius Flaminius augur 25, 2, 2 moritur 43, 11, 13.
- L. Quinctius Flaminius praetor 31, 49, 12 urbanam provinciam sortitur 32, 1, 2 ei classis mandata 32, 16, 2 Athenas profisciscitur ib. 5 cum Attalo Rhodiisque Eretriam capit ib. 15 Corinthum oppugnat 32, 23, 3 ei imperium prorogatur 32, 28, 11 ad temptandos Acarnanes missus 32, 40, 7 Leucadem proditione capit 33, 17, 11 P. auxilia fratri suppeditat 34, 26, 11 orae oppidis receptis Gytheum oppugnat 34, 29, 2 iubetur onerarias omnes Oricum cogere 34, 50, 11 cos. 35, 10, 10 ei Gallia evenit 35, 20, 7 legatus 36, 1, 8 senatu movetur 39, 42, 7 P.
- T. Quinctius Flaminius decemvir agro dividendo 31, 4, 3 aed. cur. 31, 4, 5 triumvir coloniae supplendae 31, 49, 6 ex quaestura (cf. tamen 31, 4, 5) consulatum petit duobus tribunis impediuntibus 32, 7, 8 cos. creatur ib. 12 ei Macedonia evenit 32, 8, 4 maturius quam ceteri in provinciam abit 32, 9, 6 eius colloquium cum Philippo 32, 10, 2 pastoris ope Philippum circumventum in fugam conicit 32, 11 et 12 P. in Thessaliam descendit 32, 15 aliquot urbes capit ibid. P. Atracem

- frustra oppugnat 32, 17 Phocidis oppida aliquot capit 32, 18, 4 sqq. cf. 32, 24 ei prorogatur imperium 32, 28, 9 eius colloquium cum Philippo 32, 32, 9 sqq. ei a senatu liberum belli ac pacis arbitrium permissum 32, 37, 5 cum Nabide amicitiam iungit 32, 39, 10 P. Thebas petit 33, 1 adversus Philippum proficiscitur 33, 3, 6 Pheris Scotum contendit 33, 6, 8 Philippum ad Cynoscephalas vincit 33, 7—10 P. Aetolorum vanitate offensus 33, 11, 4 in concilio de pace socios advocat 33, 12 Aetolis resistit Philippi perniciem postulanti ib. 5 cum Aetolis disceptationem habet de Thebis 33, 13, 7 ei prorogatur imperium 33, 25, 11 Boeotis veniam dat 33, 29, 12 dissuadet de uribus Graeciae retinendis 33, 31, 8 ei prorogatum imperium 33, 43, 6 conventum Corinthi habet 34, 22, 6 Argos aggreditur 34, 25, 3 Lacedaemonem petit 34, 26, 8 aggreditur 34, 28, 2 cum Nabide colloquitur 34, 30, 7 ad pacem inclinatus socios insententiam suam perducit 34, 33, 9 sqq. pacis cum Nabide condiciones conscribit 34, 35 oppugnata urbe cogit tyrannum eas accipere 34, 40, 4 P. cf. 34, 41, 8 Nemeis ludis praeest 34, 41 conventum habet Corinthi 34, 48, 2 item in Euboea 34, 51, 2 Thessaliae civitates in meliorem formam redigit ib. 5 triduum triumphat Romae 34, 52, 4 P. ei mandatum a senatu, ut legatis Antiochi responderet, quae ex dignitate et utilitate populi Rom. viderentur 34, 57, 5 fratrem commendat consulatus candidatum 35, 10, 8 legatus in Graeciam 35, 23, 5 Magnetum perfidiam castigat 35, 31, 13 in concilio Aetolorum verba facit 35, 33, 4 Chalcidem liberat 35, 39, 2 Demetriadem frustra recuperare studet ib. 3 Antiochi legato respondet in concilio Achaico 35, 49 Athenis seditionem comprimit 35, 50, 4 Messenen obsidione exemptam iubet esse Achaeorum concilii 36, 31, 9 de Zacyntho intercepta queritur ib. 10 Naupactum se confert 36, 34 Aetolis indutias impetrat 36, 34, 7 Romam revertitur 37, 1 censor creatus 37, 58, 2 cf. 38, 28 legatus ad Prusiam 39, 51 (ad exoscendum Hannibalem P. 39) cf. 40, 20, 3 eius falsae litterae ad Demetrium Philippi filium 40, 23, 7 eius mors 41, 28, 11.
- T. Quinctius Flaminius in honorem defuncti patris munus gladiatorum edit 41, 28, 11 legatus ad Cotyn missus 45, 42, 11 augur lectus 45, 44, 3.
- T. Quinctius Pennus mag. eq. 6, 42, 4 dictator 7, 9, 3 cos. 7, 22, 3.
- Quinquatrus 26, 27; 44, 20.
- Quinquennalia vota 31, 9, 9.
- Quinqueremes singulis legatis in Africam datae 31, 11, 18.
- Quinqueviri agro dividendo creati 6, 21, 4 aeri alieno dispensando creati, mensarii appellati 7, 21, 5 muris reficiendis 25, 7, 5 adiutores triumviris dati 39, 14, 10 Liguribus traducendis in novas sedes 40, 38, 7.
- Quintana in castris 41, 2, 11
- L. Quintus cos. F. 33 ff.
- Quirina tribus trib. m. c. p. 6, 36, 6
- Quirinalis mons a Servio urbi additus 1, 44, 3 in eo sacrificium Fabiae gentis 5, 46, 3 aedes Fortunae primigeniae 34, 53, 5.
- Quirinalis flamen 1, 20, 3 in eius aedibus sacra Romana defossa 5, 40, 8.
- Quirinus 1, 20, 3 ei Numa flaminem legit ibid. eius aedes 4, 21, 9 invocatur in devotione 8, 9, 6 eius aedes dedicata 10, 46, 7 de caelo tacta 28, 11, 4.
- Quirites a Curibus appellati 1, 13, 5 populus Romanus Quiritium 1, 24, 5; 1, 32, 11 ut Quirites omnes plebi scita teneant, lex 8, 12, 14 Quiritium fossa cf. fossa.
- M. Rabuleius decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 9.
- Racilia uxor Cincinnati 3, 26, 9.
- M. Raecius legatus in Galliam missus 27, 36, 3.
- M. Raecius praetor 43, 9, 6; 43, 11, 4

- Tuscae originis 5, 33, 11 do-  
 P. 138.  
 amius Brundisius Persei sce-  
 a consilia aperit 42, 17, 2.  
 nes equitum centuria a Ro-  
 conscripta 1, 13, 8.  
 a in Phoenice 35, 13, 4.  
 ab Hannibale fabricatae ad  
 endum Rhodanum 21, 27, 5.  
 lvia ab Amulio Vestalis lecta  
 1 vi compressa geminum par-  
 dit, Martem incertae stirpis  
 m nuncupat 1, 4, 2 in custo-  
 data ib. 3.  
 urbs 25, 7, 8; 26, 11, 10; 26,  
 ; 30, 2, 11; 37, 3, 3; 40, 2, 4;  
 , 4; 43, 13, 4.  
 i pollicentur milites 28, 45, 19.  
 eratores ex ordine senatorio  
 43, 2, 3.  
 Romae in Caelio monte 1, 30.  
 potestas consulatu instituto  
 leminuta, sed annua facta 2,  
 regium nomen invisum Ro-  
 s 2, 2, 6; 2, 41, 9 regium ho-  
 n pro magnis erga se meritis  
 lus Rom. dat 31, 11, 16 re-  
 leges conquisitae 6, 1, 10  
 pueri apud Macedones 45,  
 um Sabinorum oppidum 2,  
 us lacus 3, 20, 4 in Tusculano  
 2, 19, 3 ibi pugna ib. 4.  
 i occisi a legione Campana  
 in fide manent Romana 23,  
 cf. 26, 40, 18; 29, 21, 3; 42,  
 n urbs occupatur a Legione  
 ana P. 12 obsessum deditur  
 cf. 24, 1, 2; 26, 12, 2; 26, 39,  
 45.  
 m invisum Romanis 2, 15, 3  
 re Sp. Cassius credebatur 2,  
 P. M. Manlius 6, 18, 16.  
 o multiplex et pleraque ex-  
 Romanorum animos invadit  
 9 externa civitatem incedit  
 6 nova obiecta ex carmini-  
 larcianis 25, 12, 2 religiones  
 nagis quam magnifice cole-  
 ur olim 3, 57, 7 religionibus  
 i Etrusci 5, 1, 6.  
 osi dies 6, 1, 11.  
 ad Rementem in Veienti lapidatum  
 42, 2, 4.  
 Remiges ut privatim pro censu da-  
 rentur, edictum 26, 35, 2 sine edi-  
 cto ex auri collatione publica pa-  
 rantur 26, 36, 12.  
 Remulcum in trahendis navibus ad-  
 hibetur 32, 16, 4; 37, 24, 6.  
 Remus cf. Romulus.  
 Rex creatur a populo 1, 22; 1, 32  
 reges quamdiu Romae regnarint  
 1, 60, 3 exacti 1, 59, 11 neminem  
 regnare passuros Romae iureiu-  
 rando populus adigitur 2, 1, 9 de  
 regibus revocandis coniuratio 2, 3,  
 2 non recipi reges Porsinae re-  
 sponsum 2, 15 rex amicusque nemo  
 a populo Rom. nisi pro summis  
 meritis appellari solet socius rex  
 31, 11, 16 primus appellatur Masi-  
 nissa 30, 15, 11 ne cui regi Ro-  
 mam venire liceret, lex lata P. 46  
 regum mos venenum secum habere  
 ad incerta fortunae 30, 15, 4 rex  
 sacrificulus 2, 2; 6, 41, 9 sive sacri-  
 ficus 40, 42, 8 sive sacrificiorum 9,  
 34, 11 sive sacrorum 27, 6, 16 crea-  
 tur 2, 2 eius sacerdotium pontifici  
 subiectum ib. 2 inauguratur a pon-  
 tifice max. 40, 42, 8 ei magistra-  
 tum gerere non licet ibid.  
 Rhenus flumen P. 105 eum trans-  
 greditur Caesar ibid.  
 Rhinocolura 45, 11, 10.  
 Rhion fretum 27, 29, 9 fauces sinus  
 Corinthiaci 28, 7, 18.  
 Rhizon oppidum opportunum Illy-  
 rici 45, 26, 2.  
 Rhizonitae immunitate donati 45,  
 26, 13.  
 Rhoda a Catone occupata 34, 8, 6.  
 Rhodanus pluribus divisus ostiis in  
 mare decurrit 21, 26, 4 ab Hani-  
 none traicitur 21, 27, 6 ab Hani-  
 balle ib. 7 ad eum ara Augusti de-  
 dicata P. 139 cf. F. 53 ff.  
 Rhodii legatos mittunt ad Philip-  
 pum 27, 30, 4 Romam 31, 2 Athe-  
 niensibus succurrunt 31, 14, 11 iis  
 ab Atheniensibus civitas data 31,  
 15, 7 naves auxilio mittunt Athe-  
 nas 31, 22, 8 viginti naves classi  
 Romanae iungunt 31, 46, 6 iterum  
 viginti naves mittunt Agesimbroto

duce 32, 16, 6 Peraeam a Philippo vindicant 33, 18 multa egregie ausi ne Antiochi quidem bello terrentur 33, 20 vetant eum Chelidonia superare ib. 2 Ptolemaei socias urbes adiuvant adversus Antiochum ib. 11 iis aliquot urbes donatae 33, 30, 11 auxilia mittunt Quintio 34, 26, 11 C. Livio 36, 45, 5 iterum 37, 9, 5 eorum naves a Polyxenida circumventae 37, 11, 9 eorum luctus et ira 37, 12, 8 alias naves parant ib. 9 cf. 37, 22, 2 naves mittunt ib. 3 vincunt classe Hannibalem 37, 24 eorum naves agilitate et arte gubernatorum insignes 37, 30, 2 eorum legati in senatu 37, 54, 3 quibus donati sint oppidis 37, 55, 5 cf. 37, 56, 5; 38, 39, 13 pro Aetolis deprecantur 38, 9, 3; 38, 10, 2 Romam mittunt 40, 2, 6 ad eos litterae senatus datae de querellis Lyciorum 41, 6, 11; 41, 20, 7 Lycios vexant 41, 25, 8 legatos Romam mittunt 42, 14, 2 Persei consiliis imbuti 42, 26, 8 P. Romanam societatem sumunt 42, 45, 4 Persei legatione nihil moti 42, 46, 5 naves auxilio mittunt Romanis 42, 56, 5 finem belli Macedonici superbe postulant in senatu 44, 14, 8 P. quid iis responsum sit 44, 15; 45, 3, 3 ad eos Perseus legatos mittit 44, 23, 9 cf. 44, 28, 3 ei benigne respondent 44, 29, 7 in castra profecti a consule iniquo animo auditi 44, 35, 4 a C. Popillio acerbè increpantur 45, 10, 8 decretum faciunt de auctoribus societatis cum Perseo iungendae ib. 14 in legatis eorum nullum hospitale ius servandum patres censent 45, 20, 6 de bello iis indicendo rogatio M'. Iuventii Thalnae 45, 21, 2 verba faciunt in senatu 45, 22 P. nec tamquam hostes nec tamquam socii dimissi 45, 25, 4 P. Lycia et Caria cedere iubentur ib. 6 Theaetum Romam mittunt cum corona magni pretii ad petendam societatem ib. 7 Caunios et Mylasenses vincunt ib. 13 cum iis societas iuncta P. 46 Mithridatem repellunt P. 78.

Rhoduntia 36, 16, 11.  
Rhodus insula P. 69 a Mithridate oppugnata P. 78—79.  
Rhoeteum 37, 9, 7; 37, 37 Iliensibus datum 38, 39, 10.  
Rhotrini fontes 38, 15, 12.  
Risias Pellenensis filium Memnonem damiurgum ad suas partes minis traducit in concilio Achaeorum 32, 22, 5.  
Ritus Albanus 1, 7, 3 Graecus ibid.; 25, 12, 10 novi ritus Romae 25, 1, 7 de iis edictum praetoris ib. 12.  
Rogatio unius tribuni nomine promulgatur 43, 16, 7 a novem tribunis 4, 1, 2 Licinias Sextias rogationes recitari ceteri tribuni vetant 6, 35, 7 Atilia Marcia de tribunis mil. populi suffragio creandis 9, 30, 3 Canuleia de conubio patrum et plebis 4, 1 Decia de duumviris navalis 3, 30, 4 Duilia Menenia de faenore unciario 7, 16 Flavia de Tusculanis 8, 37, 8 Liciniae Sextiae 6, 35, 8 Maecilia Metilia de agro captivo viritim dividendo 4, 48, 2 Maelia de publicandis Servilii bonis 4, 21, 3 Marcia de Liguribus 42, 21, 4 Ogulnia de sacerdotiis 10, 6, 6 Papiria ut eundem iterum creare tribunum liceret P. 59 Petillia de pecunia Antiochi 38, 54, 3 Publilia de plebeis magistratibus tributis comitiis faciendis 2, 56, 2 Scribonia de Lusitanis P. 49 Trebonia de tribunis pl. decem continuo creandis 3, 65, 4 rogatio de communi consulatu 4, 1, 2 de decemviris sacrorum creandis 6, 37, 12 cf. Lex.  
Roma condita a Romulo et conditoris nomine appellata 1, 7, 3 P. caput orbis terrarum esse volunt caelestes 1, 16, 7 crescit Albae ruinis 1, 80 muro lapideo cingitur 1, 38, 6 quadrifariam divisa regionibus 1, 43, 13 aggere et fossis et muro circumdatur, pomerium prolatum 1, 44, 3 obsidetur a Porsina 2, 11, 1 P. capta a Gallis incenditur et diripitur 5, 41—42 P. eius situs et laudes 5, 54, 4 intra annum nova stat 6, 4, 6 incendio vastatur 24, 47, 15; 26, 27; 35, 40, 8; F. 30 ibi audito Hannibalis adventu magnus

- terror 26, 9, 6 vigiliae per vicos servatae 32, 26, 17 a Cinna et Mario obsessa P. 79 velut capta caedibus et rapinis vastatur P. 80.
- Romae divae templum factum ab Alabandensibus 43, 6, 5.
- R. Romilius cos. 3, 31, 2 accusatus ib. 5 damnatur ib. 6.
- Romularis ficus cf. Ficus.
- Romulea Samnitiū captā 10, 17, 8.
- Romulus et Remus Reae et Martis filii 1, 4, 2 P. expositi ib. 6 a Faustulo educati ib. 7 sqq. sollemni dediti ludicro a latronibus apprehenduntur, Remus Amulio traditur 1, 5, 3 Romulus de origine sua certior factus ib. 5 obtruncat Amulium ib. 7 P. Numitori Albam permittunt 1, 6, 3 ad urbem condendam Romulus Palatium, Remus Aventinum capiunt ib. 4 uterque augurio accepto rex consalutatur 1, 7 Remus a fratre occisus ib. 2 Romulus urbem suo nomine appellat ib. 3 populo iura dat 1, 8 lictores duodecim sumit ib. 2 asylum aperit ib. 5 legatos mittit ad conubium petendum 1, 9, 2 ludos ex industria parat ib. 6 finitimos invitat ib. 7 raptas mulieres consolatur ib. 14 Caeninensium duce occiso urbem capit 1, 10, 4 spolia opima Iovi feretrio fert, templum sacrat ib. 6 cf. 4, 20, 3 victos Antennates in civitatem recipit 1, 11, 2 Crustumino vincit ib. 3 bello Sabino Iovi Statori templum vovet 1, 12, 6 Romanorum fugam sistit ib. 7 pacem cum Sabinis pangit 1, 13, 4 populum in triginta curias dividit ib. 6 Fidenates fugat 1, 14, 10 Veientium exercitum vincit 1, 15, 4 multitudini gratior quam patribus trecentos armatos ad custodiam corporis sumit, Celeres appellat ib. 8 opertus nimbo evanescit 1, 16 deus deo natus habetur ib. 3 P. cf. 3, 17, 6 Romuli et Remi infantium simulacra sub uberibus lupae 10, 23, 12.
- Romulus Silvius rex Albae Longae 1, 3, 9.
- Rorarii 8, 8, 8.
- R. Roscius legatus ad Fidenates occiditur 4, 17, 2 ei statua in rostris posita ib. 6.
- R. Roscius trib. pl. legem fert de equitum sedibus in theatro P. 99.
- Rostra 4, 17, 6 in foro rostra unde dicta 8, 14, 2 captarum navium Patavii in aede Iunonis fixa 10, 2, 14 in rostris Romae statuæ posita legatorum occisorum 4, 17, 6 P. capita nobilium virorum interfectorum P. 80; P. 120; F. 48.
- Rubrum mare 36, 17, 15; 42, 52, 14; 45, 9, 6.
- Rufrium Samnitiū urbs 8, 25, 4.
- Rufuli tribuni militum dicti, qui ab imperatoribus dilecti erant 7, 5, 9.
- Ruminalis ficus cf. Ficus.
- Rumpiae Thracum hastae 31, 39, 11.
- P. Rupilius cos. cum servis in Sicilia debellat P. 59.
- Ruscino urbs 21, 24, 2.
- Rusellani abietes in classem Rom. pollicentur 28, 45, 18 eorum ager 10, 4, 5; 10, 37, 3.
- Rusumo portus Africae 30, 10, 9.
- Rutilius auctor Livii 39, 52.
- P. Rutilius trib. pl. reos facit censores 43, 16, 3 sqq. equo adempto aerarius fit 44, 16, 8.
- P. Rutilius vir summae innocentiae, quia Asiam a publicanorum iniuriis defenderat, repetundarum damnatus P. 70.
- P. Rutilius a Marsis victus occidit P. 73.
- P. Rutilius Calvus praetor 45, 44, 2.
- Rutuli a Troianis victi ad Etruscos fugiunt 1, 2, 3 gens divitiis praepollens 1, 57 cum iis bellum ibid.
- Sabatina tribus 6, 5, 8 P.
- Sabatini 26, 34, 6 de iis SC. factum ibid.
- Sabellae cohortes 10, 19, 20.
- Sabinae mulieres raptae 1, 9, 11 Sabinos Romanosque infestos dirimunt 1, 13 earum nomina curiis imposita ib. 6.
- Sabini Romam veniunt spectatum ludos 1, 9, 9 infesti ad urbem penetrant 1, 11, 5 P. arcem dolo occupant 1, 12 Romanos fugant ib. 3 repelluntur ib. 9 imperium omne conferunt Romam 1, 13, 4 gens se-



- cundum Etruscos opulentissima 1, 30, 4 devicti ib. 10 cum iis bellum 1, 36 pacem petunt 1, 37, 6 Collatiam amittunt 1, 38 cum iis bene pugnatum 2, 16, 1—6 a Sabinorum iuventute scorta rapiuntur, inde bellum 2, 18, 2 pacem rogant ib. 9 praedabundi ad Anienem profecti caeduntur 2, 26, 1—3 cum iis bellum 2, 30, 3; 2, 31 arma consociant cum Veientibus 2, 53 vincuntur ib. 3 cum iis bellum 2, 62, 3 repulsi 2, 63, 7; 2, 64, 4 agro Romano vastato ipsi vastantur 3, 26, 1—2 agrum Rom. vastant 3, 38, 3 Romanos pellunt 3, 42, 3 contra eos res prospere gestae 3, 63, 4 P. rebellantes victi P. 11 milites pollicentur in classem Rom. 28, 45, 19.
- Sacellum Sancus 8, 20, 8 Pudicitiae 10, 23, 3 sacella a privatis occupata populo restituntur 40, 51, 8.
- Sacer mons trans Anienem tria ab urbe milia passuum 2, 32, 2 in eum secedit plebs ibid. P. plebs militesque 3, 52, 3 ager Milesiorum 38, 39, 9 sacer lapis 41, 13.
- Sacerdotes creati a Numa 1, 20 ad Coriolanum supplices eunt 2, 39, 12 P. publici Caere pervecti Roma capta 5, 40, 10 de plebe adleguntur 10, 9, 2 perraro adolescentes fiunt 29, 38, 7 stipendium conferre coguntur 33, 42, 4 inaugurari eum, qui magistratu fungebatur, religioni erat 40, 42, 8 Bacchanalium conquisiti et comprehensi 39, 14, 9 Etrusci facibus ardentibus angibusque praelatis Romanos terrent 7, 17, 3 Athenienses obviam eunt Attalo cum insignibus suis 31, 14, 12 Abydeni praeceunt execrabile carmen irrisurandi 31, 17, 9 cum infulis ad Philippum missi ad dedendam urbem ib. 11.
- Sacerdotium publicum perpetuumque auguris deos de rege consulendi 1, 18, 6 sacerdotii vetustum ius introeundi senatum repetitur 27, 8, 8 sacerdotia duo habet unus 30, 26, 10.
- Sacra via 2, 13, 11.
- Sacra Herculis una omnium peregrina Romulus suscipit 1, 7, 15 externa amoveantur 4, 30, 11; 25, 1, 12 omnia publica et privata acies pontificis subiecta 1, 20, 6 publica in publico proposita 1, 32, 2 partim defossa, partim Caere peracta urbe capta 5, 40, 8—10 sacris conquirendis triumviri creati 25, 7, 5 sacrum novemdiale publice susceptum, si lapidibus pluisset 1, 31, 4; 25, 7, 9 sacrum in monte Albano non rite conceptum 5, 17, 2 sacra gentilicia opposita publicis 5, 52, 4 sacra Lanuvinis reddita 8, 14, 2 sacrum Samnitium dira execratione celebratum 10, 38, 6 sqq.
- Sacrae alae equitum Macedonum 44, 42, 2.
- Sacramentum militum 4, 53, 2 acclere non exsolvitur 2, 32, 2 ex quo tempore sacramenti loco insiurando adacti sint milites 22, 38, 2.
- Sacrata lex cf. lex.
- Sacrificii ritus 1, 45, 6 extraordinarium, minime Romanum ex libris fatalibus factum Gallus cum Gallia, Graecus cum Graeca vivi sub terra demissi 22, 57, 6.
- Sacrificulus rex cf. rex; sacrificulorum et vatium multitudo molesta 25, 1, 8.
- Sacrilegium a Q. Pleminio commissum 29, 8, 9 Q. Fulvii 42, 3 P.
- Sacriportus 26, 39, 6 ibi C. Marius a Sylla victus P. 87.
- Sacrosancti tribuni pl. 3, 55, 6 cf. ib. 7 sqq.
- Saepinum oppidum captum 10, 45, 13.
- Saga militiae praemia 10, 30, 10 a populo sumpta P. 72; P. 118.
- Sagalassenus ager uberrimus 38, 15, 9.
- Sagittarii Arabes 37, 40, 12 Cretae 42, 35, 6; 43, 7 equites 37, 40, 8 cf. 35, 48, 3.
- Sagmina 1, 24, 4.
- Sagulum gregale 7, 34, 15 Hispanum 27, 19, 12 sagula duo purpurea cum fibulis aureis Masiniae dono missa 30, 17, 13.
- Saguntia 34, 19, 10.
- Saguntini 21, 2, 7 iis in foedere Hasdrubalis libertas pacta 21, 2, 7 Romam mittunt auxilium implorantes adversus Hannibalem 21, 6, 2 co-

- rigo 21, 7, 2 fides socialis ib. unibalem repellunt 21, 9, 2 pes auro argentoque in ignem semet ipsi praecipitant 21, mes puberes interfici iubet bal ib. 3 eorum legati in se- 28, 39 coronam auream in lio ponunt ib. 18 compre- . Poenos Romam mittunt 30, saguntina rabies 31, 17, 5. am oppugnatur ab Hanni- l, 7 fortiter defenditur ibid. tur 21, 8 iterum oppugnatur 3 sqq. capitur cum ingenti 21, 15 de tempore et spatio nis cf. Livii dubitationem Romanis restitutum 24, 42, 9. vendendi arbitrium adem- rivatis 2, 9, 6 ex sale vecti- vum 29, 37, 3 sale invec- antur Macedones 45, 29, 11 mmercium datum Dardanis
- Africae urbs 29, 34, 6 a ie munita 29, 35, 4. 24, 20, 15 Marcello traditur 11 Hannibalem ipsius frau- t 27, 28, 6. uni 27, 28, 6. via 7, 9, 6. Alpina gens domita P. 53 P. 135; F. 52 bb. i cf. Sallentini. castrum 32, 29, 3 eo colonia a ibid. m 34, 43, 6 eo coloni ad- ibid.; 34, 45, 2. a 35, 37, 6 Antiocho dedi- 51, 8. Numa instituti 1, 20, 4 duo- ab Hostilio voti 1, 27, 7. circa Ostiam factae 1, 33, 9 7, 6; 7, 19, 8; 24, 47, 15. or unde M. Livius dictus sit 4. i patellaque deorum causa ur 26, 36, 6. ni sv. Salentini proeliis victi aliquot amittunt 9, 42, 8 iis e a Graecis ereptae 10, 2 tur a Romanis ib. 2 in de- m accepti P. 15 eorum op- raedam deficiunt ad Hanni- 25, 1 cf. 27, 15, 4.
- Sallentinus ager 23, 48, 3; 24, 20, 16; 27, 10, 11. Salluvii sv. Salluvii gens Galliae 5, 34, 8; 5, 35, 2 Massilienses vastant P. 60 victi P. 61; P. 73 Salluvium montes 21, 26, 3. C. Salonius triumvir coloniae 34, 45, 5. C. Salonius decemvir agro divi- dendo 42, 4, 4. P. Salonius adversatus novis consi- liis militum in invidiam inciderat 7, 41, 6 patres obtestatur, ne suum honorem pluris quam concordiam civitatis aestiment ib. 7. Q. Salonius triumvir coloniae 34, 45, 5. Q. Salonius Sarra praetor 35, 10, 11 sortitur Sardiniam 35, 20, 8. Salpinates Volsiniensibus iuncti bellum movent 5, 31, 5; 5, 32, 4. Saltant ludiones more Tusco in lu- dis 7, 2, 4. Q. Salvidienus legatus Octaviani a Sex. Pompeio victus P. 123 nefaria in Octavianum molitus occidi- tur P. 127. Salutis aedes antea vota locatur 9, 43, 25 dedicatur 10, 1, 9 de caelo tacta 28, 11, 4 Saluti dona vota ob pestilentiam 40, 37, 2. Salluvii cf. Salluvii. Salyes montani 21, 38, 7. Samaei deficiunt a Romanis 38, 28, 7 urbem fortiter defendunt 38, 29 sub corona veneunt 38, 29, 11. Sambucistriae epulis adhibentur 39, 6, 8. Same insula 32, 16, 3 vastata a C. Livio 36, 42, 5. Same urbs oppugnatur a Fulvio 38, 28, 8 expugnatur 38, 29, 11. Samii 33, 20, 12. Samnites Capuam occupant 4, 37 legatos Romanos commercio pro- hibent 4, 52, 6 amicitiam Roma- nam petunt 7, 19, 4 Sidicinos ado- riuntur 7, 29, 4 Campanos urgent ib. 5 P. iis bellum indictum 7, 32 ter caesi fusique ad montem Gau- rum 7, 33 ad Saticulam 7, 36 et ad Suessulam 7, 37 pacem orant 8, 1, 7 foedus renovant 8, 2 contra Sidicinos proficiscuntur ib. 5 a Sidi-

cinis, Latinis Campanisque pressi a Romanis auxilium petunt ib. 9 contra Latinos in exercitu Rom. pugnant 8, 10, 7 bellum Alexandri eos in Lucanos trahit 8, 17, 9 ferox responsum dant legatis Rom. 8, 23, 3 defendentes Palaepolin urbe dedita Romanis depelluntur 8, 26, 4 adversus eos dictator dictus L. Papirius 8, 29, 9 vincuntur 8, 36, 8 indutias annuas assecuti deficiunt 8, 37, 2 atroci proelio devicti 8, 38—39 rerum deditione oblata pacem non impetrant 9, 1, 3 C. Pontio duce Romanos in furculis Caudinis capiunt 9, 2, 6—15 P. sub iugum mittunt 9, 6 P. Fregellas occupant 9, 12, 5 duobus proeliis fusi 9, 13, 4; 9, 14, 11 Luceria dedita sub iugum missi 9, 15, 8 P. a Saticula repulsi 9, 21, 6 redeunt 9, 22, 2 Plisticam capiunt ib. 11 victi 9, 23 gravi proelio victi 9, 27 rursus bellum movent 9, 31 eorum novus armatus 9, 40 vincuntur 9, 40, 13 eorum arma captiva ad forum adornandum usurpata ib. 16 Campani eo ornatu gladiatores armant Samnitumque nomine compellant ib. 17 capti ad Allifas sub iugo mittuntur 9, 42, 8 Soram et Calatiam expugnant 9, 43 vincuntur ib. 20 bis victi 9, 44 eorum imperator captus ib. 13 iis foedus antiquum redditum 9, 45, 4 P. rebellant 10, 11, 7; 10, 12, 3 magna clade affecti 10, 14 longe lateque vastantur 10, 15, 3 finibus expulsus exercitus Etruriam sollicitat 10, 16, 3 eorum urbes captae tres 10, 17, 11 cum Etruscis victi duce Gellio Egnatio 10, 19, 22 Campaniam vastant 10, 20 a Romanis vincuntur ib. 15 Gellio Egnatio occiso fugati 10, 29, 16 refugi domum a Paelignis circumventi 10, 30, 3 castra Rom. adorti 10, 32, 8 reiecti 10, 33, 4 eorum urbes aliquot captae 10, 34 ad Luceriam victores ipsi vincuntur 10, 35 et 36 ingentem dilectum nova lege habent, ut iuniorum qui non venerit, eius caput Iovi sacrum sit 10, 38, 3 milites ante pugnam iureiurando ob-

stricti ib. 10 P. funduntur 10, 41 P. eorum urbes aliquot captae 10, 45, 8 Q. Fabium Gurgitem vincunt P. 11 ab eo caeduntur ibid. eorum imperator C. Pontius captus et securi percussus ibid. cum iis foedus quarto renovatum ibid. caesi ibid. deficiunt P. 12 adversus eos res feliciter gestae ibid. et P. 13—14 praeter Pentros ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 11 devastantur 24, 20, 3 Samnitum equites in exercitu Rom. 44, 40, 5 a Romanis deficiunt P. 72 L. Caesarem vincunt P. 73 ab eo victi ibid. compluribus proeliis victi oppida nonnulla amittunt et Marium Egnatium ducem P. 75 soli Italicorum Cinnae se iungunt P. 80 Plautium legatum caedunt ibid. a Sylla ad portam Collinam victi P. 88 Samnium 7, 32 devastatum 24, 20, 3 ibi Liguribus sedes datae 40, 41, 3 Samos insula et urbs 37, 10, 11 Samia terra ib. 6 cf. 37, 11 naves auxilio mittit Romanis 42, 56, 6 Samothrace 42, 25, 5 Persei ditionis 44, 25, 11 eo confugit Perseus cum pecunia 44, 45, 15 eius sanctitas 45, 5, 3. Samothracae 45, 5, 2 Perseum abscedere cogunt 45, 6, 2. Sancus sv. Sangus aedes Velitris 32, 1, 10. Sangarius flumen 38, 18, 7—8. Sanguine pluit Romae 24, 10, 7; 40, 19 per biduum 39, 46, 5; 39, 56, 6 sanguinis guttae in foro visae 34, 45, 6 sanguis ex foco manat 45, 16, 5 sanguine sudant scuta 22, 1, 8 signa deorum 22, 36, 7; 27, 4, 14. Sanqualis avis 41, 13. Sapia tribus 31, 2, 6; 33, 37. Sardes 37, 45, 3. Sardi a Romanis vincuntur P. 17 subacti P. 20 cf. 21, 16, 4 rebellantes Hasdrubale et Hampsicora ducebus vincuntur 23, 40, 10 a L. Aurelio subacti P. 60. Sardinia P. 17 inter motum Africae Poenis adempta 21, 1, 5 eius recipiendae spes repentina Poenorum 23, 32, 7 de statu insulae in senatu refertur 23, 34, 10 ibi bellum inter

- Poenos et Romanos 23, 40—41 perdomita 23, 41, 7 inde frumentum missum 25, 20, 3; 36, 2, 13 a Poenis vastata 27, 6, 13 ibi tumultus 41, 6, 5 a Ti. Sempronio pacata 41, 17, 3 cf. P. 86, 90.
- Sare vicus Maronitarum 38, 41, 8.
- Sarissae praelongae hastae Macedonum 37, 42, 4 cf. 9, 19, 7; 38, 7, 12.
- Sarissophori Macedonum robur 36, 18, 2.
- Sarpedonium promunturium 38, 38, 9.
- Sarus fluvius 33, 41, 7.
- Sassula Tiburtium capta 7, 19.
- Satellites Porsinae 2, 12, 8 armati Hieronymi 24, 5, 3 cf. 1, 49, 2.
- Saticula urbs 7, 32, 2; 7, 54 a Romanis obsessa 9, 21, 2 eam eximere conantur Samnites 9, 21, 3 cf. 9, 22, 3 deditur 9, 22, 11.
- Saticulanus ager 23, 14, 13 Saticulani in fide Romana manent 27, 10, 7.
- Satricani ad Samnites deficiunt 9, 12, 5 cf. 26, 33, 10.
- Satricum Volscorum oppidum Romanis a Coriolano ademptum 2, 39, 3 eo Volscorum auxilia conveniunt 6, 7 eius moenibus Volsci se recipiunt 6, 8, 9 capitur ib. 10 eo colonia deducta 6, 16, 6 ab hostibus expugnata 6, 22, 4 a Latinis concrematur 6, 33, 4 eo ab Antiatis colonia deducta 7, 27, 2 a Romanis incensum et dirutum ib. 8 cf. 8, 1, 4 deficit ad Samnites 9, 12, 5 receptum 9, 16, 9 cf. 28, 11, 2.
- Saturae cantu motuque peraguntur 7, 2, 7.
- Saturnalia institutus festus dies 2, 21, 2 cf. 22, 1, 20; 30, 36, 8.
- Saturnia colonia deducta 39, 55, 9; 42, 20, 5.
- Saturno aedes dedicata 2, 21, 2 in foro Rom. 41, 21, 12.
- Savo oppidum Alpinum 28, 46, 10.
- Saxa rubra 2, 49, 12 Formiana 22, 16, 4.
- Saxum Tarpeium 6, 20, 12 inde M. Manlius a tribunis deiectus ibid. obsides e fuga retracti deiciuntur 25, 7, 14 cf. P. 77.
- Scaena aedilibus praetoribusque praebetur 41, 27, 5.
- Scaenicae artis origo 7, 2 P. scaenici ludi cf. ludi.
- Scalae in expugnatione Carthagini Novae ipso opere franguntur 26, 45, 3.
- P. Scantinius pontifex defunctus 23, 21, 7.
- M. Scantius trib. pl. 10, 46, 16.
- Scaptia tribus 8, 17, 11.
- P. Scaptius de plebe vir magno natu sententiam dicit de agro Ardeatium 3, 71, 3.
- Scarphea 33, 3, 6; 36, 19, 5.
- Sceleratus campus unde dictus 8, 15, 8.
- Scena cf. Scaena.
- Scerdilaedus Illyriorum rex 26, 24, 9; 27, 30, 13; 27, 33, 3.
- Scerdilaedus Gentii filius Romam abductus 44, 32, 2.
- Sciathus a Philippo diruta 31, 28, 6; 31, 45, 12; 35, 43, 3; 44, 33, 11.
- Scipio eburnus Masinissae dono datus 30, 15, 11; 31, 11, 11 Eumeni 42, 14, 10.
- Scipionum monumentum 38, 56, 4.
- Scodra 43, 20 eam sibi arcem ceperrat Gentius 44, 31, 2 Labeatum urbs munitissima ibid. eam recipit L. Anicius 44, 32 ibi praesidium relictum 45, 26.
- Scodrenses vectigales fiunt 45, 26, 14.
- Scodrus mons cf. Scordus.
- Scopas praetor Aetolorum 26, 24, 7 bellum Acarnanibus inferre parat 26, 25, 9 a Ptolemaeo missus Aetolorum iuventutem mercede conducit 31, 43, 5.
- Scordisci gens Thraciae a Gallis oriunda P. 63 cf. 40, 57, 7; 41, 19, 7 victi P. 56 C. Porcium vincunt P. 63 victi a Livio Druso ibid.
- Scordus mons 43, 20; 44, 31, 5.
- Scorpiones multi maiores et minores Carthagine Nova reperti 26, 47, 6.
- Scortum nobile 39, 42, 8 scorta a Sabinis per lasciviam rapta bellum excitant 2, 18, 2 scortorum duo milia ex castris eiecta P. 57.
- Scotusa 28, 5, 12; 33, 6, 8 Antiocho deditur 36, 9, 13 Romanis 32, 14, 11.

- Scriba pari fere ornatu cum Porsina sedens pro rege obtruncatur 2, 12, 7 pontificis ob stuprum cum Vestali factum caesus virgis 22, 57, 3 a quaestore in decuriam lectus 40, 29, 10 scribae aedilicii pecuniam clam egressisse ex aerario damnati 30, 39, 7 peculatus rei 38, 55, 4 tribunos relinquunt 38, 51, 12 in pecuniae collatione non sufficiunt referundo 26, 36, 11.
- C. Scribonius praefectus socium 40, 31, 3.
- L. Scribonius 22, 61, 6.
- C. Scribonius Curio aed. pl. 33, 42, 10 curio maximus ibid. praetor 34, 54 urbanam provinciam sortitur 34, 55, 6.
- C. Scribonius Curio curio maximus 41, 21, 9.
- C. (Scribonius) Curio procos. bellum gerit in Thracia P. 92 Dardanos domat P. 95.
- C. (Scribonius) Curio trib. pl. primo adversus, dein pro Caesare agit P. 109 Caesaris legatus in Africa Varo victo occiditur a Iuba P. 110.
- L. Scribonius Libo trib. pl. 23, 21, 6 cf. 22, 61, 6 triumvir mensarius 23, 21, 6.
- L. Scribonius Libo praetor 29, 11, 11 peregrinam provinciam sortitur 29, 13, 2 Galliam provinciam ibid.
- L. Scribonius Libo aed. cur. 34, 54, 3 praetor 35, 10, 11 peregrinam provinciam sortitur 35, 20, 8 triumvir coloniae 39, 23, 4.
- L. Scribonius Libo rogationem promulgat de Lusitanis P. 49.
- Scultenna flumen 41, 12, 8.
- Scutale triplex crebris suturis duratum 38, 29, 6 duorum scutalium fundae 42, 65, 10.
- Scutati milites 8, 8, 5; 28, 2, 10.
- Scutum maius corpori tegumentum quam clupeus 9, 19, 7 scutis pro clupeis utuntur Romani milites stipendiarii facti 8, 8, 3 scutis densatis conferti tela excipere solent Romani 28, 2, 6 scuto praese erecto stare solet in statione vigil 44, 33, 9 scuta in vigiliam ferre vetantur milites ib. 8 scutum pedestre 7, 10, 5 scuta equestria ab Alabandensibus dono data 43, 6, 6 Samnitium auro et argento caelata, summum latiora, fastigio aequali, ad imum cuneata 9, 40, 2 Gallorum similia Hispanis 22, 46, 5 longa, parum lata male tegunt 38, 21, 4 Ligustina 44, 35, 19 scuta captiva ad forum ornandum adhibita 9, 40, 16.
- Scyllaeum 31, 44; 36, 42, 6.
- Seyrus insula 31, 45, 11; 33, 30, 11.
- Secessio plebis in montem sacrum 2, 32, 2 P. iterum 3, 52 militum 7, 39, 6.
- Secures praeferruntur dictatori 2, 18, 8 decemviris cum multo terrore 3, 36, 4 cf. lictores.
- Sedetani populi Rom. socii vastantur 28, 24, 4 ad Catonem deficiunt 34, 20 eorum ager 29, 1, 36; 31, 49, 7.
- Seditio plebis 2, 23, 8; 2, 27, 8 militum 2, 43, 6; 2, 59, 2 P.; 3, 50, 11; 3, 51, 7; 7, 38, 5; 7, 39, 7; 28, 24, 5; 32, 3, 2; P. 98 seditiones C. Gracchi P. 59 in exercitu Hannibalis nulla unquam seditio 28, 12, 4.
- Seduni populus 21, 38, 9.
- Segestica civitas gravis et opulenta capitur 34, 17, 12.
- Segovesus Ambigati regis Celta- rum propinquus 5, 34, 3 in Hercynios saltus expeditionem facit ib. 4.
- Segovia Hispaniae urbs F. 19.
- Seiuges in Capitolio positi 38, 35, 4.
- Selepitani Illyrii vectigales fiunt 45, 26, 14.
- Seleucia 33, 41, 9 Seleucea P. 52 cf. 38, 17, 11.
- Seleucus proavus Antiochi 34, 58, 5.
- Seleucus Antiochi filius 33, 40, 6.
- Lysimachiae relictus 33, 41, 4 cf. 37, 8, 5 Phocaeam recipit 37, 11, 15 Pergamum oppugnat 37, 18, 3 discedit 37, 21, 4 in laevo cornu ad Magnesiam 37, 41; 37, 44, 6 in castra Rom. venit ad frumentum praebendum 38, 13, 8 defunctus P. 41 eius filia Perseo nupsit 42, 12, 3.
- Seleucus Demetrii filius a Cleopatra matre occisus P. 60.
- Selinus Ciliciae urbs 33, 20, 4.
- Sella curulis ab Etruscis sumpta 1, 8, 3 ea sacerdotes utuntur 27, 8, 8 honoris causa in circo ad specta-

- cula posita 2, 31, 3 sella Iovis 5, 50, 6 dono missa regibus 31, 11, 11; 42, 14, 10 eburnea Syphaci missa 27, 4, 8 sella aurea sedet Caesar F. 46 u.
- Sellasia super Oenunta fluvium 34, 28.
- A. Sellius equitum centurio creatur tribunus pl. 4, 42.
- Sellularii ad militiam exeiti 8, 20, 4.
- Selymbria 33, 39, 2.
- Semelae lucus 39, 12, 4.
- Semigermanae gentes 21, 38, 8.
- Semilix Statorius 30, 28, 3.
- Semimares foedum prodigium 27, 11, 4; 39, 22, 5 haruspicum iussu extorres agro Rom. necantur 27, 37, 5; 31, 12, 8.
- Semita a Capena porta ad Martis saxo quadrato strata 10, 23, 12.
- Semo Sancus 8, 20, 8 ei bona Vitruvii consecrata ibid. in eius sacello orbes aenei positi ibid.
- Sempronia basilica 44, 16, 10.
- Semproniae leges P. 58; P. 60.
- Sempronia soror Gracchorum Africanæ uxor P. 59.
- A. Sempronius cos. 2, 21.
- A. Sempronius cos. 2, 34, 7.
- C. Sempronius cos. adversus Iapydas cladem acceptam virtute D. Bruti emendat P. 59.
- M. Sempronius trib. pl. legem fert de faenore 35, 7, 4.
- P. Sempronius trib. pl. in Ap. Claudium censuram ultra legitimum tempus retinentem invehitur 9, 33, 7; 9, 34 eum prendi iubet ib. 26 praetor 10, 21, 4 et 9.
- P. Sempronius praefectus socium 34, 47, 2.
- Ti. Sempronius trib. pl. 45, 36.
- A. Sempronius Asellio praetor a faeneratoribus in foro occisus P. 74.
- A. Sempronius Atratinus trib. m. c. p. 4, 7.
- A. Sempronius Atratinus trib. m. c. p. 4, 35 iterum 4, 44 comitia quaestorum habens malae fraudis arguitur ib. 5 tertium trib. m. c. p. 4, 47, 8.
- A. Sempronius Atratinus mag. eq. 6, 28, 4.
- C. Sempronius Atratinus cos. 4, 37 contra Volscos male rem gerit 4, 38—39 ideo dies ei dicta a tribuno pl. 4, 42 dimissus ib. 8 iterum accusatus damnatur 4, 44, 10.
- L. Sempronius Atratinus cos. 4, 7, 10 censor 4, 8, 7.
- Sempronius Blaesus quaestor in praedando interfectus in Africa 22, 31, 5.
- C. Sempronius Blaesus trib. pl. Cn. Fulvio diem dicit ob exercitum amissum 26, 2, 7.
- C. Sempronius Blaesus legatus Q. Fulvii 27, 6.
- C. Sempronius Blaesus aed. pl. 39, 7, 10 praetor Siciliam sortitur 39, 32, 2 legatus in Graeciam 43, 4, 12.
- P. Sempronius Blaesus trib. pl. Scipioni differendum triumphum censeat, donec Ligures quoque vicerit 36, 39, 6.
- C. Sempronius Gracchus Tiberii frater triumvir agro dividendo P. 58 rogationem Papiriam suadet P. 59 fratre eloquentior leges fert frumentariam, agrariam, desenuat ex ordine equestri supplendo P. 60 continuato tribunatu rogationem fert de coloniis deducendis ibid. triumvir coloniam ducit in Africam ibid. seditioso tribunatu acto et occupato Aventino a L. Opimio occisus P. 61.
- P. Sempronius Gracchus trib. pl. 37, 57, 12.
- Ti. Sempronius Gracchus mag. eq. 22, 57, 9 absente dictatore castris praestat 23, 19, 3 vetitus configere Casilini praesidio dolia farre impleta mittit ib. 8 Romam accitus cos. creatur 23, 24, 3 aed. cur. erat ibid. patres consolatur 23, 25, 2; 23, 30, 14 ludos Romanos facit ib. 16 volones exercet 23, 35, 6 Campanos opprimit ib. 18 ei prorogatur imperium 24, 10, 3 Beneventum profectus 24, 12, 6 castra locat contra Hannonem 24, 14, 2 volonibus libertatem pollicetur ib. 5 Poenos vincit 24, 16, 4 P. eius milites ab Hannone fusi 24, 20, 2 cos. iterum 24, 43, 5 in Lucanos proficiscitur

quia consul SCTum non ratum habiturus ait 28, 35, 5 si quis quid vellet interrogandi potestas more tradito patribus fit 30, 22, 5 senatus dictatoris relationem reicit 2, 27, 5 senatui intercedunt tribuni pl. 4, 6, 6 SC. absentibus tribunis factum 3, 36, 3 inter senatum et consules discordia 42, 10, 9—15 consul SC. non ratum habiturus 28, 35, 5 SCTo intercedit 38, 42, 9; 38, 43, 14 senatus consulis imperata rescindit 42, 8, 7 senatum introeundi vetustum sacerdotii ius 27, 8, 8 a senatu populi iudicium rescindi nequit 4, 7, 5 per senatum agi de civibus Rom. iniussu populi non potest 26, 33, 10 senatus de dedicatione templi rem a se ad populum reicit 2, 27, 5 legatos hostium reicit 7, 20, 3 cf. 27, 8, 3 iurato senatui a populo decretum permittitur 26, 33, 14; 30, 40, 12 SCTum et auctoritas sibi opposita 4, 57, 5 SCTa in aedem Cereris ad aediles deferenda 3, 55, 13 ad aerarium delata 39, 4, 8 ex SCTo supplicatio 3, 7, 7; 5, 23, 3 ex SCTo consulum nomine 3, 63, 5 ex SCTo ludi facti 4, 12, 2 Apollinares 25, 12, 12 libri Sibyllini aditi 5, 13, 5 SC. de novis religionibus 25, 1, 11 de prodigiis 45, 16, 5 de Bacchanalibus 39, 14, 5 ex SCTo hospitium factum 5, 28, 5 pax data 2, 25 in SCTum referuntur indutiae 7, 20, 8 ex SCTo populi iussu bellum indictum 6, 22, 4 de bello indicendo consuli solebat, priusquam ad populum ferretur 45, 21, 5 ex SCTo Corinthus diruta P. 52 SCTa pro sociis facta 43, 2, 12; 43, 4, 11; 43, 17, 2 ex SCTo dilectus habetur 4, 55, 2 novo exemplo habetur 25, 5, 6 liberam potestatem consulibus facit exercitus supplendi 27, 38, 9 SC. ut omnes exercitus dimittantur P. 84 de praeda Veienti 5, 20, 10 de militibus ignavis in Siciliam relegandis 23, 25, 7; 24, 18, 9 de tribuno mil. in Hispaniam relegando 40, 41, 10 ex SCTo triumphatum 9, 40, 15 ex SCTo iussuque populi 4, 20 senatus tri-

umphum negat 3, 63, 8 sine eius auctoritate populi iussu triumphus ib. 11 cf. triumphus; indicat de continuandis magistratibus 3, 21, 2 SC. de prorogando imperio 9, 42, 2 de consulari proconsulis imperio 26, 9, 10 iuratus senatus de provinciis decernit 30, 40, 12 SC. de colonia deducenda 4, 11, 3; 4, 47, 6 de duodecim coloniis Latinis, quae militiam detractaverant 29, 15 ex SCTo dictator dictus 4, 46, 10; 23, 22, 11 SC. de dictatore ex plebiscito dicendo 27, 5, 16 de interrege creando 5, 17, 4 de concilio plebis vi turbato 25, 4, 7 viderent magistratus, ne quid detrimenti respublica caperet, forma ultimae semper necessitatis 3, 4, 9; 6, 19, 3 ex SCTo populus a consule ad arma vocatur P. 61 aedilibus negotium dat ut maestitiae speciem ab urbe removeant 23, 25, 2 SC., ne cui de Manlia gente Marco nomen esset P. 6 (Manliae gentis decretum erat 6, 20, 14) senatus duodecim cives hostes iudicat P. 77 civitatem Italicis dat P. 80 novis civibus suffragium dat P. 84 Pompeium solum et absentem consulem creat P. 107 decernit Caesari ingentes honores P. 116 oblivionem caedis Caesaris ibid. penes eum et equites ut iudicia aequa parte essent lex iudiciaria P. 71 cf. F. 14 i senatus vestem mutat in luctu P. 105 cenat in Capitolio 38, 57, 5 senatus Veliternus ex patria abductus 8, 14, 5 senatus Carthaginienis 21, 11; 30, 7, 5.

Senensis a mari supero populus vacationem rogat 27, 38, 4.

Senes triumphales consularesque urbe a Gallis capta mortem expetunt 5, 39, 13 P. caeduntur 5, 41, 9 P.

Seniores patrum 3, 11, 4 seniores ad urbis custodiam delecti 5, 10, 4 seniorum cohortes factae in omnis generis dilectu 10, 21, 4 triginta seniorum principes sanctius apud Poenos consilium 30, 16, 3.

Senones Celtarum gens 5, 34, 5 ab Vtente usque ad Aesim fines habent

- 5, 35, 3 Romam adoriuntur ibid. cf. Galli.  
 Sentinas ager 10, 27 ibi pugnatum 10, 29.  
 C. Senti<sup>us</sup> praetor a Thracibus victus P. 70.  
 Seppius Loesius medix tuticus Capuae loco obscuro natus 26, 6, 13 matris de eo dictum ib. 15.  
 Septembribus Idibus praetor maximus clavum pangit 7, 3, 5.  
 Sepulcrum dirutum in ora Africae abominatus Hannibal praetervehi iubet gubernatorem 30, 25, 11 sepulcra Atheniensium a Philippo diruta 31, 24, 18.  
 Sequani Galli auxilium a Caesare petunt P. 104.  
 Serapio legatus F. 38.  
 Sergia venefica suo medicamento epoto perit 8, 18, 8.  
 C. Sergius trib. m. c. p. 6, 5, 7 [iterum 6, 11] tertium 6, 27, 2.  
 L. Sergius legatus Delphos mittitur 5, 28, 2.  
 M. Sergius decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 10; 3, 58, 10.  
 M. Sergius trib. mil. a Scipione Locros missus 29, 6, 9 a Q. Pleminio virgis caesus 29, 9, 6 interfectus et insepultus proicitur ib. 10.  
 L. (Sergius) Catilina coniurationem facit P. 102 urbe pellitur ibid. cum exercitu caesus P. 103 cf. F. 280.  
 L. Sergius Fidenas cos. 4, 17, 7 trib. m. c. p. 4, 25, 2 cos. iterum 4, 30, 4 Fidenas missus ad cognitionem proditionis ib. 5.  
 L. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 4, 35, 4.  
 L. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 4, 45, 5.  
 L. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 5, 16.  
 M. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 4, 61, 4 iterum 5, 8 ab hostibus oppugnatus a collega invisio auxilium petere non vult ib. 11 eius rixa in senatu cum collega ib. 13 ad populum accusatur a tribunis pl. 5, 11, 4 damnatur 5, 12.  
 C. Sergius Plancus praetor 31, 4, 4 sortitur urbanam provinciam 31, 6, 2 ei prorogatur imperium agro assignando 32, 1, 6.  
 M. Sergius Silus praetor 32, 27, 7 sortitur urbanam provinciam 32, 28, 2 cf. 33, 21, 9.  
 M. Sergius Silus legatus praest Samnitium equitibus 44, 40, 5.  
 Serpens portentosae magnitudinis cum magna clade militum ab Atilio Regulo cos. occisus P. 18; F. 9 mira magnitudine ab Hannibale in somnio visus 21, 22, 8 cf. anguis.  
 Serrheum a Philippo captum 31, 16, 4.  
 Q. Sertorius bello civili unius exercitus dux P. 79 in Hispania ult. ingens bellum excitat P. 90 plurimas civitates in potestatem redigit P. 91 eius quaestor Hirtuleius cum exercitu caesus ibid. ipse a Metello victus P. 92 Cluniae obsessus ibid. Pompeium vincit ibid. multa crudelia in suos committit ibid. repellit Romanos P. 93 foedus iungit cum Mithridate ibid. victus a Pompeio P. 94 a coniuratis interfectus P. 96 eius ingenium moresque ibid. de eius belli ratione consiliisque F. 19—20.  
 Servi publici subeunt ministerium arae Herculis 9, 29, 9 cf. 1, 7, 14 servi exulesque Capitolium occupant 3, 15, 5 P. caesi 3, 18, 10 P. eorum coniuratio oppressa 4, 45, 1—2 P. in crucem acti, quod coniurassent 22, 33, 2 redempti publice armantur 22, 57, 11 P. victoria parta libertate donantur 24, 16, 9 P. ad pilleum vocantur Syracusis 24, 32, 9 qui Vestae aedem ab igni defenderant, in publicum redempti 26, 27, 4 servorum tumultus 32, 26, 4 multi cum obsidibus Poenorum erant ib. 5 in Etruria coniuratio 33, 36 cives Rom. in Graecia servientes liberati 34, 50, 5 motus in Apulia 39, 29, 8 servile bellum in Sicilia P. 56 fugitivi in Sicilia devicti P. 59 iterum bellum servile P. 69 servi a gladiatoribus ad bellum excitantur P. 95 cf. fugitivi; servi pestilentiae maxime obnoxii 41, 21, 6 servus,



- qui dominum prodiderat, praemio donatus de saxo deicitur P. 77.
- Servilii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
- C. Servilius cos. 2, 49, 9.
- C. Servilius trib. m. c. p. 4, 45, 5 a patre iubetur urbi praeesse ib. 8
- dictatoris patris magister eq. 4, 46, 11.
- C. Servilius triumvir agro adsignando 21, 25, 3 cf. Livii dubitationem et 27, 21, 10 ex servitute receptus a filio 30, 19, 7.
- C. Servilius duumvir 34, 53, 7.
- Cn. Servilius legatus Carthaginem 33, 47, 7.
- Cn. Servilius legatus in Graeciam 35, 23, 5.
- M. Servilius augur suff. 26, 23, 7.
- M. Servilius legatus Scipionis 30, 25, 2.
- M. Servilius trib. mil. 40, 27, 4 pontifex 43, 11, 13.
- P. Servilius cos. 2, 21, 5 mitis ingenii 2, 23 de nexis ob aes alienum edicit 2, 24, 6 contra Volscos missus ib. 8 Suessam capit 2, 25, 5 in Sabinos profectus 2, 26, 2 nec plebi nec patribus gratus abit magistratu 2, 27, 13.
- P. Servilius cos. 3, 6 moritur 3, 7, 6.
- P. Servilius decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- P. Servilius procos. in Cilicia bellum gerit P. 90 Isauros domat P. 93.
- Q. Servilius cos. 2, 64, 2 Sabinos vastat ib. 4.
- Q. Servilius cos. 3, 2 praefectus urbis 3, 3, 6.
- Q. Servilius quaestor diem dicit M. Volsco 3, 24, 3.
- Q. Servilius trib. m. c. p. 6, 22 iterum 6, 31.
- Q. Servilius trib. m. c. p. 6, 36, 6.
- Q. Servilius cos. 7, 1, 7 interrex 7, 17, 11 mag. eq. 7, 22, 11.
- Q. Servilius cos. 7, 38, 8.
- Q. Servilius procos. Asculi interfectus P. 72.
- Sp. Servilius cos. 2, 51, 4 a Veientibus victus ib. 8 a tribunis ob cladem acceptam reus factus 2, 52, 6 periculum audaci oratione discutit ib. 7.
- Servilius Ahala mag. eq. secundum quosdam 4, 46, 11.
- C. Servilius Ahala mag. eq. dictus 4, 13, 4 Sp. Maelium obruncat regnum affectantem 4, 14, 6 P. de eius bonis publicandis nequiquam Sp. Maelius trib. pl. rogationem profert 4, 21, 3 cos. 4, 30, 12.
- C. Servilius Ahala trib. m. c. p. 4, 56, 2 eius moderatio in contentione collegarum 4, 57, 3 dictatorem dicit, ipse dicitur mag. eq. ib. 6 trib. m. c. p. iterum ib. 12 tertium 5, 8.
- C. Servilius Ahala mag. eq. 6, 2, 6.
- Q. Servilius Ahala cos. 7, 4 dictator dictus 7, 11, 4 Gallos in fugam vertit ib. 7 consules in senata colaudat ib. 9 interrex 7, 17, 11.
- Servilius Caepio P. 54 eius consilio Viriatus interfectus ibid.
- Cn. Servilius Caepio pontifex suff. 25, 2, 2 aed. cur. 28, 10, 7 praetor urbanus 28, 38, 11—13 cf. 28, 46, 13 cos. 29, 38, 3 Brutius sortitur provinciam 30, 1, 8 cum Hannibale configit 30, 19, 11 eum a suis revocatum persequitur in Siciliam 30, 24 a dictatore eam ob rem dicto revocatur in Italiam ib. 3 moritur pestilentia 41, 21, 8.
- Cn. Servilius Caepio aed. cur. 40, 59, 6 praetor in Hispaniam ult. missus 41, 21, 3 ad res repetendas in Macedoniam missus 42, 25 cos. 43, 11, 6 Italiam sortitur 43, 15, 3.
- Q. Servilius Caepio cos. iudicia senatoribus et equitibus communicat F. 14 i procos. cum Cimbris temere congressus vincitur P. 67. damnati bona publicantur ibid.
- Q. Servilius Caepio a Marsis insidiis interceptus P. 78.
- C. Servilius Casca trib. pl. 25, 3, 15.
- Q. Servilius Fidenas trib. m. c. p. 5, 8 iterum 5, 14, 5 interrex 5, 17, 4 trib. m. c. p. tertium 5, 24 quartum 5, 36, 12 quintum 6, 4, 7 sextum 6, 6, 8.
- C. Servilius Geminus legatus missus ad frumentum coemendum 25, 15, 4 pontifex 27, 6, 15 aed. pl. 27, 21, 9 trib. pl. fuerat ib. 10 mag. equit. 27, 33, 7 aed. cur. 27, 36, 8 praetor 28, 10, 3 Siciliam provinciam sor-

- titur ib. 9 cos. 29, 33, 3 Etruriam sortitur 30, 1, 8 C. Servilium patrem et C. Lutatium ex servitute recipit 30, 19, 8 ad populum latum, ne ei fraudi esset, quod patre, qui sella curuli sedisset, vivo trib. pl. et aed. pl. fuisset ib. 9 quaestiones habet de coniurationibus 30, 26, 12 ei prorogatur imperium 30, 27, 6 dictator 30, 39, 4 pontifex max. 39, 46, 2 piacula conquirere iubetur 40, 37, 2 eius contentio cum L. Dolabella 40, 42, 8 moritur ib. 11 decemvir sacrorum fuerat ibid.
- C. Servilius Geminus decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
- Cn. Servilius Geminus cos. 21, 57, 4 cf. 21, 15, 6 exercitum Romam reducit 22, 9, 6 dictatori tradit 22, 11, 2 iussus classe littora Italiae tutari ib. 7 Africam transvectus in praedando repellitur 22, 31, 5 classem tradit Otacilio ib. 6 Minucii exercitum accipit 22, 32 ad Cannas mediae aciei praestitit 22, 45, 8 inter mortuos numeratur 22, 49, 16.
- M. Servilius Geminus aed. cur. 29, 38, 8 mag. eq. 30, 24, 4 cos. 30, 26 Etruriam sortitur 30, 27, 5 decemvir agro dividendo 31, 4, 3 triumphum coloniae deducendae 32, 29, 4 cf. 34, 45, 2 pro L. Aemilii triumpho contionatur 45, 36, 9 sqq.
- (Servilius) Glaucia praetor Saturnini socius occisus P. 69.
- Q. Servilius Priscus (Structi cognomen alii auctores dant 4, 21, 9) dictator 4, 21, 9 Fidenas capit 4, 22, 6 tribunos appellat adversus consules 4, 26, 7 Fidenas missus ad cognitionem 4, 30, 5 filium iubet urbi praeesse 4, 45, 8 eius vaticinium 4, 46, 7 dictator ib. 10 Aequos fundit, Labicos capit 4, 47, 5 Ap. Claudium collaudat quod non degeneraverit ab stirpe Claudia 4, 48, 10.
- Sp. Servilius Priscus censor 6, 31, 2 trib. m. c. p. 6, 38, 2.
- L. Servilius Structus trib. m. c. p. 4, 47, 7.
- Q. Servilius Structus cf. 4, 21, 9.
- Servius Tullius capite ardente visus 1, 39 P. liberaliter a rege educatus et gener assumptus ib. 4 occiso rege ipse voluntate patrum regnat 1, 41, 6 duas filias Tarquiniis iungit 1, 42 Veientes vincit ib. 3 P. census instituit ib. 5 P. equitum centurias facit 1, 43, 8 suffragii ferendi gradus distinguit ib. 10 populum in tribus distribuit ib. 13 lustrum condit 1, 44, 2 urbem augeat, pomerium profert ib. 3 Dianae fanum aedificandum curat 1, 45, 2 (dedicat P. 1) agro viritim diviso rex declaratur magno populi consensu 1, 46 e curia a genere per gradus deicitur 1, 48, 3 interficitur ib. 4 quattuor et quadraginta annos regnaverat ib. 8 eius commentarii 1, 60, 4.
- Sescennalis bos 41, 15.
- Sestius patriciae gentis vir 3, 33, 9 ad populum accusatur ob cadaver domi defossum ib. 10.
- P. Sestius quaestor 4, 50, 2.
- P. Sestius Capitolinus cos. 3, 32, 5 decemvir 3, 33, 3.
- Sestos 32, 33, 7 C. Livio deditur 37, 9, 9.
- Setiam novi coloni missi 6, 30, 9 aggrediuntur Privernates 7, 42, 8 urbs militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 ibi obsidum Poenorum servi coniurant 32, 26, 4 urbs per caedem et tumultum capta ib. 8 Setinus ager 8, 19, 5 cf. 26, 8, 11.
- Setini nuntii defectionis Privernatium 8, 1.
- Seuthes Cotyis pater, regis Odrysarum 42, 51, 10.
- Sextani Hispaniae gens 33, 21, 8.
- Sextantibus in capita collatis Menenius effertur a plebe 2, 33, 11.
- Sextarii vini 7, 37, 3.
- Sextilis mensis unde appellatus Augustus P. 134 Kalendae Sext. olim anni principium 3, 6 a. d. XV Kal. Sext. dies duplici clade insignis 6, 1, 11 in a. d. III idus Sext. Latinae indictae 41, 16, 5.
- Sextilia virgo Vestalis incesti damnata viva defoditur P. 14.
- C. Sextilius trib. m. c. p. 6, 30, 2.
- M. Sextilius Fregellanus 27, 10, 3.
- C. Sextius Salluvius victis procos

- Aquas Sextias condit P. 61 cf. F. 14 g.
- L. Sextius trib. pl. rogationem temptat de colonia Bolas mittenda 4, 49, 6.
- L. Sextius cum C. Licinio et M. Fabio consilia init de honoribus plebi patefaciendis 6, 34, 11 trib. pl. cum Licinio leges promulgat 6, 35, 4 P. intercessurum se minatur comitiis tribunorum mil. ib. 8 per quinquennium trib. pl. ib. 10 octavum tribunus refectus 6, 36, 7 decumum 6, 42, 2 primus de plebe consul ib. 9 P.
- T. Sextius Cassii partium dux victus P. 123.
- M. Sextius Sabinus aed. pl. 30, 26, 11 praetor ibid. sortitur Galliam 30, 27, 7.
- Sibylla 1, 7, 8; 38, 45, 3.
- Sibyllini libri aditi per duumviros 3, 10, 7; 5, 13, 5 fatales appellati 5, 14, 4 per decemviros adiri solent ob taetra prodigia 22, 9, 8 aditi ob cladem ad Trasumennum acceptam ibid. P.
- Siccitas ingens Romae 4, 30, 7; 40, 29, 2.
- Cn. Siccus trib. pl. 2, 58, 2 diem dicit Ap. Claudio 2, 61, 2.
- L. Siccus decemvirorum iussu occulte interfectus 3, 43, 3.
- Sichaeus apud Poenos Sicharbas dictus F. 4.
- Sicharbas cf. Sichaeus.
- Sicilia 1, 1, 4 eo missi qui frumentum coemerent 2, 34, 3; 4, 25, 4 eo traiciunt exercitum Poeni 4, 29, 8 Siciliae tyranni 7, 26, 15 eo traicit Pyrrhus P. 14 traiciunt Romani opem ferentes Mamertinis P. 16 Sicilia Poenis erepta 21, 1, 5 in Sicilia bellum Hieronymo interfecto 24, 4 sqq. captis Syracusis quomodo Siciliae res compositae sint 25, 40, 4 Sicilia pacata a Laevino 26, 40, 18 cf. 29, 1 ibi bellum servile P. 56; P. 69 eo Pompeius missus adversus Carbonem P. 89 cf. P. 98 a Sex. Pompeio occupata P. 123 ei concessa provincia P. 127.
- Sicilinum Hirpinorum oppidum a Romanis receptum 23, 37, 12.
- Sicimina mons 45, 12, 11.
- Sicinius auctor secessionis 2, 32, 2 inter primos tribunos pl. 2, 33, 2.
- C. Sicinius Sicinii (cf. 2, 33, 2) filius tribunus pl. 2, 54, 12.
- C. Sicinius triumvir coloniae 41, 13, 5.
- Cn. Sicinius aedilis petit praeturam 39, 39, 2 praetor sortitur Sardiniam 39, 45, 5.
- Cn. Sicinius praetor 42, 9, 8 inter peregrinos 42, 10, 14 ad lucustas tollendas missus 42, 10, 8 prorogato imperio in Macedoniam missus 42, 27, 6 cf. 42, 36, 8 legatus 43, 5, 10.
- L. Sicinius trib. pl. de agro Pomptino rogationem fert 6, 6.
- T. Sicinius cos. 2, 40, 14 cum Volscis pugnat ibid.
- T. Sicinius trib. pl. de transigrando Veios rogationem fert 5, 24, 11.
- Siculorum tyranni frumento benigne adjuvant Romanos 4, 52, 6 cf. 7, 26, 15 Siculi obtrectatores Marcelli 26, 26, 6 Laevium sequuntur in urbem 26, 27, 16 urbem querellis complent Marcello Siciliae designato 26, 29, 2 eum in senatu insimulant 26, 30 frumentum Romam Flamini honoris causa advehunt 33, 42, 8 iis spoliis maior pars datur Carthagine capta P. 51.
- Siculum fretum 5, 28, 2.
- Sicyone concilium Achaeorum 32, 19, 6; 32, 39, 3 Attalus urbi decem talenta dono dat 32, 40, 8 cf. 33, 14, 6 urbs nobilis 45, 28, 3.
- Sida urbs 37, 23, 3.
- Sidetae Pamphyliae populus 35, 48, 6.
- Sidicini a Samnitibus infestati Campanis sese iungunt 7, 29, 4 contra Samnites cum Romanos frustra implorassent, Latinos auxilium rogant 8, 2, 6 cum iis Campanisque Samnium vastant ib. 8 Auruncorum urbem delent 8, 15, 4 Ausones adjuvant 8, 16, 2 Sidicinus ager 10, 14, 4; 26, 9, 2.
- Sidonii 35, 48, 6 Sidonia navis 37, 30, 9.

- n 44, 28, 6.  
 colonia 1, 56, 3 iterum de-  
 2, 21, 7 cf. 8, 3, 9; 32, 2, 4.  
 eri signis amissis securi per-  
 2, 59, 11 signiferum manu  
 tum secum in hostem rapit  
 llus 6, 8 signifero signum  
 um in hostes infertur 3, 70,  
 i, 5, 15.  
 i 7, 8, 6 fidem Romanis ser-  
 27, 10, 7.  
 n secundae vigiliae bucina  
 a 7, 35 bis canit in castris,  
 duo consules adsunt 27, 47, 5  
 a quaestoribus ex aerario  
 mpta 3, 69, 8; 7, 23, 3 signum  
 hastati 27, 14, 8 secundi ha-  
 26, 5, 15 signum manipuli vel  
 tis alicuius 27, 13, 7 unius  
 milites 33, 1, 2 signum in ho-  
 ordines vel stationes proie-  
 sequuntur milites 3, 70, 10;  
 3; 25, 14, 4; 26, 5, 15 signa  
 ere turpe 27, 12, 7 cf. 27, 13  
 tibus, quae signa amiserant,  
 um datur et centuriones ma-  
 ique districtis gladiis discin-  
 stituuntur 27, 13, 9 cf. 27, 14,  
 na de Parthis recepta P. 141;  
 dd cum signum convelli ne-  
 foedum omen 22, 3, 12.  
 aenea deorum ex pecunia  
 ticia facta 27, 6, 19; 31, 50, 2  
 ssea 27, 37, 12 signum aene-  
 moni a matronis dedicatum  
 , 8 signa aenea in Capitolio  
 za et in Circo cum columnis,  
 s superstabant, eversa tem-  
 te 40, 2, 1—2 signa tabulae-  
 yracusis Romam devecta 25,  
 26, 30, 9 signa Tarentinis a  
 relicta 27, 16, 8 multa pri-  
 artis Eretriae inventa 32,  
 Thessaliae urbs 36, 13, 6.  
 cf. Iunii.  
 scriptor Graecus 26, 49, 3.  
 as quaestor de plebe 4, 54, 3.  
 oppidum 28, 12, 14.  
 as 2, 7, 2.  
 Ascani filius casu quodam in  
 natum 1, 3, 6 rex Albae ibid. P.  
 cognomen regum Albano-  
 , 3, 8.
- Silvius Aeneas rex Albae 1, 3, 7 cf.  
 Aeneas.  
 Simulacrum Herculis 9, 44, 16 si-  
 mulacra infantium conditorum po-  
 sita 10, 23, 12 luporum 22, 1, 12  
 omnia excepto Minervae simulacro  
 incensa et eversa F. 18 simula-  
 crum pugnae navalis edit Scipio  
 29, 22, 2.  
 Sinda urbs 35, 13, 5.  
 Sindenses 38, 15.  
 Sinope cf. Sinuessa.  
 Sinope urbs Asiae 38, 19, 12.  
 Sinopenses 40, 2, 6.  
 Sinti 42, 51, 7.  
 Sintia Dardanorum urbs 26, 25, 3.  
 Sintice regio Macedoniae 44, 46, 2;  
 45, 29, 7.  
 Sintice Heraclea cf. Heraclea.  
 Sinuessa urbs 8, 11, 11 olim Graeca  
 urbs Sinope 10, 21, 8 eo colonia  
 deducta ibid.; 22, 14, 3 cf. 27, 11,  
 2; 31, 12, 7; 32, 9, 3; 41, 21, 12; 41,  
 27, 12.  
 Sinuessanae aquae 22, 13, 10.  
 Sinuessani populi vacatio 27, 38, 4.  
 Sipontum oppidum 8, 24, 4 eo co-  
 lonia deducta 34, 45, 2 suppletur  
 29, 23, 3.  
 Sipylus mons 36, 43, 9; 37, 37, 9.  
 Sirae oppidum terrae Odonticae  
 45, 4, 2.  
 Sisenna cf. Cornelii.  
 Sitella 25, 3, 16; 41, 18, 8.  
 Smyrna sv. Zmyrna Antiocho por-  
 tas claudit 33, 38, 3 agro donatur  
 38, 39, 11 cf. 35, 42, 2; 37, 35, 2;  
 P. 122.  
 Smyrnaeae naves 37, 16 cf. ib. 8.  
 Smyrnaeorum legati Romae 37,  
 54, 2.  
 Societas iuncta cum Ptolemaeo Ae-  
 gypti rege P. 14 societatibus et rei-  
 publicae infidus publicanus 25, 1, 4.  
 Socii Latini nominis 26, 17; 38, 35,  
 9; 40, 1, 5 socii ac Latini nominis  
 33, 26, 4; 40, 1, 6 ex foedere mili-  
 tes dant 3, 22, 4 sociorum duae  
 partes in exercitu, tertia civium  
 ibid. praefectus socium 24, 20 so-  
 cios sine duce exercituque Ro-  
 mano bella gerere non placet Ro-  
 mae 2, 53, 5 iis agri dimidium par-  
 tem divisurus Cassius 2, 41 ceronam

- auream Iovi ferunt in Capitolium 3, 57, 7 eorum fides bello Hannibalis probata 22, 13, 11 de censendis sociis nominis Latini lex lata 41, 9, 9 in sociorum formulam relati Lampsaceni 43, 6, 10 SCta pro sociis facta 43, 2, 12; 43, 17, 2 civitatis spe frustra sollicitati defectionem agitant P. 71 deficiunt P. 72 cf. Italici. socii navales 21, 49, 7; 21, 50, 3 privata impensa parantur 24, 11, 9 sumpti ex iis civibus, qui servitutem servissent 40, 18, 7.
- Sol obscuratur luna subeunte 37, 4, 4 solis orbis minui visus 22, 1, 9; 30, 38, 8 arcus tenui linea solis orbem amplexus 30, 2, 12 solis defectus 38, 36, 4 Soli sacrificat Philippus 40, 22, 7.
- Soli Ciliciae urbs ab Antiocho recepta 33, 20, 4 cf. 37, 56, 7.
- Soliferrea telorum genus 34, 14, 11.
- Solistimum tripudium 10, 40, 4.
- Solo loci nomen P. 103.
- Solonis inclitae leges 3, 31, 8.
- Solon praefectus Pydnae 44, 45, 7.
- Soloni ager 8, 12, 2.
- Solovettius Gallorum regulus 45, 34, 12.
- Solstitium 44, 36 solstitiale tempus 35, 49, 6 solstitialis orbis 1, 19, 6.
- Somnium T. Latini 2, 36, 2 T. Manlii et P. Decii consulum 8, 6, 9 Hannibalis 21, 22, 6.
- Sopater Syracusanus creatur praetor 24, 23, 2 in senatu sententiam dicit de Adranodoro 24, 25.
- Sopater dux Philippi 30, 26, 3 ex purpuratis et propinquis regis 30, 42, 6 captus cum militibus non restituitur Philippo ib. 9.
- Sopater Acarnan Chalcidis praefectus urbe occupata occiditur 31, 23, 8.
- Sopater Persei dux 42, 66, 9.
- Sophoniba Hasdrubalis filia uxor Syphacis marito capto Masinissam amore incendit 30, 12, 17 nuptias cum eo facit ib. 20 P. venenum a Masinissa missum impavide haurit 30, 15, 8 P.
- Sora Volscorum urbs capta 7, 28, 6 interfectis colonis ad Samnites deficit 9, 23, 2 transfugae proditione capta 9, 24, 13 caedis colonorum auctores securi percussu ib. 15 a Samnitibus expugnata 9, 43 recepta 9, 44, 16 eo colonia deducta 10, 1 P.
- Soranus ager 10, 14, 4; 10, 33, 7.
- Sordidati reus eiusque cognati esse solent 6, 20, 2.
- Sororium tigillum 1, 26, 13.
- Sors in sitella in templum lata in templo educi debet 41, 18, 8 cf. 25, 3, 16.
- Sortes oraculi Pythici 5, 15, 12 Iovis Dodonaei 8, 24 sortes Caere extenuatae 21, 62, 5 sua sponte attenuatae, una excidit 22, 1, 11.
- Sosilas Rhodius 34, 30, 7.
- Sosis unus ex coniuratis Hieronymo interfecto Syracusas contendit 24, 21, 4 agminis Syracusanorum dux 24, 30, 5 ab exercitu desertus Syracusas fugit 24, 31, 10 a Marcello missus ad Philodemum 25, 25, 3 cum corona aurea in triumpho Marcelli praecedat 26, 21, 10 agro et aede donatur ib. 11 cf. 26, 30, 6.
- Sosithus Magnes legatus Philippi 23, 39, 3.
- Sospitae Iunonis aedes communis Lanuvinis cum populo Rom. 8, 14, 2 in ea prodigium 23, 31, 15; 24, 10, 6 ei aedes vota 32, 30, 10 cf. 29, 14, 3; 31, 12, 6; 40, 19, 2.
- Sotimus minister ex pueris regis Alexandri Epirensis 8, 24, 12.
- Spadones 35, 15, 4.
- Sparta cf. Lacedaemon.
- Spartacus gladiatorum dux exercitus Romanorum fundit P. 95 Cn. Lentulum L. Gellium Q. Arrium C. Cassium Cn. Manlium singulis deinceps proeliis vincit P. 96 cum exercitu caesus P. 97.
- Spartum ad rem nauticam congestum incenditur 22, 20, 6.
- Sparus telum 34, 15, 4.
- Species Iovis visa T. Latinio 2, 36, 2—4 viri maioris quam pro humano habitu augustiorisque visa consulibus 8, 6, 9.
- Spectacula patrum equitumque fori appellati 1, 35, 8 spectacula omnis generis Caesar triumphans dat P. 115.

- Specula* in Tisaeo monte posita 28, 5, 17 cf. 31, 24, 4.
- Speculator* Romae deprehensus praecisis manibus dimittitur 22, 33 speculatores Hannibalis exceptos a custodibus Rom. et in castris circumductos dimittit Scipio 30, 29, 2—3 apud Graecos hemerodromi vocantur 31, 24, 4 cf. 9, 23, 3; 40, 7, 6—7.
- Spei templum* 2, 51, 2 in foro holorio 21, 62, 4 [igni correptum 24, 47, 16] refectum 25, 7, 6 cf. 40, 51, 6.
- Spelaeum* 45, 33, 8.
- Spelunca* 1, 7, 5 in Umbria, ubi duo milia armorum fumo et vapore absumpta 10, 1, 6.
- Spercheus amnis* 36, 14, 15; 37, 4, 10.
- Sperchiae* 32, 13, 10.
- Spoletini* in fide Romanorum perseverant 27, 10, 7 cf. 45, 43, 9.
- Spoletium colonia* P. 20; 22, 9; 24, 10, 10 custodiam captivorum recusat 45, 43, 9.
- Spolia Vulcano* cremantur 1, 37, 5; 23, 46, 5 Iovi Victori vota et cremata 10, 29, 14—18 Marti, Minervae Lucaeque Matri et ceteris diis, quibus spolia hostium dicare fas est, succensa 45, 33, 2 spoliolum simulacra Delphos missa ex mille pondo argenti facta 28, 45, 12 spoliolum tanta multitudo, ut sociis mittantur ad ornanda templa 10, 46, 8 spolia hostium templis detracta ad armandos milites usurpantur 22, 57, 10 cf. 23, 14, 4 domi fixa 23, 23, 6 dono data Hieroni 24, 21, 9 opima Romulus Iovi Fere trio fert 1, 10, 6 P. secunda A. Cornelius Cossus 4, 20, 2 P. refert M. Marcellus Virdomaro Insubrium duce occiso P. 20 ea rite spolia opima habentur, quae dux duci detrahit 4, 20, 6 equestria spolia 8, 7, 13.
- Spongia* pectori tegumentum 9, 40, 3.
- Sponsio* et foedus quare differant 9, 5 per sponsionem pax Caudina facta ib. 2 spondent consules, legati, quaestores, tribuni militum ib. 4.
- Sponsores* existunt propinqui 3, 46, 8.
- Staius Minacius* cf. Minacius.
- Statarius miles* 9, 19, 8.
- Statellates Ligures* 42, 8, 5 de iis rogatio Marcia 42, 21, 5 eorum multi in libertatem restituti 42, 22, 6 eorum ager 42, 7, 3.
- Stationum mos* mutatur a L. Paulo 44, 33, 10.
- Staius Gellius Samnitium imperator* captus 9, 44, 5.
- Staius Metius Casilino* praest 24, 19, 2.
- Staius Trebius nobilis Campanus* Hannibali Capuam tradit 23, 1, 3.
- T. Staius trib. pl.* 2, 52, 6.
- Q. Statorius centurio* ad Syphacem missus 24, 48, 9 eius exercitum Romano more instruit ibid. cf. 30, 28, 3.
- Statua Atti Navii capite velato* posita 1, 36, 5 Horatii Coclitis in comitio 2, 10, 12 equestris Cloeliae data 2, 13, 11 P. statuae equestres consulibus triumphantibus posita in foro 8, 13, 9 statuae equestres Marcii ante templum Castoris in foro 9, 43, 22 statuae publice in rostris posita legatis occisis 4, 17, 6 P. Scipionum et Ennii in monumento Scipionum 38, 56, 4 statua aurata prima Glabronis 40, 34, 5 Anicii Praenestini loricate, amicta toga, velato capite 23, 19, 18 Ptolemaei regis Cyrenis 23, 10, 11 Philippi regis statuae delectae 31, 23, 9 execratae 31, 44, 4 statuas auratas omnes a Dio Perseus rapit 44, 6, 3 suis statuis columnas destinat Paulus, quibus imposituri fuerant Persei statuas 45, 27, 7.
- Stellatina* tribus 6, 5, 8 P.
- Stellatis campus* 9, 44, 5; 10, 31, 5; 22, 13, 6.
- Stena fauces* ad Antigoneam 32, 5, 9.
- Sterilitas mulierum* F. 12.
- C. Stertinus praetor sortitur Sardiniam* 38, 35, 10.
- L. Stertinus in Hispaniam* mittitur proconsul 31, 50, 11 ne temptata quidem triumphi spe Romam intrat 33, 27, 3 legatus in Graecia 33, 35, 2.
- L. Stertinus quaestor* 45, 14, 9.
- Sthenius* cf. Ninnius.

- Stipendium Vestalibus de publico statutum 1, 20, 3 imperatum indutias petentibus 2, 54 stipendium annuum exercitus et frumentum, ut populus Rom. tributo vacaret, hostibus superatis imperatum 5, 27, 15; 5, 32, 5; 8, 2, 4; 9, 41, 7 miles primum de publico accipit 4, 59, 11 P. eques primum 5, 7, 12 duplex decretum Praenestino militi 23, 20, 2 stipendium ab equite et centurione recusatum 24, 18, 15 stipendium remigum privatis imperatum 26, 35, 2 cf. 39, 7, 5 stipendium militare et frumentum duplex post triumphum datur 37, 59, 6 militibus ex fuga Cannensi ademptum 23, 31, 2 legioni semestre in annum datum ignominiae causa 40, 41, 11.  
 Stipendiarii milites 8, 8, 3 civitates stipendiariae 37, 55, 5.  
 Stips confertur Apollini 25, 12, 14 cf. 5, 25, 5.  
 Stobi Paeoniae 33, 19, 3 vetus urbs 39, 53, 15 cf. 40, 21; 45, 29, 13.  
 Stragula vestis pretiosa Romam invecta 39, 6, 7.  
 Stratius medicus ab Eumene Romanus mittitur speculator rerum, quae a fratre agantur 45, 19, 8 Attalum ad fidem fratri servandam permovet ibid. sqq.  
 Strato Thessalonicensis Persei praefectus 42, 58, 10.  
 Strato Bruti comes eum ipsius iussu occidit P. 124.  
 Stratonicea a Rhodiis frustra oppugnata 33, 18, 21 Rhodiis data a Romanis 33, 30, 11.  
 Stratonicensis ager 33, 18, 4.  
 Stratonidas Thebanus 33, 28, 10.  
 Stratus 36, 11, 7; 38, 4, 6 validissima Aetoliae urbs 43, 21, 6 cf. 43, 22.  
 Strymon Thessaliae castellum 32, 14, 3.  
 Strymon flumen 44, 44, 8; 45, 29, 5 Strumo 44, 45, 12.  
 Stuberra sv. Stubera urbs 31, 39, 4; 43, 18, 4.  
 Stupri damnatae matronae et pecunia multatae 10, 31, 9 stupra in Bacchanalibus virorum plura inter se quam feminarum 39, 13, 10 cf. 39, 10, 7.  
 Stympalia terra 33, 14, 10.  
 Stympalis regio Macedoniae 45, 30, 6.  
 Styngens Alpina expugnata P. 62.  
 Subcenturionem quem vellet nominare permissum centurioni 8, 8, 18.  
 Subertanum forum 26, 23, 5.  
 Subitarii repentina auxilia appellati 3, 4, 11.  
 Subota insula interiecta Chio et Elaeae 44, 28, 6.  
 Subura regio Romae 3, 12, 2.  
 Suburana tribus P. 20.  
 Suco oppidum 28, 24, 5.  
 Sucurium sub radicibus Ossae 42, 54, 10.  
 Sudes armorum loco 34, 15, 5.  
 Suessa Aurunca unde dicta 8, 15, 4 colonia deducta 9, 28, 7 P. militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 cf. 32, 1, 10; 32, 9, 3.  
 Suessa Pometia 1, 41, 7 capta 1, 53, 2 iterum capta 2, 25, 5.  
 Suessanorum legatio Romae 7, 38, 4 Suessana cohors in exercitu Rom. 10, 33 Suessanus ager 26, 9, 2.  
 Suessetani Poenis se iungunt in Hispania 25, 34, 6 socii populi Rom. vastantur 28, 24, 4 ad Catonem deficiunt 34, 20 cf. 39, 42.  
 Suessiones Belgae a Caesare victi P. 104.  
 Suessula urbs 7, 37, 4; 23, 14, 13; 23, 17, 8; 24, 13, 9; 24, 46; 25, 7, 7; 25, 22, 7.  
 Suessulanorum condicio eadem quae Capuae 8, 14, 11.  
 Sufetes summus Poenorum magistratus 28, 37, 2 velut consulare imperium habent 30, 7, 5 cf. 34, 61, 15.  
 Suffragii ferendi gradus facti 1, 43, 10 suffragii ius populus cui vult impertit 38, 36, 8 suffragia mutata a censoribus regionatimque descripta 40, 51, 9 suffragii lationem nemini, nedum ordini universo, censor iniussu populi adimere potest 45, 13, 3 Scito novis civibus datum P. 84 sine suffragio civitas data 8, 14, 10; 9, 43, 24.

- Suggestus in foro exstructus rostris adornatur 8, 14, 12.  
 Suismontium mons 39, 2, 7; 40, 41, 2.  
 Sulla sv. Sylla Felix 30, 44, 6 cf. L. Cornelius Sylla.  
 Sulmo urbs 26, 11, 11.  
 Sulpiciae leges de exulibus et libertinis P. 77.  
 Sulpicia, gravis femina, socrus Postumii consulis 39, 11, 4.  
 Sulpicius legatus Marrucinos recipit P. 76.  
 C. Sulpicius trib. m. c. p. 6, 22.  
 C. Sulpicius cos. 9, 24.  
 C. Sulpicius praetor sortitur Siciliam 25, 41, 13.  
 L. Sulpicius trib. mil. 40, 27, 4.  
 P. Sulpicius legatus consularis ad milites in Aventinum mittitur 3, 50, 15 legatus ducit equites 3, 70, 4.  
 P. Sulpicius interrex 10, 11, 10.  
 P. Sulpicius trib. pl. auctore Mario leges perniciosas promulgat P. 77 a Sylla expulsus urbe interficitur ibid.  
 Q. Sulpicius secundum nonnullos auctores cos. 4, 23, 2.  
 Ser. Sulpicius cos. 2, 19.  
 Ser. Sulpicius curio max. moritur 3, 7, 7.  
 Ser. Sulpicius cos. 3, 10, 5.  
 Ser. Sulpicius trib. m. c. p. 6, 32, 3 eius uxor Fabia Ambusti filia 6, 34, 5.  
 Ser. Sulpicius trib. m. c. p. 6, 36, 3.  
 Ser. Sulpicius trib. m. c. p. 6, 38, 2.  
 Ser. Sulpicius Paelignos vincit P. 73.  
 Ser. Sulpicius cos. P. 108.  
 C. Sulpicius Camerinus censor magistratu se abdicat 6, 27, 5.  
 P. Sulpicius Camerinus legatus Athenas missus ad describendas leges 3, 31, 8 dictator 3, 33, 3.  
 Q. Sulpicius Camerinus trib. m. c. p. 5, 8 iterum 5, 14, 5.  
 Ser. Sulpicius Camerinus cos. 5, 29, 2 trib. m. c. p. 5, 32 interrex 6, 5, 6.  
 Ser. Sulpicius Camerinus cos. 7, 28.  
 C. Sulpicius Galba pontifex 30, 33, 6 moritur 32, 7, 15.  
 C. Sulpicius Galba praetor 42, 28, 5 urbanus 42, 31, 9.  
 P. Sulpicius Servii filius Galba cos. creatus cum nullum curulem magistratum antea gessisset 25, 41, 11 Laevino succedit in Macedoniam 26, 22 iubetur omnem exercitum praeter socios navales dimittere 26, 27, 9 ei prorogatur imperium 27, 7, 15 iterum 27, 22, 10 Corinthiorum vastat 27, 31 a Philippo repellitur ib. 2 Elios adiuvat 27, 32, 2 cum Attalo se iungit 27, 33, 4 Peparetho vastata Oreum transmittunt 28, 5, 18 urbem recipiunt 28, 6, 4 Chalcidem frustra temptat ib. 8 Aeginam se recipit 28, 7, 11 dictator dictus consul em in Italiam revocat 30, 24, 3 cos. 31, 4, 4 ei Macedonia evenit 31, 6 conationem habet 31, 7 in Macedoniam proficiscitur 31, 14 ad Apum castra habet 31, 27 cum regulis colloquitur 31, 28, 2 L. Furium mittit ad Panaetolium 31, 29 ad Lyncum castra ponit 31, 33, 6 levibus proeliis victor 31, 35—36 frumentatoriibus opem fert 31, 37 Philippum repellit ib. 6 in Eordaeam venit angustiis superatis et rege deturbato 31, 40 aliquot urbes capit ibid. legatus iubetur esse in exercitu Flaminini 32, 28, 12 in numero decem legatorum, qui pacis leges Philippo dent 33, 34, 7 cf. 34, 59 iterum legatus mittitur ad Antiochum ib. 8 aeger Pergami remanet 35, 14 cum Minnione regis familiari colloquitur 35, 16.  
 Ser. Sulpicius Galba aed. cur. 27, 21, 9 legatus ad Attalum 29, 11, 3 pontifex 30, 26, 10 moritur 32, 7, 15.  
 Ser. Sulpicius Galba aed. cur. 38, 35, 5 praetor 38, 42, 4 sortitur urbanam provinciam ib. 6 de rogatione Petillia ad senatum refert 38, 55 petit consulatum 39, 32, 6.  
 Ser. Sulpicius Galba trib. mil. L. Paulo inimicus eius triumphum impedire conatur 45, 35, 8 sqq. praetor male adversus Lusitanos pugnat P. 48 rogatione Scribonia reus factus P. 49 absolvitur ibid.  
 Ser. Sulpicius Galba a Lucanis captus liberatur P. 72.  
 C. Sulpicius Gallus legatus Romam missus 40, 28, 8 patronus ab Hispanis nominatur 43, 2, 5 praetor 43, 27\*.



- 11, 7 plebis causam agit adversus consules 43, 14, 3 urbanam provinciam sortitur 43, 15, 3 trib. mil. exercitui lunam defecturam praedicat 44, 37, 5 P. castris praest 45, 27, 6 ob solutiorem disciplinam eum increpat Paulus 45, 28, 9 cos. 45, 44, 2 Ligures subigit P. 46 cf. P. 49.
- C. Sulpicius Longus cos. 8, 15 iterum 8, 37.
- Q. Sulpicius Longus trib. m. c. p. 5, 36, 12 eius colloquium cum Brenno 5, 48, 8.
- C. Sulpicius Peticus cos. 7, 2 legatus Hernicos vincit 7, 7 iterum cos. 7, 9 dictator 7, 12, 9 bellum adversus Gallos trahens a militibus capitur sermonibus ib. 12 militum ardori et precibus cedit 7, 14, 5 arte quadam hostibus terrorem incit ib. 6—10 Gallos magna clade afficit 7, 15, 5 triumphat ib. 8 interrex 7, 17, 11 cos. tertium 7, 18 quartum 7, 19, 6 interrex 7, 22, 2 cos. quintum ib. 3.
- Ser. Sulpicius Rufus trib. m. c. p. 6, 4, 7 iterum 6, 18 tertium 6, 21.
- P. Sulpicius Saverrio cos. 3, 45 triumphat de Aequis ib. 18 censor 10, 9, 14.
- Summani aedes Romae 32, 29.
- Sunium 28, 8, 11; 31, 32, 7; 32, 17, 3.
- Suovetaurilia ad lustrandum exercitum 1, 44, 2 Marti piaculum 8, 10, 14.
- Supellex magnificentior coepit esse 39, 6, 7.
- Supplicatio ob res gestas decreta 26, 21, 3; 27, 7, 4; 37, 47, 4 in unum diem maligne decreta, quamvis gemina victoria parta 3, 63, 5 quare populus iniussu supplicatum it ibid. in unum diem 27, 7, 4 in quadriduum Veis captis, quot dierum nullo ante bello 5, 23, 3 in quadriduum ob Punicum bellum finitum 30, 17, 3 in quinque dies Hannibale Italiam relincente 30, 21, 10 Philippo victo 33, 24, 4 Perseo victo 45, 2, 8 in suscipiendis bellis 21, 17, 4; 22, 9, 10; 36, 2, 2 pro Scipione eiusque exercitu in Africa 30, 1, 11 in triduum indicta ante bellum imminens 31, 8, 2 ad aver-
- runcanda prodigia 10, 23; 27, 37, 4 ob unum prodigium 32, 1, 14 in ipso loco prodigii 41, 13, 3 ob terrae motus 34, 55, 3 ob tenebras interdiu obortas 38, 36, 4 ad aedem Herculis nominatim, deinde universo populo circa omnia pulvinaria indicta 21, 62, 9 per triduum ad omnia pulvinaria 22, 1, 15 cf. 22, 10, 8; 24, 10, 12 ob pestilentiam 3, 7, 7; 27, 23, 7; 38, 44, 7 Aesculapio habetur 10, 47, 7 ad aedem Herculis 21, 62, 9 Fortunae ib. 8 ad lucum Feroniae 27, 4, 15 ad Cereris, Liberi Liberaeque 41, 28, 2 per totam Italiam 40, 19, 5 tributum supplicatur 7, 28, 8 cum liberis et coniugibus 3, 7, 7 a finitimis populis secundum statutum ordinem 7, 28, 8 cf. 22, 10, 8 ad supplicationes publice tus et vinum praebita 10, 23, 2 celebrata a viris feminisque 27, 51, 9 edictum ut, qui ex una familia essent, supplicarent pariter 34, 55, 4 coronati supplicant 36, 37, 5 coronati et lauream in manu tenentes 40, 37, 3 supplicatio cunctorum magistratum coronato populo 43, 13, 8 in supplicatione partim maioribus hostiis, partim lactentibus sacrificatum 22, 1, 15 quadraginta hostiis 36, 21, 9 decem ingenui et virgines ad supplicationem adhibiti 37, 3, 6 supplicatio ex decreto pontificum 27, 4, 15; 27, 37, 4 decemvirorum 38, 44, 7 ex Scto 3, 63, 5; 27, 51, 8; 31, 8, 2.
- Supplices quae insignia habuerint 24, 30, 14; 29, 16, 6; 44, 19, 7; 45, 25 cf. 2, 39, 12; 35, 34, 7.
- Supplicium parum memor legum humanarum 1, 28, 11.
- P. Sura legatus 22, 31, 6.
- Surenas Parthorum dux P. 106.
- Sus mansuetus, qui condimentis ferinae carnis speciem nactus est, imago exercitus Antiochi 35, 49, 7.
- Susus Phalaraneus dux Cretensium 42, 51, 7.
- Sutrinum oppidum ab Etruscis captum 6, 3, 3 recipit Camillus ib. 6 iterum occupatum ab Etruscis et liberatum 6, 9, 12 ab Etruscis op-

atum 9, 32 obsidione exem-  
ib. 2 cf. 9, 35; 10, 14, 3 Sutri-  
ger 26, 34, 10 colonia militiam  
ctat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15.  
is 26, 39, 7.  
n 38, 14, 10.

cf. L. Cornelius Sylla.

Gnosius Cretensium dux 42,

ri Macedonum senatores 45,

da 38, 15, 14; 45, 34, 11.

x rex Numidarum subito Poe-  
ostis factus bellum infert 24,  
cum Romanis amicitiam iun-  
id. P. Romano more exerci-  
edestrem instruendum curat  
qq. a Masinissa magno proe-  
ctus 24, 49, 4 P. ad Maurusios  
traiecturus in Hispaniam ib.  
legatos Romam mittit 27, 4, 5  
m legatio missa ib. 7 Laelius  
ionis missus 28, 17, 7 opulen-  
ius rex ib. 10 Scipionem et  
rubalem una excipit hospites  
3 cum Scipione foedus iungit

2 P. ad eum Carthaginien-  
legatio 29, 4, 4 societate  
cum Carthaginensibus Sci-  
renuntiat amicitiam 29, 23,  
cf. 29, 29, 13 Masinissam  
pellit 29, 31, 7 P. Buca-  
mittit adversus Masinissam

2 ipse iterum eum fugat 29,  
P. Scipionem cogit ab Vtica  
edere 29, 35, 11 P. cf. 30, 3, 4  
castra incensa 30, 5, 7 acie  
s 30, 8, 7 iterum victus capi-  
ivus 30, 12 P. ad Scipionem  
ur 30, 13, 8 Albam in custo-  
missus 30, 17, 2 eius regnum  
nissae datur 30, 44, 12 Tiburi  
stodia mortuus triumpho sub-  
tur 30, 45, 4 publico funere  
s ibid. in triumpho ductus a  
bio traditur ib. 5 cf. 40, 17, 2.  
usarum rex Hiero P. 16 cf.  
3; regiones Tycha 24, 21, 7  
adina ibid. insula ib. 11 Nea-  
25, 25, 9 Euryalus tumultus  
trema urbe 25, 25, 2 hexapy-  
24, 32, 4 ibi motus orti post  
onymi mortem describuntur  
1 sqq. a Romanis oppugnan-

tur 24, 33, 9 P. obsidentur 24, 34,  
16 expugnatio narratur 25, 23 sqq.  
Marcellus urbem prodicione tentat  
ib. 4 effracto hexapylo occupat 25,  
24, 7 Tycha et Neapolis diripiun-  
tur 25, 25, 9 Euryalus traditur Ro-  
manis ib. 10 ibi mercennarii et  
transfugae tumultum faciunt 25,  
29, 8 Achradinam et Nasum tenent  
ib. 10 Achradina prodita capitur  
urbs et diripitur 25, 31, 8 ingentem  
praedam praebet ib. 11 res a Lae-  
vino componuntur 26, 40 cf. 41,  
13, 2.

Syracusani contionem habent 24,  
22 legatos mittunt ad Ap. Clau-  
dium 24, 27, 4 Hippocratem et  
Epicydem praetores creant ib. 3  
iterum creant 24, 32, 9 Epicyde  
absente cum Marcello agunt de  
deditione 25, 28, 2 sqq. Epicydis  
praefectos occidunt ib. 5 legatos  
mittunt ad Marcellum 25, 29 eos  
Scipio defendit ab iniuriis Graeco-  
rum 29, 1, 15.

Syri 37, 40, 11.

Syria 33, 19, 6 ibi motus P. 46. 52.  
60. 62. 68. 70 adempta Tigrani P.  
101 eo Parthi irrumpunt P. 108  
Bibuli res in Syria gestae ibid. ibi  
bellum Caecilii Bassi P. 114 cf. P.  
121 a Parthis infestata P. 127.  
Syrtis minor 29, 33, 8; 34, 62, 3.

Tabae Pisidiae urbs Romanis dedita  
38, 13, 12.

Tabellae laureatae victoriam nun-  
tiant 45, 1, 7.

Tabellarius 45, 1, 6; 45, 2, 2.

Tabernaculum parum recte captum  
irritam reddit creationem 4, 7, 3  
tabernacula militareque supel-  
lectilem Masinissae donant Ro-  
mani 30, 17, 13 tabernaculis et  
omni alio instrumento militari im-  
peratores publice ornantur 42, 1, 9  
tabernacula in foro statuuntur ob  
tempestates 39, 46, 3—4.

Tabernae in foro a Tarquinio Pri-  
sco factae 1, 35, 10 in tabernis fori  
ludi sunt litterarum 3, 44, 6 per  
iustitium clauduntur 3, 27, 2 in  
luctu publico 9, 7, 8 tabernae ar-  
gentariae circa forum Hannibalis

- adventu veneunt 26, 11, 7 septem, quae postea quinque et argentariae, quae postea novae (cf. 3, 48, 5) appellatae sunt ardent 26, 27 refectae 27, 11, 16 omnes conflagrunt 35, 40, 8 argentariae novae 40, 51, 5 quattuor in publicum emptae 39, 44, 7 tabernae et lanienae in publicum emptae 44, 16, 10 circa forum piscatorium in privatum venditae 40, 51, 5.
- Tabula in templo fixa monumentum victoriae 6, 29, 9; 41, 28, 8 civitatis acceptae 8, 11, 16 concepti voti 40, 52, 5—7 tabula Sardiniae pacatae formam habet 41, 28, 8 tabularum ingens vis in praeda Macedonica 45, 33, 5 signa tabulaeque Syracusis Romam devecta 25, 40 cf. 26, 30, 9; 38, 9, 13 tabulae priscae artis Eretriae 32, 16, 17 tabulis pictis Aesculapii fa-num exornatum 43, 4, 7.
- Tabulae legum duodecim in aes incisae proponuntur in publico 3, 57, 10 cf. 3, 34, 6 P.; 3, 37, 4 P.
- Tabulae publicae census cuiusque 4, 8, 4; 6, 27, 6; 26, 36, 11 obsignatae censoribus reis 43, 16, 13 tabularum novarum spe sollicitatur plebs P. 111 lex de novis tabulis lata P. 113.
- Tabularium clausum a censoribus reis 43, 16, 13.
- Tagus flumen 21, 5, 8; 27, 19; 35, 22, 7; 39, 30, 9.
- Talassius 1, 9, 12 Talassio vox nuptialis ibid.
- Talentum Euboicum 37, 45, 13; 38, 9, 9 Atticum 38, 24, 8; 38, 38, 13.
- Tamiani populus 33, 18, 3.
- Tanagra Boeotiae oppidum 33, 28, 10; 35, 51.
- Tanaquil Lucumonis uxor 1, 34, 4 summo loco nata ibid. quo honoratiorem videat virum, Romam transmigrandi consilium capit ib. 5 caelestium prodigiorum perita virum alta sperare iubet ex augurio ib. 9 marito interfecto Servium ad capessendum regnum excitat 1, 41, 3 populum adloquitur ib. 4.
- Tannetum vicus prope Padum 21, 25, 13 cf. 30, 19, 7.
- Tarentinis opem fert Alexander Epirensis 8, 24, 2 fraude Lucanos ad defectionem adducunt 8, 27, 2 eorum legatio ad Romanos Samnitesque 9, 14 diripiunt classem Rom. P. 12 legatos de hac iniuria questos pulsant ibid. eis bellum indictum ibid. opem fert Pyrrhus ibid. auxilium ferunt Poeni P. 14 victis pax et libertas datae P. 15 ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12 iuvenes Tarentini ad Hannibalem veniunt 24, 13 tredecim pro Hannibale coniurant 25, 8, 3 P. mari Romanos fugant, terra ipsi vincuntur 26, 39 legatos Romam mittunt pacem petentes 27, 21, 8 de eis SC. factum 27, 25, 2 equites qui vocantur Tarentini 35, 28, 8 in exercitu Antiochi 37, 40, 13 cf. 40, 18, 4.
- Tarentum urbs 21, 10, 8; [23, 32, 16] 24, 13 frustra ab Hannibale temptatur 24, 20, 9 sqq. cf. 25, 1 proditione Hannibalis fit praeter arcem 25, 8—10 P. quibus legibus ei dedita sit 25, 8, 8 arx obsidetur 25, 11 frumento et militibus instruitur 25, 15, 4—5 cf. 26, 20, 7; 27, 3, 9 Fabio proditur 27, 15, 9 P. ad Tarentum patri Diti ludi fiunt P. 49 ager Tarentinus 44, 16, 7.
- Tarpeius mons 1, 55 Tarpeia rupis 6, 17, 4 de ea deiectus M. Manlius 6, 20, 12 cf. Saxum.
- Sp. Tarpeius Romanae arci praest 1, 11, 6 eius filia auro corrupta Sabinos in arcem recipit ib. 7.
- Sp. Tarpeius cos. 3, 31, 5 legatus ad milites in Aventino 3, 50, 15 trib. pl. cooptatur 3, 65.
- Tarquinienses Superbum regem adiuvant 2, 6, 4 P. domos abeunt omisso incepto 2, 7 praedatum mittunt exercitum in agrum Rom. 5, 16, 3 opprimuntur ib. 5 agrum Rom. vastant 7, 16, 2 trecentos Romanos captos immolant 7, 15, 10 cum Faliscis victi 7, 17, 5 bellum renovant ib. 6 opprimuntur ib. 8—9 in eos acerbe saevitum 7, 19, 2—3 indutias impetrant 7, 22, 5 metu subacti frumentum praebent et indutias petunt 9, 41, 5 lintea pollicentur in classem Rom.

- 28, 45, 15 eorum sacerdotes angues praeferentes facesque furiali incessu terrent Romanos 7, 17.
- Tarquinii urbs** Etruriae 1, 34; 26, 3, 12; 27, 4, 14 Tarquiniensis ager 6, 4, 8.
- Tarquinii urbe expulsi** 1, 60, 2 eorum bona direpta 2, 5, 2 P. ager Marti consecratus ibid. ad Porsinam confugiunt 2, 9 de restituendis nequiquam cum Porsina actum 2, 13, 3 Tarquinia factio Romae 2, 18, 4 Tarquinii in exercitu Latinorum ad Regillum 2, 19, 4 eorum heres Aristodemus tyrannus 2, 34, 4.
- Tarquinia Superbi soror**, Bruti mater 1, 56, 7.
- Arruns Tarquinius Prisci filius vel nepos** 1, 64, 4 Servii filiam alteram uxorem ducit 1, 42 mitis ingenii iuvenis 1, 46, 4 fratris et uxoris fraude tollitur ib. 9.
- Arruns Tarquinius Superbi filius** Delphos mittitur 1, 56, 7 ex equo moribundus labitur cum Bruto congressus 2, 6, 9 P.
- Sex. Tarquinius Superbi filius minimus natu** 1, 53, 5 Gabios missus fraude prodit patri 1, 54, 10 P. Lucretiam stuprat 1, 58 Gabius necatur 1, 60, 2.
- T. Tarquinius Superbi filius Delphos missus** 1, 56, 7 aciem exulum ducit 2, 20.
- L. Tarquinius Collatinus Egerii filius Lucretiae maritus** 1, 57, 6 victor muliebris certaminis ib. 10 ab uxore vocatus Collatiam venit 1, 58, 6 primus cos. 1, 60, 4 eius nomen odiosum civitati 2, 2, 3 consulatu se abdicat et civitate cedit ib. 10.
- L. Tarquinius Priscus antea Lucumo nominatus Romam commigrat** 1, 34, 10 regis liberis tutor factus ib. 12 regnum ambitiose petit 1, 35, 2 regnare iubetur ib. 6 centum patres minorum gentium legit ibid. bellum cum Latinis gerit ib. 7 circum maximum designat, ludos instituit ib. 8 eius cum Sabinis bellum 1, 36 cum Atto Navio rixa ib. 4 Latinos fundit 1, 37 Collatiam recipit 1, 38 Latinorum oppida capit ib. 4 P. urbem muro lapideo cingit et cloacas ducit ib. 6 P. fraude occiditur 1, 40, 7.
- L. Tarquinius Superbus Prisci filius neposne fuerit parum liquet** 1, 46, 2 Servii filiam alteram uxorem ducit 1, 42 eius ingenium 1, 46, 2 cum fratris uxore sublatis fratre et uxore nuptiis iungitur ib. 9 stimulante Tullia regnum ambit 1, 47, 7 agmine armatorum stipatus in forum irrumpit et patres ad regem Tarquinium citari iubet ib. 8 Servio maledicit ib. 10 eum intervenientem e curia deicit 1, 48, 3 illo occiso regnum invadit 1, 49 P. primores patrum interficit ib. 2 corpus armatis circumsaepit ibid. senatum de omnibus consulendi morem solvit ib. 7 Latinorum sibi maxime conciliat gentem ib. 8 eorum procures convocat 1, 52, 5 Latinos exercitui immiscet ib. 6 cum Volscis bellum gerit 1, 53, 2 P. Gabiis fraude potitur 1, 53—54 ad negotia urbana animum convertit 1, 55 Iovis templum in Tarpeio aedificat ibid. (Capitolium inchoat P. 1) foros in circo et cloacam maximam facit 1, 56, 2 colonias mittit ib. 3 filios Delphos mittit 1, 56, 6 Ardeam Rutulorum obsidet 1, 57, 3 ei exilium indictum 1, 60, 2 Caere exulatum it ibid. a Veientibus et Tarquiniensibus auxilium petit 2, 6, 2 eius irrita expeditio 2, 7 ad Porsinam confugit 2, 9 ad Mamilium generum 2, 15, 7 ad Regillum vulneratur 2, 19, 6 Cumis moritur 2, 21, 5.
- L. Tarquinius mag. eq. 3**, 27 bello longe primus iuventutis Romanae ibid.
- Tarracina urbs** ubi antea Anxur 4, 59, 4; 22, 15, 11; 27, 4, 13; 28, 11, 2; 29, 14, 3; 36, 3, 6; 36, 37, 3; 40, 45, 3 ibi foedus inter Antonium et Augustum confirmatum F. 50.
- Tarracinae flumen** 24, 44, 8 moles ad Tarracinam 40, 51, 2.
- Tarraco urbs** 21, 61, 4; 22, 19, 5; 26, 17, 2; 26, 41; 28, 13, 4; 34, 16, 6; 40, 40, 13.

- Tartessii gens Hispana 23, 26, 5.  
 T. Tatinus rex Sabinorum magni nominis 1, 10 eum conveniunt finitimorum legati ibid. arcem Romanam fraude occupat 1, 11, 6 Lavinius interficitur 1, 14, 2 cf. 1, 30, 6; 1 55, 2.  
 Taulantii Illyrii immunes 45, 26, 13.  
 Taurasini 40, 38, 8.  
 Tauriani in fidem Rom. redeunt 25, 1, 2.  
 Taurii Iudi per biduum facti religionis causa 39, 22.  
 Taurini 5, 34, 8; 21, 38, 5 eorum bellum cum Insubribus 21, 39 eorum caput Hannibal expugnat ib. 4.  
 Tauropolis Diana 44, 44, 4.  
 Taurus mons finis constitutus regni Antiochi 37, 55, 5 P.; 38, 38, 4 Tauri vallis ibid.  
 Taurus flumen 38, 15, 7.  
 Taurus agrestis vaccam aeneam initam aspergit semine 41, 13, 2.  
 Taygetus 34, 28, 12.  
 Teanenses gens Apula sese dedunt 9, 20, 4.  
 Teanum urbs Apuliae 23, 24, 5.  
 Teanum Sidicinum 22, 57, 8; 26, 14, 9.  
 Teates gens Apula in dicionem veniunt 9, 20, 8.  
 Tecmon Molossidis urbs dedita 45, 26, 10.  
 Tectosagi Gallorum gens 38, 16, 12 Magaba montem occupant consule appropinquante 38, 19 eorum fraus 38, 25, 7 acie victi 38, 26—27 P.  
 Tegea urbs 34, 26, 9 ibi concilium Achaeorum 35, 27, 11; 38, 34, 5; 41, 20, 6.  
 Tegulae marmoreae a Q. Fulvio de Iunonis aede detectae iussu senatus restituuntur 42, 3, 2.  
 Tei 37, 12, 10 Antiochum adiuvant 37, 27, 3 a praetore vastantur 37, 28.  
 Telemnastus Cretensium dux 35, 29.  
 Telesia Samnii urbs ab Hannibale capta 22, 13 a Fabio recepta 24, 20, 5.  
 Telesinus Marii comes P. 88.  
 Tellennae Latinorum urbs capta 1, 33, 2.  
 Telluri se devovet P. Decius 8, 9, 8; 10, 28, 13 cf. Terra; Telluris aedes 2, 41, 12.  
 Telmessicus sinus 37, 16, 13.  
 Telmessium 37, 56, 4.  
 Telmessus 37, 56, 4 Romanis deditur 38, 39, 3 Eumeni datur 38, 39, 16.  
 Temenitis porta Tarentina 25, 9, 9.  
 Sex. Tempanius equitum decurio aciem Romanam consilio ac virtute restituit 4, 38, 2—5 in castra Rom. suos reducit 4, 39, 8 eius moderatio in consulem 4, 41 trib. pl. absens creatur 4, 42 eo auctore equites sibi centuriones praeficiunt ibid.  
 Tempe Thessaliae 32, 15, 9; 33, 10, 6; 33, 35, 7; 36, 10, 11; 39, 24, 14; 42, 54, 8; 42, 67, 6; 44, 6, 5—8 a consule occupata 44, 7.  
 Tempestas foeda prohibet castrorum oppugnationem 2, 62 certamen dirimit Hannibalis et Romanorum ante urbis moenia 26, 11, 2 P. tempestate Galli Delphos spoliantes perempti 40, 58, 3 Bastarnae obruti ib. 4 comitia Romae direpta 40, 59, 5 tempestas in prodigium versa 40, 2, 1—3; 40, 45, 3 tempestates foedae 25, 7, 7.  
 Templum primum omnium Iovi Fetretio sacrum 1, 10, 7 ne quis iniussu senatus aut tribunorum pl. partis maioris dedicaret lex 9, 46, 7 consulis aut imperatoris est templum dedicare ibid. templa vovebantur in ipso discrimine proelii 10, 42, 7 omnium conditor ac restitutor Augustus Caesar 4, 20, 7 templis temperatur in diruenda Alba 1, 29, 6 templa Atheniensium a Philippo diruta 31, 26, 10 templis pagatim Attica ornata eximie ib. 11 duo in terris sanctissima, Delphis et Samothracae 45, 5, 11.  
 Tempa colonia 34, 45, 4.  
 Tempeanus ager Bruttis ademptus 34, 45, 4.  
 Tempyra Thraciae locus 38, 41, 4.  
 Tencteri, Germaniae gens, subacti P. 140.  
 Tendeba in Stratonicensi agro 33, 18, 4.  
 Tenedus 44, 28, 2.

ae 5, 41, 2 fori ornandi mos, tensae ducuntur 9, 40, 16.

s insula 36, 21.

rentillius Harsa trib. pl. rogat, inqueviri creentur legibus de aperio consulari scribendis 3, actionem differt ib. 13.

ntina tribus 10, 9, 14 P.

rentius legatus ad Antiochum 5, 3.

rentius legatus ad Flaminium 3, 12.

rentius Culleo captivus Carine a Scipione Romam redu-

30, 43, 11 eum triumphantem itur pilleatus 30, 44, 5 P. lega-

arthaginem it 33, 47, 7 prae-

8, 48, 4 peregrinam provin-

sortitur ib. 6 a senatu iube-

uerere de pecunia ab Antio-

accepta nimis aequus aut

us Scipionibus 38, 55, 1—5 cf.

0 in bona Scipionis quaesto-

nittit ib. 8 cf. 39, 3, 5 consula-

petit 39, 32, 8 legatus in Afri-

missus 42, 35, 7.

rentius Istra praetor Sardi-

sortitur 40, 1, 2 triumvir coe-

ae 40, 29, 2.

rentius Massiliota aed. pl. 31,

praetor sortitur Siciliam 38,

rentius Massiliota trib. mil.

iam missus 40, 35, 3.

rentius Tuscivicanus ex quin-

legatis in Illyricum 45, 17, 4.

ntius) Varro Pompei legatus

caesaris potestatem venit P.

erentius Varro missus ad ca-

riendum iter Aetolorum 37, 49,

4 cos. 22, 35, 2 eius multae ac fe-

roces contiones 22, 38, 6 eum in

insidias raentem retinet collega

22, 42, 8 ad Cannas dissuadente

collega signum proponit 22, 45, 5

clade accepta Venusiam perfugit

22, 49, 14 Canusium reliquias tra-

ducit 22, 54, 6 eius litterae ad se-

natum 22, 56 redeunt gratiae actae,

quod de republica non desperas-

set 22, 61, 14 P. nimis detegendo

cladem contemptum Campanorum

auget 23, 5, 2 ex Apulia accitus

dictatorem dicit 23, 22, 11 proro-

gato imperio Apuliam tuetur 23,

25, 11 pro consule in Picenum

agrum missus 23, 32, 19 ei proro-

gatur imperium 24, 10, 3 iterum

prorogatur 24, 44, 5 a senatu in

Etruriam mittitur 27, 24 Arretii

legionem in praesidio habere iu-

betur ib. 6 pro praetore in Etru-

riam missus 27, 35, 2 legatus ad

Philippum 30, 26, 4 in Africam 31,

11, 18 triumvir 31, 49, 6.

Terina urbs 8, 24, 4.

Termessus urbs 38, 15, 6.

Termesseenses Isiondensium arcem

expugnant 38, 15, 4.

Termestini, gens Hispana, subacti

P. 54.

Terminalia 43, 11, 13; 45, 44, 3.

Terminus deus 1, 55, 3; 5, 54, 7.

Terra Mater 8, 6, 10 ei sive Telluri

P. Decius se devovet 8, 9, 8; 10,

28, 13.

Terra Arpini campestri agro in in-

gentem sinum considit 30, 2, 12

terrae motus cf. motus.

Tesserarum ludus 4, 17, 3 tessera

data militibus ad conveniendum

7, 35 ad armandum 9, 32, 4 cf. 27,

46; 28, 14, 7.

Testudo Romana ex ludicio Circ-

censi ad belli usum versa 44, 9, 3

facta scutis supra capita sublati

continuatisque inter se 34, 39, 6

Gallorum structis ante se scutis

confertorum 10, 29, 6 scutis super

caput elatis Romani in urbem per-

rumpunt 10, 41, 14 cf. 31, 39, 14

testudines vineaeque in oppugna-

tionibus urbium 5, 5, 6 testudini

similis Peloponnesus 36, 32, 6.

- Tetrachma trium fere denariorum argenti singula 34, 52, 6; 37, 46, 3.
- Tetraphyllia urbs 38, 1, 7.
- Teus insula 37, 27, 3.
- Teuticus princeps Illyriorum 44, 31, 9.
- Teutoni Cimbris iuncti P. 67 a C. Mario victi et deleti P. 68.
- Textilium ingens copia in praeda Macedonica 45, 33, 5.
- Thabusion castellum 38, 14, 2.
- Thapsus 29, 30, 5; 33, 48, 2 ibi Caesar Pompeianos vincit P. 114.
- Thasus 33, 30, 3.
- Thaumaci (sv. Thaumacus 32, 13, 14) a Philippo oppugnati 32, 4 eius oppidi situs ib. 3 vacuum oppidum captum 36, 14, 13.
- Theaetetus praefectus classis Rhodiorum Romam missus legatus 45, 25, 7.
- Theatrum ad Apollinis 40, 51, 3 iam exstrui coeptum Nasica auctore destruit et populus stans ludos spectat P. 48 de gradibus in theatro equestri ordini adsignandis lex P. 49 cf. P. 140 Graecorum in theatro contiones 24, 39; 33, 28, 4 theatrum magnificum Tegeae aedificaturum pollicetur Antiochus 41, 20, 6.
- Thebae Phthioticae 28, 7, 12; 32, 33, 16 urbis prodendae spes frustratur 33, 5 de ea disceptatio inter consulem et Phaeneam 33, 13, 7 cf. 33, 34, 7 emporium Thessalorum 39, 25, 9.
- Thebae Boeotiae 33, 1 a praetore receptae 42, 63, 12 cf. 43, 17, 2 a Romanis dirutae P. 52.
- Thebani discedunt a Persei societate 42, 43—44 nihil moventur Persei legatione 42, 46, 8.
- Thebes campus Homeri carmine nobilitatus 37, 19, 7.
- Theium oppidum 38, 1, 10.
- Themistus Gelonis gener consilio- rum Adranodori occiditur 24, 24, 4 cf. 24, 25 praetor fuerat 24, 26, 16.
- Theodotus coniurationis in Hieronymum factae conscius torquetur 24, 5, 10 indicium ab consciis in insontem avertit ib. 12 Syracusas contendit regis occiso 24, 21, 4.
- Theodotus princeps Passaronis civitatis favore Persei insignis 45, 26, 5 auctor desciscendi a Romanis ibid. eruptione facta occiditur ib. 9.
- Theodotus adulescens nobilis Passarone auctor urbis dedendae 45, 26, 7.
- Theodotus praeceptor Ptolemaei Pompei necis auctor P. 112 Pompei caput Caesari offert ibid.
- Theogenes praefectus Persei 44, 32, 9.
- Theondas Samothracum rex ad Perseum missus 45, 5, 6 ab eo corruptus pecunia ib. 12.
- Theoxena Herodici filia Poridis uxor 40, 4, 1—5 liberis metuens persuadet, ut se ipsi interficiant ib. 13 P. in mare se praecipitat ib. 15 P.
- Theoxenus Achaeorum dux 33, 18, 5.
- Thermopylae ab Aetolis interclusae 28, 5, 8 terra Graeciam claudunt 31, 23, 12 ibi Pylaicum concilium 33, 35, 8 saltus describitur 36, 15, 6 unde dictae ib. 12 ab Antiocho munitae 36, 16 ibi Achaei victi P. 52.
- Thesaurus sv. thesaurus publicus Messenae sub terra, saxo quadrato saeptus 39, 50, 3 thesauri Proserpinae spoliati 29, 8, 9; 31, 12 thesauri Gallici auri 6, 14, 11.
- Thespieae 42, 43, 8.
- Thespienses 36, 21, 5.
- Thesproti adiuvant Romanos 43, 21, 4.
- Thesprotius sinus 8, 24, 3.
- Thessali 29, 12, 14 iis libertas cum Phthiotide data 33, 34, 7 auxilia mittunt Quintio 34, 26, 10 Antiochi societatem spernunt 36, 9 de Philippo queruntur 39, 24, 6 apud legatos Romanos 39, 25 insinuat a Philippo 39, 26 obaerati 42, 5, 7 eorum res componit Ap. Claudius 42, 5, 8 concilium Larisae coram legatis Rom. 42, 38, 6 exigua auxilia Romanis mittunt 42, 55, 10 auxiliares Thessali ob egregiam operam laudantur 42, 60, 10.
- Thessaliae campi opimi 31, 41, 7 a Philippo vastatur 32, 13, 5 ab Ae-

- tolis ib. 10 ab Amyndandro 32, 14 a Flaminio 32, 15 P. eius civitates liberatae et in meliorem formam redactae a T. Quinctio 34, 51, 4 sqq. ab Antiocho peragrata 36, 9—10 a consule 36, 14 ibi omnia turbat Perseus 42, 18, 9 ex ea legationes veniunt L. Paulo gratulantes 44, 46, 9 in Thessaliam progressus Mithridates P. 82 cf. P. 111.  
 Thessalonica 33, 19, 5; 39, 27; 40, 4, 9; 42, 67, 3 ibi navalia regia 44, 10 vastatur ib. 5 cf. 44, 28, 15 dedita L. Paulo 44, 45, 5 secundae Macedoniae regionis caput 45, 29, 9 Thessalonicae praefecti 44, 32, 6.  
 Thetideum Pharsaliae terrae 33, 6, 11.  
 Theudoria urbs 38, 1, 7.  
 Theuma Thessaliae vicus 32, 13, 12.  
 Thoas praetor Aetolorum 35, 12, 4 auctor decreti quo Antiochus in Graeciam vocatur 35, 33, 7 ad Chalcidem occupandam mittitur 35, 34, 5 infecta re domum redit 35, 38, 12 Hannibalem ambitionis apud Antiochum insinuat 35, 42, 6 de ratione belli a Phaenea dissidet 35, 45, 2 legatus ad Antiochum 36, 26 eum deprecantur Romani 37, 45, 17 cf. 38, 38, 18.  
 Thraces sv. Thraeces in exercitu Romano 37, 39, 12 Romanis advenientibus angustias obsident 38, 40, 7 cf. 38, 41, 12 eorum magna multitudo in Macedonia traducta a Philippo 39, 24, 4 Maroneae caedem principum faciunt 39, 34, 2 a Philippo victi 39, 35, 4 iis bellum illatum a Philippo 39, 53, 12 cf. 40, 3, 4 obsides Philippo dant 40, 24, 3 Bastarnas repellunt 40, 58, 2 sqq. cum iis coniuncti 41, 19, 7 Thracum gentes aliquot societatem Rom. petunt 42, 19, 6 Thraces in exercitu Persei 42, 51, 5—7 feroces in acie 42, 59, 2 decepti a praefecto Amphipolis 44, 44, 4 cf. 45, 42, 6—9 a M. Minucio victi P. 65 C. Sentium vincunt P. 70 Macedonia vastant P. 74. 76. 81. 82 victi a Sylla P. 83 ab Ap. Claudio P. 91 cf. P. 92 subacti P. 97 cum iis bellum P. 103 M. Brutum vincunt P. 122 domiti P. 140.  
 Thrasippus Persei praefectus 42, 51, 4.  
 Thraso Hieronymi familiaris ad societatem Rom. tendit 24, 5, 8 falso crimine damnatus poenam dat ib. 13.  
 Thrasymennus lacus P. 22 cf. Trasumennus.  
 Thrausi Thraecum gens 38, 41, 6.  
 Thronium a Philippo captum 28, 7, 12 ibi colloquium inter Philippum et Quinctium 32, 36, 3 cf. 33, 3, 6; 35, 37, 7.  
 Thuriae (sv. Thurii) a Graecis captae, Sallentinis a Romanis restitutae 10, 2, 1—2 cf. 9, 19, 4; 25, 15, 9; 27, 1, 14.  
 Thurini a Romanis adiuti P. 11 eorum obsides Roma fugere conati caeduntur 25, 7, 14 ad Hannibalem deficiunt 25, 15, 6 sqq. oriundi ex Achaia ib. 7 cf. 26, 39, 18; 37, 26, 5.  
 Thurrus sv. Turrus regulus Celtiberorum cum Graccho societatem iungit 40, 49, 4 sqq.  
 Thyatira urbs 37, 8, 7; 37, 37, 6 deditur Romanis 37, 44, 4.  
 Thyrium Acarnaniae urbs 36, 11, 10; 36, 12, 7 ibi concilium Acarnanum 43, 17, 7.  
 Thyrienses portas claudunt Antiocho 36, 12, 8.  
 Thyrsis Stuberacens Demetrium occidit 40, 24, 7.  
 Q. Tiberilius centurio dignum se ducit corona murali 26, 48, 6.  
 Tiberinus pater 2, 10, 11.  
 Tiberinus Capeti filius, rex Albae, nomen dedit Tiberi fluvio 1, 3, 8.  
 Tiberis antea Albula nominatus 1, 3, 5 a Tiberino rege dictus ib. 8 eum transeunt Etrusci 2, 51, 2 trans Tiberim habitare iubentur Veliterni 8, 14, 6 Privernates senatores 8, 20, 9 insula Tiberis quomodo orta sit 2, 5, 4 in insula Tiberis Aesculapii aedes exstructa P. 11 gelida hieme innavigabilis 5, 13 circum inrigat 7, 3 agros inundat 1, 4, 4; 4, 49, 2; 24, 9, 6; 26, 34, 7



- abundat aqua 30, 38, 10; 35, 9, 2  
cf. 35, 21, 5; 38, 28, 4.
- Tibicines quintae classi adscripti 1,  
43, 7 avidum ferme vini genus 9,  
30, 8 prohibiti in Iovis aede vesci,  
quod antiquitus traditum erat, Ti-  
bur confugiunt ib. 5 vino sopiti  
deportantur Romam ib. 9 iis per-  
missum, ut quotannis cum cantu  
ac licentia per urbem vagarentur  
ib. 10 vescendi illud ius restitutum  
iis qui sacris praecinerent ibid.  
Latini relictis Romae arte ludicra  
remota F. 14 h.
- Tibur 7, 11, 7; 9, 30, 5; 22, 11, 3; 30,  
44, 4.
- Tiburtibus bellum indictum 7, 9, 2  
cum Gallis victi 7, 11, 7 pro portis  
Romae fusi 7, 12, 4 cum iis bellum  
7, 17, 2 cf. 7, 18, 2 ad deditionem  
pugnatam 7, 19 tuentur Pedanos  
8, 12, 7 cf. 8, 13, 4 victi ib. 6 agro  
multati 8, 14, 9 tibicines Romanos  
Romam revehunt 9, 30, 9.
- Tichius Thermopylarum cacumen  
36, 16, 11.
- Ticinus fluvius 5, 34, 9; 5, 35, 2 ad  
eum occurrunt Hannibal et Scipio  
21, 39, 10 ponte iunctus 21, 45 ad  
Ticinum proelium equestre 21,  
47, 3.
- Tifata mons a Samnitibus occupa-  
tus 7, 29, 6 cf. 23, 36; 32, 7, 3.
- Tifernum oppidum 9, 44, 6; 10, 14, 6.
- Tifernus mons 10, 30, 7.
- Tigillum sororium 1, 26, 18.
- Tigranes Armeniae rex P. 97 cum  
Mithridate victus P. 98 ei bellum  
infert Phrahates P. 100 bellum  
gerit cum Tigrane filio ibid. Pom-  
peio se dedit et amissis aliquot  
provinciis restituit P. 101.
- Tigranes bellum gerit adversus pa-  
trem P. 100.
- Tigurini Galli L. Cassium caedunt  
P. 65.
- Timarum castellum Thessaliae 32,  
14, 3.
- Timasirates Rhodius 37, 14, 3.
- Timasitheus Liparensium princeps  
legatos Rom. a piratis captos hospi-  
tes restituit 5, 28, 3 cum eo hospi-  
tium publice factum ib. 5.
- Timavi lacus 41, 1, 2.
- Timocrates Pelienensis Argorum  
praefectus 34, 29, 14 ob clemen-  
tiam emissus data fide 34, 40, 7.
- Timon princeps Thebanus 33, 5.
- Timon Lydiae praefectus 42, 67, 2.
- Tirones ut adsuescant signa sequi,  
saepius decurrunt milites 23, 36, 6  
ab sedecim annis a Philippo scripti  
33, 3, 4.
- Tisaeum mons altus 28, 5, 17.
- Tisippus Aetolus crudelitatis in  
principes Aetolorum accusatur 45,  
28, 7.
- Tiso Patrensis praefectus classis  
Achaeorum 35, 26, 7.
- Tithronon Doridis parvum oppidum  
Philippus capit 28, 7, 13.
- Titienses equitum centuria a Tite  
Tatio appellata 1, 13, 8.
- C. Titinius trib. pl. 35, 8, 9.
- L. Titinius trib. m. c. p. 5, 12, 10  
iterum 5, 18, 2.
- M. Titinius trib. pl. 3, 54, 13.
- M. Titinius mag. eq. 10, 1, 9.
- M. Titinius trib. pl. 35, 8, 9.
- P. Titinius legatus 31, 21, 9.
- Sex. Titinius trib. pl. 4, 16, 5.
- M. Titinius Curvus praetor 40, 59, 5  
cf. 41, 5, 7 ei prorogatur imperium  
in Hispania 41, 15, 11 avaritiae  
reus ab Hispanis fit 43, 2, 6.
- Titium atrium 39, 44, 7.
- Titurius legatus Caesaris a Gallis  
caesus P. 106.
- Toga praetexta ab Etruscis sumpta  
1, 8, 3 purpuream praetextam quin-  
nam gestare soliti sint 34, 7, 1—3  
cf. 10, 7, 9 praetextae habendae  
ius triumviris epulonibus conce-  
sum, cum pontifices haberent 33,  
42, 2 toga praetexta indutus, qui  
se devovet pro exercitu 8, 9, 5 to-  
gae praetexta et purpurea Masinissae  
dono datae 31, 11, 11 picta  
10, 9, 7 Masinissae a Scipione data  
30, 15, 11 purpurea Syphaci dono  
missa 27, 4, 8 cf. 31, 11, 11 candida  
39, 39, 2 virilis 26, 19, 5.
- Toletum 35, 7, 8 parva urbs, sed  
munita ad Tagum 35, 22, 8 capta  
ibid. cf. 39, 30, 2.
- Tolistobogii Gallorum gens 38, 15,  
15; 38, 16, 12 appropinquante con-  
sule Olympum petunt 38, 19 a Ro-

- loco deieci 38, 20—21 cap-  
 pulsi 38, 22—23 P.  
 lumnius Veientium rex Fide-  
 ius legatos Rom. interfici-  
 17, 2 occiditur et spoliatur  
 5 P.  
 in occipiendo magistratu  
 creatum demonstrat 23, 31,  
 ita bellica multa invenit Ar-  
 les 24, 34, 2.  
 urbs 44, 12, 8 ad Toronen  
 45, 30, 4.  
 e promunturium 31, 45, 15  
 12, 8.  
 icum mare 44, 11, 2.  
 tus cognomen T. Manlio in-  
 7, 10, 13.  
 Gallo interfecto detractus  
 ati cognomen T. Manlio ad-  
 10, 11—13 aureus magni  
 tis Iovi donum in aede posi-  
 36, 13 in praeda Gallica  
 torquium vis 33, 36, 13; 36,  
 1, 41, 6.  
 dia primum ad scaenam data  
 ..  
 teli genus 21, 7, 10; 24,  
 r Africa gens 33, 18, 3.  
 Illyriorum genus 27, 32, 4;  
 33, 4, 4 in exercitu Rom. 37,  
 in exercitu Antiochi 37,  
 Asiae urbs Romanis deditur  
 Eumeni datur 38, 39, 16.  
 gae ad duo milia hominum  
 iti ac securi percussi 24, 30,  
 aginta Numidae, cum ex-  
 res essent, supplicium dant  
 9 nominis Latini qui erant,  
 percussi, Romani in crucem  
 30, 43, 13 Italici in exercitu  
 i 32, 23, 9 cf. 24, 45, 2; 27,  
 d. perfugae.  
 ennis lacus insidiis natus  
 ad eum clades Flaminii  
 q. cf. Thrasymenus P. 22.  
 ellius Fregellanus 43, 21, 2.  
 luvius 21, 28, 4 ad eum Sci-  
 va munit ib. 7 eius descri-  
 54 ad Trebiam clades 21,  
 Trebium Romanis adeptum a Co-  
 riolano 2, 39, 4.  
 Trebians ager 23, 14, 13.  
 Trebius nobilis Compeanus 23, 1 cf.  
 Statius Trebius.  
 C. Trebonius trib. pl. legem fert de  
 provinciis Pompei etc. P. 105 M.  
 Catonem in vincla ducit ibid. Cae-  
 sarius legatus Massiliam obsidet P.  
 110 ex interfectorebus Caesaris P.  
 116.  
 Cn. Trebonius trib. pl. 5, 11.  
 M. Trebonius trib. m. c. p. 6, 21.  
 [T.] Trebonius legatus 10, 40, 7.  
 L. Trebonius Asper trib. pl. rogat,  
 ut qui plebem tribunos roget, is  
 usque eo roget, dum decem tribu-  
 nos faciat 3, 65, 3 inde Asperi co-  
 gnomen accipit ib. 4.  
 Trebula urbs recepta a Fabio 23,  
 39, 6.  
 Trebulanis civitas data 10, 1, 2.  
 C. Tremellius decemvir agro divi-  
 dendo 42, 4, 4.  
 Cn. Tremellius trib. pl. 45, 15, 9.  
 Cn. Tremellius praetor poena mul-  
 tatus, quod cum pontifice max. in-  
 iuriose contenderat P. 47.  
 L. Tremellius quaestor Pseudophi-  
 lippum caedit P. 53.  
 Cn. Tremellius Flaccus quaestorius  
 ad Attalum missus 29, 11, 3 aed.  
 pl. 30, 26, 11 praetor ibid. Siciliam  
 sortitur 30, 27, 8.  
 Tresviri 32, 2, 6 cf. triumviri.  
 Treveri Galli P. 106 a Caesare vi-  
 cti P. 107.  
 Triarii 2, 47, 5; 7, 23, 7 veterani mi-  
 lites 8, 8, 8 ad triarios rem redisse,  
 cum laboratur, proverbio increbuit  
 ib. 11.  
 C. Triarius Luculli legatus victus a  
 Mithridate P. 98.  
 Tribunal praetoris 27, 50, 9 impe-  
 ratoris in castris 28, 27, 15 cf. 31,  
 29, 9; 45, 29, 2 tribunalia in urbe ad  
 piscinam publicam posita 23, 32, 4.  
 Tribunus Celerum populum convo-  
 cat 1, 59, 7.  
 Tribuni militum decem creantur a  
 militibus seditiosus 3, 51, 6 decem  
 ab altero exercitu ib. 9 ex iis duo  
 delecti, qui summae rerum praees-  
 sent ib. 10 partim populi suffragio

fiunt, cum antea ab imperatoribus fierent, Rufuli vocati 7, 5, 9 ut seni deni in quattuor legiones a populo crearentur, rogatio 9, 30, 3 bello Macedonico non comitiis, sed a consulibus creantur 42, 31, 5 in octo legiones par numerus tribunorum creatus 44, 21, 2 ne quis crearetur, nisi qui honorem gessisset eo anno ibid. nemo tribunus in Hispaniam ire vult P. 48 duo tribuni ex civitate Nerviorum P. 141 tribuni a seditiosis militibus e castris fugantur 28, 24, 13 tribunus mil. in Hispaniam relegatus, quod mensibus suis legionem dimiserat 40, 41, 10.

Tribuni mil. consulari potestate promiscue ex patribus et plebe ut fierent concessum 4, 6, 8 tres creantur ib. 9 quattuor 4, 31 sex 4, 61, 1 et 4 octo 5, 1, 2 primus de plebe 5, 12, 9 cf. 4, 35, 6—11 tribunorum mil. ne comitia fiant lex 6, 35, 5.

Tribuni pl. creantur primi 2, 33, 2 P. sacrosancti ibid. patrum nemini eum magistratum capere licet ibid. duo creati tres sibi collegas creant ib. 2 P. cf. 2, 58 non populi, sed plebis magistratus 2, 56, 12 comitiis fiunt tributis 2, 58 ut decem crearentur patribus expressum 3, 30, 5 P. iis qui nocuisset, eius caput Iovi sacrum 3, 55, 7 duo patricii cooptati 3, 65 ut omnes comitiis, non cooptatione collegarum fierent, rogatio 3, 65, 4 duo accusati, quod gratificantes patribus rogationi tribuniciae intercessissent damnantur 5, 29, 6—7 tribunus fieri non potest, cuius pater sella curuli sedit et vivit 30, 19, 9 tribuno potestas lege lata abrogatur P. 58 ut eosdem creare plebi quoties vellet liceret, rogatio antiquata P. 59 iterum tribunus C. Gracchus P. 60 trib. pl. per vim creatus P. 69 eorum potestas a Sylla minuta P. 89 a Pompeio et Crasso restituta P. 97 duo tribuni urbe pulsati P. 109 duobus a Caesare potestas abrogatur P. 116 tribuni si longius ab urbe veniant mille passuum, consulari imperio subiecti 3, 20, 7

vitio creati 10, 47 intercedunt collegis 4, 48, 15; 5, 29, 6; 6, 35, 7 unus adversus omnes satis est ad dissolvendam potestatem 2, 44, 3 novem contra unum decretum ex collegii sententia interponunt 4, 53, 6 cf. P. 59 intercedunt SCTis 4, 6, 6; 9, 8, 13; 31, 20, 5 sententiam recusanti auxilio sunt 28, 45, 7 consules cogunt dictatorem dicere 4, 26, 9 consulibus impedimento sunt de provinciis sortiri parantibus 32, 28, 3 eos ob dilectum severius habitum in carcerem coniciunt P. 48 in carcerem ducunt, quod non impetrant ut sibi denos milites eximere liceat P. 55 censorem de saxo deici iubenti tribuno ceteri intercedunt P. 59 quaestores comitia de reo habere vetant 3, 24, 7 dilectum vetant 3, 11, 2; 3, 25, 9; 3, 30, 3 tributum conferri vetant 5, 12, 4 diem dicunt 2, 35, 2; 5, 29, 6; 6, 20 viatorem mittunt ad prendendum 2, 56, 13 triumpho intercedunt 10, 37, 9; 32, 7, 4 intercedunt comitiis 27, 6, 4; 33, 22, 3 ex auctoritate patrum triumphum rogant populum 45, 35, 4 prohibent patricios coire ad prodendum interregem 4, 43, 8 comitia consularia 4, 25 tribunorum mil. c. p. per quinquennium prohibent 6, 35, 10 legi non prius intercedere solent quam privatis suadendi potestas facta est 45, 21, 6 ex auctoritate senatus rogationem promulgant 42, 21, 5 referunt ad senatum 22, 61, 7; 27, 5, 16 in senatum leguntur 23, 23, 6 tribunus in senatu legendo praeteritus 45, 15, 9; P. 59 tribuni publicanorum audacia in ordinem coacti 25, 3, 19 cf. 25, 4, 4 qui pacem Caudinam sponderant Samnitibus dediti 9, 10, 2 P. duo missi, ut Scipionem re cognita iure sacrosanctae potestatis reducerent 29, 20, 11.

Tribus quattuor urbanae a Servio institutae 1, 43, 13 una addita 2, 16, 5 P. una et viginti factae 2, 21, 7 P. quattuor adiectae 6, 5, 8 P. duae adiectae 7, 15, 12 P.; 8, 17, 11; 9, 20, 6 P.; 10, 9, 14 P.; P. 19

- quinque et triginta tribus 29, 37, 13; P. 84 quattuor urbanae factae a Q. Fabio 9, 46, 14 P. in quattuor Esquilinam, Suburanam, Collinam, Palatinam redacti liberti P. 20 in Esquilina libertini omnes censentur 45, 15, 6 in quinque et triginta libertini distribuuntur P. 84 decem sorte ductae, ex quibus dilectus fieret 4, 46 tribus iure vocatae 5, 18, 2 tribus Aemilia 38, 36, 9 Aniensis 10, 9, 14 P. Arniensis 6, 5, 8 P.; 29, 37, 10 Claudia 2, 16, 5 P. Collina P. 20 Cornelia 38, 36, 9 Crustumina 42, 34, 2 Esquilina sv. Esquilina P. 20; 45, 15, 6 Falerna 9, 20, 6 P. Galeria 27, 6, 3 Maecia 8, 17, 11; 29, 37, 13 Palatina P. 20 Papiria 8, 37, 12 Pollia 8, 37, 11 Pomptina 7, 15, 12 P. Publilia ibid. Quirina P. 19 Sabatina 6, 5, 8 P. Scaptia 8, 17, 11 Stellatina 6, 5, 8 P. Suburana P. 20 Terentina 10, 9, 14 P. Tromentina 6, 5, 8 P. Velina P. 19 Veturia sv. Voturia 26, 22, 10 Ventina sv. Oufentina 9, 20, 6 P. Tributum aequaliter ex censu conferendi ratio inita 1, 43, 13 eo liberata plebes 2, 9, 6 cf. 5, 20, 5 populo indictum in stipendium militare 4, 60, 4 conferri vetant tribuni pl. 5, 12, 4 duplex imperatum 23, 31 tributa annua 26, 35, 6 tributum ad redimendam a Gallis urbem conferendum 6, 14, 12 ad murum saxo quadrato faciundum 6, 32.
- Tricastini gens 5, 34, 4; 21, 31, 9.
- Tricca Thessaliae urbs 32, 13, 5; 36, 13, 6; 39, 25, 3.
- Triclinia ad epulum toto foro strata 39, 46, 3.
- Tricorii gens 21, 31, 9.
- Trientabulum ager appellatus, qui pro tertia parte pecuniae debita dabatur 31, 13, 9.
- Trifanum 8, 11, 11.
- Trigemina porta 4, 16, 2; 35, 10, 12; 40, 51, 6.
- Triphylia Achaeis restituta 28, 8, 6 cf. 32, 5, 5; 33, 34, 9.
- Triphylia Epiri regio 32, 13, 2.
- Tripolis Laconicae 35, 27, 9.
- Tripolis Thessaliae 42, 53, 6; 42, 67, 7.
- Tripolis Scaea 42, 55, 6.
- Tripolitanus ager 36, 10, 5.
- Tripudium solistimum 10, 40, 4 tripudia Gallorum 21, 42, 3.
- Triumphalis vestis P. 67 triumphalia carmina 3, 29, 5; 28, 9, 18; 39, 7, 3.
- Triumphantem sequuntur legiones 8, 10, 4 sine legionibus uno equo invehitur Claudius Nero 28, 9, 10 P. in Capitolium procedit 28, 9, 15 triumphantes milites et ipsi laureati 45, 38, 12 primus Marius triumphali veste in senatum procedit P. 67 de triumphantis incesso cf. 10, 7, 10; 10, 46, 14; 45, 37—39.
- Triumphus describitur 3, 29, 4—5; 10, 7, 10; 10, 46, 14; 45, 37—39 a senatu decernitur 2, 47, 10 sine auctoritate patrum populi iussu actus 3, 63, 11; 7, 17, 9 Scto iussuque populi 4, 20 quare negetur 10, 36, 19; 34, 10, 5 de triumpho contentiones in senatu 31, 48 cf. 31, 49, 9 triumpho intercedunt tribuni 10, 37, 9; 32, 7, 4 triumphus offertur C. Mario, P. 68 duo eidem offeruntur ibid. sine militibus uno equo decernitur C. Claudio, quod in aliena provincia bellum gesserit 28, 9, 10 P. nemini triumphus decernitur, qui sine magistratu res gessit 28, 38, 4 triumphum frustra postulat, qui pro consule rem gesserat 31, 20, 3 pro consule gerenti rem decretus 8, 26, 7 P. ne quis triumpharet, nisi qui exercitum pacata provincia deportasset, institutum 39, 29, 5 triumphus gratiae magis quam rerum gestarum magnitudini datus 40, 59 triumphus primus nullo ante gesto bello 40, 38, 9 de triumpho rogationem milites imperatoris ob minorem praedam irati antiquare conantur 45, 35, 6 sqq. P. ut separatim consules triumphum rogent, tribuni pl. postulant 33, 22, 2 bis in eodem magistratu triumphatum de iisdem P. 11 triumphus contigit Pompeio viginti quattuor annos nato, adhuc equiti P. 89 quattuor triumphos una Caesar ducit P. 115 triumphatum in monte Albano 26, 21, 6; 33,

- 23, 3 et 8; 42, 21, 4 triumphus sine militibus 23, 9, 10; 37, 46, 6 navalis primus actus a Duillio P. 17 navalis sine captivis et spoliis 45, 42, 2 triumphus Camilli clarior quam gratior 5, 23, 6 in triumpho centum viginti elephantis et tredecim duces ducti P. 19 magnificus Marcelli 26, 21, 7 clarissimus P. Scipionis 30, 44, 2 P. trium dierum Flaminii 34, 52, 4 nobilis L. Scipionis 37, 59, 2 L. Pauli 45, 50 quattuor dierum C. Caesaris F. 43 t.
- Triumviri coloniae deducendae 4, 11, 5; 5, 24, 4; 6, 21, 4 in triennium creati 32, 29, 4 agro adsignando 21, 25, 3 colonis adscribendis 31, 49, 6; 32, 2, 6 agro dividendo a Ti. Sempronio creati P. 58 mensarii ob argenti penuriam facti 23, 21, 6; 24, 18, 12 aurum in publicum collatum accipiunt 26, 23, 8 capitales iubentur a senatu religiones externas ritusque novos prohibere 25, 1, 10 carceris diligentiorum curam habere 32, 26, 17 coetus nocturnos et incendia prohibere 39, 14, 10 dilectui habendo 25, 5, 6 sacris conquirendis donisque persignandis et aedibus reficiendis 25, 7, 5 epulones 33, 42, 2 cf. epulones; reipublicae constituendae in quinquennium creati P. 58.
- Troemi Gallorum gens 38, 16, 11; 38, 19, 2 victi 38, 26—27 P.
- Trogilorum portus Syracusis 25, 23, 10.
- Troia capta 1, 1 cf. 5, 4, 11.
- Troia ad sinum maris Adriatici 1, 1, 3.
- Troia in agro Laurenti 1, 1, 5.
- Troiani 1, 1 cum Aenea profugi ad intimum Adriatici maris sinum appellant ib. 3 cf. Latini.
- Troilum Etruriae oppidum captum 10, 46, 10.
- Tromentina tribus 6, 5, 8 P.
- Trophonius Iupiter Lebadiae 45, 27, 8.
- Q. Tubero cf. Q. Aelius.
- Tubicines cf. Tibicines.
- Tuccia Vestalis incesti damnata P. 20.
- M. Tuccius aed. cur. 35, 41, 9 praetor sortitur Apuliam et Bruttios 37, 2 propraetor 37, 50, 13 triumvir coloniae 39, 23, 4.
- Tulliae Servi regis filiae duae nubunt duobus Tarquinis 1, 46, 5 maior obit ib. 9 minor marito sublato cum L. Tarquinio nuptiis iungitur ibid. maritum ad capessendum regnum stimulat 1, 47 per corpus interfecti patris carpentum agit 1, 48, 5 P. domo profugit 1, 59, 13.
- Tullianum 29, 22, 10.
- Tullii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
- Servius Tullius cf. Servius.
- M. Tullius cos. 2, 19.
- Sex. Tullius, qui septimum iam primum pilum ducebat, pro exercitu a dictatore pugnam petit 7, 13 stricto gladio in hostes ducit 7, 16, 5.
- M. Tullius Cicero auctor Livii P. 70 industria sua Catilinae coniurationem eruit P. 102 in exilium missus lege a P. Clodio lata P. 103; F. 28 p cum ingenti Italiae gaudio revocatus P. 104; F. 28 q Pompeio victo in castris remanet vir nihil minus quam ad bella natus P. 111 proscriptus necatusque P. 120 eius caput in rostris positum ibid. cf. F. 27 eius exitus describitur F. 48 et v; Livii de eo iudicium F. 49.
- Q. (Tullius) Cicero legatus Caesaris ab hostibus obsessus a Caesare liberatur P. 106.
- Tullus Hostilius Hostili nepos rex creatur 1, 22 bellicosus et ferocior Romulo ib. 2 Albanis bellum indicit ib. 5 in agrum Albanum impetum facit 1, 23, 4 cum Mettio Fuffetio colloquitur ib. 6 ei imperat, ut iuventutem in armis habeat 1, 26 duumviros facit ib. 5 clemens legis interpretes Horatio auctor est provocandi ib. 8 Fidenates Veientesque vincit 1, 27 duodecim Salios fanaque Pavori et Pallori vovet ib. 7 Mettium ob perfidiam supplicio afficit 1, 28, 10 Albanorum civitatem cum Romana iungit, Albam diruit 1, 29 P. Caelium urbi addit 1, 30 eam sedem regiae capit

ibid. principes Albanorum in patres legit, curiam Hostiliam facit ib. 2 equitum decem turmas ex Albanis legit, legiones auget ib. 3 Sabinis bellum indicit ib. 4 eos devincit ib. 9 morbo implicitus superstitionibus obnoxius fit 1, 31, 6 fulmine ictus cum domo conflagrat ib. 8 regnaverat annos duo et triginta ibid.

Umultus 34, 56, 11.

Unicae binae ab Etruscis in militem exactae 9, 41, 7 militiae praemia 10, 30, 10 purpurea dono missa Syphaci 27, 4, 8 palmata 10, 7, 9 Masinissae donatur 30, 15, 11; 31, 11, 11.

Urda oppidum Hispanorum 33, 44, 4.

Urdetani finitimi Saguntinorum cum his certamina serunt Hannibale concitante 21, 6 a Romanis subacti, urbs deleta 24, 42, 11 deficiunt ad Romanos 28, 15, 15 omnium Hispanorum maxime imbelles 34, 17 victi Celtiberos conducunt ib. 4.

Urdetania 28, 39, 11 a Scipione deleta ibid. cf. 34, 16, 8.

Urduli gens Hispaniae 28, 39, 8; 34, 17, 4.

Urmæ equitum decem ex Albanis lectae 1, 30, 3.

Urnus Rutulorum rex 1, 2 victus bello Aeneae Latinisque illato ib. 2 ad Mezentium confugit ib. 3.

Urnus Herdonius cf. Herdonius.

Uribus reficiendis quinque viri creati 25, 7, 5.

Urrus sv. Thurus regulus Celtiberorum cum Graccho societatem iungit 40, 49, 4 sqq.

Urus ad supplicationes publice praebitum 10, 23, 2.

Usci 1, 55 cum iis foedus renovatum ibid. ex Tuscis frumentum venit Romam 2, 34, 5 cf. Etrusci.

Usculanum villa F. 48.

Usculanus ager 3, 7, 3; 3, 31, 3 colles Tusculani 3, 8, 6.

Usculani opem ferunt Romanis 3, 18, 4 iis gratiae actae ib. 10 Volscos inermes opprimunt 4, 10, 5 eos publice adjuvant 6, 25 pace

constanti vim Romanam arcent ib. 6 pacem Romanam impetrant 6, 26, 8 paulo post civitatem ibid. 6, 36, 2 crimen rebellionis in paucos auctores vertunt et civitatem servant 8, 14, 4 supplices Romam veniunt Flavia rogatione accusati 8, 37, 8 veniam impetrant ib. 10.

Tusculum 2, 15, 7 occupatum ab Aequis a Q. Fabio liberatur 3, 23, 4 praeter arcem a Latinis capitur 6, 33, 7 liberatur a Romanis ib. 12 a Veliternis obsessum 6, 36 cf. 26, 9, 12; 27, 4, 12; 37, 3, 3; 41, 16, 6.

Tuscum mare, apud Graecos Tyrrhenum 5, 33, 7.

Tuscus vicus unde dictus 2, 14, 9; 27, 37, 15; 33, 26, 9.

Tutia flumen 26, 11, 8.

Tutomotulus Salluviûm rex ab Allobrogibus recipitur profugus P. 61.

Tutoris optio 39, 19, 5.

Tycha Syracusarum regio 24, 21, 7 instar urbis 25, 25, 5.

Tymbres fluvius 38, 13, 8.

Tyndareum 36, 2, 11.

Tynes urbs Africae a Scipione occupata 30, 9, 10; 30, 36, 9.

Tyrannis 24, 22, 9 de ea dictum Dionysii ibid.

Tyrii conditores Carthaginiis 33, 49, 5 cf. 35, 48, 6.

Tyrrhenum mare 5, 33, 7.

Tyrrus 33, 49, 5.

Tyscos vicus 38, 18.

Vacatio 7, 28, 3 sine vacationibus dilectus habitus ibid. quinquenni decreta Praenestinis 23, 20, 2 sacrosancta colonorum maritimorum 27, 38, 3 vacationem navalem frustra rogant coloni 36, 3, 4.

Vaccæi ab Hannibale infestati urbes amittunt 21, 5, 5 proelio victi a Romanis 35, 7, 8 iterum victi 40, 50, 6 subacti P. 41 a Lucullo cos. victi P. 48 M. Lepidum fugant P. 56 coniugibus trucidatis se ipsi interimunt P. 57 cf. F. 19.

Vacci prata 8, 19, 4 cf. Vitruvius Vaccus.

Vacunae aedes 24, 10, 9.

Vades publici 3, 13, 8 vel qui vades

- dare possent in carcerem coniecti 25, 4, 11.
- Vadimonis lacus 9, 39, 5.
- Valentia urbs Hispaniae P. 55.
- C. Valerius trib. m. c. p. 6, 36, 3.
- C. Valerius flamen dialis praeturae petit 39, 39, 2 praetor sortitur peregrinam provinciam 39, 45, 4.
- C. Valerius legatus ad Perseum 42, 6, 5.
- L. Valerius quaestor perduellionis 2, 41, 11 cos. 2, 42, 7 invisus plebi quam ob rem ibid.
- L. Valerius cos. 2, 61 Aequorum agrum vastat 2, 62, 2 ad praesidium urbis relictus 3, 5, 3.
- L. Valerius interrex 5, 17, 4.
- L. Valerius legatus Delphos missus 5, 28, 2.
- L. Valerius mag. eq. 5, 48, 5.
- L. Valerius mag. eq. 8, 18, 3.
- L. Valerius trib. pl. de lege Oppia abroganda fert 34, 1, 2 pro rogatione verba facit 34, 5.
- M. Valerius fetalis 1, 24, 6.
- M. Valerius Volesi filius dictator 2, 30, 5 eius edictum de nexis ob aes alienum ib. 6 Sabinos fundit 2, 31, 2 triumphat ib. 3 ei sella curulis data in circo ibid. dictatura se abdicat ib. 10.
- M. Valerius augur moritur 3, 7, 6.
- M. Valerius Volesi nepos quaestor perduellionis 3, 25, 3 cos. 3, 31.
- M. Valerius mag. eq. 7, 12, 9.
- M. Valerius cos. 9, 28, 7 legatus egregie pugnare 9, 40, 21 quantum praetor 9, 41.
- M. Valerius legatus L. Aemilii Pauli 40, 27, 3.
- M. Valerius 45, 16, 5.
- M. Valerius cos. F. 28 o.
- M. Valerius M. filius Volesi nepos dictator secundum quosdam 2, 18, 6.
- P. Valerius cos. 2, 52, 6.
- Q. Valerius cos. F. 11 a.
- T. Valerius cos. 8, 18 Flaccum alii annalium auctores, alii Potitum nominant ib. 2.
- Valerius Antias Livii auctor 3, 5, 13; 4, 23, 2; 25, 39, 14 mentiendi nullum modum facit 26, 49, 3 cf. ib. 5 immodice auget numerum 30, 19, 11 cf. 28, 46, 14; 29, 35, 2; 30, 3, 6; 30, 29, 7; 32, 6, 5; 33, 10, 8; 33, 30, 8 et 10; 33, 36, 13; 34, 10, 2; 34, 15, 9; 35, 2, 8; 36, 19, 12; 36, 36, 4; 36, 38, 6 rumor cuiusdam de Scipionibus auctor 37, 48 cf. 37, 60, 6; 38, 23, 8; 38, 50, 5; 38, 55, 8; 39, 22, 9; 39, 41, 6; 39, 43; 39, 52; 39, 56, 7; 40, 29, 8; 41, 27, 2; 42, 11; 44, 13, 12; 45, 40.
- L. Valerius Antias 23, 34, 9.
- M. Valerius Corvus tribunus mil. Gallum ferocem adiuvante corvo obtruncat 7, 26, 5 P. inde ei Corvo cognomen inditum ib. 12 P. decem bubus et corona aurea donatur ib. 10 tres et viginti annos natus cos. creatur ib. 12 iterum 7, 27, 5 Antias vincit, Satricum incendit ib. 7—8 tertium cos. 7, 28, 10 eius oratio ad milites 7, 32, 5 Samnites fundit ad montem Gaurum 7, 33, 15 ad Suessulam 7, 37, 4 triumphat 7, 38, 3 dictator milites seditiosos patriae restituit 7, 40 P. interrex 8, 3, 5 cos. quantum Cales capit 8, 16, 10 triumphat ib. 11 interrex 8, 17, 5 iterum interrex 9, 7, 15 Corvinus cognomen 7, 40, 3.
- M. Valerius Falto quaestorius ad Attalum legatus 29, 11, 3 aed. cur. 30, 26, 6 praetor sortitur Bruttios 30, 40, 5 propraetor in Sardiniam missus 31, 8, 9.
- Valerius Flaccus tribunus mil. 25, 14, 6.
- C. Valerius Flaccus flamen dialis inaugurari cogitur curionem mar. plebeum 27, 8, 4 ob luxuriosam adulescentiam flamen captus erat ib. 5 ius repetit introeundi senatum ib. 7 sqq. aed. cur. 31, 50, 7.
- L. Valerius Flaccus mag. eq. 9, 7, 14.
- L. Valerius Flaccus C. Flacci frater 27, 8, 5 aed. cur. 31, 4, 5 legatus equitibus praest 31, 21, 8 praetor 31, 49, 12 pro fratre aedile iurat 31, 50, 8 Siciliam sortitur 32, 1, 2 pontifex suffectus 33, 42, 5 cos. 33, 42, 7 Italiam sortitur 33, 43, 5 Boiorum manum fundit 34, 22 Dorulatum Gallorum ducem proelio vincit 34, 46 legatus in Rhoduntiam missus 36, 17 cf. 36, 19 et 36, 22, 7 cum

- Aetolis legatis Hypatam missus de pace concilianda 26, 27, 3 censuram petit 37, 57, 10 commendatus a Catone censor cum eo fit 39, 41, 4 cf. 39, 42, 5 molem ad Neptunias aquas facit 39, 44, 6 moritur 40, 42, 6.
- L. Valerius P. F. Flaccus triumvir coloniae 37, 46, 11.
- L. Valerius Flaccus cos. missus, ut Syllae succederet, a Fimbria occiditur P. 82.
- L. Valerius Flaccus princeps senatus efficit, ut legati de pace ad Syllam mittantur P. 83.
- P. Valerius Flaccus legatus in Hispaniam et Africam missus 21, 6, 8 cf. 21, 11.
- P. Valerius Flaccus legatus Marcelli 33, 16, 13 naves mittit ad legatos hostis capiendos 23, 34, 4 captos Romam mittit ib. 8 explorare de bello Macedonico iubetur 23, 38, 9 legatus Laevini 24, 40, 5 eius sententia in senatu 26, 8, 6.
- T. Valerius Flaccus 8, 18, 2 cf. T. Valerius.
- Valerius Laevinus cos. parum prospere adversus Pyrrhum pugnatur P. 13.
- C. Valerius Laevini filius pro Aetolis deprecatur 38, 9, 8 cf. 38, 10, 2.
- C. Valerius Laevinus praetor sortitur Sardiniam 40, 44, 7 cos. suff. 41, 17, 6 legatus in Graeciam 41, 25, 5 in senatu refert 42, 17 censuram petit 43, 14.
- C. Valerius Laevinus praetor sortitur Galliam 41, 8, 3.
- M. Valerius Laevinus praetor iterum 23, 24, 4 peregrinus praetor 23, 30, 18 in Apuliam missus 23, 32, 16 Macedonum legatos comiter excipit ab iis deceptus 23, 33, 6 tria Hirpinorum oppida recipit 23, 37, 12 ei prorogatur imperium ad Brundisium 24, 10, 4 Livium mittit ad Tarentum custodiendum 24, 20, 13 cum classe contra Philippum profectus Oricum recipit 24, 40, 6 cf. P. 24 ei Graecia provincia prorogatur 24, 44, 5 iterum 25, 3, 6 tertium 26, 1, 12 cos. creatur 26, 22, 13 amicitiam cum Aetolis iungit 26, 24 P. Zacynthum praeter arcem capit et Oeniadas Nasumque ib. 15 morbo implicitus serius spe Romam venit 26, 26, 4 Campanos poenam deprecatur secum ducit Romam 26, 27, 15 de se in senatu refert 26, 28 ei Italia evenit provincia 26, 29 permutatione facta Siciliam accipit ib. 9 patres iubet omne aurum in publicum conferre ad remiges parandos 26, 36 Syracusis res componit 26, 40 Agrigentum recipit ib. 13 et alia oppida ib. 14 Siciliam pacatib. 18 Romam vocatus ad comitia habenda 27, 4, 3 senatum habet 27, 5, 2 M. Valerium Messalam dictatorem dicere vetatur a senatu ib. 15 Roma clam abit ib. 18 ei prorogatur imperium 27, 22, 9 Africa vastata prospere configit cum classe Punica 27, 29, 7 Carthaginiensi agro vastato classem hostium fugat 28, 4, 6 Arretium ducit 28, 46, 13 legatus in Asiam ad Attalum 29, 11, 3 senatum admonet de pecunia privatis reddenda 29, 16 eius in senatu sententia 30, 23, 5 pro praetore in Macedoniam missus 31, 3, 3 eius mortis causa ludi funebres a P. et M. filiis facti 31, 50, 4.
- M. Valerius Laevinus praetor peregrinus 39, 56, 5; 40, 1, 2.
- M. Valerius Laevinus legatus in exercitu 42, 58, 12.
- M. Valerius Maximus trib. m. c. p. 5, 14, 5 iterum 5, 24.
- M. Valerius Maximus censor 9, 43, 25 dictator 10, 3, 3 Marsos vincit ib. 4 Etruriam uno proelio devincit 10, 5, 12 triumphat ib. 13 cos. ibid. legem de provocatione tertium sancit 10, 9, 3 (Murena cos. P. 10) cos. suff. 10, 11, 4 Etruriam vastat ib. 6.
- [M.] Valerius Maximus censor P. 18.
- M. Valerius Messala praefectus classis escensionem facit in Africam 27, 5, 8 eum dictatorem dicturus erat Laevinus ib. 15.
- M. Valerius Messala praetor 34, 54, 2 peregrinus provinciam sortitur 34, 55, 6 consulatum frustra ambit 37, 47, 7 cos. 38, 35 ei Ligures provincia



- obtingit ib. 9 nihil memorabile gerit 38, 42 legatus in Graeciam 41, 22, 3 decemvir sacrorum 42, 28, 13.  
M. (Valerius) Messala P. 122 cos. F. 51 x.  
C. Valerius Potitus trib. m. c. p. 4, 49 cos. 4, 53 arcem Carventanam recipit ib. 9 militum in eum ira ib. 11 trib. m. c. p. 4, 57, 12 tertio trib. m. c. p. 4, 61, 4.  
L. Valerius Potitus in decemviros acriter invehitur 3, 39, 2 et 3, 41 ad eum Appius iubet lictorem accedere 3, 41, 3 Appium de foro pellit 3, 49, 5 cum Horatio missus ad plebem in sacrum montem 3, 53 cos. 3, 55 leges fert cum collega populares ibid. Aequos Volscosque adoritur 3, 60 suos hortatur 3, 61 hostes fundit ib. 9 populi iussu triumphat 3, 63, 11 cf. 4, 6, 7.  
L. Valerius Potitus trib. m. c. p. 4, 49, 7 iterum 4, 58, 6 tertium 5, 1, 2 quartum 5, 10 quintum 5, 14, 5.  
L. Valerius Potitus cos. 5, 31, 2 de Aequis triumphat ib. 4.  
L. Valerius Potitus interrex 5, 31, 8.  
L. Valerius Potitus interrex 6, 5, 6.  
P. Valerius Potitus trib. m. c. p. 6, 6, 3 iterum 6, 18 tertium 6, 27, 2 quartum 6, 32, 3 quintum 6, 36, 3 sextum 6, 42, 3.  
T. Valerius Potitus 8, 18, 2 cf. T. Valerius.  
L. Valerius Publicola trib. m. c. p. 5, 26, 2 iterum 6, 1, 8 tertium 6, 5, 7 quartum 6, 21 quintum 6, 27, 2.  
M. Valerius Publicolae frater cos. 2, 16 cum collega de Sabinis triumphat ibid. spectatae virtutis vir 2, 18, 7 in proelio ad Regillum caeditur 2, 20, 3.  
M. Valerius Publicola cos. 7, 17, 13 iterum 7, 19, 6.  
M. Valerius Publicola P. 122.  
P. Valerius Publicola Voiesi filius 1, 58, 6 cos. 2, 2, 11 adiutor Bruti in regibus exigendis ibid. pedites ducit 2, 6, 6 triumphans Romam redit 2, 7, 3 collega funus facit ib. 4 ei invidia oritur ib. 5 summis fascibus in contionem escendit ib. 7 leges fert, quae popularem reddunt 2, 8 de provocatione (L. Valerius P. 2) ib. 2 inde cognomen cepit Publicolae ibid. ad Veientium bellum profectus ib. 6 iterum cos. ib. 9 praedatores caedit 2, 11, 10 tertium cos. 2, 15 quartum cos. 2, 16, 2 princeps belli pacisque artibus moritur et de publico effertur ib. 7 eum matronae lugent ibid.  
P. Valerius Publicola interrex 3, 8, 2 cos. 3, 15 eius oratio ad populum 3, 17, 2 pugnam ciens in Capitolio interfectus 3, 18, 8 in eius domum plebs quadrantes iactasse fertur ib. 11.  
P. Valerius Publicola cos. 7, 21, 4 praetor 7, 23, 3 dictator 7, 28, 8.  
P. Valerius Publicola mag. eq. 8, 17, 6.  
C. Valerius Tappo trib. pl. 38, 36, 7.  
L. Valerius Tappo praetor 35, 10, 11 Siciliam sortitur 35, 20, 8 pro praetore retinetur 36, 2, 11.  
L. Valerius C. F. Tappo triumvir coloniae 37, 46, 11.  
Valetudinis excusandae verba solita si quis honorem recusabat 6, 22, 7 valetudinis publicae causa supplicatio 40, 37, 3; 42, 2, 7.  
Vallum Macedonum et Romanorum comparatum 33, 5, 5.  
Vardei Illyrii subacti P. 56.  
Vareia Hispaniae urbs F. 19.  
P. Varenus praetor a Spartaco victus P. 95.  
Vasa in formula fetialis 1, 24, 5 argentea in cella Iovis posita 10, 23, 12 argentea centum pondo, aurea viginti pondo Attalo dono data 35, 23, 11 aurea quingentum pondo ab Antiocho missa censoribus traduntur, ut in templis, quibus ipsis videretur, ponerent 42, 6, 7 et 11 argentea et aurea caelata in praeda Scipionis 37, 59, 5 ingens vis in praeda L. Aemilii Pauli 45, 33, 5 aenea et argentea in praeda Gallica 36, 40, 11—12.  
Vascones Hispaniae gens F. 19.  
Vates 1, 45, 5 ex Etruria acciti 1, 55, 6 vatium et sacrificulorum multitudo Scto ab urbe removetur 25, 1, 8—10.  
Vaticanus ager 10, 26, 15.  
P. Vaticanus cos. F. 33 s.

- Vaticinium de Caesaris victoria F. 33 vaticinii libri 25, 1, 12.  
P. Vatinius praetor P. 105 exercitum Bruto tradit P. 118.  
Vecilius mons 3, 50.  
Vectigalia sub nutu atque arbitrio censorum 4, 8, 2 vectigal novum ex salaria annona 29, 37, 3 magna ex ferrariis argentariisque Hispaniae instituta a Catone 34, 21, 7 multa instituta a censoribus 40, 51, 8 vectigal dimidium eius, quod pendissent regi, Macedonibus impositum 45, 29, 11 ingens ex metallis Macedonicis 45, 18, 3 vectigalia summis pretiis locata 39, 44, 7 de eorum locatione contentio inter censores et publicanos 43, 16, 2sq. vectigal annuum censoribus in opera publica decretum 40, 46, 16 dimidium ex vectigalibus censoribus ad opera publica attributum 44, 16, 9 vectigal Campanus populus equitibus suis pendere iubetur 8, 11, 16 vectigalia Poenorum 33, 46, 8.  
Vectones sv. Vettones, Hispaniae populus, proelio victi 35, 7, 8 magnas copias auxilio mittunt Tolemtanis 35, 22, 8.  
Vediovi aedem dedicat L. Furius 31, 21, 12.  
Veientes excursione in fines Rom. facta repelluntur 1, 15, 4 P. pacem petunt ib. 5 Fidenatibus arma consociant 1, 23, 3 vincuntur ib. 10 a Servio Tullio devicti 1, 42, 3 P. Tarquinium adiuvant 2, 6, 4 pugna ad silvam Arsiam pro victis cedunt 2, 7 iis ager restituitur ex pace cum Porsina facta 2, 13, 4 cum iis bellum 2, 43; 2, 44, 7; 2, 45, 3 vincuntur 2, 47, 9 Veiens bellum in formam latrocinii venit 2, 48, 5 Fabia familia in se sola suscipit ib. 8 P. caedunt Fabios ad Cremeram 2, 50, 11 P. Veientes et Etrusci ante moenia urbis 2, 51, 2 inter duas acies occisi ib. 9 cum Sabinis superati 2, 53, 3 iis indutiae datae in quadraginta annos 2, 54 depopulantur agrum Rom. 4, 1, 4 ad eos deficient Fidenates 4, 17 eorum rex Tolumnius legatos Rom. interfici iubet ib. 2 vincuntur 4, 19, 6 eorum ager vastatus 4, 21 Fidenates adiuvant ib. 8 bello renovato primo prospere pugnant 4, 31, 3 vincuntur 4, 34, 5 iis indutiae datae 4, 35, 2 eorum legati a senatu impetrant, ne res repetantur 4, 58, 2 Veiens senatus legatis Rom. superbe respondet ib. 6 iis bellum indictum 4, 60, 9 Veii obsessi 4, 61, 2 regem sibi creantes efficiunt, ut Etrusci auxilium iis denegent 5, 1, 3.  
Veii urbs valida muris ac situ munita 1, 15, 4 obsessa 4, 61, 2 per decem annos obsidio continuatur 5, 7—21 a M. Furio Camillo capitur 5, 21, 10 diripitur ib. 14 Veiens ager 26, 34, 10; 27, 37; 32, 9, 2; 41, 21, 12; 42, 24.  
Velabrum 27, 37, 15.  
Velamenta supplicum 24, 30, 14; 25, 25, 6; 29, 16, 6; 35, 34, 7; 36, 20.  
Velia altus ac munitus Romae locus 2, 7, 6 in Velia penatium aedes 45, 16, 5.  
Velia urbs capta 10, 45, 8.  
Velina tribus P. 19.  
Velites utin legionibus essent institutum 26, 4, 10 eorum arma parma et gladius 31, 35, 6 cf. 38, 21, 13.  
Veliterni coloni Volscos adiuvant 6, 12, 6 iis triste responsum datur captivos repetentibus 6, 17, 7 in urbem pulsati 6, 22, 2 agrum Romanum vastant 7, 15, 11 Tusculum obsidentes in urbem repelluntur et oppugnantur 6, 36, 5 tuerunt Pedanos 8, 12, 7 Volscis coniuncti funduntur 8, 13, 5 in eos saevitum 8, 14, 5 iussi trans Tiberim habitare ibid. nuntiant Apollinis et Sangus aedes de coelo tactas 32, 1, 10.  
Velitrae captae 2, 30, 14 eo colonia deducta 2, 31, 4 numerus colonorum auctus 2, 34, 6 a Velitris coloni Volscos adiuvant 6, 12, 6 cf. 32, 1, 10; 32, 9, 3 Veliternus ager Volscis ademptus 2, 31, 4 cf. 30, 38, 8.  
Vellia Lucaniae urbs 26, 39, 5.  
Venatio in ludicro leonum et pantherarum 39, 22, 2.  
Veneficia matronarum primum de-

- prehensa 8, 18, 11 prodigii loco habita ibid. de iis quaestio 39, 38, 2; 39, 41, 5; 40, 37, 4; P. 48.
- Venenum reges ad incerta fortunae secum habere solent 30, 15, 4 veneni poculum Demetrio datum 40, 24, 5.
- Veneti circa Adriatici maris sinum 1, 1, 3; 5, 33, 10 Graecos caedunt 10, 2, 11.
- Veneti, Galliae gens, a Caesare victi P. 104.
- Venetia 39, 22, 6; 41, 27, 3.
- P. Ventidius legatus M. Antonii Parthos Syria expellit P. 127 iterum vincit P. 128.
- Venus 10, 31, 9 ei aedes ex aere multatio stupri damnatarum facta ibid. Veneri et Marti pulvinar stratum 22, 10, 9 Veneris templum 29, 37, 2 Erucinae aedes vota 22, 9, 10; 22, 10, 10 dedicata 23, 31, 9 ea extra portam Collinam 30, 38, 10 Erucinae aedes dedicata 40, 34, 4 Genetricis aedes P. 116 Veneris templum a Philippo spoliatum restituendum 32, 33, 5.
- Venusia urbs 22, 49, 14; 27, 2, 10; 27, 20, 10 Hannibalis bello adtenuata suppletur colonia 31, 49, 6.
- Venusini reliquias exercitus Rom. veste et pecunia adiuvant 22, 54, 2 fidem Romanis servant 27, 10, 7.
- Ver sacrum votum, si bellatum prospere esset 22, 9, 10 P. de vovendo populus rogatur 22, 10, 2—6 factum a consulibus 33, 34 non recte factum renuntiat pontifex max. 34, 44, 2.
- Veragri 21, 38, 9.
- Verbenae 30, 43, 9.
- Vercellum Hirpinorum oppidum receptum a Romanis 23, 37, 12.
- Vercingetorix Arvernus P. 107 eo duce prope universi Galli defece- runt ibid.
- Vergiliarum sidus 21, 35, 6.
- Verginia virgo forma excellens fraude in servitutem asseritur a cliente Ap. Claudii 3, 44, 5 P. stuprum ei inlaturus Appius clienti vindicat 3, 47, 5 P. a patre occisa virgo 3, 48, 5 P.
- Verginia Auli filia Volumnio nupta, quod e patribus enupsisset, a sacris Pudicitiae patriciae arceatur 10, 23, 4 Pudicitiae plebeiae aram dedicat ib. 7.
- A. Verginius cos. 2, 28 contra Volscos prospere pugnat 2, 30, 13.
- A. Verginius cos. 2, 51, 4 collegae accusati testis 2, 52, 8.
- A. Verginius cos. 2, 63 eius negligens imperium in Aequis ib. 5.
- A. Verginius triumvir agro divi- dendo 3, 1, 6.
- A. Verginius trib. pl. diem dicit K. Quinctio 3, 11, 9.
- A. Verginius die dicta quia tribu- nus pl. rogationi tribuniciae inter- cessisset, decem milibus aeris con- demnatus 5, 29, 7.
- L. Verginius honestum ordinem ducit in Algido, vir exempli recti domi militiaeque 3, 44, 2 eius filia forma excellens libidinem movet Appii Claudii ib. 4 ex castris arcessitus 3, 46, 10 cum Appio contendit 3, 47—48 filiam cultro transfigit 3, 48, 5 P. in castra pergit ib. 6 milite oratione incendit 3, 50, 2 ad- monet, ut tribunos mil. decem creent 3, 51, 2 ipse creatus hono- rem recusat ib. 3 trib. pl. 3, 54, 11 Ap. Claudio diem dicit 3, 56 eum pro damnato in vincla duci iubet 3, 57, 5.
- L. Verginius cos. 4, 21, 6 dictato- rem dicit ib. 10 iterum cos. secun- dum Licinium 4, 23.
- L. Verginius trib. m. c. p. 5, 8 col- legae ab hostibus oppugnato non venit auxilio ib. 10 eius rixa cum collega in senatu ib. 13 ei dies di- cta 5, 11, 4 damnatus decem mili- bus aeris 5, 12.
- L. Verginius trib. m. c. p. 6, 1, 8.
- L. Verginius trib. mil. 27, 43, 4.
- Opiter Verginius cos. 2, 17.
- Opiter Verginius cos. 2, 54, 3 cf. Li- vii dubitationem ibid.
- Proculus Verginius cos. 2, 41 legis Cassiae dissuasor ib. 5.
- P. Verginius de nexis sententiam dicit in senatu 2, 29, 7.
- Sp. Verginius cos. 3, 31.
- T. Verginius cos. 2, 21, 2.
- T. Verginius cos. 2, 48.

- T. Verginius Caelimontanus cos. 3, 65, 2.  
 T. Verginius Rutilus augur moritur 3, 7, 6.  
 Vermina Syphacis filius Masinissam victum persequitur 29, 33, 8 Carthaginensibus auxilio profectus fugatur a Scipione 30, 36, 8 frustra legatos mittit ad senatum culpam purgatos 31, 11, 13 fidei populi Rom. se permittit 31, 19, 5.  
 Verona 5, 35.  
 Verrugo oppidum Volscorum causa belli 4, 1, 4 a Romanis recepta 4, 55, 8 amissa 4, 58, 3.  
 Verulanus populus Hernicorum bello Romano se abstinere 9, 42, 11 suas leges quam civitatem Rom. mavult 9, 43, 23.  
 Vescelia Hispaniae urbs 35, 22, 6.  
 Vescellium Hirpinorum oppidum 23, 37, 12.  
 Vescia urbs 8, 11, 5 Ausonum urbs prodicione capta 9, 25, 4.  
 Vescini 10, 20.  
 Vescinus ager 10, 21, 7; 10, 31, 2 saltus 10, 21, 8.  
 Vesiser 8, 8, 19; 10, 28, 15.  
 Vesta 1, 20, 3 ei cum Vulcano lectisternium factum 22, 10, 9 eius sacerdotium Alba oriundum 1, 20, 3 eius aedes 5, 32, 6 eius templum ardet P. 19 sacra ex incendio rapta a pontifice max. ibid. eius aedes vix defensa ab igni servorum opera 26, 27, 4 in penetrali pignus fatale imperii Rom. conditum ib. 14 ignis exstinctus 28, 11, 6 P. ad Vestae supplicatio ib. 7 in Vestae aede Q. Scaevola pontifex max. occisus P. 86.  
 Vestales legit Numa 1, 20, 3 sacra Romana defodiunt 5, 40, 7 ipsae Caere pervectae ib. 10 cf. 7, 20, 7 Vestalis accusata et absoluta iubetur abstinere iocis colique sancte potius quam scite 4, 44, 12 suspecta ob mundiorem cultum iudicio facto viva defoditur 8, 15, 8 P.  
 Vestales incesti damnatae 2, 42, 11 P.; P. 14; P. 20; 22, 57, 2 P.; P. 63 Vestalis, cuius negligentia ignis exstinctus erat, caesa flagro 28, 11, 6 P.  
 Vestia Oppia Atellana Capuae habitans sacrificarat pro salute populi Rom. 26, 33, 8 libertate et praemiis donatur 26, 34.  
 Vestimenta reliquiis exercitus Rom. a Venusinis suppeditata 22, 54, 2 missa exercitui 32, 27, 2; 44, 16, 4.  
 Vestini iungunt se Samnitibus 8, 29 pervastato agro victi ib. 12 cum iis foedus ictum 10, 3 deficiunt P. 72 in deditionem recepti P. 75 cf. P. 76 Vestina cohors 44, 40, 6.  
 Vestis mutatur a reis eorumque propinquis 2, 61, 5; 6, 20, 2 candida gratulantium 45, 20, 5 stragula pretiosa Romam advecta 39, 6, 7 cf. 4, 25, 13.  
 Vesuvius 8, 8, 19.  
 Veterani agro donantur 31, 4; P. 125 eorum seditiones P. 113. 125. 131.  
 Veteres campi 25, 16, 25 cf. 44, 16, 10.  
 M. Vetilius praetor a Viriato victus P. 52.  
 Veto vox tribunorum intercedentium 6, 35, 9.  
 Vettones cf. Vectones.  
 Veturia centuria 26, 22, 2.  
 Veturia mater Coriolani in castra eius profecta filii animum flectit 2, 40, 5 P.  
 C. Veturius cos. 3, 31, 2 ei diem dicit L. Alienus aed. pl. ib. 5 multa damnatus ib. 6 augur lectus 3, 32, 3.  
 C. Veturius trib. m. c. p. 6, 32, 3.  
 C. Veturius trib. m. c. p. 6, 36, 6.  
 L. Veturius decemvir 3, 33, 3.  
 L. Veturius trib. m. c. p. 6, 38, 2.  
 L. Veturius trib. m. c. p. 6, 42, 3.  
 L. Veturius aed. cur. 27, 6, 19.  
 L. Veturius cos. F. 11 c.  
 M. Veturius trib. m. c. p. 5, 13, 3.  
 T. Veturius cos. 8, 16, 12.  
 T. Veturius Calvinus cos. 9, 1 P. cum exercitu in furculis Caudinis captus 9, 2, 10 cum collega spondet 9, 5, 4 sub iugum missus 9, 6 P. Samnitibus deditus remittitur 9, 11, 13 P.  
 Sp. Veturius Crassus trib. m. c. p. 4, 47, 7.  
 T. Veturius Geminus cos. 3, 8, 2 Volscos fundit ib. 5 ovans urbem intrat 3, 10, 4.

- T. Veturius Gracchus Sempronianus augur suff. 41, 21, 9.
- L. Veturius Philo dictator comitiorum causa 22, 33, 11.
- L. Veturius Philo censor 27, 6, 17 moritur ib. 18 cf. 27, 34, 6.
- L. Veturius Philo praetor 27, 6, 12 peregrinam provinciam sortitur cum Gallia 27, 7, 8 ei prorogatur imperium 27, 22, 5 legatus it Romam 27, 51, 3 collaudatur a consulibus 28, 9, 20 cos. 28, 10, 2 mag. eq. 29, 11, 9 legatus Romam missus 30, 38, 4 cf. 30, 40, 2.
- T. Veturius Philo flamen Martialis 29, 38, 6.
- C. Vetutius cos. 2, 19.
- T. Vetutius cos. 2, 28 contra Aequos missus 2, 30, 9 audacter aggressus vincit 2, 31, 6.
- Vexillarius 8, 8, 4; 35, 5, 12.
- Vexillum quot milites 8, 8, 8 in hostes proiectum 25, 14, 4.
- Vfentina tribus 9, 20, 6 (Oufentina P. 9).
- Via Aemilia Placentiam ducens 39, 2, 10 P. Appia 7, 39, 16 ab Ap. Claudio censore munita 9, 29, 6 Ficulensis sv. Nomentana 3, 52, 3 Flaminia P. 20; 22, 11, 5 Fornicata 22, 36, 8 Gabina 2, 11, 7; 3, 6, 7; 5, 49, 6 Labicana 4, 41, 8 Latina 2, 39, 3; 10, 36, 16; 22, 12, 2 nova 1, 41, 4; 5, 32, 6 Nomentana 3, 52, 3 sacra 2, 13, 11 Salaria 7, 9, 6 per Formianum montem 39, 44, 6 a porta Capena ad Martis silice strata 38, 28, 3 a Martis ad Bovillas silice strata 10, 47, 4 viae silice stratae in urbe 41, 27, 5 viae per agros publica impensa factae 9, 43, 25 cf. 29, 37, 2.
- Viaticum decurionibus remigibusque datum 28, 45, 17.
- Viator a tribuno pl. missus ad consulem 2, 56, 13 dictatorem citat 6, 15 viatores aedilicii 41, 27, 5 viator ad consulem citat matronas 8, 18, 8.
- Dec. Vibellius legionis Campanae praefectus P. 12.
- Cerrinus Vibellius Taurea Campanus, insignis bello vir 23, 8, 5 Claudium Asellum provocat ad certamen singulare 23, 46, 13 sua se manu interficit 26, 15, 15 varia de eius morte fama 26, 16, 2.
- Vibius nobilis Bruttius 27, 15, 3.
- Vibius Accaeus praefectus cohortis Paelignae vexillum trans vallum hostium traicit et princeps ipsae per fossam irrumpit 25, 14, 5 donatur ib. 13.
- Vibius Virrius Campanus auctor defectionis 23, 6 dissuadet de offerenda deditione 26, 13, 2 cum aliis senatoribus epulatus venenum sumit 26, 14, 3.
- C. (Vibius) Pansa cos. male adversus Antonium pugnat P. 119 ex vulnere defunctus in Campo sepelitur ibid. cf. F. 49 v.
- Vibo 21, 51, 4; 31, 3, 3 eo colonia deducta 35, 40, 5.
- Viboniensis ager 21, 51, 4.
- Vica Pota 2, 7, 12.
- Vicesima manumissorum 7, 16, 7 aurum vicesimarum 27, 10, 11.
- Vicilinus Iupiter 24, 44, 8.
- Victimae maiores immolantur in supplicatione ob Hannibalem profectum 30, 21, 10 victimae aliae quae ad sacrificium pertinent magistratibus ex publico praebentur 45, 44, 15.
- Victimarii 40, 29, 14; 41, 15, 2.
- Victoria aurea ab Hierone Roman missa 22, 37, 5 in templo Iovis collocata ib. 12 in aede Concordiae fulmine icta 26, 23, 4 Victoriae aedes facta ex pecunia multatitia dedicatur 10, 33, 9 in aede Victoriae in Palatio Idaea collocatur 29, 14, 13 Victoriae Virgini aedicula dedicata 35, 9, 6 Victoriae mons 24, 41, 4.
- Ob victoriam magistratus insignia sumunt P. 74.
- Victoriati nummi 41, 13, 7.
- Q. Victorius centurio signum in hostes proicit 34, 46, 12.
- Victumulae 21, 45, 3 Hannibali traditae et direptae 21, 57, 13.
- Vicus Cyprius 1, 48, 4 Instaeus 24, 10, 8 Ingarius 24, 47, 15; 27, 37, 14 Longus 10, 23, 6 sceleratus 1, 48, 7 Tuscus 2, 14, 9; 27, 37, 15 vicos dirigendi curam festina-

- ño in restituenda urbe eximit 5, 55, 4.  
 Fiduae equitibus attributae, quae bina milia aeris in annum penderent 1, 43, 9 eorum pecuniae in aulario repositae 24, 18, 13.  
 Vigil officio male functus Capitolio deicitur 5, 47, 10 vigiles vetantur scutum in vigiliis ferre 44, 33, 8.  
 Vigiliae in urbe habentur 3, 42, 6 per vicos habentur 32, 26, 17 a triumviris capitalibus dispositae 39, 14, 10 earum cura minoribus magistratibus mandata 39, 16, 12 vigiliarum in castris mos a Paulo mutatus 44, 33, 8 vigiliae per quatuor dies et tres noctes toleratae a militibus Hannibalis 22, 2, 7 P.  
 Villa publica in campo Martio a censoribus collocata 4, 22, 7 ibi primum census actus ibid. ibi legatis hostium datur hospitium 30, 21, 12; 33, 24, 5 refecta 34, 44, 5 in ea octo milia hominum a Sylla occisa P. 88.  
 Ap. Villius trib. pl. 3, 54, 13.  
 P. Villius eques Romanus fulmine exanimatus 33, 26, 7.  
 L. Villius Annalis trib. pl. legem fert de annis magistratum 40, 44 inde cognomen accipit ibid. praetor 42, 28, 5 peregrinam provinciam sortitur 42, 31, 9.  
 A. Villius Tappulus aed. pl. 25, 29 praetor 31, 49, 12 Sardiniam sortitur 32, 1, 2.  
 P. Villius Tappulus (Q. praenomen 32, 1, 2) praetor 29, 38, 4 aed. pl. erat ib. 5 Siciliam sortitur 30, 1, 9 oram Siciliae pro praetore tueri iubetur 30, 27, 8 decemvir agro dividendo 31, 4, 3 cos. 31, 49, 12 Macedoniam sortitur 32, 1, 2 eo advenit 32, 3, 2 contra regem proficiscitur 32, 6 nihil memorabile gerit secundum plerosque auctores ib. 8 legatus sequi Flaminium iubetur 32, 28, 12 legatus ad Philippum missus pacis causa 33, 24, 7 ad Antiochum 33, 35, 3 redit 34, 33, 12 iterum legatus ad Antiochum 34, 59, 8 Ephesi cum Hannibale colloquitur 35, 14, 2 eius colloquium cum Antiocho direptum 35, 15, 2 iterum Ephesum cum Sulpicio profectus 35, 16 legatus in Graeciam 35, 23, 5 a Quinctio missus Demetriadem expugnatum re infecta redit 35, 39, 7.  
 Viminalis collis a Servio urbi additus 1, 44, 3.  
 Vincula dempta vinctis in dies lectisternii 5, 13, 8.  
 Vindalium oppidum P. 61.  
 Vindiciae secundum libertatem 3, 44, 5 vindiciae ab libertate 3, 57, 6.  
 Vindicius servus 2, 5, 10 index coniurationis libertate et pecunia donatus ib. 9.  
 Vindicta unde appellata 2, 5, 10.  
 Vinum publice ad supplicationes praebitum 10, 23, 2 in Galliam invectum iliciendae gentis causa 5, 33, 3 vini avidi tubicines 9, 30, 8.  
 M. (Vipsanius) Agrippa Octaviani legatus P. 129 navali corona donatus ibid. Augusti gener P. 138 moritur ibid. ab Augusto missus pactor foederis F. 50 cos. ibid. iterum F. 51 z tertium F. 51 aa.  
 Virorum omne genus sublatum in insula Lemno 34, 2, 3 virorum inter se plura stupra in Bacchanalibus quam feminarum 39, 13, 10.  
 Virdomarus Insubrium dux P. 20 aM. Marcello occisus spoliatusque ibid.  
 Virga circumscriptus Antiochus a Popillio legato 45, 12, 5 virga lictor tribuni mil. domum redeuntis forem percutit more solito 6, 34, 6 virgis caedi civem Rom. lex Porcia vetabat 10, 9, 4; P. 57 virgis se invicem Lucani iuvenes caedunt culpam in consules translaturi 8, 27, 6.  
 Virgines ter novenae ut per urbem euntes canerent, decretum 27, 37, 7; 31, 12, 9 pompam faciunt Iunoni 27, 37, 12 decem, patrimae omnes matrimaeque, ad sacrificium adhibitae 37, 3, 6.  
 Viriatus ex pastore latro factus mox iusti exercitus dux Lusitaniam occupat P. 52 duos praetores proelii vincit ibid. cum eo pax aequis condicionibus facta P. 54 a proditoribus interfectus ibid. vir atque dux magnus ibid. eius colloquium ager et oppidum data P. 55.

- Vticenses se suaque omnia Romanis dedunt P. 49.
- Vulcano spolia hostium incensa 1, 37, 5; 30, 6, 9; 41, 12, 6 cf. 8, 10, 13; 23, 46, 5 ei cum Vesta pulvinar factum in lectisternio 22, 10, 9 Vulcani aedes 24, 10, 9; 32, 29 eius caput ardet 34, 45, 6 Vulcani area 39, 46, 5; 40, 19, 2.
- Vulcani insulae 21, 49, 2; 21, 51, 3.
- Vulciantes Romanis se dedunt 27, 15, 2.
- Vulsinienses cf. Volsinienses.
- Vultures sex augurium Remi 1, 7.
- Vulturnus urbs Etruscorum a Samnitibus capta et Capua dicta 4, 37 cf. 26, 6, 3.
- Vulturnus flumen 8, 11, 14; 10, 20, 6; 10, 31, 2; 22, 14; 23, 14, 13 Casilinum dividit 23, 17, 10 in eius ostio castellum munitur 25, 20, 2 ad ostia eius colonia 32, 29, 3; 34, 45 cf. 24, 13, 9; 26, 9, 4; 26, 34, 9.
- Vulturnus ventus campis siccitate torridis nubes pulveris volvit 22, 43, 10.
- Vzentini ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12.
- Xanthippus Lacedaemonius Poenorum dux 28, 43, 19.
- Xenarchus Achaeorum praetor 41, 23, 4.
- Xenocides Chalcidensis princeps 35, 38 Eretriam mittit auxilium implorans adversus Aetolos ib. 4 cf. 35, 50, 8; 35, 51, 6.
- Xenon Sardibus praefectus 37, 44, 6.
- Xenon praefectus praesidii Thei 38, 1, 10; 38, 2, 4 et 12.
- Xenophanes princeps legationis Philippi 23, 33, 6 missus ad Hannibalem in praesidia Romana infertur ib. 5 praetorem mendacio fallens ad Hannibalem pervenit ib. 6—9 rediens cum legatis Hannibalis capitur 23, 34, 4 frustra mendacium struit ib. 5.
- Xenophon Achaeus 32, 32, 11.
- Xychus index insidiarum in Demetrium a Perseo factorum 40, 55, 2.
- Xyline Come 38, 15, 7.
- Xyniae Thessaliae oppidum a cultoribus metu desertum 32, 13, 13 cf. 33, 3, 8; 39, 26, 2.
- Zacynthus Achaeorum facta pulso Antiocho 36, 32 Romanorum fit ib. 8 a C. Livio vastata 36, 42, 5.
- Zama Africae urbs 30, 29, 2 ibi pugna 30, 33, 12 sqq.
- Zelasium promunturium 31, 46, 7.
- Zeno Magnetum princeps apud Quinctium pro Magnetibus deprecatur 35, 31, 14.
- Zephyrium castellum ab Antiocho receptum 33, 20, 4.
- Zerynthius Apollo 38, 41, 4.
- Zeuxidas praetor Acarnanum imperio destitutus 33, 16, 5.
- Zeuxippus Boeotus Romanorum partibus favet 33, 27, 9 auctor caedis Brachyllae Tanagram profugit 33, 28, 10 dein Anthedonem ib. 14.
- Zeuxis in exercitu Antiochi 37, 41 de pace missus apud consulem disserit 37, 45, 7 praefectus Lydiae fuerat ib. 5.
- Ziboeta cum Nicomede de Bithynia certat 38, 16, 8.
- Zmyrna 33, 38, 3 cf. Smyrna.
- Zoippus Hieronis gener 24, 4, 3 ad societatem Poenorum tendit 24, 5, 8.





1







